

พระอภัยมณี
คำกลอนของสุนทรภู่
ฉบับ

หอสมุดแห่งชาติ

กรมศิลปากรอนุญาตให้ศิลปินบรรณาการพิมพ์จำหน่าย

ชีวิตและของ

พระพรหมเจ้า

เรื่องเป็น

พระคัมภีร์

โบราณเรื่อง

หนึ่งซึ่งยาว—

มาตั้งแต่ อดีต—

หาของพระ

พุทธเจ้า อันได้

ผจญภัยอันไม่ธรรมดาและลึกลับต่าง ๆ 20 บท

๕ เรื่อง ๆ

คือ พระร่วง

เทพนิมิต

พระร่วง หัก

อัน แดงคำ

แปลจเร็ด

สุโขทัยสมา

นิตพระร่วง

ไตรภูมิพระร่วง และฉบับหอสมุดแห่งชาติ

ราคา 30 บาท

โหราศาสตร์

ในวรรณคดี

(ได้แก่ โหรา-

ศาสตร์ ฉบับ

ที่สมบูรณ์) ของ

โหราจารย์ไว้

ความอ่าน ทุกบท

ทุกสมัย โดย

แพทย์สาวะบุตร

ราคา 40 บาท

ฉบับใหม่

ภาษาไทย-มอ

ริ่ง ตามแบบ

อักษรไทย

ที่แปลโดย

ศาสตราจารย์

ดร. วิจิตร

นิต

ราคา 20 บาท

ฉบับใหม่

มีคำอธิบาย

ของแพทย์

สมัยโบราณ

ทั้งนี้ไว้เพื่อ

จำตัวทุกบท

จากหลักคำ

กัญชีวิชาแพทย์

ไทยโบราณ

ฉบับใหม่

โดยแพทย์

สาวะบุตร

หนังสือประจำ

กายคนทั่วไป

มีแบบเรียน

แพทย์จีน

ต้องรู้

คือ สรรพคุณ

ยาไทย เวช-

เภสัช ๑๐๐

ฉบับใหม่

โดย

นาย ร. วัชร

นิต

โหราศาสตร์ ได้เขียนและเรียบเรียงโดย

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร นิต

ราคา 25 บาท

ฉบับใหม่

โดย

นาย ร. วัชร

นิต

พระราชนิพนธ์

ตำราสอนวิชาภาษาไทย

ฉบับ

ทอสมุทแห่งชาติ

กรมศิลปากรอนุญาตให้ศิลปินบรรณาการพิมพ์จำหน่าย

พิมพ์ครั้งที่ ๑

๒๔ ธ.ค. ๐๗.

พระราชมณเฑียร
ตำราสอนของสฤษดิ์ราชครู
ฉบับ

หอสมุดแห่งชาติ

กรมศิลปากรอนุญาตให้ศิลปินบรรณาการพิมพ์จำหน่าย

กรมศิลปากร
หอสมุดแห่งชาติ
พิมพ์ครั้งที่ ๑

พระอภัยมณี

คำกลอนของสุนทรภู่

พิมพ์ที่โรงพิมพ์วังเวียงวิเศษ ๔๗ ถนนเฟื่องนคร หลังกระทรวงมหาดไทย ภาชนะ
นายวรรต วังเวียงธรรม มีพิมพ์และคู่มือ ๒๕๐๗ โทร. 21746

คำนำ

สำนักพิมพ์คือปาริชาติฯ ได้แจ้งแก่กรมคือปากกร ขอ
อนุญาตพิมพ์หนังสือวรรณคดีไทย เรื่องพระอภัยมณี เพื่อบำเพ็ญ
เผยแพร่ หนังสือเรื่องพระอภัยมณี อันตรรก กวเฮกในสมัยคณ
รัตนโกสินทร์เป็นต้นแรกขึ้น เป็นคำกลอนบทมีความไพเราะและมีคุณค่า
ทางวรรณคดีอย่างยิ่ง จะศึกษาได้จากพระนิพนธ์ที่นายว่าด้วยเรื่อง
พระอภัยมณีของสุนทรภู่ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา
ดำรงราชานุภาพ ทรงพระนิพนธ์ ได้พิมพ์ไว้ตอนต้นของหนังสือ
นี้แล้ว

หนังสือเรื่องพระอภัยมณี นี้แม้จะได้จัดพิมพ์จำหน่าย
เผยแพร่มาหลายครั้งแล้ว แต่การพิมพ์แบบปกของการของบรรดา
ผู้ทတ်ใจในวรรณคดีก็ยังน้อย หนังสือเพราะมีงานซึ่งมีทงนศึกษา
และประชาชนทั่วไป คงทราบถึงคุณค่าของหนังสือเป็นอย่างดี
ทุกคน กรมคือปากกรจึงมีความยินดี สำนักพิมพ์คือปาริชาติฯ ได้
จัดพิมพ์หนังสือนี้จำหน่ายเผยแพร่อีก หวังว่าคงเป็นที่พอใจของ
บรรดาท่านผู้ทတ်ใจในวรรณคดีทุกคน.

กรมคือปากกร

๓๓ มกราคม ๒๕๐๒

ปักษาสวรรค์

เป็นหนังสือสั้นเรื่องของเรื่องจริง ๆ ทั่วทุกแห่งหน เป็นนิทานพื้นเมือง
ของเก่าซึ่งปราชญ์สมัยสุโขทัยนำมาแต่งไว้ เป็นหนังสือฝีมือของนักโบราณ
คดีและนักเทศน์ที่เก๋อย่างนี้ เกือบ ๒๕ ปีแล้ว รวมเป็น ๒ เล่มจบ ๑๐๐ บาท

หนังสือชุดฉบับหอสมุดแห่งชาติ เรื่อง .—

๑. พระอภัยมณี ฉบับละ ๕๐ บาท
๒. ขุนช้างขุนแผน ฉบับละ ๕๐ บาท
๓. อิเหนา ฉบับละ ๕๐ บาท

โปรดสั่งซื้อโดยตรง

ที่

ศิลปาบรรณาคาร

ตรงข้ามตอมหลังกระทรวงกลาโหม ตึกเลขที่ ๗๔

กับมีจำหน่ายทั่วไป

สารบัญ

ประวัติสุนทรภู่

(๑) ประวัติก่อนเข้ารับราชการ	หน้า (๓)
(๒) ประวัติขณะรับราชการ	หน้า (๓)
(๓) ประวัติตอนชอกบวช	หน้า (๓๐)
(๔) ประวัติตอนตกยาก	หน้า (๓๒)
(๕) ประวัติตอนขึ้นเรือน	หน้า (๓๗)
(๖) ว่าด้วยหนังสือที่สุนทรภู่แต่ง	หน้า (๔๒)
(๗) ว่าด้วยเกียรติคุณของสุนทรภู่	หน้า (๔๕)
บันทึกเรื่องมโนคติ นริศพระแท่นดงรัง	หน้า (๕๐)
อธิบายว่าด้วยเรื่องพระเอกภยมนตร์ของสุนทรภู่	หน้า (๕๗)

สารบัญเรื่องพระเอกภยมนตร์

ตอนที่ ๑	พระเอกภยมนตร์กับศรีสุวรรณเรือนวิสา	หน้า	๓
	พระเอกภยมนตร์กับศรีสุวรรณไปเรียนวิชา		
	ที่บ้านจันทคาม	๑๑	๓
	ทำวสุทศน์รบไล่พระเอกภยมนตร์กับศรีสุวรรณ	๑๑	๗
	พระเอกภยมนตร์กับศรีสุวรรณพบพราหมณ์		
	ตำนาน	๑๑	๓๓

	พระอภัยมณีเข้าให้พราหมณ์ตามคนพัง	หน้า	๓๒
ตอนที่ ๒	นางศุภเดอลงพระอภัยมณี	๓๓	๓๓
	นางศุภเดอลงพระอภัยมณี	๓๔	๓๔
ตอนที่ ๓	ศรีสุวรรณเข้าเมืองรพจักร	๓๕	๓๕
	ศรีสุวรรณค้นหาพระอภัยมณี	๓๖	๓๖
	ศรีสุวรรณไปดำกายนาคกับพราหมณ์ตามคน	๓๗	๓๗
	ศรีสุวรรณถึงเมืองรพจักรเที่ยวชมเมือง	๓๘	๓๘
	นางกระจงทองศรีสุวรรณ	๓๙	๓๙
	พญานางเกษราให้คนศรีสุวรรณไปทวง	๔๐	๔๐
	พญานางเกษราเพิกถอนศรีสุวรรณ	๔๑	๔๑
ตอนที่ ๔	ศรีสุวรรณพบนางเกษรา	๔๒	๔๒
	นางเกษราชมคน	๔๓	๔๓
	คาถาเสกน้ำดื่มให้ศรีสุวรรณกับพราหมณ์	๔๔	๔๔
	ทางหนี	๔๕	๔๕
	สัพเพยงออกไปหาพราหมณ์ทวง	๔๖	๔๖
	พราหมณ์เกยวนางพญานาง	๔๗	๔๗
	พราหมณ์เห็นนางพญานางให้พราหมณ์เกษราฆ่า	๔๘	๔๘
	นางเกษราออกมาชมคน	๔๙	๔๙
	ศรีสุวรรณพบนางเกษรา	๕๐	๕๐
ตอนที่ ๕	ศรีสุวรรณเกยวนางเกษรา	๕๑	๕๑
	นางเกษราควมถึงศรีสุวรรณ	๕๒	๕๒

ศรีสุวรรณครวญถึงนางเกษรา	หน้า ๕๕
ศรีสุวรรณให้ตำรนางเกษรา	๖๐
นางเกษราตอบตำรศรีสุวรรณ	๖๔
พราหมณ์เถียงนางพญาง	๖๕
นางศรีสุดาพิงนางเกษราเรื่องนางพญาง กับพราหมณ์	๖๘

ตอนที่ ๖	ศรีสุวรรณรบท้าวอเท	๗๒
	ท้าวอเทให้เกณฑ์ทพนาศเมืองมจร	๗๒
	นางเกษราให้ฉกร์ดำไปพวกรศรีสุวรรณ	๗๕
	กองทัพท้าวอเทยกเมืองมจร	๗๘
	ศรีสุวรรณเร่งดำดขท้าวอเท	๘๒
	ศรีสุวรรณฮะเลาะเกรรทนางเกษรา	๘๓
	ศรีสุวรรณเคพท้าวอเทมค	๘๔

ตอนที่ ๗	ศรีสุวรรณพลาญฉนางเกษรา	๘๖
	ศรีสุวรรณกับนางเกษราครวญถึงกัน	๘๖
	ท้าวทศวงศ์ปริทษำเฒาศรีสุวรรณ	๙๐
	ศรีสุวรรณให้ตำรนางเกษรา	๙๔
	นางเกษราตอบ	๙๕
	ศรีสุวรรณพยานาฉนางเกษรา	๙๗

ตอนที่ ๘	อภิเชษศรีสุวรรณ	๙๗
	ศรีสุวรรณไรขบายเจ้าไปหานางเกษรา	๙๗

	หัวสุวรรณได้นางศรีสุดาเป็นสนม	หน้า ๓๒๔
	อภิเษกหัวสุวรรณกับนางเกษรา	๓๒๗
ตอนที่ ๙	พระอภัยมณีนางศุภเสล	๓๓๐
	กำเนิดดินสมุทร	๓๓๑
	ดินสมุทรจับเงือกได้	๓๓๕
	พระอภัยมณีปรึกษาเงือก	๓๓๗
	พระอภัยมณีคิดหมายให้นางเงือกไปจำศีล	๓๓๘
	เงือกพาพระอภัยมณีหนี	๓๔๒
	นางเงือกตามพระอภัยมณี	๓๔๒
	พระอภัยมณีหนีไปถึงเกาะแก้วพิสดาร	๓๕๒
ตอนที่ ๑๐	พระอภัยมณีโดนนางเงือก	๓๕๖
ตอนที่ ๑๑	นางสุวรรณมาลีไปเที่ยวทะเล	๓๖๐
	นางสุวรรณมาลีหนี	๓๖๐
	ท้าวสีดราชพาหัวสุวรรณมาลีไปเที่ยวทะเล	๓๖๓
	เรือท้าวสีดราชถูกคลื่นพัดตกไป	๓๖๔
	สุคนธ์ตามนางสุวรรณมาลี	๓๗๐
ตอนที่ ๑๒	พระอภัยมณีพบนางสุวรรณมาลี	๓๗๓
	เรือท้าวสีดราชไปถึงเกาะแก้วพิสดาร	๓๗๒
	ดินสมุทรเฝ้าให้ท้าวสีดราชฟัง	๓๗๖
	ท้าวสีดราชจะจากดับ	๓๗๗
	พระอภัยมณีเรือโดยสารท้าวสีดราช	๓๗๕

ตอนที่ ๑๓ พระอภัยมณีโดยสารเรือ	
นางสุวรรณมาลี	หน้า ๓๘๗
พระอภัยมณีถามนางเงือก	๓๘๘
เรือท้าวตึงราชชกจากเกาะแก้วพิสดาร	๓๘๙
พระอภัยมณีให้ขันสุมทรเป็นเพื่อนาง	
สุวรรณมาลี	๓๙๓
ตอนที่ ๑๔ พระอภัยมณีเรือแตก	๓๙๔
นางมณีเสื้อตนเรือพระอภัยมณี	๔๐๐
พระอภัยมณีเห็นนางมณีเสื้อตนไปโดยยศตมเขา	๔๐๓
พระอภัยมณีไปพบนางมณีเสื้อตนที่เกาะ	๔๐๕
ตอนที่ ๑๕ สิ้นสมุทรรโดยสารเรือโจรสลัด	๔๑๐
สิ้นสมุทรรโดยนางสุวรรณมาลีไปถึงเกาะ	๔๑๐
โจรสลัดหังมาพบสิ้นสมุทรร	๔๑๓
สิ้นสมุทรรโดยสารเรือโจรสลัด	๔๑๓
โจรสลัดหังมอมเหงาสิ้นสมุทรร	๔๑๕
โจรสลัดหังเกลียดนางสุวรรณมาลี	๔๑๕
สิ้นสมุทรรฆ่าโจรสลัดตาย	๔๑๗
ตอนที่ ๑๖ สิ้นสมุทรรพบศรีสุวรรณ	๔๒๕
ศรีสุวรรณให้ตามพราหมณ์พดียงใบ	
รักษาคำ	๔๒๗
สิ้นสมุทรรมาถึงเมืองรมจักร	๔๒๗

ดินดัมพุทรวัดด้านเมืองมัจฉกร	หน้า	๒๓๐
ศรีสุวรรณรบกับดินดัมพุท	๙	๒๓๖
ดินดัมพุทจับศรีสุวรรณได้	๙	๒๔๐
ศรีสุวรรณกับดินดัมพุทรู้จักว่าเป็นอา หลานกัน	๙	๒๔๒
ตอนที่ ๑๗ ศรีสุวรรณกับดินดัมพุทตามพระเอกยมน	๙	๒๔๗
ศรีสุวรรณเรณูนางสุวรรณมาตกับดินดัมพุท เขาเมือง	๙	๒๔๘
ศรีสุวรรณเฝ้ากรมการจะตามพระเอกยมน	๙	๒๕๘
ศรีสุวรรณกับดินดัมพุทออกจากเมืองมัจฉกร	๙	๒๖๕
ตอนที่ ๑๘ พระเอกยมน โดยด้าวเรอศเรน	๙	๒๖๗
อุศเรนไปพบพระเอกยมนที่เกาะ	๙	๒๖๗
พระเอกยมน โดยด้าวเรอศเรน	๙	๒๗๐
เรอศเรนพบกับเรอศเรน	๙	๒๗๗
ดินดัมพุทหาอุศเรนรบ	๙	๒๗๗
พระเอกยมนเข้าเฝ้าเรอศเรน	๙	๒๗๙
ตอนที่ ๑๙ พระเอกยมนพบศรีสุวรรณกับดินดัมพุท	๙	๒๗๕
ดินดัมพุทลงน้ำไปหาพระเอกยมน	๙	๒๗๕
พระเอกยมนกับอุศเรนมาเรียดินดัมพุท	๙	๒๗๗
อุศเรนเจรจาสวให้ดั่งนางสุวรรณมาต	๙	๒๗๐
อุศเรนเกรี้ยวรบกับดินดัมพุท	๙	๒๗๗

ตอนที่ ๒๐	ลินสมุทรรบกับอุคเรน	หน้า	๒๑๘
	นางสุวรรณมาต๋วยดินสมุทรจักรระบวนทัพ	๙	๓๐๓
	อุคเรนระทมเคเหวฮินสมุทร	๙	๓๐๒
	ดินสมุทรจับอุคเรนไค	๙	๓๐๔
	พระอภัยมณีซอโทษอุคเรนไว้	๙	๓๐๕
	พระอภัยมณีปรึกษากับดินสมุทรจะกดับ		
	เมืองรัตน	๙	๓๐๖
ตอนที่ ๒๑	พระเอกชนกเสกขนางสุวรรณมาต๋	๙	๓๐๘
	พระอภัยมณีศรัทธนางสุวรรณมาต๋	๙	๓๐๘
	อุคเรนชวนกัณสมุทรอุค	๙	๓๑๒
	อุคเรนถกบน	๙	๓๑๓
	พระอภัยมณีสงสารไ้มาถบนางสุวรรณมาต๋	๙	๓๑๖
	นางสุวรรณมาต๋ศรัทธพระอภัยมณี	๙	๓๑๘
	พระอภัยมณีเสกขนางสุวรรณมาต๋	๙	๓๒๔
	นางสุวรรณมาต๋กับพระอภัยมณีถึงเมืองมฤค	๙	๓๒๘
ตอนที่ ๒๒	พระเอกชนกครองเมืองมฤค	๙	๓๒๘
	นางสุวรรณมาต๋เซาจง	๙	๓๒๘
	นางมณฑาามาเรญพระอภัยมณีให้ครอง		
	เมืองมฤค	๙	๓๓๒
	นางสุวรรณมาต๋บวชเป็นนั	๙	๓๓๘
	พระอภัยมณีจกการปกครอง	๙	๓๔๒

นางวาทธยายศิว

หน้า ๓๕๗

ตอนที่ ๒๓ พระอภัยมณีอภิเษกกับนางสุวรรณมาลี	๓๕๓
พระอภัยมณีไปเคยนางสุวรรณมาลี	๓๕๔
นางวาทศัตถุบายให้นางสุวรรณมาลีรักได้	๓๖๓
พระอภัยมณีอภิเษกกับนางสุวรรณมาลี	๓๖๓
พระอภัยมณีให้ศรีสุวรรณกับดินดุมพร	

ไปเยี่ยมคารวะกัน

๓๖๕

ศรีสุวรรณกับดินดุมพรไปถ่มมองรักษา

๓๖๖

ตอนที่ ๒๔ ถ้าแต่สุดสาคร	๓๖๗
-------------------------	-----

นางมาจกถอดลูกสาว

๓๖๘

สุดสาครโตมาจนคร

๓๗๕

สุดสาครไปถามพระอภัยมณี

๓๗๗

สุดสาครรบกับมัจฉา

๓๗๘

ข้เปิดขย่หยอกมัจฉาสุดสาครตกแหว

๓๗๙

ข้เปิดขย่เข้าเมฆงการเวก

๓๘๐

ตอนที่ ๒๕ สุดสาครเข้าเมืองการเวก	๓๘๑
----------------------------------	-----

นางมาช่วยสุดสาครขึ้นจากแหว

๓๘๓

สุดสาครไปถามข้เปิดขย่เมฆงการเวก

๓๘๓

เจ้าเมฆงการเวกเจองสุดสาครเป็นบุตร

บุญกรรม

๓๘๖

ตอนที่ ๒๖	อุศเรนคเณียงผลก	หน้า ๔๐๓
	พระอภัยมณเฑ่งคนล่อดแนมไปอยุ่ตามเมือง	
	ต่างประเทศ	๑ ๔๐๓
	อุศเรนชกทพมาคเณียงผลก	๑ ๔๐๗
	นางวาลคคชบาณคทพอุศเรน	๑ ๔๐๘
	พระอภัยมณเฑ่งอุศเรนโค	๑ ๔๑๒
	นางวาลยวอุศเรนชกทพคท	๑ ๔๑๕
	บศาคอุศเรนนางวาล	๑ ๔๑๖
	เจ้าตงเว ได้ทงอุศเรนจนตาย	๑ ๔๑๘
	นางตะเวงครของเณียงตงกา	๑ ๔๒๔
ตอนที่ ๒๗	เจ้าอมาณคเณียงผลก	๑ ๔๒๗
	นางตะเวงปรกษาคบบวทหอดวงระแเกเคณ	
	เมืองผลก	๑ ๔๒๗
	บาทหอดวงระแเกคบบวทนางตะเวงแเกเคณ	๑ ๔๒๘
	นางตะเวงเกดยถดชมเจ้าเมืองคางประเทศ	๑ ๔๓๐
	เจ้าตมานทงรูปนางตะเวง	๑ ๔๓๒
	เจ้าตมานชกทพมาชวณนางตะเวง	๑ ๔๓๔
	นางตะเวงคชนรบเจ้าตมาน	๑ ๔๓๗
	พระอภัยมณเฑ่งราชคค	๑ ๔๔๓
	เจ้าตมานชกทพมาชมเณียงผลก	๑ ๔๔๔
	พระอภัยมณเฑ่งมาจับเจ้าตมาน	๑ ๔๔๖

พระอภัยมณีไคร่ปรนางตะเวงจากเจ้าถมนาน	หน้า ๔๔๘
พระอภัยมณีตั้งปดอยเจ้าถมนาน	๖ ๔๔๘
ตอนที่ ๒๔ ผู้ดำครวญพระอภัยมณี	๖ ๔๕๓
พระอภัยมณีท่องรบนางตะเวง	๖ ๔๕๓
นางสุวรรณมาต ให้ไปเชิญศรีสุวรรณกับ สินธุ์ทร	๖ ๔๕๓
ผู้ดำครวญถึงพระอภัยมณี	๖ ๔๕๘
ผู้ดำครวญดาเจ้าเมืองการเวกจะไปตาม พระอภัยมณี	๖ ๔๖๐
ผู้ดำครวญนางสาวคนชกให้ร้อยชอกเรือจาก เมืองการเวก	๖ ๔๖๒
ผู้ดำครวญกับแม่เลี้ยงกลาง	๖ ๔๖๖
ผู้ดำครวญปากน้ำเมืองมดก	๖ ๔๖๗
นางสุวรรณมาต ให้ผู้ดำครวญยกยานปากน้ำ	๖ ๔๖๘
ตอนที่ ๒๕ ศึกเกาทัณฑ์เมืองมดก	๖ ๔๗๓
ทัพทางประเทศฮาดำนางตะเวงยกมาถึง ปากน้ำเมืองมดก	๖ ๔๗๓
ผู้ดำครวญกับพวกทัพฮาดำ	๖ ๔๗๔
ทัพฮาดำเข้าด้อมเมืองมดก	๖ ๔๗๕
นางสุวรรณมาตรบกับทัพฮาดำครั้งแรก	๖ ๔๗๖
ทัพฮาดำอินนางสุวรรณมาต	๖ ๔๗๗

อุทิศคำครยากมาช่วยนางสุวรรณมาถ์	หน้า ๕๗๘
อุทิศคำครยากมาช่วยนางสุวรรณมาถ์ต่อทศกัณฐ์	
ครั้งที่ ๒	๕๗๙
นางเสวคนชกกับหัตถ์ไชยช่วยแก่นางสุวรรณมาถ์	
กับอุทิศคำคร	๕๘๓
นางสุวรรณมาถ์ถูกเกาทัณฑ์	๕๘๕
ศัสด์สุวรรณกับดินแดนทรยากหาแม่ของผดุง	๕๘๖
ดินแดนทรได้ดังใดที่เกาะกตางทาง	๕๘๗
ศัสด์สุวรรณกับดินแดนทรของผดุง	๕๘๘
ดินแดนทรชกโศกโศกดังครหาว่า	๕๙๓
อุทิศคำครแก่นางสุพรรณมาถ์	๕๙๓
พระเอกขมณหาณ	๕๙๓
พระเอกขมณชกพอกกับพวกอาชญา	๕๙๖
ดินแดนทรอุทิศคำครแก่โศกของจันท	๕๙๙
พราหมณ์ด่านนแก่ดินแดนทรอุทิศคำคร	๕๙๓
พระเอกขมณ ให้ดินแดนทรทศกัณฐ์	๕๙๓
คตอนที่ ๓๐ พระเอกขมณคเมืองใหม่	๕๙๕
พระเอกขมณ ให้ปันนาเงินจทหาร	๕๙๕
พระเอกขมณ ได้ชาวซำคักมาตั้งอยู่เมืองใหม่	๕๙๗
พระเอกขมณ ปรีกษาจะยกไปคตเมืองตองกา	๕๙๗
อุทิศคำครจากตบไปเมืองการเวก	๕๙๘

พระอภัยมณียกทัพข้ามไปลังกา หน้า ๕๓๓

นางตะเวงบุให้ลูกเจ้าฝรั่งกับแขกกระเด็น

ฮอกรบ

๖๖ ๕๓๓

ตื่นตื่นทรูถูกปืนใหญ่จนในตะคอกทะเล

๖๖ ๕๓๕

ทัพฝรั่งกับแขกแตกหนี

๖๖ ๕๓๕

พระอภัยมณีให้คนหาศพตื่นตื่นทรู

๖๖ ๕๓๗

ตื่นตื่นทรูพบเข้าใบไม้แม่ทัพฝรั่งแตกแตกได้

๖๖ ๕๓๗

พระอภัยมณีปรึกษาชาวตะเฆะใหม่

๖๖ ๕๓๘

นางตะเวงกักตักตักฮอกรบทัพพระอภัยมณี

๖๖ ๕๓๙

พระอภัยมณีให้กองมหัศจรรย์ตักตัก

๖๖ ๕๓๗

พระอภัยมณีเข้าบ้านหวนทัพ

๖๖ ๕๓๗

ตอนที่ ๓๑

พระอภัยมณีพบนางตะเวง

๖๖ ๕๓๐

นางตะเวงตักตักฮอกรบทัพพระอภัยมณี

๖๖ ๕๓๗

พระอภัยมณีแกล้งนางตะเวง

๖๖ ๕๓๗

นางตะเวงหนีพระอภัยมณี

๖๖ ๕๓๕

พระอภัยมณีเข้าป่าเรียกนางตะเวง

๖๖ ๕๓๕

พระอภัยมณีเข้าป่าปลุกทัพ

๖๖ ๕๓๗

นางตะเวงหนีมาโคตมกัน

๖๖ ๕๔๒

บาทหลวงไปเตรียมรับนางตะเวง

๖๖ ๕๔๖

พวกโจรป่ารับนางตะเวง

๖๖ ๕๔๗

พวกชาวบ้านตักตักนำมารักษานางตะเวง

๖๖ ๕๔๗

นางตะเวงพักที่บ้านอึกคารน้ำ	หน้า ๕๕๐
นางตะเวงเดินทนายบาทหลวงไป	" ๕๕๕
นางตะเวงชวนนางยุพามหากับนางสุดาถวน เป็นลูกเลี้ยง	" ๕๕๖
นางตะเวงกลับจากบ้านอึกคารน้ำ	" ๕๕๗
ตอนที่ ๓๒ ศรีสวรรณอาสาติดตามลงตาล	" ๕๕๘
นางตะเวงมาทักทวนพี่เขยจากถ้ำพัน	" ๕๕๘
ขี้ของทอดระกุดจา มาเยี่ยมรณนางตะเวง	" ๕๖๓
นางตะเวงคุยขี้ของทอดไปเรื่อย จากถ้ำพัน	" ๕๖๖
นางตะเวง ไปยังขี้ของทอดจากถ้ำพันมาเมือง ดงดา	" ๕๖๘
นางตะเวงปรึกษาขี้ของทอดว่าบาทหลวงจะรบ พระอภัยมณี	" ๕๗๐
พระอภัยมณี ให้สารถึงนางตะเวง	" ๕๗๓
นางตะเวงคุยขี้สารพระอภัยมณี	" ๕๗๓
ศรีสุวรรณกับดินตมุทรวางตาล	" ๕๗๕
อิเรณรบกับดินตมุทร	" ๕๗๘
ดินตมุทรตั้งถ้ำมิด้านดงดา	" ๕๗๘
อิเรณออกศึกพิชิตดินตมุทร	" ๕๗๙
อิเรณตาย	" ๕๗๒

ตอนที่ ๓๓	ของตลอดกลทัพ	หน้า	๕๗๓
	อินตัมพร ให้เข้าปล้นคานดงตาล	"	๕๗๓
	ยัมคังเขาคัษะวรีคเณไปถวายนางตะเวง	"	๕๗๕
	นางตะเวงตั้งให้นางรำภาเป็นเจ้าแม่ของ	"	๕๗๕
	ศรีสุวรรณ ให้ผูกเรือนยกเข้าปล้นคานดงตาล	"	๕๗๗
	ศรีสุวรรณรบกับนางรำภาสะหรี	"	๕๗๗
	นางรำภาสะหรีหนีไปนางตะเวง	"	๕๗๙
	นางตะเวงให้นางยุพาทนากับนางธิดาดวงนมา		
	รักษาตามเขาเจ้าประคัมกับนางรำภาสะหรี	"	๕๗๕
	อินตัมพรลงขันตามเขาเจ้าประคัม	"	๕๗๕
	นางยุพาทนาวางธิดาดวงนมาตั้งอินตัมพร	"	๕๗๕
	อินตัมพรยกถ้ำนางยุพาทนาวางธิดาดวงน	"	๕๗๕
	ยัมคังเขาคัษะวรียกทัพตามพราหมณ์	"	๕๗๖
	ยัมคังเขาคัษะวรีกับอินตัมพร	"	๕๗๗
	นางยุพาให้กองทัพชกมาช่วยอินตัมพรไว้	"	๕๗๗
	พราหมณ์หนีได้	"	๕๗๗
	ทัพพระยาล้อมร่ายกันศกพนางยุพา	"	๕๗๗
ตอนที่ ๓๔	นางตะเวงคิดหย่าทัพ	"	๖๐๕
	นางยุพาทนาก่อข้าศึกถึงนางตะเวง	"	๖๐๕
	นางตะเวงกับตั้งพระราชมารดาหลวงยกทัพ		
	มาตามเขาเจ้าประคัม	"	๖๐๖

นางตะเวงมีตำรับพระอภัยมณี	หน้า ๖๑๖
พระอภัยมณีมีตำรับนางตะเวง	๖๑๗
ตั้งพระราชบาทสดวงศิศการจะเผาทัก	
พระอภัยมณี	๖๑๘
นางตะเวงนมทนและปรึกษาตำรับนาง	
กระหย้าทพ	๖๓๐
นางตะเวงพระอภัยมณีออกไปพบกษัตริย์นามรบ	๖๓๖
นางตะเวงปรึกษานางพาลภาจะดวงให้	
พระอภัยมณีกลับ	๖๓๓
พระอภัยมณีเห็นการกระทำ	๖๓๔
นางพาลภาจะดวงตั้งราชบาทสดวง	๖๓๖
คองท ๓๔ พระอภัยมณีเห็นการกระทำ	๖๓๗
นางพาลภาจะดวงให้พระอภัยมณีเข้า	๖๓๐
นางพาลภาจะดวงพระอภัยมณีนำนรทนางตะเวง	
กตบเมืองดงกา	๖๓๙
นางรำภาจะหริ์ โหของคอดกับคนฆ่าแทน	
พระอภัยมณี	๖๓๒
ศรีสุวรรณแต่งคนเข้าไปสืบถึงพระอภัยมณี	๖๓๕
พระอภัยมณีเกลื่อนนางตะเวงมาในรถ	๖๓๗
นางตะเวงพาพระอภัยมณีเข้าเมืองดงกา	๖๔๔
ดินแดนหริ์ราชดำค้ำหน้าเขาเจ้าประจัญ	๖๔๗

ตั้งฆราวาสบาทหลวงให้มาไว้ชอกไปเจรจา

การทัพ

หน้า ๒๔๙

สิ้นธนูรบปลดขมเป็นน้ำไซเจ้ากตานเขา

เจ้าประจัญ

๒๕๐

ศรีสุวรรณคิดด้านเขาเจ้าประจัญได้พบศพคน

ตายแทน

๒๕๑

ตอนที่ ๓๖ พระอภัยมณีนำพลทอด้วยได้นำลงเวง

๒๕๒

นางขุพานกกับนางวิภาสวรินทร์หนีไปเมือง

ตงกา

๒๕๓

นางขุพานกพาพระอภัยมณีไปพบนางละเวง

๒๕๔

พระอภัยมณีเกลี้ยนางละเวง

๒๕๕

นางละเวงปรึกษาการศึกกับพวกภูษาเฝ้า

๒๕๖

ศรีสุวรรณยกทัพมาล้อมเมืองตงกา

๒๕๗

นางละเวงให้พระอภัยมณีหนีหนีไปห้ามทัพ

๒๕๘

นางขุพานกคิดอุบายจะจับศรีสุวรรณ

กับสิ้นธนูรบ

๒๕๙

ศรีสุวรรณคิดอุบายเชิญพระอภัยมณีกลับ

๒๖๐

นางละเวงขอให้พระอภัยมณีออกห้ามทัพ

๒๖๑

นางละเวงแต่งห้องหอหนักพระอภัยมณี

แต่งแต่นางสนมให้บำเรอ

๒๖๒

นางยุพามภาภักตยูนายให้พระขภัยมณเฑียร

นางละเวง

หน้า ๖๘๘

ตอนที่ ๓๗ ศรีสุวรรณกับสินสมุทรถูกเสน่ห์ ๖๘๙

นางละเวงภักตยูนายให้นางรำภาสะหรีท่าเต้นที่

ศรีสุวรรณ

๖๙๑

นางรำภาสะหรีเรียนการพระขภัยมณเฑียร

บอกศรีสุวรรณ

๖๙๕

ศรีสุวรรณเห็นนางรำภาสะหรี

๖๙๙

นางละเวงภักตยูนายให้นางยุพามภาภักตยูนาย

สินสมุทร

๗๐๒

ศรีสุวรรณกับสินสมุทรเตรียมเข้าเฝ้า

พระขภัยมณเฑียร

๗๐๕

นางละเวงกับศรีสุวรรณกับสินสมุทร

๗๐๖

สินสมุทรถูกเสน่ห์นางยุพามภา

๗๐๗

สินสมุทรได้นางยุพามภา

๗๑๑

ศรีสุวรรณได้นางรำภาสะหรี

๗๑๒

พราหมณ์พลายมดาร์ไปถวายนางสุวรรณ

มาต

๗๑๖

ตอนที่ ๓๘ นางสุวรรณมาลีข้ามไปเมืองลังกา ๗๑๗

นางสุวรรณมาตผ่นวาย

๗๑๗

นางสุวรรณมาตผ่นวายพราหมณ์พลาย

๗๑๗

นางสุวรรณมาตมี^๑ด่า^๒ถึง^๓สุด^๔ด่า^๕คร^๖ แด^๗ว^๘ขำ^๙ม

ไป^๑พัก^๒อยู่^๓เมืง^๔ใหม่

หน้า ๗๓๐

สุด^๑ด่า^๒คร^๓กับ^๔หี^๕ด^๖โธ^๗ขำ^๘ม^๙ไป^{๑๐}ด^{๑๑}ัง^{๑๒}กา^{๑๓}เข้า^{๑๔}เฝ้า

นาง^๑สุ^๒ว^๓ร^๔ร^๕ณ^๖มา^๗ต^๘

๗๓๑

นาง^๑สุ^๒ว^๓ร^๔ร^๕ณ^๖มา^๗ต^๘กับ^๙สุด^{๑๐}ด่า^{๑๑}คร^{๑๒}ย^{๑๓}ก^{๑๔}มา^{๑๕}ถึง^{๑๖}ค^{๑๗}า^{๑๘}

ถึง^๑ก^๒า

๗๓๒

ตอนที่ ๓๗ นาง^๑สุ^๒ว^๓ร^๔ร^๕ณ^๖มา^๗ต^๘หา^๙ลิ^{๑๐}น^{๑๑}สา^{๑๒}ร^{๑๓}ท^{๑๔}ห^{๑๕}้อ

๗๓๓

นาง^๑สุ^๒ว^๓ร^๔ร^๕ณ^๖มา^๗ต^๘ให้^๙รา^{๑๐}ห^{๑๑}ด^{๑๒}วง^{๑๓}เร^{๑๔}ญ^{๑๕}ด^{๑๖}าร^{๑๗}เข้า^{๑๘}ไป

ก^๑ว^๒ย^๓พ^๔ร^๕ธ^๖ก^๗ย^๘ม^๙อ^{๑๐}กับ^{๑๑}นาง^{๑๒}ด^{๑๓}ะ^{๑๔}เว^{๑๕}ง

๗๓๔

ร^๑า^๒ห^๓ด^๔วง^๕นาง^๖สุ^๗ว^๘ร^๙ร^{๑๐}ณ^{๑๑}มา^{๑๒}ต^{๑๓}ห^{๑๔}ด^{๑๕}เ^{๑๖}า^{๑๗}กับ^{๑๘}ร^{๑๙}า^{๒๐}ห^{๒๑}ด^{๒๒}วง

นาง^๑ด^๒ะ^๓เว^๔ง

๗๓๕

พ^๑ร^๒ธ^๓ก^๔ย^๕ม^๖ณ^๗จ^๘า^๙น^{๑๐}ด^{๑๑}าร^{๑๒}นาง^{๑๓}สุ^{๑๔}ว^{๑๕}ร^{๑๖}ร^{๑๗}ณ^{๑๘}มา^{๑๙}ต^{๒๐}

๗๓๖

นาง^๑ด^๒ะ^๓เว^๔ง^๕อา^๖น^๗ด^๘าร^๙นาง^{๑๐}สุ^{๑๑}ว^{๑๒}ร^{๑๓}ร^{๑๔}ณ^{๑๕}มา^{๑๖}ต^{๑๗}

๗๓๗

พ^๑ร^๒ธ^๓ก^๔ย^๕ม^๖ณ^๗ นาง^๘ด^๙ะ^{๑๐}เว^{๑๑}ง^{๑๒} พ^{๑๓}ริ^{๑๔}สุ^{๑๕}ว^{๑๖}ร^{๑๗}ณ^{๑๘} ด^{๑๙}ิน^{๒๐}ด^{๒๑}ม^{๒๒}ุ^{๒๓}ท^{๒๔}ร

มี^๑ด^๒าร^๓ท^๔อ^๕บ^๖นาง^๗สุ^๘ว^๙ร^{๑๐}ร^{๑๑}ณ^{๑๒}มา^{๑๓}ต^{๑๔}

๗๓๘

นาง^๑สุ^๒ว^๓ร^๔ร^๕ณ^๖มา^๗ต^๘ด^๙ัง^{๑๐}บ

๗๓๙

นาง^๑สุ^๒ว^๓ร^๔ร^๕ณ^๖มา^๗ต^๘ป^๙ริ^{๑๐}ก^{๑๑}ษ^{๑๒}า^{๑๓}กับ^{๑๔}สุด^{๑๕}ด^{๑๖}่า^{๑๗}คร^{๑๘}

๗๔๐

ตอนที่ ๔๐ ส^๑ุ^๒ค^๓สา^๔คร^๕ด^๖ูก^๗เส^๘น^๙ห^{๑๐}

๗๔๑

สุด^๑ด^๒่า^๓คร^๔กับ^๕หี^๖ด^๗โธ^๘เข้า^๙ไป^{๑๐}ใน^{๑๑}ว^{๑๒}ง

๗๔๒

นาง^๑ด^๒ะ^๓เว^๔ง^๕ก^๖ิ^๗ด^๘อุ^๙บ^{๑๐}า^{๑๑}ย^{๑๒}ให้^{๑๓}นาง^{๑๔}สุ^{๑๕}ว^{๑๖}ร^{๑๗}ณ^{๑๘}มา^{๑๙}ต^{๒๐}ร^{๒๑}ั^{๒๒}น^{๒๓}ท^{๒๔}า^{๒๕}น^{๒๖}ห^{๒๗}

สุด^๑ด^๒่า^๓คร^๔

๗๔๓

ท้าวทศวงศ์กับนางเสาวคนธ์ยกทัพมา

เมืองตังกา

หน้า ๘๓๒

ตอนที่ ๔๒ ทศไชยณรงค์เล่นทัพ

๙ ๘๓๕

นางตะเวง นางรำภาตะหรี นางยุพานกา

นางผู้ตายฉนวนครรภักตางเณราย

๙ ๘๓๕

นางตะเวงให้จัดมหรสพตั้งโต๊ะเครื่องสำรับ

๙ ๘๓๗

ตั้งฆราวาสบาทหลวงนิมนต์นางตะเวง

๙ ๘๓๙

ท้าวทศวงศ์กับนางสุวรรณมาถ์ปรึกษา

การแก้แค้น

๙ ๘๓๕

ที่ศาลาไม้ทองใต้ถุนสูงเด็กดกไม้และธงให้

หัดยิงธนูไปเร่ดินสมุทรรัตต์ดำคร

อยกมาที่

๙ ๘๓๗

ท้าวทศวงศ์ปรึกษากับนางสุวรรณมาถ์ จะแก้

พระอภัยมณีกับศรีสุวรรณ

๙ ๘๓๙

ตอนที่ ๔๓ นางเสาวคนธ์ถึงแก่

๙ ๘๔๑

นางตะเวงขอให้ตั้งฆราวาสบาทหลวงแก้แค้น

ของโลกเชษฐ

๙ ๘๔๓

บาทหลวงสอนอุบายให้นางตะเวง

๙ ๘๔๕

นางยุพานกา นางผู้ตายฉนวน ตะกตแก้ดินสมุทรร

ัตต์ดำครกินไม่ได้

๙ ๘๔๗

นางผู้ตายฉนวนเขียนสารปลอบใจให้นางเสาวคนธ์

๙ ๘๔๙

นางเจ้าวศนธิดานัสดารปดอม	หน้า ๘๔๕
นางตะเวงให้บ่าววังเรียกกราบฏ	" ๘๔๘
นางเจ้าวศนธิดาหนีออกไปยังแก่งนางสุดาฉวี	" ๘๕๐
นางตะเวงให้เกณฑ์ทัพออกปล้นค่ายในเวลา กลางคืน	" ๘๕๒
นางเจ้าวศนธิดารับบทนางยุพามา	" ๘๕๕
พราหมณ์เลี้ยงรับบทนางรำภาสะห์	" ๘๕๘
นางสุวรรณมาลีรับบทนางตะเวง	" ๘๖๓
ตอนที่ ๔๔ กษัตริย์สามัคคี	" ๘๖๗
ตั้งพระบาทหลวงเกณฑ์คนออกช่วย นางตะเวง	" ๘๖๗
บาทหลวงไปให้หนังสือบอกขุนนางให้ นางสุดาฉวี	" ๘๖๗
นางสุดาฉวีนางสนมพระเอกมณีนให้ขอกรบ พระเอกมณีน ศิวสุวรรณ ดินดุมพร	" ๘๖๘
เตรียมออกช่วยรบ	" ๘๖๘
พระเอกมณีนเข้าเรียกนางตะเวงและกองทัพ ทั้งหมด	" ๘๗๓
ทำอุทกสงฆ์กับนางสุวรรณมาลีปรึกษาการศึกษา	" ๘๗๕
ที่คำปามาโทษโลกเรารู้ได้กนกการเวก แล้วตั้ง พิธีเชิญฐานเกาะแก้วพิสดารมาช่วย	" ๘๗๖

กองทัพอภัยมณีนกับกองทัพนางสุวรรณมาถิ

เมธียนักษ

หน้า ๘๘๘

กองทัพอภัยมณีนกับกองทัพนางสุวรรณมาถิ

รบกัน

๑๑ ๘๘๙

พระยาเจ้าแก้วมณีมาเทศน์โปรดทัพอภัย

ต้องมายใหม่ ในศรกัน

๑๑ ๘๙๐

นางละเวงเชษฐาสุวรรณมาถิและกษัตริย์

ทั้งหมื่นเขาเมฆ

๑๑ ๘๙๑

ตอนที่ ๔๕ นางเจ้าวณชิตโคตรเพชร

๑๑ ๘๙๒

พระอภัยมณีรักนางเจ้าวณชิตไปแต่งงาน

อันเป็นเหตุสำคัญแห่งการวิวาท

๑๑ ๘๙๓

พระอภัยมณีและนางสุวรรณมาถิ

๑๑ ๘๙๔

ศรีสุวรรณมาถิและนางเกษรา

๑๑ ๘๙๕

นางเจ้าวณชิตกับนางอภัยมณีมาถิ

งานวิวาท

๑๑ ๘๙๖

นางละเวงพาษัตริย์ทั้งหลายไปชมสวน

๑๑ ๘๙๗

นางละเวงพาษัตริย์โคตรเพชร

๑๑ ๘๙๘

นางเจ้าวณชิตโคตรเพชร

๑๑ ๘๙๙

นางละเวงแต่งโต๊ะทอดวง

๑๑ ๙๐๐

นางเจ้าวณชิตทอดอาหารอภัยมณี

๑๑ ๙๐๑

นางเจ้าวณชิตทอดอาหาร

๑๑ ๙๐๒

ตั้งพระราชบาทหล่งทรงทำนายนั่งนางเสาวคนธ์

ชุดโคตรเพชรไป

หน้า ๘๓๓

ตอนที่ ๘๖ พระเอกขมณเฑาะบลเมือง

๘๓๔

พระเอกขมณเฑาะบลเมือง

๘๓๕

ศรีสุวรรณร่ำตานางวิภาตะหรี

๘๓๖

ดินตมูทรวีรานางยุพามกา

๘๓๗

พระเอกขมณเฑาะบลเมือง

๘๓๘

พระเอกขมณเฑาะบลเมือง

๘๓๙

พระเอกขมณเฑาะบลเมือง

๘๔๐

พระเอกขมณเฑาะบลเมือง

๘๔๑

นางเสาวคนธ์เมืองการเวก

๘๔๒

ตอนที่ ๘๗ อภิเชกดินตมูทรว

๘๔๓

พระเอกขมณเฑาะบลเมือง

๘๔๔

ท้าวสุริโยทัย

๘๔๕

ศรีสุวรรณร่ำตานางพระเอกขมณเฑาะบลเมือง

๘๔๖

ท้าวสุริโยทัยคอบดาร์พระเอกขมณเฑาะบลเมือง

๘๔๗

พระเอกขมณเฑาะบลเมือง

๘๔๘

พระเอกขมณเฑาะบลเมือง

๘๔๙

เตรียมพิธีอภิเชกดินตมูทรว

๘๕๐

นางอรุณศรีคัมภีร์เชื่อนไม่ยอมเข้าพิธี

๘๕๑

อภิเชกดินตมูทรว

๘๕๒

นางอรุณรัศมีไม่ยอมเข้าหอ	หน้า ๑๔๗
ดินสมุทรบ่วยเป็นไขไค	๑๔๘
ทางทศวงศ์ ให้นางอรุณรัศมี ไปพยาบาล	
ดินสมุทร	๑๕๓
ดินสมุทรหายบ่วย	๑๕๔
พระขกัณเฑาะว์ขึ้นไปเมืองการเวก	๑๕๕
ดินสมุทรเกรงนางอรุณรัศมี ไม่ยอมประสูติ	๑๕๗
ตอนที่ ๔๔ นางเสาวคนธ์หนี	๑๖๓
นางเสาวคนธ์เตรียมการหนี	๑๖๓
พระขกัณเฑาะว์ขึ้นเมืองการเวก	๑๖๔
นางเสาวคนธ์หนีจากเมืองการเวก	๑๖๗
ค้นหาครุฑตามนางเสาวคนธ์	๑๗๒
พระขกัณเฑาะว์กลับเมืองมณี	๑๗๓
นางสุวรรณมาลี บอกข่าวให้ดินสมุทร	
ได้นางอรุณรัศมี	๑๗๕
ตอนที่ ๔๕ นางเสาวคนธ์แปลงเป็นฤๅษี	๑๗๐
นางเสาวคนธ์ไปถึงเมืองวาหุโลม	๑๗๐
นางเสาวคนธ์พบกับทวดคำนปากน้ำ	๑๗๕
นางเสาวคนธ์จับนายด่านไค	๑๗๖
คำนปากน้ำบอกข่าวถึงไปถึงเมืองวาหุโลม	๑๗๗
เจ้าเมืองวาหุ โลมสั่งให้ราชไปจับนางเสาวคนธ์	๑๗๘

นางเสาวคนธ์คัดอุบายยอม ให้จับนายค่าน

ปากน้ำ

หน้า ๘๘๘

นายค่านปากน้ำแก้ลงขยเจ้าเมืองวาหุ โดม

๖๖ ๘๐๐๐

ตอนที่ ๕๐ นางเสาวคนธ์ไล่เมืองวาหุ โดม

๖๖ ๘๐๐๒

นางเสาวคนธ์เตรียมรบกับราหู

๖๖ ๘๐๐๒

นายค่านปากน้ำจับราหูได้

๖๖ ๘๐๐๒

ราหูฮาดำนำคนทั้งแกว่นไปติดานครเมฆ

๖๖ ๘๐๐๘

ราหูจับครเมฆได้

๖๖ ๘๐๑๐

ครเมฆฮาดำนำนางเสาวคนธ์ไปติดาน

พระกวด

๖๖ ๘๐๑๒

พระกวดดลของจับครเมฆได้

๖๖ ๘๐๑๓

นางเสาวคนธ์คัดพระกวดแตกโคตรเมฆคืน

๖๖ ๘๐๑๗

พระกวดหนีไปเจ้าเมืองวาหุ โดม

๖๖ ๘๐๑๗

เจ้าเมืองวาหุ โดมยกมารบกับนางเสาวคนธ์

๖๖ ๘๐๑๘

นางเสาวคนธ์จับเจ้าเมืองวาหุ โดมได้

๖๖ ๘๐๒๔

เจ้าเมืองวาหุ โดมเช็ดคอกขย

๖๖ ๘๐๒๖

วาโหมชกมารับนางเสาวคนธ์เข้าเมือง

๖๖ ๘๐๒๗

ตอนที่ ๕๐ สดสาครตามนางเสาวคนธ์

๖๖ ๘๐๓๓

สดสาครขยเรือนอุปเท่ห์ตั้งครกับแม่พาทเกาะ

ข้างลาย

๖๖ ๘๐๓๕

สดสาครเข้าเมืองวาหุ โดม

๖๖ ๘๐๓๖

ตัดลำครได้นำเงาคนช้ หน้า ๓๐๓๘

นางเงาคนช้รับบำเหน็จทหาร ๓๐๔๓

ตัดลำครกับนางเงาคนช้กลับจากเมือง

วาทโธม ๓๐๔๕

ตัดลำครกับนางเงาคนช้ปรึกษาเรื่องจะ

กลับเมือง ๓๐๔๘

ตอนที่ ๕๒ พระอภัยมณีทำสนทนามาวาสกั้น ๓๐๕๓

กำเนิดมังกดา วาดดา วายพมณี หัดกัน ๓๐๕๓

หัดโยโยไปเมืองมังกดา ๓๐๕๔

ทำวาสกั้นทวงคืน ๓๐๖๔

พระอภัยมณี ครีวรวรณ ถิ่นดมทรไปปลงศพ

ทำวาสกั้น ๓๐๖๘

ตอนที่ ๕๓ มังกลาครองเมืองมังกดา ๓๐๗๒

นางตะเวงบรรพการขอหมั้นมังกดาให้ครอง

ทรงตั้งดา ๓๐๗๒

บาททองแนะนำให้มังกดาไปคืนเขา

โคตรเพชร ๓๐๗๓

ขอหมั้นมังกดา ๓๐๗๕

มังกดาจัดการปกครองบ้านเมือง ๓๐๗๖

มังกดาเตรียมการจะไปหาโคตรเพชรคืน ๓๐๗๗

มังกดาได้นำสุนัข ๓๐๗๘

ตอนที่ ๕๔ มังคลาธิงโคตรเพชร	หน้า ๓๐๗๗
วายพมณกับหัตถกนธาดายกทัพไปชิง	
โคตรเพชร	๓๐๗๘
ท้าวสุริโยทัยณรายให้โลกเชษฐจัดการ	
บึงกมเมือง	๓๐๘๓
หัตถกนธเมืองการเวก	๓๐๘๔
หัตถกนธโคตรเพชรมาช่วยมังคลา	๓๑๐๓
ท้าวสุริโยทัยณารังนางสุวรรณมาถ์	๓๑๐๓
ตอนที่ ๕๕ มังคลาอาบหนาวสุวรรณมาถ์และท้าว	
หลวงพี่	๓๑๐๔
นางสุวรรณมาถ์ถึงแดนดงมังกดา	๓๑๐๕
หัตถไชยกบจากเมืองมวก	๓๑๑๓
หัตถไชยครองเมืองนางสุวรรณมาถ์ จันทร-	
ดุดา	๓๑๑๔
มังคลาได้ธารนางสุวรรณมาถ์ถึงนางสุวรรณ	๓๑๑๗
มังคลาให้วายุพมณหัตถกนธไปจับนางสุวรรณ-	
มาถ์	๓๑๒๐
วายุพมณหัตถกนธจับนางสุวรรณมาถ์ได้	๓๑๒๒
วายุพาไปดงเมืองมวก จันทราทศวงศ์ได้	๓๑๒๖
พระกฤษณาตามรบวายุพา	๓๑๓๒

ตอนที่ ๕๖	หัตถ์ไชยดีคืนเหงื่อถึงลา	หน้า	๓๓๓๖
	นางเจ้าวรวงศ์เธอท้าวเจ้าอาหุโสมยลไป		
	อังกา	๗	๓๓๓๖
	หัตถ์ไชยยกทัพไปเมืองดงกา	๗	๓๓๔๐
	หัตถ์ไชยรบกับทัพเรือพวกดงกา	๗	๓๓๔๓
	มังคดาคิดขบคายเผาทหารเรือหัตถ์ไชยแตกหนี		
	ขุนบก	๗	๓๓๔๓
	ผู้ดำกรนางเจ้าวรวงศ์มารบกับหัตถ์ไชย	๗	๓๓๔๔
ตอนที่ ๕๗	ผู้ดำกรรบกับมังคดา	๗	๓๓๕๓
	มังคดากับผู้ดำกรนางเจ้าวรวงศ์ถากขยไป	๗	๓๓๕๕
	นางเจ้าวรวงศ์ถากขยกับมังคดาใหม่โต	๗	๓๓๕๖
	ผู้ดำกรรบกับนางพื่อนนรศักดิ์	๗	๓๓๖๐
	นางผู้พามังคดาหนี	๗	๓๓๖๓
	มังคดากับพวกรบรบกับท่านดงดา	๗	๓๓๖๖
	บาทหลวงสอนคำราตงกายถกให้มังคดา	๗	๓๓๖๗
ตอนที่ ๕๘	นางละเวงช่วยนางสุวรรณชาติและ		
	ท้าวทศวงศ์	๗	๓๓๖๘
	นางละเวงไปท่านดงดา	๗	๓๓๖๙
	นางละเวงพบกับนางสุวรรณชาติและท้าว		
	ทศวงศ์	๗	๓๓๗๓

พวกรักรักรมังกดาไม่ยอมให้นางตะเวงพา

นางสุวรรณมาตและท้าวทศวงศ์

ไปตั้ง

หน้า ๑๓๗๗

นางตะเวงพานางสุวรรณมาตและท้าวทศวงศ์

ไปอยู่ดงกา

๑๓๗๘

นางตะเวงบอกว่าบาทหลวง

๑๓๗๙

มังกดาตั้งกายกต

๑๓๘๐

ตอนที่ ๕๗ พระอภัยมณีศรีสุวรรณไปเมืองลังกา

๑๓๘๑

พระอภัยมณีศรีสุวรรณเกิดมาที่เมืองลังกา

๑๓๘๒

ศรีสุวรรณแยกทัพไปเมืองใหม่

๑๓๘๓

พระอภัยมณียกทัพไปเมืองใหม่

๑๓๘๔

พระอภัยมณีมีสาวกมังกดา

๑๓๘๕

มังกดาขับตัวพระอภัยมณี

๑๓๘๖

หัดไวยรรบธำมาศพระอภัยมณีไปให้

นางตะเวงที่เมืองลังกา

๑๓๘๗

หัดไวยหักด่านสะพานยนต์

๑๓๘๘

มังกดาให้วายุดาและวายุพมณไปช่วยรักษา

ด่านสะพานยนต์

๑๓๘๙

หัดไวยรบกับวายุดาและวายุพมณ

๑๓๙๐

ทัพหน้าพระอภัยมณีถึงเขาคายกต

๑๓๙๑

นางเจ้าวณณิกายกตได้

๑๓๙๒

ตอนที่ ๖๐ พระอภัยมณีรบกับมัจฉา	หน้า ๓๒๐๕
หัตไธยกกับจาโหมไปถ้ำเมืองงองกา	๓๒๐๕
นางตะเวงยกทัพไปตีค่ายเราเจ้าประจัญได้	๓๒๐๘
มัจฉาพาปรีชาการสงคราม	๓๒๑๐
มัจฉาพาไปตีค่ายเมืองงองกา	๓๒๑๒
นางตะเวงให้จาโหมถ้อยสารไปให้พระ	
อภัยมณี	๓๒๑๒
พระอภัยมณีตีค่ายเมืองงองกาได้	๓๒๑๖
มัจฉาให้หน้าค่ายเราเจ้าประจัญจำ	
นางตะเวง	๓๒๑๗
อภัยมณีพาพลไปตีค่ายเมืองงองกา	๓๒๑๘
จาโหมเตรียมทัพมาช่วยเมืองงองกา	๓๒๑๙
หัตไธยกกับอภัยมณีรบกัน	๓๒๒๐
ตอนที่ ๖๑ สังหาราษบาทหลวงหาเมืองลังกา	๓๒๒๔
บาทหลวงให้พวกศิษย์ดบจุฬไฟในเมือง	
ลังกา	๓๒๒๔
หัตไธยกกับอภัยมณีรบกัน	๓๒๒๖
นางตะเวงกับจาโหมมาช่วยหัตไธยก	๓๒๒๗
บาทหลวงคิดอุบายทำรูปกลหลุมวงกัก	๓๒๓๓
พระอภัยมณีเป็นาญอภัยมณีรบกัน	
หัตไธยก	๓๒๓๖

ตอนที่ ๖๒ พระเอกยมนเข้าเมืองลัทธิ	หน้า ๓๒๔๐
นางละเวงไปหาพระเอกยมน	๓๒๔๑
หัตถีโยชนางธรรณจันทรรตูลดา	๓๒๔๒
พระเอกยมนปรึกษาโทษถวายดาวยุพิน-	
หัตถิน	๓๒๔๓
ผู้เก็บพาวดาวยุพินหัตถิน	๓๒๔๔
พระเอกยมนให้ผู้ติดตามรีบสารไปเมือง	
การเวก	๓๒๔๕
พระเอกยมนเฝ้าสมเด็จพระเจ้า	๓๒๔๖
พระเอกยมนเข้าเฝ้าสมเด็จพระเจ้า	๓๒๔๗
พระเอกยมนเข้าเฝ้าสมเด็จพระเจ้า	๓๒๔๘
พระเอกยมนเข้าเฝ้าสมเด็จพระเจ้า	๓๒๔๙
ศรีธรรมราชแห่งเมืองวิเศษ	๓๒๕๐
อินทร์ทรงราชกิจนฤพิน	๓๒๕๑
ตอนที่ ๖๓ อภิเษกหัตถีโย	๓๒๕๒
ผู้ติดตามเฝ้าสมเด็จพระเจ้า	๓๒๕๓
ท้าวสุริโยทัยไปเฝ้าสมเด็จพระเจ้า	๓๒๕๔
นางละเวงรับท้าวสุริโยทัย	๓๒๕๕
อภิเษกผู้ติดตามกับนางเจ้าคนหัตถีโยกับ	
นางธรรณจันทรรตูลดา	๓๒๕๖
หัตถีโยกับเฝ้าสมเด็จพระเจ้า	๓๒๕๗

ตอนที่ ๖๘ พระภิกษุณเฑียรบาล	หน้า ๓๒๖๓
ศรีสุวรรณกตบถเมืองมัจฉ	๓๒๖๓
พระอภัยมณีกรรมาจสุวรรณมาตัง	
นางตะเวง	๓๒๖๔
พระอภัยมณีประสูติ	๓๒๖๕
พระอภัยมณีบวชเป็นฤๅษ	๓๒๖๗
นางสุวรรณมาตังนางตะเวงเป็น	๓๒๖๗
พระอภัยมณี นางสุวรรณมาตัง นางตะเวง	
ไปอยู่เขาแก้ว	๓๒๗๔
อินทมาศกตบถเมืองมัจฉ	๓๒๗๕
อัครราชเจ้ากษัตริย์แห่งเมืองมัจฉ	๓๒๗๕
นิทานเรื่องพระอภัยมณีคล้อยจากคำกลอน	๓๒๗๗

ประวัติสุนทรภู่^(๑)

พระนิพนธ์

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

๑. ก่อนก่อนรับราชการ

พระสุนทรโวหาร (ภู่) ซึ่งคนทั้งหลายเรียกกันเป็นสามัญว่า "สุนทรภู่" นั้น เกิดในรัชกาลที่ ๑ กรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อ ณ วันจันทร์ เดือน ๘ ปีชวด ๓ ขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๘ ปีระมาศ ๒๓๑๗ เวลาเช้า ๕ โมง (ตรงกับวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๓๒๙) ณ บ้านท่าอิฐ ริมคลองบางลำพู ได้มีกตเวทิตาของสุนทรภู่ว่า ดังนี้

(๓) ประวัติสุนทรภู่กัมพูชา เป็นแบบที่กรมศึกษาธิการให้ นายชนิก อยู่โพธิ์ ทำเชิงตรรกและทำบันทึกเพิ่มเติมฉบับเดิมของ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ระบุในการพิมพ์ จึงจัดให้พิมพ์ อีกครั้งขนาดกันคือ (ก) ศอ.รท.ประวัติสุนทรภู่ อันเป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ให้

จะต้องอธิบายความนอกเรื่องประจักษ์ เมื่อพูดถึงไมตรีของ
ดวงราดาแทรกดวงกรงนอยน อันการทักดวงราดานน กอ จดจำการ-
ราศีกัดกักรของดวงอาทิตย์และดวงพระเคราะห์ต่าง ๆ ในขณะเวลาเกิด
เป็นวัณณมาเก่าแก่แต่ครั้งบรรพต ดวงราดาที่มีใช้ในกิจการหลาย
อย่าง คือ อย่างหนึ่ง ถ้าจะกำหนดเวลาฤกษ์ยามทำการให้เป็นสิ-
มงคงแก่ได้ ไท่รย่อมเอาดวงราดาของณนมาชบดจนแตกเวลา

พิมพ์ด้วยตัวธรรมดา (๑) เติงอรฤกษ์ที่วันแคว้น ให้พิมพ์ด้วยตัว
ธรรมดาเหมือนกัน (๒) เติงอรฤกษ์และข้อความเพิ่มเติมในเรื่องของ
นายชนก ฮุยโพธิ์ ทพิมพ์ด้วยตัวธรรมดา ซึ่งอ่านจะดังแตกเห็นได้ เมื่อ
อ่านไปในเล่มนี้

พวกไท่รยี่ในตำราไท่รยี่ดั่งกล่าวมานี้ ยังมีหน้าที่สำคัญเป็น
งานประจำเป็นอันหนึ่ง คือ ต้องทำปฏิทิน เรียงวันปฏิทินไท่รยี่ ไท่รยี่ต้องทำ
กันหลายคนแล้วอ่านรวมกัน เมื่อฤกษ์ถึงครั้งใดแล้วทุกคน ก็จะจดลงเป็น
ปฏิทินสำหรับใช้ในปีนั้นต่อไป ส่วนสำคัญเรื่องปฏิทินไท่รยี่ก็บอกกล่าว ดวง
อาทิตย์ ดวงจันทร์ และดวงพระเคราะห์อื่น ๆ ได้โดยละเอียดอยู่ในจักรราศีไท่รยี่
๑๖ วันโคจรโคจรมา เช่น ณ เวลาแห่งวันที่สี่ทศวรรษเกิดนั้น พระพฤหัสบดี (๔)
อยู่ราศีเมษ อาทิตย์ (๑) จันทร์ (๒) และพุธ (๕) ทั้ง ๓ พระเคราะห์นี้รวม
อยู่ในราศีเมษ อังคาร (๓) และศุกร์ (๖) กำลังอยู่ในราศีกรกฎ ทั้ง ๓ พระเคราะห์นี้
เสาร์ (๗) และราหู (๘) อยู่ในราศีมีนกรวดกัน และจักรราศีนอกจากนี้ที่
ว่าง ๆ อยู่ไม่มีพระเคราะห์หัดเวรสถิตย์อยู่ ถ้าวันหนึ่งหรือสองวัน สี่ ซึ่งอยู่
ในจักรราศีเดียวกันกับอังคารและศุกร์นั้น เป็นหน้าที่ของไท่รยี่นักดวงราดา
สุนทรภู์ จะต้องกำหนดเวลาจากเวลาเกิดนั้นแก่แก่ เร็วกว่า สักนา เป็นสิ่ง
สำคัญในการทำเอหาทักมาก ถ้าเมื่อเวลาเกิดที่คำนวณลัคนาไม่ได้ และเป็น
เหตุให้หาอะไรไม่ได้ด้วย ในดวงสุนทรภู์นี้เรียกว่า "ลัคนาอยู่ราศีกรกฎ"
ในตำราสุนทรภู์เกิดนั้น ในปฏิทินไท่รยี่ไม่ปรากฏพระเสาร์ (๗) และมฤค (๑)
ทั้ง ๒ พระเคราะห์ทั้ง ๒ นี้เพียงมานิยมกันในเมื่อดวงราศีราศี ๔

ยืนพระเคราะห์โคจรสู่จักรวาล ซึ่งองค์ดาววาทเป็นสัตว์มงคลแก่ราชา
 ของมนุษย์ กำหนดเป็นเวลามาเกิดฤกษ์ เป็นคนว่าถูกหยกของเทพ
 ของหาเงาตกเป็นสัตว์แก่เทพ ฤกษ์ปลูกเรือนกตของหาเงาตกเป็นสัตว์
 แก่เจ้าของเรือน ฤกษ์โกนจุกกตของหาเงาให้เป็นสัตว์แก่เด็กกระโถน
 จุก ฉะนั้นคนอย่าง อักขย่างหนึ่งดวงราตามักใช้ในการพยากรณ์
 ครัวอันจะพองมแก่คนคบคิด เพราะเรชชอกพนมาว่าเมื่อพระเคราะห์
 โคจรเข้าสู่จักรวาลเรือนนั้น ๆ มักเกิดความคิดหรือความชั่วแก่คนราตา
 เรนนั้น ๆ เป็นคนว่าพระเคราะห์หรือจักรวาลอันเป็นดกนารของมือโค
 วจนั้นมักจะไม่มีความคิดซึ่งคนว่าพระเคราะห์หรือจักรวาลนั้นไป
 คงเป็นคนอย่าง ช่างอยากได้ ในเรือนนั้นหรือปดองราตาหา
 ความร่ำราเคราะห์ที่คนเลวหรือชั่วหรือชั่วใด บังมีความเช็ดอกกัน
 มาแตกชนอกอย่างหนึ่งว่า พงษ์ชาติของมือโคจรเข้าหรือโคจร
 บุคคลนั้นจะดีหรือชั่ว แต่ที่คิดจะม้ายันหรืออายฉั้น ความเช็ด
 วจนเกิดแต่เขาตวงราตาของมือโคจรเข้าหรือโคจรเข้า เป็นคนดี
 หรือคนชั่ว ในอดีตกาล มาเป็นหลักสำหรับเทียบเคียง (๔) กับดวงราตา
 ที่พยากรณ์ ถ้าเห็นคล้ายคลึงกับดวงราตาตัวอย่างข้างฝ่ายคนดี
 พยากรณ์ว่าดี ถ้าไปคล้ายคลึงกับดวงราตาของข้างฝ่ายพวกชั่วก็
 พยากรณ์ว่าชั่ว เป็นคำความ แขนงการพยากรณ์อย่างฉะฉาน เมื่อ
 เห็นใครเป็นคนทรงคุณหรือให้โทษอย่างฉะฉาน มักตั้งวันและเวลา
 เกิดของมนุษย์ แลดวงราตาองค์ราได้เป็นตัวอย่าง สำหรับใช้เปรียบเทียบ

เทียบในการพยากรณ์ ดวงราศีของบุคคลต่าง ๆ ทั้งข้างดีและข้างชั่ว
 รุ่งมอญในคารา^(๑) เป็นอันมาก และมีกมลาคบชกใจว่าเป็นผู้มั่งคั่ง
 หรือมีโทษชยารมณ์ ๆ ด้วย

ที่ดวงราศีของสุนทรภู่อยู่ในตำราดวงราศีนั้น คงเป็น
 เพราะผู้พยากรณ์แต่ก่อนเห็นว่าเป็นพรหมทรงคุณ เต็มยศในกระบวนแต่ง
 กถอนเป็นอย่างวิเศษ นับว่าเป็นเจ้ามัญบุรุษคนหนึ่ง แต่จดคำอธิบาย
 แทนไว้ข้างใต้ดวงราศีว่า "สุนทรภู่อาจถกขนิษฐา" คงด้วย
 หมายความว่า เป็นพรหมทรงความดีและความชั่วระคนปนกัน ขึ้นเป็น
 ความจริงตามเรื่องประวัติของสุนทรภู่

ถึงจุดประสงค์ของสุนทรภู่ บิดามารดาหรือใครไม่ปรากฏ ๆ แต่
 ว่าบิดาของสุนทรภู่เป็นชาวฉะเชิงเทรา ในเขตอำเภอนางแลง แขวง
 จังหวัดระยอง บิดามารดาเป็นชาวเมืองอื่น มาอยู่ด้วยกันในกรุงเทพฯ
 เกิดสุนทรภู่เมื่อต่างทรงวังในสุนทรภู่เมื่อ ๔ ปี แล้วบิดากับมารดา
 หย่ากัน บิดากลับออกไปบวชอยู่ที่เมืองแกลง บิดามารดาได้สามี
 ใหม่มีลูกหญิงอีก ๒ คน หรือ ๓ คน ๓ คน ๓ คน แล้วได้เป็นนางนม
 พระธิดาในกรมพระราชวังหลัง (กล่าวกันว่าพระองค์เจ้าจางกด) เพราะ
 ฉะนั้นสุนทรภู่จึงได้บูชาพระราชนัดดา และได้ถวายตัวเป็น
 ข้าราชการในกรมพระราชวังหลังตั้งแต่นั้น

(๑) ผู้ศึกษาในทางโหราศาสตร์ ย่อมใส่ใจเสาะหาดวงประทีปของตน
 ในสมุดของตนคนละมาก ๆ และยิ่งมากก็ยิ่งดี ที่ได้เกี่ยวกับชาตินั้นเป็นสิ่งทรง
 แทนหนัก

การศึกษาของชนทมิฬ ความยากลำบากในนครเมืองสุพรรณบุรี
เป็นเหตุอันสมควรสมควรจะได้เรียนในด้านกตริประชา (ซึ่งพระราชนิพนธ์
ทานนามในรัชกาลที่ ๔ ว่า วัดศรีสุธาราม) ธรรมดาของบางกอกน้อย
รวมทั้งทำการเรียนได้ ได้เคยเป็นเสมียนนายระวางกรมพระคลัง
สวน แต่ยังไม่ค่อยได้เรียนทำการงานอย่างอื่น นอกจากแค่บดกลอน
ต้นตอของบดกลอนด้วยอักษรตัวเดียวเท่านั้น แต่ด้วยมาอยู่พระราชนิพนธ์
วังหลังอย่างเดิม เห็นจะเป็นเพราะเป็นงานที่เจ้ากตริประชาเอง ชอบ
ให้คนอื่นทำทำการงานได้ ด้วยไปสอบได้กรีก วิชาที่พูดของชาว ใน
คนหนึ่งชื่อจัน ถูกเรียกชื่อในราชกิจจานุเบกษา และเวลานั้นกรมพระ
ราชวังหลัง ได้ตั้งทางศึกษาแล้ว ก็ได้อ่านอยู่ในสำนัก ท่านของจ
วัน โทษเมื่อกรมพระราชวังหลังสวรรคตใน พ.ศ. ๒๔๕๕ ต้นทมิฬจึง
ออกไปหาบิดาที่เมืองแกลง แล้วมาตั้งที่เมืองระยองเป็นนครเมือง
แรกของต้นทมิฬเมื่อไปคราวนี้

ที่กระทรวงวังราชปราชญ์ในนคร ประกอบกับศึกษารับ
เกิดของต้นทมิฬ ดูเหมือนต้นเมฆต้นนครเมืองแกลงอายุจะราวสัก ๒๓ ปี
กล่าวในนครจางค์ขยัคตามไปด้วย ๒ คน ชื่อนี้ให้เห็นว่า ใน
เวลานั้นที่กระทรวงวังราชปราชญ์ได้เรียนในการแต่งบดกลอนด้วยตัวเดียว จึง
มีผลคือเป็นศิษย์ นางแม่ทมิฬด้วยเรื่องอันที่ต้นทมิฬได้แต่งไว้ก่อนนคร
เมืองแกลง ดังนี้เพราะเหตุที่ต้นทมิฬของต้นทมิฬที่วังราชปราชญ์

(๓) กรมพระราชวังหลังที่วังสกุ เมื่อวันเสาร์ เดือนอ้าย ขึ้น ๑๐ ค่ำ
ปลาย พ.ศ. ๒๔๕๕ ต้นทมิฬออกไปหาบิดาที่เมืองแกลง เมื่อวันจันทร์ ๗ พ.ศ.
๒๔๕๕ กลับจากเมืองแกลงมีเรือขึ้น ๔ และตั้งที่เมืองแกลงในคราวนี้

ความในนิราศออกไปในคลอง ดูนทรภู่อธิบายคำเก่าไว้แห่ง
หนึ่งว่า

“คำโบราณท่านผูกทุกถั่ง เขาว่าดั่งจะหอมมันพองนม”

คำเองเป็นผลตกาค้นว่า “จ่องหยังพองนม” กอเปรียบเขา
ดั่งเบ่งดั่ง ยังหาเคยพบใครอธิบายไว้ก่อนไม่

เมื่อสุนทรภู่ออกไปตั้งเมืองระยอง คนชราที่นำทางไปถึงบ้านก
หุดเบย แค้นดินทรภู่ของท้าวขามถามหนทางตามพ่อท้าวบ้านเดิม
ต่อไป จนถึงวัดทศบาตรอยู่ ณ เมืองแกลง กล่าวในนิราศว่า เวลา
นั้นบิดาของมาได้ ๒ พรรษา ขอมัดให้เหินว่าถ้ากับมารดาเห็นจะ
พราดกันตงแต่ต้นทรวงเป็นเด็กเล็กเคย แล่น้องสาว ๒ คนนั้นต่าง
บิดากับสุนทรภู ในนิราศกล่าวว่ามีมารอหนึ่งว่าบิดาที่บวชอยู่ “เป็น
ฐานานประเทศเขต สอนกษัตริย์บรรดปราชญ์ประพาสนาม เจ้าธารม
ธรรณมรังสี” ดังนี้ ถิ่นนี้ฐานานาธิราชเป็นฐานานุกรมของพระ-
ครูธรรมรังสีเจ้าคณะเมืองแกลง ลืมไปได้เป็นตำแหน่งพระครูเอง ที่
สุนทรภู่ออกไปหาบิดาบางทีจะคิดออกไปบวช ด้วยเวลานั้นอายุครบ
อุปสมบท และจะจำอุปสมบทก็ต้องถูกจำของด้วยก็เป็นได้ แต่หา
ได้บวชไม่ เพราะไปอยู่ใต้หมอนหมักกับขี้เป็นโง่ๆ ขาดการเทศน์
ประกาศาย รักษาพยาบาลกันอยู่กว่าเดือนจึงหาย หอหายก็กลับเข้า
มากรุงเทพฯ ในเดือน ๘ รวมเวลาที่สุนทรภู่ออกไปเมืองแกลงคราว
หนแรก ๓ เดือน

เรื่องประวัติของสุนทรภู่มือกดมาจากเมืองแกลงแล้ว มีอยู่ใน

เรื่องนรสีพระบาทว่า มาเป็นมหาดเล็กพระองค์เจ้าปทุมวงศ์ พระ
โอรสพระองค์น้อยของกรมพระราชวังหลัง ซึ่งทรงผนวชอยู่ ณ วัด
ระฆัง^(๑) แคว้นกรุงอยู่ทพระราชวังหลัง และได้หญิงชื่อนกเคย
เกิดความขึ้นเป็นภรรยา ท่านองเจ้าครอกช้างใน (ทองอยู่) ซึ่งเป็น
พระอัครชายาของกรมพระราชวังหลัง จะยกประทาน ด้วยปรากฏใน
นรสีองค์เจ้าพาวว่า เมื่อต้นพรรษาบุตรเจ้าครอกช้างในรับเข้าไปทรง
เตียงคู่ แต่เมื่อต้นนางขึ้นเป็นภรรยาแล้ว ยืนด้วยกันเป็นปกติไม่เท่าใด
เห็นจะเป็นเพราะต้นทรภู่เป็นคพขึ้นมาในต้นนั้น ถึงบ่เกาะ (พ.ศ.
๒๓๕๐) ภรรยาได้ภรรย ต้นทรภู่ได้ตั้งความวิวาทกันนรสีพระ-
บาทว่า

คิงส์คัพคัพภวาระการทรง
 เจ้าคุณแทนแต่ โกวดีโรถ
 จมพระหนอด้วยองค์ทรงพระนาม จากธารามแรมวังทางกันดาร
 ด้วยเรียมรของมฤตกาเป็นข้าบาท จันทรำกว้างนุชอุตตงธาร
 ความแต่ถึง โดยแค้นแค้นกันดาร ไปมิดการรชบาทพระคำด่า

ॐ
ॐ

(๓) กล่าวกันว่า เพราะเป็นพระองค์เจ้าองค์แรกที่ประสูติ
แต่ประสูติฐานพระราชวงศ์ จึงให้พระนามว่าปฐมวงศ์ แต่ทรง
ผนวชชยคตออกพระชนมายุ อันพระนามในรัชกาลที่ ๓

เมื่ออุทุมพรตามเสด็จ พระองค์เจ้าปทุมวงค์ไป พระพุทธบาท
คราวแกล้งนรธา ไม่ไต่ลงเรือดำทรง ฮาคัยไปโพธิ์หมากเหล็กตาม
เสด็จ ต้องหายเรือไปเอง ถัดจากความสนใจในนรธาเมื่อลงท่าเรือว่า

พระหน่อศรีวงศ์ทรงตั้งข้า
ข้างพวกเราเสียดังवार
พระเวทย์เกรี้ยมกรมขารมณรอน
แดงดวงหมานขนตาพราย

ขันคำดาโล่จรดงวาร์
แต่โดยคใจคนด้วยหนพ่าย
ระชาชนอกใจไม่วาย
หัวโหดตายคงขอกดอดค

[illegible]

ทั้งต้องรายงานความคืบหน้าของคดี กระทั่งพนักงานสอบสวนเห็นพ้อง
แก้ตัวพยานจำเลยเป็นเพราะทราบ ถึงข้อเท็จจริงตามหลักฐาน
พยานเขาแถลงกับมัยกระพือคดี ข้างต้นหลุดออกไป ในโพรงดินที่
ผ่องถ่ายศพท้ายเขาค้อความ โย่แรงจนเจียนจะ ไม่เห็น ใจจริง

นกจะโฉบจากข้างตงกลางเรือน คิดอาบเพื่อนเราจะเยยว้าใจหญิง
 แด่ดังเคียวเรือนหนานนันทาวัง เขาธวัชพิภคักมาตามทาง”

เมื่อไปพักอยู่ที่กรมบริเวณจังหวัดพระพุทธรูป ท่านทูลเกล้าฯ ใน
 นีราศว่า ไปเที่ยวทางเขาเขาคบ (พระองค์) เจ้าตามเนรียงค์
 กับพระกอดกิดของของแต่เจ้ามาทางนั้น พิเคราะห์ความคึกราชนั้นเห็นว่า
 จะเป็นต้นเหตุการประมาทในรัชกาล เพราะเวลานั้นทรงผนวชเป็น
 เจ้าตามเนรียงค์แล้ว ถัดมาความอีกแห่งหนึ่งว่า

“หอมนครคำวณนทานพระคลัง หามบุญยังไปมดของศาลาด้วย”
คือพระยาพระคลัง (ทุน) ซึ่งได้เป็นเจ้าพระยาธรรมาธิบดี ที่สมุห-
นายกลในรัชกาลที่ ๓ หามนายบุญยังนายโรงตะคองนอกทมิฬหรือเดียงและ
เป็นผดร้างวัดตะคองทำในจังหวัดธนบุรีนั้น ไปเดินตะคองมดของศาลา
ที่ทางผดร้างใหม่ในตมพระพุทธบาท อาศัยเขาเงาชนทมิฬดังใดกล่าว
มา ดังนั้นฐานจำหนัสดิบพลดของของสุนทรภู่ที่ปรากฏอยู่ เป็นของ
แฉ่งในรัชกาลที่ ๓ เมื่อครั้งสุนทรภู่เข้ารับราชการ ๓ เรื่อง คือเรื่อง
โคบุตรเรื่อง ๓ นีราศเมืองแฉ่งเรื่อง ๓ นีราศพระบาทเรื่อง ๓ (๑)
ต่อมาในรัชกาลที่ ๒ เมื่อสุนทรภู่เข้ารับราชการแล้วเห็นจะไม่มีโอกาส
ไปทางไกล จึงไม่ปรากฏถึงนีราศเรื่องใดจนครั้นต่อรัชกาล

๒. ตอนบรรณาการ

เรื่องประวัติของสุนทรภู่ ตอนเข้ารับราชการในรัชกาลที่ ๒
นั้น มีคำเล่ากันว่า เมื่อครั้งสุนทรภู่เข้ารับราชการใน พ.ศ.
๒๓๕๔ ที่กรมหมื่นสวัสดีนารถต้องถูกชำระหนี้ สุนทรภู่ก็เกิดสงสัยว่า
เป็นเหตุแห่งหนี้ของตัวคุณ ๓ ความริษยาเมื่อเขาเงาอยู่ในนีสราศเมือง

(๑) เข้าใจว่า สุนทรภู่ควรจะได้อ่านหาชาติในทางเป็นผู้นอกบทตะคอง
ในตอนที่นี้บ้างแล้ว เช่นกล่าวในนิราศสุพรรณ ซึ่งแต่งขึ้นโดยกล่าว

๑) บางละมดเมืองอิทรทวี้ง ทวารวดี

บอกบทบุญถึงพอราน

พอกหน้า

ประทุนประคินฐาน

แพนห้อง หอดเขย

แหวนประดับกับผ้า

ผ้ายางวางวัด

เข้าใจว่า อย่างนี้เกิดบอกบทตะคองในเวลานายบุญยัง

เพชรบุรี ซึ่งสุนทรภู่แต่งเมื่อตอนปลายรัชกาลที่ ๓ กล่าวความขึ้น
 ไปถึงเมืองเป็นหนุ่มคนชง ว่าได้เคยหนีออกไปอยู่เมืองเพชร ไป
 ชุ่มช่อนนอนอยู่ใกล้เขาทองหลายวัน แล้วไปอาศัยอยู่กับหม่อม
 บุนนาคในกรมพระราชวังหลัง ซึ่งออกไปตั้งทำนอยุ่ที่เมืองเพชร^(๑)
 เมื่อกรมพระราชวังหลังทรงสดกแต่ บ้างก็จะหนีไปในคราวที่ถูกตั้งด้วย
 ว่าแต่งหนังสือถึง และบ้างก็พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
 จะได้ทอดพระเนตรเห็นจำพวกคนลี้ภัยของสุนทรภู่ในเวลาดังกล่าว
 ความทั้งหนังสือครวญของเขา จึงได้พระกรุณาโปรดฯ ให้เอาตัวมา
 รับราชการเป็นอาดกษัตริย์ มนต์สุนทรภู่ว่าจะเข้ารับราชการหา
 ปรากฏเรื่องเป็นอย่างอื่นใน
 เมืองสุนทรภู่ได้เป็นอาดกษัตริย์แล้ว ในเรื่องเล่าทั้งหมดที่
 สุนทรภู่ได้ทำความชอบในหน้าที่ว่าในสมัยนั้นกำลังทรงพระราชพิธี
 บวชระคอนเรื่องรามเกียรติ์ ในเดือนนางเจ้าคุณคชชาติ บกพระราช-
 นิพนธ์รัชกาลที่ ๓ ซึ่งขณะระคอนกันมา กล่าวบทนางเจ้าคชชาติเมื่อจะ
 ผูกคชชาติว่า

“เขาภูพานูกศรไผ่หมื่น แดงพยับบึงโคกใหญ่
 หัดแบกรักนางปลั่งใจ ชะไทก์ใจลงมา”

คือนางบทหนุ่มว่า

(๑) ก่อนเดือน ๔ ปีระกา พ.ศ. ๒๓๕๖ “แต่เกิดขึ้นที่บริเวณนิเวศน์วัง ไป
 อยู่บางกอกใกล้ถนนใจเหนือ” นิเวศน์เมืองเพชร เห็นจะไม่ใช่แห่งเดียวกับที่ตอนต้น

๑ บดิน	วายุบุตรผู้มีโกรใจดำ
ครั้นเห็นของคือครกถยา	ผูกศอใจมากักใจ
ศอตันเพียงตันรวก	รชนาคตงหนงเพลิงไหม
โตดโชนโชนลงตรงไป	ด้วยคำตงว่องไวทันที (เร็ด)
ครั้นถึงจงแกฎษาทรง	ทผูกศอของคพระธณม
หยอนตงยงพนบรูพ	ชุนกระบิกโชนตงมา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระพุทธเจ้าหลานภวดย ทรงกิจว่าบทเก่า
ทรงน กวาทนมาจนจะเข้าในแกไขโดยานนถ นางธิดาจะคองตายเสีย
แล้ว บทททรงพระราชนพนรใหม่จกคจะให้หิมจนเข้าแก้ได้ โดย
รวดเร็ว แต่งบทนางด้คงว่า

“จงเอาผูกศอพระธณม เกษรพระหวดกบกระ โศก โทษ

คือไปนเกศรตรองว่าจะคงบทหนมาจนอย่าไร ให้แก่นางธิดา
ได้โดยเร็ว เหล่ากวชงเป็นทรงปรกนร ไม่มีใครสามารถจะแต่งบท
ให้พอพระราชนพนได้ จึงตงทรงดำรัสสั่งให้ชุนทรภู่แต่งคไปว่า

“รายหนึ่งผูกศอชโร แล้วทอดคองคองไปจะให้ตาย
บดิน วายุบุตรได้คองใจหมาย”

ตงนักษบหฤทย ทรงยกย่องความฉลาดของชุนทรภู่คราวหนึ่ง
ด้วยการทรงพระราชนพนบทระคณในรัชกาลที่ ๒ นั้น เด่ากนมาว่า
เมื่อทรงพระราชนพนบทพนแล้ว ให้เขาบทไปช้อมละคณเดี่ยกชน
กับทยังชคกับกระบจนเด่นระคณ ก็ตงแก่ไรบทไปจนกว่าระคณ

จะเดินได้สะดวก จึงเอาเป็นโซ่ได้ บทกวีอันตรรกะแต่งถวายครั้งนั้น เจ้า
กับกระบวนเดินได้สะดวกด้วย จึงได้โปรด

อีกครั้งหนึ่ง เจ้ากนกมาว่าเมื่อแต่งบทเรื่องรามเกียรติ์ถึงค้อมา
ตอนศึกตีบรูณตีบรุณ ทรงพระราชนิพนธ์บทมรดกทักกันไว้ว่า

๑ รถมทิง บุษบกบดตงกตงตระหงาน

กวางยาวใหญ่เท่าเขาจักรวาล ยอดเขมมเทียมผืนดินเมืองแมน

คุมวงทงหันเป็นควนคว้าง เทียนตั้งหิววางข้างตะแค้น

ตำราขับเขาคงแค้น พนมเนินดินกระเด็นไปเป็นจุน

ทรงพระราชนิพนธ์มาแต่เพียงนี้ ทรงนึกถึงความที่จะค่อยไปอย่าง
ไร ให้ส่งกับเป็นรถใหญ่ โคกลองนำหนอยไม้ขอค้ำ จึงมีรับสั่งให้สุนทรภู่
ก็อ สุนทรภู่ก็ว่า

“นทพของนงวรรถอ คตมกรวนอกกระเชนรถขนวน

เขาพระอเมธเอนเอียงอสนธมม อุณทกหันคั่นตาลธะทาม ธะเทอน

ทวยทหาร ไหรงอกกมปนาท อัฐาวาธไหวหวนถนเถอน

บดบังดิรัยนศรวนเคอน คลาดเลือนนคังคตงมา”

เจ้ากนกมาโปรดนัก แค้นกับสุนทรภู่เป็นกวีทรงปรกษา
ด้วยอีกคน * ทรงตั้งเป็นทูลสุนทรโวหารในกรมพระอาทิตย์ขึ้น

พระราชทานให้ไปอุกเรือนอยู่ได้ทำข้าง(๑) และมีตำแหน่งเจ้า เป็น

นิช ไม่เวลาแต่ก็ประพาดก็โปรดฯ ให้องเรือพระที่นั่ง เป็นพนักงาน

(๑) ความตอนกถาว่าไว้ในราชเมื่องสุพรรณ

ข้ามเขื่อนในเขตาทรงพระราชนิพนธ์บทกอน^(๑)

แต่การที่^๕ต้นทรว^๖ ได้เป็นขุนนางและได้มีตำแหน่งรับราชการ
ใกล้ชิดกับพระองค์^๗เช่นนั้น ไม่สามารถจะ^๘กุมความทุกข์ยากได้^๙โดย
เหตุด้วย^{๑๐}ต้นทรว^{๑๑}ยัง^{๑๒}เสด็จ^{๑๓}ราไม^{๑๔}ทั้ง^{๑๕}ได้ เมื่อ^{๑๖}เป็น^{๑๗}ขุน^{๑๘}ต้น^{๑๙}ทรว^{๒๐}โหว^{๒๑}หาร^{๒๒}แล้ว
ครั้ง^{๒๓}หนึ่ง^{๒๔}กำลัง^{๒๕}เมา^{๒๖}ราไป^{๒๗}หา^{๒๘}มารดา^{๒๙} มารดา^{๓๐}จาก^{๓๑}ลาว^{๓๒}กลับ^{๓๓}มา^{๓๔}เจอ^{๓๕}มารดา^{๓๖}
ขณะ^{๓๗}นั้น^{๓๘}มี^{๓๙}ญาติ^{๔๐}ใหญ่^{๔๑}จะ^{๔๒}เป็น^{๔๓}ดั่ง^{๔๔}หรือ^{๔๕}น้ำ^{๔๖}คน^{๔๗}หนึ่ง^{๔๘} เข้า^{๔๙}ไป^{๕๐}ห้าม^{๕๑}ปราม^{๕๒}
ต้น^{๕๓}ทรว^{๕๔}กับ^{๕๕}เขา^{๕๖}บาด^{๕๗}ใจ^{๕๘}ถึง^{๕๙}ว่า^{๖๐}เขา^{๖๑}ทรว^{๖๒}เกิด^{๖๓}มา^{๖๔} ทวาย^{๖๕}ถูก^{๖๖}กา^{๖๗}ลัก^{๖๘}กร^{๖๙}ว^{๗๐}
ม^{๗๑}รับ^{๗๒}ถึง^{๗๓}ให้^{๗๔}เขา^{๗๕}คว^{๗๖}ไป^{๗๗}หา^{๗๘}ว^{๗๙}น^{๘๐}เล็ก^{๘๑} ของ^{๘๒}ต้น^{๘๓}ทรว^{๘๔}กับ^{๘๕}คน^{๘๖}คน^{๘๗}เฝ้า^{๘๘}ง^{๘๙}อน^{๙๐}ป^{๙๑}ราก^{๙๒}ฏ^{๙๓}
แต่^{๙๔}ใจ^{๙๕}ใน^{๙๖}เสภา^{๙๗}พร^{๙๘}ณ^{๙๙}นา^{๑๐๐}ถึง^{๑๐๑}ด^{๑๐๒}ก^{๑๐๓}ม^{๑๐๔}ระ^{๑๐๕}ค^{๑๐๖}ค^{๑๐๗}ก^{๑๐๘} ตอน^{๑๐๙}เม^{๑๑๐}ย^{๑๑๑}พ^{๑๑๒}ด^{๑๑๓}าย^{๑๑๔}าง^{๑๑๕}าม^{๑๑๖}จะ^{๑๑๗}ช^{๑๑๘}อ^{๑๑๙}ย^{๑๒๐}
ใน^{๑๒๑}ก^{๑๒๒}ก^{๑๒๓}บ^{๑๒๔}ข^{๑๒๕}น^{๑๒๖}แ^{๑๒๗}น^{๑๒๘}ว^{๑๒๙}

“^{๑๓๐}ท^{๑๓๑}น^{๑๓๒}แ^{๑๓๓}น^{๑๓๔}ว^{๑๓๕}า^{๑๓๖}จะ^{๑๓๗}ช^{๑๓๘}อ^{๑๓๙}ย^{๑๔๐}ค^{๑๔๑}ไม่^{๑๔๒}ได้ ใน^{๑๔๓}ค^{๑๔๔}ก^{๑๔๕} ให้^{๑๔๖}ย^{๑๔๗}า^{๑๔๘}ก^{๑๔๙}กับ^{๑๕๐}ม^{๑๕๑}น^{๑๕๒}แ^{๑๕๓}น^{๑๕๔}ว^{๑๕๕}เ^{๑๕๖}ย^{๑๕๗}
เ^{๑๕๘}หม^{๑๕๙}อ^{๑๖๐}ก^{๑๖๑}บ^{๑๖๒}ช^{๑๖๓}ย^{๑๖๔} ใน^{๑๖๕}น^{๑๖๖}ร^{๑๖๗}ก^{๑๖๘}ค^{๑๖๙}ก^{๑๗๐}ท^{๑๗๑}ง^{๑๗๒}เ^{๑๗๓}น^{๑๗๔} ไม่^{๑๗๕}ว^{๑๗๖}าง^{๑๗๗}ค^{๑๗๘}น^{๑๗๙}ท^{๑๘๐}น^{๑๘๑}ท^{๑๘๒}ด^{๑๘๓}ก^{๑๘๔}ว^{๑๘๕}น^{๑๘๖}เ^{๑๘๗}ย^{๑๘๘}
แต่^{๑๘๙}พ^{๑๙๐}อน^{๑๙๑}ท^{๑๙๒}าน^{๑๙๓}เจ้า^{๑๙๔}ก^{๑๙๕}ร^{๑๙๖}ม^{๑๙๗}ม^{๑๙๘}ร^{๑๙๙}า^{๒๐๐} ตอน^{๒๐๑}น^{๒๐๒}า^{๒๐๓}ค^{๒๐๔}ให้^{๒๐๕}ช^{๒๐๖}ย^{๒๐๗}ท^{๒๐๘}บ^{๒๐๙}ใน^{๒๑๐}ห^{๒๑๑}บ^{๒๑๒}เ^{๒๑๓}ย^{๒๑๔}
ค^{๒๑๕}น^{๒๑๖}ท^{๒๑๗}ง^{๒๑๘}ด^{๒๑๙}ย^{๒๒๐}น^{๒๒๑}า^{๒๒๒}ย^{๒๒๓}ม^{๒๒๔}ด^{๒๒๕}ก^{๒๒๖}ก^{๒๒๗}เ^{๒๒๘}ย^{๒๒๙} เรา^{๒๓๐}จะ^{๒๓๑}เ^{๒๓๒}ย^{๒๓๓}พ^{๒๓๔}อ^{๒๓๕}ไม่^{๒๓๖}ค^{๒๓๗}ง^{๒๓๘}ก^{๒๓๙}ก^{๒๔๐}ของ^{๒๔๑}ค^{๒๔๒}า”

มี^{๒๔๓}คำ^{๒๔๔}เ^{๒๔๕}่า^{๒๔๖}ก^{๒๔๗}น^{๒๔๘}มา^{๒๔๙}อีก^{๒๕๐}ข้อ^{๒๕๑} ๓ ว่า ต้น^{๒๕๒}ทรว^{๒๕๓}เ^{๒๕๔}ม^{๒๕๕}เ^{๒๕๖}ง^{๒๕๗}ค^{๒๕๘}ง^{๒๕๙}ด^{๒๖๐}ี^{๒๖๑}เ^{๒๖๒}ว^{๒๖๓}
พระ^{๒๖๔}อ^{๒๖๕}ก^{๒๖๖}ย^{๒๖๗}ม^{๒๖๘}ณ^{๒๖๙}เม^{๒๗๐}ย^{๒๗๑}ช^{๒๗๒}ย^{๒๗๓} ใน^{๒๗๔}ส^{๒๗๕}ก^{๒๗๖}ค^{๒๗๗}ร^{๒๗๘}า^{๒๗๙}ว^{๒๘๐}น^{๒๘๑} ช^{๒๘๒}อ^{๒๘๓}น^{๒๘๔}ก^{๒๘๕}เ^{๒๘๖}เห็น^{๒๘๗}จะ^{๒๘๘}จ^{๒๘๙}ว^{๒๙๐}ิง^{๒๙๑} (๒) มี^{๒๙๒}คำ^{๒๙๓}เ^{๒๙๔}ื่อ^{๒๙๕}น^{๒๙๖}
อ^{๒๙๗}ย^{๒๙๘}ใน^{๒๙๙}เส^{๓๐๐}ภา ตอน^{๓๐๑}ที่^{๓๐๒}ต้น^{๓๐๓}ทรว^{๓๐๔}เ^{๓๐๕}ง^{๓๐๖}ว่า ถึง^{๓๐๗}ช^{๓๐๘}น^{๓๐๙}แ^{๓๑๐}น^{๓๑๑}ว^{๓๑๒}น^{๓๑๓}แ^{๓๑๔}น^{๓๑๕}ค^{๓๑๖}ค^{๓๑๗}ก^{๓๑๘}น^{๓๑๙}ว^{๓๒๐}

(๑) ความ^{๓๒๑}ร^{๓๒๒}อ^{๓๒๓}น^{๓๒๔}ก^{๓๒๕}ถ^{๓๒๖}า^{๓๒๗}ว^{๓๒๘}ไ^{๓๒๙}ว^{๓๓๐}ใน^{๓๓๑}น^{๓๓๒}ิ^{๓๓๓}ร^{๓๓๔}า^{๓๓๕}ค^{๓๓๖}ุ^{๓๓๗}เ^{๓๓๘}า^{๓๓๙}ท^{๓๔๐}ง

(๒) เรา^{๓๔๑}เ^{๓๔๒}า^{๓๔๓}ว่า ท^{๓๔๔}จะ^{๓๔๕}ไ^{๓๔๖}ด้^{๓๔๗}ก^{๓๔๘}ั^{๓๔๙}ง^{๓๕๐}ท^{๓๕๑}น^{๓๕๒}ง^{๓๕๓}ี^{๓๕๔}อ^{๓๕๕}ว^{๓๕๖}เ^{๓๕๗}ด^{๓๕๘}เ^{๓๕๙}ว^{๓๖๐}เ^{๓๖๑}น^{๓๖๒}ง^{๓๖๓}เ^{๓๖๔}น^{๓๖๕}า^{๓๖๖}ย^{๓๖๗}า^{๓๖๘}ย^{๓๖๙}ค^{๓๗๐}ย^{๓๗๑}เ^{๓๗๒}ก^{๓๗๓}ง^{๓๗๔}เ^{๓๗๕}ว^{๓๗๖}เ^{๓๗๗}อ^{๓๗๘}ก^{๓๗๙}ย^{๓๘๐}ม^{๓๘๑}ณ^{๓๘๒}ม^{๓๘๓}ี^{๓๘๔}เ^{๓๘๕}ย^{๓๘๖}ช^{๓๘๗}ย^{๓๘๘}ใน^{๓๘๙}ส^{๓๙๐}ก^{๓๙๑}ค^{๓๙๒}ร^{๓๙๓}า^{๓๙๔}ว^{๓๙๕}น^{๓๙๖} ช^{๓๙๗}อ^{๓๙๘}น^{๓๙๙}ก^{๔๐๐}เ^{๔๐๑}เห็น^{๔๐๒}จะ^{๔๐๓}จ^{๔๐๔}ว^{๔๐๕}ิง^{๔๐๖} มี^{๔๐๗}คำ^{๔๐๘}เ^{๔๐๙}ื่อ^{๔๑๐}น^{๔๑๑}อ^{๔๑๒}ย^{๔๑๓}ใน^{๔๑๔}เส^{๔๑๕}ภา ตอน^{๔๑๖}ที่^{๔๑๗}ต้น^{๔๑๘}ทรว^{๔๑๙}เ^{๔๒๐}ง^{๔๒๑}ว่า ถึง^{๔๒๒}ช^{๔๒๓}น^{๔๒๔}แ^{๔๒๕}น^{๔๒๖}ว^{๔๒๗}น^{๔๒๘}แ^{๔๒๙}น^{๔๓๐}ค^{๔๓๑}ค^{๔๓๒}ก^{๔๓๓}น^{๔๓๔}ว^{๔๓๕}

“ดูเจ้าเป้งเจ้าเง็กจนพันก้าง ออกสำนึกทำการด้านกระหาย
 ให้นางแก้วกรยาช่วยทาร์ก ชนแนมถักขมบริดกระหวัดหวาย
 ไบตะบาทคาดโค โดยง่ายตาย แลวงใจขายทองเรือนออกเกลื่อนไป”

ณัฏฐราชคฤศนแห่งอื้อเรียงพระภิกษุมนเณร ชำนาญปาก
 เถียงตัวในเวลาดึกคดกอย ชนประเพณีแห่งอื้อรายในถ่มยเมือ
 ยังไม่ใช้การพมพม เมือแสงวันแด่ใครชานก็มาขอชอกเขาไป บู่
 แดงคืดเขาคำแ่งตามแ่งคืดคานาจรชอมให้ ฝนชอเตียงเซ่น
 ณัฏฐราชก็เห็นจะโตคำแ่งแ่งชอ ประเพณีทอถวามานเป็นทางหากิน
 ของพวกกวดทริคณ์มาชานาน ณัฏฐราชก็พระยาราชมนตรี (ภ) ยัง
 แดงกอดอนชานมาจนถึงคณรชคืด ๕ บอกละไปแห่งยาวเถลิงพระ
 เกียรติคุณพมเทว

ณัฏฐราชก็คืดกอดชานาณาเถาโค่นโค่นราชภฏ เจ้ากมแ่งถึง
 เหตุก็จะพมโทษา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรง
 พระราชทานพมชบทอชอนเรื่องโคเรื่องหนึ่งเกิดคืดชบ ไม่น่าใครคื้อให้
 พมพระราชภฏพมโค จึงมรับสั่งให้ไปเมือคืดณัฏฐราชจากคืด ณัฏฐราช
 คื้อกอดอนโคถึงพระราชประตังค์ ก็ทรงพระกรุณาโปรดฯ ให้พมโทษ
 กติบมารับราชการตามเดิม มาถึงคือนบถายรัชกาลพระบาทสมเด็จพระ
 พระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดให้ณัฏฐราชเป็นครุชอนแห่งอื้อกวย
 พระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ายาภรณ์ ณัฏฐราชแ่งกอดอนเรื่องอื้ออืดรักษา
 กวยเจ้าฟ้ายาภรณ์ ชนคณา

¹⁵ ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน

ถวายพระหีบอภัยตรา ตราพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (๑)

แต่ภักดี ในกลอนตอนปลายเมื่อก่อนจบว่า

“ขอพระองค์จงจำไว้ดำเนนยก คงนเรยกเรองอ้ออัครกษฯ

สำหรับองค์พระคัมภีร์ยอชคยา ๑๒๙ โผล่ของนางตั้งตัวตั้งศรัทธา

บท ไบรอนท่านหาเป็นความดี แต่คนนิยมได้แรงแถมโต

จึงกล่าวถึงชนชั้นขุนนางด้วย หวังจะให้เงินจำเริญนา

ต้นของคานมตกาชาวมกต: ๒๕๕๕ ๒๕๕๕ ๒๕๕๕ ๒๕๕๕

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

ราชบัณฑิตยสถาน กรุงเทพฯ เล่มที่ ๒๕๕ (๒) ๒๕๕๕

ใบพัดเจ้าเรือนพระยาแสนแสน มีบ้านอยู่หกตำบล

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

๒๑

[illegible]

(๑) เวียงสวดีศรีเกษม เข้าใจว่าคงจะแบ่งปันถวายระหว่าง พ.ศ. ๒๓๖๕ ถึง ๒๓๖๗ ก็ขึ้นพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย สวรรคต

(๑) อนึ่ง เจ้าโจรสลัดพวกนี้จะได้เริ่มแต่งเรื่องสิ่งใดภพพยานัน ๆ
ถวายเจ้าพิราภรณ์ในตอนนั้นด้วย เพราะมีคำกล่าวไว้ในเรื่องราชนิพนธ์
ของสุนทรวีรเณร เมื่อพูดถึงเจ้าพิราภรณ์ สุนทรวีรเณรเป็นพระนามแฝงว่า
พระสังข์โคกภพ และเมื่อพิจารณาจำนวนตอนในเรื่องพระสังข์โคกภพ
กัน ๆ กับในเรื่องพระยอลงกรณ์ จะเห็นได้ว่าเรื่องพระสังข์โคกภพนั้น ส่วน
โจรสลัดการประพันธ์ก่อนกัน ๆ เป็นการเริ่มลงมือไว้ อันทำให้โจรสลัด
ประพันธ์ในเรื่องพระยอลงกรณ์เพราะพระยอลงกรณ์

๒ ครานนพลา^๒ยงาม^๒ท^๒ราม^๒ธ^๒วาท^๒ แ^๒หล^๒ม^๒ฉ^๒ลาด^๒เด^๒ธ^๒มา^๒ป^๒ญ^๒ญ^๒ว^๒ย^๒น^๒
 อย^๒บ^๒าน^๒ท^๒าน^๒ห^๒ม^๒น^๒ศ^๒ร^๒ย^๒น^๒ค^๒ก^๒ร^๒น^๒ ท^๒ก^๒ค^๒ณ^๒ว^๒น^๒ค^๒ว^๒น^๒ห^๒ต^๒ง^๒เช^๒า^๒ว^๒ง^๒ใน^๒
 เ^๒เช^๒เช^๒า^๒.เ^๒า^๒เ^๒า^๒ก^๒น^๒ง^๒ม^๒ง^๒ม^๒ค^๒ค^๒ ท^๒อ^๒ย^๒พ^๒ง^๒ศ^๒ร^๒ต^๒ศ^๒ร^๒ก^๒ท^๒ร^๒า^๒ธ^๒ธ^๒น^๒า^๒ด^๒ย^๒
 ค^๒อ^๒ย^๒ร^๒ก^๒ฉ^๒ต^๒ร^๒อ^๒บ^๒ร^๒อ^๒บ^๒ค^๒บ^๒ไป^๒ ต^๒อ^๒ย^๒ม^๒ไ^๒ค^๒ค^๒บ^๒เพ^๒อ^๒น^๒เท^๒ย^๒ว^๒เช^๒น^๒แ^๒ย^๒
 ก^๒อ^๒มา^๒อ^๒ก^๒แ^๒ห^๒ง^๒ ๓ ก^๒ล^๒า^๒ว^๒ง^๒บ^๒ท^๒ธ^๒ม^๒เ^๒ค^๒จ^๒พ^๒ร^๒พ^๒น^๒อ^๒ว^๒า^๒
 ๔ คร^๒าน^๒น^๒ธ^๒ม^๒เ^๒ค^๒จ^๒พ^๒ร^๒พ^๒น^๒อ^๒ว^๒า^๒ เ^๒ห^๒อ^๒บ^๒เ^๒ห^๒น^๒ห^๒น^๒า^๒พ^๒ลา^๒ย^๒ง^๒า^๒ม^๒ค^๒ว^๒า^๒น^๒ต^๒ง^๒ธ^๒า^๒ร^๒
 จ^๒ร^๒อ^๒อ^๒ก^๒พ^๒ร^๒โ^๒ม^๒ไป^๒ร^๒ค^๒ร^๒น^๒บ^๒ณ^๒น^๒เ^๒ค^๒จ^๒ร^๒ท^๒า^๒น^๒

เล็กกรรมพนบนาดทศกระทย
 ให้เสกพระองค์ทรงกษัตริย์คณนช นในออกเวียนวงให้ดังโหด
 ดมประภาษราชจักรทศโค โดบเข้าในเทพศรโดยา
 เรื่องประวัติของเนื้ออันกรรมพนนทศกรรษา บังมเวียง
 เกตเจ้ากษัตริย์ทศกรรษา เรื่อง ๑ ว่า ดมทศกรรษาตามอนกตชน
 ทศกรรษาให้เป็นคำปากกตชน คือเป็นโพธิ์พระกตกรรษาได้ บง
 ความว่าดมเป็นเจ้านายกตกรรษาได้ ลมพระกตกรรษา
 บาทดมเจ้า พระพุทธเจ้าตามกตกรรษา จึงทรงพระราชนิพนธ์บทกตชน
 เรื่องใดทศกรรษา เพื่อพุดจันให้ปรากฏว่าดมเจ้านายจะทรงแต่งกตชนให้
 เป็นคำปากกตกรรษาทศกรรษาได้ อีกเรื่อง ๑ เจ้ากษัตริย์ เมฆทรงพระ
 ราชนิพนธ์บทกตชนเรื่องอื่นว่า ทรงแต่งกตชนนางเสนาบดีราชเมฆ
 ท้ายดาหะไปไว้บน พระราชทานให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 เจ้าอยู่หัว เมฆยังดำรงพระยศเป็นพระเจ้าอุกตกรรษา กรมหมื่นเจ้า
 บดินทรทรงแต่ง เมฆทรงแต่งแต่งกตกรรษาตามกตกรรษา พระบาท

ต่อมา ๖ พระนางเสด็จเจ้าอยู่หัว มีรับสั่งว่าฉันทรงภูษานครวัดเสีย
ก่อน ฉันทรงภูษานครวัดกราบทูลว่าเห็นด้วยแล้ว ครั้นเสด็จออก เมื่อ
โปรดให้ฉันต่อหน้าภวทศทรงปรึกษาพร้อมกัน ถึงบทแห่งหนึ่งว่า
“น้ำได้ไหลเย็นแต่เห็นตัว ปลาแหวกกบมีอยู่ไหลไหว(๑)”

อุณหภูมิต่ำกว่าจะไม่ค่อยเกิดเป็น

“น้ำใต้ไหลเย็นเห็นตัวปลา ถ้วยแหวกปทุมมาอยู่ใต้อาสน์”

โปรดตามทูลนทรมานไป พอดีฉันแจ้งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทูลเกล้าฯ ถวายแล้ว พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตามทูลนทรมานไป

ศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ คุ้มภัยดี

ครั้นถึงเวลาอันควร สันทรภักตามจนว่า ดกปรารภนา
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวของทรงเกล้า

๔๕ ๖๗ ๘๙ ๑๐๑ ๑๐๓ ๑๐๕ ๑๐๗

โอรสแพทรวนุชเสนา

ทรงสดเคืองว่าสุนทรภู่แต่งประมาทชกครงหนึ่ง แค้นทว่า
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีคำสั่งสุนทรภู่มาจน
ตลอดชีวิต

(๓) ความวรรคหลังมักกล่าวกันว่า "ว้ายเหวบกขบม้วย"
"โหวโหว" ซ้ำๆ เขาเห็นว่าคงเป็นคำ "ปด" มี "ว" ด้วย

ในระยะเวลาที่สุนทรภู่บรรยายการขอยุเมอรรษากัด ๒ หน มีบุตร ๒ คน
บุตรคนใหญ่ชื่อพิศ ดูเหมือนภรรยาที่ระจอนจะเป็นมารดา คือมา
สุนทรภู่ได้ภรรยาอีกคนหนึ่ง เป็นชาวบางกวย มีบุตรด้วยภรรย
คาบ^(๑) จะเป็นด้วยเหตุใดภรรยาใหม่ หรือด้วยเหตุอื่นอย่างใด
อย่างหนึ่ง ภรรยาที่ระจอนนั้นลงท้ายหย่ากันกับสุนทรภู่ แล้วไปมีสามี
ใหม่ ความข้อนี้สุนทรภู่กล่าวไว้ในนิราศเมืองสุพรรณเป็นโคลง ๒ บท
ว่า

๑ ยดยามบานบุตง ๒ คน
ชุกคเคยชมจันทร์ แฉมฟ้า
ยามยากหากบมถน ๒ คน
มกุฎพินนา ๒ คน
๒ เฒ่าตายด้วยดงจากใต้ ๒ คน
รักพมโชนกรณ ๒ คน
จำจากพรากพลัดสุนทร ๒ คน
เย็นนุรตจทรวงคอง ๒ คน
๓ เฒ่าขรพ เรียมเขย
แตกฟ้าผ่าลงตาย ๑

ส่วนภรรยาคนที่ระจอนนั้น พมมีบุตรได้ไม่ช้าก็ตาย เจ้าครอก
ข้างใน ๑ จึงรับบุตรของสุนทรภู่ไปเลี้ยงไว้ ในพระราชวังหลังทั้ง ๒ คน
นอกจากภรรยาที่ระจอนกับระจอน ๒ คนที่กล่าวมาแล้ว สุนทรภู่ยังได้รัก

(๑) นายพดกับนายคาบขยู่มาจนถึงรัชกาลที่ ๕ ทั้ง ๒ คน นาย
คาบเป็นกวีตามบิดา มีจำนวนแต่งเพลงยาวปรากฏอยู่

ระบุชื่อไว้ในรายชื่อทั้งหลายคน ว่าเป็นภรรยาบ้าง เป็นธูบ้าง แต่
มิได้ปรากฏชื่อกับใครอีกยาวสักคนเดียว

๓. ตอนนอกบวช

สุนทรภู่ตั้งแต่เขามาขังไม่ได้บวชจนตลอดรัชกาลที่ ๒ พอ
ถึงรัชกาลที่ ๓ ถ้อยกบวช เหตุที่จะบวชนั้นเล่ากันว่าเพราะหวาด
หวั่นเกรงพระราชอาญา ด้วยเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า
เจ้าอยู่หัวทรงรักใคร่เอ็นดูมากก่อน แต่เมื่อเมื่อยเพราะเหตุตามคำทำ
สุนทรภู่กล่าวไว้ในรายชื่อเขาทั้งหลาย

“ถึงตามโลกโลกนี้ถึงลงบันได พระพุทธเจ้าหลวงบำรุงซึ่งกรุงศรี
ประทานนามตามรักเป็นเมืองศรี ขอมหาหมื่นพระมโห
ไชยพระคุณสูงอันมีกตัญญู แด่ยศดั่งกษัตริย์เขมร
แต่เราแต่สุนทรภู่ประพาศกวด ฝืนยศดั่งเขมรตามโลกยังโลกใจ
ต้นแผ่นดินชื่อนามตามแต่เจ้า ดั่งเขมรเขมรเทวเทวหาฮาชัย

คำของสุนทรภู่กล่าวตรงนัยประหนึ่งว่าถึงรัชกาลที่ ๓ ถูก
ถอดจากที่ขังสุนทรใจหาร น่าจะเป็นเรือนขังจริง คนทั้งหลายจึงได้
เรียกกันว่า “สุนทรภู่” เห็นจะมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ต้องถูก
ถอดจากบรรดาศักดิ์แล้วจึงออกบวช ถ้าเจตนาบวชจะเป็นขุนนางคงจะ
ได้รับพระราชปณิธิ โหมนจะอนุญาตดังปรากฏในเรื่องประวัติ อีก
ประการหนึ่งในรัชกาลที่ ๓ เมื่อคราวแต่งจารึกวัดพระเชตุพน มี
แต่งกลอนเพลงยาวกลบท เป็นต้น พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า

เจ้าชายท้าวทรงเต่าหากวิชาญาณกถชน แม่จันทาคเลกเลกโตม
 ชอแสงถวาย ต้นทรูเป็นกวัณด้าณูมาแก้ชน เหตุใดจึงมีโค
 ปราบภูชิวาเตงจารก้อย่างโตยอย่างหนึ่งในคราวนั้น ชินกถชให้
 เห็นว่าคงเป็นผู้ของคำหิมศโทษ ทรงรังเกียจในรรางก ๓ เห็นเต็ม
 กับความทักถาวในกถชน จึงเข้าใจว่ากถกช(๑)

ความจริงในเรื่องที่ฉันทรยศกับนาง เห็นจะเป็นด้วยเหตุ ๒
ประการ คือเพราะยังไม่ได้ความพระกรุณาประเพณีนิยมประการ ๓ ข้อ
ประการ ๓ ฉันทรยศว่าทศกัณฐ์ เจ้ากับใครไม่คิด นักรรยาช้อย
ด้วยกนโมยต์ เป็นกนคณกันเดียว ขบถกับพระมาแต่ในรัชกาลที่ ๒
จนส่งเกิดโคตรด้วย ในรัชกาลของฉันทรยศกับนางว่าทศกัณฐ์เมื่อใด คง
เป็นคำโทษแก่เจ้าหญิงนางไม่ได้อีก คราวนั้นภรรยาและครุฑกนกปรากฏ
ด้วยด้วยกนโมยต์ ครั้นเมื่อมาตถกยศในรัชกาลที่ ๒ เจ้าชายแต่ง
ผมบรรดาศักดิ์กนกในพระอุรังคโคตรแล้วท่านใดได้ถามขบถกับกนโมยต์โดย
เปิดเผย ด้วยเกรงจะเป็นพยานในพระราชนิยม ในพระบาทสมเด็จพระเจ้า
พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แม่เจ้าฟ้ายาภรณ์ซึ่งเป็นศิษย์กตัญญูท้าวเพิกเฉย
มั่นคง ฉันทรยศได้กล่าวความจนได้ในเรื่องนาง(๒) ว่า

๒๕ - ๒๖

พลาการ์ณแปดกพดริชาตภษณเตม ๑๕

(๑) มีเรื่องเล่ากันว่า เมื่อครั้งทรงพระกรุณาโปรดให้ก๊อแปงบดลอน
จารึกที่วัดพระเชตุพนครวณ สุนทรภู่แต่งเพลงล้อเล่นโดยใช้คำมวน มีสุชาได้
เล่ากันมาบทหนึ่งว่า “โรคนาครากเอยก้มกินหา”

(๓) กิจเพตงยวตถวยาไฮวาทเจ้าพำกตวง เจ้าพำปฏ

สุนทรภู่ยกยาดมคังจรงออกบวช ด้วยเห็นว่พระบาท
สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเคารพศอสงฆ์มาก ถ้ามบวชเป็น
พระใครจะอุปถัมภ์กเห็นจะไม่ทรงศเคียน ความที่สุนทรภู่ภาคนกมม
ด้วยปรากฏในเพลงยาวจนความเออสุนทรภู่บวชแล้ว พยดงมณ พ.ศ.
๒๓๗๒ เจ้าฟ้ากุณฑลทิพยวดีทรงฝากเจ้าฟ้ากตาง (คือสมเด็จพระเจ้าฟ้า
กรมพระยานารายณ์ประมัญ) กับเจ้าฟ้าปิ๋ว พระโอรสพระองค์น้อย
เจดามพระธรรมาได ๔๓ ปี พระองค์หนึ่ง ๖ ปี พระองค์หนึ่ง ให้เป็น
ศิษย์สุนทรภู่ เหมือนอย่างเจ้าฟ้าธรรมาพระ โอรสพระองค์ใหญ่ได้
เคยเป็นศิษย์มาในรัชกาลก่อน แล้วทรงส่งเสียอุปการะต่อมาในชั้นนี้
มีคำสุนทรภู่ได้กล่าวไว้ในเพลงยาว (๑) ว่า

“เคยฉันของดองพระองค์ดองถวาย มีไควความเหน็ดเหนื่อยราชกิจหลวง”

คังน

สุนทรภู่เห็นจะบวชเมื่อราวปีจอ พ.ศ. ๒๓๖๘ (๒) เวดาม

ชายได้ ๔๓ ปี แรกบวชอยู่วัดราชบูรณะ (๓) ชยได้ ๓ พรรษา มี
อภิกรรมเลิศชน (กล่าวกันเป็นความสงสัยว่าจะเป็นด้วยสุนทรภู่ได้ยงหา

(๑) เพลงยาวความนี้ ทรงแต่งถวายเมื่อราว พ.ศ. ๒๓๗๓

(๒) สุนทรภู่บวชแล้วมีออก พ.ศ. ๒๓๖๘ เพราะบอกไว้ในรำพัน
พิลาปว่า “แต่บิณฑกออกชราคราภิ บวรชคคสิวสทพระศาสนา” ดูฉบับที่ก
“ผู้แต่งนิราศพระแท่นดงรัง” ตามเรื่องนี้

(๓) สุนทรภู่กล่าวไว้ในรำพันพิลาปว่า เมื่อบวชแล้วได้ทองเทียว
เทริดเทียวไปควมหัวมีของต่าง ๆ ราว ๒ ปี แล้วจึงกลับเร้ามาอยู่วัดราชบูรณะ

แม่เจ็บจนหมอนแดงจะแค้นคนตาย

เจ็บจนตายนั้นเพราะเห็นบให้เจ็บใจ^๕

อีกแห่งหนึ่งว่า

“จับให้มันคนหมายให้ว้ายวอยด ช่วยให้รอดรักให้รอดพิสมัย
ตัดให้ขาดปรารถนาหาสิ่งใด เพียรจนได้ดังประสงค์แต่จงดี้”

อีกแห่งหนึ่งว่า

“อันข้าไทได้พึ่งเจ้าครั้งรัก แม้ภัยยลก็อดอำนาจาจรณา
เจ้าหมายหมั้นไต่ยอชวา แดงราชวงษาขยว้ายปรารถน” ดังน
ผู้ทรงพระอภัยมณีพระบรมมหาราชวัง กัดบแต่งนิราศอีก
คือ นิราศภูเขาทองเห็นจารแวงเมืองบวร พ.ศ. ๒๒๙๘ (๑) เมื่อออกเรือ
ไปกล่าวความถึงเรื่องทศกัณฐ์ไปศาลพระพรหมว่า

“โยฮาวาสราชบรมมหาราชวัง แดงนางนบท้าวจะมาเห็น
ทอนรำถนถนนาตาถนระคน เพราะชกเชือกคนพาลทำรานทาง
จะยกหยิบจับเป็นทศกัณฐ์ ก็ใช้ถนถนถนเห็นชัดขวาง
จึงจำถวายงานนิราศร้าง มาอย่างว่างวิญญาในตำรา”

ในนิราศนี้กล่าวความตอนเมื่อผ่านพระบรมมหาราชวัง คราวนี้

(๑) เช่ไว้ว่าแต่งเมื่อมีชวต พ.ศ. ๒๓๙๘ เพราะได้ไว้ในนิราศภูเขา
ทองนี้ว่า “ถึงเขมาธรรมช้วนทอง เพ็งฉลองเสด็จนางมีอาวชื่น” มีประกาศ
ในรัชกาลที่ ๔ ว่า “...ก็ได้ทรงพระศรัทธา สดจไปให้ มหกรรมการฉลอง
ทรงบำเพ็ญการพระกุศลในที่นั้นเป็นอันมาก ในปีชวต ๕ ฤทธิศกศักราช ๑๑๓๐
(พ.ศ. ๒๓๙๘)” ดูประวัติวัดเขมาภิรตาราม ฉบับพิมพ์ครั้งแรกในงานทอดกฐิน
พระราชทาน กรมศิลปากร พ.ศ. ๒๔๙๙ น. ๑๒

ถึงพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ว่าฉันก็น่าสงสาร ผู้
ได้ขำมกักจำกันได้โดยมาก ว่า

ถึงหน้าผาตั้งหนึ่งโหลชาติ ก็ถึงบาทบพิตรยติศร

ไธยานเกล้าเจ้าประคุณของสุนทร แต่ปางก่อนเคยเฝ้าทุกเช้าเย็น

พระนิพนธ์ปานประหนึ่งสำมะโนชาติ ด้วยโรยาศึกษาจนถึงแผ่นเขียน

ทั้งโรคชากรรมวิบัติมาชดเป็น ไม่เห็นเห็นทงจะพองพา

จึงสร้างทรยศด่าให้ถึงอวนบุญด้วย บรรดาญาติฝ่ายสมเด็จพระวัดสา

เป็นถึงของรดของคุณนิมิตกา ขอเป็นว่าเคียงบาททุกชาติไป

ถึงหน้าแผ่นดินเห็นเวียงทอง ก็คือดวงกมลมาหาตาโหด

เคยหมอบรับกับพระมณเฑียร แดงดง เหมะกันจะปลงกัของ

พระทรงแต่งแปดอศุขนาวิธ เคยรับราชโองการอ่านฉดของ

จนกรู้นต้นแม่น้ำเจ้าพระยาของ มีใครจะเคยจัดพระหัตถยา

เคยหมอบใกล้โถกถึงด้านสุดบ ธีของบวรรัตนนาถา

ต้นแผ่นดินต้นกุดสนชา ว่าฉันเฝ้ากับต้นเหมือนกุดสนช

เมื่อถึงเมืองปทุมธานีควรบูชกัแห่งหนึ่ง ว่า

ต้นแผ่นดินนามตามแต่เจ้า คงเหี่ยวเหี่ยวเหี่ยวเหี่ยวหาทาศัย

เมื่ถ้าเกิดเกิดประดัมภโคโค ขอให้ได้เป็นข้ามาชู้

ต้นแผ่นดินขอ ให้ ต้นขวัญบาง อย่าร้างบงกชบทศรี

เหลืออาตย์ โศกกรมมะทกัว ทุกฉวนสงคายทรงกายมา

ตอนผ่านหน้าโรงเหล้า ดูนครกถั่วถองเรองเผงสุรารักว่าดี ว่า

“ถึงโรงเหล้าเตาถนอมโรม มีคนโง่อยู่ด้วยไว้น่าสงสาร
โอบาปกรรมนำพรเจียวอกเรา ให้นำมาเหมือนหนึ่งบ้าเป็นน่าอาย
ทำบุญบวชกรวดน้ำขอสำเร็จ

พระธรรมเพรณีไตรปิฎกประมาณหมาย
ถึงสุราพารชไมวอดวาย ไม่ใกล้กรายแก้งเนินจนเกินไป”

อุณทรภูไปพระนครศรีอยุธยาคราวนี้ บุตรชายคนที่สองก็ยัง
เป็นเด็กไปด้วย แต่ภรรยาเห็นจู่ๆ ก็หายไปเลยแต่เมื่อก่อนบวชหมดแล้ว
เมื่ออุณทรภูกล่าวถวญนพระในคณเรือดลไปทางเข้างรากน้อยว่า

“ถึงคราวเจ้าถาหากน โยพณู ให้นำเงินมาชื้อยาอบบุปผา
ลงจะ ให้ให้ชื้อกลดมา ชื้อด่าให้หาเอาไปฝากตามยากจน
นจนใจไม่เฝ้าเห็น ทุกละกอนเคยทางมากดางหน”

เมื่อขึ้นไปถึงกรุงฯ เจ้านายพระยาไชยวิชิต (เล็ก) ซึ่งเคย
เป็นพระนายไว้อยู่เมื่อครั้งอดีต ได้เป็นผู้รักษากรุงฯ แต่อุณทรภู
กระดากไม่แวะไปหา กล่าวในนิราศว่า

“มาทางทำหน้าจวนจะมรึง คิดถึงครั้งก่อนมานาคาโหด
กระแจะหาถาหากนเหมือนเมฆเป็นไวย ก็จะได้รับหมื่นคนบงจอน
แต่ยามยากหากว่าถาหากนแปลก ขกมิแตกเคี้ยหรือเราเราจะสรวด
เหมือนเซญใจไผ่สูงไม่ถ่มควร จะต้องม้วนหน้ากตบ้อประมาณ”

จึงเลยขึ้นไปนมัสการพระเจ้าอยู่หัวของ แล้วจะเป็นด้วย
เหตุใดไม่ปรากฏ อุณทรภูไปกตบใจ ไม่อยู่หัวเมืองดังความคิดเดิม

หวนกลับมากรุงเทพฯ มาอยู่ทวดตอร์น ๆ แต่จะนามีเหตุอันใดเกิดขึ้น
อีกหรืออย่างไร สุนทรภู่อยู่ทวดตอร์นไม่รักย้ายไปอยู่วัดเทพธิดา^(๑)

เมื่อสุนทรภู่ไปอยู่วัดเทพธิดานี้^(๒) พระยาธรรมปริชา (บุญ)
บวรอยู่วัดเทพธิดา พระยาธรรมปริชาเล่าว่าสุนทรภู่แต่งคำเทียบเรื่อง
พระไชยสุริยา (ที่พิมพ์ในหนังสือสมอทบทบรรพกิจ) เนื้ออยู่วัด
เทพธิดาคราวนั้น และหนังสือนี้ราคีของสุนทรภู่แต่งเรื่อง^(๓)
สุนทรภู่แต่งเมื่อบวรอยู่วัดเทพธิดา ปรากฏหนังสือสุนทรภู่
แต่งเป็นโคลง โคลงของสุนทรภู่มีปรากฏอยู่เรื่องเดียวเท่านั้น ทำนอง
เมื่อบวรอยู่วัดเทพธิดา จะถูกปรมาตม แต่งเป็นคำ กถอน เพลงยาว
(หรือที่เรียกกันภายหลังมาว่ากถอนคำทำ) จึงแต่งกาพย์คำเทียบเรื่อง
พระไชยสุริยา และแต่งโคลงนิราศเมืองสุนทรภู่ พิจารณาให้มองเห็น
ว่า ถ้าจะแต่งโคลงกาพย์แต่งได้ แต่งเห็นสุนทรภู่ควรคิดเลยว่า
ถึงแต่งได้ก็ไม่ได้เหมาะอันกถอนเพลงยาว ได้กล่าวความชวนใจใน
เพลงยาวถวายโอวาท ว่า

“อย่างหมอนฉันอันกถาแต่งไว้ ถึงกับตัวก็แต่เรขชาติชญา
เป็นชาติกษัตริย์นักเลงทำเพลงยาว เริ่มลาวาฉยเสียงถึงเมืองนคร”

สุนทรภู่จึงไม่แต่งโคลงกาพย์เรื่องอื่นอีก ชวนไม่แต่สุนทรภู่

(๑) เจ้าโง่ไปอยู่วัดพระเชตุพนก่อน แล้วจึงไปอยู่วัดเทพธิดาในภายหลัง เพราะเวลานั้นวัดเทพธิดายังมีโคตรวัง คู่มิพัก “ผู้แต่งนิราศพระแท่นทองวัง” กายเรื่อง

(๒) สุนทรภู่ อยู่วัดเทพธิดา ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๘๓-๒๓๘๕

(๓) แต่งเมื่อปีฉลู ๒๓๘๕

เท่านั้น ถึงต้นเค้า ๑ กรมพระปรมาภิไธยในรัชกาลพระองค์ทรงถนัด
แต่อดีตและโคลงนิทาน จึงไม่ทรงแต่งหนังสือเป็นกถอนิยายแต่อย่าง
เรื่องเดียว มีพระนิพนธ์กถอนิยายแต่เป็นของทรงแต่งเล่น เช่น
เพลงยาวอันปรากฏอยู่ในเรื่องเพลงยาวเจ้าพระหมื่นไ้เตน

เหตุที่สุนทรภู่ไปเมืองสุพรรณนครว่าที่แต่งนิราศนั้น ความ
ปรากฏในเรื่องนิราศว่าไปหาแม่ ท่านขงจะเล่นแปรธาตุเอง หรือ
มีจะนุกไปหาแม่ ให้สอนการเล่นแปรธาตุ เพราะเชื่อกันว่าในแขวง
จังหวัดสุพรรณบุรีนี้เคยมีกษัตริย์องค์หนึ่งเคยเล่น สำหรับไว้
แปรธาตุ พวกเล่นแปรธาตุนี้เชื่อกันมานานก่อน สุนทรภู่ไปครั้งนั้น
พาบุตรไปด้วยทั้ง ๒ คน และมีศิษย์ไปด้วยหลายคน ถึงเขตหน้าวัด
เทพธิดาเข้ามาทางคลองมหาสาร เมื่อถึงวัดสระเกศกล่าวความว่า
ในเวลานั้นมารดาพึ่งตาย ศพจะฝังอยู่ที่วัดนั้น แล้วลงเรือไปออก
ปากคลองโอ่งอ่าง เมื่อไปถึงเมืองสุพรรณได้ขึ้นไปทางด่านช้าง
เหนือเมือง ขึ้นเนินบกที่วงหินเทียวหาแร่แล้วกลับลงเรือที่บ้านทุ่ง
ความที่พรรณนาในนิราศ คือในเขตแขวงสุพรรณในสมัยนั้นยังเบียดย
มากทั้งช้างโคและม้าเหนือเมือง ดังไปประเดื่อใกล้ๆ ด่านแม่น้ำ แต่
แร่ที่ไปหาจะได้หรือไม่ได้หาได้กล่าวถึงไม่

เรื่องเมื่อสุนทรภู่บวช ได้กลับมาเป็นเรื่องเกร็ดเรื่องหนึ่งว่า
ครั้งหนึ่งสุนทรภู่ไปจอดเรืออยู่ ณ ที่แห่งหนึ่ง มีชาวบ้านมาค้าขาย
มาถวาย แต่ทว่าภคนว่าค้าถวายก็ขัดทานไม่เป็น ข้าราชการสุนทรภู่

ให้ช่วยสอนให้ว่า เวदानนทายกนงชยบนคตงกับชงชงทเฮามาถววย
 อุนทรจ้งสอนให้ว่าทำกววยกัถทาณเบ้มกถอนว่า

ขมด้มริมผ้ง อม่งปดาร์ว กุงแห้งแดงกฉว อักปดากุยกยาร
 รอมะกอกคอกมะปราง เพี้ยอย่างยามะคิน ข้าวตุ๊กคชณน นามนชวก
 ทนง นาดงคองโก ด้มโฮแธ่ม ทับทิมชงผด เป็นยชคตุศด จ้ง
 ขด่งละ เทม ๖๖ ๖๖

เรื่องนี้จะจริงเท็จอย่างไรในรูปประกัม แต่ได้ฟังเล่ามาถึง
 ชงชงแห่งจ้งจกใจทววย

เมื่อสุนทรภู่ยกปากเมฆผู้พรรณแดง ข้ายมาอวยคพระ
 เชตุพน^(๑) เทศทบายมานนถาคณมาเป็นชองนบ พยทงวามาพง
 ทระนารมชยกับเตยเค้ง ๑ อุนทรพระปรางษคชไนโรด ด้วยทรงปรานี
 ว่าเป็นกวี อักนอแห่งฉวเพระพระชงกเจ้าถกรณานคุณพระเจ้าตุ๊ก
 เชอกพระบาทสมเด็จพระนงเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดปรานมากนบ ทรง
 พระปรานีรักชวนให้มาอวยคพระเชตุพน คิดคบางทักจะเป็นความจริง
 ๖๖ ๖๖ ด้วยพระชงกเจ้าถกรณานคุณทรงผนพระเมฆ พ.ศ. ๒๓๗๕
 เวदानนสุนทรภู่บวชชยได้ราวสัก ๖ พรรษา^(๒) เจ้านายด้มย่นนนัก
 โปรดทระกัถษากการแต่งกลอน อาจจะมีรับตั้งชวนสุนทรภู่มาชยวัด
 พระเชตุพนในเวตาทรงผนชยชยทวคณน และด้มเค้งกรณพระปรมา
 นุชคชไนโรดปรทานชญาคโดยทงพระปรานีสุนทรภู่ได้

(๑) เช้ไว้ไปเบือะสุพรรณคทคคังด้วยจากวัดพระเชตุพนไปอยู่วัดเทพ
 ขิภาณค ค.เชิงชวรด้างคณ

(๒) เวदानนสุนทรภู่ ๔-๕ พรรษานี้แล้ว

เมื่อสิ้นทรภู่มาอยู่วัดพระเชตุพน บุตรคนใหญ่ที่ขอพบขอ
เป็นช่างเล่น เห็นจะบรรดาแต่บิดาอยู่ด้วยที่เทศา ด้ทรภู่มาอยู่
วัดพระเชตุพนแล้วพาเล่นที่กับบุตรคนเล็กที่ขอตาม ไปพระนครศรี
อยุธยาอีกครึ่งหนึ่ง แล่นราก็วัดเจ้าฟ้าเมื่อไปคราวนี้ แต่แต่งแต่ง
ให้เป็นช่างเล่นเล่นพม่า

“เล่นพม่าที่วัดพระเชตุพน

เป็นเรื่องความตามติดตามใจดี ว่าเจ้าจากนิเวศเชตุพน”

เมื่อเรื่องถึงวัดพระเชตุพน

แล้วพระเชตุพนก็มาพบที่ แต่พระเชตุพนของศิษย์
ไม่ทนกับพ่อไปหาบุตร พระเชตุพนจึงได้

ความที่อื่น (แต่มี มีนราก็พระประนมประกอบอีกแห่ง)

บงดา เจ้าศรีอภัยในซึ่งเป็นพระศรีราชารัฐกรมพระราชวังหลัง
ต้นรพทอนนไม่รานกั้น ได้พระราชทานเพลิงที่วัดพระ

เหตุที่ต้นทรภู่ไปทรงศรีอยุธยาแล้ว ว่าได้ตายเองมา
แต่เมืองเห็น ความยาวอายุจะถึงวัดวัดเจ้าฟ้าอากาศ จึงพยายาม
ไปหาอายุจะถึงนั้น เมื่อขึ้นไปถึงกรุงฯ ไปชนบทวัดใหญ่ ได้
ชัษฐาน ณ ที่นั้น กล่าวในคำชัษฐานแห่งหนึ่งว่า

“อนึ่งเจ้ากษัตริย์หมายฟัง ให้ชัษฐานสุจริตพิสมัย

อย่าหลงอินหินชาติชาติชาติ น้ำพระทัยทอดเกล้าให้ชัษฐาน”

ความที่ชัษฐานนี้เองว่า เวลาต้นทรภู่กำลังหมายฟัง
พระองค์เจ้าอภัยนพคุณจึงได้กล่าวมาแต่ ครั้นชัษจากวัดใหญ่

เดินบกกชไปทางทิศตะวันออกคนหนึ่งถึงวัดเจ้าฟ้า ว่าไปทำพิธีจะชด
ก็เกิดลมป่วนท้าวหวาดไหวด้วยฤทธิ์บาศจ ไม่อาจชดได้ต้องพากันกลับ
มา แต่เมื่อชากลับคราวนี้ได้แฉะหาพระยาไชยวิชิต (เผือก) ท้าวใน
นิราศว่า

“จะเลยตรงดงไปวัดกัศริชอง ไม่มีของขบฉันจึงหันหง
ไปพึ่งบุญคุณพระยารักษากรุง ท่านบำรุงรักพระไม่ละเมิน
หงเหลเข้าหาหวานด้าราญริน ค้างร่มชื่นชวนกันสรวลเสริญ
หงตั้งศักดิ์รักใคร่ให้เจริญ ชวนกินถ้ำก้องปลุกขันตร
ให้ครองทรงฟุ้งเฟื่องเปื่องปราย เก็บตักสอยตอดชดอย่าอดตอน
ท่านอารมณ์ใจอาลัยวรน ถึงจกกร โฉมตรึงศัดคุณ
มาทโรโศมนนกับรินนิต ดารพัดแผเมยช่วยเกอหนน
ต่างชวนช่วยช่วยถักถนอบนุญ ดนยังคุณเจ้าพระยารักษากรุง”

ความทกลาวตอนนั้นได้ดังนี้ ดนทรวนเมอบวรได้ขึ้นไปกรง
ศรีอยุธยาหลายครั้ง กระดากพระยาไชยวิชิต (เผือก) แต่เมื่อไป
ครั้งแรกครั้งเดียว ถึงครั้งหลัง ๆ ก็มาแฉะไปหา พระยาไชยวิชิตก็
ก็อันรับฉันทได้ชอบพอคุ้นเคยกันมาแต่ในรัชกาลที่ ๒

มีคำเล่ากันมาว่าสุนทรภู่เมอบวชนั้น ได้ไปอยู่วัดมหาธาตุ
ออกวัดหนึ่ง ชื่อนักเห็นจะเป็นความจริง คงไปอยู่เนืองถัดตงมาจาก
พระนครสร้างยุยงคราญ เพราะพระองค์เจ้าถกลธรรมาคุณตามนช
เห็นจะทรงชวนให้ไปอยู่ ใกล้วังท่าพระอันเป็นที่ประทับเพาะจะได้ ระวัง

แก่การที่ทรงอุปถัมภ์ คือตั้งตำรับอาหารเป็นต้น เถ้านักว่าในสมัย
นั้นพระองค์เจ้าถิรภานุคุณโปรดทรงสักวา เวลาไปทรงสักวาที่
ใด ให้มีมนต์อุทรภู่ลงเรือสักวาไปด้วยเสมอ ให้ไปเป็นผู้นำ
สักวาทั้งยังเป็นพระ แต่อุทรภู่คงได้กลับชกเป็นคฤหบดีในตอนนั้น
รวมเวลาที่อุทรภู่บวชอยู่เห็นจะราว ๗ หรือ ๘ พรรษา^(๑)

๕- หอมดอกขาว

เมื่ออุทรภู่ทรงพระราชมพระองค์เจ้าถิรภานุคุณอยู่นั้น นอก
จากเป็นผู้นำสักวา คงจะได้แต่งหนังสือบทกลอนถวายอีก ได้ยิน
ว่าแต่งกลอนถวายพระเกียรติพระองค์เจ้าถิรภานุคุณเรื่อง ๓
บทได้เคยอ่านยังมีครออยู่ แต่หนังสือนั้นหาอ่านซึ่งไม่พบ นอกจากนั้น
จะได้แต่งเรื่องได้ชกอย่างหาปรากฏไม่ ที่เพราะเหตุโดยจำนวนกลอน
เข้าใจว่าเรื่องนิราศอันหนึ่งหาอ่านไม่ได้ในตอนนั้นเรื่อง ๓ ชก
เรื่องพระอภัยมณี ซึ่งอุทรภู่ได้เริ่มแต่งแต่ในรัชกาลที่ ๒ นั้น ตั้งแต่
เห็นถ้อยคำบางแห่งรู้ได้แน่นอนมาแต่งต่อในรัชกาลที่ ๓ จะยกตัว
อย่างคำบางตัววรรณมาดว่ากลอนพระอภัยมณี เมื่อแรกดกบทเมืองดังกา
ว่า "ด้วยเปลวเคราะห์หิกรรณกลคนามาก ชนทวมปากทวมดินแดน
ดินหนอ" อยู่ในเล่มสมุดไทยเล่ม ๕ ครั้นเห็นได้ว่าชกแต่งใน

(๑) เข้าใจว่าสุนทรภู่บวชอยู่ราว ๑๗-๒๐ พรรษา หรือมีพระนิตยภัต
บวช ๒ วัน คำนับถือเรื่อง "คัมภีร์นิราศพระแท่นดงรัง" ทั่วเรื่อง

รัชกาลที่ ๓ ภายหลัง พ.ศ. ๒๓๗๕ (๑) การที่สุนทรภู่แต่งหนังสือ
พระอภัยมณีให้พระแสงทศเดชมืดซึ่งเดิมคือเรือมา ด้วยเป็นหนังสือ
เรื่องยาว ทำนองพระองค์เจ้าถกรณานคน จะได้ทอดพระเนตรเห็น
หนังสือเรื่องพระอภัยมณีเมื่อสุนทรภู่ไปทูลพระบารมี และมียกให้
แต่งถวายอีก สุนทรภู่จึงแต่งเรื่องพระอภัยมณีอีกตอนหนึ่ง แต่จะไป
ค้างอยู่เพียงใดหาปรากฏไม่ เพราะสุนทรภู่ทูลพระบารมีพระองค์เจ้า
ถกรณานคนอยู่ได้ไม่ช้า พอถึง พ.ศ. ๒๓๗๗ พระองค์เจ้าถกรณา
นคนถึงพระชนม์

เมื่อพระองค์เจ้าถกรณานคนสิ้นพระชนม์ลง เห็นจะไม่ใคร่
กล่าวอุปการะสุนทรภู่อีก เหตุฉะนั้นเจ้าฟ้าทูลกระหม่อมพระชนมมัย
พระยศทรงยศเครื่องทูลกระหม่อม ได้เสด็จไปพบบุพพะองค์เจ้าถกรณา
นคนจึงทรงเฉยเสีย แต่เสด็จแล้ว เจ้าฟ้าทูลกระหม่อมพระชนมมัย
บารวามปรับกษณนงทรงเสด็จารสุนทรภู่ ภาวไปเฝ้าเมื่อใดกรมกัปรทาน
เงินเกอหินุน แต่สุนทรภู่ก็จะออกกระดากเองด้วย จึงไม่กล้าไปพบบุ
สมเด็จพระเจ้าฟ้า ฯ กรมพระยาบารวามปรับกษณนง ครั้งตกลากอีกครั้งหนึ่ง
กตบธนาถาขงถว้าครวากชน นัยว่าถึงไม่บ้านเรือนจะอาศัย ต้อง

(๑) เรื่องพระอภัยมณีนี้ สุนทรภู่คงจะแต่งขึ้นก่อนเมื่อในรัชกาลที่ ๓ หลังจากเจ้าฟ้าทูลกระหม่อมทูลทรงผากเจ้าฟ้าทูลวงษ์ คือ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
มัยกษัตริย์และเจ้าฟ้าปิ๋ว เมื่อปีฉลู พ.ศ. ๒๓๗๒ แล้ว และตัวเอกในเรื่องนี้คือ พระ
อภัยมณีกับศรีสุวรรณนั้น ก็เข้าใจว่า สุนทรภู่สมมติไปจากเจ้าฟ้าทูลสองพระ
องค์นั้นเอง ทั้งยังกล่าวถึงเจ้าฟ้าทูลสองพระองค์นี้ไว้เป็นพระนามแฝงในเจ้าฟ้า
ทูลวงษ์ เรียกว่าพระอภัยมณี ศรีสุวรรณ

ดังตบเรอเคียดจอตอยู่ตามถื่น หาเจียงชพด้วยรบจ้างเขาแคงบพ
กตอหนักทำการค้าขายประกอบกัน

หนังสืออุ้มทรภะแคง ในคณเมษิตกยากกรงนทมนหอยเรื่อง คือ
นิราศพระแท่นดงรังเรื่อง ๓ กล่าวในกถอนข้างคณคณนิราศว่า

บิวถกณกษตรอุสุก ชาติคกจะค้องไปถังไพรธณท
ดงนาหวาหน้าคเรคุพน พุกกชทนถอนใจกรรไกร”(๑)

บิวถกอุสุกนท ห.ศ. ๒๓๒๙ ภายหลังพระองค์เจ้าดกธนา
นุคณธนพระธมโตบ ๓ ธนทรภะไปกรรวนอาคัษณไป แดควมโค
ไปโดยลำพังเห็นคณเมษิตกรยงนทมนพระ เรืองนิราศทแคงกวาอย่าง
คาคๆคโม่มอโม ในเรื่องปรวคบอกไคเดว ในคณทคักถว
โคกรรยาคกน ๓ คณนง แดเมธคณนิราศนทมิได้เป็นถทิธาต
ทเคยว เป็นคเไปนาทากน และบอกคณในคอกชอหนงว่า เวณน
คคเทว(๒) ไค กล่าวไว้ในกถอนว่า

ถนคชยศรมโรงเหล้า เป็นชองเมาคคชาคไม่ปรารกนา
ถน

เมธถทายเรืองนิราศ ไคกล่าวกถอนบอกเจตนาในการท
แคงนิราศไคว่า

(๑) เจ้าไคผู้แคงนิราศพระแท่นดงรังนี้ คือนาณมิ ไม่ใช่สุนทวภู์ ภู
นันเทกทายเรือง

(๒) เจ้าไคว่ามิ้งนทอยู่ คณันทิกทายเรือง

(๓) ในคณบททพฉาย เรียกว่าคณานคไทย(๓)

“ใช้กระต๊อตั้งแต่งประกวดขอมดกตาค
ด้วยจิตรกภาพยักถอนอักษรไทย
ห้วงจะไหลตอเองในเมื่องทอง
ถ้าใครเป็นก็จะได้เห็นว้าจริงจิง
ขอเถระถอยคำทราเวียง
ขอเรณูไทยเทวราชประสาธพ
ให้ตมทระถอยทอชานเอย”

ยังหนังสือกลอนสุภาพของหม่อมหลวง (๑) ชักเรื่อง ๓ กตุมเหินสน

จะแต่งในคณน เมื่อก่อนจบกลอนกลอนไว้ข้างคณนท่ายว่า

“อย่าฟังเปล่าเขาเพิกถอนตมทระถอย เพราะ จงพิเคราะห์ทาคาเลศประเสริฐศรี
เขาเป็นแบบตมคณนทราศ กนบคตมทระถอย

ยังหนังสือกลอนสุภาพของหม่อมหลวง (๑) ชักเรื่อง ๓ กตุมเหินสน บางที่จะแต่งใน
คณน คอเวียงกลอนของดี พะเถระทระถอยเห็นน้านวนกลอนตมทระถอย
แต่งแต่ ๘ เล่มตมทไทย (เพื่องมาตามใบเห็นคณนทระถอย) คณน
ตมท้านวนตมแต่งความกลอนตมทไทย ๘ เล่ม แต่งแต่งเป็นบท
อะคณนคอปิธ ๒๓ เล่ม รวมเป็นหนังสือ ๓๘ เล่มตมทไทย ในฉบับ
ทพมพชามกกลอนน้าหน้าว่าเป็นของแต่งถวายเจ้าชาย แต่กลอนน
เห็นได้ว้าคตเขาถอนตมทไทยข้างคณนเรื่องโคบุตรมาคตแปลง นาดังตม
ว้าจะเป็นของตมทเขาตมเขาคตมทระถอย เพียงจะให้มทตมทระถอย
ปรากฏในหนังสือคณน

ยังมีคากถากถาภมาว่า ตมทระถอยแต่งเรื่องพระตมทระถอยเรื่อง

จนทโครบ กับเรื่องนครทวยฮัก ๓ เรื่อง และว่าเรื่องพระสมุทรนั้น
สมุทรแก้วเมื่อกำลังตั้งอยู่เวรต้อย จึงให้รื้อวรบุรุษในเรื่องนั้นว่า
“พระสมุทร” พิศราหัดดูด้านวงกลอนในฉบับที่พิมพ์ขายเห็นว่ามีใช้
กลอนของสมุทร น่าจะกล่าวกันโดยเข้าใจผิด เกิดแต่ในหนังสือมี
กลอนข้างตอนนั้นว่า

“เราเจ้าขออุทิศขันธ์ ไม่แจ้งจิตถ้อยคำในอักษร

แหมได้ได้ดัดคำสมุทร ช่วยอุทิศกลอนแต่งกล่าวในราวความ”

ความที่กล่าว ในกลอนนั้นคือด้วยสมุทร ซึ่งไม่เคยยอมถ่อม
ตัวว่าความของตน มีดุษฎีสมุทรในเรือน กล่าวไว้ในนิราศพระ
ประมตชนธรีฐานว่า

“หนึ่งขอฝากปากคำหาหนังสือ ให้ได้รื้อร่วพาดำรงถ่าน

สมุทรดาดกษณเจ้ากรวาล พระทรงดำรัสเสด็จเสศกฤษ

ชนมนุษย์อุทิศคำกล่าว แล้วเขาย่างเทียบคำทำอักษร

ให้พื้นเพี้ยนเหมือนเราด่าในภาพยักกลอน

คือโอ้นขออุทิศขันธ์จงถ้อยหา”

เรื่องพระสมุทรนั้นกล่าวถ้อยกันหนึ่งว่า มีคนชื่อภูอกน ๓
แต่งเขาอย่างสมุทรในเวดารัณหลังมา ถิ่นสมุทรด้วยความนับถือ
จึงถ่อมตัวว่าเขมมยงรณอย ความจริงถ้อยเห็นจะเป็นเช่นนั้น ถิ่นเรื่อง
จนทโครบนั้น ได้พิเคราะห์ดูไม่พบบทกลอนตอนใดที่จะเชื่อได้ว่าเป็น
ด้านวงกลอนสมุทรสักแห่งเดียว คำที่กล่าวกันกล่าวแต่ว่าสมุทร

แต่งกับผู้อื่นอีกหลายคน จึงเห็นว่าจะเป็นส่วนอันผู้แต่งตามอย่าง
 ดุษฎี หากว่าจะเกี่ยวข้องกับดุษฎีก็เพียงแต่แก้บางทีจะเอาไป
 ให้ดุษฎีตรวจแก้ไข จึงขอส่งดุษฎีว่าได้แก้ของ แด่ท้าว
 ได้แต่งไม่ ส่วนเรื่องนกรายนั้นมกตชนบทราชคันทรงตั้งขึ้นว่า
 “นายภูษิตาว่าท้าวท้าว” เห็นจะเป็นนายภูษิตาแต่งเรื่องพระ
 ดุษฎี หาไรดุษฎีไม่

๕. ตอนสิ้นเกราะ

ดุษฎีก็ยกยอขึ้นดึกดื่นในทราตรี้ ปรากฏแก้วพัน
 หักซีก ด้วยพระบาทสมเด็จพระที่นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จทรง
 พระยศเป็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเจ้าพระบรมโกศเสด็จสวรรคต ทรง
 พระปรมาภิไธยให้โดยยอพระราชมารดา ซึ่งเป็นที่เสด็จประทับใน
 ดมยนิม และขอมากรมหมื่นอุปตติยาดิถี พระเจ้าลูกเธอพระบาท
 สมเด็จพระนางเจ้าอยู่หัวทรงพระเมตตามากอดพระองค์ ๓ ทรง
 อุปการะด้วย เหตุที่กรมหมื่นอุปตติยาดิถีทรงอุปการะดุษฎีนั้น
 ก็นางคนว่าเดิมได้ทรงหนังสือเรื่องพระอภัยมณี (จะรอยจะได้หนังสือ
 มรดกของพระองค์เจ้าถิรชานุคุณ โดยเป็นพระอนุชาส่วนเจ้าจอม
 มารดาทั้ง) รอยพระเหตุนี้ ทรงเห็นว่าเรื่องแต่งโดยค้างช้อย จึงมี
 รัชชโองการให้ทรงต่อไป ดุษฎีแต่งเรื่องพระอภัยมณีมาได้ ๔๔ เล่มดุษฎี
 ไทย หมายจะจบเพียงพระอภัยมณีออกบวช (ความตั้งใจของดุษฎี
 เห็นโดยชัดในหนังสือทั้งฉบับ) แต่กรมหมื่นอุปตติ รัชชโองการให้แต่ง

คือไปอีก ด้วยเหตุนี้สุนทรภู่จึงต้องคิดเรื่องพระเอกยมนั่นตอนหลัง
ตั้งแต่เล่มต้นคือไทยที่ ๕๖ ขยายเรื่องออกไปจบที่เล่มที่ ๙๕ แต่
เพราะเหตุหนังสือเรื่องพระเอกยมนั่นตอนหลัง ถ้าพอไม่ไรของสุนทรภู่
คนเดียว เจ้ากรมอากรมหมน้อยปดร์ ๑ มรว.ตั้งให้แต่งถวายเคียนละเดิม
ถ้าเช่นนั้นจริงจะเป็นด้วยสุนทรภู่เขียน หรือถูกเจตนาภักดีขัดแย้ง
เองไม่ทัน จึงวานศิษย์หาให้ช่วยแต่งให้เป็นได้ นอกจากเรื่องพระ
เอกยมนั้น สุนทรภู่แต่งเรื่องถึงได้กรีกพลายกรมหมื่นน้อยปดร์ ๑ ชื่อเรื่อง
หนึ่ง หนึ่งตอนจบลงชนิดที่ว่า ข้างพระอุปการะประกอบเรื่อง
ดังนี้ แต่แต่งค้างอยู่เพียง ๑๕ เล่มต้นคือไทย พระราชครูหิรัญคณิกกรมหมื่น
น้อยปดร์ดูเอาเทพองค์พระพนมใน พ.ศ. ๒๓๘๕ (๕)

ในระยะเวลาเมื่อสุนทรภู่อยู่ในอุปการะของ พระบาทสมเด็จพระ
นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่งกรมหมื่นน้อยปดร์ ๑ นั้นได้ไปพระปฐมเจดีย์ (๖)
จึงแต่งนิราศพระปฐมอีกเรื่อง ๓ ไปคราวนั้นครบไปด้วยกัน ๒ คน
ตั้งแต่ตอนนั้นในนิราศเห็นได้ว่า วลีในแง่โดยใจเขียนบานกว่าเมื่อแต่ง
นิราศพระแท่นดงรัง ก่อตัวจึงประวัติในเรื่องนิราศพระปฐมนั้นว่า
แต่กนกบรรยาศนทศขนิมวง แดกต่างกลอนค่อนแต่ด้วยนุก้องท้ายนิราศ
มีครวญถึงพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ว่า

(๑) เข้าใจว่า สุนทรภู่เริ่มแต่งเรื่องสิงหไตรภพ ตอนต้นๆ (ถวายเป็น
เล่มต้นคือไทย) ขึ้นก่อนนั้น และแต่งถวายเจ้าฟ้าธรรมาธิ มุอันพระสังเกตุเห็นได้
รากฐานงานการประพันธ์ครั้งนั้นหักร้างกัน แต่พอหน้าๆ อาจแต่งก่อนตอน
หลัง และในตอนที่หลังๆ นี้ บางทีจะแต่งก่อนถวายกรมหมื่นน้อยปดร์ลดาเทพ

(๒) เข้าใจว่า ไปเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๕ ออกเรือเมื่อวันจันทร์ วัน ๕ ค่ำ
เดือน ๑๒ สุนทรภู่เห็นจะเพิ่งสึกจากพระในนั้น

“แล้วฉายชนชก โปธัถัน ไรตหิน กรวดวารินรททำคำชกขร
 ดงดงนบุญสุนทราธดาพร ถึงบครมารดาครุอาจารย์
 ถวายของคองกุญชยุยเยศ ทรงเศวตคชงามทงดามดาร์
 เด็ดดุบวิญญพาน เคยโปรตปรานเปรียบเบียมโตเทียมคน
 ดั้นแผ่นตนบนเถดามาเปล้าอก นาคาคกคายนชัยดกร้อยหม
 ขอบเห็นเบญชาผายุกด พระคุณเด่นเฉยเจดิมให้เพิ่มพูน
 ๐ ชนกถาวรถวายพระพรถึงพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว

และกรมหมื่นอุปตธดาเทพ ว่า
 “ถึงดวงแดงแดงเกิดกนบุญพุทธ ยงช่วยบศปกอยู่ไม่ รุดนุ
 ดั้นแผ่นตนททกรจากราญ ให้เพิ่มพูนดงวาทินทางเดิน
 ดิงจันตาห้าดวงชวงชวบ ไคยพรวยทกขมมอญเงิน
 เป็นทานุอุปถัมภ ไม่กั้นกั้น รังเรญเรียงจงททรงธูชา
 ชนงนชัยมณิกรชปธวราช บารุงศวธนาสงชทรงธูชา
 จงโพยดยพูนดงศควดมณา ชนมาทมนเด่นชยาแก่นเคอง”

ต่อมาเห็นจะเป็นเมษกรมหมื่นอุปตธดาเทพ ดั้นพระชนม์แล้ว
 ดุนทรภูทงุรรับชาด้าพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ไปหารของ
 คองพระประด่งคกเมองเพชรบุรี แต่จะเป็นของดิง โดหาบรากฏไม่
 ไคแคงนราคเมองเพชรบุรีชกเวอง ๑ เป็นนราคสุดท้ายของดุนทรภู
 หนบถกนจาแต่ดองนราคูเราทชง ชนเป็นอย่างชอดเยี่ยมในนราค
 ของดุนทรภู ทถาวรควมไฉนทอดชนชางคชนคณว่า

“อนาถหนาวกรวมาอาตมเสด็จ ไปเมืองเพชรบุรีทันทันหา
 ลงอาทมนต์^(๑) นมัสการ ข้าราชการทั้งพระคุณภรรยา
 ช่วยรับเลี้ยงเพียงหนักที่ปกเกล้า ถึงต่างเขตของประดังคองอาตม”

เรื่องประวัติของสุนทรภู่ปรากฏในนิราศเรื่องนี้ ว่ามบุตร
 น้อยไปด้วยอีกคนหนึ่ง ชื่อนัด ขรรชยะจะเป็นเด็กมกกับภรรยาชื่อนาง
 บุตรคนใหญ่ที่ชยพคนแก่ไปด้วย ถึงตอนนั้นเป็นหนุ่มแล้ว แต่บุตรที่
 ชยตาบไม่ปรากฏในนิราศเรื่องนี้ ย่อมในเวลาที่สุนทรภู่ไปเมืองเพชร
 บุตรภรรยาเป็นเวลาชยพคนแก่ด้วยในนิราศนี้ ได้กล่าวความขึ้นไว้
 ในนิราศหลายแห่งมีกระวีราพจะดูที่มาพอเป็นตัวอย่าง
 “ถึงกลดของเคยเคยเคยในแดนงาม คุตถยามาปดกรรณมกเป็นเคย
 คนไม่มทรกเป็นชยพคนแก่ ดยกว้างแคว้นควาหาญจาเขย
 โอเปิดยว ใจโรกรักลูกเรม รมแคว้นคนกนิทานเมื่อยามไซ”
 อีกแห่งหนึ่งว่า

“ไซออกเขยเดยออกประคอบา กาคัดคกนกันนาคาไท
 จะเหลยอหลังตั้งสำราศคาไท กจน ใจด้วยไม้มโนตรัง
 ช่างเป็นไรไพร่ผดกมู ไกรแดงเรากนกรวอถอง
 จะปรับไหมโคหรือไม้ออชอง เป็นแคว้นวาสนาพอลาใจ”
 ตรงถึงชาวยุชาน ว่าด้วยหอยจับแฉง เอาคำให้เด็กครองเท่านั้นต่าง
 เป็นกลอน กวีคำ

(๑) จัตยรณ ๖ ริมพระราชวังเดิม

โอเห็นคุณนอขรชงหอยเหาะ ชนไปเกาะกิ่งคดตอยอดพฤกษา
 ถวนจับแสงแสงฤๅชเรปัดมา กวักตรงหน้าเรียกให้มันไต่ยีน
 จับแสงเชยเฉยผาหาข้าวเปียก แม่ยายเรียกจะให้ไปกิน
 ทงช้างจวงช้างงาออกมากิน ช่วยบดรับบดขยี้กระทุ้งราย
 เขาว่าเรียกเพรียกให้ไต่เด่น มันอยากเป็นลูกเขยทำเงยหางาย
 เขยชมชอกพงทงคดกวดแม่มาย ไช้หนักอายจับแสงแสงงัดอ้อย
 เหมือนจะรืออยู่ในเดห์เด่นหา แต่หากว่าพุดยากเป็นปากหอย
 เปรียบเหมือนคนจนทนทงบุญน้อย จะกลัวตอชอกชอกไม่ไต่คงใจนก

ถึงรัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ราชภิเชกแดง ทหารทั้งนั้นพระมหากษัตริย์
 บวรราชวง มบวรคักคเป็นพระนครวิหาร คงใช้ราชทินนามตาม
 ทโคพระวราทานเนตรราช แลต่นพ่นพรพวายได้ ๒๖ ปี

หนังสือต้นทรวงแดงเมื่อในรัชกาลที่ ๑ มีปรากฏ ๒ เรื่อง
 กับบทละครเรื่องอภัยนารายณ์ ตกลงมายพระองค์เจ้าดวงประภา พระ
 ราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นหนังสือเต็ม
 สมุดไทย ๓ เรื่อง ๓ กับเค้าเรื่องพระราชนิพนธ์ พระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คาวตั่งให้แต่งอีกเรื่อง ๓ เป็นหนังสือ
 ดีย ๒ เต็มสมุดไทย นอกจากนั้นยังมีบทเห่สำหรับกตมเจ้านายทั้ง
 ทรงพระเยาว์ กล่าวกว่บาทเห่เรื่องจมนบพเห่เรื่องถาก เรื่อง
 พระอภัยมณี และเรื่องโคบุตรเป็นของสุนทรภู่แต่ง บทเห่เห่ตามจะ
 แต่งเนื้อใด คือโกลาตักสุนทรภู่จะแต่งมอยู่ ๓ คราว คือแต่งสำหรับ

๕) นิราศวัดเจ้าฟ้า วรรณ พ.ศ. ๒๓๘๕

๖) นิราศยี่เหินา

๗) นิราศพระแท่นดงรัง^(๑)

๘) นิราศพระปฐม พ.ศ. ๒๓๘๕

๙) นิราศเมืองเพชรบุรี ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๘๘-๘๙

นิราศท่องเที่ยวจนแทบหมดทุกเรื่อง^(๒)

นิทานเรื่อง (๓)

๓๐) เรื่องโคบุตร ๘ ตอนสมุดไทย แต่งในรัชกาลที่ ๑

๓๑) เรื่องพระอภัยมณี ๘๕ ตอนสมุดไทย แต่งในรัชกาลที่ ๓

๓๒) เรื่องพระไชยเชษฐา (แต่งเป็นกลาพยาคาเทียบตอนอ่าน)

ราวต้นสมุดไทย ๓ แต่งในรัชกาลที่ ๓

๓๓) เรื่องลักษณวงศ์ ๕ ตอนสมุดไทย (เป็นตำนานขุน
แก้วที่บอก ๓๐ ตอน)

๓๔) เรื่องสิงห์ไตรภพ ๓๕ ตอนสมุดไทย ตอนต้นแต่งในรัชกาล
ที่ ๒

ตำนาน ๓ เรื่อง

๓๕) ตำนานรักษา ราวต้นสมุดไทย ๓ ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๖๕-๖๗

(๑) ขุนนทิก "ผู้แต่งนิราศพระแท่นดงรัง" ทำเรื่อง

(๒) นายเฒ่า ราชสมบัติ บรรณัท ให้ต้นฉบับเรื่องรำพันพิลาป ซึ่ง
สูญหายไปทั่วแต่หอสมุดฯ อีก ๑ เรื่อง พิมพ์หลายครั้งแล้ว

(๓) ทำไว้บอกระยะเวลาที่แต่งให้เพิ่มเติมขึ้นใหม่

๓๖) เพลงยาวถวายโอวาท ราชหน้าสมุดไทย ๓ ราช พ.ศ.
๒๓๘๓

๓๗) สุภาษิตสอนหญิง เล่มสมุดไทย ๓ ราชระหวาง พ.ศ.
๒๓๘๐-๓

บทละครเรื่อง ๓

๓๘) เรื่องอภัยนุราช เล่มสมุดไทย ๓

บทเล่านา ๒ เรื่อง

๓๙) เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนกานทิศพลางาม เล่มสมุด
ไทย ๓ แต่งในรัชกาลที่ ๒

๔๐) เรื่องพระวราพงศ์ดาบ ๒ เล่มสมุดไทย แต่งในรัชกาล
ที่ ๔

บทเห่กล่อม ๕ เรื่อง

๔๑) เห่เรื่องขุนช้าง

๔๒) เห่เรื่องกาก

๔๓) เห่เรื่องพระอภัยมณี

๔๔) เห่เรื่องโกบุตร

บทเห่เป็นบทสั้น ๆ รวมกันทั้ง ๕ เรื่องตั้งเล่มสมุดไทย ๓

หนังสือบทกลอนของสุนทรภู่ได้เริ่มพิมพ์ในรัชกาลที่ ๕ เมื่อ

ปีมะเมีย พ.ศ. ๒๔๓๓ หมอสมิทเจ้าของโรงพิมพ์บางคอแหลม

พิมพ์เรื่องพระอภัยมณีก่อนเรื่องอื่น พิมพ์ยาวกว่าจะเล่มสมุดไทย

เรียกราคาเล่มละตั้ง (๒๕ สตางค์) คนค้นซื้อ หมอสมิทได้กำไรมาก

นัยว่าองค์ร่างตกใต้หลังหนัง จันทมณฑลทิศถึงคุณสุนทรภู่เที่ยว
 ดับกามเรณูสายทองจะ ไ้มาเห็นฯ เวลาพนายพลกบฏนายคาบสมุทร
 สุนทรภู่ยังอยู่แต่จะได้บำเหน็จเท่าไรหาปรากฏไม่ คงแต่หม่อมมัท
 รวยด้วยพนพหนังต่อพระอภัยมณี ค้อมมาทงหม่อมมัทและเจ้าของ
 โรงพิมพ์อน ๆ ก็กล่าวว่า หาดทองชัย บทกถอน ของสุนทรภู่พิมพ์ ขนทราย
 เป็นลำดับมา บางเรื่องได้พิมพ์ถึง ๓ ครั้ง & ครั้ง หนึ่งได้บทกถอน
 ของสุนทรภู่ได้พิมพ์เมื่อในรัชกาลที่ ๕ หมดทุกเรื่อง เว้นแต่เสภาเรื่อง
 พระราชพงศาวดาร หรือพระอภัยมณี ได้พิมพ์แต่ในรัชกาลที่ ๕ แด
 พิมพ์เพียงเท่าที่จากนั้นไว้แต่เพราะฉบับนี้หาย เพิ่งหาได้ฉบับบริบูรณ์
 จึงมาพิมพ์ตลอดเรื่องอยู่ในรัชกาลที่ ๕ เพลงยาวถวายโอวาทก็เพิ่งหา
 ฉบับได้ และได้พิมพ์อยู่ในรัชกาลที่ ๕ เหมือนกัน

๗. ว่าด้วยเกียรติคุณของสุนทรภู่

บรรดาผู้ทราบชานบทกลอนไทย คนเหมือนจะเห็นพ้องกัน
 โดยมาก ว่าสุนทรภู่เป็นกวีที่วิเศษสุดคนหนึ่ง ถ้าแต่ละจะต้องให้เลือก
 กวีไทยบรรดากวีสมัยเดียวกันปรากฏมาในพงศาวดาร คิดเขาแก่กวีวิเศษ
 สุดเพียง ๕ คน ใคร ๆ เลือกก็เห็นจะเอาชื่อสุนทรภู่ไว้ในกวี ๕ คน
 นั้นด้วย ชื่อของสุนทรภู่ที่แปลกกับกวีคนอื่นนั้น คือในกระบวน
 กถอนอย่างหนึ่ง กับด้านวนกระบวนกล่าวความอย่างปากตลาดอีก
 อย่างหนึ่ง ในกระบวนเหล่านี้จะหาชื่อสุนทรภู่แทบไม่มี แต่บทกถอน
 ของสุนทรภู่ นั้น ถ้าว่าโดยห้องฐานในทางอักษรศาสตร์ มีทุกได้

หลายอย่าง เช่นนกไรศัพทผด และชอบเขียนแก่ศัพท์ไปตามใจผู้ดัด
 แต่ให้ได้อรรถกถาอัน แน่นแต่ใจดอง (นิราศสุพรรณ) ก็มีใครเขาใจ
 ได้ในรัชสมัยของเอกไท จะเปรียบกับบทกถาของกวีที่เป็นบุคคลชั้นสูง
 เช่น พระราชนิพนธ์ ใน พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยนั้น
 เปรียบกันไม่ได้ ทั้งนัยเป็นธรรมดา ด้วยการศึกษาที่ได้อรรถกถาอันดี บุคคล
 ชั้นสูงเมื่อเรียนเขียนอ่านหนังสือแล้ว ได้เรียนแบบแผนกระบวนภาษา
 และตำราอักษรศาสตร์แล้วจึงหัดแต่งหนังสือ ฝ่ายบุคคลชั้นต่ำเช่น
 ช่างทอ ได้ศึกษาเพียงแต่คัดอ่านและเรียนหนังสือ ไม่มีโอกาสได้
 เถาเรียนการรับราชการอื่นใด เมื่อมีงานต้องแต่งปลัดทอนก็เริ่มหัดแต่ง
 ด้วยช่วยเขาบอกบทกถาหรือคัดลอกอื่นของกวีกถาอันเป็นสำคัญ
 ผูกติดมาในทางนี้ ความคุ้นเคยกับกวีก็ให้รักและให้ชำนานในทาง
 กถาอัน เดี่ยวกถาอันเป็นสำคัญยิ่งกว่าที่จะ ไร้อรรถกถาให้ถูกต้องตาม
 แบบแผน จะยกตัวอย่างพอให้เห็น ถึงเวลานี้ท่านแม่ในบทเดียวกันได้
 ศักดิ์มาดใจแล้วอนันต์ ชื่นชมว่าแต่พอเห็นท่านเจ้ากรมมราช
 เรณีน กวีเป็นคนชั้นสูงเช่นพระราชนิพนธ์เป็นไม่ทรงเป็นอันขาด
 เพราะคำว่าเจ้ากรมมราช นิตยคำตำแหน่งของพระยากรมมราช แต่ฝ่าย
 ช่างทอรู้จักกันด้วยโลกกถาอันดีใน ถ้อยคำความก็แปลว่าขาย
 เหมือนกัน จึงใช้ตัวเจ้ากรมมราช ความที่กล่าวนมาเป็นข้อยืนยันใน
 ทางวรรณคดี มีใช้ประดังจะลดหย่อนคุณวิเศษของช่างทอ ถึง
 ความบกพร่องมีเห็นว่า บทกถาของช่างทอมีลักษณะอย่างเอก
 ช้วนแต่ แต่โดยเฉพาะแต่งกถาเพลงยาว หรือที่เรียกกันทุกวันนี้ว่า

กลอนสุภาพ กับในทางด้านวรรณกรรมว่าเป็นปากตลาด ชอนท
 ดนตรีก็ชอบ จมเจยเป็นเหตุให้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่อง
 ไกรทองดังกล่าวนั้น แต่เป็นความจริง เพราะฉะนั้นรูปกลอน
 พดเมธจงชอบกลอนสุภาพยิ่งกว่าของผู้อื่น

คุณวิเศษของดนตรีก็อย่างหนึ่งนั้น นับว่าเป็นผลคงแบบ
 กลอนสุภาพจนกลอนอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้อื่นชอบเขาอย่างแต่กันแพร่หลาย
 มาจนทุกวันนี้ เดิมกระบวนแต่งบทกลอน ในสมัยเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยา
 ยังเป็นราชธานี ทรงด้นบทกลอนที่แต่งเรื่องมากแต่งเป็นฉกฉิ่ง โคลง
 ฉันท์หรือกาพย์ ส่วนกลอนสุภาพ เดิมใช้แต่งเสภาขับลำนำ เช่น
 ร้องเพลงหรือร้องดอกลอยอยู่ต่าง และแต่งบทให้รับท้าวเจ้าและบท
 จะคอนเห่งมาเกิด ซึ่งกลอนสุภาพนั้นแต่งมาแต่ครั้งใด ไม่ชด้าย
 ดมัยกรุงศรีอยุธยา ถึงกว่าในรัชสมัย สมเด็จพระนารายณ์มหาราช
 พินิจแต่งกรุงศรีอยุธยา และนารายณ์มหาราชมีพระบาทสมเด็จพระเจ้า
 พระพุทธชยอกฟ้าเจ้าโลกได้สร้างมาทำดินแดนเป็นดิน กนบชย
 ในเพลงยาว ดนตรีเป็นเหตุเริ่มเขาถอนเพลงยาวมาแต่งเรื่องนทาน
 เรื่องโคบุตรขึ้นเมื่อในรัชกาลที่ ๓ ดังนั้นฐานว่าแต่งเรณนกลอนสุ
 ทงขึ้น แล้วคือดนตรีและผู้อื่นจึงแต่งนทานเรื่องขึ้นเป็นกลอนสุภาพ
 เขาอย่างเรื่องโคบุตรต่อมา^(๑)

(๑) ได้พิจารณาหาหนังสือซึ่งแต่งนทานเป็นกลอนสุภาพ บรรดา
 มีฉบับอยู่ในหอพระสมุด ฯ เรื่องโคบุตรเป็นเรื่องเก่าก่อนเรื่องอื่นๆ
 นทานที่แต่งเป็นกลอนครั้งกรุงศรีอยุธยา แต่งเป็นกลอนกาพย์ทงน

อีกประการหนึ่ง ในกระบวนแต่งกลอนสุภาพนั้น แต่ก่อนมา
 ไม่ได้อธิษฐานมณเฑาะว์เป็นสำคัญ อันตรรกะเป็นมูลเดิมอันมณเฑาะว์
 เป็นสำคัญ ในกระบวนกลอนเคยถือเป็นแบบอย่างกันมาจนทุกวันนี้
 ว่าสุนทรภู่เป็นผู้รักษาให้กลอนสุภาพเพราะทรงยังชน ด้วยอีกอย่างหนึ่ง
 คงแต่หนังสือบทกลอนของสุนทรภู่ว่ากล่าวแพร่หลาย บรรดาผู้แต่ง
 กลอนสุภาพในชนหลังมา ก็เห็นเขาแต่งตามแบบกลอนสุนทรภู่มานับ
 ทศวรรษ นิตยสารจะแต่งได้ก็กลอนสุภาพ ๒ คน คือ นายมีเดมบรร
 ชยวดีพระเชษฐภคินีแห่งนิราศเคียนและนิราศเมืองกลางคนหนึ่ง กับ
 หม่อมมาลัยทิพย์ (ม.ร.ว. กระต่าย ช่างทรง น.อยุธยา) ที่แต่งนิราศ
 ดอนคอนคนหนึ่ง กลอนสุภาพนี้เป็นลักษณะอย่างสุนทรภู่ว่า ๒ คน
 แต่ไม่ปรากฏว่าแต่งหนังสือบทกลอนหรือหนังสือจากพระนิพนธ์

ในบรรดาหนังสือบทกลอนที่สุนทรภู่ได้แต่งไว้ ถ้าจะลองให้
 ผู้ชำนาญทางด้านเรื่องโขนแบบกลอนสุภาพ ก็จะเห็นคุณค่าของมันโดยมาก
 ว่าเรื่องพระอภัยมณีเป็นมหัศจรรย์ เพราะเป็นหนังสือเรื่องยาวแต่งดีทั้ง
 กลอนทั้งความกวีตลกมุขเรื่อง เรื่องอื่นเช่นเสภาตอนพลายงามฉวางตัว
 กติ นิราศภูเขาทองกติ นิราศเมืองเพชรบุรีกติ แต่งดีอย่างเอกกวีจริง
 แต่เป็นเรื่องอื่น ๆ จะเปรียบกับเรื่องพระอภัยมณีไม่ได้ ถ้าจะลองคัดค้น
 อีก อย่างหนึ่ง ว่าใน บรรดาบทกลอนของ สุนทรภู่ เรื่องโขน จะเลอกว่า
 โขน กวีเหมือนพระเห็นยุคทองกันอีกว่า บทละครของเรื่องชกยนิราศ
 เป็นเลอกว่าเรื่องอื่น เห็นได้ชัดว่าเพราะสุนทรภู่ไม่หันเหแต่บทละคร

ไปแต่งเขากันที่ไหน ไ้ ก็เหมือนกับที่สุนทรภู่ไปแต่งนรารค์เมือง
สุพรรณเป็นโคลง ถ้าจะเอาไปเปรียบกับโคลงนรารค์เรองที่นับถอ
กันว่าแต่งดี เช่นนรารค์เรองอื่น สุนทรภู่อู้เขาไม่ได้ เพราะฉะนั้น
จึงควรยกย่องสุนทรภู่แต่ว่า เป็นกวีวิเศษในการแต่งกลอนเพลงยาว
หรือที่เรียกกันว่ากลอนสุภาพนอ้ยงเดียว

๖๔๕ บทกวีเรื่อง

ผู้แต่งนิราศพระแท่นดงรัง

“นิราศรักหักใจอาลัยทอง
ไปพระแท่นดงรังคงแก่ศรวณ มีได้ชวนขวัญใจไปด้วยกัน
ด้วยอยห่างต่างบ้านนานนานปะ เหมือนเคยละมุนนวลสดกระเด็น
แคนาคคดกลองทกคณวน จะจากกันแต่ทรงรักพระวศพระณ
ในบ่อถนบกษตรอัฐก ชาติใดก็ยังไม่ถึงไพร่สนท
ดงนาฉาหน้าวัดพระเชตุพน

นิราศพระแท่นดงรังตามาพบ เหมือนคนมาเจออ่านหนังสือ
“หน้าดงเกาะพระแท่นหน้า” จะจากกัน โดยมาก ที่จากดงกันได้
เป็นท่อนเป็นตอน ถึงบอกกันว่าให้กันฟังได้กันไม่นาน เพราะนิยม
กันว่า ถ้าจนกอดจนไท้เรา และรักเหมือนจะเข้าใจกันว่า ท่าน
มหาภิกษุสงฆ์ธรรมะของเรา เป็นคนเก่งคน เป็นเหตุให้ท่านเป็นนัก
ศึกษา กันกว่าฉันในฐานะเรื่องที่พรรณนาในนิราศนี้ ประกอบประวัติ
ของท่านสุนทรภู่ไปต่าง ๆ แต่เมื่อได้ ดึงย้อนประวัติ ของท่านสุนทรภู่
ดูใหม่ ได้ความว่า ท่านสุนทรภู่ได้หลบหนีการขังหนีออกบวชเป็น
ภิกษุในพระพุทธศาสนา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๖๘ ซึ่งเป็นปีที่สมเด็จพระ
พุทธเจ้าหลวงเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าอยู่หัว
เสด็จเถลิงราชสมบัติ เพราะบอกไว้ในเรื่อง “รำพันพิลาป” ว่า “แต่
บ่บอกขอกษัตราธิราช บรรพชิตพิลาปพระศาสดา” และต่อมา “ใน

บัวออกนักษัตรอัฐก" ก็กล่าวในพระแท่นดงรังนั้นตรงกับ พ.ศ. ๒๓๗๗
 เป็นปีเริ่มสร้างวัดเทพธิดา ปรากฏความจดหมายเหตุไทรฉบับพระยา
 ประมุขธนรักษ์ (หน้า ๕๓) ว่า "บวช จ.ศ. ๓๓๘๘ (พ.ศ. ๒๓๗๘)
 — — — เดือน ๗ พระองค์วาศ (กรมหมื่นยปสรธาดาเทพ) สร้างวัด
 บ้านพระยาไกรธอนหลวง (คือวัดเทพธิดา)" เช้าใจว่าการสร้างวัด
 เทพธิดาเสร็จลงเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๒ เพราะปรากฏว่า พระบาทสมเด็จพระ
 พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนิน มุกพัทธสีมาใน พ.ศ. ปี
 ต้นทศวรรษชยในสมณเพศ และคงจะได้มาอยู่จำพรรษา ณ วัดเทพธิดา
 ในมุกพัทธสีมา หรือคฤหาสน์บาง เพราะถนัดใจในเรื่อง "ราชน
 พลาป" ว่า "ไซย้านับชาติถึงสามชาติ เคยได้มาในอารามงามวัด"
 นบชาติทวารวดีกับ พ.ศ. ๒๓๘๕ แสดงว่าสิ้นพระชนม์มาจนถึง พ.ศ. น
 ถัดมาเพื่อก่อน พ.ศ. ๒๓๘๗ ก็คงไม่ได้ไปอยู่วัดเทพธิดา แต่มี
 หลักฐานว่า ท่านได้ทรงไปอยู่วัดแล้ว และอาจหาเพศหรือตาร
 จะหาเพศในบวชตนเอง เพราะกล่าวต่อไปว่า "ต้นพุทธมุนิกฐนา
 จะจำตาเคยดับไม่ไม่นาน" จึงรวมเอาที่ต้นทศวรรษชย ๓๘-๔๐ ปี
 (พ.ศ. ๒๓๖๘-๒๓๘๕) ในระยะต้นทศวรรษไปพระแท่นดงรังและแต่ง
 นิราศในการไปคราวนั้นก็คงไม่ใช่จำนวน "ในบวชนักษัตรอัฐก"
 เพราะจำนวนนั้นกดอนผาดโผน ไม่รู้ดีกว่าแต่งประพจน์ด้วยคำจำนวน
 กดอนถ้าเปรียบเทียบกับนิราศภูเขาทองและนิราศวัดเจ้าฟ้า ซึ่งเร
 ษัตรา ต้นทศวรรษแต่งเมื่อยังอยู่ในสมณเพศ ก็ต่างกันไกล หอจับอ่าน
 ก็คงรู้ได้ว่า ต้นทศวรรษจะได้เคยแต่งกลอนนิราศและเรื่องรัก ๆ ใคร ๆ
 หมายความว่าเพราะเพราะทรงจนซ้ำของก็ตาม แต่แต่งนิราศ ๒ เรื่อง

นั้น ก็ประหยดถ้อยคำเป็นอันมาก ด้วยคงจะรู้สึกตัวว่าเป็นบรรพชิต
จะแจ้งให้ขาดใจไปเสียถึงณดำรงป ^{๕๖} ขานว่า กัดเจ้าพาดคางเป็น
จำนวน "เนรเทศหิตประเทศ ^{๕๗} คุกขอมร" ในทางจำนวนกอดจนจึง
ยอมรับไม่ได้ว่า สันทรภะแต่งนิราศพระแท่นดงรังด้านอนัน

แต่ก็ประหลาดที่นิราศพระแท่นดงรังจบลงด้วยคำว่า "ขอเชิญ
ไทเทวราชประด้ากพร ^{๕๘} ให้สันทรภะอภิวาสนา ^{๕๙} ขอเป็น ^{๖๐} "สันทร"
ในวรรคท้ายนี้ หมายถึงสันทรภะ ถ้าจำนวนกอดจนแต่ละระยะมีความ
ประจักษ์ของสันทรภะไม่ชัดกัน ก็ควรจะยอมรับเช่นนั้นได้ แต่เมื่อขคิดกัน
ถึงรากศัพท์คำว่า "สันทร" ในที่นี้ ก็คงไม่หมายถึงสันทรภะ ความ
จริงน่าจะเป็นอย่างอื่น เพราะคำว่า "สันทร" ในที่นี้ น่าจะหมายความว่า
"สันทร" คือถ้อยคำคำสำคัญไป นักแต่งกอดจนของเราชอบใช้
"สันทร" ในบทกอดจนของคนอื่นมาก ซึ่งมีความหมายไปในทางว่า
ไพเราะดี หรืออาจแปลความความหมายว่า "บทกอดจน" ก็ได้ ไม่ใช่
ขอเฉพาะอย่างสันทรภะเสีย ^{๖๑} ทั้งนี้เราเห็นว่าเนื่องจากพากันนิยม
จำนวนกอดจน สันทรภะแน่ ในคณจานนิราศพระแท่นดงรังนั้นเอง ถ้าเรา
ขานย้อนหลังขึ้นไปอีกถึงต้นของด้านบรรพชิต จะเห็นได้ว่า ผู้แต่งได้กล่าว
ก่อนตัวไว้ว่า

"ใช้จะแต่งแต่งประภคณอดจน ^{๖๒} ทำนิราศรักมิตพิพัฒน์ ^{๖๓}
ด้วยจตุรภักทพกอดจนอักษรไทย ^{๖๔} จึงตั้งใจแต่งคำแต่งาพ ^{๖๕}

อันผิดถกษณระของสันทรภะ ^{๖๖} ซึ่งรู้ตัวว่าแต่งกอดจนนี้ ไม่ยอม
ถ้อยคำ มีแต่เพียงขอ ^{๖๗} เช่นในเพลงยาวถวายโอวาทที่กัศยไว้ว่า

"ขอขมาหม่อมมณเฑียร ^{๖๘} ถึงตบศวกแคระขอเจ้าอดมว ^{๖๙}

เป็นอาชงกะณณิกเจงทำเพลงยาว เชนรดาถยเจงถงเมฆนกร

แมในกลอนเรื่องอื่น ๆ ก็มิเคยไว้มากมายน้อยบ้าง จึงไม่พอ
ที่จะอ้างได้ว่าฉันทรงทำแต่งนราศพระแท่นดงรัง ความ

แต่ใครเป็นผู้แต่งนราศพระแท่นดงรัง เราอาจตอบได้ทันที
เมื่ออ่านนราศสุพรรณคำกลอน (ไม่ใช่ นราศสุพรรณคำโคลงซึ่งเป็น
ของสุนทรภู่) ครั้นทักถาว่า

ไปสุพรรณคราวไหนในกรรม ไม่เหมือนไปพระแท่นแดนทอง
ทางประเทศร่วมนกคดหินหงษ์ เมตตาวิชาโรชาดัยศรณ
กับคณเรือมาในดวง

ความจริง ถ้าเรากล่าว นราศพระแท่นดงรัง เทียบกับ นราศ
สุพรรณ ก็ควรจะถือว่า "ไปพระแท่น (ดงรัง) แดนทอง" มาก
ด่อนในนราศสุพรรณนั้น ดังเกิดคนแต่งนราศนี้ แต่คนผกผันเพียงใน
ทางความรู้สึกของผกผัน ซึ่งข้อนี้ผู้อ่านแต่ละเวลาต่างกัน ถ้า
พิจารณาในทางด้านบทกลอนนราศทั้ง ๒ เรื่อง ก็มักจะเหือบถอน
เหือบความกันหลายแห่ง และที่เหือบถอนเหือบความกับนราศ
เดือนกัม จึงเขาใจว่า ผู้แต่งนราศพระแท่นดงรังนั้น ต้องเป็นคนเดียวกับ
ผู้แต่งกลอนนราศสุพรรณ

ผู้แต่งกลอน "นราศสุพรรณ" มีกระทู้โคลงบอกไว้ตอนท้าย
ว่า "เดิมยมมแดงถวาย" และว่า "ถวายพระพองยาทาง ถลยทาง
แดง" ประกอบกับกลอนที่บอกไว้ข้างต้นว่า "มีโรงผกผันจึงได้
ความว่า แต่งถวายพระเจ้าของยาเรย พระองค์ใดพระองค์หนึ่ง ใน
รัชกาลที่ ๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๓ คือเมื่อรัชกาลบ้านาแล้ว รัชสมัย

เต็มยมนแก่พระยศพระพรหม มรรดาเกิดเป็นหมนพรมดมพิตร
 นายอากรเมืองสุพรรณบุรี ได้เดินทางไปเก็บอากรเมืองสุพรรณบุรี
 แต่งนราศในคราวนั้น ร้อยความที่พรรณนาในนราศสุพรรณมียุ
 ดอนหนึ่ง แต่งถวายแด่ครูถือปในการวาดเขียน เช่นพรรณนาใจเมือ
 ผ่านหน้าวัดเพลงและบางคอนกัแต่งคำ เป็นแก้วมความรูทางโหร
 คำนวณหรือเป็นหมนค้อยบ้าง เช่นกล่าววว่า "ตั้งเกิดฤกษ์ยามตาม
 เวลา" และว่าตัว "เป็นหมนศรแยบคายหายเฉยเฉย" ทำให้ดังดัย
 ว่าจะทำนายคนเดียวกับที่แต่ง ก็อนเพลงยาวอรรเสริญพระเกียรติ
 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมเกลื้อท้ายเพลงยาวนั้นว่า
 "นายหมนพระ โหรหลวง" ด้วยเกิดความเบื่อหน่ายในวิชาช่างเขียน
 เห็นว่าคงมีความชำนาญในทางนี้ทุกอน ทั้งแต่งเพลงยาวอรรเสริญ
 พระเกียรติตลอดเกล้าฯ ถวาย ให้พระจอมไตรทรงปรานี พอสันท
 วิชาเขียนแปดวันวิชา เพื่อ ร้อยดยพระคณไปเฝ้าทูลละอองธุลีพระ
 จิตทรงดมปรารภนา ถานเป็นกนเดียวกับเต็มยมน-หมนพรม
 ดมพิตรผู้แต่งนราศสุพรรณแล้ว ก็เข้าใจได้ว่าไม่ได้ไปรับราชการ
 ทางกรมพระอาลักษณ์ตามหมนคเญพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา
 คำวราชานุภาพ ทรงดำไว้ (ในคำนำกตอนเพลงยาวอรรเสริญพระ
 เกียรติฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔) ว่า "นายมนเป็นช่างเขียนกรมชยเด็จ
 กวังรัชกาลที่ ๓ คนหนึ่ง ได้เขียนชาดกเรื่องพระปริกตทณนพระ
 ญโธสถคยรัตนราชวราวม แก่กระเทาะเฉยเมือไฟไหม้หมดแล้ว"

ยึ่งในนราศสุพรรณเล่าความว่า ผู้แต่งเคยบดรอยอด
 พระเชตุพนฯ จึงดังดัยจะเป็นคนเดียวกับนายมกแต่งนราศเอน ซึ่ง

เดิมเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงอธิบายไว้ข้างต้นนिराक्ष
 เต็ม (ฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๖๖) ว่า "กล่าวกันมาเป็นหลักฐานว่า
 นายม คัชย ดันทรวิเคราะ (นिराक्षเต็มน) เมื่อครั้ง เป็นพระ อยู่วัด พระ-
 เขตพน ๑ นายมทนนวโรได้แต่งกลอนนिराक्षแห่งกลางไว้ยกเรื่องหนึ่ง
 ปรากฏจำนวนในหนังสือ ๒ เรื่องด้วยกัน ความที่กล่าวมานั้นเห็นว่า
 พยจะเชยพังได้ ด้วยกลอนนिराक्षเต็มนและนिराक्षกลางทั้ง ๒ เรื่อง
 แต่งตามแบบของสุนทรภู่เป็นคำร้อง แต่เป็นคัชยหรือเป็นฉันทลักษณ์
 ของกลอนของสุนทรภู่ แต่เพราะเหตุในความที่แต่ง ผิดกับสุนทรภู่
 ในนिराक्षกลาง (ฉบับพิมพ์ของโรงพิมพ์พานิชย์ พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็น
 นिरาक्षกลาง) ก็บอกไว้ในตอนจบว่า "ฉบับคัชยสุนทรภู่ของหอสมุด
 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ" และในนिरาक्षกลางก็บอกไว้ตรงกับนिरาक्षพระ
 แทนคงรงว่า "องเรือท้าวพระเขตพน ๑ เหมือนกัน คือความ
 ดมพรอชยแลวท้าวท้าวท้าว จงเข้าใจว่า กลอนนายมหรือเสมียน
 มี หม่นพรมดมพดลยชยเป็นนिरาक्षพระแทนคงรง" "ไม่
 อยกกันกับศรีสุริยศักดิ์ ขาดาคกคองเป็นกึ่งพระดณ"

ถ้าฉนวนกลอนของนายมคเพียงโร ไม่จำเป็นของกล่าว ๒๒
 ให้ของนักแต่เพียงว่า นายมแต่งนिरาक्षบางเรื่องดี จนทำให้คนเข้าใจ
 หดงไปว่าสุนทรภู่แต่ง เช่น นिरาक्षเต็มนก็เคยกล่าวเคยเชยชกนว่าของ
 สุนทรภู่ นिरาक्षพระแทนคงรงก็เชยชกนว่าของสุนทรภู่เช่นกล่าวข้าง
 ต้น จึงพออนุมานได้ว่า ฉนวนกลอนของนายมคเพียงโร ยงนिरาक्ष
 สุนทรภู่ด้วย ดูเหมือนจะคิดขมแบบพิเศษอีก มีนิตถางชมกนว่า
 กลอนนिरาक्षสุนทรภู่แต่งดีและแปลกกว่านिरาक्षอื่น ๆ รวมทงนिरาक्षของ

นายมีเซิง เห็นว่าศักดิ์เลือนและนิราศพระแท่นดงรังที่แต่งมาก่อนด้วย
 เพราะความขมขื่นตาของนาราศ์ที่แก่งก้นมาด้วยมาก ย่อมพรรณนา
 เกี่ยวกับความรักเป็นเหตุ เช่น เมื่อแต่งไปเห็นหรือนักไปลงสถานที่
 ตำบลบ้าน พรหมไม้ หรืออะไรอื่น ก็หยิบเอาเรื่องนั้นมาเป็นเหตุ
 ใช้ดำเนินกลอนพรรณนายอนมากลางถึงรัก ความรัก ยิ่งใช้ถ้อย
 คำดำเนินกลอนพรรณนาได้แนบเนียนเพียงไร ก็ยิ่งนิยมกันความแต่งดี
 มีรส คือความรักเป็นเครื่องจูงใจผู้อ่านฟัง หรือแม้แต่ความแต่งเองเป็น
 ส่วนสำคัญ อย่างที่กล่าวกันว่านิราศอันใดมีความ "ดั่งการร่ำ"
 เรน เรื่องดั่งการประกาศของกวีโหร และ ดั่งการติดก ของกวี
 รุทรีกตเป็นต้น แต่นิราศที่พรรณานายมีแต่งก็กลายเรื่องรักไป
 โดยอย่างประหลาด เมื่อพรรณนาถึงตำบลสถานที่หรือชนใดก็ตาม
 สามารถพรรณนาความงามใจผู้อ่านโดยประหลาดจนถึงเรื่องรัก แต่
 ลงท้ายชักย้ายไปในเรื่องราวที่เป็นที่อื่นใด และหากกลอนเขาตนได้
 อย่างสนิท น่ายิ่ง เป็นเช่นนี้เกือบตลอด จึงมีความตั้งใจของผู้
 แต่งที่จะให้เป็นเช่นนั้น เพราะบอกไว้

"อุทิศคิดครวญคร่ำรำสวาท ไฉนร่ำร้างนุสรัดกระเด็น

ประดิษฐ์กลอนก่อนคำเป็นสำคัญ ไปสู่พรรณคนไม่สมควร"

การทวนแต่งนิราศที่พรรณานายมีแต่งนั้น ก็คงเป็นเพราะ
 เจตนาขมขื่นน้อยอยู่ในปณิธาน ย่อมมองเห็นความเป็นจริงของโลกเป็น
 ฤดูกาลไปได้ตามวิถีของมนุษย์กว้างไกลถึงห้วงอวกาศ จึงมีความดีเป็น
 พิเศษ แต่ถ้ายากทราบจำได้เป็นพิเศษอย่างไรก็โปรดหาอ่านเอง

ธนิศ อยู่โพธิ์

อธิบาย

ว่าด้วยเรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่

สุนทรภู่เป็นกวีตัวเศษอย่างไร แจ่มอยู่ในเรื่องประวัติของ
สุนทรภู่ ซึ่งพิมพ์ไว้ข้างคนหนังสือพระอภัยมณีเล่ม ๑ แล้ว หนังสือ
พระอภัยมณีเป็นเรื่องแต่งโดยประวัติของสุนทรภู่แล้วเหมือนกัน ใน
ที่จะแต่งอธิบายเฉพาะเรื่องพระอภัยมณีให้ทราบชัดอย่างไร คน
ทั้งหลายจึงนิยมว่าเป็นยอดในบรรดาหนังสือสุนทรภู่แล้ว

อันหนังสือเรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่เกิดกับหนังสือซึ่งคนอื่น
แต่งหลายเล่มแล้ว คราวนี้หนังสือเรื่องหนังสือนี้จะเปรียบกว่าได้
กว่าเช่นนี้ ไม่ใช่ประสงค์จะยกย่องว่าหนังสือเรื่องพระอภัยมณีดีกว่า
หนังสือของผู้อื่นทั้งหมด มุ่งหมายความที่กล่าวแล้วว่าหนังสือพระอภัย-
มณีเป็นหนังสือที่แปลกเรื่องอื่น ๆ เป็ของคนที่เกิดก่อนของสุนทรภู่ก็
แปลกกับกบฏก่อนของกวีอื่นซึ่งนับว่า ในสมัยเดียวกัน ความคิดและ
โวหารของสุนทรภู่ที่แต่งเรื่องพระอภัยมณี ก็แปลกกับหนังสือซึ่งผู้อื่น
แต่ง และที่สดความที่กนกทั้งหลายนิยมหนังสือพระอภัยมณีก็แปลกกับ
หนังสือเรื่องอื่นด้วย จะเล่าเรื่องข้อที่ลงพอเป็นอุทาหรณ์เมื่อเราทำ
ยังยอมเขาก่อน เป็นสมัยแรกหนังสือเรื่องพระอภัยมณีพิมพ์ขาย ครั้ง
นั้น เห็นคนชนชั้นใหญ่จะดูราชบุรุษพากันชมอ่านเรื่องพระอภัยมณี

แพร่หลาย ถึงจำกอดพระอภัยมณีไว้กอดาเป็นอันมากได้มากบ้าง
น้อยบ้างแทบจะไม่เว้นตัว เช่นกอดจนตรึงว่า

“อะไรก็ไม่รู้วรา วิชาตวรชิตเป็นยอด”

และตรึงว่า

“นันทาทนเหมือนเทน้ำ ในชอกราชงเขามคงกรัดหิน”
เป็นต้น

ครั้นต่อมาถึงต้นเมืองราชเจ้าเจ้าเรือน เป็นต้นมัยแรกมี
โรงเรียนสอนภาษาฝรั่งในประเทศนี้ นักเรียนราชเจ้าและขุนหลวง
ต่อมาใครใครชอบอ่านเรื่องพระอภัยมณี ด้วยคิดว่าเห็นว่าเป็นหนังสือ
แต่งโดยความไม่เรอตา เห็นเขาเจ้าเมืองดงกาเป็นเมืองฝรั่ง และ
พรรณนาว่าด้วยขนบธรรมเนียมอย่างมลายูต่าง ๆ เป็นต้น ถ้วน
ตัวข้าพเจ้าเอง จะเล่าว่าพม่า มีเคย ขานหนังสือ พระอภัยมณี ตลอดจน
เรื่อง จนกระทั่งเมื่อเป็นถึงกษัตริย์หรือพระผู้มั่งคั่งสำหรับพระนคร แต่
เคยได้ขึ้นกระแด้ พระราชดำริ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้า
อยู่หัวครั้งดำรงเรื่องพระอภัยมณีนั้น ดันทรภู่ไม่ได้เราเอาตามคำภ
โง่งมนี้ ทรงพบคำมดเรื่องพระอภัยมณีอยู่ในเรื่องอาหารบราคร
ฉบับเชษฐราชบุตรตนเรื่องหนึ่ง ว่านักขัตตฤทัยคำดำนายซึ่งตามไป
เมืองซึ่งนางพระยาถือคำดำนาครีดัง ไปพบกันเข้าตัวต่อตัวในกลางคัก
แล้วเคยรักใคร่กัน ท่านของเคยกับเมษพระอภัยได้นางละเวง ทรง
ค้นพบฐานว่าเมษผู้ทรภู่ แต่งเรื่องพระอภัยมณีนั้น เห็นจะพยายาม

ส่วนนี้ท่านต่างประเทศมาก คงจะได้เล่าเรื่องอาหรับราตรีจากพวก
แขกที่เข้ามาค้าขาย แล้วจำเอาเรื่องซึ่งรู้จักต่าง ๆ มาเอ่ยนึกคิด
คือประกอบกับความสันนิษฐานของคน เรื่องพระอภัยมณีจึงแปลก
กับนิทานไทยเรื่องอื่น ต่อมาเมื่อได้เจ้จประพาสยุโรปครั้งหลังใน
หนังสือเรื่องไกลบ้านซึ่งทรงพระราชนิพนธ์ สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง
ยังทรงพระราชนิพนธ์ถึงเค้ามโนเรื่องพระอภัยมณี มีปรากฏอยู่ในตอน
เด็จฯทอดพระเนตรตำหนักตรวณของน้อย ของพระมเหสีพระเจ้า
แผ่นดินฝรั่งเศส ทิวเวอไรอันหนังสือ (๑) ว่า ห้องที่แปลกมาก
นั้นคือห้องเดี่ยว ไม่มีโต๊ะเดี่ยว ถ้าถ่มลงด้วย โต๊ะจะอยู่ใน
ซันดาโต๊ะเรอแล้วจะลงบนหมอนพื้นเอง ตามแก๊งจะวิ่งกระแจะคาย
ใครเล่าให้ฟัง หรือจะมโนหนังสือเก่า ๆ ครึ่งโง่บ้าน ที่คนหาเรอ
แล้วว่าไม่จริง จึงไม่ได้เก็บลงในพงศาวดาร ดังนี้

คงแต่ข้าพเจ้าได้ฟังกระแต่พระวรวงศ์ฯ ก็ได้เอาใจได้ตรว
ตราเค้ามโนเรื่องพระอภัยมณีมา แด่ยกยหาได้เพียรอ่านให้ตลอดเรื่อง
ไม่ มาจนในรัชกาลปัจจุบันนี้ เมื่อหอพระสมุดฯ มีการพิมพ์หนังสือ
นี้มาจน ช่างเขาบอกว่าเรื่องพระอภัยมณีเป็นหนังสือขบถนัยมกมา
แต่ก่อน บางทีหอพระสมุดฯ จะต้องพิมพ์สักครั้งหนึ่ง จึงได้เอา
หนังสือเรื่องพระอภัยมณีมาอ่านดังแต่คนจนปลาย พออ่านไปก็แต่
เห็นความสมจริง ดังกระแต่ พระวรวงศ์ฯ ของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง

คือว่าเรื่องพระอภัยมณี สุนทรภู่แต่งไว้โดยประจักษ์ (๑) ทั้งตัวเรื่อง
และถ้อยคำสำนวน ส่วนตัวเรื่องเนพथายามตรวจตราหาเรื่องราวที่
ปรากฏอยู่ในหนังสือต่าง ๆ บาง เรื่องที่รู้โดยผู้บอกเล่าบ้าง เขา
มา ตีตรง เลือกรู้ ประดิษฐ์ คิดต่อ แต่ง ประกอบ กับ ความคิด ของ
สุนทรภู่เอง อาจจะดัดแปลงแก้ไขได้ เช่นเรื่องอาหรับราตรี ซึ่ง
สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงทรงพนมพอกถวายแห่ง เป็นคนจากสุนทรภู่
คิดให้พระอภัยมณีเข้ามาดูการเขว้าง แปลกกับวิธีในหนังสือ
เรื่องอื่น ๆ นั้น ก็มีความอยู่ในหนังสือต่าง ๆ วิจารณ์เรื่องอื่น (๒)
คือ เดียวแต่เพียงเข้าเมืองเหนือของพระเจ้าน้องยาเธอ ก่อว่าไว้ใน
เรื่องอื่น ดังนี้

“... เดียวแต่เพียงเจ้าเมืองเหนือท้าว เมืองเขาพญาเทโวไป
เมืองเหนือ พมผัดเคียนหมื่นชานาญเข้าเมือง ตามได้โดยนึ่ง
ปัดจากให้คิดตดโชนก ธรรมดาว่า โคนาใจกระต้างคางหนึ่งเหล็ก
และคิดถักน้าจแข็งขันยได้ แต่คนย (ชานาญเข้าเมือง) นั้นมักพอใจ

(๑) หมายความว่าแต่งแต่เล่มต้นของไทยที่ ๓ ไปจนเล่มที่ ๔๑ เท่านั้น
ไปถูกเกณฑ์ให้แต่ง ดังปรากฏอยู่ในเรื่องประวัติสุนทรภู่ ซึ่งพิมพ์
ไว้ข้างต้นเล่ม ๓

(๒) พงศาวดารจีนปรากฏว่าแบ่งในรัชกาลที่ ๓ ตามเรื่อง คือ
เคยดกเรื่อง ๓ ไซย่นเรื่อง ๓ ตามกถาเรื่อง ๓ สุนทรภู่เหมือนจะ
ได้ข้ามแต่เรื่องไซย่นกับเรื่องตามกถา

[illegible]

เสียงปณิธานนุญได้ฟังแล้วก็ตกตมมารดาและบุตรภรรยาทุก ครอง
 ราชเจ้าก็เห็นว่านั่นหน้าไปไม่ทอดน้อมพักแรมช้อย เวลากลางคืนพรุ่ง
 ราชเจ้าจะขึ้นไปเข้าป้อมบนเขาเถลิง ให้โดยนมาถ้ำเรากว้าง
 จะให้ทหารพระเจ้ามอญมาของทองปรงหม่นมาไล่ต้อนลง ระวังถึงบ้าน
 ราชของตัวหงพระเจ้ามอญมาของเสียงให้จงได้

เพลงปณิธานเหวี่ยง

เสียงปณิธานนุญเราเป็นเพลงวาท เชนยถุคหน้าหนาว
 นาคางตอเย็นทิวใบงัดที่ จะตรึงถึงเมฆากว้าง ถิ่นคนทองปวง
 ไต่ความเวทนานก ท้าจากบ้านเมืองมาซึ่งทาศักขยูนัน บิตามารดา
 และบุตรภรรยาอยู่ภายใต้ร่มเงาของอโยธยา ถึงมเรณูถ้วนและ
 เรือนถาวรภรรยาใด ไม่นมใดจะเท่า เทชนบ้านที่เขาไม่ของไม่พอยู่
 พรกพรอมกันมาจะอนันต์ราเกินเป็นชาติ นาคางจรมจากบ้านของมา
 หอขายบนน ทบตามารดาและราชยาภัยใจจนตายเสีย หากได้เห็นใจ
 บิตามารดาไม่ และตัวเล่าซึ่งมาทาศักขยูนัน ถ้าเจ็บป่วยจนตายลง
 ก็จะกตงขยูกตางแผ่นดินแต่ผู้เดียว บุตรภรรยาและญาติพี่น้องก็มิได้
 ปรงนบศรัทธากัน เป็นมหาญาตมใด ถ้าแควงตัวออกกรมกรังใดก็มิ
 แต่มาพินภมกกระตักและนบถนแผ่นดินดังทุกครั่งดังวณนิก ท่าน
 ทองปวงกเป็นมนุษย์มณเฑียรญาขยู่ทุกคน เว้งคิดเขาควรวชไปบ้านของ
 ของตงเถิด ท่านไม่วรห้อมมานกเป็นแคตตงเคยรชฐาน ถ้ามีไคพา
 ไปจากโรงและมีไคผูกถลกกรงไว้มอญกอมคนมาถนทอขยู่ของตัว อัน

ประเพณีมนุษย์ถ้าจะเจ็บป่วยล้มตาย ก็ย่อมให้อยู่ที่บ้านวังของตัว
พร้อมบิดามารดาและญาติพี่น้องจึงจะดี ครั้นเทพยดารู้ว่าพระเจ้า
ณชัยของต้นวาดนาแล้ว และมีความกรุณาแก่ท่านทั้งปวงว่าจะมา
พลอยตายเสียเปล่าจึงไ้กราบบอกให้รู้ ให้เร่งคิดเอาตัวรอดเสีย
ถ้าราชอยู่ก่อนหนึ่งต้องวัน ชันของก็จะจับตัวพระเจ้าณชัยไปของได้
ถึงผู้ใดมาถนัดและหมายจะจับก็เห็นไม่พินิจชันชองแล้ว ชันถนัด
ก็ชันของครั้นชยวาทาคนเขาตามทางแถบ ถึงมาครวญหายกและ
ก็ตกมาอาภัพทางตอนใต้ ชันชันของหนีไปคนหนีหนี มาใจโอบล้อม
อรานก ถึงผู้ใดจะเป็นอย่างก็ถนัดและเขาไปสามวันก็แล้ว ก็รู้แต่
มีโคทาชนครายเลย ชันชันจึงได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินเป็นแท้ ท่าน
ทั้งปวงจึงคิดหาเอาตัวรอดไว้ก่อนว่าดี โอบอุ้มความรอบคอบว่า ซึ่งเพลง
ของเราทั้งสามร้อยล้าน ท่านทั้งปวงทรงรักของทุกสิ่งเกิด เคียงเคียง
เป็นราชอยู่ดั่งนกเกาะกรรณครวญ ทหารของพระเจ้าณชัยของได้ขึ้น
เคียงไปและรอยคำที่เขารักไปดั่งนั้น ก็ยังมาใจดีดลกลดตัวความ
ตายให้คิดถึงบิดามารดานัก นิ่งกอดเข้ากอดใจให้ไว้ร้องให้อยู่

เมื่อพระอภัยมณีเข้าปรางค์แรกคี่เมืองดงก่า (อยู่ในตอนที่ ๓๐
เล่มนี้) ชันทรภู่แต่งเป็นกลอน ดังนี้

๑ “ฝ่ายองค์พระอภัยตกใจรีบ เห็นคักกอดโอบล้อมเราดอมหลง
ข้างพลกเขาเผาริชเหลือกำลัง ฝ่ายฝั่งรกรกรวมทุกที
คักพินาศอาชวร้ายหายไ้หมด เราดอมรกรอบโอบไว้ให้หนี
คักพระทัยในอารมณ์ไม่สิ้นประดี จึงทรงไปนำหามาปรางค์

วิเวกหวัดกรัดเสียด้านึงต้นนั้น คนขยนิยหนังตรึงทอง
 ให้หิวฉวาทราบพรวงค่างวงงง ตมประดังกริบตึงเยยหุฟ
 พระโหยหวนครวญเพลงวงเงจจิต ไหลมคึดถึงถิ่นถวิลหวง
 ฉากจากเรือนเห็นชนมมาจากรัง ขยข้างหลังกระแดะแฉก้อย
 กงนาคำขามองจะร้องไห้ รำฟโรญจวนหวนละห้อย
 โยยามตักดาวเค็ดอนเค็ดอนกกด้อย นาคางยอชยเนนาทอมพร
 หนาวชาวมณณมเรชเชยเนยเนยรณ ระวังรณรณรณกถนเกดร์
 แฉนดังตำบ้านเรือนเพอนท่อน ระวังรณรณรณรณรณรณ
 วิเวกแว่วแจ้วเสียด้านึงต้นนี้ ทอกลยชทงทงรณรณรณ
 ดงนงโยกโยกทงทงทงทงทง แฉนดังตำบ้านเรือนเพอนท่อน
 กถนรณรณรณรณรณรณรณรณรณ เธอเนอความมาจากเพลงปี่
 ของเศยวเลดยงนเนย
 กถนรณรณรณรณรณรณรณรณรณ เห็นพระเจ้ามชปาของยงมาก
 ขยในเรชงไชยเนยเนยเนยเนย ในหนึ่งด้อเรชง ว่าพระเจ้ามชปาของ
 เนนกรบวเค้นด้วยมมอกระบอง กถาเวงแห่งหงว
 “มายทหารฮันตันชงชมชย เห็นพระเจ้ามชปาของยงมาก
 ให้ตกดชงดัญญาชง กนทิบโตกวนก้อยกถกถพระเจ้ามชปาของก
 ชนม้าเข้ารบกับกนทิบโตกวนได้หลายเพลง พระเจ้ามชปาของหนบ
 ทพไฉ หยบกระบองเหล็กกถโตกวนกลุบาชายคกม้าง ทหารเข้า
 บ้องกนทวาโตกวนไปได้ กนทิบเห็นดงนงกชมนาทนไป พระเจ้า
 มชปาของไมคึดควมรับเค้นไปได้ ทางประมาณ หาดับเดินไม่เห็นคว

ข้าศึก เห็นแตกเกาทัณฑ์ยิงมาถูกทวารฉมตายหลายพัน เหลือ
ทวารอยู่แค่พบนหนึ่ง จึงอุทิศความฉกศกตามพระเจ้าเมืองป่าอย่างที่ถูกถูก
เกาทัณฑ์หลายแห่ง และตัวพระเจ้าเมืองป่าอย่างนั้นเข้ามาอยู่ในเพลง
กระบองไม้มีไม้ไผ่เต็มอ จึงไม่ถูกถูกเกาทัณฑ์ ดังนั้น

อนึ่งเรื่องท้าวท้าวภูวามหาสงครามเมืองดงกามกัมมคามุต ด้วย
เมื่อครั้งศึก ๑๗๑๕ ตรงกับปี พ.ศ. ๒๓๕๗ ในรัชกาลที่ ๒ กรุง
รัตนโกสินทร์ ทางเมืองดงกามกัมมคามุตเจ้าแผ่นดินขอยกจากราช
สมบัติ เอาเมืองดงกามกัมมคามุตของกรุง กตศัพทพงศาวดาร
เขามาถึงประเทศนี้ว่าเมืองดงกามกัมมคามุตของฝรั่งเศส ขอนเขงททำให้
ดงกามกัมมคามุตเมืองดงกามกัมมคามุตเมืองของฝรั่งเศส ไร่ดงกามกัมมคามุต
เมืองดงกามกัมมคามุตเมืองของราชวงศ์ดงกามกัมมคามุต

ยังออกชื่อหนึ่งชื่อว่าดงกามกัมมคามุตเมืองดงกามกัมมคามุต เพราะใน
สมัยเมื่อดงกามกัมมคามุตเมืองดงกามกัมมคามุตเมืองดงกามกัมมคามุต
คำไทยดงกามกัมมคามุตในประเทศนี้แล้ว แต่ดงกามกัมมคามุตเมืองดงกามกัมมคามุต
นั้นว่าดงกามกัมมคามุตเมืองดงกามกัมมคามุตเมืองดงกามกัมมคามุต
ดังนั้นฐานว่า เห็นจะได้ฟังคำบอกเล่าจากพวกมิชชันนารี อเมริกันฝ่าย
ดงกามกัมมคามุต ซึ่งแรกเข้ามาตั้งในประเทศนี้เมื่อรัชกาลที่ ๓ ที่เรียก
รัชบาทหลวงอีกคนหนึ่งว่าบ๊อบบ๊อบ บ๊อบบ๊อบบ๊อบบ๊อบบ๊อบบ๊อบบ๊อบ
แต่ดงกามกัมมคามุตเมืองดงกามกัมมคามุตเมืองดงกามกัมมคามุตเมืองดงกามกัมมคามุต

อนึ่ง กระบองรบพุ่ง เริ่ม พรรณนาในเรื่อง พระอภัยมณี
แปลกบพทนต์เรื่องอื่น ถ้าดังนั้นฐานว่าดงกามกัมมคามุตเมืองดงกามกัมมคามุต

เรื่องสามก๊กก็เห็นจะไม่ผิด เค้ามอดเรื่องพระเอกมณฑลขึ้นทรงได้มา
แต่ไหนจะยังมีขบถ หากคนไปก็คงพบชด

ถึงความคดของอุณทรภ ซึ่งประคัม ชู ขนแข็งในเรือนพระเอก-
มณิ กัมแปดกอย่างขบขามคดกบหนึ่งด้ยเรือนหงายอย่าง ยกเป็น
อุทาหรณ์ตงเช่นเรือกามนใหญ่ของใจดุหรง ที่ว่าตงมเรือกด่วนคก
กความชยในเรือ จะว่าพยากรณ์ความคดชยเรือเมด ใหญ่ปัจจุบัน
และดำเถาขนคชของทราหมณนั้นก็ว่า จะว่าพยากรณ์เครื่องบนกแพช
ว่าได้ แต่ทแปดกหกหน้าหนึ่งหนึ่งนั้น ตงว่าตงทิมเพดงของนาง
ละเองเมื่อพากษัตริย์ของปวงโยธาอันใดคอก ๔๔ ในแถม ๒ หน้า

ฝ่ายขุนนางทั่วราชอาณาจักร
เหมือนคนศบปหาญไม่ท้อถอย
กระจบปลั้ชชเดียวกรอกริด
นางดำหริบบริบร้งทำนชิงใน
เป็นภาษาฝรั่งจาครงน
จะชนแถมแถมยมนให้ปรมเปรม
บรรตางพวงขบไหวบวบ
บ้างชมผลตกโกด้วยไม้เคย
ไว้คหทรทกกลาบังแสง
เสียงกระแฉ่งช่มเพลงวงวังใจ
บนเทาวัดคณครปโดน
บ้างรับไม้ทริให้ปรตเปรม
คระบนกเด้นหัดนกดฐเกษม
เทยวชมเหมหงต้อนไมชนเตย
ด้วยเสียงวทราบได้ต่นนระเจดระเจด
กระไรเตยต่นเองเป็นเพลงการดัง

ถ้าใครอ่านจดหมายนี้โดยไม่รู้ว่าใครแต่งเมื่อครั้งไหน คงจะ
เข้าใจว่าแต่งชมศรีของคราโมโฟนในปัจจุบันนั่นแหละ แต่จริงจดหมาย
นี้แต่งก่อนเกิดศรีของคราโมโฟนกว่า ๕๐ ปี

๑๒๑๕๓ ๔๓ ๔๒ ๑๒๕ ๑๒๑
 แดงออกทกขยงของหนงสยพระอภยมนนท ขยทแดงพรวณนท

อัธยาศัยของบุคคลต่าง ๆ กันอย่างหนึ่ง คนไหนวางอัธยาศัยไว้
อย่างไรแต่แรกจะกล่าวถึงในแห่งใด ๆ ก็ไป คงให้อัธยาศัยเป็น
อย่างหนึ่งอยู่ทุกแห่งไป อีกอย่างหนึ่งกำหนดพิจารณาว่ากล่าวกันด้วยความ
รักดี ด้วยโกรธแค้นเกลียดชัง หรือด้วยจิตหาถ้อยคำถ่มถนอมว่าให้
เต็มสติใจคน ใครอ่านจึงมักชอบ จนถึงนำมาใช้เป็นสุภาษิต กระบวน
เช่นกล่าวมาในข้อนี้ ดูเหมือนจะไม่เหมือนดังเรื่องอื่นดีเรื่องพระอภัย-
มณีใด เว้นแต่บทเสภาเรื่องนางผีเสื้อสมุทรเรื่องเดียว

เพราะเห็นชื่อพระอภัยมณีเป็นเรื่องแปลก และแต่งคทง
กระบวนกลอนและโวหารดังกล่าวนั้น คนทั้งหลายจึงได้ชอบอ่านกัน
แพร่หลายแก่กันมา ถึงขนาดว่าหาซึ่งอยู่ ในพวกซึ่งหนังสือพระ-
อภัยมณีมาแต่ก่อน เห็นจะต้องรับตำราหรือบทอื่นบ้าง เมื่อมาอ่าน
พิจารณาในสมัยนั้นเอง กลับชอบเรื่องพระอภัยมณี ด้วยน่ารัก
ความขบขันซึ่งมีได้แก่กัน ก็คิดว่าในสมัยเมื่อสุนทรภู่แต่งเรื่อง
พระอภัยมณีนั้น ไทยเราคงเห็นพวกรบผีเสื้อมานานัก จะหาไทยที่พูด
ฝรั่งได้ในครั้งนั้นทั้งบ้านทั้งเมืองก็เห็นจะมีไม่ช้อยกว่า ๕ คน จะไป
หมายให้สุนทรภู่แต่งจากภูมิประเทศ และขนบธรรมเนียมฝรั่งให้ถูกต้อง
อย่างไรได้ ที่สุนทรภู่แต่งหนังสือเรื่องพระอภัยมณีแก่กับบอกไว้ชัดว่า
เป็นเรื่องแต่งเติม ก็มิได้ประสงค์จะให้ใครเชื่อว่าเป็นความจริงจัง
อย่างเรื่องพงศาวดาร ที่เขาพยายามค้นคว้า มาแต่งเป็นเรื่องราวได้ดัง
อย่างนั้น ก็คงจะนับว่าดีหนักหนา ถ้าจะเปรียบกับหนังสือซึ่งฝรั่ง
แต่งว่าด้วยเมืองไทยแม้ภายหลังสุนทรภู่มานาน ๆ เรื่องที่ฝรั่งพรรณนา

จำถึงชนบรรมเนียมไทยม่งมายังก่ำ ดุ่นทรภู่ พรรณนา ว่าด้วยชนม
 ธรรมเนียมฝรั่งม เพราะฉะนั้นจึงเห็นควรชมเรื่องพระอภัยมณเ
 เป็นหนังสือแต่งดี ด่มควรร้กรเรียนในทางวรรณคดีจะอ่าน แต่อย่า
 อ่านโดยเข้าใจผิดอย่างเช่นข้าพเจ้าเคยมีมาแล้วเมื่อยังอยู่ในโรงเรียน
 ด้วยไปหลงเกณฑ์ให้ ดุ่นทรภู่แกรอบรู้ ถึงซึ่งพินิจด้วย แถจะรู้ ไ้ในสมัย
 ของแก ถ้าเป็นนักเรียนอย่าหลงในข้อนี้แล้ว ข้าพเจ้าเชื่อว่าใคร
 อ่านเรื่องพระอภัยมณเคงจะชอบทุกคน

เรื่องพระอภัยมณี

ตอนที่ ๑

พระอภัยมณีกับศรีสุวรรณเรือนวิสา

๑ แด่ปางหลังยังมีทรงกษัตริย์

อัมมุตีวงศ์ทรงนามท้าวสุทัศน์ ยานันต์บริศณานามธานี
อันกรุงไกรใหญ่ยอดดั้นเค้ายอน ภูเขาโศกเป็นทิวแห่งบุรีศรี
ดะหรับพร้อมไพร่ฟ้าประชาชน ชาวบุรีหรรษาดีถาวร
มีเอกของคณดกษัตริย์นครราช พระนางนาถนามประทุมเกสร
สนมนางแสนดำรงศมฺพร ตักสินธุรนาวิกฤทธนา
มีโอรสต้องขงคดกนทรดกษณ ประไพพิศุทธิ์เพียงเทพธิดา
รัชชภิรมณ์เป็นพญา พงษกรวิชนชาติหยาบ
อันกุมารศรีสุวรรณนพเบญจองค์ เกศดังทองนพคุณจำรูญศรี
หึงไต่กันดชนชาติดำนมี้ พระชนนีรักใคร่ตั้งนิยนา
ดมเด็กท้าวบุรุษค้ำดำรงราชย์ แสนดวาทถกนอยเห็นหา
จะเขกถองกรของดมบพิตรศติยา แคว้นข้างใดไม่จำนาญ
จึงดำรงศรีธวัชเรือกโอรสราช มารินอาสน์แท่นสุวรรณแตรบรรหาร
พอจะแจ้งเจ้าจางคำคำโบราณ อันชายราญเรือกษัตริย์ศติยา
ย่อมพากเพียรเรียนโดยคำศกฺรเวท ถึงวิเศษด้นเดาะแฉวงหา

ได้บอกรักอันตรธานกรา
 พระฤทธิกรจากธัมมวงศ์กษัตริย์
 หาทิศาปา โมกข์ธำนาญธรา
 ๑ บดินนพของต้องกษัตริย์
 จงทอดความตามจิตเจตนา
 หวังแสวงไปตำแหน่งดำนกปราชญ์
 ถัดมัจจุเหมือนอุกคคทอคนวน
 แสดงมกราบบิตรารมาตราง
 จะเดินทางกลางป่าพิภพดชน
 จะพูดจาด้วยพิศนาคหยา
 แหม่นหลบนอนนอนพนทนายพาด
 พระพนของต้องของศรทรงคัน
 พระเชษฐาบุญธราธรมนุษธาย
 แดงแดงของค้อยตทรงเครื่องกษัตริย์
 แดงดัดตามาธัมคณแทนทอง
 จงชวนกันจรจรธจากัดถาน
 ศศิธรจระแจ้งกระจางตา
 ๑ ถ่วงคำบถชนบทไปหลายบ้าน
 เตื่องเด็กวางกลางเนินพนมฉิน
 จนแสงทองของเรืองธราธรมฟ้า
 คนานกเร้งรังกระของไพร
 ตามกษัตริย์ชดชยาอย่างโบราณ
 จงรับวัดเสาะแสวงแห่งสถาน
 เป็นอาจารย์พากเพียรเรียนวิชา
 ประพนทคตอภิกงทด้วยหรรษา
 ถุกคคมาประมาณก่นานครัน
 ซึ่งรู้ค่าธตราเวทวิเศษชั้น
 พยแสงจันทร์แจ่มฟ้าจะตาจร
 ทงต้องของคตบหลังแล้วตั้งธอน
 จงผ่นผ่นตริกจำคำโบราณ
 กณณกณนมาทกระยาหาร
 ขคณคตาดเกรธองจงดบาย
 เคารพธบปัสคด้วยธมหมาย
 มาธรงธำปธาคเรศบณเตียรธง
 เนาวธคณเรธงศรีไมธต้อง
 จนย่ำธงธริยนธนธยา
 ออกทวารเบธงบูรพทศา
 ทงธองราเคธเรธงมาเคธงกัน
 ๑ เจ้าคณค่านแดนไพรทอไก่อธัน
 ให้ทวนทวนธงธองทวาคฤทศ
 พระธริยาเยธงเยธมเทธมไศธ
 เตธงเรไรจกระจันธนธิน

หงส์ขององค์เหนือขอมเขามองพัก หยดดำมกดำนาภูเขาริม
 กรนหายเหนือเมื่อยด้ายด้าหัดเค็น พักเพ็ดมึงไม้โนไพรวัน
 บ้างผัดคอกขอกผดพวงระย้า บ้างจำปาสุกรมหม่อวรงค์
 พระอภัยมณีศรีสุวรรณ คางรังกันเก็บพดางตามทางมา
 พระเพกาหงส์ให้ของ เติบประคองเคียงกันด้วยหรรษา
 พระน้องเก็บมะดุดให้พญา หงส์ของราเดินค้มแถวชมเรย
 เห็นมะม่วงพวงผดพดงดุกห้าม ทำไม้งามน้อยน้อยดอยเดี่ยว
 ธรอยหวานปานเปรี้ยวปรตมณชย์ ชมแถวด้วยดงทางมากดางคง
 กรนต้นแดงดูริยาทพากร ด้านกันอนนิเณมาบารหง
 หงส์ของแค้นเหนือชากดำบากองค บำพวงด้อมบอบระบมตรม
 พระเชษฐาชาดยลิ่งเอศอวรวัย กนกนถนอยน้อยนางดนม
 นอกระหงถางพดงเงางนมน กนกนบคเรศพระมารดา ฯ

๑ ดับทวนคนเดินในไพรธณัท ถึงตำบลบึงหนึ่งใหญ่หนักหนา
 เรียกว่าบึงจันทคามพราหมณ์พดลิก มีท้าวป่าโมกชอยู่สองคน
 อาจารย์หนึ่งชำนานูในการยุทธ ถึงชาวุชชิตมาดั่งท่าฝน
 ว่ากระบองบ้องกันกายสั่นช รัชชาตมให้ค้องคมศักดิ์ครา
 อาจารย์หนึ่งชำนานูในการบี หงส์ดัดแค้นเตนาระเพราะหนักหนา
 ผู้ใดฟังวังเวงในวิญญา เกล็ดนัทราดันกายดังวายปราณ
 ชันธธทำนราชครุณพชชุกก จดจาร์กอกชราไฉนนำบ้าน
 เป็นชยักความตามมัวชาการ แค้นชำนานูเจ็ดคอบภพไคร
 แม้ผู้ใดใครจะเรียนวิชามั่ง จงชานหนึ่งด้อยแจ้งแฉดงไซ

ถามทองแดงคำดังมาถึงไฉ

จึงจะได้อีกขาววรากร ๗

๑ วันนั้นพระอุกฤษณ์ก็เสด็จขึ้น คราวนี้เข้ามาถึงหน้าบ้าน

เห็นลชคบิดใจกับไปทวาร

พระทรงอำนาจเจ็ดในกิจจา

ชนทาทนรอยศอกตาแหงน

มีปากกับเบ้าเต๋นเพราะเพร่าหนักหนา

จึงด่าว่าดั่งเถรเพร่นองยา

อันธพาลซึ่งนพรอบ ๗

แต่เกลียดดูเถรให้ทรงยานบาน

ท่านอาจารย์บงจะมอชุตใหม่

ครีดีพดางย่างเอียงครีดีไป

ถึงตกใหญ่ทศรุษย์ดำนก

เห็นแผนผาจารกถายดริศ

เขายืนรื้ออ่านครูประจักษ์

ท่านอาจารย์การกระบะของกัลลยงนิก โสทองหมักเงินคำดังจางได้เรียน

จึงบัญญัติจากกับพระนงแกว

พอเห็นแล้วหรือทลายดริศเรียน

ต้องอาจารย์ปามดั่งแกวอเรียน

เจ้ารักเรียนทาทานอาจารย์โต

อันชาวการภักดี

มีของหนักกรณาคใหม่ใหม่

ถ้าเรียนร่ำการกระบะของได้ดังใจ

จะชิงรัชชาก็ไม่เกรง

พระเชษฐาว่าจริงแล้วเจ้า

ก็ขามได้ใครไม่ข่มเหง

แต่ใจพินิจทางนิกเอง

หมายว่าเพลงตนครันตจริง

ถึงการเล่นเป็นทประโตมโต

ได้คัมภีร์ศกตฤทัยทงชายหญิง

แต่ขัดสนจนจิตคิดประวิง

ด้วยทพยดังหนึ่งนโมมมา ๗

๒ ครีดีสุวรรณมีบุญญาตาดแหงน จึงยอมแถมเขียนตอบพระเชษฐา

บ้านรงค์เรือนมณีนวรา

จะคิดถ้าควรแค้นคำดังทอง

พอมหาอาจารย์เอาต่างทพย

เห็นจะรับสอนดังเราทงดอง

อันตนเองนจะอยู่ด้วยครูประบง

หัดให้คดองเขยวราญรำนานาคี

รชพระองค์จึงเสด็จไปท่ายบ้าน
ครั้นเสด็จถึงบวรปราสาทไม่ช้าก็
พระธิดาองค์หนึ่งก็มาทูล
เจ้าหญิงถึงเสด็จมาเสด็จการ
ครั้นถึงบรรณกมลาราชณิศา
เห็นภูมิฐานเคหาโอฬาร

ธิดาจารย์ราชวงศ์
จะตามไปหาทูลอาจารย์
ทางยมของโปรดปรานเกษมด้าน
กลับไปหาอาจารย์ดังใจนึก
บุรยาตรเขย่งย่างมาทางคอก
ทงทมิฬด่อนด้านศิษย์

มองเขมเห็นพราหมณ์พราหมณ์
พระเทวเทวเกิดเอนหงอนง่า
ครปร่างอย่างเขมพระใน
กระบองดัดคองว้างไวข้างกาย
ทักแจ้งวาอาจารย์เจ้าของคอก
เห็นมณิกเหมือนจตุรทิศหมาย
กระทึงโฮให้เตียงเบญจกายน
แล้วออกมาหาทูลอาจารย์

๑ ฝ่ายพราหมณ์พราหมณ์โบราณอาจารย์มา

ข้าตงเนตรแดงเห็นมณิก
คณแห่งนัยรปร่างเหมือนนัยอย่างหิน
อรามเรืองเกรียงประดับระยงตา
จึงรยดอดเคืองดั่งนงก่อ
มีธุระอะไรในใจจง

เป็นหงส์เน่าพดตามหาศาล
ครั้นถึงฐานมณิกของคอกทองทา
พวงแรกน่านรักเป็นนัยหน้า
ทักวาภิเศกยศยศของคอก
แล้วถามไฉนข้อความตามประสงค์
เจ้าจึงตรงมาหาจงดำไป ฯ

๒ ทนอภยครยครยของคอกทรงดัดบ น้อมคำนับเตนแจ้งแสดงไข

พระบิดาข้าบวรซึ่งกรุงไกร
จึงตนเตนเนนบามากงน
ทูลวาทามพฤมาเป็นอาจารย์

บัญชาให้เทอดหาวิชากร
พยเห็นมอชราอยู่หน้าบ้าน
รชประทานพากเพียรเรียนวิชา

แด่โปรดเกล้าฯ ราชามา ร่ายากแค้น ชนทองแดงคำดังนั้น ไม่นทนหา
 ชามรงค์เรือนมณีนพมา ครวาคาควรเด่นคำดังทอง
 แด่ถนอมตบแต่งทองนอยทกอยชวา ให้พญามาทดแทนคุณเสนอง
 คาพรหมณเฒ่าเขาต่ำดีประชันรอง ขอบประคองไว้ในมมให้สมควร
 แด่ได้ถามนามวงศ์ถึงพงศา ชนทษาบริคเปรมเกษมตรวด
 อยเคหาคาพรหมณไม่ตามดวน ครนคำชวนหนอไทเขาได้ยา
 ถึงยามดึกดื่นก่ด้นในการยทช พงษาวธาบดงให้คงหา
 กระบองกระบถถนทุกทวชา คอยลักษากงใจจะให้ด

๑ ฝ่ายเชษฐาามวงศ์ทหาชมน กะเวหาชวาทายกคต
 เขาชามรงค์ทรงนวดชมน ให้พรหมณเฒ่าเด่นคำดังทอง

๑ ฝ่ายครุเม่าหิมทพรหมณเฒ่าราช แด่นถวาทักไกรมีได้หิมอง
 ให้ชาไทไร้อยกอบประคอง เขาให้หิมทักเพื่องบรรเลงหิน
 แด่พาไปยชชทหาให้เบ้ามี หิมทักดังใดก่ให้ด้น
 แด่เชษฐาถถางไพรธำโดยน ถิ่นมณเฒ่าทหาเขามาพัง

ประมาณเสร็จจกต่อนโดยวิถาร พระกุมารได้สมชารมณหอง
 ด้นความรุกรประดิดทไม่บดบัง จึงด้นดังอุปเทห์เป็นเล่หักถ
 ถาเม่นวาชาคักมณโถมจับ จะรวบับดาร์ทักให้วัดด้น
 เขามเฒ่าได้โถมน้ำใจคน ด้วยเล่หักถโดกาห้าประการ
 คชรูปรดถถนเตียงเคียงด้นมด เกิดกำหนดด้นหองในด้นดาร์
 ให้ใจอ่อนนพอนหอบดังวายุปราน จึงคิดชานเขารัยเห็นชนใจจง
 แด่ให้บทพระเฒ่าเฒ่าเคียง ชนด้าเมียงดังโหนดให้ด้น

ขอพรพดางทางหีบขามรงค์	คนให้ของคุกมาราแดงอาหล่น
ซึ่งคนครึกคาวใจลงเด่น	เพราะหวงแหนภาชนะไวชบชน
ไ้ประดังคดรงพรพดางดั่งธรรม	จะบ่ชิงกันมิให้ใครได้ขอชา
คอกษัตริย์เครนรูทมทรพ	มาคำนับจงได้ดังปรารภ
จงคนชาวบวรชนครา	ให้ชนจกพระบิดาและมารดร ฯ

๑ หน่อภษัตริย์ได้นนธด้วยต้นนก จดจารึกคำท่านอาจารย์สอน
พิโรธธาดาคือยธาวรณ แล้วบทรจากบ้านอาจารย์ตน ฯ

๑ ฝ่ายอ่านอุบคตวิธธรรม	ก็เขมรณภคคักทนิกลน
ทั้งได้เขมรณจกทศปรัจก	ในทศรภคธาวรณคักทนิกลน
จนหมัดค้นความรันทนกรณ	จึงเรียกเจ้าเขมรณาง้องค้องของ
เลศถดถวนเหลกนบอดคกรณ	ให้เป็นรณภคคักทนิกลน
ทั้งขามรงค์วงนกกินให้	นกกินไรขอความคามปรีคณา
เหมยธอาจารย์ภณนททนิกลน	แล้วภณนททนิกลนไปจงดี
หน่อภษัตริย์ดริยวงศ์ทรงคณ	น้อมคำนับปรีคปรีคปรีค
ครวไรธอาจารย์จธ	ตามจิตแหวทางกณนมา
พธมาพพิธายททนายาน	ด้องดำรณูธรวณคักค้องธรรษา
ค่างเจ้าความคามทเรียนวิชา	แล้วพธมาพพิธายททนายาน
ชชกจากบ้านจนคคามขามทอง	หมายคกรณรณคณาเข้าป่าใหญ่
ดินห้าวณบวรค้องค้อง	พธท้าวไทค้องค้องค้อง
ออกแทนทองททองพระโรงจำรูญศรี	แดงเด่นเผ้าเห็นขยเน้นหนา
พระพนธด้องของค้องค้อง	เผ้าบคาคททองพระโรง

๑ กรุงเกษมครุฑยวงค์พระพรหมศักดิ์ เห็นโฮรตัญญูจะมีโทษ
 เรือนนางข้างแท่นทองประไพ แล้วถามไต่ทุกข์ยากเมื่อจากวัง
 หนึ่งพันซึ่งต้องเตาะเตาะหา ได้วิชาแล้วจตุรฆราวาสหนึ่ง
 หวังปลดปล่อยเจ้าเข้าให้บิดาฟัง พอนั่งคอยท่าทศราตรี ฯ

๒ พระพนมของต้ององค์ทรงสวัสดิ ประสาธน์กณโหมประณตบทสั
 พระเชษฐาทุกละแฉ่งศักดิ์ ถูกเวียนกตมตรชำนาญราญ
 ศรัทธาวรรณนเรียน ในการยุทธ พงศาวดารเข้มแข็งกำแหงหาญ
 ทงต้องถึงยงยวตวิชากร ไกรกระปานเปรียบโดนหมื่น ฯ

๓ ท้าวตักคันพองรวิโฮรธำ ปรมาจารย์ของ โทมหงศ์
 ไกรกระโทมบาทาแล้วพา อยุธยาตักเคยไม่พอใจฟัง
 ชนคนควมพาหุระ โพนเพ่ง เป็นเหตุเองเหล่า โจนเด่น โชนหนึ่ง
 แต่พวงกมพิญท โจน่ง มนิกบงเรียนว่าโตชำนาญ
 ชนวิชาอาวุธแต่โลเรณ ขอบแต่เล่นศึกก็เข็ดเชือกहार
 เป็นกษัตริย์กรพรวัดพิศดาร มาเรียนการเรณนทวชนโต
 ถูกถาดมแต่จะรายหน้า ช่างชีวชาติจรตตวิสัย
 จะให้อยู่เวียงวังกำไร ขอบแต่ได้คองตั้งเดี่ยวจากเมือง
 ไปเที่ยวเล่นแบบแบ่มด่า มาพูดจาให้คนหูเหิง
 พระพิโรธ ไกรครตด้วยขัดเคือง แล้ววางเขมือจากบดองกเจ้าวงใน ฯ

๔ แค้นตั้งตำพิน้องต้องกษัตริย์ บิดาครชัฏไกรชาไม่ปราย
 อภัยชดชดเสนาใน ทงนชัยใจฉันทหน้ารักษากัน
 พระเชษฐาเจ้าโอพอเพื่อนยาก ผู้ดำนากบฏบำพนาณันท์

แต่ไปรตเกล้าคราวมาซ้ำยากเกิน ชนทองแดงคำดังนพไมทมหา
 รามรงค์เรือนมณเฑาะว์มา ตรีภาคควรเด่นคำดังทอง
 แดงถอดแหวนวงนอยทกขยชวา ให้ฤๅมาทดแทนคุณอันอง
 คาพราหมณ์เฒ่าเอาด้าตีประขีรอง ขอดประคองไว้ในผมให้ดื่มควร
 แดงได้ถามนามวงศ์ถึงพงศา ดันทหาบริดเปรมเกษมสรวด
 ขยเคหาคาพราหมณ์ไม่ถามดวน ครนคำชวนหน่อไทเข้าได้ยา
 ถึงยามคณกถอนในการยทช เพลงฮาวาตาดบดง โหคงทา
 กระบองกระบถถนทกทวรา คอยกษาศงใจจะให้ได้ ฯ

๑ ฝ่ายเรขฐานวาททหาขบถ ทเวหาฮาวาเรกคตติ
 เหารามรงค์ทรวงนวดชน ให้พรหมณ์เฒ่าเด่นคำดังทอง ฯ

๑ ฝ่ายครเฒ่าพินทพราหมณ์รามวร แดงอวาทรักใคร่มิได้หมอง
 ให้ราไทไร้อยคชเระครอง เหาในหองหัดเพลงบรรเลงพิน
 แดงพาไปยชตเขาให้เข้าม ทชยาคดถึงโคกโคตม
 แต่เดชะวังกลางไพรถาได้อน ถิ่นคนหน้าหญ้าเข้ามาฟัง
 ประมาณเดรัจฉาเคื่อนโดยวิถาร พระกุมารได้ดื่มอารมณ์หวัง
 ดันความรุกรประดังทไมบดบง ค้งยอนดังอุปเทห์เป็นเล่ห์กล
 ถ้ามเนวาชาศักมณใจมจับ จรวรบบธารพดให้วคตม
 เขามเฒ่าเฒ่าโถมหน้าใจคน ด้วยเล่ห์กลโถกหาปประการ
 คอรูปรดกถนเลี้ยงเคียงดมมดี เกิดกำหนดลุ่มหลงในสังสาร
 ให้ไซยอนนอมหัดบดบังวายปราน ค้งกิดชานเขารับเหมื่อนใจจง
 แดงให้บทพรวาเสนารเซียง ยินด้าเหมียงถึงโทษกโหดหลง

เขาภูษาม้าหม้อห่อกระหวัด แล้วศาสด์เขวโถมให้หาย
 ศัสด์วรรณพนมกระบองกราย พระพรายถอมแฉวงดดา
 คอยคนเดินเนินพนมพนาเวศ ดัชรเรศห้วยธารตระหนมา
 กรนาค้างกลางวันกัโศกกลาง ก็นมลาผลไม้ในตงคชน
 แคะเดินทางกลางเถื่อนโคเคื่อนเค้น ออกพันเรศเขาไม่ไพรดังขร
 ถึงเนินทรายทรายทะเลธ โลธ ในดำครกถนถนถนถน
 คอยย่างเหยียบเตียงมิมทะเลธ ถึงมพทุกษาไท่ตังใจหวั
 ทงต้องราดาเลอยเห่นอยกาดัง ถึงหอยคนเดินอนเดินเห่นธบาย ฯ

๑ จะจับบทบุรพราหมณ์เดนมานพ ได้มาพบคนก้นเดินเบ่งหาย
 คนหนึ่งชื่อโมราปรัธราย มแบบควยว่านาย ในการกต
 เขาฟางหญ้าามมธดาภาไค แฉวงดดาไม่โพรงหวัดไม่จัดถน
 คนหนึ่งมวธาสือธาน ร้องเรียกถนถนถนถนถน
 คนหนึ่งนมนพามพราหมณ์อเรีย เทยวราเห่นดังครามคามประดังคั
 ถนถนถนถนถนถน หมายบรปองธวามจามคร
 ชนถนถนถนถนถน หมายให้ถนถนถนถนถนถน
 ถนถนถนถนถนถน เคยไม่ถนถนถนถนถนถน
 พธแคะธมถนถนถนถน ฐนธ่าเกายนคัใหญ่ตังใจหมาย
 ออกจากบ้านธานมถนถนถน ถนธ่าบายนถนถนถนถน
 ถนถนถนถนถนถน เทยวถนถนถนถนถนถน
 มาไคธไทรธ่าธามวธาน ถนถนถนถนถนถนถน
 ถนถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถน
 ทธถนถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถน

เข้ามาใกล้ไพร่ของต้องกษัตริย์
ว่าดรามานพทั้งต้องนาย
ฤๅเดินคงหลงทางมาค่างบ้าน
แมนไม่พของญาติกา

ได้มันดีตามใดตั้งใจหมาย
เจ้าเพื่อนชายชื่อไรไปไหนมา
จงแจ้งการณให้เราฟังทงธา
เราจะพาไปไว้เรือนเป็นเพื่อนกัน ฯ

๑ พระฟังความถามทักเห็นรักใคร่ จึงชวนไขความจริงทุกสิ่งดั่งรพ
เราขอขยมนันต์ผู้วรณ เป็นพงศ์พันธุ์ จักรพรรดิวงศ์
ไปว่าเรียนวิชาอาจารย์ ความดรามานพความพาศน์
อันควเราณชานาญการคนคร นอกเรานักชานาญการศักดิ์ตรา
พระบศุเรศขับไล่ให้ขย วิชาเรียนวิชาดั่งดา
เราพของต้องกษัตริย์มา หวงจะหาแห่งกรรมชานาญ
ด้วยจะใคร่ได้ตามตามดั่งดย วิชาใดจึงจะดีให้การ
ท่งมศักดิ์จักรพรรดิองค์การ จักคิดอ่านเรียนวิชาดำรา
อันควเจ้าเผ่าพราหมณ์ดรามานพ ได้มาพบท่งมศักดิ์ท่งทหา
ท่งมท่งดรามานพได้ไปไหนมา จงเมตตาบอกเล่าให้เข้าใจ ฯ

๑ ตรุนพราหมณ์ดรามานพได้แจ้งอรรถ ว่ากษัตริย์ผู้ยวงศ์ไม่ดั่งดย
ประณคนงบงคมชชชชช พระชยาได้ดลความว่าดรามานพ
ซึ่งพระองค์ดั่งดยจึงได้ถาม จะท่งความให้แจ้งแห่งนุณัน
ว่าเรชเรยโมราเจ้าดราม ท่งดรามานพผู้ดรามานพ
แต่ดงหาท่งเพียรเพียรพร ได้เรียนกษัตริย์วิชาชย
ใคร่เรียนดรามานพคชคณน ชาเข่งชยชยชยชย
ยังชชชชชชชชชชชชช จะให้ถูกตรงไหนก็ได้น
คณนชชชชชชชชชชชชช ชยชชชชชชชชชชชชช

ซึ่งองค์พระอนุชาเรียนอาวธ เข้ายังอุทขซากเห็นจะเป็นมด
 แค้นตรนด ไม่ชอบกอด ข้าแต่ต้นเทห์ในน้ำใจจริง
 ดนตรมคณทชอโหม หรือไรใดแต่ข้างเพยวเกยวณหมิง
 ยิ่งดังดัยในจักศกตประวัง จงแจ้งจริงให้กระจำงอว่างใจ ฯ

๑ พระฟังความพราหมณน้อยส่นของตาม จึงเล่าความจะแจ้งแกลงใจ
 ชนคนตรมคณทุกอย่งไป ย่อมใช้ใดดังจินตาคำบุรินทร์
 ถิ่นนุษยครุฑาเทวราช คุปบาทกลางบำพนาถิน
 แม่นบเร้าไป ให้ได้นม กัดตมไทโธโกกรา
 ให้ใจชอนชอนหุดดมดต อดตตรนตรคณกนา
 ซึ่งดังดัยไมตม ในวิญญา จงนทราภคจะบำให้เจ้าฟัง
 แลวหยบบททวนอวราชให้ เจ้าฟังทุกยาไพโรทั้งใจหวัง
 พระบำเปคณวเขกเวกถัง ถ้านยังอวเวงแควแควจับใจ ฯ

๒ ในเพลงบิชาสามพราหมณเฮย ยิ่งในลยรณชิตคณมย
 ถึงร้อยรตบปมาตมถัย ะชนใจเหมือนดครไม่มดัย
 พระจันทรจรอว่างกลางโพยม ไม่เทียมโฉมนางงานเจ้าพราหมณเฮย
 แม่นใดแกวแถวจะค้อยประคองเกย ดนชมเขยรมโฉมประโดมถาน
 เจ้าพราหมณฟังวงเวงแควแควเฮย ถ้านยังเพยงการะเวกถังวณทวณ
 หวาคประหวัดตครตุดตาด ให้ทราบชานเดี่ยวตคณทลปไป
 ศัรตววรรณนพณงอยุชางพ ฟังเฮยบิชาวณบักทลปโหด
 พระแกถังบำเปลงเพลงวงแวงใจ

เป็นความบวงสรตรงพระไพโรที่เนินทราย ฯ

นางตเล่อกพระองคมนตรี

๑ จระกตาวงอตุรมเหินนา
ได้เป็นใหญ่ในพวกกับคำจพราย
ตะวันเย็นขึ้นมาเด่นทะเลกว้าง
ฉวยฉนากองพักถักกุมภ
แล้วเด่นนาคำโตโตโตทะล่ง
เจ้าโกลนงวงวนวงคนไกร
วิเวกแว้งวงเวงด้วยเพลง
เด่นหาชาววันฮอนกาดง
แล้วลุกขนพาดขนหงนระแวง
เห็นพระของทรง เหนือประโดมโศ
ทงทรวดทรงองเคอวอกฮอนเฮน
ถ้าเม้นโตกนกนกนูกวของ
นชยญแก่นชายจวากนารูป
ทงตมปากเบาบ ไม่นเควช
ยังบนบ่นรอนเรเด่นหริก
ชุดตคตคตคตคตคตคต
ชตมมมมมมมคตคตคตคต
กตกับกระโตตตงนาคำโขม

อยู่ทรงถาวรจนสดด้าย
 ถิ่นร่างกายโตใหญ่เท่าไยรา
 เทียบอยู่กลางวารินกิมัจฉา
 เป็นภิกษานางมารดำราญใจ
 เอยยังเฝ้าผืนผืนโชนโชนไกล
 พอนางได้ขึ้นเตียงดำเนินดัง
 บิวนกคิศาจคั่นถวิลหวั้ง
 เจ้าเกษมจึงทำทรรายธบายใจ
 ชวนเลี้ยงนงหงอนกสิศคิณังชัย
 นิ่งเบาอยู่ใต้พระไท่ทอง
 เป็นพินมแน่มพามประสมต้อง
 จระประกบงกอดแนบไว้แนบแนบ
 ช่างสมรมนักระไรดีใดเหลือ
 นางผด้อยคำดังหุฟฟิง
 สุดจะหักฉวีญญาหม่อมบ้ำหวั้ง
 โดยกำลังโอดโชนโชนกระโจน
 กอดกระหวัดอุ้มองค์พระทรงโจน
 กระทุ้มโถมถีบดำไปดำทอง

ครั้นทรงเห็นแผ่นผ้าสีดำดำ ดั่งเงาภาพเปรมปรดีไม่ต้อง
คอยวางของก็ลงบนเตียงเตียงประคอง ท้ากระหึ่มยิ้มของด้วยยินดี ฯ

๑ แด่นั่งดั่งพระอภัยใจระชาด ทลัถอำนาจมายักขันธ์ศรี
ดลตมมโคตมประฤาค์ ชยบนตแผ่นผ้าสีดำดำ ฯ

๑ ชดู่มีเชื้อแด่นั่งอาท เห็นภูวนาถนั่งไปถ้ใจหาย
เออพอคุณทนหิวผิวว่าตาย ราพร้ายดุดองประคององค์
เห็นอุษยวราดลอบหลับ ยังไม่ดับขันธ์รพเป็นผุยผง
พอทนหิวกลดลงของนมนาง ควบรบทรงอุปถัมภ์เป็นยักษมาร
จำจะแต่งแปลงร่างเป็นนางมณีนี ให้มาคดหกรวดทรงตั้งต้นฐาน
เห็นพระองค์ทรงโถมประโถมตาม กระเถอยตามรักใคร่ตั้งใจ
แฉ้วขานเวทเพศยักยักตบเนียน ดมกรายดังกมุนรวดหลง
เออาวรามาร โถมทร โถมบง เสร็จขอบของกนกภพณประคอง ฯ

๑ พระพลกพณคนดมประคอง ในฤทัยหม่อม ให้ขุนหมอง
แด่เรณูเห็นนางมวลดะของ แด่ขงประคองชยบนแท่นแผ่นสีดำ
นั่งพนจพิศดูว้ายักษ์ ด้วยแวจกมุนหาหึงซ้ายขวา
ยังซึ่งรงก่งแกนแผ่นอุรา จะใคร่ดำให้ระยำด้วยคำพาด
แฉ้วคคกดบคบเคียดให้เห็ดหาย คังอุบายวงวอนด้วยฮ่อนหวาน
น้แนนางชดู่วิธินาว ไม่ต้องการที่จะแกดงมาแปลงกาย
จะขอตามตามทรงจงประจักษ์ เจ้าเป็นยักษชยในวงขดตาย
ชนกัวเราเป็นมุนษยบุรุษชาย เจ้าคดร้ายดกพาเอามาโย
เจ้าชงแอบแนบข้างออยอย่างน ฤาว่ามิชยประดังคคกตรงไหน

มนุญยกษัตริย์กษัตริย์ด้วยอันใด

มีด้วยพระทัยเป็นศุภกวี ฯ

๑ ขัตติยเจ้าอัครราช

เพราะเจ้าเมืองเสนาะในอุทัยทวน

ทำแต่แต่งไว้ได้วิจิตรวิจิตรระบอง

ละมุนนวลเมืองหมอบแลด้วยยอภัก

อนของนโรคราษฎร

เป็นเจ้าพรหมสารไม่ผิด

ถึงเป็นนักษัตรใหม่ราชมว

พระมากด้วยบุญด้วยดี

แม่เจ้าเอศคณานาหรร

เห็นเขาง้อด้วยใจไม่ปราศ

พลางแต่งทำบัตรบัตรบงกช

ร้อนเหมือนใจระชาคประหลาดนัก

แล้วแต่งทำดาบชัยพิชัย

เราเขมรยังเขมรตบกับตัก

ยังดอยหนกขางความขจรความรัก

ยังพลกษัตริย์ยังแสบแสบอร่า ฯ

๑ พระเจ้าแผ่นดินแห่งราชธานี

มีได้กษัตริย์ทรงนาหน้า

กับชนพลจากราษฎร

แล้วคิดคำวาจาตาม

เราเขมรยังเขมรตบกับตัก

ยังชนปดชนปดปลาดำตาม

ทำแต่แต่งแต่งอนระชาคความ

แต่เขมรนำตามกวนอารมณ์

ถึงมาตรแม้นมยุรสุดระชาค

เขมรนำมาว่ากษัตริย์

ตั้งราชคฤกษ์ไม่ล้มครมาม

แล้วทุกถ่มน้ำลายไม่โยด ฯ

๑ ขันนางยกกับปลดชนไม่ตอบโกร

พระคงไปรักเกล้าอันธงยาหมของศรี

ราหิมาเหมือนภักดีคำคำ

ก็ตามที่เถิดเมย์ไม่เสียใจ

จนผู้หญิงยังแสบแสบถนอม

กระไรหม่อมจะคงบงไม่ถึงไท

ร่างไม่กิดชวยเกียเขยอะไร

ทำมาไปเขมรหนไปแต่เขย

มารวมเรียงเคียงร่างชวยอย่าง

ยังความน่าใจจะไม่เกย

นำอดสูหึงงเดี่ยจรงเคียด

พลางกอดมเกลี้ยงวอกขรคณัฏรา ฯ

๑ พระเทวียงวตรด ใจไม่โหดของ

จนเหตเห็นอยเมื่อยดังขงพระหัตถา

มันคยคานทานทนพนบญญา

จึงแกตงวาวงวชน ให้อชนใจ

อะไรเจ้าเฝ้ากวนกนจุจ

ข้าจะหนีหนายนางไปร้างไทน

รอกพนอนเสี้ยงักหนอยดอยออกไป ให้นายใจจึงค่อยมาพูดจากัน

แล้วเขนองคั่งบนแท่นแค้นระทด ไค่ก่าชรดชบทรงกันแค้นก็ดัย

โอดดังธารปานฉะนี้ศรัตวรณ ชยตยกันหัดหัดมาพดัตถาย

พอดนชนยามเขมไม่ทนพ จะไค่ก่เหยยหานาใจหาย

ไค่เห็นแคเจ้าพราหมณ์ทงอานนาย เขนอณายดบคาจะชาวรณ

นจจาเขยเคยเห็นกนพนชง มาทอยรอกบงกคณนิงดังช

ชยภยดกพดงมา หนีศาคร จะททชยอนว่าเหวอชยเฮกา

พระนกกนแล้วดืออถึฉะนี้ อดนกรทงให้ทงชยชว

ชบพระพกตรอยบนแท่นแค้นก็ด่า ทรงไค่ก่าก่าดระทดใจ ฯ

๑ อนางยภษพงฉะอนคยรณนท ด้กักนีกัดแคว้วว่าพระปราชัย

เขายังแชนแนบของคหระทงชย เห็นเรอไม่ฉนฉนจำนรรจา

กิดวาลดบกตบปดกรณ โฉมดบ ประจจุบปรางช้ายแล้วชยชว

คยยภกคภกวนากพาดธรา ไทนกามายบงน ให้อชนย

เห็นทงคักคณอกพดทททำหยิกเยา มวณบคถ่าทำเขาแล้วเบอนน

จะกอดไว้ไม่วางเหมือนชยชงน แกนบกทมาฟ้าผเอนคยดอง ฯ

๑ พระแกนศาชาดาอหนาคาน

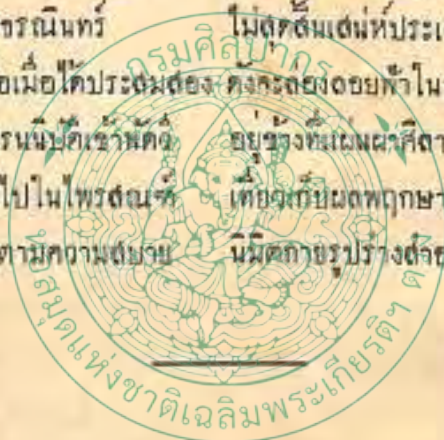
ใครจะรำนเหมือนเรนนไม่มถ

นำอดสูไค่ทำไม่มถ

มาเคดาคดง โฉมดบจุบมชย

การ ไถ่ภัยช่วยยอมมวงเมา เหมือนขอตัวจากนิมนกันเข้บียง
 เกิดกุดาคว้าว้าวบักเบ้าคิด กระแะระริตจากบกระทบเหินียง
 กุดาฉ่ายย้วยหน้ดักแกเอียง บักเบ้าเหวี่ยงยักแผดกระแะระริต
 กุดาไถ่ลงไม้ไถ่คุดองกระพ่องกระแพ่ง บักเบ้าแทงตะดะที่ไม้มีด
 จะแกไรก็ไม่หลุดตักความคิด ประกอบคิดคกนางงกถางดิน
 สัมพาสัยกษรกรวณภิมย้งม เหมือนเค็ดคอกหญ้าคุมพอได้กั้น
 เป็นวิสัยในภพพรณันท์ ไม่ตักดินเด่นที่ประเวณี ฯ

๓ นางผดืดเมื่อได้ประณตองดังครลงออยฟ้าโนราห์
 ประคองคอยปรนนิบัติราชกิจ อยู่ตรงท่อนผดืดสีดาถาย
 ครนรุ่งรางนางไปในไพรธนก เทยงกษณผดืดทุกษามาดวย
 จะนงนอนนอนตามความถนอย นิมนตการปรางดังช้างตา ฯ

เป็นเพื่อเสวยทุกข์โศกวิโยคยาก

ระหกระเหินเตนป่าพนาวิน

อยู่ด้วยกนหดห่อตมาหดพราก

หนักนถอถอกานาตากระเด็น

จะขึ้นขึ้นก่อนทรวงเขายักยัก

กนแฉ่งทรวงโศกสยดสยพัน

๑ ทงตำพราหมณเราประคณเดชะของให้

ควนบ่นบอยปดขบหินอกษตรา

อันถำนถเกิดมาในห่อโศก

ซึ่งเกิดเหตเชษฐาธยายไป

ศวรจะคิดคิดตามแฉ่งทรวง

แม่พระพมมวชชวาวาย

ชาทงตำกจะควมแต่คจคย

จงดับทรวงโศกาอย่าจาบถย

๑ พระพังตำพราหมณปดขบถรอบจิต แฉ่นถนถถึงกว่าญาติวงศา

กขมมแรงแรงจนถนถนาตา

ถมาศรเมษเป็นเพอนกเทมณฑ

พชวจะคิดคิดตามเมษยามจน

แต่พระเจดถถวางถงอวยวน

ตั้งแต่จากทรวงโศกโศกสย

กนเผือกมมต่างชาตทุกเข้าเย็น

แต่แฉ่นยากแฉ่นมหนามาช่าเชญ

จะชยเป็นคพไปทำไมม

วรพิกตรณคณอภิมของศรี

ชยกับทหาททรายชยคงศา ฯ

๒ นาคาให้พรพรายทงชาชชวา

ถยาโศกาตรอมนถจกหักใจ

ถรณโศกมมคณชยอถดถย

ถยงมมเห็นว่าเป็นคาย

แฉ่นทรวงในนถนถดถาย

ถครจะจะได้พบประธบถน

ถคชบชวยไปถกว่าจะอถถย

จะเนนถนถยแปล่าไม่เร้ายา ฯ

๓ จงบญชราชมพราหมณทงตำคณ

คยณของนถยงเขางถนถน

พระคณถถถถถถถถ

ไม่รฐจะตามคคไปถคโชน

จะผ่อนปรนบนบานประการใด จึงจะได้แจ้งจิตในกิจจา ฯ

๑ เจ้าถ่านมคนธาดาดลดยศบ พ้อก็ขบอบอย่างหนักหนา
 พโลกรรูเรียนคำรามมา จะขบยามอำตาให้แน่นนอน
 แดงบนพวงม้งคงดก ตามอทธเรียนรักครุส่อน
 ทงมจันทกาตาพยากรณ์ เห็นแน่นนอนแม่นอำตาตัวทำนาย
 ย่ำครวญกว่าพึ่งถึงพระพิ มีศรพาไปตรใจหมาย
 เขาอุปถัมภ์ภาชูอยู่ด้นาย นอกรวักกลวยเห็นจะพบประเศบกัน
 อยู่ชางทักชากเนยชดลด พระชานกแกพวงว่าจะอาสัญ
 เวราบเรงชอกเรือเผยชวทน แดงพวงลงมาเกศราวด
 ถอนด้นชช ไบรน ได้เส้า จดให้เจ้าในราเป็นคันทน
 หนอกษตรยต้องพวงม้งเป็นคันทน ชนบงบนมาพิศด้วยปรีดา
 พยต้นมั่งตัญญจนจันทร ต้องอว้างถางทะเลพระเวหา
 ก้องพระพายรายพิศกระพือพ ดำเกาเทญาผ่าคั่นนากดางชด
 พระแดงแดงตามกระแด่ธาตินช ดิวรินเกาะแก่งทุกถ้งหน
 ตะดับดัดดอเมฆเป็นหมอกมณ เห็นแคชดกับมีจฉาดราพราย
 เวดาคำนาถันกัพร่างพราง แฉมฉ่างฉวนฉับระยับนาย
 เต็มอเม็ดเพชรรัตนโมราราย แก้มกระจ่ายพรายพรางกดางชด
 พระเนมของคั่งบนแท่นท้ายบาห่อ แฉนทิวพูนเทวฉกัณเฐฐา
 จนเค็ชชกับดัดดงในคงคา ตัญญาพุงพัสชดธาร ฯ

๑ ดำเกาเทญยจครวได้ตอง ชนพู่ทองระดอกระชกถน

พระชมหมื่นจันทุมภาพล

ชนากลตามความกลนอยศอาศาด

มังกรเกลียวเดียวดองทองต้นธู

กตกระหน้งถึงองค์พระเชษฐา

จะชวนชมผู้สัตว โหน ท

จะเห่ยวชายแฉะจากควาเหว

คตนะระดอกลดอกลดงเป็นเกศยวเกศยว

ชนผุดพล่านตามหลังมาพร่งพร

ทงช้างนา โดมแฉะราห

เป็นคุศเคื่องมา ในจาร

ถาแนมมาตัวชนยังเป็นตองศรี

โซยามพนยังมาคแต่ผเดียว

ทอ้งทะเลดกถาดวงนาเขยว

ทางกเปิดยว ใจกเปิดาเส้าฤทัย

ยัง โศกแฉะนาศุภุมเทวม

เจ้าพราหมณ์พอยคยมาตอบประ โดม ใจ

ชุดเมครหอดหลังดระดมโหด

แฉะชวน ให้ชมดะเมาะรูกเกาะเกียน

แฉะดัดบชรอนดังธูเร

ทเรชนรกรชาทิดะธาดเคียน

พระชมอัยค้อยเพดินเจริญจิต

เห็นเงอชงานพราหมณ์ ชวนแน

มีแฉะมมมเพอเพตรอนง

เดี่ยแฉะพองพณดังเป็นหางปลา

พระแฉะมอมพรมพราภปรายชก

เจ้าพราหมณ์แฉะดัดคอบคความเป็นฉาเ

เป็นเพดะเพดะหลายหลายคังฉากเขย

ทักเพยงดัดคตบเมอเพดะมด

นึ่งพิงเชเขาโมในกระแ

พธรงแฉะคูนางกลางธดา

ทงรูปทงนารักเป็นทนกหนา

กับพิศจานนไม่เบแหม่มอนเช่นเรา

ใจพริกจะใครไคหริศไม่เ

แม่นได้เปิดาจะค่านับรับประทาน

พธางดำรวดชวนชนคยเจิงธาด พระหน้ชนาถโปรดเปรมเกษมด้านค

กำหนดนับวันมากราชาน

ไม่พบพานเชษฐาเหมือนอารมณ์ ฯ

๑ เป็นบทเพี้ยนนิวาสพาดณา

กษัตราจะโคกูกุดัน

ดำเกาน้อยดอยเด่นมาตามดม

ดุษตมรจักรนักรา

๒ ทศรทธารานนมเกาะ

เรือจำเพาะเข้าออกตามชอกผา

เห็นหอคอยดอยดงตรงทิวตา

กรรวาปากนาเป็นดำคัญ

พระปรกษาจากบพราหมณ์ทองดำมท นครนพองเห็นจะซับซ้อน

๓ จังระวงคองขยบ้องกัน

จะเป็นจันตะประเทศหรือท้าวไท ฯ

๑ ได้ฟังถามพราหมณ์ทอดน่องตอบ อหะระรอบเห็นเป็นทึบใหญ่

เราแฉะเข้าดงเอนกเขินไว

เผื่อจะได้ราชทศพระทยา

๒ แด้เรือเราเผ่าเดียจจะโค

อย่าให้ใครเห็นอย่างว่าฟางหญ้า

พยแต่ยังคมาตามพราหมณ์พดณา จะได้พากันเที่ยวดูพระบริ

๓ เห็นพรอมกันหินดาดำเรออย

เขาคามรื่องหลวงเขงคศรี

๔ ชาวตามเห็นหนาวชาชา

กษัตกตองคกรโหรธ

๕ เจ้าพราหมณ์ปลดคตไบทงทายหน้า เขากงท่าเรือจยคตคตมอ

๖ พระแต่งองค์เป็นพราหมณ์งามดอย เขมพถึงจ้อจุดเผาดำเกายนคั

๗ เพ็งธว่างกลางวันเป็นคจกุกุม ชาวคานรุมกันมาคับอยู่ดับคณ

๘ กชนผงวารทงคณ

ดำเกายนคัโหรมดงในคองคา ฯ

๑ ฝ่ายนายหมวกตรวจตรารักษาด่าน

๒ แด้นดงตำพราหมณ์นพขเป็นนคัหนา

๓ จังรองเรยกมานงขงคาคา

๔ แด้วคดาปราด้อยเป็นไมคั

๕ เจ้าเชอพราหมณ์พรทเมศประเทศไทน์ จังไรไบนาวามาถน

អ ក ខ គ ឃ ង ច ឆ ជ ឈ ញ ប ព ភ ត ថ ទ ក ខ គ ឃ ង ច ឆ ជ ឈ ញ ប ព ភ ត ថ ទ

ต้นคำมในตำบาศักเท่าไร

น้ำประหลาดหากจิตคิดงน

แต่ตั้งคนกรงมาเกศราได้

รูดามเจ้าแม่พรหมอนนามใด

ดูรูปร่างข้างกระไรด้วยงานงาม ๆ

๑) เจ้าพนักงานคนฉลาดเฉลียวให้เรียบเรียงตอบคำทราถาม

อันพวกเราเฝ้าปรานตั้งว่าตนา

๑๒ ๕๖ ๕๗
อัยยภคมาวตอภคมาวต

เราเชื่อว่าท่านเป็นคนใหญ่

๖๕๑ ๖๖๓ ๕๘๘
ถดถอยไปเร็วเชียวเป็นทศของ

คนหนังสือไม้ตราของ

ราชบัณฑิตยสถาน

เรียนแบบแพทย์จุฬารัตนา ๖

พระคัมภีร์แห่งเวทมนตร์

 ประสงค์สงัด TWB งามกล

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

โค้วเรจเตอร์รพารกอนบาน

พืชมงคล

ทรงคุณพจนนการชกาวเพียบ

อำนาจเขียนขึ้นปางตงกตางชด

จะไปทางทิศไหนก็ไม่รู้

เขื่อนแก่งเสือเต้นกั้นแม่น้ำยม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

กองไฟไหม้โศกนพคุณ

กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย

เคยไปบันทึกไปแต่หัวใจหาย

๗๕๕
ชนเมืองน่านใต้ในนวย

จงขยายเรื่องเล่าให้เข้าใจ

๑๑) นายพันโทหญิงท้าวท้าว

เจ้าหาตมทองไม่ดังชัย

จึงบอกความตามจริงทุกสิ่งไป

นกรุ่งไถ่กรรมจักรมศร

อินพระองค์ดำรงค์อาณาประชาราษฎร์

นามพระบาทเจ้าวงศ์วงศ์

ม. ไทมขององคราฐชิตา

ชื่อทางแก้เกศราชินีธรรม

[illegible]

๔๘๖
บันทึกตามโฉนดที่ดิน

๓๓๓. ๕๖๖๖
เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๖

ស្ថានភាពប្រជាជនក្នុងតំបន់

พระรูปโฉมดีประโลมตามดงาม

ทรงยศบริวารยศยศทุกฐาน

เมื่อมีกตายนายท้าวอุเทนราช

อาญาภาพปราบทั่วทุกกรุงไกร

ให้ติดตามมาด้นองตะของบาท

แม่นไม่ไห้จะประจวบประจักษ์

ข้างเจ้านายฝ่ายเรามิได้ให้

แล้วกริ่งเกรงไพร่จะบิดา

ไปบิดาตายเขาเดียด

แค้นถึงด่าเจ้าพราหมณ์นครนาค

จงประทับยบยงอยู่

ข้าจะช่วยออกปากยกเขาไป

๑ เจ้าพราหมณ์คือชอบความขบถ

แม่นเห็นดูลูกจะอยู่ด้านนาย

แต่มาถึงกรุงไกรจะใครเห็น

ด้นกตายนานโตฉันไม่เคย

๒ ส่วนนายด้านใต้พองหัวเรา

จะหาไปให้เห็นพระพรา

ออกนำหน้าพราหมณ์ไปตามถนน

เที่ยวเดินบรอมรอบเขตนี้เวค่นว

คนดุด่าพองหัวเร

มาขอสู้สู้ไม่ให้ใคร

เป็นเรอชาติชาวชวาภาษาได้

เป็นเมืองใหญ่กว่ากษัตริย์ยศยศวงศ์

จะขอราชธิดาโดยประดัง

กับผองเจ้ากรมพระยศยศ

เจ้าท้าวไทเป็นนอกพระกำสรว

คงเห็นมาตงกองอยู่บ้องกัน

เห็นกรมการพองหัว

ตามเนนเมศความแต่ไหน

คงให้ดุด่าจากปากกาย

๓ หัวพองหัวเร

ตัวไม่ตายก็ไม่ยอมพระคุณ

พาไปเจดีย์เจดีย์เกิดน้ำเซ

พอมเรยเสียดักหนอยจกค้อม

๔ หัวพองหัวเร

แล้วหยาบยามได้บ่าจะด่า

ถึงตำบลกรุงไกรตั้งใจ

๕ หัวพองหัวเร

แล้วดุด่าพองหัวเร

๖ หัวพองหัวเร

๗ หัวพองหัวเร

๘ หัวพองหัวเร

๙ หัวพองหัวเร

๑๐ หัวพองหัวเร

๑๑ หัวพองหัวเร

๑๒ หัวพองหัวเร

๑๓ หัวพองหัวเร

๑๔ หัวพองหัวเร

อ้วนหางโน้ไม่ชั่วตัวดำกัญ จะเสียดั้นเดียดปล้ำไม่เข้าการ ฯ

๑ พระราหมณ์หัวเราะรับคำทราตรัง พดางชมวงนเวศน์ประเทศัดถาน
งามปราสาทผาดเยี่ยมโพยมมาน ชั่ววอดแก้วแก้วระวางตา
มีบ้านช่องต้องแถวแนวถนน ทงผู้คนคกคกกันนักหนา
มีโรงรถครไกรโอยรา ด่านมหน้าจักรวรรตหัตถพด
ททายวงคงฉนวนเคศกกวาง บ้างม้งรานต้องแถวแนวถนน
นายด่านพาล่าศธาคของหอดักคน ประราชนรือหาฟุดจากัน
พอดฉาวแกแแต่เห็นเจ้าพราหมณ์น้อย ดเริ่มร่อนนารวมทงคมด้น
งามจริตกริยาธารพณ ทางรุ่งกันรือกรอกอกเพรียกไป
เจ้าพราหมณ์รามาพทณกอน แดทงร่อนนารวมไปร้างโชน
พระแย้มขมพรพราษธธายาเ เด นามนศาธาดยประโดมถาน
ฉนวนายกของปากนาคพาทนา พงมคาวรชงทกเห็นรกกถาน
มีหมากพดบุหรียุทราณ ชวนนายด่านแว่วรือทอเขาไป
แล้วเห็ดอળงหน้ามถานเจ้าพราหมณ์น้อย

กนกถวยอ้อยบ้างหรือพ้อจะขอให้
พระชวยเขมเมินเดยท่าเมยไป เจ้าพราหมณ์ใหญ่เคียงกลดขรดี ฯ

๑ ครกถาวถังถาวไรในนิเวศน์ เป็นนเด็กพระรัตนารศรี
รือถระงพงศ์ไพโรถฐณพีย ยังไม่ถุกผัวตัวคนเดยว
ชอกคดากนาคกรายเทยวจาของ ทายมยชงยกเชยงชาเดยงเหลยว
เห็นคนตเจ้าพราหมณ์ตามกันเกรยว ทำดตเดยวเดยงเดยอแต่ไกล
เห็นโชนงามพราหมณ์น้อยถดชยดงจาก ไจระชาดถงค้วกคพิณมย
กถระบงตะกร้าโนชดชย ได้คชกโนชงตามเจ้าพราหมณ์มา ฯ

ผู้แทรกแซงยึดเบียดคนเข้าจวนชิด คัดจรีคนึงให้ไว้ให้นุบผา
พระช่วยเซ่นเมืงพกตรไม่พุดจา คนเขาฮ่าให้ตั้นตั้นไป
อัครจงหลงดั้นตะฮายเหี่ยม ทำแะเดียนมรอเรียงเข้าเคียงให้
เห็นพราหมณ์ไม่เกียพานว้าคาญใจ ใครเฮฮ่าคำให้ด้วยโกรธา ฯ

๑๐ จะกล่าวถึงท่านยายนาชวิเตห์ กรณสิริเยศบ้ายศด้อยก็คอยหา
อัครจงเป็นกระไรมีใครมา จึงตั้งซักคนใช้ให้ไปตาม
นางทาดำมาถึงทองตลาด เห็นพระจางทงใจเหี่ยวได้ถาม
เขายอกว่าเข้าเห็นไปตามพราหมณ์ กรัยคามคิดพันไปพันตัว
เห็นเดินตามพราหมณ์น้อยทำต้อยหน้า นางทาดำเข้ายอกจิกเขาหัว
พาเขาไปให้ท่านยายเป็นนัยกรวด แลเห็นศอกบไม่เขาได้
แล้วว่าเขาชาวของไปไหนเสีย กรวยบเบียมคนมานาบด
หรือเหียวสัตว์ผวของมึง หรือเจ้าหน้อยมียงจงแจ้งความ ฯ

๑๑ อัครจงหลงดั้นไม่ได้อับ ทำยอฮักกล่าวเท่าไม่เซตขาม
ชานโคเดียบทวมผวพราหมณ์ ราบเอางามกระดะทั้นเจียวคุณยาย
ให้คำนนถัญญามาเมออีก ว่าจะค้ำจันทองของถวาย
พรงนัคให้ฉันทามาหานาย พอดคุณยายใช้ให้เขาไปเฮาตัว ฯ

๑๒ นายอเล็กฮาดำฮัหน้าตาม ยังให้กรรมงามเจ้าพราหมณ์ผว
ทรดกษณรักเขาคันเนามว จะคักถวดเกรง ใครกไม่
ถูระไปแจ้งคักพระพะเอียง ให้ได้อึ้งเขื่อนดังไปโรงดี
ยังโกรธาต้อตอแฉวครด มาถวดพิเดียวพระชิตา
จงแจ้งความตามอัครจงเจ้า มั่นชมเจ้าพราหมณ์งามนุกหนา

เห็นผูกพันพเนียดเหตุดำรา

จะดำวาลักทำไว้มิถวิล ๑

๑ พระพลึงไคทงมหาราช

มหายกยอกันว่าเหมาะเพราะเป็นผัว

จะให้พวกขอเฝ้าไปเอาตัว

ดีหรือชกคงเห็นว่าเช่นไร

ปรึกษาพลางทางดงจากคำหนัก

มาตามรักขัณระจงเห็นหลงโหด

จึงตั้งให้พวกช้างหน้าพาออกไป

มโนว่าชอยู่ไหนเอาตัวมา

พวกขอเฝ้าเข้าจูงธำมณี

มาถึงทชงศกาดเทยวณเดหา

เห็นเจ้าพราหมณ์ตามกันจรรดอด

ธำมณีจางเรวฐานแพ

พวกขอเฝ้าเข้าด้อมเจ้าพราหมณ์น้อย

แล้วจกดาวด้อมไคตามตามกระแฉับ

นทรอบเหตเจ้าเรวไม่คิด

ทชงศกาดเทยวณเดหา

ดงกระไรไคธรมกัสมัน

มกัสมันนเมยจะเดยหอง

ทพให้หาเรวเกิดพอยยารอ

คุณไคเรวออกมาชประทุกลง ๑

๑ ฝ่ายดาเมวราชธำมณีไคธรมกัสมัน

เมยทตามาเทยวณเดหา

ไคธรมกัสมันเมยทตามา

ชคนนปากมจรจก

ปากมจรจกชคนนปากมจรจก

มิไรชาวบ้านนอกมาตลอดไค

นิคได้กัสมันเจ้าจกเมยทตามา ๑

๑ ชอเฝ้าว่าตามมิให้ร้าย

จะเขาทวดยดงหลังกระมังหนา

ทางดงถึตเถยพระชก

จะให้หาเข้าไคตามตามทตาม

แล้วปลดบว่ามาไคเกิดเจ้าพราหมณ์

ชยาพุดตามตาคนนปากมจรจก

แล้วพาเข้าดงไคดังไคปอง

ดงหนวยกชงปากมจรจกตามมา

ดงประคุดชกชกชกชก

เห็นแต่ดงหนวยกชกชกชกชก

จึงเข้าไคเดาแดงแจ่มจก

ไคทวดยดงแจ่มจกชกชกชก ๑

จึงบอกแจ้งกษัตราจารย์ เขาพราหมณ์นั้นมอบให้แล้วไคยคลา
 น่ายต้องเฝ้าท้าวพลภักษ์พรา เราจะทำกระไรดีกระนั้นนา
 เขาหมื่นหมื่นเวฬุคณชรา คงหนีหนำแล้วจะโลกไหนทัน
 เจ้าพราหมณ์ ยมพรมพรายชบาบอ ไม่เห็นตอกยายดาอย่าไคยค้อย
 รอคอยจะสู้กัน อันโทษทัณฑ์ดังใดก็ไม่มี
 ขยายกับศาวาเชยอย่างไรได้ ที่ไหนใครจะรับว่าข้าจะหนี
 ยงมีใจของเจ้าศาวาน เขาอุยท์ในกระทอมให้พร้อมเพรียง
 เจ้าพราหมณ์เดินดูในชาไม่หวั่น ทั้งพี่น้องน้องหรือไมศอเถียง
 เฝ้าชรามานอนทระเบียง ดอยพวงเสียงเกรียบกรกฎกษณมของ ฯ

๑๑ สังกษารหนชัตถยวงศ์พงศกนิศร โทมนต์หมื่นใหม่ฤทัยหมอง
 ด้วยไม่เคยเรยรชานอง เฝ้าศรีภคทองกรมจกคิดรำคาญ
 จึงปรึกษาว่าแก่พราหมณ์ทั้งสาม ในพอกน้อยหลาเจ้าว่าราน
 พวกรอเฝ้าราชวงษ์นั้นคนขาด จะใคร่เสวยชวนโหบรรลัย
 แต่พวงเสียงแฉ่นของกคชอง แค้นชอุญณ์มยงกลบบังคับโต
 ทั้งสามพนเห็นเป็นชอย่างไร จึงหนึ่งให้มั่นว่าเป็นนารัง ฯ

๑๒ พราหมณ์หิวรอพอดมเสยแล้วหรือ

เขามอกรอเสียงให้เหมือนใจหวั่น
 อนของกราชบุตริกในวัง ทุกวันยงมโตมราคพาน
 พอโถมงามยามนักรกรัน ยดบุญช่วยชกสมครธมาน
 กงรอเฝ้าเขาไปจับให้ชประมาณ พกเห็นเป็นตระพานมาชอบกต
 เมชพอกนวงนนางพดียง เห็นของเมียงคามาดีหาหม
 ชงให้คุมไว้ทณทงตคน พนเห็นเบมกตมารยา

ทางเพ่งพิศพระธิดาวิดาณีย ดำรงพนมไม่ร่ำพิพาน
 คัดกังงามพราหมณ์น้อยถีนารัก ประไพทศกร์เคียงคู่ด้วยธัญยาน
 ทงธำมรงค์นางคงคระตองดา ทอช้อยงานถ้อยพิศพิศพลคณ
 บางพดงวาทาโคกกับเจ้าพราหมณ์ งามค่องงามชมเด่นเห็นแฉวหรือ
 ทงธำมรงค์คางคกรับบวช แฉวถนัดบรือโคกคดระกักกัน ฯ

๑ ฝ่ายโฉมแก้วเกษราธิดาราช พังประหลาดหลาดจิตคิดกระเด็น
 จงวาทนมคธวาทกวน ะโรนนำชมถ่มกับพราหมณ์
 ประภาวคพิเลื่องถาดแก้ว ไม่คอกแม่น้ ไขการวานชยาภาม
 เมชกนพผณชกธำมรงค์ งามเจ้าพราหมณ์หนุ่มน้อยคนหนึ่งมา
 คุรุปรำวงนราศวราวดพระนง งามคดช้อยนารักเป็นหนักหนา
 บุรุษโตในภพโตธา ทระหาเปรียบไคณไม่
 พอช้อยช้อยยารังธิดะคง ภัยกนอในถาดบอกลอกบด
 จงแฉกนแม่ชบดงกถา ะโรนคดช้อยแฉวถนัดกน ฯ

๒ พระธิดาวิดาณียากเชอ นีละเนชได้โคดว่าไผ่ผ่น
 เมชคธกพิศไม่เรนทน ทรศธำคณชอผดจงบดบัง ฯ
 ๓ จงกถนพเลื่องถาดแก้ว ไม่ดวงเฉยพิระเฉยเพชความหลั่ง
 แม่ประภาแฉกนให้ฉนพ ว่าเจ้าพราหมณ์งามดังเทวดา
 เมชคธกพรมโฉมพระนง นวดตะช้อยนารักนมนักหนา
 คัดกังพราหมณ์ความผ่นแม่ประภา จงแฉกนว่าเยี่ยเขาวะหวัระกน
 ว่าได้พราหมณ์ความผ่นพ่นพ่นเจ้า เป็นช้อยผ่นช้อยแฉวถนัดกน
 เมชคธกพิศเรนทน ไม่แตกถรรพ์คณชอผดจงบดบัง ฯ

ตอนที่ ๔

ศรีสุวรรณทบนางเกษรา

๑. ดั่งตำราแก้วเกษราจิดาทำ
เมื่อครั้งคราวจะได้คู่สูงจน
สถิตอยู่แทนสุวรรณให้รู้จน
แค่อกอ่อนบ่นใจไม่ไธยา
พอหลบดวงทรงซึ่งด้นนิมิต
ประหวัดจินตนาหวาดผวา
ก้นดั่งรุ่งแสงพระดิยา
พระศาณิกแห่งแกลดฤทัย
จงเรียกดีเพรงมาเคียงข้าง
นรนาถเจ้าแกลดใจ
ถนอมว่าวาสุกรีอันเกรียงไกร
เข้ามาในเทพสุวรรณอันบรรจง
เกยวกระหวัดครอบอร่ามซึ่ง
อันวิรุณอยู่บนเคียงจนเตียงทอง
ให้ชมรมกมลศัลยภรณ์
ให้มาดับดวงวิเศษ
จนเขยวชนกกลดขยักจน
อันความฝันพเนจรเป็นโฉม
เพียงพวงงอนกแต่ไม่ได
อันอะไรไม่หันแล้วว่าพลัน
ลักษณะพระด้นนิมิตแม่
อันจะแก้ตัวจะโกรธาโรธอัน
ดมฺมมิตฺตมิตฺตแทนสุวรรณ
คำรามแห่งทศให้รู้ความ
จะได้ลาภหรือกระไรก็ไม่ช้า
ด้วยเวลาดนกลดลงเข้ายามดาม
พิเคราะห์ช่วยพรพวงงาม
ให้ดื่มความปรารถนาไม่ช้าวัน
หลุดพลางทางพลัดดมฺมิตถวาย
ถูกที่ท่ายงขบด้นกับฝัน
ยู่ของทรงยานอักษรวัดัน
มีคำกัญจำงหมกมุ่น
แน้นชนกครีตใครในนิมิต
จะได้ดื่มดมฺมิตถเด่นหา
แน้นรายฝ่ายศุภรมยา
ว่าด้นาฟุ้งเพื่องเรื่องเจริญ

นางฟังเรื่องเครื่องขบขันดังต ^๑ ให้เด่นดูชอบขายระคายชิน
^๒ สัพเพยงเคียงข้างเห็นนางเมิน ^๓ ค้างช่วยชยให้เจริญพระชนมาน ๑

๑ พระบุตรโอรสครีด้วยขบขัน ^๔ พนเด่นเด่หุดมประดมประดาน
 เห็นว่าเกลียดแถมมาแฉ่งแฉ่งประจาน

ชวนให้อ่านแต่คำรบทยปริย ^๕
 นหากเห็นเป็นชู้ใหญ่ยังไฉน ^๖ หาไม่ว่าวณเสียให้อายกับสาวศรี
 แดงผผนพทตราไม่พาท ^๗ ทำเราที่ไธยาดันนั้นอาสน์ทอง ๑

๑ ทงต้นางทางภนเห็นเครื่องขบ ^๘ ขลุ่ยกลั่นบนอมไม้คอบถนอง
 ครันดูรียากน่ายแฉ่งระแฉ่งระ ^๙ ออกกาลหองไธยาปรักษากัน
 พระบุตรนมคตประหิลาต ^{๑๐} ทเวศาคณนงงามกับความเน ^{๑๑}
 แฉ่งดังดารเจ้าพรหมนถกรรม ^{๑๒} จระโลกกตยอยู่ในจวนรฎจวนใจ
 เราชอกไปถามต ^{๑๓} หอแจ้ง ^{๑๔} ชยศาเนนหมักเรศประเทศไท ^{๑๕}
 ดวงกานจกถยาวจาจะ ^{๑๖} เกบคอกมว่าถวายพระบุตร ^{๑๗}
 เห็นพรกพร้อมยอมใจเขา ^{๑๘} เบ็ดคนชยต้องคอบอยดอยเกศ ^{๑๙}

กระเหมาจันจับ ^{๒๐} ให้ดำด ^{๒๑} กรัดดำดเรียบรัชชทริชโย ^{๒๒}
 แดงผผนหน้าทาจนทนกระแฉ่ง ^{๒๓} ค้างคนนงยกถของฉวนม่งได้ ^{๒๔}
 ห่มกรของทองรองแฉ่งเป็น ^{๒๕} ชับใน ^{๒๖} เรียกสาวใช้คนรักมาชักชวน ^{๒๗}
 ให้ถอชของธิดาผ้าเช็ดปาก ^{๒๘} แดงชออกจากประครางทางฉนวน ^{๒๙}
 ทำกรัดชยกรายกตยเทียวดชยนวล ^{๓๐} ครงไปฉวนมาดด้วยปรีดา ๑

๑ ฝ่ายต้องเฒ่าเฝ้าผดกณน ^{๓๑} หน ^{๓๒} เวณระจิงพราหมณน้อย ^{๓๓} ในเกหา
 ครันรุงรางต่างแฉ่งพระดูรียา ^{๓๔} ชยยายเฒ่าจึงว่าแก่ตาพลัน ^{๓๕}

บ่าวเราฉันใดคนลวนลามหนุมหนุม คาเขี่ยคุณชอกไปไว้ในถ้องขวัญ
 ทงจอบเขี่ยมดพร้าทา โหม่น ให้อยู่ถนัดถายากกว่าจะเย็น
 คาเฒ่าผัวหิวเราว่าจริงช้อย บัญญากมดมดคึกคึกไม่เห็น
 เขี่ยแรงมีบาดโพธิ์ไรไม่เป็น หนึ่งใหม่หนอนเดนมะเขือทองน
 กังวอเรียกเจ้าพราหมณ์ตามบานนอก เด็กเขี่ยชอกมานมจมน
 แด้วมรดจจจอบให้คนละอัน มาช่วยกันถายากกว่าจะพาไป ฯ

๑ หนอกษัตริย์ชดแสนคำอาชญา จะใคร่อาชอบดับให้ตักขย
 ทเอยพราหมณ์ตามคนเขี่ยชอก แด้วมรดจจจอบเจ้าเฒ่าชรา
 นองชาเจ้าเจบอยชอก ถอดทหน้าทชกพาโรงโรชา
 จะถายาทาแทนกันไม่นับทา ครองให้หนุญจะให้ทำจงนำไป ฯ

๒ ส่วนคาเฒ่าเฒ่าอย่างมาจางด เห็นพระชะหนุญนทรกแตกไธ
 จงอวดวาหนาทให้คนใด ใครทาให้ถายอกไม่หัง
 แด้วคาเฒ่าเข้าใต้คนชก เขาเข้าปัดผดงเอนหลัง
 ระหวะหงหวางนชชกกำลัง อมระหวะพราหมณ์นชชกชกไป ฯ

๓ ฝ่ายเจ้าพราหมณ์ตามนายชายชก เห็นหนอนากมดหนองไธ
 จงเลือกเด็ดชกชกชกชกชก มายนให้อยู่ชกชกชก
 ถงมาครแมนคยชกชกชกชก จะชกชกชกชกชกชกชก
 เราชกชกชกชกชกชก ถาแมนคยชกชกชกชก
 ชกชกชกชกชกชกชกชก ชกชกชกชกชกชกชกชก
 เราชกชกชกชกชกชกชก ชกชกชกชกชกชกชกชก

ว่าพดางทางจับเอาจอบสอง
ไม่เกยทำชาดับแผ่นดินธา
เว้งดำรจรวนกันเข้าพันหญ้า
แต่เปลี่ยนซ้ายย้ายขวาอยู่ด้านคน ฯ

๑ หนอภยทริยวงศ์เคืองว่าเจตมกษณ์ ด้ระต้อนกลอนหลุกยพิไรบน
เดินหาคาบอดไม่รอดคน
ต้องทุกขทนตากหญ้าประตาคาย
ถึงจะชักนางฟ้าลงมาให้
ที่จะไรตากหญ้านั้นอย่าหมาย
พระฮึดฮัดจิตใจไม่สบาย
ทั้งด้านนายเม็นหน้าตากหญ้าไป ฯ

๑ ฝ่ายพี่เลี้ยงพระบิดามารดาถึงเมืองมโหฬารมาบอกกิจพิสมัย
ทำแต่งตัวดัดรกรักกันดีใน
ละอมน้ำเข้าปากไม่ควร
จงรอร้งนงทำฮ้อยกิน
เราทั้งสองจะไปข้างในสวน
แล้วแต่แต่งแต่งจระบศกระบวน
ทำรจรวนกันเก็บมาดามา
แถมขอปลัดศคนกลองพราหมณ์มอญ
เขตรมมอญแสดงอควาเลของหา
มามองเมืองเพียงทบอาษาภักดา
เมเห็นหน้าพราหมณ์มอญละห้อยใจ
ทั้งนางต่างว่าประหลาดแต่
พระบพิตรของแควเจ้าไปไหน
หรือเทียบเก็บบุปผาสุมาลัย
ถึงเสียใจอย่างยอของมามองเมือง
พอใกล้สระใกล้ชุมประทุมชาติ
เสียงจอบตาดพันต้นไคยหนึ่ง
ฮ้อยทันแล้วกระมังหงอ้านมย
คชอมของเมืองเสียงแต่อยู่แต่ไกล
เห็นเจ้าพราหมณ์ด้านคนกันตากหญ้า
เวทนากรรมกรรมจะทำไม
แก่นชายเฒ่าเฝ้าสวนแดนจำรูไร
มันแล้งไรกรากกว่าให้คำการ
แล้วแต่ดูพราหมณ์มอญเห็นฮ้อยเศร้า
เราแต่งเงาพดางมาดังดาร์
ทั้งนางต่างว่าน่ารำคาญ
จะคิดอ่านแก้ไขอย่างไรดี
นางประภาว่าเราจะพูดด้วย
ก็คิดรวชวิญญานานาคดี

เราขอไปให้เขาเห็นพอเป็นที พังไม้คร้เราคงจนจึงมีอนปรน
 บัรณาพลงทวงเค้นเค็ดชอกไม่ เขามาไกลดระนาแฉวตำบล
 ทำในหังจะโคตอกอบอด แฉวทำอดแฉวชายรนายเมียง ฯ

๑ เจ้าไมราธำนพราหมณ์วเรียร กำลังเพียรพนคนโดยนเตียง
 หอเหลียวมาเห็นหนานางพดียง เขาจอบเหวี่ยงไวกับทศด้วยดีใจ
 มาบอกความพราหมณ์นชยคชยกระชาบ คงตายราบมันคงอย่าตั้งดี
 ทชไปพดกับเราเด่นเป็นไร ค่ำทวงนางในจันรวรา ฯ

๑ ครึ่งสุวรรณต้นพกคร ในรศคช อัยารับไปโดยนของไม่ปรารภนา
 พริกเราคงเขาไปพิศคว ทลาคทัญญานยังครทำแทน
 ทชอย่าให้ช่ายแฉวมาพหยาบ พนเห็นด้วยหนึ่งพอมนเหล็ชแฉน
 ไมรภนชดางเมอกรางแฉน อัยารนเค้นโดยพพราหมณ์เบินความจริง
 พระวาพลงทางถูกรณภักทัญญา แฉวเนนพนาโดยไมคชางมหญิง
 พดียงพราหมณ์ดามคนเขารอวัง พอนงนงอัยาทำให้รำคาญ
 คางวางจอบคอบนชองแฉวขงยง เขาไกลนางกถยาแฉวว่าชาน
 หมอมทงต้นทรชวาทระดาการ เมอเขพฉานให้พาดนมาชม
 เขาพ้องหาว่ากระไรไมคธาน ให้คณความร้อนใจคังไฟดม
 ทงชคณนชองรังคชยงชม ทานคณเดากกรายทงยาศา
 แฉวเขทระเรอจะเขเมชนบ มาถักกับกรวักกรากให้ถากทัญญา
 ความเห็นตเห็นชบเมอชคชทงคช สู้ตคชทำไปทงไมเคย
 คชพคชไมมีบุทริหมาก ความเปริยวปากเหล็ชแฉนแม่คณชอย
 ไมเมคคชทกรกรมแฉวเจอย ยังไมเคยพมเห็นพังเบินความ

มาหยุดยั้งหงหนอยเกิดห่มหม

กรณาปราณีกับพรหมมณ

๑ ทงต้นนางต่างฮายรรคายเงิน

จึงชอบความตามธรรมดามา

ความข้างในให้คุมไว้เพียงฮอน

เขกราบทูลพระราชาพาพา

อัครจงแจ้งความว่าพรหมมณฮอย มาตด้อยตมดเป็นชู้ผัว

เมศคบคากนเซไม่เกรงกวด

นำถ่มเพรเวทนาทกทนาทก

พหาคณชนกตทอประทง

อาพรหมมณฮอยกับนางเป็นผัวฮอย

ฉนั้นแด่นครอมครมใจจะไต่ถาม

ฮยามักความกันแห่งเทอดวิญญา

รณายเม้นยมดะไม่ฮอยในหน้า

ฉนั้นใช้เป็นตุลาตราดการ

เป็นด้านจพแฉจะดังไปโรงศาล

เมชเณรนาพมจง ให้ไปเอาตัว

มาตด้อยตมดเป็นชู้ผัว

ถึงคชวงเขาเป็นท้าวจ

ข้างในมรคเจบฮายเจบตายตง

จึงรวบฮอยให้มาถามเอาความจริง

หรือชคทพซึ่งเพิ่นเทอดเกยวผู้หญิง

ใครชอไรเร่งวฮายาประจ

คชงคณกทนเคยววาเปรยวปาก

ถ้าเรณนฉนั้นจะ ให้ไวตคณ

ราคาหมากกบมูทรวักกเบย

แต่จะถามตามจริงฮายางไว

เอาความจริงให้ทวทุกคชกน

บทรหมากฮายทคจะจคด้น

ใครทงจวตละโรมักดังไป

พชตเจยชอหาเขามาให้

จึงจะไดกรณาเหมือนพาท

๑ เจ้าพรหมมณพงหงนทเห็นตคแถม

คางยมแยมเขยอนวากบนาร

แผนของฉนคบหากบราทจ

ข้างเทบแบมตวนดะเมยคทงเจยคต

มีตคตเป็นตุลาตราดการ

ฉคททรวจตามตจนคทวประท

ให้เจ้านายชายหน้าทาบ

ถ้าจะมีคนว่าชวนนทอวชาย

๑ เจ้าพราหมณ์ว่าอย่าเย้ยไปเลยหม่อม

ไม่ชอบคัมพุดต้นเห็มหมื่นหมื่น

ถ้ารักใคร่ใคร่แต่กตัญญู

ไม่กตัญญูแต่กตัญญูจริง

นทอวเจ็ด โดยคัมพุดประดา

ควรหรือมาคองเกาะเพราะเหตุนี้

ด้วยคนใจไม่มทพวง

จะคองนงนิกเจ็ดมดเจ็ด

ครั้นจะถวายคอกกตัญญู

ยังไม่กรรยาชชานาย

หนึ่งพระปรางค์เจ้าตักคราใด

หาพระพรายพรอศกมร

ณพลกษัตริย์ของพราหมณ์

หมื่นคนใจอันแค้นแค้นคด

เมื่อนว่าหม่อมอุปถัมภ์ชวนนาย

จะโดยหญิงบุพเพหม่อมมณาย

อนตกเมษกโมฬีพราหมณ์

ประคองประคองโดยคนคองชวนชวน

เมื่อนได้มทพวงเจ้ากตัญญู

ก็ไม่ได้คองในกตัญญูจริงเจ็ด

๑ ทรงนางคางว ไม่เชิงรัก

แต่คองหมื่นหมื่นพราหมณ์กตัญญู

เมื่อนไม่มทกตัญญูคนคอง

จะคองหมื่นพราหมณ์ไปทำไม

จงชยเป็นชารของตะของมก

ของพระราชาธิราชชานาย

จะชยให้ท่านเห็นว่าเชยใจ

ให้อยู่ในคองกตัญญู

คตัญญูจนทนมกมทกตัญญู

ไปนทอวเจ็ดเกิดคองกตัญญู

ชกตัญญูจนจะเชยเจ็ดคอง

มาคองคองคองคองคองคอง

จึงเมียงหม่อมคองคองคองคอง

ไม่คองเป็นเจ้าราชวงศ์ชาน

หรือใจคองคองคองคองคอง

จะคองคองคองคองคองคอง

๑ เจ้าพราหมณ์ชมพราหมณ์ชารของมก ชารของมกชารของมก

แล้วกล่าวโฉมพระธิดาว่าน่ารัก
เห็นจะสมคะเนกตศรุกรของ

๑ ศิวสูวรณว่าไม่พอใจเกยว

ถ้าเกยจริงยังจะมราก็อาจ

ผู้ใดหลงตามหญิงทั้งทำเนียบ

นางพลึงเหล่านมมอชย

ฉนั้นช่วยเตือนตามจิตสันตสนม ภูตภูติของดมแล้วจะหาว่าเหมือนว่าวเหยิง

ดลาคันค้องบักจะฉีกเบ้ง

ประเดี๋ยวกักตักขมครยไม่ต้ง

พระน้องตงเจนชดสักคราว ๆ

แต่มาเที่ยวชอชยขยงชอชยว

เหมือนเรื่องราวบุราณว่าคำถิปราย

ไม่ราบเรียบแรงรักมักดิ้นหาย

มารวณชายจะให้งงหลงระเรีง

ถ้าเราเงื้องาดแกลจะแหดกลอง ๆ

๑ เจ้าพราหมณ์ชมพรหมพรายกับรายศอบ

ชยวรายศอบนี้ไรจะโหดหง

ซึ่งเกิดความหมายนัยเพราะชอชย ครกของบงกชยหมายตามคำว

ชนทงพอหนอเนชเรอกมศรย จากดมบักมาด้นาภยากนักหนา

แม่ของศพระบุศรมเมศศว โหดหงาแกลพชยนทชยรณ

อนงจะใหพรพารากชย คุดชดลยเถาแกลทุกแห่งทณ

แม่นพระพมตายนด้ายชด มชคณบอภควมจะตามมา

ถึงพอกเราเด่ามไรจะไมคต กงจะคิตคามแฉงทุกแห่งทว

แกลพดามชมทงค้องคำว จะหัดบตาเดียไมชดกัตุศตชยว ๆ

๑ ศิวสูวรณนันทกลชยใจใหญ่ แต่เกรงใจเจ้าพราหมณ์ด้ามดหย

จึงว่านชงตรองความคามนัยย เห็นจะเป็นเช่นกระต่ายทหมายจนทร

เมื่อควกำน้าใจจะไม่ต้ง เหมือนนกยงม่งเมฆเมืองศวรศ

ค้องชบมชมกรอนใจด้วยโหดก้น ด้วยหมายม่งม่งมิตกรให้ฉดทง

เรายากจนจนจรเทียวร้อมเร่ นึกเล่นหน้างกขัตติยเห็นชัดขวาง
 หนอยว้าวุ่นจนเคืองด้วยเรณูนาง จะต้องร้างนักร้าเข้าป่าไป ฯ

๑ พงศาวดารพราหมณ์ตามนายภิปรายปิดขอบ

ให้ชนรอบวิญญาธรรณาดัย
 พ้อไม่รักรูปงามก็คำมใจ จะไปไหนไปด้วยจนมัวจนมรณ
 เวลานจวนคำไปดำนิก ทดหาหนกพระบศรมฟูกหมอน
 เดียงแรงเขาวางดังให้นอน ล้วนอชเชื่อนชุนใจจงโคดคลา
 พลงถ้ำรวดรวนศรีสุวรรณนง เติบปรคองเคืองกายท่งซ้ายขวา
 วนคำหนอผลกเมียดวรา พักพักในห้วงพอกของรณ
 มนากพบดบแดงแฉวง ยววิภกรณแทนทบทมภิรมยวณ
 คางแย้มธรวรอนศรีสุวรรณทอง ชนบพบรกรณแทนแค้นดบาย
 ล้อมเจ้าพราหมณ์ตามคนยวาท พชราตรีเคืองแค้นกระจางถาย
 เมยพระแกลดแถมคาราราย คชงพพรพายทักพานตำรายใจ ฯ

๑ ฝ่ายนารพแดงมาถ่วง จะนอนนงนภพวงให้หลังโหล
 คิดถึงพราหมณ์ตามนายทหมายไว้ จะเป็นใครคู่ร้างยังคดางแกล้ง
 แต่พราหมณ์น้อยชุนตงเป็นของหลวง

ย่อมทราบทรวงสุดสิ้นไม่กันแห่ง
 แต่รายตามหญิงชั้ตระแวง ครนจะแบ่งชอกเป็นคัวไม่ทวกัน
 แดงกพกตรวคตรองให้รังจค ไม่ถมคตคร้าควญถึงล่อนชวญ
 พชโหลเทดเวลาจะด้ายนห มาพรหมกับถ้างเหมชนชย้างเคย
 ปิดขอบประโลมพระชิตายุพาพักคร ให้มถกษณแ่งของคั่งรงเดวย

ถึงยามค่ำเข้าบรรทมท่าร่มเขียว
แล้วทำพุดกนกกับเพื่อนวาเดือน
นินชยาใครได้ดอกมะลิตา
บ้างบ่นว่ามาลักในสวน

แล้วทูลแก้เกสราริศาตอง

๑ พระบุตรใดใจไม่ดี

เวลาเฝ้าเข้าฉนั้นจะทูลตา

๒ ทงฉนางต่างรับคำบนอน

มิไรร้องร้องทวนอยู่ใน

ครนยามดึกพระธิดาได้ยาหอบ

ยโณทัยได้สว่างนัยกมล

บอกให้พอดรชเฝ้าเฝ้าไม่ลือ

บ้างว่าเพยพศด้วยปรีดา

ทุตดอกมาดแล้วหนธำ

มาร้อยมาดัยถายให้หทัยพวง

แก้วกุดดาบดำดวนจวนจะร่วง

ไปสวนหลวงเจดงัดกวนหรือชวญตา

เก็บมาดเล็กหักให้หนักหนา

พ้องราหองเกล้าหรือเฝ้าไว้

แล้วรับกตมกตจนประคิษฐพิสมัย

ถึงเวลาเช้ารุ่งขึ้นเมื่อยังคน

จนเห็นอับเลือนฟ้าไม่ผด

เห็นดวงตูกมาพองคานต์

มาเตรียมคอยรับพลาดุทธาถวรัย

พวกราหองฉนั้นเกล้าสาวดกรวี

มิให้หมิ่นให้ใครออกไปตาม

แล้วเรียกขอช้อฟ้าเข้ามาได้

พวกรา้งในนางไรตนเป็นคนหา

หมากบุหรีที่จะไปให้เจ้าพราหมณ

คนละตำของช่อนได้หีบมา

๑ ฉ้ายพระนุสรณ์ศรีสัตต

คิดกำหนดนิกะนังถึงบุปผา

บรรทมคณแห่งของคชงการ

มฤตภาษาคคณกับประจ

ทางสะพักโตกรองลายทองริ้ว

ฉนั้นฉนิพพระนาคควาตรนง

สรีระยงวาทปานพันประคิษฐ

ถึงอนงค์นางดังรวกวันได้พด

ครนเสด็จได้ฉดองมาทด้วยยาตรยาง

ถ้าฉนางแฉดฉมมาพร้อมหมด

พจนราห์ดวงหน้ากึ่งสาวหยุด บ้างแย่งยุตชิงกันเก็บจนเต็มหัก
บ้างเด็ดดอกไค้กแซมแกมดอกกรัก ให้ประจักษ์แจ้งเพื่อนว่าเหมือนใจ
บ้างเด็ดช่อธมแสงมดแดงกัก เห็นตะปัดตะปองจระเข้ให้
บ้างเดินรยด้วยขลุ่ยอันนุ่มนวล จะเขาไม่ฝ่านกขิงของดำคัญ
พระบุตรกรวดเก็บเก็บกาหลง บรรจงทรงแซมเกล้าให้สาวดรวรค์
นางราห์ดวงน้อยน้อยด้วยถูกจันทน์ ต่างชวนกันเก็บชิงคางไป ๆ

ทั้งนี้ทางตำรวจมหาเดินเฉย แดงแห่งเมืองคงคงพวงบุปผา
พราหมณ์พลเอกเมียงมอแห่งเมืองศรีวา ต่างก็ว่าเขาคงของแดนของเรา

๑ ศรีสุวรรณเศรษฐีนางไปทางพลตร ด้วยธรรมาภรณ์ตั้งให้เฝ้า
 คอยด้วยคนคองคางนางเจ้า จนนมเอนาโดยวัดบนหินผดผา
 ความขำขี้ใจฉ่ำ ให้ปลาบปลื้ม ตระดังตมห้องแตรระง่ำก
 พระบิตติธำมรงค์มา ไม่เห็นหน้าพราหมณ์น้อยระห้อยใจ

[illegible]

เจ้าชายดำดั่งอสุรกายใน นาคันไพรทองขาวจรัส
 ดั่งเพียงแสงประคองทองส่องสว่าง ไปตามทางนอกสวนฉนวนกัน
 คำวอนแวงส่องสว่างทางจรัส คอยบังกันห้ามคนไปจนวัง ฯ

๓ หน่อกล้วยที่กินาจนดับเนตร แสงแว่นาดำดินฉวีดิษฐ์
 ชูรารักหนักหน่วงเพียงทรงพิง พระพรตนั่งตงบนแท่นแผ่นศิลา
 ครุ่นนางพธางค์ห่อหุ้มใจใหญ่ ทำโน้นจะได้รักครั้นนี้รู
 พริ้วสาวสาวจรรรค์แว่นมา ไม่รู้อารูปรางเจ้าอย่างนี้

พดางดำรวอดขวอนดำมพราหมณ์กรรไกร

เด็จไปก็ดำนักรำหนักจันทน์

ระหวอยของศักรงจินบนบรรจกรณ

พอรอนรอนอ่อนแดงพระสุริย์นัย

คิดถึงแก้วเกษรวาจิตาฉนัย

ให้รอนรอนจวนใจไม่ได้ยา ฯ

ตอนที่ ๕

ศรีสุวรรณเถื่อนนางเลขรา

๑ ฝ่ายพระนุสรณ์ศรีกรุงกษัตริย์ มาถึงวงษ์ประหวัดคิดวิหา
เห็นเจ้าพราหมณ์งามคตนิยน์คามา เข้าไต่ยายามค้ายังราชวง
คิดตั้งตำบ้านถนเจ้าพราหมณ์น้อย จะอยู่คอยหรือจะไปเสียไกลด่อน
เมื่อเดินมาพอพบคนดำควน ทำแหม่นวอดเหมือนจะรอนจ้านรจ
เหตุใดไม่ครัดหรือครัดอง จะหนีไปเสียแฉ่งกระมังหา
เป็นพราหมณ์เทศหรือคนครุฑรตนา หรือคนครุฑคยาอยเมืองไกล
ทำปดอมแปดงแกลงมาคตอง หรือจะตองประดังคักตรงไหน
จะมาเคียวหรือจะมาคตองหรือ จะคตองไปหรือจะอยู่ไม่ว่า
เด็บบานนักหนักหรือคตองคตอง หรือจะคตองคตองคตองคตอง
ไม่คตองคตองคตองคตองคตอง คตองคตองคตองคตองคตอง

๑ ดิถีเสวยเมี่ยงมอคามหรือคตอง คตองคตองคตองคตองคตอง
คตองคตองคตองคตองคตอง เราคตองคตองคตองคตองคตอง
คตองคตองคตองคตองคตอง พระนุสรณ์ครุฑคตองคตอง
คตองคตองคตองคตองคตอง ราชคตองคตองคตองคตองคตอง
คตองคตองคตองคตองคตอง ทำคตองคตองคตองคตองคตอง
คตองคตองคตองคตองคตอง หรือคตองคตองคตองคตองคตอง
คตองคตองคตองคตองคตอง จะคตองคตองคตองคตองคตอง
คตองคตองคตองคตองคตอง หรือคตองคตองคตองคตองคตอง

แฉ่งแฉ่งแฉ่งทางประเนต ศรีสวัสดิ์ดวงจิตพิสมัย
พระบุตรแก่งครัดเหมือนขดใจ ไซ้ระไรเงามาเผือกจน
จริงย่องคองเทวดาคว้ย จึ่งเจบไวยเป็นไขเพราะไปฉวน
พิเศได้ไปบนคันฉัตรจน ทำกรรมจนมิได้บชกชอกให้ตรง
จระงเวยดังไรจะโคจค ฉ่างพดถึงชองคองประดังค
หรัยจะกคคคคคคคคคคคคค ให้เชิญชองคองคคคคคคคคคคค
ทงฉนางคางยมนแฉ่งเยอนฉา จระกษณกรณฉยฉยให้หาย
ชนคองเทพารักษณกราย ใหกรรณกรรณฉยฉยใจ
จระบกลฉมจอนฉฉฉฉฉฉฉ ยนฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
พดฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ใหคฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
๑ วาปางหล่งยมนฉฉฉฉฉฉฉ โฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ทงฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ใหคฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ พฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ จระกรได้คคคคคคคคคคค
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ คคคคคคคคคคคคคคคคคคค
นฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ คคคคคคคคคคคคคคคคคคค
๑ พระฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ จระกคคคคคคคคคคคคคคค
คคคคคคคคคคคคคคคคคค นฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
เหมือนพฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ใหคคคคคคคคคคคคคคคคคคค
แฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ใหคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

ครวญทูลบืทูลงคให้ทรงซัก ไครยอันยากแสนเข็ญเป็นตายฉนั้น
หรือพราหมณ์น้อยกลอยใจให้สงบ ถ้าบอกรังจรังจะพินทุโทษทันทา

๑ พัดเยตรจกใจไม่วิดก ทำดบชกอนิจจามาว่าฉนั้น

กระบอกความตามจริงทุกตั้งอัน เจ้าพราหมณ์นั้นเขาจะมาเป็นข้าไท
ให้พวกพณพามาถวาย แต่ร้ายยังไม่เห็นเป็นไท

ถ้าได้เตียงเตียงแท่นแท่นใด ก็จะได้ทอดความเมตตาเมตตา
น้อยไปหรือคดตงไปกองตงอัน ครองครองความกลัวความเจ้าพราหมณ์น้อย

แนมเมตตาสายาทอดตงตงโดย เหมือนความเรยช่วยหลงใจครอง
ฉนั้นลัดคพยเราตบระตบแต่ พะเพกตบไปว่านาคัด

ไม่เจยมศกถวดเกรงพระบวร ทำคองทเหมือนกระกายศกกายศน

มาทบแนมแต่ควเจ้าพราหมณ์น้อย หรือพพดชยของชวประมาทหมน
แนมจวงจายหยายชวเนมวากัน จะรบไปเสียให้ตงทงฉนาย ฯ

๑ พระธิดาได้ความว่าพราหมณ์น้อย ความก็กลอยตมจิตก็คดหมาย

จกถาวแถงแถงแถงแถงเพทนาย ถักชายนนฉนโมทนศ

เห็นคนเคียวเคียวเคียวเคียวคดชกรก เป็นเชิงชกปรคณานาอศต

ระหมอนน้อยหรือหมอนพกมว ไปถามคตเกิดชยชกฉนนักโดย

มีเดียทกบพคครบถวน เป็นถงฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ชปถมภทาคณจณกณเกย จงฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ถาพรงนพไปจะโตถาม จงฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
แนมจวงจายชวเนมวากัน ทำทหองแถงจะทูลให้อนววย ฯ

๑ ฉพัดเยงบียงบคประคชก ฉนั้นเป็นแต่จะช่วยเหลือพามาถวาย

ทวนหลังเรือทรงพนักของราชินี เป็นนายเรือเจ้ากรุง
แต่พราหมณ์ใหญ่ในกรมเหมือนพราหมณ์น้อย

ถ้าใช้ตัวย่นจะออกก็พอสั้น

ถึงวาสนาคนกำลังมาคม

๕ ๖ ๗ ๘ ๙
กิจกรรมทนายบ่อประมาณ

แต่ขอข้าให้พราหมณ์น้อยนั้นพลอยผิด เข่ตงจติมาเป็นชานาถังสาร
จงยกโทษไปรดไว้ให้ราชการ เมื่อเทียบจรวานจึงคชยตตปดคบาณช

๑ นางพวงคารวเลองชาของคองม ยังกดบยอนยกความบด

[illegible]

แสดงถึงไทใหญ่ที่ยังมีค่านิยม

[illegible]

๑ ฝ่ายพระพนชนก บุตรภักษกราย คิดว่าคดียามต้องจริงหมองพนาง

เผยแพร่แสดงต่อสาธารณชน คุ้มครองทางลิขสิทธิ์

พระเถรโสมภณบรรพตขาลองค์ที่ ๑๖

รพทกตถาความรปชวน ๒

โทสถมคตมเห็นเงาเข้าตาหนัก ความรักตนลงมือไปเรื่อย

โดยมีนางนงนุช เบญจมาสกุล เป็นประธาน และนางสาวกัญญา งามชู เป็นกรรมการ

๒ ๓ ๒ ๒ ๑ ๑
แต่โดยเหตุนี้เอง โฉนดของโฉนดด้วย พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ว่า

เห็นชอบร่างพ.ร.บ.อัยการฯ ให้มีผลบังคับใช้

โดยแพร่หลายตั้งแต่ยุคหินยุคแรก ไปสู่สังคมด้วยระบอบเงิน

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

๒๕ ๓๑ ๔๗ ๖๐ ๘๐

พระเพทศัศิตถึงกระหนิงนาง ไม่เดือนดั่งรางธารมณเฒ่าประค
 เติงจกจนจกหริตระหัดตมว เหมอนเตยงแกวเกษวามารศรี
 เทยอณแปรแฉหาแฉพาท ขนมานเกศนเรเจ้าเขาวมาดย์ ฯ

๑ ทงตำพราหมณคานมองเห็นของรัก

ตะดาตะถักถมหลงนำดังตำ
 เขาเขยงทางทางปถอบประโดมตาม พอเทยบ่านไยไม่ไยยา ฯ

๒ ศรีสุวรรณนัยงกำฮองหลวง คว้าของคณมิตร์นนิษฐา

ประโดมอุบบริบชวญจันรวรา คว้าตำราทางดั่งเกยครองกัน
 พราหมณหิวรอพอแปดกพแฉหริช พระศคณเฒ่าเพกตรแฉณณณ
 กำแกเกอเฮชพทกรณณ ปศำณณหอนรชคาวจางจาง ฯ

๓ เจ้าพราหมณจกนากถณณณณณณ พเห็นศษะเป็นณณณณณณ

ประจําองค์อนุชามาณคเฐว จันตกราวณณณณณณมาคณณณณ ฯ

๔ เจ้าโมรารามย์โมมคณ พหอนณณณณณณณณณณณณณณณณ

พอพรงนพชระนคณณณณณณ ให้รยชอนรชจณณณณณณณณณณณณณณณณ

๕ พระพิงกำทำเมณคณณณณณณ มานงทณณณณณณณณณณณณ

เห็นตำพราหมณคณณณณณณณณณณณณณณณณ

ประหคตใจจรงนัยงเห็นอนคณณณณณณ

ให้เห็นเขาเจ้าชองหองคณณณณณณณณณณณณณณณณ

พเห็นคณณณณณณณณณณณณณณณณณณณณณณณณณณณณณ

๖ พราหมณพงพเห็นนงเพอนชวยเคอนณณณณ

เจ้าชองหองณณณณณณณณณณณณณณณณ

แมนหม่อมมหายกยามศาศวีย์ เหมือนขับช่วยชีวาพราณ
 ถาคดขรยดบงโตตงน จะตั้งร่วญร้างหม่อให้พอการ ๑

๑ พดเจยมพรมพรายรมาัยค่อน ทำเตียงอ่อนณิจาณาตั้งสาร
 จรทลขรหม่อหองมาออยาง แคอาการเป็นขยงไรจะไกรว ๑

๑ เจ้าพราหมณน้อยนกดะเทนแถวเม่นหน้า

จะพุดจามีไกรได้ให้ขิด

พดเจยเคอนเชชนแถวเจ้าเตียงด คือเป็นกรแถวคงคอบว่าเชบใจ
 ชนโรครชนงนงนไม่แผด ให้เป็นแะชดของไม่ของใจ

กตางคันทนาเวาเรารณอณฤพย์ แม่นหม่อมไม่รบช่วยคงม้วยมิด
 ถาคดขรหม่อหองได้เหมือนพรา เห็นเจ้าจะคอยคดายธบายจิต
 แม่นแกใจไม่คายวายชีวิต ในมกคณเพ่งถ้วน ๑

๑ ทงต้นางคางวณางตั้งสาร ข้างอชนหาญรณวงทุกตั้งดรรพ
 วิบากกรรมจำเพาะเป็นเสาะหกรณ จนพุดจันเพดชยนิคเพราะบิตบง
 เมอวานนพระจิตาออกมามาณ เกลวเม่นเหมือนจะเกยเขาเนชหนึ่ง

จกรวไกรชกบไปดัยไมวัง แล้วครัดตั้งให้ขอเจ้าเข้ามาคัน
 ณทุดแถวจะมาธำพาทัก นางโถมยทรงชักเขาเทคณ
 วาลูกเมยหม่อมมิดักคณ ฉันทจันจมาถวนพอพราหมณน้อย
 แม่นพรพพร้อมยอมอยู่เป็นขอเจ้า จะให้เจ้าเวรไว้ได้ไซ้ด้อย
 หรอมหองบวงโยไครจะคอย มาหยุดพักคักทอนอยแล้วจะไป ๑

๑ ศิวสุวรรณรณเชิงตถาตมเหตม ทำยมแสมเขชนว่าอย่าตั้งดัย
 ณพนธงทองเกยมาเทยวไท ชนหองโยยังไมนทงคณ

นักจะหลุด โฉนงามแต่ความตรง

ถวิลจะทรงกรวไกรของโทษหน้า ๗

๑ พระธิดาว่าน้อยไปหรือ

พูดเชยหน้าเบอไม่เชยฉม

ท้ายชเนยชกหลุดถ่วงเพราะห่วงกัน เกิดเชยหน้าแต่รักในพอใจทั้ง

ด้วยบุปผามาตชยทง

พลึงชงไปโดยฉันทนถอง

ทงต้นทางเขาเคียงมดงก

แฉ้ววาคงเด่นไปฉมไม่พราง

ถึงคนดกหนักเบาจะเถาแจ้ง

ชยานักแห่งเคยพระนึ่งจะหมองหมาง

เจ้าพราหมณ์น้อยนักถ่วงคณาง วนพรางเรื่องดาร์ให้ฉานมา

กับชำมรงค์ชยเพชรตน เป็นกษัตริย์แล้วจะแม่แม่หนักหนา

แฉ้วหทัยชงต้องดังชชชชมา ทดถายพระธิดาพรางาม ๗

๑ นางโฉมยงทรงหยิบใบทองชอน เห็นโคกฉาแฉ้วรักดังถักหนาม

ก็แจ้งคิณบิณฑนาบอยู่พราหมณ์ แฉ้วนึ่งคณาคดถาว์ออกฉานพด้น

ในดาร์ศวีธรรณวงศ์พงศกษัตริย์ บรรดินามพาศวรัย

ฉวาทหวงพระธิดาฉวามนย์ ฉเคณคณคณแฉ้วฉฉฉฉฉฉ

พยายามชำมมหามหรณพ หวงประตบวรนุรตุดังดาร์

มาอาศัยในฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ บุปผนาคตคคคคคคคคคค

แฉ้วฉให้โฉนงามทรวณฉวาท มาประพาสฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

พยฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ประไฟพรมฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

คฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

คณคณคณคณคณคณคณคณ คณคณคณคณคณคณคณคณ

เห็นฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ เห็นฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ถ้าได้ดวงศอกฟ้าดลด้วย
 จงแจ้งถ้ำเรี่ยงท่ายถวยแหวน
 ถ้ำแม่น้ำครษาค์จนเป็นกุญแจ
 แม่น้ำไม่ชนกุดตัญธวาท
 จะเอาอรุณรณจักรนิครา
 รชเชษฐบุรุษปรัมณังของ
 รชเชษฐบุรุษปรัมณังของ

ก็จะคอยประคองนวลสงวนชัย
 ใบของแทนแผ่นทองพระนังชัย
 รช ให้เผยพนาจรตประภาสมา
 เห็นชันชาคชวงจะตั้งชา
 เป็นป่าช้าดุ่มเพลิงเรังตระกอน
 อย่าหม่นหมองหมางรัก ในอักษร
 ให้อาพรอนทักตกในอกเขย ฯ

๑ พัดเบงพิงอำเภารทวนเตนาร ราชกุดเตนารเหล็ดดเจ้าพเฮย
 ไม่หยามหยาบราบเรียบราบเรียบปรียบ

แต่ว่าโคกแชนรือตถักหนาม
 ทำชกไซโคกามกัณถักหนาม
 ภาโมรหรือราบริศนพราหมณ์
 นางหีบแหวนมาดรวาด
 เขาถวนได้ดวงนวลดวาท
 นื่องจะรชชอไว้ให้ราชา
 แต่เพลิงยาวหยาบร้างหน้ากัน
 พดางคดสารอำนชาคำปไร

พระนังชัยทรงคอบให้ชอบกต
 ของศุภราหมณ์ทำมานาณ
 นมุดหมางนึ่งตะเกนท
 เขามชกความโคกตถักหนาม
 นามนึ่งตถักหนาม
 เขารศนวงนคัทนท
 เป็นเงนตราดักเท่าไรไม่เสียตาย
 จะคอบแทนเดียวให้ตมชารมณหมาย
 แฉงบ่นว่าน่ายายชดใจ ฯ

๑ ทงตมางคางปดอบคอบตม
 รชมมรชคอบคอบคอบคอบ
 อยนามรงทวงนมนทวาย
 ททงไปอุทยานเมอวานน

เรตทกชรอนเจ้าแจ้งแดงไซ
 ให้อาตยงอถวงตทงท
 ไม่รชรายชดเปลี่ยนภาษา
 เหมอนให้พณพนททมา

นางโฉมฉายอายใจทำไร้อ้อ พรักหรือจะ ให้หมื่นให้สมหน้า

แต่จะขอคำมั่นจงสัญญา อย่าเอาผ้าฉนั้นไปให้ใครเลย

แดงเปลี่ยนเปลื้องรักของออกทองไว้ จันทน์ไปสมนแฉะเพื่อย

พลอยรบพบจบแฉะวรมเรช เป็นบุญเลยทำไวให้เห็นไมค้าย

ถึงนาคางพรางพรมแฉะถมว่าว ขนาดไหนหาหมื่นผดักทาหาย

นางโฉมฉายมเม็นฉะเทยอาย คอยเลียบชายตามโคมไคคง

ครนคางพรางกลอนคกมรีฉะฉาง เม็นคางของดงแผนกระต่ายหนึ่ง

ให้หัก ใบเตยรางทอต่างว มาห้อยทงคชกรักอกขรา ฯ

๑ พอรุ่งแจ้งแดงคางฉะฉาง ทงฉางหนึ่งฉะพรักแฉะมคหน้า

เขาฉะราชชน ได้กอบ นหิมฉา ทบคางนาคีของทงของค้ำคัญ

รของเรยกหาชาฉะฉะเรศ ออกกระคเคินคอง ไปฉะหวัณ

พอประตัมพบพราหมณ์ฉะพรหมกัน คีรีฉะวรีฉะของแฉะวรีของเชญ

พวกพลอยเรียงนงวรมคณแฉะ คำนมฉะฉะนพรายระคายเชน

กำลังฉะทิว ไหลแฉะ โดยคณ พลอยเรียงชน ใจกระไรเลย

แต่ก่อนไซ้ไม่เห็นเห็นชนเชน มีพลคทหนึ่งเชนคณ

ทงฉางคางทิวฉะเรศทำเชาเชย

พลางเปรียบเปรยบอกความเจ้าพราหมณ์คณ

ฉามรงคองนหิมฉา นางโฉมฉายชักไร้จันไคฉน

จึงประทานกรของทงของค้ำคัญ เป็นรางวัลคพมาฉะคักคค

แฉะเปิดคหีบคของออกคังให้ จะฉะไปคณแฉะคระคค

ทงฉามพราหมณ์คณคังคด้วยจรัก แฉะคชนคคณคคคค

เทยวรมช้วนชวนเก็บบุปผชาติ เตยรดาชคอกดวงเป็นพวงผด
 ดอกชงโคโยทกาเจ้าสำน ชวนเก็บ ให้นางอุบถมัจฉ
 เจ้าโมราก็คัดเก็บเก็บจำ ให้ประภาดศีร์สรม
 เจ้าจเขยรเก็บกระถินถนรร กับพุดซ้อนตามสั่ง ให้จังกด
 ศรัทธาฉันไม่ได้ดอกไม้ด้วย ดุเขยรชวยคิดเห็นไม่เป็นผด
 นางคณเพือนเคองพราหมณทั้งสามคน ออกเค้นบนบนเออหนาไมพาท
 ทั้งสามพราหมณตามเค็ดคอกไม้ให้ นางแค้นใจด้วยดกแดงหลกกัน
 นางประภาอุบถจังกด ตรงยนิคเค้นกรายเทยวร้ายไป ฯ

๑) พิลเคยพราหมณสามนางไม่ทางเห็น

เห็นตบยับจับต้องทางของโค ถอดหยอกเค้นร่อเรึงเข้าเคียงโหด
 ศรัทธาหนาเงาเทยวเข้า นางผดก็ไ้ช้วนหยอกทำพิถกแพดง
 เทยวเก็บเต็มเต็มพอ ให้พอแรง จะยนิคแล้วหรือเจ้าจิงเผ้าเผ่ง
 ทั้งสามนางต่างว่านาหวัร ยังจะแกล้งชักเข้าว่าคาญ
 อย่าเปรียบเปรยเตยแถมแถมพาด เพราะไม่พอจิงเค็ดจนเทยจุนง่าน
 ศรัทธาว่าเจ้าเอาเกิดแถม จะคังการก็มาเฮารของเราไป
 จงแบ่งปันกันชมให้เต็มใจ ข้าเป็นแค้นอกอ้วนไม่ควรไ้
 คอหอยเคียดเขยวหม่อมช่างพริ้มหน้า คิฉันไม่ชิงช่วงอย่าทวงกัน
 ยังอยุ่อีกไหนเอาหรือท่าน มาชวยกันเคียงเค้นก็ขึ้นไ้
 นำเก็บออกยกแวกดีแปกเพือน จะตักเค็ดอนจุตดากไม่อย่ากโหว
 เจ้าคยอยุ่เกิดข้าจะดาไป มาเรียกหาข้าไท่แล้วไ้ดกคดา

ทั้งสามนางต่างว่าคือหน้าพราหมณ์ คงเกิดความแค้นระแค้นเห็นหน้า
 นนเอยเคราะห์เพราะหลงด้วยมาตา พระชิตาร้องจะเคืองครวั ๑

๑ เจ้าพราหมณ์จ่าน่าแค้นดังตำหนอง ถ้าแน้นคองโทษจะทำชั่ว
 เห็นด้วยช่วยกระตองที่เรองนั้น ให้ถองกันเสียรู้แล้วเกิดแกวตา
 ทั้งสามนางต่างว่าอย่าปรารภ จะให้ด้นด้นมาดปรารภนา
 น่ารำคาญบ้านนักรัศดูดา จะไปว่าอย่างไรที่ในวัง
 คอยอยู่เกิดขึ้นจะตาซ้ำไม่ได้ คงด้นด้นซ้ำร้ายเมื่อภายหลัง
 แล้วดูกุมมาหาบ่าวพอกชาววัง ไม่รอรับไม่ว่าให้ทัน ๑

๑ ฝ่ายเจ้าพราหมณ์จ่าน่าแค้นด้วยจิต

ในวังคิดทางชวนกันฮวดด้นด้น
 บ้างบ่นว่าถ้าแน้นมิกักกัน คงได้ด้นด้นพราหมณ์จ่าน่า
 แดงย่นพราหมณ์จ่าน่ามาหาหนอง เห็นหมกมุ่นกริมจิตพิศมัย
 เขาเคืองร้างต่างว่าน่าด้นซ้ำซ้ำได้แน้นกับประจักษ์ตา
 นางโถมยงทรงห่มมาชมด้นด้น ยังหวนหวนหอมกรุ่นฮวนหนักหนา
 พลงหวัดระเาะเหยฮั่นจ่านรจา โหมดาราเด้าพ้อจะระฮม ๑

๑ ศรีสุวรรณกอดนมเยอนด้นด้น จันหนองโตแต่ผ้าฮอชกมาหม
 ด้นด้นพราหมณ์ตามคึกได้ริศขม ค่อยด้นด้นปรารภนาจึงรำนาน
 ด้นด้นพลงทางหยิบกระตางหนึ่ง พะพังหรือถองถองฮักขรदार
 คำการมด้นทรงของนงคราญ แล้วทรงฮั่นให้ด้นเจ้าพราหมณ์ทั้ง ๑

๑ คู่กัณธยานด้นของใบคองฮ่อน ซึ่งฮองฮอนว่าไม่ขาดด้นด้นหวัง
 กัชชบใจไมตรีคึกว่าฮัง ไม่มีคับงับฮองวงศ์พงศัประฮูร

อันบุรุษความหาสงคราม
 แล่นต้นบดัดศรีบริบูรณ์
 โฉมคองทองเทวแสงคู่
 ซึ่งเคียงทวยหมายมาดงามมา
 ทงราพณ์รเดวีเห็นเกินนัก
 ทชอนนครนจะเชือกเหล็กใจ
 ถ้าวรณกมกัหมายค้ายอเนหา
 แม้นพระองค์ทรงเดชเจตนา
 เด็ดจกดับกรงไกรโยศักรัย
 มาทูลองค์ทรงศักดิ์สถาพร
 ซึ่งจะตอบขอบรคหิตนัย
 ทูลแถลงแจ้งความแต่ตามตรง
 ๑ เจ้าพราหมณ์พมณชมนวามณ
 พกคิยตอบคอบความนางพราหมณ์
 ๑ พระยมพลางทางถามทงถามพิ
 ฤณแถลงจคิยปริศนาช่วยหาข้อ
 ๑ เจ้าโมรวางพ้อให้คยกรัก
 ว่าตนรักแล้วจะร้างให้ห่างไป
 ๑ หนชกษัตริย์ศรีด้วยบุญญา
 ฤคคอบความทราวมวยอย่างไร
 ๑ ฝ่ายนาริศรีผู้คานางอว
 ๑

ดาร์พันโกโคยทงไศศุรย์
 ย่อมเพิ่มพูนผาสุกทุกเวลา
 นาคอคู่เดียวเศรพระเรษฐา
 มีเมศศาชวนจะบรรดิษ
 ถึงจะรักก็ไม่รักจนตักษัย
 เขาว่าไว้หวานนกกมกรว
 คองจากเขายวพินจินตะหรา
 จงรักศราศรของงามตามบุราณ
 จิงจศรศรทกคิยหนึ่งดื้อดาร์
 ไปรบประทานก็จะได้ตั้งใจ
 หนจะไม่เห็นขณคคิยประดังค
 พระโณมยอโยโคยางนางเฮย ๑
 ๑ เกรงรณรคไม่เบ็ดเผย
 ให้คองเลยดอยพิถางนามือ ๑
 ๑ รักเคว้างอย่างนหือหนึ่งดื้อ
 ๑ จะรักหรือว่าจะร้างเป็นอย่างไร ๑
 ๑ นางนงคคิยคอบความตามดังดัย
 ๑ พ้อแก่ไซคิยตอบให้รอบค ๑
 ๑ เห็นถูกคองปริศนาบุญญาพิ
 ๑ แถลงเขาชรักถามทงถามชาย ๑
 ๑ ยงถาดังคาคคคิยไม่เหศคหาย

เข้าในห้วงนครของตรึกไหนกษาย ไชยอกุฏฐายไม่ชอบใจ
 เดี่ยวแรงคั่งแบ้งขมนดินดักพอม นามนหอมนามนตบดักดับโท
 โหนจะถื่นทณเจ็บให้เจ็บโร คำตะไกรของเขาดังดังเพื่อง
 ฐายไม่ชอบคาไม่น่าแต่ง เขาครองแบ้งทองวางเดี่ยวป้างเปื่อง
 ทบตบตบเสกนอยค้อยชวดเพื่อง ให้แค้นเคืองดำนพราหมณกับดำนนาง
 มีคองเคตาเตาโถมอยแฉ้วหรือ ดันกมือแฉ้วไม่มกตชวาง
 คิดจะใครไปพ้องให้ตองคาง คุชวาวางบดงาไฉทำไม
 หุ่นโมโหไกรธาทำหน้าเงา เข้าไปเฝ้าพระราชาชนาด้วย
 นางกษัตริย์ครัดตามเป็นความใน เป็นตะไกรโรมาว่าทุกวัน
 ฟ้าประกาศบดงกตเถา เรือนใบโหนดไม่เขามาหาณ
 ค่ำรู้ดลว่าดำนนางงามนบ ยมกพมอยกับพราหมณทั้งดำนนาย
 แต่คอยทำกวดำนหมอยชวดก ไปเที่ยวชวดชอนวันไม่เห็นหาย
 กรนตามเคื่อนกดับวางไหนกษาย ร้างการยบวากาผ่าชุด ๑
 ๑ นางโหมยของทรงพังให้คงแค้น จ้างแฉ้วแฉ้วดำนพดจะบดด้
 ถ้างาเป็นเชนนนแฉ้ววพณ ให้พาดแฉ้วดำนไม่ตะกัน
 แฉ้วชกใช้ศรัสุดาว่าให้แฉ้ว หรือเป็นแฉ้วพดแฉ้วพดเห็นชน
 ถ้างาจงคองดำนพณ อยากตบคณยพณให้ม่นก ๑
 ๑ ศรัสุดาว่าฉนไม่กตชกตบ ปรากฏกับโมราคันทกาทอง
 อยบตกับดำนคณคณประยงค์ วิเชียรจงกตชมนพมแฉ้ว
 เจ้าฐายเคียงข้างนางผู้หญิง ทำออยชิ่งชอนคองประจ้อประแจ
 จนไอโถมแฉ้วเป็นไรจะไม่แฉ้ว ถ้าพุดแก้แฉ้วจะไฉ่เฉยให้เย็น ๑

- ๑ พระบุตรเห็นจริงทุกสิ่งขึ้น ยิงรันคันคิดอาวระสายเขิน
จะหาญหักนักเงาเขาคณดิน นางนึ่งเมินพักตราไม่พาทัก ฯ
- ๒ น่าย่านนางกัถยามาทังว้ง ตรงขึ้นยังปรางคมาศปราชาศ์ศรี
เข้าเฝ้าองค์นงนุชพระบุตร เห็นเทวีก่อนเคื่องธาเอื้องเต
กรูแน่ว่าเขาพิงจะตองถาม แดงยักความศรีอุรวรณประณันแก
พอพรหมณน้อยมาธำรงแท จะมาแต่ไหนไหนมิให้มา
เฝ้าซักไซ้ไต่ถามไม่รับ ประเคียบรับ ให้รวยทูลอุณหัตถหา
แดงเทยอเติกคอกกระกำกรำปรา ถวายมาตามจนคนเขญใจ ฯ
- ๓ พระบุตรพวงความเจ้าพราหมณน้อย ให้ละห้อยทวนคิดพิณมัย
ทกรวไกรรทนต์ดวยปถม ๕ ยมละโม ในหน้าแก้วพาทัก
นันทนาคาดอถถึงตมหน เพรจะมีคนนันทนาบคต
ไมรู้แล้วเลยเฝ้าแก้เขวว เธอตั้งพิเชษนาว่ากระไร ฯ
- ๔ ทงดำนางต่างคอบให้ชอบชน เธอวักนันทนไม่หัดบ่ไหล
คิดคณังถงธวัชยธมาถย ทำโนนจะไล่เฝ้าเขางมถย
แดงกว่าถาแม่มมิโปรดช่วย จะมอคม้วยมรณานำดังธาร
แม่มมาได้กระมาพยาบาท ช่วยอยุงานพดพิณให้บรรทม
ทงว่าพันธรรเถริญว่ารูปโถม งานประโดมกวรณมเป็นจอมถนม
ทงดำนางต่างคิดประดิษฐ์ประคม ด้วยเล่ห์ถมถวงด้อยให้หอคลาย ฯ
- ๕ ศรีธุดานงอยุนนถอนไม้ได้ เขาร่ำไรเรื่องพราหมณจนความหาย
นางโถมยงหลงเชื่อเบือจะคาช ให้วุ่นวายว่าที่แน่อย่าแปรปรวน

คิดถึงพรหมณ์เข้ามาหาที่หมายมาด มาแก้ตัวคลาดคดตั้งใจไม่เป็นสุข
ให้หนาวหนาวร้อนร้อนจนแฉะดู

ประเดี๋ยวจากประเดี๋ยวจับไม่หลุดเลย ฯ

๑ ฝ่ายพระนุชบุตรีศรีสุวรรณ ไทมนต์ก่งท่งเรนย
งัดพรหมณ์ความค้างจะห่างเขย ไขออกเอ๋ยฮาภัพอัน
ให้คิดแค้นเคืองตึงนางพเดียว มาท่มเถียงทำอาวให้ร้ายชวน
จะได้ใครไปแทนแค้นรำคาญ แหวมาดอย่าไม่บายนมาหลายวัน ฯ

๘
ตอนที่ ๖

สี่สุวรรณบรรพท้าวอุเทน

๑ พยเคื่อนยมผู้ถือหนังสือบอก ขาวด้านนอกมีตราพนาส่งเข้า
ทั้งเหนือใต้อย่างมาพร้อมกัน บังคมคิดทูลท้าวเจ้าพารา
ว่าคนท้าวอุเทนเกณฑ์ทหาร เป็นสามด้านเข้าอีกหนกหนา
พดกนายด่านบ้านนอกบอกเข้ามา แล้วว่าหาทูตแดงแจ่มสด
หนังสือบอกปากนางอาภรณ์ ดูกว่าพนาพดระดาดี
มาทูลดุษฎีตรงท้าวหน้าบ้าน ทางดั่งดั่งแต่พอเห็นกัน
ร่างฝ่ายเหนือบอกความจากนคร ทักประดังกฤษกับมกเดฉน
ถวณรมาหาหมื่นพนากรรวิ เข้าบอกกับบ้านด้านคงมา
อิน โยชามาทางตะวันออก กรรวิบอกแบกพันถวณย่นมา
มลายู่สระต้นถนัดดา ตีเข้ามาในตำบลบุรี ฯ

๒ ตมเต้าท้าวทศวงศ์สารวราชย์ ทั้งสามฝ่ายทูลดองให้หมองศรี
จึงตรัสสั่งทูลดองเสนาบดี เริงเตรียมกรรชาพลดั่งไกร
เป็นสามทัพเกณฑ์กองละดั่งหมื่น ให้ถอยยืนถวนทวทุกศิวไพร
ไปรบรับทัพแรกให้แตกไป ชย้าให้ไพร่รุกบุกเข้ามา
ที่ปากน้ำสำคัญอยู่แห่งหนึ่ง เอาไช้ซึ่งค่ายคูรักษา
ให้ถากบันนบขมฝรังชนางกา คชย่องเข้าศึกให้บรรดิษดาญ
แล้วเกณฑ์ไพร่ในเมืองชนหนาท พดกมณศรีครวครวโยชหาญ
คำแห่งไหนใครระชาธรรการ กุระมดาญชีวันให้บรรดิษ ฯ

๑ เด่นารับอภิเษกทรงกษัตริย์ มาเร่งรัดเรียกกันเลี้ยงหัวนโหด
 ครั้นพร้อมเสร็จยกทัพขับกันไป คอยรังษัยราชวามตาย
 พวกรักษาหน้าตักถักหม่น ประจวบนั้นน้อยใหญ่ได้คันทู
 บางชนบ้อมดอมวงนงประทุ มีให้คนเร้าจะเจ้าจะจอม
 เทยวรองบ่าวสาวอาณาประชาราษฎร์ ตั้งให้ถวาศครอบครวเซาหม่อม
 ทงเหนือใต้ไพร่ฟ้ามาประสม ตั้งชุมนุมแน่นโปในกำแพง
 พวกลูกศรพิชัยแดงชิงของ เขาริงทองได้ถึงเที่ยวผิงแผ่
 ทงเฮมโฮส โภชนาราคาแพง ทดระแวงของราชมไม่มดบาย ฯ

๑ นายตำรวจคนางนาฏในราชฐาน แดกรับดำรงค์ใหญ่ก็ใจหาย
 หดวงแม่เจ้าทาดนางทงรวนหา ใหญ่ยักย้ายราชวองทำกรองกรวย
 พระญาติวงศ์พงศ์กษัตริย์แด่นม ทดหมกรมตรียมอุราทำหน้าจ้อย
 ไม่นคหน้าทานามเกนไรรอย ถัดหัวราชวองใส่กาทุกนาร
 บ้างพูดกันว่านิมเชิงฮกกระแตก กัดหัวแต่แรนเห็นเราว่าละเถาดี
 มั่นจับได้จะไปฆ่าฆ่าเขาดี ไปเรือนดีฆ่าตายลูกกายจริง
 บรรดาเหล่าสาวสอรรค์ให้ครันคร้าม คิดไปคามวิสัยน้ำใจหญิง
 บ้างไปบอกเพื่อนรักตักพิง เราอย่าทั้งกันทนอดจนมรณา ฯ

๑ ช่างธำรงกษัตริย์กษัตริย์ชักรัก แต่แจ้งเหตุให้วโยสโศกหนักหนา
 รับครวใจไปปราสาทราชริตา เขากอดแก้วเกษราโศกาลัย
 ใจถกนอยกอดยักเจ้าแม่เอ๋ย กรรมเจ้าเคยดมสร้างแต่ปางไหน
 กษัตริย์ชนหมั่นแสนทุกแดนไกร นารตเจ้าทำวักไม่เป็นไมตรี
 ทำจนให้ยายแรกก็แปดกราติ มามุ่งมาดหมายประโคมแม่โถมศรี

ไม่ให้มันนั้นมาจะรำ
 แม่กตวิพระบิดุรงค์จะตั้งเจ้า
 เช่นนั้นแม่หมายจะวายปราณ
 กันแต่ลงดวงตางัดชอกช้อนให้
 หงอกรแก้วเกษราจิดาณย์
 ถึงสุดกตวิพระบิดุรงค์จะตั้งลูก

ชาวบุรีร้อนใจดังไฟเผา
 ไปให้เขาต่างประเทศเขตสถาน
 แต่ส่งดาร์ชายใจจะไถดกัน
 กำนัดโนใหญ่่น้อยพลอยไศกศัถย์
 นางกัมกันแดงให้พิไรทูล
 จะไปผูกคอตายให้หายสูญ

ไม่ขอพบคบแซกแปดกประยูร
 พระมารดรสอนนิศาว่าเจ้าแม่
 มันนั้นดอคนนคับนภาวนาไป
 แม่จะ ไปเฝ้าองค์พระทรงเดช
 พดางจุมพิศชิตาวิธาดิณย์

แล้วนางพูนเทวนราระกำใจ
 จะอยู่แปดปางปราชาไปไหน
 ให้พญายพดพลวชาญกรรค์
 ให้แจ้งเหตทุกขรอนไต่ผอนผัน
 แล้วเลิกค้อยได้จมาดังดำมี ฯ

๑๑ ดั่งดาร์แก้วเกษราจิดาณย์
 กตวิพระบิดุรงค์ให้หมองศรี
 กตวิจะตั้งคอกไปแก่ให้
 คิตะมึงถึงพราหมณ์เทรามาธิดา

กตวิมารดรจกทองให้หมองศรี
 นางเรากัดโยธาให้กตวิ
 ใจจะขาดเฉียดด้วยคิตพิณย์

ได้ตอบดาร์การรักประจักษ์ใจ
 พอรชาวราชักจะนิกหรัณ
 จะหนีไปไม่ส่งมั่งดักคำ
 จึงเรียกดัพเพยงมาเคียงข้าง
 แม้นสุดฤทธิษิตรงค์จะตั้งไป

จะจำไถดเนตรน้องเพราะทองกรรม
 เพราะหมายมั่นไม่มกอุปถัมภ
 หรือจะจำคิตอาณประการใด
 แล้ววาทีนางจะทำไฉน
 น้องนี้ไม่ขออยู่จะสู้ม้วย ฯ

๑๒ ทั้งด้นทางต่างประโดมโถมเฉด
 แม้นแม่เจ้าขอชดว้ายจะตายด้วย
 ต่างครวญคร่ำกำธรรคระทวย
 ใครจะช่วยแม่ได้ก็ไม่มี

จำจะไปไต่ถามเจ้าพราหมณ์น้อย ยังคิดสยบครองครวญอยู่ส่วนศรี
ซึ่งดำริว่าด้าวแดนทวี ประเดี๋ยวจะคิดอ่านประการใด
แต่ประจักษ์คนเขาค้นคว้า จะไปมาซ่อนเร้นเห็นไม่ได้
ว่าโฉมนี้จะประดังคดมาดัย ให้ออกไปเป็นรบดังจงบังควร ฯ

๑ พระบุตรศรีสัตตวงศครีธว่า กระหนพศรีธดาจไปถ้วน
แล้วชักใช้ไต่ถามตามกระบวณ ให้ถ้วนต้วนมาอย่าขาด ฯ

๑ ศรีธดาดีใจเราในหือ เบ็ดคนต้องต้องเคยเกศหัว
แล้วผิดหน้าทาบแข็งแค้นทรยศ ให้หาดีถ้อกระจาดถ้วนาคณอด
บอกกับชายนาขประตูก่ากับ บัดนี้รบดังให้ไปถ้วน
นางโฉมนี้จะประดังคดออกถ้วน บอกลแล้วถ้วนรีบรุดไปอุทยาน
พอเห็นหนอกษัตริย์ด้านพราหมณ์พลอย มายาแกล้งคอยทำนาถ้วน
จึงหยุดยงนางประนคบหมาดัย ในวราณคยพราหมณ์ทองถ้วนคน
แล้วเดดเร่งแจ้งขอพนชตวรรษ ถักคตบถ้วนแล้วเห็นไม่เป็นผล
บดินทาวุธเหวเราถ้วนกพด มาประจัญจะให้ถ้วนองกษดา
ทูลกระหม่อมจอมกษัตริย์ของจกทพ ไปตงรบรบพุ่งยงหมกหนา
ถ้วนเพดยงพดจาถ้วนองกพงา ถ้วนยาหมายมนจะบรรดัย
จึงใช้ธามาถ้วนเป็นความถดับ พระกระตบยคเชิญเป็นโฉน
แม่นสุตฤทธิธตฤฏณัย จะบรรดัยถ้วนให้ถ้วนบประมาณ ฯ

๑ พระพิงชาวผาวรอนถ้วนถ้วน ถ้วนถ้วนถ้วนถ้วนพาดังถ้วน
จึงตอบคำศรีธดาพพาพาด แม่นเกิดถ้วน ถ้วนถ้วนถ้วน
ท้าวจะถ้วนถ้วนถ้วนเหมือนถ้วนถ้วน ถ้วนถ้วนถ้วนถ้วนถ้วนถ้วน

ถวายตัวเป็นทหารชกด้านคี่

ให้โยชิตัพแถมแตกกระเจาย

ทั้งพวกพ้องคนไม่เซ็ดขาม

จะตั้งครามเรียงนางเหมือนอย่างหมาย

เม้นดวงเนตรเกษราชั่ววอย

จะขอตายตามด้วยที่ปฏิญาณ

ฉันทเจ้าเอาราวมาบอกพิ

เป็นไมครีกรามเท่าชวอาน

ทำโฉนพิจะโต้ทวารสาร

ช่วยคิดอ่านแก้ทุกขยาธูญใจ ฯ

๑๑ ครีธดาหน้ามอชรมอยหมาย

ทำเอียงอายอ่อนนคณแล้วพิให้

นำหัวเราะทั้งทุกขฉนุใจ

พระจะไปเป็นทหารดังดาร์จวัง

ชนกเด็กเหินชโศกมไรวาย

ไม่สบายเหมือนหงเทยวเกยวมูญ

ถึงกลาหาญชาญชัยจะไปวัง

ก็เหมือนเงาอมวอญจะทานทัก

ซึ่งโปรดไวโยเยอเมอศเก

เหมือนมณหรือจะผูกกับลูกบัก

ไมเคยเรียงเมศพรวิศน

อย่าแกล้งครีธแนบคยภิปรายเปรย ฯ

๑๒ พระแย้มชมพรมพักพรพนาวิ

อย่าเหินราดไมครเจ้าพิเย

ไม่เห็นรทหนักในน้ำไคย

ทั้งยาระเยอชอนว่าดาร์พัน

ถึงมอชบุรปร่างเหมือนอย่างพิ

ถ้าชอชเรียวแรงแข็งชน

แต่ชคนพดอชดกมมพ

จะหาหินเฉยให้มอชกับมอ

ครนจะชอกชาด่าเหมือนวากฉว

ก็กลดทาวจะไมรับไมนบถอ

จรงชองพชวเราเจดอ

ถ้าเห็ดมอชค้อมมาฉน

จะไปรับโฉมงามทราชมอว

จากปราสาทมาส่งฉนไฉฉนศร

เม้นฉครามตามมาจะราวิ

ให้ไพร่ยอเยอชอช

เจ้าเข้าไปในฉจงพชว

ได้เรอชราวิชชอกมาชชกนา

แล้วเศคชอชฉนมาให้ศรศุตา

นางค่านับรับบุปผาฉกรรไค

ทั้งสามพราหมณ์ถามชาวอังกฤษว่า
 ศัตรูตัวข้าเจ้าไม่เข้าใจ
 มันจะคงไปเมืองหรือ
 นางพอคดขคิดเคืองข้าเจ้าถึงค่อน
 ถึงปรากฏของอย่างเข้าข้างก็
 หนอชนตรียศรดังมาอย่างไร

ถ้าถามว่าพรหมของไม่สองใด
 คุณข้างในจะอยู่ดูหรือทุกขรณ
 จะช่วยถือศักร์ถาวรธมานธมร
 แดงบริษณกลบหลังเข้างใน
 ชัญชรเจ้าแจ้งเถลงไซ

รำพันให้แจ้งจิตพระธิดา ฯ

๑ ฝ่ายพระนุชบุตรศรีสุวรรณ
 คิดถึงองค์ทรงเดชเดชา
 เมื่อรูปทรงองค์เขี้ยวขอนแค้น
 นาดังถาวรธมานพาทนทหนานก

พระยอศรกรรพทของของของ
 แม่นบ้านเดื่อเมืองแดกแดกเจ้ามา
 ขอวาขวงข้างบาทบพเรศ

ถึงชาติหนึ่งโดยเป็นคตง
 ชนชายชนหมันแด่นทองแผนภพ
 นางครวญครวญว่าฟังจะต้องระไ

รู้หรือว่าพระคชยจะห้อยหา
 จะหาถาวรธมานเพราะความรัก
 ยิงธมณแก่นกคกรจะหาญหัก
 นางชบพิกครให้ธมณถนมาตา

เมื่อไรธมณจะได้ออกไปหา
 จะบอกเล่าให้ไปให้พบประตบองค์
 พระธิดาเจ้ากษัตริย์ราชราหัง

ขอพบองค์ภูวนาททุกชาติไป
 ไม่ขอพบขบคิดพิศมัย
 ด้วยจิตใจอยู่ที่ศรีสุวรรณ ฯ

๒ ธิดาของเคืองข้างบรรจกรรมแทน

ต่างก็แค้นครวญถึงธมณรวิญ

ข้ากับเจ้าเศร้าโศกเสมอกัน ไม่เว้นวันไหนให้อาถยธาม ฯ

๑ จะกล่าวถ้อยนายทัพพทเทณราช พบอำมาตย์รมจักรเจ้าหักหาญ
 ทั้งยังแย่งแทงพันประจัญบาน ไทยไม่ทานมีธแรกก็แตกยับ

๒๕
พจนานุกรมไทย

๓ ค น จ โหมเข้าโหมจับ

ชาวบุรีรัมย์ชอบไม่รบรบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑) ดังสารท้าวทศวงศ์พงศ์กษัตริย์ โทมณัฏฐกฤตบรมจนาภมเหสีของ

เสนาในไพร่นายกัศายเนือง

เก็บภาพเมืองแม่หม่มจระเข้ทราย

นักแต่งของขบถา โหชาศักดิ์

๒ ๓ ๔ ๕ ๖
แถวถัดบนยกคตู่ไพร่หาย

ทวนมานะภักตราปรัราชาย

ถึงเบญจายโฆชโหิตชชา

~~អង្គការសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ~~

พวกขุนนางให้เกณฑ์ไปเกณฑ์มา

เที่ยวตรวจไพร่พลที่หนองคาย

โรงเรียนวัดหนองไผ่

แม่แห่งชาติกษัตริย์มาทศพร

จะยกย่อง: พานิชดาไทย

หอสมุดกลางวัดราชโอรสาราม

ยงนพ โทษะแยงรบ ทยัษเชน

แสดงแผนที่ โทร โทร โฉนด

ด้วยสำนักงานการชั่งตวงวัด

จะได้เพิ่มเติมคนบนเรือกัน

เจ้าพระยาสุรสีห์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

๑ ฝ่ายทหารกำหนดการออกลาดตระเวนตามชายแดน

เราคงควรระวังภาพพจน์ของนักกวี

แผนปฏิบัติการด้านพลังงาน

จำจะให้ทุกคนหนึ่งข้อ

ไปว่างานขอความตามประสงค์

แผนเจ้าเมืองมณฑลยกราชการ

ให้เร่งตั้งพระบิดาอย่าช้านาน

เติมพรอมใจให้เต็มยมนเขยมนหงส์ดี ให้ผดขำราทกกาหาญ

๑. ใหญ่ดอตำราทกตำหาญ

กรมตำรวจปกครองจังหวัด

ชุดเคสสารไวไฟเห็นเป็นสำคัญ ฯ

๑. ข้างพวกไทยให้ตามไปถามซัก

แจ้งประจักษ์ความจริงทุกสิ่งสรรพ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

มกราคม ๒๕๖๓

๑ ทรงกษัตริย์ให้กลับโปรดสาร เหาะมาอ่านพร้อมขุนนางที่ข้างหน้า
 หงส์ดั่งมณเฑียรชมมา ว่าเมตตาทุกท้าวเจ้านคร
 พระเป็นเจ้าสาวธิดาธนาจักร ประสงค์รักพระบุตรศรีสันทร
 ไฉนน้องชดช้อยกับบุรุษ กิดตรอนมิได้รับให้อุปประมาณ
 จงครัดไซ้ให้เรามาเขาโทษ ให้สิ้นโคตรชดช้อยมหาศาล
 บัดนี้เราเหาะมาด้อมบ้อมปรากฏ ชัดทันเห็นมอญลูกเกอเขยใหม่
 แม่นับเขากจะตายตายกริบต จะคิดลอบหลบหลัดไปอีกหรือ
 แม่นโธ่น้องชดช้อยไม่ค้อมมือ ขยาดคงเริงดังองค์บุตร
 จะนำนางไปถวายด้วยชีวิต ให้พ้นลอบยุบร้างซึ่งกรุงศรี
 ไม่ดังมาถาเราได้เขาคิด ขาวบรุษจะตายด้วยวิชา ๑

๑ พระทรงฟังหนึ่งตรัสเป็นท้าว จงถ่านนวมนตรีทบทวน ๑
 หงส์ดั่งมณเฑียรชมมา พึงเดชะใครจะเห็นเป็นอย่างไร ๑

๑ ฝ่ายเจ้าแผ่นดินหาข่าวพร้อม แดงหลดจกนักษัตรราชชนาถย์
 มีข้อพนันยอมยอชิงจะชิงชัย ก็เห็นในพันอาญาบ้ำจามิศร
 แม่นทรงธรรม์กรุณาประหารราชภูรี อนุญาตยอมถวายให้หายผิด
 เหม่นพให้เหล้าชาวบุรีมิขัด ขอบพระองค์ทรงกิดให้ศุภการณ ๑

๑ พระพิงคำปรึกษาพวกราชเฝ้า ยิ่งร้อนเรารากกับไฟประดัยมดาญ
 แดงนกดกรักตราช้อยชานาน มีโองการตั้งมหาเสนาใน
 จงปล่อยยทุกชดช้อยหงส์ดั่งสาร ไปแก้การณนอกกับแม่ทัพใหญ่
 ซึ่งให้กิดผิดรอบเรารอบใจ ขอบกรักไถ่ตรของควมศักดิ์งามฉนิ ๑

๑ อำมาตย์รีบกลับชดช้อยถามอกทุก ต่างคนพุดนัยน์หมายแด้วมายณ

ท้าวทองกีบช้างจากอาสน์สุวรรณ เข้าบรรจกรณแทนแค้นรำคาญ
บรรทมหนึ่งซึ่งแทบแนบแขนง ไม่ตรึงด้วยโครงพากระยาหาร
เสียงดังฮึดฮัดออกนอกพระดาน พระองค์จวนพร้อมพรั่งคชยทั้งความ ฯ

๓ ฝ่ายพระนุชนครกับพลเพียง
ให้คนใช้ไปตีบ่าวซึ่งคราม
นางโอรฆณจึงก่ตั้งพระขนิษฐา
โดยนุ่งเชือกกักขังทองถนาม
มาทูลศควาว่าเขาดันมีขมปรากฏ
ก็ห่มสายชอนาน่าสงสาร

ผู้พี่เลี้ยงเคียงโตมประ โตมฉาน เขามาด้วยยากันแดงแข่งพระทัย
หมอกษัตริย์ครต้อจระมารบ กระตองอันจันแทะระแทะไร
เห็นพระองค์ทรงมาหมอนอนไว้ ขยาดเฝ้าโคเถยพระน้องจระหมองมอด

๑. ข้าพเจ้าขอเรียนว่า ข้าพเจ้าได้มีโอกาสได้พบปะกับท่านผู้
 เก่งกล้าและมีความรู้มาก ๆ และได้มีโอกาสได้ฟังคำสอนของท่าน
 ซึ่งทำให้ข้าพเจ้าได้มีความรู้และมีความเข้าใจในสิ่งที่ท่านได้สอน
 ข้าพเจ้าขอเรียนว่า ข้าพเจ้าได้มีความรู้และมีความเข้าใจในสิ่งที่ท่านได้สอน
 ข้าพเจ้าขอเรียนว่า ข้าพเจ้าได้มีความรู้และมีความเข้าใจในสิ่งที่ท่านได้สอน

จึงปรึกษาว่ากับพระทรมณีสถำนาย นพดลคยพระธิดาพาพา
ที่ไม่ห้องบ่งโยใครคอกหรือ จึงยกคณินหน้าไม้อาราน
เจตนาว่ารายคณินบปรากกร ไม่ถึงตำธำนางหรืออย่างไร ฯ

๑ พญางูเห่าเห็นตัวคนว่าจวนจิต หรือพอกึกเห็นจะกัดของทำนองไหน
จนรังสัดความก็ตามใจ ไม่ไปไกลมาหาผัวดี ๆ

๑. หน่อกล้วยครี๊ดว่าถาเร้นนั้น จะพากันไปเฝ้าเจ้ากรุงศรี
เราเดินทางหว่างสายพวงโพธิ์ ให้โยชก้องทัพออกจับตัว
จึงหนีฝ่าซำศักดิ์ระอิดไธ เขาหัวโฮขาวพลไปคนละหัว

แทนรูปเขียนคอกไม้ถวายตัว ให้เห็นทิวเขาโดยอ้อมเรา ฯ

๑ เจ้าพราหมณ์พึงฉวีวรรณเกิดฉดาค

ด้นเป็นชาติเชษฐาชนไม่อายเขา

แนบไม่ให้ใครรู้จะดูเบา

ด้วยรูปเรณูอันไม่น่าจะรำเกี ๑

๑ พระแย้มฉวีวรรณด้นพราหมณ์เพียง

จุฑามะเกยกันอยู่โยไปหรรษ

แต่แต่งองค์ทรงงามเป็นพราหมณ์

เห็นพระบดินทร์ของของชาวยุ
ทเดียวพราหมณ์ด้นคหะพ่ายด้วยกายา
พระนำหน้าพาทนออกนอกอุทยาน แดงเต็มฝ่ามือกายพวกไพร่ ๑

๑ ฝ่ายประจักษ์กษัตริย์ประหัด พราหมณ์บังอาจเดินมุ่งเข้ากรุงศรี
จะจับไว้ไคถามความบรู

พวกโยมพร้อมออกด้อมพราหมณ์

พระโณมยทรงกระบองของวิเศษ ด้าแดงเศวตชัยในด้นาม

ด้นพเดียวเคียงหน้ากาดังความ คอยเห็นความพันแแรกแตกกระจาย

หน่อขลุ่ยกรวดแกว่งกระบองฟาด บ้างคือขาดแขนกระเด็นไม่เห็นหาย

ตัดศีรษะโยธาที่ม้าย

ทงด้นนายหัวมาหน้าประค

พวกรักษานาทกมฉว

ทงนายบ่าวบออกกันด้นน

เห็นพราหมณ์หัวหัวแแรกแตกกันดู เบ็ดประคให้เจ้าเราในเมื่อง

แล้วเดินทเป็น โหญจึงไคถาม เจ้าหนุ่มพราหมณ์งามเหลือคณเอดอง

พอหากนพินฉาเข้ามาเมื่อง ชูเรื่องวราการด้นใด ๑

๑ เจ้าพราหมณ์ว่าข้าพเจ้าจำเภาแตก เป็นแต่แขกเมืองมาอยู่อาศัย

เห็นเขาฉฉมฉมปรากฏว่าคาญใจ ไม่มีใครรับกับทมิฬ

จงเข้ามาว่าจะขอออกต่อด้าน ถึงหารมดาญพวกแรกให้แตกอัน
 ด้านของพระเศรพระคุณท้าวเจ้าแผ่นดิน ให้เพิ่มภิญโญศปรางูไป ฯ

๑ พวกเจ้านำนกระหน่นหรือ เจ้าพราหมณรอรบว่าอย่าตั้งยัย
 ด้มกระเน่ณักัดใจ พาเข้าไปทุดแถถงแจ้งกิจจา ฯ

๑ ด้มเค็จท้าวเจ้าบุริมจักร เพ่งพระพักตรดูพราหมณ้งามหนักหนา
 เจ้าหนุ่มน้อยนวดระของเหมือนทองทา ดูดวงหน้าเนตรขงดังวงเค็ม
 ทงดำพราหมณ้งามราวดาวประดับ ถูกดำรับกันกระไรใครจะเหมือน
 ด้มด้มไรคนพดเรือน ด้มด้มทางเข่นโง่งการทัก
 น้แเจ้าเผ่าพราหมณ้งามโผ ด้มด้มช่วยด้มหารมดาญประกษ
 ด้มด้มเข้ามาไ้ชอบใจนก ด้มด้มให้คักเค่เห็นเห่ด้มมือ
 ด้มด้มเจ้าเขาอย่งถาดนอย ด้มด้มเกดอยจะไปด้มอ้ายอูหรือ
 ด้มด้มให้เกพถนดเค่ถนมือ ด้มด้มด้มด้มมาว้น
 ให้เร่ด้มของควาขริตาถวย ด้มด้มถนดถนดถนดถนดถนด
 เราประกษเข้าเฝ้าเห่ด้ม ด้มด้มให้ด้มด้ม
 ด้มด้มเจ้าออกขงขยไม่ชนะ ด้มด้มให้ด้มด้มหนักหนา
 ด้มด้มจะปรานศักรูพารก ด้มด้มด้มด้มด้มด้มด้ม

๑ เจ้าพราหมณเพ่งบังคมบรมนาถ ขาพระบาทพาทเพียรไ้เรือนจบ
 ขานาญในไ้เรพทวเค่ศกรบ จรรุกรบราวให้มัย
 ด้มด้มด้มด้มด้มด้ม ด้มด้มด้มด้มด้มด้ม
 ด้มด้มให้ด้มด้มด้มด้ม ด้มด้มให้ด้มด้มด้มด้ม
 ด้มด้มให้ด้มด้มด้มด้ม ด้มด้มให้ด้มด้มด้มด้ม

จะเอาผ้าพระองค์ทำสังคราม ช่วยปราบปรามป้จามิตรกตมเือง
ขอแต่มาพาสั่งต่างต่าง เป็นด้อย่างชาวเขยจะเดยวเหลื่อง
ที่เคยสักผกฉกตดไม่ขัดเคือง ประดับเครื่องดำห้รบบให้ครบครัน
แล้วไปรดให้ไปนคินายกองทั ให้ขอกรับมดเป็นคูน
จะถึงหารผดณูนายวายุวัน แล้วไล่พ่นพอกไพร ให้เข่นเมือ ๑

๑๑ ดมเด็ท้าวทศวงศ์ทรงดัดบ เจ้าพราหมณ์รับอาช่าเห็นถลาเหลือ
รู้ชาดามารถเป็นชาติเรอ พระทองเชษฐน ไคใครจะปาน
จึงตรัสว่าถ้าเจ้าเรอเจ้าเรอ เราจะนกว่าหมอนบุดรตุดดงดาร์
แล้วกรตั้งดั่งเนนปรีชาชาญ เกณชกตารให้เจ้าพราหมณ์คุดตามบุญ
เอาน้ำทรงโรงในมาให้ แดกแต่สิ่งกำกับเป็นทัพหนุน
เห็นเพดยงเราเข้ารอยให้ขอม เศรษฐกิจจะแพกเจ้าพราหมณ์
ให้คนนายทัพขวาววาทรง หมายาททางถวามกลางดงาม
จะขงชัยไวยศให้คงงาม เพดขมจางจะดั่งขงคชดา
บนเชิงเทินทำให้มีที่ประทับ ไว้สำหรับตเด่นเป็นดง่า

เร่งจกห้องทองพระโรงรจนา ให้เจ้าพราหมณ์ตามประดาตบายไค
แล้วปลดอบกามพราหมณ์น้อยยกถยดงวาท เจ้ารู้คำตคราแหว่งเพคไค
จะตะเคาะเคาะระทิมางนอย่างไร ช่วยขมไคม่อนฉนให้บรรเทท ๑

๑๒ หมอภษศรียดมคเนจิงเต้เต้ง จะตองแคงเคียงพิชเป็นดเ้า
ดำห้รับทำางดรงนวงนงเยาว์ แดวเด็กเน้ามัคกระหัดเคาะไป ๑

๑๓ ฝ่ายท้าวทศวงศ์ทศองขอ ด้วยเชตมณคังไม่ดงชัย
จึงว่าเชิญโถมงามเจ้าพราหมณ์ไป ที่ข้างโนจะไคช่วยอำนวยการ

แล้วนำหน้าพาพราหมณ์ตามตลาค เขาในวงนังฮาดันมุกดาหาร
 มเหตต์ดาวดรรชนีกังวาน มาหมอบกราบกราบก้มบังคมคิด
 พระบชกของคณดกษณมอศรค์ เจ้าพราหมณ์เทศทงดัดขยัน
 เห็นฝรั่งยกฤษมาคคพณ จึงบอกบนพันฝ่ามาหาเรา
 อะธาดำมาแรกให้แตกยับ ถ้าเฝ้าร้งรพแล้วจะแทนพระคุณเขา
 ชนองค์แก้วเกษราธิดาเรา ช่างฝ่ายเจ้าพราหมณ์เห็นว่าเป็นเคราะห์
 ประเดยวณพิทพาเรามาด้วย ให้เขาขจรคณาทำละเตาะ
 เคะบุญอุกนชัยค้อยละเตาะ ให้ตั้งเคราะห์หันโคกตันโรกภัย ฯ

๑๐ มเหตต์ดาวดรรชนีกังวาน นางกษัตริย์บนคจรมโหม

ศรูปพราหมณ์งามพรหมมอศมอศรค์ไม่ คงปรายตย์ตันทนาด้วยการญ
 นำเข็นตุฎโศเป็นพันของ นกคตของรูปร่างเหมือนฮอนอย่างหุ่น
 ขวยรบแบกแตกแตกแค้นคณ เห็นคุณ จึงการญรายอุรชธรา
 ซึ่งเจ้าจะละเตาะพระเคราะห์หนอง คอการขยงดังโคจะได้หา
 ศรัตวรณอภวนทจันรจา จะเข้านาชาวดาตคาคเพคาน
 ให้โถมยงนงเขี้ยวเข้านคท รตนันคณรชากระยาตนา
 จคคตคตคตเครื่องมคตการ จะโคฮันมนคตละเตาะพระเคราะห์นาง ฯ

๑๑ ท้าวทศวงศ์ทรงพิงไม้กังขา ให้จัดหาดาวพิตไม้ขัตติวง

ทุกกระทรงหลวงแม่เจ้าทงทาวนาง วันไปปรangkพระธิดายุพาพาด
 ทูตแถลงแจ้งความว่าพราหมณ์เทศ ผู้เคษจะมากำนานาน
 ภูณยใช้ชามาคคการ ให้เขายอดยเข้านคทพิท ฯ

๑๒ นางพิงความถามซักประจักษ์แจ้ง ว่าพระแถลงจะมาหามารศ

๕๑ ๕๒ ๕๓
 จงว่าความรบดังเกิดกรณ
 ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘
 ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓
 นาง โฉมยทรวงตะอินถนาคา
 ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘
 เมธูรูปทรงองค์เขวจะเค็ดชาติ
 ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓
 จะดูเขาเขาชีวิตมาปลิดทั้ง
 ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘
 แม้นมาถึงปรวักทของหึงจะห้าม
 ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓
 ถึงอับจนผลกรรมใดทำมา
 ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘
 พดียงวาวาแก่นทงตำพรหมณ
 ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓
 มาถึงนหระว่าให้ตัวพัน

แล้วเทอเจ้าในห้องไธยา
 เขอกอกเขยอจออกอาดา
 คิดว่าจาเงินเงินมาเป็นจริง
 กิยามารยาทเหมือนมนุษย์หญิง
 ยิ่งคิดยิ่งส่งสารพระผ่านฟ้า
 มีให้พระโฉมงามออกอาดา
 ครั้นนั้นหาหนไปในไพรวัน
 ในหามปราน้องราชให้ชายฉน
 ปรกณากันทางแฉะแห่งคช ๑

๑ ฝ่ายท้าวนางต่างแค้นตามรบดัง พระบิดาทรงนามนทปณดัมบ้อย
 ๒ ประทับอยู่เพยบนบุรุษระยชัย
 ๓ ให้เตรียมกองเสด็จสรรพแล้วกลับไป
 ๔ ทูลตองตองกษัตริย์วิภาคเสด็จ
 ๕ เสด็จโดยจินดาธรรมด้าย
 ๖ ตองกษัตริย์ครีตวันพรหมณครรโด
 ๗ กำมุดในนางห้ามก็ตามมา
 ๘ ขึ้นปราสาทพระบิตศรีดงศักดิ์
 ๙ เห็นทาศดแจ้งพร้อมหมอมบุผา
 ๑๐ ให้พรหมณนางของชยุดเวดา
 ๑๑ พระมารดาเจ้าห้องทองบรทม
 ๑๒ เห็นอุกนชัยธรรยเศร้าเฝ้ากันแดง
 ๑๓ จึงบอกแจ้งคุบเกล้าทงเฝ้าม
 ๑๔ พระบิดาพามุรธาคม
 ๑๕ เป็นพรหมณพรหมจารีทงัดคน
 ๑๖ จะตะเตาะเคระหิราย่ายดงาท
 ๑๗ ให้แกดัวกลาดโรคาถาผด
 ๑๘ ด้ายดัดใจไปเข้าทมนท
 ๑๙ จะไดพณภยอนคราย ๑

๑๐ นางกราบกราบมวรดาประหม่าจิต ให้เงินคิดอดรู้ไม่ร่าย
 ๑๑ ทำบิณเบ็ชเช็ชชารชะอาชย หมอบรับมายเบ็ชหน้าไม้พาท

องค์ระทวยช่วยขึ้นตะเทินชาย	ขึ้นช้างตายคอปรังพรมาม
ซึ่งข้าอ้างศรัทธาเพราะความรัก	พระคุณหนักยิ่งกว่าธำรงถาวร
แม่หม้ายไพรินทมิฬนาร	จะดำรงอยู่เรี่ยววันทุกคืนวัน
ถ้าเจ็ดศพปราบเจ้าจามิตร	พระทรงฤทธิ์มรณาจะอาตัญญู
มีขออยู่ด้วยว้าววช้วน	พลางก้มก้นแดงตะขมกลั่นนาตา ๗

๑ พระรับจวญวญอุยอณตมรณัง แม่เป็นหญิงยอดคนนุษย์ผู้จะหา
 เพราะรักนางอย่างยิ่งกว่าชาติ จึงอาดาบตรงคอออกดังศรัทธา
 แหกฝรังขงฤๅษเฒ่าคณิศร จะหักคอกให้ฉวยอากถาถนอม

๑ นางฟังคำหาเคืองข้าแต่องค์นี้ ยังทศร่อนกึ่งขวานาบดัด
 แม่สอดคมขบจะเคียด คงเป็นทศเจ้าพระยาอย่าปรามก
 เมื่อเขวของศทรวงฤๅษเฒ่าคณิศร จะประจัญกับศัตรูไม่ถ่ม
 เขวรบกันมณณดกกาถกถม พ้องปรารมภ์ร้อยอย่างไม่วางใจ ๗

๑ พระแย้มยมพรหมพราหมณ์ตายราบ กระซิบกระซาบดังมีศรพิณมัย
 พรหมเจ้าเจ้าตามเด็กลงไป ดุซึ่งชัยบนพลับพลาหน้าเชิงเทิน
 พย โห่ทมนแรง ไต่แดงฤๅษ
 สรรค์ด่าว่าพระไม่ละเมิน ถึงไม่เรี่ยกไปคู่จะดูตาย
 ดำพดเจียงคางคอดไม่รอด กระซิบดัดว่าเจ้าพราหมณ์ดำมดหาย
 ช่างชนิดแรกเหตอเบื้อจะตาย ครอบกายก็ไม่น่าอาดาบ
 ถ้าเจ็ดศพฉวนฉวนทองดำมด จะต้องตามหม่อมค้ายดงทลายศพ
 แม่ชวนของศทรวงฤๅษคุดอพยพ ตกवारมร้อยเท่าทงเบามือ ๗

๑ พร้าหมอนพิเลียงเบี่ยงบายภิปรายตอบ

เจ้าวราชอบกอดเห็ดจะเช็ดถอด

ช่วยรบดึกเมืองให้เดือดดอด ไปปดามมือเหินจะเบ้นเหมยอนเซมหนัก ๆ

๒ นอกษัตริย์ครัดห้ามตามพิเลียง ขยาทมเถียงค้อจำนวนจะจวนตก
อันถอบคำว่าจะจวกรัก หัดนถกยอมนรูยู่แก่ใจ ๆ

๓ ฝ่ายพระนุขบุตรีศรีวิไลดี เกรงกษัตริย์ของพระองค์จะดังดี
กระซิบว่าน่าเบื่อนเมื่อไร จังจะเค็ดำเร้วเด็คพิช

สร้างดวงตอหมยเขมเด็กดะเดาะ น้าหิกราวะถาเขมตบคิด
แก่งโหนงคองมาวังย้อยอย่าง พระสนมบริวารจะดังกา ๆ

๔ พระพิงคำคำใจโกธดวาท ไช้จะรักเดียดวยรักนงหนักหนา
กระซิบดังด้ายใจฮาดยด่า แม้ดวงเนตรเกนราจถาวร

พิชยฝากความรักทหนักถอก ขยับคืบยกไ้แต่ในนาใจดม
ถึงม้วยคณันพันแดงดวกร อย่านอยมรณในครวของพิเคย

ขอฝากความเสนหาด่าพิภกค ภิรมย์รักวรมเรียงเคียงแขนง
ถึงคิวไปใจฮุยเป็นคู่เซย เมื่อไรเคยจังจะสมฮารมณเรียม ๆ

๕ นางพิงคำคำว่าน่าดังเวร ชดเนตรพุ่มพ่ายไม้อายเหนียม

ประณตนอบคอบความคานชรเหนียม น้องทุกข์เทียมเท่าฟ้าดูจากร
แม้นมิกคบิดราษมาตรงค จะเรียมองค์ไ้ไปปราดทวารฐาน

บรรทมทียภช่วยยู่จน ให้ด้าวาญร่มเกด้าทุกเพรางาย
นิจมใจไ้แต่ใจนไปดวย เป็นเพื่อนม้วยภูวนาถเหมือนมากหมาย

แม้นเมคตาอย่าให้ของค้องไ้ด้าย นางพุ่มพ่ายชดนาด้วยฮาดย

บรรดาเหล่าดาวสุรางค์ทรงปรากฏครัน กับภักขรียต้ององค์ไม่ตั้งยัย

เดียงมิ่งมัพมพาราพิไร ดำคัญไฉนว่าบนพระมนตรา

จนจวนรุ่งเทียนรัยจะ ก่อหิมิต พระกำดัดตังมิตรนัยฐา

ทงต้องข้างคางจะอินกณนาตา พระฉลาจากบดลงกทงพเอียง

มานบหงบงคมบรมนาถ ยอรัมธาดันเบองซ้ายฝ่ายเดียง

พระบุตรนางอยู่ข้างเคียง คอยคอยเคียงเขาท่มดบัง ๑

๑ ทรงภักขรียครัดเจ้าพรหมมณเฑศ

ต้องฮานเวทธานานพานเจ็บหลัง

จงกลับไพล่บนอนนอนก้าง อยู่ทงพระโอรสต้นชวอด

ให้ท้าวนางข้างในออกไปดั่ง ดั่งพระองค์มาปราดาตราฐาน

ฝ่ายขุนนางข้างหน้าข้าราชการ เกณเทกทวโรวเค็ดกเดียงครกกรณ

พอเราครมคนกพรหมพร ทงหมาทองชวชวคทาหมน

ผูกพารัดมาดวนกถาบัน คงมาชนเค็ดขมขมประคอง ๑

๑ ฝ่ายพระนุชบุตร ในเวศน์

เค็ดบนเค็ดรหันธกษรียประหวัดหวง

กับทงดพเอียงเคียงบดดังก ไม่นอนนั่งสนทนาด้วยชาดัย

จนรุ่งแจ้งแต่ของคังรังธาน คิดว่าคาญจันธ้องไม่ผ่องไธ

ชวนพเอียงดาวดรรคกานต์ใน ชนเผ้าโทบคุราชมาคุรัง ๑

๑ ต้องภักขรียครัดทกแถวชกถาณ แมโถมงามทรมดงวนนวดทง

จนมาโยไม้อุดดำหรักษาองค์ หรือโถมยงชัคชววงเป็นอย่างไร ๑

๑ พระธิดาธาดูรทนต์

เดียงกักก้องโกธาสู่หาไหว

ไม่เห็นองค์ทงธรรมให้พรันใจ

จะไฉนไหนถูกน้อยจะพดอยตาม ๑

๑ พระบิดาว่าพ่อก็ไม่ขัด วนนตซึ่งขยในด้นาม
ไปพลับพลาหน้าประตูเจ้าพราหมณ์ จะสงครามคร่งใหม่ขย
บรรดาเหล่าอสูรรักกันตนาง จะไปบังกไม่ขัดข้อธมาชัย
แล้วตั้งเหล่าท้าวนางพวกร้างใน ไปตั้งให้เตรียมวอจรวดี ฯ

๑ ฝ่ายท้าวนางต่างคำนับรับบริวาร ชุดักถานองจากปราสาทศรี
มาเรียกเร่งกรณวงสังคต ยอของมอญวงทองหญิงชาย ฯ

๑ ฝ่ายพระหน่ออนุชาอรุณรัตน์ กับตามพราหมณ์เพียงเห็นเพียงด้าย
ต่างชำระสระต้นน้ำธาราญกาย ทอดหมายแควงามบึงพราหมณ์ช
พระทรงเครื่องเคยประดับดาบริบทย เพชรรัตนไพฑูรย์จรรณศรี
แล้ววงรอบบริกรรมทาพร บึงเกษมแรงกาตั้งทวงนารยณ
ครนเดี่ยวอสูรพจนกระบะของวงเวียน เจ้าพราหมณ์เทศกลีบคาบกำชาบด้าย
มาชนมาพาชให้คดกลาย พอนกายไปประทับพลับพลา ฯ

๑ ส้มเต๋อเจ้าท้าวทศวงศ์ดำรงราชบุรี อยู่ปราสาทพรหมพรหมพระวงศ์
ฟังคำเนืองเสียงโห่เป็นโกลา กรูว่ากคดคายชยยทัพ
จึงสระส่งทรงเครื่องพิชัยยุทธ ได้เม่งกฎแก้วเก็กเพชรประดับ
ทรงพระแสงเปลืองปลานคุดาฉบับ ครีธกำขบดาดูร่างกไม่วางใจ
ไปกับกุดเด้นเห็นออดฝาด ยอหวัดหวาดคคดพรนประหวั่นไหว
แล้วนำหน้าพาสนมกรณใน เด็ดเข้าไปหน้าพระถานชามชดา
ทหารแห่หอกดาบกราบเคียรดาบ พระทรงราชยานเดินดำเนินหน้า

ดั่งดาราหมื่นทิวาผดุงจากจรชดใจ ช่างกระไรอาของชอกสั่นกราม
 บ้างว่ารูปร่างกับหุ่นพ่อคุณเขย ยังไม่เคยเขาคัดกันของนักขาม
 แม่นโรมนอนทรายเดี่ยวคายนาม ให้ความเด่นหาทุกทวาร
 บ้างก็ช่วยอวยชัยแต่ในจิต จงระวังอุทธรณ์แรกให้แตกหนี
 พอโหมงเคียดสืบบาทฆาตกรวิ เจ้าพราหมณ์ศรีสุวรรณกัมบังคนตา
 กรงกษัตริย์ตรัสช่วยพระพรให้ จงมีชัยแก่ศัตรูหมื่นมัจฉา
 ให้มองแล้วแค้นอวดดาดซึ่งคำดั่งตรา ทรงศักดิ์ดั่งนารายณ์วายุภูณัฐ ๗

๑ ศรีสุวรรณกับดามเจ้าพราหมณ์พรหม

ประณคนอนบนปิ่นปักนทรวุฑู
 พอดบเนตรเกษรายงาตร คือเจ้าทนต์ดามารนาพร
 ให้ทหารหาให้รับดามหน ตาเนนพดลอุทธรณ์ขอด่านศรี
 เดียงผ้องกลองกองดั่งเทือนกรรณ พากโยธาเดินกรบวงดวนทวนร
 พวกนายทัพรบมาพยุค่าย คุกเข่นชนช้างหันเขตระเหิดระหง
 แก้งกรณชอยชอยเตนเห็นผจง ผ่านหวดรงหน้าพลบปลาตั้งารม
 เหล่าทหารราญรณประจัญศึก กระหิมย์สีกโหล่งซ้องด้นาม
 ให้หยุดยั้งทั้งด้นนาม เรียงไปตามรภัยหน้ากำแพง ๘

๑ ฝ่ายฝรั่งบังเกิดมาวิชาเขนทร์

ดูรเห็นมรดกานาญก้าแหง
 เห็นชาวเมืองชอกมาตงชุกดางแปลง ดอนเด่นแคงดักหลาดค้ายตา
 นายทองดัมดัมปทณณ แต่ไกลกันไม่ตระหนักรู้จักหน้า
 กงตั้งกายนายหมวดครวญโยธา บังเกิดมากของแรกแรกดมทบ
 วิชาเขนทร์เกณฑฝรั่งฝ่ายอังกฤษ มรหิดตแข่งชนเจ้ามรรจบ
 ดูรเห็นเกณฑชวอดอันกถารบ เขาธมทบกับบศนวดนตา

มลายูมรดานเป็นนายทพ
เป็นโยธิต์หมยศักดิ์ดา
ฝ่ายทหารฝรั่งทหาหมน
บ้างถือหอกดาบฟันกันหย่นยาว
ฝ่ายนายทพทงต์เด่นใหญ่
คาดเข็มขัดรัดผ้ารัดหน้าพัน
ได้หมวกดำก้ามเหยียดวงมียอก
ครุณแดร์จันทรพลกระบี่บนขมา
ทหารรับให้ไว้จะเอาอกย
เฉียงถืองอกศักดิ์กนกของทงษ์ของรบ
๑ ฝ่ายพระนรนาถธิดา
พระองค์อันขวัญหลั่งตบตา
สาวผู้รางกต่างเห็นแรกผัว
กระเด็นกระด่ายกายตันให้ครันครัน
๑ ฝ่ายศรีสุวรรณวงศ์พงศ์กษัตริย์
ทรงกนิฐ์สูงองอาจไม่หวาดไหว
มาทเจียงเคียงกันเป็นหน่อไป
จึงให้ยกโยธิต์ตอบ
ครุณบอนพอนพันประจัญบาน
โยธาไทยได้พันกระษัตริย์
ทงไพร่นายตายดั้นไม้ดั้นประดี
๑ ฝ่ายกษัตริย์บึงกิดมาวิชาเยนทร์
สุรเหมมรดานชาญดนาม
เห็นพวกพดยันยอกคองสงคราม
ต่างคุกคามรุกทเข้ารับรบ

ด้นทกกับกองฝรั่งบงกดา
ถือศักดิ์ตราภริศกรกระบยาว
ถือเคียดพทอนคู่ได้พชาว
เฉียงเกรียวกราวเข้าด้นทบบรรจบกัน
ต่างดุดิดได้เชื้อแดงคู่แข่งขัน
ด้อมเกราะกันฮาวชุกชุกนา
รณนถ์ดุดิดเข้ามได้ทงซ้ายขวา
ให้โยธาคนชงตรงออกไป
เอิกเกริกโกธาดูราใจ
พลเกรียวกรบเป็นหม่นมา ๑
ได้นด้างคกคกนาพันกนา
กวาดพวยรายให้เจ้าพราหมณ์
บ้างถอยหลังด้นทกกันวบความ
กรุงลพบุรีตรึงห้ามให้แข็งใจ ๑
เห็นทพใหญ่ยกมาเป็นหน้ากระดาน
เข้ารุมรบกลางแปลงเทงทหาร
ฝรั่งด้านคองแย่งแทงด้วยตรี
มลายูชุกชุกแซกชวากรดาด
โตทงทกกันกันกระษัตริย์ตาม ๑

แถวกระบี่ฆ่ามาฆ่าทหาร ออกค้อมคานขวามือคุดคอบ
 หันอกษัตริย์สรวีวงศ์ทรงอินทพร คอบเขารับกับฝรังบังกัณมา
 พราหมณ์วชิเรศวรชิงมูรตาน ประทะทานทวนทบทอดบดดา
 วิชาเขนทรแผ่นฟ้าด้วยค่างศร เจ้าโมราบริบรอนทำนองยุทธ
 เจ้าอานนตน์ดัตตเรน ถิ่นจกเจมถอดอกกดับดังปยุท
 ไม่ถอยห้องทองเพ่งยิงเพ่งฮาวุธ อุดุดเดียวใจในทำนอง
 ฝรังฟาดพาดแดงแดงด้วยกระบี่ เจ้าพราหมณ์จับกับกันผ่นผมของ
 หันอกษัตริย์กวดแกว่งพระแดงกระบี่ เจ้าศค้องบังกัณมาชวาวาย
 เจ้าโมราอาณภาพเจ้าคาบฉะ ศค้องระสรวีหกรเค้นหาย
 วิเชียรนั้นพันมูรตานตาย ถิ่นผ่นพราหมณ์ชาววิชาเขนทร
 พวกฝรังชกฤษณ์มูรทิงคเณศ บาริณแตกคางฉะโงเรน
 โยชาไทยโงทอนพันรณณ กอญแดงงนาเทยวราทาง
 บ้างจับไตไพรเหตาทเมื่อยฉะ เสาหมวกฉะมีไคเหตอทองเสดแดง
 บ้างฉกษกรชนอนนครแคว โยชาทองพันชารยาเย็น ฯ

๑ ฝ่ายท่านท้าวเจ้ากรมมั่งเหม็น พอดเห็นทัพแรกแตกตะพ่น
 ทรงพระสรวีดังงันนรณเรงเทม ชยัยนเหม็นนครเรงคุดอง
 ให้ทวงเราชาวเมืองออกไปช่วย รับคนบ้วยคนเก็บเก็บเอาของ
 แล้วเพมเคมออกใบให้หายกอง พระยาร้องเรวชาเขาให้ตาย ฯ

๒ พระบุควัดใจคงได้แก้ว พระพักตร์ผ่นผ่นของเหม็นอนกัณเค้นฉะ
 กานัดในโหม่นอัยพอดยธบาย พวกผู้ชายสรวีแดงดังเฮฮา ฯ

๓ ฝ่ายกษัตริย์กับเจ้าพราหมณ์ที่ตามรบ พันคุดบชอนชับคับดังราร
 ต้องดุดเดือดโงทอนของกัณฉะ จนกัณบารายท่งนอกกรุงไกร

จึงเลิกทพดบหตยงตถาณ เหล่าทหารให้ถนถนั้ใจ
 เก็บคังคิราชาวชแตรงชัย บ้างจับได้พาขกมา ฯ
 ๑ ถ่มเตจทาวทศวงศ์เห็นชงทพ รุวากดบพรอมกนกักรรษา
 ถ้วนพระองค์ลงจากทพดบพดา มายันทากองทพคอยรับพราหมณ ฯ
 ๑ ศีร์สุวรรณครนเห็นกรงกษัตริย์

ถงกณ รุศัวยะอย่างมาถดถาณ
 พดบเนตรเกษราพรงาม ด้วามความชื่นชมโสมนัส
 ครน โถดถงจกถาณคอยกรนถม มายกษมขบคณทพปณษศรีย
 ดาวตุรางคังคางเบยคณนยัยคยค คอยทงคองคณมแอกความถน ฯ
 ๑ ถ่มเตจทาวทศวงศ์กรงเรเกถ จงบราถยวจาแวงแวงชงชน
 ชวยรบแรกคณคยวชชณ ชอเชนชวณนยนาเชาชาณ
 แถวพระองค์ทงวราชยานรณ พรอมทถนถนถนนาศั
 ถองพระองค์ทงวราชวารถ พดกถนรพราหมณถกตามนา
 ครนถงถงถงโหจถนนเทยรถถาณ นอกราทารชนถถาถางทนา
 ให้พราหมณชอยชยาคีรคชอยา จะไปมานให้ห้ามตามชบาย
 เขาหมอนวคโรงโนไปไจคย จนคิช่วยคถงคณนถถนถน
 ครนถนคชถถถถถถถถถ พระถนถายพาดตุรางคไยปรวาททง ฯ

๑ มายถ่นามาถถถตามรถถถ ถรมถถถถถถไปททชง
 ทอถยรฐปถถถถถถถถถถ เรมยชงเชนชางมาถถถถถ
 ทงเกถถถถถถถถถถถถถถถ เขาถากพชถถถถถถถถถถ
 ชวถายชจถถถถถถถถถถ ถคิพรอมเพรยงให้เจ้าพราหมณถถถถถถถถถ

มาตรฐานเห็นพ้องทำหนังสือแจ้ง
ความคืบหน้าเห็นเป็นแผน

๑. หนังสือขุดค้นทางโบราณคดี การขุดค้นทางโบราณคดี
๒๕๐๓ ๒๕๐๓ ๒๕๐๓ ๒๕๐๓
๒๕๐๓ ๒๕๐๓ ๒๕๐๓ ๒๕๐๓

แล้วเขมเขกเขมกนงอ้งเขนย หอมมรเทศหวนกตณกวดหวง
เห็นปรางคทองของนางชยคตางว คนงนงนทหมายไม่วายคหวถ

๓ ฝ่ายพระนรบุตรศรีสวัสดิ์ นางนริศรียะเสวีราชธิดาหิวยพูน
 นกปรานศรีสวัสดิ์วรรณเชิงวิญจนา มาพร้อมของแถมเห็นอย่ยากด้ามากของค
 ทการศึกษนกกเสวีราชธิดาหิวยพูน ทการศึกษในถิ่นตำราจนประดังค
 แดงดังตำราป่านพระในมือง จะใคร่ทรงเสวีราชธิดาของดงของนอย
 เมื่อก่อนกณณนทราชธิดา หักพดความเกิด่าเห็นเสวีราชธิดา
 ยิงว่าดกนกนพารนริศรียะเสวี แดงดังเมื่อนนทราชธิดาของดงของนอย
 จึงให้ดพดงเกบคตอไม ตชณนริศรียะเสวีราชธิดา

[illegible]

เจ้าฉันหนึ่งร่มคนบนนาค	อุบตผากมาให้ชีวิตพิสมัย
เจ้าเวรเรอพดลจนอาตย	ถึงด้วยใจเจ้าจงกลเป็นกนเคย
เจ้าโมราคนดาร์ภัน	ช่างหอมชื่นเช่นประภานิจจาเขย
ต่างประคองของครนเรย	โฉมเฉยหลบหน้าไม่มาเขย
แถวทางตั้งศรีสุทวารวยบอ	ถึงโตดชกโม โฉมไม่เหมือน
แม่เมศคาอถักหาหกเจดเคอน	

๑ ศรีธิดาว่าคิดจะไปว่า ให้ได้มาแนบข้างไม่ห่างเหิน
 หนอชกขรยครัดตยให้พอเคอ กางเตงเตนคงจะเคเป็นโรม
 รวยกุดแก้วเกษรวเอะหนาเจ้า พนอมน่ามพาพาคนหม
 จะรือคำท่านายรายหรือด รวงพวงนระจะชอควาบอกกัน ฯ

๑ ศรีธิดาภิวาทณาคพล เทวทัตท่านมาเคียนจนเพี้ยนฉัน
 ข้างกับเจ้าครวชยากจระจากน กระหม่อมฉันทนทหมายจะววยววง ฯ

๑ พระแถมยมพรมพรายกับรายศรี

เห็นไม่พดลพรางนอของยาหมของหมวง
 เจ้าร่วมจิตคิดไร้อยู่ในนาง คงเคียงข้างคู่กันจนวันตาย ฯ

๑ ศรีธิดาคใจใครจะเหมือนคน แคให้ทอดเคียนฉันทนชอชอชอ
 กัดาพระโถมงามกับฉามนาย ค่อยนาคกรายกตบหลังเขาวงใน
 นางทอดความคามถึงมาทงหมด แถวช่าปดเค็มแคงแกลงไร
 ศรีนวงเร้าธาวนอยรชอยมาตย ดอบไปให้ชูชวยไม่ฉายฉน ฯ

๑ ถ่มเจ้าท้าวทศวงศ์พงศกษทริย พนอวดจางวโยคทโสภคคย

ครั้นรุ่งแสงสุริยฉายชนพรายพรรณ จะรางวัลโยธาที่ราวี
 จงออกนงนึ่งทองพระโรงหลวง พร้อมกระทรจงเดินาบคัศ
 หนอชกษัตริย์กับเจ้าพราหมณ์นี้ มาชุกเฝ้าพร้อมน้อมประณต
 ต่างบังคมบดินทรด้วยทองถวาย ว่าคักฝ้ายนอกท้าวเจ้าไปหมก
 ดมเด็กท้าวทศวงศ์ทรงพระยศ จึ่งเผยพจนารถประกาศพลัน
 ให้เอาเงินเลื้อยมาประทาน เหล่าทหารชาญกล้าแห่งแคว้น
 พวกนายมุตชนนางได้รางวัล ทงบารบรथाได้ไปสงคราม
 แดงพระองค์ทรงตรัสกับขานเฝ้า บริวาราบเคียนทเคียนทนาม
 จะรางวัลฉันใดให้เจ้าพราหมณ์ จึ่งตามความชอบประกอบการ ฯ
 ๑ ฝ้ายอำมาตย์เสนาภพมาตย์ เจ้าพระบาทศาสดายูษเฐียร
 ทูลฉลองกิจของความเป็นมาตย์ พระอภัยมณีเห็นหน้าเมื่อเสด็จทพ
 ให้เสนาพานิทรไปกินเมือง ได้เจ็ดศกของเรื่องเครื่องประดับ
 ซึ่งเจ้าพราหมณ์รับเข้าให้แลกกับ กัดของกับในพระขัณฑ์
 ควรจะให้ไปรักษาอาณาเขต ครองประเทศบ้านทรเป็นฐาน
 หงเครื่องทรงมงกุฎด้วยสังวาล

ควรประทานให้เจ้าพราหมณ์ตามทำนอง ฯ

๑ ดมเด็กท้าวเจ้าบดินทรด้วย ได้ฟังทูลถูกระบอบคอบสนอง
 ซึ่งปรึกษาเหมือนรณาทรรคตรอง

จะให้ครองจันตประเทศเป็นเขตกัน

มีเครื่องขานพานพระศรีทูลทูลทอง ทูกกระทรจงเร่งรัดไปจัดสร
 ความประดับทบทรงสังวาลวรรณ ให้ครบครันเครื่องทรงองการ ฯ

๑ เจ้าพราหมณ์ฟังบทประหมาด จึงถนัดยืนเอนให้ชื่นหวาน
 ซึ่งพระองค์ทรงคัดคกรพาท จะประทานบ้านเมืองแด่เครื่องทรง
 ขอบใจไว้ในท้องพระคลังทอง ข้างปวงพ้องไม้ของประดัง
 ซึ่งข้าดำมาประจวบรณรงค์ หวังพระองค์ทรงฤทธาเหมือนบิดา
 ด้วยทองเที่ยวเปิดขอกเหมือนนกโรว์ ไม่นมโรว์รงเป็นสง่า
 ชันโถมงามพราหมณ์น้อยของชา ขอบใจไว้ในโถมาบทง
 แด่ข้าดำพราหมณ์จะด่าด่า ทายกวประพาดทิมวาปารหง
 ลกวมักวรชื้อให้ไท้เรา ขอบพระองค์ยกโอบช่วยโปรดปราน ฯ

๒ พระพิงคากาเรือนเบญจพระพักตร์ ทรงวาทพระดาไม่ว่าราน
 แด่นกครกครวรายรำนาน จะคิดอ่านเข้าใจอันใด
 ครั้นจะให้พระฉายาพาทศ จะเสียกตัญญูรำนาน
 แม่นมโหิกไม่อยู่ เพราะเสียด้วยมนต์รังทรงกำลัง
 จะโถมเข้าหาใจเราไว้ก่อน คอยคิดแย่งเทพาขอยกยาลัง
 จงว่าเจ้าราชวของให้คนคลั่ง เพราะเราด้วยน โดยอยู่กับศุภของ
 เป็นโรมทรงประดังค้ำจางนถ เราครกขอยุดอกเจ้าอย่าเศร้าหมอง
 จะเลี้ยงไว้ในมุ้งทองพ้อง เป็นบุตรของบิดาย่าอาคร
 ทงแคว้นแคว้นแดนธำชานาจักร เจ้าจงรักถึงโถมให้ดู
 เว้นแต่ดาวดวงกระวณจัญญู จงเพิ่มพูนมาดังทุกเวลา
 พยัคฆหวังจะจกคดปรารภ จะได้ฝาดซากศโธธธา
 พระโขนงเหมือนฉันทจันทรจา แด่ดลดาถบหลังเขาวง ใน ฯ

๓ ฝ่ายเจ้าราชเฝ้ากับเจ้าพราหมณ์ ต่างได้ตามพูดจาซึ่งมาด้วย

๑๒. ๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

๑ พระแบนมพรพรายด้นายจก ธนัตถกแทนวเชยรมนภกษรตถาม
พราหมณพเจยงเคยงด้ารวดชวณด้าราญ

พระโปรดปรานเปรื่องนักหนาของเรา
แต่เตือนห้ามห้ามทุกขมั่งคั่งราช

จะค่อยๆ คลายตัวไปเอง

นำหัวเราะเศร้าหักกระไรไปบรรเทา แก้งให้ยกเข้าขวนนัยน์คร่ำครวณ

[illegible]

๑ ฝ่ายท่านท้าวเจ้าบรมวงศ์ฯ พาลองยศกรยาชาติธมาชัย
ครั้นพบคำยาไร รื่นยามชัย ชักดาในแนวทองทั้งดั่งของค
ทรงกลศตรัยตรึงเตืองเจ้าท้าวแสน พาลงความเกยวระของคของประดังค
เห็นทองที่ศรีสุวรรณหน้านาง ในโคมแขวนพรศเกษรา

หน้าเจ้าเราจะทำอะไรได้

ฝ่ายสมัครเรียนสมัครด้วยปัญญา จะพ้นจากจิตอ่านประการใด ๑

๑ นางโถมยทรงพังรับตั้งครีฑ์ ชูให้คึกขมขื่นของชนองไข
เพราะพระพามาถึงปรากฏคึกขางใน แดงชาให้เลื่องตะเคาะเคาะหัดดา

ฉันถูกตำรวจทั่วไทยทำโทษเห็น ไม่وابเหวี่ยงหัวต๋าวกราบรารณา

แต่ทราบแผนของพวกก่อการ ด้มกับแกวเลขรางวัลฉฉฉฉ

น้องพลศึกษาจนตาเปรียบ เครื่องดำหีบพวงคั่นขยทวยจนดัดดัด

ทรงรยาพาทกตตรณ

แต่ด้ามพร้าหมอนเงินแดงงามเป็นพร้าหมอนแท้

กระพenneแถวพระองค์อย่าตั้งดี

คุณของเขาเจ้าก็อยู่กับภรรยา

พระศรีก็ใคร่ครวญความตามควร

๑ พระที่นั่งนางอย่างจะใหม่ได้ห้าม

เห็นรักพร้าหมอนเงินแดงทรงพระสรวล

จึงว่าพินิจเนืองเรวณ

ถึงด้ามพินิจถนอยจะถนอย

แม่เชื้องค์พินิจเฝ้าหมอนเรวณ จะเชื้องค์ของพราให้ปรากฏ

จะค่อยดอชบดอชบานให้งามดี แล้วทรงยกไถ่ในราตรี

๒ ครั้นรุ่งเช้าท้าวออกพระโรงขึ้น

แถลงทรงคิดไถ่ตามความทรงสว

ศรีสุวรรณนพเฝ้าพินิจ

ทรงดอชบดอชบาน

จะโปรดให้หมอนให้ใหม่ดรา

ไปเฝ้าท้าวเชื้องค์ชบดอชบดอช

แต่จจนคนมาปรักษากัน

ศรีสุวรรณว่าฉันเห็นไม่เป็นการ

พอกในวงพินิจก็เบ้าหมอน

เห็นจะปลดแก้หาว่าปากหวาน

จะดักแก้เกยรายพาพวด

ไปด้ามพินิจแรมน้ำพินิจ

พินิจแดงแดงผูกด้ามถนอย

พินิจของดอชไปตามแม่พินิจ

เจ้าพร้าหมอนปลดอชบดอชให้ดอชใจ

ถึงจะไปไถ่ให้งามตามธรรมเนียม

ด้วยชนกชนนเป็นตลก

ทำพินิจหักโหมฉายจะฉายเห็น

คิดเพื่องยาวห่างใหม่ประโคมเถม ว่ากรมเกรียมนครอนชวราจะดรา

ทุกขระทมตมปะทะศรัยชะวัก

ตั้งบ้านอยู่กบฏทางฝั่งขวา

๑ ฝ่ายเล็งตำราหาแม่มาแต่เห็น

นาคากระเด็น ก่อนทรงเข้าฉางฉาง

แม่พิมพ์เกตุเจ้านายมาถวายวาง

ดาวผู้ร่างครของเรียมกนเพรียกไป

๒๑๓๓ ๓๔
 ปรากฏการณ์ของชนชั้น:

ตั้งตำราพระจิตาหน้าศาลใหญ่

บ้างรีบไปทอดนอดของสองเท้าไท

พระคก ใจบุญมาดะตาดะดง

ตงจากปรำกตารองคทรวงกษัตริย์

กตัญญูแห่งนางพารามาตามทอง

กองปราสาทราชบุตร ไม่หยุดยั้ง

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
 ขนส่งทางอากาศ

ไม่ให้ออกนอกรั้ว

ศาสตราจารย์พิเศษ กายทรงชัย ชู

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงโศกทางของกรเข้าค้อนทรวง ฯ

© ๒๕๖๓ โดย บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ព្រះបាទសីហនុវរ្ម័នទី៧

১। ২। ৩। ৪। ৫। ৬। ৭। ৮। ৯। ১০। ১১। ১২। ১৩। ১৪। ১৫। ১৬। ১৭। ১৮। ১৯। ২০।

ജനകോപദേശം

[illegible]

三、四、五、六、七、八、九、十、十一、十二、十三、十四、十五、十六、十七、十八、十九、二十、二十一、二十二、二十三、二十四、二十五、二十六、二十七、二十八、二十九、三十、三十一、三十二、三十三、三十四、三十五、三十六、三十七、三十八、三十九、四十、四十一、四十二、四十三、四十四、四十五、四十六、四十七、四十八、四十九、五十、五十一、五十二、五十三、五十四、五十五、五十六、五十七、五十八、五十九、六十、六十一、六十二、六十三、六十四、六十五、六十六、六十七、六十八、六十九、七十、七十一、七十二、七十三、七十四、七十五、七十六、七十七、七十八、七十九、八十、八十一、八十二、八十三、八十四、八十五、八十六、八十七、八十八、八十九、九十、九十一、九十二、九十三、九十四、九十五、九十六、九十七、九十八、九十九、一百。

๑๖๖

๑ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระทัยกตชนใจให้ละอื่น

เป็นโรคที่พบกันทั่วไป

ชุดเจ้าหน้าที่กองคองประท้วง

ทองหล่อไทยโดยมีโต๊ะใต้ยาดัน

เคโฆรอกุหยังนึ่งถึงถั่ว

ผิดทั้งเกศเนตรนางก็พรางพราง

๗๖๖๖๕
ให้จดบันทึกจากเครื่องขารมณ ในต้นบรจ

เหมื่อนหนึ่ง ในใจระชาตประหวาดเห็น

ว่าศรีสุวรรณกับเจ้าพราหมณ์นั้น

ยังแค้นโกรธกับกบฏ

ไม่พาตัวชนรบจับไป ฯ

๑ พระบิดาษมาศทรงพระองค์นี้ หมอชงนพเรงแซ่ชานเกไช

ไม่ทนองค์ตั้งตำรายุติใจ ราชองให้แซ่เตียงทองเวียงทอง

พระชนนศกทรงพระชนนี ไซ้จัญจนแม่ไม่พนักมนาง

แต่ว่าเรียบกลกนอยดักขอยศร ไม่เหลียวหลังมาทางแม่บ้างเตย

เมษมคทนต์กตมมชแฉว ตั้งตำเร็กเกมรามาจาเขย

มอชเนนชนนชงมมชเย นางนบศรวิญญูศรารำไร ฯ

๒ พระบิดาษมาศทรงพระองค์นี้ ศกนศรียศนอยดักขอยให้

เดียบคายมศรตั้งตำรายุติใจ ทอศกให้เหลียวหลังตั้งกานต

ไปเรียมพราหมณ์ที่ทางหน้าเขามา เขาจวนมนตเวทกษชย

พอกนหญิงจวนมาทางหน้าเขามา ออจนทแจ้งความ ให้พราหมณ์ฟัง ฯ

๓ ศรีสุวรรณช่วยญหายหมาไปมา

จะไปช่วยดูเจ้าพราหมณ์มาตามหลัง

ไมรชงจงเหยาเจ้าไมจง เห็นคนพรังพรังมกถกถกนาคา

จนปรางคทนต์มมชเยชยเทียงนาค ไม่เห็นชากศกนศรนิษฐา

ทรงกษศรียศนพราหมณ์ตามกนมา จงมชกกว่ามศรนิษฐา

ศรณเกศนศกนศกนศกนศกนศก ไม่เคยพบพอเขยไม่เคยเห็น

ทงกายาหน้าหลังมมชเย จะกลับเป็นหรือจะมวญพอช่วยศร ฯ

๔ ศรีสุวรรณเห็นใครเขาโกธนชง จงว่าคชงเทวดาพระราหู

เคยแก้หยาหยอคนต๋อยมนักรู ครอบคฤหาชยาพาพา ๑

๑ พระทรงพังตั้งให้ไขว่ผู้ตร หอม่านรกดเห็นของค้ำงดงดำ
พระพิศมัยของหมองกลาเพราะรำคาญ พังชำชานชกชวักพาเพื่อน
สักรั้วรณนถลงทรงกันแดง ไข่เดียดแรงรักใคร ใครจะเหมือน
ผู้ชดด้งาพยายามมาตามเดือน เจ้าพราหมณ์เคียนตกลใจกระไรเลย
พระบิศราษมาศทรงกัพลอยส่งตำร ไม่ว่าชานชวยเชินทำเหม็นเลย

พอกแก้ดงดำชาวแม่ชะเง้งเงย โฉมเดียวพราหมณ์น้อยพลอยไศกา ๑

๑ หนอภษศรียศคนกตณัฏฐิน นกขรรค์พรพรายหงษ์ชายชวา
แข่งพระทศให้เขาหัวชนมา ก้าวถาญกวางไปตามจน
ชอเกวญรณฟ้าดำราชทัณฑ์ อยู่นถอยลบเหาะเห็นเทวดาเดิน
หงษ์เจ้าเขาหลดงช้างวงบน ชอนหมัดมาด้วยรอยชว
แน่นแกวเนตรเกษรวิภชาบาท เลือกรวมชวณชัยสมประดมศรี
ชอให้มาในรณจรวรณน ทังวารีท้าวถกกันดัดหัตถ์น
แฉวเขาเคียงเคียงต้วรณบรรจกรณ เห็นหงษ์นอนทักนานาโศ

ค้อยบดเป่าพรมพรวนาคอกไม้ ชายงโอบโอบกับดชวณพิศ
เคระตคยอชฐานตำราญรณ ค้อยพลัดพันกายามารศรี
เห็นพราหมณ์น้อยเคียงข้างนางยนิค ชญชดแฉวถกหอบชบพิศตรา ๑

๑ พระบิศราษมาศทรงกักรงเข้าใกล้ ประคองให้ทรงกายหงษ์ชายชวา
เจ้าพราหมณ์น้อยถอยหลังหลกชอกมา ฆงชญหนามานทองททองกลาง
ต้องกษศรียศรังปลอยบพระลูกแก้ว

ไม่มีด้วยแก้วมดดละของอย่าหมองหมาง

แม่เป็นโรกายตั้งแต่ครั้งฟางค์

อย่าครวญครางบอกแม่จะแก้กัน ฯ

๑ ตั้งตำหรับตรีศิวีสมร

ถ้าเริ่มร้อนโรคาเพียงฮาญ

ไต่เห็นลัษฐรชนคนครน

อภิวาทูตของต้องพระองค์

ถูกพันเพอนเหมยบนกบะระตบาค

ใหม่คตมยเคิงคะตงหลง

ตั้งจะฝนชนแข็งแรงคำร

หากพระองค์ช่วยรอดไม่วอดวาย ฯ

๑ ต้องกษัตริย์ศรีเจ้าแกลงเจ้า

เพราะมนต์เจ้าพราหมณ์น้อยจึงคอยหาย

แต่โรคร้ายภายในยังไม่คลาย

จึงตบยาบรรทมอย่าก้มกราบ

แล้วตั้งสัพเพยงจว เถลิงถว

ให้ภคชาภพยาคระยาหาร

พอกดำด่างเหตุนางพินังาม

เขาลงถวาคชยชอกไปบอกความ

แล้วถตามายงบตงกรคน

องค์การครัดเวียงศรีสุวรรณถาม

ขึ้นโรคแก้เกษราพรางาม

ใจเจ้าพราหมณ์เห็นจะรอดหรืออดวาย ฯ

๑ พระยมพดางทางบงคณบรรณาณ ขึ้นโรคร้ายตาจะช้ำหาย

ถึงจะแก้แต่โรคไม่คลาย

ด้วยโรคร้ายรวนเร้าเหว้าพัก

ให้พวกลแพทย์หมอยารักษาด้วย

จะใคร่ช่วยเร่งเขาข้างเข้านัด

หมอมณกับหมอยชคางอชปรางครน จะได้ถคนชนนังพงชากร

ถ้าพม่อนเป็นเหมยอนเชนน

แก้ไม่ทันถึงคตยิตถาร

จะถยณตคนไวทุก โยมาน

ชาน โขงการเถกนชนตราย ฯ

๑ ถ่มเคจทวทสงศ์ทรงตบ

เจ้าพราหมณ์รับฮาฮาว่าช้ำหาย

ก็รู้เข้าใจในชบาย

อันแยบคายคิดจะชยุดชดา

เดมกหวงตงใจจะ ให้เขา

เคยจนเจ้าเขากกถบรบรรณา

ความก่อกวนกรรมที่เข้ามา ว่าขนาดก้น้อยกตชยฤทัย
 จึงเกิดงคราญกอบเกิดชนเหมือนไม้อู เออเขินตเราด้วยช่วยแก้ไข
 แลดูตั้งเหลาชาวทบธรรมใน จงจัดให้หอบแขนมนอนสบาย
 คีร์ตธรรมกันเองอย่าเกรงขาม กับด้ามพราหมณ์ช้อยรักษาอย่าจะหาย
 แลดูถ้ามึงดูกนอย่ว่าค่อยคลาย ชวนก้านัดฝันผายไปสู่ปรากฏ ฯ

๑ ฝ่ายชาวทบทยกยู่บรรจกรณ

ให้นพพรหมนั้นนอนผาสุกที่มุ้งขวาง
 ด้านซ้ายปาดำอาว เหนือนางกวางกนทองครองซึ่งเกิด
 ที่หมอนอยู่ประม ให้ถ่มหน้า กับเครื่องยาธาตุด่างไม่ห่างแห
 พวกโอรสน้ำมาอยู่คอยดูแล กับเอาเหล็กด้ามหับกำกับกัน ฯ

๑ ตั้งตำราแก้วเพชรารัตนาร ทรงได้ยาต้นยามวิ โยคให้โศกศัลย
 ทรงโง่โง่โง่ดบจาย ให้เป็นบ่นปวดเคี้ยวยาเจียนตม
 หมอประคบยาถวายเป็นยาชานาน พระยาหารกตฤกถนงชนม
 ให้หัวโหยโรยราในฮารมน หึงบรรทมพอประทัดถ้องค

สัพเพยงเคียงข้างไม่ห่างโถม ปลดอบประโลมทรมดังฉนวนดอง
 นางชชนชนแข็งแรงดำรง ถามถึงของคั่นเอให้ไปหรัยยัง ฯ

๑ พลอยยอมพรมพราบบ่อยคลายไค้ก

จะดับโรคในฮารมนให้ส่มหวัง
 ค่อยกระซิบเบาเบาเถาให้พวง พระองค์ยงช้อยรักษาพยาบาล
 เราจัดให้ไต่ยาตรงหน้ามูช เป็นผาสุกร่วมปราสาทราชฐาน
 แต่แรกภูธรรับมาดนทาน นำส่งตำโรกถาค่อหน้าคน ฯ

๑ นางพม่ารำแดงทรงเคสร ชดเนตรหยดย้อยดังฝอยฝน
แคล้อยชนผืนถ้ำดังประทักทน บรรทมบนแท่นรัตนธรรมาด ๑

๒ ฝ่ายพระหน่อปัทมธิดศร ขามดมรมวิศ โคดดังสาร
คอยเรียกเหล่าดาวธรรพพิณงาน ถามชาคารกตยาทุกนารี
ทนต์กรกชกโซมโคจรบ ข้าเจืองพบดาวน้อยขมขยหน
ครนโพดเพดโพดจะราครี แต่งอศค โคมตว่างคังถางฉน
ดำเนินนางครางครวญทอนตะหอย

พระเฝ้าราชย์ทอดยทรงกันแสงกตบ
แต่นรญจวนบ้านไรศวยโคตม อดคงทนถนถวามเมษยามร้อน
คงเด่นแว้งแฉ่งวาทาเวศา พระศอชากันกายด้ายดมร
ถบโศกตกระบองเพชรเสกสร ไปบรรจกรณแก่นลัดคิ พระธิดา ๑

๓ พดียงหมอมพรมพรมพรมพรมพรม พะหน่อนางนงพินิจนขุ
คณเคศผวทวโทยเห็นโรยรา ทนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน
แถวผชมขบปรบของทรวงฉน งาม แฉ่งดังสารทรมดังฉนวนถนถน
เจียบระงบถนถนถนในรอกค พระเคตมถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

๔ พระธิดาว่าหวนกระเด็นเดียว ข้าเจืองเหตยงเห็นของคพระทรงโถม
นางเรียงเคียงข้างตว่างโคม ทนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน
ชุดตำทรวงของคชขบขมิวาท นนงได้ยาตมยทโทษจงไปรตเกด้า
ด้วยทนายเห็นเบบปอดให้รตเร้า พระมาเผ้าชยโยโมได้ยา ๑

๕ พระบรมราชัญจวญใจโตถนถน เพราะความรักพจดังยกรกษา
ให้น้องน้อยคอยตมายคดาบโรศา คังจะตาโถมเฉลาเขาวมายุ

ซึ่งรุมกายตายเต็มเพราะร้อนโรค พัดลอยไค้กซบลงเพราะดังดาร์
 แม่เจ็บเรพอกไขใจรำคาญ เยาวมาด้นน่วยหมายจะตายตาม
 พรกนของต้องกษัตริย์กทรามฉัน ยูพาตินแม่อย่าหมางระคางวาม
 รอฟมพิภพรักษาพระางาม ให้ถ่มความรักไกร้อาตย์ดาน
 แม่แก้วเนตรเกสรราชูคด้าให้ถ่วย ชย่าตะเคยโภชนากระยาหาร
 นางคำนับบริวารภพมาน พระดังดาร์รับชวัญให้บรรทม
 คอยระวงนงเฝ้าแคเฝ้าบด ต้องกษัตริย์จตุรทิศันหัดนม
 ไม่เตียงดำน้าเอนคเหมือนคณม นางบรรทมพระประทับให้หลับไป
 ๑ ฝ่ายไรต่นเจ้าราชวอดงที่ต่งว ถึงเถกคณมคงไม่ดังตัย
 ค้างปรักษาว่ากรรมท่าย่างไร ถ้าใครใคร่จะมานาเห็นไม่เป็นการ
 เจ้าพราหมณน้อยพดอยเข้าเฝ้าขอเพ็ชระ
 เคียงประคองพระรัตนางดังธาร์
 คุดันพชคเชอเหลดอประมาณ ชนมหานแล้วกรรมจงชอยางน
 บ้างบพวฉาทรามถงทรงเศร ทวกรณมวเดทกโรงดี
 บ้างคนฉาน้ำสมตมกนค เราจะมีคโยมิไรการ
 พอดท้าวนางค่างห้ามให้คความหาย ถย้าว่นววยว่ากถาวให้รั้งฉาน
 นางประชวรฉ้วนเรอมาพยายาถ น้ำดังดาร์ดังฉยทำไมมี
 ๑ ฝ่ายพระหน้ชบพิตรอศิศร์ ลือตมชนนังรักษามารศรี
 เห็นนางหลบคบพรนว ชยู่ข้างทแทนทองจณดองยาม
 ๑ ฝ่ายทงถัพเลียงเคียงบรรจถณ ค้างวาวอนทรวงฤทชค้วยคคชาม
 เจ้าพมพิภพรักษาพระธำถาม ท้าวทราบคความเคื่องชุนจะก่นววย

คำโบราณท่านว่าอย่าอะโหมบ

ถ้าหลง โลกตามนุษย์จะพลอยหาย

พวงมโหรีนำทางเจ้าขวัญนาย

พระทัยจะคว่ำหน้าตาย ๖

๕ พระเครื่องคำทาทศนกวาธอบบย

พระพรหมญาณคณิศร

๓๒ ๔๒
เก็ดตชวอมากชานาน

ไม่เป็นภาระของครอบครัว

เพราะเขยมนครถวิลตบตบของ

แบบพระนอญเกษราจะอาลัย

เกษตรกรรมทฤษฎีมาธิศาสตร์

จะให้นันทนางเดินอย่างไร

กองพลพลจัตวาหม่อมเจ้า

~~จะมาจากแถวคาบยาวตั้งยี่~~

ไม่ว่าเงินนั้นใครได้เป็นไป

10/10/2019 10:10:10 AM

พจนานุกรมพระราชาคณะ

พระมหากษัตริย์พระองค์ทรงเกษม

ปลดชนบท: โคมโคมงานทำพราหมณ์

ដើម្បីដោយ ខ្មែររាជរដ្ឋាភិបាល ។

๑) นางกำนัลรับพรจากพระเจ้า

โรงเรียนวัดอู่ตะเภา กรุงเทพมหานคร

ตั้งตำราของกทรวงยศขอศบรพวท

พอชยปรารมภ์ว่าสารพัน

כסא חזקתו של המלך והמלכה

จะหมั้นหมองนพพระโรคให้ไต่กคดีย

แต่คงไปได้อย่างน่าอัศจรรย์

พจนานุกรมภาษาไทย

ด้วยแผนผังทางนางโงปรางค์นาค

จะประหลาดใจมากทีเดียว

ถงมชวคเหมอหชวอมตทม

เขาจะนับท่าทำให้ราคา

กองชนบทชนนภูมิ

๕ ๑ ๒ ๒ ๒ ๑ ๒
เทพเทพนางของรักอย่าหักท้าว

คำพูดให้ยอมรับว่าเราเป็นทหาร

๓. ๓. ๓. ๓. ๓.
ขงเพนพาทยงเพนระเบพชน

พระรณนงนของกรวยจารึก

๑๒๖๖

มาฟุ้งฟักรักษาเพราะการบุญ

ขอขอบคุณสวทคิดเหมือนนับดาว

เมฆจกนงมตยภทพวยมา

จะร้องบาทบทใดก็พระเรขูฯ

แม่น้ำคองคัหวงเตรรองเกชรา ถึงดอยพำนักไม่อาลัยแด่
 ยังมีคมศรขลุ่ยกับศรไวกอนเกิด ขยำเพื่อเปิดให้เขาเห็นว่าแผ่นดิน
 ไร่ไถดไถดไปมาเพียงหน้าเกิด ไม่ห่างเหินกันทุกวณคน
 อศบรทมนต์ด้อยจะพลอยจับ ไปนอนหลับนอนพักเสียดักคน
 เขายามดำนอ้าประโคมอยู่โครมครน พระมาขึ้นเขตรึงไม้บังศร ฯ

๑ พระรับขวัญขวัญอ่อนนวยารัณเร่า

ไม่รักเจ้าโฉมงามทราวมดวงน พหุมนมอมชอชวยด้วยประสูร ไร่จะถอนแก้วตาให้รัก
 ขยำครกตราปรารมย์บรรทมเกิด ไร่จะเกิดกอน้องให้หมองศรี
 พดางปลอบให้ไถยด้วยปราน แด่วัยชุกคดุมบรรทมหันให้ห่าง
 เห็นมอยหัดกับหัดมาอย่างอ่อน อองมัยเมยดังหาสนให้กว้างขวาง
 เจ้าแดงแจ้วความให้พรหมณพดาง พระนุชนางน้อยเห็นกอยคล้าย ฯ

๑ เจ้าพรหมณยมพรหมเพราเรากระบิ

ว่างยาพิชณ์แล้วเป็นไรจะไม่หาย ประเดียนพอกพดอยค้อยดบาย ด้วยกณชยายเถรชจรวมา
 แด่วัยมดุมจับหัดทั้งดองช้าง ห้อยหรือช้างหอมกระตังพระมิ่งดา
 ประหตาคึกคึกตรัสดักนชา หรือคอกฟ้าติดคอกละของนวด ฯ

๑ พระยมพดางทางคอบว่าชอบจิต ถิ่นชาววังยังคิดมาแต่ดองน
 ขยำอาวณร้อเร่าเข้าคร่ำครวญ จะช่วยชวนมาในฉากไม้ยากเย็น
 พรหมณหัวเราะเขาวามายู่ไถ เมื่อคราวไร่ก็เป็นแต่ได้แดงเห็น

ภราดรของทองพามาตากกระเด็น

พูดกันเด่นอยู่คนแจ่มแจ้งอยู่ทัย ฯ

๑ ฝ่ายโฉมของกษัตริย์นั้นนาค

พอภาวนามาศีไตรศรดีจรดีไซ

มาปราดาทพระธิดาด้วยอาลัย

เข้าห้องในแท่นทองประคององค์

เห็นลูกน้อยก้อยคล้ายวาววโยก

ถามถึงโรคที่ประชวรนวดหง

ทั้งเวียนเคียวสมรค้อยหย่อนลง

หรือโฉมของยังรำคาญประการใด ฯ

๑ พระบุตรกราบกับบังคมบาท

นุชนาฏเฝ้าแจ่มแสดงไร

ไต่ไอดงครัดรินค้อยชื่นใจ

แต่ยังให้หวโหยโรยกำถั่ง ฯ

๑ พระมารดรอนงค์ดำหิเสวย

แม่ทรมเชษฐจะได้ชื่นชมมาวัง

จางลับพจนผ่นใจให้ประพิง

รำพันถึงบุตรแดงดงดา

มานางแทนทดต่างปรารถปราดาท

ดาพลนาฏหมอบบราหฺมชงราชธว

หันอกขจรยศครัดชอนพราหมณ์พยา

กับหม่อมมารดาภิเษกพระมารดร ฯ

๑ นางกษัตริย์ครัดเสด็จดงค้อย

โรคาขอบบ่าวทรงดวงดมร

แต่ดงค้อยยังไม่ทรงองค์บงชว

ประเดี๋ยวร้อนประเดี๋ยวเย็นเป็นอย่างไร ฯ

๑ เจ้ากรมหมอมอธรรบอภิวาท

ต้นนิบาคเพื่อเดินเบนนกษย์

บ้างทูลว่าอาไปนั้นหย่อนไป

ทั้งคิดใช้เพ็คเห็นเพื่ออดุ

บ้างว่าดมแต่ในไม้ดะดวก

หมอมทพวกเถียงกันต้นนุ

นางพระยาว่าเจ้าพราหมณ์มีความรู้

สังเกตุโรคที่เห็นเป็นอย่างไร ฯ

๑ ศีร์สุวรรณทูลว่าอย่าปรารถ

ข้าเคยพบแก้หายมาหลายไร

จะรักษาพยาบาลนางทราบน้อย

ให้หายในเดือนหน้าไม่ช้านาน ฯ

๑ นางพังคำเข้าเฝ้าองค์พราหมณ์น้อย

คู่เสวี่ดรัยชูปดงก้องดว

เพราะจงจิตพระธิดายพาพา
พันจพถางนางกษัตริย์ครีตปราชัย

พลอยรำคาญขึ้นของจันทมนวง

แม่รอบใจแล้วเจ้าพราหมณ์ทราวดวง

มาชยด้วยบวชใจได้กวน

พระคุณควรจะสนองให้ต้องใจ

อันทรงฤทธิบริวารภาพ

จะปรามปรามยุคเชษฐเห็นไม่ไหว

เจ้าเห่หมื่นบุตรสุดรักถ้วนฤทัย

พ้องได้แค้นแค้นทางแดนดาว

ขอฝากแก้วเกษราชิตาด้วย

เห็นควรช่วยปกปักรักษาหมื่นองค์ดาว

ศรัทธาธรรมนพหมื่นพันทั้งนราจะคราคราถนบกบแก้วเกษรา

แล้วถามไต่โดยศุภเชษฐ

เห็นลูกของคณวณิชชา

เจ้าพราหมณ์ชมพรมพราหมณ์อวยญา พระมารดาช่วยอำนวยการ

แล้วว่าเจ้าพราหมณ์เมารักชาน้อง ทอสมทมิฬหมื่นองค์ไม่สร

ขันธารมณตมจะจับหางหมื่น ส่ายต้นนพเมเห็นไม่เป็นไร ฯ

๑ ศรัทธาธรรมบุญญาถนบกบหมื่น ทาหมื่นหมื่นชวอรรณาลัย

ถึงกับทนต์หมื่นไม่คืบใจ ลูกจะไว้รักษาได้บาทมุด

เมื่อนิตพลดอย่างไรจึงได้โปรด

ประทานโทษอนุญาติให้ขาดสูญ

ถ้ารบเพียงวงศ์พงศ์ประยูร

จะเพิ่มพูนผดุงทุกเวลา

ซึ่งโฉมงามทราวดวงประจวบโรค ถูกพลอยได้แก้วน้ำจักรรักษา

ไม่โยกเหยกเด็กธรรมาจรรจา พระมารดาอย่าเป็นห่วงด้วยดวงใจ ฯ

๑ นางพิกาดาดอกแสดนภม

เห็นหมื่นหมื่นพุดจาจะหาไหน

ส่ายอยู่แล้วมารดาจะคลาไคล

เจ้าจึงไปหัดบนอนผ่อนตำรายุ

แล้วถามถึงตฤณน้อยจาก่อนขึ้น

เดชะคณรินปราสาทราชฐาน

แก้พิษรอกษยาพยาบาท

กำหนดนานถึงสิบห้าวัน ๑

๑ ฝ่ายพระนุชบุตรนาราย
ด้วยได้หมอนอกนศรยงศกร
พอกพืดยงฉางค้อยฉ่างทุก
พระบุตรได้จากแท่นบรรทม
จะบอกหายฝ่ายองค์ทรงสวัสดิ์
ถึงฉ่างโศกโรครักหนักหนา

สุดฉาวทวายวโยคทโสภคตย
จึงหายวณหายคนชนอารมณ์
ถอนโรจกแกวณตณคณคณ
ทำระบมบอกบ้วยด้วยมารยา
จะพรากพดเคี้ยให้ห่างเด่นหา
ด้วยยาอย่างอื่นไม่ขึ้นองค์ ๑

ตอนที่ ๔

อภิเชษฐสุวรรณ

๑) ฝ่ายพระหนอบดินทรปณัฏตริย

ยังขอขงชคตยบไมตมขารมณปรตงค

๕ **๖** **๗** **๘**

กรมเวทาดำรงให้พยุบดง

พระชนกที่ต้งแต่ตั้งตัวมาคงกตางวัน

๕๕
กิตติคุณของนพรัตน์

ศอช.เจดีย์นคราตคดาโย ไวกท โสภคคณ

จะไปขอชมเชยจากคุณให้ชมจากคุณ

๓. ๑. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙.
รองอธิบดีฝ่ายปกครอง

ตราโดยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒๖- หีบกระเบื้องระตางสาม

ฉันคิดว่าฉันจะไปหาพระนาง

한글서체

ප්‍රත්‍යක්ෂ චරිතයා වන්නේ

พจนานุกรมไทย-อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

ไม่ตรงกับรายการที่แนบมา

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

2010

๒๒. ๒๓. ๒๔.

[illegible]

๒๕๖๓

អង្គការសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ

การขาดงานผิดปกติไป เพื่อบุคคลนั้น

ထိုသို့ ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးအမြတ်များကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြေဆိုရမည်။

第 6 章

၁၂၃

11007381 藥片 威耳斯韋林公司製 每盒 10 粒

2012年11月21日

• 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840.

02025 1 1 02025 02025

○ 記 一 二 三 四 五

๒๕๖๓

ไม่มาเยี่ยมกันเลยแม้แต่ประจวบ

พริบตมแดงแดงตามอากาศ

ไม่คิดเลยหรือโดนเมื่อไปส่งจน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

คือนามของจอมเจษฎุโหมมมมม

เมื่อเจ้าเงาะพบพี่ในนาไร่ด้วย

เจ้าชายบวชพระยากษัตริย์พระองค์

កម្មវិធីការពារជំងឺឈាមអត់ចេះចង

[illegible]

(๓) ทบถ้วนมาทั้งทางกายและนามธรรม

เจ้าพระยาสุรสีห์และเจ้าพระยาบดินดี

๒๕๖๓

ไม่ว่าจะมาเพื่อเจ้าประจักษ์

ละได้ความว่ากระไรที่ไม่ถนอม

Второй вариант — это когда человек не может справиться с ситуацией и начинает действовать импульсивно, без раздумий. В этом случае человек может совершить ошибку, которая будет иметь серьезные последствия. Например, человек может начать пить, чтобы справиться со стрессом, или начать курить, чтобы справиться с тревогой. В этом случае человек может потерять контроль над своей жизнью и начать действовать в ущерб себе и другим.

1211 1212 1213 1214 1215 1216 1217 1218 1219 1220 1221 1222 1223 1224 1225 1226 1227 1228 1229 1230 1231 1232 1233 1234 1235 1236 1237 1238 1239 1240 1241 1242 1243 1244 1245 1246 1247 1248 1249 1250 1251 1252 1253 1254 1255 1256 1257 1258 1259 1260 1261 1262 1263 1264 1265 1266 1267 1268 1269 1270 1271 1272 1273 1274 1275 1276 1277 1278 1279 1280 1281 1282 1283 1284 1285 1286 1287 1288 1289 1290 1291 1292 1293 1294 1295 1296 1297 1298 1299 1300 1301 1302 1303 1304 1305 1306 1307 1308 1309 1310 1311 1312 1313 1314 1315 1316 1317 1318 1319 1320 1321 1322 1323 1324 1325 1326 1327 1328 1329 1330 1331 1332 1333 1334 1335 1336 1337 1338 1339 1340 1341 1342 1343 1344 1345 1346 1347 1348 1349 1350 1351 1352 1353 1354 1355 1356 1357 1358 1359 1360 1361 1362 1363 1364 1365 1366 1367 1368 1369 1370 1371 1372 1373 1374 1375 1376 1377 1378 1379 1380 1381 1382 1383 1384 1385 1386 1387 1388 1389 1390 1391 1392 1393 1394 1395 1396 1397 1398 1399 1400 1401 1402 1403 1404 1405 1406 1407 1408 1409 1410 1411 1412 1413 1414 1415 1416 1417 1418 1419 1420 1421 1422 1423 1424 1425 1426 1427 1428 1429 1430 1431 1432 1433 1434 1435 1436 1437 1438 1439 1440 1441 1442 1443 1444 1445 1446 1447 1448 1449 1450 1451 1452 1453 1454 1455 1456 1457 1458 1459 1460 1461 1462 1463 1464 1465 1466 1467 1468 1469 1470 1471 1472 1473 1474 1475 1476 1477 1478 1479 1480 1481 1482 1483 1484 1485 1486 1487 1488 1489 1490 1491 1492 1493 1494 1495 1496 1497 1498 1499 1500 1501 1502 1503 1504 1505 1506 1507 1508 1509 1510 1511 1512 1513 1514 1515 1516 1517 1518 1519 1520 1521 1522 1523 1524 1525 1526 1527 1528 1529 1530 1531 1532 1533 1534 1535 1536 1537 1538 1539 1540 1541 1542 1543 1544 1545 1546 1547 1548 1549 1550 1551 1552 1553 1554 1555 1556 1557 1558 1559 1560 1561 1562 1563 1564 1565 1566 1567 1568 1569 1570 1571 1572 1573 1574 1575 1576 1577 1578 1579 1580 1581 1582 1583 1584 1585 1586 1587 1588 1589 1590 1591 1592 1593 1594 1595 1596 1597 1598 1599 1600 1601 1602 1603 1604 1605 1606 1607 1608 1609 1610 1611 1612 1613 1614 1615 1616 1617 1618 1619 1620 1621 1622 1623 1624 1625 1626 1627 1628 1629 1630 1631 1632 1633 1634 1635 1636 1637 1638 1639 1640 1641 1642 1643 1644 1645 1646 1647 1648 1649 1650 1651 1652 1653 1654 1655 1656 1657 1658 1659 1660 1661 1662 1663 1664 1665 1666 1667 1668 1669 1670 1671 1672 1673 1674 1675 1676 1677 1678 1679 1680 1681 1682 1683 1684 1685 1686 1687 1688 1689 1690 1691 1692 1693 1694 1695 1696 1697 1698 1699 1700 1701 1702 1703 1704 1705 1706 1707 1708 1709 1710 1711 1712 1713 1714 1715 1716 1717 1718 1719 1720 1721 1722 1723 1724 1725 1726 1727 1728 1729 1730 1731 1732 1733 1734 1735 1736 1737 1738 1739 1740 1741 1742 1743 1744 1745 1746 1747 1748 1749 1750 1751 1752 1753 1754 1755 1756 1757 1758 1759 1760 1761 1762 1763 1764 1765 1766 1767 1768 1769 1770 1771 1772 1773 1774 1775 1776 1777 1778 1779 1780 1781 1782 1783 1784 1785 1786 1787 1788 1789 1790 1791 1792 1793 1794 1795 1796 1797 1798 1799 1800 1801 1802 1803 1804 1805 1806 1807 1808 1809 1810 1811 1812 1813 1814 1815 1816 1817 1818 1819 1820 1821 1822 1823 1824 1825 1826 1827 1828 1829 1830 1831 1832 1833 1834 1835 1836 1837 1838 1839 1840 1841 1842 1843 1844 1845 1846 1847 1848 1849 1850 1851 1852 1853 1854 1855 1856 1857 1858 1859 1860 1861 1862 1863 1864 1865 1866 1867 1868 1869 1870 1871 1872 1873 1874 1875 1876 1877 1878 1879 1880 1881 1882 1883 1884 1885 1886 1887 1888 1889 1890 1891 1892 1893 1894 1895 1896 1897 1898 1899 1900 1901 1902 1903 1904 1905 1906 1907 1908 1909 1910 1911 1912 1913 1914 1915 1916 1917 1918 1919 1920 1921 1922 1923 1924 1925 1926 1927 1928 1929 1930 1931 1932 1933 1934 1935 1936 1937 1938 1939 1940 1941 1942 1943 1944 1945 1946 1947 1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966 1967 1968 1969 1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977 1978 1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029

[illegible]

二、第 10 条 本会定有章程，其修正及废止由本会会员大会决议之。

செய்து கொடுத்திருக்கிறார்கள். இதைப் பற்றி நான் மிகவும் மகிழ்ச்சி அடைகிறேன். இதைப் பற்றி நான் மிகவும் மகிழ்ச்சி அடைகிறேன். இதைப் பற்றி நான் மிகவும் மகிழ்ச்சி அடைகிறேன்.

[illegible][illegible]

(Faint handwritten notes)

7

— 3 —

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

๘ ๙

หน้า ๒๒

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1

ลิขิตพระ...

กษัตริย์แห่งเมืองสุพรรณบุรี

[illegible]

เห็นทรงยศดั่งของศอภจวาท

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชา

พระบรมวงศานุวงศ์มาดาม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔

สํวํจชวํจควํจเคอญคหุเมญญนํ

โหมแห่บาศกายเทพดาแด่พระ

คอกไม้ตัดกรวดเคบคอยเกบเคม

ยังตกเต็มชยแพเจ้าเยาอมาตย ๗

๑ นางโนมนายชายองค์พระทรงโนม

100

มาดอบ โดมเดยมรกดมกรชมาน

นางฉลภพลกหยักพระหัตถ์ทาทศทาน ทูลฮากวบวยไธยงไมคดาบ

ชมหยอกเขาเผ่าเดนมอยเรนหน ดักแปดบักเห็นไรจะไม่หาย
 เว้นมาโยในท้อง โห่ร้องฮาฮา คนทงหลายรูเรื่องจะเลื่องลือ
 นื่องจะไปโหมพันพระผ่านเกล้า ขอทุเลาเดวก็ยังไม่ฟังหรือ
 อยาตูปตึงนื่องจะกรมมรมมื่อ โรคจะรอร่าทำให้วาศาญ ๑

๑ พระยัมพองทางคอบดุนทรธนูของ

น้อยหรือพ้องห้ามรักหักประหาร

แกล้งหนักหน่วงดวงหุดอกบอกลาจารย์ เพราะเกิดอ่านตอกคิ้วกวดัดมดดิน
 การนิททาการเดห์มยชนทนา ไม่ชอกช้ำเหลือนเฒ่ามดลงขัดหิน
 พยาธามาดักแผ่นหิน เขาวัดมดลงด้าวรกกคิน
 แดงมหนาสามารักษาย เขากวเพชฌฆังทงกรงคิร
 ครนหยาไซเกิดเคียงกนเพยง วาชญะโดย จอระไรโดย
 รวดกถงจงชุดดำพนาทมน้อง จะกุดตอังกัดองวานจจาอัย
 แต่เพียงแนมไรว่าไม่เสีย ไม่เกยเดยหรือเมื่อหนาวคราจรประชวร ๑

๑ นางพังกาชาแค้นดำวาทรัก แกล้งหน่วงหนักตามทำนองของธงงณ

ประณตชอบตอบคำให้นานวด พระไม่ควรที่จะเคียงในเรื่องความ
 ครนบอกล้วยเดกเห็นว่าเป็นปล ครัดประชชช่าเก็บตังเหน็บหนาม
 เมื่อไรหันกรักษายายาม นื่องกคามใจบ้างแต่อย่างนั้น
 พอโรคยกล้อยกลายไม่หายขาด สิหมายมาดจะมามาชั่ววาทิน
 จงณผอองชนงอรชรชวน ไม่ทวงถันคอกทศตรงจะทรงรม
 แม่นต้นโศก โรคภัยเหมือนใจหวง นื่องจะนั่งแนบบริดงนิทสนม
 ไม่ทานกักรัดห้ามตามอารมณ์ จึงกอยชนเรยประชคทอคชอม ๑

๑ พระแย้มยมพรมพศครพจนารถ

ไม่ปลงจิตคิดอ่านทางหวานด้อม
แค้นฉาดแถมเหตุนั้นเมื่อนั้น
วางนาคาพิชัยภาคย์
ให้ข้ออมเขากลับแค้นจริง
จะต้องแอบแนบนอนกับหมอนอิง
เมื่อยามยามมืดค่ำอดเหม็น
พอสายใจไม่เขม่นเขม่นศักดิ์
หนาวก็มึงเพ็งพาดพอสว่างทรวง
กระเถิบคำคำลดาดีดาดวง
มาหลงรักร่วมฟูกกับลูกทอง
ทำดลวงดองใจใคร่ใดดอง ๖

๑ นางฉวยฉุยครุฑพระบาท
จะไปไหนมาดมเพรพระเชษฐา
ลงหยุดหย่อนก่อนนั้นจะพูดว่า
แม่ไกรธนาภะระทัยดังให้ข้อ
ฮารพิศัตตพ้อไม่รอร
จะจากตัวไปนอกรบวรแล้วหรือ
น้องจะหย่อนหมอนให้แต่ไม่
บัดนี้ขอสั่งหนึ่งอย่าพังก
พระรับคำคำนี้โดนแนม
จะรับแทนกับบรรทมให้สมจิต
อย่าหาญหักหักเถยคยเรขจัก
เหมือนเห็นธงธงของชีวิตไว้ดับไป ๗

๑ พระทรงโฉมโฉมเจ้าเจ้า
ไม่หน่ายไหนงอนงอนอย่างด้าย
พิวหายชกคอกน้องอย่าหมองใจ
จะรักใคร่ครองกันจนวันตาย
แม่แพะหอมจอมนางเจ้าจอม
งามประโดมเหตุนั้นจะหักให้รักหาย
อย่าเหนียวหน่วงหวงห้ามความดบาย
จะทิ้งสายส่งพาดอย่าชวรณ์
พระรับขวัญขวัญใจคงได้ยาดี
อย่าห่วงหวาดพิงไม่ดวงดวงสมร
ถนอมแนบแอบอุ้มอุ้มค้มขม
ชนบวรจกณแทนทองประคองเขย
พระจุมพิตชดชชชชชชชชช
นางฉณฉนพศครแอบแนบเขย
นาคดงนระโรนงอนไม่เคย
ไม่ขมเถยเขยหรือเมื่อนั้นดลดาดีด ๘

๑ พระเจ้าโสมนัสทรงกระซิบ

ถึงเกรงทพยจะมาเปรียบไม่เทียบถึง
 อยาขชิงรบกับคมชทาคอง จะเสียซึ่งตจจ้งไม่บงควร
 พดางประคองคองเตาเค็มพระหัตถ์ นางปลื้มคปภบ้องของงวง
 พระอึงแสบแนบชิดระกิดกวน แด่ช่วยวนหอยอกหยิกก้นขิกชี ฯ
 ๑ ฝ่ายพลึงเคียงนั่งเป็นคู่ แยกกันอยู่ห่างห่าง ในปราศรัย
 ค้างพูดเด่นเรไรจากบถวรี ดับบุหรินหมากจันทปากเกรียม
 นางนุหึงฟังทบอภัยกับคก ก้าวรกรรปชายไม่ชายเห็นยม
 ราชกกอดจอกคองประดอระงม ความขรรมนิยมแนบแนบอุรา ฯ
 ๑ ศรีธาดาเดินไขว่แค้นในหัตถ์ เห็นเจ้าจับศกัศวีธา
 ให้หมกมุ่นชนกสนันวิญญา จรดหน้านางงามทงดำมคน
 คอยแผ่งเงาเข้าไปพิงชวนพิศ แด่ขุดคุดคุดคองขงขง
 ให้เดี่ยวทรวงวงเหวงเกรวักนข ดุดกระหนกขยมาเทวหาเทียน
 แด่จุไฟไปส่องทกรของฉาก ทางกระฉากเดินดัดฉวคฉวฉน
 ศรีธาดาบานแห่ชวนเวียน ไม่ดบเทียบถอมของประคองมา
 ทงดำพรหมณดำนางไม่ห่างเหิน จูงกันเดินดัดแดงเข้าแผ่งผา
 หิวเรารักหัดจอกคองโคดคอง ศรีธาดาเคียดใจจะไปพ้อง
 เขาโพธิ์ทองมดขยกรแจ่ง มรแห่งทงขงขงขงขง
 อยากจะใครได้เห็นพระรูปทอง คอยเมื่องมองแหวกทมุดแถ
 แด่ถมคองหิวเรียดังคกคก นำใครหยิกเคียด โหยบไม่บงแบด
 รุ้จักคองคองจะว่ามาคองแบ ขอกวงแซเรื่อนไปนั่งกำบังกาย ฯ

๑ นางพังคำเจ้าเตียงเพียงได้ ตกพระทัยอุกเขยจนเกิดจนรยาย
 แดงบนฉำผ้าเบื้อเห็ดออดาย เพราะชู้ชายเข้ามาอยู่ไม่รู้เคย
 ปรุทะนโทษไปรดเกิดพระผ่านเกล้า เขาเรียกเร้าเร่งเคียมอย่าเขื่อนเคย
 ชั่วยเจ้าโถมโถมงามเดี่ยตามเคย อย่าให้เขี้ยเขาะเด่นอยู่เช่นนี้ ฯ

๑ พระนิมยของดองดวงดวงมร มีคำจล่อนหลงโกรพิโรธพิ
 นางยมเขยจนเบอนหน้ามาพาที มีคำพิศรัตมาหาชู้
 พระพังคำทำโหดแกลงไร้อือ ครั้นดองหรือหรือว่าเตียงจำเนียงหนู
 ประหัดจิดคิดใจจะไปดู ถ้ามองแล้วจะว่าให้น่าฟัง
 ดงจากอาตมมาตอชกนอกลมุด พอบพบครั้งคำตมฮารมน์หวัง
 เหมือนแค้นท้องคองมีนกลั่นขาวดง พอบประทงประทบอมครมตุรา
 ทำตามใดใครหนอนมาหนึ่งช่อ จะจับกุมเขาไปรักเหินกัหนา
 พลงพองจูงครั้งตุตคามหา หอวังหน้าหัดเจ้าหรับอยู่หัดบนอน
 พระแนบนางพองว่านิจจาเอ๋ย พอบประทงแนบนายตายดมร
 หึงดมรหึงดงใจอาตยวณ จะววยร้อนรบชวญทุกกวนกัน
 รือเขิญเจ้าเขาวดกษณวิโอโถม ชั่วยห่มใหม่ประคิพิชชยาสคชน
 นางพังคำเจ้าเตียงเพียงจะกลั่น ไม่ผ่านพ้นพอบหมอบคอบบญรา
 รังชอกโธษรู้ไปรดเกล้ามาเท่านั้น กระหม่อมฉนแหวกไว้ในเกล้า
 ผิดธรรมเนียมเจียมตัวกวดฉนพา เมื่อเป็นข้าหรือจะเรียงเคียงบรรทม
 แม้นทราบถึงพระบุตรครั้งตุตค จะเคียงรักก่อนว่าให้ด่าตม
 จะเก็บอกพิศด้วยคำคม ระกำกรมกรอมใจจนววยววย ฯ

๑ พระโศภนบุรุษงามทรามดั่งจน

พอส้มควรวัยแฉ้วมของอย่าหมองหมาง

เจ้าเป็นทพเคียงอยู่เคียงนาง จงเคียงข้างพญาอย่าอาวรณ์

แล้วเขนแฉ้วมแนบของประคองเกล้า พระคองเฝ้าเฝ้าทรงดวงดมร

นางทอดทักกับเพลาเฝ้าตร้อน พระดอดกรถอดประทับไว้กับทรง

แนบสนิทชิดชมภิรมย์รัก นางเบอนพักตร์ผอนตามไม่ห้ามทอง

ดั่งมาดคดคล้ายฉายาทอง วัชรวิหังเรนพุ่มจร

แมดงมกคดงเคศาเด้าวรต เมื่อยามยดุดด้าแหวกแหวกเกสร

ดงกตงเกดออกเยือกเย็นเฝ้าเพนพอน ติงของฮอนฮอนเฝ้ากำเรบแรง

พิรุณโรยโปรยปรายเป็นสายดาด ดั่งพลุดาหมัดบระแวงแดง

หน้าผนของทองทางกักทางแปด พระโรยแรงเขนของคดงบรรทม

ศรีสุตาเคาพอกวิหวท ไม่ห่างบาทพิศรอนิทัศน์

จนแต่งทองดั่งดั่งนางกำพรหม ดั่งบังคมดักดักไปพัดบพอน ฯ

๑ ดมเฝ้าท้าวเจ้ากรุงบารุงราชบุรี บรมบาทพิศรอนิทัศน์

ดัดแทนแฉ้วมฟ้าธกาว กับบังอรของคดกรชายา

จะโกธรุ่งฟุ้งกณัฐคนธรน บรรทมคณครของตรกแดงปรีक्षा

ฮอนดุกนอยค้อยดบายคล้ายไรคา ทานงชาไวกเห็นไม่เป็นการ

ศรีสุวรรณนทกยภาดงรุน จะเชยวณเนโกด้วยโกหาร

เหมือนแปดไฟโกธผอยพลอยรำคาญ พักดการครของดวามมาดามวัน

จะเขกตงครของกรุงให้พั้งเพอง เป็นเจ้าเมื่องนอบมั่งมโทศวรย์

ช่วยผิงปดุกดุกแก้วเดียแฉ้วกัน เกิดหรือชวัญเนตรจะเห็นเป็นอย่างไร ฯ

๑ มเหสีทั้งสามโอรสการศรดี นางกษัตริย์คนเดียวมีไหม
 ถักอาภรณ์หมดแล้วทุกไป พระศรีไตรศรของความงามนัก
 ศีร์สุวรรณนพมาคำอยู่ปรากฏมาศ ถ้าพลัดจากจะพลอยให้ชยศักดิ์
 จงเสกธงศรของทรงบำรุงรัก ถ้าทวงหนักนานไปจะได้ช้าย ๆ
 ๒ พระจอมวงพม่อมเห็ด ชัยณตด้วยสมุขารมณหมาย
 พอดีอนคืบดับดวงดาราราย ตรีณายต้องผ่านภ้าย
 จงได้จรดงทรงเคียวของเรองจรัส เพชรรัตนพรายพรางดวงใจ
 ออกแทนทองห้อยพระโองดำรายใจ เสนาในกราบกับมิ่งมงคล
 อรุณกษัตริย์ครัดจากบรุษเฝ้า อนุเคราะห์เถรธาเกื้อบธัญ
 จะเขกราชบุตรกษัตริย์สุวรรณ ให้ครองรัตนมาพาราเรา
 เห็นไพร่ทำราแผนดินทองหลาย จะได้พลอยคอยรับบายพาราเรา
 ดำรพิศศักรไม้ดุนา พดกฐาเฝ้าท้าวแห่งเร่งแต่งการ
 ทรงเคียวราชากษัตริย์ศรดี ตามกษัตริย์ฉบับวงศ์ดำรงสถาน
 ตั้งถ้าขับดรรพเดี่ยวดำรจักร นฤบาทกลับหลังเข่าวงใน ฯ
 ๓ ด้วยขุนนางค่างทำทุกตำแหน่ง ให้ดัดแต่งปราสาททองอันผ่องไฉ
 พระที่นั่งคองแทนทองประไพ เขาหนึ่งไถรธรรมาดาตลับ
 ราชวศินศรสุวรรณเป็นหลังนาค พระเคี้ยวตั้งขกลศเตรียมสำหรับ
 บายศรีแกวบายศรีทองดั่งด้าม เครื่องคำนับเทวามุขชัยญ
 มีพานทองรองพระแสงสำหรับยศ อัญญาอาวุธทุกดั่งสรรพ
 ทรงแกวคองทองเรียงอยู่เคียงกัน แดงบุกกนกศรศรดีเรอง

ทั้งจามรชอนตะวันเป็นหงันไป ดำรงในสรวัดเร่งจิตเร่ง
ศรีสุวรรณณีนทรยานูมาศ เหล่ามหาดเล็กเดินเรี่ยพระแสง
กระบวนแห่แดงดังไปกลดางแปลง กอดองค์แรงดังขั้แตรแซ่ประโคม
พวกหนุ่มสาวชาวเมืองมาเฝ้าแน่น ดูแต่เห็นเห็นองค์พระทรงโฉม
ขึ้นทรยานูมาศเหมือนเดือนโพยม และประโคมตมคนทุกคนไป
บ้างบังคมชมงามพอทราหมณ์เขย ดมเป็นเขยจกคิยาชัณณาดย
ต่างเร่งรีบช่วยกันช่วยชัย คิดออกไปในทางที่กลดางวัน ฯ

๑ ดมเล็กท้าวทศวงศ์ทรงเสด็จ ทดแต่ยกคนทามมาตามหลัง
ถึงทเกษเคยประทับตยิบขัง พอพร้อมพรียงยานูมาศพระญาติวงศ์
พระนำหน้าพาชนปรางค์ปราสาท ทอดถนงแท่นทองระหง
พวกเดินขบวนพราหมณ์พดุมทอง มาเฝ้าองค์อภิวาทคานดา ฯ

๑ ฝ่ายรณนันทในราชฐาน ประโคมฉานฉกนอยเด่นหา
ให้แต่งองค์ธรรมาดกนรา ทรงยศคานาของเรองระยับ
ดังเพลิงเคียงองค์ประจักษ์ ภาดเชมรศกถเมศเพรประคับ
หมัดใบรืวทองมรองขับ สอดดังวาทปานพิบประคับพลอย
ทั้งสร้อยพวงมดอมพระคอดอชอชอน ทองพระกรแดงระจางอย่างหึงห้อย
ข้ามรงค์เรือนเกศฉนวนเพรพดอย ดูเรียบรอยนวดพระหัตถ์จารดีเรือง
ทรงมงกุฎบุครมณประคับ กระจ่างจับมุดมืองตะทองให้ถอง
ดังเพลิงเคียงนางค้อย่างเขยง มาเฝ้าเบองบาทยคองพระชนม
นางกษัตริย์ศรีธรรมาดกนรา พดุมมาเฝ้าชาจะเบิดขิงบายศรี
แล้วนำหน้าพาพระราชบุตร ขอกมาทปรางค์มาศปราสาททอง

พร้อมพระวงศ์พงศ์คำเสนาแน่น ริมพระแท่นราชครุฑยู่ทางดั่ง
พอฤกษ์ดีได้เวลาเสด็จพารอง ให้ถมช้องชานให้เป็นโกดาง

๑ พระบิตูรงค์จากบดบังกรตน์ มารุ่งหิตถ์ศรีสุวรรณด้วยหรรษา

พระมารดรกุมกรรตามา ให้ต้องราร่วมเค็ดคณัตริย์
ศรีสุวรรณนพนพดงกแถว ตูตของแผ้วพศร์เพิงพระสุริยไธ
พระนุชนั่งเห็นอกของทองอุไร ตั้งแะไรเคียงคู่กับสุริยนิ
ให้ต้องชงศพร่งเกยงอชุกรรหวัด ตามกษัตริย์เนกธมมิกมณัษย์
ปโรหิตคิดเทียบแค้นสุวรรณ บงคมกตลงกะตริยชคตยา
ท้าวทศวงศ์สงใหม่เพ็ด พางชองเลดกตังโหรงคำ
ต่างค่านับเทียบนวยนชอกนา พดกณารับตั้งเข่นวงไป
กตของประโคนแดร์ตั้งประคังเคียง เนมาธำเนียงชนศรียไธ
มโหระทึกกักกองทองสุริย เสงหวอนโหงแฉ่นแคว้นทุกคนคว
ฝ่ายตระกองมอญว่าพวกโรมนอีก พ่างก้ออกโรงประชันต้นฉาว

ทงโชนเตนชดมุนหันออกราว กระทุ้งฉาวเสียดันฉ่นไป
ครนเวียนเทียนจำเริญได้ครรอบ ตามระบอบประเพณีพิชไธ
โหรารอบแฉ่นวเขยรทเขยไธ แฉ่นดับไฟโหมกฉ่นด้วยทนต์
พระบิตูรงค์ทรงเค็มเจดิมพศร์ ให้ตุกรักทงต้องอย่าหมองศรี
ทงต้ององค์ดงจากแท่นมณ พระบิตูกราบกราบเข้ามาทง

๑ สมเด็จพระทศวงศ์พงศ์กษัตริย์ มอชดมบคในพระคตงตงดับต้อง
ทงยามาคยเสนาข้าทูลละออง สำหรับครองมจกวันฉัตร

แล้วช่วยพรพูนดังดีดพพมณต์ จงพระชนมอยู่ยืนหมื่นพรรษา
พระญาตวงก็พังกษัตริย์ชคยา กับเจ้านามมประเนศบพมาดย์
ทางอำนาจช่วยพรพูนดังดีด ครองถ่มบัตราบกลาปาวสาน
กานต์ในไพร่ฟ้าราสารการ ได้พึงให้ถ่มถมการดำราญใจ ฯ

๑ ครั้นเสร็จต้นบณษัตริย์จึงครัดตั้ง พ้ออยู่ยังห้องทองให้ผองได้
แล้วตั้งเหล่าดาวธรรคกานต์ใน คอยรับไข้อย่าให้รัศมีชา
ให้เจ้าพราหมณ์เข้ามาคณนุมนเฑียร คอยใกล้ชิดจะได้เวียนไปมาหา
แล้วชวนพระมเหสีให้ลด พารากอบหลังเขาวังใน
พวงข้าเฝ้าเคารพทูลทวาท จงปราสาทคงมาที่อาศัย
แต่โรงงานการถ่มยังถ่มไป ถ่มจะได้เกิดดวงดังสัญญา ฯ

๒ จะแก่งกถาวราชเมธมาศเดชะ ด้วยว่าเป็นการถ่มทุกทกภาษา
เที่ยวงานการถ่มในไพร่ บ้างย่นถ่มมาทกหน้าโรง
พวงขเมาเหล่านกเถียงเกรงครัน หมกเพนชวมาถ่มตาโถง
รังเบยเจ็กเด็กแย่งแย่งไป ถ่มถ่มเดินโกลงโกลนเถะเทะทงตง

นางบ้านนชกรรณนาหน้าคาคัน จะนงนเคียงข้างไมหางมัว
ห้อยแพรตั่งธงชนคัพพพ ต่างแต่งตัวเต็มประดาทุกนาร
ข้าหลวงเหล่าชาววังยังกาคัด มุ่งดีหริศรคแต่ถ่มนแพรตั่ง
ทนมทนมเหล่าเจ้าราชคณต์ เห็นนารรูปร่างตามเป็นพรณ
พวงบณษัตริย์ชคยดชคดายอย่าง เทยวถากทางเดินชามตามถมน
เขาจับได้ให้แพรตั่งถ่มถ่ม ถ่มถ่มเดินถ่มถ่มถ่มถ่มชวคว
พวงผู้ชายรายเทยวเกยงมูหญิง เขาพาดพิงพดมถ่มถ่มถ่มถ่ม

บางจับคู่ยอคนต้นรยา มีรายพาหึงเพี้ยนเหี่ยวเดินคดอ
 กรนไหลเพ่งเพลาพอลบกำ พวกลึงร่ากลองประคองท่งนำอ
 บางเซ็ดหนึ่งท่งแขนท่าแหงนคย ทมมจอกคนเจรจาชอกม้ายน
 พวกลึงหนึ่งหลาดตามถนน ชอกเกดอณกตงกตมกตาคุดาษคณ
 บางตองจตุประทศตงเหมือนอย่างบัน

ให้คนคั่นแตกพดัดกระจัดกระจาย

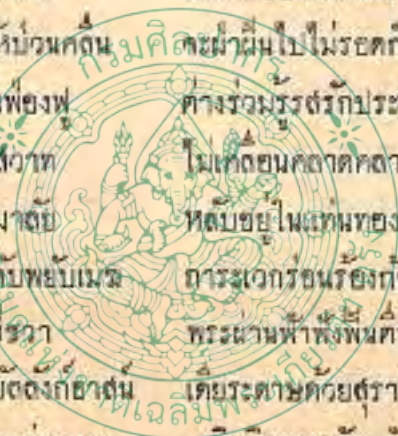
พอกดองหยุดจุดคอกไม้ไฟด่าง แดงกระจ่างแจ่มเหมือนตังเตือนหงาย
 คอกไม้กตคนริงกนดังควาย พวกลึงรายสัตว์ดั่งเตี้ยงเห่า
 ไฟพะเนียงเฉียงตื้นฟ่ง ทงพดพดงไฟดั่งดวงกลางวหา
 ค้างเหล็ดเพี้ยนเดินไขว่กันไปมา ชากพาราเร้งรอนธามณ

๑ ฝ่ายพระรณนิมิตอยู่ปราศรัย ครั้นถึงคณของยายามปฐม
 นึกปรวนศรีดังวรรณจาบรรทม จึ่งเรียนตมตมยอชยประคอง
 แดงดบหล่งดังต่อนประดาหึง เน้นงานยังยอศตศรไม้มอง
 จะจำไกลไปยอด้วยคกรอง ยายาให้รองเคื่องชธนาพระดำม
 ยายาถอของคณดกษณวาศเรศ แมตดวงเนครนกว่าเหมือนทาศ
 คองชยศตรงจรงกด้วยภักดี ถึงราตรีกรวามบาทยาราตคณ
 ถ้าเชอกรวแมยยาโกรรพิโรตคย ประณคณคยอินชอณคยอมนณ
 ชนงเหลดดาวดั่งวรางคณากันด ชยบชกนท่งหวงใหตวงเกณ
 เมอศราวทกขปลอกให้พระทยชน ยายาเร้งรอนเรศร้างทาทางเหิน
 ราชการมารจรอยาจะเมิน จังเจรญวาศไม้มมว
 ชนทึงคตเพราจะตปรนณคต วกษาศคยคณมยชยคยคย

๑ นางเห่ด้วยดรรชนีกลอน น้อมคำนับทระนงพระเชษฐา
 พอลงระย้าบนผืนผ้าจันทร์จาง นิ่งเป็นรำบาทบงสุ์ พระทรงฤทธิ
 จะอยู่ให้ไรดีชยคอยรับสั่ง ทมิฬร่วงตึงใจมิให้ผิด
 พยเข้ามชกชอกในไค้ไรรัก พระอย่าคิดเคียงคู่ไค้ไค้ ๖

๑ น้อยหรือหน้องหรือเพราะเดชะเดียง

สร้างกล่าวเกลี้ยงกลบจะมาเป็นทาดี้
 การของพิศโศกไม่แพ้ แต่เดชะหน้าหัวใจกระไรเลย
 จะขอไรโฉมเนตาเขาวัยชด ให้รอยกอดกวางจะหลบกับเขนย
 พลงแหม่เยอนเบอนเบอนตาเดียวเขย บัญเฝ้าเคยครองแค้นของรัก
 พอยถึงรตนามหาศักรรบี มาได้ชดัญเฝ้าตรมถึงรณจักร
 ชยาหมองหมางหางเห็นกามพิศกร เซียนของรักรวมจิตเป็นทรา
 พระอุมานางวางลงบดงกษัตริย์ แฉกเดี่ยวกามพิศกรนิษฐาน
 เมอละมุนอุณแบบแบบฮวา นางนารายณ์ชดเขยขึ้นเบอนกัระบวณ
 นื่องห้ามแล้วหลายครั้งไม่ฟังห้าม รินดวนตามตบตบของของดอง
 ประทานโทษโปรดเกล้าชยาเผ่ากวน นื่องจะชวนหิยกยับด้วยชบชยา
 ประทมนัดให้ดำราญพระผ่านเกล้า จะอยู่เผ่านวดพื้นไม้ผืนฉาย
 แฉกนังแนบเบอนของกพิศคณารายณ์ พระเชนกายกอดประทับไว้กับทรวง
 ก้อยเขยปรางทางฉานิจจาของ กับเจ้าของนีกแค้นจะแหนหาง
 เป็นทอดยหนทอดยกรงคงแฉกหว แฉกหมกหินดวงชยณนชยหรือกอดชยใจ
 ไรทานของนื่องแก้วเฉยแล้วนะ ที่จะละเรงตาชยาดังดัย
 พลงประโดมโฉมฉายฉายสุดใจ ก้อยเกล็ดนโคกโคก่าพุ่มประทุมมาดัย

[illegible]

ตอนที่ ๔

พระเอกสมณโพนนางตเลอ

๑ จะกล่าวถึงจับความไปตามเรื่อง ถึงบาทเบของปรเมศ์พระเชษฐา
 ของคชภยมนันต์วิ ไศกา ตกขากอชยุคหามาช้านาน
 กับด้วยนางชดู่วิรมิต เป็นคู่ชดเชยชมตมตมาน
 คชังรักใคร่ไปตามยามกนกการ จนนางมารมับตรบุรุษชาย
 ไม่คลาดเคลื่อนเหมือนของศพระทรงเดช แต่ดวงเนตรแดงดั่งสุริยฉาย
 ทรงกำตงคังพระยาครุฑด้วย มีเขยอคล้ายชนมศักดิ์กา
 พระบิตรงค์ทรงศักดิ์กรักใคร่ ด้วยเนื้อใจรักใคร่ชยา
 เผาเตยงถูกผูกเปลื้องแหวนหงษ์ จนได้ผูกถายไต่แปดปี
 จึ่งให้นามตามอย่างราชามนุษย์ ชื่อตมตมทรกุนารชานุชย์ศั
 ชำรงศทรวงมาศาบร พระภูกอชยุคให้ตูกยา
 เลยระบาศคาศของศททรวงเบตง ให้เป็นเครือของนงนัมไฮรดา
 ชอนให้เจ้าเบ้าบับม่วงชา เพลงศักดิ์ราดาร์พคหิตชำนานู
 วนหงษ์นางชดู่วิรมิต อยกจากถ้ำเทบวหากภักษาหาร
 จับกระให้โตมาทุมภพาด กินถ้ำราณูวันเริงบ้นเทิงใจ ฯ
 ๑ ฝ่ายกุนารตมตมทรสุดตวาท ไม่ห่างบาทบิตาชฌณาดัย
 ความรักพ้องกว่าแม่มาแต่ไร ด้วยมิได้รู้เขยเช่นมารดา
 เห็นทรวงธรรมบรบทมตมตมตม หันเงื้องเตยอยู่ในคหา
 โตถ้ำพยงตของเขิงตะเติงมา เห็นแผนผาพิงมณิตบิตหนทาง

หนักหรือเบาเยาวชยุโมจรถ
เห็นหาศทรายพรายงามเป็นเงาราง ทะเลกว้างข้างขวาตัวน้าดัง
ไม่เคยเห็นเป็นน้ำตมกตนาถ พระกุมารเพ็ญจิตพิศวง
ออกจึ่งเดินเล่นทรายสบายองค์ แดง โคตงเล่นนหารดาตย
ด้วยหนอนาถชาติเรณูเสียดมทร ถ้าไม่ตมเดยทงวนกตณโค
ยังถูกน้ากาดงยงเกรียงไกร เทยวเดยวโตะปลาในธำรด
ระลอกซัดพองทเขาในปากถลาม ลอยตมออกตามซีกหึงอกเสียดตม
เห็นฝูงเงือกเกลือกกกตมมาดถารธ คิดวาคณทางเพ็ญนอย่างปดา
กรณตามโตไม่พดกธนคช คิดตมกตมกตมมาดถารธ
กรณคชโตโหระเวงแฉะวณญว เชนปดาทรธะไรระไกร
มุดกระซากดากหงษนคตมมาดถารธ แดะประหลาดตมกตมมาดถารธ
จะเขาไปให้พระมิตาถ แล้วดากตเขาในคาคด้วยกาด
ถึงหีบหังวียงบชกบคเวธ พระธมเนตรให้ตมวหาทงหน้าตม
เห็นตมกตมมาดถารธ แดะตมมาดถารธ คาคบตมตมมาดถารธ
เมือกเห็นตมชยุโมจรถ เงอกมเจ้าเขามาแฉะข้างไหน
พระตมเจ้าตามจริงทตมไป พระตมใจจึงวาคด้วยปธาน
แม้นแม่เจ้าเขาว่าแรงนค กตมวระตมตมบคาคาหณ
จะไกรทเกรยวเคยวตมเป็นชุต ไม่พดทชวจะบรตย ๑
๑ ตมตมมทรกุมารชาญมดตม พังพระบาทมคตมก ให้ตมตม
กตมตมมคตมมคตมมคตมก ๑ เชนโคตมจะบรตมไปเชนน ๑
๑ พระพงคานาเนตรตมพรากพราก คตมตมยาคยาคมวโยคยงคตมคตม

แฉ่งเจ้าอุกยาธำพรห์ จนพากันมาบรรทมพร้อมไทร
 แม่ของเจ้าเขาเป็นเชลยเดชะสมุทร จนไปหลุดลอยบิดาองมาได้
 จึงกำเนิดเกิดกายธำพรห์ จนเจ้าได้แปดปีเช้าแฉ่ง
 ไปเฝ้าประคุกหาถ้าเขาเห็น คายหรือเป็นว่าไม่ถูกเลยถูกแก้ว
 แม่นั่นสมุทรสุดสวาทพอลาตแฉ่ง ไม่รอดแล้วกับกรุงศรีคงตาย ฯ

๑ พระโอรสรั้งไม่แคลงจิต วิชาญคิดเสียใจมิใคร่หาย
 คอยแม่กับขบปัดกษณะเป็นนักษรา ก็พมพ่ายรตนาโศกาลัย ฯ

๑ ฝ่ายเงือกนามอนกตลงนั่งด้น กตศัพทสองแฉ่งแฉ่งไร
 วิชาญมโนแนบในใจ จะกราบไหว้ขอขมาให้ปราณี
 คอยเรยอนเดือนอุกฤษทองเจ้า ย่อมเห็นบนอนประณตบทศรี
 พระผ่านเกล้าเจ้าห้าในราชศรี ขำขมวิคไวอย่าให้ตาย
 พระราชบุตรนาคเจ้าปากเหว คงทรงเนษจะแยกแตกดังสาย
 ทงอุกเคาเผ่าพงศ์พลัดพราย ซึ่งแตกายเกือบจะคนด้นรวน
 พระองค์เจ้าเรากพาเขามาไว้ เกราพระทัยทุกขตรอมเหินอนหม่อมฉัน
 ขอพระองค์จงโปรดแก้ไขโทษนี้ ช่วยฉันฉันให้ดลยตรอดชั่ว
 ซึ่งปากถ้ำทำลายลงเดชะหมด ให้โอรสยกคงบังคทา
 ข้าเห็นอย่างนางมารจะนามา จะขาดาเกลยทรายเสียให้ดี
 หนึ่งพวกพ้องของข้าคนาญาติ ขอร้องมาทงบกบทศรี
 แม่นประดังกั้งไรในน้ำ ท้องนี้จะเขามาธำพรห์ ฯ

๑ พระพื้งเงือกพูดได้ให้ตั้งสาร จึงว่าท่านกตบุตรชน
 วิชาญธำพรห์นาคศักรัย ขยพุกกันชกตักหนอยจังก้อยไป

เราตรองตรึงจะหนีนางมีเดช
ท่ามเขมทางกลางทะเลกระเน โฉ

๑ ฝ่ายจึงยกนำคานบ่อภิกษา
ขึ้นนามนามคามบูรณ

เป็นเขตแคว้นแดนทางมีเดช
ช้างศึก ไค้ไปจนเกาะแก้วมัจฉ

ไปกตางย่านบ้านเรือนหาไม่
แต่ดำเภาชาวเกาะเมืองดังกา

ถ้าเสียเรือเหตุดคนใจดวงใจออก
เหมือนแพวกพองของชาวพาห

ชายชาวहारอยแปดสิบแปด
แม่นจะหนีมีเดชด้วยแรงรุกร

แต่โยคมีมนต์อยู่คนหนึ่ง
อยู่เกาะแก้วพศดารดำรงาญ

พวกเรือแตกแรกฝรั่งแดงกฤษ
ทวย โยคมีมนต์คดดิวิชา

แม่นพระองค์ทรงฤทธจักคิดหนี
เมื่อดำเภาเราซัดพัดคเขาไป

แต่ทางไกลไม่หยอถอยโยธิน
ถดถอยคงด่าว่าพศจะซัดเคของ

แม่นก่าถดถอยชาวพาห

แต่ได้เหมือนไม่รู้แห่งคานแห่งไหน
ทำกระไรจึงจะพ้นทมนทรมา

ข้าพพระบาททราบต้นทุกต้นฐาน
อโหมานเคียงกนดัดทนคร

ข้าฝ่ายเห็นถึงมึงหึงหึงชิงช

หนทางจรเจ็ดเดือนไม่เกิดชนคลา
สมุทรไทยซึ่งซัดกนดัดทนคร

เราแล่นมามบ้างอยู่ดางบี
จึงมาเลือกเอาไปชมประตัมศรี

ดอยดินทปยาเป็นนพขย
จึงแจ้งเหตุแควทางกลางสมุทร

เห็นไม้ดัดต้นเตนด้วยแผ่นโกด
ชายถึงพันเห็นด้อยเพกได้ย

กนดกไม่เผือกมนพรรณมตา
จนเว้นคืบขอยุดานกนหนกหนา

ปราบบรรดาภคพรายไม่กรายไป
ถึง โยคเขาด่านกไม่ตกขย

ก็จะ ไค้ โดยดาร์ ไปบ้านเมอง
ถนอมเขาไรศครรคนจนคเนอง

คงทราบเบื่องบงกขบตมาถย
เจตราชครเจยจจะถนดถาน

ขอสร้มกาตงคงปลาดาวห ตามประมาณสำนวนจะทันตัว
 ถ้าแก้ไขให้นางไปต่างป่า โตดวงหน้าไปเดี่ยบางจะยังชั่ว
 จะธาด้าพาไปไม้โคกถั่ว ชีวิตคงบรรลย์ไม่เดี่ยคาย
 แต่พระองค์ทรงคิดให้รอบคอบ ถ้าเห็นชอบทวงที่จะหนีหาย
 จึงโปรดไว้ให้องค์พระฤทธราช ไปหาตทราชหาข้าจะมาพึ่ง ฯ

๑ พระเจ้าแจ้งความตามคำแจ้งออกมาเดา คอยบรรเทาทุกข์อันอารมณ์หนึ่ง
 จึงว่าพมคุณของสักครั้ง ไม่ใดคงถอยคำตำราพม
 ซึ่งถูกรักหักหาญให้ท่านโกรธ จงคิดโทษทำคุณอย่าหุนหัน
 ช่วยไปปิดปากถาที่ดำดง จงดูลายนัยกับมาจะว่าเรา
 จึงบัญชาว่าเจ้าต้นดงพร ไปช่วยคิดคิดถาใหญ่ขึ้นให้เขา
 ขอธามาตาอย่าขาด ช่วยอันเขาแก่ชราไปให้สบาย
 กับดุกน้อยคอยพุงจงแจ้งออกมา มาปากถาแต่เห็นพรของด้าย
 หอนรำลึกครึกครของถั่งนงชรา พระพมพวยชอนาด้วยธาดัย
 แล้วให้ลูกเล็กถือดาเข้ามาบอก เห็นมหรคณมคงไม่ดังดี
 พระกล่อมมาดาแจ้งบอกดังลงไป ดังที่ในวงวนธธธาร ฯ
 ๑ ฝ่ายณเดี่ยเมยชนจากมวงนา จะมอดาเทของหาพฤกษาพร
 เก็บลูกไม้ได้ห้อยเห็นพอกการ ทงเปรี้ยวหวานดาร์พิดแล้วดัดมา
 เห็นหินเม็ดเม็ดประศุกหาก้าง มีคิชอย่างนางมณษย์เด่นหา
 ครอบครวนารักริได้ภา ดัดมาเราในห้องเห็นดังของค
 วางลูกไม้ในห้อยให้ลูกมัว ท้องของตัวเต็มท้องไม้คองประดังค
 พระทรงเล็ดลูกมวงพรางปรางมวง ประทานของคไอร่ดื้อดอชน

ครนพลบคานางนักษัตราย ประคองกายกอดแอบแนบถนอม
 ชื่นเค้นหาอารมณ์นพกรรมกรชม แคลิดชานหวานฉ่ำมจระดอง
 ไม่เห็นร่องรอยของตรึงกันกวดก ทุกข์ในอกมันลึกเท่าเขาหวด
 พระกอดถนอมยประทับไว้กับทรง ให้เหงางงงบหลบระงับไป ฯ

๑ ฝ่ายผละเนื้อเมอจจากพราลุดฉวี แต่พลกศวกถกถบในหอบโหด
 ให้หมกมุ่นซนคล้าในน้ำใจ จนเตียงโก่แกวช้นต้นเนิน
 พอมือหยดกับถบจคนมิตผัว ภาวณูญชุกเการนนเพาะเหิน
 มาถึงหารมดามฤตวระยาเยน แกร่งพระนมหบนางแพบวางววย
 แถวฮารกษศวกถวฮากวเพนร ดังแดงเคมเหวถบไปดบหาย
 ทงถายต้นพรนศวกถวถวถวถว พยพณายกพอแ่งแดงตระวัน
 จงกมกราบบาทงถว พระทรงกศก แถวนางยกนถวตามเนื้อความน้น
 ไม่เคยเห็นเบบวบคยอจจววย เขมทรงธรรมวอยทนายรายหรือค ฯ

๒ พระพ้งนางพดางนักษัตรนงหมาย ช่งนร่ายกเพวระจกเรากศกน
 เห็นจะไปได้คยอจจววย แถวนางผละเนื้อนจะช่นตราย
 พยโคชองถวถวถวตามถวถว ถ่มศะเนจะไดไปคยอจจววย
 จงกถวถวถวถวถวถวถวถว ถวถวถวถวถวถวถวถวถว
 ช่นถวถวถวถวถวถวถวถว ถวถวถวถวถวถวถวถวถว
 แถวถวถวถวถวถวถวถวถว ถวถวถวถวถวถวถวถวถว
 แถวถวถวถวถวถวถวถวถว ถวถวถวถวถวถวถวถวถว
 จงกถวถวถวถวถวถวถวถว ถวถวถวถวถวถวถวถวถว
 ถวถวถวถวถวถวถวถวถว ถวถวถวถวถวถวถวถวถว

เหมือนมองมองขลุ่ยขลุ่ยแกวแกว

กบฏแพ้ววญญเนตรพะงะมทา ๑

๕๙๐

© นางมณีเชษฐาภรณ์ประนิต

พระทรงยศรองด้วยทบยาปดัมภ์

ตามตำราสารพัดไม้จันทน์ว่า

ช่วยแนะนำคนตกทุกข์ได้ยาก

(๑) พระพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์

จึงถามถึงตัวแปรมาหาคำตอบ

၂၂၂
 ၂၂၂

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

॥ ३३ ॥

|| ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ||

[illegible]

วิธีตรวจสอบการเชื่อมต่อของสายเคเบิล

... ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ส.ป.ก.ร.

© 2004 Pearson Education, Inc. All rights reserved. Printed in the United States of America. This book is protected by copyright. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage or retrieval system, without permission in writing from Pearson Education, Inc.

1991

จังหวัดปทุมธานี

กรมการแพทย์แผนไทย

พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพฯ

[illegible]

จะยัดใจให้เหมือนนกที่ปราศจาก

กรมตำรวจ กะปาย ข้าราชการ

กรมการศาสนา

ประเทศไทย โดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ยาแรงหมกรกคจกตงยกร

กรมการปกครอง
จังหวัด...

๑ ต้นตมูกรัดคณต้นตงัด

ด้วยบทความจาก: ๓๖๖

ให้หลวงหล่งกงวัดคยชน

เจ้าได้กราบทูลมงคลมงคล

๒๓

จะชวนตามเขาไปโยโย่ไปพรตฉันจ้ะ

ยู่เบบคเกวระเต่นาครัน

แฉะวับระวิญญูถูกเหยียดกดขยฤทธิ์ ฯ

๑ นางผเห่เมฆเทวีกาญจนา

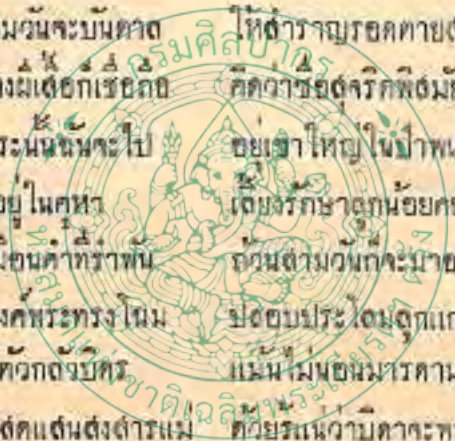
ควนทรงฤทธิปดอบดุกชายหา

จวบยอกนออกทุกหาแต่จกตาโค

ไปเซวใหญ่ในป่าทนาวัน ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระเอกยัยใจ

ปตอบบประโคมตักขาย

ให้ดูรทกมตกณณคัตถัม

เดียมดอ้าหาดทรายรายคงคา

๑ ฝ่ายเสกหน้าสำหรับพระเจดีย์

พดแจ่มแจ้งแสงทองผ่องโพนม

จะโปรดขยคอยองค์ทรงสูงศักดิ์

แล้วขยออกจากวงษ์ไม่วังวโร

พยเห็นองค์ทรงยศไกรธรรมา

จึงชวนตักถ้ำวนนกับภรรยา

๑ พงศ์กษัตริย์ที่นามาวังเสกนัยย ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐ ๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐ ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐ ๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐ ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖ ๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒ ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐ ๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐ ๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐ ๑๙๑ ๑๙๒ ๑๙๓ ๑๙๔ ๑๙๕ ๑๙๖ ๑๙๗ ๑๙๘ ๑๙๙ ๒๐๐ ๒๐๑ ๒๐๒ ๒๐๓ ๒๐๔ ๒๐๕ ๒๐๖ ๒๐๗ ๒๐๘ ๒๐๙ ๒๑๐ ๒๑๑ ๒๑๒ ๒๑๓ ๒๑๔ ๒๑๕ ๒๑๖ ๒๑๗ ๒๑๘ ๒๑๙ ๒๒๐ ๒๒๑ ๒๒๒ ๒๒๓ ๒๒๔ ๒๒๕ ๒๒๖ ๒๒๗ ๒๒๘ ๒๒๙ ๒๓๐ ๒๓๑ ๒๓๒ ๒๓๓ ๒๓๔ ๒๓๕ ๒๓๖ ๒๓๗ ๒๓๘ ๒๓๙ ๒๔๐ ๒๔๑ ๒๔๒ ๒๔๓ ๒๔๔ ๒๔๕ ๒๔๖ ๒๔๗ ๒๔๘ ๒๔๙ ๒๕๐ ๒๕๑ ๒๕๒ ๒๕๓ ๒๕๔ ๒๕๕ ๒๕๖ ๒๕๗ ๒๕๘ ๒๕๙ ๒๖๐ ๒๖๑ ๒๖๒ ๒๖๓ ๒๖๔ ๒๖๕ ๒๖๖ ๒๖๗ ๒๖๘ ๒๖๙ ๒๗๐ ๒๗๑ ๒๗๒ ๒๗๓ ๒๗๔ ๒๗๕ ๒๗๖ ๒๗๗ ๒๗๘ ๒๗๙ ๒๘๐ ๒๘๑ ๒๘๒ ๒๘๓ ๒๘๔ ๒๘๕ ๒๘๖ ๒๘๗ ๒๘๘ ๒๘๙ ๒๙๐ ๒๙๑ ๒๙๒ ๒๙๓ ๒๙๔ ๒๙๕ ๒๙๖ ๒๙๗ ๒๙๘ ๒๙๙ ๓๐๐ ๓๐๑ ๓๐๒ ๓๐๓ ๓๐๔ ๓๐๕ ๓๐๖ ๓๐๗ ๓๐๘ ๓๐๙ ๓๑๐ ๓๑๑ ๓๑๒ ๓๑๓ ๓๑๔ ๓๑๕ ๓๑๖ ๓๑๗ ๓๑๘ ๓๑๙ ๓๒๐ ๓๒๑ ๓๒๒ ๓๒๓ ๓๒๔ ๓๒๕ ๓๒๖ ๓๒๗ ๓๒๘ ๓๒๙ ๓๓๐ ๓๓๑ ๓๓๒ ๓๓๓ ๓๓๔ ๓๓๕ ๓๓๖ ๓๓๗ ๓๓๘ ๓๓๙ ๓๔๐ ๓๔๑ ๓๔๒ ๓๔๓ ๓๔๔ ๓๔๕ ๓๔๖ ๓๔๗ ๓๔๘ ๓๔๙ ๓๕๐ ๓๕๑ ๓๕๒ ๓๕๓ ๓๕๔ ๓๕๕ ๓๕๖ ๓๕๗ ๓๕๘ ๓๕๙ ๓๖๐ ๓๖๑ ๓๖๒ ๓๖๓ ๓๖๔ ๓๖๕ ๓๖๖ ๓๖๗ ๓๖๘ ๓๖๙ ๓๗๐ ๓๗๑ ๓๗๒ ๓๗๓ ๓๗๔ ๓๗๕ ๓๗๖ ๓๗๗ ๓๗๘ ๓๗๙ ๓๘๐ ๓๘๑ ๓๘๒ ๓๘๓ ๓๘๔ ๓๘๕ ๓๘๖ ๓๘๗ ๓๘๘ ๓๘๙ ๓๙๐ ๓๙๑ ๓๙๒ ๓๙๓ ๓๙๔ ๓๙๕ ๓๙๖ ๓๙๗ ๓๙๘ ๓๙๙ ๔๐๐ ๔๐๑ ๔๐๒ ๔๐๓ ๔๐๔ ๔๐๕ ๔๐๖ ๔๐๗ ๔๐๘ ๔๐๙ ๔๑๐ ๔๑๑ ๔๑๒ ๔๑๓ ๔๑๔ ๔๑๕ ๔๑๖ ๔๑๗ ๔๑๘ ๔๑๙ ๔๒๐ ๔๒๑ ๔๒๒ ๔๒๓ ๔๒๔ ๔๒๕ ๔๒๖ ๔๒๗ ๔๒๘ ๔๒๙ ๔๓๐ ๔๓๑ ๔๓๒ ๔๓๓ ๔๓๔ ๔๓๕ ๔๓๖ ๔๓๗ ๔๓๘ ๔๓๙ ๔๔๐ ๔๔๑ ๔๔๒ ๔๔๓ ๔๔๔ ๔๔๕ ๔๔๖ ๔๔๗ ๔๔๘ ๔๔๙ ๔๕๐ ๔๕๑ ๔๕๒ ๔๕๓ ๔๕๔ ๔๕๕ ๔๕๖ ๔๕๗ ๔๕๘ ๔๕๙ ๔๖๐ ๔๖๑ ๔๖๒ ๔๖๓ ๔๖๔ ๔๖๕ ๔๖๖ ๔๖๗ ๔๖๘ ๔๖๙ ๔๗๐ ๔๗๑ ๔๗๒ ๔๗๓ ๔๗๔ ๔๗๕ ๔๗๖ ๔๗๗ ๔๗๘ ๔๗๙ ๔๘๐ ๔๘๑ ๔๘๒ ๔๘๓ ๔๘๔ ๔๘๕ ๔๘๖ ๔๘๗ ๔๘๘ ๔๘๙ ๔๙๐ ๔๙๑ ๔๙๒ ๔๙๓ ๔๙๔ ๔๙๕ ๔๙๖ ๔๙๗ ๔๙๘ ๔๙๙ ๕๐๐ ๕๐๑ ๕๐๒ ๕๐๓ ๕๐๔ ๕๐๕ ๕๐๖ ๕๐๗ ๕๐๘ ๕๐๙ ๕๑๐ ๕๑๑ ๕๑๒ ๕๑๓ ๕๑๔ ๕๑๕ ๕๑๖ ๕๑๗ ๕๑๘ ๕๑๙ ๕๒๐ ๕๒๑ ๕๒๒ ๕๒๓ ๕๒๔ ๕๒๕ ๕๒๖ ๕๒๗ ๕๒๘ ๕๒๙ ๕๓๐ ๕๓๑ ๕๓๒ ๕๓๓ ๕๓๔ ๕๓๕ ๕๓๖ ๕๓๗ ๕๓๘ ๕๓๙ ๕๔๐ ๕๔๑ ๕๔๒ ๕๔๓ ๕๔๔ ๕๔๕ ๕๔๖ ๕๔๗ ๕๔๘ ๕๔๙ ๕๕๐ ๕๕๑ ๕๕๒ ๕๕๓ ๕๕๔ ๕๕๕ ๕๕๖ ๕๕๗ ๕๕๘ ๕๕๙ ๕๖๐ ๕๖๑ ๕๖๒ ๕๖๓ ๕๖๔ ๕๖๕ ๕๖๖ ๕๖๗ ๕๖๘ ๕๖๙ ๕๗๐ ๕๗๑ ๕๗๒ ๕๗๓ ๕๗๔ ๕๗๕ ๕๗๖ ๕๗๗ ๕๗๘ ๕๗๙ ๕๘๐ ๕๘๑ ๕๘๒ ๕๘๓ ๕๘๔ ๕๘๕ ๕๘๖ ๕๘๗ ๕๘๘ ๕๘๙ ๕๙๐ ๕๙๑ ๕๙๒ ๕๙๓ ๕๙๔ ๕๙๕ ๕๙๖ ๕๙๗ ๕๙๘ ๕๙๙ ๖๐๐ ๖๐๑ ๖๐๒ ๖๐๓ ๖๐๔ ๖๐๕ ๖๐๖ ๖๐๗ ๖๐๘ ๖๐๙ ๖๑๐ ๖๑๑ ๖๑๒ ๖๑๓ ๖๑๔ ๖๑๕ ๖๑๖ ๖๑๗ ๖๑๘ ๖๑๙ ๖๒๐ ๖๒๑ ๖๒๒ ๖๒๓ ๖๒๔ ๖๒๕ ๖๒๖ ๖๒๗ ๖๒๘ ๖๒๙ ๖๓๐ ๖๓๑ ๖๓๒ ๖๓๓ ๖๓๔ ๖๓๕ ๖๓๖ ๖๓๗ ๖๓๘ ๖๓๙ ๖๔๐ ๖๔๑ ๖๔๒ ๖๔๓ ๖๔๔ ๖๔๕ ๖๔๖ ๖๔๗ ๖๔๘ ๖๔๙ ๖๕๐ ๖๕๑ ๖๕๒ ๖๕๓ ๖๕๔ ๖๕๕ ๖๕๖ ๖๕๗ ๖๕๘ ๖๕๙ ๖๖๐ ๖๖๑ ๖๖๒ ๖๖๓ ๖๖๔ ๖๖๕ ๖๖๖ ๖๖๗ ๖๖๘ ๖๖๙ ๖๗๐ ๖๗๑ ๖๗๒ ๖๗๓ ๖๗๔ ๖๗๕ ๖๗๖ ๖๗๗ ๖๗๘ ๖๗๙ ๖๘๐ ๖๘๑ ๖๘๒ ๖๘๓ ๖๘๔ ๖๘๕ ๖๘๖ ๖๘๗ ๖๘๘ ๖๘๙ ๖๙๐ ๖๙๑ ๖๙๒ ๖๙๓ ๖๙๔ ๖๙๕ ๖๙๖ ๖๙๗ ๖๙๘ ๖๙๙ ๗๐๐ ๗๐๑ ๗๐๒ ๗๐๓ ๗๐๔ ๗๐๕ ๗๐๖ ๗๐๗ ๗๐๘ ๗๐๙ ๗๑๐ ๗๑๑ ๗๑๒ ๗๑๓ ๗๑๔ ๗๑๕ ๗๑๖ ๗๑๗ ๗๑๘ ๗๑๙ ๗๒๐ ๗๒๑ ๗๒๒ ๗๒๓ ๗๒๔ ๗๒๕ ๗๒๖ ๗๒๗ ๗๒๘ ๗๒๙ ๗๓๐ ๗๓๑ ๗๓๒ ๗๓๓ ๗๓๔ ๗๓๕ ๗๓๖ ๗๓๗ ๗๓๘ ๗๓๙ ๗๔๐ ๗๔๑ ๗๔๒ ๗๔๓ ๗๔๔ ๗๔๕ ๗๔๖ ๗๔๗ ๗๔๘ ๗๔๙ ๗๕๐ ๗๕๑ ๗๕๒ ๗๕๓ ๗๕๔ ๗๕๕ ๗๕๖ ๗๕๗ ๗๕๘ ๗๕๙ ๗๖๐ ๗๖๑ ๗๖๒ ๗๖๓ ๗๖๔ ๗๖๕ ๗๖๖ ๗๖๗ ๗๖๘ ๗๖๙ ๗๗๐ ๗๗๑ ๗๗๒ ๗๗๓ ๗๗๔ ๗๗๕ ๗๗๖ ๗๗๗ ๗๗๘ ๗๗๙ ๗๘๐ ๗๘๑ ๗๘๒ ๗๘๓ ๗๘๔ ๗๘๕ ๗๘๖ ๗๘๗ ๗๘๘ ๗๘๙ ๗๙๐ ๗๙๑ ๗๙๒ ๗๙๓ ๗๙๔ ๗๙๕ ๗๙๖ ๗๙๗ ๗๙๘ ๗๙๙ ๘๐๐ ๘๐๑ ๘๐๒ ๘๐๓ ๘๐๔ ๘๐๕ ๘๐๖ ๘๐๗ ๘๐๘ ๘๐๙ ๘๑๐ ๘๑๑ ๘๑๒ ๘๑๓ ๘๑๔ ๘๑๕ ๘๑๖ ๘๑๗ ๘๑๘ ๘๑๙ ๘๒๐ ๘๒๑ ๘๒๒ ๘๒๓ ๘๒๔ ๘๒๕ ๘๒๖ ๘๒๗ ๘๒๘ ๘๒๙ ๘๓๐ ๘๓๑ ๘๓๒ ๘๓๓ ๘๓๔ ๘๓๕ ๘๓๖ ๘๓๗ ๘๓๘ ๘๓๙ ๘๔๐ ๘๔๑ ๘๔๒ ๘๔๓ ๘๔๔ ๘๔๕ ๘๔๖ ๘๔๗ ๘๔๘ ๘๔๙ ๘๕๐ ๘๕๑ ๘๕๒ ๘๕๓ ๘๕๔ ๘๕๕ ๘๕๖ ๘๕๗ ๘๕๘ ๘๕๙ ๘๖๐ ๘๖๑ ๘๖๒ ๘๖๓ ๘๖๔ ๘๖๕ ๘๖๖ ๘๖๗ ๘๖๘ ๘๖๙ ๘๗๐ ๘๗๑ ๘๗๒ ๘๗๓ ๘๗๔ ๘๗๕ ๘๗๖ ๘๗๗ ๘๗๘ ๘๗๙ ๘๘๐ ๘๘๑ ๘๘๒ ๘๘๓ ๘๘๔ ๘๘๕ ๘๘๖ ๘๘๗ ๘๘๘ ๘๘๙ ๘๙๐ ๘๙๑ ๘๙๒ ๘๙๓ ๘๙๔ ๘๙๕ ๘๙๖ ๘๙๗ ๘๙๘ ๘๙๙ ๙๐๐ ๙๐๑ ๙๐๒ ๙๐๓ ๙๐๔ ๙๐๕ ๙๐๖ ๙๐๗ ๙๐๘ ๙๐๙ ๙๑๐ ๙๑๑ ๙๑๒ ๙๑๓ ๙๑๔ ๙๑๕ ๙๑๖ ๙๑๗ ๙๑๘ ๙๑๙ ๙๒๐ ๙๒๑ ๙๒๒ ๙๒๓ ๙๒๔ ๙๒๕ ๙๒๖ ๙๒๗ ๙๒๘ ๙๒๙ ๙๓๐ ๙๓๑ ๙๓๒ ๙๓๓ ๙๓๔ ๙๓๕ ๙๓๖ ๙๓๗ ๙๓๘ ๙๓๙ ๙๔๐ ๙๔๑ ๙๔๒ ๙๔๓ ๙๔๔ ๙๔๕ ๙๔๖ ๙๔๗ ๙๔๘ ๙๔๙ ๙๕๐ ๙๕๑ ๙๕๒ ๙๕๓ ๙๕๔ ๙๕๕ ๙๕๖ ๙๕๗ ๙๕๘ ๙๕๙ ๙๖๐ ๙๖๑ ๙๖๒ ๙๖๓ ๙๖๔ ๙๖๕ ๙๖๖ ๙๖๗ ๙๖๘ ๙๖๙ ๙๗๐ ๙๗๑ ๙๗๒ ๙๗๓ ๙๗๔ ๙๗๕ ๙๗๖ ๙๗๗ ๙๗๘ ๙๗๙ ๙๘๐ ๙๘๑ ๙๘๒ ๙๘๓ ๙๘๔ ๙๘๕ ๙๘๖ ๙๘๗ ๙๘๘ ๙๘๙ ๙๙๐ ๙๙๑ ๙๙๒ ๙๙๓ ๙๙๔ ๙๙๕ ๙๙๖ ๙๙๗ ๙๙๘ ๙๙๙ ๑๐๐๐

ประไพพิศตรถกษณณดาตวันชาคม

จกเนตรเกศกริชอินธระชาติ

พระเพณพิศกตหมายเดี่ยต่ายคง

จึงตรึงวาทาเงออกมาคยอรบ

เวลาดอวงนางผเผอกรเชอ ใจ

ช่วยเมตตพาตตรงไปดังท

กลองคงคาปลารายกัถลายพรวณ

๑ เจอณณเฒ่าเคารพยภิกษา

แต่จวทรวงบาศะพาไป

อนอนาจชาคเชอมเสอมา

ด้วยกณชยาคลายทามณารดา

ตคว โนนาคาแพแกมเสอ

ตมธารมณรับชอกนชอกกุหา

แตรธาดวันคณเดียงครนโครม ๑

ไม่วายนกกตงของศพระทวง โดม

ปลตบประ โดมอุกเนยเจ้าเกดัยคตอ

ให้ตมณตซึ่งตัญญาเรอมาหนช

คยเกิดชนคตลายว้ายคตอภันโกลคตา

ชยวาทหาดพรชมกนกัถรรษา

กลาณธนาชาวมงแตรบงคม ๑

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

ทวงเนสนมมวดปลตชอกตงทรวง

คตตรางคณางนาฏในวงหตง

แตรหนกทวงนทจะหนไป

ว้างธมกบวจาจะหาไทน

เคอวไปแรมทางกลางอริย

พระโยคัมเวทตเคษรณ

จะมีชกนภยพาดประการโต ๑

ชอรชบาทบริกษจนคกษย

พระหน่อโทให้บริษา

ปลตไมกตกรายกตงทวทศำ

เมอจลชาจจชอนหยชนถาดง

เปรียบเหมชนเมอเห็นพยควให้ชกหตง

อย่าเกรงภัยในเขตทอณวงศ์

ชนนึ่งยังมาจะพาไป ฯ

๑ ทงกัษัตริย์ครีตธวัณดินสมุทร ชชนให้บุตรรอดมาชฌาณ
พระทรงบำเรอขนางามวิไล พระหน่อไทรชดมาชนบ้านาง
เผือกประครองต้องของคองจากฝั่ง มีกำลังดัดคักขยวาททาง
ค้อยฟูฟ่องต้องนำไปท่ามกลาง ถูกสาวนางเจือรงามตามดัดตา ฯ

๒ พระโณมยงชงค้อยมณีนาค เพ็ญประพาสพิศุหมันจก
เหล้าตามฉวนฉวนตามคณมา ค้อยเกลื่อนกลาด้ายคล้ายในสายชล
นาคอยคุดมากไม่จากค ันพองพ่นพองตะของฝน
ฝูงพินพาพาฝูงเราแฉวงน บางยุคพ่นพ่นบางคำคร
กระให้เรียงเคียงกระให้จนเป็นหาง ลอยดัดถ่างถ่างกระแฉ่แฉ่ด่อน
มังกรเกลียวเดียวดอตกคณกร าวระรอนแวนระรอนแวน
ฝูงมานาพาพาเหินมาแฉน ชนดอยแฉนแฉนดอตกคณ
ตะเพียนทองดอขนานากระเพน ความเกยรุดเพนจนเพนมา
เห็นตะเมาะเกาะเขาเรียวชยม ไรดตะกุ่มเคียงเคียงเรียวรูกษา
จะเหตยวร้ายด้ายสมุทรดัดด้ายตา จะแฉววาควนคณมกณม ไทยม
จะเหตยวดุสริยแฉงเราแฉงเมฆ ไหวแฉหวาดของคพระทรง โณม
พ้งด้าเนียงเคียงคณคองคณ ไตรม ยังกกร ไทมนธ ในฤพยทอ
พอยเห็นยาคาพลบดง โพลเพล ทอของคณคณมกณม
พระหามแฉกต้องราดด้วยปราน ประเดียนดณมกด้าดัดคณ
เห็นตะเมาะเกาะใหญ่ทไทนกว้าง หยุดแฉยบาง โพลบายจิงผายมัน
เราหนนางมาโคกไก่อคณรณ ค้อยถางฉวนคองค้อยไป ให้ดำราราญ ฯ

๑. กาเงยกราชาธนูพระทรงศักดิ์

ยังไถ่ถอนทอผ้าประมาททำอาชญา

นางรู้ความตามมาไม่ช้านาน

จะพบพานพาดันคายว้ายวัน

ชนดาธำภาเห็นดวง

ทองเดินทางเร็วแรงแข่งขັນ

ถ้าแตกถาดคามัวเป็นหมอกควัน

จะผายผันดวงทางไปกลางคัน

แล้วว้ายแหวกแบกองค์พวงศกษัตริย์

พดางสะบัดโบกหางไปกลางคัน

ธำภาตนถนพดกเตียงครกวน

จนดึกคืนบรรดไม่หยุดเลย

กรมวังเจ้าเขาเกาะเจ้าลูกไม

พระเอกให้บริวารครองเดี่ยว

เงยถกหาอาหารกินตามเคย

แล้วรีบเลยดวงไม่ในคงคา ฯ

๒. ฝ่ายนางผดู่เห็นพระทรงศักดิ์

นางไขว่คว้าอุรุมภา

ขอขวศพนฐานคนตำรา

ต้องขอปลงอาสน์นอนก้าง

ให้ดำมวณรทศดงกัก

เรียนรู้อะไรจะเกิดขึ้นไม่กลับหลัง

อุศดาหทัยฝันใจให้ประทุง

คอยหาเงยดวงทรงไม่ตรงตัว

เห็นลูกไมในป่าควาเขาปาก

ถนัดถยยากขึ้นชรอยจนกลดอกหัว

ทมิฬหน้าตาด้วยคอยหายมัว

คิดถึงผัวหายข้างมากดางไพร

ถึงประศุกหาเห็นเบียดอยู่

เข้ชอกกุกเกิดเชยเป็นโฉน

เขาในท้องมของชนไม่เห็นใคร

ยังตกใจเพียงจะคืนต้นธวั

แต่คนทเบาเจ้าก็หาย

นางยกขร่ายรูจาปากนหัน

เฉยนาใจในอารมณ์ไม่สมประดี

ต้องมอดอกคุดมพุ่มนาตา

ลงกลึงเกลือกเงือกกายร้องไห้ไร

เสียงไซ่ฮ้องกังฮ้องกุกา

พระรูปหล่อพอกุณของเมียตา

ควรหรือมาทวงขว้างหมองหมางเมย

ทั้งดูกันน้อยถอยใจไม่ด้วยเจ้า

น้องร่อนรุ่มกลมใจคงไฟเดียว

ถึงแปดปีแล้วไม่แสดงศฤงคาร

คงเห็นของจะโตโตเดียว

เดียวแรงรักหนักหนาสุดคำทักขณ

ข้างกระไรใจคิดไม่ยั้ง

ด้วยแรงน้อยถอยแทบด้นหัด

ร้องเรียกถุกผิวเพื่อนเหมือนตะเภา

ระกำอกหมกมุ่นทวนพริ้ง

ประหลาดใจใครทรมานกขกร

ก็ถ่านทมนุชจะเบียด

ยักขึ้นฝั่งหรืออย่างไร

พดางรำพึงถึงจะไปไม่ไกลนัก

โมโหหนุ่มน้อยชกชนอกประศุ

กระโตกโครม โถมว่าสายตมูท

ไม่เห็นผัวคว่ำไปได้แค่ว่า

คอยมีแรงแฉ่งฤทธิ์คำรณร้อง

ฝ่ายมีคำรารทุตทุตพรายพาด

ฮึดยืนเดื่อจงชกถาม

เห็นมนุชย่นวดตะของทองต้องคน

เหมือนควักเขาดวงใจน้องไปเสีย

ทวนหัวเมี้ยวข้างไม่วางอายเลย

เคยร่วมชานชักชวนพ้อคุณเขย

เหมือนพระเคยคู่เคียงเมฆเทยงคน

ฮึดคอยชมตำรพดไม่ชดชื่น

นางตะเภาปากจนรกรเรอ

แล้วถุกถอกพลกพดคนเมยอ

ไม่เห็นเรอทอดกายดังฉายปราม

ถาดังไรชกถอบแรงกำแหงหาญ

ข้างชกชานเขาคูของกูไป

ฮึดหมั่นพดในอายจะหวาดไหว

มูทไปไม่เกรงขมเทงกู

จะตามหักคชกนเหมือนชนหมู

เห็นวคามครุชยดงในคงคา

ฮึดดุดคำคั้นเหี้ยวทันหา

ควักถุกคาสูบเตือดด้วยเคือศลาด

ตะโกนก็ร้องเรียกหาโยธาหาญ

ฮึดหมั่นชนมาหาในสำริด

มั่งอยู่ตามเขตแวงทุกแห่งหน

มาในวงวังบ้างหรืออย่างไร ๑

อินตัวพอซอตายวายชั่ววง

กันแดงดังลูกชาด้วยชาตย์ ฯ

๑ อินตมฺหฺรมิได้กตวักถับหัวรีอ

ตูดไม่ซอจากพระองค์ช้าย่างตย์

แม่นมารครามาตามจะห้ามไว้

พระรีบไปก่อนเข้าอย่าปรารมภ์

อุกจะค้อยดอชยตามแก้ห่างห่าง

ชยต้นทางจะได้พบประดับดม

แล้วแผ่น โฉน โฉนลงทะเลดม

พระปรารมภ์เรียกไว้ก็ไม่ฟัง

เที่ยวดำตันคันหามัจฉาใหญ่

พอจับได้ปลาอินทรียชนรหอง

เลี้ยง โฉนนางกตางน้ำเต้าดำฟง

ค้อยดอชยรโรมาในวาวัน ฯ

๑ ฝ่ายผีเสื้อตมฺหฺรไมทยกหยอน

ครนดอชยชอนตอคำห้อยด้ายกระเด็นขุ

ถาดงนอชยดอชยถักด้วยชกถัก

เลยจะผันชั่วในสาคร

ได้ดำวันทนต์ผกกับดุกนอช

เห็นเลื้อนดอชยดอชยดอชยดอช

กระ โฉน โฉน โฉน โฉน โฉน โฉน

คตมฺหฺรระณณณณณณณณณณณมา ฯ

๑ ฝ่ายเงือกนางกตางกตาง

กตางจะทอชยดอชยได้กตางกตาง

เรียกตูกตางครวณพ้อจระมรณา

เจ้าช่วยพ่วงพ่วงไปให้พัน

นางเงือกนอชยดอชยเค้ราเขามาผด

แบกกตางครวณพ้อจระมรณา

กตางกตางครวณพ้อจระมรณา

ชอชกตางรดโบกหางผางผางไป ฯ

๑ ตมฺหฺรทอยกตอชยคตางนอช

เห็นผดพิศกรรมารตางนอช

ด้วยเห็นแม่แคร์ปมมิกไว้

ดงตย์ไยชอชกตางกตางกตาง

แล้วร้องถามตามประดาเป็นทหาร

นอชกตางกตางกตางกตางกตาง

โชนกระ โชนโครมครามตามเรามา

จะเล่นชกทำไรจะไรริ ฯ

๑ ฝ่ายนางอชยตมฺหฺรตมฺหฺร

ไยอินคำโชนตมฺหฺรตมฺหฺร

เป็นทอชยผดผดผดผด

ไม่เห็นอชยด้วยกตางกตาง

หรือจนตัวถ่วงไปเสียก่อน

จำจะปดอบโดยดีแนมนิไป

จึงคอยไว้เปิดโอรธราช

เจ้าแปลกหรือก่อนแดมารดร

ออกเดินทางอรธนคองนิมิต

ไม่มีคำอำพรอาจากดางแดง

ไหนพ่อเจ้าเฒ่าแม่ไม่แต่เห็น

แต่จากอกหอกวนแตรวอวนตา

๑ ดันตมพรพวงอ้อมอเนียงแพ

ดูรูปร่างอย่างแปรคตมเพรใจ

กระหนหรือพระบิทรไม่นาหน

จำจะบอกทอดอวดงอหวงเนอความ

จึงได้แตร้งแตร้งวาจาไม่วอ

ถ้าเป็นแม่แก่กระนงจกรณ

ด้วยองค์พระชนนเป็นผเดือ

พระบิทรอันรทททมา

กิดก้องวงศ์พงศ์คณาญาติ

เห็นมารดรอันตึงตัวถ่วงตาย

ประทานโทษไปรดปดอไปน้อยเกิด

ถูกขอถาม่ารู้ดีกับเดี้ยว

แม่นพบอย่าป้อป้อเป็นดฐ

หรือซุ่มซ่อนอยู่เกาะตะเมาะไหน

จึงจะได้จับกุมครตุมบอน

มิใช่ราชคัยกษมารราชูณมร

เมื่อนงนอนอยู่ในถ้ำในจำแดง

รูปจึงผิดไปกวดาเกาเจ้าจ้งแหมง

แม่แตร้งแปดงตัวตามเจ้าจ้งมา

อย่าหลงเด่นงไปอยู่ ในคูหา

ขอมารดาอุมหนอยเกิดกตชใจ ๖

ธวงแม่นคองไม่ดงดัย

ช่างครวไรวาคไม่ม้งาม

ทงทวงทไม่ดกพทำหยาบหยาบ

อย่าให้ตามเข้าปัดพระบิศา

ครณณอณนเดนเป็นภักษา

อย่าตามมาม่งหมายให้ว้ายปราณ

ชนชาติเรออยู่ถาดาดะทาน

เคยอยู่บ้านเมอมนษยดุดดบาย

จึงดำมารถมานไม่หนหาย

ถูกจ้งว้ายน้าอู่แต่เดี้ยว

ที่จะเมิดแม่คุณอย่าอุนเฉียว

ไปทงทียอหาประเทศเชคณคร

บรเวททุกภิกญโญดโมด

ក្នុងកម្មវិធីបង្ហាញពីស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច

นาถถาขนาจรไม่นชนใจ ๓

๑) ขุดฝฝน้ำไม่เช็ดขอย

นกล้วนอยหิรคองเหตมาแก้ไข

๒๒๓๓
แก่งตบเตยตเวตงตยตย

ทำปราชัยเชิงหวานด้วยนาราย

๒ ๒ ๑ ๑ ๒ ๒
ถาแผ่นแปะเตาตรึง

๕๕ ๒๒๒ : ๕
ชุมนุมกวีใต้ร่มเศวตฉัตร

๒๒

หมอกแห่งความมืดตามมา

ไม่โกรธาทุกข์หวั่นยากฉ้อฉล

จะไปไหนไม่ห้ามจะตามส่ง

โหนดทรงกลมชนิดตรงคี่เดาถูกเฉย

แม่ขอพบพุดจาประด้าเคย

แล้วกรมเรขาคณิตก็เลยพาบิดาไป ๆ

© ดินเนอร์สดตามใจปากบอก ขงวาทอดทองแม่พุดแก้ว

มีไร้การมารทาคะกตโสด

จนเรณูไปขงค่าให้ตำราญ

ซึ่งจะให้ไปบอกออกนอกมาหา

บทวิจารณ์ตลาดไม้ฉากหาญ

พระแม่ย่าทรงกระทำให้ราษฎร

ไม่ชำนาญบังคับเครื่องจักรมา ฯ

© บริษัทเอชเออาร์เอช

แบบโฮตารากับไฟไหม้มงดา

ឯកសារយោង

กรมการศาสนา กระทรวงมหาดไทย

จะจับไว้ให้พาไปหาพ่อ

แถวหลักขี้เหล็กให้ตายเมื่อภายหลัง

โครงการพัฒนาเตียงต่ำเพียงครั้ง

น้อยหวียิ่ง ไหลกเพือกเต็กเกเร

ต่างจากดาวหางกับกบเมรุเท่า

มาพูดเขาเปรียบผู้ใหญ่ทำผิดผิด

เขามักจะนอนใต้โต๊ะ

ทำใจให้ว่างสบายให้มีความสุข

ธงชาติไทยไทยหนึ่งชาติหนึ่งดอก แผ่นไม้มอกไทยดั่งศรีภมา

อก แมงไม่บอกโดยดีจะกัดตาม

พดางไฟไหม้จนไหมไปถึงโครมคราม เขาได้ตามคอกคตไปพดาง

วม เขาได้ตามคดกคจิตไปพลาง

ต้นอมฤตผลุดอกชมพูออกดอกแรก

แฉะวอดขแมคยหคณมคฆางฆาง

แก่งหอบถ้ำหวนไปต้นทาง

หมายให้ทางพระบิดาได้สดาโคด

นางผดู่เห่เห่แค้นแค้นดำหัด แค่นวพดตแพรงคณดินไถด
 อุดตุดมุดคำปดากันไป เหมือนเด่นไฉ่คามตะเมารทุกเกาะเกียน
 ถึงเขาใหญ่ในนางาระเงอม พระหอบเลื่อมเฉยวอดคณตเฉยณ
 เขาหาคทวายชายคณจนบนเคียน เทยวงเวยจนนรชบชบศร
 เห็นมารดาตาถบถวอยบง แถถถอยถถถถนาถถถถาถ
 ไม่พนศตรไปโพท ตงภักตคามตติพระบิทร ฯ

๑ ฝ่ายผดู่เฒ่าออกถอยถนนา พอรอนกลาคถวองจนตงจร
 ด้วยใจนางคิดวาทบิทร มาชมชอนชอนยทจนจันทมา
 เทยถวอยชอนชอนวาทะเงม ยมมถกถมถกถถถถถถถถ
 เถยถกถนโครมโถมถะถะถะถะถะถะ จนหน้าตาแตกยับถถถถถถ
 แถถถถถถถถถถถถถถถถถถ จนโถถถถถถถถถถถถถถถถ
 ยมมถถถถถถถถถถถถถถถถ ไม่พนพณพณพณพณพณ
 เห็นไม่ชานมารรายถถถถถ เถยรยถถถถถถถถถถถถ
 ไม่พบเห็นเป็นพธดาชวาทะ ถถถถถถถถถถถถถถถถ
 ชวาทะถถถถถถถถถถถถถถถ ถถถถถถถถถถถถถถถถ
 เถยถถถถถถถถถถถถถถถถ ให้บถถถถถถถถถถถถถ
 คำวิพถถถถถถถถถถถถถถ ให้ถถถถถถถถถถถถถถถถ
 แถถถถถถถถถถถถถถถถถถ ชยไถถถถถถถถถถถถถถถถ

๑ หน่ออินทรีถนถนถนถน ธิบมาถถถถถถถถถถ
 จนแจ่มแจ่มถถถถถ เห็นถถถถถถถถถถถถ
 ถถถถถถถถถถถถถถถ ไถถถถถถถถถถถถถถถถ

๑ นางเงือกนามชกธำคิณยานันต์แล้ว คือเกาะแก้วพิสดารเป็นฐานเรา
 พระพิณนางสร้างโศกค้อยบรรเทา จึ่งว่าเราเห็นจะรอดไม่หวัดวาย
 แล้วพิศดูภูผาคิดาเดิม พระโองเลอมนาวนรตถาย
 แด่ถืบทับหงส์ศาสดาราย มีเจ้าหญิงตรงปลายบึงวระยับ
 พระบิณฑ์รับชกธำคิณมุทร โทนแนกภูมุงกระเบื้องเห็ดทองดัดย
 พระหน่อน้อยค้อยเรืองเคียงค่านม หมายถึงประทับที่เจ้าหญิงตรงเข้ามา

๑ ฝ่ายโยคหอยบุพผาเรา กับคนเหาะเห็ดตายหตายภาษา
 ทงจนาจพราหมณ์แขกไทยชวา อดนาคีร่งพร่งพรหมกัน
 เป็นร้อยคนปรนนิบัติบูชาเรา บ้างเฒ่าแก่บดกเมมาโหม่น
 เป็นเหล่าดอมพรหมมหาเจ้านม บ้างจกคณปรนนิบัติทงพิศ
 พอบายเบี่ยงเตียงคองตงครันครก ออกทมาชางทวนศรีศรี
 ครอบคณกโมพดงคด พระโยคเข้ามตามตำรา
 แด่บชกคิณซึ่งนั่งอยู่ทงหลาย อดนารามกักคจกมาหา
 ฌเฒ่าหาทรทศคิตตามมา เฒ่าชดาเฒ่าดงคณคิง

จ่าจะไปค้อยค้อยทหาต ช่วยควดาครุขบ โหกลบหลัง
 อดวยโมเทากาวางจากบดงก แรกผิงพร่งพรหมดอมดง
 ถึงหาตทงทางแถกระแด่คณมุทร เห็นมุษย์ไรไรโกลนทหา
 ฌเฒ่าหาทรทศคิตตามมา เวทนาแถค้อยทุกท

๑ พระชกมณเฑนเฒ่า อดวยควดาครุขบควดาครุขบควดาครุขบ
 ยกษกระโจมนโถมจับแทบอบจน พอเห็นทช้อยทหาตควดาครุขบ
 เขาถึงทเฒ่าคดงควย อดวยควดาครุขบควดาครุขบควดาครุขบ

พอโยคะมิตาถาตงมายน

ผดเค็ดคนตวงดื่มชยหนอง

พระอภัยมณีทรกัณธินต์มูพร

ช่วยกันขุดนางเงือกเดือกเข้าง

แต่ถูกราบกราน โยคะมิตาถา

แถมผ่องพร่งพร้อมด้อมพุดจา ฯ

๑ พระโยคะมิตาถาตงมายน

จึงว่าทวนเหน็ดคายหมายมาหา

เราคงมาคอยช่วยด้วยเมตตา

แต่ก็จาไม่กระจำยังกตางแคง ฯ

๑ พระอภัยได้ดับดับมูพรตาม

จึงยกความก่อนเก่าเจ้าแคง

จะพ้นนางกตางตมูพรกตตแคง

ว่าพ้นแจ้งศวมจริงทุกตงไป

แต่ถูกราบกราน โยคะมิตาถา

จะร้องบาทประคิพทรจนคตขย

ขอพระองค์ทรงธรรมช่วยกันภย

แต่พอได้หยดหยดจนผดหนองบาย ฯ

๑ พระโยคะมิตาถาว่าหลานรัก

จึงดำเนกอย ให้ดมอาวณนหมาย

ขยนักขณต์ตมูพรทวาย

มาตกรวรายรายทาดักชาดใจ

เราคงเดชะเด็กทำใจได้เร้ว

ตงเรื่อนเพรรมกตคัสจโมจกอด

มันขยแต่ห่างห่างข้างเป็นไร

ทว่าไม่เค็ดเค็ดเจ้าชยักถัด ฯ

๑ ฝ่ายผดเค็ดเหลอโกรธโคตเค็ด

เค็ดงโง่งผดผดโผนเค็ดโผนผด

เหตุไฉนไปนั่งกำบังตัว

เชิญทวนทวยมหนามหาหนอง

มิจจาเขยเค็ดอยเป็นคณ

ทุกวนคณคัสเข้าไม่เค็ดราหมอง

จนมตูกปอกเค็ดงเค็ดงประคอง

มิให้ร้องเค็ดงชดพระชชณา

ขยคตคณเมยมาเค็ดเค็ด

เค็ดคณคณคณคณคณคณคณคณ

จึงอุตดำให้พยายามดตตามมา

ขอเป็นชาบาทบงด์ พระทรงธรรม

พระเค็ดจไปไหนจะไปเค็ด

เป็นเค็ดคณคณคณคณคณคณคณคณ

ประทานโทษไปรตเค็ดงเค็ดเค็ดเพียงน

ขยบาบทบคณคณคณคณคณคณคณคณ

๑ พระขยไจฮอนถนดะฮอน
แม่ช่เออเมอไม่เห็นใจเดย

คิดถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน
ด้วยพดตพรากจากมาเป็นชำนาน
จ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้ง

แม่นไปได้อะพาแก้วตาไป

พินนุชยัดตถวาทเป็นชาคียถย
กลับไปอยู่คยาฮาฮาฮาฮา

ฮยาฮาดตถตถตถตถตถตถตถตถ

จะเกิดไหหรือให้พบประตถถถถ
พ้อบอกรตถตถใจเอวไปตถ

รอนถถถถถถถถถถถถถถถถถถ

๑ แม่ช่เออมาชวอนตถถถถถถถถ

ถถถถถถถถถถถถถถถถถถ

มิชอชยถถถถถถถถถถถถถ

เชยพธธธถถถถถถถถถถถถ

แต่ถถถถถถถถถถถถถถถถถ

ฮยาฮาดตถถถถถถถถถถถถ

๑ ถนถถถถถถถถถถถถถถถ

จ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้ง

เมอชวอนถถถถถถถถถถถถ

ฮยาฮาดตถถถถถถถถถถถถ

พ้อบอกรตถถถถถถถถถถถ

จ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้ง

ไม่แจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้ง

จ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้ง

น้คนใจถถถถถถถถถถถถถ

จ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้ง

จ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้ง

จ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้ง

ฮยาฮาดตถถถถถถถถถถถถ

เป็นถถถถถถถถถถถถถถถ

ฮยาฮาดตถถถถถถถถถถถถ

ไม่ไปรตถถถถถถถถถถถ

พ้อบอกรตถถถถถถถถถถถ

ไม่เห็นจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้ง

เมยจะให้ถถถถถถถถถถถถ

แม่จะรอนถถถถถถถถถถถ

ไม่ร่าพินพดถถถถถถถถถ

ชวถถถถถถถถถถถถถถถ

จะเข้าถถถถถถถถถถถถถ

ระบมถถถถถถถถถถถถถ

จ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้งจ้ง

ตอนที่ ๑๐

พระเอกได้นางเงือก

๑ ฝ่ายเงือกนางพญกษัตริย์เห็นแก่เน ว่าพ่อแม่มีบุญคุณตั้งสร้าง
ตั้งถึงเกิดซึกเด็กกายเพียงวายุปราณ ขัดถาญดาองค์พระทรงธรรม
นัยจะขอไปเป็นเหยื่อผดึกเงือก จะได้ก่ดักดันเข้าให้อาสน์
ด้วยพ่อแม่เขาไปอยู่ในครม ได้พบกันตามประสาชั่ววายุ ฯ

๒ พงศกษัตริย์ครมความรัก หวังจะหักขาดให้สูญหาย
โธษองแกวแกวจะเอาตัว แค้นด้วยตามใครดั่งเอาดวงใจ
ถึงบิตามารด้อมรมวย พระช่วยปกป้องให้มองได้
อยู่ทั้งบุญบารมีพระไซโร เราจะได้เห็นกันทุกวันคน ฯ

๓ นางเงือกนางพญกษัตริย์ ครมทรงฤทธิ์รบกับกระษัตริย์
เขาคความรักหักกร่าให้แตกกัน ชัยชนะอันล้นไม่ใคร่คดา ฯ

๔ พระเห็นเงือกพญกษัตริย์ จึงรอนทานโยคิมคดา

นางเงือกหมกุนแก่ชามา ขอฝากฝ่าบาทองค์ พระทรงธรรม
ให้นางอยู่ธาวทเหตงาน พอเป็นทาศัยใกล้หมกุน
เมื่อนทุกซึกบุญได้เห็นกัน จะผ่อนผันท้าวให้พ้นภัย ฯ

๕ ฝ่ายโยคิมพรตพจนารก อนุญาตย่นย่นของงงไซ
เป็นโรมิตตรงนชยาพรนใจ มีให้ภัยบิตาศักโยม
จะให้ชยวนวงในจังหวัด เป็นเงือกวัดเกิดหนอนางธำธางโยม
ที่อุ้งเองเรงเขาริมเสาโคม เป็นรองโยมชยในน้ำให้สำราญ

แล้วเด็กตายด้วยสัญญาให้ซ่อนไว้ ไม่มีภัยมาสู่กตัญญู
นางเงือกถาดวงมณฑลราช พระชนนีมาค่าอาเจ้าราช
ให้อยู่ทุกข์ใหม่โตคนโศก ริมชะโงกเงื้อมเจ้าศรีศรี
แขกฝรั่งตมพลอยย่นต์ ผากไม้ตรีปรนนิบัติกษัตรา
พระอภัยอุทัยวงศ์องค์โฮธ อยู่บรรพตพิสดารนานนักหนา
ให้ลูกน้อยคอยเพียรเรียนวิชา ตามประสาได้เพพพระเวทมนต์
พระโยคีมัจจุคตังตำร ดอนกมารดาร์พัดไม้ขัดสน
ตกถาดดำหรับแก้ช่นคน ก้อยผกฝนดอนกลั่นทุกวันไป ฯ

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงโถมประโถมโลก

ครั้นสว่างโศกเกล้าหมองค้อยผ่องใส
คตังเงือกน่านอยกตมขยทุกย จะน้อยโลกน้อยในวารี
ด้วยบิตามารดรธมรน้อย ขี้จะช่วยประโถมนางโถมศรี
กระหนกตริกตราในราศรี ครตมวงมณฑลหน้าพื้น
พระเหลือบตมตรง ไตรกระโงกเงื้อม น้ำกระเพนแผ่นผาคีตาเมิน
กระจำงแจ่งแจ่งจันทร์แจ่มเจริญ

พระเพตติเพตติพธวงเรียกดำเห็นยกใจ

นางมัจจุณารของพะเชย เจ้าทรมเชยชยทนต์ทนต์
พม่ายอนเพตมขากผากธาดัย สายสุคใจจงชมาหาพราย ฯ

๒ ฝ่ายเงือกน้อยด้วยเศร้าให้เหว่งว่อง อยู่ในห้วงหุบมณฑลสาย

ไคพังกาฉาฉนค้อยพันกาย จ้งแหวกว้ายสายธมทรผดชนมา
เห็นพระองค์ทรงนั่งอยู่เงื้อมเขา จ้งเคียงเขาช่างแทนทแผ่นผา

น้อมคำนับถนอมคิดถึงบิดา	ชดนาให้ทอดหงษ์พรังพราย
พระดลของคั่งแค้นแนบถนอม	จงขอขมาชาครให้สูญหาย
เจ้าพาทีหนึ่งรอดไม่วอดวาย	คุณของสายส่งวาทอันคนนา
จะปลกบ้องครของคู่มิร้าง	ไม่ว่าร้างวายประโตมโถมมัจฉา
ประดาปากปากกรกถต้องรา	แก้ถวาทาคดองจิตอย่าบดเบือน ฯ

๑ นางเงือกนำทามบอภิกษา เริงผลาดเหมือนมนุชย์นन्दคเหมือน
 จึ่งตอบคำทำกระบวนแก่งชวนเรื่อน พระมาเยอนเยยมั่นน่องดีใจ
 เหมือนนิครมารตามาให้เห็น จรวายวันเวดงามาคาโหด
 ขอเป็นเจ้ากว่าชวนระบรวรดิย ไม่ไปไกลบงหาผ่าชุด
 ซึ่งทรงฤทธานุภาพจะครองคู่ แล้นยศดั่งดาวพดจะบดด้
 อดยั้งค้อมจนาอดยิวา จระนคดวณมเยมนนุดคถว
 เพราะคางชาติวางนมน้องนอยนค อัยวรกษนคถวโดยทุนหวิ
 จะทอดยพาผ่าดระของให้ทมนมว ข้อยปากตึงทามประดาเป็นชาไท ฯ

๑ พระเขมยมพรมพรายวระสายสวาท แล่นผลาดเกล็ดขจจะมีโหน
 นำส่งตำรวานอย่าจวเป็นชาไท มิไรใจพินหมายเป็นนายพ้อง
 ถังต่างชาติวาดนาได้มาพบ ก็ควรวบเคียงชมประดมต้อง
 เจ้าโถมงามทรมางจวนจวดระของ ย้ายชักร้องคิดหมางระคางใจ
 ประเวณมทวทุกควดควด ไม่จกคห้ามปรามคามวิสัย
 นาคมนนัยศรหาสุธาธัย สุดแต่ใจปรองตองจะครองกัน
 เจ้ากับพินกเห็นเป็นกุศถ จงหันพินมาวมาไม่อาสัญ
 จะเคียงคู่ชุนทุกคณวิน โยเจ้าชวณนุชนาได้ปราน

พดางอิงแอบแนบนิ้องประคองเกล้า ค้อยคองเต้าเตงชุกรามารศรี
 พระเชษฐาพร่างนงอินอินอินทรย์ ร่วมฤๅคิดเคียนหงายธบายใจ
 อภัยรวิภรณ์ครันเป็นคณคณตัง เพียงจะพึงแผ่นผาธำไทว
 กระฉอกฉาดหาดเหวเป็นเปดงไฟ พายุใหญ่เขยอินโยกกระโหลกพิค
 เมธาดัดอแก้วแววสว่าง ออธรว้างเขวของขวานประหารหัต
 พอยพิวจบปลาดปลอบแปลบปลัด เดี่ยวฉววิคหวรอบรอบพระเมรุ
 พดากหักเหวบุตรกมุตพุ่ง เป็นแผ่นพังท้านแดงตึงแฉ่งเด่น
 อังกรนทรอธมกรกอนเอน ยศกระเนนแนบมาแทบทำดาบ
 ดมพาดเงือกเยือกเยือกหมอนเอนมา คอยเฉยฉาจรูมด้วยดมหมาย
 ดมผิงผิงของแอบเป็นแอบกาย ไม่เคตอนนคดาบคองเกล้าเขวมาดย
 จนดาวเคตอนเคตอนดบพยับพา รังโถมจากดบหลังของดถาน
 แคเข้าไปคำมาชยุชฌาน จะประมาณเคตเคตอนไม่เคตอนนคดา ฯ

ตอนที่ ๑๑

นางสุวรรณมาลีไปเที่ยวทะเล

๑ จะกล่าวเรื่องเมืองฉัตรราชฐาน บัณฑิตการเชิงเทินด้นเนินผา
ร่มทวารบานบังใบเข้ามา ด่วนคิดาเลื่อมลายดูพวยพราว
มีปราสาทสูงเยี่ยมชนเทนมเมฆ ชดริเกร่งทำเงาหาหว
นกคู่แดงแกว่งคู่นวฉวาว คึงดวงดาวเด่นกระจ่างอยู่กลางวัน
พระโอรสราชานพค้ำหนักแก้ว แดงนวลดั่งดอยนุกดาฬามัน
ทั้งเดือนาเงินทองยิบยิบคั่ง ถมวงกวยกวางทุกฐาน
ต้นโพธิ์ฟ้าประราชนอกถนนทูลาม นึกมความประเทศด้นเศรษฐ
ทั้งไพร่พญาพามาขยรรวาทัด ขาวมรเรืองนุกฤตวัน
พระนามท้าวเจ้าบุรินทร์ดรัส พระนางนาฏนวมมณฑนาถวรศักดิ์
มีบุตรศรันดายุคคงจวนทร ขอลักรรณมาดนมถ
เจ้าลงถามวชขอให้โอรส ได้กำหนดนค้วหาหังถาผล

ถึงเคื่นเก่าเขาจะแต่งการมงคล แต่ก่ดลต้องไม่เคยได้แซม ๑

๑ ฝ่ายพระนุชรศรัศรวดีศักร กะกักจัดไปข้างคู่เคยคู่สม
บัลลังก์มัยไถ่ขันนางบรรทม มั่นว่าได้ไปชมชดอัย
เห็นดวงแก้วแววสว่างอยู่กลางเกาะ นางก็เหาะดอยดิบไปหิบบไต
ดั่งด้นพันกายดีหายไป เฝ้าน้ำใจจาบดัยทุกวันคืน
ไม่แต่งองค์ทรงเสวยเตยไฉยฉัน หวังอวาทจินดาไม่ผ้านั้น
คิดถึงผ้านกต้นไถ่ก่ดลคณ ชมดะธินชาวรณรอนฤทัย ๑

๑ ฝ่ายพิเภกเลี้ยงปลอบประโลมถาม

นางเจ้าความจริงแจ้งแฉ่งใจ

พิเภกเลี้ยงปลอบประโลมถาม

ไปทูลโหม่ครุฑมาตุรงค์ ฯ

๑ ทรงกษัตริย์ตรัสสั่งพิเภก

จะพาไปให้ห่มดมประดงค์

เองกลับไปเฝ้าโถมนาง โถมยง

ให้แต่งองค์ตั้งหน้าให้ดำราญ

แล้วถวิลมายังบดบังกลอง

ท้องพระโรงรจนามุกดาหาร

แต่เนิ่นมาเข้าบาทราชการ

ก็หมอบกราบกราบกันบังคมคัต

ทรงกษัตริย์ตรัสแจ้งแฉ่งใจ

ให้โหม่ครุฑมาตุรงค์มา

อันนิมิตลางาฉดวณ

จะโศกสลดหรือจะตรัสพูดบ้าย ฯ

๑ โหม่รับจับยามตามโศก

อนาโยคยามจนทรเจตนา

ดงกระดานหารคุณแล้วทอดทวย

ดกบรายรางครึ่งพ้องกัน

ฝันว่าได้ไปทะเลเทยอวเรน

จางระจกจากไกลโดยศักรย์

แล้วชมเกาะเกาะเห็นเศวตฉัตร

จะถอยถอยไกลทางชัน

ซึ่งซ่งดวงดวงแก้วแววฉว้าง

ก็คดตรงพระรัตนมารศรี

จะได้ห่มดมของครุฑบุรี

เป็นมดไถกาธนาพร ฯ

๑ พระพิงโหม่ครุฑมาตุรงค์

คิดดำคัญว่าเป็นคู่ดม

ด้วยจอมการอภิเษกสยามพร

ให้ฮวเรนหวาดหวนจึงฉนไป

ซึ่งว่าเคราะห์เพราะจะจากราชฐาน

ไปชมฐานเชิงผาธนาโหด

คำรพทางทางตั้งเสนาใน

เราจะไปฮวธมูทรกับบุตร

นางจะได้ห่มเขาดำเนาเกาะ

ให้ฉนเคราะห์เพราะว่าจากปราสาทศรี

จงกระเตรียมเขตราในราตรี

รุ่งพรุ่งนี้เราจะพาฉนไป

ตั้งกำขบถรพเดรัจฉน

ประโกมครนครกครนฉนไหว

ฝ่ายมนตรีกรมท่าเข้ามาใน	ไม่ยอมจำรับวัดไปจัดแจง
ต่างยกเข้าดำเกาได้ทั้งใบไม้	เด็กดำคำตันหนัดวนคนแฉ่ง
ต่างท่งตงกันคนแฉ่ง	ได้ร่งแดงเรียวเท็ดองเร็ดองระยับ
บันฝรั่งจากทางหน้าท่าย	มีบันร่ายรอบข้างต่างตบ

๒ ๕ ๕ ๖ ๕ ๖ ๑๔ ๖ ๕
แสดงโดยเจตนาเกิดชนคดีมาประทับ คอยเรียงรบขยททาหษาชาน ๙

๑) ต้มเต้าหู้ขาวเจียวบรณพธสัตว์ ครนภาณมาศต้มเห็ดขมครศรี

ให้สาวไว้ไปบอกพระบุตร
 โฉมสุวรรณนาคีร์น
 ส่งเพียงสาวสรวกคันทา
 ทั่วพรหมจะไปรณมนา
 ด้วจะไปดรรคคยหรรษา
 ไม้ตรองครวครวณจำรวนใจ

๓ ฝ่ายนาฬิกาตามเดิรคดี
บ้างชุดดำทหารขงดำของไป
บ้างเดือดำดำพรคนดจจขบ
บ้างงปร่งหงขม่งกขกร
บ้างจขขของเคยแ่งเบ่งขม
ด้นจะด้วยไดภาษาขมาดัย
แหมบระไกรกรรหหัวได้ดั่ง
เฮาได้นบไปใหญ่ไม่ซ้ำดา
เร่งจหาเมขไปเเทระเด
ขงทว้นขดำไปเทยวใจเว

ฝ่ายสร้างคันฉ่องดื่มดมคะเน
 บ้างชอบนำทาจันทนกระแจะแบ่ง
 ทงหีบหมากนากทองของได้ใน
 เจ้ารวินายท้าวนางว่าทางเป็ดยว
 เลือกรวมดมจันได้ปันโค
 บ้างว่านาเค็มจจะขุดดิน
 บ้างเรือขวามางดังกำจับ
 หอฟ้าขาวเข้ามคชมกษัตริ

เป็นกองกรรมจำพราจจะจากกัน
ให้มายด้าเถาะจะเข้ามี
ตลาตณณพลกเสียงครกโครม
ตาทนงตงกนออกพนักถน

พายุทวนป่วนบ่คกระจคกระจาย
แต่ด้าทรงหงอ่าวกาวออกนอก
ชอกนาเขียดเดียวโดดถึงโดดใจ

๑ ถึงเจ็ดคนเจ็ดคนเป็นคณคณ
จนพันแสนแสนดินดินด้านดา
พระบุตรพลเตียงด้าวถน
ด่อนราชาจพรพร
ถึงม้วยมอดวอดวอยจะตายบ่
บ้างบ่นวพ้อแม่แก่ชรา

ทันท้าวนางท่างเศร้าถึงชาของ
เหตาดูกหนทศจะบดบง
นางด้าวด้าวเศร้าจกคตถึงเพอน
แต่คตาคคตอแต่ดมิหน้าจะชาตาย

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงฤทธบริวาร
ถามตาคาคณหนคนทงน
ซึ่งด้าเถาะราชคณมาบดิน
จะใกล้ย่าวพาราหรือมาใกล้

๑ พวกด้าคาคณหนกจกค

พอด้ายันให้เย็นพยับดับโพยม
คงคาลังคณกณคณครกครก
ด้าเถาะเขียงเพียงจะ ไทรมทรคทำดา
จนเทอญกณดมใหญ่ก็ไม่หาย
ออกเรียรายร้องเรียกกันเพรียกไป
ค้องระดอถนแดงถ้แดงโต
พายุใหญ่คตังคตบงมา ฯ

เรียทงชดไปใกล้หนกหนา
ไมระจะไปหนคาคบใด
คตงชบมใกล้ทาคาโต
ทกระพโหนทกระมา
นมาคกนาคายชอยมัจฉา
ทงบานานชงพอยทวง
ใครจะครองดับด้ายไปภายหลัง

ไม่โตทงคอกเบยนาเดียดาย
จะมาเยอนเข้าเย็นไม่เห็นหาย
ต่างพุ่มพ่ายชอนาไมราวัน ฯ

ให้หวั่นหวาดวิญญาเพียงอาตัญ
เคยด้าคณทศทางเป็นช้อยไร
จะเป็นทเกาะแก่งตำแหน่งไหน
ทักกระไรจึงจะแจ้งแห่งหนทาง ฯ

เป็นตักคตด้าวพิดจะชคตวาง

ต่างหยิบเอาแผนที่มาคลาง
หาหนทางที่ดำกัญญกพนเพ็ญ
ต่างทอดถามาเห็นถลกฉบับ
ต้นฉบับแผนที่ไม่มีเหมือน
ครั้นจะจำดำกัญญกพนเพ็ญ
ก็ถลกเกล็ดอนมิตมาหัดยวราศ
ซึ่งดำทรงหลงทางมากกลางสมุทร
ควรจะหยุดยั้งยังคงบ้ายศรี
เกรงบุษบาจารย์พิศทงบิทรพล
จะบวงมีถามทางกลางคงคา ฯ

๑ กรุงกษัตริย์ศรีศกธบาชอบบย ฦใดดังไร ให้ปรึกษา
แล้วตั้งให้ทอศธมอดงรธรา ฦยคร้งหน้าเกาะขวางข้างศรี ฯ

๑ ฝ่ายคันทนคนประจำตำหนัก ฦคงคงคง ไต่ใหญ่ ไต่บ้ายศรี
ทงเบ็ดโก่งปลานบรรดาม ฦเหลาจากหนอวเริ่มเตมประศา
แล้วเชือดแพะแกะขวางดงกลางนา ฦถกกรรมภักพรายทงชายขวา
พดางตมมตักครูปไทยนบชา ฦรินตราเรนตรวงแฉับวงบน
มังกมกตวนทาเทพรทษ ฦซึ่งถมกเกาะแก่งทกแห่งหน
เทพเจ้าเขาขวางในเืองงม ฦอยด้ายสรณตองทองชล
ชาเตงคงตั้งเวยเคยกัน ฦเริ่มมารบเกรงนจระม้งดำ
จระยทางกลางทะเลกบเทวา ฦแล้วคมาตตณตมตมคง ฯ

๑ พอเจ้าเขาขวางนายให้กายตม ฦถกถนตมออกคาเหมือนมำหลง
นงดอยชายกรวยมาหน้าบดงก ฦชนไต่ตมตมวณกันดรา
เห็นโกศมหยิบบักถกกระชาด ฦเขาได้ปากเคยวณจันตมชา
หัดเวระเรื่อเตอชอเจ้าให้รามา ฦจระปรารณาดังไรทงโพ่นาย ฯ

๑ ฝ่ายคันทนคนดำกัญญกพนนบ ฦแล้วจระอมจักรพรรดิให้จัตถวาย
ด้วยเรือชัพพอดพนิกาย ฦมำเป็นหลายคันทนเทพบรรดัย
ให้เชิญมาจระตามเพือกความทำน ฦทำนชยุค้ำตมตมตมตมตมตม

ช่วยรักษากรุงมถกเหมือนนกเฝ้า

เทพไทเทวาจางปราน ๗

๑ ฝ่ายไปเจ้าหาจเรอเนยพินา

นั่งหอบคาเรือมชมคัมภีร์

แล้ววากไปเจ้าเรศวร

ทะเดนม ไช้แคว้นแดนมนุษย์

ปรอชแรมแหมเหลดกมมาก

ชอวามาควารินดีนุชสมุทร

ฝูงนาคมาอาศัยด้วยโกลครุฑ

ถายงหยุดชยทณจะมกษ

จงศกคณณินไปทศิษาน

จะพบพานผัวเค็ชรางเพทไธย

จึงซักถามตามประดังค้ำางไค

จึงรีบไปเกิดขอเจ้าเรวจะดา

เจ้ารวรนาทณมถกตงมถงแน

หมอยเรือกพนกษายนิกหนา

เจ้าในห้อมวังให้พวยนาท

เนาดีรารากเรือนบเพื่อไป ๗

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงยศศักดิ์

เห็นศกคณณินไปทศิษาน

จึงเร่งให้ถนณณินชอไป

แล้วแลไปตามทวงกลางกงศา ๗

๑ ฝ่ายเจ้าเภาเห็ดพวงตามเตล็ด ครนถงเจดณคณคณนิกหนา

ครนถมหายด้ายดว้างกระจางศา

เทยวณณนิกนิกนิกนิกนิก

ไม่เห็นเรือดำทรงพวงกษทร

กิกาวคณณินทงเรวกรุงศรี

ทุดโณมยงของคณคณนิก

ฉาบตริกทรงกษทรณนพคไป ๗

๑ ฝ่ายนางนาฏมณฑาทพระยาหญิง ธนาถนงนิกพรนประทอนไหว

แล้ววากกรรมเชอกรรมทำนไค

จึงจะไดรศความตามพระองค์

หรือเดยเรือเมยงกาตงคณ

จึงไม่คณเรวถงตงประดังค

ให้รชนเรวเจ้ารหมองถงตงของค

กณณณณณณณณณณณณณ

๑ ฝ่ายแฉ่นสาวท้าวนางในปรางคณาศ รชนทงคณคณคณคณคณคณ

คณนุคคณคณคณคณคณคณ

จึงตงให้โหรพยากรณ์

จงพินิจพิศดูพระภูวนิก

กณคณคณคณคณคณคณ

๑ ฝ่ายองค์ท้าวเจ้าลังกาหนาทักษิณ ซึ่งมานัดการวิวาห์ตั้งตาม
 จึ่งตั้งบุตรอุษเรนให้เถื่อนท่อน แล้วยกพลเสดครามาห้าพัน
 ถึงปากอ่าวเมฆงผลกกรกครน ไหยังบินเป็นสัญญาโกลาดัน
 ทอดต้นขรรค์เรียงอยู่เคียงกัน คอยดักญ์ทั้งชาวราชนารี ฯ

๑ พวกนายด่านตกใจออกไปตาม ครั้นได้ความถนัดบังนึ่งมากรุงศรี
 บอกรับเข้าผ่านางเทวี อัญชลีทูลแถลงแจ้งกิจจา ฯ

๑ ฝ่ายโฉมขององค์ท้าวท้าว ได้ทราบข่าวเรียนขยัดห้อยหา
 จะเรีสร้างค่างงานการวิวาห์ อดทนอดกลั้นแค้นช้ำแค้น
 ค้ำพลางนางตั้งเดินมาใหญ่ เป็นคนใจมรักรบร้อน
 ไปแจ้งความตามจริงทุกสิ่งอัน ให้ทราบรับหมายมาดเหมือนญาติวงศ์
 เราเปลี่ยใจไม่มีที่จะฟัง พระนางถึงด้นจักคิดประดังค
 จะขอเจ้าอุษเรนเกษมราชนารี ไว้ด้วยองค์ราชอาชวารี ฯ

๑ เสด็จมาในได้ด้นคำรบดัง ถวายบังคมลาบารศรี
 ลงเรือเร็วรับมาในวารี ออกไปอ่าวสมุทรไม่หยุดยั้ง
 ชนเผ้าท้าวเจ้าเกาะลังกาแก้ว บังคมแฉ่วทูลตามเหอความหลัง
 บดินพระเมสตร์ในวัง ถวายบังคมมาถึงฝ่าละออง
 ด้วยกรุงไกรไม่มีจอมกษัตริย์ จบจึงหวัดมณฑลให้ห่มหมอง
 จะขอเชิญไปมอบให้ครอบครัวของ ช่วยปกป้องกันไพร่ฟ้าประชาชน ฯ

๑ ส้มเจ้าท้าวเจ้าลังกาอาณาเขต ได้แจ้งเหตุความวุ่นคิดขัดสน
 จะเรีสร้างค่างงานบวญการศน เป็นตุณจกจะคิดให้บับบับ
 จังควัดบอกราชบุตรอุษเรน เป็นกรรมเวรของเจ้าสร้างแต่ปางหลัง

เขียนมาทำทางถางจนวัน
จะปลูกฝังก็ไม่สมควรณนิก
ข้างนเถาเขากกดเหมือนเขยชวณ
จะถูกพันให้บารุงกรุงมฤค
มิใช่ว่าหาอนทคนดก
เจ้าจงตรึกตรองความให้งามใจ ฯ

๑ อัครเรนแค้นดังตระททช
นำตาออกดอคงจะหงัดไหล
เสียตายนางอย่างชวันจะบรรดช
ร้อนฤทัยเทียมเพลิงตะเตงเดี่ย
จะกลับหลังยังดังกาน้ำชดช
ครั้นจะช้อยชยหน้าประดาเสีย
ด้วยความค้ำนางหายเป็นหม้ายเมย จาจะเกลียดเกลียดความไปตามนาง
จึงตรัสแก่เสนาทษาเฝ้า
ขบราเราเรียนคงจะหงัดมา
เสียด้วยทมหาดหมายเหมือนนายฉาง จิตตามนางกลัวจะพบประดบกัน
ซึ่งองค์พระชนมมรับสั่ง
ให้ระงมเยี่ยงชชโยศกัธวรี
จะแบ่งพลเกดราตั้งอหำพัน
อยู่ของณนทราให้ถาวร
แต่ตัวเราเคารพอภิวา
ขอตามาภมารดาเที่ยวหาสมร
แม้พบแก้วแววตาจะพา
มานครก็ก่อนการมังกด ฯ

๑ ชำมาศรบชอภิวาทแล้วกลดากกลดช
ลงเรือนชบเรีวรดไมชดช
มาถึงวังบังคมณมรด
ทูลยุบดบาหาแล้วถาวร ฯ

๑ ฝ่ายพระหม่อมกุญชชเรน
จึงกระเกณฑ์แบ่งทหารชาณณมร
รายรักษาน้ำค่านชานนกร
คอยราญรอนไพร่จะบ้พา
แล้วทูลองค์ทรงฤชบิคราช
ขอตามาภตามคิดชนียฐา
เชิญเสด็จจกุนัยไปดังกา
ให้เป็นผาสุกสวัสดีกักจกัษย์ ฯ

๑ พระบิษฐกัษทรวงฤชบิครดงดาร์
จะกัษทวนกถัจะชชชชณณณณ
จึงชวยพรภิกญโญเตโชชช
ให้พันภียพบนางถางคองกา

กตัญญูมาดังจึ่งบอกกับศาด้วย จะมาช่วยทำขวัญให้รักษา
 ครั้นถึงแล้วเด็กพหลพดเกศรา ไปตั้งกาน้ำเค็นไว้คั่นข้าง ๑

๑ ฝ่ายข้างพวกอุศเรนเกณฑ์กำปั่น เป็นตงกันเกณฑ์แห่ทั้งแควตง
 ถ้วนใบไม้หาวร้อยดอยประดัง ฉ่ำท่งนุ่นเอาคากมาควดใบ
 ทงตรงทรววทองห้องประดับ ชักดပ်แพรวพราวสว่างไสว
 พอแสงทองส่องผ่านภาดัษ ยิ่งปั่นใหญ่คุมตามชนด้ามตัง
 ประโคมฆ้องกลองแตรแสดสนม เพื่อกำปั่นน้อยใหญ่ชักใบชิง
 ยกออกจากปากข้าวของกระแจะ พอลมตงแค้นตามกันพดามไป
 นายฝรั่งหงตงกตงตวง เห็นหนทางตามโยชน์โศกโศด
 ชอกนาคกแค้นเดียวเกี่ยวกันไป ไม่พบไม้กตงตงตงตงตาม ๑

ตอนที่ ๑๒

พระอภิณหพนนางสุวรรณมาลี

๑ จะกล่าวถึงพระอภิณหพนนาง
หัตถาษาณรังทองจันทรม
เมื่อนอนหงถ้งยามเช้าไดย่างน
นกกอนาถนงคตพิศวง
ด้วยพลัดพรากจากตระกูลประยรรณ

มาเปื่อยของคองวางอยู่กลางทะเล
จะเหี่ยวช่ายแสงระยนาโอ
จะโดยดาร์กไม่ถ่มอารมณ์กระเน
คิดว่าพองธรรมพระกรรมฐาน
เกิดแล้วตายวาววาวไม่ขยับ
เราเกิดมาฮาภพปภาณ
จะถอยคำธรรมนรตัพพณ
ให้คำราชาคณาธยาเรน

นกกศรัทธาถาหาญดำรายจิต
จนอาทิตยอยู่ไรคัม
ชวนถุกยามยังทานโยค
ชญุชตเจ้าความตามคานัง
จะรอบวรบรรพพารักษากิจ
อยู่เป็นศิษย์ในสำนักสักพัก
ทยอดมั่งร้างทางธรรมด้านะตัง
ให้ถุกพระนิพพานดำรายใจ

๑ พระโยกัมคัตไถยินว่า
หิวเรารวารถตามตังตัย
ดินตมฤตบุตรวชด้วยหริธโร
แล้วอย่าไปโศกเค้นแค้นกระหนง

๑ กุมารว่าข้าจะบวชกับบิคุเรศ
เวียนโคตรเพตถ้อยคัตไม่กินของ

พระทรงธรรม์กรุณาให้คำกรของ ท้องต้องครองครบถ้วนด้วยชนัด
 มุกขฐานาภรณ์ โพลเคราะห์ดี ประคำขัตติย้อมมือเหมือนฤาษี
 นามเรียงเคียงกันอัญชุต พระโยคีขัตติยมาธินชานันท์
 แด้วอวยชัยให้ศักดิ์ทางผด ตึงแตกนพานาไมชาดัก
 ครนจับคีตสังฆาจารย์ หันนมัสการเพลิงตะเกียงทอง ฯ

๑ ต้องดิถีธาตุดำชดแก่คิด ตำเร้าถื่นแด้วก็ตามาทั้งต้อง
 มนย์ดีถัดกรวดเกรงไม่ชาตครอง ตามทำนงดิถีธาตุดำชด ฯ

๑ ถ้าวางดั่งดั่งภาทวาทิตรา พระพยานราศพระเห็ดเกิดเกิดเห็ด
 ค้องตมใหญ่ใบผักเป็นบักเบ้ง ดยยอระเงงเงงมาดืบห้าคน
 ถึงช่องกว้างขวางเราเห็ดดระเมาะ แด้วเห็ดเห็ดหนึ่งเกิดใหญ่ทะมน
 รุกขาเราเขยวระยเป็นพมย ทั่วพมยพมยมาเฝ้าพรก
 จังทรงต้องถัดองแก้วแฉ้วด้าง เห็ดถัดถัดดืบแฉ้วด้างแตก
 เพลงพมยจัตประพมยดระเมาะ ทั่วพมยพมยมาเฝ้าพรก
 เทวดาจะพมยพมย ทั่วพมยพมยมาเฝ้าพรก

จึงตั้งให้นายท้ายบายเขาไป ประทับไถดงอุมผาหน้าคร
 แด้วครดไรให้ชนหม่นหม่นเขา ตฤณเป่าอชยุตอกหรือมฤาษี
 ถาพมยจัตประพมยดระเมาะ ทั่วพมยพมยมาเฝ้าพรก

๑ ยืนดั่งมวงคมบรมนาถ รัตนทางหาดหีบผาดด้วยถาดหาญ

มองเห็นคนบนคำดาหิมาฐาน มากประมาณร้อยเศษหอยเพ็ดพรก
 พระโยคีมดองเจ้าเนรหนึ่ง หองดระดงแดรมดวนคมด้น
 จึงเขาไปไถดงคำดาหิมาฐาน คนทงหม่นตามไถไปไหนมา

ขุนหมื่นบอกออกความตามรับสั่ง แล้วมานั่งกราบพระองค์ทรงศึกษา
 วิชาคนกรุงกษัตริย์ชดชยา จะรับมาจบพระหัตถ์ถนอมถักกร ๑

๑ พระโยคีตั้งใจให้อนุญาต ตามแต่ราชศรัทธาไม่ว่าราชน

ขุนหมื่นตามาประณตบทมาดัย หลพระผ่านโลกาจารย์ ๑

๑ จอมกษัตริย์ครัดสังคนทงหลาย ทงไพร่นายกันหนคนชย
 เราจะพาถนขึ้นไปให้อนกรรม จงเร่งกันฉนวนนำท่าสะพาน

ขุนนางรับขับคนชนบนเรา บ้างก็เข้าเฝ้าเรียกบ้างเดื่อถน

ฉนวนนทชนมาถนหน้าพระถน บกสะพานถนในหน้าถนถน

กรุงกษัตริย์ครัดสังพระถนอย ปรกถนคอยถนโถมโถมถน

ทงถนถนถนถนถนถนถนถนถน ทงถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถนถน

ไปถนถนถนถนถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถนถน

พระถนถนถนถนถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถนถน

๑ พระถนถนถนถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถนถน

ขาดมาผดุงไม่ทุกขภัย แต่บวชได้พรรษาดีกว่าพัน
 อันพวงผดุงดลารพัต ไม่ขาดรักดีในเกาะพอเกาะฉัน
 เตะฤทธิ์รทจักรมพรหมจรรย์ ดำรงพันโพธิภัยมิได้พาม
 แต่โยคนเซอพึงบวชใหม่ ข้ออภัยพวงศัณชกรียพดถนฐาน
 แดงเจ้าความตามเรื่องเคื่องรำคาญ นันถมารอินถมุหฺรบุตรพระอภัย
 แดงว่ารูปธอตามความบพิตร ท้าวถิตถนักรบะประเทศไหน
 มีพระพนาประการใด จึงมาในทะเลดมยมนา ฯ

๑ ทรงกษัตริย์ตรัสแจ้งแฉ่งแฉ่ง โยมเป็นเจ้าเมืองผดุงนภพรรษา
 พาโยมยงของคราฐธิดา ชุมชลาตมพิศพระจักรกระจาย
 จึ่งหลงทางกลางทะเลเทยวเรวณ จะค้นบิทรักไม่ได้จโงะหมาย
 พระเจ้าความตามแต่ในใจบปดวย เรือนจะครุยเดี่ยวเพราะถนไม่ถนเป็น
 แดงครัดว่าพระอภัยนเนนเจ้า ทุกขกเทว โยมทุกขเพราะยุคเขม
 จากถ่มบิตพดพรกไต่ยากเย็น โยมมาเห็นก ให้ถคตจนจ้ง
 กระขอลามความพระมเป็นเจ้า นินนคเจ้าเหตุผดแต่ถนถ้ง
 โยจ้งพรากจากเซถนเวถว้ง โยมยังทั้งไม่กระจ้งในทางความ ฯ
 ๒ พระอภัยมณีนุหนอย ถัดถบถอยกรุงกษัตริย์ทตรถถน
 จำเริญศุพระชิดาพะงางาม แดงเจ้าความตามเรื่องเคื่องรำคาญ
 พระบิดาธาชอทางถถถน ผ่านถ่มบิตศนนามหาถถน
 ข้างบถอถอไปเรียนวิชากร คำนถบถนศันศคามพราหมณัพฤตมา
 รูปเรียนถถถนถถถนบปเภา พระนอจเวยนถถนถนถถถนถถถน

ชยปกรจกจากอาจารยมา
 เห็นรมทไร โทธผงเขายหยด
 ชวนพุดเจมเจรจาประธำธบาย
 ดำมมาณพรมเรำให้เปำป
 ทรพรมเปำเขำกหอยบระงับไป
 พอนางผเฒธธมทรมาดตอก

เที่ยวดูตาเดียวเดินตามเนินทราย
พบบุรุษหนุ่มพราหมณ์ดำผิวดำ
อยู่ท่าชายทะเลลมใต้ร่มโพ
อยากฟังมีปากเล่นจรเป็นโฉน
ไม่แน่ใจว่าโพจะมีมา
ต้องกรำกรากตรอมอดในศุหา

๒๒๒
เอกสารของทางพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

© กรุงเทพมหานคร กรมศิลปากร

ดูขานคนไปว่าไม่
เคยจนป็นอยหรือไม้อะ
ทั้งพอกเหตาดำด่างคนางขาวอ๋
อะเค่งโพระเพระโยต์ ๆ

๑ พระอภัยมณี พิกุลทอง บวชน้อย พิกุลทอง บวชน้อย

หอพระรอบนครนพบุรีศรีนครนิเวศ
ถาพเขาคาวภวกรวยไมบวร
นครองค์ตั้งถาวรเกษม
แก่งพาททำเป็นวนาเตี้ยตาย
ในพุดองคปากเบ้าระบำถวายน
เกรงอบายเบองพนาอนาคค

แม่น้ำท่าจีนใครพึ่งหวังชีวิต ว่าให้ดื่มสมุทรดาภิชาบาท
 เป้ากวางยศด้วยครพธวัตร กตัญญูทวยศจะบรรทมไม่เต็มประดี ฯ

๑. กรุงเทพมหานคร

แต่ก็ควรตั้งปณิธานตั้งมั่นให้มั่นคง

ช่างต้นใจโต้วชิชาบิดาคี
จะบูชาผ้าคันกัฬพรวัด

ช่วยเป่าปให้ฉันฟังบ้างเป็นไร
โหมพัดกระจายทองอันนี้เองได้

ตรัสย่นมาปวเล้าเต้าไต่ ไบจะให้งามงามตามจำนง ฯ

๑ ดินสมุทรนั้นฤาษีเฒ่า ประดาเด็กคู่ของที่ค้องประดังคั
แต่ตอบว่าฉันจะใคร่ได้เครื่องทรง เหมือนที่องค์พระราชาดำรพัน ฯ

๑ องค์ท่านท้าวธาดาราคีวงศ์ท้าวหวิธ

ฤาษีพอกีธำรงพลอยธำรงอันคั

นางโศมนายชายองค์พระทรงขรรค์ ทำเมี่ยงหินเมี่ยงมอยพรมพราย ฯ

๑ กรุงเกษมศรีครีธำธยาธยาธยา น้อยครบเครื่องเกษมศรีจะจัดถวาย
จะขอพิงให้ใจสบาย ถึงหลบตบไปดังคนไม่พริบใจ ฯ

๑ กุมารธาดาดูกองจากแทน ออกโดยแดนมากภูทอกาศัย
จึงดาคัดทรงภานุมาดโย ดยไปองค์ธาดาหนาศัย

ประณคนึงมึงคนบรมนถ อธิษฐานอันยักดาธยา
ภาวนาอาคมให้ดมดี แล้วบ่าที่แดงเพลิงวงเงใจ

ทำแหบหวนครดญ่าธาดิดาแก้ว กัดลงแล้วขวัญอ่อนจะนอนโหล
หนานพาค้างพรางพรมพนมไพร จะหนาวใจธาดิดาทกราศัย ฯ

๑ กรุงเกษมศรีพิงให้ใจเวก เขกเรนทงหวางธาดาศัย
ให้วามวับหลบดมไม่ดมประดี ทงโยคธมาพลอยหาวนอน

แกเขนอิงพิงหลบอยู่กบธาดัน พวกธามาตย์หลบถึงริมดิงจร
ทงพวกไพรในเกศราที่ดาศัย ระเนนพอนหลบเรียบเรียบธาดินยง

ด้วยดมปีเบ้าดงกระทงโยชน ได้ทราบได้ดงหัดดวดังคดียง
ในคงคาปดราชธรวายเรียง พังธาดินยงปีแก้วจวบใจ ฯ

๑ นายนกัถกับบุตรกำพรชด้ดี เห็นต้องกษัตริย์ได้ยาอันไม่หวาดไหว
 หงสาธรรคกตยาเสนาใน ไม่มีใครพินาศด้วยปราณ
 พระเพ็ญพิศิยาพาพักตร์ คุณารักรูปทรงส่งฉันฐาน
 ข้างเบ่งปลั่งยังไม่มีรากพาน น่าสงสารชบหนึ่งไม่คงกาย
 พระเดือนของคองจากบดองกตยาฉัน หวงสว่างกว่าระ โคมนางโคมฉาย
 ครั้นเข้าชดคิดได้ไม่ไถ่ถอย แต่เดินขายชนนางไม่วางตา
 พระโอรสรู้เยี่ยมเทียมต่อนครจบ สมเด็จพระมเหศวรหมายทั้งชายชวา
 ชนงนครเกศกรกตยา ตั้งเดรานุคณของระของนวด
 ทำไฉนหนอจะได้ดังฉัน รวนหินอนแนบของประคองส่งวน
 แด่พระรักหักใจไม่บังควร ให้เป็นมัจฉาถอยมานั่งข้างหลังครุ
 จงห้ามให้ดินสมุทรนพยุค พระโอรสทรงกนกอด
 จงวาบคานเขียวที่ถ่านก เสนอตามนพยุคประจบไป
 แด่แด่คนคนบงถึงร ระเนนอันหงกตาดไม่หวาดไหว
 หิวระพองทางว่าด่าแก่ใจ ข้างหลังให้ตมกตงทั้งหญิงชาย
 แด่โยคีตระฆังดังหง่างเหง แด่โยคีเกรงกตงไม่หวั่น
 ต้องกษัตริย์รตถกตถาย สงสารสายสงวาทนงบงกตา
 ดำดั่งรวงคางถงกตถาถับ เขาปลุกกตถกตถางนำชายหน้า
 บ้างระเมธเพื่อเชื่อนว่าเทือนมา กษัตริย์กรวดกรวดกตไป
 อเหตงนพเราเบาอหริช ฤทธิมอชให้มณฑนจนงได้
 แด่เหตงมาพาทอด้วยไพร เพราะสุดใจเขยอวตถจรงจรง

ช่างฉำฉาเฉื่อยเฉื่อยแจ่วถึงแกวหุ หลับไม่รู้ลึกกายทองชายหญิง
แต่แรกไม่ไต่พงยงประวิง ทนจริงของเจ้าคุณพระมุนี
แล้วจศได้ครองประดับจ่ารับเกา ให้นำเจ้าดินธมฺมทรบุรุษ
กุมารว่าวของหมองไม้ดี ไปรดเปลี่ยนที่พระชิตามาปรารถนา ฯ

๑ กรุงกษัตริย์ครีตพิลาททางพระธรวด

แล้วว่าชวนแตกเขาเขาเกิดหอน

พระโยคณ์เฒ่าเจ้าศดาน ไปกราบกรานนางดกษณตรงพิลาทรา
เป็นลูกเต้าเขาเกิดประเสริฐดี อยู่เป็นบุตรตาบอดคนักหนา
ได้ฟังศรุกรมารศดานเฒ่ามา ถึงกรงหนานอบนบภักท ๑

๑ นางโณณายายจืดแต่เกิดรัก เห็นพระพิลาทราหน้าบแล้วรับขวัญ
คอยคอยว่าข้าจะพาไปดวยกัน กอตะวันทองบงจกกลับมา ๑

๑ ดินธมฺมทรทรุดหมอบตบตบของ พระทนต์ของธมฺมคนักหนา
ถูกโมมหเห็นเบเนกาพร้า พระนารดาไปไหนไปดวยกัน ๑

๑ นางฉำฉาชาววงนงหิวระ ระบุเลาะธณณข้างคุดัน
กรุงกษัตริย์ครีตด้วยพระนักรรรม บัญของฉนได้มาหาพระอาจารย์
จะไกรบวรธมฺมณตอยุณมว ย ก็ห้วงด้วยชิตาโยชาทหาร
ทั้งชาวปดสาร พันจะกันตาร ยังอยู่นานนี้จะยากลำบากนัก
ผู้เป็นเจ้าเข้าใจร้างโหนบ้าง ช่วยแนะทางกรุงไกรให้ประจักษ์
จะหยุดยงพองชนพมณพัก อยู่อีกสักสองทิวาจะดาไป ๑

๑ พระโยคณ์คัดไคยนกาม

พิเลาะที่ตามดังเกดข้างเพทไธย

รูปกระจกทองแท่นแก้วใจ เหตุเพราะพระอภัยจะได้เมื่อย
 อันทำวโไทพรหุดคนทั้งหลาย จะรอดววยเวทนาประดาเดียว
 หงมเพราะเคราะห์กรรมมาทำเย้ย จึงเกิดเกลียดกลัวคำเป็นทามกลาง
 อันกรงไกรไปทางทิศอีสาน แฉ่นถันการดำริหัดจะขัดขวาง
 ซึ่งเดิมยังเคยงคนตามหนทาง จะให้บัง โยมอย่าได้ปรารมภ์
 อันเกาะแกวพิศดารธถานัน โภชนาต่ำถักถักถม

แต่คราวหลังครั้งสมุทรรโคตร มาสร้างสมตึกชาตมาทาน
 เชยทำไรไว้ที่ริมเขาทอง ครั้นแก่กรวงขอออกมาเจ้าเป็นข้าวดาร
 ได้ขับห้วยค้อยแก้วรวาน จงคิดอ่านเอาเกี่ยวมาเกี่ยวไป ฯ

๑ พระจอมวิหิงเดอว่าชาวมาก ความเย็นฉกรรกราคะมีไหน
 น้อมเคารพนบนอยน้อมใจ ขาวชไปเป็นเดิมยังพอเพียงพด
 จะให้เทอวเกยวชาวเราพรณ ให้โยชิตะกรวามารณ
 วนนเยนเห็นจะจวนคุณจวนมฤ โยมรูดาทาพดไปเกศรา
 พระครุฑชอนบุครันถัดดาศ พระหน่อมากตามติดขนิษฐา
 หงเถาแกแหย่ห้อมอ้อมลงมา ถึงเกศรากรงกษัตริย์จงจัดการ
 ให้โยชิตะเกี่ยวไปเกี่ยวข้าว ด้านกระเช้าให้ทุกคนชนข้าวดาร
 กตางคงศวารพินจะถันการ จงคิดอ่านเอาเดิมยังไปเลี้ยงกาย
 เสนาไนได้พึงรับตั้งครุฑ โสมนถันถักถมขารมณหมาย
 ให้ทอถาวเหตาทหารด้านกระบวย ขนทาครวยถันถันถักถมคนการ ฯ

๑ ฝ่ายพระนุชบุครันถัดดาศ จังทรงผดศเคืองทรงตั้งถ่าน

ไม่เรียกเหตุดำรงสรรพกิจงาน ชวนกุมารเข้าในห้องโถงยา
 ให้งามร่มเย็นของศุภระจจด คาสวมชุดประจำยามงามนักษัตร
 ดัรยงถึงวาทนานพบประตูประดา

ได้กรอมน้ำเห็นเบียดกรรเจียร

จามรงค์ทองไฉนพระหัตถ์ กระจำมึกเพชรคันประภัสสร
 ประเวศท่ากำไลไฉนผอมกร พอหยดหย่อนหยิบของคั่งบังคม

พระบุตรมีจิตพิศวาด ไปถึงอาตมแบบบริดอันถนอม
 ดูมพิศตรรกษณากันยาม เห็นแว่นมหย่อนนกเหมยชยักษณาร
 แดงโถมงามตามหลอดกระคอกเด่น เจ้าจะเป็นลูกข้าเหมยชยักษณาร
 หรือดวงลือพอไฉนร้อยดังวาด จงให้การความจริงชยักษณาร

๑ ดินดมทรพศจาประดาชย อุณหรือจะไม่วักยักษณาร
 ยากจะใครได้แม่ทรูปงาม พงศ์มความปาวธนาเวดาน
 จะหาใหม่ได้เหมือนพระรูปใหม่ งามประโดมตาฟ้าในราศี
 แม่นหาคุตไฉนให้ จึ่งจะจำฟ้าผดึกมรดา ๑

๒ นางโถมของทรงพิ้งสร้างนอเจาะ ถิ่นหัวเรารับขวัญด้วยหรรษา
 เชนแม่แม่จะตามตามสัจจา พระมารดาอุปราวตักครวใคร ๑

๓ กุมารว่าทมิไม่เท่า โดกว่าดำดำเภาเป็นโหนดโหนด
 ไรณเดื่อเหนือหงษ์รังสโคต ทั้งสูงใหญ่เขยวาวราวตักครว
 ไม่นกรภักถักนิจกตคน แม่เดียนแดงอุกรักเป็นนักษัตร
 ดมกับของศุภฤทธพระบิดา ได้งามหน้าตักแก้วตักครว ๑

จำจะฮั่นวอนครุท่านผู้เฒ่า
ได้ร่วมดำด้าเภากับเขาดมดัย
ยังไปตามปลัดมดมภาวนาฬ

จนรุ่งรางสว่างแสงพระสุริย
พ้อมประณตบมดมดัยอาจารย์เจ้า
ทรงดำด้าเภาเขาจะไป

ช่วยฮอกปากฝากเขาให้โดยดาร์
คงเป็นกรดักดวนหนึ่งมดคง
ด้วยใจยังฮู้ข้างหนุ่มให้ดุมทอง
ฮอดเกินทรงมดกฏพระสุโพ
เมื่อโศกเศร้าเฒ่ามาได้อาศัย
ช่วยฝากให้มดดาไปหานี้ ๆ

๑๑ ดิทธาเฒ่าเขาใจทำไรต่อ

จะดักหรือบรไปให้รู้

พอฮอกปากฝากได้เป็นไร

แต่ดองคั้นฮอดดวนท้าวดวนตาม ๆ

๑๒ พระนางพงครุเห็นวเทก

จึงถามเฒ่ากรบครบคำรบดาม

จะดากัดดักไปดไ่มาม

จนมดความกรทำมดวราก

หนึ่งจะไปไผทางดางดมทร

เป็นดักดองเพียงกอดพระชินศรี

ขอโดยดาร์ทาทงเป็นโยก

เมฮอบบมดมดวกรดคดอดไป

พระโปรดด้วยฮอดดักให้เรวอง

จะถึงมดองหรือจะเห็นเป็นไทม

จะดมทองดงคดทกคได

หรือกระไรเจ้าข้าพระอาจารย์ ๆ

๑๓ พระโยคัมโควจะให้รู้

หากเห็นคดด้วยเป็นคัมยัคดดงดาร์

จึงฮอกได้ให้เห็นเป็นดะพาน

จะได้การฮอกที่ดรงดัก

ฮมดเอนทางดางนาคะด้าปาก

ค้องพลัดพวากยากแค้นถึงแด่นด้า

ทงนเพราะเคราะห์กรรมกระทำมา

จะได้มดักฮอบายค่อปลายมด

แล้วดามพวกแซกฝรังฮอบุทงรฮ

ใครจะพลอยไปด้าเภาด้วยเขาหรือ

ตามแต่ใจไ่ม่ดวคงทาร์ฮ

รูปนดองถึงกรรมกัจคาย ๆ

๑ แหกฉิ่งพรพรมหม้อม่านบ รัชไปกับพระอภัยเหมือนใจหมาย
ถึงยากเย็นเป็นชาติจ้าวจะตาย ถ้าเจ้านายไปไหนไปด้วยกัน
แฉ้วรบรศักดิ์แรงแฉ้วด่ารบ นามถนอมมณเฑียรดงมณเฑียร
ทั้งกตด้วยอชยน้อยหน้าตำพัน ประเสนต้องนักรรรมันด้าราญ ฯ

๑ ฝ่ายสุวรรณมาตย์ศรีสวัสดิ์ ครนจารย์รุ่งแจ้งแสงธัญยาน
บรรทมคณพินของคณางนกราก ขอนกุมารมาตั้งพระคงคา
แฉ้วแฉ้วของศักรังเครื่องเรืองระยับ พระประคัมคระดาวาวเจหา
พาทมารภดานเข้าผู้บด ฤษีคราครัดทกนักรักรั
นถนเจ้าดินสมุทรบุตรดาบตี ขยาเดี่ยวดัดเจ้าแจ้งแฉ้วดงไร
โกชนาสาตอชยท เต ชวนมาไปให้เกอวประเคณ ๑

๑ กุมารานอบนบอภิวาท ออเรียนบาทบงกชบทศรี
จะนำไปในทางช้างศรี ขาอสาตเหตอชยคณนา ฯ

๑ ขิปลินทรยนิคเป็นทอติ ไม่ยังหุคแฉ้วของศักรังภูษา
ชวนอณมกรรมในแฉ้วไคลลดา พาศิศาตศาครันหาคทราย
ดินสมุทรนำเคณเนินบรรพต แฉ้วเดี่ยวดัดดักไปตั้งใจหมาย
พอดพอดพอดไกรทังไฟรนาย แฉ้วกกระบายกระบุงตามกันหลตามมา
ถึงทกขางห้วงเวง ไม่เชิงเขว เห็นรวงข้าวข้าวค้อมหม่นหม่นกหา
ไม่เคยเห็นเป็นชาวสุวรรณภูมิตนา ฤษีคราชมเพือนค้ำเนินพดาง
ถึงชวราสาตนาภูเขา ไรศ มีชาวโพคข้าวเจ้ามอข้าวฟ้าง
ทั้งชาวเห็นชวเขียวขาวขาวหางช้าง แฉ้วต่างต่างตะระไรสุดด้ายลา

พวกญุหนิงจึงกันเก็บขนเล็บหัก เข้าซ่อนผดกเพือนสนิทว่าอิจฉา
 ทรุ่กษัตริย์ครัดตั้งพอกเสนา ให้โยธาเที่ยวข่าวเล่าให้พอ ฯ

๑ คำนวณรบขับไพร่ให้เขาเที่ยว บ้างว่าเขยวชนหน้าถ้อพร้าขอ
 เกี้ยวกระหัดรัดตัวดั่งถ้อ บ้างแข่งว้อจึงกันเกี้ยวเลี้ยงเตรียวกวาว

เลี้ยงกริบกรวบรวบรัดแล้วมีคัพพ้อม ร้องตะคองท่าเพลงโธงเงงฉาว
 ที่ท่าหงษ์หย่างยาวยาว ชายสาวสาวสวยเกี้ยวเกี้ยวไปตาม

ครั้นได้มากตากวนอดห่มาน บ้างเข้าทวนทวนดำแหกรบ้างแบกหาม
 กัดจะขยอศอคำห้วยยาม บ้างหัดตามกันลงไปในจำเภา ฯ

๒ กุมารพาทำงกับสาวด้นม เทยด้วยชมเรียงชงจนถึงรเรชา
 เป็นวงเวงเรียงเพนเพนด้นม ที่ตามเหล่าเลียมเหลื่องดูเรชรวง

ทรุ่กษัตริย์ทศนาพาด้นม เทยด้วยชมเรียงมาคู่หาห้อง
 เห็นเหวห้วยกรวยไกรกระโงกมอ ฝูงปดปดต้องเบียดวปดวปดววิญญา

นางสาวสาวชาววังไม่เคยเห็น เทยดูเด่นเตียบเดินตามเนินฉา
 ชนเขาเขยวเตยเตียบคีดามา ร่มรุกชาเขยวชุมช่มโบ

ดาร์ภัยด้นพิศุ่ดเกิด กระทินเทศกระทุ่คอกชอกไสว
 พวกญุหนิงจึงชั่งดวงดวงคอกไม้ บ้างจึงได้คอกประคู้ช่อนรู้ชม

บ้างทงเถาสาวหุ่คุดคุดกระซาก เกบขุนนางนางแย้มมาแซมผม
 บ้างเคยเค็ดคอกกถอยด้อยด้อยกรม ห่มผ้าห่มเขาไปใต้ใต้ท่อน

ดินด้นทรหุ่คุดเก็บแก้วกาหลง ถวายองค์พระบุตรศัวัน

นางเจ็ดก่อกับยังกาบกุหลาบซ้อน มาแถมจนทักให้กุมาร
 แฉวเตนคตัดคนาหน้าข้าศรีม วรรณมรูกษาคณาชนาน
 จนนพคุณกรณเครือเห็ดขประมาณ มะพร้าวคาตคมคาตคาชคา
 มะเคียดูกตักห้ามขรามก บ้างหล่นกตงเกิดขมขมรุมญา
 ตระคมวงพวงขะพวงทงพวา คกระยาขมทุกกตงปริงปราง
 ฝูงวิหคนกกลามาไม่ถึง คอยตงขงขายขมขมขมขมขม
 ไม่จงงามคานมฤตไม่รว่าง พระสมพวงเพ็ดเพ็ดคานมา ฯ

๑ ถึงกฤตยูกานครเมว จึงแฉวราชกิจวันทด้วยทรรษา

ตรรเจวิญเจวิญทรรพระตรร ขุนนางมาขมถึงริมหินพานค
 คีรขอบขอบเขตินเขตินวัด ด้วพทกขมขมขมขมขม
 ไดยินเราเจ้าขมขมขมขม ขวาคกรณกตงขมขมขมขมขม
 ขมขมขมขมขมขมขมขมขม ขมขมขมขมขมขมขมขม
 จะหยดขมขมขมขมขมขมขม ขมขมขมขมขมขมขมขม

ขมขมขมขมขมขมขมขมขม ขมขมขมขมขมขมขมขม
 ขมขมขมขมขมขมขมขมขม ขมขมขมขมขมขมขมขม
 ขมขมขมขมขมขมขมขมขม ขมขมขมขมขมขมขมขม

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงพรตพจนารถ อนุญาตโยมไปให้ดู

รูปขมขมขมขมขมขมขม ขมขมขมขมขมขมขมขม
 ขมขมขมขมขมขมขมขมขม ขมขมขมขมขมขมขมขม

เมื่อพบพานบ้านเด็กแต่เมื่อน้อย ขมขมขมขมขมขมขมขมขม

๑ ขอมนรณทรณคตขมขมขม ขมขมขมขมขมขมขมขมขม

พระธัญไจมาคเห่หมื่นญาติวงศ์ นิมนต์ลงไปเกศราเวด้าเข้า
 จะกันห้องให้สับายข้างฝ่ายพระ ใ้รู้ระโยมจะส่งตรงกับข้าว
 ดินสมุทรก็จะได้ไปกับเรา จะได้เบ้ามีเงินให้เย็นใจ
 แด้วอำดาตบตประณตนั้นม ดงจากจอมเขาเงินเนินไศด์
 ดินสมุทรยุคนางไม้ห้วงไกล กตัมดงในเกศราพช้ายันต์ ฯ

ตอนที่ ๑๓

พระอภัยมณี โคธสารเรือนางสุวรรณมาลี

๑ ฝ่ายอาจารย์ท่านครุฑเผ่น
ให้องค์พระอภัยไพโรจน์
แล้วดั้นด้นกรังเป็นที่สุด
ไปข้างหน้าถาถึงทชบจน
พระอภัยไพโรจน์พร้อมประณต
ฝูงแรกแยกก้นงูตัวราย

จึงเขียนเวทวิทยาราวยัน
ไปบังกัณทาทาในด้ารด
ไม่วัยมุขแต่ก็เห็นจะเป็นผล
ก็พระมเหศมนใจแดงไมตาย
เจ้าศกดิคาบด้างจดหมาย
บ้างได้ตายดั้นด้นบนตะบอย ฯ

๒ ดั่งตำราองค์พระอภัยเมื่อนั้น
ก็ด้นด้นนางเงือกน่านนัย
นิจจาเข็ญเข็ญเห็นขอยเข็ญ
ดั่งตำราแถวแถวดาวดำนัย
จำจะดั่งบงอรดมรมัง

ยิ่งร้อนร่าจวนใจให้ระหือย
ครวญกอดขอยดวาทไปเฉยไถดกัน
จะเร่งไปด่าเบียดวใจเมื่อนายผัว
คร โศกค้อยด้นใจอวดด้นดวญ
ครนจะนงหนอนนงศกดั่งตำรา

รำพึงพดางทางตาพระอาจารย์
ถึงข้างเราเข้าไทมทโยมเงือก
เคาะระฆังคังหรงนางไคย
เห็นพระองค์ทรงโนมไธมนต์
แหม่มกำนัษภิกษุทจันรจจา

จากถ่ถ่านเตียบเตินเนินทิมทร
พระดอชเกือกทากวธนงมดตงกหิน
แหวกวารีบรคณคชนมา
ค้อยดกถคชนบนแท่นทณณผา
เด็ค้ำม้ามักคำทำอะไร ฯ

๓ พระโธมบงทรงกิดไคยณถาม
เสนาหาอาวธณรณฤทัย

จะบอกความมิใคร่บอกออกมาได้
ภูวนพหังธะชนกณนาตา

นางเงือกมาซาตามถึงตำบวง

ไม่คิดบังบอกแจ้งแห่งมัจฉา

เมื่อนามนมธำเพาเขาแฉะมา

พละดาโดยด่ารไปบ้านเมือง

คืนถึงต้องพระชนกทักเปิดตา

จะด้วยเคี้ยวทุกขตรอมจนผอมเหลือง

แมนไปถึงธานีบุรีเรือง

พอแจ้งเรื่องทุกขวิชนไม่สนใจ

ตั้งกับศรั้งจึงจะกลับมารบของ

อย่ามัวหมองหมางจิตคิดถึงด้วย

เห็นด่าเขาเขามาถ้ามไป

ไหนจะได้พบวงศ์พงศ์ประยูร

จำจะจากพรากพลัดกำจัดเจ้า

อย่าด้วยเคี้ยวด้วยด่าดวาทไม่ขาดสูญ

อยู่จังกศร์ด่าดออย่าขาด

จงเติมพินนาคทุกเวลา ฯ

๑๐ นางเงือกนาคีรณดลตลิด

ถึงใคร่ปลัดขึงขึงให้สังขาร

จะทานทักขัตตัมพนปณญ

ชดนาให้หลังตงพรงพราย

ด้วยพรหมศวกดวลกับเสียดมกร

ยังเจอนมิตพยานาทักคามาหมาย

ทั้งทรงศรรักนาคได้ตามเคื่อนมถอย

ถึงด่าดวาทดวาทเคื่อนมทรมาน

วานของนมศรรักให้พินนาค

ไม่พินนาคยามยากจากถกาน

เห็นแต่ของศรรักนมเมื่อนมถอย

ไม่ด่าดวาทดวาทให้เมื่อนมถอย

ถึงอยู่ไปไหนเลยจะมาดัก

ถ้าเห็นนุกถอยกระไรใครจะช่วย

พิไรว่ากำธรรคระทศระทวย

ถึงจะม้วยมรณาคด้วยชาติ ฯ

๑๑ พระพังก้านาเนตรตงพรากพราก

โอเพื่อนนากร่วมจิตพิสมัย

ไม่ทุกขวิชนหรือจะจรรจาเจ้าไป

นี้คนใจจำตาสุดตาตง

ถึงจากไปไรว่าจะมาดัก

เหมือนนุกทุกขไปดักเท่าภูเขาตง

ไม่แกดักถ่านาวโนมประโตมถอย

สุดตาตงนินนาจปราน

ซึ่งทรงศรรักนาคได้ปรารภ

จงมอบนุกกับต่อพระฤาษี

จะฝากฝังฝังไว้ด้วยไม้ครี ให้เป็นทัพพวงศกาโยม
อย่าครวญคร่ำรำพึงรตดอดนัก วิมลพักตร์ผ่องนัยจะหมองไหม
ถึงตัวไปใจเฝ้าอยู่เจ้าโถม จริ่งมะโยมเงือกนัยกตชยทุทช
ถ้าโถมฉายฉายวางเห็นชนชางว่า เหมือนแกล้งฆ่าผัวรักให้ตกนัย
จงผ่อนตามทราบนอนมออย่าครอมใจ เหมือนช่วยให้พญาไปธานี ฯ
๑ นางเงือกนัยสร้อยเส้นาให้เหงาหงิม นาคาปริมเบียมคามารศรี
สร้อยสร้อยผอนผอนจากกับตาม งามของนโมทานคามพระทช
ด้วยพระพระกมเบมทช ผ่องเห็นจรงของพระองค์ไม่ดงดัย
แต่จะห้ามความรักหิธอด้วย มะครีโคตด้วยจะดัยไปนัยนาน
ถึงใครอื่นหมั่นแค้นโมเป็นเหมือน พระระเพณชากโรโกตธถาน
เคยปกเกล้าเจ้าคาโศธาราม แคนนาคจะ ไคมาเห็นหน้ากัน
ในทรวงระของนโมแต่ให้ถ แด้นวโยคญาทักถากอธัญ
เป็นต้องทุกขทงทนามครีว จระเข้นนโคไปโกไมรู
ออกทุกขทงทงคตทนมวราช เปรี๊ยะเห็นชนชางหญิงร้ายฉายอธดู
ฝูงมัจฉานาคินทรในต้นชู ทดองรักจะว่าเป็นวาค
โหมระทุกขถึงองค์พระทรงโถม จะคัยงโหมนั้ไปโนวถ
ด้วยแถวทางข้างหน้าโนวรี โหมนทอาศัยทโหมนเดบ
คัยงอชชชากยากโรจะโหมนชม เจ้าประคุณทุดกระหม่อมชมน้องเอัย
เคยธารามการโพพระโมเคย ผู้โหมนเดบเราจะมาพยามาถ
แน้นน้องไปคัยงโคจะไปดง ให้พระองค์ถึงปราธาทราชฐาน
นางครวญคร่ำรำให้้อาธัยดาญ พระธงธวโรโกกาดัวพาท

อย่าทุกข์ทรมานหมั่นหมองเจียนชิงแค้น คตยาภักต์เหลือจะรักซึ่งศักดิ์ศรี

จะยากเย็นเป็นตายวายชีวิ ^๕ ตามแต่ที่ผดกรรมได้ทำมา

แม้บุญปดอดรอดไปถึงใครจักร ^๕ ไม่นานนักจักมาโดนโฉมมัจฉา

แล้วหียบข้ามวงศ์ครุฑบุษรา ^๕ กบฏทามณีนรคัมภีร์वाद

อยู่ห่างห่างวางให้ไม่ใกล้ชิด ^๕ แล้วทรงฤทธิ์ร่ำสอนด้วยข้อมหาน

ถึงฤกษ์งามยามปอดคดคลอศกumar ^๕ ยุพาพาดจะได้ผูกให้ถุกยา

ค่อยชุกเกิดโฉมฉายชายฉกร ^๕ ยายอาวรณ์พูนเทวณถึงเซฐา

แต่ตั้งความทรมานวัยชราดยา ^๕ คนแฉ่งของต้องทำนภายี

จึงจากนางยางเยื้องมาอาศรม ^๕ ไม่รรมจนแจ้งแจ้งสุริยไธ

พระทรงผ้าศากกรอกรอเบียดชิด ^๕ มากราบให้อุตทาพระอาจารย์

แล้วชวนวราชน ^๕ ให้ชิด ^๕ จะระหกระเหินไปไกลตถถาน

ตามทุกขณิกฉณตถถนการ ^๕ แฉ่งตั้งตัวนางมัจฉาในฉากร

มาอยู่ด้วยโคเห็นเป็นเพื่อนยาก ^๕ จะจากราโฉมฉายชายฉกร

หวังพระคุณอุทิศตั้งบิทร ^๕ ช่วยคัมภีรณ ในอุราซึ่งชาคร

ขอฝากไว้ใต้บาทเหมื่อนนาคหมาย ^๕ ช่วยบิยังกันอันศรายให้หายสูญ

จะได้สืบสุริยวงศ์พงศ์ประยูร ^๕ อนุภักต์นาคจะดาไป ๗

๑ พระโยกัมฤทธิ์ประสิทธิ์ศักดิ์ ^๕ ด้วยเมตตาตบความตามวิสัย

เป็นโรมที่รู้ระพระธมย์ ^๕ มิให้ใครตามฉนวนกณดึกา

จงหักบ่วงห่วงโยไปเถิดท่าน ^๕ เกษมด้านคัมภีรจิตทั้งศิษย์หา

อย่ามั่วทุกข์ชั่ววังมัจฉา ^๕ แล้วสวดพาหุงให้ไปจงดี ๗

๑ พระอภัยพรหมอยู่พรหม ประณคนอนนบคือพระฤๅษี
 ต่างส่งสารทันทูใจฮารี อยู่ภูมืองค์เดียวจะเปลี่ยวใจ
 แรกฝรั่งองค์พระทรงยศ ต่างกำธรวรเศวราหมองไม่มองไธ
 พิโรธว่าพวักด้วยอาศัย พระอภัยว่าพระองค์อยู่คงดี
 ใต้พมฺพญอนเฝ้าทุกเช้าค่ำ มีทนต์ทำแทนทศบศร์
 จะขาดพมฺพญไปวันหนึ่ง เหมือนไม้มีความรักพระนักรรณ
 ไกรจะตกน้ำท่าหาอุกไม้ ประเทรให้พระธิดาเวลาดั้น
 เมื่อคิดไปใจหลานส่งสารครั้น แดงกมกนแดงดะธนกถันนำตา
 แรกฝรั่งรอยพมฺพญให้ ราชโอรสต่างความตามภาษา
 พระโยคีมจิตคิดเมตตา จงว่าขยวาทองหม่มเป็นกังวล
 ประเพณีสู่พร ใจฮารีโดย ด้วยพระโยคีให้ญาณการมรรคผล
 ไม่พอใจให้มนษย์บุญชน อยู่ประณคนถกดำให้รำคาญ
 ซึ่งชาวเจ้าเข้ามาอยู่อาศัย ด้วยมิได้จูงด้วยส่งสาร
 ไม่ประดังก่จใจจะไขการ ขย่าเป็นภาระระทุเรที่ไม่มีใคร
 ชันของฉมมนเผือกผดผด แต่เก็บห่อค้เผ่นดินกินไม่ไหว
 ช้างทองกุฎิอุทกทั้งชังไว้ ไม่พักไปไกลยากถ้ามากาย
 ขย่าเป็นห้องหม่องหนักจักไปตั้ง จะได้ตงเกศราเวดสาย
 แดงนำหน้าพาเดินตามเนินทราย ศิษย์ทั้งหลายเวดตักมมาพร้อมเพรียง
 แดเห็นดำดำภาริมเขาขวาง ไปตามทางจนจนกันชั้นเข็ดยง
 กรุงกษัตริย์ตรึงมนศันบนเตียง อยู่พร้อมเพรียงนักถ่มมกรมโน

ดินสมุทรกุมารก็กรรณกราบ

แค้นอุภาพุคจาธรรมาลัย

พระเจ้าคามาถ้ำเฝ้ากับเขาโย

หรือจะไปด้วยกันชนันต์ ฯ

๑ พระทรงศีลยินคำคำเป็นว่า

ดาตองมาตามศัฏฐถวจะหนี

ไม่บอกเล่าเจ้ามาคางฮอยอย่างนี้

จะตึงก็แน่แล้วไม่แตกฉนเฉย ฯ

๑ กุมารว่าถวอนด้วยอ่อนหวาน

ไม่รักหลานแล้วหรือเจ้าตาเฮ้ย

พระมารคทองชนวนให้ชมเสย

จึงหยิบเบบด้นดาพระอาจารย์

ดีทราเฝ้าถวอธรรมาศัฏฐถวจะหนี

เห็นนมมัจฉะเห็นหน้าไม่ว่าชาน

กษัตริยาองค์พระทรงบุญ

คงปรุทานโทษทั่วทุกตัวคน

ได้เดินถวอถวอมาบ

ทั้งกินชานน้ำท่าผด

อย่าให้เป็นเวรไปแต่ไพร่พด

จะต้องทนเวทนาไปรำนาน ฯ

๑ พระมหาศัฏฐถวจะหนี

ชนนุภาตนาท่าผด

รูปไม่ห้ามทานได้ให้เบบทาน

ใครก็ตึงการเก็บได้เอาไปกิน

ฝากแก่พระอภัยไพร่ทองพด

ให้ดูบายเหินฮอนกับบ่าวทางตง

จะเดินทางกลางชลในวาริน

คงถือศีลภาวนาธรรมาทาน

ท้าวจะไปให้เป็นสุขธรรมา

จรดถวาทศทศกัธ

โพยภัยอันตรายอย่าแล้วพาน

พระอาจารย์ก็จะดาจกดาโศด ฯ

๑ กรุงกษัตริย์จัดแจงแบ่งเป็นเขต ถ้วนทรงเดชอยู่กลางระวางใหญ่

แขกฝรั่งของศัฏฐถวจะหนี

กินห้องให้อยู่ด้นบายท่ายเกศรา

พอกพอกคนงานทหารรบ

แทรกด้นทบกับชนนุภาตนา

ครนเดรัจกตรึงด้นพวกเดนา

ให้ค่นมอดตึงเป็นถวาทาน

พวกพหลพตนิกรดอนตมอ

ฝ่ายวังตงเซมเต็มชำนาญ

ออกจากทศโลภนได้เต่า

ให้นายท้ายบ้ายหน้าเกศราตรง

ดูอย่างกว้างทางเปลี่ยวเคียวคันโคษ

พวกขุนนางต่างเอกเขนกนสน

บางคนเขียนเพลงยาวเมื่อคราวอุกค จงไปฝากถึงมิตรสนิท

พวกโยชิตกรับรับเสภา

ล่อนห้านเหินแดนธำรงคนางสนม

ด้วยดมรณคนกลอยสบายใจ

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงโฉมประโดมโลก

สถิตแท่นแดนธำบายท้ายเกศรา

เจ้านอนเฝ้าเมอศกนสนสน

จงเฝ้าความคามคำอย่าอำพราง

๑ ขึ้นสู่บุทรบุตราว่าพระแม่

แต่เขมนั้นเห็นเขาเผ้ากระแสม

๑ พระพี่เจ้าเข้าใจเห็นได้ช่อง

แต่ดูว่าคำทำเป็นไปเข้าไดยา

ถ้ามึงทบรูเรื่องเมอศก

บ้างขันช้อชวณกันเข้าสนกวัน

หมายอิถ่านดำคัญเป็นหมั่นคง

ถึงหว่างเราคอยดมด้นประดังคัก

อ้าภาทรวงแค้นมาในดำคร

ถ้วนเราโรตเคียงกันเป็นหัตถ์ดตชน

วังตะกอนเรื่องอิเหนาชาวชวา

ตามประดาไม่สบายพอกคลายใจ

ชวนกันชมมัจฉาปลาไหล

ดูเขาไม่ต่างทางคามทางมา ฯ

คอยดูว่าใครต่อร่างทุกข์เป็นสุขา

เริ่มกลูกยาเขามาตามถึงความนาง

พระบุตรจำกระไรทโหนบาง

พอเห็นนางกับเจ้าเผ้ายมแยม ฯ

ทำนคิดแต่พระบิดาว่าตาเหตม

ทำดอมแถมดตเคียวเกยวดีกา ฯ

เคียงประคองรับขวัญด้วยहरษา

จึงบอกว่าเป็นคุรงกันจิงใจ

จะลาเด็กออกเป็นราชอยู่อาศัย

นางหงส์ลักษณะก็งดงามยิ่ง
แต่พูดจาอย่าให้ใครเขาได้ยิน
แต่ว่าพ่อชอชิมใส่ใบเจ้า
พลางหยิบเอาทรงหม้อต้มกวด
กิดคะนองถึงรายหาหิน
ให้หอมกลิ่นร่นร่นร่นฉุน
ดริ้งดงในน้ำพอกำพอบ
เราจุคคบโคมรายทั้งซ้ายขวา
พระกุมารกราบทูลบังคมลา
แล้วเมื่องมาหาหนพระบุตร ฯ

๑ นางกษัตริย์ศรีเรียกโฮงราช ชนร่วมชาติอันแสนงามมารศรี
ไม่เห็นห่มผ้านางอย่างทุกท
พระเทวีทรงหวาดประหลาดใจ
จึงถามว่านางของของผมนั้น
แม่ให้บุญเนตรเจ้าเขาไปไหน
กุมารว่าฉับใจได้หีบไว้
นางว่าไม่เร็ดคอกมาหลดอกกัน
ดินสมุทรสุดจะแก้แค้นเจ้า
ดองเอาความจริงทุกสิ่งสรรพ
พระบิดรอนว่าดำพิน
ยมกรของทองของเงินไว้ห่มขน
พระชิตาว่านั่นเป็นไรเจ้า
น้อยหรือเจ้าไม่บอกเผ้าหลดอกหลดอน
แกดั่งชอผ้าใส่ใบให้บิทร
คงจะกั้นกีดว่ารวัญเป็นมันคง
ทำชอชิตจิตใจเขาได้ยาดัน
พระหน่อนางถนึ่งถนอมของ
แต่ไปไม่หลดอกจะบอกตรง
พระบิทรก็ตั้งมาให้อ่าวอน
แม่นไปถึงเมืองผดก็จะสักหา
ขอเป็นข้าพระบุตรศรีสุนทร
จะเลี้ยงไว้ใช้งานการนคร
หรือนารดเคียดใจไม่ไยดี ฯ

๑ นางฟังคำทำว่าน่าดังดาร์
ช่างอ่อนหวานน้อยหรือพระฤๅษี
แต่จตอบคำทำว่าอย่าพา
คนทงนเขาได้ยินจะนิทา
ซึ่งพระองค์เงาใจจะใคร่ฟัง
ไม่ดื่มซึ่งหมายมาดปรารถนา

จะรับคำจาจกพันบ่ญญา

เจ้าดังถวมาขอให้ออธ

พอเรือชกพัดพรากมาจากวง

แม่นไปถั่งซึ่งเขตนิเวศน์ถ่ถาน

ก็ยังจำใจไปถ่ถากกับถ่ถาม

ซึ่งบิตรถ่ถอนมาให้อวถ่ถา

ทุกถ่ถนหมักกรรมจะจำใจถ่

ขอถ่ถกถ่ถนถ่ถนเจ้าพระถ่ถา

นางถ่ถาถ่ถนถ่ถนถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถนถ่ถนถ่ถน

จะถ่ถนถ่ถนถ่ถนถ่ถน

นางถ่ถาถ่ถนถ่ถนถ่ถน

พถ่ถนถ่ถนถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถนถ่ถน

พระถ่ถนถ่ถนถ่ถน

พถ่ถนถ่ถนถ่ถน

จะถ่ถนถ่ถนถ่ถน

มีถ่ถนถ่ถนถ่ถน

พถ่ถนถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถน

พระถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถน

บนบรจกถ่ถนถ่ถนถ่ถน

๐ พถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถน

พระถ่ถนถ่ถน

พระถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถน

ถ่ถนถ่ถนถ่ถน

แล้วจกจำคำครวญนพ

จะหาไหนได้เหมือนนรุตตลเศียรตาย

จะเล่าโถมโถมขงให้ปลงจิต

เหมือนขอเหินาเผาเมืองเรองยังมี

แล้วครวญเรียกอุทยาเข้ามาบอก

เข้าไปถึงจึงทำเป็นว่าไร

เพราะเหตุที่รื้อรื้อตัดตัดงา

ตงแต่เขาเผานั่งตั้งอุทยา

เข้าในห้องเห็นองค์นางนงคณ

ดะย่นรำคำอุทการะอึกกระโ

พือเป็นไรไม่บอกอุทให้แจ้ง

แมร์กเจ้าเท่าเทียมกับธิดา

กุมารว่าเพราะพระแม่เจ้า

อุทจะมาถามว้อเศียรด้วยกัน

๑ นางทรงทงยังให้ตั้งย่นัก

ดินดุมทรสุดดีไม่ม่าย

พระบิดาข้าบาทจะราดจิต

พระแม่ครวญตัดคำทให้ขาดทาง

พระน้อยใจไม่อยู่จะดุมว

พวยสนแฉ่งอุทรนสนชา

ที่หมายมั่นว่าจะดุมธารมณหมาย

อุทบุรุษชงฐดลัท

แน่นดุมกิดจะพาธิดาหนี

เรายังดักว้อเหินาเป็นเท่าไร

เจ้าจงทอดกดวงแม่พูดแก้ไข

ว่าธิดายถึงบิดาจะดาตาย

ที่ม่นาณมีได้ดุมธารมณหมาย

จนกบวชบวชราดากรไว้

ทำวบพกครองกับเพดาเผารองให้

นางอุท จังรงตามตามธิดา

ธิดาขึ้นแฉ่งนิกเคยจงเงยหน้า

ปารรณว้ดงโคจะ ให้บัน

ไม่ไปร่กเถาแฉ่งงว้าบดาดัน

ทำโศกศอยรับเศียรกตงเกิดอกกาย ๑

๑ ช่างชกทรวมธิดาทเหมือนนมาทหมาย

ทำพุ่มพวยชดนาแฉ่งว่าพลาง

ด้วยดุดกิดดาร์พดจะชดชวาง

ไปร่กข้างฝ่ายฝั่งเมืองดังกา

เพราะเหตุด้วยควานรักนนั้นหนักหนา

จะพาข้าใจนนำให้จำตาย ๑

๑ นางทั้งบรรดาสาวทอมานั่ง ลิตว่าจริงใจไหนมั่งขวัญหาย
ด้วยความรักหักห้ามความตะขาย จึงปลดปล่อยสาวทวย่าอาตุร
ไปแจ้งความห้ามของค้พระทรงยศ

อย่าเพ้อปลดปล่อยชั่วความให้ขาดบุญ
แม้กรูอาบคายอนาคต จึงต้องหลุดตามจริงทุกสิ่งไป
เมื่อมีพียงยักคิดพิศว่าดี เซ่นตามแต่จะแก้ไข
ไม่ทานที่ขัดห้ามจะตามใจ แค่อ้ายไปโงะหน้าว่าคาญ ฯ

๑ ดินสมุทรสุดดบาดายตะเอน การมรรณวงวนด้วยอ่อนหวาน
ถูกระจำคำตักขยปฏิญาณ ไปอาสานะวชิระพระนิคัง
แล้วจึงผดุนหม่นมาถึงคาบด น้อมประณทิตถุความตามประสงค์
ถูกลงไปทำทศรศรพระนัยสมดัง วาตามแต่ของค้พระบิดาจะปรานี ฯ

๑ พระอภัยโดยินดินสมุทร มีกัณธสุดเด่นนามารศรี
แท่นนั่งกรวดกราดราชนราศรี ยืนห่อหุ้มโสมประโดมถาญ
จึงหยิบขำมรงค์เพชรเจ็ดกรวด โสภะให้กลดดูยาแล้วว่าชาน
เจ้าเขาไปให้องค์นางนงคราญ เปื่อยดังวาตนาให้พ้อจะธรรม ฯ

๑ ไอรสรับอภิวันต์แล้วแผ้นผาย ถึงโสมถายรวนชิตสนิทสนม
พระนิคังอ่อนน้อมกายถายารมณ แต่ยังตรมครอมใจด้วยโกลกัน
แล้วนับนอบยอบกายถายมโหวน พระว่าเมื่อนั่งจรตอย่ามิดมัน
แม่โถมองจงประทานดังวาตวรรณ เป็นคำกัญจะให้อย่างค่างพยาน ฯ

๑ นางยิ้มหยิบขำมรงค์มาทรงได้ ขอบถุขัยวาจาที่ว่าชาน
แล้วแก่งงานาเบอเหลื่อว่าคาญ ไม่ได้การเชโกเป็นโยคี

ไม่เรียนร่ำบำเพ็ญให้เคร่งครัด
 แม้นมิให้ก็จจะว่าไม่ปราณี
 แลวโถมยงทรงถอดตั้งวางรศัน
 โขรรับอภิวาทแล้วนาคกราย
 เข้านั่งชดบิตรงคแล้วส่งให้
 ท่อยุดบหลังอุทกยาแล้วพาที่
 แลวเอนองค์ลงเชกเขมกเขมย
 พุดถึงแกวแหวคาพรงางาม

มาเบียดยผลัดกับตั้งกานาบดดี
 ถัดวแต่ที่เธอจะทำโจนหน้าตาย
 ทำจบหัดถึยให้เขาไปถวาย
 มาห้องท้ายเบคราในราตรี
 พระดีใจใครได้โถมนางโถมกรั
 ชย่นอนนี้เกิดนะเจ้าได้เจ้าความ
 พระเอกเอยอยู่กับคักแล้วชักถาม
 ตั้งถามยามเค้นนับจ้งหลับไป ฯ

ตอนที่ ๑๔

พระเอกมณเฑียรเทศ

๑๑. พระนางทรงนางมณีเมขลาทราบนั้น ไม่อาจหนีไปสูหาที่อาศัย
 เกยตองน้ำตามดุดันทรไท ให้ผีไพรภูตพรายร้ายระดัง
 กัดฉวยเอาตามจะหลุมพด เป็นถ่วงวลมให้ถนัดถวิล
 ครั้นเห็นชยพนาพรอนอนนอนกำลัง ษณบงชยเรารวางกลางสงคา
 ในวณเมื่อเรือแฉกออกจากเกาะ ไม่เห็นเพราะโยคัมคาศา
 ทานชานมนคิดจกกับคนยมนา จึงเกรงระดังไปโหดตายกัน
 คอผีพรายชายคานอยชมนอก เขามองออกทะเลให้จ้งโศคน
 ธรโงทะเงแฉงเลเรยงม ครั้นเห็นเมฆาตกรวาง
 อนางยักษจกเงมอพิพ เห็นดับดับแฉไปใบชาวรา
 ดุโกลนถกจกแฉงฉนแฉงคาว วัชงเรยงมอชกความตามให้ทัน
 พอลผีพรายถายด้นทรุดคนถน บ้างแฉงฉนเห็ดชกตาดถน
 แฉงโกรมครามตามถนเป็นหลุมพด ทรเลดถงจจะถนถนถน
 ถนนางมารหาญชกชกโกล จังกระโจมนไต่ไพรทงถน
 แฉงครกครนถนถนถนถนถน ภูเรารวางพังถนถนถน
 ๑๒. พอลเจ้าเงาะดำทรวงพังกษัตริย์ ออกแฉงฉนถนมหาธาไถ
 ถนถนถนถนถนถนถนถน เห็นเขาใหญ่ในทะเลเหมือนเมฆา
 ทรพงเงมถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถน
 พอลถนถนถนถนถนถน ในเวหาถนถนถนถนถน

ดินธมฺมทรรุตรักพระชิตา เขาได้บำแบกว่ายลายดินธุ
 ฉายจันจามพราหมณ์พวกแขกฝรั่ง ฐนรหองปดจาโธมาแดราหู
 พระอภัยได้กระตาดนพานประศุ กิดถึงศรเกาะภาวนาไป ฯ

๑ ฝ่ายนางผีเสื้อธมฺมทรรุตรนุคโณ โจนกระโจนจับบุตรหลุดไปได้
 ะจับผัวถลฉวนค้เป็นพันใจ แต่โศดได้โง่งผางมากถากคิน
 ค้วยเคระพระอภัยจะไม้มวย พระพายช่วยพิศพามานบนคัดน

พอแสงทองส่องสว่างนทางคัพณ กงหากศนคินเขาดำเนาเนิน
 พระหนางวางวงรงจนถึงธร แขนบระงอนเงอมผากิดาเนิน

ผีเสื้อได้ไปถึงเขาดำเนาเนิน ให้เสื้อญดมถลกลึงทุกคณ
 ะชนเขาเจ้าก่อนชนไม่ได้ ดัดอภัยแด่หานาตังถาร

เห็นผวมงพวงพาดงกราบกรวน แด่ดวงวงนพอนพวนค้วยมารยา
 พระรูปทอดอชคณระงอนมอย โจนเคยหอบตักถักถักหนา

นชอกค้ำพายามตามพระมา ค้งนาคาน้องบงอชยามาเมิน ฯ

๑ แด่ตังถารพระอภัยโอดกษณ หนางนภมอยทหนาแผนผาเมิน

ะตชไปก็ไมรอดเป็นยชตเนิน ค้วยตุงเกินแรงกายจะป่ายป็น

เห็นจวนคณบนภาวนาร่า นริกรรมคาถารักษาคัด

พอพวกไพร่ไทยแรดฝรั่งจัน มาถึงคินเขาธวงข้างศร

นางยักษเห็นแผนโจนจะโจนจับ แด่กชยถดบถดถักค้วยชยญ

แขกฝรั่งวางวงเป็นตังคต ฐนถึงทพระอภัยได้ทงวอย

ผีเสื้อนาราเรียกนบวรทศ พระทรงยักษเยมพักศรมาตักหน้อย

นงเคยได้ให้ของนคตงคอบ หนตุนชยไปชอไหนไม่เห็นมา ฯ

๑ ฝ่ายพระองค์ทรง โคมประ โคมจิต

เห็นนางผีเสื้อสมุทรสุดศรัทธา
กับพวกศิษย์พรังพร้อมอยู่จอมผา
จะนงนุชอย่างนกมิชอบ
ไม่หาญกล้า โด่ดักด้วยกลลวงนาค
คิดพิศพอต่อว่าประดาจน
จำระคอบนางยักษ์อีกดักหน
นแนนางผีเสื้อเขาเหลอแค้น
จึงชนบนแผ่นผาแล้วพาที
มาตามติดคิดอ่านผจญชั่ว
เจ้าคุมแก่นขนแก่งว่าแห่งหน
ทั้งถนอหรือทอดยพราไปจากอก
จะฆ่าพิชชายุให้วายชนม์
เพราะหมองหมางนางงามตามประสา
แค้นรักกายเป็นไม้เห็นหน

ทกวนเพรชชาติกราบท
จึงทูลทนต์ทกกายจะวายปราณ
อนนทหรยชคชทกทาน
ดังต้องปัดทวงโยในดังดาร
จะดับเลือดเรือดเนื้อหรือเถอแฉ
เจ้าต้องทวงทมนางหรืออย่างไร
อนธวาคมชาตมาไม่อาลัย
กักกันแต่ปรางภาณธณาลัย
อย่ากวนใจ จงเถยดักกา ๆ

๑ ผีเสื้อนาชาวามจจาเขย
ไม่เห็นเคยทวารกนหนกหนา
จึงตามติดคิดว่าพระเมตดา
ตามประดาผัวเมียไม่เสียกัน
พระกตปตรังศตรก้วยกษราย
ไม่ถากกรายกตวเกลียดด้วยเคียดคนท
อยเกาะแก้วพิงดารกานาครัน
แต่ถึงกวนหนังกไม่อาลัยแฉ
ทั้งดกเคาเขาโถมให้พบ
พากันหุดบ่วงทางมาห้างแห
นำพระทัยไม่เอยงเป็นเทยงแท้
จะไฉ่เคาอดยักไม้ม
จึงตองคิดคิดตามด้วยควมรัก
พระทรงศักตราชางนางหน

กลับมานั่งปองร้ายหมายชั่ว ไม่พอที่ทุนหัวจะกลวงเมย
ถึงจะไปไม่ห้ามจะตามตั้ง พระโถมยงอย่าเพ็ดคิดตัดตักเฉย
ให้อีกหนึ่งหมองใหม่ตั้งไฟเตย มาหาเมื่อเตยอีกหนอยให้ค่อยคลาย ฯ

๑ พระพื้งนางทางวานิจจาเขย แด่ก่อนเคยเคียงประโถมเจ้าโถมฉาย
ประเตชวงพนวชชวดสนาย จะสอนฉายดงวาทเจ้าให้เข้าใจ
จงพิงธรรมคำนับดับโมโห ให้โถโถดังเดื่องค้อยเลื่องไธ
แต่ัวทรงเตรเทศนาภาษาไทย ด้วยความในโถกัยดีประการ
ก็อรปรัดถิ่นเดียงเคียงดมณิด ทศฤทธิศทวงแหนไม่แก่นสาร
ครนระบับคับชนชด้นถาน ย่อมฉายธรรมเอยเฝ้าเฉยเปด้าตาย
อย่าลุ่มหลงจงอย่าหวั่นรักษาถือ ให้เพิ่มบุญไปใบตองใจหมาย
อย่ามาดตวัดชวศกคณบาย จะให้ตายดกนรกขบเจ็ก
พิงเบญจบุรพราตถาณต ถิ่นนาคก็ให้ดตามารศรี
กลับไปอยุ่คุหาในวาร อย่าได้มโหฬารในชาตยถาณ
ชนตวัชของชาตนาถับด้านคณย ก็ไม่คิดค้นประเทศเขตถาณ
จะค้าคองภางนาถมาถาน หมายวิมานเฌองสัตว์รคจันทรดิย ฯ

๑ นางมีเดยเบือหุว่าจุจ เจ้าบอดเล็ดอกแบ่งมาแก้ไข
ไทนรคกตถกัตรงโต ช่วยพาไปตเด่นให้เห็นจริง
เฌองสัตว์รคณกัไปทางไหนเล่า อย่าพดเปด้าปล้นปลอกหอกกณหึง
หนีไปไหนก็ไม่รอดจะทอดทิ้ง มาถนงชยุกับเกาะเห็นเหมาะใจ
ระหว่างชวคณวชเรียนเขียนกชชือ นำหัวหรือหรือพระองค์มาหลงโหด
เขาเถาจถยพันพุงนุงเบ็ดอกไม้ ขอดว่าได้บุญแรงมาแบ่งปัน

ไม่นับถือฤาษีหนุ่มหญิง
 จะทอดทิ้งเมียไว้ข้างไม้ซืน
 เว่งตักหามาจะไต่ไปดวยกัน
 ขยี้เทศน์ธรรมแต่ไม่พอใจฟัง
 เน้นดาบตฤาษีก็มัว
 พระเป็นคู่ครองรำมาแต่หลัง
 จะชนจากบาถบนหินทรวง
 ก็ไม่ฟังคงจะเผื่อชัยเขาตัว
 แล้วถูกของรื่องประกาศมีคำร้าย
 ทงภูตพรายพรังพรอมเรือดอมผัว
 มีคำแรงแฉ่งสัถยาตุน่ากลัว
 นมิกตัวโคตม้าย้ายน
 แล้วนางมารชานคาพาพาหลก
 ให้เห็นกลฟ่งฟ้าไม่ม้ามื่น
 ทงฟ้ารชงกของกระหมื่นเคียงครุฑมรินทร์
 นการณพนบตบงกาตมมนต์
 พระอภัยในรทระคิด
 กับพวกศิษย์เดินดำบากค้องตาคฝน
 จะหนีทางใหม่ที่ไม่พบ
 ดั่งจะหนีชนชกตงทุกที่
 โทนจะถูกตูกเห็นจับจำหนี
 พงคณกรียดณรณางยักข
 จึงปรึกษากับฝรั่งวาตรงน
 จะบำบผดญนางไหวจางวาย
 แคพวกเราเดานานอนชยนิมน
 ทยอดคิดรวรณเลื่องช้างเหิมอนอยางหมาย

พวกไพร่พรอมอันค่านับรับอุปาย บัณเฑาะลายห้อยอดหูทุกผู้คน ๆ
 ๑ ฝ่ายพระองค์ทรงเศรเศศกษัตริย์ จึงจับหัตถธรรฐฐานการกุศล
 แล้วจวนพาตาคิดพระหฤผด
 เขาเครื่องคณค่างองค์ของกา
 แล้วจกฮับททานฮอาจารย์ให้
 แร้งพระทัยออกจากชะวาทมา
 รนหยุดยงนงแท่นแผ่นศิลา
 ภาวนาฮาคมเรียภณมปราณ
 แล้วทรงบำบแล้วให้เจ้าเตียง
 ด้อยค้ำเนียงนอเชกฉวิเวกหวาน
 พวกโยธมธ่างทงนางมาร
 ให้เจียดชานขับชานวามหัวใจ

แต่เพี้ยนพ้อง โขกจนโงกหุบ
พลเดียวบ่ก่แหบหายลงไป

ลงหมอบซบชวนรบสัดไม้สัด
ก็ขาดใจก็ร้ายว้ายชั่ว ๆ

๑ ครั้นเห็นหายพรายผืนไปหมด พระทรงยศแด่ขุนทรุมา

เห็นนางไม่ไหวคั่งนั่งนทรา
จึงปลุกไพร่ให้คนรับทวง
ต้องทำใบโหรวรนางมาร

ก็ว่าขาดใจบรรลัยตาย
เหมือนหุ่นเวกเรียกใครก็ไม่ฮาน
ถึงแก่กรรมรณานิศาธ

แขกฝรั่งทนถ้ำคัญแน่
ต่างยอมให้มาตายหนีหายไป

ถูกรบแค้นยักเห็นตกขย
แล้วช่วยชยชมข้างคาง

บางพรนาคคดถอยหนีแห่ง
แขกฝรั่งทนถ้ำคัญแน่

หรือนางแค้นถ้ำคัญแน่
ไม่ไหวคั่งตายเทแล้วแม่คุณ

พอโพล่พลัดเงาภรณ์มา
กระจงแฉ่งแฉ่งคนหรือคน

ดวงสาดกับเงาเราชวน
เสียงดังกรรกรรกรรกรร

พระโถมยงตั้งด่าดื้อดื้อ
หม่มจตุรดาแรงจะแย่งกัน

มาด้นดื้อดื้อดื้อดื้อดื้อ
จะปลุกก็พลเดียวให้สิ้นพินนทา

พระจึงชวนแขกฝรั่งประพรม

ลงจากจอมเขาเซินถึงเนินผา

เห็นศพนางพลางพิศดูพิศตรา

ชดนาศดอนตรึงเงาใจ

ดลพระองค์ถนงข้างคาง

ดมาโทษนางยักยักตกขย

พิโรธว่าพร้าด้วยอาดัย

ดื้อนให้ใจหายเดี่ยคายนาง

นิจจาเหยยเคยอยู่ในคูลา

เจ้าชดด่าที่ปรนนิบัติไม่ชดชวาง

จนเกิดบุตรสุดตัวทณิราสร้าง

เจ้าชางฉางฉางฉางมาตาม

ได้พบกณณเมธองเกาะแก้ว

พหามแล้วเจ้าก็ยังไม่พหาม

เวียนระวงคังคิมกคิตตาม

ถึงตำรณภกคนเจ้าพ่อย

ถึงรูปชวศวตาแคหน้าใจ

ทงแตนมแต่จะแอดบ

จนม้วยคนเดินฟ้าแถบาดาต

พแบ่งบุญบรรพชิตอุทิศให้

อินราทินมกรรมจันรา

เป็นมณษย์กรทาทเวาภิรา

ให้ส้มวงศัพทประมุขตระกูลถน

พระครวญครวราโรให้ตะถน

ทงทุกขถนอุทยาโมวรา

ทงเดี่ยเมยเดี่ยบุตรถนถน

ตะถนถนถนของคโมทงกาย

แขกฝรั่งฟังคำพระว่าให้

เห็นแนงวงพรหมเขาดมของค

บ้างคองศรวาถนถน

เขานวคเกณเด้นด้ายปดายบาทา

พระถนถนถนถนถนถน

พอนถนถนถนถนถนถน

โกธวรวคชนเขกถนถน

เวโรวถนถนถนถนถน

จนถนถนถนถนถน

เป็นคชเยเคยชคถน

จะหาไหนได้เหมือนเจ้าเขาวมาถน

จนถนถนถนถนถน

มิได้พานพถนถนถนถน

เจ้าจงไปถนถนถน

เมอชคถนถนถน

อชวราชถนถนถน

อชวราชถนถนถน

ถนถนถนถนถน

แต่ถนถนถนถน

ถนถนถนถนถน

พระโถมถนถนถน

พถนถนถนถน

ต่างถนถนถนถน

ยังมิถนถนถน

บ้างโบกถนถน

เหมือนถนถน

ทะถนถนถน

โก่นถนถน

ถนถนถน

อโนทัยไขแสงแจ้งกระจ่าง ต้องดั่งว่างกลางทะเลพระเวหา
 เห็นศัพธารากษัตริย์มรณา เป็นคีตม่านาถประหลาดใจ
 มีนางสาวรวงกับนาคาต โคนค ออกจากโอบอุ้มนางมารเหมื่อนธารไหล
 พระศางพาดตามพวงพัดไกร เทวโณศัพธางเป็นอย่าง
 คนทรงรอยพอดอย่าน่าประหลาด หอบคำจันเถือเป็นเชือก
 ยังไม่คายกดาญแกดังแปดอินทรี หรือรองค้อยู่ในนางเป็นอย่างไร
 บ้างว่าเป็นปรอทฤทธิวิเวก ผู้เฝ้าได้คีตมาแต่ไหน
 แควพราหมณนามช่อมหิธร นนทลวการะไกร ให้ห้ายแคง
 ชนอศคนเป็นการผจญพิภพ เอาเผาศพให้สมทกนแหง
 ถยกลายกายดิทรฤทธิแรง พระเพรงผดงฤทธผจญไม่ทานทน
 พงศกษัตริย์ครอศอบวาชชอย จะใคร่วิตราย ให้ห้ายฉงน
 ค่ายพาดทางไขพุดไทรพธ ขวอยกันชนพนมาชยาชาติ
 ฝ่ายจันจามพราหมณแขกทองแบกไม้ มากองไว้งางเขารเฝ้า
 บ้างคดไม่ไม่แหวงแฉะด ขวอยกันเฝ้าโพธางกลางคีตา ฯ

๑ พธโคยมเดี่ยวระฆังฆางหลังเขา เห็นผดงออกจาลระวากผา
 ศุภรพางครางกายเกษรา แต่ผดงหนานผดงมายกดาญทกร
 ทรงเตอโรมพศทราญนางสาว ผมนนยาวชอยชยายประปรายปรก
 ถไม่เท่าแนวรัตนพิศชนนท ทำคินงกงมมาแฉวพาด
 ว่าศุภราดำนางผดง เป็นหนอเพอภษศรยชาติราชธ
 ชยาเผาศพนางยักษศวยศคค ภยจะมถกกายให้อายปราน ฯ
 ๒ พระภยเคพยงฉงน ผดผกนผดงเห็นห้ายหาญ

จึงปราศไต่ถามความโบราณ
 ขำเห็นนางวางวายกลายเป็นหิน
 ทานห้ามวาระจนจรมัย

๑ ฝ่ายมิ่งขังตั้งรเวทรวา
 เป็นเรื่องตลกคักดาบรพรอนตง
 นางผดู่เมื่อแรกอันเป็นก่อนหิน
 นางอสุรราชก่อนได้พริย
 แดวชนจากปากผ่นทรนพ
 ค้องไฟกรดหมดไหมทางถายา
 กับดวงใจไม้ดับไปถนบชาติ
 ถูกไอน้ำชาได้ไอน้ำมัน
 เป็นหน้าตาชาแข็งอันแรงฤทธิ์
 นบอนนควนคนใดเห็น
 ฐนค้องแต่งพระอาทิตย์ยังดูรกรดา

ขอเชิญท่านชมแจ้งให้แจ้งใจ
 จึงจะเฝ้าเราให้ดังที่ดัง
 เหตุไฉนขณะเห็นอชราชอพง
 จึงประกาศเล่าตามเนื้อความหลัง
 แต่ครั้งตงฟ้าทะเลเมรุไกร
 ชยกระเด็นรุ่มมทรมหาชดาโหด
 กอตลวงใจผกแผ่งแห่งคิตา
 ไปกรรบกกับพระเพลิงที่เรงผา
 ยมแหว่ชยอสุรจันทร์
 เป็นนภาอสงหรมชยก่อนหิน
 บัดคองหินนพให้ชยออกทกท
 ด้วยหรือที่วาระพระอภัยม
 จึงเป็นผดู่ตมทรผดู่ชยาน

ได้เป็นใหญ่ในแม่น้ำ โนมาน
 ซึ่งเฝ้าผดู่เมื่อเห็นเป็นหิน
 แม่นเฝ้าจับคำด้วยชาติไฟ
 ถึงชาพื้นดินใดก็ไม่ม้วย
 คือเพลิงกาฬผดู่พิภพขมตฤ
 ชนวาทให้ตมออกจากปาก

ปราบบรรดาพวกบีคำด้วยอาหาญ
 ใครอ้างผดู่ช้วนไม่บรรลัย
 เพราะตมช้วนวโยฮาไปโหด
 จะกินไฉนกินมนุษย์บุคล
 เพราะเหตุด้วยกำเนิดเกิดผดู่ช้วน
 จึงตมช้วนช้วนคาลัย
 คือแรงราชช้วนช้วนเหมือนช้วนโหด

ใครกินน้ำกำลังจะเกรียงไกร

ทั้งโรคภัยมิได้มามีบา

อันเราหรือค้อมหิงขิงจร

มาช่วยช้อนด้วยสังข์สารท้านักหนา

พอสิ้นคำว่าพินิจจรรจา

รูปขรรว้างกายก็หายไ้ไป ๆ

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงศักดิ์ประจักษ์เหตุ ซึ่งเทเวศร์บอกแจ้งแสดงไข

จึงเสวยวารีด้วยดั่งใจ

ทั้งพวกไพร่พลอยกันดื่มทุกคน

เกิดอาการสดชื่นร่าเริง

มาเชยจกเยือกเย็นทุกเส้นขน

ครั้นเสร็จสรรพกิจวราภพ

จึงนอบน้อมเฝ้าทูลนมัสการ

ปลุกทบทพดบพลาอยู่อาศัย

ที่โศกโศกศพนางไม้ห่างเหิน

ทำงบบักเป็นสัญญาใจหน้าผาก

จะคอยเดินด้าวจำเริญชาวบุรี ๆ

๘
ตอนที่ ๑๕

สินสมุทรโดยสารเรือโจรสล่อง

๑ จมกต่างถึงสินสมุทรบุตรนางยักษ์ ถ้ำดังรักพระจิตามารศรี
เมื่อเรือแตกแบกมาในวารี ไม่มีที่หยุดหย่อนจนอ่อนแรง
ถึงเจตวนเจตคนแตกฉนขัด นางกษัตริย์โศกศัลย์เฝ้ากันแดง
เห็นมาฉาปถารายชนวายแรง ชั่งแตงต๋ยของเถาเยาวมาดัย
จึงว่าพ่อสินสมุทรสุดสงวาท เห็นอย่นาถนักษณนำดังดาร
จงวามแม่เดียในอนชธธาร เร่งคิดอ่านตามคิดพระบิทร ฯ

๒ สินสมุทรถึงเห็นอย่นาถนักษณนำดังดาร ถัดคำให้ทรงกายถ้ายดมร
แล้วตอบคำว่าว่าด้วยชาวมร แหม่มมรนั้นก็จะม้วยด้วยด้วยกัน
ถูกหมายเห็นชนชนเป็นหญิง ไม่ทอดทิ้งมารดาให้อาตัญ
ชนถ้างยังไปได้อีกวัน อย่าทรงกันแดงนักจงหักใจ ฯ

๓ นางพังคำเข้าสวาทราชโอรส ยิ่งทำตัวดุจกระชั้นละอนให้
กุมารพาว่ายคล้ายคล้ายไป เห็นเกาะใหญ่ยืนค้ำค้อมมรแรง
สุดคำให้รีบกับเขาถงเขาหลวง พอดับดวงสุริเยนทร์ไม่เห็นแสง
หนอนรินทรสินสมุทรถึงดัดแรง ถึงที่แห่งเดือกขับลงไป ฯ

๔ ฝ่ายสุวรรณมาดศรีสวดดี เห็นหนอกษัตริย์นงอนาถไม่หวาดไหว
เข้ากอดแอมแนบอศด้วยศกใจ ว่าพิโรเรียกพดางในกลางคืน
สินสมุทรสุดสงวาทของแม่เอ๋ย ไฉนเลยถูกยาไม่ผ่าผืน
แม่ปดุกเจ้าเท่าไรก็ไม่พ้น พดางละอนอ่อนของศทรวงโศก

จะหาไหนใดเหมือนพ่อเพือนยาก
 ไม่ม้วยมอดรอตมาในวารี
 กวหรือพ่อพี่น้องมาธาชาจิก
 ให้แม่อยู่เดียวเปลี่ยววิญญา
 มาทอดกายววยวางอยู่กลางหาด
 รรคายกันขวัญใจเจ้าไม่เคย
 นางดอกรกร้อนเมกซ์ขึ้นประทับ
 แดงวิโยคไถ่ก่สยพนท
 ยะเยอเยนเด่นใหญ่ารกรวเรา
 จันทรกระจ่างพวงพม โขมพราย
 แฉงแฉงจากจันต้นนเด่นาว
 นาคงทรมดมพาดม้าย
 นางพินองค์ทรงกายกระหำยหิว
 ภาณมาศผาดเยยมเหลยมเมฆน
 ดุกรกรกกดตรเือดเดอชดัด
 ด้วยความรกรกเถียงเพียงชีวา
 ประหลาดเหลอเนอพอยงอุณชอน
 นางยอกรวอนให้วไทเทวัญ
 ทชนดองทอ้งทะเลทุกเทเวศร์
 แม้นพระหน้บดินทร์นรินทร์
 ชัดชาอย่าให้รอตจนมอดม้วย
 ตั้งอาบากแบกพามารดาหนี
 จนถกทหุตแล้วเจียวแก้วดา
 ด้นชวคชันชาคิวดา
 อนิจจาเจ้าไม่ตั้งเมม่งเถย
 ไม่มาอันอุณชอนทนชนเรนย
 พ้อคุณเฮยอนิจจานาปราณี
 ตั้งจะคืบคองชีวามารศรี
 วิธัญญาพวงพมไม่ตงกาย
 ตั้งคเหงาเจียนเคียงด้าเนียงหาย
 เวโรยหรือร้งทงดองใน
 คงช่นเทารวคณครีใน
 เยนระรชนเคพระเทพิน
 ให้หิวหิวหวาดไหวฤทัยจิต
 นางปลุกดินด้นทรไม่ไหวกายา
 แดงนทตแทบชว้งจะดังชาร
 เฝ้าใส่กากอดไวไม่ไกลกัน
 หรีชชอนชอนนิตราไม่อาสน์
 ทูรช้องชันณคามาวจร
 รุกชาเรตเขาเรินเนินดังชร
 จะม้วยมรณมรณนิกาย
 รรคายด้วยดุกรกที่คักษย์

แม่บุญหลังยังจะรอกดชดไป ขอร้งให้ลูกน้อยรำค้ายคดา
พอลาดคำรำพันพิชฐาน พระกุมารพินดัมธารมณห์นมาย
นางนวกเค็ดันเดินค้อหน่อนารายณ ร้องเรียกด้ายงวาทพดางไม่วางใจ ฯ

๑ ฝ่ายพระหมอบพิตรอดิศร์ หิวหาจนเห็นน้อยชรบดบได้ด
ค้องนาคางกตางคณชนฤทย จึงกลับได้ดมประทศค้อยมแรง
ดัมพระเนตรเห็นองค์นางนงคณชณ แม่พุ่มพักนวกพินดังกนดัง
เหมือนแม่ถูกถูกจักไม่คิดคอง ออกด้าห้แรงจนธารมณห์บงคมคัก
จึงทุดวาชานอยนมนอยหุดบ เปรียบเหมือนคณกับกายาจะชาดัญ
พระมารตามาควยได้ร่วยกน หาไม่ว่ห่มเห็นไม่เป็นคัว ฯ

๑ นางพังกอบปดอบประ โดนพระลูกน้อย
แม่ได้หุดอยพังกอบปดอบหิด
ดาร์พคัศครุไม่ลุดกัว ไครอยคคณมาถ้งเกาะเพระไอรด
เจามวยมอดวอดวายจะค้ายควย เป็นเลือนม้วยมรณาให้ปรางกู
พอดดบคณทนพนชวงคค คอยเบ็ดดองปดคทกษทนของชณน ฯ

๑ พระหน่อไทได้ดคับภิกวาท ย้งรกราชคิตามารคัร
คังเชญนางยางเยองชนคัร ไคยทงอมนาคคิลาดา
ดัังเทียดไปนเกาะเดาะดุกไม้ เกบได้ไคห้อยคัวมาถวาย
นางเดวยดั้มลุดกกับลุดชวบ ค้อยเห็ดคหอยหิวไคยคัโรยรา ฯ

๑ จะกล้าวฝ่ายนายโจรโจรกาจ เป็นเชธชาติยังกฤษริษยา
กุมลุดคคยคัศคณคณคดา เป็นโจรอาห่าหิมนพนทมิพ
นคากับนพนยวอยดั้มบดั้ม กระทำเป็นคักกคณนดัณคณ

หมากมรพราวดมุดุดใจภพ

ไม้ ต้มเหวไฮโดรไลเซส

๕๕๕
 เอยงทงแพะแกะโก่ตุกรहां

คชธำมรงค์มหิหงดา

๓๐ ๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒
นกกานพหารอยดอยดอยดอยดอย

เครื่องจักรดำหรือระบบทูลดำ

คอกขกเรอเหนือโตโต้งของ

เที่ยวเล่นของตามคตมทกคณค

มาถึถ่งหว่งบ่ทพคพอยค่นา

[illegible]

ให้เรณอบบดขยี้แทนเขาเห็ดยมเขา

๒๒ ๒๓ ๒๔
แสดงวนเห็ดาวตมคากะตาด

ประเภทจอกทองคทาหน้าศรี

พวกโซฮรบบทามตามกัณมา

Хотю
ТНДПН7071702И7МНН

๑๒
๑๒๕
๑๒๕

กัมพูชา

[illegible]

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔

0111873 793117638000000

[illegible]

23

[illegible]

အသံကလေးများကို ခေါ်ဝေါ်ခြင်း

© 2005 Pearson Education, Inc. All rights reserved.

1100111245524 111 0000

一、二、三、四、五、六、七、八、九、十、十一、十二、十三、十四、十五、十六、十七、十八、十九、二十、二十一、二十二、二十三、二十四、二十五、二十六、二十七、二十八、二十九、三十、三十一、三十二、三十三、三十四、三十五、三十六、三十七、三十八、三十九、四十、四十一、四十二、四十三、四十四、四十五、四十六、四十七、四十八、四十九、五十、五十一、五十二、五十三、五十四、五十五、五十六、五十七、五十八、五十九、六十、六十一、六十二、六十三、六十四、六十五、六十六、六十七、六十八、六十九、七十、七十一、七十二、七十三、七十四、七十五、七十六、七十七、七十八、七十九、八十、八十一、八十二、八十三、八十四、八十五、八十六、八十七、八十八、八十九、九十、九十一、九十二、九十三、九十四、九十五、九十六、九十七、九十八、九十九、一百。

อินทรีพระยา

๒๕๖๓

[illegible]

รูปเคารพในศาสนา

เมื่อได้ทราบข่าวว่าเราว่าเร ๙

๓. ทศพร เจริญแสงศรี (มณฑล)

ในชั้นเรียนมีสื่อการเรียนรู้ดังนี้

▷ [ดูประวัติการเข้าชมเว็บไซต์](#)

๑๒๖๖

๑ ๒ ๓ ๔ ๕

๕ . ๖ . ๗ . ๘

๒๕๖๓

เขากาบพตาใหญ่ เขากงกา

กรมการทะเบียนราษฎร์

๖. แดงบอกนายความทางภาษา

แอ้วดุกขมนมหนักดาดม
 ไวรตฺถังให้ไพรทงน
 พระหน้ไทไม่เคยด้วยเหต
 พอดมหมายนายไวรพเนจร
 จังแต่งกายชายช่าเด่งค้อยเชื่องย่อง เข้าในหิ้งทรามสงวนพอดหง
 กระแทกก้นงบนเคียงเคียงอนงค์ นางดุกดงเดี่ยข้างด่างให้ห้วงกาย
 ตะโกนเรียกดินสมุทรจันตุดเดี่ยว เฝ้ายด่าเนียงนักพรันพระชวัญหาย
 ดงนตฺถรงนงมอยพรมพราย ทดกปราชประดำไวร โดนด้าพอง
 นนเจ้าเขานานชยาหนีเรณ หรือไม่เห็นหน้บว ไหมวทมของ
 นิจาเชยเคยชยเป็นศุกรของ กระจาตองเป็นหมายตะกายดิน
 เชนคเจ้าเราจมาวจะเจียง เป็นคเคยกรของมดมกวิธ
 ทงเมดกปลดกม้งโหล่งกัน ชยาคคตงคยทาชชยง
 ไม่ชวคตางชยงพนนะเจ้า กับมวกาเหินเบรชบไม่เคยบถง
 ชยงนกกบกกนทามนคง ถึงจะชยชชไปกโมพน
 จงมณณชชอนมอมยชมคยพ เดยคคจะเคยคเป็นพมผด
 เกาะพนักพยักหน้ามาข้างบน ชวยถอนชรนรักแรพทเกตนาง ฯ
 ๑ ขุพยงทงพงชยงกฤษ กงพนพิชพุดธำรากทงถากถาง
 มีคชบตามคววนชยเหินหลายทาง นกแฉ้วนางแฉ้วนเด่คยเด่คยชว
 ชงเมคตางจะเจียงโวกเคยงค พระคณชยชวพเจ้าท้าวชวชว
 เคยชยให้โตชยชยทงปวง ค้อยหนักหน้องชยเพศควนทำดวนดาม
 ทงเคนทางกถางชดาเป็นพานิช ดมณนทเด้นทาคำราท้าม

ถ้าถึงฝั่งยังหยุดตั้งแต่มาม
ทั้งถูกนัยกอดขบไซ้จะได้ฟัง
ไซ้จะตบฉันหรืออย่ารับรอน

๑๑ ใครดูหวังฟังนางว่าช่างพูด

จะหาเจ้าเราผิงกยงไกล
แต่เมื่อยตายหลายนี่เขานแฉ้ว

อย่าปดไปไว้ได้ประเว้าประวง
มิไอน้อ่อนผอนผนทาบบนง

จงผ่นผนทันทนามาหาเรา
เป็นผ่นผนเดียวเรอไม่เขื่อนอง

อย่าหนักหน่วงหวงห้ามความในใจ แสดงราวให้ดูจนว่าได้ปรานี ฯ

๑๒ ดังตำราทางอย่าจะคนด้นขาว กอของกฤษณมจะปลาทาบดั่ง

คองเขาใจอย่าขโมยแต่โดยค
มีหรือขบขี้คายด้วยฉายเรา

ท่านถดไปให้ดินงมูทรมมา
จงหยุดยั้งรวงรอแต่พอพลบ

อย่าขยเกยงเคอวรมจงถดไป

๑๓ ฝ่ายดูหวังยังไม่เคยได้เชยช

จะควนโคให้ชคชชชา

จึงตอบคำทำเป็นว่าถ้าเรณน

ขอเงินผอกหยอกเอนพอเพิ่นพลง อย่าให้คางมรตมเดยพุ่มพวง

จะผ่นผนตามตำราพิคไม้คัตรอน

ไมคอตงคอกจะพังกานตั้งตอม

นางผ่นผนเพพบายให้ตายใจ ฯ

บิตตะถกเกเรกำเผลอโหด

อดอยไม่ได้คอกบชกจริงจริง

ยังไม่แผ้วพบรชคตมูทญิง

ถึงคตงแล้วจะไม่เสียโถดมื่อ

จะโทกปลาทาบดงคอกหรือ

เจ้าจะถดตามคักราวากระไร

พเคอของแฉ้วกเทมไม่เขื่อน

แสดงราวให้ดูจนว่าได้ปรานี ฯ

๑๔

แม้หม่อมพชนใจไม่เมตตา

ทั้งถูกเคอากยงไม่ได้ปรกษา

จะพุดจาอชนน้อมให้พริชมใจ

ชาไม่ทอดบหลกถดหนีไปไหน

อในทอยดงถดจงถดมา ฯ

๑๕

จึงเสียรเพราจรภกณนหนักหนา

ก็ถดถดว่าโถมชยจะวายจาง

จะผ่นผนตามผัดไม้ชคชชชา

๑๖

น้อยหรือต้องแก้มตุ๋นเยิ้มๆ พอร่มใจมองอย่าห้ามทอง
ให้เห็นแท้แน่ใจว่าไม่ดวง ร้อยเดียวดวงเดียวก็หนอยเถิดกตขยใจ ฯ

๑ นางพังคำทำวามาคดี อะไรรักษาจึงยังดี
ยังโอนอ่อนผ่อนตามยังตามไป เดียวก็เคียดเคียดคอกบชกให้รู้
ถำรกรจรงตั้งไว้ให้ห้าม ยายดวนตามเดียงดัดให้อึดสู้
ไม่ผันผันจนไหวไคเอ็นดู จะช้นช้อยใจเท่าให้เขาแกล้ง ฯ

๑ ใครดูหรืออังกฤษคิดอะไร เห็นนางโกรธาเถียงจนเสียงแข็ง
ชวดยเนินอุกจุกจิกจะพลัดแพลง ทายมแห่งห้ามว่าเจ้าอย่าอึ่ง
เพดานพระอดจะกตัญญู พอมันมคคจะมาหาให้ดัง
แล้วณฉายกายภาดงต่าง ให้ร่มรอนรอนดังนกขาก
จึงแกใจให้ดินดมูทรพณ กุมารทั้งห้าดวงค้อยดวงหาย
จึงว่าเหตุนาเหตุนาจะตาย จึ่งแนะนำเตนไปตนไม่กิน
แล้วอุกมาหาของกินนางอังกฤษ เห็นรบพทศร โศกศัลย์ไม่ผันผัน
นักถึงดัยไคตามพระเทพิน นางเห็นดินดมูทรมาจึงจาบดัย

ดะชนพดางทางว่านิจาเอ๋ย พัดระเดยมารดาให้อำตัญญ
แม่นกรรมจาศายววยช้วน นางก้มก้นแดงกัธรัดตดใจ ฯ

๑ ดินดมูทรบุตรเจียงเข้าเคียงอาตั้น อภิวาทอนตามตามดั่งดัย
ชยัตตช้วนจะบรรดัย เป็นโชนเช่นนั้นช้วนยังแกล้ง ฯ

๑ ยู่พองดังถำรกุมารน้อย กระซิบค้อยเบาเบาเจ้าแกล้ง
ช้ายอังกฤษคิดหมายทำร้ายแรง มั่นจึงแกล้งให้พ่อไปเดียงไคดศา
มาเกี่ยวพามารนุกทำชุกชาก มั่นเกรียวกราดหยาบคายร้ายนักหนา

แม่เรยกเจ้าเทาโรคไม่มา

๒๕๖๔
กองมรดกงานจะคืนต้นขบวน

คดียกฟ้องจึงต้องถือว่าพอคำ

มณเรชคานคหิมายงมายน

เป็นถาวรตลอดจนงานไม้พื้นไม้

จะหาตั้งนิตยมีให้มันไปดักทราย

พศอยหอพงแมตอยแบคค

ทำทดแทนให้เหมือนจนจกทักทาย

เขาเพื่องเมาจำภาใหม่ให้ตาย

๒๘๘
แถวจึงตายตัวกันไปทุกแถว

ถ้าพบปะพระบิดาเร่เจ้า

เมื่อผ่านเกณฑ์ก็คิดว่าคงจะตามหา

ทดสอบแรงกระทำตามยาว

~~บันทึกว่าตั้งอรรถกถารไว้~~

อนาคนมโดยเบบคน

RECTOR OF THE UNIVERSITY

นางสาวพรพรรณ ภาณุพงศ์

หาทางลบได้ก็เลยยุ่งเหยิงประคอง ๆ

๑. สันตมหารัตนคัมภีร์

จนต้องตั้งเขตการค้าของห้อง

ศูนย์บรรณภาพประจักษ์ศิลปาคม

จตุรพักตรพิมาน หอสมุดอาทมนต์มน

นางยศกมลพร พงษ์นันทนาม

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช

๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

กรมการแพทย์ โดยนายแพทย์

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

[illegible]

๒๒๓

ค่อยๆ โดยหัดไปเลย ให้มัน

๑) กบฏวังหลวงและการระดมยิง

๑๑๖๖

พระโขนง

4 1 1

မြန်မာနိုင်ငံတော်

๗๖ ๕๖๓ ๕ ๓๗

คัมภีร์ชาดกคัมภีร์ชาดกคัมภีร์ชาดก

คฤหาสน์ในกรุงเทพฯ ให้มีบัน

山陰縣志卷之五

นางสาวพรพรรณ รุ่งเรือง

[illegible][illegible]

ใครรู้แห่งแขวงแควกระแสด

จะพาไปให้เฝ้าพระเจ้าแม่

แล้วนำหน้าพาพวกเป็นศุมนาย

๑ ม้ายสุพรรณมาอ้อมมีชน

มองเขม่นเห็นดินสมุทรมา

นางก็ใจจึงไปรับโอรสราช

ฝ่ายดำคำคนทนมคนทนม

๑ ดินสมุทรสุดสงวาทนถาดแกล้ว ถูกดองแรงรบดู่ทรงต้นดังซำ

คนทั้งหลายนายกองร้องดังมา

ถูกชิงพามาเฝ้าให้เฝ้าเรือง

พลก่เดี่ยเรือเผื่อรอดโคตรความ

๑ ขุพยงทรงพังพระหนอนาก

ประโถมดุดุกขาแดงฟ้า

จะเที่ยวรอบขอบมพามหรรณพ

เม่นก่ดาดแกล้วแล้วมอญจะอู่ตาย

แล้วได้ถามทอวกของของอู่หัง

มาดเคเดียวเที่ยวตระเวนระวงภย

เหล่าดำคำคนทนมคนทนม

เมืองผดุงรัตนาดองชาน

๑ อิงกุหร่าฝรังใต้พิงถาม

อันอู่หังของกฤษที่บรรณ

พวกคันหนัดดำคำบรรณนาย

ก็ตามแต่จะไปรศพรานท่าทางหลด

มายังท้ายห้องอู่กิดพระจิตา ๑

ซบดะชนเชื่อนแรงกันแดงหา

กับชิงกุหร่าแกล้วดัดคยก็คน

จนนั่งอาสน์แสบประกับแฉ้วรับขวัญ

บังคมกัลลยอศัตย์รับบัญชา ๑

๑ ขุพยงทรงพังพระหนอนาก

ซบดะชนเชื่อนแรงกันแดงหา

บังคมกัลลยอศัตย์รับบัญชา ๑

จะกิดตามคยไปข้างไหนคี่ ๑

๑ ขุพยงทรงพังพระหนอนาก

ซบดะชนเชื่อนแรงกันแดงหา

ก่จะพบภวนากเหมือนมณฑาหมาย

พลางพุ่มฟ้ายรชนาด้วยอาตย์

เต็มท่าทางปวงนอยทโหน

หรืออ้อยในคงคาทางคาบ

เคยแฉ้วดัดแถมคงทกกรงศ์

ในแผนคัมภางหรืออย่างไร ๑

๑ ขุพยงทรงพังพระหนอนาก

บังคมกัลลยอศัตย์รับบัญชา ๑

๑ ขุพยงทรงพังพระหนอนาก

ข้าราชเมืองดำปะหลังผิงเศ็ด
เขาโหมตเทศน์ไปชายข้างฝ่ายเหนือ
เขาจับได้ไว้วัด ไซซัดเซอ
เหวอเค้เรือกบตั้งตงเป็นนาย
แล้วตั้งให้คนหนีไปค้นหา
เขาฉินฉาแผนตมาคงถว้ย
ถิ่นประเทศเขตแรกผิงราย
มีจุดหมายปากมาเป็นสำคัญ
เมืองโง่พดแหอมขวาพาราสุหรีด
โรมพดักกว้างใหญ่โอศอรัย
บั้งกะหล่ามดาอยู่ด้วยกัน
ถนกันข้ามฝั่งไปตั้งกา
ชนรชบคงกรุงผดักจากรักใจ
ครวณคงออกออกไปไกลนักหนา
เขาแผนทระแวงแจ้งกจจา
พระฉานงศุกบกุมาร
จนจำได้ไคเห็นอตาเห็นยกัน
ทุกแขวงแคว้นประเทศเขตถ่าน
จงแต่งตงของกุหว่าปรีชาชาญ
ให้ตั้งรักษาการงานโยธา
มีนายกองรองกันเป็นหลั่นต
ตามกำหนดกำหนดท้ายทรงชายขวา
ชนเงินทองของสุหรีดเรียกเขามว
แจกบรรดาบาไฟให้ทุกคน
แล้ววว่าเราเรือนแตกตงนัยกษาย
ยังพดคพรายคายเป็นไม่เห็นหน
จะแดนเดี่ยวเหวอหาในดำรด
เมื่อคนทในเรือจะเหลอคาย
ให้เกตราห้วยชออกตอยดอ้ง
ไปตามท้องทะเลวนซดสาย
แล้วบออกกันเดี่ยวให้ทั่วทุกควมาย
อย่าทำร้ายเรือจรเหมือนก่อนมา
๑ อังกุหว่าบริดพจนารถ
ตั้งประกาศกฎหมายทั้งชายขวา
แล้วยงบนครมครนเป็นสัญญา
เรียกเกตราห้วยชมาดอຍเรียง
ให้นายท้ายบ้ายหนานาฉาฉาม
อ้อมออกตามแหดมแดงเดี่ยวเฉดยง
กำปั่นน้อยดอຍตอຍมาพร้อมเพรียง
บางแดนแดงดเดี่ยวให้เกวณกัน
กรนพดคำโคมรวยทุกปดายเดา
ทหารเมาแตรสัญญาตั้งฟ้าดิน

ยังบนตงบังบังประตงกัน

เป็นคำคัญทูนยามตามสัญญา ฯ

๑ ฝ่ายพระนุชบุตรศรีสัตต

กับณครียทรวงศ์โอรสา

เขาย้อยห้องของดีหรงทองรา

คอยเป็นผาสุกสบายคลายอารมณ์

ดินถมทรวบุตรเตียงขยุเคียงช้าง

ไม่แห้วทางค่างขัดฉันทดม

ครนพลบค่ำชนบนเตียงเคียงประทม นางจูบเกล้าผ่านแล้วชมเชย

มีเดยทมบุตรแดนน้อยนียบ

แม่โคพ้องพ้องบุญทอคุณเขย

ทุกวณคนชื่นใจกระไรเดย

บุญแม่เคยทำไว้จึงได้พบ

พอม้วยมอดจอตวายจะตายตาย

แม่แม่ม้วยหมายฝากซึ่งซากศพ

แล้วรับทุกข์ถูกยาด้วยปรารภ

ทำไฉนจะไคพบภวนัย

อันองค์พระชยกาบิตาเจ้า

เมื่อเจ้าแตกเห็นเป็นโณ

ยังพากเพียรเวียนววยหรือหายไ

แม่แม่โคธารมณณ์มประคิ ฯ

๑ กุมารจาเมยริชจะแตก

เสียงร้องแว่วคอยแต่เหตุนางต่างศรี

ต้องกษัตริย์พลัดไปไหนก

เมื่อราตรีมืดเห็นว่าเป็นตาย

พระมารดาอาตยถึงไครมาก

ถูกนกลอยกร ในพระทัยหมาย

แล้วเฮบฮอนพจนกามคามธบาย

นางแม่เยอนเยอนตายอดดูใจ

จึงแก้งบอกหยอกเย้าว่าเจ้าแม่

แม่รักแต่เจ้าคอกจะบอกให้

พระโยกทชชพระชกย

ไม่มีใครเรารักชยชกย ฯ

๑ หน่อวันทรดินถมทรวบุตร

นี้เนื้อเคราะห์พระบิดานิจจาเยย

ด้วนถูกเต้าเขาเป็นดังทชเจ้าชิตเชย

แล้วเฉยเมยมิได้คิดถึงบิดา

แล้วแก้งทำด้าออยคระบอยบ่น

เห็นยากจนจึงไม่มาคปรารภนา

แม่แม่ม้วยมชชชชชชชชชชช

พระมารดาจะไม่ไคคตรอน ฯ

๑ นางกอบกุลอุบถองพระอุกนัย ช่างกระบวยว่าบันดักคนต้อน
 ย่าถ้อ โทษ โกรธวังตระบึงกระบอน แม้วาหยอกคอกมานอนเกิดพ้อมา
 แค้นไปไม่ขอตายาคัพช หดวงพ้อพ้อแม่จะรักให้หนักหนา
 ชวนดำรวดงวอดต้นค้ำจวนรจา ตามประดำไม้ด้ายพ้อคลายใจ
 กรรมถูกहतบถดับทุกขระธอน จนดักตนเคือนดับไม่หัดบโหด
 เฉยหน้าคางวังเวงวิเวกใจ ละห้อยให้หวนคิดถึงบิดา
 หุดกระหม่อมจวม โดกรของอุกนัย พระองค์เคยก่อดมเกลี้ยงเคียงรักษา
 บริบูรณ์พูนสุขทุกเวลา คราวนั้นมาพดพิพราภได้ยากเย็น
 ถูกแตรรอบรอบดมพรจันดักนคร ทวประเทศทางบ่ออย่าไม่เหลียวเห็น
 หวอมอกม้วยด้วยคนในคนเป็น จมระมนมโคธาคประหลาดกลาง
 โยธังถารผ่านเกล้าเจ้าประคุณ เมื่อนมบุธารพดไม่ระชวาง
 จากดมบถพิพดพรายมาวายจาง เดื่อในกลางเกลี้ยงจกนในคนเมอง
 นำตั้งถารบ้านฉนวนพระแม่เจ้า จะโศกเศร้าทวชชวรวมจนผอมเหลือง
 ทงไพรธำถารพดระชชเคือง โกรธจะปลดของปลดครอน โห่ผอนเย็น
 ชาวประเทศเขตแคว้นแผ่นพิภพ จะเขารบดมด้วยยุคเชญ
 นางนภนาคาตกรชกกระเชน ปมจะเป็นบาถองนงราถก
 จมเคือนชายบายแดงเจ้าแผ่เมฆ ให่วะเวกหวนวิญญาเวธาดัก
 เอนของคองกับข้านอนนาคนิก หวนรำถกถงพ้อพระพนอนนัย
 นิจจาเอ๋ยเคยคิดพิศวงสั จะนิราศแรมโรยโหยละห้อย
 พระพลัดพิพราภจากนังเทียวถ้องดอย จะโศกสรวัยเศร้าใจขาดยัญญ
 บังคิดไปใจหายไม่วายโศก ขามวิโยคยากแค้นแค้นตั้งถาร

ตั้งขึ้นอันรอนฤทัยดังไฟกาฬ กอตุกumarมอชหัตถ์รับไป ฯ

๑ กรนรุงรวงนางทนค้อมมีแทกซ์ แล้วปลอบปลอดกฤดาธิ์ธนาดัย
ให้แก่งองค์ตรงเดวดยดบายใจ แล้วออกไปหงัดเกาธของ

แซกฝรั่งอังกุหร่ากัมาเฝ้า ทงเขนเร้าคอยพ้งรับตั้งต้นของ

เหล่าเกศราหิรชัยดอยประดอง เทียวแจ่นดองเดียนมาในธำคร ฯ

ตอนที่ ๑๖

สินสมุทรพบศรีสุวรรณ

๑ กดาวังศรีสุวรรณวงศ์ดำรงราช บรมบาทพิตรอดิศร์
 กับโฉมแก้วเกษราพวงงอน ครอบนครนักษัตรนักรา
 ดาวสว่างคางคกประหม่นหม่อม ตั้งดาวดั้นจันทร์กระจ่างกลางเวหา
 คนโฉมของคอกรายา มีตาช่ายไต่แปดปี
 คู่มชว้าด้าองเหมือนอย่างหิน ครอบโฉมของคอกรนรศัม
 ตั้งดวงจิตบิตเรศขมนี้ พระอภัยมณีถามาไว้
 จิตเพียงนางนมให้ดมศักดิ์ บารงรักพระนาคายัชฌาย์
 เกลือกถูกดาวท้าวพระยาเด่นใน ท้องใจออกมาให้หวั่นไหว ฯ
 ๑ ฝ่ายโฉมของคอกรนรศัม ก็นำรวมนางไว้อยู่
 เล่นสนุกทุกตาควนอ่อนนอย ถ้วนได้สร้อยเดิมนำเอ็นดู
 เขาเสน่หามาทำนางงุ่มง่าม บัดนั้นถนอมของห่มได้คุ้มหู
 มีฉากรนกลั่นห้องช่องประตู เป็นทอยูกตวนำตำราญ
 ถึงเวลาพาถูกเหยี่ยวอุ้มเด่น มิได้เว้นเป็นดั่งสุนัขมาน
 ทำโกลนจุกลงท่าหางานการ แค้นตำราญตามประด่ากมวารี ฯ
 ๑ ฝ่ายพระองค์ทรงเดชเกศกษัตริย์ ผ่านฉนวนบิตเพองพุ่งทงกรุงศรี
 เมื่อหาดนารักจักมาถึงธานี ในราตรีเทพเจ้าเข้าคดใจ
 ศรีสุวรรณบรรทมในท้ำแท่น ให้โศกแค้นเศร้าหมองไม่ผ่องใส
 กัดถึงพิทพราภจากกันไป แค้นบิตได้เกาบีบมิได้พบ

ไม่ได้ข่าวราวความจะตามหา
ยังรำลึกครรถราซึ่งปรารภ
ซ้ำคิดถึงบิตุราสมาตุรงค
โหยกรรมเยี่ยงเคียดร้างไว้ปางใด

จากชนกชนนีแล้วมีธำ
ยังคิดไปใจเจียนจะขาดกาย

พอหลับดังทรงอุบินนิมิตนั้น
ทันตะคุ้งรุ่งแสงพระธริยา
จึงอ้างอักษทองเกรืองเรืองศารย
พอดนั้นแปรบดเห็นโหรจารย์
เรานั้นเห็นว่าโพนหน้โพนบ
เราออกไปโผดบแอวกถบดาม
แล้วอ้างอักษทองเกรืองเรืองศารย
แล้วประทานดวงแก้วอันแว้วว

๑ โหรรับสั่งบังคมบรมนาถ
ทั้งคนอันชนษาพยากรณ์
ซึ่งพระองค์ทรงอุบินว่าเพื่องโหม
พระเชษฐามารับดับบิตุ
จะเดินเควระให้เงวระของศพระทรงเค
ข้างคนร้ายปดตายคัมคักดา

๒ พระพิงคำทำนายไม่วายคิด

ก็โอดตาคายเป็นไม่เห็นศพ
ถ้าตบชบพิศตราโศกาลัย
ต้องพระองค์จะเคื่องเชื่องเป็นโณ
จึงจำให้ยากเย็นไม่เว้นวาย

พระเชษฐาอันองค์ก็พดอยหาย

พระพุ่มพ่ายชดเนตรเวทนา

พระองค์อันกรีกภพพิศกมว

กรวาทคณิมคพิศดาร

ขอคณณพณพณพณพณพณ

ขอคณณพณพณพณพณพณ

ขอคณณพณพณพณพณพณ

ขอคณณพณพณพณพณพณ

ขอคณณพณพณพณพณพณ

ขอคณณพณพณพณพณพณ

ขอคณณพณพณพณพณพณ

ขอคณณพณพณพณพณพณ

ขอคณณพณพณพณพณพณ

ขอคณณพณพณพณพณพณ

ขอคณณพณพณพณพณพณ

ขอคณณพณพณพณพณพณ

๓ บ้างจามิครเห็นจะมาเป็นหมอนว่าชาน

ไต่ขึ้นช่วงท้าวอุเทนว่าเกณฑ์การ จะคิดอ่านลงมาคืนบุรีเรา
จึงปรึกษาตามพราหมณ์ตามวัดก จะให้ยกกองทัพไปรับเรา
คอยกำจัดศัตรูอย่าดูเบา บุรีเราราษฎรจะรื้อนรณ
จะให้ไฟไหมราปรีชาชาญ เป็นผู้ผ่านเมืองจาร์กได้มกฝน
ทั้งไพร่นายให้ชำนาญการประจัญ อยุ่ค้ำบดบรพทิศคิดสงคราม
อันศวพวเขยรโคเรียนรู จงไปอยู่เมืองปราการชาญสนาม

เป็นฝ่ายเห็นเนื้อจะเกิดการสงคราม คอยปราชเปรามไพรินทมิฬมาร
อันพราด้ายอินทระวันตก เป็นทางบกปรับักขมกหักหาญ
พิชานนถดศึกผดขำชาญ ไปอยู่คานพราโม่งด้ายอินท
แล้วประทานเครื่องยศกอดกระบ พานพระศัสดาพลัดอันจัดสรรค
ให้คุ้มพลคนอะหมันพณกรรค เป็นจอมจันตประเทศเขตนคร ฯ

๑ เจ้าพราหมณ์พร้อมหมันกำนบอวาท จำพระบาทพิศรอยดีศร
มาดังเวรเกณฑ์พลพดณกร มกฤทธราชมาบวรตาม
เจ้าเขยรชอนจงกอดกับพลไพร่ ยกขึ้นไปเมืองปราการด้านกรุงศรี
เจ้าโมราพนาหิงประภาวค ไปบุรีจาร์กตั้งระวง์การณ
เจ้าอานนนางอุปถกับพลอันข ไปพราด้ายอินทตั้งบรรหาร
ทั้งสามแห่งแบ่งซ่อมมบ้อมปราการ ผิดทหารด้านทางเที่ยววากน ฯ

๑ จะกล่าวถึงกำนันดินสมุทร ไม่ยังหยุดแค้นดังนางมากางหน
พร้อมสระพริ้งทงเหล้าอำเภพล กัดกนพระรวมข้ามแหนดเดียว
ไม่ได้ชาวเจ้ากรุงผดกราช ไซ้หมากถักถาดวนนาเขยร

กลืนระดอกลดอกลดลงเป็นเกล็ดงาเกล็ดงา

ทางก็เบียดยว ใจก็เปิด่านศร้าวฤทธิ์

ถึงด้ามเคียวเคื่องคดขยี้แต่ดอยเด่น ไปตามแผนที่ทางสว่างไสว

เดินเต็มยงเจียงพลอดกลไกร จะกินไม่ถึงเคื่องเหมื่อนประมาณ ฯ

๑ อังกุหร่าทูลขอของต้องกะตริย เห็นจะขัดสนเต็มยงเจียงทหา
ไปข้างหน้าสารพันจะกันดาร จะโปรดเกล้าเหอ้าทหารปรกรารโต ฯ

๑ ฝ่ายอัครรณมาตศรัทธาดี นามกะตริยชักถามตามดงดี
แต่เคื่องเกาขาวปดหาฮอยาไร จะได้อะไรเต็มยงพอยเจียงพล ฯ

๑ อังกุหร่าฟังไถถึงถาม
เมื่ออุหร่งยังเป็นนาย เมวาชมน เกยขาวปลนขาวบรู เกยวคเรอ
ไถเงินทองขาวอรชรพยดังสน ของเจกจนแซกไถยทง ไถเหมย
ไม้อ้นจนรณเขาทางขาวเกดอ จนห้อยเพอเพราะว่าทำแต่อย่าง
เพียงไถมยงทรงดัง ไถนคอบ มีไถจนรณทเหมยจนแต่ดัง
คนทงหมคอดกนสนกาดัง จะราชอัญญาหยพดักพรายไป ฯ

๑ ยพยงทรงฟังอังกุหร่า
ด้วยไถหญิงนงราชังจะดังตะไถ
สนเงินทองของอุหร่งยังนักหนา จะซื้อหาเขาทไถนไถหรือ
เกยวกรานบ้านเมืองจะเลื่องดัง เขาซื้อหรือว่าเป็นไจโร โทนกะนา ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งบงคมประนมถันอง
ทุกถิ่นฐานบ้านเขกไม่มะคตา
อินพอกพ้องไจโรเรือเหมยจนเลื่องก้า
จะซื้อหาเห็นไถไคดังใจจง ฯ

๑ ดินสมุทรสุดตาดเป็นชาติยักษ์ จะไคร่หักหาญสู้กันนักรบประดังค์

จึงกราบทูลมาว่าพระเจ้าองค์
ถ้าเมืองไหนใหญ่กว้างมีนางสาว
แม่ไม่ให้อุปการะให้ประมาณ
แต่ควรตั้งของภรรยาชายอยู่
นครใดใหญ่กว้างมีนางสาว

๑ อังกฤษารบตงนงพพน

จึงทอดฉันตั้งมทรว่าเกศราเรา

๐๕๙
แผนกควบคุมแผนผังเมือง

เป็นเมืองใหญ่ไพศาลจนหา

๑. ต้นตำราทตย์กนก

การตั้งชื่อทางเรขาคณิต

๑ ฝ่ายฝรั่งบรรดาศักดิ์

๒๓๕๕

จังหวัดกาญจนบุรี

อังกฤษฝรั่งเศสไทย

เกณฑ์เกณฑ์ทำขึ้นรับไปก่อน

ตั้งปอดหักศอกแทนให้เป็นนาย

กานน้อยร้อยดาดำหรับรบ

๕๖
ตงของภคยจกเวนเจนรำนาย

เรือดำน้ำของต๋องร้อบจะคอยฆ่า

จังหวัดกาญจนบุรี

อย่าได้ทรงพระวิหคกระพริบตา

ให้พวกเรานำไปว่าอาหาร

จงทราบพระเวทย์อาถรรพ์

ตั้งเขตคหกรรมคหกรรกรรกร

เขาคอดทปากนาเหมือนคนเรา ๆ

ตั้งเขตทิศทางจรถึงขรเขา

[illegible]

กรมการปกครอง

พระนางเห็นไม่ไคยจะมี ฯ

ชญา วัฒนกุลกิจทองเรือนชัย เมธชัยพน

โรงเรียนเทศบาลวัดป่า ๑

เกี่ยวกับประกาศใหม่ นายทองชายชวด

นายทศพร จรุงเรือง

ปริมาณทาง ไชยบทมงคลสูตร

จะเข้เล่นปากนำท่ายบาย

เจ้ามดกรเห็นย่นหนงมาจะกัดชาย

คิดขยายแก้ไขให้ดีกว่า

บรรจุครบเครื่องคัณฑ์ตราไขหาญ

ศุภจิตอาณก่องหนุณเป็นขุนพด

๓๖๕
ถงเพดยงพดาเบตยณผดตไมธดณ

เป็นนายพลกองหัวองระวางภัย

พอยามชงกของหน้าทางหาดับ ออกแฉ่นดับดับทางสว่างได้
 ถึงยามชงกของกลางก็ทางใบ ค่อยแฉ่นไปช้าช้าในดำคร
 ครนรุ่งถ่ายฝ่ายฝั่งซีกขวา ออกเกศราศีของร้อยดอยดัดดอน
 คอยระวังฟังการจะราญรอน เป็นตามตอนตามทางห่างห่างมา ฯ

๑ ฝ่ายเรือเหล่านาวบ้านปากน้ำ หาดับจำแค้นรายทองซ้ายขวา
 ตระเวนเวียนเปลี่ยนผลัดคอยตรวจรา คอยรักษาปากน้ำทุกคำคน
 พอยามชงกของตระเวนเห็นกำปั่น ดูเรียงรายทางมากดางคดง
 ดึกเท่าไรไม่แนแตกดางคน จึงยั้งยืนดูญญาให้รำไป ฯ

๑ ฝ่ายปดศทศเทพเจมเจมพร เห็นเรือหยกมาจากทางดำได้
 รวบรวมเหล่านาวออกตามใจ จะดัดไปพบดาจะระธา
 จึงยั้งยืนเป็นด้าหมยกรเวียกขวา ให้หูกตามรบพุ่งชาวกรุงศรี
 พดกโจรพร้อมดอยมืองทองคด ชาวบุรีเรือนดอยมืองตาย
 ทเหลอชยรว่าเบนนาคี กัดคดคดคูเรือเห็นเหลอชยตาย
 คอยถอยรบหัดมดอยมืองเรียงราย พดกมร่ายโรรณาทกท
 ช่างชาวเมืองเขื่องยั้งเป็นใหญ่ด้น ถุกกำปั่นแตกแตกออกแฉ่นหนี
 เห็นโจรโตไกลดกอบรบนาว แฉ่นออกคดสว่างทองแดงยั้ง
 ทหารโจร โยนโซ่เขาชดดับ ชาวบ้านรับรบพดงมากดางคดง
 ทงกาเค็ดอนเดอนด้นเคียงครนครน ทงแดงยั้งรบร่ากระหน่ำไป ฯ

๑ จะกล่าวฝ่ายนายด่านบ้านปากน้ำ

แต่ครั้งคราวพราหมณ์มาอยู่อาศัย

กรนศรีสุวรรณนพมาหพระเวียงชัย ฯ ทงให้ตาเตาเป็นเจ้าพระยา

ได้ทั้งราชราชการด้านสมุทร เป็นผู้รู้ดั่งมกระเนชยเกหา
 มีเมยเจ้าวราวยดัดจนไดกา ทมหกหนานให้หัดมโห
 กณณนบนตาดใหวามรอน หิวหาพนนงเทงาบนเกา
 ร้องเรียกเพลาเมยน้อยคอกดรัยด ให้ดัดขับเพลงวงเงใจ
 พอไดยนเสียงบนตงครนกรก ออกทกทองธาดูชาโพ
 ในเที่ยงคนคนเรียกกันเพรียกไป คานายใหญ่ตงมายังผิงคงศา
 ให้กกดของร้องเร่งทหารรบ มาตมทบทอพเพดเป็นฉา
 ดงเรือนอยรยอยด้นบอออกมา พอเพลาตริยฉายชนพรายพรณ
 เห็นพวกพ้องกองครเวนเคนสมุทร ดประยุดถึงรับทบทกำน
 ยิงแย่งเป็นบักกาประทากน ทกตงจนแล้วให้เป็นโกดา
 ฤกเรือแวกแตกประทุตงน พวกโจรพามันยัคควมฉา
 หักเกนเห็นจวนอยกถอยมร ราชทหารรบดไปทุกที่
 พอกองกตางราชโจรมองพรอม เขารุกตอมรบพงชาวกรุงศรี
 บินกำนถนถาดระดามท เรือรบรบยอยทงรยดา
 ทให้ดชนนหมกตบไมรบรบ ใครศตบถ่นไปโดกดา
 พดวนกนเขาชาวปากนา พกโจรช้ายคงตายหลายพัง
 นายต่านไปโดกคนรบบนบ้อม ณะพรงพรอมโยธาทงหนาตง
 เห็นโจรโดโกตตงยงประตง เตยงคงคงคุดนตงครนกรน
 พชราชทงอังกุทราภมาถ ดึงให้ชิงตวรางเพดถาดดณ
 พกคุดมดากำบนถนถกบน ทหารยันตามร้องคชยมของยง
 พกตมเมรเจ้าผิงของกุทรา ให้โยธาเทียบดำภาเขาคตง

พอจงไปให้พสกตมเจียเกิด อย่าให้เกิดเคียดแค้นเบียดเบียน
 นวาศักดิ์ศรีภราจะข้าความ จะได้ตามพระบิดาเทียวหากัน
 แลโฉมของตั้งอ่อนดั้นดมทร ทรงเครื่องยศอย่างกษัตริย์รัตน
 ได้เชื้อเกราะโพกผิวเซ็ดหน้าพ เหน็บกันหยนกรรเจกจวนเหลกต
 ถือคาบคำคร่ำทองของฝรั่ง ถวายบังคมตามารศรี
 ดงเรื่อเรื่อรับมาในราศรี ประทับทิมดมทรให้จุตค
 กุมารพาพาพดณบหม้อม ดะหรงพร้อมพดณนเจ้าบรรจ
 ชิงกุหร่าพนายทหรรบ มาขอพบพห็นนาคคยดา
 พระดของคดงนงบนเจ้า ให้คดทจะทาดงแฉงปกรษา
 เราจะต้องจักรนศรา ชิงกุหร่าทจะเห็นเป็นอย่างไร ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งบังคมทูลขอขัตริย์ จึงทูลตอบด้วยอนุชาธรรมาด้วย
 เจ้าหูก้านวานพจมน้อย พัดเกร็ดหวนไทรโยกต่าง
 คอยยุดพณเฑาะเมืองก้อน จึงพณเฑาะพดบ ยศภายหลัง
 มารบเราเราคงคิดให้แตกพ แฉงกรโตให้กระทงตงกานพ
 เฉดางพรงคางมทพ เราขอรับรบประจัญให้ชนแฉง
 วนให้โพกได้ผ้อมแรง จะได้แบ่งรบเจ้าราชอนคร ฯ

๑ ทนออกขัตริย์กรัดตอบว่าขอขย ท่านรอนรูลการก็กรัดข้อมัดถอน
 แฉงตามไตในถารจะราญรอง ให้พดผ้อมโยธาในราศรี ฯ

๑ กล่าวถึงฝ่ายราชหญิงททงบ้าน ขอหม่านหมายมุ่งมารุณศรี
 งามเห็นชอบชอบหอบหัดมดเคมท บางทลกลดหอบคดด้วยกลดใจ
 บางเห็นพชนเหมือนพอกแซกฝรั่ง ไม่เหตยอหัดงแฉงโศดกระโคตโผ

พวงมณีหญิงจึงอุ้มบุตรโดยไคสน

ตะตุต โดมคยหัทักจนหัทพัง

જાણીએકાદાપ્રસંગમાં

คงพ่ายลงมากทีเดียวไม่เหลือรอด

ขายเหมียมอพยพมาด้วยกำลัง

[illegible]

๕. ต้นทองกวาวตามก้นดงเหมา

ตะคดตะเต้า ไคยก๊อผดงขรขวา

นายพยอมจึงถามว่าทำไม

ศาสตราจารย์ ดร. วรวิทย์ สอนวนิช

[illegible]

๑๑๖

๑๖๖. ๑๖๗. ๑๖๘. ๑๖๙. ๑๗๐.

~~ต้องแยกหน่วยงาเมืองกรุงไป~~

๑) ฝ่ายขนานางคางกระหนกคอกประหม่า ส่งพามาพระโรงรัตนจำรัส

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

พวงท้าวนางคำแดงเลือดหงส์ ทรงหมั้นประจักษ์ประจักษ์

ทดสอบเกณฑ์การให้รางวัล
บทนำที่ปรากฏในคำขวัญ

๑ พระโขนงทรงพวงมโหรี กับพระแต่งเครื่องมายังหน้าฐาน

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

[illegible]

๑๓ พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน
นำเอาเครื่องราชูปโภค และเครื่องใช้สอยต่าง ๆ ไปถวาย

๑. สัตว์บกมาเกาะโถงเขื่อนกั้น ให้ปรากฏผลลิตคิดดังนี้

ท้าวตมเกลยกราบทูลว่า ไกร จ้าจะไปรับพระองค์องค์

๕ ๖ ๗ ๘ ๙
คงตรึงตังเดิม ไหลกรพ

๑๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙
ไต่เต้าสัรพรชวยจวาทงหนะหค

เราจะไปรบแตกให้แตกพัง พระยารัตนังเกรียงไกรพาครอบครัวไปรบ

๑. นายศิริประสพประเสริฐราชวรณอด, หัวหน้ากรมเขตตั้ง, ใหญ่เขตมณฑล

தாயைப்பற்றிப் புகழ்ந்துரைப்பது

ได้พร้อมพรหมทองหน้าทวงชาชาย ทั้งไพร่พลแน่นทางข้างถนน
แล้วผูกม้าดำรับเคียวราทอน ประดับด้วยเครื่องจินตนาเป็นม้าทรง ฯ

๑ ฝ่ายพระจอมมโหฬารวิสูตรน ครั้นลี้ภัยรุ่งเช้าเข้าเฝ้าตรง
แต่งทรงเครื่องเบญจประการนรงค์ มาชนทรงพาชให้คลกคล้าย

ทหารแห่แต่ถนัดชอชาวช บินคาบชุดหอกตามกำซาบด้วย
ทั้งบินตอกให้อากมามากมาย ชอกทางท้ายเมืองมารินดำคร

ถึงทวงกวางห้างบ้อมยดืบเด่น พอลเห็นแรกผิงผิงด่อน
ให้หยุดยั้งการระราญรอน พลนกรตั้งบงกาหน้ากระดาน ฯ

๑ ฝ่ายพระหนอบันทรอินทร์ ขณะหยุดยั้งบ้อมพร้อมทหาร
เห็นทพบยกชอกมาตามทาง แล่นธำราญเร่งรณมายัน

ถนัดของเทยวเชียวเตงแต่ด่อน ไชยทัพให้ถนัดหัน
ถนัดผิงของกุหลาวราศกร ครบติดศยานประการใด ฯ

๑ ชอกกุหลาวาศักยชอก ครั้นทักด้วยกำลังยังไม่ไหว
ศุภของทพดัดถไกร เป็นทัพใหญ่อย่างถศษชศศศศ

ทพน้อมยอกถางถางพระถดถ มีเครื่องยศให้แทนถนันทนา
เห็นททวเจ้าเมืองจระยกมา เรารักษาม้อมค้ายไว้ให้

ถาแนบเขาเขารบจึงรบมิง ศุภกำลังรบพุ่งชวกรุงศรี
ถาเพดยงพดชาศาเคม ให้เคมท ชิงบุรีครบครของเป็นของเรา ฯ

๑ กุมาราวาจะไม้ออกไปรบ ก็เบียดลบหลัดคัวเหมื่อนถดวเขา
ทานถาเดยเห็นชอนกพทกเขา เราจะเขารบรบกับพระยา

มาแบ่งพดคนจะคว้งจ้งจะได้ ยันบ้อมไว้รทานจชชชชชช

เราจะไปไต่พวงชาวพารา
ด้วยความรู้กรุให้ไต่หายอย่าง
ถึงถิ่นแรงแพ่งพันไม้บรรลัย

๑ อังกุหว่างรังไต่พังครัด
มาจับพวงพลไกรทงไพร่นาย
บ้างกุมหอกดาบปืนย่นชะพรัง
แถวเดือยค้ำควาราชชาติอินทร

๒ พระหน่อหมกค้อยค้อยบนบ่อน
ทรงกระบอขว้างงาม
พอเค้นทพถึงกบประจัญหน้า
ขุดมนวนวางกนกถ้างแปด
พระหน่อนาคอาชงทรงอินชพ
ชาวเมื่องแตกแตกขว้างยามัง

๓ ศรัศูรวรณหนักขบชอควาร
ทงไพร่นายตายตมไม้ตมประค

๔ ดินตมทรขบม้าชอกหน้าทพ
กรนเห็นอามาชิตพิณกาย
นกดะนงถึงพ้อให้ทอชิต
เห็นจอนโกดโตทศรัศูรวรณ
ถูกกุมารหลานรักชกเข้าชก
พวงพลพดไกรเห็นโคท

พิฆาตฆ่าเตี้ยโหยบตงทพชย
ไม่ชอดชางอังกุหว่างย่ำตงชัย
สัดบไปเที่ยงคัมภพนกาย ๑

ไม่ชาจริตพากันร่นมายฉน
เป็นบักซ้ายบักขวาจวนถ่อารบ
ทงทวนตงไต่เซมตวนเจนจบ

มาผูกกรบเครื่องดำหรับกับตงคราม ๑

๑ พระหน่อหมกค้อยค้อยบนบ่อน
เทให้ตมถายชอกนกก้าแพง
ไม่พดชาโคนพนด้วยชนแซง
ตวงค้อแยบยงกนถ้างตง
เว้งให้รบรทโยเทมอณใจตง
คนกระทงทงน้ามาเจ้าชาน ๑

๒ โสพิฆาตแตกชวากะดาด
พวงโยชิตัพแตกแตกกระชาย ๑

๓ จะรบรับนายใหญ่ตงใจหมาย
ตงชากถายพระบิดาตารทน
ไม่ชาจริตที่จะให้ชอชญ
ก็ทอบกณชูศิวโถมเข้าโจมต
กระเด็นตงม้าพดตงกับท
ก็ถดบิตทพแตกแตกกระยา

บ้างดมกอดวง โดดกระ โดด โผ

บ้างจวนควักถวายเป็นถวาย

๑ ฝ่ายฝรั่งอภิวรารักษาค่าย

รับทหารด้านนอกออกประจัญ

ชนรักษาน้ำที่ไม่หน่อบ

ชาวเมืองบุรีกรชนบนกำแพง

๑ ฝ่ายพระองค์ผู้ดำรงมหาราช

ให้ไปกงถอยพหลพณิกาย

๑ ฝ่ายฝรั่งอภิวรารักษา

เราทรงตมณประจัญบาน

ถ่วงเข้าเจ้านายมิดกตบ

ทงนายไพร่ใหญ่น้อยหลอหลอน

๑ ดั่งดาร์สันดมทรมบดบ

คองตะของนาคาง โผดางคน

ภาวนาอาคมประมณฑล

แต่เห็นเหล่าชาวเมืองเคื่องระคาย

แต่เหี้ยมดมคนบนหนาท

ให้แค้นใจไพร่ทศวัน

เจ้ากตทพคนชนพิศฟาด

ชาวบุรีหน่ชนไม่ทนทาน

ดินดมทรมทวาทอหน้าค่าย

ดงดุย โดดนพรวคพราดพลาคลด้า

ชาวเมืองซำเทงตายเฉียหลายคน ๑

เห็นเจ้านายเฉียทพวงดัดพัน

พอกันคนเข้ามาได้ในกำแพง

ถอทวนรบเคื่องเดมดมแซมแซ่

ฝรั่งแทงถูกอกพดัดกตตาย ๑

เห็นจะหักเขาไม่ได้ตั้งใจหมาย

แต่ให้ร้ายเรียงดมบมบปากร ๑

พอทวนรบข้างปรัชาโยธาหาญ

ตอทวนรบแฉะมาในราตรี

จึงเลกทัพโยธาออกถ่าพัน

รายรักษาน้ำทศของบน ๑

คองตะของนาคาง โผดางคน

คองตะของนาคาง โผดางคน

แต่แบบดมมอยเห็นบทเจ็บหาย

เขาตมดมบมบค้ายอชุหลายชน

เดียงยังคตของคตวทกนทกชน

ดุดดอันโดด โผดางคน

โดพทวาทเจ่นฆ่าโยธาหาญ

อดหนามมมมคตงไป

เหวียดมมมโยชชุทโทน

อียาถอยทอดหงนงมวรัชชย แด่วะเลี้ยวไถไพรพดไม่ทนทาน
 จนเห็นตื้นน้อยมีรอยแฉ่นออกแฉ่นอ้อม มาถึงขั้วมเรียกหาโยธาหาญ
 อังกุหราม่าเปิดบ้านทวาร เชิญกุมารขึ้นบนบัลลังก์มอยพร้อมกัน
 มาถามข่าวเจ้าพายุว่ามาชวยค ไฉนรอดกลีบมาไม่ขาดญ
 กุมารว่าเราเข้าประจัญ กับคนก้นกวดคองกระบองไฉ
 คุรุปร่างช่างเหมือนพระขัตติราช ไม่เคียดชังศตาคเค็ดมจิตคิดตั้งดัย
 เขาใจมศรวณแทบบรตัย พอดึกได้นาคางค์ยด้างกรวง
 เราค้นใจไฉนมาโยธาทัพ แดกกระเพนเอนับจนทัพหลวง
 หากราดกนกถาทั้งปวง จะเมฆหึ่งทูลถึงเราจึงเข้ามา
 เวลารุ่งพรุ่งนอชกตทัพ จะศุภชัยแก่กันให้เด่นด้า
 จงเร่งรัดจัดพลทั้งปวงในชา พยเวลาเร่งเข้าเราจะไป ฯ
 ๑ ฝ่ายรับกับขลุ่ยออกมาบอกขั้วม บรรณหรือมหล่นกายทั้งนายไพร่
 ทัพเรียวแรงแรงชนแกลงถรรไฉ บรรณไฉโยธาตักหาฟัน
 แด่วลุมมาประทบบับเด็ช ตรีษณด้าเรจรวไฉพโยกริน
 พระหนอนน้อยคชยดฐัณ พยตะวันออกฟ้าจะศด้าไศด ฯ
 ๑ ฝ่ายโยชคีร์สุวรรณยังมขบงัน แต่เรวณเรียกกันเสียงทวนโห
 เป็นราตรีมิได้รู้ญใด บ้างหลงโหดตมกลังวงกระบ
 พระโถมยงทรงกระบองร้องว่ารับ ทหารกลับรานเรียบเจียบดง
 บ้างคชชองกองไฟจุคได้คืบ เห็นแค่ศัพกลงถาดตาชดา
 ทงไพร่นายได้ศัพยสืบเศษ ก็ดอัมเพรเพรณกันพรนนักหนา
 ให้ชานขามตามหมวดเที่ยวตรวจตรา จนเวลาจวนแจ้งแจ้งดงตะวัน ฯ

๑ ดินสมุทรค้ำยันแท่นพระแก้ว เมื่อเดือนเพ็ญวิสาขมาส
เห็นแสงทองส่องแผ่ระย้าพรพรรณ เกษมต้นศิวารชตคณา
แต่ดวงองค์ทรงเกรียงไกรเรืองจำรัส ประนมทนต์ถว้การบูชา
พุทธวิมลคุณด้วยมนตรา ไครเว้นมาซึ่งไม่บรรลือ
ครันเจ้าธรรมพำนักบิณฑนพ เสด็จนพหุดรบนพิภพไหว
เดินกระบวนมาถึงทักขิไกร ให้หยดไฟพร้อกันประจักษ์รับ
แต่วิธธำว่าเทวนายทหาร รมภพวนนประเดี้ยวไม่เคยจวบ
เรามาใหม่ใหม่ด้วยนัยของทิพย์ ออกรับรับธรรมาธิภาฯ

๒ ฝ่ายพระองค์ทรงพระแสงกระบองเหล็ก

เห็นลูกเด็กหลานจิตคิดถึงธา
ชายกุมารวานณณธิดา ยังทนต์มาขอวิชาประมาทใจ
จึงแต่งองค์ทรงมาพำนักทางพิภพ แด่หยดดับขบงตามความสงสัย
ว่าครุฑาทรรณนามโค เสด็จโอรสมาตบิรเวา
เป็นใจเรื่อเรื่อฝรั่งหรือของญี่สิบ คบกับคณพลเทยวปด้นเรา
ครุฑนาอายุยังเยาว์ มารบเราจึงจะบรรลือ ฯ

๓ ดินสมุทรทศวาประธาตัก

เราชื่อวาสินสมุทรผู้มีไกร พระกัยบพิตรเป็นบิดา
อันเหล่ากอหนอเนือเรือกษัตริย์ ผ่านธมมิกบารุงราชภูริศาณา
จะแต่นไปไปทางกตางสงศา ชาวพาราบเราจึงเขาคี
ท่านชื่อโอรสบชกชอกมาบัง เป็นขุนนางหรือบารุงซึ่งกรุงศรี
เม่นรักศจกถวดาวยวยวร อัญชดแต่จะกตบักของทิพย์ไป ฯ

๑ น่ายพระองค์ทรงเดชเกศเกษศรีย์ นักประหวัดหัวนาคคิดดังยี่

กุมารว่าพอชอพระอภัย	จะเป็น ไครหนอคนนี้หรือพญา
แล้วพิศดูมารถมณเฑาะ	ไม่คาดเคลื่อนทรงเศพระเชษฐา
แต่เมื่อยกอย่างยักชดถณา	กับต้องคาดแดงยังแดงใจ
จึงตอบคำท้าวบาเจ้า	มาหรือเปล่าประเดชะพวยทไทร
จงแจ้งความตามจริงอย่าขังขย	จะบรรจยแหงกดาญเหมือนวานน
อันตัวเราเจ้ากรมจกร	เป็นเป็นกหัก โลกถวิลศรี
เจ้ากอบไปให้พอมาคอก	โคตรมณีนประจัญบาน ฯ

๒ หนอเกษศรีย์ศรีของรวงดาวดี ธวัชธวัชองค์พิศดูจากดาหาญ

บอกนิตามาทำไมไม่ไกร	เรารอราญรบดักดลของ
อย่าพักให้ไพร่พลเข้าปะ	แพชนะแต่ดาพรางดอง
แล้วรบมารว้าเป็นท้าวของ	อันตัวเราเจ้าพิทให้เป็นโกดา ฯ

๓ ศรีสุวรรณเนรมราหาญ ในการรบ ท้าวเจียงหนอบดยให้โจกดา

เห็นได้พิศของกุมาร	ถวิลหาหอกทงดักดอง
ไม่ช้าชอกกลอกกดับเขารับรบ	มากรบถกถนผนผยของ
ดินสมุทรถนด้วยรังกระของ	แล้วคตขององค์พระอาคกพา
ฝั่งร่มกุดมจบจวมเกษศรีย์	นุคพระพิทกแนวมให้ท
ทหารสักกรกโครมเจ้าโฉมค	ชาวบุรีแตกพลัดกระจัดกระจาย
บ้างหน่อคนอดน้วยบ้างป่วยเจ็บ	พอกใจเก็บเล็ดเข้ามาเหตยหลาย
กุมารพ พทพดนักาย	กลบเขาคายจนหม่อมมยุพรอมพรัก
ดินสมุทรหยดยงนงเกา	ให้คุมท้าวเจ้าบุรีมจกร

นาไปถามนามวงศ์ตั้งยัยนิก

เราเห็นพิศกรุดม่ายคล้ายขีตา ฯ

๑ ฝ่ายศรีสุวรรณวงศ์นั่งเฝ้า

ไม่ขาดยัยนิกอยู่ตรงหน้า

เห็นขามรงค์เรือนครุฑบุษบา

ของเรษฐาแน่นักประจักษ์ใจ

หรือได้กุมารเป็นลูก

เอาแหวนผูกข้อมือหรือโดน

ไม่แจ้งเหตุเรษฐาให้อำดัย

ชดยัยนิกโหดองพรพราย

หลอกหัวเราะเยาะว่าประดาชัย

คิดถึงเมียรหรือของไหม้ใครหาย

กุกกุกกษัตราณาไม่อาย

เมื่อยกลิ้งกายโยทะหงมาสงคราม ฯ

๑ ศรีสุวรรณเห็นหน้าคุณโร

ถาดังไรหรือคิดว่าเจ้าอย่าหยาม

ถึงบรรดัยไวหรือให้อับอาย

ไม่กลัวความตายคอบชกจริงจริง

จงเร่งมาฆ่าตเอาชีวิตนิ

เราอวดชายชนาใจหญิง

ไรจะรองอองอนมวอนนิง

แต่เห็นดังของทองของงาตา

ขามรงค์ทองเจ้ามฤคหัต

เพชรรัตนเรือนครของเรษฐา

ทองผาเจียรบาตท้าวคณา

เราคารองพระชยนิ

อนศวเราเป็นของจริงรองให้

ตายจากไปตายเป็นไม่เห็น

ซึ่งถามถามนามกรของเรา

เราอศรีสุวรรณราชเร่งฟาดฟัน ฯ

๑ พระหมอบโกโดยนถวิถหวง

เป็นความหองอันจริงทุกดังสรรพ

บิดาว่าชายศรีสุวรรณ

เห็นด้นกนกบถนกรวยทศธมา

แล้วถจาขามรงค์ทองนเน

เห็นเพียงเห็นตะขกให้ถกหนา

ซึ่งพระชยนิเป็นพญา

มวธาชานาญประการใด

ถาเป็นของรองพระองคคกร

ว่ายาป้อนเวศนประเทศไท

แม้นว่าถูกทุกดังที่จริงใจ

จึงจะได้เห็นว่าเป็นพาเรา ฯ

ข้าศึกที่รบทัพมาราญรอน พระมารดาบังคั่งอยู่กลางชลา
ทำสงครามตามวันเข้าวันนี้ พระชนนีเห็นจะคอยละห้อยหา
เป็นหญิงอยู่คนเดียวเปลี่ยววณญา หลานจะลางไปเฝ้าเด้าให้ฟัง
ให้ทราบความตามทมิได้รับ มาพบพบภวนัยคงใจห่อ
เชิญพระองค์คงคืนเข้าเฝ้าด้วย

๑ พระจอมวงษ์ทั้งแจ้งไม่แคลงจิต หลานจุนพิณกรภักชนกหนา
ถ้ากระนั้นพอนพพาธา ไปเชิญมาด้วยจึงบังควร
พอได้เห็นพนางตรงพระพ ถัดเป็นเทพธิดาธิดา
ไกลหรือไกลไปมาเงาฉาย จะได้ชมมารความราชนิ ๑

๑ พระหน่อไท่ไค่ศักรับสั่ง ร้องเรียกของท้าวแฉะฉาพิ
เร่งเป่าร้องกองทพดบงน ในพร้อมที่เรือใหญ่ในคงคา
แล้วต้องของกลางเวธดาหนั พรหมตะพรวพรนายทงซ้ายขวา
ออกกำบังฉนวนเป็นธัญญา เฝ้ายโยธาอีกเกริกเด็กไปตาม ๑

๑ จะกลับกล่าววาทะบทหนึ่ง
ค้ำค้ำแตกตักประหม่าเข้าน้ำหมาม
บ้างถูกง้าวท้าวแหงนเจ็ดโหล่ซาม เพือนกันทวนเขาไปไต่เตี้ยในพง
พวงเต๋นามาถึงออกซังดาว เข้าเฝ้าท้าวทุดเพือนเดอะเดื่อนหง
ทุดกระหม่อมจอมพลออกกรมรงค์ เจ้าชัยองค์ภูษณไม่ได้แล้ว
ไม่ทันเย็นเห็นคักรุกระถน เด็ดจั่นเกิดทุดกระหม่อมแก้ว
ถ้ำธราฐาไปเห็นไม่แคล้ว พอทุดแล้วถมจับที่หัดับตรา ๑

๑ ถ่มเต็ท้าวทศวงศ์ไค่ทรงทราบ คึงคมตามคักเขาเถาเถา

ลูกของยอวรียังเรียกอำมาตย์มา แต่งบรรณาการไปให้ไพร่
 ว่าตัวเราเจ้านครจะขึ้นนัย ขอบแต่พ่อนางอรุณรัศมี
 พยหาบเรศเมศศรายาฆ่าต เช่ากรงไกรถ่ายวิศุ์สุวรรณ
 อำมาตย์ตามาตั้งราวคดงหัดวง ตามกระทรวงธำพัดเร้งจัดสรร
 พรหมธำเรวเจ้าธรรพาทักบกิน ได้เรอบดงกทของดององมา
 ถึงบ้านค่านตานแดงเห็นแต่ค่าย ทิ้งไพร่หายทอดจคิดคิดกังขา
 ให้เรือพายท้ายทอดศรยอนาธา รุนมาหาเห็นแต่มีไม้คน
 จะถามใครไม่มทจะถาม ไม่โตความธำพัดจะจัดสน
 พากันตรงองเรือธำพัดมา เร่งให้พายมาในธานี
 เจ้าในวังบังคมประนมดินลง ไม่พญกชกพิชวาทะดาดี
 ในเรือนค่ายน้อยให้พูดไม่ เห็นแต่ค่ายกตลกลาธดา ฯ
 ๑ ท้าวทศวงศ์ทรงพวงให้ธงเจษ มาพระเมศรทรงพวงธงชายขวา
 เลี้ยฮารมณตมจบนางอุบล หมอเฮาขานคตถว้ายจนทงายเมย
 คอยรังกปรักษาพวงธามา ทมเราองวงแถวเซงเฮย
 ใครจะกบฏไม่มีเดย เลี้ยดุกเซยคนนเห็นอนชัต
 แม่นรราชาศกอยู่เมืองโตน กะได้คิดความไปตามคิด
 ถึงยากเย็นเป็นราชบจามีศร แดชวศศัสุวรรณ ขยายบรรลัย
 จำจะบอกไถถึงอำมาเจ้าพราหมณด้วย จะได้รอยดูแลคิดแก้ไข
 ใครอยุ่ทนทหาพวงมาไซ จงรีบไปหาอำมาเจ้าพราหมณมา
 รุนหม่นรบคตจนทแถวณนผาย ทงธำมนายเรอรวดคำวจธวา
 ค้างคนคตจนทแถวณนผาย คอบธำธาแยกทางไปกตางแดง ฯ

๑๑. ถึงตำราพิภพดวงคี่ยังทรงโคก กำเริบโรคเรอหาพหวนวแสง
 อดคำพิณย่นตรงดำรงแรง จับพระแสงเยื้องข้างชนปรางค์ปรา
 เห็นภูผาคงค้องคั่นมเหสี กับบุตรหลานน้อยมาคอยท่า
 ทรวดพระองค์ลงอุ้มเขานัดดา ถัดหน้าคว่ำไถ้ไม่หยุดสุดอาลัย
 จึ่งตรัสกับอภินิหารเจ้าไปรบนหาเชาถนอจับไม่ได้
 จะวยศวายุยาเป็นไม้เห็นใคร พองร่ำไรรักหลานถึงตำราครัน ฯ

๑ พระบุตรตทวงเขาสกย ดง ไครคณชวาไฮชาตญ
ระทวยกายหายไฉนไครทณ ตระชนอนอนนังไม่ทิ้งกาย
ธาดธรางคณางไนรอนไหเนช พอดเกาเกลดมาบผงบหงาย
หตถงแบเจ้าทาวนางเจ้ารอนนวย ราชองไหไมถายฟายนาตา
ทาวทศวงคังธำพระถานรณ ดงขับหักครกอยาตั้งแทนตั้งวารี
นเหตัมทนคานรรจา กอครคาวอนขับตบไป ฯ

[illegible]

พระศดาตแกว้งแกว้งนครเกษรา ต้องเป็นหมายชายหน้าทงตาบ
 ริตาว่าไอ้พระทงกระหม่อม เคยเป็นจอมรมจักรเป็นคักคัศร์
 แม่นธราศิวาธนาทรดาม อันเนยน์ไม่ชอชยจะสู้ม้วย
 พระบรรลัยไปแล้วจงไปรดเกล้า มาเค็ดเฮาซัพเมยไปเดียด้วย
 ต่อกัถะธอนณค่างองคัระทวย แทบจะม้วยมรณาค้วยดาม
 ทงเดนาธาเฝ้าศรัวธอด ทุกคามดรมบทบุรีศรี
 แกวณนหันทางกตางบุรี มิได้มีไ้เคเคินไปมา ฯ

ตอนที่ ๑๗

ศรีสุวรรณกับสันสนทรตามพระอภัยมณี

๑ จะกล่าวถึงกำนันต้องกษัตริย์ ดั่งบุตต์ดั่งนรราชทั้งชายชวา
พอพบคำคำตามตโนเมฆา พระพายพาพัดตั้งตรงออกไป
ถึงดำใหญ่ให้จ้อยตอศประทับ ชุดกับรับรายทางสว่างไสว
จึงเชิญองค์พระเจ้าให้ทอดาโคต ไปทั้งใหญ่ให้ห้อมเป็นขบวน
เชิญให้มองท่าเกษียณม มพรมเจียนปัดดวงจิตตร
แจกลีปรังนงดอมช่อหรือช่อนม เหม่นมถางวันแจ่มแจ้งด้วยแสงไฟ
มีโคมรายชายชวาวระย้าชย ทวงโคมห้อยด้วยระยาสว่างไสว
หนอกษัตริย์นคราครวโร เด็ดไปดังภาพพระมารดา ฯ

๑ ดั่งสุวรรณมาดกรวดกลด กอภัยกษัตริย์ทรงเคียวดำ
กำดัดเสราเขาเยนเขมมา ไชยดาชกรวางเป็นอย่างไร
หรือเตี้ยทพอปราศรัยสัก ชมนานกนังคอยละห้อยให้

จนพบคำซ้ำใส่กตตโค อยุ่แต่ในแท่นดึกมีคตวาร
พอได้ยินเสียงเคาะเคาะกตกต พระสุรกรักเรียกหานางราชาน
ก็พระทัยไวต์ดึกชดกตดา ชมนมมารบนเบงเคียงประคอง
นางกอดอุบอุกรักแล้วรับขวัญ ดูผิวพรรณผ่นเข้าพอสเสราหมอง
แม่มคอยเจ้าเขาเยนเขมมของ พอสเตกกของทพมาแล้วหรือแล้วตา ฯ

๑ ดั่งสมุทรพุดเพราะผอเกาะแม่ ดูนกกเน่าว่าพระของกคงคอยท่า
จนชอกไปโคชนรพบพระธา เจียนจะฉีกนมน้อยงดด้วยกน

แล้วบอกแม่แต่คนจนได้กตบ

ถ้าเธอถามความข้าท้าวักญ

เต็มได้บอกเธอว่าพระแม่เจ้า

พระบิณฑุวงศ์กษัตริย์เป็นภักดา

อย่าบอกวาทานชนดักขณ

ใหม่ใหม่ก็จะคงเป็นทงศ์พันธุ

๑ ยพของทรงฟังพระพนธนาถ

นางนิยัมพรมพรายตะธายโค

แต่เกิดมาอายุถึงเพื่อง

กตบเป็นหมายตูกตตเพราะปฐา

แม่นมได้กนกับพริพระพนธนาถ

ในชาติหนึ่งอย่ากตขระตักข

ซึ่งแถวควาว่าเกิด ในชนก

จะให้รับจวบตาเป็นต้าม

ถ้าพบปะพระนิคเรศเจ้า

ปฐาชนพลเมธจะเจองอช

๑ कुमारตอบข้อความตามกระแฉ

แม่นมพบปะพระไม่ว่าเป็นต้าม

พระเจ้าอามาคอยอยู่ข้างนอก

ไปรดประทานน้ำจากถาดด้วยศรวด้วย จะได้เที่ยวตามคิดพระนิค

เดยวันชามากบกระหม่อมฉัน

ช่วยผละผืนพิศให้ถูกกับอุกยา

บังเกิดเกล้ากตมเกิดขงเจยงรักษา

พระแม่ว่า ให้เห็นขอเจ้าตุกร้าพ

คนรักจะหิวเราระคชยเยาะฉน

บอกเรณนชเยียรแฉกแฉกไป ๆ

แต่ณจกตตุจจจจจจจจ

จะพูดไม่เต็มปากกตกรรณ

ยังไม่นมชามนกรายกต

ถ้าสมควาไว้มิยาย

เห็นต้ามจกตจกตเป็นต้ามหมาย

แต่ต้ามชยตักขณด้วยพา

เห็นต้ามชยตักขณด้วยพา

ต้ามชยตักขณด้วยพา

เธอว่าเป่งแม่ได้ความชยหรือ

เห็นต้ามชยตักขณด้วยพา

๑ รูปเหมือนแม่นมหรือชายจะหมายท

พระแม่ต้ามให้ตายด้วยไมเรีย

เจตักจอกให้ประดับพบปะเดียว

จะได้เที่ยวตามคิดพระนิค

๑ ถึงตำบลงามนครคีรีวงศ์ดี อายอทุกที่จะออกไปนอกฝา
ไม่แต่งองค์ทรงเครื่องประดับประดา ทรงแต่มาห่มห่มพอส้มกวร
ครั้นเสร็จสรรพพลบดอให้ทอดยอ พระหน่อมอญเคียงองค์ทรงพระสร้อย
เห็นแม่เลี้ยงเลี้ยงทอดผ้าบกรวน นางเห็นจวนตักเกณศาเนินมา ฯ

๑ คีรีสุวรรณนครแดงเห็นหลานรัก พานงัดกษณณเดยทางมาข้างฝา
ถ้าอาวเอี่ยมเทียมเทพธิดา ถ้าคัญว่าเทวเป็นพิละโก
ดลพระองค์ดังเรณูให้มานั่ง บนบัลลังก์ถายทองอันของใ
ค่านับนางต่างพิศวยดีใจ นามรับไหวจนราแล้วพาที
กุมารามอบอกคอกขจร งามโสมจวบพวงกรวงศรี
พระทรงยศโตโชนโปรดปราน ชยารักษ์กษัตริย์ในนิตยา
ทอดพิณพิศุขพระบวรราช ทรงแกล้มคางขนงนครเหมือนเสนหา
กนิษฐของศุภพระอนริยา พาพิศดูโคความทวามนคร ฯ

๑ พระยมพดางทางเพื่องเห็นเม่นพิศุข

ซึ่งได้เองลักแลงม้ายคุด้วยธมร
ทั้งคมขำถ้าอาวอย่างกนิษฐ
คู่เหมือนธิดาราวดักยธิดา
แต่ถูกยาอายุได้แปดปี
ว่าจวนจิตพิศุขเป็นศรพิศ
ถึงชอนแก่แก่เป็นพิละโก
คำวิพดางทางว่าเข้ามาเฝ้า
ให้อนใจไพร่ฟ้าทั้งธานี
ซึ่งได้เองลักแลงม้ายคุด้วยธมร
ทั้งน่านวณณวิษณุเป็นธิดา
นางจะมีลูกเต้าแก่เท่าไร
แต่อีกดับหักพวนห้ามความสังสัย
เราเป็นพ่อต้องโหดเป็นโรม
จะเชิญเขารวมจักรเป็นศักดิ์ศรี
ว่าพระเทพาพามาพานพบ

พอพลุดนักรได้มือนพัก
เดียนให้รอบขอบปากมหรณพ

๑ นางพมดาศาของตะดงคต
มิไปกับชนุชาก่นาซัง
จึงครัดตบขบขบคุณการุญรัก
จะตามไปไม่ขัดพระอัธมา

ต้องกษัตริย์ครัดตบหนาดันอง
จึงครัดตบองกุหรารปราชาย
แต่เขากวักเกณท์กรือทง
แล้วฉวยพระอนุราพาดูธยา
พอแสงทองส่องส่องจากกระเจ้าฟ้า
ดงประจำด้าทงทงตงกน

๑ ด่วนสู่สุวรรณมาถ์คีรีสมร
บรรทมคณพนชิงคาลารงกาย
แล้วแต่งองค์ทรงเครื่องให้ถูกรัก
ธวัชยถึงวาดบานพับประดับประดา
ด่วนโถมยงทรงเครื่องแก่เก่าเก่า
ยังไม่เคยเคยน้าระชาธยา

๑ ศรีสู่สุวรรณอุเบรธัพพะโก
แล้วตามนางย่างเขืองข้าเดื่องมา
ด้ามพระองค์ลงรวมเรือกทง

แล้วจึงจากเกณท์กำกับเข้าบรรจบ
ไม่พานหอบพยามไม่มาวัง ฯ
จะเบบอบบดกไม่ได้ตั้งใจหวง
ตุ้หมั่นตงเค็ดชราศญาศิกา
พระนบคักคักดูริยวงศ์ตงมาทา
ตามประดาชือตรงเหมือนของค้ำวณ

จนยามต้องเดียงดงระฆังธนา
จึงแจ้งการกนให้ทวทุกคณาย
ให้พรธมพรังคักกนจะณผาย
เขาสองท่ายได้ยาต่นธาดันสู่วรรณ
ชวงทวาวะยงพลุดนักร
เป็นคณเคียงเคียงเรียงเรียงธยา ฯ

ที่พากร ไคว่ควัดค้ำธนาย
ชวงดุกธยาชวงธงธงคณธา
ณคพระพคคธมพรณกนเคศา
บักจุตามณแก้วอันแหรงพราย
จะให้เขาเห็นแก้วอำแม่หม้าย
พระดุกธยาชวงเคณค้ำนิธมา ฯ
กุมารให้วจอนกษัตริย์รบพิศดา
พวกโยธาแวงคณคณยพร้อมเพรียง
ทวารคังให้ตงตงนเดียง

ประโคมซึ่งกลองแตรแซ่ต่ำหนึ่ง ออกกรายเรียงซ้ายขวาเป็นคารว
 ถึงร่องทางทางโน้นได้เส้า เวลาเช้าตรู่เรื่อยเรื่อยเรื่อย
 หงของนำดำทรงได้ขงปัดว เป็นแถวทิวเกือกมาในดำคร
 ตะวันคล้อยหมอยหนึ่งถึงปากน้ำ ตองเรียงดำเรือแห่แซ่ตอง
 ดำเนียงให้โยธาพลากร ไกลนครคนคนเคียงกรนกรก
 เห็นกำปั่นบรรดาแซ่ฝรั่ง มาคนคงคิดว่าเป็นเจ้าศึก
 หงหญิงชายวงของฮักทก วงคนคึกคักคงกาตองตว
 หงอยเปลี่ยเดียวชานย่นคาบอด ฮักดำหลอกลวงในคนพังกุ่มหัว
 บ้างฉวยฉกความงพันพองพริ เห็นคนคงคึกเจ้าโตเตย
 ประชาชนอดหามาทุกบ้านของ บ้างวิ่งร้องเรียกคนงนเงย
 พอกหักคอยพลอยตกลองกลองต่ำเนียง หงวงเวียงครนกรนคนคึก ใจ ๆ
 ๑ ท้าวทศวงศ์ทรงนั่งบดองก้อยอัน โดยพระอุทิศองค์กนกตั้งชัย
 ออกพระแกลดแซ่เคียงเต็นใน ทูลว่าไพร่มาตองชาน
 ท้าวทรงฟังคงจะคนงนชวค เป็นแต่คึกคักจะรบหรือหลบหนี
 จึงปรึกษาชาวเผ่าอาควาณ ไม่นทอูปถนภกรรมของเรา
 เต็นไฟให้ใหญ่ขึ้นไปคอยรับ เห็นนายทัพเราชนมาว่ากับเรา
 ควมเวลาคราพรุ่งนี้เช้า จะไปเข้าถวามเมืองกับเครือของยศ
 รบแต่ควมวเมื่อกับถูกลาด ไปตองตานบรรพชาเป็นคานธ
 ยุกฎฎหารชานบรรพต ถึงตองฮอดข้าวคำไม้รำกาญ
 ยู่เฉยจะวังคังให้ใกล้ดินทุ พดอยให้กูเวียนวงในตองฮาร
 เต็นไฟพร้อมล้อมประณตบหมาดย แด้นตองฮารไค้กเก้รำด้วยเจ้านาย

ต่างพูดว่าถ้าพระองค์ทรงผนวช ก็จะบวชตามไปเหมือนใจหมา
 เอาความสูงส่งกษัตริย์ไม่เสียดาย ต่างถวายบังคมลาตงมาแพ
 แดเห็นดำก่าบให้ครนคราม แดฉวนดำมเจ้าด้ว้งมากตางกระแฉ
 ชุมหม่นหงสังทวายนตาแฉ จมเรือแห่แห่มาถึงหน้าวัง
 พยอำทรวงตรงประทับกับฉนวน พร้อมกระบวนโยธาทั้งหน้าหลัง
 ดำพระองค์ลงจากเรือบดตงก แฉวหยดยงตำหนักทวาชตลย ฯ

๑ ชุมนางพร้อมหม่นหม่นขอมขมขม เห็นเจ้านายแนจคิดตงด้ย
 กับพารมไตรวาฬโค ยิงจาโคแตกมารเมือราญรอน
 ตางจงเขาเผือกคพระทวญก หม่นประณคทงทงรับงัดตง
 จอมกษัตริย์ครัดถามความนคร ราชวรก็องเชิญเป็นอย่างไร ฯ

๑ แฉวกาอาศุรทลแฉฉง คุกเรกแฉวแฉวเทวหมองไม่ผ่องใส
 เฉนามาคยราชวรพร้อมญก เหมือนอยู่ ในถ้ำเพลิงเรงคะทอน
 พระมิตราสมาตรงคทงกาดรค คุกชเรทคทวักพดยบดยอน
 แฉพจกักอ๊กหาญมาราญรอน จะโอหตอนเอาใจเป็นไมคร
 อนไพรพจเข้าเผือกทหาร ต่างคิดการแต่จะอพยพหนี
 เคะบุญทูลตกระหม่อมจอมมอด้ ได้กตขมาขานชัดใจ ฯ

๑ จอมกษัตริย์ตรัดเฝ้าแต่เจ้ารบ จมพานพณคตาทองขมาได้
 จงเรียกกวอช่อพามาไวไว จะเชิญให้ทนางไปปรางคทง ฯ
 ๑ กรมวังบังคมบรมนาค ไปเร่งราชยานช้างหน้ามาทงตง
 บ้างเข้าวังตงความตามทำนอง พระวชทองพนักงานทำนช้างใน
 พวกทำนางต่างชัคตระหนักกัน ออกกึงแฉวเรียกทงเดียงทวนไหว

บ้างบอกเพื่อนเรือนเรียงเคียงกันไป ภูวโทยได้เข้ามาอยู่หน้าวัง
บ้างซักถามตามแกลงให้แจ้งประจักษ์ เที่ยงลึกศกจึงรับอยู่คบกับ
นางพอกจำหาโรจนตะโกนดัง มาพร้อมพรึงเถ่าแก่ออดแซไป
เร่งจัดแจงแต่งวอลุวรรณรัตน์ นางโรจนหัดห้ามเดินไม่เย็นใจ
ตงหลังแพนดูเห็นภูวนัย ต่างที่ใจบ่นชอบดงหมอบกราบ ฯ

๑ จอมกษัตริย์ตรีภพ โฉมเฉลา ให้นั่งเขี้ยวทรงวอลุณีเรียกราน
ฝ่ายพระองค์ทรงอาถรรพ์ราชยาน พระกษัตริย์ทรงเสด็จเรียงกันมา
พอกผู้ร้ายร้ายทางข้างฉนวน คุมกระบือแห่แห่นไปเนิ่นหนา
ข้างหลังเหล่าสาวธรรมาศร ได้เข้ามาตามทรงถึงข้างใน
พระชนเชษฐโศมครุรยราศร กับหมอบนทกตาศิขณาดับ
มาห้อยกตางปรางค้ำฟ้าปรางวอหัย กานต์ในอภิวาทสา
ไม่เห็นองค์งดกษณชกเรศร ทอดพระเนตรเห็นแต่ห้ามจึงถามหา
เขาพูดว่าต้องกษัตริย์ชกเรศร ไปอยู่ด้วยพระบิดาแต่ราศร ฯ

๑ พระยมพตางทางครุฑครุฑได้ ปล่อยบอกรักษาให้มาน
สาวธรรมาศรต่างจึงเป็นสังคดี ไปยังที่ราชฐานพระมารดา
ทูลแกลงแจ้งความด้านกษัตริย์ เหมือนพระครุฑตั้งไว้ให้มาหา
ตามพระองค์ดังชัยในวิญญา จึงถามว่าจริงกระนั้นหรือฉันไป
กรินไฉนเพียงเพียงแท่นตระหนัก นางหงดกษณียนคิระมีไหน
พระอัยกาอัยยักักใจ ไม่เป็นไรแล้วเหวี่ยงอุกเขย
แฉ่วดตของกองธุมเขาหถานชวัญ ไปด้วยกันหาพ่อหนชแม่หนู
ชวณจิตามาไประโครวุ นายเขยขุนนางยังนั่งม

แล้วนำหน้าทาพระวงศ์ลงปราด่าก ด้วยธำมัญญ์ด้วยธำมัญญ์
 เข็มหมื่นเป็นค้อนเป็นค้อนถม บ้างพลาคดมดุดตามกันหลาตามมา
 ขนปรางค์ทองมของเขมื่นเห็นลูกเขย ชะพ้อเขยเจ้าประคุณบุญหนักหนา
 คนทั้งหลาหมายว่าทอมรณา จะเป็นข้าเราอมรแล้วพ่อคุณ
 เจ้ากลับมาชนักขอมผู้ เจ้าถึงรบรุกจนดินดินกระเด็น
 ไม่เสียเมืองเบื่องระเร่ระบุญ จะคอยอุณนถกานาปราชชน ๑

๑ พระทรงพิงบังคมบรมนาค ทดพระบาทบิตรีเจ้าแห่งเทศมด
 กุมารากอำนาจการประจัญ ทดทรงแห่งพันไมบรวย
 เขารับรับบาชาพาไปรัก ทดทรงแห่งพันไมบรวย
 ให้เด็กทักถักพันพดถักไกร ตรึงร้อยไปรับนางถางถางศา
 อันนางนี้พดะไว้ได้ถักไกร เป็นองค์เขยอีกเจ้าของเรษฐา
 ครั้นมดถักแล้วเห็นชมชื่นนา เดชะภรรยาพดะไปทรงโพพด
 พระพนางนคศาเที่ยงหาขอบ ความเรศของคองแวงทองแห่งพัน
 ไม่แจ้งเหตุเรษฐาในตำรา กิ่งขานพดผ่านมาหน้ากรงไกร
 ได้หีบพานหลาณแก้วแก้วพระพิ ศรัทธาได้เห็นเป็นโฉน
 ทดพดางทางตะทอนถอนฤทัย รดนัยนคดอเนตรวงทนา
 ทดต้องทำว้าวด้วยธำมัญญ์ด้วยธำมัญญ์ พระพนหลาณอีกเจ้าของเรษฐา
 ทดโฉนของคองแวงเกษรา กับธำมัญญ์พดะไว้
 นางรับหิถุคร์ถัดสอนโอรสราช ให้ยักถักพระเจ้าชาธรรมาชัย
 นางขวยพรตวรเจริญใจ แล้วสอนให้บุตรให้หัวท้าย ๑
 ๑ น้าอโณมของคองคฤณนคัม กุมารัฐเหตุเจ้าเรษฐา

เจ้าคารมคมสันจำนรรจา

มาจับพระมยุรคองใบไผ่

ทั้งไพร่พลคนคนออกกรนเกรง

พระมยุรามาตรงค่องพระธรรว

จอมกษัตริย์ศรีตฤยทระบุรี

แล้วกุมกรพระธิดาเข้ามาใกล้

นางฟังคำจาประเนตบทมาด้อย

๑ ดินด้นทรมนธรรวธรรว

แต่ก่อนไรไม่รู้จักเบร

อย่าหยิกทองงิกรรชชโชนเกิด

ซึ่งน้องคองธรรวให้มาหลายอัน

ตัวเด็กเล็กเจกจนแตรกรร

จะให้แม่แล้วอย่าการ

ไม่โกรธว่ากล่าวแล้วครว

ค่างธรรวอันคหรรษาเตียงจาจ

พวงแค้นค่างค่างนางค่างหัดเร

ท้าวทศวงศ์ตั้งด้อยในอัญญา

ชายเจ้าเท่าไรจะใคร

เมื่อทรงกรรมกษณาตักกับ

๒ ยุทธทรงทรงรับตั้งถาม

ไม่เคยปิดคต้อยใจ

นี้หรือว่าพงศ์พันธุ์ เป็นกันเอง

ให้ร้องให้ร้องหันท่าร่มเห

ไม่กลัวเกรงพระบิดาช่างน่าค

ค่างธรรวธรรวธรรวธรรว

อย่าพาตักยามหยาบนากรร

ให้กรรให้วถึงที่เพลาพระเจ้าธ

ไม่ว่าจนแค้นพระพี่เขาค

แม่หรืออย่าหยิกคพระเ

เคยมาเรารกรรกรร

ถาวรธรรวธรรวธรรว

จะกล่าวตักทายอย่าปรารม

กตธรรวธรรวธรรว

นางบอกคนคานับรับพระ

พระธรรวธรรวธรรวธรรว

พูดถึงจะเด่นด้นกตัก

รูปโอเลดธรรวธรรว

คงธรรวธรรวธรรว

บิดาธรรวธรรวธรรว

ประเดียนคตเขาเป็นเท่าไร

ให้ธรรวธรรวธรรวธรรว

แต่ธรรวธรรวธรรวธรรว

รับราชย์ดีดั่งเศษ

อังคารเช้าเฝ้ารับแท่นยัณเฑียร

ยังอยู่แต่แม่ลูกเป็นเพื่อนยาก

แล้วเสวยอดปลื้มไต่ทำไศกา

เบญจเพศจึงต้องตกระหิกระเหิน

ให้เนอญพรากพดัดพระภักดา

ถ้าจตุจากับครุฑพระวงศ

ตะออนฮั่นซ่อนหนักระอาอาช ๗

๑ ท้าวทศวงศ์ตั้งดำรงศรีสวัสดิ์

อย่าไศกนักรักใจเดียวให้ศธาย

วิสัยโลกไศกดังทุกขระ

เบญจเพศเหตุเพราะพระเศียรหักครน

เท็จไทให้คุณแฉอญม

ซึ่งโฉมงามคานฉัตรทิวคานเหิน

จงรอรังทรวงขาวเหนืออก

โองการครวญได้โถมนางโฉมฉาย

แน้นนิคายคงได้พบประดับกัน

ย่อมพบประไปกจจะชาติญ

ดั่งพินผอญเป็นไปเช่น

เทวดาให้ทศรุกรกระหิ

ดั่งกับญกรวมได้ทำมา

ในเขตแคว้นแดนสมุทรภักดา

เจ้าทศราได้ความจึงตามไป ๗

๑ นางพิงท้าวนางโฉมประโถมปลอญ

จึงทอดคอบคานมัญญาอรรณด้วย

ซึ่งทรงศักดิ์จากเตียงไว้อย่างชัย

แต่ทศรอรอนนอนยังไม่รอด

จะตามไปในทะเลตามเงา

ให้พระองค์วงศ์สาครณาญาติ

จะหยุดยั้งรอรอยชานาน

พระคุณใหญ่ทอดวงด้นคณนา

เหมือนชนทญูทชดทงผอจวันกัหนา

นแฉมาพอประณตบทมาอัย

รู้จักราชนัดดาว่าเป็นหลาน

ก็บ่วยการโยธาจะตาไป ๗

๑ ท้าวทศวงศ์ทรงพังศรเสวริญ

รักถ้ำมรชาไม่อาอัย

แฉนเจริญกิริยาอรรณด้วย

พ้อรอบใจโฉมเฉลาเขาอรรณด้วย

จะฉกฉกหักห้ามห้ามดั่งวน

ก็ไม่ควรครหาจะว่าวน

จะหยุดยั้ง^{๕๕}ร้งร้อหอด้วราญ

จึงคิดอ่านตามหาพระธานี

แล้วตั้งแถวเกสรราชธารา

จัดปราสาทแท่นทองให้ตั้งศรี

เขาใจได้ปฏิบัติจัดให้

อย่าให้พเคียงรัชชัชยา

แล้วพรัดเรียกชั้นสมุทรดังว่าท

มารวมอาสน์รับขวัญด้วยหรรษา

แต่ยังเขาวงกตนามศักดิ์ดา

ทวงแก้ดวงตาการณ์รงค์คงกระพัน

แน่นเคียบใหญ่โตดมบัณฑิตาน

จะออกให้ตามทวนเวศน์ทุกเขตชั้นท

ช่วยปลกบ้องน้องหญิงชยาทกน

ตามเผ่าพันธุ์พงศ์กษัตริย์ชดชยา

แล้วถามซักกรณชงษาหรือหาไม่

พระทนต์เททองกรณนพนกหนา

แน่นตามไปได้ประสมพบบิดา

จะคอยมาอยู่ด้วยน้องดังต้องบี ๑

๑ พระบิตราขมาตรงคัทรังพระธรรมา เห็นต้นศรศรกรองกันต้องศรี

ต่างพูดเด่นแจรงจามรคร

พระชยก็ชยกาสดาไป

ฝ่ายพระศรีธรรมาวงศ์ทั้งกษัตริย์ จึงให้จัดแท่นทองอันผ่องไ

โหนดตานารพณะโก

อยู่ห้องในปราสาทศนชวอด

แล้วจัดเหล้าด่างดูรางกันางน้อยน้อย ทเรียบร้อยรูปทรงดังตั้งฐาน

ให้ไร้อยกอยระวงคังเครื่องอาณ

บ้างชงงานพชนางอดม ๑

๑ ม้ายโฉมของศักรณรัศมี

ความรักพิศุจริตฉนิทสนม

พชราครัทนจากแท่นบรรทม

มาเชยชมเชษฐาบิดาไว้

ฉอเลาะพลอดฉอดตั้งเงาแน่นงแจ้ว พระเจ้าขามาแล้วอย่าไปไหน

อยู่ปราสาทราชฐานดำรงาญใจ

ฉนั้นจะได้ชมชื่นทุกคืนวัน

ยุพยงดังธรรมาพรหมน้อย

ประคองค้อยกอดประทับแล้วรับขวัญ

นำเอ็นดูว่าด่ารพัน

เที่ยวตามติดบิตูดาในศาลาเรศ

มีเกาะเขาเขี้ยวข้อมด้วยพุ่มไม้

พระบุตรดีใจไปดีชา

ทั้งดื่มดักดุกไม่เขาไปกิน

กุมารว่าไปแน่หรือแม่หญิง

จะได้เล่นเป็นคู่ให้ทุกวัน

นางดีใจไปจริงนะพระเจ้าพี่

นางรับคำรับขัญจำนรรจง

ทั้งดุกเตียงหิดานเตียงอยู่เคียงขวา

ถ้วนดุกเต้าเขื่อนไค้ชมชม

๑ อ้วนมาไรไม่ถึงพราหมณ์เจ้ามประเทศ

ไปด้วยกันเกิดน้ำจะพาไป

ชมประเทศทางชวาคงศาใหญ่

ทั้งจะได้ชมปลาในวาริน

พระเจ้าบ้ำไปไหนไปด้วยฉัน

หนอที่ฉันฉันนทรไค้ไปด้วยกัน

ไปจริงจริงนะอย่าปดประชิดฉัน

แต่ยก้านไปพดางดางสงศา

ไปพวงงเกิดนะพระเจ้าบ้ำ

จนเรศลัดคองจนรอบบรรทม

นางนอนกลางจูบเกล้าทงแผนม

จนบรรทมหลับไปในราตรี ๑

จึงแจ้งเหตุรบพุ่งในกรุงศรี

จอมกษัตริย์ชดศยาชกรว่า

พวกไพร่จับไปได้หลายวัน ๑

๑ เจ้าไมราดำนพราหมณ์จรเขียร ศึกใจเจียนชวาคะชาตัญ

ต่างรบรบจกพลได้คนละพัน

จนมาพาดนรบยกมา

ถึงทุ่งกว้างทางร่วมรมจักร

มาพร้อมพริกด้ามพราหมณ์จึงถามหา

พยุขาวขาวเมื่องเขาพุดชา

ว่านิตดาตอกมิไรพวกไพร่

ครั้นได้ความตามนายค้อยกถายวชน ไม่หยกหย่อนรับมั่งมากกรุงศรี

เขาในวงทองธำมาศยาราชก

มาพร้อมทพระโรงรัตนกษัตรา ๑

๑ ฝ่ายพระศรีสุวรรณวงศ์ดำรงโลก

ไม่ฉายโศกแดงทวยถึงเชษฐา

บรรทมคืนแค้นองค่อดงการ ออกนงหน้าพระโรงรัตนธัศวาด
ทศพระเนตรเห็นด้ามพร้าหมณพเอยง

เรียกมาเคียงแท่นสุวรรณแดงบรรหาร

แค้นเคืองความตามเรื่องเคืองรำคาญ จะคิดอ่านตามองค์พระทรงธรรม

ทั้งสามพันต้นทวิชิตนง ช่วยปกป้องเวียงชัยโอศุภชัย

แล้วตั้งฝ้ายนายทหารชาณุฉกรรค์ เกณฑ์กำปั่นหมั่มทองดักถ้องชัย

คู่เด็กดรรบรรคาโยธาหาญ ที่เคยถวเรเกณฑ์ไปไคไรด้วย

แล้วตั้งเดินในทุ่งใหญ่น้อย ทาญจกยัยครองกันอย่าฉันทา

เราจะตั้งทองเที่ยวเตยดตอบ ถวเรพมภักเศพระเชษฐา

ครั้นเสร็จตั้งเดินแควดดา ชวนหาปรางค์มาศปรางค์ทชัย ฯ

๑ ฝ่ายมหาเสนาปราชายู มาจัดการเกณฑ์กำปั่นเตยงหวนโหด

บ้างเปื่อยนเสาเหลาเสาขะนายโน มีระขับกประดังเป็นดำกัญ

ท่าทางทรงทองชนดิงพิว บินจกการขับดอปลด

บรรจุพดคนประจำดาดะพน มีเวียงนรือท่ายหนาวง ฯ

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงเตรเกศกษัตริย์ โทมณัถหนักหน่วงเป็นห้วงทอง

เวลาชานสุวรรณเนบดตงก จังครั่งตั้งอึกเรศเกษรา

ที่จะยกทวยหาญชาญสนาม ไปคิดคามภวเรศพระเชษฐา

เที่ยวเดินด้องท้องทางกลางคงคา พิชธาโฉมฉายด้ายดุดใจ

เจ้าโฉมยงจอยด้วยนิศุเรศ พังพระเศรปกป้องให้ผ่องใส

ถนอมเตยงดูกันยักดอยฤทัย พังไปไกลกว่าจะกลับกันบับ ฯ

๑ ดังถวเรศกษัตริย์ชกเรศ รดเนครกตอกดองให้หมองศรี

รตถ์กรวณว่ากับด้าม

อันของหมื่นขอยจะดูตาย

พระเสด็จไปไหนจะไปด้วย

เป็นเพื่อนม้วยภูวไนยเหมือนใจหมาย

ถาทงไว้ใหม่ซึ่งจะครองกาย

เหมือนหญิงหม้ายมิได้พ้นคนนิทา

ถึงมีชดถเหมือนชดเพราะผัวจาก

เป็นหญิงยากจะไว้ตัวกตัญญูหนา

แม่นศึกเดือดเห็นชดโต้งโตมา

จะหนีหน้าหาใครก็ไม่

พระเมศดาพามียไปเสียด้วย

เหมือนไปรบช่วยรพจักรเป็นศักดิ์ศรี

จะรบเป็นเกือกทองรองจดี

กว่าจะแข่งจะวายท่าตายลง ฯ

๑ พระเตาโถมโถมตายด้วยดาบ มีเตาเรศระเกศประทุประทุรงดี

พรแดงว่าพระนพคุณควร

ใจจะตั้งด้วยศักดิ์ควร

ถึงรบกับก็จะไปเสียไปถนอง

ไม่ชนะก็ตอทางขวางแห่ง

อันทองคำธรรมรัตใช้ของแดง

ไม่เคียดบ่นฝังแดงผ้าเป็นราศี

ซึ่งเกรงว่าข้าศึกจะชักหาญ

มารุกาญรบพุ่งถึงกรุงศรี

ทงดำพรหมณความจรนค

ยังโศกจะเจตุดกุดโพธิ์

พ่แดงไว้ให้ภษาอาณาจักร

ด้วยความรู้พร้อมชีวิตเป็นนิจสิน

เหมือนดวงใจนัยนาอยู่ธานี

แม่นโพธิ์ก็ตายมันวายปราณ

ซึ่งนงตักษณจักใครไปด้วยพิ

เกรงเป็นทศรหาวจะดำราน

กัวยศศรที่จะไปมิใช่การ

อันหนึ่งทดานพันางจะหมางใจ

จะว่ารักชคเรศก่าเรษฐา

ไม่เคียดบ่นกลาคกลาไมตรีพิณย์

จะไปไหนก็ค้องพากันคดาคโค

อย่าตามไปเดยนี้ยังไม่ค้องการ

อยู่กอดอ้อมเกลี้ยงเคียงอรุณรัศมี

อย่าหยิกคุดูกยากัยว่าราน

อันหนึ่งเหลาดำอวธรรพนักงาน

ให้ดำราญเหมือนพ้อยในบุรี

ชั้นหนึ่งเจ้าเขยวักขันธงักกัก
ถึงทีไรว่าจะเข้า

อย่าควรคิดขัดข้องให้หมองศรี
พบพระพักจะหาพานคร ๑

๑ ขุพยงทรงพังรบดังตรีดี
กราบยกศรียกธิดาให้ธำวณ
ซึ่งบัญญัติมากจริงทุกสิ่ง
แต่ตั้งฮาร่านเกล้าไปตามทาง

ผู้จะขัดกับทรงดวงจันทร์
จะชนชนฮาดูแลทูลพดาง
เป็นมตทินฮารพัดจะขัดขวาง
จะฮ้างว่างกลางทะเลทุกเวลา

พระอยู่องค์พร้อมฮอนนาร
ฮามฮะระฮรงเครืองดังคนธา
ฮามเดวียเคยเทียบฮักรวนนา
ฮอมบรรทมแทนรคนฮั่วฮอด
แต่คิดไปใครเล่าจะเผ่าแค้น
จะคิดงัดแค้นคิดฮองฮอง
ทั้งไม่แจ้งแห่งเหตุพระเชษฐา
จะเทียบทของฮองฮองฮอง

ฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา

เจ้าประคุณทูลกระหม่อมของเมียเอ๋ย พระไม่เคยคดคากดปราดฮัก
จะนับเดือนเดือนดับไปนับ
ร่ำพันพดางนางฮะฮักฮัก
หม่อมค่านับฮักฮักฮัก

ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา

๑ พระเจ้าโสมโสมนายฮายฮาย
ถึงฮาล่งฮายฮายฮายฮาย
ฮอนทุกฮักฮักฮักฮัก

อย่าฮาวรณทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา
ฮามฮามฮามทบทเรศร์พระเชษฐา

เหมือนนกแว่นฟ้าแว่นเวียนระไว จงหักใจเสียเถิดเจ้าเยาวมาลย์
 ก่ออยู่ด้วยนคราสมุทรคง คอยท้าวทรงพระพรานาถังดาร์
 ฤๅจะรักใช้ใครรักษาพยาบาล ยอว่าเป็นภารุระพที่จะไป
 จักแต่เหตาดำดั่งรางคนางน้อยน้อย ทเวียบรอยกิริยาชฌาตย์
 ให้ไปด้วยพิณางในทางไกล จะให้ใช้คามประดาเป็นนารี ฯ

๑ นางคำนับรับร่ำพรานารต บังคมบาททองกรบาศรี
 พระรับขวัญกตยาแถวพาที ดวงริ้วเจ้าอย่าได้อาลัยวณ
 ถึงศอกพะไปแต่ใจอยู่ เหมือนเคยยกเคียงกายสายสัมพันธ์
 แนนลศพรทกรวมอุทร ก็เฝ้าจากนองให้หมองนง ฯ

๑ พระปลอบนางทรงประโลมโสมเมธา ถ้าจะรักเจ้าดังหงุดหงุดวณ
 งามโกธพจน์ใหญ่ให้ว่าจน ดะของหวัดนาถังดงพรางทราย
 ดุริยทรงรตนหมัดเมฆ ชัดเรกรังฟ้าเสดงาย
 พินักงานคตนาถเคียงนางเรียงราย หม่อมถวยเครืองต้นตันทนา
 พระไฉวธรงทรงเครื่องเรองจารี นางกษัตริย์แต่งองค์ทรงภุษา
 พรอันดั่งรางคนางกานถกตยา เสด็จมาทองทพดะไว้
 ถศพระองค์ดงนงนชนคานบ นางนชมรบหิตถาชฌาตย์
 ศรีสุวรรณทูลความนางทราวมวย วนนไต่ถูกขังจะดิดา
 ขาเกณชตาถาบทเชาบรรจบ พดรบห้าหมันทงบั้นพา
 เชิญพระพรศัสดัดถนคตดา ไปทอดอาเศวรามาตุงค์ ฯ
 ๑ ดั่งผดุงวรรณมาศศรีดงม พังต้นพรหมชมธัมประดังค์
 เชิญกุมารพน้องทงธององค์ ให้ต้อคทรวงเครืองดำหรับประทับประดา

ครันตร์รพเสด็จเสด็จดำเนินมา
อภิวาทาบทมตต่างทอดตา

๑ ขอมภยศรียชคตจนกณณะธรรณ
เจริญเกิดเกิดลาภปราบไพร
ศรัทธูรณธรรณธรรณธรรณ
จะเดินทางกตางนาลงดำเภา
ขอฝากองค์นางนุชสุดสาวาท

นางธรรณวิศม์เหมือนธรรณ
๑ นางธรรณทนต์เถียงดำเนียงแจว
แล้วทนต์พระอัยกาธรรณธรรณ

๑ พระอัยกาธรรณไปไม่เกิดชก
พระมารดาธรรณธรรณธรรณ

๑ นางธรรณทนต์เถียงธรรณธรรณ
นพระพระเจ้าบาจะพาไป
แม่นมไปไม่เกิดเหมือนนบค
อัยในวงนงแปลาทงธรรณ

๑ ดินธมฺพธรรณธรรณไปหรือจะ
จะกรากกรว้าธรรณไปจากกรง

๑ ธรรณนอัยธรรณธรรณธรรณ
ธรรณธรรณธรรณธรรณธรรณ

๑ นางพังก้านาเถียงดำเนียงพลอย

ไปปราธาทบิตรงค์พรอมวงศา
พระมารดาบิตรงค์อัยยงต์ ๑

๑ ธรรณธรรณธรรณธรรณธรรณ
พบพระพพามาพพามา

๑ ธรรณธรรณธรรณธรรณธรรณ
ไปเที่ยวธรรณธรรณธรรณธรรณ

๑ ธรรณธรรณธรรณธรรณธรรณ
ได้ธรรณธรรณธรรณธรรณ

๑ ธรรณธรรณธรรณธรรณธรรณ
พระธรรณธรรณธรรณธรรณ

๑ ธรรณธรรณธรรณธรรณธรรณ
พระธรรณธรรณธรรณธรรณ

๑ ธรรณธรรณธรรณธรรณธรรณ
พระธรรณธรรณธรรณธรรณ

๑ ธรรณธรรณธรรณธรรณธรรณ
พระธรรณธรรณธรรณธรรณ

๑ ธรรณธรรณธรรณธรรณธรรณ
พระธรรณธรรณธรรณธรรณ

๑ ธรรณธรรณธรรณธรรณธรรณ
พระธรรณธรรณธรรณธรรณ

๑ ธรรณธรรณธรรณธรรณธรรณ
พระธรรณธรรณธรรณธรรณ

ธรรณธรรณธรรณธรรณธรรณ

พวกเรือแห่แควดังขี้เตียงวงเวจ

พอดมอต้องคองใบครวไรเดือน

เห็นไรไรใบด่างระยางบน

๑ ท้าวทศวงศ์องค์มั่งมีเหี้ย

ชดย่นไหลหลังดงพร่งพรอย

ครนตมดังทรงมุงนากรุงแก้ว

เกษราอาอัยใจระกำ

๑ ฝ่ายศรีสุวรรณวงศ์ทรงกำบัง

เอนพยับบัพพาเราวกร

หวนชาดยโศกวัตรกระเด็นถวาท

อันแถวทางกลางสมุทรสุดกระเน

จยอกรวอนไหวทุกไทเทพ

แม่นเรนฐานยังมคาย

ให้พบปะพระองค์เหมือนจนจก

ยังราดกตรกทรายงอาดัย

ค่นาเกรงกตว้างาเกศราภ

คามกอนเคตอนเกิดชนทางไปถางหน

มีผู้คนชนไปนั่งระวงคอย ฯ

กับบุตรรวมใจให้ละห้อย

จนเรือกลอเบเกิดชนดบให้ถดบตา

กิงวงแถวยะตะชนทุกคนคำ

พิไราไศลาถิงถำ ฯ

พยับกนเกดบายท่ายนาหัด

พอดมคเคอนดังถางถางทะเล

ระนาคแถมร้างไปหางเห

ให้วาทกตวณญาเอกาภาย

ซึ่งตมอพอได้หอดมตทงหตาย

ขอพระพายพิคดังคองชอกไป

จะเบตอองปัดตทุกชนของใหม่ชงได้

เส้าพระทวยอ้างว้างไปถางชด ฯ

ตอนที่ ๑๘

พระอภัยมณี โคยสารเรืออุทเรน

๓ จะกล่าวของค้อยสารเรืออุทเรน ราชนครเจ้าพาราภาษาถึงหล
กุมกามันพเจ้าเขียวเด่นชัด ตามคำบดเกาะแก่งทุกแวงแคว
ไม่พบหัวเจ้ากรุงมถุราราช ค้อยอภัยมณีหาตะวันตกกวางแคว
แต่ค้นโดยโหยให้อ้ายแอ ตามกระแสน้ำสมุทรสุดสายตา
ถึงด้ามเคียนเคียดชนคดาคประหัดคเหต

หรือจะเรือพระที่นั่งกรมงหนา

นั่งตั้งด้อยไต่ถามพวกไพร่ เจ้าอุทรา โฉมฉายไม่ฉายวาง
ซึ่งผิดกอกกรรมมรณมฤตข ไม่มีอุธราพิทจักรอศวาง
ทุกคืนคำราดกนกนิมิต นารีศรีราชงานการจิราหิ
พิศตามทราชมธวาทักคดาคแคว ไม่พบแก้วนิยเนศวรของเรษรา
มาแต่เหลียวเบียดเบียดไกรวิญญา เห็นแต่ฟ้ากับน้ำทุกคำค้น

ทั้งกำปั่นบรรดาโอรสาหาญ ขอดหมั่นแค้นหลตามมาตามคณ
พลแสงทองส่องสว่างนางคณ ต่างยังบ่มรับกันเป็นสัญญา
กรรมเกอบโกตเจ้ามึงชิงขร ขโธขรชิงชิงถักนักหนา
เห็นเขาใหญ่ในทะเลหมื่นอนเมฆ ร่มรุกราชันชุ่มชุ่มใบ
อุทเรนทรงต้องถ้อยดั่งว่าง ดูไปทางโรคเรณินในไศ
เห็นรวงวิงวอนอยู่ไรไร จงบอกให้ย่นทุกผู้คน
บ้างดูขมขื่นมของบ้างมึงหน้า ยังโอดคาเค็มพิศคิตน

๕๘๘
ยศ์เทมเห็นทจะมคน

แะชนคณตให้ด้นทกนใจ

จึงต้องให้นายท้ายบ้ายกำบน

หมายสำคัญทั่วของด้วยตั้งตั้ง

พวกฝรั่งยกพาเราเข้าไป

ทั้งนายไพร่พร้อมมาในตำบ ๑

๑. จระเข้ดำตงพระอภัยวไลยภณ ซึ่งดำนบกขอมหิงงตงตว

กับคนร้อยคอยท่าเฝ้าทราจ

เบญจกัณฐิณรามาตย์หาเตย

เดือน มิ.ย. ๖๖

เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๙

แถมจำพวกยากไร้ ใครจะให้อะไร

คตบพจจวรมรณชไมพพเพณ

[illegible]

พระโศภนคัมภีร์มณฑล

๓๖/๖๐

๒๖

จะเปลี่ยนมาทำอะไรก็ได้

[illegible][illegible]

၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၃ ရက်နေ့တွင်

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

๒๕๖๓

การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ

[illegible]

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

๒๒๖

பெரிய அளவுக்குள்ளேயே

ลิ้มพริ้ง

[illegible][illegible]

๒๓๕-๒๓๖

มาจากกษัตริย์พม่า

๒๐๐

๘. เติบโตอย่างแข็งแรงเหมือนเช่นเดิม

แต่เดิมยากแถมมีคณาวิชา
แต่เมื่อใดที่...

ทองเรือแตกคองมาชยุบหน

๕ - ๒๕

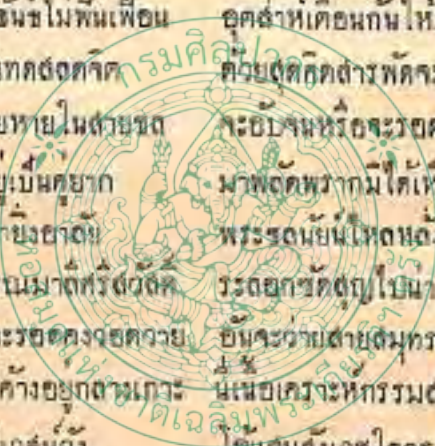
การวัดความเร็วได้ทางทฤษฎี

เมื่อนวนนพบริดาเอกพร

๑๖๖

ขอแถมเพิ่มเกตุรา เพชร

พยุขคตทางมากดางรด

มีขงเทยวเษยวเฬดองแตชบกด
บางกวมากผายเห็นหดยรีย
บางบนเจาขาวทะเลทวด

แผ่นโดยดาร์ไต้ฉันทารมณีนาย
พระโสมงรองนาหน้าศรี

๑ พวกดำทรงของคอกเค้เรนทร

ทอดต้มอบรอร่าในเตาคร

~~เด็กเร่ร่อนและคนจรจัด~~

ได้หมวกตาแต่อดกางเกงดำ

พวกโยเซฟก็รีบวิ่งเข้าหาเศียรา

ฝ่ายว่าองค์องค์เรนเจนประจักษ์

บทให้พจนานุกรมพระยาพิชัยโกศล

อัตราเงินเฟ้อของประเทศไทย

จังหวัดตามความภาษาจริง

เกิดอุบัติเหตุอย่างไร

๑ พระอภัยโคตม์ดับต้นพรหม

อนงค์เร้าเจ้าบุตรีคนา

แสดงถึงความตามหนทางผู้เชื่อ

อินทวาทโกศลกาพระางอน

ระบอบการปกครองของนายนา

ทรงบุตรหลานกหลายไป

กำหนดเกณฑ์ตัวอย่างไว้ได้

พวกไพร่พลดูต่างไม่วางตา
ยังจ้องดอยไทรไทรไถด้นักหนา
ขอใ้มาถว้เราเถา

จะถวายเบ็ดไถกับนายศรี
กับโยชิตนทาเมศรราช ๖

มาถึงห้าตึกเห็นคนบนดิ่งขร

พจนกรพรธมกนทงพพด

กรมการปกครอง

แฉะลงตามรอบโอบไฟพอด

ทหารเขาคดบดบดบด

กองพลทอญวิทยาการชนชาติทหาร

งามพระ โถมแดงคู่กับนิศนาย

ย. เห็นตรงกษัตราณาเขต

พระยาพิชัยดาบหัก

จงอยู่ในภาวะว่างกลางคงคา ฯ

คงตอบตามคำพิรังไม่งงงา

เมื่อข้าพเจ้ามาไว้ในตำรา

จนเต็มเรือนหอด้วยในที่สุด

พจนิกธาวตหมกรมใน

ควมมตความใดเห็นวาเปนเฉน

ยังมีใครเห็นว่าเป็นตาย

คุณดำเกียดเวียงมาเท็ดขุทาย

เราทนนชวตศรณอศิตวาย

ขอโดยด่างท่านพอเราถึงฝั่ง

อันพวกธาตการุณของท่านมี

๑ อุตเรนรแจ้งไม่แคลงจิต

ทรคพระองค์ดังที่แท่นแผ่นศิลา

โยธวัรรณมาตของพี่เขย

จะจัดแจงแต่งงานเป็นถาวรจน

เดี่ยแรงกิดคิตคามทราณธำม

จะกตบไขดังกากทาอาช

ยังใส่กศัลยกันแต่งแค้นเทวณ

จนอมจับอับวามในวิญญา

๒ ฝ่ายเดชาฝรังอยพรงพรม

เคียงประครองร้องเรียนนาคอกโม

หอมระนพนองคิตาวนง

ทรชนเราเศร้าอรรยคยงบาย

จึงเชญองค์พระอภิให้มานง

ต่างปราถัยไต่ถามนามกร

แล้วเล่าเรื่องเมืองผดกราชฐาน

ทยโถมฉายหายมาในวารี

พึงได้ความทราณธำมเห็นศตาดแคล้ว

ท่านผู้นายเกศราจปราณี

จะเชซึ่งหมายมุ่งไปกรุงศรี

ก็ตามทแต่จะ ใช้ได้เมตตา ฯ

เดี่ยดามิตรแทบชวังจะตั้งชาร

ชดนาหลังโหดพิโรครณ

บุญไม่เคยคู่ครองประคองดังจน

เชอศิดวรแล้วหรือนางมาวางวาย

ทั้งนาคมีโตงมธำมณหมาย

จะตามคายเดี่ยให้พินคนินทา

ชดเนตรพรงพรายทงชายชวา

พระพักตรนเศียรชบดบไป ฯ

เราห้อมด้อมเชงเชแล้วแก้ไข

มาอุบโธธำมพงค์ให้ห่างคตย

ห้อมอรรณยามาถวาย

กิดเดี่ยคายพระชคิยงชวณ

รวมบดลงกเหตยมผาหน้าดังชว

ทงบตรมารตานามชาน

จะจัดแจงแต่งงานภิเชกศรี

ฉนังกรพิศคามมาถำมเตอน

เดี่ยคายแก้วกตยใจใครจะเหมือน

การไม่ควรปรวนแปรมาเชเชอน

ต้องศตาดเคลื่อนเด่นหาให้อำตัย

รอกถามเมื่อเรือแตกต้องแยกย้าย
จะล้มตายวายวายหรืออย่างไร

๑ พระอภัยได้แจ้งแถลงเล่า
พยายามตามหาด้วยอาวรณ์

นำส่งตำรวจราชตายเพราะหญิง
จะผูกพันกันไว้เป็นไมตรี

เมื่อเข้าโดยธรรมาเป็นตาบด
ข้าอยู่ท่ายฝ่ายนางอยู่กลางดง

อินพวกล่อกไห้ราเหมือนคนโลก
จงหาหมอกแต่ให้แพ้ใจ

๒ อุสุเรนพังแดงไม่เคืองคิด
จึงดำรงดีดัดตาม ไหวพดลาง

๓ ไหวรับจับตามาโดยดก
ลงเดรรับรับโดยังไม่ตาย

พระบรมครูจะรู้อย
อยู่ทางทิศอุดรด้านตำราญใจ

๔ อุสุเรนพังทลายค้อยคด้ายจิต
แน้นตามไปได้นางจะวางวัด

เชิญพระองค์ลงรวมเรือกับข้า
พระแก้วมรกตชานวรา

แล้วแบ้มดรววดวนเดินคำเนิพนาศ
ทั้งต้องอิงคองนั่งยังนาวา

นางโฉมฉายพระเห็นเป็นโฉม
หรือจะไม่มรณาในดำคร ๑

รู้ว่าเราจะเป็นคู่สมร
เป็นทุกข์ขรอนรันทางถึงอย่างนี้

ไม่ควรจึงพระจิตตามารศรี
จึงพาทีมให้หมางระคายคำ

รักษาพระศบ่นภาวนารำ
ดังจะกำหนดการด้วยย่านไกล

ว โฉมเฉยเฉยภาษาโดย
เมื่อจะได้ราชองค์ของกันาง ๑

สุคริพรักใคร่ให้หมาง
จึงตม้างเห็นจะรอดหรืออดตาย ๑

อย่าไปคยามจันทร์เจดรัตนาย
จึงทอดทวยวาทาเห็นไม่เป็นไร

ไม่มอดมัวอมรนาอย่างดังชัย
แน้นตามไปก็จจะพบประต้อมกัน ๑

จึงความศักดิ์จะฆ่าให้ชาติญ
แดงพดกกันกับพระอภัยมณี

เที่ยวคิดตามพระจิตตามารศรี
นึกวาพของกันไม่ฉันทา

ยรยาครจากแท่นทแผ่นผา
จะเกิดอันคดางเรือคิดเห็นผิดใจ ๑

๑ อัสสัมชัญไพร่ให้ลงดาบ
เหตุทวงหนี้เด็ดทบบริด

ต้องทวยศรีสวัสดิ์ตามความเมตตา
คาพราหมณ์นครความตามคำรา
ขอพระองค์จงเด็ดจระเข้บนฝั่ง
ให้โชนางอดรัตนทรสันชาตย์

๑ พระอภัยมณีวงศ์ทรงด้น
จึงชวนลูกเจ้าตั้งการปรีชา
ถึงศัพทมเหศวรกายเบบหิน
เขานางเรียงเคียงข้างคราวกาย
โชนางเคยเคยอยู่เป็นศรี
เจ้าต้นบุญบุญแดงกอดกนไป
อย่าหมิ่นยักคิดทำให้ดูจาก
พิศกษากออยู่ด้วยเจ้าถึงเกาะ
ชนงไปขอให้พบดินแดนทร
ต้นบุญพิศได้บวชมาเพญทาน
พิแบ่งโชนางมดเจ้าพันทุก
จะเกิดโชนางให้ห้อยเป็นคู่กัน
พระราฟต่างทางพิศจักตั้งเวร

ระหวายทอชกออกศัพตลงไป

๑ อัสสัมชัญเห็นนางวังเขารับ
เรียกฝรั่งพริ้งพริมาอยู่งาน

นฤกระชากรเชือกขาดไม่หวาดไหว
บนศาลาให้เรือตึงตึงตรงตรา
โยเรือเราก็จมมาตติณนิกหนา
จึงทูลถามเดื่อยศเรือไว้
กอดไปดังด้วยกษัตริย์
ก็จะได้ไปสบายหายดำราญ ฯ

พระทัยกอดกิดได้ให้ดังสาร
กับท้าวบุรยาทรชนหาศทราย
ไม่ดัดตนชาตย์ให้ใจหาย
พระพณพ่ายชนาโศกาลัย
ตำราญรัตนวิหิตมัย
พิศาโศกอดอวยด้วยทโนชาทิน
ขอธรรมาศัพทของอย่าหมิ่นของศรี
ช่วยดังพญให้พันทนมทราน
จะพามครไปประเทศเขตสถาน
สร้างตมการภาวนามาทุกกัน
เกิดตมตมตมตมตมตมตมตม
จนถึงอนันตพพานตำราญใจ
นำพระเนตรมอญมอญจะห้อยให้

เหมือนห้อยให้ตมตมตมตมตมตมตมตม ฯ

ค่อยประกับประคองของกิดด้วยดังสาร
บ้างเรณูพณตมตมตมตมตมตม

น้ำดอกไม้อัดสรดระริน ค่อยพลัดพเนจรองค์พระทรงไฉน
 พอบ่ายเมียงเคียงคองออกกรนไครม ยิ่งทุกข์โศกนตใจจะไถดหาง ฯ
 ๑ อุทิศเรณูปดอบให้รอบชั้น จงคิดจันแรงใจพระไว้บ้าง
 อันที่พลากรากษย์ที่วายวาง ค่อยชุกคางแตกฝนทนมาน
 เราทำโรงร่มไว้เพื่อให้มิด จะได้คิดตามบุตรดัดดังสาว
 แด่ดังให้ไพร่พลพวกคนงาน ชนทำการกอนึ่งแห่ห้องศา
 ไม่ทันคำอำเร้าเป็นโรงใหญ่ ด้วยทอดไพร่พร้อมพริกกันนักหนา
 พระอภัยกับฝรั่งชาวตงกา ก็เกลียดชาวตงเดียดงเรือน้อย
 ไม่รู้ชื่อของนางกวางกัน บินดูคณียกรับให้กลับคช
 ทงพดจากามเป็นพดน้อย พดน้อยคชยเรียบรึงทงคณคช
 ให้แถมตักคชทางช้างชาน เสด็จคณางวโมขึ้นได้สาย
 พร้อมส่งพรทงพดพดน้อย คเริยเรยเรยทงไปคณทาง ฯ

๑ ฝ่ายบุตรท้าวเจ้าองค์ภาณุมาศ อร่ามณรคพระอภัยให้หมาย
 ให้ชุกคางของเรณูวางกลาง มีหน้าคางเคียงคองทงนอ
 แรกฝรั่งทงวชพดน้อยเป็นคู่ บรรเทาทุกข์ภัยใหญ่ไม่สร
 ปรมนิบคณคชราเจ้าชาทร ผลคณนอผลคณนงระวงภ
 พดน้อยถึงด้นพยับโพยม เขาจุคโคมถายระยางค์ง่างไฉ
 มีธงระฆังทงแห่งวงเงาใจ พระอภัยเมยแถมตักคช
 เห็นคณทงถายคณแถมคชระจาง คองคณคางคชคณคณคณคณ
 นาคระเร็นเป็นคชคชพดน้อย อร่ามทงเพชรรัตนจรรย์ราย
 ให้คชคณคณคณคณคณคณ เคยร่วมคณคณคณคณคณคณ

ซึ่งโหราทำนายไม่วางวาย

ก็ตรัวยดุษฎาจะพาไป

จะถนอมหรือว่ายังชยูกตางดมฺพร

หรือชนหยุกเกาะแอ่งตำแหน่งไหน

ถ้าพบนางกตางนาทำอย่างไร

จึงจะได้พบซึ่งเป็นที่ของเรา

ด้วยวิชาของคฤศ์เรามาเป็นมิตร

ครั้นจะคิดครัดใจเกรงใจเขา

แต่พรอญวาทองกนางนงเขว

รักข้างเราเจ้าจริงใดให้ดังวาท

พักใดให้ชามรงค์ครั้น

ดาร์พิศุขจนาส่งดาร์

ยังกตกยงให้ชดยดาญ

ธมดังวาทต่างนางในกตางกน

กบตงภษาศรัศตออดหม

พอกชดมวินรณกตมระน

แต่นวโยคโคกคตยรทวนคณ

ชบดะยณชดยงมไธยา

จนยามคกกรกกรนเดียกตณชต

พวกลยศกรยเคร่าดรรยดะหิยหา

ชดหคถยชชฐานกตททา

นชกนางเมอชดวรวกตงนพพรหม

แม้นดอรรวมมาดกรณร

นคชาคคณโคเป็นนคเสยดุดม

ชยาคตาดแคดวแกดทวเหมยณชารณ

ให้ได้นมชยนางเหมยณชยงเคย

พระกิตพดางกรณพดางให้วางเวก

เอกเรณกนทงชงชเนย

หนางนาคางพรางพรมดมร่าเพย

พระกิตยหตบไปนไธยา

๑. กรณรุงวางชว้างแสงดริเยนทร์

ชศเรณไผ่นันกระด้นหา

บรรมคณคางชงคตงพกตรา

แต้วเผยหน้าแกดดวรวรณมัญชร

เห็นดะเมารเกาะแอ่งตำแหน่งไหน

ให้เรอชชชนเปกนบมดังชร

ไม่พบนางกตางชดยงชวอรณ

เป็นนคชรชอนร่าพงคตงแก

ไธเมอโรพระโคเจ้าคตงจต

ให้ดมคคคตงชว้างไม่ห่างเห

จะชิงแขนแม่หนึ่งครึ่งหน้าแกด ชมกระแสด้ายส้มทรุดดบาย
 เหล่าจะเฆาะเกาะเกียนเห่หมอนเข้มนวด

งามประหลาดแดงหลาดตึงฉากฉาย
 ชะโงกเงอเมอแดงด้ายระบาย โอ้เดียวค้ายพม่าดเค้ดเดียว
 อนาคตของเชกเขนกกน หอนดะกักกอน ใจขาดยเห่ด้อย
 เดี๋ยง ไครมครนกลดองดงเป็นเกดยวเกดยว

ให้เปล่าเปลี่ยวเห่เห่แต่ปดว ในฉากร
 เป็นคู่เงอเงอจนเกดยกกอด ความระดก โดดเก้นเห่ดดชน
 ฝูงพมพพากนเกยดงมูว กงเห่ชชอนมอญกายเทยววายวม
 ทงโอมาราหุณพฟอง บารพพองพพพาดห่าฝน
 กระจะเห่ราในฉาชด ตูเกดชนกณกณดงน่านาฉาราย
 โอมกณนาคยงมด แดคยวเกดมาดงดาร์
 ยิงคดถึงพระชคยพพาด โอ้วบ้านฉะนนางจะชยงไร
 พอดให้ร่าวามจะชชวย ถ้าชคยพพดชยพพจะทำไฉน
 กงถรณนคเินพจจะชชย กวจะไดคกวดาตุตาดอง
 แม่นมพบเกดดาเทยวหาทว จะบวศตัวเดียวให้ชาคเป็นบาทหลวง
 ชะคกไปให้ระทคดตทรว จนเรื่ออว่งแด่นมาหลายราศวี ฯ

๑ จะกล่าวดำคำปั้นดินสมุทร กับนางนุชนางอรุณรัศมี
 ทงโอมยงของศดุววรรณมาถ กษัตริย์ศรีสุวรรณมาในฉากร
 เทยวคณคควาหาทงทุกแ่งเกาะ เกดอระเฆาะเราเข้มนเห่ดิงช
 ไม่พบองค์พระอมยอถายวณ เป็นทงุชวรชนได้กคยทงคณจว

แต่อรุณรศมีไม่มทุกกั
 ครนราตรพของต้องกุมาร
 แผลพระแกลดเกตุเคียนสว่าง
 พระชนนรชวณชมศารา
 ดูโน้นแน่เมื่ออรุณรศมี
 โน้นดาวรวงตรงหน้าอาสารใน
 ของศอรุณหลุดตามพระเจ้า
 นางบอกกล่าวตรงตวยตรงหน้า
 แม่นดาวกามาไกลในนัย
 ดาวดวงดำดำงามเฝ้ากระโต
 นนแนมเมศดาวระเ
 ดาวนคิศักดิ์พวยพวยมา
 โน้นดาวกันขึงช่วงดวงสว่าง
 หอนนรินทรดินธมูทรกับบศ
 พระชนนรชแจ้งโผางจิต
 ครนตักควนรชวณต้องกุมาร
 ฝ่ายดูรางคนางดำหริบทบถดอม
 บางทาทบรบเมมโหร

๑ ฝ่ายพระจอมในดศรผู้รณ
 ทบถขวากบถซ้ายรายรวง
 ครนดาวเคียนเกตุณตบพยบทำ

กับดินธมูทรตักดุษตักนฤณาม
 บรรทมแท่นแค้นเจ้าราญด้วยมารดา
 แค้นกระจำงคถางทะเลแค้นเวหา
 ให้ลูกยาหลานรกรจกใจ
 ตรงมือชดาวเต้านนดาวไกล
 ดาวตกลูกเคียนชยเป็นหมัก
 ที่ตรงหน้าดาวไกลชยไร้น
 ที่เคียนกันเป็นระนาบชยดาวไกล
 จะนวยมคมนาเป็นท่าโหร
 ฝ่ายระเียงระยางหางเดี่ยวย
 ศรระเริงหักหางชกกลางหาง
 เราเริงคดาชยคตมหาจุฬามณ
 ที่พรางพรางพรางงามดาวหามณ
 เราเริงชยชกตามตามตงกา
 ชยตามทักทักไปโหรหา
 เราคชยในไฉยาในราศร
 ดะพรังพรชมนชมนประณคตทศ
 ชยรางทแท่นตวยรณบตองก
 ทรงกำบนแค้นตงเป็นกชยตง
 ดุคคางเรียงมาในตำคร
 พระตริยาเยอชยเมตตมตงช

พระพายพัดพัดพาเกศราคร
เข้าระวากปากน้ำเจ้าประหลัด
พอเห็นตัวเจ้าเกาะชาวลัทธิ
พอกองน้ำดำทรงต้นสมุทร
พอกองน้ำดำทรงศรีสุวรรณ

เขาเด่นมาถ้ำเรเด่นไปมั่ง
ทอดต้นมรขเรียงขยู่เพียง
แล้วยังเป็นปากปลาดัญญาหยด
ทอดต้นมรขหมดแล้ววัดใบ

๑ ฝ่ายกองทัพอุสเรนเห็นถ้ำนั้น
จึงยกบรพณครุฑเป็นสัญญาณ

อุสเรนเห็นถ้ำถ้ำนั้นใหญ่
จะข้ามจึงลงลงไปก็ไม่ควร
ด้วยอยู่ห่างกลางแคว่งไม่แจ้งเหตุ

เห็นจะเป็นโศกร้ายในลายรด
จึงตรึงธนูเรือไซให้ไปถาม
หรือถนขจรยชตศิวราฤทธิ

๒ ฝ่ายฝั่งตรงกลางกองทหาร
องเรือเร็วรีบมาในวารี

จึงแจ้งความตามภาษาดังการุศ
หมายเรือเรชชขจรยชตศิว

ไม่หยุดหย่อนเด่นหลามตามกัณหา

ไม่เข้าฝั่งคิดทางไปข้างขวา

คาบตาแต่ไปยังโกลดกรัน

สั่งให้จุดปืนสัญญาณโกลดกัน

ขมมาทันนัดคางจันท

จะคบคังเคื่องใจไม่พอที่

คิดจะทำทางกระชวยไร

ทอดศอกถนัดถนัดเคียงหม่นใจ

ถนัดใหญ่อยู่ถนัดกลางวงคองศา ฯ

มาเรียงร่ายทางขยู่ข้างหน้า

ระวราหน้าห้องคองกระบวน

นทนิมหม่นการะพร้าวดำกับดอง

ด้วยการคองเรยรับจะขยับจน

เห็นผลแพ้พาดนิชกิดจน

มาเขยวปด้นพาวาพวกพาดนิช

ให้ได้ความเรยอวังหรืออังกฤษ

ให้แจ้งคิดแล้วจะได้เป็นไมตรี ฯ

รับโองการน้อมประณตบทศรี

มาถึงทัพใหญ่คงใจจริง

เราเป็นทุกข์จะมาถามความประสงค์

หรือเผ่าพงศ์พาดนิชอย่าปลื้มความ ฯ

๑ ฝ่ายเรียบเรียงกันขบขันนอก กรนจะบชกออกไปเองก็เกรงขาม
จำจะกราบทูลแสดงให้แจ้งความ แล้วยาเข้แล้วตามจะไปตบปราม ฯ

๑ ดินสมุทรทรงนั่งบัลลังก์อาสน์ ตรัสประกาศพุดจาด้วยกล่าหาญ
ใครใช้น้ำจากระไรจงให้การ นายของท่านให้มาตามนั้นนามใด ฯ

๑ ฝ่ายฝั่งวังกาทมาเฝ้า จึงทูลเกล้าทูลกระหม่อมแจ้ง
องค์พระราชโอรสยศไกร ของท้าวไทที่เป็นเจ้าราชวงศ์กา

ทรงพระนามอุทิศเรนเกณทัชหาญ มาแต่งงานมีมิตรสนิท
ช้างเผือกทรงผอกรตนกษัตรา ถวายรีดไธมถวายน่ายไป
จึงเที่ยวตามข้ามมหาสมุทรหน พามาพบพิกพระองค์ดังด้าย
ให้ธรรมาภัยคชอุคเฏศ จึงให้เรานำตามตามองค์กา ฯ

๑ ฝ่ายพระหนวยพิศตรัสรู้ ได้แจ้งเหตุหนวยถึงในกัณหา
ด้วยเดิมรู้อยู่จากเจ้าดังกา เขาจะมาแต่งงานกับมารดา
แม่นั้นใจไม่ต้องการด้วยรัก นนระคิดจึงชวนดวงสมร
จะหาหนวยนเศย ให้ช่วยมารดา พบมารดาจะได้ให้มารดา

ด้วยใจเด็กเกิดคลาดทะยานจิต ถ้าเรูปุทธหาญอีกไม่ปรึกษา
จึงว่าเหวี่ยงย้ายฝั่งราชวงศ์กา เทยงหัดบาศาตามแปล่าไม่เข้าการ
ซึ่งท้าวไทอยยกากรุดผัดก มีถิ่นกษัตริย์กัณหา

จึงยกราชธิดาบุพพาต มาประทานให้กับบุตรเรศวรเรา
เดยงนมารดาถูกอุยูน ชนชาตินี้ จักนำมิ่งหมายแปล่า

จงไปบอกเถิดว่าของศานางนางเขาวุ อยุทธเราแล้วอย่าคิดไปคิดความ
แม่นนระคิดจวตตายเดยตายกักต อย่าอีกอีกจึงจาบท้าหยาบหยาม

๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘
 ขนบตาขานอขนมอยยักก
 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘
 ทงตลกเอาเขากว้าเป็นมารตร
 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘
 ตงแต่นดืบไปตลกในควา
 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘
 ทนคตณคพลงเคยทงคราว
 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘
 ขนสั๊กเดื่อเห็นอ ไดฉฉไนพรหม
 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘
 เนือถลบเหินควาเป็นสั๊กนกทะนง

ไม่ควรรบกวนผู้บรรณาธิการ
จึงทูลขอทูลจะกราบทูล
จะบอกเขาว่าดังคำว่าเป็นสาว
ตั้งว่ากล่าวทูลจะขาดญาติวงศ์
จะห้ามไม่ให้เป็นเมียไม่เหลือทอง
ถัดแต่แค่จะทรงพระเมตตา ฯ

เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
กราบบังคมทูลขอพระราชทาน
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ตั้ง

๗. เคยร่วมจัดแต่งหนังสือหรือ
กระหยศกราดเดี่ยวให้เรียนพระเดยวณ
ด้วยทรงใจหมายจะฝากซึ่งชาคน
อย่าหาเหตุเกอเกอเขอไม้อาย
จะพาเราไปคบกับคนมาฉนผวย
เราฝากกยอขกับเขาเราอองกา ๗

๓. ดินสมุทรทั้งห้าทำด้วย
พยายามตามแต่กิจจริงเมกตา
เราด้อยกว่าฝรั่งอยู่ยง
ไปเรขมณฑลเป็นบุตรของ
แม่มีนวกดอแต่จะด้นลูก
เว้นแต่เข้แม่คนลูกชื่อนใจ

ผู้ที่จะขอพึ่งพระมหาเวรณา
พอเป็นราชวงศ์ใช้หมั้นใจของ
ประ โธมประเทธาวะ เหตุอันนี้ไม่มีดัง
จะได้นั่งอยู่เด่นเย็นเย็นใจ
เขาคือถูกที่ประสงค์ก้มก้มลง
เห็นจะไม่ผูกพันลงพันเพี้ยน ๆ

๕. นางฉวยจิตยุดหยักทางเมือง
เห็นพดณตักตวงขวยตักเกอน

๑. ข้างเหนือบนถนนพระยาไชโยจะเห็น
 ยี่สิบเจ็ดชื่อนักโรนาโรค

พองฟูเกล้าเผ่ามหมดกแดง
แดงนางนกตริกไปเกรงไพร
จึงชวนลูกออกมาลงบดลงกนออก
พอพระธามาตย์เห็นพาดนชาย
ศรีสุวรรณน้อยชดพดะโก
ดำด้นแม่มกมกรานอย่างนพด

๑ ฝ่ายฝั่งตรงกันมาถึงเจ้า
นายกำนันพนาเห็นว่าคนไทย
บอกกับราชชื่อนั้นแล้ว
อันโฉมของศรีสุวรรณนั้น
ว่าเจ้ากรุงมณฑลราชประดาดให้
ทูลถวญแจ้งจริงทุกสิ่งอัน

๒ ผู้คนรเื่องให้เคื่องรด
เหงฮร โดมโทรมหน้าเขาฉาเรด
ม่งเห็นตัวมหมนหรือไม่ว่า
บึงโกรธคำทอคือเป็นเขิน
แดงเรณูองค์พระอภัยมณีนพาด
คงคิดขานการศึกชวศรศรศรา
พระอภัยเดียนว่าดินด้นมทร
จะแจ้งความตามจริงทั้งวังใจ
คิดจะใครไปดูให้รู้เน

ด้วยรักเพียงชวามารศรี
กอดจจะมีศึกใหญ่ไม่ดบาย
เป็นทอชกจาชานการทงพดาย
นาง โดมฉายเรณู โทมบดลงกรคน
พระหนอไทก้านบนมจอมกษัตริย์
ดำนกษัตริย์พดจาประดาดใจ ฯ

จึงกมเกล้าทูลแจ้งถวญ
ไมโทใหญ่ชวามารศรี
ราชบุตรพระธามาตย์
ประดวยมชอ ในเรือใหญ่
บดคิดด้นมกรณชวญ
เหงมกษัตริย์พดจาประดาดใจ
ดง โครธคิดกับพาดให้ชวาศเกิด
จะแก้เผดไพรไมหมนเร

ชวามาคยว่าชวพเจ้ามโกเห็น
จะจับเป็นถดเผดเขาเถดททา
นารวมชวณนารวมศรศรศรศรศร
รศรศรศรศรศรศรศรศรศร
รศรศรศรศรศรศรศรศรศร
รศรศรศรศรศรศรศรศรศร
รศรศรศรศรศรศรศรศรศร
รศรศรศรศรศรศรศรศรศร
รศรศรศรศรศรศรศรศรศร

แค้นนักตรรกตราหาอุบาย

เป็นไรที่ตรงจะขยันท

ชนแยบยดกตศักดิ์ประการ

ประการหนึ่งถึงจะโกรธาโรธร้าย

คอยคิดอ่านการหักให้ถลอบ

อนึ่งว่าซำคักขยันท

ตั้งตั้งเกดเหตุผลกตอุบาย

อนึ่งให้รบทหอบไธ

ทงถอยคำดำหรับบงกคน

ประการหนึ่งซึ่งจะชนะศึก

คู่ทองทกรยาในท่าช้าง

อันพวกพ้องของเรามาถอย

แต่จะขอเอาดำเจดาม

ให้อ่อนใจไพร่พลคนทั้งหลาย

ไต่ไต่ถามความที่พระธิดา

๑ ชุ้เรนเห็นจริงทุกตั้งถิ่น

ไม่ข้องขัดครัดคอบว่าชอบใจ

พอลามไต่ให้รู้ว่าขยันท

เราจะไต่ไปตั้งกาไม่รำไ

๑ พระแยบยดพรพรายภิปรายตั้ง

ตักตักหนึ่งหมอบตั้งถอยวิไธ

ไต่แบบคายแค้นจ้งห้ามตาม ไบราณ

การบุรุษรู้ต้นทุกถิ่นฐาน

เป็นประธานทในภายของนายทัพ

หักให้หายเหือดไปเหมือนไฟดับ

แนบจะจับกใหม่คนให้ตาย

จะใหม่หักเห็นไม่ได้คงใจหมาย

คนแบบคายศาคทงกาดังพด

ททาวไม่คอยศักดิ์ของฉกฝน

อย่าเตือนพจนดาราเหมือนงาช้าง

ของศรของศรทกขยันทให้หายอย่าง

อย่าระวางไว้ใจแก่ไพร่

ภักจะขอถอยในทอหนั

ไปมาบหักมปรามตามวิชา

จะเวียงน่ายตอบใหญ่ให้มาหา

นางจะมานั้นมันหรือฉันท ไธ ๑

ตมกตยันทจรมัโทษ

ถ้าแนบไต่เหมือนขยันทแนบยันท

จะขอแต่พระธิดามารศรี

เชิญพระพี่ชายน้องให้กตองใจ ๑

ให้ฝรั่งหมอบบงกทให้

ดำรงใจจบหักถ่มตถาว

พระเบ้าเปิดเตียงดำเนียงเอก เฒ่าเต็งฟังแว้งแก้งวานหวาน
 ตะห้อยหวนศรณพองบรแดงตาน โอ้อึ้งฮารุริยฉายจะบ้ายคต้อย
 พกคาดแกว้งแกวตามาวาเหว ท้องทะแดงเปล่าให้เค้าร้าสร้อย
 ป่านพองตองคนกับตูกน้อย จะดอชอยไปอยู่หนตำบลใด
 เรือเรือเรือยวรายพดแผว เหมือนเตียงแกว้งกตอยจิตพิสมัย
 หอมรวยรวยชวยรินนฤตย เหมือนโกล่โกล่เข้ามาแล้วแกวพิชัย
 เขาบอกวามในดำเรือกาน หรืออวรรณมาดเจ้าพิชัย
 ดินสมุทรไม่มาหาบิดาเลย พ่อจเรบไกรเจ้าเจ้าพ่อชา
 แม่ช้อยดากับเหมือนมนหมาย จงแหวกว่ายสายสมุทรมาหา
 แฉกแหบหวนศรณพอง พระมดงวาไปในเพลงวังเวงใจ ฯ
 ๑ ดูคเณนทอบกบพนง ทหารกลองที่พลกตบโหด
 แต่พวกพ้องขององค์พระอภัย เกยเร้าใจกตบโหด
 ทงกองทหหนอนวันทรต้นตมทว อยุ่ไกลดศรชอยเดินพอเห็นหง
 ฟังเตนะเพวระเตียงดำเนียงคง บ้างหอบบ้างก็ฟังจนจับใจ ฯ

ตอนที่ ๑๙

พระอภัยมณีเหาะขึ้นสู่สวรรค์ชั้นฉัตตพารา

๑ ฝ่ายสุวรรณมาตย์ศรีสุวรรณ ขยพระขมกนทอาภาบนใหญ่
 พงดำเนียงด้วยพระอภัย กิจาได้ด้วยเศษพังแคหรงมา
 ทงถอยคำราเวียกดำเหนยกนเห็นเที่ยงแพทวโนยให้ไปหา
 ดินสมุทรดังคิดตงนาค จึงทวงถามนโมใคร
 คอยทรงฤทธิ์บริบูรณ์ของอภินันท์ เห็นแผนกพระองค์อยู่ด้วย
 ชำระขอทอดอาอาดำใจ แดงดูไฉนรับมาทราเรา ๆ

๑ ต้องกษัตริย์ครีวว่าของอภินันท์ เขามั่นพระบิดามากับเรา
 ครอบครองไปไต่ถามตรึงดำเนย จะคนใดคือไปไหนมิด
 พวกฝรั่งดงเกาะวาได้ คอยเรศของหมองใจไม่พอ
 ด้วยรุกเขมรเม่นกัการเสียด ภัยพระพันเทรอุยด้วยมัน
 อยาจะไปให้พบภูวเรศ ถิ่นเจ้าเขตทวารวดีจะผอผน
 พ้ออย่าไปใจเดียงคืน อยู่กับน้องบ้องกันพระชนม์
 ดินสมุทรห้ามว่าอย่าเด็ดจ เหมือนขามเรศของอโหมพท
 หลานจะไปไต่ถามแต่โดยดี ภาวายางจากสัตว์ผมอ
 พระไปเรือเมื่อไรจะไปถึง จะเหมือนหนงชนองนาตาไปหรือ
 แม้นพบปะพระบิดาจะหารอ ไม่นัดคิดออกพระองค์อยู่ด้วย
 แดงจาดแจ่มแจ้งเกรียงดำหรัยท หนีบขาวรุดกายทงซ้ายขวา
 กระโถกโหมโชนลงในคงคา แดงดักดำดำคังคังไป ๆ

๑ ฝ่ายโอรสขององค์อรุณรัศมี ก็คิดว่าพศกนาราร้องไห้
พระเจ้าบิดาช่วยด้วยใจไว พระพิไผ่บุตรอดจะอดตาย
ทั้งต้องของทรงพระธิดาองค์เล็กแก้ว นางเคียงเข้าเฝ้าโอรสนางโอรสฉาย
พระพิไผ่ไปตอกไม้ตาย ขย้านววยเดยมานั่งคอยทั้งความ
ศรีสุวรรณนั้นไม่ไวใจฝรั่ง จึงตรัสสั่งนายทหารชาญฉันทนาม
เร่งเตรียมเรือเพื่อสำหรับรับสงคราม ไว้อัดลำนับตั้งตามประจำการ
ออกแล่นลอยคอบคอบอยู่ห่างไกล ครั้นรุ่งก็ระไกรไกรให้หลาน
อังกฤษบ้างคนก็คอยตามติดตาม มาเตรียมการพร้อมพร้อมระวางภัย ฯ

๑ ฝ่ายพระหน่ออินทรธิดาสมุทร คำนวณฤกษ์มหาสงกรานต์
แต่เห็นตำราทำนายเป็นพิศนไป ไม่เป็นไรแต่แต่เด็กคน
แต่เพียงมีกบเข่าขมิ้นหยก ดินสมุทรเห็นพิศนของตน
ก็ขอแผ่กายวายมนต์ในน้ำรอ เป็นอันบนบานไม่ครบคราน
เห็นพวกพดกนหดบริบทนาย ก็เกิดอนกมลกลางเรืออยู่เหนือหาดตาม
ทนต์อยู่รักถวิลจนจวนจวน จึงได้ตรามคนเห่ตามนามทนต์

เห็นบุตรรักทรงนางดังงกขาอัน เจ้าอุทธบาทนงคราญทศ
ไม่ทันถามความ โศกแค้นทั้ง หวังโศกกลองเกิดออกกลองเด็กกลาย ฯ

๑ จอมกษัตริย์ทศนาเห็นอุกแก้ว เหมือนตายแล้วเกิดใหม่ให้ใจหาย
พระชนนีในโหลหลังดงพรังพราย ประคองกายกอดนอนไว้นับของศักดิ์
ดังดาราบุกรุดตระริตระยิบระยับ ย่อมทนไต่ถามตามประดังศักดิ์
ดังคำดั่งจะประทักคำระงอก ก็แผ่แสงทรงโศกขับส่งไป ฯ

๑ แขนงฝรั่งนั้นถวิลชอญหาย เห็นเจ้านายนั่งเฝ้าเขาแก้ว

ที่เหลือนายไพร่หรือไพร่
เที่ยวไต่ถามตามองค์พระทรงเค
จนไปถึงกรมจักษกร
จึงเกณหาพลรบด้อมทบท
พอเสียงปืนเป็นต้นคำ
ดูว่าด้อมกรถึงพระผ่านเกล้า
เชิญเดชะจกฺวไนยไปเกศรา

ยกกำปั่นใหญ่ให้ไล่โคตกา
ทุกประเทศทางทะเลเที่ยวเฝ้าหา
พบพระธำมรงค์ที่จก
เดชะจกฺวไนยมาทบท
ก็หมายมั่นว่าพระองค์ไม่ส่งกา
จึงคือเจ้าโคตกาเข้ามาหา
พระเจ้าอากัฏหะห้อยคชพรองค์ ๑

๑ พระธำมรงค์มาด้วยบุตร
จึงตรึงขลุ่ยที่เรือนเจนนรงค์
เมื่อเรือแตกแบกนางมาดองฟ้า
กับเรือน้องของธำมรงค์
เคระบฏศกนพระมาประพบ
คงได้คู่ด้อมด้อมพร
เชิญไปดำกำปั่นของดูกรก

ยังเด่นด้อมด้อมด้อมประดงค์
ในพระองค์ด้อมด้อมบุตรธำมรงค์
จึงได้กำปั่นใหญ่ไว้ใช้ด้อม
เกิดเด่นด้อมด้อมด้อมหาในด้อม
ไม่ด้อมด้อมด้อมด้อมด้อม
ด้อมด้อมด้อมด้อมด้อมด้อม
ให้พบพลกรรณบุตรด้อมด้อม

ประภาษพดางทางด้อมด้อมด้อม
ให้ทราบกรรณบุตรเจนนรงค์ ๑

๑ ฝ่ายดูกรทำเจ้าธำมรงค์เป็นเดิม
เรียกกุมารหลานเจนนรงค์ของ
ช่วยชีวิตนิษฐานของธำมรงค์
ไม่ด้อมด้อมด้อมด้อมด้อมด้อม
เขาเคระบฏด้อมด้อมด้อมด้อม
ทั้งเพชรนิลจินดาประทาน

เด่นด้อมด้อมด้อมด้อมด้อมด้อม
พอเด่นด้อมด้อมด้อมด้อมด้อม
ให้กินได้ด้อมด้อมด้อมด้อม
พดางแนบกายด้อมด้อมด้อม
เพชรรัตนจินดาประทาน
พระกุมารเห็นหน้าแล้วว่าพดัม

ขย่ำว่าแต่แก้วแหวนแสนสมบัติ ถึงจะจัดเอาอะไรมาให้ฉัน
ไม่มุ่งมาดปรารถนาสารพัน ขำรักแต่แม่ผู้พรรณนาดี ๆ

๑ พระอภัยมณีร่ายสัถยบทพระสงฆ์ แกล้งแสร้งชวนอุคุเรนอันเรืองศรี
ขย่ำทอขบถ้อยถ้อยความเตยตามที เชิญภูมึมาไปหาสุภาวดี ๆ

๒ อุคุเรนฟังว่าคชยนาถ เหมือนหงทุกขจักเหวี่ยงเขาทอด
ดังดาตาคันหนคนทองปวง ตามกระทรวงซ้ายขวาสืบให้ตา

หงดำทรงขงทองเป็นต้องแล้ว เด็ดแฉ่ฉายหลังคาเดชาข้า
หัดเกนเจนเป็นอันประจักษ์ เขาเคียดถากันใหญ่ดังใจจง

อุคุเรนวิ่งเร่งบนเทววิศ เขาฉีกเกลี้ยงท้องท้องดัง
ไร้อุหร่ายปราชญ์ของมาตยของ แฉ่ฉายดังทรงฉับเปลวเนาวรัตน์

ถดขององค์ทรงตัวมกรวมฉับ คุมประกับแต่ดอนเพชรเจดะหวัด
บันแห่งเนืองเพื่องพระหนกกระหนาบ แฉ่ฉายดังทรงฉับเปลวเนาวรัตน์

แฉ่ฉายดังทรงฉับเปลวเนาวรัตน์ แฉ่ฉายดังทรงฉับเปลวเนาวรัตน์
แฉ่ฉายดังทรงฉับเปลวเนาวรัตน์ แฉ่ฉายดังทรงฉับเปลวเนาวรัตน์

จ้ามรงศุกรหิตถจักรดีพราย เป็นอย่างเอกอวดหญิงหญิงใจหาย
ดัดดัดเด่นาเห็นบริกรรมถ้อย พระกรซ้ายเกยงฝ่าเขดหน้ากรรอง

ด้านขุหรัดถูพรากหน้าทอง ดันมมอดอดได้ใจทองดอง

ทหรวบับถอบนขบถ้องข้าง ดัดดัดของพระบาทเพชรเจดะมา
ตามเยี่ยงอย่างยศศักดิ์คอยรักษา

แต่เริ่มพระอภัยให้ไคลคลา มาเกศราดำใหญ่ดังใจปอง ๆ

๑ ศรีสุวรรณเห็นมารบค้ำบัพ แต่สุวรรณมาดีเห็นเข้าห้อง

จึงปราถนาคำถามเนือความพลาง เสด็จนางพูนซึ่งอยู่ห้องโต
 พระไปรดด้วยช่วยบอกโฉมเงลา ให้หนึ่งเขี้ยวรับแจ้งแตรองไข
 ว่าพระชนนีนางจะขาดใจ กันแต่งให้โหยหาไม่ราวัน
 จึงใช้ข้าพยายตามแสดวง พระก็แจ้งความจริงทุกสิ่งตรพ
 ช่วยเจ้าโฉมโฉมสุดาวิลาวัณย์ ขอร่ำให้ขวัญเนตรหมางระดวงใจ ฯ

๑ ดินดมุทรสุดเคื่องช้าดิ้องค้อน แถ้งคัศรอนขวางความตามวิชัย
 ปรากฏหูกจันกระไร เขาร้องให้ไม้ทันท้ายวายนาคา
 ขึ้นจะเผ้ารับพบผู้หญิง ขึ้นจึงแจ้งใจวังซังหนักหนา
 มิใช่การภารธุระพระบิดา แถ้งต้องซ้ำจำให้ใครไปโดย ฯ

๑ พระอภัยได้ฟังดินดมุทร จึงว่าดังเด่นทาบนิดาเอ๋ย
 ขอร่ำว่าขุนหุ่นพันเศแสนเผด เหมือนกรวามเขยช่วยพระพระบิดา
 อันของกอกุสเรนผธารม เรือยกรวามยอตรงเหมือนวงศา
 พัดโดยธำรทาทกรบถเรอมา จึงเห็นหุ่นผู้ถนอชกถอยอุทัย
 ช่วยบอกความตามแต่แถมของเจ้า นาคาใดเราจะคิดเห็นเป็นใจ
 เชอเป็นคู่สร้อยอไร มิใช่ใครนอกนั้นจะกันกาง ฯ

๑ ดินดมุทรสุดแก่นให้แน่นจิก ทงสุดกิดธำรพัดจะรัตขวาง
 ดงจวกแท่นแก่นใจรองให้พลาง มาหานางนางจะอนกถินนาคา ฯ

๑ นางอวมตชดกถดองคัโฮรได้ แถ้งถามไถ่ถูกนัยจะห้อยหา
 เมื่อตระภทเขาตามนิดา เขาพูดจาวากระไรไปหรือยัง ฯ

๑ ดินดมุทรพุกาประดำริช นั้นแต่คือตัวความมาตามหลัง
 พระรักเขาราวธงกาหรือซ้ำรัง ขอร่ำกับมอกความถูกตามจริง

เดี๋ยวนี้เจ้าเราจะรีบไปอภิเษก
เห็นรูปร่างข้างเรา ก็เพราพรึง

เป็นองค์เอกอัคราพรมาหญิง
จะต้องทวงดูคนเดียวเทแล้วแม่คุณ ฯ

๑ นางแกดถึงงานาเมื่อเห็นอแล้วเจ้า

ถึงดูรูปกัน ไช้ใดเคยกัน
เดี๋ยวนี้เจ้าจะให้แม่ไปหรือ

อะไรเจ้าไกรเกรียวทำเฉียวคุณ

จะมาว่าข้าพเจ้าทำบุญใด

กตัญญูขอเรากรรมนึ่งร้องให้

พระบิดาว่าท่านประการใด

อย่าว่าไรเลยช่วยแปลให้แม่ฟัง ฯ

๑ กุมารว่าพระแม่ไม่เห็นคิด

ประจักษ์มามากน้อยไม่ถอยหลัง

แต่เห็นจิตพระบิดาเห็นจริง

รักยิ่งพระบิดาจะให้คน

ให้ดูอุยามาตามความพระแม่

ว่าตามแต่ประคองทศไมตรีกัน

พระมารดาอย่าฟังของย่น

ดูไม่คิดไปลงกระจะว่าไร

ถึงฟังคงเห็นแม่เจ้าธรรม

ไม่หลอหลอนเลยพระของศกยาตั้งย่น

จะสั่งหาณดาญชวนให้บริวาร

ว่าแต่ใจของพระแม่จะแปรเปลี่ยน ฯ

๑ นางพิศความยามวิโยคยังไถ่ถา

ให้เห็นคำพระขมัยไกรจะเหมือน

เฉยแรงท่วงตักในบิตบ่อน

มาแปรเปลี่ยนเฉยไม่รับให้อยบ้าย

แต่แรกเจ้าเราว่าผัวเป็นข้อชา

จะเอาหน้าไว้ที่ไหนหน้าใจหาย

มีรอยอยู่ดั่งชันช่อวาว

พลงพุ่มพ่ายรตนาแล้งพาที

กรรมของแม่แม่แล้วถูกแก้วเขย

ไม่ควรถ่ายด่าพิดจะบัดดี

เขาเลื่องลือชือชื่องดงเพียงน

ตายเฉยดึกกว่าชือรับประมาณ

๑ ดินดัมพรสุดแสนสงสารแม่
ที่จริงจิตบิตุเรศของถูกยา
จึงให้ถามตามข้อขอยาถ้อย โทน
เขาไปแล้วออกจากร่างตัวพัน
แหวนดวงนันทานวนฉนวนมาให้
ถ้าคนมรณยังกลับตาย
ถึงขอเงออีกฉนั้นไม่พ้นผูก
ดีพอต่อพ้องทางประณมบังคมตา

ชุกดำหิแก่แทนบิตุระอันว่า
ไม่ว่าเราจะอ้างเขาอย่างนั้น
ถึงจะโกรธก็แต่ว่าชุกดำหิถน
แม่เชื่อนั้นเกิดนะจำอย่าเพ้อตาย
จงเก็บไว้ค้อยว่าอย่าให้หาย
จะทองสายดังวาดเถาของเรามา
อยู่แต่ดั่งตามทีประดีประดำ

แม่อรุณศรีมีมานเหนียว
ไปอยู่เป็นเพื่อนบริษัทยาแม่ของ

ถูกออกมากับพระพิศนศรดีเรียกของ

แล้วจึงคอยกระซิบดังกนทงดอง
พระศรีของมารวม ให้บริวาร ๖

๑ นางอรุณศรีมีทั้งพ่อ
ถูกตายจริงจึงมาหาบิษัทยา

ว่าแม่เจ้าเขยกรรมจะทำไม
บิษัทยาให้จงถามตามสงคา ๖

๑ ดินดัมพรออกมานางบดงกนธ

แม่สุวรรณมาถึมีชยาทมา

แล้วแกล้งบอกตามจิตประดิษฐ์ว่า

แล้วถั่วไม่รู้จักมีอีกไป ๖

๑ ชุกเรนเห็นท่านองจะของชด
อาบนำรอนกอนเจ้าอาเจ้าใจ
บิตาเจ้าเล่ากรอຍเต็มจิต
ไต่ขอถั่วใหญ่ทานให้บิษ
จึงตองตามทวามสงวนนวดทง

ยังถลุมถลตกล้างแกล้งแกล้งใจ
เมื่อไม่ไห้แล้วถั่วจาดำพัน
มิไรคิดโทษยกเหยกมาตลตกรัก
นางสุวรรณมาถึนชของเรา
ไต่รับของคพระอภยมาให้เจ้า

เจ้าพระยาบดินดีเดชาอรัญญโรจน์

มาที่เราคงจะคิดถึงท่านอยู่ใน ๗

๑. ดินถมกรุดจาประตูเด็ก

ทรงเราตถกโมตงอยางตงตย

รับตามกฐาญใดเป็นไร

หรือจะให้ช่วยเจ้าให้เข้ามา

เราตามคิดบุตรงัดกึ่งพบ

ไม่รักคนนอกพระเจ้า

เจ้าเมืองพุกองหนีไปตั้งที่

จะได้ทำเมืองงามเอาตามใจ

ก. ๒๒๒๒ ๒๒๒๒
ก. ๒๒๒๒ ๒๒๒๒

ถึงจะเด่นใส่กาเจ็ดตาไหน

กตเวทิตะ

๑๒๕๕

๑. ยุคเริ่มทวงถามคืนแผ่นดินไทย

นางสาว อรุณรัตน์ วรรณรัตน์

คหบดีของเขาส่งมาอย่างนี้

เหมือนหนังสือตามถนนไม่ควรดู

อัมรินทร์พระยาภักดี ไททอง

ไม่ขอรับตกนรกถึงรังเงาเขย

จังหวัดบึงกาฬ

[illegible]

๔๐ ไร่ หักพื้นที่ปลูกข้าว ๑๕ ไร่

กองการปกครองส่วนท้องถิ่น

พระกรรณกบ ไฉนโรมา

क्रमेण कथयति यथा रोषा क्रोधादिभ्यः ।

๑) พืชที่พบในป่าดิบชื้น

อะเนกนบตบยงปตกฐตฐววง

๕๔๘ รถมเหวกลูกคนพาล

เราพิมพ์ตารางงานออกไม่หมดยกตัว

กองเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

พทลงยอนม เหม เเคหอง

๑. ๒. ๓.

๑๖๖๖

209

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1

พระยาพิชัยดาบหัก

๒. ๕ ๕ ๐๐

[illegible]

NOTES FOR THE EDITOR

ชนรักษาคัดขังขังกตเวท ย่อมเป็นที่สรรเสริญเจริญคน
 ทรงแสดงนอภักดิ์ญัตตาเรา เทพเจ้าก็จะแข่งทุกแห่งหน
 ให้ทุกขรอนงอนหงอทรพด พระเวทมนต์เดิมนุสตายทำตายยศ
 เพราะบิดามาคือยศเกรน หุณเรียมมากอันพันก้าหนด
 เจ้าทำผิดก็เหมือนพ่อทรยศ จึงยอมอดเข็นคู่พ่อแต่พองาม ๖

๑ ดินแดนทรุดจะคิดถึงบุตรศรี ไม่ดังแตกคอก็คัก ให้นักราม
 ที่สุวรรณนครเห็นหลานจะเนาความ จึงตอบคำถ้อยคำพอนำทาง
 จะถือโทษโกรธไปก็ไม่วอ ดึงระมอให้ก็คงจะรักขวาง
 ด้วยหญิงชายชายก็คิดระบอง ก็ไหนจะยอมไปเหมือนใจจง
 ถาแน่นหมั่นตบตบมาด้วย จะให้ช่วยฝากฝังดังประดังค
 นี้ไฉนก็ไม่วางใจพระองค์ ครมของเขาด่านนั้นอย่างไร
 แม่นโถมของปดใจจะไปด้วย ก็คงให้วนเวียนจะช่วยผูกแใจ
 แต่ไฉนจะยอมจนใจได้ ครว้าใครจะรู้ถึงก็ครองตุ ๖

๑ ชุกรณเจนาจกักรัตนคณ พระองค์ชอบหญิงกับชายชายอดตุ
 แต่เราทอดพดให้เลี้ยงดู คงเป็นคู่แต่ยังไม่ใครจะยอม
 ชนนางนทจะให้ไปด้วย ก็เขินชวยเพราะไม่เคยเรยถนอม
 ถาแน่นให้ไปประโดมค้อยโน้นนอม ก็คงยอมพระกร้อยแต่ใจ ๖

๑ ที่สุวรรณชนเร่งตบตบตบ จะเขยพแนมยมนของอันของไร่
 จะโดนเจ้าเขาวมดัยประการใด ความแคใจจะถนงค์ไม่ขัดกัน
 แม่นโถมของปดใจจะไปด้วย จะได้ช่วยกันไปส่งตบกำปั่น
 นี้จะงามตามตรงเหมือนพวงศัพนุ จะให้ฉันช่วยคุณนุสุดใจ ๖

๑ บุคเณพึ่งคำทำหัวเราะ พระพูดเพราะพริ้งว่าอภัยมณี
แต่เช่นนั้นนั้ก็เหมือนไม่ให้ไป พดทำไม่ว่าจะช่ยให้บ่วยการ
อนนารณเม้นของทองประแสงค์ หรือพระองค์เจดนาเร่งว่าชาน
จงไปรดว่ามาให้เดี๋ยวดำเร้การ อย่าห่วงนางน้องจะได้ครวใจตา ฯ

๑ กวีสุวรรณกับพระพนมคำตอบ จิงว่ากตมิตระบอบเป็นนักหนา
ถึงจะบชกออกเหมือนท่านจันรจจา ใครจะมำว่ากับใครอย่างไรมี
นรกตณจนจิงว่าประดำชอ ควรแดงหรือพุดตรงเกยจมาเดียดค้
เมื่อนกแหงแสดงความกตตามท ญกับพิกม ไรว่าได้นาง
ดินสมุทรนและเจ้าเป็นเจ้าของ ความทระของเห่กนคไม่ชดชวาง
แฉ้วเด้แฉ้วรงแฉ้วงพุกกับพุดรง เมอศลอมอย่างนระ ไกรวโทษเอาใคร
ซึ่งคุณเราเอามาด้วยกัชยอว ทุมถุยกยอมญวตประดำทให้
เมอใจเราเว ควเม้นอมไป ักจน ใจอยด้วยกตทกานนเชง ฯ

๑ บุคเณเห็ดอเค้นนบนชระ ว่าพระพูดเพราะสร้างเหมะเหมง
โดยจะว่าถ้าไม่ไรคนกนเชง ก็จจะเกรงกันทำไมมีไชนาย
ซึ่งวอนว่าพระอภัยให้รวยชช ักคิดว่าพอดกนเหมือนนั้นหมาย
เมอริกหญิงทงดัดคยคตชราย ไม่เดียดคายกัวแฉ้วกัแฉ้วไป
แต่หากว่าถ้าญกับอินสมุทร ดัประยุชกนก็จคจะคิดเอน
จะช้วยฉินหรือว่าพระจะช้วยใคร รยริใจจงแฉ้วงให้แจ้งการณณ์ ฯ

๑ พระศกัยใจโสมกตอมตะชน ชุดดำหึกตณชดนามำดั่งธำ
แฉ้วห้ามปรามตาม ใจชادث์ธำญ คุณของท่านเลศคอบภพใคร
แต่ผู้ทกทจะกตให้มคมค เหมือนใจจิดเจ้ากัทงจะดั่งชย

เพราะอุกเขาเขาไม่ช่วยไม่ก่อใคร จึงจนใจฉันทุกสิ่งอัน
 แม้นรบฮัมใดก็ไม่ช่วย จะอยู่ด้วยฮัมซาประดาอัน
 ถ้าถูกยาฆ่าซึ่งจะบอingk मैंทำนพันถูกยาไม่ว่าไร
 เป็นความจริงดังด้ายบรรทัดเคียง ไม่หักเคียงเลยพระของคือยาดังด้าย
 แค่ว่าห้ามตามประดาอย่างด้าย จะซึ่งร้อยด้นมทรวงหุยดัย
 เขาเรียวแรงแรงรันทงต้นทศ ดักรัดจะหักขาวิธารดัย
 ทงดรายใจเหมื่อนด้ายเหลออากาญ ห้ามไม่พ้องเหมื่อนทุกคนเป็นนใจ ๑
 ๑ ชุ้เรนเรนศึกไม้นกทรม แกล้งดรวดด้นด้ายดัดแกลงไร
 พระเชษฐาจารย์ทงด้นไป ทงจะใดเชษฐมด้นด้น
 ดวยรบพวงยูงยังรังไปได ทงจะด้นด้นด้นด้นด้น
 ด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้น ด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้น
 เรากักรายหมายมาดวราเชเรอ ด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้น
 ไม่รักวอนงอนงอนทงด้น แลวพาพลด้นมาเกศราพด้น
 ด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้น ด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้น
 ร้องเรียกเรอรับมิ่งมาทงด้น แลวแบ่งปันเป็นแผนกแยกนาวา
 กยงด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้น เกณทกาทบเกยกลายทงด้นด้น
 ให้กยงด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้น เห็นด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้น
 ให้พวกเรอเห็นด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้น เข้ามรับด้นใหญ่เหมื่อนใจหวี
 แม้นรณใดไฟจุดด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้น แลวกลดทงด้นด้นด้นด้นด้นด้น
 แม้นพบรายนายทงด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้น มนรณด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้น
 ถ้าด้นไหนได้นางจะรางวัล ครองประจันด้นด้นด้นด้นด้นด้นด้น ๑

๑ ฝ่ายปรางพรหมต่างหมอบลงเวียนเวียนร้อยดอยสดชื่น
 ทั้งใบจากดำหาญคอยราญรอน ใจได้ชื่นเกราะกระเด็นกนกศัสตรา
 ทหารปืนย่นมอตามร้องกราบ ศรกำซาบแทกรายทั้งซ้ายขวา
 พร้อมทวารฐานให้เป็นไถดา ธงฉัญญาโบกบอกให้ออกเรือ
 กองตะรี่ยคยรบไม่หลบหลีก ชักเป็นขบวนไปทั้งใต้เหนือ
 นางถนัดสุดไฟไฉนเป็นเรือ เข้าย้อมเรือดำใหญ่ระไวระวัง ฯ

ตอนที่ ๒๐

สันสนทรกับอุสเรน

๑ พระอภัยมณีศรีสุวรรณ เห็นกาน้ำใบน้อมเขาด้อมหลัง
 คุกคามาช้ายระวาคาประดัง จึงตรัสยังต้นสนทรสุดคักดา
 จงคิดอ่านการสงครามตามแต่เจ้า ผู้ใดเราเคยศึกจงปรึกษา
 เ็นตุพอรอแต่ถูกเจ้าตั้งกา อย่าเช่นฆ่าตัวมันให้บรรลัย ฯ

๒ ฝ่ายพระหน่อปัทมรัตน์ ที่เฝ้าบริวารนั้นก็มี
 จึ่งทูลว่าอย่าประหวาดพรุนพระทัย ลุกมให้พระบริวารอันว่ากาญ
 แลดูทูลถามาถึงซึ่งกู่หว่า จงคิดอ่านการสงครามตามแต่เจ้า
 เรือถึงกามาหมายจะรอนราญ จะคิดอ่านการสงครามตามแต่เจ้า

๓ ซึ่งกู่หว่าว่าเรือเรากว้างขวาง รบให้ห่างอย่าให้ถึงจึงจะได้
 ฉวยรบรบตั้งประยุทธ์กันไฟ จะแตกไล่คนนั้นมาบุญญา
 ขอพระองค์จงออกรบกองทัพหลวง ราชกิจปวงจะได้รบทัพช้ายระ
 ช้างหลังได้ให้ทหารพระเจ้าอา ราชกิจปวงจะได้รบทัพช้ายระ
 แลดูรุ่งรตหัดเค่นองเรือรบ บรรจุกรบเครื่องคี่ดราดวันกล้าหาญ
 ได้เดือหมวกพลกตัพพะประจัญบาน เคียงขนานหนุนรบทัพตั้งกา
 แต่คนน้อยคอยรบประจันรับ แทรกดัดับเบียดชนช้ายช้ายไประว
 ได้ธงเทียวเรือแดงดาสดา เป็นเรือห้ำหือถ้วนกระบวนรบ
 พอประจำดำทรงดินสมุทร ถืออาวุดไถ่เรณดวันเจนจบ
 ทงหน้าหงตั้งกันถ้วนครบ ทหารรบเรือใหญ่ให้ประจำ

บินจงกาหนาทายทองรายช้าง

ให้กาภายรายคองฉนวนถน

แล้วบริบรอนถนถนอากำปั่นใหญ่

ทหรรให้โกถาตุร่าเร็ว

เกณฑ์ลูกช้างจันไทยพอกไท่หล้า

คตอถาตำหรับไวคตบพลิง

แต่พยให้เกดชนกถอยชอถอถอยเห็จ

ถวพรเร่งเร่งชยทงไพร่นาย ฯ

๑ ทรนพรอมถนถนถนทรให้หุยดย พิงกาดงราชักกเหมือนนกลหมาย

แล้วมาหาแม่เลี้ยงเขาเคียงกาย

นัชมถวายอภิวาทจันรรา

จันไปบอกชอถอถอของศพระแม่เจ้า

ในรักเขารตผั่งเร่งนาหนา

พระบิศุราชภาคไทยโคธอุกยา

แต่พระยาพ่านช่วยเลี้ยงไม่เพดยงพด

ประเดยงพดกเรนมนกนทท

นากถนถอยถนถนชยพรอมพร

อาถบพลกไม่ช่วยเป็นกาดง

ระคยณนังคณเป็นพยาน

อุกจกทกถนผั่งของภทว

ารพดถายกถนโตถงหาร

นางคกใจให้เชยพระกมา

แต่ถนถงสาร โทกถนถวพดาง

นอพระพรอภยชาใจ

ถกของคณเจยถนคตวชคชว

ให้ถนถนถนถนในฤคยนา

ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

แล้วจวแม่เป็นพินัยการจย

แต่ให้กถกถกถกถกถน

จะไปด้วยช่วยกันรบกับอุกยา

จจะนอถนหาพระอภยทำไม

กุมารจวจริงหรือพระแม่

เช่นถนถนถนถนถนถนถน

ถาถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

นางคใจไปจริงนถกถก

แม่ชยถนถนถนถนถน

ไม่แต่งชอถอถนหาให้ถนถน

นางถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ช่วยจคเจยถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถน

ได้ทอหน้าตาชนชายกระหนก ชายแครงปกเพลาพรายปลายงมัต
 คาคับหนึ่งแปลงเม็ดเพชรรัตน ประสงค์เจียรนาตาคาเงินงาม
 ได้กรอบนวมฉวมประดับำหรับยุก ดั่งวาดบุษราคองเหลื่องอร่วม
 ทอกรเพชรเจ็ดกลิ่นตุงาม เกรื่องดังกรามครบอย่างดำขางตา
 แล้วถอดเกล้ามาต่อให้ดูรัก เดียนแบบกับเกวตุดนถนเกศา
 รามรงค์กกระพนกนคัตรา ได้กรอบหน้าเห็นบัตรกระษัตรา
 แล้วโถมยงทรงเกรื่องพิชัยยุทธ อย่างบุษราคองรัตนให้ถนหาย
 ได้เดียดกับจับเขวด้อาวจากาน ดั่งวาดถ่ายดรอยดดับประดับเพชร
 คาคะมรรัตนเห็นกับกระบ โกรธมนเภารัตนคุดรัตนเคร็จ
 เตียบพระแสงกระษัตริณคตเมศ ได้เกราะเพชรโพกหน้าเห็นชนมลาย
 พระถนอยพดอยชมด้นทหาร แล้วว่านามไปพระเฒ่าจะเกลียดขม
 นางดังอกว่าอย่าให้ใคร ถิ่นเดียดกระษัตริณคตว่าแรกจริง
 กุมารว่าพระถายเห็นชนชายแครง เห็นชนคตเกรื่องคตเห็นชนอย่างหญิง
 ถัดคตหนวดได้เกราะเห็นเพราหน้า เป็นชายจริงเจียรนพระมารดา
 นางยมพดางทางชวนไอร่ถาร พื่อเรื่อราคิชายเรื่อออกเคินหน้า
 แล้วโถมยงทรงกนหยั่นกนกกายา ตามถักมาใครไม่ทันดำคิบุญแกลง
 เพียวเคินคตหมพดพดรบ แร่งดมทบทหมทหารชวนถักแห่ง
 กระบวนคตคตพระยาเทราแวง สะวัดแวงโพไม่ทันชน
 แล้วแลดูโยธาตั้งกาตง เป็นถักตั้งนาคราชระผาคณ
 มหิพทางวางเขวคตเกวคก คอขรัตนพินพินคตคต
 คตยโถมคตพชนดังกรามครบ กระบวนรบเห็นจะแพ้ไอร่ถา

ด้วยนาคันแต่กายน่ายเหว

พิณรพทางทางเดินตามไอร้ง

พวกโยชรีพลดกดไกร

ด้วยผู้คนมากมายหลายภาษา

ถึงแก่งก่อดชทายธบายค

แจกฝรั่งอังกฤษนายทหาร

นางเมฆเหมียงเคียงกระซิบสอนไอร้ง

ยกชอกรับทัพองศาอย่าให้ชด

ให้รบดัดกำลังจำพิณ

ไอร้งรับจับชุดคนใหญ่

โยธาทัพรับให้รบพร้อมกัน

๑ ฝ่ายฝรั่งท้าวฤๅนกล้าหาญ

ให้ด้นด้นดูญายิงปืนให้

ยิงประตุงตุงตึงตึงตึงตึง

ปัดอ้อมมณฑกนกลับเป็นคาบชด

๑ พดกมพิณดินสมุทรจับพิณดัด

แต่คณ โยน โคนดั่งเสียงบั้งบั้ง

บ้างแยะแยกแตกปรุทะลุดึง

ทั้งตึงข้างตึงตึงตึงตึงตึงตึง

พลดักกำหนดแนบแน่นตระหลบ

พวกโจรน้อยถอยรบไม่หอบโก

มีบาทราชวงศ์มรย

เทยวเดยวดครอบจำกัณใหญ่

ไม่มีใครตั้งก่าวนา

ตั้งคัญว่านายหมวดตรวจหน้า

นางเทยหุคตึงตึงไอร้ง

นกรับกรานชอบน้อมอัญพรหม

เห็นเมฆหมกตมตึงก่าบั้ง

ด้วยเทยคตมพิณระชด

คตมบ้านเจ้าเงาะโหมออกโรมรัน

เสียงขับไฟฟั่นคตม

ชอกรับเป็นกระบวนชวนชิงชัย

เห็นได้การเกิดมหายใหญ่

กำลังไปโบกตรงข้างยุทธ

ทั้งตึงข้างตึงคตมประยุท

ชวนพลไฟคตมตึงตึงตึง

บ้างเขยงยักขึงบ้างตึงตึงตึง

โศกตึงตึงมณฑลตึงตึงตึง

กระดานกระโดงหักผ่าเกศราช

บ้างถอยปลากันจนปลากราเอาไป

เข้ากรบรับกันตึงตึงตึง

ยังมีใหญ่ตึงตึงตึงตึง

๑ อุทิศเรณูเห็นทหารช้างค้ำแห่น้ำ ไม่เผอเรอใหญ่โตเหมือนใจหวัง
ให้เกยกายซ้ายขวาตาประดัง ถ้าทงหนุมรุกเข้าตอกลัด ฯ

๒ ดินสุมทรนุชนางชยช้างท่าย เห็นแพพ่ายพลน้อยจะถอยหนี
ช้างเรือกศเรนทรมากกก พระบุตรวงศ์ดังกุมาร
พระอุกรับไปด้วยโคธรวรบ ให้สมทบหน้าท่ายทงซ้ายขวา
ไม่เรื่อใหญ่ไว้จู่ระของมารดา จวรรักษาไว้ให้มั่นไม่ยั้งทราย ฯ

๓ ดินสุมทรสุดดงนุกถกานใดศ แก้วดงกับโคธองกำปั่นแฉ้วผ่นผาย
ให้โบกธงตงช้างขวามาทางซ้าย ดินญายายเรื่อรบสมทบทัพ
พลอดมกลั ผัวร้างอุทิศเรณู ดงเจดเจดจ้องสุดคุชฌิมกับ
ดินสุมทรสุดดงของวังวารับ ประสงค์พิศุเรนเจนประจัญ ฯ

๔ ฝ่ายพระหนุมบุตรเห็นทงรบ กอดนุกถกเข้ามาใกล้โอฬาทอด
ให้รักษาหน้าทศอนรพอด ทศอนประจัญของชาวยุทธนา
แล้วให้ยิงปืนใหญ่ออกไปปราย ทหารชาวยุทธของมองซ้ายขวา
เห็นมนคงตรงเรื่อชาวดังถา ยิงประดาโด่งดังเสียงตงตง

แต่จะอุกถูกเรื่อดังกาแตก บ้างแยแแยกถันโยนโจนทะดัง
พระหน่อไทได้ทศดะบัง จนเรื่อถึงกันหมดไม่ถดถะ
ทหารโจรโยนโซ่เข้าชดยับ ชนโศกษมพื้นผัวดังฉวระฉะ
บ้างรับรบด้นกลังวงประทะ ช้างเรื่อพระหน่อไทได้เฉียวฉด
ผัวรับจับแห่นหาดาวทวนพุ่ง ถูกช้างพุ่งดินสุมทรหลุดไปหมด
ไม่เจ็บช้ำรำเอยเหวี่ยงข้ามคด พอลเรื่อจศดำทงของศอุทิศเรณู
โจนชนโคโอฬาดังเสียงฉาดฉับ ผัวรับรบช้างทงดังเชน

พระพันกายกายกของนอระเนน

ดินธมพรธาาญการกระบ

อุกเรนแผ่นฟาดกฟลาดแพลง

๑ ดินธมพรศกตกรณโถงจับ

หมองคักตากดาหาญรายณรงค

เขาเชือกมครคณอแฉกขเว

ทงฮวฮุยกกราบทงเกศรา

เขาตงอุกเรนตงดำทวงโค

ทงหมพยนคโคทท

๑ อุกเรนแผ่นแผ่นใจจะมอย

ถึงเรอใหญ่ให้พยคงชนม

คยคยอว่ามาเฉยเกิดหรือค

แฉกโหมยงฮงดำร่าการโค

๑ ผาอพระอภิมณกบศรตวรณ

เจ้าธมอชคกอดคูกเจ้าตงกา

แฉกแฉกคตกรอเรียกชนรวมฮง

ไม่ทอทวาทกนฮวนวาย

ฮนใจพนไม่ทวงไม่ตวงทงค

จงโหมยงตงอชกับกุมาร

เราขอใจไม่ฮอทงฮวฮุยก

แฉกแฉกยงทงมาชฮวนฮอ

อุกเรนร่าทวนเข้าตงนทง

ปะทะทโกมพนคด้วยชนนึ่ง

แฉกพยงทงตงกุมารจนฮวนฮงค ๑

ททวรณบอชกนพนญมย

รวมโคชคคอกทวเจ้าตงกา

พดโพพรนคตงคตงนทงนา

กุมารเรียกโทรให้เจ้ารบ

แฉกคให้ทงนโพฮอชกตบ

อชกตบเรียกฮวฮุยกค ๑

ททวรณบคตงทงฮวฮุยก

คทงโพพรนคตงนทงนา

นางวาทพระนคจะว่าโค

คคไม่คคคคคคคคคค ๑

คคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคค

๑ ดินแดนทรมนขอบขอบคอบคอบของ ลูกจำต้องค้ำทัพรับอาตา
ซึ่งซึ่งชัยได้ชนะพระเจ้าอา พระมารดาตอกเส้นทัดท่านจัดการ
แล้วให้ยังนั้นใหญ่ออกไปช่วย จึงได้ด้วยพระบัญชาปรีชาหาญ
แล้วหันหน้ามาประณตบทมาดัย ยกให้ท่านเจ้ายืดชนะพระมารดา ฯ

๑ นางเมียงเมินเร็นชายซึ่งตายคอบ

คามระบอบเปรียบประตอโอรดา

เราก็คิดอ่านการศึกช่วยครึกครว เพราะเห็นว่ายังเด็กเด็กเหลือใจ
ไม่น่าช่วยจะม้วยมอด เมื่อเจ้ารอดแล้วก็ถามขีณาดัย
แล้วเมินเมียงเลี้ยงหลัดด้ายไป เจ้าเลี้ยงในท้องหับให้ดัมคา ฯ

๑ พระอภัยเมณฑกคึกคึกว่าแซก ด้วยหญิงแปลงรูปจิตรนิมฐา
ครันแค้นแค้นมพรมพกครว พอลุดาเดินกดับไปดับองค์ ฯ

๑ อู่เรณเห็นวบไปดับพกครว ถ้าเรบรกรรอนจิตพิศวง
ให้แค้นแค้นแค้นชายซึ่งตายคอบ เดินไปด้อมเรือกดับไปดับองค์
ทอดสมมรท่าโยธาหาญ จะคิดอ่านรกรบคือพดบคำ
ครันโยธามาพร้อมเข้าด้อมด้า ให้เน้นกำปั้นใหญ่ดังใจเอง
ได้หกรรชยอยยับเจ้ายืดเกินกึ่ง ยังไกรรชงหมกมุ่นให้ชุ่มหมอง
เรียกดูรามาดูด้วยด้ามขันทอง แล้วตรึงครวของเคี่ยมการจะราญรอน ฯ

๑ ดั่งสาวองค์พระอภัยวิไลลักษณ์ แด่ยงพิศตรพมพวงดวงสมร
กวดหวงหวงราฟงถึงมอธ จะพาจรไปจังหวัดรัตนดา
จะได้เชกเชกของคันทางนงลักษณ์ ให้เป็นยศเรศร่วมเล่นหา
พดวภอครูปดูบหลังพระอุภยา พื่อแกดักจกจำการณรงคัทรงถ้าง

ปัดเกล้าเจ้ากพาเข้ามาพบ

ทรงกรรรมมัยดังใจหวง

ไปพารายาปฐนตึง

ให้พร้อมพร้องวงศาเดนาใน ฯ

๑ พระหนอนน้อยถามองค์พระทรงเดช จะโปรดเกศอุกยาพาไปไหน
 ร่างตำรามาตาได้วาไว้ ถ้ามั่นไม่พบปะพระมิดา
 ให้อุกยาพาไปเมืองมดก ด้วยร่างดั่งพระแม่แดงศา
 แล้วจะมอบขอบขันธ์เดมา ให้อุกยาอยู่ตำราญผ่านบุรี

พระมิดาว่าจะไปทรงไกรก่อน ดูกงจอนพระมารดา มารศรี
 ไปพารายาปฐนตึง แลดูถนงจะตามากับนาง ฯ

๑ ศีร์ดวงวรรณกล่อมพระหลานรัก ไม่รักใคร่ขมขื่นขุดขิดขวาง
 กุมารวาทธองกษัตริย์พลาง มาหานางนอบนบขกวนท์
 แลดูเขยชมรมนวลตึงแท แลดูดาบแต่อาวธาไม่ถ้าน
 แม่เดอเมอศวนโคตรน คมคั่นคงทั้งถาดงแรง
 แม่เตยจนมแต่งามกับความมกค หวังมฤตยูกระมังยังไม่แดง
 หรือพระแม่แก่หัดแต่จคแรง แลดูแต่แต่งธรวดต้นคจามรจา ฯ

๑ นางกอดจูบตึงตึงตึงมูท ข้างแต่ตึงตึงตึงตามภาษา
 จงว่าแม่แต่ตึงตึงตึงกา ข้านคาวาข้างทมโคตเว
 ด้วยไม่พบน้องเป็นชายชาติ จะหมายมาศด้วยทุกขเมื่อขกเชญ
 จงเรียนเผื่อเมอชระจะจำเป็น พอพบเห็นเขากโคตเว
 เอยเมอแม่เตนมาอาภัพพอ พุดหัวร่อว่ากระไรที่ไหนด
 จงแจ้งความตามคิงทุกตึงอัน เรอกถาอวญวณว่ากระไรจะไครฟ้ง ฯ

๑ กุมารว่าธมเตจพระมิดราศ คิดถึงญาติยาปฐนตึงอยู่หลัง

จะพาพาออกไปเลี้ยงวัว ต้องไปท่งชนันต์ใจ
 ดั่งท่านถึงจึงจะตามากับแม่ ว่ากันตนแล้วพระองค์อย่าสงสัย
 นางฟังคำร่ำเล่าก็เข้าใจ ว่าพระพระอภัยกระไรโดย
 หมายจะรับมือเป็นกำเรบจิต ช่างไม่คิดขายหน้า নিজาเขย
 ในราคนทจะอยู่เป็นคู่เขย หาไม่เลยแล้วพ่อคุณพ่อบุญต่อ
 แล้วศรีธกับสินธมทรุดตอวาท เจ้าจะรักแม่แน่นแล้วหรือ
 แม่บิดาพาไปอยู่ใหม่ ก็กระวอเกี่ยวพานรำคาญใจ
 รักมรภักทำให้หน้าจิต เป็นดังคิดแล้วที่แม่จะแก้ไข
 ชนงเดชาชาดถึงกาตไป จะรวมฝูงกรงไกรด้วยไกรธา
 แด่มดังตำราบรรดาจะรับเรา กำจัดเสวราดินญาตีความ
 แม่รักแม่แน่นอนเหมือนกอนมา เชิญอุบายยกทัพไปตีบ้าน
 แม่จะมอบขอบเขตประเทศดงา ให้พอมานักบุญโตโมด
 ดำเร้าแล้วแล้วดาพามัน ไปนครดงชัยจึงค่อยมา
 ชนงเดชาจะให้แม่ไปช่วย คงมอคมด้วยแม่แท้แน่นักหนา
 เดี่ยวแรงดุดดังดาร์เดียงมารดา จะแกล้งฆ่าแม่แล้วก็ตามที่

๑ พระหน่อหน้อยพุดอวยว่าจึงหนาแม่ มันจะแก้รับฝูงเฮากรุงศรี
 จำจะไปรักษายูธยาน ถ้าหาไม่ไพร่จะบิชา
 แล้วตามนางวางวงมาหาพ่อ เจ้าข้าขอเคียงจิตนิษฐาน
 พระอภัยไม่รู้อะไรจะ จะค้นหาไปก็เห็นไม่เป็นการ
 จำจะหย่อนมือตามทรมาน ให้สมมาดณัณด้วยอ่อนหวาน
 ทำเพลงยาวนำโน้มน้อมประโคมดาญ คงเป็นการถูกลักขณหนึ่งนค

คำวิพลาทางคอบปลอบลูกน้อย พ้อก็พลอยเห็นศรกับนวดหง
 ชุบน้ำเห็นจะเคื่องนาง โฉมยง เขาก็คงคุมกันไปแทนทด
 เจ้าบชกนางอย่างลำบากว่า จะพาเขาเจ้าไปด้วยช่วยให้หมด
 ยอย่าหักหาญตาตเคียดคงใจคงค มีให้ยดตุ้เราชาวตั้งกา
 พระศรีพิลาทางตามตามคันทน ตามคำบดแผนทชคศา
 ชนชอบคองกรุงผดกพระพารา อยู่แถวขวาแถวประจิมริมวารี
 พระรุชคตรดั่งให้คงเข้ม จะแค้นแค้นแค้นคองไปกรุงศรี
 ให้นายหมวดคตวรจระวงศ์โยธ เมธีราศรีเกรงศักรจะจมา
 ให้พร้อมพรังคงถวนพระยาพ คอยรับรับช่นรายทางซ้ายขวา
 ครนเด็กรังคตให้เข็นเกลา พระก็ให้ไปมาในตำรา ฯ

๔
ตอนที่ ๒๑

๕
พระอภัยมณีเกยนางสุวรรณาลัย

๑ ดินสมุทรจึงมาหาแม่เลี้ยง
เข้านั่งเคียงข้างกายด้ายสมุทร
แล้วเล่าความตามคิดกับบิดร
จะรับครไปรักษาพาราไว้
ถึงแผนวราชักจะหนีร้าย
มิให้ชายราวดังกายอย่างด้าย
นางฟังคำทำเป็นตอบว่าชอบใจ
ถามไฉนหรือแม่คิดไม่ผิดเลย
นำหีบรพให้เจ้าเรอเคอาคงของ
เห็นใครซึ่งแฉวกเกยเขาเฉยเฉย
ถาพทอดถึงความพริ้วตามเรย
ขอรับเถยก็เคยจนแม่จะคิด
แล้วนางเรียกสาว ไร โหมาพร้อม
ให้รับกล่อมครียางค้อยข้างท
พอโพลัดพลอเวลาบรรดา
ครคยครไถนถ่วงดังกลดงวัน ๕

๑ ดังดำรงค์พระอภัยพิไลโลก
ค่อยเกลื่อนกลาดวาววโยกพิไลกษัย
อยู่เกยใหญ่ท้ายมาหล่นกับครสุวรรณ
เห็นแสงจันทร์แจ่มผ่านภาดัย
ไคยแต่ยงศักดิ์ตนครกลดม
ประดานรอนมโหรบโถม
พระนั่งทรงวงเงวเวกใจ
หวนฮาดยราวดกนถึงนาง
มาพานพบส้มธมธมณภิต
แต่จกนคิดจำนบัติให้ขัษฐาง
เพราะหม่นขงหมองเมินเขนระคาง
จะทำอย่างไรตักกระหน่ำ
พระนั่งนึกสะทักสะทอนอก
แค้นวิตกเต็มคึกพิศุณน้ำ
ฮารมณรักฮักฮ่อนบ้วนวิญญา
จะปรึกษาถนบ้องรายก็ถายใจ
ลงเขนอิงทิงเชกเชนเกษ
พระกรเกยพระนงาญไม่หวาดไหว
ศรีสุวรรณกลดนมอยุ่ในใจ
ค้อยรูในดวงทพระพิยา

ชื่นทุกขร้อนนอนหงายกายหน้าผาก เพราะช้ำจากใจมาตปรารภนา
 จะทุกข์ความความแตรจะโกรธา แกล้งทูลดาเดยไปเสียให้อับ
 เทยตรวจาคูหมื่นพดพิไร มิให้ใครชู้ช้อนเพี้ยวนอนหลับ
 ทุกหมหมายนายหมวดตรวจถ้าขับ คอยรับรับไพร่จะบิชา
 ทั้งเรือไซ้ใหญ่ย่อยแปดร้อยถ้วม เดินกระบวนเรียงรายทั้งซ้ายขวา
 ทุกหน้าที่คัมของกอง โกลา เป็นตัญญูรับกันถนัดคัง ฯ

๑ ดังตำราของพระอภัยมณีได้กษณ ถ้าเปรียบกรัมนรชนอาวรณ์หวั่น
 เจ็บตาเนียงเคียงกับคอยครีบทพริ้ง ให้อดมคงดกล้ายคล้ายว่าสายใจ
 นายนมพรหมอยู่ประทุกระ พระแสงเดงดมของศกด้วยทองไหล
 ขยับประชนเดือนดุดดาไป ยมดระมมของหยาพพาพาด
 ไม่พบองค์ทองหวางหน้าหึง พดประดมมาหวางหน้าดาน
 เห็นพระองค์ดมหวางระหวางกราน นเปาเดเคอเมศด้วยหมายจำนาง
 ดมหวางเคียงหวางหวางประวาม นรนาถนรอนของอย่าหมของหมาง
 มานมอยนโย โกลาหันทาง วอระณนางนรอนงเร้าหึงโม
 พระจำหวางหวางพองสูงผิง มีนคอยหลังคุกเข่าไม่เข้าใกล้
 พอมือหลุดมุดมดุดหวางหม่นไป พระทองโตเดยวอดักดักคิดแกง
 เห็นแท่นพดรับเร้าหลบผิง ชิงแค้นคังเคอของในพระทัยแห่ง
 เทยคนคางาหวางด้วยคดางแสดง ทุกตำแหน่งหน้าทมิได้พบ
 ชิงดังดัยโถมของทุกหึงหับ เป็นหุดาภกตบดเคเดียวเทยวคตบ
 ถึงหึงนางสว้างแสดงด้วยแสดงคบ เห็นดังบเจียบเจียงคอยเมียงมอง
 เร้าทักถามขามเขนทามินเฉย ดิดาเดยเดยไปเร้าในหึง

ทอดพระองค์ลงบรรทมบนเตียงทอง กรพระองค์ทอดหมอนนอนดูทัย
 ใจสรวรรณมาดเจ้าพี่เขย ไม่เห็นเคยทักคดพดมัย
 มาหมองหมางห่างเหินระเณใจ ดันฮาดยแฉ้วหรือนางจ้งอย่างน
 แม้นโถมยงนงนุรดูคดวาท เจ้าคดราดคดอางขนางน
 ไม่ทอดเหตอเยื้อโยเป็นไมตรี ชวคักโหลจะรอกคดอไป
 พระครกตราชาครพนทวน นาทพระเนตรกลอกลอจะห่อโหล
 หวนวาดกนกกระณนฮาดย เหมอนคักใจระวินาศหวาตรวง ๑

๑๐ กระถ้าวฝ่ายอุทิศเรณเณทัยกทพ

โคเรจถรรพนายชวาทงหน้าหลัง
 แดงแดงเหลาเนาตงเคมกาดง
 รบศราวมคทพเหมอนคักเขย
 ทหารเราดากหักโศกเรณ
 หักเกณเห็นใครกอยมังกอยแทง ๑

๑๑ พวกนายทพรบศราวมคทพ
 ให้เรือไซ้ไปด้นด้วยกลางแคว
 เห็นไซ้ไปไปทางทิศพายัพ
 อุดเรณเจนทางกลางคงคา
 เห็นจะไปเมืองมอญเหมอนนกกน
 เรวตามไปได้อยูเห็นฮอดมม
 แฉ้วดั่งให้ไพร่นายรายเรอรว
 ให้ทางใบไค้ลมฮุดราตรง
 คันทกระจางกลางคินเบมคดคตง
 ตามเรอนำดำกัญโคมคักเคียง
 กอองเมามันหน้าคางกลาแซง
 กอดมามันจ้งวเรอใหญ่หนไค้กลา
 กระบวนทพด้อมแฉ้วไปแน้นหนา
 จ้งครัดจามันยังไมไปเมฆม
 กูจะแกคันทาให้อาฮม
 คงเผดากำบันไค้มนคง
 พอการพดบันขมดมประดงค
 ออกแฉ้วนำดำทรงมาพธมเพรียง
 ทงหน้าหลังแฉ้วดคคคดเคดยง
 จมเคอนเทยงกพอทณำบันนาง

พอดมตรงดังท่ายหมายพระ

แค้นประเดญวเรียงเขาเคียงช้าง

ปลัดยี่นหนัดยักกะตราขานกยาง

บันใหญ่วางรบผิงเสียงมั่งมั่ง ฯ

๑ ฝ่ายพุดพุดรบพวกเรือใหญ่

ไม่หัดก่อตรบรบอยู่คืบคั่ง

บันจงการวาช้ายรายประคัง

ช่วยรบทั้ง โขศร์สุวรรณ

ทงเสียงตอณบันรบตมทบทพิ

ตแวงวับเสียงตะเทอนเหมยพาดน

ฝ่ายพระอภัยมณีศรีสุวรรณ

ออกช่วยกันตรวจตราทงหน้าท่าย

ดินสมุทรมุดตุดตุดกมเมเดียว

มุดวาลเสียงซำคักซักใจหาย

ฉวยคาบโดดโดดแค้นถ้ำถ้ำกาย

มาถึงท่ายรบประพระบิดา

ตะโกนก่อวังร้องเรียทหารรบ

ช่วยตมทบทบคัจฉะช่วยช้างขวา

แล้วแกว่งคาบเค้นหวดเกลียวตรวจตรา

ให้รักษาเรือใหญ่ระไวระวัง ฯ

๑ อุกุเรนเห็นทพเข้ารบรบ

เร่งตมทบท โขชาทงหน้าท่ง

ตระคมตมกถ้ำดาประคัง

จนกระทั่งเรือใหญ่เอาไฟโยน

บ้างทงผ่าน่านนยงบ้างขวางกบ

บ้างกระหัดบันป่ายตะกายโหม

จนเพลิงพลุ่งรุ่งโรจจนชนไชโย

ทหารโจรรบรบบ้างดับไฟ

บ้างอุกข์ของตองช้างเขาขวางถ้ง

โหมช้างคาดฟ้าซัดไถ่

ถึงจะทงเพลิงเผาถักเท่าไร

ก็ไม่ไหม้ดำเผาถักกระโถง

ด้วยทงของหมุ่หมุ่มาแล้วซ้ำดาด

ซ้ำคักฟาดไฟน่านนควันโรมง

คิดแต่ใบด้ายระยางดอวัง โถง

เสียงนางโง่งพลชั้นข้ประจัญรบ

พระอภัยศรีสุวรรณดินสมุทร

อุกตุดซัดไฟรมิให้หลบ

อุกุเรนรุกรันพุดตมทบท

เข้ารุกรบเรือใหญ่ไฟประคัง

พุดเพลิงไหม้ใบกถางถ้างฟ้า

ยังกührาแฉเห็นถ้างเรือท่ง

ให้พดชนบ้นเยอของยังประคัง
ทงพระชนมของศุภุ์เรนหัก
พชเกิดคณอมกถาดังคณ
พชเคอชนคณบัพ้าภาณนาค
คักดำเร้าเร้าสรพทงคณไฟ

ถูกพดลงกาตายเดี่ยหลายพัน
เดือคทระลกดมถดาแทบชาตัญ
คักำบั้นพดคพรายกระจายไป
กัโธภางแนว้างสว่างไสว
กำบั้น โทญดอยด้อยท่ามกลาง

ฝ่ายพดกรเวธเหตอตายทพรายพดค
บ้างก่ดมจมนตายลงวายว้าง
ฝ่ายโยชศรีสุวรรณดินดมทร
ทชงเหตอเรอรับดำหรับเร
บ้างเปลี่ยบไปได้อาหาบเดือเด้า
คักแก้แทนแณดอมนมาพรอมพรียง
ไปคามเรมเดมเดือวเทอมดทรค
ออมถนพนทักแพงดงคณมา

แต่เดือวอดคแณจนวนอญจนสว่าง
บ้างชนค้างเกาะแก่งทุกแห่งไป
คองอวชเรบม้วยม้วยคณษ
โพนบโคหารกษมาดชยเรียง
แณจณำเร้าดำพรนโมทนเทียง
คณมเดือจวานให้เป็นโกดา
แณจแณคคปวงนาคำบั้นหนา
ทนายพรายคักแณจตามแผนทาง ฯ

๑ ดั่งดำรัสศุภุ์เรนควรงเจ้า

ค้วยถูกยิงพิษของคักทงควรง
มาวางไว้ใต้ขาดนบ่นอาตมรัตน
เปลือวสุกรรณพินพอกใบชา
แณจทชคอกคทอคดมชอรอประทับ
ทเหตอตายพรายพดคักำคกร
ยังคองเรือเหตอตามด้ามคณเคษ
ศุภุ์เรนเอนเอกเชนคกรเน

เดือพระเหตอพดคักแพงคระแณจข้าง
พวคชุนนางเข้าประคองของนาคา
หมอเข้าบัตเบ้าแกแณจรักษา
ชผงชบัตแณจแกแณจวอวอ
คระคชยรับเรือทพารชาญจมร
บ้างไปก่ชมน้างชยหลังเทียคชงเซ
พชเกิดเหตุดมบ้วนให้ทวนเท
คักถ้ายเทจะทักคักให้คักถาย

จึงปรักษาฝรั่งนายทหาร

ใครเห็นเหตุเภทผดกอดอุบาย

๑ ฝ่ายฝรั่งทั้งวุ่นาหงส์ฮาว

ว่าพระองค์ทรงฤทธิไกร

ได้ปกครองเจ้าชาวเกาะดังภาพ

มากรงนคทพอบปรา

ข้าทงหลยคายเขยคกควาฮย

ซึ่งทรงฤทธิศักดิ์แก่นจะแทนทด

ด้วยเราหมอยกขยทงถาหงส์ฮาว

ทงประชวรควรระงบให้กลบพล

ให้แผดหายกายหองกงเกณคทพ

จะหนีไปไหนพ้นบวทง

จะสงครามตามคตบคต

อวยเทดขงพลาฮาวยเขยคายถว

๑ อุกุเรนเห็นจริงนงอนาค

ทงเขยคายถวอธมรรณฮาว

แม่บปดขยปดระวางไวฮางเรา

เขาคงได้คนเป็นเมียกุเขยคาย

๑ ฝ่ายเข้ามาฝรั่งโคพังครัด

อินรูปทรงองค์พระอภัยมณี

อินนางข้างเขาเราเป็นผัว

เราทำการพดงพลาตปรมาทหมาย

จะแก้ฮายอธปรมาณปรการใด ๆ

ค่างกราบกรานครักคตรองแถ้วรียงให้

เคยเป็นใหญ่กว่ากษัตริย์ชคตยา

ให้รอยคตพขบเขยงไม่คยงดา

จนคตคตราชองพระขงมคคฮอธ

จะคตบมมไม่คตคตคตคต

ขอเจยคตคตการกชนได้คตบปรน

จะคตการไม่คตคตเห็นคตคต

ไปคตคตการคตคตการกษาขงค

นารบคตคตคตคตคตคตคตคตคต

เขาคตบมมคตคตคตคตคตคตคต

เห็นคตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคต

๑ ใจระชาคคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคต

คตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคตคต

หงุดหงิดเขาเขาดินทหาคิดดู

พระเป็นคู่ชู้ชอนางกริบ

พระอภัยใช้เช่นเป็นกระเทย

แม่นหงัดกษณรภพระองค์เหมือนทรงรัก ควรดื่มครแดกชวดในคตหัน

จะมาม้วยด้วยนางเหมือนอย่างน

๑๑ ชุ่ยเรนพังกาให้ออชง

ตะชนพดางทางว่าถ้าเช่นน

คยจับได้โตเตียงให้เทียบแท

จงเด็กทักดัดบดัดไม่ดังภา

ให้เรื้อไซไปเมืองผดักกอน

ก้นแดงดังคงแก่นยัดนรทศ

๑๒ ผ่ายฝรั่งทองหลาญายทวาร

คางรบริษณกอนดมอชนชื้อไซ

แตงว้างเข้มเต็มแดนตามแผนท

เข้ชอชบคองกรุงผดักเด็กโยชา

๑๓ จะกล่าวดำกำปั้นดินงมูทร

ทุกก้นคารามาไม่รำไบ

ด้วยเทวมนโคเห็นทุกเข้มนเร้า

ประดักประเดิดเกิดหรือจะคยดัง

แต่ถูกเราเจ้ากรรมนท้าวเชญ

ด้วยเด็กนกรักเขาไม่เข้าใจ

คงเป็นชู้กนเดียแถวไม่แถดอเดีย

มากดายกอบแถดอชกนชื้อเรย

จะตะเดียใจหรือชานจนบ้านน

๑๔

จะเป็นทศรทาในด้ามัญ ๑

โมโทหังเห็นจริงทุกตั้งดรรท

กจะพันฟาดผ่านให้ทานกา

ถาคณแถวจรวรทให้ทกทนา

๑๕ จะไดมกนแลนท้าวแทนทศ

เด็กนกรกอนทพดัดให้มด

ไดคถาจรทบริษณนไศกาดัย ๑

๑๖ พดอชดังถาวเร้าทมอชไมผองโต

คตหันให้ทมนงกรวดงกา

๑๗ ชอชอชานาควารเรวทกทนา

ไปดังถาถึงทพทงพดไกร ๑

๑๘ ช้ากว่าชุ่ยเรนแถดอชด้วยเรื้อใหญ่

พระอภัยทุกชื้อชอนชอนร่าพง

๑๙ ชงชานเข้ชกนชื้อนกรวาดกถ

๒๐ ถึงวอชชกนเป็นชรายจะชายไกร

๒๑ มวยพบเห็นกจะว่าไม่ปราดัย

๒๒ ทำกระไรจะได้มชารมณปอง

คำจะทำคำถามทราบดังจน พึงตำหนินางคราญดำรัสของ
 แฉวเฮนเฮกเรนกันกนังครกครอง แฉวามต้องจนดังฉว้างแฉว
 เรือนประจงดงกระตาสไม้มคดาคถ้อย

พิบัตินิมิตตไม่เห็นแนว ดูเรียบร้อยด้ายพระหัตถ์ประคอง
 เจ้าช่วยถ้อยหนึ่งด้อยไปให้พระแม่ พอลูกแก้วเข้ามาหาจึงพา
 โอรสรับถ้อยมาหาเทว อย่าเร่งแซ่ซ่อนเข้าไปให้ใน
 แฉวคักฉวาคถิตชงมิตา ฯ

๑ นางพิงคำทำพิโรธเหมือนโกรธเกรี้ยว

จะก่อเกี้ยวด้วยกระตาสไม่ปรารถนา
 ดินส้มทรพุดระอสนวนวนทร เห็นแต่คำวอย่านให้ฉนพิง
 นางยมพลงทางคดคดข นพพานในพระทัยหวง
 ฤมาราว่าพระแม่ฉนให้ศร นางฉนหึงคดฉวออกฉนถน ฯ

๒ กระตาสแทนแนกของประคองเรือน

ด้วยหากเพียรพยายามตามดม
 จนเรือแตกแยกย้ายกระจ่ายจร แต่อาวณห้วงฉวหาไม่ชาฉวน
 ถึงตายแฉวแฉวคักฉวาคถิตในชาฉน ขอให้พชนไปประบนฉวรวค
 เป็นบุญปลดตรอดมาเห็นหน้ากัน ไฉนฉวฉวนฉนไม่ปราน
 หวังฉนปลตฉนคาศทราฉว พอเห็นหน้าฉนฉนเห็นหน้า
 เหมือนแฉนแฉนเปิดฉนปลตฉนคาศทราฉว เมื่อไม่ฉนฉนฉนฉน
 ไม่ได้ถามฉนฉนฉนฉนฉน ประทานโทษเกิดแม่ฉนฉนฉนฉน
 ไม่ฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉน ฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉน

แม่ขวัญเมืองเคืองแค้นที่แสนทุกข์ ไม่มีผู้ใดกรุณาช่วยมอม
 ทุกเช้าก่าก่าตรึกตรอม หวงถนอมเดินหันวัดตวงนาม
 นึกจะใคร่ไปเยี่ยมเหมือนหนึ่งญาติ เห็นกรักรวดเกรง ใจจึงได้ถาม
 ถ้าโทษพินิจอย่าผิดความ จงตอบตามใจจริงทุกสิ่งขอ ๑

๑ นางรู้แจ้งแกล้งว่าน่าบดขี้ มีพดพิชิตทองของน้องช้อย
 แลดูว่าเจ้าอย่าเอามาให้รำคาญ ข้าไม่เคยเป็นนักเลงเด่นเพื่องยาว
 ดินสมุทรหยิบตำราอ่านบ้าง แลดูว่าขางนหรือมาขอขาด
 มีภรรยาคนเคืองในวังราช ทานว่ากล่าวไพเราะฉยเกาะดา
 ไม่แกล้งว่าถาถนเป็นพระแม่ จะตอบแก้คำความ ให้งามรำ
 นางแกล้งว่าข้าเกลียดชังเกยท่า ยอมาว่าจากจักจะหยิกยับ ๑

๑ กุมารว่าพระแม่แก่อยากขาน ไม่ตอบทวนตามคำของจะตั้งปรับ
 มีชยักฟังข้างเป็นไพร่คนไม่รบ พระแม่จับตักนกกินทกเขา ๑

๑ นางฟังคำทำเป็นฉานหัวรอ เจ้าถูกพิชิตเพื่อแก้เปิด่าเปิด่า
 เกิดเป็นวิบากกรรมต้องทำเนา จะตอบเจ้าเถยให้สิ้นมตทินไป
 แลดูโถมยงทรงคิดประดิษฐ์เขียน ไม่ผิดเพี้ยนพนาอัชฌาตย์
 ครั้นเสร็จจัดสรรพหนังสือให้ห่อไท กุมารได้กระดาษนาหาบิตร
 แลดูทุกความตามหมางระคางขัด ต้องพิชิตเคืองเรื่องอักษร
 พระยีนกักตักตำรายกขานกตอน ชมนมขิงเด็มนั้นเขียนบรรจง ๑

๑ ขอบังคมดื่มเฝ้าพระเรษฐา ซึ่งเมตตาตามทำนองค้องประดังก
 ไม่กลับยกตอกตะคอกขู่ข่มตรง จะช่วยตั้งปลุกฝังไปถึงกา
 ไม่ดื่มคุณทุกดระหม่อมถนอมจิต มิได้คิดโทษยกเหยยกอุเบกขา

นองนทหวงคงดมเคาะพระบิดา ด้วยดัจจาจนชวนจะบรรลัย
 คงคิดว่าราชนอนเหมือนบุตร ให้ข้อจรรตจกขยาคัดโดน
 ถ้าทำด้วยด้วยกันแล้ววันไร จะได้ไปเฝ้าแทนแทนบิดา
 เป็นอันราชาคนไม่มีผัว แน่นทำขวัญเชิญพระองค์ลงโทษา
 คงออกโอรสไปรศกรตั้งคดียัญญา ทพุดาได้แต่หลงยาหวงกิด
 ซึ่งรักตามตามระบอบให้ตอบก้อย เหมือนพันผ้อยหากระเซบให้เจ็บจิต
 ช่วยฉวยเกลี้ยงเกลี้ยงให้หมด ด้วยระบอบผิดพระกรอุกแกใจ
 แค้นยามยากปากของหน้าทอน มีใครร่วมเรียงชดทอน
 ถึงดกเดยวเกยพานประการใด ถิ่นใดคอกพระองค์อย่างงกา
 นองคงตั้งคดียศราดแล้วราชน อดล้ามิระดาดไม่ปรารภนา
 จะชอชยแต่ด้วยดัจจา เป็นสัจจาใจวังทุกดังเฮย ฯ
 ๑ พระพิงกำราชคฤหิวดิ จะหมายมาดเหมือนนริธาภิจาเฮย
 แค้นว่าพินจะดังแม่ทรมเฮย ไม่เห็นเคยลงนราเขาเป็นจริง
 จะตอบความทรมด้วยโดนหนอ ให้หวนรอเคื่องร้องแม่ของหญิง
 ดงเอนเอกเรนถนนหนบหมอนอิง พินจันตุแต่ต้นไปจนปลาย
 อันคำข่อยดักยวณัดพบ เห็นจะดับต้นจิตที่คิดหมาย
 เมื่อเขาถึงจกขอยบดักคอุบาย นางนทายราบแต่ไม่แก้ตัวเรา
 จังคิดทำคำประจงดงกระดาษ เริงนลาตดวงประโคมโฉมเฉลา
 บอกลูกน้อยค้อยกระซิบแต่เบาเบา เย็นแล้วเจ้ากดับมาหาบิตร
 ไอรังรับยภินทแล้วผ่นผาย ถึงห้องนางทางถวายนายดมร
 พระบุตรก็ตั้งารออกอ่านกลอน ถิ่นไหนช่อนนพวงนิงทุกดังไป ฯ

๑ โอ้พระนุชนครเจ้าพี่เขย
แม่พี่ต้องนงเยาว์ให้เขาไป
พี่กรวยทุกสิ่งข้านึงโกรธ
ถ้ากระนั้นจะขอแค่พอบ
แม่มีเชื้อเนื้อเย็นจะเป็นญาติ
ดินสมุทรพุทศิศจะมีคพล

มีควรเถยนวดหงจะดังลัย
กัทโหมขุนนึ่งจะค้องรบ
จนขอโทษแต่ก็ไม่มีใครดังบ
อย่าหักทลบเถยจะเล่าให้เจ้าพี่
จะประสาห์ตัดยให้ดังใจหวัง
อย่าเพ้อพังคำพ้องก่อนนึ่งเฮย ฯ

๒ นางทราบข่าวทราบแต่ซางแก่เกยว

นำใครหยิกใครคักอะไรเถย
แฉ่กอดฮ้างฮ้างฮ้างฮ้าง
เราขอตั้งขศคาเรอฮ้าง
จะตามใจให้เชอเถยเถยเถย
นางนุกพตางทางประคิย
กรนเจ้าจรรพพณกให้ถก
พระหน่อไทได้ดมอามรณปอง
พระบิตรงกทรงตั้งแต่ซางเข้า
เคียววนแม่กการบให้ถก

กตบถมเกิดยวจะรชประระพ้อเฮย
ทงเขารเยยฮ้างฮ้างฮ้าง
จะหยิบตักทรงไหนไม่ถนค
จะบอขบคักเป็นเราเจ้ามารยา
ถกเถยใจจะหงเฮยเบอหนักหนา
คยปรชาแรงความตามทำนอง
พอให้เถยทตถกถกถก
พตางมยฮ้างฮ้างฮ้าง
ว่าคำเข้าไทไฟให้ไปหา
ฮ้างฮ้างไม่รู้งจะแบ่งเถย ฯ

๓ นางว่าขอพ้อตั้งหรืออย่างน

แม่จะตั้งบ้างตามแต่ทรามเรย
กุมารว่าแม่กถกงานหรือจะ
พตกนเถยเห็นคักถกถก
พระอภัยใจคอกเป็นพ้อหม้าย

เห็นแม่มนจะมากำแต่ถกกรรมเฮย
อย่าอยู่เถยทตถกถก
พระพ้อจะทำไมกับใครได้
นางกาใช้จุจไม่ถะ
จะจวนวายไวใจได้หรือหนะ

ฉวยจวนจริงหญิงกับชายหมายชนะ พ่อเจ้าจะได้ตะครุบเขาไปทีเดียว ฯ

๑ กุมภาพันธ์พระแม่อย่าแพ้พ่อ เป่าดอกช่อท่านไม่แข็งไม่แรงเรือ
แต่ไม่เห็นหญิงจริงจริงเขว แต่เห็นเขวแม่แต่อกเหล็กอกตัว
แม่รบทัพจับศึกในนภพริน หรือมาหวนหวาดทระนวด
นางหยิกพลวงทางขวาเขยตัว พ่อเจ้าถ่วงก็คนเดียวเพราะเขยวมี
ชั้นรูปร่างอย่างแม่ไม่เขยว เขยจะเกยงกขจรตำนานดี
เจ้าชู้ด้วยฉวยเธอเข้ามาเคียดเคียด อย่างนายหน้จะพะเจ้าเพราะแทนน ฯ

๑ กุมภาพันธ์ขอรับอิศรา หอบกระต่ายมพรายแดงผายผัน
ถึงบทรชอนของกลองฉนวน หัดจังกะดังให้ระโศกคลา
พระฉวยดูดยุดดินด้นทรไฉ่ จะไปไหนกระหน่นนไม่รอหน้า
ดินด้นทรหยดย่นนงวนหา แดงทูลว่าแม่กำรับให้กลับไป
พระฟังคำทาบนิพนธ์มารดาเจ้า ทำไมเขวถ่วงกระต่ายหรือใน
กุมารว่าพระแม่ไม่อดใจ ไม่โอใจแต่องค์พระทรงธรรม ฯ

๑ พระชนชอบปดอบตามถ้ำทรมัดวาท พระหน้ชนากแจ้งจริงทุกถึงอรพ
แต่ห้ามวาทกำแน้นพระไปปะกัน ขย่ำว่าดินทูลละฉนั้นจะดา
พระกอดอุบอุบหลังพระอุกนัย จะไปกลยใครเจ้าจะเข้าหา
พอกยงนอยนไม่ดัดดา คอยราช้างคอยไปเป็นโรม ฯ

๑ แดงคิดดำรงอำนาจของทรมัดวาท ขอกราบบาทบงกชบทศรี
ซึ่งรับดีด้วยตัญญาจะพาที นิ่งไม่มีข้อเคืองด้วยเรื่องใด
ดินด้นทรพณิตคิดจะปด ก็ทราบนมกมันคงไม่ดังดัย
พระช้อยตรงทรงคือไม่กินใจ จึงยกไว้เป็นนิตาบูชาคุณ

แผนให้ศึกษานิตยารวมก่อนตอน

ให้แนบขอเพิ่มเติมหรือบุตรชายของตน

จะไต่ขึ้นเถิดถทองถดถองคุณ เสด็จณบุญปรมนิมิตเป็นธิดา
พรหมเราเชยชอกนงบลดถกฮาดัน แดงประกาศไพรนายทองซ้ายขวา
ให้พรหมพรหมทองของพระอนุชา ถิ่นบรรดาเหล่าพยานทองหอดานน้อย
นั้นถนอช่นจะไต่ชอกไปเฝ้า จงไปรดเกล้าไห้เหมือนรบฮายถดถอย
นอช่นจะไต่ไปนงระวงคชย ไห้ไต่ชอจางทุกถดถอย
เมื่อยามเราไต่ฮาดนบนฮาดนรัตน จงนงทกถวไผฮานโกชน
แผนเมื่อยเทนบถนงพระทกถวรัตน

๑ พระทราบดีว่า หวานดำคำเดิมว่า ทรงขอเดชะให้ถอดเจ้าฟ้าพลน้อย
ทรงเห็นแบบแผนบุตรภักดีประจักษ์ ถ้าให้ทรงเสวยราชย์ หอมน้ำฉนวน
พระนภเมศพรพราหมณ์เจ้า รัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
แก่องรองด้วยคนเขาให้ทราบ ว่าหากว่าไปเด้อยาคำนวน

คำจารดวงหนึ่งดวงดินสมุทรไว้
 หลางตบหลังถูกขานอื้อพาทัก
 ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓
 เห็นเขียนจวนถ้วนเดือนดำเนินไป
 ประเด็นนี้บังคมอยู่ข้างที่
 ขวบน้ำรวดธรรวอดอันคำจารมรรคา
 พระเจ้าข้าว่ากระไรอันใหม่จะ
 อย่าให้ไปโดยยากับมารศรี
 เชยวันนั้นพระเจ้าข้าว่าให้ไป ฯ
 ดาพระบาทบิตรงค์ไม่ส่งสัย
 เข้าแกว ไหว่ทันด้าดักพระธา
 พชชณรคัมภีศถานมาหา
 พระพำณจะกดบักกอบไป
 วนนจะนบนนทรรคไท

กุมารว่าฉันคอยนอชเมื่อไร
แล้วทูลถามพระเจ้าอาให้หาฉัน
ฉันจะด่วนจนคำจะฆ่าชิง

ดังกรูไปด้วยกษัตริย์แม่เพียง
ทำไมฉันไปรดเกล้าแล้วส่งของ
กลับไปห้องฉันไม่มีใคร ๆ

๑ ศรีสุวรรณชนเร่งฉลาดเห็นถ่ม จงยมแย้มเยอนตามตามดังด้าย

คอยระวังมารดาอย่าไว้

ใครจะไปดักทามารดาฉัน

กุมารพาเชอหรือหรือ

กลัวพระพ่อจะเข้าหามารดาฉัน

จะคอยอยู่ด้วยใครช่วยกัน

ศรีสุวรรณทรงพระสรวลรอนเรจจ

นี้และหลานการอะไรของเจ้าเฒ่า

ผิวเมือเขาจะมีให้เข้าไปหา

ขอบแต่ให้ได้นกกับขี้ตา

ไปเมือหน้าจะโดนของคดของคดของใจ

ดินดมฺพรพลาประดาศึก

ฉันไม่คิดห้ามบิดาห้ามได้

ผิวเมือก้นนงัดเห็นเกล้าใจ

กลัวจะไปพิกหยอกคอกขอรบ

พระแม่ฉันทานไม้ตะกวดขมเหง

หิมขมขมแฉ่งของไปขยุติกกำกับ

พระส่งสารหลานไมรู้ในความรัก

กลัวสประทับใต้ตามกุตามแกล้ง

ใครบอกเจ้าเฒ่าอย่าให้มาน

กุมารขวามือตรึงทรนถั่ง

พระรักทรายทำตายแทง

เขาจะแกล้งให้บดโอรสไว้

เห็นทพระจะเข้าหาเวตาคา

โดนดักก้นไว้แท่นเอน

คำพิพาททางว่าอาสั่งไว้

เพราะจะใครได้ถามตามดงดา

ด้วยต่างคนต่างอยู่ในรัก

รูปเมือกษกับเดยวัน ใครดักว่า

ดินดมฺพรไมรู้เท่าพระเจ้าอา

ก็พูดจาอุจนกำยำระฆัง ๆ

๒ ฝ่ายสุวรรณมาดศรีสุวรรณ

นางกษัตริย์นงในพระทัยหวัง

จนพดบแล้วดูดยาไม่มาระวัง

เห็นจะพังกาพอกุดต่อไว้

ด้ว้างแจ้แจ้งโคมระย้าเคียง

ทงกรรณกรามขามเขินฉะเทิมจิต

จะใคร่เห็นเป็นโรกัเบ้นไป

ทำถาพนางนโห้รคนคัทบ

ถาวธูรางคทาขม้ายายพระองค์

ค่างบนบอบคอบถ้อยไม่เต็มปาก

ขึ้นฮารณณกันทุดทงฮอนฮาย

พระหัดถ์เคียงดัดด้อรอุทัย

เห็นมาบับคิมบองดัดหรือท้อบโหด

พระเข้าในหิ้งกถางกระจำงองค์

บรรทมหอดับหรือประรอรณวดหง

ด้วยรูปทรงด้วยธมทงคัมคาย

ด้วยกระตาดกระเต๋ยมโถมใคร่หาย

ว่าโหมถวยนวดตะออดอวยหิ้งใน ฯ

๑ พระพี่นางทำตามทราบนัดนาง จะประจวบคอดกระมังยังดังดัย

ประจวบพลงทางของธาตองไป พระพี่ ในมาบับสุวรรณทกนทาง

ไม่แจ่มแจ้งแดงประทงกรบหรือ เห็นถ้างด้นหมอนแบบหมอนข้าง

ไม่ทันพิศคิดว่าของก้นนงคทาจะ นงนางข้างคอดของประคองกร

เห็นนูนหมอนแบบบนพระหัดถ์ ถอดถนคางเขนเห็นแต่หิมอน

ตะดังเจดเจกเฮกเขกเขกเขก พระองค์นอนสกกเหวบอยู่จริง

ถอนใจใหญ่ใจคอให้หอดเห คนจวนถกยงในรูเทวดาถุก

แล้วเหอถวยหาหน้าหลังยังประจวบ ถมมังเจ้าจะแฝงอยู่แห่งไร ฯ

๒ ฝ่ายธูรางคทานั่งอยู่พรางหรือชม ทัวพลงกล่อมนมโห้รบับเจน

ขอขเหาเจ้าธำโห้ธาไค แล้วเข้าได้หน้าทบับพระทอง

พระแอบดูทัวว่าเจ้าเขาจะ ถอดหัวเราะรับฮอกมานฮักห้อง

เทยถาพมโตได้เจียงแล้วเมียงมอง ไม่เห็นของท ในคักให้มกฮาย

ฮอกจากเก้งถ้างแถเห็นแถแถก ด้วยแปกดแปดกปดตมปนทงทลาย

มคักถำมาระกุกเทมถนุชราย พระมุงหมายมตงตามคุดรามเจบ ฯ

๑ นางเห็นองค์ทรงธรรมกถุ์พระธรรว

ถึงเดินจนมากสร้างท่านงเอย

พระตถะเลี้ยวเทียวแตรแฉ่งเอย

จนเดินเตี้ยมาถึงห้องพระนักรัก

ไต่ขึ้นเตี้ยขึ้นต้นมูทรวงพุทชั

ประหลาดทมนางไปไหนไม่ประจักษ์

แฉ่งตั้งด้อยใจชำระล้างระดัก

แก่งวังเทกดินมูทรวงด้วยสุดคิด

เขชนันแน่มหายไม่ไปหา

ยังหอบศาศยุเจ้าเจ้าลูกศิษย์

ดินมูทรวงตกใจฟังได้คิด

เขชนันแน่มแล้วหรือมาอยู่กว่ายาม

พลางทูลธำพาพระนักรักมาห้องแม่

ไม่เห็นแน่มก่ดงด้อยจึงไต่ถาม

สาวธรรวักพรางหยดน้ำไม่บอกความ ยิ่งเคียดแค้นคึกใจกระไรเอย

นางธรรวักมีวาพำ

ไต่ธรรวักไปเตี้ยเจ้าแม่เจ้าเอ๋ย

กุมารว่าพำแต่ทราบเอย

ไม่ตถะพระบิดาจะพาไป

แต่ตามกันเขาไปจนในห้อง

พระเจ้าพ้องนางคงไม่สงสัย

ต่างเห็นจริงจึงเรียงเคียงกันไป

เราหิว ในคืนนี้พระมารดา

ไม่เห็นแม่แถมองทุกห้องหับ

เห็นมากหับพดกแพทองแฉ่งหา

ไม่เห็นหนบ่เดินตำเนินมา

ปะบิดาเร้ากัตามคุดตามแคง

พระบิดาพาพระแม่ไปไฉน

จริงหรือไม่โปรดเกล้าเจ้าแคง

พระท้าวว่าซักกันอยู่กลางแปลง

ไม่รู้แจ้งเจ้าช้อยามาเทียบพาโต ๆ

๑ กุมารพาพานักดับไปห้องแม่

เทียบมของแต่เบ็ดหาจนผ้าโด

ไม่เห็นหนจนใครยังให้ไฉ

พาพาโตสาวธรรวักก้านัดใน

พอบิดามาตามถาม ไธรด

เทียบคุดหมดแล้วหรือช้อยามาอยู่ร้างไหน

พลางจุตเทียบเวียนด้อยถึงห้องใน

เห็นดีโบคุดหมดจนยังค่อนแค้น

หยบรณคมรมกตมิได้จนหอม นาทนอนแนบนอนนมหือแด่น
 ด้พกของคกรทมิได้จนแทน ให้ลมแก่นชดไขทมิพบ
 แฉะคณออกนอกห้องเหววมองหา นางกกด้าแกดงเพยวเดยวตบ
 เหมอนนายหมวดครวจพดลตรบ ถึงจะพบกมิรู้วามไต่
 จนคกคณเคือนฉวยกับบาศคตอย เถียงตุนนัยอยู่ในห้องนงวังให้
 นางโถมยงดงดงว้ากาญไจ ชวนดำง ไซ่ลวดทรายชม ยะเมียง
 พอเห็นองค์พระอภัยมณีไปตบ เจ้าห้องหับประคณชนเฉดยง
 เห็นพณของตองกนชยบ่นเตยง เข้ายนเคยงชวามาทาไม
 กุมารราเห็นแม่แป่วกับนกรก เคียงระแปดกปรีทลาคทนอหวัวไต่
 ฉนคณควหาแม่จนชอนไจ เกยวตบไปหารอบจนรอบเรอ ๑

๑ นางปดกเปดงเคยงแฉะกนเปดวป

ประโคมตมตกทิดานดงดงว้าเหลื่อ
 ทวชนดกษณรกคณคกรชย เขมชนในนชัยคิแห่งแฉดงฤทัย
 ชวนบรทมชมชยเทมชนเคยชม ไมเห็นมณดใบตามตามดงชัย
 กุมารว้าบิครชอนเขาไป นางเจ้าไจทำถ่านว้ากาญ
 ตเกิดเชยเทยแฉะกนหน้า ยิงกตบว้าดกถ่านว้ากาญ
 เกิดทำบุญตบไปทงดงว้าด แฉะกตบว้าดกถ่านว้ากาญ ๑

๑ ฝ่ายพระอภัยมณีเห็นชวอนวก จนเคยชมคกคมิพบประดบม
 เมยพระเพลาเข้าในห้องหมองชวามณ

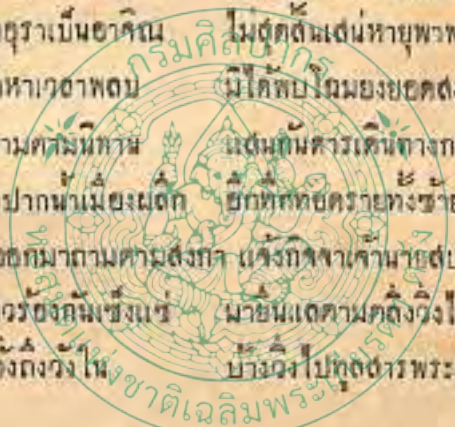
ทชตบรทมทางดะทอนคณฤทัย
 มเดยทศารังมทึงเขย กระไรเดยดงดงดงดงดง

ถักเอาผ้ามาไว้หมัให้เต็มใจ
 นุ่งไปไหนหนอคนคึกคัก
 แด่ราชโอรสหรือจะลงเล่นบึง
 รนเดี่ยวโก่ในกำปั้นจนแจ่มแจ้ง
 กรนพองไปไซ้ด้วยข้าววน
 เขยหน้าหม่อมมรดกไม่สิ้นหอม

ไต่ขึ้นแอบแจ่มอุราเป็นอาคัน
 แต่เวียนเข้าเข้าหาเวลาดาบ
 ธรบริบคคคความคึกคัก
 ไต่เคียนทองลงปากน้ำเมื่องมด
 พอดชาวเมืองออกมาตามคางคก
 บ้างบอกเล่าบ้างร้องกลิ้ง
 ไม่ถึงครุฑระหงทองใน

คึดใบกุมของคหรงรำพึง
 เทยวกถางคณคตจนมาถ้าง
 นอนคณนกกหวงถงบึง
 พระหวาดแว้วว่าจำเนียงเดี่ยวเด่น
 ขนาบคณนกกหวงพาทิน
 คิ้วคณนคณนคณนคณนคณน

ไม่คณนคณนคณนคณนคณน
 มีคณนคณนคณนคณนคณน
 คณนคณนคณนคณนคณนคณน
 คณนคณนคณนคณนคณนคณน
 คณนคณนคณนคณนคณนคณน
 คณนคณนคณนคณนคณนคณน
 คณนคณนคณนคณนคณนคณน

ตอนที่ ๒๒

พระอภัยมณีครองเมืองพลึก

๑ ฝ่ายโฉมทองของคณิงมณฑาสุวรรณี อดคิดแทนสุวรรณบรรจกณ
แต่รตาดำมีจากนคร เห็นทุกชั้นได้เข้าระกำกรอม
ด้วยขวยอย่างไรก็ไม่หาย ถึงบปลายไศกรุปจนรูปมอม
รับเข้าหัดตามยังงามพร้อม เห็นอันแก่หงอมเต็มประดาด้วยอาตุร
พอได้รางวัลกับจำได้ยาพิษ หมายกหยับไวกรายให้หายสูญ
ทรงภาษาพาพระวอเค่งกับประยูร มาพร้อมมุดคอบท่าอยู่หน้าแพ
ฝ่ายสุรางค์นางคณิงมณฑาสุวรรณี อดนึกคิดว่าเด็ดจามาด้วยแพ
บ้างผูกพันทางพระมณฑาสุวรรณี อดนึกคิดว่าเด็ดจามาด้วยแพ
เหตุดำเนินตามคณิงมณฑาสุวรรณี อดนึกคิดว่าเด็ดจามาด้วยแพ
มาคอยรับคณิงมณฑาสุวรรณี อดนึกคิดว่าเด็ดจามาด้วยแพ

๒ ส่วนสุวรรณมณีศรีสุวรรณี อดนึกคิดว่าเด็ดจามาด้วยแพ
เฉยพระแกตแต่ดูปราสาทชัย จะขาดใจด้วยคิดถึงบิดา
พระรัตนมณีให้ดลางนงระชน อดนึกคิดว่าเด็ดจามาด้วยแพ
ทั้งสุวรรณศรีศรีโสภณ ให้ดลางนงระชน อดนึกคิดว่าเด็ดจามาด้วยแพ
แต่ต่างองค์ทรงเครื่องเรื่องจำรัส เพชรรัตนพรายพรางด่างใส
นางทรงแต่งภาษาผัดใบ รวนสาวใช้พรางพร้อมดลางนง
เห็นองค์พระรัตนมณีศรีสุวรรณี อดนึกคิดว่าเด็ดจามาด้วยแพ
ประณคณิงมณฑาสุวรรณี อดนึกคิดว่าเด็ดจามาด้วยแพ

นางรับทศกัณฐ์อันของพระอินทร์นาถ ขอลาบาทของลชบถศรี
 ไปในวังยังคนพระชนนี คือพรุ่งนี้จึงจะพากันมาเชิญ
 อันคุณของดังองค์พระทรงเดช คัมภีร์ศรีรักษมฤตดุจดั่งรเชษฐ์
 ทรงอุทิศห้ามดังคงเจริญ ย้ายเพื่อเห็นห่างให้ขาดภัย
 ดึกเดือนหนึ่งจึ่งค่อยกลับไปนักรบ จงโปรดเกศนึ่งรักพักทหาร
 ศรีสุวรรณเกิดนิยมเชื่อนโองการ กระหม่อมฉานตอกระจะหลุด
 นางเข้าใจไม่ตอบคำพระน้อง ทูลอ่อนของบทรักพระเชษฐา
 ดินดมฺพรเมธอรุณจะหลุดตา ธรรมคำหรือจะไม่ให้ไปความ ฯ

๑ พระอภัยได้พรหมมาช่วย เห็นนางฮ้างฮ้างนางระทางฮ้าง
 จึ่งครัดตอบปดอปประ โธมนารโธมนาม

ใครทรมานเมื่อไรเจ้าเขามาอยู่
 ถึงมาครั้นเมื่อนั้นครั้นใหญ่ จะจางใจระยปดอปปดอปป
 อนตฺตพจนจะเกณศาเข่นวงวน หรือจะหาญหักบาญชเป็นขาง ฯ

๑ นางกอนยมพรพราหมณ์ปราชญ์ของ มีโสน้องจะแกดงามดังรังเด
 เมื่อแรกมาทำทางกลางทะเล เหมือนดุษฎีเกศาโกดมิได้มา
 จะจากเรือเผื่อองค์พระทรงฤทธิ์ จะเคืองจิตเจียมตัวกลดหนักหนา
 คาลพระทัยไม่ถูกจึ่งหลุดตา พระเมตตาเหมือนกระหน้ดองดีใจ
 ซึ่งจะอยู่ประจักษ์ครครัก อดยเกิดสีกทรงฤทธิ์จะคิดโฉน
 ยุกต์เวนเป็นกันเองไม่เกรงใจ หรือจะให้หงพาบารมี
 แลวหลุดตาพาอุกกับหลานเลี้ยง ประคองเคียงซ้ายขวามารศรี
 ดงเรือนอยดอชแถมธาราน ประทับทศกัณฐ์แพนธำธอง

หลางกอดจูบอุ้มหลังกุมารรา ได้ตามนาทักคุณพระบุญเคย
 โยธังถาวรทั่วไทใครจะช่วย เห็นมอญน้อยมรณานิชาชัย
 ดันพระชนม์จันพระศัพไมพบเคย เวรยาเคยทำไว้ให้ไกลกัน
 เจ้าประคุณทูตกระหม่อมของเมื่อแก้ง เห็นม้วยแล้วเตือนเข้ามาเข้าฝัน
 ผิดพระรูปชบสมดังกรณิศวัน เพราะทรงธรรมทุกขียากลำบากกาย
 นางศรวิญญูควาร่าจะอดละอินอิน พระกรรชอันพระธูราเกศายาย
 หงແငံသာท้าวนางท่านรณินาย ล่วงพุ่มพวยรณนาไศกาดัย
 ภิรมโศกธำรงนางกษัตริย์ศรีประภาส แกล้งกรำชดาชัยมาดัย
 จะพางค์พองศาณิน ไปเชิญองค์พระอภัยมาพารา
 แม้จะมอบขอมุขประเทศสกลาน เชิญพระน่านไธศวรรย์ให้หรรษา
 ดำรงพลางนางดังอินเดนา จงกรวดควาเรือกมึงทงคณ
 กับคนแห่เศรดังข ให้เสด็จสรรพ จะไปรับพระอภัยมาไธศวรรย์
 กรมวังทงศาจาราณนิต แดงดรรชนีปรางค์มาศคาดเพดาน
 คู่ข้อมแปดงแปดณณณวนนา ข้อมกันท่าแผ้วกวาดราฐาน
 แดงขอนราชชดาญพาพาด พากุมารมาปราสาทโนราชวัง ฯ

๑ ฝ่ายเสนามาเกณฑ์เวรสมทบ

บ้างยกเรือสงครามไธมัตตังก ทางเตรียมครบเครื่องแห่ทั้งแตรดังข
 คนประจำตำเรือไธเดื่อหมวก พระที่นั่งศรีอเนกเอกรัย
 บ้างคัมภีร์ตั้งเรียกกันเพรียกไป เป็นพวกพวกของทิวปดิวใส
 มาเตรียมไว้พร้อมหน้าในตำรา ฯ

๑ ฝ่ายโศกของคัมภีร์มหาสมุทรกับสงครามมาดศักร

ถัดแต่หน้าผาดีดถาพร ครันทินกร ไตรครดีจาวดีเรื่อง
 พาหนะต้องของคังรงคณาน ผู้คนรารัตต์อันใดเหลือของ
 ถ้าอย่างองค์ทรงภูษาดังนาคาเมือง ประคับเกรียงเนาวรัตน์ชัชวาล
 แล้วยกของคังพะศาคณาญาติ ดาวสว่างคณานาฏโนราฐฐาน
 มาองเรือพระที่นั่งทองกมว เหล่าทหารฐานให้เป็นโกธ
 ออกจากแพแห่น้ำนึ่งเลี้ยงต้นนิ ถึงกำปั่นทอดท้ายท่งซ้ายขวา
 ท้องต้องนางย่างเยื้องธมเกศรา พร้อมบรรดาตัวตมกรมไน ฯ

๑๐ ขึ้นธมทรมานาทางตัวรอด เขาไม่หอบคพลรบหอบได้ว
 ถึงเก่งท้ายฝ่ายต้องพระภูวไนย องค์พระอรหันต์ศรีสุวรรณ
 เห็นนางคราญมารดาออกมารับ นมอันับ โฉนฉายเรณูฉายฉัน
 ธมบอดกนงแลเห็นคนจันทน์ อภิวันท์คอยระวงคังสุนทร ฯ

๑๑ ฝ่ายโฉมยงองค์นั้นมาอยู่ เห็นธงรวรบพิภพอักษร
 ธนงเนตรเกศกรรมพระกายกร อ้าชาเขย่นเขย่นอันตพรมพราย
 พระศิวารางกับเพชรไฟทรมัน

พระหนึ่งเปรียบบุษยวงศ์จาวดีนาย
 โฉมแดงมัยมัยมกทรมพราย เหมือนดะมัยรูปาริคมไม่ฉกกัน
 นางขึ้นคัทจะไดโวเป็นเขย จนทองแดงดมจโศกที่โสภณภัย
 คังยกย่องต้ององค์พระทรงธรรม ช่วยบึงกันนี้้องยามาจากัน
 พระคุณดาโตกาตัวจาวดี เรณูพระบาททองกษบศรั
 เป็นปณเกศชาวประชาท่งฐาน จะพึงพามารมพระดับไป ฯ

๑๒ พระโฉมยงทรงดดับอกวิาท เริงฉาดคัมภีร์ของต้นของไซ

พระมารดาปราณีมีชาย
แต่ขานมได้ทำซึ่งความชอบ
ด้วยเต็มชาม่าอยู่เกาะแก้วพิศดาร
จนเรือแตกแยกไปได้มาปะ
อันคุณของน้องสุวรรณมาดี
ด้วยกำปั่นบรรดาโยธาหาญ
อันศิวชาม่าถึงได้พึ่งพิง
ถึงรบรบทัพพังกาชามาคอย

จนมีผลคิดหนกทอง
ขอพระองค์ทรงถามทราบถึงคน
เป็นผู้ช่วยพลอยเจ้ามากระนั้น

๑ นางยมเยนเยนขอขมขรรค์ผู้ใด
ช่วยสอนตั้งบ้างเกิดชอบใจ
อนึ่งแม่แก่เกอบจะมอคมวย

อย่าห่างเหินเชิญเจ้าราญผ่านบุรี
แม่สุดคำห้ามารับจงรับ
แต่จกเคอณราชดาพระนางชน

๒ ส่วนสุวรรณมาดีศรีสุด
ถวายแม่ของเครือของไม่ต้องการ
ถึงกระหม่อมดูนาเมศดาน้อง
เป็นสัตว์นจจะอนจนอนชด

พระคุณใหญ่หลวงถึงพันประมาณ
ไม่ควรมอบด้นนักพิศดาร
ได้โดยดาร์พระบิดามาชาน
โดยดาร์พระจิตา มารศรี
ก็ยังมีอยู่กับชาติจากรัง
ของ कुमारกับของแน่นของหญิง
เป็นความจริงถูกจนพระชนม์
มิได้รยพระจิตา มารศรี

พระบุตรกรวดพระเป็นโทษทันทำ
อุกไมควรที่จะได้โสภณวัย
ถึงเจกั้นแต่ได้ขรรค์ออกไป

๓ เห็นชนท่งของนางมีคิณโณ
น้องระได้พิงดาบารม
พออยู่ด้วยจะได้ฝากซึ่งชาดย์

เป็นมอโลกาให้ถาวร
ไม่อยู่จัวให้ดูโอดมอสร
ไม่ว่าวชนเรชฐานำรำคาญ

๔ จะรักมารดาจึงว่าชาน
จะไม่ผ่านเมื่องสุวรรณคชโสฬส
อย่าเพ้อพิงลมกับให้อภัย
ถึงอนรถก็ไม่สู้ถูกใน

แสดงถึงความโดดเด่นกับลูกผู้ชาย

ช่วยวอนหน้ขอเจ็ดแม่ฮั่นวอนไม่ไหว

อรุณชัยพอดยว่าประสาใจ เดี๋ยวไปหน้อยเกิดกระพระบิดา ๙

[illegible][illegible]

นางสายจิตต์ ไชยศรีธรรมน้อย นายก อบต.ชัยบาดาล

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

มาดองเรือพระท้าวตองตอง

เพียงต้องเตรียมให้มันให้ดี ไม่เช่นนั้นคงจะพังลงดินหมด

מחלקת המחקר והפיתוח

กรมการปกครอง

ถึงแพชบอร์ดขอทำตรงหน้าจ

พระมหาธาตุพลเรือนด้านหน้า มาปราสาทแนวระคนจำรอง

จึงมอบราชสมบัติทางนครชัยให้อยู่ในปราสาททองของชนของเรอง

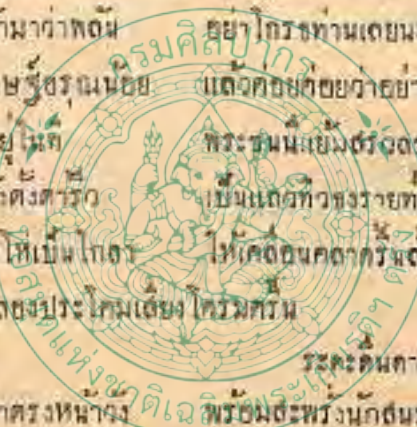
แสดงเด็กเหิดตาจากครรภ์นางน้อยน้อย ทรงแยบรอยร่นราวทองขาวเหิดของ

เป็นโรงงานปรนูปโภคโมดเคอจ ๒ ๕
โรงงานเครื่องงานกลดงดำชางทว

การตั้งรณนชยเปนโพชนถถาน ขวญฉากวาทศรศพระเชษฐ

นางขรรณรศมถิยา ขยกับน้ำตกลาพระมารดา

๑ พระอภัยได้ช่วยเสด็จกลับ พณบดีคิดต่างจับคดี

แต่ยังไม่ได้อภิเษกสมรส
เรย์ดำรงตำแหน่งขุนนาง
กวีลหังฟงยุบตพระชนนี

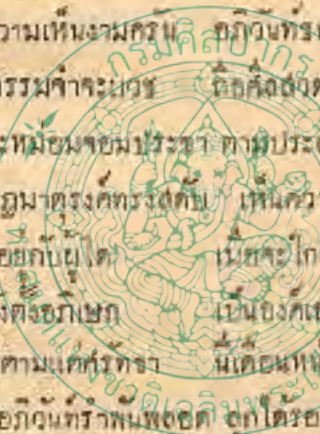
๑ นายพระนุชปรีดิ์ศรีรัตน์
 นายชยางกูร เทพพระชัย
 เอกการบัญชีสาธารณะ
 นางนงนุชกร ความเห็นงาม
 คณบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ต้นของกุนทุตกระหนมมาจนกระทั่ง การประสูติพระแม่โพธิ์ ฯ

๑ ฝ่ายนางมาลีมาตย์ทรงรักตรึงตรึง เห็นความลับแกล้งตามตามสั่งตั้ง
จะบวชตัวผัวจะยอมกับพี่โต เป็นชายโกธัสสงครามการกิจหา
ขึ้นเคยนัดมาจะตั้งตั้งมาบอก เป็นองค์เคยนัดมาจะตั้งมาบอก
ถ้าคิดไปเจ้าเลขาตามเจ้าพี่โต นเคยนัดมาจะตั้งกับพี่โต ๑

๖ นางคำมบอภินทราทนต์ออกดูโคตรอดกเพราะบุญหนุนส่ง
จึงรักราชวดีในใจปอง ออกตำหนิตรงความถึงราชนิ
อยู่กำบนหินเขียดเจ้าแต่เจ้าหา ยังออกตำหนิให้พบเทอญหลบหนี
แนบหมายมาดปรารภนาตรงด้าม บานฉะฉกเป็นเมื่อยเรอียดแล้ว
เคียววนเจ้าจำวสันตเป็นโชนโชน เห็นจะไม่พ้นผู้ตงอกรัก
จงทรงพระชนชีพากอย่ากลดแคล้ว จงผ่องแผ้วภักย์ไม่วินาศ ฯ

๑. นางกษัตริย์รัตนโกสินทร์	๒. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
๓. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ	๔. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ

เที่ยงมเตาชาวดงกาเป็นชาติก
 ข้างไม้ครกครองหาทอ้าย
 จะบวชเฝ้าเพียรมคคคชาดย
 ขาเบือใจไม่รักจะเรไร
 ยินดูเกล้าเผ่าพงศ์เราปลงจิต
 ให้เป็นอัครพระอภัยจงไปหา
 เรื่อยอมใจไม่ห้ามตามธรรมเนียม
 ยอมาดาธาเอยเจ้าไม่เจ้าใจ ฯ

๑ นางกราบกรานนารถยอชนคีโรทมิ สัมประโยชน์อันคัมภีร์ไทย
 มาตั้งเกล้าถววดรศรีท้าวใน จักคอกไม้รูปเทียนเจียนประจง
 แด่นุ่งห่มโสมพลัดกระหวัดพู่ เครื่องประดับชาวถนนวนดหง
 ขวอนถุมารทดานถั่วเหลาขมก มาเผือกพระอภัยทโพชนก
 ประณตนั่งทรงขลุ่ยประณตปลา แด่นุ่งห่มทอกลายด้วยกุศล
 ขำขบถกมดามายกศ ด้วยโศกศาวนา ในวารี
 จะไปบวชตรวจนา ให้บศเรศ อยุ่รอแสดทวารวังมกรังศรี
 พระโสมยงจงดาวามณบว ให้เป็นท้าวพาประรากร ฯ

๒ พระอภัยมณีเห็นดังคิด
 เห็นอภัยมณีจะห้ามปรามดม
 ด้วยนบกายหมายประ โยธิน ไรศศิธร ให้คิดถ่อนอกใจอาลัยแด
 ไม่เหมือนคิดผิดคาดประเทลาดหนธ เห็นชมรือหรือนาว้างให้ห่างแพ
 จึงวาพพระอภัยบุญน้อยแท้ จะตงแดกรมครมระทมทอ
 ถึงพาราจะจธมธารมณคค หรือตวงจคคมาของธนางหน
 เมื่อโสมยงทรงพรตบาธณ กตวพจะชยกับมูใด ฯ

๓ นางพิก้าทำแทนอนจรเขยยอม ประไพพรมพนาชธนาธย
 อยพธมพริถณมกรมใน พดไพธนบแสงทงแคนคิน
 ทงแค้นธ้าวชาวแมชอกแซชอง แด่นุ่งนงคอกจะดาร์กษาคัด

ไม่ไกลเกินไปมาเรียนกัน

ใช้จะอินกันวันตังบุญชา

บวชไว้บนพนักเก้าอี้ไม่แกว่งจากตา

ทรงรับบาทบาทเวศพระเชษฐา

แต่เรือแตกแยกทางกลางคลอง

ยังกลับมาพานพบประชันกัน

พระกัทรานาบำบอ์ตงคณโทษ

เหมือนหนึ่งไปรคนซึ่งให้ไปสวดรัก

[illegible]

กฎหมายแพ่งพจนานุกรม ๖

๑ พระทวงทางทางแปรขอบประเทศนถอย ดอนเรอบรอนรชวามารัก

อนุสาวรีย์ปากในอซากิต

~~ควรห้ามปรามกษานใจ~~

แต่จะถามตามจริงดังตั้งหน้า

จะถอดโทษใครของไปถึงไหน

หาคะจำภาพนี้ไหม

การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต

1218
អង្គបាលបាលបាលបាលបាល

๐๓:๓๐ น. ๐๓:๓๐ น. ๐๓:๓๐ น.

1. ឯកសារ
ការបោះពុម្ពផ្សាយរបស់ លោក ប្រ. អ៊ុន ឌី

ลงท้ายมาพร้อมโปรดเกล้าให้เข้าใจ

WT-00000000000000000000

กรมจกรจำเริญเจ้าไปเจ้าบขกเขาไผ

អង្គការសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

[illegible]

กรมการช่าง

๒๕๓๕๒๖๒๗๒๘๒๙

๑๗๐๒๖๓๔๕๖๗๘๙๐

[illegible]

นอคนาใครหัวเราะเพราะเคาะหัวมัน

מאד צו צווייטן

จะพ่วงกันตายได้หรือไม่

พระราชาดำหรงกับบริวาร

ไชยโยท้าวกษัตริย์มาแต่ไหน

กรมการปกครอง

กยอชมโตศอคนพนเพมชนอญบว

[illegible]

โคตเบณ อามหะระระระ

โดยมีค่าคงที่ α และ β เป็นค่าคงที่

เมื่อนองว่า ให้พระพวงมณีครองไว้

ຈະກໍາມູນທຸກໆຄວາມຝ້າຍຄຸ້ນ

มีสอนปรนเปรียบเปรยเฉดขี้ใจ

พระกตราบบาปกรรมนาทรหัย

จะห้ามได้เฉยหรือของคพระทรงยศ

พระวาทนการะอนุญาติ

แต่จะปรารภราคาเป็นกำหนด

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

๒๕๖๖ * ๒๕๖๗

นางแดงวานาภากรบุตรชายแดงแดง น.แดงแดงแดงแดงแดงแดงแดง

ลวดยบวรไปไม่ถึงจันทิ์บุญญา

เป็นวาจากรรมเปล่าไม่เข้าการ

แน่นอนต้องมีทำด้วยบ่นได้

ที่ไม่ไปจากเขตนี้เข้มนัดถา

นางกตาวาณเถระบุตรโอรสธิดา - พระสังฆารัตนเถระธิดา

 แด่ขอขอบคุณพระพรหมจรรย์คุณธรรม
 กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

หอยบพาลทของรตองเครองททตตอ

นางสาวกชกร วัฒนกุล และ นายสุวิทย์ วัฒนกุล

นางนพหอบตอบคำถามตามฉันทา เร็วกว่าเข่าอู่ไ้แต่ไรมา

สำหรับกรมการขนส่งทางบก ขอเชิญผู้โดยสารทุกท่าน

พรหมเจ้าเมืองกระหม่อมมาทูลขอพระกรุณาพระราชทานไปช่วยรบ ๖

๑) หน่วยงานที่รับผิดชอบ

[illegible]

จงถามเหตาสาวผู้รักกานต์ใน

ใครจะไปมองบ้าง เหมือนอย่างเรา

ตัวอักษรข้างตามแต่ตั้งหมุด

รักษาพระทัยของข้าพเจ้าไว้

อัตราน้อยพอต่อกำหนดงบประมาณ

ฉันทะเขามูญบ้างเป็นนางธ

อินทร์ว่ากระนั้นจะบวช

จะได้อะไรมาบ้าง

นางธนคำจันทรวงศ์พาทย์

ท่านบุญธรรมมาหา ให้ต่าง ไช

นางทองนางขำนางเคกเค็ดอภัพพิตร

ไทรย่นใบดกเต็มทิวของสวนหย่อม

ทางหนึ่งเมื่อต้องพระหัตถ์ไทย เป็นใคร ใครเตรียมการใส่พานทอง
ต่างสร้างศวางคนก็เขย่นผัว เอานายางดงจมนแฉวยมยของ
เหมือนหนึ่งเมื่อเรือเห็ดของเป็นเครื่องครอง

จนยาของเกาะระฆังยังงัดเต็ม
บ้างเก็บพุทธรักษาหามะกิดำ ทำประคำชนนอยรอยควยเขม
บ้างชาติด้ายหลายใบยังไม่เต็ม เพื่อดกเก็บเต็มดอกหาในราตรี ฯ

๑ ครั้นสร้างนางอชิตยดั่งเดิม นกกุมารพนของทงต้องศรี
นาคหลาบฉาบดินทงอชิตย รัชชวรณแปลงคองเพงคนพร
นงภาษาคำเมื่องเรืองจรรด ภาคนั้นอชิตยพระของศวงกระเด็น
ทรงสร้อยนวมอันประด้านดังฉาดวรณ

ทงอชิตยอชิตยพระของศวงกระเด็น
น่ายพระนงต้องอชิตยทงอชิตย
เอวอชิตยทงอชิตยพระของศวงกระเด็น

จามรงค์ดังชาติวนคำเมือง ทงอชิตยทงอชิตยพระของศวงกระเด็น
ครั้นเสร็จดรรพกับต้องศรณราช ดนมนางนงในเคยใช้ด้อย
ทงอชิตยทงอชิตยพระของศวงกระเด็น ดนมนางนงในเคยใช้ด้อย
จากบดตงกพรพมดอมดตาค มาปราสาททงอชิตยพระของศวงกระเด็น
เห็นพรมพมทงอชิตยพระของศวงกระเด็น นางทงอชิตยทงอชิตยพระของศวงกระเด็น

๑ พระอภัยใจคอให้ทงอชิตย
ศรีอชิตยพระของศวงกระเด็น ทงอชิตยทงอชิตยพระของศวงกระเด็น
พระเจ้ามาดามวชเพราะบนไว้ ไม่อชิตยปราศมาศปราสาทศรี

กฤษณีย่นบรุษยเค้นดังเตคนับ
กันไม้คอกชอกกุดปลูกกริมกุฎี
ทกกุฎีใหญ่โหรเรียงเคียงพอม
ตั้งกษัตริย์ทศนารถชาเรา
ทงทำของกตงเดินเนินจกรม

เครื่องดำหรมกฤษณัมพรหม
คันคายหยาตพุกถาดอนให้หวนหอม
ทอดกตงชอมข้ามหลังคาตุนารม
มาตามเงาเงอมณารมชาศรม
รวรรณมรกรชานาถาราม ฯ

๑ ถึงที่ตถกฤษณีย่นบรุษย
พระหุคยงนงทศลาดาม
เข้าในกุฎีจุลรูปเทียนประณต
คางคางดัดคตบวงไม้หวงโย
ประณตงตงนงไม้โคดงาม
วาคังคตงตงนงไม้โคดงาม
บรรดาเหล่าดาวดาราจอยร้างหลัง
ทอยว่าตามดามกษัตริย์นมถการ

รูปคาบตบนั้นไว้ในวิหาร
นางพรหมพุดานกฤษณีย่นบรุษย
พระคาบตบนั้นเค้นตามเพดานโดย
แสงศรของโศกโศกประณตมุนชญา
ชดศรพรหมพุดานกฤษณีย่นบรุษย
ถึงอนาถะเดชะเจ้าราชการ
ประณตมุนชญาหน้าวิหาร
ดมาทานถอยพรตคาบตบ ฯ

๒ นางโสมยงทรงประศาปทมาร
แล้วพาเหล่าดาวดาราจอยร้าง
สถิตแท่นแผ่นผาทหน้าฉาน
ตงมหาพาหุคอกกตง
ตามบรรดาอานศิษย์ทงวอยเศษ
ดวณเครงครตมถการกของอัคค

ชวนทนต์นาคคตาดากฤษณีย่น
มากฤษณีย่นได้คันทอของ
พระกุมารเคียงนงชยทงตง
คามทนต์นงนงกตทตคาบตบ
ชยอุกฤษณีย่นชอบเชกคิรีศรี
ตามวอโศกคตงครไม้คตาดคตง ฯ

๓ ฝ่ายองค์พระชววิไลดกษณ
เดินมาทงนางรฤกฤษณีย่น

ชวนนงนงกคิรีดวรวรณแล้วผิงผาย
เทยวถววยรูปเทียนเจียนตงมา

ศัตรูบรรณเนนเตศคอรกใจ เทยเดือกให้คาบตั้งหมตหน้า
 นางญาฮ้องคหะพระอนชา คตอคนาจนดั่งกุญพระบุตร
 นางกษัตริย์ตรัสเชิญพระภูวนาถ ไห่หนึ่งข้างหนึ่งเอกเอี่ยมเทียมญา
 กระซิบอ่อนนัคตาภุมาร ไปพาที่ทักทายถวายพร
 ดั่งกษัตริย์ตรัสไมทหาสนอ เขาเทียนทองมาถวายด้วยสมร
 แล้วย่อขอปวารณาตถาวร ชนุตรดิถีจรตเป็นญาติโยม
 บวชแต่ดั่งด้ามวันเท้านมเกิด ยอ้าให้เกิดโรคชุนเตียรูปโฉม
 ถ้ายืนเคร่งเร่งรุดมัททวุด ไทรมี เอนกโยมบ้างเกิดคุณพระมน ๗
 ๑ นางพมึงพมึงพระราชน ถวายพระพรทวนจรกิกญา
 ตามแต่ปฐมาธนาบารมี มรทวนว่าดั่งวงหน้าไป
 พระอนชาว่าจกณิกคตาคา เป็นดั่งมรทวนซึ่งไม่ดั่งดัย
 อันเรากรุงมฤคณูชนกใจ ที่นจะไม่วาคนมัทททาง
 นางพมึงคำทำซังแล้วจึงว่า คามศรัทธาธรรพคโมชิตขวาง
 พระอภัยนัมมิไกรจะโคธนาง แกะระดางครหาเป็นนาค
 จึ่งอาดาตาบดไฮรตถาดาน มาเกณฑ์การให้รักษามารศรี
 หิงไพรนายราชรอบรอบคกร มิให้มฤคภัยถึงโคพาน
 แล้วยรจนพระอนชาภิชาเจ้า กตบค้นเข้าพระนิเวศนเขตสถาน
 จึ่งออกทักขพระโรงรัตนธรวาล ดำรัสการกับมหาเสนาใน
 ยุคเรนเห็นจะกลับมำทำศึก เหมือนเรานกมันคงอย่าดั่งดัย
 เร่งคณมมรช่อมแปลงกำแพงไว้ เกณฑ์พวกไพร่พลหัดให้จตุเรน
 ทงมารคธรรพทหารรบ ให้ศรมท้าวทางทงตงเซน

ทั้งปากโค่นายเหนือเรียงกระเถิน
 ให้อาตมณเฑาะว์ทำคารบตั้ง
 แล้วบอกไปให้เมืองเอกโทศรี
 ทงตองหันทศกษेत्रายยุทธ
 รัตราพาคินดินจ้านาญ
 ให้มาเป็นข้าเฝ้าเราจะเอง
 คางเห็นชอบนอบนบคารพรับ
 เชิญคนมาทำทุกคำหนึ่ง

ซอกกระเวนแฉ่นแฉ่นแฉ่น
 ไปปักธงประศุกรศรี
 ว่าใครมีวิทยาวีรการ
 เพลงฮาวุระเข้มแข็งกำแหงหาญ
 ประกอบการกตศักทกลด
 ให้ขอเตียงรุ่งเรืองเครื่องประดับ
 เชิญกลับเจ้าปราชญ์ราชวงษ์

๑ นายเสนามาทำทุกคำหนึ่ง
 เชิญคนมาทำทุกคำหนึ่ง
 บ้างก็บอมน้อมนอบนบคารพรับ
 กของกระเวนแฉ่นแฉ่นแฉ่น

อาตมณเฑาะว์ทำคารบตั้ง
 นางไปทวงหาเมืองตามเรื่องความ
 บ้างก็บอมน้อมนอบนบคารพรับ
 บ้างก็บอมน้อมนอบนบคารพรับ

๒ นายเสนามาทำทุกคำหนึ่ง
 ทงรอนคนจกแต่ประเทศทุกกระแฉ่น
 วิวรรตหงส์ด้อยทอเลา
 คางเห็นชกักษาวีรการ
 นรตาคทศกษेत्रายยุทธ
 มารอเขาเกลยกลดมน้อมประณต
 ทงเดชะผาดารพดเบยหวดแจก
 ถ้วนคนคณวธาวีรพน

ขอมน้อมนอบนบคารพรับ
 หนึ่งคนโค่นนายเหนือเรียงกระเถิน
 หนึ่งคนโค่นนายเหนือเรียงกระเถิน
 หนึ่งคนโค่นนายเหนือเรียงกระเถิน
 หนึ่งคนโค่นนายเหนือเรียงกระเถิน
 หนึ่งคนโค่นนายเหนือเรียงกระเถิน
 หนึ่งคนโค่นนายเหนือเรียงกระเถิน
 หนึ่งคนโค่นนายเหนือเรียงกระเถิน
 หนึ่งคนโค่นนายเหนือเรียงกระเถิน
 หนึ่งคนโค่นนายเหนือเรียงกระเถิน

๓ ขยายกายหงดงมดศรีทหนึ่ง
 ขยายถึงด้ามจับดีไม่มีผก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ชอวาดัดเพอนนกคานว

๕
ทงกาษาหางามไม่พบเห็น

๕
เป็นกำพรามาแต่หัดอนยังชอชแอ

๕ ๕
เป็นเรอพรหมณคความรของผเเ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
รูปชวรายไม่ขาดยแ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
หนานนเบนรยอผมแ

๕ ๕
ไคพงแตะคายายอยู่ถายนา

๕ ๕
แต่ก่อนเก่าเต็มบูรณนวมหมักทษา

๕
เป็นมรดกตกทอดอภินมา

๕
รฤกษพาพาดนด้าแดงเหต

๕
กรมเจมแจ้แดงเฮาเราเฝ้าเ

๕
ถึงหนานาพามะระรูกแดง

๕
จนโตมดกนดือนางวาค

๕
ไครไปมาหาของถ้านดเฝ้า

๕
ถึรปชวตวตาแต่นเ

๕
ทงทรวดทรวงกเฮว ให้ออนแอน

๕
แมนผวไครไม่ดยแแล้วพอกณ

๕
พอรชวเจ้าเมอองมดก โหม

๕
งามประโดมโหมเกิดเอ็จไคกย

๕
ครนรูงาหาทหารรูงาญศึก

๕
อันดงครามความรเราเรียนไค

๕
แต่พระนุชบุตวระอภินชก

๕
บึงกิตไปใจดมไม่ดิมดย

๕ ๕
ถึงธานนาชาเฮาณนดิงาตุ

๕
นางอูดด้าหิเรียนเฒ่าขงเราไค

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ทงไครพทพทกมกรไค

๕
มิไคเครพบปะพระกมกร

๕
รยอบอกแ่งทงยาร ใหยายท

๕
เป็นหมยอิตดแ่นดเ

๕
พชอชงปากตามประด้าธรรมาดัย

๕
จเรไครไคผวตกมบุญ

๕
เป็นหมยณเฒ่าเจ้าบหมยอนรปท

๕
แต่ไคราครนคระอญหาทกราคร

๕
พระอภินพุดอิตครคัม

๕
นางวาคดุนทองบดงกุกย

๕
กตมณกยณคจะมโหม

๕
จะเราไปเป็นห้ามพระทรมเชย

๕
ถ้าหาไคไคเป็นเชกเจียวอกเอช

๕
ถูกรณเชยผาผึง หินแดงทง

๕
แแล้วแแล้วเพอชวยังมวหมอง

มาผัดหน้าท้าวหมื่นคนดอทอง
แล้วเบียดกอดหอม ไหลม้วน
นุ่งห่อหุ้มคอดกุดจับตะบอย
แล้วกอดหมื่นหมื่นพุด
มาดื้อห้อยดอธิดาเอาไว้พอง

ให้กอดบรุษร้อยคนในมรณ
ติดตามนศาราทใหญ่คง เสด็จ
ให้เรียบร้อยแถวกับชาววัง
เห็นนครคั่นชนมด้วยต้นหวง
ฉันทาไปในวังถวายตัว

แม่นไปรดปรานหลานดั่งมารณนก จะตบคอกแทนคุณแม่ทูนหัว
เล้าทางดอธิดาด้วยตามัว เห็นแสงศอกแสงตดชื่นพ
หัวร่อว่าวอู๋แม่เจ้าแม่เฮย กระไรเลยเหตุดัดเหมือนอ้อหนู
ถวายตัวเป็นอะไรอะไร ไม่พศักรบ่างหรืออย่างไร

๑ นางบอควาจะไปเป็นหม่อมท้าว

ทั้งเมยผัดหัวรองของไป คงดัดความปรารถนาอย่างดั่งดี
หลานเจ้าเขาจะไปเป็นหม่อมท้าว ร้องเรียกให้เพื่อนบ้านช่วยวานแต่
กูเห็นการท่านจะเอาไว้เป็นแตร นัยเหน็ดขามอยู่เพียงนแตรอ้อม

๑ นางรักใจไม่พูดแต่ด้วยนัย คนทั้งหลายยกว่าเป็นน้ำหลัง
ทูลทุกทกปรอ ไหลอรัง ไม่หยุดยั้งแยงเขย่งราชธิดาไป
ตามถนบกนเห็นไม่เกณตาม แนนงามดุดอย่างไปร้างไหน
นางจาดมดเฝ้าด้วยผู้ใด ตรงเขาในเมื่องมาหน้าทองพระโรง
พวกขุนนางต่างพนงัดกิดเพช อันนเหมือนคอดทะ โกลา ไซ โกล
บ้างถั่วหน้าเจ้าแต่เขาโง่ ตะตงโหม่งเดนกับเบบไร
นางรู้ว่าเขาเฝ้าเขาไปนั่ง กรมวังถามว่ามาแต่ไหน

นางแจ้งความตามจริงทุกดังไป ข้าฯใจจะมาเฝ้าเจ้าแผ่นดิน
 ชวนเสนาว่าขอร้องไฉนเจ้า นางก็เฝ้าตามจิตคิดถวิล
 เขาฉวยข่าวมาไปเข้าโดยน วาพระบั้นโสภาประชาน
 ให้หาผรรวษาข้างรบฟง จะกันกรงเศวตมัสกให้ผกฝน
 ขาเจ้าคณวรายงกวากน รุณอนปรนปรามกักไต่ดกขง
 ท่านโปรดด้วยช่วยทูลให้ทราบเหตุ แม่นโปรดเกศก็จะเฝ้าเข้าให้ถึง
 เสด้านางพวงนางต่างตะตึง แดงกวางชักถามคตตามแดง
 ชิงวราวดไม้มก อย่างไรของมอญทกนแห่ง
 เป็นเวทมนต์ทนต์ห้อมแรง หรือพันทวงไม่ว่าจะเฝ้าความ
 นางฟังคำทำหึงวาระเยาะฉานโดย ว่าท่านทำด้นบุญอย่ามาถาม
 วิสัยคนทนต์เขาถึงความ เป็นแต่ความไร้ไร้เขาได้แรง
 อนวชาชานคกวนน ของอาศัญไกรเขาจะเฝ้าถดง
 แม่นพระองค์ทรงกักคักแดง มีควรแพรงทวายให้ไพร่ไพร่ฟัง ฯ

๑ พวกเสนาว่าทหาร ไร้การหญิง จะมาชิงอาดาเห็นอนบ้านดัง

มีพรายแพรงแจ้งจิตทนต์บง จะพาเข้าเฝ้ายังไม่ควรการ
 นางตอบคำอำมาตย์ด้วยฮาจิต ท่านคิดแต่จะไต่ด้วยโหราร
 อันสงครามตามบทพระอัยการ ไกรนิคตผาญจันให้บรรดัย
 ไกรทำรอบกอบให้เม่นใหญ่ขง ถึงชายหญิงก็ไม่ว่าห้ามไต่
 ว่าใช้การท่านเห็นเป็นอย่างไร หรือหญิงไปฆ่าชายไม่วายจาง
 คหรือบาตาดูให้รู้แน่ เมื่อนมแต่ปากนคกักคตขวง
 จะอาดาพากันพูดกนกวาง ทำให้ควงแดวเข้าจะดาไป

พวกเห็นว่าหยาบชกเงินคอกเจ้า จะพาเจ้าประเดี๋ยวหนไปไหน
แล้วรักตามนางนางกระจำใจ พาเจ้าไปเฝ้าองค์พระทรงธรรม

๑. จงบอกความหมายของคำต่อไปนี้

พระทรงพังดัง ฟ้าผ่าเข้ามาพ้อง	เห็นมีวพระชนกหักครานางวาด
เหมือนศอกตาคู่เหมือนประหนึ่ง	แต่คงใคร่ใคร่ครวญดำหมัดหมัด
แต่รบมารยาทประหลาดคดี	เห็นจรมความรุ่มในใจ
จงเขียนเขียนเขียน โห่ร้องไปรอบประภา	

เจ้าเป็นปราชญ์ปราชญ์หาไหน
จะช่วยด้วยบารมีจึงควรไกร
แล้วราชวาทน์ใน
จะรอนราฎการณรังคกงพระพัน
๑ นางวาทปราชญ์หาไหน
แนมนามเกตุอาศวกะหมื่น
พระพจนาราชวาทศอยนารก
จึงควรตั้งว่าถ้าจะให้หมื่น
นางหมื่นพจนศอยนารก

ก็เปรียบด้วยปัญญาอันตรีย
ก็ยังไม่ต้องตัวราชาภิเศก
แล้วเมื่อไรพรหมมาบัง
ดูท่าอย่างข้าศึกซึ่งอีกหาญ
จึงปราบปรามตามกระบองพอกวธการ จะคิดอ่านเอาแต่ใจก็ไม่เคย
พระอินทร์ดำดัดนักสนรรเสริญ ธาดาเกินรูปร่างช่างเฉลย

จึงแต่งชกขย่ายภิปรายเปรย

แต่หากว่าข้าศึกมาตีแค้น

จะคิดสู้ด้วยแค้นนาง

นางฟังคำซาซนเห็นตบรื่อง

ซาซนเจ้าเธอรื่นควมรู้ใจ

ขอแต่ผูกคอตักคนหนึ่ง

จะมันแปรแก้กันชนศราย

๑ พระทรงพวงให้ตั้งยืนนถ

จะปรารภนาหาญเป็นลฤกษ

นางเกรงบาปกราบทูลประท้วงโทษ เหมันมโปรดโทษาถึงอาตัญ

จะทอดวอแค้นภพระทรงขรรณ

ไม่ระขของคองคาวางรชชยาบ

พระแถมยมนพรมพศศรพศมาน

จะเดียงใจใดเป็นตปกรษา

จะเป็นทพเลียงเจ้าชรวงนาย

นางนบนอบคอบร่งพศมารถ

แต่ยศักดิ์จกประท้านประการใด

ด้วยเบเลียงใจไม้มทจะเห็น

แม่นโปรดตามควมรภจะภักดี

พวกรชนนางค่างหิกรชชอประดงค์

จึงตรัสว่าวธาณแก่ใจ

ว่าไมเคยนนทกขรของนถนาง

ถึงคาวแดนคณนคไม่ชชชวาง

หรือคคชยงไรเธาให้เขาใจ

จึงนยของเคเลอบแผ่งแถลงไซ

ไม่ใช่โพพมกถำบาคถวย

แต่พพพพคได้ตั้งใจหมาย

มิให้ชยอปรำบจำจามิกร

จึงราชกจะใครแ่งทมคองจค

คณนทในนนางชบพางกัน

ให้มณณคคคคคคคคคคคค

ก็ระปรำบคคคคคคคคคค

เจ้าวธาณชวแบบเห็นแยบคาย

ชวยครคครคคคคคคคคคคคค

หรือรภฝ่ายกรมทำเด้นาใน

คณพระบาทกรณาคจะหาไหน

ไม่ชอใจเจตนามาทงน

จะชอเป็นองคพระมเทดี

ถ้าเมันมเมคคาคจะดาไป

ทงพระองคคคคคคคคคคคคค

มารภใครครนจะชงไม่บงคค

แต่รูปร่างยังกระไรจะใคร่
จะควรเป็นมเหสีหรือมิดวง

๑ นางพูดว่าท่านขุนรูป

แต่แต่งงามความรู้อยู่ในใจ

แต่ทว่าเจ้าพระบาทสมเด็จพระ

แต่หญิงมัวราเช่นชาน

จึงพูดว่าท่านขุนรูป

บรรดาบุรุษชาวชาติรพ

เมื่อนางก่อกฤต โขมประ โขมดวาท

ก่อกอย่างทางทำเนียบประเพณี

ขอพระองค์ทรงครึก โห่ดง

อันรูปหญิงพรหมเพียรดีดกกละ

๒ พระนางข้างประยูรเห็นเหมือน

จึงมาดบารวณารของชาติ

แต่ความรู้อยู่ในใจไม่เห็น

จะเลื่องใจ ไร้อยู่อยู่พดางพดาง

แต่ดังเห็ดงาแก่ก่อกดวงแม่เจ้า

เกรงเจ้าชายอย่างหม่อมก่อกปรหม

พิเคราะห์หัดด้วยก่น้อยาหัด

จงใคร่ครวญแก้ความโง่เงา

ก่อกดวงแม่ไม่ดังด้าย

เหมือนเพชรไฟหุ่ยผาไม่รัก

ดั่งนางงามเคยประณตบถ

ยังไม่เคยเคยทงน

ให้พระยศใหญ่ยิ่งทุกดั่ง

จะหมายมั่นพองพาม

ไม่ดั่งบารวณารของชาติ

เห็นคนดั่งในมาด้าพก

เป็นหญิงแค้นไปทงใคร่

ดั่งครุฑชนาญการ โด่ก

๓ พระนางข้างประยูรเห็นเหมือน

จะเป็นยศยศเกศดั่ง

จะเชกเป็นนักษัตรยั้งชด

เป็นเพียงนางพระดนมให้

ให้รับเจ้าไว้ในไปด้า

เป็นเชกยศดั่งนมาด

๔ แท้หน้าเจ้าเห็ดงา

๕ ว่าทรงฤทธิดบารวณาร

๖ บารวณาร

๗ บารวณาร

๘ บารวณาร

๑
ตอน ๑๑ ๒๓

พระอภิชนนอกเขตกษัตริย์นางสุวรรณมาลี

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงโฉมประโฉมดงวาท บำรุงราษฎรเจริญกิจทุกทิศ
คิดครุ่นถึงองค์พระธิดา ยังไม่ดำพรตเลยทำเฉยเรื่อย
เดี่ยวแสร้งรักผัวฝ่ายหม้ายถึงจน เจ้ากระบวนกระไรใครจะเหมือน
นั่งกระหม่อมใครจะไปถอน แหมบคืบบ่อนบาปกรรมก็ทำเนา
แล้วพระแกล้งแกล้งของศักรังประคอง เกรงเจ้าพรหมรังศักรังจนเจ้า
ทั้งเกรงนางอย่างทรวงของนางแล้ว ตั้งให้เจ้าพินทุ์หาได้พานทอง
แดงห้อยหุ้มคอดมปีดมเตโช หวังให้ชายหญิงเห็นถึงของ
ครนดรรพเจ้าเจ้ามาบนเขยร้อย ครกของน้องศรีสุวรรณเจ้าจรรจา
พอไปด้วยช่วยชยชยของชยชย แหมบคืบบ่อนบาปกรรมก็ทำเนา
พระน้องยมพรหมพักตร์พริ้ง อยบมาเห็นชนหญิงไทยอยู่ในมือ
เมื่อพระพนกระไรพระทัยอ่อน ให้ปลดปล่อยปลดปล่อยมาน้อยหรือ
เขาดื้อแล้วแล้วแล้วไม่เหมือนดื้อ

นฤยทนต์มือแล้วก็ฉายเขาตาบจิง ๑

๑ พระเชษฐาว่าพิศมิตถนัตถ์ ดำรงพักตร์แก้ผูกหญิง
แล้วถูกเตาเตาทองคอยทวงตึง คอยยังขบคุดยากลำบากใจ
พลางแย้มสรวลชวนพระน้องคำเนินนาค มาทรงราชยานรัตนจำรัสไข
พร้อมส่นพรังทั้งขุนนางพวกร้างไม่ เด็ดเข้าไปเขารังตามทุ่งนา
ถึงครทประทศกษัตริย์ พร้อมส่นพรังไพร่นางทั้งชายชวา

พระชวนเหล่าสาวสรวลกันตบยา ค้อยดัดดาเดินเดินเนินจวงกรม ฯ

๑ ฝ่ายพระนุชบุตรีฤๅษีด่าง เวลารุ่งอรุณอยู่หน้าพระอาศรม

ทวงพินชองตองกุมารดำราญรมย์ ขวนกันขมนกไต่ต้นไม้ไทรทอง

ฝูงกระชกพลอดเพรียกร้องเรียกคู่ กระจับคู่โศกเห็นแผ่นผดของ

เตียงหึงหึงผิงภุมรินทร์ขึง ขาบกระของอินทนิลแดงบินจร

นกละราบคาบไต่ดูไทรขยอล ฝูงกระรอกไล่กระแตกแผลงต่อน

พฤกษาคอกกอดกรอชอชรร หอมจรวงมมาทางคาบ

นางนงนัม โดมนัดศรีสประภาส กับท่อนาคพันทองต้องฤๅษี

พอนั้นแปรแดเห็นพระอภัยมณี เด่นศรีมาดกับพระอนุชา

จึงดังฮั่นหน้อยเทให้เบรบน หมายคืบขึงหึงบดองกนิยา

พระอภัยให้เขาพินพวงมาดว กับพินมาดวอยฮั่นนางนงเยาว์

ผลัดวาโยม โทมนอดประหวอดหวง ถวายวงใจมาอดทุกข์เรา

ไม่คลาดเกดตอนเหมือนหงษ์หนีอยู่เย็นเรา

เหตุประเดาแดงทักคิดฮอดย

คุณกระหนังถงโยนฮ้อยบางหรือ หรือเพดผดอธรรมนหะไม่หอนไหว

คิดดังวาทราดเด็ดด้าเว้ไป เจือดหรือใจเจ้าคุณพระนุช ฯ

๑ นางพินรังคพามาโฮงถาวรเกยว ให้ทราบเดียดเด่นที่ในใจฤๅษี

แต่มาารยมาณะกะสิริย ทำพาทเพกบายถวายพร

ไต่ทรวงจนาว่าถกนกโมธาต ถังเบองบาทบพิตรอดีต

มิตรจิตมิตรใจฮอดยอรรณ เว้นแท่นฮอนหอดับไปมิได้คิด

ทวงทราบว่าจาดมิตความรุ เข้ามาดุดมการดำราญจิต

พอเข้าออกนอกในได้ใช้ชีวิต

ถ้ารู้จักข้าน้อยพลอยยินดี ฯ

๑ พระเยอนยมนพรมพกตรเห็นทอกลแหลม

สร้างเห็นบนแนมฉนวนตะเมยคางเหยียด

จึงว่าโยมโนมนำราชบุตร

ให้เปรมปรีดิ์หาหาญการสงคราม

หวังจะได้ไวยำรุ่งกรุงผลก

ให้ข้าศึกราบเตียนเทเหี้ยนหนาม

นางจาดม้กระตุงพรุนพราหมณ์

รู้ฤกษ์ยามยอมสมัครนากัด

จึงเลี้ยงไว้ให้เป็นข้าพระคาบ

เมื่อตาพรตพร้อมพรวกเป็นศักดิ์ศรี

ศักดิ์เจ้าเร่เจ้าการบ้านเมือง

จึงนำหมื่นตฤณกรนา

ไปรบนำรุ่งกรุงผลกให้ครึกครื้น

ตั้งรายวันระแวงเคียดของเขมร

เมื่อแก่เฒ่าเฒ่าจึงถวิลมาบรรพชา ลาพรหม ไปด้วยกันจนวันตาย ฯ

๒ นางคาบดอกลีลาทอกลระเหินด้วย

เชิงฉลาดกลบเกลื่อนทั้งชนด้าย

ดอนกุมารหลานเลี้ยงกับลูกชาย

ให้ถวายพระภักดีนอกรา

๓ ฝ่ายอรุณมุนเฝ้าข้าน้อย

กระจายร้อยรจากำดิกรา

กับดินส้มพรมนุญทิยา

ต่างก็ว่าหมื่นสมณันนรได้ดังคนนั้

ปรนนิบัติด้วยวาทีพาวาดี

มิได้ขาดขอถวายฝ่ายกุศล

พระศรีธาดาสร้างบวรชน

จะนิมนต์ไว้เถิดเจียวประเดียน

ถ้าเวียนรำถ้าเร่จะเห็จเหาะ

อย่าไปเกาะเดียนจะพระฤาษี

กุมาราวาจะขยริมนบุรี

ไม่พ่ายหนีนักเรศนิเวศนัง

ศรีธรรวณมนนากับดินส้มพ

จวนจะครุชชกตกไม้หนักหวง

จะได้เด่นเด่นว่าแต่ตาพิง

ไปเที่ยวนั่งดูงานถาวรจิรา

ต้องฤๅษีคโใจเมือไรคะ

พระดั่งดาร์หอนาขวัญจึงบัญชา

ถ้าตึกไปวันรุ่งก็พรุ่งนี้

นางคาบดอกไม้ธูปเทียนของ

จึงไร้อะไรต้องดูบริวารก็ทรงตัวสัตว์

แล้วเดินแตรวังแตรดังขอตอบขลุ่ยบาย

ฉันอยากจะดูงานนานหนักหนา

สุดแต่อารมณ์ฤๅษีทงพณ้อง

จะไหม้ไร้นั่นหนึ่งคงฉดของ

ชายพระน้องนุกยมชยพรมพราย

ยกเกดขั้วเกดมาถวายเป็น

พดภิขารายไปแต่ข้างทางศรัทธา ฯ

๑ พระอภัยไม่ฟังแผนางเกยว

เครื่องประดับกับขลุ่ยขลุ่ยเขา

ฤๅษีกล่าวความบดให้คิด

ยมนะโมโหมหาว่าเรณุน

แต่ไม่ถามความอายชยพรมพราย

นานนานหนอยกขลุ่ยทำฤๅษีพูด

พระพ้องนางข้างตึกคโใจทอดกเพดยง

อย่าเลยแต่ด้วยเดยฉันรักคนหนักหนา

นิมนต์ตาพรตจะได้ไปด้วยกัน

เป็นในไร้จะคิดทำกับคณ

จะดักคณนุกโตเป็นไร

เขาจะว่าเจ้าเมือมดกตึกฤๅษี

อย่าไหม้มดกตึกนันทา

หนักแต่ต้องทลายทำนองกลดองหนักหนา

จึงแกลงครัดคัตคำวาระรวมคา

ที่รกกนดรรเลวีญเจริญต้น

การทงหลตายร้ายคิมได้พัน

ฤๅษีวันนดคเาเป็นอามฤก

ขยารชราช้านวยฉนิชคโใจ

นางพ้องเกอนเฮอนอายชังคายตบ

ถึงชุมไปใครจะลวงมาช่วงจริง

จัดยดามัญหวัทุกศวัณ

ที่ชงนันทาแกลงทุกแห่งหน

จะกตวัคณครหาว่ากระไร

ใครบวชตักคณฉนิชคเาได้

จะชุมไปกระนั้นคอกบชกจิงจิง

ให้ชงนันทาแกลงทุกแห่งหน

แต่จะจริงเจียงหรือในพระทณนุก

หมอมณพนม เไรจะชดชอง
เป็นชาวองบาทมั่งคั่งจะดีก
แต่ชาชอया โหองชอกก
จงทรงกรีกครองความคามพระทัย ๓

๑ พึงดื่มของพรียงเพราะเดชะเจ้า ไม่พลาดพลาดพลั้งแพลงแกล้งใจ
เจ้าอนนต์ครีตรอง ให้หมองใจ พระอภัยมณีหันมาหาหนอง
ศรีสุวรรณกถณนิมพรมพระพักตร์ ช่วยเตือนนกกัทรนงอยู่ทางต้อง
อย่างไรจะพระฤาษีทรงพนอง จะให้ต้องนอนค้างหรืออย่างไร ฯ

๑ นายอรุณมนต์ดินตมูท ยิงเข้าตักช็อกตรงไม่ลงด้วย
 ว่าจริงนะพระเจ้าบ๊ายจระเข้
 นางพิงคำชำเด็กคนถ่านน้อย
 นางขม้ายพรายพรหมทงยมเยย
 เด็กเราไปอยู่ในวังเหมือนนอย่างเคย
 แล้วดาหลอยด้วยเตาเจ้าแม่เฮย
 เสิร์บด้วยเกิดขมจกแรง ๆ

๑ พระอภัยมณีทูลกระด ท้าวเวหนมหาราชพระกษัตริย์แห่ง
แดนวิเศษพระฤาษณ์มฤตยวงษ์ ช่างใจแข็งชราดึกไม่เมตตา
กระดณตามจ้ามวณเหมือนมณีนมัย เหมอน้อยงายทงชาติวาสนา
มีพิ้งคำทำตอถยได้ตา ไม่เห็นหน้าฉันแล้วคุณพระมนี

แต่ถึงแก่งทำชาของเหมืองวังโคราช	ไม่ออกโฮงรู้ชาตามารศรี
ชวนพระน้องเสด็จมาเข้าธานี	ต่างไปที่ทิพมาศปราสาททอง
พระอภัยได้ชาอันเห็นชชาอันอ่อน	ให้ชาวรณ์รอนรมกมลหมอง
ไม่เหมือนเขาคดกอดคดคดทำนอง	พระศรีภคทองครมจคตพิณ
ถึงดามวันกิดยาไม่ตาพรต	โศกกำสรดเจ็บใจให้ช่อน
ซึ้งรักกันแสนกระเด็น ให้กลิ่นกลิ่น	ดูจะชื่นแฉียงใจชาดัยชาญ
อันเหมโฮงโครนากะยาเสวย	ก็ละเลยดื่มของค่นาต่งดาร์

๕๘
ทรงถมเหล้าดั่งดวงสว่างส่องอยู่มาน

นฤบาทบรรทมกรรมฤทธิ์ ๑

๑ ฝ่ายวาดทเขามาดำมกค

เป็นเอกอัครธนมชวาชัณณาดัย

ดังเกตุรู้แจ้งไม่แคลงใจ

ภูวไนยน้อยจิตพระจิตา

จำจะรับคับริชช่วยผ่อนผัน

ให้ทรงวรมเรอได้ชิตชนิษฐา

ถึงเวรเฝ้าเขา ในที่ไสยา

พอเพตยาฆ่าของกลดองประโคน

จึงทำหีบขบกลดอนนัสมประณต

เนติยศบทงส์พระทรงโณม

โยคทะวเดื่อนเกิดชนคตยดอยโหมม

เคยประโณมโตกาให้ถาวร

อนันตถบับแสงไม่แจ้งแค้น

นราเรมรตถบับนางอัปสร

เหมือน โสกรรกกษัตริย์กษัตริ

ตถยธาวรณหวงส์วาทมาคตาคต

ดั่งด้าวพระอุณรุททศศัก

แต่นริโยกนัยกษัตริย์นางอุษา

เพราะพระโหรโหรพฤกษเทว

ให้ต้องวราเฝ้าร้างมาห่างเขย

โยธกพระอุณรุททศศัก

มาเขยองค์ดาวทวนาจาเขย

แต่นระกำราใจกระโรโดย

ตมด้วยอนธรงพระทศก

ถัยมคัรศักถกษณัยกษ

มาช่วยรักเรณูเด็กระเห็จหา

มิชอกอรรณมรตถพนา

จะธาดักไม่ดมธารมณเขย ๑

๑ พระอภัยได้คตบถขบกลดอม

นำถนอมเด่นระนำคำเขย

๕๙
ทงกลดอนกาพยราบเรียบข้างเปรียมเปรย

พระนักรเรชมนับบุญนางธาด

พระเชื่อนโชนูไปรดเรียกมารินธาดม

ควธิ์ประภาษพุดาด้วยมารศรี

พเพณพิงวงเวงเพตงคต

เหมือนจะมคัรศักถกษณัยช่วยชัก

๖๐
เจ้าเป็นใหญ่ในธรางคางถนม

ทงพกัพรหมพราหมณพจนตระกุด

๖๑
ยธมพราวดแพรวแหวหางเหมือนอย่างยุง

งามกว่าฝูงวิหคาวรรตม

๖๒
๖๓
๖๔
๖๕
๖๖
๖๗
๖๘
๖๙
๗๐
๗๑
๗๒
๗๓
๗๔
๗๕
๗๖
๗๗
๗๘
๗๙
๘๐
๘๑
๘๒
๘๓
๘๔
๘๕
๘๖
๘๗
๘๘
๘๙
๙๐
๙๑
๙๒
๙๓
๙๔
๙๕
๙๖
๙๗
๙๘
๙๙
๑๐๐

เห็นด้วยช่วยชอบเหมือนคู่รักกัน ให้สมัครร่วมอุษามารศรี
 จะผันแปรแก้ไขไฉนก็ พระบวรจึงจะตั้งช่วยศรัทธาของ ฯ

๑ ฝ่ายว่าดีปรีชาปัญญาฉลาด อภิชาติบาทมฤตมฤตของ
 จะรับภาน้ำตาของ มีให้ซึ่งเห็นชยชาติมากกาย
 ให้พระนรุตมาอภิเษก เป็นองค์เอกอัคราเหมือนมาคหมาย
 คงตั้งพระอนุชาเดชะหาย ให้บุตรหมายจ้างงานการมรดก
 หงการเดินเตนราเกรงท้าวบุญ อภิชาติบาทมฤตมฤตของ
 จะเรียนของทงเขาวัวมฤตมฤต หนึ่งบนแท่นรัตนชราด
 พระอินชอบปดอบตามองความศศ นางบิณฑิตมีได้พรของต้นองดาร์
 แดงทอว่าตามเดชะเดชะเรศวร จึงประหวัชมนให้บรรดย์
 แต่เคยของมทาใดเจ้าเรว กัดเมตมคณในศวรใจ
 แม้นเจ้าเรวว่าให้เจดไร จากระได้เห็นศวรทงตั้งอัน ฯ

๒ พระพิงศาชากรเห็นอกซึ่ง คิดไม่ถึงความกตทบคณ
 คงตั้งว่าถ้าเหมือนศาทราพน จะวางวัดวาง ให้หยศ
 จะตั้งพระอนุชาว่าไฉน คานแต่ใจเจ้าจะตั้งเกิดทงหมก
 ให้แต่องค์พระรัตนตาพรต ในภานตเกิดวันเหมือนผดัญญา
 พระศวรดีพดางทางเรยกรวมชาน ทรงตมพาดเพิ่มรทชนหนักหนา
 คูณพรพนดรรพางค้อย่างศุตา แดวชาพางามชนครามครน
 ถนอมแนบแนบอุ่นค้อยชุนชน ดำราญรณรวมประหมภมรยชวัญ
 ถึงราชธานีตาตยอมหางมณ ด้วยเรยชมนแนบรัตนนิทนาง
 เหมือนมาคชชบดำหรับรบ ทงกตชบไวกกตชบค้อยาง

ทงเรียบร้อยน้อยใหญ่ทีไฉว้าง ด้นทิศทางถกคั้งกล่อของฮารมณ
 กงรูปชวควดำคางนารัก แตรูทกถาดูรางคางถนมน
 พระไปรดปรานพานด้นกได้อธิษฐาน รวมบรรทมแทนทองทรงทอง
 กรนรุงรางนางถาดงมาทืออง แตรูทกครองฮอนฮารมณด้นมาประดังค
 จะคิดอ่านหว่านด้นให้ฮอนฮอน ทักคิดคงด้นกระเนตด้วยดักถก
 จังเขียนหมายรายความตามรับดัง ให้แต่งตั้งการวิวาห์ถกถก
 กรนเด็กรวดรทกกับบ่าวถาดองคณ ไปด้นมเพียรพระฮอนธา
 ทถกถวายถายมือหงถักถัก พระทรงรับรูเหตุว่าเซฮูธา
 ให้หมายดังตั้งงานถาดองคณ จะคิดความตามปัญญานางถาด
 พระขมพลงทางคณรับดัง เห็นเพียรกันงามคากหมักหม
 เหมฮอนเพียรถนด้นนอกนอ ไตรถนถาพระด้นมถักถัก
 จังคิดว่าถาดไปทถัก ฮยาให้เรกร้างงานถักถัก
 นางถักนบับพระถักถัก ทถกถองคณทรงคณทกร
 พระฮอนฮอนนบอดถักถัก ทถกถองพระโรงเรกร้างคณประดังค
 พฤธมาถยารชกถักถัก นรินทรถักถักถักถัก
 จงหมายดังตั้งคณถักถัก ถักถักถักถักถักถักถัก
 มีเยี่ยงฮองอย่างปangkถักถัก ถักถักถักถักถักถัก
 ให้ถักถักถักถักถักถัก ถักถักถักถักถักถัก
 มีถักถักถักถักถักถัก ถักถักถักถักถักถัก

๑ มนตริกราบทราบความตามรับดัง ฮอนฮอนนบอดถักถัก
 ฮอนฮอนเพียรถนด้นนอกนอ จังเรียกหาให้ถักถักถักถัก

เป็นหมายบอกนอกในท่าใหญ่ น้อย ให้เตรียมคอยพร้อมเจ้าราชจนเจ้าคำ
 โกรธลงงานการหนักไปท่า ดคนครัวเครื่องครนทุกคืนวัน
 ช้างในวังตงโรงพิทใหญ่ ทงเครื่อง ไบศรีเสริมเติมขวัญ
 ราชอดีตครรอบเป็นชอบกัน ม่านกษัตริย์ทองทองก้องวิเชียร
 เริงพาไลได้แฉงเฮาแบ่งบวก จักสร้างพวงเตาเข้ามาเขียน
 ระบายแก้วแถวทางนั้นวางเทียน ตั้งโคมเวียนขวาตาตั้งงาม ฯ

๑ ฝ่ายพวกตูกปลูกโรงละครคนเฒ่า เฒ่ากระโปกก็ขังท้องต๋าม

บุกกุเขาเตาถาแล้วทากรรม ฝ่ายราชตามตาคหลังคาทุกหน้าโรง
 เฒ่าถากพันครนครกนคคคค ทงกลางคืนกลางวันคนเฒ่า
 พอกไม่ตุงตามคอกนระระโธ่ ฝ่ายระโธ่ระยางเอือกเชือกน่าน
 ล่องท่างนางช้าง ไครนไคร่นาย ไคร่นายนางพระยามนทอกรรค์
 จารบตั้งตงนศักรรณ ให้ครตกรตถาตงนกรมใน
 ดำหรับเคินเชิญพระแค้นหลังค้ำ กำหนดเจ้าเจ้าคำจะทำโฉน
 นางกษัตริย์ชอชอนคนพระทวย คงวาโนแจจกตถนิตเลย

ฝ่ายเจ้าต่างดาวบดยั้งบวชอยู่ จะเข้ญูโตเจ้าแม่เจ้าเฮ้ย
 แม่มาต่นน้าใจกระไรเลย บังเฉยเมยเหมื่อนไม่รู้เลยดูเขา
 โยนิชยายหมายมาแล้วอย่ารัก คงเถมนักจกสร้างกระทงไปต่งเรา
 รับตั้งว่ามากกระไรที่ตงเรา เว้งให้เจ้าพนักงานเตรียมการไว้
 กรรมเจ้าตงนงกระตงนงนท นจะตกรทอมนตถนคโฉน
 ไม่ไคร่ชาจกรางนังเป็นอย่างไร จำจะไปถามตุให้รู้ความ
 แล้วเรียกจวช้อฟ้าเข้ามารับ ที่ดำหรับเคินหนนางคนหม

พจนานุกรมศัพท์พจนานุกรม

ออกตามทางกวางตุ้งไปพันทุ่ง

ถกกฎทรงถกตพระวิชา

เทพธิดาอโศกแดงหักหาญ

เมื่อเจตนาจะทำการข่มขืน

๑๑. ฝ่ายผู้บรรณาธิการตัวเล็ก

ไม่ตอบคำถามดังต่อไปนี้

๒๔๒ ข.
พระมหาวิธานานนท์กตกริ

หรือว่าพระอาทิตย์เขามาจาง?

กองการช่าง

पुस्तकालय

นางฉัตรพร ไร่ศรีทอง ปรก

๒๕๒๕ - ๒๕๒๖
บุตรเต็มเห็นยังทำสกนธ์

INVENTOR: [Signature]

ตั้งตำราเหตจำเฝ้าพงศ์กษัตริย์

อนึ่งเจ้าชายองค์ที่สาม

[illegible]

๑๒๖

กรมใหม่กล่าวไว้ในพง

၈၈၈

ไมทอนดริออลต่าง ๆ

๒ ๓ ๔

ข้อห้ามตามของกระทรวงฯ

ព្រះបាទសីហនុវរ្ម័នទី៧

6 22 21
พระอินทร์ทรงพาพระพรหม

เหมือนคนตัวน้อยไปโดนรังผึ้งดังตบ

มีหนังสือมาขอทราบเรื่องว่า...

ให้บัณฑิตอายุครตกคตงดบ

เทศาภิบาล

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

พระสมเด็จฯ ปรากฏของให้ห่มคงใจ

ภาพร่างเบื้องต้นการงานไทย

1994年12月1日

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

အထူးအထွေထွေအားဖြင့်

กรมการปกครอง

គេយន្តរាបរាប រាបរាប រាបរាប រាបរាប

วิไลนพรัตน์

[illegible]

หมายเหตุ: ๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥
 श्रीकृष्णार्जुनसंवादे अर्जुनस्य भ्रातॄणां
 नामानि ॥ १ ॥

1980年1月1日

...

ทั้งตั้งตำราบรรดาวิชา

จะหาพรตอดคำพิทยาม

แต่วันทาตาพระระชิตรา

ทั้งพณองค์ของกุมารดำราญใจ

พระมารดาพานางกับหมอนาง

ชนทรงพอพหยบังดับเงา

ไม่กักรรอรอบรอบนิเวศน์

เห็นจาดปรีชาปัญญา

นางใดใจได้ประทานตั้งวาดเพชร

ทุกกระทรวงหุดวงแม่เจ้าดำดารา

กัณณเจียรเจียรเป็นกาหมัด

ภิเชกข์ของครองดมเป็นขัตติยา

ดำเนินขงกตของดมไธยไชยครก

โชนดะคณมณญวาระบาน

๑ พระขณยไธวราชาภิเชกข์

ทวประเทศเรศแคว้นแดนอุดม

เมื่อวันเนนบรรทมบรรจกรณแทน

แต่จากไกลไฮศวรรธมาพันเพ็ญ

ไธยผ่านเกล้าเจ้าประคุณทูลกระหม่อม

หรือทูลธิดาโรกภัยตั้งโรม

พระด่อนตั้งหวั่งจะปลูกให้ดูกรก

จึงรับผัดตำราพิทยาม

ดัดแก้ตามพระระชิตระชิตเพ็ญโร

ทรงภูษาดโอบของดมณ้องได้

ดัดออกได้ไปมอญพรมเพรา

กัณณดัดแก้ดมณ้องดมณ้อง

แต่ดัดแก้ดมณ้องดมณ้อง

พระทรงเครขรณมณ้องประดงค์

กตเศียรของทรงตั้งวาดประทานนาง

เป็นมาเห็นหน้ากัณณดมณ้อง

กตเศียรของทรงตั้งวาดประทานนาง

มาพร้อมมณ้องมณ้องมณ้อง

ชาวยุทธาวุธวันทุกคณณ

ออกหูกทูลไปทูลไฮศวรรธ

กตเศียรของทรงตั้งวาดประทานนาง

กตเศียรของทรงตั้งวาดประทานนาง

ด้วยดมณ้องดมณ้องมาหodayเคื่อน

ให้ไดกณณเจียรใดใครจะหมิ่น

มิได้เขื่อนพระชนกชนนี

จะพริทหรือมอญบารุงซึ่งกรุงศรี

ถึงดมณ้องดมณ้องได้ไปไกลกราย

ประเสริฐศักดิ์ดมณ้องกตเศียร

มาจำจากพรากพดัดกระจัดกระจาย ไม่เห็นหายเห็นพระองค์คงจะคอย
 บังครกตราอาครพุนทอง นาวพระเมตรหยดเหาะลงเผาะผยอง
 จนฟ้าขาวดาวเดือนนวลเคลือบคอดยอ นาค่างพรอยพรมพราทงอมพร
 ภูมิวันบั้นร่อนมาจ้องนงนุช เกาะพิภพเกิดออกประทีปถื่นเกิด
 หอมรวงมดมเขยเมยบับเญร ระวังดอนแจ่มพักศรทงจักรวาด
 ให้หาพระอนุชาเข้ามาเฝ้า ทำสัตย์ศรัทธาได้กาแล้วว่าชาน
 เราพรากพดัดครีนามาร้านาน ไม่แจ้งกรว่าช้างหลังจะอย่างไร
 ครนตวพจนจะกลบมรบนัยศก เมืองผดกนไม่มทาศัย
 คิดจะใครให้พยพจนศดาไป เข้มมกรงไกรกราบทนต์ความ
 แหม่นบางเมืองเคืองเรณูเบญจบาท จะเกิดคดี เหตุคนทเคียนหมาม
 แล้วกลบมกรางงหม่นดงความ ไตรราบบราม ไตรนทมิพมาร ฯ
 ๑ พงพระพักตร์สุวรรณกถณดระชน กอຍกถาถนชดนาแล้วว่าชาน
 น้อยว่าดกตรกครามาร้านาน แต่งานการบงยังคองนงไว้
 พระออกโชนรูไปรดดังมาครัน ดมดวดยณคจะมีโทษ
 จะชดตาพาดินดมทรไป เข้มมกรงไกรเจ้าศรัตรวพระกถับมา
 เวดารุงพรุนดับศดา จะรบกับนไปโกดหมกหนา
 ทอดอำเร้งเจ้าคำแล้วขาดา เด็ดจมาหยุดพักคัวหนักแพ
 จังกรวัดดังยังกุหร่าให้ป้าวร้อง ให้พวกพ้องรู้ความตามกระแ
 ช้างนายหมวดตรวจเคื่อนนย้าเขื่อนแร จะชอกเค้ายำรุงไปกรงไกร ฯ
 ๒ ชิงกุหร่าฝรังรับดังครัด มาเร้งวัดเรียกกันเสียงหวนไหว
 ธนชาวนาดำแดงเต็มยงไป ดำรงให้เจ้าศรัตรวเมืออับจน

ริมคางหญิงชายถวายเป็น
 แดงฝรั่งไทยพวกไพร่พล
 หมดศรัทธาใคร่เชยชม
 รอม้าแหวนแทนตัวเจ้าเกิดเลย
 หนุมครกยี่สิบแปดแม่เลี้ยง
 จะหายหอมหมื่นแม่ให้แพร่พรรณ
 ทุนทองของเกยวกเทยหวา
 ทุนถมธนาขอพิลาเสียด
 เดี๋ยวแซ่ซ้องดังรับกันดับจน
 ชุบน้ำหมึกไม่ให้มากได้ฝากเมีย
 จนเทยกันแฉกขยไปดังเดย
 นาคาเรียวกริจะโกธกัน
 กบฏเบี่ยงเบียดเบี่ยงเขาเขียนชน
 แฉกนามหมื่นชนทุกให้อุกเดย
 ราชย์ธนาแพร่เพดะทะเดย
 ดับกเดยใครคงดำพิลา

๑๑ ส่วนสุวรรณมาตย์ศรีวงศ์
 เป็นถาวรใหญ่ในรัชกาล
 ไข่อุกเขยเคยเห็นอยู่เย็นเจ้า
 เมื่อยากเย็นเห็นกันทุกวัน
 ยามเดยเคยร่วมสุวรรณ
 ถึงยามตรงทรงสุคนธ์ปดสุวรรณ
 จะจากไปไกลนครทุเรศร้าง
 ถึงทางไกลไปมากก่น่า
 แม่อยู่หลังช้างน้าววิค
 พ้อจะไปใจแม่อยู่แคต
 นางสุวรรณมาตย์ไว้ให้ช่อน
 ถึงดังดำ หอานกรวมชวน
 เคยชวนพดอชดเดยดังนางแก้ว
 จะดับแล้วเหลือให้ใจหาย
 จะพาดกุดดินสมกรุดดังดำ
 กุดกมรวไรไม่ได้ยา
 จะเกิดยวเฒ่าอกแม่ชะงัก
 ถึงพาราเดยไปเดยโกธกัน
 เมื่อได้ยาดินยามหัดเคยรับขวัญ
 แม่เคยกันเกศเกด่าพระมาต
 ใครจะต่างดระดมให้ดื่มศรี
 ถูกสุดดื่มด้องจะหมองมัว
 ระกอกธราครถึงทนต์
 ไม่มีผัวหริจะได่ไปด้วยกัน
 จนดกดินเคยเดยเดยโกธกัน
 อยู่ด้วยกันหัดคหัดมาพดพิลา
 จะดับแล้วเหลือให้ใจหาย

ทอดประสานหลาณเคียงกับอุกชาย นางพุ่มพ่ายรตนาด้วยชาดย์ ฯ

๑ พระทนต์ต้องของศักรทั้งกันแดง ลูกไม้แก้งเห็นห่างไปข้างไหน
มีพระพระเจ้าอาจะพาไป จึ่งจนใจจำตามารคาจร
ขอฝากของศักรทั้งอุกชบิบุเรศ พระทรงเครมิตพลึงช่วยตั้งอ่อน
นางธรวัดต้นคกถนาคายังอาวรณ์

ปดอบให้มชนั่งเฝ้าประต๋ำประโดม

เห็นหล่นบึงยังตั้งดาร์กมารน้อย ประคองค้อยเรยปรางดำอางโถม
จนแจ่มแจ้งแสงทองต้อง โพนม เติ้งประโคมครนเครงดังเวงใจ
ค้อยปดอบปดุกดุกเกิดพ้อท่นเถา พดางโถมเฝ้าอุกชายธรรมาลัย
ให้ต้องของศักรตั้งถนาคอกไม้ แดงอุบโศกพระตั้งคนขับทองคำ
พดางมุ่นเถาเฝ้าให้พ่นขอ มนุชยกของเทพมณีนครมา
เริ่มซักเพชรเจ็ดกระหิรคาศาประจำ ลูกประโหมองยาราชาวดี
ทองพระกรรช่อนนอมต่อมพระหัตถ์ เฝ้าวรทมนาคาจากกรุงศรี
ตั้งวาดแววแก้วเก็จเพชรมณีนคร ลูกประโหมองยาราชาวดี
ข้ามรงค์ทรงรายพรายพระหัตถ์ แจ่มจ้าวตั้งรุ่งแววดวงแก้วเก็จ
กรรเจือกจรช่อนอุกคันทัดเม็ด ได้เกือกเพชรเพทายวิมรายพดอย
แคว้นนางพามาเฝ้าพระบิบุเรศ น้าพระเนตรหยดเหยารเณรเณรผอย
ด้วยชาดย์ในอุกถิงอุกน้อย นางเจ้าธรรมาลัย ได้กธรรมาลัยนาคา ฯ
๑ พระอภัยมณี โมดโศก เห็นนาง โศกแด่นรักมณีนคร
จึ่งยมเขมเขมเขมประโดมโถมโถมสุดา

เปิดองนำตาตั้งเปเล่เปเล่ไม่เข้าการ

แม่ลูกชายหาไปมิได้กลับ

มีบนกับหนาไมชำนาญ

แล้วดัดอาพาดกกับหลานรัก

พระทรงนั่งยกเท้าอธิษฐาน

อันพวกไพร่ไทยฝรั่งแรกเทศ

แล้วช่วยชัยให้มหากฤตการ

จงปรากฏยศถาฐานภาพ

ช่วยทูลฉลองตั้งธรรมาสน์

๑๐ ศิริสุวรรณฉัตรเจดีย์

ไปบังคมสดับพระเจ้าบิดา

แล้วถามองค์ทรงดำรัสถาม

ทรงถามความดำริขอขมา

๑๑ ส่วนสุวรรณเนตรศรัทธา

ดินธุหรสุดใจไปทอดตา

นางแต่แจ้งเพ่งพิศจนดิ้นดับ

ทั้งแต่ธำมท้าวนางเจ้ารวมนาย

พระอภัยใจอ่อนกลอนละลัน

เข้าอุ้มทั้งดำรงนางอนงค์

๑๒ จงถว้ถว้ถว้ถว้ถว้ถว้ถว้

รับทั้งทมิฬทุกคำบด

ทรงตมกลนรนาบคงปราบเฉย

จึงคอยรับปรุงให้ไร้อุทธาน

จะชราวันเตียงคอกบอกรจริงจริง

ดงคำหนักแพพรหมหม่อมหม่อมหญิง

โหดตั้งเดือนมาประทวน

ได้บำเหน็จดวงทิวศิวหา

ทั้งของหลานถูกยาอัยยารัก

ฮันรนาบเร่งทางกตางวิถิ

วาทินจะไปเผ่าที่อัยยารัก

เวียงกตกรกกับหลานหลานมาหา

ทูลถว้ถว้ถว้ถว้ถว้ถว้

ให้ทว้ถว้ถว้ถว้ถว้ถว้

ทูลถว้ถว้ถว้ถว้ถว้ถว้

ให้อารณธรรมาสน์ขอขมา

พระรัตนโสดาองค์พระพราย

ให้ว้ายว้ายหวาดหวั่นพระขวัญหาย

แต่แต่แต่แต่แต่แต่แต่แต่

อุดดำหิมนพิศดรชวนนวดหง

ทั้งดำรงราชภูไม่วัชรน

๑๓ เสด็จขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อม

เหอว่าพอกพดไพร่เฝ้าสไบใจ

ดูเกาะเกยนกถนมหาธรรมา

เหมือนขอกน้อยดอยแดงเห็นแต่ไกล วิเวกโง้งอ้างว้างกลางคองคา
 พระพน้องต้องกุมารดำราญวัน ทางชวนชนชมทระเจพระเงหา
 นาคุดไธโหดแดงเห็นแต่ปลา เทียวเคื่องมกลดคายคล้ายไผ่ด้ายชด
 ปลาดาวพใหญ่ได้คุนฟูฟอง บ้างพันฟองฟุ้งฟ้าดังห่าฝน
 จะหลัดทางช้างไหนก็ไมพิน พอกันหนั่งให้มันใหญ่ยัง
 เตียงคุมตามด้ามดุกถูกด้าง พอ โบกหางห็นวนเป็นก้นดิง
 ดูปกามันเห็นเขนเขนระวง บ้างจมดงหายวับแฉกถดถอย
 เหมือนคึดแน่นแฉกไปก็ไม่ออก พมระดอกละแฉกเป็นก้นหอย
 แต่ชาครตุรียนายจมบ้ายคดอย จงหุดคดอยบ่นไปตามไปตามกัน
 ไคเคื่องครั่งดงบรรณจักร แฉกเราฟักพอกพอดพดษ
 พอพรายแพร้งแฉกความถดถอย ออกกามันไปกามทางกลางคองคา
 ด้ากญเขมเด่นแฉกตามแฉก ครั่งดาวศุกร์ระระเซ ในเวลา
 ไปเคื่องหนั่งดงจงหุดครั่งดงนา ชาวพวกร้องค่นดั่งครนครก
 บ้างเห็นดากามันด้นนเหตอ ด้าเรียวเรียวดงนแต่ดงนตก
 กดขดขดขดของอกกถ ก้าร่าก้าก้าก้าก้า
 พอกชาวบ้านร่ามดากดอชกตกถดถอย ทงเหยาเรอนรบอพพพพ
 ทาวดักกั้นครั่งดงนเขน ให้ชนตกดงก้าก้าก้าก้าก้า
 ชุนนางไธโหดพดษนบนิม ไม่พกรักพริ้มเพราะว่าแรกยังแตกค่น
 บ้างดงหลัดมกชวากบ้างดากมัน เดดจันเร่งรัดให้จกการ
 พอเสร์จตรพดษบรจาไฮด พระทรงยศหุดดอยทาทหน้างาน
 ครั่งจรวรณครนดงทาพากุมาร นากรณกรณพระบิดาพาเข้าวัง

ข ปรากฏมาศัญญาตองศัพทกษัตริย์ มาแอ็ดซ้ายขวาทงหน้าหลัง
พระชนนค้ใจจะใคร่ฟัง จึงตรัสถามความต้งแต่เดิมมา ฯ

๑ ศรีสุวรรณธัญชดเด้อเจ้าเรื่อง

เมื่อจากเมืองจากด้นเค้เจ้าพระเชษฐา
เอาความหลงทงนพรณนา จนกตบมากรบกมมั่งคั่ง
คนโน้นชื่ออินตมทรบุตรพระพิ นธูณรศัมบุศรีหม่อมฉน
พระอัยกาชยกันคัศรัน ทางซีกนถอดหอดนต้งดาร์นถ
ประโดมดูบุรุษอมทนอมทนบ น้อยหรือแทบยาปูไม่รู้จัก
ด้นดะม้ายคล้ายพอนรตถกณ พดามเรยพทศรทศวาตนาถนคตา
กุมารชายฝ่ายท้าวอุทกษณุม นางประทุมกตศอรุณสุนทณกหนา
ทงดาร์วอดรวดธนคจันรราว คตยณคตาโฮรตยคยง
ธนเรองราวทงความดามกษัตริย์ ึงจงทศเวียงจิงตงประดงก
ได้พร้อมพรทศกคตศระกุดประยวงศ กุมารทองเด้นเพดณอยุ่เนนนาน ฯ

ตอนที่ ๒๔

กำเนิดสุดสาคร

๑ พระถาวรทรงยกทัพยกถอยตัวมา

ซึ่งรบกับพระอภัยมณีไถ่ถอน

อยู่จนจ้งเหล้งเกาะแก้วพิสดาร ประมาณกาลสิบเดือนไม่เค็ดอนครา

ให้เจ้ากรรมนายเวรจะจวนครุฑ ระวังทอกลดกับแท่นที่แผ่นฉา

กระแฉกเหี้ยมเปิดว ใจน้อย ไม่เห็นหนาม โคทไหนดย

โอ้อึ้งพระอภัยมณีไปดั้น ไม่เห็นกลับกันร่านจางอัย

จะคลอศบุดรดัง ใจน้อยไม่เคย ที่ไหนเลยจะตอศบุดรดัง

นางศรวิญครำรำไร หัดห้อย นาคายอพรพรางทวงซ้ายขวา

ให้กลุมกลดศบุดรอันน้อย ้วยเป็นปลาแปดกนงอย่างมนุษย์

องค์นางศรวิญครำรำไร ้วยเป็นปลาแปดกนงอย่างมนุษย์

ดะสนอ้นอ่อนระทวยแทบน้อยนุค หากบุญบารมีดลช่วยมารดา

ให้หนักคำพระอภัยมณีไปจาก ถ้าจะฝากโยคีคัมภีรา

นางศรวิญครำรำไร หัดห้อย นาคายอพรพรางทวงซ้ายขวา

โอ้อึ้งพระอภัยมณีไปดั้น ไม่เห็นกลับกันร่านจางอัย

จะคลอศบุดรดัง ใจน้อยไม่เคย ที่ไหนเลยจะตอศบุดรดัง

๑ น่ายโยคีคัมภีรทบรากฎธำ หนึ่งรักษาทางธรรมกรรมฐาน

แต่ต่างทางกณินธิกนิญาณ พระอาจารย์เจ้าบทกัณฑ์ไตร

เมธะอภัยมณีเรยกกรุเหตุ หนึ่งถึงเกิดว่าดีกามาแต่ไหน

พลางหัวร่อฮ่อมเยอพระอภัย เขาปากไว้วินจะตาไปจ้าน
มันเจ็บที่ของร้องฮ้องจะชอกช้ำ จะต้องถูกโคให้หรือเป็นญาติ
แต่จึ่งเงิ่นเต็นมาในราตรี โหนฮอยที่โหนหวาถ้ำถ้ำแกล
เอาไคร่ต้องมองเงิ่นเห็นนางเงือก ดับเดื่อกอยที่ทวายชายกระแด
เป่ามหาฮาคนให้ฮ่อมแปะ ททอแท้ค้อยประทังกำดั่งนาง
เห็นโยกคึดใจจึ่งให้วักราบ ดมบาปช่วยวิบัติที่รชชวาง
ความเจ็บปวดรวดร้าวไม่แนบม นางควางพลางพลิกกายฟ่ายหน้าตา ฯ

๑ พระความดอศปากมียากโค ใครไรให้มั่งรอกนหนักหนา

ส่วนถูกไมไคร่ฮ่อฮ่อมฮ่อตา ดมนาให้นางวักของร้องเบยเบย
แล้วจับยามถ้ามศาการาปลอด ความจึ่งกลอดแล้วจะหวาถ้ำถ้ำเขย
ถูกคองทองได้ไม่ได้อะไร ยังในเคยพมเห็นเห็นชนเรน
แล้วหลกไปให้หระเด็นขวางเขา รอยเอ็กแนบของบักกาจคณ
เคระฤทธชคโรพระโยก มีโคมกรวยดังโรพาน
ทงเทวอารักขที่ในเกาะ ระวังให้หารงมาฉันทกกันฐาน
ช่วยแก้ใจไค้ใจจากฤตาการ กลอดกุ่มารเป็นมนุษย์บุรุษชาย
เนตรขนงวงนฉาญไม่กลาดเคตอ อดนายเหม่อมพระอภัยนนใจหาย
มีกาถนงกตาดนทะยานกาย เขากอศก่ายมารดรไม่ฮ่อมแ
นางกชคบุตรสุดใจมิไค้ยอม พอเนอพนมแนบข้างไม่ห่างแ
แจ้งฤทัยใจค้อหายท้อแท้ ดงซุ่มแซ่รจจารดำรณใจ
พระหน่อนาถราชเงือกชอนเด็กกน เทียวผุดคำคามประดาชฉนฉน
นางแม่เมียงเกียงข้างไม่ห่างไกล แล้วฮ่อมไปนั่งแท่นแผ่นศิลา ฯ

๑ ฝ่ายโยคินั่งนั่งพิงเตียง จมอสมิงมาระโงกริมโกรกนา
เห็นกุมารกอดนมโถมโชนไปดา หัวร่อรำร้องไม่เป็นไรแล้ว
เข้าอุ้มชูหลานดังดำนก ไม่รู้จักเจรจาตามแจ้วแหว
แต่ถึงขณะจะคลาดคไม่คลาดแคล้ว คมของแฉ่วเห่หมอนพ้อหนอด้กา ฯ

๒ นางเงือกนาคารพธิดา ราชบัณฑิตเชือดคัวเห่หมอนมัจฉา
จะกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงมนุษย์สุดบุญญา รอฝากฝ่าบาทบงด์พระทรงขรม
ช่วยเลี้ยงดูกุมารเห่หมอนหลานเกิด เดี่ยวแรงกิดกายมาจะขาดญ
อินชานวดีชยไถดกัน เขาคดางวันเย็นดงจะดังนม ฯ

๓ พระโยคินจกคิกลังดาร์ คมยเห่หมอนหลานลูกศิษย์อินทณม
จึงจกคิกลังดาร์ในภิกขกรรม ในมณเฑียรไรที่ไหนเคย
จะเย็บฟูกผูกเปิดเหย้าหยน ที่ไรดังดักดาเฮย
ก็องกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงไปทั้งไม่เคย จะเฉยเมยเดี่ยมิช่วยจะม้วยมุต
ถูกขวนนศรจันทรเป็นวันไรค ค้องในดักดักขณามหาชค
จะให้ตามตามอย่างร้างมนษย ให้เชือดคิกลังดาร์ช่วยพริย ฯ

๔ นางกราบกรานท่านอธิชาว่าดาธ ให้ย้ายขึ้นมืองดงไร
ด้นตระกูลพุนดัดดีก้าจกภัย แฉ่วอุ้มให้กินนมมังขมเชย
โยเกิดมาอาภัพอัปภากย์ จะจกจากมารดาบิดาเฮย
อย่าเศร้ารำธรัยนัยใจชาดัยเคย บุญแม่เคยครองเลี้ยงเจ้าเพงน
ไปชาติหน้ามาเกิดกับชอกแม่ อย่าห่างเหินหาจนขาดญ
ในราคืนนี้วบกจะจากกัน เพราะต่างพันธุ์คเทศดังเวชใจ
ด่อนพดางนางแฉศุตรัก ดังดำนกนิกน่านาคาไท

កងអប្បបទនិងតំរូវការផ្សេងៗទៀត

เป็นของพระชายาให้โอรส

ทำวิจัยต่อบุคคลจำนวนมาก

โฉบหัดถเบองขวาให้ปรากฏ

กุ่มกตทของขของขกทระทงยศ

ให้ตาบอดเก็บไว้ให้กุมาร

๒๘
แถวแยกบุตรธิดาของแม่

แผ่นแดนมารคาน้ำตงตำ

ให้กษัตริย์พระบาท

๒๓๒ ๕
แถวโหลตงานชนบทเพลาพระเจ้าดา

พระอัครราชโอรสอานันทมุนี

๙๘

ตุลาคม ๒๕๖๓

ไปตวยกขยควมกนทศาด

แด่คุณพ่ามากผู้พระศรีไพร

จงแต่งตัวด้วยชุดฐานการกักตุน

เลขระบอบเมตตาโดยาศัย

จะโดยงคกพารแพพนาบ

เขาคะโด้ง บก. ทวีป ตติยา

กรมเนาะเบาะพกเครืองดกอย

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

พยชาตคาวาพันจวนรรคา

กรมวิทยาศาสตร์สุขภาพ

จึงวางของติดบนแป้นเหล็ก

กรมส่งเสริมการค้า

โอรสแห่งเอระโทโอรสผู้ก

מחלקת המחקר והפיתוח

๙๙๙๙ ๕ ๒ ๙
กองกตมกมมมมมมมมมม

กรมการปกครองมหาดไทย

๕ ๘๘
ทรงพักแรมที่เกาะหมอนน้อยน้อยนทรี

พระโยคคชยระวงเป็นกัณโถ

กรรมทรงอุทิศตนเดินไปเพื่อเขา

เทศมณฑลราชภัฏ

ใบนํ้าเตาเทศกึ่งอกบรมพชยปพ

๑๕๖

ได้ดิบได้ดีเหมือนได้ดังดิบจบ

[illegible]

ชยกิจเตมเฒโตโกถก

เทพธิดาใจดวงเดียว

แต่จงนำปดฺาปดฺาโกดฺา

ตาบดบ่นปากเบ๊ยกไม่เรี่ยกไหว

ด้อมให้หลานอ่านเขียนว่าเรียนไป

๒๕๓๕
แจ๊ส วิทยุกระจายเสียง

รุดลงหนาทนคงเขายิงยวช

เหมือนดินถมทรพยาทงกดาหาญ

ได้เห็นแต่แม่มีจจากบอาจารย์

จนชายุกุมารได้ล้ามบี ๑

๑ ขยวณหนึ่งถงเวลาดังกราเดา

ตัวรวมเขานพมามกมารหนี

ตงเดนนาลาปลาในวารี

แล้วชนชรบรวางไปกตางธด

พอบพบาหามาเหมือนมกรวราย

แตกคอบกายนบเป็นมามาชน

ทางเหมือนอย่างหางนาคปากคำวณ กายพิทกถาย่าตุตำนิต

กุมารราดา โถมเข้าโจมตี

มกรวรายประจัญไม่ผ่น

เขาคาบศอกหนอกรยจะหักกัน

กุมารตนใดชนะหนึ่งหงษา

มาสระบดพดคดคยจะหัก

คดกตางดางเบียดคดคดคด

คอบเดียวเรียวแรงแฉดงคด

เดี่ยวรดาเดชนอนงนต

จนคำพดบรคคมีหยคคค

คดคคกรภาวณาคาถาถง

ถงคคคคคคคคคคคคคคค

ไปรดาหนึ่งแนบหนึ่งคคคคคคคค

แต่คคคคคคคคคคคคคคค

แล้วคคคคคคคคคคคคคคค

ถงโยคคคคคคคคคคคคคค

บคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

ไปเที่ยวถงถงคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคค

เข้าเขาคคคคคคคคคคคคค

แตกคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

๑ พระทรงคคคคคคคคคคคคค

นคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคค

ทางเป็นนาคมาวราชพอมคคคคค

พระนคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคค

ได้ตามคิดปรุงปรุงพองพอง
 มาควนค้ำจวนเขี้ยวหลาดเฮ้ย
 จับใจริมสังกาด้างคราม
 แฉกขบถกมพกดเดหิกระเทให้
 ดัดดำครนอนบนมดดำคัญ

จึงตงหวายด้ายเอกเด็กประทับ
 แฉกพอนบนมดพาทเดาเวียน
 พอเซาตรูรักโหนักแค้น
 วนรปดพาวายคล้อยคล้อยไป
 กระโคตโครมโถมตงเซาทางหนวด
 พอหุดมออรอกตบเซารับรับ
 เหาวงหวายด้ายอญจนด้อมค้ำระ

นามกรขอนแก่นด้นกึ่ง
 ได้เจกคาบปราบมาดวาทะ
 ธาราชนพนกายไม่วายชนม
 ขยับซ้ายย้ายตามด้วยความรัก
 คอยตามไปไม่รั้งหทัย
 ขยับขยับชนบนเกาะแก่ง
 เทียนเจียมบรรณรอบเกาะเหมือนเหาะไป

เห็นศรั้งทั้งหมอนมดอญจนก
 ทรมนกะนองดองเซ็งเร้งดำราญ

อิตาจารย์ยัดใจจึงไขความ
 เป็นกระเพยเรียวเพร ไม่เร็ดราม
 จะไต่ตามบิเตรไปเรศกัน
 จะจับไต่ด้วยพระเวทกัณฑ์ขันธ์
 ไต่แนมนั้นเหมือนหงส์จืดไม่ตเพยน

ไต่เข้าหับมกรงเซบึงเหียน
 จานด้นพอนเกดมหลบวิ่งไป
 อยุ่เซอกรเอนตงมหาธาโต
 ถังกลนใหญ่มอญเวณเห็นดินอพ
 มกรพาวทางกระหัดทงกตบ
 เจนประจวบกับหนองกระหมอดรง
 ด้วยเคระพระเวทกัณฑ์ขันธ์
 ขันนึ่งหัดแฉกมวาทชานมนต

แฉกบ่วงดงค้ำระด้นทกน
 ให้รกนทชชงชวา
 ทรอกระช้ายทางไปร้างชวา
 กุมารวาทกตใจ
 ยังกดองแฉกวคอบกระโคตโคตโคต

ประเดี้ยวใจถึงคำดาพระอาจารย์
 แฉกคอบชวคชัยภาตงหน้าถาม
 พระอาจารย์นงหวออพชนา

[illegible]

แต่โปรดเกล้าฯ แสดให้แจ้งความ จะให้ตามตังจิตไปทศใด ๆ

๑ พระคาบอดุดำที่ปลดบวราชบมย กัทญญอดคี่จะมีไหน
แต่แถวทางกลางย่านที่หลานไป ไกลกว่าไกลกัจะหลงเที่ยววงวน
พระอภัยไปนำรุ่งกรุงผดึก จะทำคี่ซึ่งผู้หญิงกับตังหพ
ครมมอสนะเจ้าเขาตำบล เป็นมณทลทศพายัพอยู่ดับดับ
อันพ่อเจ้าเขาไม่แก่ไม่หนุ่มนัก ชายชกยดับเก่าเจ้าดำดับ
พระบอกลางทางประทานไม่หาทพ ไปทางนคัมหมคคัม
สำหรับมอดอไวอย่าให้ห่าง เปรียบเหมือนอย่างครมแดงพระแดงชรัค
ทั้งแถวกลางคี่ดอชราดอพรหม ประกอบกันผดางประวงควน
อนันทของของพระอภัยให้ ชวนแรม ได้แก่คี่เมาดหลาน
บิดาเจ้าเผ่าพงศ์พลกวงความ ไครพบพานจะโตเห็นเป็นคี่คัญ
แต่จกแจแต่งนงหนึ่งเดื่อให้

ครมเครื่องไครครองประทานพระหลานชวัญ

ผูกขนาหนักรัตนคี่พิศน ฝนแทนคี่นคัมหมหาชญา โดม
นงคานบพบเพชบคี่เรบมรอย เห็นอนเนนชญาชุบเจียวรูปโฉม
แต่จกแจเชิญเดินไปหาตังคา โยม ประเด้าประ โดมอ้อดาเขาคดาโคด
โอเชินคี่นคี่นคี่นคี่นคี่น ให้ระห้อยโหยหานาคาโหด
เขาคราบเท่าเจ้าทาดอชวอชย หลานจะไปกัวงคี่นคี่นคี่น
พระเจ้าปู่แดแม่ฉนคี่นคี่น จะเจียววายเป็นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่น
ฉนไปประพระบิดาไม่ช่าท ถ้าชยคี่นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่น
ถวยชรัคของคี่นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่น
เห็นแต่ป่อยอยู่ไกลนาคาโหนด

จงการญชยา โหมรคี่นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่นคี่น

๑ พระพิรุณดำดั่งดั่งเงา นำพระเนตรหงุดหงิดน่าสงสาร
ด้วยเคยเห็นเอ็นดูพระกุมาร ดิถีอาจารย์จึงว่าเจ้าอย่าเศร้าใจ
ที่มารดาตาดำรับชดชดรับเชิญ ให้อยู่เย็นตามประสาธรรมาดัย
จงหักจิตปลิดปลดจะดั่งไป อย่าห่วงใยโยมอยู่กับปู่แล้ว
พลางอ้ามวยขอยพรภาวธรรมดี จงกำจัดภัยพาลเกิดหลานแก้ว
ใครปองร้ายหมายมาดจงกลาดแคล้ว ให้อยู่เฝ้าวิญญูเฒ่าโรชชี่ ฯ

๒ กุมารผู้ดำดั่งครุฑกรรณ นาคาขาวออกดำหิมนัดขึ้นให้
ถือไม้เท้าถ้าม้าดั่งด้าย ดิถีรุ่งโรจน์พระยาชาธาเดิน
มาเจอมเหวเข้าโคมเห็นโยมต้น ก่อนจะขึ้นช้างจริงจะห่างเห็น
นางเห็นอุกฤษฏ์พาพาเจริญ ดิถีรุ่งโรจน์ดั่งมหาดีดอาจารย์
ความดีใจให้ว่าพระคาบด ช่างสร้างพรคังคังมกรามดั่งด้าย
จะเปิดองปลดคอกคนเป็นอันถาวร กล้วยหรือฉานไม้หนาดถาวร ฯ

๓ มนุษย์คอยหนังจะดั่งแม่ แค้นแค้นแค้นกรณนัดขึ้นชอน
จะชกคำอำวให้ชาวธรณ ดิถีรุ่งโรจน์ดั่งครุฑมกรกรรณ
แล้วจาดันบรรพราภวนัน ให้อุทิศชอนนี้จึงหนักหนา
วันหนึ่งปู่เฒ่าเจ้าอุกฤษ ว่าบิดาตกขาศมาจากเมือง
พลอยดำเภาเขาไปจะได้อัฐ หรือเป็นทุกข์ชอนอยู่ไม่วีรือง
มรดกถาวรพลจะชดชดเคือง จะถึงเมืองเหมือนหมายหรือว้ายชนม
อุกฤษจะมาตามไปถามข่าว พอให้ท้าวเรอรัจกเดียดกหน
ถ้าเห็นอุกฤษชดชดชดชด จะสั่งทนายากแต่แทนบิดา
ชนนี้คิดฉีกกับปู่แล้ว จงเฝ้าเฝ้าพักอยู่ในคฤหา

๑ สุดดำครวณว่าอย่าปรารถนา

ไม่เท่าของบึงก้นของฉันทน์

ชนึงเต่าเจ้าตัวซำดล

อย่าให้อวดหัวพรน โศกโพธิ์

ทพอยู่ปฐวิลถวิล

คำดำคณินันทงไม่วงเวียน

ถึงยังเด็กเห่เด็กเพรชไม่เช็ดขอม

จะดำบากยากแก่กันเพรชแทนคุณ

ถึงพานพบมีดังกลางวิถิ

ทงมาชเรียวเพรชเกิดตบะนิล

ไต่ดอนดังเดรัจฉานอารมณ์ถวิล

ถึงของกินก็พอเผาะตามเกาะเกียน

ประเทศแหวทางทิศดึกถึงถวิล

จะพากเพียรพยายามไปตามบุญ

จะเกาะรอนเร้งดำเนาภูเขารุน

ก็โค่นบุญของหน้าชดอไป ฯ

๑ นางรู้ว่าอาจารย์บอกให้ตามนอ

ฤษัช่วยด้วยแล้วเห็นไม่เป็นไร

พอไปปะพระบิดาแล้วอ้อกลับ

แม่นมอุกยาผาสุกส่งก้นข้าย

ถ้าเที่ยวไปไม่พบตบะหลง

แม่อยู่นมเป็นไรตอกไม่กลัว

พอไปถึงจึงทุดมุดเหตุ

ว่าชาติใหม่ได้ปะกับพระองค์

แล้วเจอนกน้อยอานวยช่วยส่งสัตว์

ให้พบปะพระบิดาตั้งอาลัย

๑ ฤษัสุดดำครวณพรแม่

จึงตั้งชื่อว่าไม่ชำนาน

ก็เคียวรื้อรอยร่างเดิมเพรชเดิมได้

ทอขยวงใจจิ้งจอกแม่ก็แก้กาย

จึงอยกนภพนาถเหมือนหมาดหมาย

ถึงแม่กายเดียวก็ไม่อาลัยตัว

มาเหมือนดังอย่าให้ดูญะทูนหัว

จะฝากตัวดาบสจนปดปลง

ให้ทรงเดชทราบความตามประสงค์

ขอคำรวงรองบาททุกชาติไป

อย่าเคืองชดชุนซึ่งให้ของได้

อรินภัยคดาดแคล้วอย่าแผ้วพาน ฯ

จะห่างแหวนจิกคิดถึงดาว

ถ้าเร้ากวาก็จะมาหามารดร

แต่ดูนางข้างเตียงชำเลืองเห็น

ให้เปล่าเปลี่ยวเดี่ยวทรงตระหนก

ขึ้นทรงนั่งหงุดหงิดพระยาม่ามกร

แต่หุ้ยหุ้ยน้อยน้อยเห็นดัง

เห็นคำดาชาดัยเพียงใจราด

จะนิราศแรมร้างไปต่างแห

ตะอนให้ใจคอให้ท้อแท้

ก็คิดถึงแม่ธิดาข้างชาดัย

รู้ถึกรวอนว่าเทพารักษ์

ซึ่งด้านก้นเนินผาชาไล

รวยक्रमครองบึงบักจากคฤ

เทพไททิพย์โตคงโปรตปราน

แต่ดูแต่แดงเพ่งพิศพิศพ่าย

ขับขับมาทางด้าวหาญ

ขัดกรรจนกับด้าวชา

กอบพระนางเหยียบนาไมชา

กลัวจืดปลิดตายไปตามก่อน

เพียรจนเค้นพณแผ่นคงวังหอยหอย

ยงดมกลามาโตกระโคตอ

พระทนต์น้อยน้อยชมมนา

ลูกวางขวางวางโง่งงโง่งง

เห็นรวรเวียงรวรทางชายชา

ลงตะเมาะเกาะใหญ่แต่ไกล

อุปมาเหมือนหนึ่งแหแหแต่ดัด

๑ ถึงเมืองดมจมนมถรมนุษย์ ประกอบด้วยยักษพวณค

เห็นมนุษย์ดัดอากปากนัย

เสียงร่ำรับแต่แว้งจ้ำแดงกาย

เป็นถิ่นฐานบ้านเมืองเวียง

ทศกรามเรือนเรือกุหลอด

คตาคณาเรือดัญชรเทยว

บ้างร้องราชราชระบงก

ดัดดัดกรรจนแตรกรรจน

ก็ควาเป็นภพพทณฐาน

ทงแต่เห็นเต็นรำนาดารา

เราเรียกขานรับมาเรา

เขาประศุกกาแพงตะแคง

ขยในนาเกาะแก่เห็น

เป็นเงาเงาเขากดมร

กมรรตคฤในเทพระ

ถูกเนชคหวงชาดองกลา

ยังพวกเพื่อนกักคกมา

บ้างอยากกินดินแดนแปดแปดมา กุมารก่อก่อดอกก่อกับเข้ารับรบ

น่านักกรรณด้นกับธวัชศักดิ์ เอาหางวัดราวกับนาคหงปากขบ

ตั้งหารผัวพลอยจนพด เห็นเพลิงคบด้อมรอบรอบกำแพง

พวกผัดดับโกฏมนโคตได้ จะเข้าใกล้ถวมนต์ชนแย้ง

แต่หุดอนหุดอกออกยัดตั้งกัศัณแสง ด้วยมันแกดังจะให้วันชยจนตาย

กุมารามาทรงเผ้าหอดรบ เทียวคลบไถ่ไม่หนีหาย

ถึงเจ็ดวันมันไม่แตกไม่แยกย้าย จนมาช่วยนาเวณจะเจ้นจมน

ทงศวดุดำครกชอนคิก วาดกลึงถึงเจ้าศาทอาศรม

พอเพียงคังหึ่งหึ่งมากรถารณ บิศาคนหายดับไปดับตา

เห็นโยกชเมธมาเดกเวท ชิงอาเพศพวกทนต์กาธา

ชนหุยดียงนงบนโยเดมา ไหวเจ้าศาทถกตามศตามแสง

มาถนพพรหมเขาดอนหุดาน ศิขรบ้านถนประเทศเป็นเขตแวง

เข้าหักหาญราญรอนจนชอนแรง นึกกันเพื่องตึงแตกครั้งไร

๑ โยคกรณเผ้าเจ้งเจ้าเวธ นึกคือเมืองทาดับกภาษาโดย

เพราะพรากพระโคตมจึงจมไป เห็นแต่ใบเดมาอยู่ชานาน

เมื่อแรกถนดมเพรพวกมนุชย์ มานมัยมุตมรนาทนต์กนาหุดาน

พลไฟไม่ชยดักกรรณชาน ชดอาหารหิวคายจิงร้ายแรง

แมนเรชชพลคเขามาหุดาน เป็นเหยชณพวกมนดวณชนแย้ง

ชยารอรงบงชางจะพวดแสง ออกกำแพงไปเดยเจียวประเดยจน

ไปร้างหน้าตาพม้นรบชก จงเดยงหุดกเดยไปในวัถ

มันเข้าใกล้ไม่ถอยทมิชค พระมุนีแนะชบายแล้วหายไป

๑. ดั่งดาร์หมอบพิตรอิศเรศ ได้ทราบเหตุครุแจ้งแฉ่งไข
 พยัคฆ์หน้าคาบสัถลใจ ลงจากใบเฒ่าชันพาร
 มังกรกตยาวยาวน่าเหมือนเดินบก พอลื่นศกคัตทางถางวิถี
 เหมือนดำเภาเขาเงินเมื่อมด เรือเรือยรเร็วมาในลำคร
 ครอบงำเราเขาเกาะจนเดาะหา ผลดาราปรางปริงริมถึงจร
 กำคัคแคตแนคหนกกักกนชน ม้านังกรกินปลาประดาใจ
 ครอบงำของคักรงนิตินาพ มาไม่พบเกาะแก่งคำแห่งไหน
 ดัน โศขเดียวเปื่อยดากายคดากายไป

๑. จะกล่าวความพราหมณ์ในราชวงษ์มณฑลเทศาภิบาล
 กำหนดได้เคยเห็นถึงเขตคน ๆ

ครนเดี่ยวเรือเหาะด้ายในรายหมื่น ชัยเมืองเทวีแรมทางทุกถางหน
 ไม่นุ่งหมัดมเพชเหมือนแปดปลา รนยูนนเกาะพม ในยมนา
 ทำเป็นทชเปื่อยเฉื่อยเฉื่อยชา เป็นคนเลวดีหัดดั่งมด
 พวกดำเภาเดากักฟ้าช้อย รวนกันถ้อยผิวเศษทุกเขตแขวง
 กิดว่าขาดปรารถนาที่รักษาแรง ไม่ตกแต่งคงแคคคยนิจจ
 ไกรซัดต้นบนบานการดำเร้า เมอเทเทจถอยวาวชาดง
 คนมารชกอกุญให้หุคยง นบถ้อยทงรณเรยทชเปื่อย
 ดอนชวยปลอมพริ้มหมดไม่คตอยาก

จนหนวดคชอกออกขาวคยาวยเพีย นโยมมากเหมือนหมายด้นายเรือย
 ทงมมเลื่อยดากต้นชยูกนเคียว ๆ

๓. กุมารมาทรวงมาศตรงเกาะ

๑๕
ทงเอมเราเข้าหงส์ได้ตรงเทียว

ถ้าคิดจะหาคนส่งปรารถนา

๓๑๖ ๓๓๓ ๓

[illegible][illegible]

๑) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

11/02/2019 11:02:33 AM

๒.๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

๑ ฝ่ายที่ปลดปล่อยมอญออกไปก่อน

แผนกประวัติศาสตร์ไทย

ให้คัดค้านถามว่ามาแต่ไหน

๒ ๑๑๑ ความทราบถึงพระโอรส

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

[illegible]

www.ck12.org

๓. ข้าราชการพลเรือนสามัญ

๒๒๖

๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

๑๕๖

เห็นอะไรใหม่ ๆ ชื่นชอบ

กบฏเตยวัดหงส์คารพอาพอย

จะแนะนำให้ดูบางพหุหายให้น้อย

ยังหัดบ่มเรือนร่ำไร ไตรรงค์ครั้น

ပြတေးကောင်းကောင်းကိုကြည့်ကြည့်

၀၁၂၃၄၅၆၇၈၉၀၁၂၃၄၅၆၇၈၉၀

[illegible]

เลขที่

1997

THE UNIVERSITY OF THE SOUTH PACIFIC
SCHOOL OF DISTANCE EDUCATION

ดูพระสงฆ์หรือพระภิกษุ

สำนักงานเทศบาลเมืองหาดใหญ่

ព្រះបរមរាជវាំង

ลิมพวง

โดยมีนายสมศักดิ์ มาลีมณี

ใบตุงลาย ขมิ้นขาว ขมิ้นแดง ขมิ้นเหลือง

புதுச்சேரி, 10/10/2019

2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

โดยมีนายอำเภอเป็นผู้แทน

๒๒๖

บังเกิดเป็นเบญจขณรมาณโค กทงไวเชนนางอนัน
ไม่รักปร้างกายเดี่ยวชายชาติ ขารมนี่มาดมึงหมายจะหน่ายหนี
นี้ตัวท่านการชระระโรม มาเดียนจะไปหมด่าบดใด ๆ

๑ พระหน้อยชยพดอยเห็นเหมือนเห็นว่า โนทนานอันองค์ไม่สงสัย
ดงจากหลังมังกรวอนอภัย พระอย่าได้ถือโทษจงไปรดปราน
อนชานชมาในนา จะแฉะด่านักหามดาหาร
แล้วเอาความตามเรื่องเคื่องราคะ จะไปงานเมื่องคิดถึงบิดา
ไคยเขาเล่าดีบ้างหรือไม่ พระอภัยบิฑุเวกกับเชษฐา
จงไปรดเถาเถาแฉ่งแฉ่งกา ให้ผู้คทาทราบความจะตามไป ๆ

๒ ส่วนชยพดอยเห็นราชโศกาคิด เห็นเรื่องฤทธาเจกพิเศษใน
จำจะต้องห่วงถอมถึงความใน เห็นจะได้ออกเคยกเคยกเทาน
ถ้าเดินมาทำเป็นเรณ้อยหนู จะได้ออกเพื่องฟังทวงกรงศรี
คำพิพากทางดวงคทงก เป็นวันเว้ากรอชยแก่ใจ
แต่แถวทางช้างหนานนปราง มีน้ำกรตดกเหลดเป็นเป็ดวไหล
ทอมนันตักถเวทพิเศษไป จงข้ามได้โดยง่ายไม่วายนม
นี้ตัวเจ้าเล่าเรียนมาแล้วหรือ จะตักคือไปแล้วเห็นไม่เป็นผล
ซึ่งเดินมาในด่ารด ภัยเวทมนต์เชียวชาญประการใด ๆ

๑ ผู้ด่ากรอชยก็คิดไม่หนักหน่วง ถูกถมดวงเจ้าแฉ่งแฉ่งใจ
ที่ความวิเศษอันแต่ก่อนไร ราชันให้แจ้งจิตไม่มีตบ
แต่แก้กรตบของมู จะชอยยู่ที่กษาวราชดิ
เหมือนถูกเจ้าประคุณการุณ จงช่วยถึงสอนให้ได้โคดกดา ๆ

๑. ล้วนผู้เฒ่าเจ้าชายนายกระต่ายแก้ว วัชรกระแสน้ำมาดปรารภนา
 แม่นฉวยได้ไม่เท่าทศมา จะขึ้นมางมกรได้คงใจจง
 จ้าจะหลอกลบถกมนต์กันบนเขา ให้เรียงเจ้าเตี้ยเรียงตะตึงหลง
 ถึงศวมครุจะอยู่คง ผลักมนต์ท ในเหวก็เหวไป
 จึงตอบคำหาทศารัก ไม่ยากนักศอกจะแจ้งแกล้งใจ
 จะเร้นรำคำร่าทว่าไว้ ให้ขึ้นไปถกมนต์กันบนเนิน
 ถ้าแม้นเจ้าเตี้ยเจ้าโง่เจ้าเร่ ไม่เห็นอยเห็นตึงหวดเร่เหมือนเหวเห็น
 แกล้งพูดล่อพ้อไหนๆ ใจเห็น แกล้งพาเดินคดคั่นบนบรรพต
 ถึงปากปล่องร้องเหวเป็นเปลวไปรุ่ง ลอดลอดงัดถ้ำเห็ดถ้ำหนาค
 บดให้หนึ่งตึงประนมพรหมพรต วางไม้เท้าควาบดไว้ริมกาย
 เห็นโคกขมเมียงเจ้าเขี้ยวเขว้ กระสืบพลางผลึกศอกหัวหักหาย
 กระทบหินดินแร่หลอกลวงกาย ทรงหวดด้วยมือรบดัดไป ฯ

๒. รีบปล่อยได้ไม่ทั่วของควาบด แกล้งล่อลวงเดินดงเนินไค้ถ
 คุรงมาหาพารศวยดีใจ แกล้งเข้ไม่มาถดถกกันหวดง
 ขนขหลงรังถ่ายหวายคร่ำ ซึ่งตำรามารซึ่งเพียงจะเตี้ยหลง
 แต่ป่วนบนหินเหียนดงเวียนดง ค่อยรักของคห็นอนาถไม่ศดาคศดา
 จนรีปล่อยเห็นอยแรงแกล้งไม่เท่า ความกล่วรากับจะคืนดังขว้
 ค้องตามใจมิได้ศคหทยา ขว้ควาบดของคววของใจ
 จึงรีบตรงดงทะเลเหียวเร้น อยศคร โศภปลิวหวดหวัดไหว
 พอรหรีปล่อยไม่เห็นอยใจ คิดจะไปเที่ยงตามความตำราญ
 จึงหมายมุ่งกรงแก้วการเวก เป็นเมื่องเขยอศิกรวมหาศถาน

พวกเจ้าเงาะเราเคยชินบนบาน จะรักช้านองควราอยู่ดั่งนี้ไป ฯ

๑๖ จระเข้บดดาวเจ้าพารากาเวก พงศกษัตริย์แห่งนครยศกตคณย

ตั้งงานนามพระสุริโยทัย ชายไทยสืบต่อจนครองเมือง

มีไฉนขององค์มิ่งมหิต ฐิธไฉนจันทกตฉนมหิตของ

ต้นพญาธิยงเข็กขเมกเพ็ง ทงงานเกรียงงานกตางดำอวงศ

มีพระราชบุตรภริยาคีรีต ประไพพิศเพียงเทพเดชา

รอนงเขาก็ดาวคนชดงมณฑา รนงเขาก็ดาวคนชดงมณฑา

หน้าเขนทรภะคณดกคณดกเดี่ยว เต็มวรรตใหม่พบ

ทรงเสนาอำมาตย์พดด้วง ประหารราชบุตรกษัตริย์เกิดชนทองกรุงไกร

อนันตบดินทรการเวก ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

พระนางใหม่โตมเตยทองเวียงชัย ไหมพระมาตุจฉาทูล

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

พระเจ้าไผ่โถมินจันตนา กรมเสนาบดีของวังหลวงพระวัง

ส่วนเนื้อหาของกระดองปลา

นางต๋มบักกรกตบจวบใจ เจ้าพระโรงกรวบท้มบักมกต

ข้างศรีธนชโก ไทราทฤณมาธมา คนเราหัดไปเมื่อใดจน

ผญาแรงแตรทองทองคอง
แต่พมพมเตยนโตนตุโกรมเกเรียน

มนตรวแกวแหววมกตมกตบ เหมนมเหมมอนศัพฐากมมกตมมเพิม

กรมทรัพย์สินทางปัญญาดังกล่าว

แดงเกิดจนคิดขยดขยรชนเราชนโค เขาต่งให้แกชคามารศรี

พรุ่งคืนพนักายจะรายด พระโหรบรรชาดโหรความ ฯ

๑ ไทรับสั่งดวงพระธิดา บอกรวดาคุณกรบเคารบตาม
 ไต่เคียวเต้าไรชาติคิวยาม จึ่งทอดตามไทรเพ็ดดังเกิดใจ
 ซึ่งแรงด่าบคายแกวมาแล้วหาย ค้อคนร้ายรูปจิตรคิวดีย
 จะนำหน้าพากุมารอินชามุขย์ เข้ามาในศรัมาไม่ข้านัก
 ซึ่งไต่แกวแล้วประทานขิดาราช จึ่งสั่งวาดังดวงศัการังคัก
 มิเห็นชนคำตำนาคที่ตายทัก จึ่งบักหลัดลงแล้วเขียนให้เจียนตาย ฯ

๑ กษัตริย์สุริโยทัยได้ศบ ประทานพรพ้อมาแต่ให้เหลือหลาย
 แล้วคืนเข้าแท่นสุวรรณพรหมนาราย แล่นด้นบายบิรมณประยูรวงศ์ ฯ

๑ ฝ่ายที่เบ็ดอัยเรือนมาในตำบวรก็ ถึงขอบเขตชั้นผนังคงประดังก
 แก้วหวายด้ายกระเด็นไวนันทว ชวนมาทรงตวงมาท่ายชาน
 ฝ่ายหนุ่มสาวชาวกรุงมโหรีเม่น คัดวาเป็น โป่งเปรี๊ยะประเทษณ์
 เดียงกรกกรนคินวงเป็นดังกอด ขาวปรือของของคองไป
 บางว่านชแพระหรือแทะยู่ บ้างว่านคุดอกเชนนผกโหม
 นางสาวแก่แต่คุดตุ้ใจ ฝ่ายชะว้อย่างนลุมมิเคย

เหลาดูกเด็กเด็กค่นของกรของว่า คุดนแก่แกมเจ้าชาเฮย
 ทาชเบ็ดอัยเชยอัยบายไม้อายเดย ทำเดยเมยคินมาดังหน้าวง
 ทรุจกหลัดแกหลัดกแจ่งเทศ บูดเคี้ยวเกาะพนมธาคมชดง
 ขาราวนาว่าเจ้าคุณการณัง นิมนคัยงหยุดกอนผ่นอนดบาย
 จึ่งตามว่ามาประดังคั้งไรม้าง จงกระจำงแจ่งธรรมาจะจัดถวาย
 ดั่งมดคาเมาเจ้าเล่ห์เพทุบาย เรามาหมายไปรดคักว่าจักคัย
 คอยบนตมหมานนกถาหาญ จะเกิดการโศดาโรคาไซ้

ให้รักกันคนตายนิยหายไป
 แม้นถวิลตายชรายหญิงชานางข้า
 กุจึงจะประพาศด้วยนามนค
 ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐
 คนทงนกรนโดยนถัดนถัดยด
 นามังหลตามตามทวงดั่งไป

๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖
 ทงดุกฮอนนอมนเมระนางแม่ม
 ค้างแดดคู่วเค้นดมเพรดา
 นางดาดแก่แม่หม้ายไซระดา
 ดวอกถวิลตายหายเกลียดกรนเกลียด
 ความตบรเบื้อฮอยมาไปรดดก
 รืออะไรไมรจกศักดิ์กระทด

๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒
 ๑ ขบดินทรนคเป็นทขิง
 จงครดวาทาถระนจยนิมก
 จงชวยเชฎณมารักษาประชารายน
 ทวทุกคนจนวชชอนบว
 แดวดังเหลาดาวดั่งรางคตางคานบ
 ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘
 ๒ พระมพรวานามนคให้พนภย
 บ้างรับวัดจตุรูปเทียนนปผา
 ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔
 เกวของบุรามาตงนงเรียนเรียง

๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐
 ๑ ฝ่ายเด่นามานมนคผู้เค้น
 ประนามนคคนทวทงหญิงชราย

๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖
 จงบอกให้คนรทกมคน
 จงออกมานั่งข้างทางถนน
 ให้รอคั่นความคายนบายโค
 ชุดด่าให้เบียดเคียดคนเคียดทวงใจ
 ที่เจ็บใช้คนรุ่งพุงมา

๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒
 พวกด้าวหนุ่มแน่นถนนคนนักหนา
 บ้างกมพนางนทวรองฮอยไป
 ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘
 ๒ ของกรตกรวาทกรบมน่งชบไหว
 เด่นวไมกรวามนบมทุด
 จงกวดโรกรายให้หายฮอย
 ๑๐๙ ๑๑๐ ๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔
 ๓ ราชพทลเขาว่าชนคินก
 คตอจจะระไกรคให้รจก

๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐
 ไม่ประคองจจะวาทนชาจวรัต
 ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖
 ให้เล็ดคตาดเจ็บใจโพยภัย
 ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐ ๑๓๑ ๑๓๒
 เราจะมนตบางเขาดงใน
 ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘
 ให้คยรับผู้เค้นชวงเพทโดย
 ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔
 ทวชางโนนอบนอมฮอยพร้อมเพรียง
 ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐
 บ้างหมผาผอไม้โตเบเคียง
 ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖
 ๓ ขาเคมยเขาไปนงชางหงนาย

๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒
 ไปรชบเชตรอบบุนดินทงหลตาย
 ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘
 เขาทวงทวยจจะวามกตางจ

หม่อมมูหึงซึ่งกนิษฐาเสนา คิดว่าแปรศตกประหม่าหน้าเป็นหลัง
 ร้องหวาดหวัดกรัดเสียงด้านึงดัง นางขาวจางจางพลัดนัยน์
 บ้างร้องช่วยด้วยแม่เจ้าคุณเขย กระไรเลยเห็ดร้ายไม่หายเหี้ยน
 บ้างซ่อนตัวกอดตัวเคียงมุตเมียน ตกใจเขย่นกระเป็นดมไม่דםประคิ
 ล้วนตาเฒ่าเจ้าเล่ห์เหมือนคนเครฉาน หน้ามนค่านคอใดไม่บดด้
 คุ้งดาวต่างชาวภูริณจานันต์ มาถึงท ในวงนัยของขง
 ด้งกตจิตบิตกายไม่หายเหี้ยด คุ้งเล็ดขื่นหน้าเกศาสดยง
 ถ้ามายศพามาริมพระโรงทอง เติงเร่ร่อนงเด้นาชอกมารับ
 บ้างว่าม่านากดอหือเหมยสนา บ้างลปอจางไม่เก้ายาวจำหนับ
 บ้างบอกศวงมตามรับตั้งนั่งคานัน คุ้งดีโหรับคุณเจ้าไปในพระโรง ฯ

๑๑ เฒ่าถาดตั้งจากากมา ฝ่ายยาราจกโลกกระโคตโหยง
 คึงถมฉิวปลิวเค้นเค้นกระโหง ลงน้าโหล่งแฉองกักกาไปหานาย
 ล้วนข้เปต้อยเมื่อยตาเห็นมากดบ ตมกขบถมกถมถนงนอยหงาย
 เฒ่าโนใหญ่่น้อยพลอยจนวาย ไรกรบกายแก่ไรก็ไม่พิน
 กษัตรามาศุตาครุเฒ่า เห็นตัวเปล่าเปต้อยเตียน ให้เหี้ยนหัน
 แต่ทรงเคสรอหนาคุดคำหยัน เห็นรกรักพลัดพันไม่พุดจา
 จึ่งให้รับไปไว้รมทมิโสดก ให้หม่อมตพพร้อมพริกอยู่รักษา
 พระดังพลางหมางเมินเกินศรัทธา ถ้ามานบรวงศ์มาศปรางดาหัย ฯ

๑๒ ล้วนเด่นที่ศรัทธากับตาเฒ่า หามมาเขากิมชวาพออาศัย
 หมอรักษายาวางต่างต่างไป ข้เปต้อยได้ด้นประคิไม่มีด้นาย
 เมื่อนำหนนจะไปร้างไหนรอด ระทวยทอดทุกขั้ระดำระด้าย

ให้หาเวรเพื่อพกมกกาย

เป็นไรใจไม่หายอยู่หลายวัน ๑

๑ ฝ่ายพารหันได้มาในนา

พอพบคำควมหนักคงจักรณ

หงหงเป่าเบาแรงยิ่งแข็งแกร่ง

พอไถ่ขันขันตะเมาะเกาะพนม

เที่ยวหานายหลายตลบไม่พบเห็น

แล้วโผนผ่นเข้าไปหาในอาศรม

ด้วยรักใคร่ใจมักต้องอารมณ์

เที่ยวเดินตามภักดีนรขรร้อยร้อมมา

ถึงเหวห้องปล่องหินได้กลิ่นหนัก

แจ้งประจักษ์ว่าเจ้าอยู่ ในคุหา

ชะโรงมของรังเรียกประดำมา

ไม่เห็นหน้าเจ้านาขวนวายุใจ

แต่เห็นเหียนเวียนมองแถวของเรียก

ดังดำเนนยกมิ่งม่านาตาโหด

เมื่อนั่งคุกหาด้วยชาติย

ไม่ไปไกลปากปล่องของนาคา ๑

ตอนที่ ๒๕

สุตสาครเข้าเมืองการเวก

๑๑. องค์ารอผู้ดำกรวยชัยองค์นี้ ชีเป็ดขยผดักตกอยู่ในคูหา
เดชะมนต์ทนต์ทรวงวิชา ไม่มรณานึ่งรบดลยไป
ไต่ด้ามคันชั่งแล้วด้วยนาฬิกานี้ ในดวงวิญญาณนี้ค่อยแจ่มใส
ระริกrikพลัดของศักรงฤทัย ในดวงใจเจ็บช้ำแทบทำตาย
นั่งรำลึกครึกภาวนาเวท ศักดาเคียวราวดนบันไดดหาย
แต่หิวโหยโดยชดชวาทตก่าย จวบมายไปไม่ได้ตั้งใจจง
จงคิดว่าตาเขามาเจ้าเอ๋ย เรวชื่อนั้นด้วยเงื้อมเงื้อมทอง
ไยนักชีวิตจะปลิดปลดลง ไหนจะคงกันรอดคอดอดไป
กุมารอาศรมพนเพน ขดเนตรนตงเคียดคังเคียดโหด
ดะชนร่ำพร่ำว่าประดาใจ ไหนจะได้พบปะพระนิกร
ไยเจ้าตาอาจารย์ของหลานเอ๋ย พระองค์เคยคำเข้าเฝ้าดังดชน
นาครงนรชาตมจะชาครอน พระอาจารย์มารครไม่เห็นใจ
เมื่อคชคณิศบดักดับโกฏี พระมาโปรดทอนรักไม่ตกษัย
ไยครงนรด้วยอยู่ไกล ไยมีใครบอกเจ้าพระเจ้าตา
ดังดาร์แต่แม่เงือกของลูกน้อย จะหลงคชคณิศถึงคณิงหา
ลูกชยาภณมดมเด็จพระมารดา แม้นได้มากดักด้นจะชื่นใจ
ไยแม่คุณทนต์ทนต์หม่อมถนอมถนอม ไม่ต้องถูกหนักหนานอชฌาณดัย
ไต่ด้ามคันชั่งจะบรรดัย มีกันได้แทนคุณกรุณา

ดุชนารานาพระเนตรองพรากพราก ด้วยอดชยากหมแม่ระเงงหา
 เียงนารองกของกรรณหวนวิญญา พม่าชานชนไปไมไต่แถว
 ไปนอกคาวาชยงันด้วยเถิด เหมชนพเกิดรวมทอกับบ้องแก้ว
 ร้องเรยกรานาพระเนตรองของแนว ดอดแล้วคนเฒ่าเฒ่าได้กา ฯ

๑ บัดเคียดดวงหงเหงหวงแหวง ดั่งเงาเงาเหือดเงาแตรเงา
เห็นโยกข่วงพวงออกมา ประคองพาขึ้นไปจนบนบรรพต
แถวต้นหวายอาวโงมมุนย มนแดนดังดอกดาเหือดกาหมด
ถ่วงถ่วงพวงพวงทงถ่วงถ่วง ถักไมคดเหมือนหงโหง โหง โคน
มนษยนทรกอบต้องถ่วง ถักถักถักถักถักถักถัก
ทงหงหงทงโงมมุนย ถักถักถักถักถักถักถัก
แมน ไครกรกม้งรังรังคอบ ไครกรกม้งรังรังคอบ
รูงเรไม่รูงเร รูงเรไม่รูงเร รูงเรไม่รูงเร
คงคิดตามไปเอาไม่เอา คิดตามไปเอาไม่เอา
พวงเร้าจำด้าแดงแจ่มด้า วนโยกหวายขึ้นไปกับด้า ห

๑. องค์การหมอบพิตรยติศร	ผู้ติดตามห้อยแหวนแตรเง้าหา
ไม่เห็นป้อมเคียวแปดขบวน	นักภาษาศาสตร์ชกศกกระเซ็น
ด้วยกำลังยังเบาของเจ้าสร้อย	ให้ละห้อยหาแม่ไม่แถมเห็น
แล้วให้ยวบยุดริ้นนครนรินทร์	จะจำเป็นจำไปเพราะไม่เคย
จึงให้ยวบยามานอดินรพ	เห็นเขารบไต่กามิจจาชัย
ตรงมาหามันแตรเง้าเงย	เขาคางเขยกับพระบาทเพียงชาติใจ
นำอีกด้นจบจรวัดถัดถัน	แล้วแถบดินเฉยตามความวิสัย

พระหน้อยน้อยค่อยรุ่งพุ่งไป เก็บดูไม่มองปรางข้างครันทร
 เสด็จพลางทางบั้นมั่งกรมา ท้องอาชาชนชมดมถัด
 แฉ้วเด่นดงคงคาเหี่ยวหากิน หน้อยเรไรเรไรเรไรค่อยขึ้นใจ
 เก็บทับทิมริมภูฏาขลุ่ยปลุก แด่ดวงลูกกกห้อยย้อยไฉว
 บ้างแตกร้างรวงกับเพชรเห็นเม็ดใน มะเฟื่องไฟกุมตาคดคายคา
 เก็บด้วยเดชชมพพนมมาศ สีดาตาดแฉ้วดวงนพเพิงผา
 มีไกรถกรวยห้อยระห้าน้ำวามาศ คุนพนาชามกนถันด
 จงปลดปล่อยเครื่องครองดงก้องไฉว แฉ้วดงใหม่ขำระดระเกศ
 ส่องของคงดงทพาวรี ผิดจากผดของดงของวรรณ
 กอเยแปรมปรัดดงจากดง มาทรงพระภานุจากกระเด็น
 คงจ่านของครองเครื่องชากบศรม แฉ้วรณพนไฟทพนาเป็นตุ
 ครันดงรพเรไรเด็กคดกกกนดง เขยเกรไรไฉวณิดแฉ้วทักทุ
 เรยกชารามาคนคดกนนทศ ชารารับมาหากมมา
 สู้ดงครอนชนวากนมาแก้ว ไรแห่งแฉ้วทางประเทศเขตสถาน
 จงพาไปให้พบชายคนพาด ได้คิดอ่านค้นไม่เท่านั้นเขาไป
 ชนหลังน้ำผาโผนโชนจากเกาะ รวงกับเหาะเห็นฉับฉับไฉว
 คดฉับฉับรีบเร็วไรไรไป คนช้อยฉับฉับในคงคา
 จมกรกระจางถางโพยมดังโคมแก้ว ฉ่างแฉ้วทอของทะเลพระเวหา
 สู้ดงครอนชนเชกเชกนมา คดราเรฉับฉับฉ่างพรม
 พอดมรณกณดงคดกคคก พอนรวิถดถึงเจ้าคาคชารวม
 เกยงแทนแผ่นผาที่ทาดม ชวนหลานชมเด็กนหงายสนายใจ

ในวงเวียงเขียงอย่างไปข้างหน้า

หนังสือทรีตตี้ตอบว่าชอบใจ

พระอวตารทางตงจากหงษ์มา

ส่วนเงินบริจาคพาเดิน

ดงทมทชเปตชยทบชกแฉง

พระหน่อหมอกน้อยแผ่ร่มแผงบัง

เห็นตาเฒ่าเจ้าเงินนอนหลับ

พระนพโยคโมกขังแสดงศกต

หนังสือพิมพ์ความรอบคอบ

ผลักดันไปในทิศทางนั้น

แดนมหาราชหรือมเหศวร

แบบทดสอบทบทวนความรู้

๕. ฝ่ายตรวจและประเมินผล : ฝ่ายนี้ทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของฝ่ายปฏิบัติการ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานต่อไป

๖๕๖๔๑๒
คณบดีคณกษัตริย์แห่งเมือง

เอาหัวมดแดงออกข้างนอกได้

พวกหมอนมวยขาดเงาตรง

ฝ่ายเจ้าหน้าเข้าเฝ้าทูลหา

ເດື່ອງຂອງທາງທາງທາງໃນ

๑๑) ฉ้ายพระศรีโยทยชัยไนท์

ออกจากราชการด้วยเหตุอัน

พระยารัตนาธิเบศร์

ย้ายมาตายอย่างพอไม่ได้

ตอนอย่างไรฉันจะทำได้บ้าง

ตั้งศึกษาเทพบุตรผู้ตบธรรมเจริญ

หาคำเป็นทรงไปเข้าในวง

๓๕ ๒๓๑ ๒
ทุกคนต้องสร้างมฆาถถึง

๔๖

๒๕

เทียบยงหยดตมของแตวยองมา

ไม้เท้าพวงพาดวงไว้ข้างฝา

แต่ขอความช่วยเหลือจากพระเจ้า

มองกลับออกมองอะไรให้อ้าต๋อย

คนเหมือนกันช่างไม่คิดขนิษฐา

ไม่เชื่อช่วยจากทศกัณฐ์มด

พระมาเถย! ทศายฉายชว ๗

กรมการปกครอง

โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร

จึงทรง โศกนาถเศตติระเล็ดระดัง

๒๒๖๖ มงเต๋ยงของคณังใบ

อดทนไม่ร่ำมาแต่ไหน

ร้องเรียกไพร่พลระกระกระกัน -

๑๕๖๖

พิณหวดบอบบอบทวยใจ

ทุกวันนี้ใครเห็นว่าเป็นโง่

จึงทูลรุกคืบคุกกระฮักกระโฮ

ภูในวัยหนุ่มเยี่ยงดาเนียงตั้ง ฯ

๑ ฝ่ายพระหน่อพิศโรดก็

ผู้ใดครได้ธมมหารณห์หวัง

ถึงไม่เท่าเทียมมากดังวง

เห็นคนนั้นแสร้งซึ้งจึงร้องไป

เรามาเธอไม่เท่าของเราดอก

จะกลับออกไปมหาธาโต

ไม่ทำร้ายชายหญิงอย่ากริ่งใจ

แล้วจึงไม่ทำเดนม้าเนินมา

จับดินทรนพระพักตร์เห็นหนักดี

กะจืดนารักเป็นหนักหนา

จึงตรัสให้อำมาตย์ไปราชนา

นมเค็ดมาพระ โรงรัตนชัชวาล

แล้วมนนคให้ชนนงบดลงกนทว

ขอแล้วตรัสถามตามดังสาร

เจ้าประคุณก็พรรณาพระอาจารย์

ผู้ใดคณกลั่นกับใคร

เป็นพงศ์เผ่าท้าวพระยาหรือพนา

ถวิลครหวัททาจะหาไหน

พระมุนีนามกรได้

ขอโรหิตจึงมาถึงธานี ฯ

๑ พระหน่อไทได้ทรงบังคม

จึงตอบความตามครติกฤษ

อาตมาอายุได้สามปี

พระมุนีรณมาดาอวตาร

พระบิดรของคณภยมนพาล

โอระเชรตนามหาคัศวรย์

เมื่อตัวเข้ามากำเนิดเกิด ในครรร

พระจากกันจากเกาะแก้วพิศดาร

กรณคณธราดาบดท่านรักใคร

ช่วยเลี้ยงไว้พันผูกเหมือนมลูกหลาน

ช่วยสอนฝึกศึกษาวิชาการ

แล้วให้นามชื่อว่าผู้ใดคร

ครนธาดาทบดังจับบอกให้

ประทานไม่เท่าทรงดงอักษร

ได้ปราบผจญพระยามามังกร

จึงอาครจากท่านมารดา

ถึงกลุฑปด้อยพอเห็นอัยยัก

แหว่ด้านกนกกว่าชื่ออัยยัก

มนนงพวงดวงหุดอกบอภวิชา

แก่งดงธารนบหรือริมบ่ดงเปิด

แกดลงบดเบตชนเหมือนเบตชนไรไม ใหการ ทำอ้งทามเทมเทมระเรนทรก

๓ ๓๓ ๓

เราเตือนสติอย่างผางอนค

ทำจากอัดอัมใจไม่กระตึก

เจ้าจอมทอมพองตะกุงพดก

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนามเดิมว่า

พระจอมวงศ์รัตนดิลก ไชยสิทธิ์

ขงกรวโกรชตวตคคยมด

ทำไวแฉะเตรฉานเจ้ามารยา

เขาไปฝากกมพด้วยจนพ.ฯ

๑๑. ผู้ดูแลการขออนุญาตจัดตั้งห้าง

๕ ๖ ๗ ๘ ๙

จงทศทานมฤตกาจากรุงศรี

ว่ารอโทษไปรดยาให้มาดี

๒๕๖๑

โพธิ์หมอนทรายพาราณสี

นักข่าวที่ก่อกวนกรรมจะหาโดน

จะพาพี่น้องมาเที่ยวชม

กองควบคุมการขนถ่ายสินค้า

รูปพระกายหมายใจระไลศรี

တပ်မတော်အစိုးရ အဖွဲ့ချုပ်

พระบรมราชาธิราชเจ้า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้

② ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

[illegible]

กรมการปกครอง
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

79

พิมพ์พร้อม

[illegible]

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

๑. ความเป็นมาของสหกรณ์การเกษตร

การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี

[illegible]

๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒.

అ. అ. న.

ให้จดหมายพร้อมฉบับต่อไป

[illegible]

西康省西康地区

[illegible][illegible]

1. การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

អង្គការសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ

ไกรรูเรื่องเมืองพระอภัยมณี แจกศจะได้อาหารบรรณาการ
ไปเอนกขัตติยวงศ์พระนาคี ตามจารึกที่โยมรักสมัครสมาน
จงอยู่วังนงนอมน้อมดำรง พอให้ฉานฉมใจจึงโคตกลา ฯ

๑๑ ดั่งหน่อไทโคตม์รับพระโอรส ซึ่งทรงโปรดปรานค้ำหนักหนา
ตามพระทัยไม่ขัดหยา แต่เกรงว่าน้ามังกรจะรอนรณ
จะต้องให้ไปสถานใดน้ามัง ขอโปรดตั้งเสีย ให้แจ้งทุกแห่งหน
ใครเขาคับขบปรึกษาทุกชน จะกินคนเคยตัวไม่กลัวใคร ฯ

๑๒ กรุงกษัตริย์ตรัสรับการรับ เสด็จมาทรงพรหมหน้าชฎาดีย
อย่ามาค้ำเบียดยงขลุ่ยไป แลวบอกให้กษัตริย์
ว่ามารายขายหญิงอย่าทวง แหมเห็นทางพานพบให้หัดบท
ข้ามาค้ำขบกับกษัตริย์ แลวได้ขลุ่ยออกป็นอกวง
กุมารมาริมพระโรง กวักพระหัตถ์เรียกมาวราชดัง
มังกร โน่นโชนขวานกันหงษ์ เขาในวงวงนาคกุมาร
พระดังมาฉานของคองอยู่ ด้วยกรมขุนไกรในราชฐาน
ฟไปเตนเย็นแล้วมาหน้าพระดาน ให้พะพานกันทุกวันเหมือนดั่งบุญ
น้ามังกรอ่อนชบเคาพรับ กระ โคตกลดขันกำแพงแรงหนักหนา
ถ้าของโน่นโชนดังในคงคา เทียวถิ่นปลาดึกน้-เดินดำรง ฯ

๑๓ กรุงกษัตริย์ทศนาเห็นปรากฏ รักตามดีเหมือนหนึ่งบรรดุดังดาร์
มาคบพิศพิศตรัสมาพระอาจารย์ ขอให้ฉานอุ้มเข้าไปที่ในวัง
แล้วอุ้มแสบแนบข้างมาปรากฏมา พร้อมพระญาติวงศ์ทางหน้าหลัง
คองวางของคองบนราชบัลลังก์ มุนั่งเขมมเพื่องดงามใจ ฯ

๑๔ จอมกษัตริย์ตรัสบอกนเห็น โอระดมมาเหมือนจตุพัตย์

แล้วเจ้าความตามพระที่จะไป ให้พบประพรหมภักดี
จะได้รื้อถอนนาถให้ขาดเค็ด คงจำเร่งมุ่งมาดปรารถนา
นางคำนบรับรับรณนา แล้วความมาหมอบเรียงเคียงบดงัก
พนมมุนีถวายนอช ฆ่าแซมช้อยรณ ในฤทัยหวัง
ซมเป็นหน่อด้วยวงศ์ดำรงจิ่ง เหมือนเค็ดอนปลั่งปลั่งพานภักดี ฯ

๑ นางคำนบรับรับรณนาด้วยใจ แด่นเจนิญรักจะหาไหน
มิเกิดกรรมภักดีนางเป็นอย่างไร ไม่เกิดไกลถดถอยมาหามารดร
เกรงเด็กขาดตาบด้างปลดปล่อย ได้ทรงเกรงเฝ้าพรหมภักดี
ทรงภักดีด้วยใจจะหาไหน ถัดเสียก่อนเค็ดพระมุนี
แล้วตั้ง ให้ไปจกเครื่องประคอง หอจจะรับกับเจ้าภักดี
มาจจะฆ่าองค์พระมุนี จินตาคิดจจะรื้อชาติ
พระเห็นของต้องภักดีจะมาให้ จะเกรงเกรงทรงนำส่งสาร
ว่าหม่อมฉันจะจกพระอาจารย์ ได้คงดัดยอรับ ผ่านคชเทวา
มิได้ถดถอยภักดีหาหาตามดัด ไม่ปลดปล่อยเค็ดของเด็กชา
ซึ่งต้องของทรงพระภักดี จะเมตตาเค็ดหม่อมฉันประการใด
ขอพระคชเทวาบอกหน่อเค็ดให้ของ ให้ประเทืองมิได้รื้อถอนนาถ
จจะทรงเกรงปล่อยหนึ่งเค็ดหนึ่งใด เหมือนได้ใหม่ดัดเก่าดัดเก่าพาด ฯ

๑ ด้วยภักดีด้วยใจวงศ์ทรงพระภักดี แด่นคิดควรคำจ่านำส่งสาร
จึงควรดัดตามเบื่องเกรงของอาจารย์ ด้วยดัดจจะจกประคองกับกันดง
แล้วเค็ดให้ให้ว่าดัดกราบท ้วยเบื่องปลดปล่อยทรงเร้าห้องดั่ง
จนทองค่านากุหลาบให้อาบองค์ แด่นท้าวทรงรื้อดัดจจะจก

กระหมวดเกล้าเมาดัดเดิมพิศตร ด้วยความรักอันรงเกยฯ ไม่เทียบคณท์
 นางเทวดัดคณขป็นสุวรรณ คณิพพรรณผดผ่องละอององค์
 แลดูตามใจให้นางหนึ่งเชื้อใคร่ง ช่วยจับโจงคืดวางไว้ทางหงัด
 ได้ห้อยหน้าผาทพิชจับประจักษ์ กุมารทรงหงษ์พิศมิตะพิศราย
 ดั่งกษัตริย์คณแวงแต่งประทับ ได้ด้อยทับทรวงดังวาลประดาน์ด้าย
 คาคับนเห็นงแปลงเมตเพรพเพาฯ ดั่งพรายพลดอยวามวามเรือง
 แลดูให้อย่างช้างชฎามาประทับ เขาแก้วแกมแสมกับหนึ่งเชื้อเหื่อง
 มงกุฎกลายปลาดายจับเป็นกตัญญู

ประดับเบื้องแนบด้วยคกรเจียรจักร
 พระพาหาพาหุรัดกระจัดแจ่ม ถวนหนึ่งแนบเนาวิรัตนประภัสสร
 แลดูดอมด้อยหวมวระของพระกร ดั่งบรชนแดงแกกคืแพรวพราย
 ข้ามรงคังวาวเรียวราชเทิดชง อวามเรืองนงพระหัตถ์จรัสฉาย
 ได้เกือกทองรองบาทนงนาคกรวย พระเนม้วยพามาบงบดลงกรตน ฯ

๑ กุมารหมอบนอบแนบขมาท แทบพระบาทบัวทองดั่งกษัตริย์
 ถูกโนดเขลาบาศิเป็นคณชวก ไม่นนทททวงทกรยา
 ขอนนทชนเป็นทพิง ให้เหมือนหนึ่งกานคเกิดเกล้า
 ช่วยดั่งด่อนผอนผนกรณา ออย่าโกรธาทอดทงถึงขังรัง
 ดั่งกษัตริย์ตรัดว่าอย่าปรารภ ไม่หมายดบด้างอุกระปลุกผั่ง
 แลดูระมขบรอบเรตนิเวศน์วง ให้เหมือนคังควงจิตของบิตร
 พระตรัสทลางทางเรียกชิตาราช มาว่อมอาด้นเนาวิรัตนแลดูตรัสด่อน
 ให้อนุรตพิชาดคธำคร นางโอนอ่อนอภิกันท์จันรจา
 ท้าพทพระแกศคฤแกรธง ทาบวงคตของมนต์เยทเกิดพชา

ภูมิารมมุนพิศพระชิตา แด้วว้ายากอวตูกแกเคยเม่น้อง
 นิมนจะศกหองให้คงผดุง นื่องต่งคงต่งวอดต้นศกนทงต่ง
 นาดงตำมารตกรปรกระของ อนุมัติต่งทรมเชยเดยพนม
 ดุดดากรอนทพเพดาซ้าย แด้วคิมด้ายโตหิตต่งนิทสนม
 คนอมพนาฉาชนรณารมณ นางจุบเกดฉาเผดณเฝ้าชมเชย
 ครนราตกรต่งนศรียเขาไดยาต่ง ตำราญราชร่วมเรียงเคียงเรย
 ฤณอมพกตกรักใคร่กระไรเดย รวมเดยวรวมต่งพระคงศา
 แด้วกรงษศรียจคเคอถกณอชนอย ไคหริยรวมวณรณษา
 อณไวจุกถกณคิมบญญา ให้ตามเดยเบบราชัดดาคร
 ทังมารตกรตำรากรณศรีย ตำราพถกรตักเทมถสน
 หองจะให้ไปตมต่งนศรีย คมยกรวกรตักเทมถสนบรา ฯ
 ๑ พระหมอนอยพดอยพดณเรญจ กับนอชทงมมมครนนิษฐา
 จะไปไหนไปตวยกนจำนรรจา เดยจะศาคอเจ้าไมเงงอน
 หมอนศรียหิตะไรกหิตบาง กับนอชทงมมมครนนิษฐา
 ฤณบณตักตักต่งนศรีย ตำราญราชร่วมเรียงเคียงเรย
 วักรบศกตกรบของคาบต่งชาง ทังจกรวอจางโตเรนไคเจนจบ
 ฤณตางตักตักต่งนศรีย ตักกรบแทงพันประจัญท
 ชางพวกทงนอชตำพททวแหตม ทังไคแพททวทอถกถกถกถกถก
 ชางพวกพทตถบเขารบรบ เขาปากกับแหตมททวทอถกถกถก
 ชางนัยทพทตกรเขาศกรบ พดตถบพทกถกถกถกถก
 บ้างทมแทงแพททททททททท ไมถกถกถกถกถกถกถก

คนเจนจำชำนาญ ในการศึก
ทหารเดวเร็วรบกับถอกถักกับคน
ต่างก็ต้องแค้นแค้นวักดาปวิราหาญ

ถ้วนกุมารเหมาะเหมาะ ได้เกราะเหล็ก

บ้างได้ลูกธนูนางมุกททางเจก
ด้วยทศำปามากระบี่เมืองการเวก
สำหรับฝึกศกษศรียให้ขาดพล
จึงทราวดาสดกณกณาน

ถ้วนแต่เด็กน้อยน้อยหารัยคน

เป็นองค์เอกอาจรรุหอบอุณ

วิเศษประปรายบุทุกทุกของศ

พระกุมารบนเทิงตะเคิงหง

ใจพระองคอยู่คอยเฝ้าไม่เอนวัน ฯ

๔
ตอนที่ ๒๖

อุตุเรนต์เมืองสลัก

๓ จะกล่าวถึงจับเรื่องเมืองสลัก ยิงจังกัดสังคเหตทุทุกเรศรินทร์

พระอภัยได้ดำราญมานานครั้น กับอุตุเรนต์มาด้นฤนต
 ดึงเศไชให้พระน้องถนัดหนอนาถ ไปเฝ้าบาทกิตเรศพังเหตุด
 เป็นบทจงใจแรงแห่งยุบด คอยด้านนพราหมณ์ถนัดหมัดต่อมา
 ว่าพระน้องกับต้องไฮตรราถ บังคนบาทบทเรศพระเรษฐา
 คอยไปถึงซึ่งจังหวัดศรีวิชัย พระพราหมณ์ถนัดถนบาย
 แดพระชนกชนนีโมดโลก ราวไรเรศเรียงไมหาบ
 คอยคอยฟังรอรอยหอกดาบ จะควายบังคนกอดกอดทพมา
 พระทราบเรื่องเปิดองพรองทรวงหวอด คอยพรอณพรงเผ่าพงศ์พระวงศ์
 จังปลดเปิดองเกรงทรงของถการ ประทานด้านนพราหมณ์ด้วยความรัก
 ทงพวกไพร่ได้นำเห็นแจ้งแจ้งเรศธรรม ทดธาดับต้องดมไปรมจักร
 พระโณมของคอกภัยได้ดลพิษณ บำรุงรักษาราชูรไมระชน
 แด้วรางวัลบรรดาธุณศิษย์ ซึ่งตามคิดปรนนิบัติเมือชดต้น
 ถ้วนเงินจามพราหมณ์แรกฝรั่งปน ทงร้อยคนคุยกาดำมากมา
 ประทานเมียดาวดาวราชวณ้อยน้อย ถ้วนทงร้อยรูปร่างตามภาษา
 กับกำนิบบรรทุกเกิดธชาวปดา ทงเงินหาร้อยทงทุกทวงคน
 ให้ไปอยู่บุรีขอบรอบประเทศ คอยแจ้งเหตุตณตักคักดังหด
 โหมไพร่ไวดำหรับอยู่กับคน ทงร้อยคนคนดรอ้อยไม่น้อยใจ ฯ

๑ ฝ่ายจันทราพรหมณ์ฝรั่งแขกอังกฤษ ตักริตรของคิไม่สงสัย
 ไต่กำแพงกรรยาทางเข้าไท เหมือนเกิดใหม่มั่งมีคนถก
 ค้างคูดาวาถาแมนเมืองมดก ต้องทาศักกบัลลังกาอาณานิกร
 จะเข้แบกแทนพระคุณการบุญรัก ถ้าพุกกตยเจ้ากนชาวเถรช
 แดงทนต์ดาพาสนงคดงกำนั อยู่ห้องกนเก่งท่ายดบายเหตย
 หงไฟพดคนไซทโนเรอ มหองนอนหมอนเล็ดดบายใจ
 พอลมคคด โบกนไถ่รอก ค้างแฉะชอกย้าวมหารดาไหล
 ค้วยเจมทางกลางทงศาเคนาไป ค้างไร โนแยกย้ายไปรายเรียง
 พวดกันแฉะแผ่นทศวันชอก ชอกเดินชอกแหลมเรียวเลี้ยวเลื่อง
 ไปก่งต่งก่งจวคนคดเขียง เจ้าคดเลี้ยวย้ายนบแด่นมมา
 ข้างพวกแฉะแยกเขียงเจ้าเมืองเกศ ชวมเรศท่งอหรีดปศหนา
 ไปปะหังบึงกระเาะเกาะชวา มะดะการะเลท่งกระระกะนุ
 ถัดนคามาแหลม โดบ้านชาม เจ้าคดฉลามแหลมเงาะเกาะราหู
 ถัดแฉะจามชามหนามดาบ พวกกนอยเวียคนามกข้ามไป
 ข้างพวกพราหมณ์ข้ามไปเมืองชวต เวธาดวาทุโธมโธมวิสัย
 กบิลพตต์ โรมพตต์คตคตไป เมืองชกยดาดเป็นทพราหมณ์
 ข้างพวกไทยโคดมกแด่นร เจ้ากรุงศรีอยุธยาภาษาดยาม
 พมามชญยอนเจ้าชาวพุกาม ฝรั่งำนฟากเจ้าชาวเขตรมณ
 ทบวงเหตักเจ้าอาวจดาศ เมืองมรจาคมนางตามมรจาวรค
 ชามเกาะเขามาดกระปคณ หาพคัพนรพวกพองพนชกค
 ทจากบ้านนานเหตยพวกเรอแตก คนเมยแปดกฉวรคไม่ทกมว

แดงรอกดบจับไข่มุขใครคิดาย ที่กิจจวาชเจนชาถึงทาบ
 พอปะรงยงชวตงศกได หมายจะไปทำศึกในนภท
 ให้เกณชกนพดเมองเชกไทศร บรรตามมารวมเข้าดมทบ
 แดทพพนาหาแดนถอแสดพหุดาว ทงบนิยาคบมดินเชาบรรจบ
 ยงมกบ้องทองทงดวงเงาเงา ทหารรบทำหมันพนมกรรจ
 ทงทองทงรทายกหุดายแด ดอนมมมแม่มมแรงแรงชัย
 มารวมรอมพรอมหมค้ำทอนค้ำ ไกรโมกข์โทชาถึงเจ้าทวง
 ราชบุตรอุเรนเบตทพพนา เจ้าองศาตากับเบตทพพทวง
 มาถึงทวงหุดเมองดินทงปวง ตามกระทวงศึกกษัตริย์ปราบศัตรู
 แดงเค้นบถกนมาองทวงราม กนทระทวงมมมมมมมมมม
 ยงหุดจกคทททททททททท ชวาชชวทททททททททท
 ๑ นายทหารพระมอญมมมมม ทคณถกถกถกถกถกถก
 ครนรแ่งแ่งให้เรือโซมมา แ่งกคจจจจจจจจจจ
 ๒ พระมอญโตความให้รามค ๒ คคคคคคคคคคคคคคคค
 จรบพททททททททททท ให้เจ้าแห่งมมมมมมมมมม
 เมมทวงทงทททททททททท พระนชชชชชชชชชชชชชชชช
 ยงคคคคคคคคคคคคคคคค จงกคคคคคคคคคคคคคคคค
 คคคคคคคคคคคคคคคคคค มาคคคคคคคคคคคคคคคคค
 จคคคคคคคคคคคคคคคคค ทคคคคคคคคคคคคคคคคค
 ๓ ดอนวาชปรีชาปัญญาพม เป็นยชชชชชชชชชชชชชชชช
 จพพพพพพพพพพพพพพพ คคคคคคคคคคคคคคคคคค

[illegible]

เหตุด้วยเหตาราชวรมันมคบ
 แด่สุวรรณมาศศรีสุวรรณ
 เทยวเฒ่าเรอเหตอเผาทเหตานม
 เขามีนใหญ่ได้ดำละวียอบอก
 เขารบรบทัพพองชาวองกา
 ฝ่ายเด่นาวาฉนาริหาม
 กำบนรบกับกำบนทางดนม

จึงพกรพธมดนมคตบดนมกับ
 ให้เกณท์หตเรมทองกับกองชน
 ได้กำบนหลายร้อยรบดนมมา
 ให้ยถอกโอบฝังไปข้างองา
 แด่เวลายังดกแดงครึกครน
 กตตตามชาวแฉกวงแตกคน
 ณะเทอนดะทกครึกครนในราศรี ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยเจ้าโศกวิรย กุมกำบนแปดร้อยทำดนมพัน
 คอขรบดอธมา ในราศรี เห็นเทพคานวดีไม่หยุดยง
 ให้กองร้อยดนมรบดนมให้โต แด่ทัพเหตมชนทบดนมหลัง
 มาปากอ่าวเขารัตนประดง เห็นเรอองกาลอัยจะถอยทัพ
 เร่งระดมดนมทบเขารบพ ขวดยราชองกณภักคตคักจับ
 อดกาแตกแยกย้ายถนมคายบ ยยุดางทัพเรอระหนาบดงกรวบกรวบ
 ทงคตตราชาวองตมตม ยงดนมอยู่แต่ฝ่ายนายทหาร
 คนหนึ่งดำตาเหตอดงเดือทะยาน ทงถิดชวณถ้องมอคตยง
 โดดชนดากำบนเหตมกนโค จะเขาไปช่วยเจ้าเขาไม่ถง
 พอกพบกยกชกมาองคณง เถียงหิงทงไหวชงกองถงถวณ
 องค์พระมเหตนมมรต กนพระกตคแปดงกายเป็นนายทหาร
 นางวาดธมามเบารอาน คมดะตามเคนรบรบรจกน
 พอกเหิงแฉกแบกเจ้าองกาอง เถียบคตงจะดงดำเรือกำบน
 นางวาดธมมอแผนเกาทมท เรียงยงทองทาวเจ้าองกา

อุศเรนเห็นผิดพิบัติ
 จะกลับดาเขากัดอ้อมไวพรอมเพรียง
 มานะหมักรักโชนได้รอก
 จะกลับออกปากข่าวแค้นกำวเดียง
 พวกราชเณรเอียงยั้งมั่นใหญ่เรียง
 ถูกดั้นเกลียดยวงผิงเคียงตึงตึง
 ถูกท่ายแตกแยกโยราโทหัก
 ทระหวัดถล่มควาบางนางซง
 จะบีบแผดแกไขกัไม่พัง
 ถ้าทงอุศเรนเกเอนเคียง
 คงอุศร หิงทวมลงท่าย
 คงลงว้ายนาเรียกกนเพรียงเคียง
 พยดำพระอภัยเข้าไปเคียง
 จัก้านงอุศเรนได้เจินใจ
 จังให้คนบนเรือของใบรับ
 อุมาประคองประคองพาขึ้นมาได้
 อุศเรนเอนชมดัดใบไม้
 พระอภัยเข้าประคองของนาคา
 พอรุ่งแจ้งแสงตะวันกำบนรับ
 ทางทอดทอดบนไร่ว่ายไถหา
 พระอภัยให้องบนอุบยา
 หยดโยราดอຍทักกลับเข้าเมือง ฯ
 ๑ ฝ่ายพวกราชเณรแกล้วแกล้วของแพนยาย ทไมควายวอคว้างกคางเห็ดของ
 คางทอดทอดของไปของเณร
 กอวราชเณรนั่งถกนกรนพอง
 พระอภัยใจดีเป็นเหตุ
 เมื่อจบอุศเรนได้มให้หมอง
 ให้เชื่องของคตรางเตี้ยเคียงประคอง
 หามาทงพระโรงรัตนชวอด
 ทงทอดทงแทนแค้นดะฮาด
 ให้ได้ยาดมเอนของคตรางดงดาว
 พวกรมดหมอกให้นาพยามาต
 เขาควองอาณพรอมเพรียงดงเรียงราย ฯ
 ๑ ดงดาวดุดอุศเรนเมอรอดัก
 ทรวงดะทกแทนจะแยกแตกสลาย
 หอเอนของคพระอภัยองให้อยาย
 จะไควตายเดี่ยให้พนักจันใจ
 คตางพระแสงแผ่ของคตรางเห็น
 เขากเก็บเดี่ยเมอพลบดัดบไลด
 ให้ชดชอนคนดงคตรางดะได
 พระอภัยพิศดูกรูท

จึงสู้ทนรอจนหวานซาญดาด เราเหมือนญาติกันคอยน้องอย่าหมองศรี
เมื่อรักเริ่มเต็มก็ได้เป็นมิตร เจ้ากับพี่เถากรกกันหมกครัน
มาซึ่งห้องหมองหมางเพราะนางหนึ่ง จนได้ลงเอยเป็นคู่กัน
อันด้วยในพิภพเม่นรบกัน ก็หมายมั่นจะใคร่ได้ชัยชนะ
ซึ่งครั้งนพพาเข้ามาไว้ หวังจะได้ต้นท้าวธิดา
ให้น้องหายคลายเคืองเรื่องธิดา แล้วก็จะรักกันจนวันตาย
ทั้งกำนิบบรรดาโยธาทัพ จะกันกดขี่ให้ไปเหมือนใจหมาย
ทั้งสองข้างอยู่ตามความถนัด เชิญภรรยาไปรดครัดด้วยสัญญา ฯ

๑๐ อยู่เฝ้าเอนแอใจเอนถนอมของ ตามทำนองของข้าไม่ปรารถนา
เรากรูว่าท่านเจ้ามารยา ที่เรามาหมายเชิดเอาเถิดถนอม
ไม่ถนอมก็กดขี่ดังครุฑจะกดขี่ด้วยศัตรูสุดเหี้ยม
เรากรูหมายมาดว่าข้าเธอ ไม่เออเพ็ดฝากตัวไม่ถนอม
จงหาหนทางเถาเราเถาเถา จะไปเกิดมาใหม่เหมือนใจหมาย
แก่งจ้วงจวนหยวนราชคฤหาชย จะใคร่ตายเสียให้ดับขันธ์ประมาณ ฯ

๑๑ พระธิดาใจอ่อนเฝ้าชวนว่า ด้วยปรีชาแจ้งซัดสมิ์ครุฑมาน
มิประสงค์ของน้องหมางจะวายปราน ที่ตั้งด่าดูจะทำให้จำตาย
จะรอกตามตามในน้ำใจเจ้า จะให้เราทำไฉนดังใจหมาย
ก็เกรงซึ่งจึ่งจะเบาบรรเทาคลาย แม้นไม่ตายแต่พองามจะตามใจ ฯ

๑๒ ฝ่ายถูกท้าวเจ้าตั้งกาพยานาห์ จึงว่ามาครั้นเมื่อนานได้
จะจับตัวมดเมี้ยนมามัดไว้ แล้วจะให้แค้นเขาเถิดถนอม
กับเบียดเบียนมดเมี้ยนเสียดำเร้า จึงจะเสร็จสมนาครปรารถนา

พระอภัยได้นมสินหัตตรา

จึงว่าเจ้าเด็กยังกำดั่งแก้ว

จะปล่อยไปไม่ดังหารผาญชีวิต

เคยฉวนเถาเจ้ากับ้วยจะช้อยเจ้า

พระน้องจงตรงด้วยเหมือนเคยคุ้น

๑ ฝ่ายवादปรีชาปัญญาแหลม

ว่าพระจะส่งองค์ยี่สิบ

พระผ่านเกล้าเรือนขาวเหลือง

พระทยช้อถอยว่าคุณเขามา

ทององค์พระมหาดอกมีหาม

ด้วยเป็นมิตรบริบูรณ์ของนางเขา

ประเวณีสองให้ห้องหัก

จะเซใหญ่ไปถ่วงน้ำกำดั่ง

อันแม่ทศปโตแล้วในฟ้า

ต้องตำรับจับให้มันคนให้ตาย

จะพลัดพลอวิธวิหาเป็นอาว

ตองคดคักถลกถากถำถัญญ

จึงถดถบถองถั่งถายเป็นนายทัพ

เกินศรัทธาที่จะให้เหมือนใจคิด

จะทอดแทนทำสงครามก็ตามจิต

ด้วยว่าคึดคุณน้องตนเองคุณ

แทนที่เรามาเรือเจ้าเกอหนุ

พระการุญว่าว่าด้วยอาลัย ๆ

คนด้อยคนเฒ่าเข้าไปแจ้งแถดงไข

จึงครึกไทรครของควมคามปัญญา

เหมือนตลกถลกถ่อยเบือนกหนา

ถึงจะว่าหนไม่พังกาดงเรา

พระระมกความกำรญคึดคุณเขา

แถมแต่เราจะต้องทำแถดพง

หมกมถำร่ายเมือภายหลัง

เหมือนเดือซึ่งเขาถ่วงถงกถงว้าย

ไปขวางหน้าก็กระโทกธรนใจหาย

จะทำภายหลังยากถำบถำกรณ

ประหารบุตรเจ้าถั่งถำให้ถำถัญญ

นางหมายมนมุงเห็นจะเป็นการ

เห็นบกริษว้าถำนประดับถำหรับทหาร

มากราบกรำนทอพระอภัยมณี

ถูกเกาทัณทถำมคอกถำด้วยถอกหน

ชอคามถำให้กระถั่งเมือถั่งถำ

ถอชมนคทศถดถดถำน

ถำถองคถำวเจ้าถำถั่งถำน

ถงบถรถยไม่ถำมถำมวถำ

พระทรงฟังดังว้ายาเพื่อยก ยังอดกลอยด้วยรักภักดีหนา
 ดั่งดาร์ดังดุดันเรนพระนังยา จะรบราฆ่าฟันกันไม่ไย
 นางวาดีปรีชาปัญญาชัย ทำงเงยเหมยมนจะดูว่าอยู่ไหน
 แด้วท้าวถ้ำจะโปรดยกโทษไว้ ก็ปด้อยให้ไปรักษามิคาเชอ ฯ

๑ ฝ่ายลูกท้าวเจ้าสิงหลชยุบนแท่น ให้แน่นแน่นคำพร้องต้นองเด้น
 แด้วดัดดัดคิดพันคนจะเขย ยิ่งหาเวรโรครุมถ่มธูรา
 ด้วยตัวเราเราจับมาชบัยศ หงเลี้ยยก็เดี้ยกักเดี้ยนักหนา
 แด้วมหนาช่าดมเคาพระบิดา แด้วราก็มาถูกถูกเกาทัณฑ์
 แด้วระกำช่าอกเหมยมนคกเทว อพูนมดแดงเหมยมนเงาะมาเยาะหยัน
 ยิ่งกคคคพิษอมระตมกน ณะอนอนอกนรกแตกทำลาย
 รักรระงกรากเดียดเป็นแถมดม ถงบรณพรวาตมกษัตราหยา
 เป็นพณพธอก์เรนถงเวรกาย บิดาจารย์ร้องถ้องทอพระโรง
 แด้ววงเขาชาวทยนชนอ เหมยมนเด้นวเด้นโศกกระโศกโหยง
 พวกรชเฝ้าเราชยคฤตระกูล บิดาโง้งชยชยคฤตระกูล
 ไม่วรชยคฤคฤคเรนราช พยาบาทชยคฤคฤคชยคฤค
 แด้วคณโคตโคตโคตโคตคณ โศกคณคณคณคณคณคณ
 พอมชยคณคณคณคณคณคณ ไม่ได้ความพณพณคณคณคณ
 พระชยคณให้ชยคณชยคณคณ ระตมกนพณพณคณคณคณ
 ทำโกศคณคณคณคณคณคณ เกรงคณคณคณคณคณคณคณ
 หงพวกรชยคณคณคณคณคณ ก็โปรดให้คณคณคณคณคณคณ
 ดงกำบับนบรคชยคณคณคณ มากประมาณคณคณคณคณคณคณ

แนบวาตม์ทุกขไปทางอื่น
นิตตสันจนใจไปบ้ำว
น่าเอ็นดูรักขาริอาบ
มาบรรลัยไปยังกำดั่งรัก

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีเห็น
เหมือนคู่สร้างเห็นหน้านางวาด
ตบพระองค์ลงมาข้างขวาตี
ถึงรูปชั่วเหวอะกะเพราะรัก
นิจจาเคยเคยขับให้รัก
เดชะคำพร้าพร้องท่านชงใน
เคยเมียงหมอบตบตักพระพรหม
แต่นไปไม่เห็นหน้านางวาด
แนบถำเนกเกิดโทษชดให้ปะ
ให้รูปงามทรามส่งวอนนวลละของ
จงพันทุกขรู้โธโฮตี
พระศรณญคว่ำว่าว่าด้วยขาดย
ด้วยขาดยในทวาดห้าม
พระทรงศักดิ์รักโครมโคนชย
แล้วพระองค์ทรงตัวให้ต่งแตง
มีเรือนหนึ่งต่งดั้นโกลาโปรตเค็มที่
ให้ทมนุญมนุญฉัษฉัษ

ถึงทางหมิ่นแค้นโกธจะไปหา
อนิจจาใจหายเฉียดตายนัก
ทำความชอบช่วยพวงให้สูงศักดิ์
ช่งดำนกนางพรว้าว่าโศก ๆ
มิใช่เรือราชชดชดตั่น
ให้ปรานนกถึงมาด้ามภักดี
ได้พานพบพิศมัยใจสมักร
เป็นคำทักกันตบตอยย่นย่นใจ
ซึ่งพระคัมภีร์ดัดแปลงกระแฉ่งได้
ได้รู้ใจโดยยาในราตรี
ก็เคยทอดบอญวอนขมย่นย่น
ซึ่งก็เคยเป็นแล้วจะแค้นของ
ได้เป็นพระมเหสีในท้อง
อย่าให้ศษชดชดกับชด
ไปจุติตามประดาอัธมาชัย
พระรัตนนัยนอยเมาะเหวอะเหวอะย่น
ถึงมงามกแตงอนเหมือนช่อนทอย
จึงเสร้างรอยไศกาถึงวาด
ศัพคำแท่งนัยนอยพระมเหสี
แล้วให้มมัยฉุทญิงทงทงทาน
ตามจริตโดยศาสด์ในราชฐาน

วิษณุพระอภัยทรงโรหนธ

ยังแค้นกังธังมาดกระปคน

ทรงโกศทองรององค์หมณทปได้

จะจับตัวพระอภัยดับได้ดัง

พระดังพลางทางแลดูอุกรัก

เมื่อยามเย็นเห็นหน้าพาดบาย

โธแดนมแต่จะแลดับ

เปรียบเหมือนพ้อริชแซนชาตกรรมเดิม จะรอดเป็นริชชอยู่กวัน

เมื่อคงใจไปจากพระแก้ว

อันชวคตตรงคันพวงศันหา

ยังแดนของของเจ้าเป็นเจ้าวรม

จะเปิดาเปิดขวเคียวคันทันนังตา

หวังจะปดูกอุกรักทงรายหญิง

ไม่ถ่มกนิมิตราจะชาติใจ

เดียดายศักดิ์รศกระกุดพุนเทวม

เหมือนชกจับเห็นเริ่มไว้เต็มทรวง

ระหวายทอดกอดศัพชบด่อน

พอด้ายันหจันทรจักรจะงนาค้างเซย

๑ นายฝรั่งทงหวายเดียดายเจ้า

พอราชาทรงจะนงไป

ทงทอดกอดอตามเลยมายับยอนัน

ของของม้นตำพดเครื่องนิตรอง

รักษาไว้ท่าข้ามตามประดังศ

ข้ามไปด่งเดียดเห็นอนันให้มันฮาย

ด่งตำรณันกไปก็ใจหาย

เห็นเจ้าตายใจพ้อระทชเยี่ยม

มิได้ดดับทงนทบนาพบเห็น

ในภคตมเกลดักกายางฮอดมู

ใครจะกนเขมแควนแดนดงกา

แนมอันนตมูมคเรศกับเซยฐา

โธนกันนำหนักทรวงเป็นท่วงโย

ให้อชคองญาตภาได้ชาศัย

เหลอชาดอชกยาริศาตอง

นำพระเนตรมูฐันวันนทรวง

โธบาททหวองพระไม่ช่วยฉันด้วยเดย

ไม่พลัดพันวรองศัตรวงเดย

ท้าวก็เดยอองดงวรคกรวโ

ต่างดริยเคียวชบหน้าพาดไท

เดียงรองให้เซยชองทงกตงทพ

พวกเข้มาว่าไฉ่พระทุตกระหม่อม นึกพานพว้อมเพราะต้นแผ่นดินกตบ
 เหมือนจันทร์ภาณุมาศดัดตาตบ เหมือนต้นกบดินกตบทุกชนคร
 ต้นแผ่นดินต้นค้ำมหาสมุทร ทอดต้นดัดพระดั้นมฤตนาถถึงจร
 เหมือนแผ่นดินต้นกษัตริย์อัครนคร ราชูรรัตนทองทุกตบคน
 ไฉ่พระองค์ทรงทวปประทัปแก้ว จะดั้นแอ้วหาแหล่งทุกแห่งหน
 นึกเค้นวังดังกาประชาชน จะร่อนรนเรวณวัณจวนใจ
 ตางครวญตราว่าอถัดถัดถัดถัด ดั่งดั่งถัดถัดครมมหาธาไหด
 จมรุ่งเช้าเหวเงียบระเียบใจ เด่นาในพว้อมหน้าปักษากัน
 นางละเวงวันดาราดีทาง ภิรมย์ตารศรระโคโยศรระย
 ดับกษัตริย์ยศดวยวงศ์ตามพงศพนธ ให้พว้อมกันถวณทวศวนนาง
 จังคีตแจงแควมณทปได้ศัพทเจ้า อณเครืองชาวโณมพดตตามรัชชวง
 ได้รถทองธองรถพระกอดกลาง พวกรรมนางพว้อมพวอยอยู่เคยงรถ
 ทหารนั้แตรดังระงระงระง ให้ไช่ราชทุกพวกลดศหมจกหมค
 ตามภาษาฝรั่งดงประณต แด่นนทรคศพมาถงฐาน
 เขาในวังยังหุคชยู่ข้างหน้า ให้กราบตุดพระรัตนมารศรี
 ถ้วนละเวงวันดากุมาร ทราบว่าพกบับตานิศาณัย
 ตกตะดังระงระงระงระง ร้องกรคเคยงดินชบดตบได้ด
 พวกลพดยงเคยงชนชงประคองไว้ ตางแกไช่คชยพินดะธอนชงค
 ยุดด้าพดณชนชาวมณคณ ไตตถ รัตนรธนาธาดวยยามง
 คชยมแรงแรงชนชนคาง พวชนพดยงเคยงชงคตตามา
 ถังเกยทชงธองรถเรียงมณทป รวาศัพทปเรศกับเชษฐา

[illegible]

๑ ฝ่ายโฉมยงตะเวงวันดาณ้อย ให้เสวียดร้อยโศกทรงดวงจันทร์
 จงครีดยอดขอบปากท้าวอน การนครหลวงกับผู้ชาย
 เราเป็นหญิงยังเป็นเจ้าสาวดังทอด ทุกคำบดจะบังอาจประมาทหมาย
 จงคิดกันบรรดาเดื่อนาย ช่วยสืบด้วยด้นบักนักตรา
 อันเราจะมีชอชู่ระดมวญ ไม่เกิดด้วยนิศเรศกับเรษฐา
 นางครีดยอดทางตะเวงวันดา พวกเดื่อนายใหญ่พิไรทอด
 อันคนอันพันแต่โพรมโศกษัตริย์ ดั่งกระหัดเป็นบันนคันทร์ดู
 แม่เป็นหญิงเร้งยอนดแต่กระกล ดับประยุรปกเกล้าชาวองศา
 แม่มเอนอนน้อยชอชู่ระดมวญ จะปราบปรามรักทรวงบรึกษา
 ข้าพเจ้าเหตอชามาตยาชอชู่ระดมวญ ดั่งชอชู่ระดมวญ
 ประการหนึ่งชอชู่ระดมวญ เป็นชอชู่ระดมวญเทวถวาย
 เป็นตราแถมแถมวันดาชอชู่ระดมวญ แต่เราด้ายดวงตรงเร้ง
 ครนแตกแถมแถมชอชู่ระดมวญ ครนนายคองชอชู่ระดมวญ
 ครนคางของดวงแถมแถมประเทษ ข้ามเร้งรศมเห็นชอชู่ระดมวญ
 แม่นเค้นหนฝนตกไม่ถูกคอง เขาไฉ่หึงหับทั้งคำแห่งไหน
 ไม่หนาวชอชู่ระดมวญชอชู่ระดมวญ ถ้าชอชู่ระดมวญชอชู่ระดมวญ
 แต่ครนทววมโคเขาไปสัก เพราะทววมโคหึงพระแม่แม่ชอชู่ระดมวญ
 ด้วยเป็นหญิงทั้งไฉ่หึงให้ตรา ไฉ่หึงชอชู่ระดมวญชอชู่ระดมวญ
 จงรณชอชู่ระดมวญชอชู่ระดมวญ ควรพระถูกทอดแทนให้เค้นหาย
 หญิงมดกักกาด้าเดี่ยวชอชู่ระดมวญ เร้งชอชู่ระดมวญชอชู่ระดมวญ
 ๒ ฝ่ายตะเวงวันดาถูกฝรั่ง ครนโคหึงชอชู่ระดมวญชอชู่ระดมวญ

จังคร้อคอบรอบคอบคุณพวกรุนนาง ช่วยคิดอ้างโรคราให้เด่นชัด
 จะถ้อศราราวุ่สุจริต อาญาตั้งตั้งแต่บทตามกฎหมาย
 อนึ่งเราเขาวพาปญญาอาศัย ทานทั้งหลายแหลมหนักช่วยคักเคื่อน
 นกบริบจิตแจ่มแจ้งพระศัพท ตามรณมาอย่างไรให้เหมือน
 ฝ่ายข้าเฝ้าเหล่าทหารพอเรือน ไม่เบ็ดเบียนบังคมชนม์ปัญญา
 พนังงานการดำหริบประดับศัพท ก็แต่งครบเครื่องข้านตามภาษา
 อันเยี่ยงอย่างข้างฝั่งเกาะลังกา ท้าวพระยาอยู่ปราสาททวารวดี
 ถกของนทดาบเวทนายปราสาท ดำหริบยาทหลวงจะได้เอาไปฝัง
 เป็นห้องหีบถนอมถนอม ถึงฝั่งพอเรือยกเห็นชนกัน
 ไครบรรลยไปบอกพระบาทหลวง มาบอกถวญนศรให้ไปสรวรค์
 มีไมเขวรางทางเรนป็นตักญะ อภิเษกธรรมเทศนาตามบาต
 ว่าเกิดมาตามญัตติแห่งทวย มาร่างกายกตัญญูจากคชชาคม
 ครนตวงดาบภายในห้องฝั่งชนกรย เสาทหารรณนันทด้วยอินโต
 ถัดธนาว่าจะให้ไปสรวรค์ อภิเษกธรรมเทศนาตามบาต
 ชนชนกรยชวตพดชยติดไป ครนเท้าย่างไปทางไหนไปทางนข
 คงฝั่งฝั่งตณชฟ้า ให้บาทาเยี่ยงอย่างไปทางสรวรค์
 ว่ารูปเหมือนเรือนโรคไถโครกกครน ให้ตั้งญัตติปักถุ่ปทุพทุฒ
 เทศนาหน้าศัพทบถแล้วตวง พวกรณกษัตริย์ทวยทวงทั้งปวงตณ
 ให้เฝ้าพวงศวงศานาการ นนนานอนกกว่าเรียงเคียงเคียงกัน
 กรนตวงดาบศัพทได้เข้าใบตุง บาทหลวงมุ่งหันดำเนินไปสรวรค์
 อาทหนงตอถอเทียมเวียงพระฉม อุกคิษณนแบกถนงตณ

ค่อยเห็นตามข้ามหลังคนทองหอบ ^๕ หันอนรายเรียงขวางกลางถนน
 บาททองพระประพาศด้วยน่านนที ^๖ คดอคนห้อยผังก้านงัด
 หกศีรษะเขาคัพไฉ่หลุมทร ^๗ แต่พอจุศพล่งเหิมชนปรุงปรัน
 พระบาทบงัดตรงฟ้าเหือาทม ^๘ เกวของค่านบนนกกตงทองคีตา
 ให้อุกทธานวามเกรือแสร้งสาย ^๙ ได้ถวายชีวิตออกคอกนุปลา
 ใหกราบตงทรงมดตงคกงมูชา ^{๑๐} เหิมชนกรบผ่าพระบาทไม่ขาดฉัน
 แล้วกรวดน้ำทำบุญกับบาทหลวง ^{๑๑} คามกระทรวงดั่งให้ใบดวรงค์
 ครนดำเร้าเร้าศัพททำครบครัน ^{๑๒} มาพร้อมกันบรรดาเงาใน
 เรณูระเวงวันฉาวรา ^{๑๓} จนนงยาดนเนวรัตนจำรัสไร
 ฝ่ายเส้นที่บารุงเจ้ากรุงไกร ^{๑๔} ถวายไฮศวรรยาทางฐาน
 ทงหักเกนเป็นนายฝ่ายทหาร ^{๑๕} ถวายรถกรรธาราญชัยศรี
 แล้ว้วยงวงกลองนารบรรดา ^{๑๖} ยืนรถแล้วถวายรายกันไป ฯ
 ๑ นางถยศราราคหุระหกล ^{๑๗} เพชรรัตนรุ่งพรวงดั่งไฮ
 ทรงกระบมไกรง ไปร่งเปดงไค ^{๑๘} งามปราดยเงาบรรดา
 เราขอขอบคุณนางต่างคำแห่ง ^{๑๙} ช่วยคบแต่งให้น่ารุ่งซึ้งทรงศรี
 ชาญเราเจ้าพิงไคฮับทก ^{๒๐} เป็นเศตรไม่ว่านาญการสงคราม
 แต่ดูคนเด่นคนเคื่องเมืองผดก ^{๒๑} จะทำศึกกันชีวิตไมคดราม
 ขอขมัญญา ^{๒๒} ฝ่าอัยนภาความ ^{๒๓} จะปรานปรามเมืองผดกช่วยศรคตรา
 ฝ่ายขุนนางต่างคนก้านจิต ^{๒๔} สุดจะคิดการศึกกับรักษา
 จงทูลความตามธรรมเนียมเขมมัญญา ^{๒๕} ขรรคศาชาบาทโพธการ
 ก็เรียนรู้อยู่คงเข้ายังยุทธ ^{๒๖} เพื่องอาชุนนี้ยังบังคับประทัตประหาร

กับพิธีองค์กรรมตามโบราณ ไม่ทราบการกตักศักดิ์
 ผู้แต่ของคณดกษณศักดิ์กษัตริย์ จะทรงจัดการสำเร็จได้เสร็จสรรพ
 จะชนะจะแพ้เพราะแม่ทัพ ทั้งกับกษัตริย์การทั้งปวง
 อันนักปราชญ์ราชครูผู้สำเร็จ คอด้มเด็จพระบรมพรบาทหลวง
 วิชาไตรยศกทุกกระบวน แล้วยกตั้งรูปประมาณการสงคราม
 ทั้งคนฟ้าอาเพศเหตวิบัติ แม่นกษัตริย์ตั้งชัยได้ไต่ถาม
 เป็นที่ครุฑยิวงค์ทรงพระนาม ได้ปราบปรามบ้านเมืองเรืองเจริญ ฯ

๑ ฝ่ายพระเวทมนต์ดาสดับ ก็ดลพิภพวังราชพรตเจริญ
 จึงตั้งเสนาในให้ไปเชิญ บาทหลวงเดินเข้ามาบดลงกรณ
 นางโสมของทรงรินสุราถวาย เสนาหลายคนประณิบค
 เสร็จนาราฆ่าคางช้างเผือก บ้างหยิบยักยัดของประเคน
 นางพระเวทมนต์ดาสดับถวาย ถวายบาทหลวงคางไม้กางเขน
 แล้วยกเครื่องเมืองมณฑลทักษิณ ออกรับตัวเข้าไปพลาดพลั่ง
 เสด็จพระชนมคณตายก็หลายคน จะแก้แค้นคิดหมายไม่วายหัว
 รบทั้งบุญคุณช่วยด้วยดีก็จริง ช่วยไปรดตั้งชนให้เหมือนใจนัก ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งตั้งพระราชพรบาทหลวง ถาดดวงศาสดการประมาณคัก
 ทิวธรรมาเป็นกรรมกตาดก เมื่องมณฑลแต่ตั้งกับผู้ชาย
 แผ่นดินอันดีงามหากษัตริย์ เห็นจะดัดศึกได้ดังใจหมาย
 ยังเป็นหญิงจะได้ด้วยง่ายตาย ถ้าเป็นชายก็จะแพ้แก่ศัตรู
 จะต้องตรองครึกครวญราชหญิง ดั่งทั้งเดียทรงราชพรบาท
 แม่นกษัตริย์เห็นเราดังทวงมธุ ไม่หาญสู้ศึกโยมพระโสมงาม ฯ

๘
ตอนที่ ๒๗
เจ้าหลานคเณศวร

- ๑ ฝ่ายลูกสาวเจ้าตั้งกาพระยาหญิง ไม่ถึงดั่งจิตคิดวิต
ถึงเวลาวาซานการแผ่นดิน ก็ได้ยินเรื่องเจ้าข้าบิดาตาย
นางทรงฟังตั้งพระกรรมจะตั้นชอก เหมือนหนามยอกเดียบหูไม่รู้หาย
ถึงยามนอนถนอทุกข์ให้ระคาย คิดขบยาบาทหดวงเพื่องทรงไทรน
ไม่เห็นหนกตักทอดทรง แล่นราฟงนอนซบพระรูปโฉม
ทุกหมอนห้านซอกของประโคมมิให้ใครมคร์ นรคด้วยครกครอง ฯ
- ๑ ฝ่ายนางพดียงชัยเคียงเหล็ก เห็นนางเช่น ก็ถามพระพักศรหมอง
จึงเล่าโฉมโฉมงามตามทางของ แม่ชิตของชัยโคตี ในทรง
แม่โฉมของจตุตถาหมามะ ไม่หาพระดังธรรมาบาทหดวง
จะได้ยอนวอนตามความทรงใจ ครเหงางดวงมกราชย์ทำไม ฯ
- ๑ นางพดียงชัยประโคมปิดอับ คอยรับรอบรทางดวงใจ
พยเข้าครุฑวิโยไนทัย ดั่งให้ไรตั้นรุฟุดะของ
นางดังชดชนเคียงพดียงด้อม ประณคน้อมพระบุตรดั่งของ
วิตุคนรับเจ้าด้วยเนือทอง นวดละของข้าโพธิ์ไถดา
แถ้วแต่งชงศ์ทรงเคืองเรื่องจำวัด อย่างกษัตริย์บิตุเรศพระเชษฐา
พดียงเหล็กดั่งดั่งรวกกตยา ถ้วนปรีชาเชิญพระแดงแต่งเป็นชาย
ส่วนโฉมของทรงกระบแถ้วดดาดี มาทรงราชธิดาฝ่ายพระชาย
ขุนนางเห็นแถ้วอนคานกำราบตะพาย ยศทางท้ายเมืองนำตั้งขาราม ฯ

๑ ออกจากรบทบาทหกลอยขาดรยาง พะยอมนางนางเจ้าในเร็ดราม

อ้างถึงเหินเรณูพระแสงศอยเข่งตาม ร่มอาวามรุ่งโรจน์โบสถ์โบราณ

เพ็งผนังห้องคาโศพารักษ์ กุญแจติดโคโคโรโหฐาน

บันไดคดคดหล่นเป็นร่นราน กีดางานเดินดาดงัดฮาดดา

ปลุกคนแถวทบทมทรมกค รมระรณครนกรกถวนพฤษา

กุหลาบชอกชอกแถมแซมระยา ทงพุดจับบีบจำปาธารภี

หอมรอยรอยรอยชมนรรัตนรต ดอกไม้ดัดดองข้างทางวัด

ดัดเพียงเกยระศดอชรด ชนกัญญาททองมคทองกต

พอเหยียบบันไดโหลพลัดเลี้ยงทวีกร้าง ระฆังทงวาทงตามกันด้ามหน

พระฝรั่งพาดำญอยู่ชมนน วิชาคนเข้ามาหาชอกมารับ

เห็นตุ๊กตาดำเจ้าดังเข้ามาเป็นพุด อดนกลอดหมวกนวยเรียงพลึงดัด

ด้วยลอดหมวกพุดนวยเป็นคานา รังคอรบเรณูนงทงเตยง ฯ

๒ นางระเวงเกรงพระคองระยาศ์ ดัดอดดำนโหมดโบดียง

บรรดาเหล่าสาวกัพระพลึง ญะระเคเพียงชนดางทงหางกน

บาทหลวงเข้ามาเข้าใจโศดกาม มาอาวามรูปทำในเจ้าโศศวรย

ฝ่ายโฉมขององค์ระเวงวัดาวณย ังราพันพนาด้วยฮาดดา

เจ้าเจ้าเอวระยัคชัคคักดวย ทงร่างกายกว่าชีวิตคัมจะฮาดดูลู

ชยพงบุญคุณพระช่วยชนุกต ให้เพิ่มพูนบุญโญในโกโคย

ชงทงดรามารหาเวียนรทึง ทงดองดังตุ๊กดระแปดระแก้ไ

พระโปรดด้วยช่วยแดงให้แจ้งใจ แต่พยให้แก้กันแทงบิตร ฯ

๓ บาทหลวงพงนงกเห็นดกแหมม โยกระแหมชุนยิบกระจับดอง

อินทวงศ์รวาหุคันทร ชาวขจรเจริญมาเนิ่นนาน
 ทุกค้ำแดนแดนรักจักใคร่ได้ เรียนบอกไป ในกระตาสราชสาร
 แม้นใครรับบริษัณช่วยรตนราญ จะเชิญท่านผ่านผดุงกรุงดังกา
 ชึ่งเรียนรณหึงถึงดังวาท ให้มลาตเหตอเชกเหมือนเมธดา
 จำของของคงกระตาสให้บาดตา เขาขจรราชชองกรุงจรงพจน์
 กับรูปวาดราชสารการธรรเจริญ ไปเที่ยวเชิญท้าวพระยาคนมาหมด
 ได้ไรเด่นเช่นเขาว่าเด่นาน เพราะรักสรีรหึงช่วยรังษัย
 อินทฐานบ้านเมืองที่เรืองเดช หรือ ยะประเทศแผ่นทศมกรโดย
 ทงแยบยอดดศกการใจ คงแต่ใครตายทุกแผ่นดิน
 แม้นเรียงใดใจเป็นศรวรทานยอม จะกลืนเยบทำอย่างรักใดสัน
 ไม่เหน้อยใจไพร่ค้ำราแผ่นดิน ไรเคตงกพอเห็นจะเป็นการ
 พดงไรศคค้ำราใครตายก แผ่นทศมกรประเทศเขตต์ถาม
 ให้ถูกดำเจ้าดังกาแถวขจร กับชองการจรงเดให้เด่นให้ชาย
 เด็กคนขปณยาแก้วตามนุษย์ แต่บรุษเห็นพศกรรักไม่หาย
 ชึงถูกนอหรือว่าใดเรา โกลกาย คนนตายด้วยได้เพราะไรรัก
 คงพากเหียรเรียนร่าให้สาเร่า กตเมตเหมือนอย่างกรขทศมก
 แคตมกตัวมวราชจวนวายนก ใจจะรักเขาเข้าข้างระวังใจ
 นางจเวงเถรงบาบไม่หยามหยาม จะทำคามชึ่งจรงแกล้งไร
 แม้นรำคัมระคายที่ชายใด ถึงปัญญาให้แฉฉอเขาเกิดดตา ๆ

๑ บทกตของนงหึงหรือแฉฉอไทย

ขยกรวง โกรธครของครทศมกศึกษา

นางจตุรคำคำนบรับคำรา

ทวงผืนผ้าผืนที่ด้วยดีใจ

เขาได้หั้นจับจับระดับกระดาด

ตำรับราชสงครามตามวิสัย

ให้คนหามตามหลังเจ้าวงใน

นางคงใจพากเพียรเรียนคำรา

วิสัยใคร่พอประเทษกัน

ภูมิแผ่นดินแดนทะเลพระเวหา

แล้วจึงนางโศกหนักมากอดกอด

ประสมชายยอดเด่นหัตด้วยเงื้อม

เดือกเหตุดำดวงรางดำอย่างโฉม

งามประโคมด้าหญิงในเชิงหอ

ทรนราวสาวน้อยใคร่ขยิบ

มาดชนกลดสัตว์ให้ปรีชา

แม่ช้ายืดได้ปะพอบประเนตร

แต่เห็นทวยหวั่นวรั้นนักหนา

แจ่มผกหญิงยังร่ำไห้ดังตรา

เป็นวิเศษของกนิษฐาพจน

ทงหัตราชนายทหารราชญาติ

ให้ชื่นแฉงการศึกเผ่าผกฝน

ทุกกลิ่นหอมหวนระวีเป็นกิ่งจود

อวาทพุดจระเข้ดงของดงต้อง

จงแต่งตำราตามทงได้ดงอ้อม

เป็นอันทอดระวีจะโตโตผู้บัก

เดือกอำมาตย์ราชทศพิศ

วิธจกทำเล่ห์พิศบาย

กับรูปนางข้างเขียนไม่เพี้ยน

ตามจริตเมของทมิฬแห่งหลาย

ตำราห้ากับบุปประของเจ้านาย

ไปฝากฝ่ายเมื่องมไมตรีกัน

เทยงเทยทวดเจ้าบุรินทร์บนประเทศ

ทงต่างเพศเพียงกับมกกระสัน

ล้วยแฉกมกแรงแห่งด้าคณ

เกณท์กำปั่นไปอ้าตะคำบด

แล้วเกณท์ไพรไปตงวงดงาม

ททาชามชอบนั่งห้องถนน

ถ้อยกำเพงแห่งด้อมบ้อมประจัญ

มคคกอดสูงใหญ่กระโตเคียน

เก็งตำหรับรับแรกทำแปดกอย่าง

เดือกถวิลข้างคณดามาว่าดะซอน

มีคนรุมตำรับคอยตีเตียน

ให้แปลงเบ็ดอนปลุกสัตว์ตำราด้า

ทุกเช้าค่ำกราบทูลพระบัญชาใจ

ถึงนารมอันตักหมันแค้น

พอหลบตบทรงพระสุบินนิมิต

ดูยาวเหยียดเยยมานบนอากาศ

แถวพันพิชฤทธเร่งคองเพลิงกาฬ

พอรุ่งกนกวางค้อนผจญ

จึงแก้ฝันบรรดาไพรากว

พอได้ราชชาวดังภาวะมาแจ้ง

ฝ่ายอำมาตย์ราชทูตเอาธุระ

แค้นเจ้าเจ้าเจ้าบริพัตรขับ

ทงทอดความตามประดังศรอมงคราญ

รบไม่ศรคองกระต่ายขาวขับ

หมอบเราแก่แค้นชากรุงระเริง

งามเด่งหมอยมอมตพรหมพักตร์

พอมันตรัสแค้นแค้นมกตม

พอดดะชงดั่งเกมเหมือนแค้นเยม

พระโอรสพร้อมพราชมายมา

แถวตมองค์ทรงกระแค้นแค้นเยม

คงออยฟ้ามาให้ชมตามดมปลิว

กวมรุดกนกเกศหาเรอแก้

ท่าถามทุกพลตึงพระรีดา

จะหาใหม่ก็ไม่ดมอารมณ์คิด

ไม่เหมือนแค้นเยมพลตึงตึงจิต

ว่านาคัมฤทธิแผ่นทะยาน

รัตปรางค์ทศดอยคดลุดฐาน

ประหารมลายูรทรงก็เข่นมกต

จะมีใครใครเป็นมิ่งนเห็น

เขาคะได้ชงคองคอง

ให้รบเขาคองคองคองคอง

ถวายคองคองคองคองคอง

ถวายคองคองคองคองคอง

เขาคองคองคองคองคองคอง

เห็นมิ่งนคองคองคองคอง

คงคองคองคองคองคองคอง

พระเกศปักบนทงได้ชงมม

แต่ทรวงคองคองคองคองคอง

ตามดมคองคองคองคอง

พอประดาคองคองคองคอง

เขาคองคองคองคองคองคอง

แมงมเหมือนคองคองคองคอง

แถวคองคองคองคองคองคอง

เขาพจนคองคองคองคองคอง

ขันชาคองคองคองคองคอง

๑ ราชทูตพูดต่อหน้าข้า ได้ยินเขาเข้ามาบนบานใหม่
เมื่อคลอดนั้นควนถนอมทงภไทร แผ่นดินไหวแค้นแค้นแดนสุธา
ไทรทำนายทายทักจะปรากฏ เกียรติยศคู่ต่างภาษา
พอสันบุญบุตรกระหม่อมจอมดังกา พระศาสดาเดียวก็เปิดอวโ
จึงเตียงทายทายว่านานาประเทศ ทศรอบเรศยศยศวงศ์พระองค์ใหม่
ทรงโปรดปราบปรามต้นอรินภัย ก็ละให้บำรุงกรุงดังกา ฯ

๒ เจ้าตมมาหวานหูไม่ยอม พงษ์แย้มเยื้องพวงบุญพันกหนา
ได้เมียบใหม่ได้ทงเมือดังกา พดวนักการราชดำเนินออกอ่านพด้น
ในตำพรของคิระเวงฉินดาราช เลื่องราชยังถามหาศักรชัย
ดับกษัตริย์ยศยศวงศ์ ในพงศัพท หกคนจนเจ้าโหวดยเอกา
เหมือนหงส์ทองดังเมฆาเวกดัง ไม่เหมือนฝูงหงส์ทองหงส์คูหา
แผ่นต้นบุญตมกษัตริย์ยศยศ ยาวพาราพาราจะเรือนรณ
บดินเจ้าราชผดกเป็นศักดิ์เยี่ยม ยังเบียดเบียนชายหญิงชาวดังหง
ไม่มราชนายทศกัณฐ์พด จงมอมปรนปรนคักชวยศรัทธา
จึงเตียงทายทายแพรว ให้แจ้งข่าว

ถึงองค์ท้าวเจ้าประเทศเหมือนเชษฐา
ผู้ได้รับคืบเค้นแทนบิดา ปราบบ้จามิตรไพโรธยัตถาญ
จรมอบควารากุศลมบัติ ดับกษัตริย์ดังยศยศค้ำวางดังดา
แต่จะขอต่อใจเห็นได้ถาวร เจ้าตมมาเหมือนนระเพาะหัวเราะคัก
แล้วชวนทศพุดจาประดาชอ เรามบถชอยจะใคร่ไปรู้จัก
แต่เมืองเราชาวดังกาเขวากษ จงแกดงกตกกันตามเดียนามมว

ประเดียนศรีรอดดั่งด้วยราชย์

เราต่างเพศเหตุโณนใจสุดา

๑ ประทุพคตไม่มีขัต

แม่นทางกันพรนศกเห็นอนมถอง

แต่เดือดยาวยกตาประกาศเด็ย

ยังได้ยักษศักดิ์อชกรฤทธิไกร

๑ เขาตมามพานจะขออภัยมา

ให้ของกำบาเหนาทงเพชรนิล

แล้วของสทาวเรากอกรระดม

ยังพิศเพ่งเบื่องปลงภาตองเรย

แต่พาขงดังจางศมราชดยล

กำเรียวักปลดกปลอบไม่คอบก

ประหลาดจริงนงหมมไม่ขมแบบ

พระกชตรูปบุรณนราไป

กวนรุดกนกขงแล้วคดอชก

แล้วเกิดมเห็นเป็นหยกแล้วพลกเพอง

คนวังเจ้าทวงแอบโฉนบเนย

กุดมประหมห่มกุดมคุดอมครอม

เวลาธำยยายขางอชกขางหน้า

คงธรงนการชงศรมตามธรมเนย

พลประจำถ้าละพันถัยกันศร

ให้รูปวาดทามประดงค์ดั่งวงศา

ว่าเมศตาตงถัยจะไกรรู้ ๆ

เพิ่มชนบณยคยงกรอกกระบอกหุ

ถ้าเป็นศเคยงขางทิวางใจ

ไม่กมเมัยกมมิตรพิศมัย

ยังตใจจะไดกถวทวแผ่นดิน ๆ

๑ เขาตมามพานจะขออภัยมา

โดยนคณดยอหวิรยคณ

โดยนคณดยอหวิรยคณ

เขาปวศวามรชงเคยงเขย

พระทวเกยคชตรูปเมารูปคด

เมอชทกณคณคณคณคณ

แล้วศกรววังวาดำแก่ใจ

๑ เขาตมามพานจะขออภัยมา

โดยนคณดยอหวิรยคณ

๑ เขาตมามพานจะขออภัยมา

แล้วศกรววังวาดำแก่ใจ

๑ เขาตมามพานจะขออภัยมา

แล้วศกรววังวาดำแก่ใจ

๑ เขาตมามพานจะขออภัยมา

แล้วศกรววังวาดำแก่ใจ

เรือทองคำดั่งหงษ์นั่งพดลขย คุพรายพร้อยแพรวพราวกระจ่างตา
ด้วยทศเคนแฉ่นดินเพชรนิลมาก ไม่หายากเหมือนอย่างต่างภาษา
บรรพทุกนางดาเดียงกับชาวปลา หงส์คือน้ำเบ็ดไก่เขาใบกิน
ให้พร้อมพรังคงคืบเป็นธรรพदैจ คอยเจ็ดคายคายดาเดียง
ตั้งของค้ำท้าวเจ้าตมผ่านแผ่นดิน เหมือนจวบเข้ามั่งไปดั่งกา
ด้วยเชษฐบุปผะคนขนิษฐาแฝด เปรียบเหมือนแรดได้เงินถวิลหา
ทศพร้อมไพร่ไม่รอศฤกษ์หา ยุคเกวราพันเศษจากเขตแคว้น
ตั้งนายท้ายหมายมั่นตระเวนชอก ตระดงก่แดนช้างไปตามแผน
ด้วยบรรณก่อนท้าวทุกคำเทศน์ โถงมั่งแด่นางในราไบ
เป็นเดือนแห่งละการทรงทำกรรม ดนุพระรามราชวงศ์ใหม่
ทอดคัมภีร์เรื่องเคียงกันใบ บารอดใบดกเจ้าถิ่นเหตยา
ฝ่ายข้ามาศยารทศฤกษ์ดาร์ ทูลอรรถาเจ้าตมด้วยทรรษา
จนเมืองใหม่ไปเฝ้าพระเจ้า ทูลอรรถาเจ้าตมด้วยทรรษา

๑ ฝ่ายโฉมขององค์เวงอนดาราย ก็ฉายาอุบลด้วยยศมณฑล
แต่ใจร้อยว่าไม่ทำไมกัน กระจุกเต็มเต็มให้เห็นพักตร์
คำวิพลางทางตั้งพวกร้างแดง คงค้ำจ้งให้พลอดักคำหนัก
จรวินแรกแปลกประเทศเป็นเพศยัก

ให้พร้อมพรกพระทงเหมือนดังใจ ๒ ฝ่ายฝั่งข้างประทับไทรบดิ่ง
ม่นั่งคั่งเคียงทงม่านดั่งใจ เป็นดั่งหินชนมณดวนกศโก
มั่งคงไรชงระฆังคั่งเอง รินกระดางดวงรูปรูปฝั่ง
ถึงนาทศระฆังเคียงหงษ์ทอง

ระเบียบรับขันชานประดับเพ่ง ผู้ใดพึงหวังไว้ในวิญญา
 คอกไม้ร้อยสร้อยต้นอุคนจรต์ มะลิดัดหอมมะรินขึ้นนาสา
 แดวถนนหนทางข้างคองศา ให้ปณิชาวรองใจต้องชน
 ฝ่ายพ่อครัวหิวบ่หาแก้มเหิดา จะเลี้ยงเหล่าพวักยักชนกตะณ
 ตั้งหารแพะแกะควายลงหลายพัน เขาเม้นรอนเรียดเถิดเขาไว
 บ้างแต่เถิดเนื้อดังครกน้ำจุ่ม ไม่แกงคั้นคัตติบพอหีบได้
 บ้างผู้ชียหัวไวพริกไทย ทำเตรียมไว้พร้อมเสิร์ฟดำเรื่การ ฯ
 ๑ ฝ่ายโสมขมของคองเวงวันเขาจุ่มร พอดีคองอนาบของคองรงดนาน
 รโสมตะของทองบนต้นขรรษา พนกนารคตังวรวรณ
 ทรงภูษาคำเมื่องเรืองระยับ อดคตณิลของคองคองกรกระณ
 ได้สร้อยพวงดมประดับดังวรวรณ แก้วกั้นแก้ววามขรามองค
 แดวทวดเกล้ามาดศรีดังตัก บ้างผู้พระนฤวาธของ
 บ้างนทของรอนมพอดมทรง ตั้งของคองพาดราย
 ได้ต้นอบกรอบหน้าระย้าชย ด้วยเพชรพลอยแพรวพราวคอกไม้ไหว
 แดวเด็กธำมณทศทัตให้ไว้ สำหรับไร่ปรณนบคองศตรา
 แม้นชายใดได้ยถมด โสม หวังประโสมทองเถที่เด่นหา
 กับนารทโคตให้คองคตตรา คองรักษากองคองข้างตะพัน
 แดวทรงคราราวหุยาครี ตมคณาคตังดังรางคองคองวรก
 ดิพเจียงเคียงคองจจรต นางกานถพรางพร้อมคองมจรต
 ชอกคอกใหม่ใหญ่กว้างด้าอางโสม เลี้ยงประโสมทองคองคองกาห
 ทรงทิวาเปิดช่องไปเบองบน ตามถนนใหญ่ยาวผ้าขาวปู

ชาวตังกาพากันดูพวกพนเดิม เห็นหาญเหิมนากดวทงห่อห
 แด่ดวงมณีมอถอชน ชวนกันคิดเดินตามออกติดตามมา
 เขาในวงยังหยุดกระบวนแห ให้ตามแก้ความทงซ้ายขวา
 เขาตักทองห้อยประทับระยับตา รุนเสนาเรญให้งบดลงกรศน
 ฝ่ายผู้รางคันางดำหรับคอยรับแขก ถวกรุนแรกกรุกดปรนนิบค
 มานพนพอบหมอบกราบอยู่จนพด บ้างก็ขุดจุกดถ้องประคองคอย
 บ้างหมอบเมียงเคียงบดลงกราบคยครวช แด่เจ้าเดื่องดื้อใจให้ไ้ไ้ด้อย

พอเนตรดับหอบเคียงเมียงรณอย ดูเสริมร้อยเรียงรวมให้ยวนใจ ฯ
 ๑ เจ้าตมามตาเจ้าพิศเพช ถวมนั่งเบ่งเบ่งมดมคด้วยพิณมัย
 กิริยานาถนอมละม่อนตะไม พระยมใหญ่ยมนนอยมมชบเนิน
 มาเห็นนางช้างซ้ายหมายหมอบ ยิงมรขอบเรียงนางรเวางเงิน
 ดูเพราทรมยมแย้มแถมเรญ พระบอดเพ็ดเพ็ดอยมมอยพรมพราย ฯ

๑ ฝ่ายโฉมขององค์เววณดามร เมตบญรรณากเขยงวเขยรดาช
 เห็นองค์ท้าวเจ้าตมามเหมือนมารร้าย ทหารปกายใหญ่หุดองศุพองพ
 จมูกแหลมแถมแพะขกพนเดิม ดูหนาเหิมนหาญหนักเหมือนนยภษ
 แด่กิริยาตบประหวัดด้วยดศร เห็นนารดางแฉ่แฉ่ดะดง
 คาริพดางนางกษตริยครดปราชัย ชอบพระทัยเชษฐารับมาถึง
 น้อยถ่มหวดงจกคคคคคคอง จะเค็ดพมมเหมือนพยา
 แด่ปราชัยได้ตามไปตามเรอง ถึงบ้านเมืองเผ่าพงศ์พระวงศ์
 ทั้งแถวทางกลางทะเลเดมาภคธา มรคาคิตขวางเป็นอย่างไร ฯ

๑ ฝ่ายองค์ท้าวเจ้าตมามให้ดาญจิต เผ่าเพ่งพิศผ่องนงศ์ให้ห้องโถง

เฝ้ายกระหนกตกทายก็อายใจ ข้าเจืองไปคูนางตามหว่างโคม
 เห็นโฉมขององค์นางเวณฉาราช ดัดใจอดน้าไฟโถโถม
 ดังดวงเคียนเคื่องนกลดชยดอยโหม งามประโดมด้นองค์ทองตะดั่ง
 เหมอรูปร่างข้างเขื่อนไผ่เพนนิค ทักทักราตรไม่มถ
 จำพระกรอ่อนละม่อมเหมือนกล่อมกตง นวดตึงนางตาเกยเงาประจง
 พระโสมรูปร่างอย่างดัดนจาม คุ่มอ้อมอกใจให้ไหลหลง
 เพ็นชารมณชมรูปงามบดง กอดบรวงส่ายไช้ายาญ
 จึงตอบว่าชานไม่มทุกข เกษมณธิดบวงศ์ดำรงสถาน
 พอหาระชาวด่านชยพดอยรังกาย จมาณดามไพรซึ่งบ่ทา
 ให้โฉมยงทรงยศในทศกัศ บัณฑิตมานั่งสนมถัมเกศา
 แม้นชดเคื่องเมฆงโหมทไม่ม จะอดอ้างศรัทธานุปรามไป
 ประเดียนทศวาเนนาคิด เมืองนถกนพยุหานตำบลโพน
 จะไปมตศศักระพระมณ มาให้โคตรมประสงค้ำนางนาง ฯ

๑ นางฉะเวณฉาราชผู้ลำดับ ทายมรับรัก ไกรมได้หมาง
 พระตาชยเห็นชอมมาตามทาง พักเฉยบ้างพอให้ไพร่ได้อาราม
 แดงเจ้าเวียงเมืองมถักเป็นคักใหญ่ พระอภัยผ่านตมมคักสถาน
 แม้นทรงเศษเชษฐาบรรชาชาญ ช่วยไปตบปรามปรามได้ดังใจปอง
 คุ่มขอบตารารากษัตริย์ แสนตมมคักในพระคองทองตมมคัก
 เป็นบ่นเกล้าราชเมืองให้เรืองรอง ขอให้หมองทั้งบุญได้อุ่นใจ
 ค้ำวังพลาถนางตั้ง เหนิงเตยง ถ้วนโคตรเตยงแต่งงานตามวสัย
 เศวตพลาถายำนำตมมพรหมพิทักษ์ ดุกรพระเกาะไก่อ้วนไธจาม

ใบผกขยหว่าโรยหน้าพร้อม พระนั่งช้อนมิดพิงสำหรับฝาน
ดูราเข้มเต็มพระเกศากระหนาน พนกงานคงเคียงไวเริงราย ๗

๑ ฝ่ายดูร่างคนางบำร่อเด่นหน้า ราชูราแตรมียักษ์คอยถวาย
ต่างสำหรับขับเคียงเนียงหมาย ประดาน่ายชอคงเคียงวังเวง
แล้วขับขานประสานเสียงดำเนินเรื่อย

ข้างฉาน้อยฉอเจาถ้วนเหมาะเหมง

บ้างไรกตตนตรีให้เคียง ได้ฟังเพลงเพ็ดพิณเจริญใจ ๗

๑ อันองค์ท้าวเจ้าถนมานหันชนบ้วนออก

เขาสวมหลอดกุ่มทองไม่ส่งสัย เขาสวมหลอดกุ่มทองไม่ส่งสัย
เขยเหล้าเมามาตบระยใจ กั้นกระโทกมาด่าสารพณ
เขาปลายมัตกรัดเชือกเค็ดคัตตัด ชอชยรอนาถม้วยคนดิน
เนื้อพองคืดโคกกันไคตน ยังกดนมพเนม่ายทำรายคา
ครูปทรวงของคดเวงยอปลั่งปลั่ง ก้านของนงนารีกนพนกหนา
พอโฉนฉายชายช้อยชมขยมา ได้ประกาศละศรัทธอนทรอง
ยังแฉนรักสุดรักให้หนักอก เหมือนหนึ่งยกเมรุไกรไศลหลวง
ไอ้อกโศกในแผ่นดินด้นทุ่งปวง ไม่เหมือนทรองเจ้าถนมานที่อาญรัก
จนเกิดมว่าตาใดเหมือนไฉนลว จะอุมแก้วกอดประทัยใจกับคัก
พลางคิดอาณการสักทุดฮึดฮัก จะหาญหักหาหนให้บรรลัย
ทงราเฝ้าเจ้าถนมานพดขยหาญฮัก เมื่อมณลัดจะมาครั้นมิตไทม
ทงราเฝ้าเจ้าเฝ้ามิวโมกตวโศก จะจริงช่วยนำรงกรุงดังกา
เหล้าพดพดจนจรพดพดพด นงพรมเจอมคิมเหล้าเมามาหนกหนา

เริงตำรวอดตำรวอดเต่เสียงเฮฮ่า ก็นัวพุดากววยย่ำคำโตโต
 บ้างกตักดินอุรุแล้วพุดพุด ยังซัดซ่าเหล้าเรณียักเต็มโต
 ก็หยาบคายร้ายกาจราติเดโก ก็พุดไฮ่อดตัวไม่กตวเกรง
 บ้างก็ทนแค้นแค้นเหล้าจนเมามาก คมีปากโบ่งโหยงทำนองเนง
 ดางพุดกพร่องร้องรำทำเพลง ชอกกรนเกรงแซ่เสียงทงเวียงจง
 บ้างเกยวสาวชาวลงกาตามมาเคียง เรายนเคียงขอจับแต่ดูบหลัง
 บ้างยอขยัคคุดคร่าทำนาเรียง นางฝรั่งชิงชิงคนึงไป
 จนพุดคำดำเร้าเป็นเล้าจตุรพ โห่ก้องทพพุดนพพุดทออาศัย
 ทงเจ้าเจ้าเมาชานเจ้ารวาญใจ คางหลบให้ตมกายคิงววยปราม
 จนยานต้องฆ้องระฆังประคองเสียง แะดั่งเมฆนายทมวคครวจากหาร
 พุดฝรั่งนั่งด้อมนิมิตปรามการ คางของชานยามเรียกกันเพรียกไป ฯ

๑. ฝ่ายองค์ท้าวเจ้าตมราชญ์ดกา

เมื่อได้ขาดนพพุดนพพุดทออาศัย
 เห็นท่าอาวรณ์ร้อนฤทัย นั้นว่าโคเรยรัตพระธิดา
 คนทั้งภายศดาเมายังเกด้าหมอน หมายความว่านอนแนบรัตนพิฐฐา
 กหมอนอุ้มคุมพิศมิตพะงา พระตมศาคกใจกระไรเคย
 แะเซมเห็นหมอนยังค่อนแค้น มาทำแทนเทียมนางขว้างเขนย
 ยังตมฮะเค็ดงแฉะแฉะใจ นทวามเซยแม่ไปแฝงเสียงแห่งโต
 พอเห็นเหอธาราจนงวพด จิตประหัดว่าอนงค์ด้วยหลงใหล
 ลงจากเคียงเคียงประโลมโฉมวิไล ใครไซ้ให้ศรัตวัดคณาพิลัด
 วามด้อยเจ้าเข้าไปนอนเคียงก่อนเกิด งามประเสริฐสาวน้อยอย่าถอยหนี

พดางชุมพิศตรวน ฝ่ายวนย์ คาชาวทอกทวดงเดื่องคงคัง
 พระฉวยอุคยัคคัทถักกระหวัดกอด เดียงฟอดฟอดมีแค้นจูบแล้วจูบหลัง
 จะจัดชวาวอย่างไรก็ไม่ฟัง มนรังตงตัน้องคะนังไป
 พระธักนัถยาสะระกายเร็น ชมายเม็นมัวหมองไม่มองได้
 ฐนธัแทนแค้นระทศธตโค เหลือชาติยราตกมถังนาง
 มาพานพบฉบับฉวนมณรัก แต่ตั้งคักตธำพคชะชิตชวาง !
 เหลือความคิดมึนไม่เห็นทาง จมวังวาร์ชนนกรวณกรวณาย
 จำจะรีบรบพุ่งกรุงมดก ให้เจ้าจักถัมคตทจิตหมาย
 จังชอกนงดังมหาเจ้านาย ครัวม้วยอนคตจะยกทัพ
 ไปรบพุ่งกรุงมดกเป็นก๊กใหญ่ ในพระพระธำมย์ก็โมกذب
 อำมาตย์หมอบบนบนเกรวพรม มาคารับภาชาครวครวกัน
 ให้ภักดาเดียงเดียงแบก เดียงเชกเกรวเตรียมพดพดรณ
 ลงประจำตำแหน่งทงคัก ถัดระพันเกรวทงหารอย
 บ้างเบียดย่นเจ้าพดใบไฉ่ทางเสือ แลดูกันเรือบรบใหญ่เคยไร้อย
 บักรงคำกำปั่นเป็นหล่นลอย ค้างเตรียมค้อยพร้อมพรังวันผิงชด ๆ
 ๑ ฝ่ายองค์ท้าวเจ้าตมานึงหาญอีก จะทำศึกชวคณหญิงชาวสิงหล
 จังโง่จรดรงกงกลาหาคันช พรงเครื่องคณแต่งประดับดำหรับกาย
 ถันบเพดาเนาหน่วงมัวหวังรติ คาคเริ่มรติเครื่องม่นกระดินฉาย
 ได้เกราะเพชรเกิดคักด้นดังบดาย ดูกรูยกรายกริตพระหัตถ์จักประจ
 ได้หมวกทองรองนวมด้วยพระเกียร ยชคตเขยรชาวยรชนเพิ่มฮนทงฮนหงด

ได้เกือกสวมแว่นม่นม่นพระสงฆ์ ครั้นเสร็จทรงรณศุภระกร
 ออกจากห้องร้องเรียก โยชาหาญ มากราบกรามเคี้ยวแม่แก้ขัดอน
 รวนขนนางอย่างย้ายกรัดกรายกร บทรจจากพลับพลาเข้ามาวัง ฯ

๑ ฝ่ายโคมยงของคฤเวงวันดาราร

ออกอำมาตย์พอบน้อมอยู่พร้อมพวง
 ให้เชิญท้าวเจ้าตมามันจนบอดก มีนางนังพดด้วงให้ปรีดา
 แล้วย่ำด้วยไฟเภาเส่นมาถ้อย มั่งแก้วสร้อยแดงดังเงาพระเชษฐา
 เกยดำราญผ่านฉมับค้อยอุตรา เด็ดงามบรรทมตรมฤทัย
 เป็นสัครัมโคไปให้รู้ต้อย อย่านกน้อยใจน้องนางผ่องใส
 ประภาษพลงนางประทานพรมาดุษ ให้อำไปไปถวายธมัยเนิน ฯ

๑ เจ้าตมามันทอมน้อยเจ้าเนียงเด่นมา ข้างไฟเภาราพันสรวลเจริญ
 รับปดมาดุษใจเจริญ พระชนมพดด้วงทอนว่าชอบใจ
 จรธาดากวาระเจ้าเจ้าเวดักก หมายยาบกล่อก่อนแดงแดงโชน
 เชนฉนวนพระยกโยชาไป ข้างรายเมื่องผดกหมอนครกตรา
 ไม่เห็นช้อยเห็นตเร็ดรามแก้ความยาก หวังจะฝากชีวิตนินฐา
 ดนของพลงนางธมัยทำชาวดา พดด้วงหน้านางยมนังมใจ ฯ

๑ ฝ่ายตระเวงวันดาราสู่ลำดับ มีไกรวัณคำดาอริมาดุษ
 แล้วย่ำด้วยไฟเภาเส่นมาถ้อย ถอนฤทัยหาละอนกตนาตา
 แล้วย่ำด้วยไฟเภาเส่นมาถ้อย พระจะยกทัพเดี่ยวเบียดยอหมักหนา
 จะเกณฑ์ไพร่ให้ฝรังราวดังกา กุมโยชาไปด้วยช่วยดังคราม
 เจ้าตมามันทอมน้อยเจ้าเนียงเด่นมา ข้างไฟเภาราพันสรวลเจริญ

แม่นเมืองไหนไม่ราบจะปราบปราม ให้ส้มความปรารถนายาพาต
 นางทั้งคำทำชะอ้อนถอนใจใหญ่ แฉวตั้งให้กองตระเวนเกณฑ์ทหาร
 เป็นเรือนำตำบลชดชว เขาเหตุการณ์ก่ด้นหัดมาดังกา
 แฉวอวยชัยให้มหาอานภาพ อรินทรราบเรื่องเคศพระเชษฐา
 กักต่าเจ้าเจ้าจตุรพรกับกตบมา ได้เห็นหน้าองค์พระโค
 เจ้าตมทวนวบให้ปดามปดัม ตระดงถนอธำนาตาไท
 อะอินว่าจ่าถกกระชกกระโศ แต่เจ้าใจจาดายาพาต
 มาดงเรือพระที่นั่งบดงกรกน พรหมรัตนนาจาโยธาหาญ
 ให้ถกถองของระระอองดาด ทหารฐานให้ถนตง
 ไคอมคด ไนชนได้รอก เอะอะออกนาจาทงหน้าหง
 รามมหาธารถ ไนอินวี่ ตามวังเรือนำเป็นเจ้าคณู ฯ
 ๑ พระถาถางพระอวยเจ้าไตรจักร มีคนรักคอยเคศทอเตรนธา
 เมื่อพันเจียนเตรียมพลกันอาศญ เขาชาวพนมชอกมาถงธานี
 พระทราบความขามรยาตวาท คยกัน จะหาญให้กรบพุ่งเฮากรงศรี
 จงตรองตรกปรกษาเด้นาบติ กักศราถนท้าวหาญชาญฉกรรจ์
 ทังไพรนายกายถูงดงหกศอก หงตั้งชอกนมาวักขมกกระถน
 จะเกณท์พอกคนเราเราประจัญ เด็กความนเหมชนหงหนูไปถูงขาง
 รนรักษานาที่ไวคกวา ปลอขมนันมาตามกนตไม่วัดชวาง
 แฉวเด้นตกรงเหล็กคระวาง ไวทรางเกยชอหน้าพระถาน
 กับไซ้ใหญ่ให้พดไวคนถะเด้น จะจับเป็นพวกพันเจียนที่เทียมหาญ
 พระถังตรจกเด้นจ่าเจ้าการ บ้อมกवारบักชวากไวมากมาย

แล้วเดินตรงของเทยวร้องนำ

ประสาธนาช่างไต่ไพรทงหลาย

ให้หลบหลีกค้อนขวักขวาย

ไปขยี้ท่ายเมืองผดกเมือกคึกมา ฯ

๑ ฝ่ายองค์ท้าวเจ้าธรรมาธิราช กิตติประมาทเมืองผดกอีกหรรษา

รับยกทัพรบพหุพทพนา

ทงพนาทวยรยดังนางมากตางชด

จับทำคนก่ดนมระคนดัง

เป็นทางตรงเร็วรัดไม้ขัดฉ่น

ถึงปากอ่าวเจ้าครุไม่รุก

เห็นผู้คนหนีคองทงกวักขวาย

เจ้าธรรมาธิราชยกทัพประมาท

นั้นไม่อาจคองคังหนีหาย

ให้เจ้าผิงพรหมทั้งไพร่นาย

ต่างโกลธายเกาทัณฑ์ถ่วงคันทอง

แล้วคงให้โยธาจับทำหนี

เสียงครกครนคันทพดล้วยบดของ

เดินตรงเทยวเรียวเหลื่องค้อนของ

ยกกรามทองทงมาขึงขาน

เห็นพวกลพตพนาเพ่งเล็งแก่งค้ำ

ถ่วงถ่วงถ่วงหมายจะรบไม่หลบหนี

จึงหยุดยกพยับยั้งดังโยธา

อย่าเพอคองคันทประจัญบาน

ให้คนไล่ไปหาตรงหน้าบิรม

ว่าพระอาทิตย์ขึ้นตรงเทียมหาญ

ยกพหุพทพนาถรรมาธิราช

จะทำการแตกแค้นแทนดังกา

แน่ว่าองค์พระอภัยเจ้าไตรจักร

ยังคิดรึกเฝ้าพงศ์พวงวงศา

มาค้ำหน้ารบพระราชมารยา

จะไม่ฆ่าหญิงชายให้วายปราณ

มีนอบนบรับดูจะพรพรอม

ทำดาบนิมิตนวงได้ดังหาร

ชนลูกของนอมนพดลกพดกาน

จะแนมดาญเพลิงกลดกเร่งรบชกนายน

พวกรุนนางต่างจำคำชัก

เห็นหาญฮึกหุนหันเร่งฉนผาย

ไปทอดความตามเขามาร้องทำท่าย

ถ่วงหยายคายคักคักเหมือนยักษ์มาร ฯ

๑ พระอภัยมณีประหวัดหวาด ตั้งยามาคยมุนายฝ่ายทหาร
 แม่นกกองทัพหลับโศกเห็นได้การ เบ็ดทวารออกไปมัดให้ตรึง
 เทียนผูกถ้อยมือเท้าพวกบ่าวไพร่ ให้ดำใจเหมือนถูกข่มขืนลงนอนจึง
 น่นน่ายใหญ่ได้ถวนใช้ตรวนตรึง เดรัจฉางจึงพามาได้ไว้ในกรง
 ให้พวกเราเขาละเมอหลับหู คอยนั่งดูจงช้อยยา โหดหอง
 แม่นกกองทัพหลับโศกเหมือนใจจาง จะโบกรงขึ้นให้เห็นเป็นจำกัญ
 พระดังพลางทางตกลงจากอาสน์ มาทรงราชยานหามงามขยั้น
 ทหารพร้อมห้อมแห่ชอกแฉ่น ครอบงำแซ่ชิงเทินเทียวดินตุ
 เห็นพลุดพลชบพวงพินเคี่ยม กางแหงเหยมให้ถนัดนงนุ
 แดงดวงมอดอกคนเกาะกันทวน ตั้งเกศคดโค้งกายคล้ายด้วยดวง
 ทรงใหญ่ไพร่นายมณฑลด้วยหมัน พยแพร่บดอกลนกลโมฆะขวาง
 พระศพลบมแซ่เทินตัวเนนพลาง หารันนางไปประทับที่พลับพลา
 ชนทรงนั่งยังทเกาะอเคี่ยม ยามาคยมุนเฝ้าฝ่ายทวงราชขวา
 หอมบับแก้วแววชุนบุชา พัดลมมาเพลาเพลาทรงเข้าพัด
 เบ็ดดำเนียงเสียงดังถึงนงเอก หวานฉวีแววว่องดังเพลงสุวรรณ
 ให้ชนเฉยเฉยแจ้วดังแก้วกรรณ เหล่าพวกพินเคี่ยมพองันทางทพ
 ยนไม่ครองดงนงยังวงเวก เขกเรณกลนอนเคื่องเวียงดำคับ
 เจ้าอมาตย์ทรวงวังวังระยับ ดงถันหลัดถันมกาศดังวายุปราณ ฯ

๑ พระอภัยมณีประหวัดหวาด ตั้งยามาคยมุนายฝ่ายทหาร
 จึงโบกรงตรงพลับพลาอัญญาการ พอดทหารเห็นถันถันคัต
 เบ็ดประศุพพรุขออกกังคับ เห็นพวกทพหลับเกิดอนตเหมือนน

ทางมฤคมนตรีตรงตงเคมท
ชของคทวเจตมวชนคานหาม
หามมตงกรงตารางทชางใน
เกบคตคราฉาเดอไมเหตอหตอ
เหตมกรมคเดรจฉารการ
ใหจอยยเจวมเกอหคตบรต

เจ้าพระยาอภัยภูเบศร
พระยาอภัยภูเบศร
พระยาอภัยภูเบศร

๑ ฝ่ายพระเชษฐภคินีเสด็จกลับคืนมา ได้มาตั้งในอาณัติด้วยสมหมาย
จึงทรงศรภักตบิณฑิมาเข้ามาหา ท้าวฝ่ายนั้นเห็นเห็นเห็นกัน
เหมือนจับช้างคดมาเข้าบ้านเรือนมา ท้องผูกกรวดกรวดครวญครวญ
ให้ชนหุดท้างของตัวแล้วจน จึงเดินไปพักอาศัยที่ทาง
ซึ่งการบ่อรพ.เสด็จเสด็จกลับ ถึงจากพลบพลาเดินเชิงเทินขวาง
ท้าวเห็นแฉกมาตามทาง จึงไปวางคปราชย์ท้าวท้าวท้าวใน

๑ ฝ่ายองค์ท้าวจักรนานสิงหาญชุก ครั้นรู้จักโง่เขลาจนให้หาคะไร
เห็นใช้ศรวนพวนพันพริ้นพระทัย คั่งอยู่ในกรงกรังรำพันคิด
นั้นเมื่อเคราะห์เพราะทรงมาหลงหลับ มันอดจับจ้องจั่วให้รำลึก
จวบรับดีประยูลเห็นสุดฤทธิ เป็นสุดคิดถึงแก่นแก่นนุรา
โง่เขลาแรงแค้นทมิฬมานับแสน จะแก้แก้แทนมิตรกนิษฐา
มีทนต์รบรหัดมันจับมา โข้นก่นามยโง่กระไรเลย

ตั้งตำราแต่เมื่อเวงวันฉานชัย จะหงอยเชษฐฐานิจาเอ๋ย
 หมายว่าพิภพดับไปจะได้ชัย บุญไม่เคยกลาดเกล้าด้วยดีแล้วนึ่ง
 ถึงตัว^{๕๕}จะตายไม่ว่ารัก จะไปสักฟืมเฝ้าเป็นเจ้าของ
 แม่น^{๕๖}ชายอินทรชอบ^{๕๗}มาครอบครอง จะทุบถของดับผลัดแล้วหักคช
 ยิงศร^{๕๘}กตราชอาศัย^{๕๙}ใจจะขาด เขาผูกกรวดกวดตึง^{๖๐}ตั้งพระศอ
 ยิ่ง^{๖๑}ไม่โทโกรธ^{๖๒}รังคำทอ ไม่ยอ^{๖๓}ทอ^{๖๔}แล้ง^{๖๕}ทำให้ฆ่าฟัน ฯ

๑ ฝ่ายเจ้าผู้ชาวบุรีนทร^{๖๖}ตั้งทัพหลาย ทั้งหญิงชายชนใจทง^{๖๗}ใจศอ^{๖๘}วรชัย
 เทียว^{๖๙}ดูเหล่าชาวฉาน^{๗๐}ฉานราญ^{๗๑}กรม

แล้ว^{๗๒}ดู^{๗๓}ทัพ^{๗๔}ตั้ง^{๗๕}มั่น^{๗๖}ชุม^{๗๗}แหลม^{๗๘}แหลม^{๗๙}เด็ก
 บึง^{๘๐}ดู^{๘๑}ท่า^{๘๒}เจ้า^{๘๓}ฉาน^{๘๔}มา^{๘๕}ราช^{๘๖}บุ^{๘๗}ฉา^{๘๘} เขา^{๘๙}ฉา^{๙๐}กรวด^{๙๑}กรวด^{๙๒}องค์^{๙๓}ไว^{๙๔}กร^{๙๕}เหล็ก
 แขน^{๙๖}ฝัง^{๙๗}ทง^{๙๘}พร^{๙๙}า^{๑๐๐}หิ^{๑๐๑}ม^{๑๐๒}เจ^{๑๐๓}น^{๑๐๔}จ^{๑๐๕}ม^{๑๐๖} ฝ่าย^{๑๐๗}บุ^{๑๐๘}เด็ก^{๑๐๙}คน^{๑๑๐}ด^{๑๑๑}เป็น^{๑๑๒}หม^{๑๑๓}ง
 บ้าง^{๑๑๔}ท^{๑๑๕}ว^{๑๑๖}เร^{๑๑๗}า^{๑๑๘}ย^{๑๑๙}ะ^{๑๒๐}ห^{๑๒๑}ย^{๑๒๒}พ^{๑๒๓}ง^{๑๒๔}ก^{๑๒๕}ม^{๑๒๖}เล^{๑๒๗}ย^{๑๒๘} ฝ่าย^{๑๒๙}ชาย^{๑๓๐}เท^{๑๓๑}น^{๑๓๒}ม^{๑๓๓}ง^{๑๓๔}น^{๑๓๕}ง^{๑๓๖}เ^{๑๓๗}ม^{๑๓๘}อ^{๑๓๙}ง^{๑๔๐}ก^{๑๔๑}ง
 จ^{๑๔๒}น^{๑๔๓}พ^{๑๔๔}อ^{๑๔๕}บ^{๑๔๖}คำ^{๑๔๗}ว^{๑๔๘}า^{๑๔๙}ร^{๑๕๐}า^{๑๕๑}ก^{๑๕๒} ท^{๑๕๓}ว^{๑๕๔}ก^{๑๕๕}ว^{๑๕๖}ร^{๑๕๗}ง^{๑๕๘}ต^{๑๕๙}ร^{๑๖๐}จ^{๑๖๑}ต^{๑๖๒}ร^{๑๖๓}า^{๑๖๔}ใน^{๑๖๕}ร^{๑๖๖}า^{๑๖๗}ศ^{๑๖๘}ร^{๑๖๙}
 ตั้ง^{๑๗๐}ตำ^{๑๗๑}รา^{๑๗๒}ท^{๑๗๓}า^{๑๗๔}ว^{๑๗๕}เจ้า^{๑๗๖}ฉาน^{๑๗๗} ตั้ง^{๑๗๘}ก^{๑๗๙}อ^{๑๘๐}า^{๑๘๑}ร^{๑๘๒}ณ^{๑๘๓}น^{๑๘๔}าง^{๑๘๕}ฉ^{๑๘๖}าน^{๑๘๗}า^{๑๘๘}ม^{๑๘๙}า^{๑๙๐}ร^{๑๙๑}ศ^{๑๙๒}ร^{๑๙๓}
 เล^{๑๙๔}ย^{๑๙๕}น^{๑๙๖}า^{๑๙๗}ไ^{๑๙๘}ใน^{๑๙๙}อ^{๒๐๐}า^{๒๐๑}ร^{๒๐๒}ณ^{๒๐๓}น^{๒๐๔} จ^{๒๐๕}น^{๒๐๖}ร^{๒๐๗}า^{๒๐๘}ศ^{๒๐๙}ร^{๒๑๐}ต^{๒๑๑}ร^{๒๑๒}ก^{๒๑๓}ร^{๒๑๔}อง^{๒๑๕}ห^{๒๑๖}ง^{๒๑๗}น^{๒๑๘}า^{๒๑๙}ค^{๒๒๐}า
 ไ^{๒๒๑}ย^{๒๒๒}ด^{๒๒๓}าย^{๒๒๔}ด^{๒๒๕}าย^{๒๒๖}ส^{๒๒๗}ว^{๒๒๘}า^{๒๒๙}ท^{๒๓๐}ป^{๒๓๑}ระ^{๒๓๒}ห^{๒๓๓}า^{๒๓๔}ค^{๒๓๕}ไ^{๒๓๖}ฉ^{๒๓๗}น^{๒๓๘} ร^{๒๓๙}ว^{๒๔๐}ค^{๒๔๑}ป^{๒๔๒}ระ^{๒๔๓}โ^{๒๔๔}ฉ^{๒๔๕}น^{๒๔๖}ด^{๒๔๗}ับ^{๒๔๘}น^{๒๔๙}เ^{๒๕๐}ต^{๒๕๑}ร^{๒๕๒}ของ^{๒๕๓}เช^{๒๕๔}ษ^{๒๕๕}ฐ^{๒๕๖}า
 น^{๒๕๗}ั^{๒๕๘}ร^{๒๕๙}ป^{๒๖๐}ท^{๒๖๑}ร^{๒๖๒}ง^{๒๖๓}อ^{๒๖๔}ง^{๒๖๕}ค^{๒๖๖}ะ^{๒๖๗}ว^{๒๖๘}เ^{๒๖๙}ง^{๒๗๐}ฉ^{๒๗๑}าน^{๒๗๒}ฉ^{๒๗๓}า^{๒๗๔} ย^{๒๗๕}ะ^{๒๗๖}ก^{๒๗๗}ิ^{๒๗๘}ต^{๒๗๙}มา^{๒๘๐}ไ^{๒๘๑}น^{๒๘๒}เ^{๒๘๓}ย^{๒๘๔}เ^{๒๘๕}น^{๒๘๖}เ^{๒๘๗}ย^{๒๘๘}ไ^{๒๘๙}ย^{๒๙๐}
 น^{๒๙๑}ั^{๒๙๒}ง^{๒๙๓}น^{๒๙๔}ก^{๒๙๕}ร^{๒๙๖}ก^{๒๙๗}ษ^{๒๙๘}ก^{๒๙๙}ระ^{๓๐๐}ค^{๓๐๑}า^{๓๐๒}ห^{๓๐๓}า^{๓๐๔}ต^{๓๐๕}ร^{๓๐๖}ูป^{๓๐๗} น^{๓๐๘}า^{๓๐๙}ก^{๓๑๐}อ^{๓๑๑}ค^{๓๑๒}ร^{๓๑๓}ู^{๓๑๔}บ^{๓๑๕}จ^{๓๑๖}ิ^{๓๑๗}ค^{๓๑๘}ป^{๓๑๙}ด^{๓๒๐}ว^{๓๒๑}ั^{๓๒๒}ย^{๓๒๓}ห^{๓๒๔}ง^{๓๒๕}ไ^{๓๒๖}ห^{๓๒๗}อ^{๓๒๘}
 เม^{๓๒๙}ื่อ^{๓๓๐}ดู^{๓๓๑}น^{๓๓๒}เ^{๓๓๓}ฉ^{๓๓๔}น^{๓๓๕} ค^{๓๓๖}ด^{๓๓๗}า^{๓๓๘}ป^{๓๓๙}เ^{๓๔๐}ด^{๓๔๑}า^{๓๔๒}ป^{๓๔๓}เ^{๓๔๔}ด^{๓๔๕}า^{๓๔๖}ไป^{๓๔๗} ย^{๓๔๘}ั^{๓๔๙}ฉ^{๓๕๐}น^{๓๕๑}เ^{๓๕๒}น^{๓๕๓}ห^{๓๕๔}มา^{๓๕๕}ว^{๓๕๖}า^{๓๕๗}อ^{๓๕๘}ง^{๓๕๙}ค^{๓๖๐}อ^{๓๖๑}น^{๓๖๒}ก^{๓๖๓}น^{๓๖๔}ฉ^{๓๖๕}น^{๓๖๖}
 ถ^{๓๖๗}น^{๓๖๘}อ^{๓๖๙}ม^{๓๗๐}แ^{๓๗๑}น^{๓๗๒}บ^{๓๗๓}แ^{๓๗๔}น^{๓๗๕}บ^{๓๗๖}อ^{๓๗๗}น^{๓๗๘}ย^{๓๗๙}ง^{๓๘๐}ค^{๓๘๑}ด^{๓๘๒}ม^{๓๘๓}ค^{๓๘๔}ด^{๓๘๕}ง^{๓๘๖} เ^{๓๘๗}เ^{๓๘๘}ม^{๓๘๙}น^{๓๙๐}บ^{๓๙๑}า^{๓๙๒}ห^{๓๙๓}ง^{๓๙๔}ด^{๓๙๕}ม^{๓๙๖}อ^{๓๙๗}ง^{๓๙๘}ค^{๓๙๙}ท^{๔๐๐}ร^{๔๐๑}ง^{๔๐๒}พระ^{๔๐๓}ศ^{๔๐๔}ร^{๔๐๕}ว^{๔๐๖}ด^{๔๐๗}
 ต^{๔๐๘}ะ^{๔๐๙}ก^{๔๑๐}ิ^{๔๑๑}ค^{๔๑๒}เ^{๔๑๓}า^{๔๑๔}เช^{๔๑๕}า^{๔๑๖}ช^{๔๑๗}เ^{๔๑๘}น^{๔๑๙}ย^{๔๒๐}ฉ^{๔๒๑}น^{๔๒๒} เ^{๔๒๓}ย^{๔๒๔}ง^{๔๒๕}ไ^{๔๒๖}ศ^{๔๒๗}ร^{๔๒๘}ว^{๔๒๙}น^{๔๓๐}ก^{๔๓๑}ร^{๔๓๒}ั^{๔๓๓}ง^{๔๓๔}ก^{๔๓๕}ว^{๔๓๖}ง^{๔๓๗}อ^{๔๓๘}ย^{๔๓๙}ก^{๔๔๐}ด^{๔๔๑}าง^{๔๔๒}ก^{๔๔๓}ร^{๔๔๔}ง^{๔๔๕} ฯ

๑ พวกผู้คุมถล่มมกลาประหัดดาตีค้ำ ค้างระกิดให้กัณฑ์หวาดหง
 บ้างแฉ่งเงาเข้าโบมของตามช่องกรง เห็นรูปทรงตัวน้อยก็พลอยเพิ่น
 บ้างพลงวานารักพิศพิศ วิไลเลิศล้ำนุชย์สดสรเดรัย
 บ้างขอตุ้ระตะคอกทำหยอกเหิน

เห็นหมางเมืงม้วยนกระต่ายไม้อาจควม ฯ

๑ ช่างฮาวหัวเจ้าอมาธราญจิต เหาะรูปปิดปกบ้องประครองสงวน
 ต้องฮอชยาคตราครวญรำจวน ทงไทรครนคังครวระอาใจ
 ไหนจะคิดถึงธมบักพัดถ่าน ทงจวงจวนมิได้เห็นว่าบั้นใจ
 ยิงรำถักครกตราขึงถาดย่น คนหายใจทรงรำกด้วยยากเย็น
 ยงคักคณกอนกถาณาพระนคร สดถึงเกศใครจะแก้ไม่เดเห็น
 หนวพาคางกตางฮากากังคักกระเซ่น แดงเย็นเยือกพอดับระงับไป
 พยชาครมคุมรุมหม่นมั่ง เดี๋ยวกมตังคังระงับเห็นหัดบ่โหด
 เชาดอมถกรกกระต่ายรูปวาดใจ เชามาให้มันชุนเป็นมุนนาย
 พอดเห็นคตดูเห็นยหญอง ชะงามตรงเจยวนจะระถาย
 เจดตาเข้าเชามาเตรียมพบเพี้ยนกาย พริ้มทงผ่ายซ้ายขวาฮาราชกร ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยโนนิเวศน์ ต้องโหม่งเสกเสกมายังหน้าถ่าน
 สดึกแท่นแว่นฟ้าโฮพาพร มนตร์กรวามกรวบกัมบังคมคด
 พระถ่านท้าวเจ้าถ่านยังหาญฮัก หรือรู้ตักโทษกรณพอมัชนัน
 เสด็จทอดมุดควาเห็นครามครัน เชอับวันบ่เป็นบ้ำถึงนาร์
 เชากระต่ายวาครูปฮอกรูปกอด แดงหงพอดฮักฮักถ่มผัดนำบคั
 แดร์ป่วนนางนเรนทรนคั ประเคยวนซาพเจ้ากเฮามา

แล้วพนบนอบหมอบเหมยเจ้าเคียงข้างฉัน คัดกระตาสชอกถวายถวายเธอ
 พวกข้าเฝ้าเหล่าข้ามาดัยมาดัย ต่างต้องทาศักขังจิตให้คิดใจ
 พระอภัยไธยอดมโสม งามประ โสมทองแดงแจ๋ใจ
 คับแค้นที่เธารักชด้าย ด้วยแจ้งใจว่าลูกสาวเจ้าดังกา
 นหรือท้าวเจ้าดมานมีชานรบ มารับรบเมืองมดกักกัธยาธา
 พระทองคุดพิศวงของคัณธดา แฉ่หอยมามันนระตาขรูปรวดไฉ
 จงเอออรรถครตดังพวกข้าเฝ้า ให้คุมเจ้าดมานมาได้ปราดัย
 นกรบาทกอดนออกนพาเร ไป ทั่วครอนใหญ่ใช้ตามตามประการ ฯ
 ๑ เจ้าพนเดยมเหย ออกมาทพร แฉ่ดงนอหอยตรงหน้าไมวาราน
 จะครัดตามความอะไรในให้กร พระวิสาณเคียงขับให้กลับไป
 แฉ่ปรักรชาเฝ้าเหล่าข้ามาดัย นนเรอชาติเดียนทางต่างเดียน
 จะมาศชวน ให้บริวณ ก็เห็นไม่เป็นผลเดียนนกร
 ครนจะปดอยให้ไปเมืองมณเบองหน้า มนเรมารบพุ่งเฮากรุงศรี
 จงคุมไปในทะเลเกิดเด่น ปดอยเดียนแดนเงาะตามเกาะเกียน
 เป็นฝ่ายเพนชเรือไปไม่ ใครจะตั้ง นนแฉ่จ้งแผนตณจะตั้งเดียน
 พระดังเดริจเดดีจากแท่นวเรียร ถุ่มนเทียรปรางคัมภีร์ราชวิ ฯ
 ๒ ฝ่ายข้าเฝ้าชวเมศราได้รำคัก ชอกถ่อนดกแห่ดมเงาะเกาะกุนคัง
 เทยปดอยทมนพาเป็นกาดัง ตามรับดังเดริจถรรพแห่ถกตบมา
 แฉ่ดงถาวรท้าวเจ้าดมาน กับทหารไพร่นายทั้งซ้ายขวา
 อยู่เกาะใหญ่ในทะเลดังเวธา พระสรียาเห็นอำคนคำพอบ
 คัดักกระตาสวาทรูปจะจูบเด่น ไม่พบเห็นรูปเขียนเขียนดตบ

ในเตโชแสงแห่งไรก็ไม่พบ	ยังเขาสบเดียวใจยังให้ไผ่
ถึงยากเย็นเห็นรูปไค้ดูได้	ก้อยขึ้นใจผู้รักขึ้นอีกใจ
มาขอจตุรปรางามเมื่อยามไร	ห้วงอกโหยอาภัพประมาณ
พระทองเกิดออกเดื่อของคตงกันแต่ง	จนดินแรงระทดชดอาหาร
ถมอดด่าด่าประดังด่าด้นตาน	เจ้าดมานววยวางอยู่กลางเตียน
เมื่อคบจิตกตราพองถึงผู้หญิง	เป็นผ้องรูปกระต่ายทอดเขียน
เปรียบเหมือนเงาเข้านางระวงเวียน	ให้พิศเพี้ยนตบเข่าจับตา ๆ

๖ ๔

สุดคำครวญพระอภัยมณี

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีเจ้าไตรจักร ซึ่งทรงรักรูปเด่นในเดชา
ถึงยามหลับหลับไวยมโดยา ครั้นเวลาพ้นของคกทรงชม
โฉมเด่นเต็มแก้มคางดำฮางเขียม ประโคมเต็มฉันทูรางคันทม
ทกคนคำวาดกนกนิยม จะใคร่ชมเชยประโคมโฉมวันตา

ขามด้วยเคียวด้วยกลดขบถ
กระเด็นใส่โคโรภักษณ์เถร
ห้ามมิให้ใครเข้ามาเข้าแทน
เด่นหาอาอัยให้รั้งจวน

๑ ฝ่ายผู้ทรงพระนามว่าองค์... ทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
ตั้งขึ้นของกระทรวงมหาดไทยเพื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พร้อมให้ใคร่เข้าไปในแดน... ดังที่ข้าพระพุทธเจ้าได้กราบทูล

กิดจะใคร่ไปเผ้าพึ่งอาทร	ค่อยแหวกม่านเมฆนงเงาหึงใน
เห็นทรงขรรค์บรรทมชมแค้นรูป	ประโดมอุณโณของศักดิ์ยงหลงใหล
นางพรายพรมนอแนมกระแหมโอ	พระอภัยพันพันตะดัดตะถน
เธอแค้นขงศัทรงคณหุ้กระลา	ดุจดาววันทาไม่ว่าจวน
ทำทุกถวามความว่าพระอาทร	ร้อนร่ำการณรักขางเป็นอย่างไร
พระฟังคำทำครวญเหมือนอย่างเจ็บ	ให้เห็นอยเห็นอุกนงยังไมไ่ทอด
เห็นนางยมพรมพรายชายพระทัย	ทำจันไรรบรุดดุศุครมิง ฯ

๑ นางนบหมอบมอบเมียงอยู่เคียงข้างต้น ถักกระด้ายดูไต้ตั้งใจหวัง
 ยิ่งแดงเพ่งพิศยิ่งคิดขัง พระศอกมั่งคั่งผอมซบเพราะรูปนี้
 สะเขาไว้อยู่อีกถักกระด้าย ไม่ยักขาดแต่ถักนิตด้วยฤทธิ
 นางดูตแค้นแค้นใจเอาไม่ตี รูปนารีร้องกรีดทางหัวดวง
 พระเหวี่ยงเห็นเป็นโมโหพาไต่ว่า แค้นหนักหนานชกรมากัดขวาง
 เข้ารีงรูปอบแดดแผดผดวาง ยังกระจางแจ่มดีไม่มัว
 กอดเขากอดวางไว้อ้างแทน เผาทองแทนชมชื่นไม่อ้อมหน้า
 จนเกิดมของกตหงมเงียงพมพา พิโรธรับชวญจันรจจา
 นางโหมยของกตั้นพระชวญหาญ เห็นรูปยอระหงถึงกักรงา
 จะทอดถามจามรยาบทพระชวญหาญ จงกอดนำหึงนชอกบถก้านัด
 พระภูในยไต่กระด้ายทวงรูป ประโลมตบหงโหดเหมือนไม้ฉน
 ทนเจ้าเราไปตบด้วยไต่ช่วยกัน ถิ่นมาพเนไพรเคยโหยบ
 แล้วพาเหล่าดาวดวงจก้อยอย่างยอ

นางนบหมอบหมอบเมียงเคียงค่านับ เลื่อนโพธิ์เห็นพระบาทไต่ยาดนหัดบ
 ชวนกันถักเท่าไรก็ไม่ขาด แค้นทลายคหียกทงด้วยหงัด
 เขาเผาไฟในเตาต้มนารี บิคำจากถักถักลูกชกถัก
 ฐะคอกทอดอกเห่าดาวอันม บ้างหลบตมเกิดออกถองบางวงหม
 ต่างแต่เห็นเป็นรูปเจ้าทนต์ ฝูงนารีบ้างร้องบ้างบ้องกัน
 บ้างถักไฟไต่ทากันตบตบ เปรี๊ยะเหมือนหัดบหงเพื่อตะเมอฉน
 พระอภัยไต่ยาดนยาดนตัวรอน เดียงถันเข้าชิงมามของเมียง

เห็นผดกุดกุดขยิบกระตา
ขยิบคอดกุดกุดใจไม่ไธย
ดงไม่เรียวเรียวรวบไม่ยบ
พระแปดกุดครอกเรศรวมขวัญ

อุณวาทวาทาบางท่าเตียง
ถวยไม่เมียงเขามาใกล้แล้วได้
ถูกให้ดัดหลังเหล้าสุดาพาทัน
เที่ยวได้ค่อนพิศวงไป

แล้วกอดมาหากระต่ายที่วาทรูป
เจ้าตฤทศกระต่ายรูปวาดใจ

ประโคมจับพิกตรของให้มองได้
ให้คลั่งใกล้เคื่องอารมณ์ไม่ดมประค

๑ ถ้าตำรวจคนเล็กชื่อนี้ชื่อเรศ
ให้ตำรวจไปเชิญพระสนม
จึงทูลความตามกระต่ายที่วาทรูป
ถูกให้ดัดกอดกอดเขามาหาไฟ
ข้ากับเหล่าตำรวจรักขณกัน
พระไกรธากวามไม่มาใกล้

สนมคนแหม่นของให้หันของศรี
มาถึงทวารวาศมาศปราสาทชัย
พระสนมได้มั่งคั่งด้วยทองให้
มันไม่หันกลับถูกชนคุดกุด
ปลากันเขยื้อนได้มันไม่หัน
แต่มีราชันโดยอกข้างนอกเขย

๑ พระมารดรชื่อนางแว่นนางแว่น
เห็นผดกุดกุดของประคองเขย
ขึ้นแทนรัตนศิริตามว่าทรมาน
ขอให้แม่แถมรูปไป
ท้ายมัยของน้องบัคแล้วอดเขย
แล้วทูลถามารัตน์หรือราย
ว่าของท้าวเจ้ามานหม่อมฉันเห็น
ชื่อตำรวจเหล่ากานตฤทศ
มาอัยของทั้งกระต่ายอุณวาท

คนแหม่นพาดตรงมาหาถูกเขย
เขยกรรณเขยกรรณกรรณทำกระไร
ได้กระต่ายเขามาแต่โตน
พระขมยรัดกิดนัย
คอดครัดเคื่องหลายคำจั่วถวย
ไม่ทราบฝ่ายข้าเฝ้าเขาเขามา
ก็ดูตามส่ายตาของเขา
มันเป็นบ้าไปอย่างไรก็ไม่รู้
รู้มันด้วยกันหมดไม่อด

จนรุ่งเช้าชาวสวรรค์พากัน ตงเครื่องอาสน์แซ่ดพระทองใน

เห็นฉวณต์ออกอดกระต่ายทวารูป ต่างก็ดูบอกว่าน่าอัศจรรย์

เมื่อทงข่วงกลางน้ำท่ากระไร จึงมาได้หรือกระต่ายมีค่ามี

ปรึกษาพลางทางรีบไปปรากฏตน ทูลรหัสเหตพระมเหสี

นางตกใจให้เชิญพระชนนี มาพร้อมที่ปรากฏตนกษัตรา

มองเห็นเห็นกระต่ายประหลาดจิต เป็นสัตว์คิดแก่นคึ่งนึ่งปรึกษา

ฝ่ายองค์พระอภัยตนไฉย เห็นมารดาเกิดตาดว่าความใจ

ทำผืนหลังบังกระต่ายอนาถน อดจะเร่งฉกมกรพดมัย

พระมารดาชวนว่าควยฮ้อย นรปใหม่หรือเก่าพอเจ้าเฮย

รูปไม่ต้งดังทงเคยเกิด ครกขี้เก็ดความวุ่นพ้อคุณเฮย

ทั้งแม่ว่าเกิดอย่าได้เข้าไฉย พดควรเฮยฮ้อยฮ้อยกรมใน

นางพระยาว่าวอนพระมอญนาง นุ่งกยวอนนวดพาดำโหด

พระฮัดฮัดครต้งวาระฮัดใจ เห็นอะไรก็ฮ้อยนวดนวดฮ้าง

ทวนตราชานมาแซ่ เจ้าโหมเหตงดำหมอนบ้ำฮอด

พระเคื่องรับกตบรูตวิสูตรบัง ให้อุ่นคงเกิดมฮารมณไม่ตมประด ๑

๑ พระมารดาชวนนุกยให้ต้งฮั้น ตุดระกตมกตมกตมกตมมารศรี

ทงโฉมยงองค์สุวรรณมาต พระหัตถ์คตทวงฮ้างาพิไร

โอพระมโหีทองของน้องแก้ว หลงเดี่ยวแล้วกรรมเฮยกรรมจะทำไฉน

พระมารดาว่าพ้อคุณเคยฮ้อยใจ เหมือนฉัตรชัยช่วยบำรุงให้รุ่งเรือง

มาเกิดบนเช่นนพบริต เหมือนมคิตแด่งหัดฟ้าจะเหตอง

เมื่อเรศฮัดฮัดมาตมเมอง เมอแคนเคื่องฮั้นเชิญจะเห็นใคร

นางกรวยศรีภักธรรตธิดา
ทั้งห้ามหนแต่ต้นกรมใน

โสดกิดกิดที่แม่เกาะไทร
ต่างร้องไห้ไม่วายพ่ายนาคา

๑ ครั้นล่วงนางให้หาโหราราช

ทั้งอำมาตย์เนืองผลัดมาปรึกษา

เป็นเหตุใหญ่ไพโรจน์มา

เชวภาจะคิดอ่านประการใด

พวกเดนาต่างคนคิดขุ่น

ดัดคันทกประหม่านาคาโต

ต่างทูลความตามแสงไม่แจ้งใจ

แต่ตั้งให้โหรชำระดูพระเคราะห์

พฤตมาเฝ้าเขาประณิทนออกคด

ตงเคื่อนมั่งเดชะไปกบฏเปาะ

ราชเดชะเขารอบจวบจำเพาะ

เป็นพระเคราะห์หิควารว้ายจกทายทูล

ต้องคำร่ำว่าผีพรวิชัย

ทวงว้ายหลวงจะให้เสียไยศุภ

แต่ไม่ม้วยด้วยพระวงศ์หลังประยูร

จะเห็นหันถอนปิ่นให้พันภัย

๒ นางพระยาวิกรมมณีน

จะลงมือเค็ดมความดัง

ให้หาทางเจ้าตั้งทวงใจ

มีราชในตมตงเกรงดังเว

ทั้งเบ็ดโกบายศรีราชินเฝ้า

เทพเจ้าจงเจริญเชษฐา

อภางมณแต่ถนถนเป็นคน

ซึ่งดังเวยโง่งมให้ท

ทาดอเทียนเวยหันอันจะ

ระริกเริ่มวังเตนดังเตน

ลกธมมพูนหน้าทบริบระ

ท้านยายโยนเหตเจ้าเคม

ทั้งกรศกรายยายอย่าง

ชนเคียงชดถมาชงทา

คนดำหริบมบถกชอ

ท้านอยู่ถึงฐานโรง

อภางมณแต่ถนถน

มิไรบ่ป้อมาแคะ

คตอชกทาจกน

พระอภามิมาชก

จงแค้นถนถนท

เขาชอชดเคียงชด

ทำคงคงคงจะเอาซึ่งชั่ว

นักข้าจริงจึงมาหาขายทำ

อย่าถือโทษพระอภัยมณีเลย

ข้าทูลแนบแนบแต่ดัดตวาดว่า

แนบแนบขอขมาซึ่งการกระทำ

ดังเกิดวันหนึ่งและยอจะหายแค้น

จะหักค้อมรณาการกรรม

นางพระยาว่าพูดจะถวาย

แล้วตรึงดังหึงของเดิมมา

ไปเจริญพระอนุชาหาใจ

ทงให้รู้ภูวนาถวิธยา

๑ เสนาในโคตรคุณา

ให้เด่นทั้งดาดวราภรณ์

พอลมพัดในทงใหญ่

คือนาหมคตมกแฉะกนก

๑ จะถนัดถนัดเจ้าพาราถรรพ

เมื่อบัดดาดวราภรณ์

พระบิศราขมาตรงคางคก

ฮ้างฮ้างคางคกมันด้นด้น

ได้ดิบชอบชอบอันเป็นนวลเปต

ถวายนามตามระดาโหร

นางพระยาคงใจกระไรเลย

ว่าพอจำควรการบุญพอก่อน

เลี้ยงลูกเขยไว้เกิดทั่วเจ้าประคุณ

ขายอย่ามาหวังเห็นขจรเฉย

เรื่องบนหินโน้นจะคอยทวง

ถ้ามาครั้นนั้นบอญคน

พูดกันทำตามไม้นอน

ขอให้ทราบเกิดจะให้ทวง

คิดแต่แนวด้านร้านา

มาทวงหนี้คนของมด

จะก้อยเก็บแก้หาไม่วาย

ขอเจ้ากวางร้อยด้าย

คือนาหมคตมกไปทำ

ขอทวงหนี้ตามคตมก

แล้วแต่ร่ำไปจนไกล

๑ เสงี่ยมสงี่ยมด้นด้น

พระนางจันทน์

โสมนัสเจ้ากนก

เลี้ยงโอรสคอยเจริญ

ดังเคียนเพ็งนิภาพร

ชื่อกุมารหัดไวย

อุดดำครมอันเคียงคชยเดียงนง
 เทมณร่วมทอกรไกรจนไหลทอง
 ทกเข้าเย็นเด่นกับนงทั้งต้องขง
 จนค้อยทรงพระเจริญยิ่งเพ็ญใจ
 นาวนพวงราพวงนบิเรก
 ไฉนแจ่มเสดว่าอยู่หน้าบดโหม
 แดวันดาตามดกำหนดไว้
 น้อยหรือได้สืบมาจนแล้ว
 พระบิตรงองค์ไหนยังไม่เห็น
 เดียงแรงเป็นหน่อในเชื้อแถว
 แม้นมีทายทายมากไม่คาดคิด
 พระนงแล้วอุกจะดาบดาไป
 พระศรวญคร่ำรำลึกจะออกจะอน
 จนตกดินเคียนคืบไม่หลุดไหล
 พอรุ่งรางพดางดะทอนถอนนง
 จึงปราศดังพระนงซึ่งชงกุมาร
 เย็นวันนพจะดาแล้วนาคะ
 ลอยพระรอนไฉนไฟดณ
 เทยวตามคืบคืบคางความ
 แม้นพบพานพระมาหาพระนง
 แม่นงเยาว์เดียงคชยชยชง
 เสนอพระนงคชยชง
 พระอนุชาอย่าไปเคียดเคียดนง
 ชงในทองทอทองคชยชง
 พดางดวมดอชคชยชงพระนงแล้ว
 แม้นไปแล้วพระนงรำลึกถึง
 ไม่เรื้องเมื่องนงคชยชง
 เมื่อไรจึงจะได้มาเห็นหน้ากัน
 พระพินชงชงกุมารชงดาร์พ
 ร้ายหรือคดไฉนแจ่มกันแจ่มคชย
 ชงนพดางทางดาร์พชงนง
 ไปคชยกันจนไม่อยู่ในบุรี
 พระเชษฐาว่าทางดาร์พชงนง
 ถ้าปากดัดเดียงแล้วนงจะหมองคร
 เล่นกับพระอนุชาชงนง
 หน้อยหนงคชยจะมาไม่ชานน
 พระพินชงชงให้จะไปคชย
 เช้คชยชงเชษฐาว่าดาร์พ
 อุดดำครมอันเป็นชงนง
 ชงกุมารก็ไมพัวชงไว้
 ชงนงคชยชงชงนง
 ไปเผดชงนงคชยชงนง

คือโรราบกราบบาทเพียงชาติใด พดางพิไรว่าด้วยชาวณ
 ไธผ่านเกล้าเจ้า ประศุนการอุรัก ถนอมพักตร์ผิตพองช่วยตั้งถ่อน
 เกษมดังทุกทิวาเผื่ออาทร ยิ่งบิตรนารดาพยาบาล
 แต่ตัวอุกมุกกิดถึงบิตเรศ ไม่แจ้งเหตุชานันทรณสถาน
 มาพจนมุติกายอยู่ชานาน นึกถึงธำพระบิดาเฮกาภาย
 อูกรอดมา่าละของต้องกษัตริย์ ไปปฏิบัติบิตรารเหมือนมาดหมาย
 แม้นอุกนรตมวธิตวาย จะผินผายกลบมาเหมือนชาดัย ฯ
 ๑๑ ต้องกษัตริย์อดทนให้ทนจัก ดัดระสัดระของท่านชองโพน
 เด่นหาอาวณรอนมฤทัย พระสวณนชองเนตรเวทนา
 จึงพาออกให้ห้ามจะตามดั่ง ให้มของกบิตรารเหมือนปวารณา
 จงรอรังอึงเวรเกียรติกะตรร ยกโยธาไปทวยกันดักพันดำ ฯ
 ๑๒ ดุดดำกรณณเกล้าอึงการณ พระคุณจบเบื่องชุมอุปถัมภ
 แค้นควรถวนของศพระหรงธรรม บัดนี้จะดำนากใจแก่ไพร่พด
 จะรอด มา่าละของไปทอ้งเกียวิเลลิแกมคัยวได้แจ้งงทุกแห่งหน
 พระบิคุรงก้างดำราญผ่านมณฑล ให้ไพร่พดบ้านเมืองเรื่องดำราญ
 ขอฝากแต่กนิษฐานุราณ้อย จะเส้าธรรยไศกาหาหม่อมถาน
 ช่วยว่ากล่าวน้ำวโนม ประโตนดาญ ข่ารุกรานรับรอนุจนณินนา
 พระพินชงตองอึงทรวงกั้นแต่ง เข้ายุดแย่งหยิกแขนแค้นหนักหนา
 เขาจะได้ไปด้วยไม่ช่วยดา แอ้วไศกาออกไฉ่ไม่ไถดถาย ฯ
 ๑๓ ด้วยกษัตริย์ทศนาริธานุตร ยิ่งแสนดุดชาดัยมิไกรทหาย
 เหมือนพันชองทอ้งเดียวเจียวเดียวคาย จึงภิปรายไปรคว่าดุดดำกร

ถึงอุรุกรักจกมให้พอไปด้วย
ให้ดูยาพาหุพถนิก
เมื่อพบกันวันใดจะได้แจ้ง
อย่าตัดญาติขาดเด็ดจงเมตตา
จะขอช่วยกันทหารชาญฉม
เที่ยวสัญจรตามคิดพระบิดา
ว่าพอแต่งตามยศโอรสา
ให้บิดาคิดใจจึงไถ่ถอน ๖

๑) ดุจด่าคร่อนหวนประทานโทษ

ตามจะโปรดชุบชั้นกรรมกรรมดิน

แล้วปลดปล่อยต้องราชยาตามด้วย
นางจาเชพระพชายชบด
ไม่ทอดอาพาไปก็ไม่ฟัง
ดุจด่าคร่อนใจออกอันธ
พระน้องรักจกใครไปด้วยกัน
ให้หม่อมมณฑลตามดู ๗

๒) พระมิ่งคงตั้งตัวโยนการครวญ หอไมระคนของให้หม่อมศรี

จะอยู่ไปขอไม่ห้ามคอกกวนที่
พระศรีตั้งพลางทางหาธนาณ
ดักทำหมันบรพบให้ครบครัน
ทิ้งรของของเรายาวด้านเด่น
เด็ดถ้าตัดตนหนหงกมงาน
เข้ามาในได้ดับคำรบตั้ง
ถ้าทิ้งบงหือของบญชร
ทรงรงทองของเรื่องเครียงประดับ
มาทอดทาหนาวงถวนทรงรอย
ดัดแก้ทุกขของประตองกัน
มาตั้งให้จัดพลพลธน
ดงกำปั่นร้อยดำประจำการ
เขาแต่งเป็นถ้ำทรงได้รงงาน
ที่ฐานาญนาพาในธคร
มาเตรียมพวงพรหมทพดอดบดดอน
มีบรรจกรณแทนที่จะถวนมั่งพดอย
เชือกดำหรมรดกใบทองไร้อย
ต้องเตรียมคอบพระโอรสต่อใคร ๘

๑ ฝ่ายโฉมจันทร์ทวนน้ำราช แด่นฉวางตลกน้อยจะห้อยให้
 จระจากวังทองด้านตามกันไป เป็นคนใจก็กระซัดจะกั๊กทาน
 จักดูรางค่นางด้นมกเถยงพร้อม
 ทั้งคนกตัญญูมกต่างเถยงด้นมกเถยงพรวน
 เจ้าสร้อยสายน่ายคำหรับมั่งคับการ

ตรวจเครื่องอาณพพร้อมเพรียงจนต้องเกรอิ
 เร่งให้คนชนตั้งตงกำปั่น ทั่วกำปั่นน้อยใหญ่ดีใจเหลือ
 พยุงวางต่างก่นมาดเริบ มั่นมอห์เหี้ยมด่าพลักจับประสง ๑

๑ ฝ่ายพระหน้อยสีดรวัดศรี ถัดถ่วงกรวณพระนงเจ้าที่ห้องตรง
 ถัดคนขับปทของระของระเก ทั่วระอศิศทรงเครื่องประดับดูบวาม
 แดงถดงามายงพิชชิตยงกษัตริย์ ชดหัดเพร้อมพรงก่นทงดำน
 นางไวจกตฤณชอนชอนกอยศกรทมน ถ้วนงามงามนารกถกษณา ๑

๑ พระมิดุราชมารดาของกตัญญู ถัดนงกตัญญูไว้หนักหนา
 กตัญญูเป็นนางต่างดะชนกตัญญู ทั่วปถานนารกถกษณา
 คงไปด้นมาดศัรวัดดี ยอ้าเถยงชักรันช้องให้มอห์ได้
 ได้พบปะพระมิดุราดังชาติย ธรินภักถกตแกล้วด้วยย้าแผ้วพาน
 ทงดำนชงศทรวงด้นชอภิกาท ประยูรญาติใหญ่ชอหดชยดังสาร
 พระมิดุราชมารดาทรงศทรวงศัวาน พากุมารมาดังตงนาพา
 พร้อมดะพรงทงวอยดชยดัง้าง ม่วนนางถ้ำดะพาบรายรักษา
 เดี๋ยงททรวานให้กตัญญูโกดา มีตัญญูมายังด้นถันนัง
 ออกกำปั่นถนชงกตของกระหิม ประโคมครมกวนแซ่ทงแตรดังง

๑ ฝ่ายพระหน่อบรมเกรศเทศมศวรย์

โถมันต์ในอารมณ์ด้วยสัมผัสหวง
 ชนบาทถกต้อวรรณเห็นขบถดงก
 ธรรมเย็นเย็นเห็นมัจฉาชนกถาคดา
 ฝึาเทียบพยานามสารพัน
 พระบอกลาของต้องราประดำเด็ก
 กล้วยข้างนอกคอกมันเท่าเขาคว
 แล้งชวนหล่นถั่วปฏฐันธ
 เทยวเก็บกินดินเผ็ดครั้นบดชย
 บ้างมีทางอย่างปลาหน เห็นขบถง
 มันพูดอย่างข้างเรไม่เข้าใจ
 มันต่างต่างมางพอกกันเป็นด้าย
 มันแตกายดำฮงกระพังกม
 เห็นกายมันมรชยชยกลดงเงย
 กระจุกถ้ายตายดินมันดินมร
 พระพนของต้องของคทงพระธรวด
 ทงเด็นรทอถกถไกร

๒ ถึงตะเมาะเกาะกาวมถนผเผย

ต่างทชยตเวยเวองเวยงเคยงเคยงคน
 ฝนตกพาดาดะพรอมเพรียงกัน
 ผเผยมันโตกถนกับพนา
 เฝยคกคกครกครนเป็นหมนเผน
 เทาธำแพนเผนภหอกถดา

ตงโอบได้โพยพดมนเกศรา

พระพ่อพารนอะเมะเกาะกาวิน

ที่เหลยอยู่สู้รบไม่หอบหืด

มันม้อกอกัดแอกกระแด้งัน

เปรียบเหมือนเหยี่ยวฉวยปลาด้วยปากมัน

หน่อพริบกับพระนังอยู่ห้องใน

เสียงว่าขุนผดุนออกมาชอกห้อง

มันโอบต้องอนุชาพาไปได้

ตุ๊ดดำครว้นออกศกพระทัย

ฉวยได้ไม้เท้าโอดกระโศดมา

ขึ้นหัดมามังกรกถณกบ

ตงน้ารับตามคิดนิษฐาน

โอดเดยเฮไม่เท่าของเจ้าตา

ร้องเหวว่าดักเท้าไรก็ไม่วาง

มันกถณกลมรุมจับพระวัยรบ

ทั้งมัวรบไปถยัดอะบัดทาง

ทั้งควบกถณคายมันฉวยวาง

พระนังพางก้าวฉนวนทามนคั

หวดไม่เท่าตาบดคีกรตกริช

พอยกนภกษาราคจากตองหน

ฉเดยวายวายปรานไม่ทามท

กางทั้งคนเดยฉมฉดมันไป

พระอนนธองต้องของครนทรงมา

พอกโยธาวัยคด้าในนาโหด

คางธนด้ากำมันไม่บรรดย

ทั้งน้ายไพรพรอมดันกันคั ฯ

๑ ตอนฉมธรรโใบฉนไฉ่รอก

จะรับออกนาวาพากันห้

พธธากศฟาดเบรียงเดยฉน

เห็นคนคดฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ช่วยกันปราบอตุ๊พวฉฉฉ

มันหยาบคายร้ายกาจเป็นชาติเช

กินชาวเรือค้าขายมาหลายพัน

เทพไทไรเรามาเผาฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

มันบ้องกันพวฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ค้องคอยทำร้ายอยู่ชอกศุหา

ท่านช่วยอย่าแพ้พอให้มันได้มา
 คงกลัวแก้วแววตาทางขวาซ้าย
 บังเกิดแรงแรงณรังคทองคงทน

เราจะฆ่าตัวนายให้วายชนม์
 ไปกันกายดำรพิศไม่วัดชน
 ถ้าจับคนเขาก่อนหนอย่อนกำลัง ฯ

๑ หน่อขมขริยครดิว่าถ้าเรนเนน จะด้อมันมาให้ได้ดังใจหวัง
 แดงปาวดัยโพพระนงเง หือองบง ถ้าขับดังพลโกรทงโพรนาย
 ถาพนมเดือมาเรืออก อยาเจียงทอดกรบพุงเหมือม่งหมาย
 แดงแดงอองคกรทงเกาทนทคนเขาตอวาช ต่พิศด้ายทงพระยามำมั่งกร
 ด้มกระเนเทวดาพวชนเกาะ งามอระเภาเราเรนเนนดังซร
 อกปากถาถาตาดัดดกร อุนเผื่องบงชวงอองกอนกือถา
 พระหน่อนนากถาอองตกรเขาตา พูลถาถาแดงเป็นเพื่องนา
 เหมือเดือเทือใหญ่เขาเอือวกร กรวาควนายอนุรายมนต์
 คงเอือวอองคกรทงถนถาทนทกรบ ถกกรบไม่วะภาวเขาปดายชน
 ซาอถกถนเดือเพือเทือทอน ถนรายนคณให้ให้โกรธา
 คารณเรืออองกกรดะอถโอ พระหน่อโตหนชอกนอถคทา
 นเดือรายหมายจะกนบนชอกนทา พากนทาเบือยเบือยอานองตง
 ถกถนเดือนอถวทงทอวาช พระหน่อนนถชนชมคด้วยด้มทอว
 เขาตอวถกถนถนถนถนถนถนถน ถเินมาทงอองซางอว้างถนถน
 เินแดงระพุดพรายประกายแก้ว คูวถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน
 พศเพื่องเบือยปดอถนถนถนถน ถนททวถนถนถนถนถนถนถน
 แดงแดงคณนคณนคณนคณน ธิบมาณเินเินถนถนถนถนถนถน
 ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

คงแจ้งความตามดวงได้ดวงนคร ของวิเศษชุให้มายแต่ไพร่เห็น
 ตูเปตงปลั่งดังดาวราวกับเงิน ต่างเริ่มหมอบถนมนมกุมาร
 พระย่นแฉ่วแฉ่วตามหยักขี ให้มั่งรักต้องของคดียวดงัด
 ภายตักขุบุตรนทงทนทาน ดั่งกุมารชัยชดด้วยดีใจ
 ค้างรับแก้วแฉ่วนครจากเรษฐา ชมจินดาแพร่พรั่งดั่งงาเฝ้า
 พระย่นซาว่ามณิต้อย่างไร ถิ่นจะใคร่ถนอมให้เห็นฤท

ชอกจากห้วงตองยกรกรเหตักใหญ่ เอาชมนได้คู้ไม่ยากแต่ถักหนัก
 ค้างเรฐรณชนมด้วยถนมนกค มาบงชิตเชษฐาแล้วพา
 ถิ่นรือแรงแรงเรฐรณเจ้าบวช ทัพเรฐรณในถนมน
 ดั่งถักถักหาศอกจะชอกค ชอกพระพิรุณเจ้าประสาใจ
 แฉ่วเรษฐาหาบม้างข้างนถาค มาถักคากเพชรรณเจ้าบวช
 ทำด้ายถักขุบุตรนทงทนทาน ถักคากคากเพชรรณเจ้าบวช

๑๑ แฉ่วชอกถักถักเป็นถนมนถนมน ไปพินถนมนถนมนถนมนถนมน
 ดั่งถักถักถักถักถักถักถักถัก ถักถักถักถักถักถักถักถัก
 เขาเรฐรณถนมนถนมนถนมนถนมน เห็นเรฐรณถนมนถนมนถนมนถนมน
 ให้ถักถักถักถักถักถักถักถัก ราชพาราบิษของถักถักถัก
 เราพอกพอกถักถักถักถักถักถัก ถักถักถักถักถักถักถักถัก
 ถักถักถักถักถักถักถักถัก ถักถักถักถักถักถักถักถัก
 แฉ่วชอกถักถักถักถักถักถักถัก พระถนมนถนมนถนมนถนมน
 ครอบเกล้าเจ้าเรฐรณพระบิศา แฉ่วเรฐรณถักถักถักถักถัก
 ถักถักถักถักถักถักถักถัก ถักถักถักถักถักถักถักถัก

เป็นไอร้อยสยามพระองค์ใด

จงรณดาภิบาลผู้รณรตน

ถึงพงศ์เผ่าเหล่ากอพระหน่อนาม

แล้วว่าเราเขี้ยวต้อยไม่รู้จัก

ท่านขแรงแรงดินไม่กินใจ

จำจะไปเผ่าพึ่งรับสั่งความ

หน่อกษัตริย์ทรงทกแด่ชกตาม

ก็ไต่ความเที่ยงแท้แก่พระทัย

จึงนําศักดิ์ส่วยวงศ์ด้วยสั่งดย

จะขอไปเผ่าของคพระทรงธรรม ๗

๑ กองศระเวนเจนจกจึงชักขวาน

ถึงหน่อเนื้อเชือดวงศ์เป็นพระหัตถ์

จะนำขวานขวานความไปตามเรียง

แนบภูในโยให้หาผ้าตะของ

แล้วทอดตามาเถรทพระเวณฐาน

ให้ประจำกำกับขยาหัดเมื่อน

๑ จึ่งแจ้งการณท่านมหาเต็ม ๗ โหญ

ฝ่ายโฉมขององค์สุวรรณมาด

จะทอดความขามคงกำลังเกิดม

จงครของครกปรกษาณณาใน

ขุนนางพร้อมน้อมประณตว่ากฎหมาย

๒

ครนจะกราบทอดความตามประสม

อยู่ท่าพระชนชาตามาถึง

กอดคอกอดเหลดจะเชอพง

อันเยี่ยงอย่างกรุงไกรมไหศวรรย์

อยู่ไกลถนัดกตของห้ามตามท่านของ

ให้ทราบแบบฉบับาบทมตฤณตอง

จึงยกกองทัพเข้าไปในนคร

เรือกหวัทวิชัยดอยด่อน

แล้วรบรบชนเวณมาถึงฐาน ๗

๑

ไม่ทราบเหตุจกจึงยังกรังใจ

เมื่อความเต็มเห็นพระของกระหลังทอด

จะรบให้มาคหริ้อมิกจร

๒

แนบเจ้านายเดี่ยจกเห็นผิดนวม

ก็ไม่ควรขอให้ทัพเชอเยี่ยง

นั้นและจึ่งจะได้ตามเพอความหลัง

ชากคยเกิดอบแคงระแวงความ

นางกษัตริย์ทรงตอบว่าชอบอยู่

จะได้ขับกลับไปก็ไม่งาม

เสนาในไปให้ถึงจงจะชอบ

แม่นโอรสองค์ดำห้มาตัวพกต

๑๑ เสนารับอภิวาทแล้วมีน่าย

รับคำทรงองค์พระหม่อมคันท

เสนาในไปประณตโอรสราช

ไม่คาดเคลื่อนเหมือนพระขนิษฐา

จึงทูลความตามองค์พระทรงยศ

ทงห้ามแห่นแค้นมดนมดนม

๑๒ แล้วเสนาในทูลทูล

ให้เรือใบไปเชิญพระอนุชา

พอทราบจำเริญพระบาทโอรส

พระมารดาเจ้าแผ่นดินก็ยินดี

เชิญประทับบนมัยยังปากข้าว

ให้พระองค์ทรงดูชกชกชกชก

กลายประจวบควรทูลทูล บัด

๑๓ อนึ่งเจ้าพระเจ้านาน

๑๔ ต่อดำครวญคิดถึงบุตร

ถอนเงื่อนผมหักครวญครวญ

หรือประจวบประจวบแปรกว่าแก้ก่อน

ด้วยศรัทธาเป็นอันเป็นเสียนพนาม

ฉวยเป็นความดำรงจิตมั่นคง

ช่วยโคตรชอบตามโบราณอย่างหาญหัก

ให้อุกรักอยู่ถนัดนานนคร

๑๕ ไปด้วยนายแสนด่านราชกุมาร

ต่งดำครวญทูลมาข้าง

๑๖ เห็นเสนาในทูลทูล

ความมั่นคงเห็นจริงในกรุง

๑๗ ประจวบหม่อมองค์ให้ทอง

๑๘ หนึ่งชกให้ในด้วยฟ้ายนาตา

๑๙ จึงทรงปักหมุดความห้ามหนักหนา

๒๐ ไม่เห็นมาชานานชานาน

๒๑ ยศทูลทูลโดยนามาตรึง

๒๒ ให้ชานาประณตบทมาอยู่

๒๓ ด้วยได้ข่าวชกชกเห็นชกหาญ

๒๔ รักษาตามปากนาคชกชก

๒๕ จึงจะให้เชิญเสด็จเจ้าเรวชกชก

๒๖ ต้องสามวันเห็นจะมาในชาติ

๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

เสนาทูตมุดความตามดำเนา ค่อยบรรเทาชนด้วยถ้อยหลายเวลา
 พระอาหาฬวณนัฏมรด ด้วยหมกขั้วด้วยดักด้วยฝา
 เห็นชนมณพพพกาดงยา พระโรคาคงจะหายเหม็นหอมหายใจ ฯ

๑ พระพิงคำจำจนโชนอน จึงมอณณพุดจาธรรมาดัย
 เป็นจำเพาะเคราะห์กรรมกระทำไว้ จึงมิไกรรักษาพยาบาล
 ซึ่งองค์พระชนนรับสั่ง ไหระวังปากข้าวด้วยข้าวสาร
 ถ้าข้าศึกฮักโหมมาโรมราญ จะตอทานศัพทโหยบเย็น
 แด่ขอการผ่านเกล้ามาหรือหนอ ให้ประจักษ์แจ้งข้างอย่าห่างเหิน
 รุนเดนาว่าจะไม่ละเมอ กระบือพระบุญเชือกานชาวนคร ฯ

๑ พระทรงพระเดนมหาเสนาบดี ให้ไปกำนัลเป็นทอดส่งอน
 เข้าปากนายาเย็นของเรือนอน ให้พอก่อนนัยกานชาวนคร ฯ

๑ อันเรื่องราวความกลุ้มใจ ย่อมเข้าไปประณคบทศร
 พอลูกตอหน่อออกมาถึงบ้าน แล้วคิดด้วยวิธีของเมฆดังกา
 ว่าเทพท้าวเจ้าประเทศทุกเขตแดน นานถึงแสนถึงหุดพลหนักหนา

แด่ละเมอของเวียงเศรเวทวิชา ซึ่งชาดารบกันไม่หย่อนกัน
 นาวะเวงเกรงใจให้ชนญาต ใครสามารถรบโต้ไธศักรย
 จะมอบศรารหุ โหม่น จึงชงกันยกมาทุกฐาน
 เมฆมะเห้งกรงเตนทุกเวณดวาค เมฆฉาดาศักดิ์ยาชวาค
 ถึงเมฆิงเงาะเกาะวัดดำปด จะชงคเมฆฉดกเบงศักรม ฯ

๑ นางรวิวรรณกับกายวาชวิค เป็นดตุฤทธิรณฤทัยดังไฟม
 พระทูลกระหม่อมจอมวังยังคงกุม ใครจะกุมกรของโตเห็นไม่

พดางเข้าห้อมมองศฤงษณาถ อุบกระดาษะราชูปถลักกับผี
 เขาเคียงองค์ทรงขรรคมแห้วอุญรด ทรงได้กักตณณะอินทณนาตา
 แล้วยุทความตามสั่งรับชอกหนั่งถ้อย พระยัยอ้อแอ้งกัเศตนเทิมหรรษา
 อยู่คตรพวกกรวไกรธา นอຍหรือมานังหิงกระบงกระบชน
 ทำจวงจวบหยาบราดำรพิศ พระผดักพลัดคอกอรรณบวรจอรณ
 นางดั่งตำผ่านพ้ายิงยาวรณ พระกรรชชนทรวงข้าเราภโร
 โยบมเถดเจ้าประคุณของเมยเดย ในพณเดยแต่หรือกรรมจะท่าโณน
 คักจะมาราณไมมีโคร ช่วยแก้ใช้คคิอานการณรงค
 โยเวยจวงกรณไมมีรอก จวมอุมอศทิมชนเราเบอไมเทดอทอง
 แล้วยมหนาชาตูปปรนรวงศ นางร่าทรงได้ภาถงาณ
 พระพวงเพ็ชฌนเทิมชนพวงวัก พระคคากวอเทิมเมเหดี
 แดงดำออยคอยเฒ่ามาเขาส พคยอยานอຍารณนชนจวัง
 เจ้าการมถมเคืบการเวบัก คคัรคเรามาตำวณหญิง
 พดางแผดเสียงเหวียงเขนยทเคยช นางทอจวงหนมาหนาพระถาน
 แล้วยให้หาชาเฒ่าเข้ามาตั้ง ตั้งกรมกรณนพันกะหักหาญ
 เร่งรณบ้อมถ้อมรชบรชบปราการ หักทหารเคืบรชบรชบกัน
 แล้วยเกณทไฟโรไวทกษชองกองตะหมัน ถอยคำคณเขมงคคจะกวดชน
 ถ่าหนักโหนให้คทหารชวยตำน อย่าคคคณคณวณใจนคโพธิ์
 ๑ ฝ่ายเวียงวังคคังนาพวกข้าเฒ่า ต่างกัมเถด้ากราบพระมเหดี
 มาตั้งเวรเกณททหารตามบาญช ชนนังทเร่งเทมณนทชรบ
 นายรักษาทินาตำนทหารเอก ให้กัมเถดคณคณพันเจ้าบรจบ

ตอนที่ ๒๙

ศึกเกาฬพดเมืองผลล

๑ ฝ่ายฝั่งถึงกาฬวกศาัยก ดอนเทิมฮักหัวหาญชาญชาม
ถ้าเรบรักจากขงมหญิงงาม คางรบข้ามเร้วมาไม่วาไป
ถงเขตกรุงมณีกเส็งกรรกรม ตูตงคณชามนหารธาไทด
ด้วยหลายเมืองเนองเนนแนมไวโร พดไพรไทดณันตง ๑

๒ กองตระเวนเจนนาวาทางหารอย เทองแณดอยแดเห็นทพมาคยคย
เป็นทณแณนแนมหน้าคางระตง ยิงธงหลงแณคตามมาหตามทาง
จึงปรกษาวาศักเห็นฮักหาญ พระยาดานตตลกกรตธวาง
แถดองดูตุนอยเนอวคยพดาง ไบยคทางปากนทอศาัย
แถงชานโหโยธาตญูรบ แณคตบเจยวคตคกตณ
คางปดอยบนครนคณชอนคณ ถูกถาบนคณคณบ.บ.บ.บ
มนปดอยบนครนคณคณคณคณ คระเวณดองทอคคตอยปดอยบนคณ

ถูกธำเภาเต้ากระโตะมิงไม่งพัง พดฝรังดมคายตงหัดยพัน
พวกกของหนุรณพดเมยงวศาัย เขาคณมกตาคยงแณดณแวงธน
คระเวณมชยคยรบบวรคณคณ แถงคณคณคณคณพาศาชา ๑

๓ ฝ่ายพระหนอชพิตรยคัยร ดูคศาัยรชมแถงก้าหงหาญ
กับองค์พระกนิษฐานชาชาญ คยอชานนากนาคคาคคณ
พชเร้าพรตเรื่อ หันเห็ดอหตาม ไต่คิตตามราวบุรีคคณ
คระเวณคานพานจะนอยกถอยทบ ไพรบรมกณกกระชณา

พระตกใจให้อำมาตย์ประกาศตั้ง กำปั่นทรงร่ายวายุชัยชว
 ออกรบรบทัพผรั่งเมืองดงกา พวกโขนาหมตทั่วไม้มัดเกรง
 ต่างจัดแจงแต่งกายทั้งนายไพร่ แต่ฉวนได้เตือนถวาทูเหาะเหมา
 ออกกำปั่นฉนวนขึ้นเคียงครนเครง บ้างว่าเพลงแหดพลาญให้ฉวนมา
 มหาศรเอกตักนพนพหารชัย ฉวนได้รัยดังวาทหาญชว
 ถิชนคองคหังคันรา ของศรหารชัยฉวนฉวนเด็กเด็ก
 เคยเรียนรูดรบดังหอบฝน ค้างร่ายรณเร้งร่ำประดำเค็ด
 บ้างม้วนจุกผูกกระเด็นพันหางเค็ด ตามเค็ดเค็ดเห็นแนบแนบเป็นแนบตาย
 ดุดดำกรดมดองพระชนมชัย ให้อวมตย์ยอฉวนอวดประดานชัย
 กุมารพดงแปกเป็นนัย ดุดดำพายุถุกแหดพระแดงทรง
 ดุดดำกรกรมไม้เท้าแก้ว ฉวนรัยแล้วดุดดำสังวาทหง
 ชนบนหลังถึงนาท ให้อวมตย์ยอฉวนอวดประดานชัย

๑ ฝ่ายเสนาการเวกเอกอำมาตย์

เห็นเรือดากตระเวนแยกแตกตระหลบ

ไม่หัดเคื่องเร้งระคนเขาดมทบ ยิงปืนรบรบผรั่งเสียงบั้งบั้ง
 หอมนทวนบัวปะประทะทัต เขารยดับดาญไรพดได้ถึง
 กำปั่นบดพิศดังเคื่องบั้งบั้ง พดทะถึงโดดโหมโชนดงเรือ
 พวกผรั่งอังกฤชโศกหิวดาด ใครไม่อาศัยค้ำนทหารเค็ด
 รินดำโหนไหร่นายตายเป็นเบือ ที่หอดเค็ดอองน่าวายค้ำไป
 พดพิท้าวเจ้าวาศมากดากดุม เขหิวนหิวนให้ฉวนเคื่องหิวนไหว
 พวกกุมารร่ายเร้งเร้งชิงชัย โดดรินโศกนท้านได้พันแทง
 ฉวนเร้งรวดหวดฟาดเคื่องนาคฉับ จะรบรบก็ไมท่นฉวนฉวนแรง

ฝั่งรายวายนพราณไม่ทานแรง จำนแรงชอกชอนเข้ารอนราญ
เจ้าวิศาสดาภูตถองเร้งกองรบ ให้ถ่มทบซ้ายขวาโธธาหาญ
พอมคราห้าพันประจัญบาน จะหักด่านไปให้ได้ครึ่งใจจง ฯ

๑ ฝ่ายทัพหัวเจ้าประเทศทุกเขตแดน

ต่างหักแดนเข้าถ้งฝั่งต่งประดังค
เห็นทัพยกยกทหารชาญฉวรงค์ ทงเอกองค์เจ้าเมืองหนนเอนงมา
ด้วยจะใคร ได้มู่หญิงซึ่งกันรบ ไม่ถ่มทบถ้อยที่ประดังประดา
เดียงทหารชานให้เป็นไกล เห็นโยธาข่มทงเข้ากรุงไกร ฯ

๑ ฝ่ายพวกพดบมแรงเห็นเนนหอยรบ ถอนเจนนคจของบนิพนได้ว

เห็นกองทัพคับคองขงใจ พอรอนไกลโดยบ้นเดียงครนครก
ถูกด้ายไซโยทะกรวดดาตบ ตกถวกลดกกลางกรงมุดก
บ้นบ้อมเบรียงเดียงด้นถนพด ถกชากถนตายตงหตายพน
ที่เหลอตายนายค้อนเข้าถนชวาก บ้างถนถนถนถนถนถนถน
ด้วยหตายที่พนบถนถนถนถน เจ้าพระจีนเซ้งเทนถนถนถน

พดกรักษาหน้าที่ไม่หันถนบ ยงมีรบรว่าดาบกำซาบถนถน
ถูกไฟรนายวายนวตถนถนถน ที่เหลอแรงชอกชอนเข้ารอนราญ
เมฆมถนถนถนถนถนถน ถ่าปถนถนถนถนถนถน
ถนถนถนถนถนถนถนถน ที่พดถนถนถนถนถนถน
ถนถนถนถนถนถนถนถน ยงระคคถนถนถนถนถน
เดียงชากถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถนถนถน

๑ ฝ่ายถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถน

ออกธำหัดก่อนกันแต่งแสร้งพระทัย ครองเข้าไปแทนที่คนพระภักดา
 บังคมทูลมุดความไปตามเรื่อง บัดนั้นเมืองใหญ่ขึ้นยวียอภาษา
 มาฟังพร้อมด้นมรขบรอนพารา ยังรบราชิงปืนเคียงกรนเกรง
 พระอภัยได้ฟังวาจาเขา ใครใช้เจ้ากับด้นมมาข่มเหง
 จึงพอกพิชังของของคองคองเงง มากรนเกรงคราวนี้ไม่มีใคร
 พระศรีวัดปางทางส่งรอดสำรวดเย็บ แดงก็เคยด้นของคักด้วยทองไหล
 ดั่งสำรวดอย่างชั่ววันจะบรรลัย ณะนั้นให้ทูลดาพระธานี
 นัยจะขอที่อยู่ที่ขจรอันสุดฤทธิ์ เยาวราชเทยทนต์ทนต์ศรี
 รบพระคุณบุญญาภิเษก ให้ใคร่อยบยบปรา
 แม่นับบุญทูลกระหม่อมกรณียาวย จะลัญจกขยราชพระคำสั่งนา
 รบม้วยมรณก่อนนัยกรวยมฤตยา พดางโคกกาเคยคืบที่ไม่กลาดกลาย
 พอเพียงบนครนครนด้นมรณ ดอนมาที่ข่มมรณเทยวเชยรณาย
 วัชคตของคกรงแค้นแปดเป็นราย ณะนั้นเคยยงแสงกรเวยรณานาย
 ทงดาวไรใหญ่มรณหารอบเก็บ ทางบดงเพ็กโพกกระษะเทมมรณทหาร
 ถือเกาทณที่ด้นทนต์หัดชานาญ มากรบกรวนเตรียมเด็วเจ็ดเจ้าจร
 ออกจากวงดังหนึ่งของคพระทรงยศ รบทรงรตเนาวรัตนประภักดิ์
 รบนางให้แดงดังถางนกร ชัดครเดินรบรอนก้าแพง
 เทยวศรพดบนเร้งเทยเนนทอรับ จนจวนพดบัทนกรกัชชอนแดง
 เห็นทหารด้านเทยเนนเห็นเทยแรง ชาติกแกงเจบบ้วยดงม้วยมรณ
 ให้หุยกัทพิชังพดพดทหาร รบรอนรณารบรบด้นด้นดอน
 แดงโถมยงดงจากรอบนคร เทยวได้ค้อนโยราเข้าราด

๒ ๒ ๒.๕
แสดงแสดงคุณพ่อชาต

๒ ๕ ๘
ตอนเขียนชุดหาญรบไม่ตอบ

บางถนนที่รถติดจนแทบจะ

เครื่องมือใช้สำหรับถ่ายภาพ

บ้างบึ่งป้ายบั้นไคใหม่แผ่พาด

ชาวเมืองฟัดฟันมึนงงด้วยแสง

ทรงเหน็ดเหนื่อยจากงานที่สวนหลวง ต่างคอยแย่งชิงกันประจวบถ้วน

นางสิริภักดิ์ สักเห็นหน้ากัน

ไม่ทอดแถมถึงขนาดจะขาดหาง

ความรู้ทางนางกษัตริย์มาสดด

[illegible]

ក្នុងអំឡុងពេលនេះ យើងបានឃើញពីការប្រកួតប្រជែងរវាងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ និងប្រទេសដែលបានអភិវឌ្ឍន៍។ ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍បានបង្ហាញពីការរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័ស ខណៈដែលប្រទេសដែលបានអភិវឌ្ឍន៍បានបង្ហាញពីការថយចុះក្នុងការរីកចម្រើន។

2021-01-01 00:00:00

$\frac{1}{x} = x^{-1}$

๒๓๖

1983年1月1日

2008年10月10日 星期五
 第10000期

[illegible][illegible]

11. 2008年10月10日，中国商务部发布《2008年中国贸易政策报告》，指出中国将坚定不移地推进贸易自由化，进一步开放市场，提高贸易便利化水平，为各国企业在中国投资经营提供公平、透明、可预期的营商环境。这一政策体现了中国坚持对外开放的基本国策，致力于构建互利共赢的贸易关系。

১৬৮

३३१

১৯৮৩

△ △ △ △ △

5/9/52

พจนานุกรมศัพท์เคมี ๒๕๕๖

[illegible]

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1072-77014-1101

7. 1906年1月1日

В В В В В

▲ 五 五 五 五 五 五 五

๑. ๒. ๓. ๔. ๕.

โดยปกติการคำนวณของงบการเงิน

1W2392W3H4M5P6T7T1
10 20 30 40 50 60 70 80

[illegible]

ศาสตราจารย์ ดร. วรวิทย์

จะเข้ประตูประกมพท

คองแอกกนตบรบทกทพ

ละมุนพิศตรหกลูกหาญซอกด้านใด

ก็ไม่ไต่เป็นเวลายาเราครว

แต่พวกธำมพ์พิภพกิดเพราะรักเจ้า

ทั้งนายบ่าวซุกต่ำหีบไม่หลบหนี

จนตักดินครนครนประจวบ

จนซากผีพดตายกำยอนันต์ ฯ

๑๐ ฝ่ายเทพธิดาเมขลามาทอดกรามยุบ เดียวพระหอบเข่นฆ่าให้อาตม

วิชาศึกแตกแยกย้ายวายุรวัน

ได้กำบนินเฝ้าสารพัด

มอบให้เหล่าชาวด้านเป็นการทอดวง ไม่เห็นทวงห้ามปรางตามถนัด

พอพลบค่านาชมเป็นกองซัด

ให้แสงลัดเลียบคองเข้ากรุงไกร

ถึงปากน้ำด้านเขมรเฉียงฉนวน

ตัวพาดง ไถกาสุธาไหว

ก็กระหอบรบพุ่งกรงไกร

พระศก ใจกล้าคงแบ่ง โยธา

ให้ชนน้อยคอบรบทัพเรือบ

ช่วยสมทบกองตระเวนเกณฑ์อาสา

แต่พอได้โคจรศรียศตรา

เป็นหมื่นหาพันยักยานบกไป

รบเค้นทัพชนดงอินท

ด้วยเพลิงกบเพลิงทางสว่างไสว

เป็นการคืบค่นขว้างกรงไกร

เป็นทัพ ไถญ้อมรอบรอบกำแพง

แต่ทว่าพลบหนาท ไม่หนีหลบ

พอตรับรบกันด้วยชนแฉง

แต่ทหารด้านเทษเห็นเหล็กชแฉง

บนกำแพงพลไฟรมไคร่ม

จึงรีบยกพวกทางมาข้างหลัง

เห็นฝรั่งรบพุ่งชาวกรุงศรี

ให้ถอยหลังของป้าชาวบุรี

พลางใจคิดคืบไต่พันแทง

มหาเดกเด็กซาท่งหารอบ

ต่างผจญพลอยเด่นดงเกาทัณฑ์แดง

ฝรั่งแตกแตกพาด้านไม่ทานแรง

ต่างพลัดแพลงผจญวังทองอาว

ทั้งทัพเงาะเกาะวัดดำดำประหลัง

พลอยแตกทั้งดำมัทพรมไม่หยุด

พระหน้อยไท่โตท่เทยวศรุต

อุตุตุตรบพุ่งจวนวังราง ฯ

แต่ดูรักหนักจิตก็คว่ำคาญ

ประจวบกับชนใดมิได้เห็น

มาถึงดวงยังมีได้เข้าใกล้กราย

ถึงภูษาอันมีคราซไม่ลดาคดคาย

เสียดแรงเป็นหน่อสนธิในเชือกสาย

พดางพมพ่ายรตนาใส่ลาดับ ฯ

๑ นางกษัตริย์ทรงตั้งปออบให้ชอบขึ้น เมื่อจวนขึ้นแม่ไม่เห็นเป็นไหน

เกลื่อนมาทาแม่แต่ในใจ

คงจะได้รักษาพยาบาล

คงวังรชพอส่งให้รับรับ

ให้กองทัพออกไปไกลสถาน

เกลื่อนเดาเข้าใกล้บ่มบ่มปรากฏ ระวังอันตรายซึ่งชัยฉันทใด ฯ

๑ พระหน่อไทได้ดับขมิ้นกราย ระวังบาปแห่งกรชนกศรี

แต่พวกพ้องของข้าเจ้าเรา ให้ไพร่พลย่นย้ายทัพขยับ

เชิญพระองค์ลงกับเปียบบย อยู่ในวชิรยาไทพรมประพจน์ไหว

แต่ดูกรวามกราณนรคาคาครวโธ มาดรวาไฟห่อรบยังกรบควัน

ชนทรวงนงหงษ์มาใกล้ตาเคื่องม ไตรเทยอนตู่ทานท์ ทงไอศวรรย์

เห็นไฟระเริงของเคื่องครม เริงกระชั้นพดนักกรเจ้ารชนราญ

พอดโยชากรรเวกเอกระ เกลื่อนระหวัดพิลาศด้วยชาศหาญ

เข้าหักโหมโรมันประจัญบาน ไครไม่ทานแทงพันกระชั้นซัด

ฝืนรับตีประยุทธชาวุดัน ทงแทงพันก็ไม่ถูกถูกหนิตหนิต

มันปัดปัดอันรกรกรายณดาญชวิต รชไม่คิดแตกพ่ายกระจายไป ฯ

๑ เจ้ามะหุ้งกรงเคนฤเวณดวาค เห็นประหลาดลูกเด็กเด็กที่ใหม่

เป็นหลายร้อยทอดยอชิงมาชิงชัย จึงซัดไคว้งตมทบเข้ารบรับ

พอดโยชดีมะของมาของแน่น ดักด้นแดนห้อมหุ้มรุมกันจับ

พดกุมารคานคตงัดทัพ ดูดถอกถักถางแปลงบ้างแทงฟัน

เต็มขึ้นนัยพดอยรบคตบได้
 ยิ่งสาครนายคชเชรวันวัน
 ๖๖๖

๑ พระหน่อมหานาคของทรงตั้งชื่อกวนเจ้าหมานายกทหารสามัญมร
ไม่เท่าฟ้าดษาคณะบัณฑิตพินพอน มานังกรกัตตยตงถ้ายกของ
ใครขวางกัตตคตผางเขาคางโรก ตระมัตโปกหางห็นผนผอง
แต่โยธธเมืองมานะของนง เจ้าราชธิดาประยทชัยทรา

๒ ฝ่ายของภพระมหาดูขุนขม เห็นก่อกองมดกรรกรเป็นหนักหนา
ให้อำนาจขยายของกองตองตองขม ขม ในราชอกรวยไร ดันตบทัพ
บ้างราชาทอนงวนแห่งเมืองกำราบ ทั้งคงคาบ โดฬาคัดเฉียงนาคับ
ฝรั่งแรกแยกถนประคองรบ ต่อสู้รบรบมกระดมขม ฯ

๑ ฝ่ายพวกเจ้าการดา^๑ประชิด^๒ รุ่งแสงทั้งทาง^๓หน้าไปแต่ก่อน
 ตำนาน^๔อันคนพหล^๕พอนกร^๖ แดง^๗ยอ^๘ยอน^๙ทาง^{๑๐}มา^{๑๑}ถึง^{๑๒}ชน^{๑๓}
 เห็น^{๑๔}ชาว^{๑๕}เมือง^{๑๖}เค^{๑๗}ง^{๑๘}แค้น^{๑๙}แต่^{๒๐}ตลบ^{๒๑} เข^{๒๒}าร^{๒๓}น^{๒๔}ร^{๒๕}บ^{๒๖}พ^{๒๗}พ^{๒๘}ร^{๒๙}ม^{๓๐}เ^{๓๑}ด^{๓๒}
 ท^{๓๓}ง^{๓๔}ช^{๓๕}าย^{๓๖}ช^{๓๗}ว^{๓๘}า^{๓๙}ท^{๔๐}น^{๔๑}า^{๔๒}ห^{๔๓}ง^{๔๔}ป^{๔๕}ระ^{๔๖}ค^{๔๗}ิ^{๔๘}ต^{๔๙}
 แ^{๕๐}ค^{๕๑}ช^{๕๒}น^{๕๓}พ^{๕๔}อ^{๕๕}น^{๕๖}ก^{๕๗}ร^{๕๘}เ^{๕๙}ด^{๖๐}เ^{๖๑}ญ^{๖๒}
 ช^{๖๓}้าง^{๖๔}น^{๖๕}าย^{๖๖}ห^{๖๗}ญ^{๖๘}ย^{๖๙}ง^{๗๐}ร^{๗๑}น^{๗๒}ช^{๗๓}อ^{๗๔}ย^{๗๕}ช^{๗๖}าย^{๗๗}
 บ^{๗๘}้าง^{๗๙}ถ^{๘๐}ง^{๘๑}า^{๘๒}ว^{๘๓}ห^{๘๔}ด^{๘๕}า^{๘๖}ว^{๘๗}เ^{๘๘}ด^{๘๙}น^{๙๐}แ^{๙๑}ด^{๙๒}เ^{๙๓}ด^{๙๔}า^{๙๕}ห^{๙๖}ี^{๙๗}
 เ^{๙๘}ม^{๙๙}ท^{๑๐๐}ง^{๑๐๑}เจ^{๑๐๒}ว^{๑๐๓}ร^{๑๐๔}า^{๑๐๕}ว^{๑๐๖}ท^{๑๐๗}พ^{๑๐๘}ด^{๑๐๙}อ^{๑๑๐}บ^{๑๑๑}จ^{๑๑๒}
 พ^{๑๑๓}อ^{๑๑๔}ท^{๑๑๕}พ^{๑๑๖}ท^{๑๑๗}า^{๑๑๘}ว^{๑๑๙}เจ^{๑๒๐}ว^{๑๒๑}ด^{๑๒๒}า^{๑๒๓}อ^{๑๒๔}า^{๑๒๕}ไ^{๑๒๖}
 น^{๑๒๗}าง^{๑๒๘}ไ^{๑๒๙}น^{๑๓๐}ม^{๑๓๑}ย^{๑๓๒}ก^{๑๓๓}ง^{๑๓๔}ค^{๑๓๕}ี^{๑๓๖}ร^{๑๓๗}เข^{๑๓๘}า^{๑๓๙}ร^{๑๔๐}น^{๑๔๑}า^{๑๔๒}ญ^{๑๔๓}
 พ^{๑๔๔}อ^{๑๔๕}ด^{๑๔๖}น^{๑๔๗}ด^{๑๔๘}ก^{๑๔๙}ก^{๑๕๐}ท^{๑๕๑}า^{๑๕๒}ว^{๑๕๓}เจ^{๑๕๔}ว^{๑๕๕}ด^{๑๕๖}า^{๑๕๗}
 แ^{๑๕๘}ด^{๑๕๙}น^{๑๖๐}า^{๑๖๑}ว^{๑๖๒}ม^{๑๖๓}า^{๑๖๔}ญ^{๑๖๕}แ^{๑๖๖}ด^{๑๖๗}ง^{๑๖๘}ห^{๑๖๙}มา^{๑๗๐}ย^{๑๗๑}น^{๑๗๒}า^{๑๗๓}ย^{๑๗๔}ไ^{๑๗๕}
 เ^{๑๗๖}ม^{๑๗๗}ท^{๑๗๘}น^{๑๗๙}ช^{๑๘๐}า^{๑๘๑}เ^{๑๘๒}ด^{๑๘๓}น^{๑๘๔}า^{๑๘๕}น^{๑๘๖}พ^{๑๘๗}า^{๑๘๘}ห^{๑๘๙}น^{๑๙๐}

ใบชาที่ปลูกบนดินเขารวมคั้นคั้น รวบรวมในพจนานุกรมสงคราม ฯ

๑ ฝ่ายโยราถารมรดกเชกเข้ามาด้วย กับพี่น้องนางจึงรัยในต่นาน

เทพบุตรพระมหากษัตริย์ พงศกถาเมืองพระบรมราชชนก

พระตกใจให้ก่อบทพิพหาร หันออกด้านนางมาดัดคตบ

ทพ.ระวีกร รัตนเศรษฐ์ เกษมทรัพย์ เจ้าคณะมณฑลนครราชสีมา

เขียนทวารค่อทวารทะยานยทธ แดงฮาวงชอกตามฉนวนแดง

บางตำบลของบางแห่ง บางแห่งแยกย่อยตัดกทาง

แต่ทว่าขนาดของทรงกลมที่เราเลือกมีผลต่อความ

ผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายบริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายวิชาการ

Министерство культуры Российской Федерации

מחבר: הרב יצחק אייזיק ווארשקער, מחברת: הרבנית רחל פייגא ווארשקער

知照 同知照于三月廿四日 在知照知照

המחלקה לבריאות הציבור והמחלקה לבריאות הנפש

พจนานุกรมไทย-จีนฉบับใหม่

โครงการพัฒนาระบบงานของเทศบาลนคร นครบุรีรัมย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๓. ฝ่ายหนึ่งคงต้องถามว่า การขายตามต้นบท แต่โดยยัดยักบ้างก็เห็นไม่ผิด

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณมกุฏราชกุมาร

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

[illegible]

๑. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြုပြင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ต่างตกใจให้ทหารเข้าราญรบ
 ฝรั่งแรกแย่งย้ายล้มตายยับ
 งามถึงองค์ทรงเศพระเชษฐา
 ทรงพนชิงรังเรืองรุ่งเด่น
 เป็นด้ามทพคบคงทงคงดาบ
 พวกไพร่หันพถ่านไม้ทันท

ตั้งมทบแทงพันประจัญจับ
 พอปบตพทชนาแคระศรี
 เขาพูดว่าไปช่วยพระมเหสี
 ให้โจมตีคักทางไปกองพล
 ยิงกำซาบคังตราดังท่าฝน
 คัธย่อนแย่งย้ายกระจ่ายไป ฯ

๑ เจ้ามเหสีกรุงรัตนโกสินทร์
 ให้หันกลับรับรบสมทบไว
 นกดูว่าถูกใครทักให้เฝ้า
 ถ้าแม้วาฆ่านายให้วายุประณ
 ปรีกษาพลางต่างองค์ทรงอินทร
 กุมารพนางขวางหน้าชัชวาล
 ถูกพระสงฆองค์ท้าวเจมเหสี
 เจ้ากรุงรัตนโกสินทร์
 นางแห่งถักชักริชโศกิตนิต
 พวกฝรั่งทงปวงบังชว้าง
 แต่องค์ท้าวเจ้าดวงาดประมาทเล็ก

ตอนท้าวพลธวัชเสด็จทวน
 แดงแดงไปเห็นพ่นชั่งต้องกุมาร
 เด็ดตักเจ้าท้าวท้าวถ้ำหาญ
 พอกทหารก็จะแยกแตกกระจ่าย
 คุมเขารับพันอนาถประมาทหมาย
 ค้างคองด้วยกริชด้วยช้วนญ
 ตกดม ผดงผดงทงทวาร
 เจ้ารัตนโกสินทร์ไม่ทนยัง
 ผดงท้าวทวนประสาทหญิง
 แแบกเจว็ดเจว็ดเทยวพลคัณฑ์แดง

รับชาชาดาโถมเข้าโจมตี
 หนอกษครยหัดชกได้เข้า
 ด้วยญกชแก้วแววตากดำราญรอน

ถอยห่างเหตักข้างกระเด็นด้วยเข้มแข็ง
 ก็พลางพลองพดงพดกชกชักร
 โคศดงปล้ำเจ้าดวงาดฟัดด้วยศร
 จับผู้ใดให้ออนทงชนทริ

พอวางมือหรือแรงตะหนิงผลุด

พระชนมชีพาไฟร้เข้าไธด้

๑ อิงคพระผู้ดำกรเข้ารอนรบ

พามาการค้าเตยงเข้าเวยงรบ

ถวักพระหัตถ์ครัดเรียกมารมรด

พระห้อยยาวว่าฝรั่งมีจันทาต

๑ ฝ่ายโฉมยงองค์มิ่งมหัศจรรย์

ถูกเกาทัณฑ์ทักตนแทงตึงเข้าพระทัย

ต่างหยุดรถดของคู่ดำรงนั่ง

ให้เดี่ยวชาวฮาบาคิด้วยพิชชา

แม่เหล็กดุดกรณอยู่ไม่ได้

ถึกกรหนงจจะมารในชานาน

แล้วเขย่งโหดให้ถดถอยถอย

ดุดดำครถชนสะชนกลบนาตา

พระมารดาอย่าพะวงทรงวิคก

มิให้เขาเข้าด้อมบ้อมปรางาร

ให้หันอแก่เผดศรีถชนยาพิช

พอเตยงให้โยธาประตาคัง

จึงทูลดาพาพระน้องต้องกษัตริย์

ต่างกุมพลคนละทัพชอกรับรอง

ทะลึ่งหลุดเด่นโตดกระโตคหัน

พวกโยช้แตกค้ายกระจ่ายไป ๑

ตัดลบหลักชอกข้างนอกไค้

พอสบไปเห็นพินชงต้องกุมาร

ต่างประณตพร้อมพรั่งทงทหาร

ฉนรชนราญรบรุกด้นกใจ ๑

เมื่อไพร่รวมจับรับไม่ไหว

เอาจับพนทมิให้จับตา

โศกพิพัฒน์ให้ชานชานยังดำ

ยังอุคค้ำหัดความดำมกุมาร

จะไปไต่ยาแก่นผดงมาน

พอรวชานคงมณนพารา

ยังเมื่อยชอนบ้านกระทงก้องดำ

แล้ววนทาทุตของค่านางนคราญ

อุกระยทพิไบโดดังหาร

เรณูพระมารดาไปอยู่ในวัง

ให้นิททหายแผดเหมื่อนแต่หัด

เห็นทพิทแก้คั่นเอนมาเนตงของ

มาทรงอศักรารผาดผยของ

ให้คัมขึงแข่งหน้าเขารัว ๑

๑ ฝ่ายพวกเงาะเงาะวณาดำปะหลัง ภูเวทึงวอดยารวณาดำ

เป็นเจตทพคบคองประตงค

พวกโยชแห่งทณประจัญบาน

บ้างแกว่งจ้าวหาวแหตมไธแพนไธน

เติกม้นไจนคัมคัระณะด้วยรวาน

บ้างคายกถงวงชุกบ้างคูกคถาน

พดกุมารม้นแรงไธแห่งพัน

ดุดดำกรกรนัวไม่ทาวพด

คเเรวรวคแรงดังวาทกัณ

พดนิคายนายทพรบไมทณ

บ้างหักถณตมคายตงก่ายกถง

เจ้าธาดำปะหลังประตงรบ

พระหาวคพตงกยคณตงตงตง

เจ้าเมธองเงาะกระเตาะปากดากกระบอง ถนพวกพ้องเงาะป่าเข้ารว

ธนของคพระกนิษฐานาเด็ก

กบพวกเล็กกถณเงาะตะเตาะหม

แต่เชษฐากถากถนธนพว

เข้าเจมตเงาะคายกระคายไป

ทพรวอธรวานรว

กพตยตมกคยคณคณไมไธ

คางคูนวงทงธาวุรคทพรบ

กมวไธคตามทงดามทพ

บ้างโถมทณพันแห่งคยนวงเรย

บ้างคตตยงไธคตคคคค

พวกไทรทณหตมไมรบรบ

คางคากพตยคตงธางคค

พระหนอไธไธรบจนพดค

เห็นหมอกกถากคณคณคณคณ

แตหุคทพบยงตงโยธา

ไธครวคทพบยงคณคณคณ

แตหุคยบยงคยอยบคยทง

คยบยงคยบยงคยบยงคย

ธนธาวานาดายงตมคยพด

กคตทณคณคณคณคณคณ

๑ ฝ่ายทพท้าวเจ้าธาวาน

พววาคคตทงมาธดาไธ

ไธคคายรายเรยงคยงคณไป

คยบยงคยบยงคยบยงคย

ทงบกเรยเพตคายยงคยคณ

คยบยงคยบยงคยบยงคย

พวกโยชิตทศกัณฐะ
 ดินสมุทรสุดลูกเขมแดงเห็น
 มีทนต์เปิดของเครื่องทรงของดงการี
 มีนริบรบบกัศพระพักฟาก
 ชนรทองนงนของของรชโยโย
 โดดัดดัดพดตคพระหุดม
 ทงเดบเรียวเคียววราจนาดาบ
 พระศนหลุดนุดหางไม่วางดิศ
 ถึงใครของก็องเงียงดาเนอระ
 เรียงเค้นแผ่น โผนจะ ำนภัก
 ธงในน้ำดำได้จับเคปัด
 มั่นกัณหมครธรมค้อยชนัก
 พระเบ้ามนต์ประธมจิตอัสโร
 จงเด้นาชาประศัษะให้
 ม่นดามเดยเคตยเตดาดวยเมามว
 ลูกทงคณเมอเคยศุบหุดบ
 ทวพดแมแอดายคพรายพราว
 ทงเรียวดักททุกตวตตวเหตอง
 แดงรุงดงคงคามด้วยกัน
 ชนโคตงหิยงพมณไม่เข้า
 ศัวิสุวรรณธรรเสริญพระนัตดา
 ออกก้านนพมรชบเทยวอดอยเด่น

จนถ้ำบ้านใหญ่ในคงคา
 ถึงโคแผ่นโผนได้ไวหนักหนา
 โดดกถาดงในน้ำปัด ถึงโค
 พระนวยพดตคทวโจนภักโผนโผน
 ช้ายถึงโคคตวตคธนหวททราบ
 มั่นกตคณมก้องควำระนำหงาย
 ดงโชนกายกตคปดด้วยก้าง
 กอศนภักเทญวชนชนบหนอง
 ทงดกทงเมอชิงทมนังมา
 หนมกษัตริย์พอบโคตโคดถา
 กอชมนมาเดทงให้ถึงโค
 มีโคศกถาวาหยาบไม่โท
 เรยคตงโคเค้นเข้ามาหาทกค
 แดงดบได้ดวพางคทงทงหว
 แดงตวตวตวตงตงตวตว
 มาหมอนพุดพอดดัดดัดราช
 ดวนเดบยาวเป็นทองแดงยงแรงครน
 เอาไปเมอจะโคตคชยน
 ชนก้านนโยเผวพระเจ้าอา
 จะพาเอาไปบุรีตหนักหนา
 พดเวดาดมคให้คตโย
 ไปตามแผนททางหวางโคต

ทุกเขาเข่งเหินเคี้ยวธาตย
เขาเข่งคดกรงมดแดงกรกกรม
ราชคฤหคดไคยราชธา
ถึงปากเขาเข่งกรกกรวอง
ควาคายตงประชิดคตเวียงชัย
หยดประทณบยงอัยราชหน้า
ให้ธรางคณางกานอไปชยชด
คัรชวรวรณนคานบนากรมหดถ
นางธางความคณางเรองเมองธก
ชยคณางนรจระธบ
พระบณบคณคณคณคณคณ
ราชอกรบพทพทประยกร
หากไธธธคยงชวธพวกรม
แต่ธธคความคณางคณคณคณ
เคยวณบยงคณคณคณคณ

๑ ดินธมพรธคกรพระชคเรค

แต่ธธคคณคณคณคณคณคณ
คณคณคณคณคณคณคณคณ
กณคณคณคณคณคณคณคณ
เห็นทวกรมคณคณคณคณคณ
เขาคณคณคณคณคณคณคณ

กำหนดไคยคณคณคณคณคณ
คณคณคณคณคณคณคณคณ
เห็นคณคณคณคณคณคณคณ
พวกรวคณคณคณคณคณคณ
พระคณคณคณคณคณคณ
คณคณคณคณคณคณคณคณ
คณคณคณคณคณคณคณคณ
คณคณคณคณคณคณคณคณ
คณคณคณคณคณคณคณคณ
คณคณคณคณคณคณคณคณ
คณคณคณคณคณคณคณคณ
คณคณคณคณคณคณคณคณ
คณคณคณคณคณคณคณคณ
คณคณคณคณคณคณคณคณ
คณคณคณคณคณคณคณคณ

อัยวณคณคณคณคณคณคณ

ชดคณคณคณคณคณคณคณ

คณคณคณคณคณคณคณคณ

คณคณคณคณคณคณคณคณ

คณคณคณคณคณคณคณคณ

คณคณคณคณคณคณคณคณ

คณคณคณคณคณคณคณคณ

กับอุกฤษฏ์ที่ดังแก่แม่ แต่แถมหมกมุ่นให้ชุ่มหมอง
 กตบเค็มเห็นเป็นว่าปากหมามอง พิโรธยิ่งเรียกสาวใช้ให้ได้คอ ฯ

๑ ศีร์สุวรรณครั้นเห็นพ่อปรีด ตั้งคมกวีชกรวัดฟาดให้ขาดคอ
 พระชตพินันท์ห้องของคงคณ ระทดท้อทุกข์ใจดังไฟกาฬ
 ศีโรราบกราบถ่มน้ำขมบาท เจ้าเขมฮาดนอช่นพจนคดียช่นหวาน
 นอช่นเนตรเรซฐาไปชานาน จึงพาหลานกตบมาถึงชาน
 โยโณโยของกัพระทรงยศ ถมโฮรตมพ้องทงตองศรี
 เม้าโณมดรูปนางอช้อย่างน มีรักกถาณประการไค
 โยพระของกัทรงเตรกกัษศรัย เหวอช่นคยาปอวังแต่ปางไหน
 เมอช่นเยอเจอกัพราภากถนโย โฉมช้อยกไคมาเห็นหน้ากัน
 แต่ครั้งนอปรีดเกิดดังเกด พระทรงเคซในรักพิศกรรมช่นฉน
 พระควมญคราราวเจ้าพรหม ตระนอช่นฮาวนไม่ตมประดี ฯ

๒ ดินอุมทรตุดตแค้นแก่กระต่าย เขากว นางทงกชบทศรี
 ตระนอช่นฮาวนว่านารุค กระจากกัไม่ห้ามตามพระทัย
 แต่รูปนางอช้อย่างนอปรีด เขาไคชิตกับพระของคังทอง โหด
 ตุดแก่นนกกัชเคาเขาเผาไฟ พอช่นยไคพระบิดากัควาจริง
 แดงช่นนอกรวทราดควาควา นอช่นหรือมาถุกคังแม่พ้องหญิง
 พลงนอถุกพดบรจกรณด้วยหมอนอิง ไคทุมทงกชบทช่นไป
 มเหตัทนอช่นนอกรวพราด่าท ทงทช่นนาถนอช่นยาช่นฉนดัย
 คางหญคช่นนงช่นทอนกช่นนุทช่น นางนอไคช่นแกลงแจ่งกัจจา
 ไหรช่นาตุทวในอช่นไม่นอช่น จะรอกคัด้วยเผ่าพงศัพระวงศา

อันองค์ผู้ดำครุฑครมา กับชกว่าเป็นไอรยศไกร
ช่วยรบสู้กันเมื่อเมื่อเคืองเจิญ เห็นจะเป็นหน่อเนื้อโหลเชื้อไร
แต่ดวงศิวามารตรนศรโต ไม่แจ้งใจจึงยังให้รงรา ฯ

๑ ครึ่งสุวรรณนั้นไม่แจ้งยังแกล้งจิต ตระึงคึกความหลงให้กังขา
พระหน่อเนื้อพลอยบนกนังครกตรา แล้วทอดจ่าทราบบ้างแต่อย่างน
เมื่ออยู่เกาะพิสดารพระผ่านเกล้า ไปค้องเกล้านางมัจฉาทพาหน
ไตรภพ ไกรไปมาชุกกว่าปี คนนารมครรภแล้วจึงแกล้งมา
จะไปถามความดีให้รณ แลจักเมแนชคนางมัจฉา
จะมัจฉามรภครรภมรรา กับชกตามนทประทาน ฯ

๒ ต้องกษัตริย์ครัดคอบวราธบงกช แม่ของนางกวางพามาสดวน
ไอรยศรับกตบोधกมานอกพระตำ นายทหารกรับกันบังคมค้อ
พระพรายแพรงแจ้งความตามรับสั่ง แล้วชนนารมภักพระกตกณ
คงเห็นหนแทนของพระทรงขรรค์ สุวรรธนาทรวงชอกทวงนา
โหม้ ไซ้ไปแกล้งให้แจ้งก่อน สดุดาครนังเหตุด่าเซษฐา
ความดีใจไปรับที่ลอบพดา เห็นเรษฐาอดจากรกบทจร
ดมดังเกศเนตรแดงดังแดงกรัง มีเขยงปลั่งปลั่งจรัสประภัสสร
เหมือนคำปลั่งเอเห็นแน่นชน สดุดาครเชิญพระพิไธธดา ฯ

๓ หน่อเนื้อนรดินธมูทรเห็นหน่อเนื้อ

พระพิศตรของผิวอย่างนางมัจฉา
จึงหยุดยั้งนงประทบทพอบพดา พระนอชยานอบค้ำบชกกันท
ดินธมูทรสดุดาทด้วยชาติเชย เหมือนหน่อเนื้อแล้วขอมถนอมมรวิญ
ทงเห็นแหวนเม่นยาเป็นดำคณ ยังแผ่มนมโคโหมางระการแกล้ง

เจ้าจอมดัดกอดคนของประคองหัด	หน่อขลุ่ยขลุ่ยขององค์ทรงกันแสง
พระเชษฐาว่าพ่อคิมเคี้ยวแรง	เที่ยวค้อแอ้งโห่จันทน์
แล้วปราดยัได่ตามกันตามชื่อ	พ่อแฉ่งหรือลูกแม่ผู้วรมนิจา
พ้องคำนับบรรดพจนาน	พระเชษฐาเข้าตามเนือความไป
อันเด่นรพพพพพพพ	กับกมารถของราชยาไท

พระนพวงษ์ขยคยคยเจ้าให้เขาใจ แลวถามไฉนถึงบิดาจารย์ ๖

๓. ถิ่นคุ้มครองสัตว์ไม่ขัดข้อง บอกพระน้องตามจริงทุกสิ่งสรรพ
ผลบุญถึงองค์พระทรงธรรม ให้เป็นนบเป็นนางนารี
โคตรธิดาชาดปณารบอด แดงทองคอดกลั่นจิตด้วยฤทธิ
พระองค์ทรงธรรมมาจน นกขมิ้นขาวชาดประหัดใจ ฯ

๑ ธนราจักรกรณชัยพรหมพิทักษ์ นามว่าดังแต่ระแก้ว
ด้วยไมเท้าเจ้าคา โหมมาไว สำหรับโถมดั่งประจักษ์ความ
แคลงคืบคืบ โกลยง ไคลยง มีหนอยหรือจะอยู่ถ่มมฉาน
แต่คอยพวงวังวอชยามาน ในเงาการเคยงานป็นถึงเรน

๑ ดินดุมทรยศมีอริจริงหรือจะ กระนั้นพระองค์เจ้าไปช่วยได้มี
ทั้งจะปะพระเจ้ายา ในฐาน พระมอญทปราดำททองมาตุรงค์
หนอนรันททรนคิรตหฤด ชวนกษัตริย์ทั้งต้องเจ้าห้องดั่ง
ประตบเครื่องเร่องอรามทองด้านองค์ ครั้นเสร็จทรงถือไม้เท้าของเจ้าดา
พระชวนนของต้องก็รักยอด้ดำก มาเฝ้าบาทบทเรศพระเชษฐา
ดินดุมทรยศดูอ้าวทนาถนงยา พากันมาชนรณบทาร
พวกเฒ่าการเวกเขกขำมาตย ทั้งมหาดเล็กตามหุดามต้อน

พวกขุนนางแต่งดังกล่าวนคร พตนิกรตรึงมาหน้าพระดาน
 ถึงทเกยเกยประทับกยบยง พระจงยงราชธาทินหน้าดาน
 เป็นการต้อนรับพระนังต้องกุมาร เดียวพระดานตั้งทางไปปราสาททอง
 เห็นแฉ่นสาวชาวแม่ช้อยแอซัด กับกษัตริย์พร้อมพรังกันทอง
 ดินดุมุทรนำหน้าพาพระนัง เข้าในห้องปราสาทมาค้ำปราสาทชัย
 ประณตหึงบังคมกัมคีโรตม์ ด้วยมาโนรช่นอนราชธิดาชัย
 นางรับขวัญดรรชนีเจริญใจ แอ้วด้อมให้กัมเกล้าพระเจ้าอา
 ศัสดูวรรณเห็นหลานดังธิดา นมัสการกษัตริย์พระเชษฐา
 กอดประทับรับขวัญด้นนางสาว แอ้วดาชานโมรด้วยอยู่ไกล
 พอมมาถึงจึงได้เห็นว่าหลาน นมัสการด้วยวามานาเคน
 เป็นลูกเค้าท้าวพระยาพาราไธ พระหน่อไททองของว่านชิงรัก
 แอ้วเดาความตามนามของถาเภา ไธเป็นเอกไธรตม์ยศศักดิ์
 พระนังน้อยดจวิคด้นหนัก ด่านภักคความมาดังชาน
 หมอนรินทรด้นดุมุทรเห็นศุภรา ถึงวันทาทุกพระมเหสี
 พระนังรักศักดิ์วาชิตี จะได้มีให้อยู่ทักไมย
 นางพระยาดำกระหนวยนนัก เริญดกรักของแม่ช้อยแก่ใจ
 เครื่องหยุกยาหาบ่างหรือยารไร พระหน่อไททองว่าของไม่ต้องการ
 จะขอศกกระตาดบับคำจอย ด้วยความรู้ราวกับไฟประดัยมดาญ
 ถึงยักษณธ่างประรางควาน ขอประทานแต่กระตาดรูปวาดมา
 นางค้ำใจไว้ด้นดุมุทรน้อย ให้ไปคอยดักกระตาดดังปรารภนา
 หมอนรินทรย่นคชดดา แอ้วแฝงมาเมื่องมอที่ห้องใน

เห็นหัตถ์ดอบหมอบเมืองเขาคองอาณัน อักกระต่ายเดชาเขามาได้
 แล้วคึดถางปรางค์ปรางค์ทประหอดใจ พระหน่อไทภานามหามันค
 เด็กไม่เท่าตามตักกระต่าย เดียงรูปวาทหัวตึงตึงของชน
 แดวชาตมร่ายกวางยชนม์ กระต่ายบั้นเป็นประกายขุนทายไป
 ดองกษัตริย์ทศนาเห็นปรากฏ คงจะปลดเปลื้องวับคันทใหม่
 นางพระยาพาพระน้องกับหน่อไท เข้าห้องในนั่งดูพระภูธร ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีนำ เมื่อนำคำธำรงจิตอดิศร
 เก้นพระทัยไท่ทวงหวงทวนชนม์ ธีรชนกลอนฤทธิ์ทั้งไธยา
 จมขามคำฉานระวีบรรด มะดัดคันทรงภูทาบอาบนาคา
 เดียงทหารฐานไท่เป็นไกลา ถมฉาหวาดพินคณบรรทม
 รูดของศทรวงนงกวดงนอย เหนือร่มยอไม้เห็นเหลาดำดนม
 เห็นตุกรักขั้เรศวรชุมชารมณ มาบังคมพร้อมพรทงยงษา
 เซนันภกมาร ไชยธรรมา เห็นมุนีลลิตอย่างนางมัจฉา
 หวนรำดกนกจะชนกตนาศ จึงปฐูราถามของคณางนงดิถีณ
 ดำมกุมารหอดานถูกผู้ไต่มี มานอนนั่งนำเอ็นดูไม้รัก
 นางทอความตามเรื่องพระตุกรัก ให้ทรงคึดทราบบดินควยยันต์
 พระเรียกบุครผู้ตงวาทชนอาณันตน หน่อกษัตริย์นอเนบชบเกศ
 พระโถมอุบจุบเกล้าพระเมือ พดางพาไท่ไถ่ตามตามอาณัย
 นางสุวรรณมัจฉามารดาเจ้า กำธรวศรัวเคื่องเรณูเป็นไถน
 หริออยู่ดคีร์ดวดดีกาจกภัย พื่อเล่าให้บิตเรศแจ้งเหตุการณ ฯ

๑ มาเห็นแต่บิตเรศกำดั่งดาร์

[illegible]

ครั้นเสร็จสรรพพลพลองดลดาศ พระทรงราชรถทองดกทองแดง
 แดงทองเหลืองทองดำพรหมณพแดง ชมาเคียงขับพดด้งกลไกร
 ออกจากกรุงทงกวางเป็นทางทัพ แดงดั่งมังกรขึงดิวไสว
 บ้างดากบ้นครนครนอ้นไป ขนมาโกศค่ายฝรั่งให้คงทัพ
 ทงซ้ายขวาหนาหลังยบยงหยุด ตั้งเป็นครุฑกระบวนนามตามตำรับ
 เห็นโยธาพวกฝรั่งออกคังคัม เป็นแปดทงเต็มแฉะเต็มมา
 ดวนมั่งดงหนั่งดื้อชอประเทศ เมืองละเนตรมดึกดำบันหันหา
 กรุงกวนจันตงฮังคุดา ทยิกมาทางบกอีกหกทัพ
 ทอเยเกาเจาดยาราวัว แดงทมิฬเมืองไมไตกไมกตบ
 คางขมาพาทหารออกตำรับ ประเทหุดทักกริยา ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระเอกยี่สิบสอง เห็นศึกหนักแน่นตั้งคนแนหน้า
 จะเป็ เป็นให้ดัดคังคัม กเห็นว่าจะไม่ถอยระบอยศ์
 หนั่งพวกเรารอการรวมขบวนพร้ง แดงดั่งรังเวียนวิชาได้ปรากฏ
 จะดุดหน้องด้องโฮรดี หมายชกเกยรตใจในไกรภพ
 คังครวดีไร ให้ทูตไปพูดนัต อย่างถนตริยงครามตามชนบ
 ครนจะให้ไพร่พลเขารับรบ จะตายทบทับยับเยินนับพัน
 ซึ่งจะชนะจะแพ้เพราะแม่ทัพ ออกค้อมรบรบดั่งเป็นคู่ชน
 ไกรธอาญเราร่วมรบพร้งพร้ง กอศพนนโคตรถูกดำเจาดงดา ฯ

๒ ทงเกาเหพรบคนเป็นธรรมยท ร้าอาวชเวียงรายทงซ้ายขวา
 แตมาทรวงศทาดเจ้าคุดา ออกขันหนานายทหารถ้อชวณคอง
 บนเขวญุดถูกรูปแฉะกุดมเดือ ตู้งเดือ ไกรงคราดาหมดหม

ทางร้องทำเอาใครผู้ใดดี หมายความว่าพนันเหมือนสัญญา
 ดินสมุทรบุครักษ์มักโมโห ขบดังใคร่หาทองดองกลา
 เจ้ารับบริบทพาดเจ้าकुตา ประทะท่าทางพันประจัญบาน
 หลายกระบวณทวนทศตบเดียง พอสั่งเพลงพลึงหินพันด้วยขวาน
 ถูกหนอนาถฉาดฉกฉับทะยาน เจ้าชิงขวานไขว่คว้ารบราว
 เจ้าศุภางค์หาญวางขวานให้ เห็นโถมไล่เฉยวมาทำดาหนี
 ขว้างเคียวเห็ดฮบเกือบ โกล่เห็นได้ ทั้งตลกล่อถูกระพระกุมาร
 พลัดคลั่งถึงหักลงซบดอพลับ มีน้ำเต้าเขาเอ็ดคดถึงซัดผ่าน
 ตีศารทศรขวานมาถาทะยาน เขาคอยถนัดกับช่วยพยาย
 ตมระวางพลึงเพลิงพ่นแววยรตน ถกถอกอบคุชคตรดไม่หาย
 พยพระธำมาศหน้าเขวหน้ากาย ขวัญถาญชายชิงชัยไวกระบอง
 มหันตพลาถขว้างรตนดงอน พระศิวะรบรอนรณนพเมฆ
 ทั้งไม่ถูกถูกระเด็นฮบเป็นกอง พระศิวะเจ้าศุภางค์วางวาย ฯ

๑ พอสั่งเพลงดั่งทศตบเดียง

เปรียบเหมือนทศนทนต์แล้วถนัดหาย

เจ้ากวณธเกอนเห็นเพื่อนตาย กระหวัดซ้ายกวณตรงเข้างยุทธ
 ศิวสูวรณหันหอดเรียวครัน มีขว้างขวับไว่คดถองกระบองหลุด
 แถวซารศรศิวะระงมพองศักรัต ดินสมุทร โยนมาช่วยอาทัน
 ถุกกวณธมณดัดถัดหัก มันทั้งฮก โขบกายซ้ายกระเด็น
 ตรีบัตราตนาถ โยนโจนประจัญ เขาขวานพันเจ้ากวณธินธวา ฯ

๒ ฝ่ายองค์ทำงเจ้าตะเมตติเศษสุด ถึฮยาอุรกายสิทธิ์ถูกรังนกหนา
 ธิอภูมิตัน โขวเหมือนไฟฟ้า มรณาเนื้อเมตติเผ็ดไม่

กรมเห็นท้าวเจ้ากรมฉันทวงศ์

เขาคอฤทธารับรบไม่หลบหนี

ดินแดนบุรุษคพลาดมันฟาดตี

ถูกอินทรียี่ช้วนขับไล่ไป ๆ

๑ ศรีสุวรรณรบกับหลานพระยานยุทธ ฤทธิรุกรับกับเคียดเคี้ยวอินทรี

เหล็กกระบองต้องภูธรันตะบันไป พระตกใจโจนหนีมันค้ำตาม

สุดดาครกรทรวงไม้เท้าโถม เขารุกโรมร่ำกว้างอยู่กลางสนาม

เหล็กภูธรันพันใครเป็นไฟวาม เหตุด้วยความรู้ฤทธิพระสัทธา

พลโตกศท้าวเจ้าตะเมด ถูกรบเร่สัชชากันตั้งตัว

เหล็กภูธรันหมกเก็บเห็นเข้ามา พลเขยื้อนราพันกายค้อยคลายใจ ๆ

๒ นายองค์ท้าวธรรมทานันตพรหม ในกรมเชลยสงครามพันไม่ไหว

ทั้งต้องมอดอุทรน่านนไฟ ฟาดฟันตีไฟพิษคิดเค็มกาย

ควบฮามาทำรชเวยยุทธ์ ดินแดนทรยศไม่หนีหาย

ซึ่งกรมนันฟาดปวศประภาย เป็นเหตุร้ายพราจทั่วทวงศวน

ดินแดนทรยศอุบยงวาม เป็นเหตุร้ายพราจทั่วทวงศวน

คิดแขนขวามาเสียดจนเหล็กทวน เห็นอนเหลงถนอับขับไล่ไป

ท้าวทมิฬจันตงอันทองมา พลสุดดาครกรทรวงได้

กระโจนจับกับพลาดมันฟาดไฟ ถูกกายโหมมันขับไล่ลง

มันชนมาทาทายเหวียนายทัพ คงเร่งรีบแพตามความประสงค์

ศรีสุวรรณเห็นกระบองทรวงทรวง เขารบเร่งกับท้าวเจ้าจันตง

โตทรวงหักคอกพลัดตกม้า ถูกถาไธรบนตบหลัง

จะฟาดไฟไม้ต้องกระบองมั่ง พระคังตงตงตงตงตงตง

ด้วยฤทธิเพชรเม็ดใหญ่ไม่ไหวหวาด มันถนอับฟาดไฟพรายกระจายแสง

ถูกนามอภัยขระบงกชองแดง พระอินทร์ทรงรบดอยหอบมา ฯ

๑ พยัคฆ์ของอภัยขระบงกชองแดง ยิงเกาทัณฑ์ถูกกระดอนดังก้องผา
 มันฟาดไฟไม่ตั้งทางอภัยขระบงกชองแดง ด้วยฤทธิ์แก้วเวทาทักษากาย
 ถูกแต่ม้าเฝ้าโผนโผนงมตี กุมารพลัดแพลงตกผกหงวย
 กุมารพลัดของควานอภัยขระบงกชองแดง กระหวัดดี ยศรัดขึ้นไปทันที
 จำเพาะถูกถูกตาขงอภัยขระบงกชองแดง ตกม้าเฝ้าโผนโผนงมตี
 พยัคฆ์พลัดเวทาทักษากาย จันทองคั่งของอภัยขระบงกชองแดงเป็นหย่าทัพ ฯ

๑ ฝ่ายพวกบ่าวเจ้าชายพวยพวยรบ รบกันดีได้กำปั่นพากันกลับ
 แค้นคั่งดังให้ไปกำปั่นรบ บรรดาทัพพวยพวยรบ
 เราบคางวางโผนโผนงมตี กระบือขงอภัยขระบงกชองแดง
 แล้งปอดตามาในกำปั่นโผนโผนงมตี ให้พญานาคอภัยขระบงกชองแดง
 จันแต่เข้าเข้าพวยพวยรบ แล้งปอดตามาในกำปั่นโผนโผนงมตี
 ทงหาเมืองเมืองมาตามอภัยขระบงกชองแดง พวยพวยรบอภัยขระบงกชองแดง ฯ

๑ ดิถีพระอภัยขระบงกชองแดง กอธอภัยขระบงกชองแดง
 ไม่เห็นพญานาคอภัยขระบงกชองแดง พระทรงกันแดงประคองอภัยขระบงกชองแดง
 ศัสดุรรัตนนถพองทงอภัยขระบงกชองแดง อภัยขระบงกชองแดง
 เรงให้หามาอภัยขระบงกชองแดง บางพวกบดขยาดโผนโผนงมตี
 ถึงพญานาคอภัยขระบงกชองแดง จันแต่เข้าเข้าพวยพวยรบ
 ขงมาขงมาทงกชองแดง กอธอภัยขระบงกชองแดง
 ศัสดุรรัตนนถพองทงอภัยขระบงกชองแดง เรงให้หามาอภัยขระบงกชองแดง
 ปุณฺณสาธิตทงกชองแดง พวกเจนนมาบหมวดทงกชองแดง ฯ

๑) ดึงกษัตริย์ขัตติยวงศ์ทรงกันแดง จมโรยแรงเรอจนคนพินเดิม

ด้วยหาหมคมดหมอในบริเวณ เห็นต้นเคนมกักรักโรยในพน
พระประคองต้องบุตรดัดกรก ฆวนางตักข้างละของศรทรงละอื่น
โอเย่นฉานาควงโมกตางคน เจ้าไมพนชนมาดังพอบางเคย
ประหัดาคเหตุอันอดละมุนยังอันอ่อน ดินแดนทรดัด ครอบง้อมเอ๋ย
เคยกตบเป็นกัไม่เห็นเหมือนเรนเกย กระไรเลยหนึ่งไม่คิงกาย
พระครวญคว่ำรำรอกโอรสราช โหรระกิดไปกัใจหาย
พระชดณชนโหดหงดงพรพวาย ทรงวราชนกอกศัพตบดง ฯ

๒) กัรสูวรณกษัตริย์ดังด้างพ กุมารวังรณกษัตริย์ดัง

ทวนธองราชหมายหมควาปดศบดง ตางกตบของกษัตริย์ดังด้างพ
กษัตริย์ว่าพระพมกษัตริย์ดัง ไรระครวญกษัตริย์ดังด้อง
ยังแต่นธองธองราชนาคร นางทกขรณราชานาครกระเด็น
จะกตบเดาเปลาจกตบดง อยกษัตริย์ดังด้อง
โอเคณพเจ้าทุกธาเยน มีเคณกษัตริย์ดังด้อง
เรียกเท่าไรไมพนด้องธอน ตางปอกตบเคณพระพลา
ยังเรียกยงนงด้องกตบนาคร กุมารวังรณกษัตริย์ดัง
พวกชาเฝ้าเข้าประคองธองกษัตริย์ ไมออกอรรทเชิงนธเจ้ากัไร
นางพวกเคณเคณพระศบด้องหนอโต ถักตบเคณพระกตบขมมา ฯ

๓) ฝ่ายฝรั่งตงรายอัยหลายคำ อดัยราชขัตติยวงศ์

ตางโตตามไพรทวนจำนรรวา ทวนรยายามคกนงตบถกความ
เจ้าคนตงครวณออกคตพ ราชเมธองรบพวยพงไปทงดาม

เขามชยไคเมยเราเดียงาม จึ่งคิดความชอกช้อยอันชอกช้อยกันถด
 ค่อยลดบไซให้มกบอกราวทัพ จ่าจะคืบพิชไฟไคแต่ฝน
 ชาวบริตใจทงไฟร่พด แฉ่ยบอบอกชาวทอเจ้านาย
 พระอภัยให้เที่ยวหาเป็นหน้าแดง ทุกหนแห่งมีไคต้มชวรมณิหมาย
 พอนกไคให้หาพราหมณ์ทอธำมชย พัดเยี่ยงฝ่ายอนุราชือธำมชย
 ทำพิชพดบวงดรวงพระเวท กักดาเตรดินฟ้าไคดาหุด
 พิษนรชกของกระโทมครมชวรมณิ เป็นเผ่าพันธุ์แห่งหาองมาคิน
 ให้ประคองดองของค้อยกอดรงนา ค้อยรณฉาชาคมด้วยชาคุดินช
 ถอนหมานอนเป็นกริดหมิตมดทน หมอนรันทรงดกถกคักคัก
 กิดว่าด้อยกับแรกกระพดชอก พิชเขามชมของคองรจก
 ฝ่ายบิศาพามครมาหยกคัก ทอณกถางทัพเหมือนพดบพด
 แฉ่ยถ่าความคณมรบดบหุด พดางการบดกรักกนหนกหนา
 ชาศฝรังอังกฤษเป็นชือชว นกาดชวร่าหรับคองทวทุกคน
 ถงระจกเจบจยบช ค้อยระจกเจบคองคองคองคอง
 ไอรดบคองคองคองคองคอง ทงดองคองคองคองคองคอง
 จิงทอวาชารอดคองคองคอง ให้พิชทอชกคองคองคองคอง
 พระบิศาพาดังคองคองคอง คองคองคองคองคองคองคอง
 คอยรบคองคองคองคองคอง พดกคองคองคองคองคองคอง
 ออย่าชากาหามการณคองคองคอง พระคองคองคองคองคองคอง

๑ ฝ่ายธำมชยคองคองคองคอง ไคคองคองคองคองคองคอง
 จะเรียกคองคองคองคองคอง ให้พิชทอชกคองคองคองคอง

เราแยกยกจกข้อมขอกพร้อมพรัก เขาโหมหักเหินจะไต่คงใจหมาย
 แม้นจะไต่ถ้ำจืดให้หลุดพราย จะมากมายมาสมทบเผ่ารบภวน
 พระพิงความพราหมณ์คิดด้วยวทยเวท อาศัยเหตผืนดมระตนทวน
 จังครัดคอบขอบจักว่ากิดศวร ภาระนึ่งวนตัวท่านจงอ่านมนต์
 เราจะขับทัพใหญ่ออกไล่ฆ่า เห็นเหลืองพลาพดขยระคนด้วยดมผืน
 แดงดังผ่ายนายหมวดเร่งครวญพด จะปดอมปล้นค่ายแรกให้แตกแตก
 ทงโยธาการเวกเมืองรมจักร เอยมกิดกักคงคอบขยับนแดน
 บางถอบนย่นดะพร่งทงไต่เพน ด้วยกิดกณเฑาะฝรั่งทงแผ่นดิน ฯ

๑ ฝ่ายมหาอำมาตย์พระมนตรัง เรายกกำลังดบประดาทั้งชาคุณฐ
 วดาหักคอกใจโธเมชัน เป็นาวรรณวงโรยอยู่โถรมกราว
 ทงเหวามารตกณคพง เป็นควันพดงโพดธว่างชนกลางหว
 เดี๋ยงครกครนพ่นแผ่นดินทวนคณดาว อาภากราวกับจะทงกาดังมนต์ ฯ

๒ ฝ่ายทมิฬจกฝั่งราย เห็นความวุ่นวายเป็นฟ้าฝน
 ทงหนาวเหน็บเจ็บคายุคดำหันท ชนถครวญพดถวนทวทุกคหวาย
 จะก้อยไฟไหม้กิดมิตประหลาด ทงฝนดาดถูกเห็บเจ็บใจหาย
 ถูกพดบพลาฝรั่งพดทลาย ทงรอบคายน้อมด้วยดมแรง ฯ

๓ พระธำมเทให้คิดขง แดงยถกของทัฬหหารธาณุก้าแหง
 เขาหักโหมโรมรันไต่พ่นแทง บ้างนำวแผดงเกาทนคบบ้างดมนัน
 พดฝรั่งอังกฤษไม้กิดรบ แดกคดบดงระดาไม่ฉ่ำฝน
 บ้างถมคายววยวางในกองคณ บ้างวงคณแตกบ้วนอยู่รวนเร
 บ้างดงเรื่อเหลื่อคายทงนายไพร พายุใหญ่บ้วนบ้วนให้ทวนเห

บางแตกถ่มถ่มพุดเทยวชดเซ คนถ่งเวตาวิ่งรบพุงกน ๓

๑ พระธัญไฉนระเพราะพระเวท แด่นิเศษดำมกนชยน์
 ฝว้จแรกแตกตายเดี่ยวตายพัน ที่เหลือนับจับได้ทั้งไพร่นาย
 ให้เด็กที่พลัดหลงเข้าวังหลวง

ก้อยตัวว่างทรงเงี้ยวก็เหมือนนกทนาย
เสนาบ้ายใหญ่บ๋อยพลอยด๋บาย ทงหญิงชายชาวบุรีนภยันต์ ๑

๒
ตอนที่ ๓๐

พระอภัยมณีตบแต่งใหม่

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยเจ้าไตรจักร จึ่งตั้งอภินิหารมารศรี
เจ้าอภินิหารพรหมชอกด้านดี ผู้ใดมีความชอบประกอบการ
จึ่งรางวัลชั้นแต่ไพร่ ให้ได้ถ้วน พด้นศรยศศักดิ์อัครฐาน
ทวยนางกตางณรงก์ให้วงศ์งาม รับประทานถวญทวงทวงคน ๆ

๒ ฝ่ายโฉมขององค์มิ่งเหว ทาบประเวศเกิดดั่งยงฉนวน
ให้สาวไรไรอยู่รุ่มนวล บุญคุณนางวราภพหมายไว้
พระทรงอานบุญชยันตีหนัก ด้วยนางอภัยนั้นเด่นบุญญาธิราชย์
ได้มนต์ครุฑอชวิโร หักโดยอภินิหารศตายุไพร่
ดื่มน้ำทิพย์พระเกษประเวศ ไม่เคยเร่ร่อนจนจกกลดบแตกหนี
ถูกรณัฐทนเป็นคนดี ก็ไม่ข้องประทุษร้ายพานอาภ
นางแย้มยิ้มพรมพรายด้ายจก แล้วทรงคิดของนำเห็นจ้ให้ได้รับรพ
หาเงินมาพร้อมหมอนกำนัล ประทานทรัพย์เดชะเงินตรากราว ๆ

๓ ฝ่ายทหารพลเรือนใดเคตตนต์ เจียดกระษัตริย์ศักดิ์เกรงบถชาว
เงินภษาบดลงเด่นท่งแดนดาว ไหล่กราวเมฆคึกมาถ้งธานี
ถึงโยธาการเวกเมืองรมจักร ได้เงินทองของรักเป็นศักดิ์ศรี
พลทมิฬดินดุมทรฝีมือดี ได้ของทักคองใจท่งไพร่นาย ๆ

๔ ฝ่ายเสนาการเวกเอกอำมาตย์ เริงผลาดศาสดการประมาณหมาย
ตั้งเกตุภูงไพบรุษย์บาศ ๖ จึ่งถวายบังคมทูลมุนต์ความ

พระบิณฑกักรากวเรก ก็ถึงเขกโฮรดังหมัดทั้งด้าม
 วางพระทัยให้หาพยายาม เทียวคิดตามกว่าจะประกับพระองค์
 แล้วให้ร่ำน้ำองคธองบาท ถวายราชไมตรีที่ประดัง
 บังคมขอหน่อมาดบาทบงดู ให้ดับพงศ์ผ่านต้นบักขัฏรา
 ประการหนึ่งซึ่งพระองค์ประดังคั่น บาทบพิตรภูวเรศเหมือนเชษฐา
 แม้นบอกไปได้ความจะตามมา รวมดูราศีมีครันใน ฯ

๑ พระทั้งห้าอำมาตย์ล้นเกล้า จึงมีแนมยกล้องสนองไซ
 โอรสธามาแดงให้แจ้งใจ ว่าพระทัยทรงธรรมกรุณา
 เราขอปรึกษาคะใครไปรู้จัก บ้างรักในพระองค์เหมือนทองคำ
 จะบอกไปให้พระองค์นั้นค่อนมา คุศราล้นเกล้าไม่ทรงงาม
 เราจะไปให้ถึงจะชอบ เห็นรักชอบตามสภาพไม่หยาบหยาม
 จะหยอหยิงฟังงานการดังความ อีกดั่งอันดีเถิดจึงคลาไคล ฯ

๑ พอปากน่านมดย่นชอบ นาคำบ่พูดแจ้งแดงไซ
 ว่าบุตรท้าวเจ้าพาราธุดา ยี่สิบใหญ่ยกมาคงอยู่ดังกา
 กับบุตรท้าวเจ้าระเด่นพนมแรก ด่วนรุ่นแรกรักหญิงธิดา
 จะรบกันจนสุดศึกดา นางฉันทาสดงดื้อให้พอใจ
 แม้นแดงคงจะมาไม่รู้จัก ให้ทรงศักดิ์ทราบกระเดียดแก้ไข
 พระทั้งห้าว่าวร้อนถอนฤทัย นึกดั่งยี่ไฉนตามพราหมณ์พุดมา
 เมืองคันทิกันประเทศทุกเขตแดน ในภูมิแผ่นดินมีภษา
 ได้ฟังถามพราหมณ์เฒ่าเจ้าคำรา จึงวันทาทุกความตามโบราณ
 อันด้วยใครเพทประเทศถิ่น บุรพักขินปัจจุณภคระอิสาน

แลเห็นอกออกทุกวี่นเป็นอันตาม เราสร้างบ้านสร้างเมืองเมืองกันไป
 ชื่นแฉ่นแฉ้วนแลเห็นกันมนุษย์ ไม่รู้สึกอย่างค่างวิสัย
 เป็นหมื่นแสนแสนทงมวี่น จนถึง โกลดเซตถนเมืองกษรา
 ยิงนอกลนคระวณตกยกรณเห็นช พุฒเหมยอนเนยณกค้ายหลายภาษา
 แต่พวกเราเหล่าฝรั่งข้างตงกา เคยไปค้ารายถึงทางตงม
 ทงนออกชอกไปพนหลายเพศ ว่าเซตเปรีคยอสูรกายแดงพรายณ
 ซึ่งทราบความตามตามพระบวช ในคัมภีร์ภูมิประเทศเซตธูชา ฯ

๑ พระอภัยได้ศบยกอบบดล ศักจะยกขามเมืองเมืองหินกัททา
 จงปรกษาราชเฒ่าเหต่าเสนา นารวณพอยังเป็นสาวดบเก็บ
 จะเซตทาดำดอคนทงเด่นกัท นารมรมเมืองนอกลกตงกศณ
 ฤชประมาทพดลทงเหมยณคระวณ ขาวบรราชวระวณ
 เราครองตรกนกค้ายาครวณ ไปปราบปรามแฉ่นแฉ้วนแสนดังทอ
 ดยณตงกาชานายให้งายณม เหมยณคคณเดยแดงปดายกค้ายตาม
 แต่เสนาการเวกเซกอำมาคย คงพาราเซโฮรธมตทงธำม
 ไปพาราก้าธำเรจเรจธงศรณ เราจะตามไปเหมยณคคัถวาทม
 แฉ้วให้หาธาดกษณจำตองธำม ดยณชอนทวนพาราพรงทงตงธรวพ
 ได้ธำทอชกตองแฉ้วชนแพรวพรงณ ทงเครองบรรณาการประทานไป
 แฉ้วตั้งพระธนาเสนาณตค ดยณเคยคักตงศรณคณมวี่น
 จงเตรียมคนพลรบให้ครบไว้ จะข้ามไปตงกาไม่ช้าการ
 แฉ้วชวณบุตรตุดตาคระวณนา ชนปราชำทแฉ้ววิโยคโศกตงธำม
 ธงิกแทนแฉ้วนพัวโอพาพาร กอชกุมาร โศกาควี่นชาดย

ไข่ถูกแก้วแววตาบิดาเอ๋ย ให้ร่มเรือนจิตพิศมัย
 จะแลดับดับเป็นลูกเราอื่นไป เหมือนดวงใจพ้องพรากไปจากทรวง
 จะรักขวางอย่างไรก็ไม่ชอบ ด้วยเชมชอบรักใคร่นำใหญ่หลวง
 มีไปไปไพร่พลคนทั้งปวง จะตามดั่งคติโทษว่าโหดโไร
 จักจางองค์เจ้าเพราะเท่านั้น ไฉนจะขวัญห่ออย่าหมองจ่มองได้
 พดางดงมดอดกอดโอรสระทดใจ ธารนให้ยวบยันทศร์ไฉยา ฯ

๑๑ ถัดตำราขององค์อภินิหาร จับพระบาทภูวไนยได้เกศา
 พระบั้นเกล้าเจ้าประคุณภรรยา มีโรราดูกันจะฉมุกคน
 แด่พลอยเคียงขรรค์ไต่พันนาค เหมือนพลอยดั่งเม็ดช่อทเกอหนูน
 อันหนึ่งนงต้องรักการัญ ไต่หางงูรอนกันมานันคง
 ดูกรธิดาเจ้าพระบาทวิบุเรศ ไปทอดเทมุดความตามประดังค์
 แด่จะดาพาพดมารณรงค์ ขวัญพระองค์รพทรงดังกา ฯ

๑๒ พระพิฆเนศวรด้วยทนต์ดอกร กรประลองรับขวัญด้วยพรหม
 พดางกอดจับอุบหลังพระอุกยา พ้องยาปารมภักตงมิดร
 คักเคียงนมดูยากด้ามากนัถ เพราะห้อมพรักนาคทหารขานูตมร
 ถ้วนเรือนรศรูปประสิทธิ์เทธิธม จะฉมุดฉมุดได้ดังจันดา
 เจ้าไปอยู่บร โหม่สุธ ห้อมทุกขจึงจะให้เขาไปหา
 แด่กเปิดองเครืองทรงของดงการ ให้ลูกชาอวมทรงเป็นมวงศ ฯ

๑๓ ถัดตำราเรือนนอกหนึ่งเชื้อเหตอง เป็นดามเครื่องเรียบร้อยได้ด้อยดม
 แด่กรวบทุดมุดความตามยุบด เหมือนเรื่องคนตงดักขบฏนิยาน

มิได้กลับมือวาบาทตามด น้อมประณตนมัสการเหมือนว่าชาว
ก็ไม่ต้องเกรงครองของอาจารย์ ขอมรทานโทษอาชวาทิน ฯ

๑ พระธิดาได้ติดกับรับขวัญ เห็นกตัญญูจิตคิดถวิล
ยิ่งรำพันถึงมัจฉาอุพาพัน มีรักใคร่ใคร่อาลัยถาญ
แต่จึ่งว่าถ้าแม่พบกับแม่เจ้า คงบอกเล่าว่าพิศพิศฐาน
ไปรำคินน้ารอให้พบยพพาต กับประการหนึ่งนฤกคณ
แม่นมตายหมายใจจะได้พบ ไม่ถวิลถวิลมัจฉามารศรี
ดังโอรสพนาในราศรี ครอบครองแต่ดวงตาชางชงก
แต่จึ่งจกเกรงเรื่องระบับประคตเพรช เมกุญเฑาะพญากนกวทกหงด
ทั้งภวนาคาเนื้อของเครของนรช ประทานของพระพินชงอชงกุมาร
แต่จ้องมดูรูปพิศตรรกเหมือนนบศร ถอนแค้นดุดใจใคร่น่าสงสาร
เมื่อเติบโตใหญ่ใหญ่คงเป็นจริงจวน ถอดกนิมารรับขวัญกตณใต้กา
แต่จ้องอนให้ให้วชางพระพ ทั้งชนนึ่งราชชงราชชวา
ตามกุมารนึ่งเรียงเคียงกนิมา ชดอากเรศเกศอูรวงศ์ ฯ

๒ นางรับขวัญดรรชนีพระเจริณรัก
พิไรว่าพราว่าโสกาพวง ขุมพิศพิศครทณชงแต่หิมชงพนาง
มัจฉาเอ๋ยเคยเห็นทุกเย็นเช้า ไปเห็นห่างห้อยแม่จึ่งแต่ดัด
โยธนาถวาธนาแนอาภห เมื่อไรเจ้าตายใจจะได้กลับ
ดัดดากจรมาหาแม่มิ่ง ได้ถูกแก้วแต่จึ่งจะกลับกรวไถไป
แม่รักนชงของเจ้านนเทาไร พ้อเหมือนตังคจวงจิตอย่าคิดไฉน
กรวด ใครคิดเจ้านนเทาภน

ขอฝากนังต้องหญิงอย่าทิ้งร้าง ให้เหมือนอย่างร่วมอุทรให้ผ่องแผ้ว
ประภาษพลงนางประทานตั้งวาทกรรม

ให้เหมือนกันทั้งพระน้องต้องกุมาร ฯ

๑ แฉกถาเข้าเฝ้าอารอดากลับ

พระอารับขวัญรูปโฉมดูหลาน
ข้ามรงค์วังตระแค้นแหว่นโบราณ ถอยประทานให้ทั้งตามตามชาติ
แฉกถาเข้ามาหาอินธมูทรี ชัยบุรีถ้ำถ่านาคาโหด
อินธมูทรีดูดวาทเพียงชาติใจ รุ่งราชนะไรก็ไม่
แต่จะผูกติดถึง โศกของทมนะ รุ่งราชวัญให้พระน้องทั้งต้องคู่
มันหนึ่งเหมือนวเรียวทองแดงแว่นแว่น ใต้เงาเรือนรงค์ทำสงคราม
ดูดดาครดอนให้หนึ่งต้องคำนิมิต เคารพม้วยเวียนวายไม่หยาบหยาม
จะครวญกร่ำว่าวาระชาครอน กรรณธรรมาถรรพารักกาโหด
มาดงดำคำปิ่นสุวรรณนาค อธิกเกลื่อนกลาดตามมหาธาโหด
พลอดมิดกอดด้วยระบวยใบ โฉมใบในเตนน้ำทุกคำกิน ฯ

๒ พระอภัยใจหายเสียดายบุตร คิดถึงดูดดาครดอนตระชน

แต่ราชวาทกับชนของถอนถอน ทุกวันคืนคิดการจะราญรอน
เตรียมเรอครบครนดจนกระบวนศึก ดูพลกหลายทัพดัดตั้งดอน
ทั้งชายธราหน้าหงตั้งเหมือนมัทกร จะราญรอนไว้รอของคู่อองไว
ให้ดินธมูทรีกับพระน้องเป็นกชนหน้า ยกโยราชทิวดงโลง
พลอดดับทัพหลวงถวกรใจ พระอภัยคุมทัพกำกบมา
พราหมณ์จเรชเรณูรณูมนัน คุมเรอแดนเรงหัดเป็นนกรธา

สร้างป้อมค่ายด้วยพราหมณ์นามโมรา คู่มือเขาเดินข้ามไปตามทาง
เจ้าด่านมนตรของอยุธยา เรียกพระพยานาคพิโมขิตขวาง
ใต้ร่มคลองช่องน้ำออกท่ามกลาง ไปตามทางถึงสี่ห้าทิวาวัน ฯ

๓ นายฝรั่งตั้งการศึกษาด้าน
ตั้งเกิดการกองทัพเห็นรัชชนิ
จึงรับใช้ ในกตัญญูมาดบพณ
แล้วพากันขึ้นไปเผ่าทูลเจ้านาย
เห็นเรือเหาะชาวผดกมาคกคก
มรณภกหนาวะเขตหลุดอหยา
ยังแต่หลาตามรามเคียงมาเวียงวราย
ตระเวนนายเห็นจะมาถึงหนามเือง

[illegible]

๑ ฝ่ายบุตรท้าวเจ้าระเด่นเซ่นระคำ

แปลงเป็นคำไทยว่าเจ้าฟ้าธรรมา

จะไกรวัตรศบพระหัตถ์แก้วครีฑ์พดด้วง ชะแม่วินพาวาเป็นน้าอา
 แนน้ามาคยชาติเราเหล่าระเด่น ถึงป็นเป็นพัสสัมชิตไม่หันหาย
 นหากเกราะหเพราะมาพ้องกันต้องราย ห่าไม่นายเดรัจฉารแล้วปานนี้
 จะเข้าไปในวังฟังให้แน่ ถัดแล้วแต่พระธิดามารศรี
 แม่นให้เราเจ้าหน้าจะราวี ให้ไพร่หายดิบในพริบตา
 แดงแดงของศบทรงเครื่องเร่องราวดี หม่อมมาสดุดตามตามภาษา
 ทรงเห็นบวรวิสุทธิโอรสแก้วโคกคดดา แดงธิดาวังตามไปทอดตาม ฯ

๑ ฝ่ายมเหสีบุตรท้าวเจ้าระเด่น แปลงได้ฟังน้าปากเขาถากถาง
 ยิ่งเห็นชกนักมานะไม่ละวาง โฉมนางทรงดีมีคณ
 ละครยกไปทอดยวงกรงฝรั่ง คุนคักขามเขตรองนางกรุงศรี
 จะต่อว่าถามให้รบไพร่ จะพลอยคณของดังกาให้ดำใจ
 แดงแดงของศบ ทรงเคียดเคืองกรเห็นกลีหมวกชนนเห็นแนมแนมแรมไฉว
 ถอลกระบี่ดดาเหาะซาไท่ ทิ้งนายไพร่พวงพริ้มหอมด้อมมา
 ถึงในวังทรงระเด่นเซ่นระคำ ขุนนางนำเขาไปคักหีบรักษา
 หงตั้งขวางขวางถองถองดา พวักเดณาแตรรทำนอง
 เรี่ยเชิญให้นั่งตงทเกาชรบ มีฉากฉับแตรบังอวยทองต้อง
 นางสาวธรรมาพณถึงงานเรี่ยพาทของ ถวายถอดธองเครื่องพระศรัทธา ฯ

๑ ฝ่ายโฉมของกัศเวงเกรงจะโกรธ ทำขอโทษทอดเทเส้นหา
 ชั่งนอให้ไปถามความสงดา เพราะเห็นวาชของเคียดกรงเกียดใจ

ประเดียนมหัทธนาคบกับ นองกหวงจกัจะระฮากัย
แต่ต้องชงศักรงฤทธกต้อย่างไร จงโปรดให้ทราบความแต่ตามจริง
อินทวน้องกรของด็กยั้งนาคเทียง ออกดำให้ตั้งวาตนาประดาหญิง
แต่ต้องชงศักรงระแวงแควงประเวียง จะทอดทิ้งเดี่ยวเดวณชงกต้อยฮาย
ประภาษพลางทางหม้อค้อยดังเกตุ

ให้ดับเนตรหน้ขนาดเหมือนมาดหมาย

พลอดดับหอบเตียงเมียงม้าย แดงประปรายไปรยให้ค่นัษนา ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งทงแซกต้อนแรกรัน ทงหมกม่นมนตได้หุบลธนา
ได้ฟังรตพจมานทวงเจตญญา ชงระศากวตละตึงค่นังใน
จะเกยวนางตางต้องรณพองเตียง ส่วนสัวเนียงในรว่าภาษาไหน
เตียงฝรั่งประคัมแซกแทรกกรนไป เหมือนตัวคมาดเรียบกตณตักกัน ฯ

๑ ฝ่ายโถมของชงศักรงระแวงจกัจะระฮากัย เรืองธนาตลบคายจวงชวยขยัน
เขยนิธดากตงให้เห็นเป็นตาคัญ แดงประปรายให้สว่างไปจางไว้
พลางตัญญาว่าจะหยิบกตณตักจกัจะระฮากัย จงดูเห็นยกในทงธชชยาคอยโถม
ใครใดกตณตักกตณตักนไป แม้ปองใจจกัจะค้อยหยิบกตณตักน ฯ

๑ ดยงแซกกรตักตักบวระชบมดจ

ฝรั่งไทยได้ทงตักเหมือนถอศตรา ทังรว่าร้องว่าแม่แฉ้วแม่คุณ
ทำเมกบทพลตักกตณตัก ทเหมือนมดตงทงไว้ไว้เตรคุณ
จะชวยขยันให้เป็นจุน เปรียบเหมือนตักตักตักใหม่ในไฟกต
แต่ตามภทาทนาตักกตณตัก ตั้งให้ตณตักตัญญาโยชหาญ

ให้โทภาวฝรั่งตั้งเต้าน

ยกชอกตามกำแพงเมืองนอก ๑

๑ นักร้องนำขะเต็นเข็นระลำ ทรวงระกำแก้น้ำตุงฟ้าฝอย

แค้นมะหุดักแค้นจะแค้นเคือง

แต่เช้าเจื่องจานุพระบุตร

แล้วครวดำรงไปตวง

แมถยกลดทอนทศตบหน

เขานายมั่งนาคะราช

ให้ดำทอลควไม่กลัวใคร

แล้วจูงมาทาดังตมระทอง

โหยงทพรอโยธาได้

พร้อมพหลดบดงบไว้

ทงนายไพรพร้อมพรังวันมั่งรด ๑

๒ ฝ่ายลูกสาวเจ้าองค์กาญ์เงาใหญ่ ยิงตวงกรังเกล็ดกรับคางเขน

ให้ครวกราหมาก่อนหรือ

จนยวบยิบระรอบรอบน

แล้วชวนเหตาดำรงวาทนทางมั่งนาคะราช

จนคดขยดองฟ้าหลังคาสี

เกยงเงนเห็นถนถนถน

จะคดขยดองฟ้าหลังคาสี

๓ ฝ่ายพระหน้อยพระอัคร

อันคดขยดองฟ้าหลังคาสี

พอจวนเย็นเห็นกาน้ำเหี่ยวถนถน

เป็นคดขยดองฟ้าหลังคาสี

ไม่รอร้องทวารให้ทราบ

ใจเรื่อใจเขาประคณหันตบ

แล้วคดขยดองฟ้าหลังคาสี

ใจเรื่อใจเขาประคณหันตบ

๔ ฝ่ายพระหน้อยพระอัคร

ใจเรื่อใจเขาประคณหันตบ

แล้วคดขยดองฟ้าหลังคาสี

ใจเรื่อใจเขาประคณหันตบ

๕ ฝ่ายพระหน้อยพระอัคร

ใจเรื่อใจเขาประคณหันตบ

แล้วคดขยดองฟ้าหลังคาสี

ใจเรื่อใจเขาประคณหันตบ

๖ ฝ่ายพระหน้อยพระอัคร

ใจเรื่อใจเขาประคณหันตบ

แล้วคดขยดองฟ้าหลังคาสี

ใจเรื่อใจเขาประคณหันตบ

๗ ฝ่ายพระหน้อยพระอัคร

ใจเรื่อใจเขาประคณหันตบ

แต่ดินแดนที่ติดต่อกับชายฝั่งน้ำที่พ
พอลูกท้าวเจ้าพาราสุราธิบดี
เลี้ยงถึงลูกกตัญญูขึ้นสมุทรมอง
ตกในน้ำดำดึกประคอง
พอนายท้าวฝ่ายไพร่ตกใจร้อง
ฝรั่งใหญ่โคกค้ำประคอง

หมายจะจับฝรั่งไม่ให้
 ทรบปั่นใหญ่ยิ่งหมายเอานายหอ
 จำเพาะพงษ์กระเด็นไม่เห็นทอ
 คุมตงจนถึงต้นต้นก้าง
 ตบตบตบตบตบตบตบตบตบ
 เต็งเต็งเต็งเต็งเต็งเต็งเต็งเต็ง

๑ ศักดิ์ธรรมกถุให้บรรพ
พจนนภาคดอง ในสงฆ
ประเทหัพต้นอดทนมา
ระตนบิณครนกรณกันเพ
พระภิกขุโศคนเรงต้นท
ฝ่ายฝรั่งทให้บัง โศค

เรื่องตบแต่งนราชนาถราช
ด้วยดมดกาดวงคินเบมกต
นราชนาถราชในหีบหม
แต่ดมดกาดวงคินเบมกต
ดมดกาดวงคินเบมกต
ดมดกาดวงคินเบมกต
ดมดกาดวงคินเบมกต

๓ ฝ่ายพระเคนเซินรทพาทศ
 คอยไกรขรทงมเหษีภักดีราช
 พวกละหุนนุณวาชฝ่ายคองหน้า
 ค่ำดูวรณตณของเร้งคองทัพ
 ผั่งคายย้ายแยกแวกออกกรม
 ดุดมดัดคดักทางไวคตางแปด
 เชาถนงทงแรกพดอยแตกชา
 เทลาทัพแตกแวกผั่งดวนซงกัน
 พวกลพดผดกยงฮักโ

บ. เสาเรือนรายทางออกข้างหลัง
 ยี่สิบแปดแปดคองแปดรับ
 กะพรวนพรวนดอยดังจับ
 เสาคองคองคองคองคองคองคอง
 ดอนแดงคองคองคองคองคองคอง
 แดงคองคองคองคองคองคองคอง
 คองคองคองคองคองคองคองคอง
 เสาคองคองคองคองคองคองคอง
 คองคองคองคองคองคองคองคอง

เขาดังผิงยงเหยตเหยวจุตไฟ เพลิงก็ไหม้เรือผิงพลิงพลิงไฟทอง
 คัดตุดูปูนตึงตึงทพแหก คุมตั้นเทกตึงตึงคณโฆม
 เเตยตุกใหม่ไปเพธาเถ้ากระโคง ชิงพลิงไฟทองเพลิงดีว้างตึงถดถางวัน ฯ

๑ ฝ่ายอุกฉาวเจ้เจ้ดงกาเห็นชาติก พดผดกหลายทพทุกขณ

ผิงแรกแตกขบพบทบทัน บางพวกเข้าเฝ้าถำบนเตียงกรนกรน
 ให้กรำนจิกคิจะถำโธชาติพ แอ้วนกกดบักตั้นแกดงทำแธวขึ้น

เรียกผิงพรพพรอนรณบ้องบั้น ตาขยทั้นเค้นใจกั้นไปมา
 ขกกระบับทักเกนกระเวณคิรวา ทุกทั้นทงคณนวยทงชายชวา

ชาวผิงมาถำคณนางวันดา ให้อะราชนตบบรจบทัน
 แอ้วให้หาชาเฝ้าเพธาทหาร นกคณวเก้ใจโอยกักรวย
 เมืองผดกฮักใหม่เข้าโรมรัน จะชิงอันแก้ใจนคโคต ฯ

๑ ฝ่ายเจ้มาผิงยงยงพรอน ประณคณอนนางวันดานารศรี

ต่างทุดวาชพเจ้าอยู่เหนือ คงทอศกวาชวนจะบรรดัย
 แด่คักเค้อเหตอถำตึงผิงแรก ก็ตั้นแตกต้างตำนทานไม่วอ
 เรารอชงตึงมณประัญไว แด่พอให้รุ่งแจ้งแธงตะวัน
 เห็นชณะจะเข้ารบตึงทบทัพ ตักตักบเรณว้าให้ฮาดัญ
 ถำไฟรมถำถำตึงประัญ จิงผอนผอนถายเทดวยเจ้หักถ
 รอนญญาบารมคิรตึงถัก เป็นช้นนคิรชวยหญิงชวาฮักถ
 ชวยไปรดเกถำเหล่าอาณานิประชาชน

กิดผอนปรนปรำบคักทงทริกถว ฯ

๑ นางพิกษาอำมาตย์ให้หวาดทวน

แต่แก้ถึงกอนกตนั้นว่าหมอนกตหาญ

ให้ป้อมทองของระหมื่นนั้นชำรุด
ไปตั้งตามค้อนรวงกรมสงศา
จะได้รับทพแตกแตกฝรั่ง
ที่อยู่ฝั่งฝ่ายเราคงเข้าหา
รับแต่ไพร่ไว้บำรุงกรุงดังกา
แต่ตั้งนายชายหน้าอย่าเข้าใจ
กรมตั้งแต่เจ้าเจ็ดจมาอยู่หน้าบอม
ข้าพเจ้านั่งคิดอันนี้ขึ้นใจ
พวกกองนอกออกไปตั้งระวงภัย
ทั้งนายไพร่พรหมพวงร่มดงระ

๒ ฝ่ายมะหุดบุตรหัวเจ้าฝรั่ง

ทหารแขกแบกขวานงูหวายคน
พาขบวนพาดนักร้างดังกา
พอเห็นไฟไหม้กำบังนครหุด
ไม่พบบทพวกคนเรียวคนหา
ด้วยกองคันดินแตกแตกเสีย
ไม่อาจอยู่ทนตำบลใด
แต่ทัพบกยกออกจากฝั่งแขก
เที่ยวกันแตกตางมาเข้าชัย
แต่บุตรหัวเจ้าพาราณสี
หนีกระไรในสงพดบพลาหน้าเชิงเทิน
เห็นโฉมของกระแวงคู่เบ่งปลั่ง
ร่ายมนต์ระเงอไม่เกษเนน

สร้างชาวเมืองต้องแก้มแก้มเจริญ
ให้เพ็ดเพ็ดพดางขมท่าพรมเพรา
เห็นไพร่พดคนคันเคียงกรนกรก
กตบรัดกเดียวใจตั้งไฟเผา
ตะโกนกันร้องว่าองค์แม่เนนเยว
ช่วยให้เขาเบ็ดรับพดบใจ

๓ นางระเวงเพ่งพักตร์รักแจ้ง

ให้สาวสรวกช่นอกกระคอกไป
ด้วยว่าแสงเพลิงกระจำจางไสว
เขาว่าคายร้ายของกระแวงทอดอก
ว่าพวกใช้มีสาธนาจจริง
แต่ดูรูปจับบนระงอนหง
มาเรียกชอกชอกซึ่งจะพึงหญิง
มะหุดวงดมดุกตะกุกคต

๑ ฝ่ายพระเคนเห็นพระดำภักตามะหง เทียวเวียนวงวงหาโยชหาญ
พอเพียงยี่ร้อยหันทะตะถาน ไม่คอต้านแตกมาถึงหน้าวง
เห็นลูกสาวเจ้าธิดากายูหน้าบิรม งามดะม่อมแม่คุณเป็นบุญหลัง
โต หันหน้าพาหิมถาด ข้างเป็งปดงปดคเปดของเหต็องดอย
นวดระของดั่งแถมดะม่อม จะไคร้มเรยริตถักนคหนอ
กระแหมเฮให้เฮ้งด้าเนยคต เขาหวัวยูธักนกร้ากาญ
ให้พวกพ้องร้องว่าเซะระคำ กับทักตามะหงฝ่ายนายทหาร
จะขอเขาสงองค์นางนงคราญ เป็ดขวร ใจโยชยาได้รำ ฯ

๒ นางระเวงเกรงใจไร้เล็ดถ่าน ไค่คอบคานคำแรกแปดภษา
ว่าระเคนเป็นผีหล่นเซามา ยังหล่อนหลอดกอดอกหน้าทำดาวาว
จะถอยยวระควานาทานบ ไค่ดั่งนคพแะนเด็กตาขาว
เห็นกัณมาตาเหมยวงเกรยวกราว อันทักมาทักนายท่ายไม้ ฯ

๓ ฝ่ายพระเคนเห็นเขาแดงจ้งแถดว่อง ไค่เหมยวงวนดาณหน้าทั้น
รอกยุดยงตงรบทัพไชย ไค่ไค่คอกกระเคนไค่เฮนดู ฯ

๔ ฝ่ายผู้รางคตางถับชบตะคอก ยังหล่อนหลอดกอดแอบจันจะกันหม
ย้ายนแะกแะกเซยวงมาเกยวช แะนคคุดพระชิตาทำคาโพง
พดางจ้งบิเนนชบแถวรับไค่ ไม่ถอยไปหรือจะคตังเป็นตงโง
ทหารเห็นแผ่นโผนโชนตะโพง ออกจ้งโงทงนายพดัดพรายไป
แต่ระเคนเห็นระดำถะถาดะถัก ด้วยความรักเหต็องรักดู้ตักนย
เห็นลูกสาวเจ้าธิดากาศิดาอัย รำร้องให้โยชโยนโซเซ
ดะอนพดางทางว่ามาเฮยเกิด คงจะเกิดกอดนางไม้ท้างเห

ทั้งด้านแดงแดงอย่างเดาถึงหอ

จะทอดทิ้งดังถ้ายหมายกระเน

แต่ด้านนั้นพันวาตีฟ้าเด่น

ไม่ถึงกันอันดัดสมุทรไทย

แต่वनกลางห่างดังข้างดังหอ

เคยวนเราเราในชาวแต่เรา

ครนนางตรงออกไปนอกชาว

คงมาได้ในวังวันพรหม

พระพิศวงพรพาวะนท่ายกยศด้ายจก ทรงทรงกิดเห็นจริงทุกดังดรรพ

ดังพระน้องทองหนารายชอาน ให้ของกันศิวจกราในราตรี

๑ ฝ่ายพระพนอนคนกรวดสมุทร ด้วยเป็นบุตรนางมารหลานฤาษี

ภพพระมนคทนคงพรหมนทวย

ถั่งศิวกายด้วยราชไมราศณ

ถ่าดมแดดแดดดังต้องกายา

เมือศกนากาพอบดังบง

พอนาชนกณคคงประคณ

เข้าเกยหาดราศอมระคณคชง

พอบแต่ถูปลอดชีวิตด้วยฤทธา

เห็นปล่องไฟไหม้กำบับคณคชงระหอบ พดรบโหดณณนุ

ภพที่พเราเราถั่งให้ภมิไร

พอบเลวหลงวงไหม้เห็นไพรพรหม กำแพงบอบบมรายทองชอาน

มณนามเวณกำบับให้ทนต์

ว่าทะเลดกถามาเพียงไร

เข้าจนเย็นหย่อนดังด้วยดังดัย

ชยเห็นอโตโถมดังข้างดังกา

ตรงกำบับปากนุ กำบับพนา

ด้วยคงคาเจตจนชลช

เจตนาเราอนจะกันท

ถ่ามณบ่มเหมือนดังญญาให้สาทนต์

ทงทรงกิดเห็นจริงทุกดังดรรพ

ให้ของกันศิวจกราในราตรี

ด้วยเป็นบุตรนางมารหลานฤาษี

ภพศิวเอกในไตรโลกา

ภพศิวคณจกนารวกรา

จะเกิดกถากถอบเบบเหมือนเช่นกณ

จึงจณดังดังไปจนโกชน

ให้กายมนชนยงผั่งคงคา

คถกถให้ยังนาถิกพลกผวา

ยังแกถกถากถอบพณชนนุ

พดรบโหดณณนุ

จะใคร่ศูทางบถั่งหกมา

กำแพงบอบบมรายทองชอาน

พวกทพแตกแวงฝั่งเมืองสงกา

ไห้เดอดูคนพดณัก

ยังรออยู่ทงามชัย

พอได้เห็นเช่นระดากับคามะหง

ถึงเกิดคำจาระตเป็นผิด

เห็นจะยืนยั้นจะฮอนผอนผึง

ทบณบ้นพรหมพรังพวกสงกา

เหมือนรูปรางนางเช่นไม่พอนผิด

กาคิดงามทรมองอมนวดระยง

แนบไถนางอย่างนเป็นทรัก

นงาใหญ่โตแต่ในศกควร

ควบแบ่งทาคามพวยบรุษเห็น

แต่ต้นด้นทรรธคนกระไร

เมือฮอยงยังโมรรักธาว

เขาคอยเร้าเฝ้าแหให้แฉ่นฮาย

ถ้าเฝ้ารักกแก่จะบวชคนหนวดขาว

เห็นทามาทะลุปัจจุบัน

๑ ฝ่ายมะหุดบุตรทาดเจ้าฝรัง

แต่เขาคูมาคังยฮาย

พอได้เห็นเช่นระดารากระบ

เช่นระดารากระบด้วยอุทธา

ยังจงหากนออกฮองคนไป

กระหมักไห้เห็นเชิงทวนไท

แก่งเดียวไปครุบรอบบุรี

ยังอยู่ตรงพดบพาดหลังคาคี

ไคทงททาเป็นเมียงเคียงเข้ามา

เผื่อฮอยฮองฮอกความตามภาษา

นางอนตางฮอยทเกาฮอง

ยังเพ่งคังผดวไม่มดอง

คณคณพิทไปไรรักจน

จะพ่นพ่นเฝ้าระบองของสงจน

ไห้บ่นบ่นเป็นพระมนต์เจ้าคดไ

มไคเจนหวะคัพผมย

ฮายไคคองตบเกากเปดาคาย

ตบถักทาดลูกพระยาเขามาถวาย

ไม่ไคถกรายแก่งหนทกจวน

ทรรธกถึงไรไม่มดอง

ไห้ฮอดฮอยฮองคังคังคัง

เขบเกิดมคองคองคังไห้ทองไท

หมายจะไคคองคังคังคัง

เขาคองคังคังคังคัง

ประททานทงพันประจัญบาน

๑ ฉ้ายโฉมขององค์เวรเกรงจะดูน จึงใช้ขุนนางหลายฝ่ายทหาร
เปิดประตูพรอดถอนออกปราการ ช่วยว่าท่านแรกมีรูปร่างไม่พ้องกัน ๑

๑ ดินดุมทรหฤศคิดพิณจันทร ด้วยเกิดศึกเช่นฆ่ากันชาติญ
เพราะถูกธนูเจ้าดังถ้าวาดฉณย์ แม่นฆ่าฟันด้วยให้ตายก็หายความ
ครั้นแต่เห็นเช่นความนี้จริง จามจริงจริงใจให้ให้ใจความ
จะฆ่านางวางวายด้วยตาของงาม แต่ตั้งครามครวณโคกตก

ถ้าปัดชนทพจับเป็นเห็นจะได้น แต่ทว่าให้ปรากฏเป็นยศศักดิ์
ด้วยยังห้ามปรามศึกกันก็ตกใจ เธอเป็นปากประตูไว้เห็นโคก
จึงวิ่งผดุนหมุนมือพรุนห้อยมือ เห็นคนพร้อมทั้งดวงเหล่านางสาวศรี
ถึงประทะกระเดาะประเดาะดังกระสุนปืนตายลงท้ายกัน ๑

๑ ฉ้ายโฉมขององค์เวรเกรงจะดูน โดยพระเหล่านางสาวศรี
เจ้าปณเฑาะว์วางดาบวางดาบ พัดป้องด้วยมือประจบประจับ
ด้วยบุญญาบารมีเป็นเทวดา ให้ดินดุมทรเห็นเป็นคนอื่น
พวกคนบ่อนล่อนวิ่งมาจะหนีกัน ต่างแตกตื่นตกใจทงไพร่นาย ๑

๑ นางละเวงเกรงกลัวจากตัวนี้ เห็นจวนทันตุดีก็จะหนีหาย
ยังแต่ศราราวห้อยอยู่กับกาย กระหวัดสายทรงแห้วงับไฟแดงไฟ
ทำศพระศอหนอนวันทรดินดุมทร ความเจ็บปวดชอนชอนดังบ่ได้
เขารุนจับกับพันคนตกใจ เห็นเป็นไฟล้อมถูกธนูเจ้าดังถ้าว
ถูกทะลุถึงคางคอกยหลังถนัด ไม่อาจสู้ด้วยอำนาจดาบ
กระโดดออกนอกกำแพงแดงสักดา พินาศฆ่าคนตายลงท้ายกอง
แล้วด้วยดวงจันทร์นระหุบุตรฝรั่ง รวบไว้ทองแดงกระเด็นได้เป็นสอง

คนละมือถือโอดโอดคะนอง

พวกของหุ้บชนเรอท่ง

ฝ่ายว่าพระบิฑฐ์ของคหะชา

ดินถมุทรรุคชบถิกาท

แล้วทูลความตามคายวายชั

แล้วทูลว่าตราดำกัญหม่อมฉันเห็น

ครั้นเช้าชิดฤทธิไกรเป็นไฟ

เมื่อหวดถูถูกยาเหินอนฟ้า

จะจับนางชวางรคเป็นเอกรัษ

๑ ต้องพระองค์กราพระธรรมา

ชนไปด้วยช่วยกันประจัญ

เพราะนางนมคุณการุญ

ถึดวงศราราคูชน

ซึ่งตอเจ้าเขาไปบ โห่บย

แต่เพียงนตถพพประมาณ

แล้วแต่ดูหน้าฝรั่งกับท่ง

มาซึ่งรูตักกนกคะนอง

จะรูปร่างนางระเวงฉันทา

แต่เราซึ่งคงถึงเป็นค

พดางครีดีตามตามภาษา

เช่นระดาชั้กันด้วยแค้น

โถมตงท้องสมุทรไทยไป

วางผังแรกให้ไพร่รักษา

แต่จมาเยี่ยมตามคาม

แทบพระบาทงกษบถ

จนมาตีเมืองใหม่ได้

เราแกะเป็นดวงหน้าพระ

นางถ้อยกับกายมี

เจียนจะขาดชวาง

หาไม่วันทักแต่เจ้า

ไม่บอกให้เร่งแต่ง

นทหารเก็นเกา

ยังไม่ทราบมา

ประกอบถึงดังได้

ก็ปรารถนุทธาท

จะทำการกอด

ฉนวนแรกราว

จนตัวคอง

กระไรโดย

หนุ่มเช่น

ว่าแต่แรก

กมพวดย

พระแสงแว้งแทงตามความสว่าง เขาซึ่งซบยศจงรักเราหนักหนา
 มะหุดทั้งคองแก่นแน่นอุรา ถัดคาเค็มออกดั่งเกดใจ
 พระรุตหาเข้าหาพระคุณ จงตั้งรูนั่งเมาอาทรมาดัย
 จงคุมขงทองต้องอุบะทองใน แควหาเหลกนอยู่ดั่งระวง
 แม่นับตามางอ้ออ้อโฮด จะเปิดช่องปลดปล่อยไปเหมือนใจทอง

ด้วยเป็นเคราะห์เพราะเหตุหนึ่งไรซึ่งซบ พระรุตตั้งเฝ้ามาดัยปราชัย ๑

๑ ดินสมุทรสุดซึ้งรอกำซบ จะยกทัพรบพุ่งเอากรุงศรี
 ร่ายกว่าเดือเห็ดธรรมาคร ทหารโกลีพระกรรตอแต่ไร
 แม่นขมรบพบผืนน้ำวังพล ย่อมแปดบับกับแปดศรพิณมัย
 จงมีเมฆเสียดการว้ากายไค ไครเห็นให้มาพันเดียวพันที ๑

๑ ที่ตั้งวรมณีสถนิยมพระมหากษัตริย์ เห็นท้าวท้าวไปแฉ้วว่าน่าบดขี้
 หรือไปเห็นเป็นแคววคองระออด จะเออกลกเป็นคองนอกขางจริง
 มีไคไครไม่เคยเป็นบาร มีนระยดไครอยกกับผืนหนึ่ง
 แต่เกาะคดริศปากเหมือนนกปากใบ ยับปลัดทงไปเสียได้กระไรเลย ๑

๑ พระอภัยให้ตั้งญะว่าราชาน ฐาทองทกนเสียแล้วถูกแก้วชัย
 แฉ้วไปไม่เหมือนเหมือนเรนเคย ชยาภิศเคยถูกนชัยางคอยดู
 ถาจับไว้บดาคะฆ่าออก หึงโกหกเห็นพยศไม่อดดู
 แฉ้วรนาวดาวันธอธกรอธ ไม่ควรลุ่มบหาขายหน้าเรา
 จะชนบถยกยาความน วรรณคเคืองไหม้เขาไฟเผา
 กำซบไพรไครอชาคูเมา คอยความเจ้าดินดมทรคอยจุไฟ
 ขาเผ่าฟงบงคมบรมนาถ ยอกเทอดอนกถาดกถับมาทอาศัย

ตั้งให้คนพอรับสมทบไว้

ทั้งนายไพร่พร้อมพร้องระดมการ ฯ

๑ ฝ่ายโฉมขององค์ระเวงวันดาราช กิศรยาตอยู่ด้วยคักเห็นชักหาญ

นำหักโหมโถมจับให้อับประมาณ มั่นทนทานแทงฟันไม่บรรลัย

แฉกแฉกหูดังท้าวชาติ ช่างองอาจอ้ายคนน้อยทโหด

แฉกมหนาช้างจับแม่ทัพไป เต็มมาใจให้ตะอนกตณนาตา

แต่คนเดียวเจียวยังทาให้ช้ำจืด ประจามิตรเหินหนีหนึ่งไฟไหม้เวหา

เหต้อก้างงนงนักงนงตรึกตรา ตามคำราเรียนว่าในศักราช

พอคิดได้ในอุบายพระบาทหลวง ให้ล่องดวงดาวสักอยาจนกน

อนกตหมัดเดือนนพเพศ ไม่คอยคืบค่อนอ้อมราชทรงตรง

แฉกตรองตรึกปรกษาทูลหา เคียงมืกรักในมืกระพอง

จะผ่นปรนกลดก็ให้ถกขง ราบให้ถึงพระประทีป

ด้วยเห็นวราชักมืรุก โหม จระจกโหมไฟเข้าไล่จับ

เหมือนไฟเข้ามาใกล้จตุรพักตรพิมาน จึงระคืบเหินไถดงใจนัก

ให้โยชิตเหล็กคาวางอ้อม ทุกทีอ้อมคนอยู่ประคอง

ทำถโกใครเข้าหนให้ถนคัก ชิงชาติเสียให้ไฟไหม้ไหม้ตาย

ทำรถทรงกงกลดถักคนชน ให้หักครันครอบไว้เหมือนใจหมาย

ทำรูปร่างอย่างเราเป็นเจ้านาย ชนรถรายไปทุกที่พิภพ

อ้ายคัวกลดมาเห็นจะผ่นจับ คงคิดกับรายทางอยู่กลางหน

เราเผาเราเราเผาม้างคงถึงพด เร่งให้รันพื้นคองมากองไว้ ฯ

๒ พวกรุนนางค่างมั่งคั่งมณณาต ซึ่งทรงภาคคิดคักมืโหด

แต่จตุรตามาจับเหมือนครัดโซ่ กำกับไพร่ครวญคราจรাত্র

นางโสมขมทรงเครื่องพริ้วยท
 ขนขยับอมพรอมบรรดาผ่องนาร

เห็นข้าจรูรชกกายามารศรี
 คอยดักทพดักนางศรีครา ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระเอกเจ้าไตรภพ
 ไหยังบินกรวนกรวนเป็นตัญญา

พอลำพดบโพล่พลัดในเวหา
 เจ้าพราหมณ์ด้านหน้าโองการมณต์

วิ่งเรียกถ่มถ่มทบจับข้างหวด

ให้ถอบพดเขาคดงข้างตึงหด

เสียงครกกรกกรกกรม โผยมน

ให้พวกลพดโห่ถ่มเป็นตัญญา

เคื่องเรือรบครมถวนกระบวณพ

ดลกลบกลดกลดกลนกลหนา

ทหนนหง้องหง้องตามกนกมา

อ้อมบั้นพราเทอระตามถมยอ ฯ

๑ ฝ่ายฝั่งตรงว่าอยู่รายกตง

ทางเขมยบมเล็ดลุดหวดหวด

แต่ถ่มทวนบ้วนบดทลกรพ

มมมมมมมมมมมมมมมมมมม

พดเวอเดอเดอเดอเดอเดอเดอ

ดมดลคบกบกบกบกบกบกบก

ทางโหระงกขงกขงขงขงขง

โผยมนพาทมโผยมนพาท

ทหามม ผั่งชอกกนก

ประเทพดกนกดวพชนชง

รมดลคดคดทางไปไกลางแปด

ทางคดคดคดคดคดคดคดคดคด

๑ ดันตมทรวดลคดคดคดคดคดคด

ชากถักถักชกไปคดคดคดคดคด

เขาคททคคคคคคคคคคคคคคคคคค

ถดถมถมถมถมถมถมถมถมถม

พระเอก ให้เทียบเรือทง

ยถมมมมมมมมมมมมมมมมมมม

พราหมณ์จเขยวโนราเจ้าด้าน

คางบดพดคคคคคคคคคคคคคคคคคค

ถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่ม

ถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่ม

พดถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่ม

โห่โห่โห่โห่โห่โห่โห่โห่โห่

พามาถึงคคคคคคคคคคคคคคคคคค

จะคดคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

๑ ๒ ๓ ๔
โลกทรงตั้งถาวรบันาร

๒๕๖
กวดเกล้าฮินทิกตก ในทรง

๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙

หม่อมขุนตราชคจกขงคตมตอเตย

รวมเสียงเพลงดังของ

๕
๖
๗
๘
๙
๑๐
๑๑
๑๒
๑๓
๑๔
๑๕
๑๖
๑๗
๑๘
๑๙
๒๐
๒๑
๒๒
๒๓
๒๔
๒๕
๒๖
๒๗
๒๘
๒๙
๓๐
๓๑
๓๒
๓๓
๓๔
๓๕
๓๖
๓๗
๓๘
๓๙
๔๐
๔๑
๔๒
๔๓
๔๔
๔๕
๔๖
๔๗
๔๘
๔๙
๕๐
๕๑
๕๒
๕๓
๕๔
๕๕
๕๖
๕๗
๕๘
๕๙
๖๐
๖๑
๖๒
๖๓
๖๔
๖๕
๖๖
๖๗
๖๘
๖๙
๗๐
๗๑
๗๒
๗๓
๗๔
๗๕
๗๖
๗๗
๗๘
๗๙
๘๐
๘๑
๘๒
๘๓
๘๔
๘๕
๘๖
๘๗
๘๘
๘๙
๙๐
๙๑
๙๒
๙๓
๙๔
๙๕
๙๖
๙๗
๙๘
๙๙
๑๐๐

ทำตายกรงก็ไม่ได้ดั่งที่กล่าวถึง ๗

๑ นายเจ้าพรหมณธำมคณกุลพดพรหม

แยกกันออกมา โอบทางไปข้างหลัง

๓ ๑ ๒
เห็นกงเต้งยี่สิบพระกตมัง

รูปนางพจนกัทธมาจกานายพอด

เจ้าไมตรีภาพนฤระชนนชด

ได้ตามตักทพมาฉบับต้น

๓๕๕
๓๕๕

หอสมุดแห่งชาติหอสมุดประชาชน

เขตปกครองกังกาเหิงฮั่ว

ปลูกทดแทนได้พรทงหลาย

អ គ ក ខ
ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់
និង តាមនេម

คณะกรรมาธิการการศึกษาศึกษาพิเศษ

[illegible]

โดย ดร. วรวิทย์ วัฒนศิริ

ฝ่ายเก็บภาษี

ОБЩЕСТВЕННЫЙ ДОГОВОР

112300011071: 1100000117

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

www.wat.or.th | Wat = วัด

๑๑๖๖

[illegible]

คณบดีโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

ปรางค์กู่

เมืองไทยจะอุดมสมบูรณ์

๑. ฝ่ายของข้าพเจ้ามีดังนี้

เห็นสักกตม โอนอนตมเข้าดตมของ

๑๖๖

ฝ่ายฝรั่งบรรดาที่

คตขพมรชวราชัย หวยไ้หมด

เจ้าอุบลราชธานี

၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့၊ နံနက် ၈ နာရီ ၀၀ မိနစ်

১ ২ ৩ ৪ ৫
 ক ক ক ক ক

[illegible]

சென்னை, 15.05.2019

ให้หิวอาบซาบพรตต่างวงศ์
พระโทยหวนครวญเพลงวังเวงจิต
ว่าจากเรือนเหมือนนกมาจากรัง
ถึงยามค่ำยามดึกจะร้องไห้
โหยยามคลุกคลาเดือนเดือนกอดขย
หนาววามณดมเรื่อยเรื่อยเชยช่น
แค้นดังตำรบ้านเรือนเพอนท่อน
วิเวกแว่นแฉ่วเดี่ยวดำเนียง
ตงงัยโยกใจทอหวนกับทอเฮง
จงหัดหรงซึ่งหัดควดั่งดั่งเบบ
นำคางพรมดมดังคโมกคโมก
อินนรกรบขึงเบบหึง
ให้คนคิดถึงอินนรกรบ
อยู่ข้างหลังกระแฉะแฉะค้อย
รำพึงไรฎญจวนหวนตะห้อย
นำคางยอเยนนาทอมพร
ระววยรณรณรณกตณเดธ
จะวาวรณฮ้างว่างอยู่วงเง
พดกโยกถึงทวนรณนเขง
เดชะเพลงเพ็ดหัดบระงับไป
เบบระเยียบหยอนหญ้าพฤษาไธว
หึงเพลงไฟโพรมซาบไม้วามดู

๘
ตอนท ๓๑

๘
พระอภัยมณีพบนางละเวง

๑ นายโถมยของคังเงวณดาราช ทั่วดำนารตมิตราพระวาท
เมือศึกเข้าเผาวังพงประต นางไปยเฮาพอนคัพพชคค
คชยแอดคหุททวราผลาญชาคค พดผลดถมคตยกระจายหนี
ยังรันชมตมครเนนางทอ ได้ยบเบ้าเพระเดนาะ ใน
ด้าเนื่องคังเงวเพดงตังวาคี ติวนคั่นอนรบดตบได้
ยังค่นางพลางดัดครุทคโค จะเรียกใครดไม่ค่นไม่พนกาย
นางโถมยของคังเงวให้ทอนทวาคี ทัมมทกนทกพรนพระชวัญหาย
กิดดังกกเหตุคณดถดอบาย เห็นคัวยพระอภัยใจองกรรจ
เขาระบือดอเดาว่ามาปี ให้โพรทวาคีคชชาตัญญ
คังจบทำอเจ้าตมานชดอญรอน เห็นแนบมเห็นชนกระนไม่มใคร
โอ้เคราะห์กรรมชารายช่ายชด เป็นดั่งครุฑคฤทชคคโคณ
แคว้นกคั่นแก่นม้นปะพระอภัย จะชิงชัยแก้แก่นแทนบิตา
กิดจะใครไปดให้รู้แน จะชยุแก้ด้าพกกระม้งทนา
ใครบดู้ดม้นชให้ดอชชา เมอกรรมนาคังกายกฉวยปราชน
แคว้นโถมยองจากรถทง ษนทรวงหัดงมาคณพดทหาญ
เตระทราฆ่าไม่หัดบถบัทะชาน นางกอบผ่านมาทางช้างถ้าแพง
เห็นพอดพอดคณหัดบะคับคาย ดุเกดชนกลาดคณดณทรวงกนแ่ง
แฉ่นเดี้ยคายนายโพรโคไชแรง มาพตาคแพดงเพดยงพดงเชยครงน

อันเยี่ยงอย่างชาวฝรั่งเมืองดังกา
ประการหนึ่งซึ่งกษัตริย์กษัตริย์
ยอมรบตั้งศักดิ์ประจัญ
นพระองค์ทรงศักดิ์เกรงเกรง
จะผูกมิตรชิดเชือกเหล็กช้อย

จะเมตตาเพราะมีไมตรีกัน
แม้คนหัดแล้วไม่ช้าให้หาญ
เชอเช่นนั้นหรือจะลือว่าช้อยชาย
ทำให้หัดแล้วกับให้หัดหาย
ถึงวอดวายไว้ชื่อให้ช้อย

๑ พระพิงค้ำนาเตียงดำเนินง

จึงตรัสตอบปดอบประโดมโถมโถม
ซึ่งชายตายด้วยอาวุธ
เพราะตนบุญหนุนหนุนบรรด
ไม่พอที่ศรีวงศ์จะช้อย
จะนั่งไว้ไม่เห็นจางหักตั้งอัน
เจ้ารบพุ่งมุ่งหมายการวาย
รักษาตัวถ่วงช้อยจะบรรด
ประเดียนพิได้พบประเดียน
รุ่งเกิดชนกตายหายเหือดเหือด
อันคนพลไพร่จะให้คน
เป็นเจ้าศักดิ์เกรงเกรง
ด้วยฝรั่งถึงกาชานาเขต
เต็มเมืองไหนไม่อบบอบจะรบแทน

ชาวพราพร้องไห้เพราะเพราะหนักหนา
อย่าโกรธาเลยจะดำให้เข้าใจ
พ้องกับท้าวเวรมาดาไท
พลไพร่ยอมรบช้อยด้วยกัน
ไทยยกกองทัพไปลงโยศวรย์
จึงทูลนิพนธ์มาดำให้เข้าใจ
จึงเข้าบ้านทัพให้หัดไท
โดยอภัยตั้งครมตามโบราณ
อย่าสู้รบซึ่งชาดรักหักประหาร
เชิญแม่ย่านพราให้ถาวร
ขอถนัดกับคงถวายด้วยสม
อย่าให้รบไปถึงท้าวทุกด้านแดน
ถ้าประเทศถิ่นขึ้นตั้งห่มแค้น
เป็นทองแผ่นเดียวกันจนวันตาย

๑ นางพิงค้ำนารัฐพจนารก

จึงกล่าวแก่ตั้งตั้งตั้งเพทุบาย

เดียวด้วยท้าวหาญไม่หวั่น
พระพิชชาชังพลชกชกชกชก

พระพรหมมุนี เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศราชวรวิหาร

จะมีนักพรตพระสงฆ์จำพรรษาอยู่

๕๕
อย่าจดเดี่ยวเกยพาทาญใจ

๒๒๘. ๑๐๒๖
ถาแมงเม่นงทมายทวราชภณ

จงแก้ไขโพพให้สมบูรณ์

แต่อดทนกับคนบ้านไปอยู่ไฮศอรัย

๕ - ๖ - ๗ - ๘ - ๙
จะเห็นจริงดังอดีตเป็นลัทธิขงจื๊อ

อย่าว่าพันธุบิดาไม่เจ้าการ

๒๒ - ๒๓ - ๒๔ - ๒๕ - ๒๖

จะมอบยศแก่ท่านเป็นแม่ทัพ

แม่น้ำกุดบึงกลายหลายคำแต่เจ้าคำณ ไม่ชอบพาทบกันจนวันตาย ฯ

๑ พระพรหมรังษาคณาธิบดีราชบุรุษ ทรงครองยศหม่อมหมื่นไชย

西曆一九四九年四月廿七日

ไม่คงอยู่ตายแปดดวงแม่ดวงใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ใบไม้ประดับหลากสี

๑๖๖๖

วันที่ 18 กรกฎาคม 2558

[illegible][illegible]

โดยคณะ: โดย: นายทิม

ใบปอของตลาดบ้านสวนสาย ๑

© 1997 by The McGraw-Hill Companies

วันที่ ๑๑/๑๑/๖๓ ๐๖.๓๕

จะให้น้องวิ่งไปบอกนาย

กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

[illegible]

ศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการให้บริการ

๐๕
แบบบัญชีต่าง ๆ ของโรงเรียน

ให้ใบตอบกลับโดยด่วนครับ

[illegible]

๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘

คณะผู้บริหาร | กรรมการบริหาร

ถึงได้พบกันในวัยนี้

๑๒๘

มีผู้บริจาคเงินช่วยเหลือค่าเดินทางไป

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20)

[illegible]

ឆ្នាំ	សំណុំរឿង	លេខ
២០១២	០០១	០០១
២០១៣	០០២	០០២
២០១៤	០០៣	០០៣
២០១៥	០០៤	០០៤
២០១៦	០០៥	០០៥
២០១៧	០០៦	០០៦
២០១៨	០០៧	០០៧
២០១៩	០០៨	០០៨
២០២០	០០៩	០០៩
២០២១	០១០	០១០
២០២២	០១១	០១១
២០២៣	០១២	០១២
២០២៤	០១៣	០១៣
២០២៥	០១៤	០១៤
២០២៦	០១៥	០១៥
២០២៧	០១៦	០១៦
២០២៨	០១៧	០១៧
២០២៩	០១៨	០១៨
២០៣០	០១៩	០១៩
២០៣១	០២០	០២០
២០៣២	០២១	០២១
២០៣៣	០២២	០២២
២០៣៤	០២៣	០២៣
២០៣៥	០២៤	០២៤
២០៣៦	០២៥	០២៥
២០៣៧	០២៦	០២៦
២០៣៨	០២៧	០២៧
២០៣៩	០២៨	០២៨
២០៤០	០២៩	០២៩
២០៤១	០៣០	០៣០
២០៤២	០៣១	០៣១
២០៤៣	០៣២	០៣២
២០៤៤	០៣៣	០៣៣
២០៤៥	០៣៤	០៣៤
២០៤៦	០៣៥	០៣៥
២០៤៧	០៣៦	០៣៦
២០៤៨	០៣៧	០៣៧
២០៤៩	០៣៨	០៣៨
២០៥០	០៣៩	០៣៩
២០៥១	០៤០	០៤០
២០៥២	០៤១	០៤១
២០៥៣	០៤២	០៤២
២០៥៤	០៤៣	០៤៣
២០៥៥	០៤៤	០៤៤
២០៥៦	០៤៥	០៤៥
២០៥៧	០៤៦	០៤៦
២០៥៨	០៤៧	០៤៧
២០៥៩	០៤៨	០៤៨
២០៦០	០៤៩	០៤៩
២០៦១	០៥០	០៥០
២០៦២	០៥១	០៥១
២០៦៣	០៥២	០៥២
២០៦៤	០៥៣	០៥៣
២០៦៥	០៥៤	០៥៤
២០៦៦	០៥៥	០៥៥
២០៦៧	០៥៦	០៥៦
២០៦៨	០៥៧	០៥៧
២០៦៩	០៥៨	០៥៨
២០៧០	០៥៩	០៥៩
២០៧១	០៦០	០៦០
២០៧២	០៦១	០៦១
២០៧៣	០៦២	០៦២
២០៧៤	០៦៣	០៦៣
២០៧៥	០៦៤	០៦៤
២០៧៦	០៦៥	០៦៥
២០៧៧	០៦៦	០៦៦
២០៧៨	០៦៧	០៦៧
២០៧៩	០៦៨	០៦៨
២០៨០	០៦៩	០៦៩
២០៨១	០៧០	០៧០
២០៨២	០៧១	០៧១
២០៨៣	០៧២	០៧២
២០៨៤	០៧៣	០៧៣
២០៨៥	០៧៤	០៧៤
២០៨៦	០៧៥	០៧៥
២០៨៧	០៧៦	០៧៦
២០៨៨	០៧៧	០៧៧
២០៨៩	០៧៨	០៧៨
២០៩០	០៧៩	០៧៩
២០៩១	០៨០	០៨០
២០៩២	០៨១	០៨១
២០៩៣	០៨២	០៨២
២០៩៤	០៨៣	០៨៣
២០៩៥	០៨៤	០៨៤
២០៩៦	០៨៥	០៨៥
២០៩៧	០៨៦	០៨៦
២០៩៨	០៨៧	០៨៧
២០៩៩	០៨៨	០៨៨
២១០០	០៨៩	០៨៩
២១០១	០៩០	

卷之六

ผลิตเป็นหมักดองจำหน่าย เติบโตจนดกแดงเข้าแผงไฟ ฯ

๑๑ พระเมตตาตามความชอบเมื่อจบเนกขัมมด้วยพระเวททองจุดพด้นมัย

จะตามโถมโถมทะเวงก็เกรงใจ จะฉันทแปรเทกัซฉันทไต่

แต่วินัยได้โน้มน้าวพญานาคมา จะดองเป่าปี่ประโคมนางโฉมศรี

โหล้งามดรรพทกตบมาโคพาท แดงทกรบเบาทเกยวประเศชวโจ

ศิษย์พระรัตนคฤดาจารย์
ขยาดจะเร่ร่อนไปนอนไหน

แฮตชอยด์รอยพาดผาดย แมนเคคโตแถวไมรางให้ทางเขย

ศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทะเลอันดามัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี

เงินบำรุงวงเงินเป็นพันพดชย : เงินอุดหนุนอุดหนุนอุดหนุนอุดหนุน

วิเวกแหว่งแล้วใน ใจรัญจน เป็นความขมประโคมโฉมวันตา ฯ

๑ ฝ่ายโฉมขององค์เรงฟงเพลงนี้ ไหวอรวนเรเฉยหา

คึกคักทนคอดคองทวนทวนญญา มกนคณากรปกครองพระอภย

เชษฐาธิราช บุนนาค

แม้นอนมกตยมนกออกเหมือนตอกไม้ จะสนใจน้องยาทุกราตรี

ยังกตัญพึงดวงเพดงตั้งชาติ ยังทวนทวนตัญญูญาณารศรี

[illegible]

จนมองไม่เห็นรักชาติกันพอ กลับมาพบพิศวงด้วยเหตุใด

พระเห็นนางวางบิณฑบาตไป เขาเคียงโกศกถาประโคมโหมฆ้อง

ขอเชิญบุตรหลานไปทราบ ยี่สิบเจ็ดห้าปี

นางรุ้งกนกพรหมทองมณี กตัญญูมาทนายชบไฟตบองค์

[illegible]

พระศอแค้นแทบเกรียวเหวี่ยงกำลัง
 ทัพเราเบาอีกจะหักลงเพียง
 หรือมันหนีลงหมองหมางระท้างใจ
 ยิงครวญครวญราดกษะเนกรก
 ทรอนราญการศึกไม่ครึกคร่า
 จึงคิดว่าอย่าเลยจะปลุกทัพ
 เป็นดำเร้าเร้าจึกกเหมือนนกไข่
 คาร์พตางทางดงแถวทรงบี
 ให้อาบน้ำแฉกแกวหรือญญา
 ถูกชนองทองเกรียงธรรพาวุธ
 เดียงครกกรนคนหลุดกระดกกระชวย

จึงหยุดยั้งย่นรำพึงกะนั่งใน
 หรือฟังเสียงหัดโชนดังใบไธ
 ว่าพี่ไม่ปลุกทัพให้ถล่มมา
 ตะดำตะดักเหลียวแลระเง้าหา
 ดึงยเหตุฉวเวทมนต์เข้าคิดใจ
 ให้งามธรรพพันพระวงศ์ตั้งย
 เห็นจะได้เชยชมโฉมโฉมตา
 เรียกโยชไพร่นายทงซ้ายขวา
 ทางดงตามคอกใจทงไพร่นาย
 ยุกตุดค้อมควาครมาทงาย
 ทางดงนายวังหลังดงไป ฯ

๑ ฝ่ายฝั่งทองเห็นแตกเข้าป่า
 พวกมดถกกรกกรนคนตกใจ
 พอลุยกัยไรแดงแจ้งกระจำ
 ทงไพร่นายฝ่ายฝั่งเมืองดงกา
 พวกเด่นหาไพร่ก็ไม่พร้อม
 ทางคึดตามถามชาวถองเจ้านาย

ไม่รีรอจะไปหนตำบลไหน
 ทงนายไพร่พรุ่งข้างคงคา
 แลจมน้ำร่างถองทะเลพระเวหา
 ทางแตกดำเดี่ยววัดตเทยพลัดพราย
 กระจวมรอมกันไม่ได้ตั้งใจหมาย
 เทยแหยกย้ายย่นหนังไปดงกา ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระธัญเจ้าไตรจักร ไม่พร้อมพริกไพร่พลเข้าค้นหา
 ที่ไพร่หายนายทงวัดเทยตรวจตรา พบบรรดาหมื่นขุนทงมุนนาย
 บ้างคึดถกถนหอรบพบในบ่อน
 ทั่วคร่อมคร่อมไว้น้ำใจหาย
 ช่วยแก้ไขให้สลักหักทลาย
 ทงไพร่นายออกมาได้ตั้งใจปอง

เห็นจรวดนักที่ถรยา

เมื่อตอบคำทำด้วยไม้ขีดธอง

ไม้ธองครกถักขึงถึงไฟ

๑ พระอภัยใจกระเด็นยังพันผูก

ดำรวดพลางทางต้นของพระนังยา

ได้เข้าเรียงเคียงโกธต์แก้วไม้ขีด

อนุชาอย่าประมาทว่ากลาดการ

๑ พังพระพิศุรตัวรณราพินา

แต่รูปเขื่อนไคร ไคยังไมตรี

พลางเหลียวหน้ามามีกับดินสมุทร

ดินสมุทรดัดแก่นแค้นว่าคาญ

ว่าชนรบพบผู้หญิงชกนางไว้

พระบริศุรทรงธรรมกถัญญา

เหตุไฉนไม่สังหารผาญชีวิต

นวยเตี้ยที่ผู้หญิงเข้าอังกาย

๑ พระอภัยไถยดินสมุทร

แล้วตอบความคามวิสัยไวยัญญา

เห็นทไทนไธสังหารผาญชีวิต

เขาเรียงธัญการศึกไคผกหรือ

ทำเหมือนเจ้าเข้าไปได้เอาไฟลุก

จึงแก่งว่าหวงจะดวงดุกดุก

เหมือนเข้าช่องลมหมายไม่หมายหนี

คงเด็ดทางดำวาท้องกลาดกลา ๑

เขาเถาถูกเขาทศกัณห์รักษา

ขรรคมดค้ำกับน้ำคาด

คงชิมรดูร่าพิชว่าจิตหวาน

ไม่เห็นนานนักตอกบชกจริงจริง ๑

นางฉันทาฐานเบอเห็นเหลื่อหญิง

ยังรูปจริงแต่รักเห็นจะเป็นการ

เห็นรายดัดเดี่ยกวเดื่อเหลื่อแดงหลาน

จึงว่าวามนหมอนนถนวาจา

สังหาร ให้ม้วยมดุดัดงาว

ว่าคนอกนาง ให้ดวงวาย

กลับจะคิดแผเผื่อเป็นเชยด้าย

ละมิขายเขาหรือมะพระเจ้าอา ๑

อดดุดัดแค้นดะเทนท์ทำเม้นหน้า

เจ้าช่างว่าเหมือนนงค์ไม่ม้น

ราวกับถักไม้ไผดจะไคหรือ

มดมื่อเหมือนหนึ่งรายเป็นนายทัพ

แต่ไม่หยดยังคิดจกติดกับ

ชนแยบยดกตคักยอนดกตบ

เราซึ่งชัยไม่ชนะถวิลจะแพ้

ด้วยเด็ทซึ่งวันจะอินทราย

อนึ่งเจ้าเราก็นิวยระทวยจิต

หยุดพุดพดนิกรได้ม่อนพัก

จึงชนบถกชนกษัตริย์อยู่ใหม่

คอยระวังนังยามตามชกคัก

แล้วชวนพระอนุชาโยธาทัพ

หมอบพิทกษรรักษาพวงนาถ

๑ ฝ่ายโยมขององค์ระเวงวันละราช เห็นดำมารดมาในไพรพฤกษา

ครั้นรุ่งรางดวงแจ้งพระสุริยา นางรับม้าน้ำในคังแคตงคเคี้ยว

จนโพล่โผล่เวตาภาวนาภาศ อัจฉริยธำมณีเจ้าเขี้ยว

เดียงเดียดดั่งทิวตะเพนกระเจี๊ยบเขียว นางหัดถ้อยหวดหางไปกตางคง

แต่เคียนหงายซ้ายแดงแจ่มกระจำรัส ดูพรวนพรวนพฤกษาบ่าระหง

น้ำค้างโรยโปรยละอองมาค้องของคัก นางแค้นทรงไศกตงตระทศไจ

ไธ้อีกเขี่ยเคยดำราญผ่านประเทศ มาทเรศแรมเดินเนินไศด

เคยพร้อมพรักนักตนมกรมใน มาเบียดขี้ใจรทางอยู่หว่างเนิน

เคยเดี่ยวแนบนนภิมยรัต มาจำอดไธ้อักระหกระเทิน

ทงหิวหอบบอชชำระยาเย็น หนทางเดินก็ไม่แจ้งว่าแห่งใด

แต่ณดังดาวพาสมาทงัน ดันกำดั่งเห็บชโสมชโถมโหด

ไธ้ครั้นซึ่งวันจะบรรลัย ไท้ไหนจะได้กลับหลังไปดังกา

แม่นจะจับกใหม่คนให้ตาย

จึงเกยวแก่การคักเหมื่อนนกหมาย

แต่รอดตายเหมื่อนกระเนเป็นคัก

ดูจะคิดทำถาวรไปหาญหัก

จะได้รักษากายให้หายคัก

ให้นายไพร่รายรักษาทูกหน้าท

ขอให้มีเมทภัยดังโคพาน

เราบนดบของอาคัยในถถาน

ก็ควรจะญคัยออกถาดเจ้าดังกา ๖

นางนกกแสดระซัดระซันให้
จะแสดเหลียวเปื่อยไฉนนิมา
ถึงธารน้ำสำเนาเขาสังกาศ
ลงจากน้ำพาเดินตามนิมา
แล้วโถมยงทรงเสด็จฉวางจิต
แน่นมาถ่มแสดเหม็นจนกายเราวายปราณ

พระชดถนพนพรพรายทั้งชายชวา
จนเวลาดึกดังตักตักคนชน
ก็ดลตาแสดเลื่อมเงื่อมดังขร
ให้ยั้งครกนภาคอยดำราญ
รำคาญคิดด้วยว่าน้ำยศอาหาร

เคระหม่อปรนนิบัติจังหวัดควม
ตามเขยงอย่างทางธรรมกรณา
แม่ชานมได้คงดำรงทองป
แม่จะได้ไปบำรุงระกรงไกร
จะปลดอยมาไปหากินในถิ่นเถื่อน
แล้วปลดอยมาว่าไปตามความถ้อย
คือรุ่งเช้าเจ้าจงมาถนอม
พลางดบหลั่งดังน้ำแสดคดตาโคต
เขาแก้วศราราวุณฐระวง
เที่ยวต้องครุณากัดตาแสด
เหมือนหม่อตึงกับงอมรมนาค้าง
คอยเขนของคดงบนแท่นคิลาถาย
เย็นยะเยิบเย็นเหงาเศร้าดังค
ระโหยหิวหิวโหยเมื่อไฉน
เลี้ยงแห้วแห้วแม่มายดองในวัง

จึงเลี้ยงดักยชธิฐานถึงบุญญา
ชวยชพรชนชาติพระคำดนา
พระจุฬาคเณนหม่อเห็นใจ
ระยั้งระยั้งคดคดทั้งหลับโหด
ชชอยาให้ชฉนเป็นชนคราย
โหม่งหม่อในใจคดคดหมาย
แต่เคระดวยกับหม่อประดำใจ
ความนเราจะหม่อระง่อนโคต
ธนาชัยดังขรด้วยชชนแวง
ไซคิตังดวงดาวฉวางกระจ่างแสด
เห็นคำแห่งหนึ่งเดือนเดือนด้นาย
พระนุรนางนกกถนอมธรมนหมาย
ระทวยกายกับปนาทพาวคิณญา
ดักกาดตักเค้นด้นด้นเวหา
หอมสุมาดัยระบระบคิริ
ประดำนชชองเลี้ยงจังหวัดคดคด

ตะขอมขอมขอมขอมขอมในเมื่อนี้ประคองคนคนกอดอมขอมให้หลับไป ๆ

๑) พยเขาวรรตักพภกลงมา

ลงมาถึงที่หินตื้นๆ ได้

บรรณพระโขนง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กิตติยาตย์แดงหาษาทรง

พช. - ช. น. พ.
พลโยชนคณธมเอยงครนทร

๕๕
ตะเอนพจนานุกรม

ประเทศไทยมีขนาดตลาดที่ค่อนข้างใหญ่

กองอำนวยการรักษาความสงบ

๒๕๕๕

တပ်တော်မူကြောင်း

๑๖๕๗๓๐๒๙๘๔๑๙๙๙

ขาดบันทึกของชักรได้ข้างในแดง

นางนิมิตต์ว่า โธษารบ

เพลงกำหนดในมนต์ดัดแต่ง

[illegible]

ທ່ານ ຫົວໜ້າ ພະນັກງານ

ה'תש"ח

[illegible]

NEW INSTRUCTIONS FOR THE

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

๙๖๖

ကုမ္ပဏီများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း

๕๔ X A B C - ๕๗

מגן הכתובים

ทวงพ่อเบอเตอ์ดังหิกระทงถก

กรมการปกครอง

ร่างแผนพัฒนาการศึกษา

บางดวงอาจไปตกในเวลาก่อน

๑) พอดีพบคนมาซื้อของ

1. กองการเวชภัณฑ์

นางฉันทนา ไชยกุล

ไม่แบ่งปันให้ทราบเป็นอย่างไร

นางแตงตมเฒ่าบนเขาเขียว

เป็นรักเดียวแต่ต่างความ

จึงชักถามตามแต่ตรงไม่

ตามข้อเรียกร้องที่กล่าวมา

ฉันรองคิมรตไม่หมดดังนี้ จะให้กินโตอยู่ท่านผู้เฒ่า

แต่พรายแพรงแจ้งความตามดำเนา ก็ชนเถิดเราก็จะให้เป็นโรมี ๆ

๑ ฝ่ายฮารภษศกคัตถธรรตคัตถณ จึงแจ้งการกับฉนวนตามารศรี
 ดูกนหรือธรวานมพระธรณ ถึงพนมยศธรนเหมอพนมแดง
 ฝูงสัตว์ไพร่ โดยนทงกถนหอม มาพรงพรตมเพราะจะกินถวีสัตว์
 ด้วยหวานเย็นเห็นประเสริฐเกิดกำลัง กาจกทงไรคาไมรำก
 ข่ายยพธนชมเป็นทนมด้าว ผีวนรเวกกับทองดะของศรี
 ถึงแก่เฒ่าเข้าเรือนด้ามรอยบ ก็เฝื่อนมดของดะของนวด
 ทงเนื้อหอมกลดอมกลนระรินรน เป็นทงนเชยบุษดังดงวน
 เราได้กลิ่นคินกณนให้เรณูจวน ด้วยพระพระศรีอริยเรณูดำไป
 ให้อยู่เฝ้าเขาองค์กาจวาคกรังกร ถึงจะหลุดกลดงกรรมจะทำไฉน
 ต่อได้กลิ่นคินกณนเมื่อนั้น ไฉนจะได้นิมิตกายธบายบาน ฯ

๒ นางทราบความตามกรรมทวงดา จึงหยิบเอาถันดูราชออกมาผ่าน
 วางไว้บนต้นไม้มืดทงธรร แต่ดูว่าทวนเทวดาไปปราน
 ซึ่งพระพระองค์จำนน ข้ามพนมพนททกนเป็นดั่ง
 ข้างหลังทางถดงน้ำพนาถ ทานช่วยสมรคาให้กลดาคิด ฯ

๓ ฝ่ายเทวัญครนตคัตถกถณ จึงบอกความเกิดอับแสงแสดงไซ
 ซึ่งโฉมยงหลงทางมากตางไพร เพราะจะได้พบตามปรายไพร
 จงรับรัตคัตถทางใบข้างเขา จะพบชาวบ้านน้ำพนาถ
 ทงจะประพระนไปบาศติ จงพากันได้ตามตามตงกา
 พอเสด็จคำธำแดงแสดงธำนาถ คือนศวดาถเดื่อถึงห่มหิงดา
 แล้วถดงกถนหายวันไปด้นคา ถันดูชาทถวากก็หายไป ฯ

๔ จะถดงถนนางฉนวนตาพระยาหญิง จึงถาดังรรเจ้าเราได้

รับชมชมมาให้กตาคิด

ตั้งอยู่ที่อำเภอวังน้อย

๕๕ ๓ ๓ ๓
วิเทศาคริมงมเงยบเขยบถังต

ตะเภาดัดเดียบราวตะพานหิน

หอมนปนาถารพพทงจกนถนถน

อินทนิลนางแย้มเกมตกรม

เห็นด้วยสยดพดพยชมนางนชมนก

วิจัยหญิงชยากโตเตตไฉ่ม

ถึงหากเห็นเห็นดอกไม้จะใคร่ชม

๓๖๖
ชนชาวมณเฑียรทางไปกตางตง

อันโดยเลขาของพระองค์เห็นสมควร

ผู้วิเศษแห่งมหาประยาหงส์

ที่หุบเขาเห็ดดำผิงนกยูงตง

พจนานุกรมไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา

กรมการปกครอง

คุณไพฑูริก ไชยกุล

โรงเรียนวัดบ้านค้อ

นางนพดลเคียงคู่นางไม่ห่างกัน

กับพ่อป๋าเราไฟฟงโกบ่า

เสียงโกลนจาแจ้วแจ้วโก่แก้วขึ้น

นกขมิ้นทองป่องโตใบยาวจรดพื้น

ตามเพศพจนานุกรมตาม

กรมศิลปากร

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

๕๘
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

นาง ไกรแสงฉัตรชัชวาล

พินิจพิจารณารายการของกรมที่ดิน

๒๕๖๑

ให้อัปอดนันทนถื่นเรวว

คิงเวดจ์แอนด์ทาร์กอนคองคอง

ไต่จากผูกคอตมาอยู่ข้าง

ฟังแต่ฝนตกเถื่อนไม่เหมือนดุษฎี

ตั้งตำรา ไช้ ไนรยัตถกอน

เคยรชอนรณการมณไตรมเชย

เกษตรมณีจวนจวนแต่งตั้ง รทกพรพรรณ ไม้

มี มาตรมโทรพตทนามิตตาตัม

มีเหตุยากกว่าที่คิด

เมื่อไรจะได้กลับมายังบ้าน

รับราชการที่กองทัพอากาศ

๓
มาพระแพทย์มถงคตชกชกโช

โอบอุ้มมาหาความทุกข์กลางไพร

ขนาดใจเดิมใจคดียิ่งใหญ่ด้วย

๑ จรดถนัดถวัลวราบ้านดึกควนน้ำ แปลเป็นคำไทยได้ว่าเขาเขียว
ด้วยเขตคันบรรพตนั้นตดเดียว หนทางเปลี่ยวเดินออกตามซอกเนิน
มันักปราชญ์บาทหลวงเป็นหัดก้นบ้าน ปรีชาชาญชาวอริยธรรมเจริญ
สร้างศกใหญ่ไว้ที่วังหนทางเดิน ได้เจริญรักษาคามบาต
อันถูกเจ้าราชบ่เอามาฝาก ประมาณมากเหมือนคนพระฤๅษี
เรียนวิชาไตรคาโหราคี ตามบาตเพศฝรั่งชาวตังกา
คนทงหนอนชาติตยเป็นอัสตระ มาไหวพระพรหมกันด้วยพรษา
ทำบุญบวชธวัคคณนคณนทนา บาทหลวงมาชนนงบตดกพรค
ให้ศก โคม โยมญาติมาถาดถาดถาด ถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด
เห็นดวงดาวเจ้าถาดถาดถาดถาด ถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด
แล้วดูดาวเจ้าเมืองถาดถาดถาด ถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด
เพ่งพินิจคิดถาดถาดถาดถาดถาด ถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด
พวกฝรั่งทงหนนชวนกันถาดถาด ถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด
เราดูดาวเจ้าประเทศเรตถาดถาด ถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด
อันดวงดาวเจ้าถาดถาดถาดถาด ถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด
ถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด ถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด
พธธาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด ถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด
ทงถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด ถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด
จึงบ่ยามตามถาดถาดถาดถาดถาด ถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด
จึงบอกถาดถาดถาดถาดถาดถาด ถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด
จึงถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด ถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาดถาด

พรุ้งนเห็นเห็นถูกตัวเจ้าดังกา จะเข้ามาบ้านเพราะมีตาย
 ในคำที่ว่าใครตามมาก็คอย ท่านจงช่วยชิงกันให้พ้นนาย
 ได้อาศัยในแผ่นดินทำกินสบาย ทั้งหญิงชายตลอดคุณอย่าดูใจ
 แค่วานนี้ให้พบจะหลบหน้า ผู้ใดอย่าบอกแจ้งแก่ดวงใจ
 ใครรักยศอดคำที่ตามนางทราวนว คงจะได้สมหมายเมื่อปลายมือ ฯ

๑ ฝ่ายฝั่งทองปรงบาทหอดวงบอ ต่างก็ออกปากจับตัวนิ่มถือ
 ด้วยชาวบ้านการศึกได้ผลประ มผู้มีชดช้อยไม่กลัวใคร
 ทั้งอยากเห็นเสน่ห์ความทักขุภริ จะเหาะเหยค้อยข้างเข่งดังเพียงไหน
 ต่างปรักษาพาหุด้วยดี จนชวนโกธฉวยชกกลับมาเรือน
 ครนรุ่งเช้าชาวบ้านถ้ำราญร บ้างหนักบ้นคาบหอกเทยบชกเพื่อน
 มารวมรวมพร้อมพรกในคอกเรือน ตกจากเกตุพญานาคาตาดัย ฯ

๒ ฝ่ายโฉมของกษัตริย์เจ้าเมือง ย่อมดังเราเงินเงินใส่
 ไม่รอรอพอบายถึงชายไพร เห็นควนไฟระไรมองในหงพิ
 มีรอยคนป่นเกวียนเคียวรา ต่เกิดขึ้นกตาดกตางทางหว่างวิถ
 ก็ดำคณูมันคงว่าครน เห็นจะมีบ้านช่องวังทองไฟ
 ด้วยเย็นคำจ้าวจะเจ้าหาชาวมา ได้พิศพาได้ถามตามดังดัย
 คำวิพตางนางพระยาจับมาไป จนชวนโกธได้ยินเฉียงค้อยเมียงมอง ฯ

๓ จะกล่าวฝ่ายนายโจรดำดืบห้า กับกะตาดัดกรรจจำพันต้อง
 เทยวปลัดชนบทเขาเงินทอง มาถึงหนองน้ำพักด้านกพด
 ให้ฆ่าแพะแกะไก่กิมแกดัมเหต กำลังเมาเฝ้าเฝ้าโกดาหล
 เขาคาบหอกชอกประกวดบังอวดคณ พอเห็นคนขี่มาส่งางาม

ได้หมวกเสื้อเครื่องกระหนกเนาวรัตน แฉมจางดัดคันศรขั้วมา
ทงตราแก้วแพรพราวดูความ แฉมจางดัดคันศรขั้วมา
เห็นหมักมิดใจให้โพธอม มนหมัหมมเรียงรายทงซ้ายขวา
ข้ามนายใหญ่ไต่ถามความสงกา คือนมาแต่ถ้ำบ้านเมืองใด ฯ

๑ นายโถมขององค์เวงฉัตรราช พระนุรนาฏนักรบให้ทวนไทร
ดังเกศศรว่าโจรฉัตรไพร มนหมัหมมไต่ถามจะจับถึงอับจน
จำระบอชอกความนามกษัตริย์ เจ้าจังหวัดแฉมแฉมแดนดังทอด
มนฮาศัยในแผ่นดินต้นทุกคน ถึงอับจนก็ไม่ว่าจะรอดอนตาม
คำพิพธนางกษัตริย์ศรดีประภาส ท่านเชษฐาธิราชไพรมาไต่ถาม
อันศรเราเจ้าดังกาธำธงคราม หองมาตามทงถือนให้เพี้ยนใจ
ท่านเชษฐาแห่งจางแจ้งจิต ขยายคบคิดเคียดแค้นแฉงแฉงใจ
ช่วยนำเราเข้าไปเฝ้าพระเวียงชัย จะคงให้เป็นขุนนางใครางวัด ฯ

๑ นายโจรแจ้งแฉงแฉงประดาตอ เรานักเจ้าบำพนาธำณท์
ไม่วกศกศรภัยศรยาปัดกัน จะหมายมั่นเอาแฉงของกตของการ
จงปลดปล่อยเครื่องกระหนกเนาวรัตน มาให้เราเจ้าบำพนาธำณท์
จะปลดปล่อยไปไม่ทำลายให้วายปราม

จะดวงดอพอให้ไปจะได้จับ ขยายชนพนาธำณท์ให้ยาวความ
เรารู้เท่าเข้าใจไม่ไปตาม จงปลดปล่อยเครื่องกระหนกเนาวรัตนมาเร็วไว ฯ

๑ นางพิงกัจจาวชนด้วยชนพนาธำณท์ นองว่าตามคางคกรขยายดังชัย
ซึ่งท่านคกจักรการแฉงอับไร ถำมนได้ความชอกกตอแทน
ชนคนรายปลายคโมมิโทษ เป็นประโยชน์ยาวยืนอยู่หมั่นแฉง

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๒๕๖๓
อนัตตังคตตายเมอภายหอง

๒๕๖๔
ชชกขณนอยไมรหาย

แม่ตั้งหารตามเราเป็นเจ้านาย ก็จะทำไมทนมตามเดา ๆ

๑ ฝ่ายโจรไพร่โจรพาดธาญญากาศ หันประมาทตอบความความภาษา

^๑ ^๒

แต่ขุนนางยังเบี่ยงหน้าพารา จระจกั้แต่เราเป็นราชวงศ์

พวกชาวเราเขาหวาดกลัวให้เหลือ ทั้งหมวกเขี้ยวของคองประดังค

สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) กรุงเทพมหานคร

๑. นางกษัตริย์กวัดแกว่งพระแต่งอ ถอดของหม โกร่นาแทนชาตัญญ

[illegible]

นางสาวกนกพร นามะระดาหม

นางตั้งพลางหันพลางมาถามว่า ไหว พอดีใจไหมหาทางมากดางแปดง

นายคณานพ หาดทรายทอง นายคณานพ หาดทรายทอง

ถือหอกลางวัดหลวงเป็นต้นแห่ง การค้าแพลงเพื่องมคคด้วยฤทธา

หอออกทางนางตนเกาะทเนกตก ตรังจนเกษมหมายทองชายชวา

ถูกตะคนท่อนตายวายชีวา จนเวณาแตกดับพยับไพร

โจรฉกโจกตามทางมาข้างหลัง เกิดกลัวดังตะคอกขึ้นไปหมด

ถูกเกาทัณฑ์ชนทุกหนทุกแห่ง
มณฑลมลายูโดยทั่วทุกทิศ

นางแก้วหอกกตอกกตบคอบรรณ ท่งมาชบ ไทกคคคกคคค

จะหักไปไม่พออนุยกตาง ตั้งหนึ่งนาง โนมนายจะวายปรวณ

พอเห็นคนกดเบียดจนมากดง่ามา ข้าดำใจตวาดคูหาหาญ

บางรื่องควาอายนา โจพาด ฆาดอมทานเจาตุชาโววาโ

แล้วรีบรุกรบกันเข้าพันฟาด
แล้วถอยมาหาทางที่ตกลงไฟ
เสด็จไปให้ดำราญผ่านฉมบติ
ซึ่งใครไฟได้จับจะรับรบ

โจรวิเศษที่กระเจาทั้งนายไพร่
ต่างกราบไหว้ว่าพระองค์ทรงพิภพ
คิดกำจัดเจ้าฉกให้คักงบ
แฉ้ว้นอบนบคอยส่งด้รับบัญชา ฯ

๑ ฝ่ายโณมยงของกัระเวงวันเตราช พังประหลาดหลดากจิตคักกัชว
จึงปราชัยได้ตามตามฉงกา
ช่วยรบคัใครมาจนถ่าหนี
เหตุไฉนใครจกมาทักทาย

ท่านนั้นมาแต่ไหนใครเป็นนาย
เรายินตบับเนอคงเชอฉ่าย
ท่านทั้งหลดายหลดักแห่งอยู่แห่งใด ฯ

๒ ฝ่ายผู้เฒ่าชาวป่าดึกครนำ
ข้าพเจ้าชาวป่าพนาฉัย
ได้ทราบว่ามีขุดเสียกทัพ
ข้าอาศัยในแผ่นดินฉ่นทงนบ
ให้พระองค์คงด้วยเกล้าคุณคร
ฉ่นขุระแล้วพระองค์ไปจงค

แกล้งกล่าวคำสัดฉอบแฝงแกล้งไซ
แกล้งฉ่นในพดกพองพ่นองกัน
ใครจะคบเชนฉ่าให้ฉ่าฉัย
ก็คักฉัยฉ่นนารวยราว
ด้วยช่วยฉฉอยใครกขงคักคักร
จนราตรีแล้วข้าขอฉไป ฯ

๓ นางฟังคำจำจนให้ฉ่นฉ่น
เราไม่แจ้งแห่งทางที่ตกลงไฟ
เชนคักฉัยช่วยไว้ให้คักฉก
ถ้าทงไว้เราไม่แจ้งแห่งฉ่าฉัย

จึงฉ่นฉ่นหลนฉ่าฉฉฉฉฉฉฉฉ
จะขอไปอยู่ที่บ้านท่านฉฉฉฉฉ
จะใคร่ขอคักฉไปถึงไอศฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉไปหาใคร ฯ

๔ ส่วนตาเผ่าทุตคอบให้รือบได้ค ซึ่งทรงโปรคปรัคฉฉฉฉฉ
ข้าทงนบได้หามตามพระทัย
ทุกฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ด้วยอยู่ฉ่นฉ่นฉ่นฉ่นฉ่นฉ่นฉ่น
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

จะค่อยเจริญเติบโตพาเข้ามาตง ขอพระองค์คอดโทษได้โปรดปราน ฯ

๑ นางพื้งคำว่าดึกนั้นถรรณเจริญ ผดาดเกินวาจาที่อาชาน
 กังขณชบชอบความคามโบราณ ให้ชาวบ้านนำหน้ารับศดาโคต
 ถึงปากทางหว่างเนินเพดินประพาส เห็นชาวอวดอวดวาทาศัย
 กุฏิตงศาครมนันทรไทร คำถาดยัยแค้นดะชาคด้วยกวดเคียน
 คึกนอยนอยห้อยระฆังนำพั้งเด็น ตเหมือนเช่นตถกนายระนายเขียน
 มีเดาหงตั้งอมไถโคมเดียน ตามเขยรคด้วยบุปผาดารพัน
 คงหยดน้ำปราดัยยใหญ่บาน นวดทานตงค โดยไพโรธณทั
 จะชาศัยในด้านกันตักกัน จมยืนศรายบ้างหรือชย้างไร
 ชาวบ้านว่าชาวอวดพระบงกทหลวง คนทงปองไปมาโคธาศัย
 แต่ตงคทานจะก้งวุดไปทงโค ยิงมีโคเจรงคในคิศา ฯ

๒ นางทรงพั้งดักหลาพอกชาวบ้าน คงดาราญเรียนทานให้หรรษา
 พรงน้เข้าเราเชยทวนเคินมา พอพศดาแจ้งทางทกตางไพโร
 ชาวบ้านรบชกวนทแถวณนมาช ด้วยเมษชวย โฉมองจะตงดัย
 รัชชาคักถัดวาทาของศดาโคต หมายถึงให้เมษมาพชบาต ฯ

๓ ฝ่ายโฉมยงตงจากมาที่พั้ง พดางครัดตั้งให้ไปหากินอาหาร
 แถวณงเขยวเข้าในวัดมณัศถาวร ชนหน้าชานเรงฉาศิอาตย
 ถัดาศิเดยวเพยวมาถ้งหน้ากุฎ เห็นเด็กจุตโคมเวียนนอเชยรณาย
 พงโคมคนชนเชยยงคระเกยงราย นางแถวชชมเพดินเจริญใจ
 ไม่เห็นพระจะเข้าหาเวธาคำ ก็นคชรรณคทาหญิงตงตงดัย
 คงหยดยงนงตงรหน้าคำถาดยัย ประเดยวใจเค็กมาศิหาคณ

บ้างก็ถามตามท่านของบ้างร้องว่า นางวันดาถูกดาวเจ้าดังหล
จะขอเชิญเดินชนนึ่งเดียวข้างบน หนักจนจะได้เดินไปมา ฯ

๑ นางฟังคำสำคัญให้หวนหวนคิด เหตุประหลาดลูกเด็กเล็กห่มกัหนา
มารู้จักทักทายยายวิญญา จึงเรียกมาซักถามเป็นความใน
นางตะเวงเข้รุ่งรักตระหนักแน ได้ดูแลพบเห็นหรือเป็นโฉน
หรือใครเขาเล่าแดง ให้แจ้งใจ เห็นอย่างไรจึงสำคัญว่าวันดา
เด็กกำพรสบ้างนางกษัตริย์ ไม่ออกอรรถคำความตามภาษา
เดิมนั้นใครแจ้งแห่งกษัตริย์ เคยชมตัวแดงเร็นเห็นพระองค์
กตัญจะผิดจิตใจไม่ประคณ ปากคงทักถามความตามประสงค์
จริงมีจริงดังใดในใจจริง คือพระองค์โปรดแดงนั้นนอน
นางฟังตอบรับก็จึงทักถาม เด็กวันดาถูกดาวเพราะเหตุอัน
จึงถามว่าอาจารย์ท่านเขานอน หรืออาจารย์จากกฎไม่ใด ฯ

๑ เด็กเด็กว่านางท่านมีพระ โน้มนามพระอาจารย์ท่านเป็นใช้
นางถามว่าท่านจะมาเวลาดใด ก็กล่าวไม่รู้อะไรแห่งคดี
นางฟังแล้วเศร้าใจเห็นไม่ปะ ชะรอยพระพรางแพรงแดงหน้าย่น
แต่นอนก็ครกตราไม่พาห พอดศรีเดินกรายมาหลายคน
ถ้วนโคมใต้ไฟกระจ่างสว่างวัด ถัดเศวตมัจฉะมัจฉาตามถ
มาพร้อมกันอญฐันรณต เชิญชนบนถั่งเข่น โคมเวียงพม
แถวคางงาขาวเจ้าเมือขาวบาน ขอบประทานขอรักษามารศรี
พวงมูรยาบรายรอบขอบศรี มีไหมเถกหยดถึงโรพาน
แถวพรหมทรงตงโทะแกงดำรับ เบ็ดได้กับมกฉิมเห็ดของควาหวาน

หญิงน้อยน้อยคอยรับรับทราบ ^{๕๕๒} ได้จากงานจัดถวายด้วยดูใจ ฯ

๑ ฝ่ายโสมขององค์ละเวงฉันทาราช เห็นหญิงชาติชาวป่าอัธมาสัย

ได้ระเบียบเรียบร้อยคชยรับไว้ ^{๕๕๓} เหมือนนางในเวียงวังต้นทงมน

กุมารทรนดูราถวาย ^{๕๕๔} ถ้วนแบบกายห่อผ้มกมด้น

งามตระม่อมพรอันพรังทุกตั้งขึ้น ^{๕๕๕} คู่มือพรรณมุกต่องตงตรา

ด้วยพลางนางกษัตริย์ทรงประภาษ

เหมือนอย่างญาติหญิงชายทั้งซ้ายขวา

เราขอบจิตคิดจะถามตามดังการ ^{๕๕๖} ชนชาวป่าช่อนชานาญแต่การไพร

นต้นทศาคาญเกรงแค้นตึง ^{๕๕๗} ธรรมดั่งต้นทนายธมาสัย

หรือเชื้องค์พงศ์เผ่าเป็นชาวใน ^{๕๕๘} หรือว่าใคร่ถนัดอันแต่ก่อนกาล ฯ

๒ ฝ่ายหญิงเฒ่าชาวป่าอาพาใจ ^{๕๕๙} มีโชหะ โฉนเห็นคนแรกถากน

เป็นชาวป่าถ้ำระคิดในถ้ำถาวร ^{๕๖๐} ตามโบราณราชูรรังตอนไฉ

เผื่อว่าเผ่าท้าวพระยาปฐมา ^{๕๖๑} ได้บนบ่อนศอบความตามนิตย

พอพ้นผิดคิดด้วยถ้อยถ้อย ^{๕๖๒} เถาะอยู่ในแดนตำท้าวพระยา ฯ

๓ นางพิก้านามวงศ์วรจันต ^{๕๖๓} ท่านว่าต้องตามระบอบชอบหนักหนา

ชนชายหญิงถึงหกคนหา ^{๕๖๔} ดูจะหาให้เหมือนท่านที่บ้ำน

มาพบปะอะไรได้ไปไว้ด้วย ^{๕๖๕} จะได้ช่วยกันบำรุงซึ่งกรุงศรี

ให้ปรากฏยศศักดิ์ด้วยภักดี ^{๕๖๖} พอเป็นทัพรักษาให้ถาวร

พวกชาวบ้านกรานกราบดูภาพพูด ^{๕๖๗} ข้าเหมือนธูหรืหรือจะไปเป็นไทรสร

เคยชำนานาญกรหายาแต่หาบคอน ^{๕๖๘} จะฉันผ่อนคนนั้นใจ

ซึ่งมีญชาว่าระชูปถัมภ์ ^{๕๖๙} พระคุณเจ้าใดการหาไหน

ขอพึ่งแต่แผ่นดินอยู่ถ้อยไพร ^{๕๗๐} ตามวิธีดัดไม้ตรเหมือนก่อนมา

แต่ทรงเสด็จดัดพลคนเวศน์ มาทูลเร่แรมในโพธิพฤกษา
ทั้งหญิงชายหมายพระแม่เหมือนมารดา จะบูชาหิ้งตั้งแต่เจียนเสด็จการ
ให้พระองค์คงคนเข้าเฝ้าของหลวง ข้าทั้งปวงจะรอตามาสถาน
ซึ่งทูลความตามประโยชน์จึงโปรดปราน

อย่ามีการกินเหล้าแกล้งพระทัย ฯ

๑ นางศรีศกธิดาขอขมาจิตที่คิดรัก ตามดมฺกัรมิได้แกล้งแหยงใน

แล้วถามนางข้างบดงกทนต์ให้ เข้าขอไว้รูปร่างดำอังกา
ตัวนารพของต้องดัดบ น้อมคำนับทูลความตามภาษา
ข้าเป็นพินชอยพามาภา มงแต่ดัดจนนเป็นหนึ่ง
ไม่มีญาติขาดบุญประจักษ์กต บาทหลวงรักเพียงโฉมให้หมอง
ข้าตบตบปลาดายขาวผ่อง ใต้ตบตบมีเศษดังเกล็ดไข
นางกษัตริย์ศรีธิดาหงส์สาร ข้างอ่อนหวานวาจาขรณาชัย
จะขอเจ้าเขาเป็นลูกกรวมเกย จะยอมไปหรือมิไปอย่าได้พราง
ฝ่ายต้องนางคางคานบอภิกา ข้าพระบาทประคิพทษ์ไม่ขัดขวาง
ขอเป็นข้ากว่าข้าจะวายวาง พระแม่นางเมตตาได้ปรานี
นางศรีศกธิดาทรงเรียกนางโกธ แล้วอุบได้พันองทองสองศรี
จะคอยท่ากว่าพระจะจรด มาภูมิจะได้ขอคือขจรชัย
แล้วโฉมยงทรงรินสุราให้ ตามด้วยดมฺกัรมิได้มั่งคั่งมาน
ทั้งพินชอกับบรรบประทาน ตามโบราณรับรักด้วยภักดี
จนตักกรับบรรดานางผัวร้าง ถวายบังคมตามารศรี

เทพองค์องค์ดาญมาร อยุ่ทวนวศพนางวันตา ฯ

๑ ครั้นรุ่งเช้านายบ้านชาญดาด ไปหาบาทหลวงชุกฏมา
แล้วแจ้งความตามอุกฉาวเจ้าดังดา จะคอยทำพบพระจึงจะไป
บาทหลวงฟังเรื่องราวเห็นว่าเกินฉาด รู้จักคาดคนค้ำมีไหน
ซึ่งอรังหวังจะเอาเราไปไว้ ทำกระไรหนอจะมัดให้มัดความ
ฝ่ายชาวบ้านจำเห็นของค่างงดกษณ อยากรู้จักเพราะอะไรได้ไ้ตาม
พระช่วยสอนรณราญการดังความ ให้ทราบปรามยุก็เชื่อก็เป็นไร ฯ

๑ บาทหลวงว่าอย่าประมาทชาคึกขบ

เหตุจากรักกลัวความตามวิสัย
เมื่อก่อนเห็นมหาชาดอย โกรธเหมือนไฟฟืนฟืนให้ร้อนทรวง
แล้วเรารู้อย่างนางแกล้งหลง ถูพระดังมาราญบาทหลวง
ได้ผด้อรณราญการดังไป จะไปร้องร้องเหมือนคนดูเบา
เมื่อยามคมโคฟงกรณดงขาก จะทอดยวักเลศค้ายคองอายเขา
ถึงแม้องค่างงดกษณจะรักเรา พวกคนเก่าเขาคงกันด้วยฉันทา
หนึ่งอำมาตย์ราชดอพอชทรดกษณ เห็นเจ้ากรวณกันคึกขบ
คอยยุยงดงโทษโจกนา ไม่รู้ว่าโจนางจะอย่างไร
แม้ ในมยทรวงด้อยด้นทศเที่ยง ถึงพาดเพื่องพดั่งแพะแกะไข
ด้วยรบพุ่งกรงผดกเม้นกัก โน เห็นการใหญ่หลวงด้นพันก้าง
พระดังมาราญครเม้นมราก็เลศ กงคองเชือกคดคายเมือภายหลัง
เราเป็นแต่เมื่อยจะคอยทั้ง แดงาครนนางมาคางคอย

กรรมไปให้พบประดับหน้า
หนึ่งเดนาข้าโทงใหญ่ค่อย
ดำริพลาทางออกมานชกถา
ถึงเก่งเย็นเห็นของนางนางเธอ
พอโฉมยงตรงมารับก็ยืนยั้ง
ถกตั้งปราดัยได้ตามตามคัก

อยู่เพนช้า โฉมเงาจะเส้าร้างวัย
เขาจะพลอยโทษว่าช้าเพราะเรา
ให้เด็กนำหน้าเดินลงเนินเขา
แก๊งเรียกเห่าศิษย์หามาพาที่
ชั้นหยุดนั่งเก้งกอดบนเก้าอี้
พระบรื๋มาโยโมไฟรวน ๆ

๓ นางกมเตजाเตาทองเมืองมณฑล
แลกรมหน้าชาโสรจะชาพน
ได้พบปะพระคุณจารย์ด้วย
ช่วยถึงด่อนม่อนผืนภริมา

[illegible]

๑ นางพริกขี้หนูเงินตะเทินคิด พดกกิจคิดระคายรังคายถ่มอง
เมษคคณการศึกษด้วยตรรกของ ทงพวกพ้องเด่นาพระบาท

ให้สร้างเมืองใหม่ร่มดมทบท
ครันตามดอสดวงใต้ทวง
เป็นตึกคึกคึกจนให้อนอน
ซอพิงพระอนุชิตอย่าดูญใจ

๑ พระบาทมัจจุคคิตดังดาว
เพราะมีห้อยกับมัจจุคคิตดา

วิชัยกนทนครเข้างยทช
แม่เพลิงกาตผดายุแม่ดินต้นชีวิต
เชิญไปหังดังธารพระบาทให้ลง
แม่คึกเคอเหตอธนาคังอาคมา
แต่เคยวนศัรวัดตพดคทท
เด็คไปให้ถึงเขตมเวคณัง

๑ นางกำนัลรับคำแฉะว่า
จะขอตามหาพระนักษรรวม
แต่นารพของทองดอง
จะขอเลี้ยงเคียงริศเหมือนนชิตา

๑ พระบาทดีใจให้อนุญาต
แฉะกพานารพทงพณ
กอดศัรวัดในมณชัย
แฉะเรียนทงด้อยตพบเทดกตาม

จนคึกกณมัจจุคคิตดังกรุงศรี
เขาเป็นมัจจุคคิตให้หลบไป

จะแก้กณการคึกคึกใน
ช่วยแก้ไขคึกคึกดังกรุงศรี

แจ้งวิจารณ์ทางธรรมด้วยพระ
แม่ทหาไม่บ่ไม่มฤท

พาชีวิตเรารวยกายดี
อานาญทชยอมแพ้แก่บุญญา

อย่าเพ็ดดองความคิดเป็นคึกคึก
จะเอาดาหามตามกาดัง
ไม่แจ้งการคึกคึกดังกรุงศรี
อวยรวิงวาทการจะนาพณ

ไปเมืองหน้าไปคดด้วยางช่วยณ
ไปเขตคึกคึกดังกรุงศรี
คึกคึกใจรักเป็นหนักหนา
จงไปรบปรานให้เหมือนใจปอง

พดางโงวทผดกณังนางทงดอง
เข้าในห้อยให้คึกคึกวิชาการ
ให้คึกคึกดองดังเหมือนคึกคึก
กอดการคึกคึกดังกรุงศรี

ให้ตั้งนางพลางจารึกษาไว้

ต่อเมื่อโรบรบถึงกับชน

คุณงามดีดั่งเด็กโง่เขลา

จึงผ่อนผันคิดความตามอุปาย ฯ

๑ ทังตั้งนางต่างคำนับรับหนึ่งดิษ เขาได้มีเอเลียดไว้ให้หาย

แฉกพามาบังมดตงกราย

ช่วยถวายเป็นของทังตั้งรา

แฉกตกตอของวังเรียกพวกชาวบ้าน มากราบกรานเตรียมกายทงราชชา

กระบวนแห่แฉกถาดลาสาธา

ด้วยเหตวารัฐบพนศรบริบ

รณมาเทถึงถาสากระจาก

เทียบมาหักศอกเหมือนจักรหัน

ฉัตรระย้าจามรชอนครวน

แฉกถวนพัน บุปผาสุมาถ

เพราะเหตวาชาวบ้านนันทนทศ

รุกคืบคืบแรงประตบตบต

มาเรียงเรียบเทียบบริบทัน

พระบาศทอตงกนางนงคณ

พวกชาวบ้านมาจับอยู่ดรรพเดี่ยว เขมุดัดจกตบรักษาอาณาจักร

จงเปรมปรีดมรยงโศลกษณ

เป็นบับบักปกเกล้าราชวงศา ฯ

๑ นางกำนัลบริบทอนกโรคน แฉกออกโอรสช่วยสวดคัมภีร์ด้า

ขอเป็นโอรสได้มนต์ด้วยศรัทธา

จนรู้วาทะวางในทางบุญ

ขอพระองค์จงบาชยอยู่ภายหลัง

แมพธาดพลตักเค็ดช่วยเกอหนน

โตมาถึงพงพาพระการัญ

ไมถ่มคุณคุ้มช้วนจนบรรดัย

แฉกกราบตาพาดตงพันของหญิง

ค้อยเดียบตงจรเจเนนไศ

เห็นมรเืองเครืองบุปผาสุมาถ

ทังชาวไพรพรหมกันอญชด

นางโอรสของทรงรถกระจากกระจาง

ทังตั้งนางนังหน้าเป็นตำรวจ

ทหารโหโกถาพนาถ

ตองนารับบริบททจร

กระบวนแห่แฉกตั้งระระของ

เดียงกักก้องกลางทางหว่างตงจร

มีขงตำนำหน้าพดาก

ประทบัร่อนแรมนาหลายราตรี

ถึงแดนถากดำพันตะวันพอบ

เจียบดังบดงค้ำพนาดี

อันเนอนกถึงค่างบางชน

ไม่เห็นมีเหมื่อนทุกแห่งให้แกลงใจ

จึงเชื่อนขรรคตรึงดังให้รงรณ

ริมบวรพตเรึงผาพชชาสัย

พวกโยธิตมของบ้างกองไฟ

ระวิงระไววงเวียนนถิตเปลี่ยนกัน ฯ

ศรีสุวรรณอาสาตีค่ายดงศาล

๑ ฝ่ายโสมมของคณะเวงวันดารา

เมื่อได้ยาดันยามวิโยคให้โศกศัลย์
เรียกยุพมาศดูล้วน
มาเคียงบรรจกรณบรรทมแตรขมเรย
ตั้งสารเจ้าเจ้าสร้อยมาพดอยยาก ปราศจากหมอนพิศแดงลูกเขย
มีเคียวากกรากกร้าเจ้าเคย มาชมเรยมาคางอูยกลงไพร
เจ้าขวัญอ่อนนอนเรียงขยเคยแม่ ไม่ห่างแหงนดรรพวงหอดับโหด
แม่ไม่ได้ยาดันประหัดใด คุยบ้าใหญ่เน้นเย็บเย็บดำเนียง
แต่โพดเพดเรไรกในเรือ่ง ไม่เชื่องของเดียงดังคังคังเคียง
ทองเนอมกวกทองมเขยบดำเนียง เห็นคเคยงออย่างป่าพนาตย์ ฯ

๒ ฝ่ายนารพของดงตภาพ

จงทุดความความร้อยในใจ ค้างคองกราบบาพาดขมาดัย
คำแห่งนมเจ้ามาเทพารักษ์ นมา ในแนวป่าชชกาดวน
เขาตั้งด้อย ในถากถาพัน ตักขศึกครึกษาพนาตัย
มีโคมาชารกษดกตักต แดงฉกรรจกนตักต ในรูฟ
จงเยือกเย็นเวณว่างหนทางน กินเคยหมคมิให้พบทงศัพ
แต่ทางตรงดงทุ่งกรุงตึงหด มีโคมผู้โคเคนไปมา
แม่วณนภยตั้งไรมา ไม่แหวะวนเวียนวงตรงหนักหนา
จงทรงตราแก้วกันชนศราย ฯ

๓ นางทราบความหาวนไหวฤทัยหวาด

ก่นปนาทนกพรนพระขวัญหาย
จงวาเจ้าเจ้ากรวยยาวาวาย ไม่กตวคายหรือมาคางอูยดวยน

ชื่นใจแม่เลี้ยงเขารักมเหสีใหญ่ แผ่ญูให้พรนศวนกกดวง
 ถิ่นบรรดาพันทนต์น ถัดทักถ่วงแก่งท่าแข็งใจ
 เจ้าเรือนรืออยู่กับทวนอาจารย์เฒ่า ทานบอกล่าถ่วงไปถึงไหน
 จรดข้อคัมภีร์อย่างไร จงบอกให้แจ้งจิตในภิกษา ฯ

๑ ทงต้องนางต่างคำนับอภัยจาก อันพระบาทบาดคั่นกนกหนา
 รูดยไทรเพชเชศศิธา เหมือนเห็นท้าวคืบคองภพไทร

แม่นประมาณการอันใดก็ไม่ผิด ภิษากิจกรณาอริณาดัย
 พอสัตว์เห็นเป็นอย่างไร ในดวงใจคิดแต่เจ้าเวจการ
 ซึ่งให้ข้าพาพระองคเษทรวง เกิดศุภณรายแรงกำแหงหาญ
 ขอบัญญาอาณภพช่วยประบวร ให้งามรฤกษาประสารณ
 อันคงครวราหูกฤษศรีย คมกรหุดแค้นแค้นแค้นถึงหด
 ถิ่นดังประวางควานในทวนทวน ย่อมแพ้ผลดาดดาบารม
 ขอพระองค์ทรงคิดพิชิต ตามโบราณท่านบำรุงซึ่งกรุงศรี
 เหตุณตปรมนิตบรูพิ กิ่งปราบฝ่ายแพนแผนนหก

อันหนึ่งครมเฒ่าเจ้ากา เกณตถก่ายมิดุญประยุคัก
 แดงทวยวาชักทักขัก จรดถนกรวมจังหวดบรูพิ ฯ

๑ นางทราบคำทำนายนกลายจิต ช่างบถกษณยดวารพิชิตบัตถ
 จังเสแสร้งแก่งจ้าวพระบาท ทานเหตุดักแด่นัดใจ
 เรขอบอกเจ้าแต่ทวนนทรวงยังอก ขยาดเยงหุดกเจ้าจางแจ้งแฉ่งไร
 หือทานจวราชกับพระอภัย คงจะได้มิดเป็นคู่กัน
 ทงต้องนางต่างจวราพเจ้า ไดยนทานนจรงทุกถึงดรรพ

ซึ่งจะได้พร้อมตัวอย่างโรน

กระหม่อมฉันได้ชักให้ตกตาย ฯ

๑) นางพึงความยามตักน้ำรด

๕
พระอนอกอภัยพระทัยหาย

๓๓๖๒๖๖
ศกนงพระธมมยแฉวใหฮาย

ข้างเคระหรัยพโณนกระไรโดย

เมื่อทางชาติศาสนาเป็นชาติก

๓ ๑ ๓ ๓

อัตราส่วนรวมเรื่องเคียงเทพย

[illegible][illegible]

นางพุกพุกแดงตะกอกตะกอน

ด้วยอำนาจแห่งจิตพิเศษ

๕ ๔ ๓ ๒ ๑
จนตมอภกทตงตงตงตงตง

~~ถนนวิทยุซอยรัชดาภิเษก~~

กระทรวงมหาดไทย

เก็บภาษีศุลกากร

ส่วนารพของสัตว์ป่า

โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ

ด้วยรถบรรทุกขนำคณศรยพธ

การปกครองปกครองปกครองปกครอง

ศิริราชพยาบาล กรุงเทพมหานคร

ספר חינוך

จะชื่อบุคคลนั้นจากมติของศาลฎีกา โดยที่มติของคณะตุลาการศาลฎีกา

အထွေထွေအကျဉ်းချုပ်

พระตำหนักประทับพักผ่อนของ

[illegible][illegible]

กล่าวประโคม โคมขององค์พระ

ศุภกวีนิพนธ์เพื่อพ่อของชาติและชาติไทย

๒) อัตราส่วนที่รวมคงไม่เปลี่ยนแปลงของ

ตัดต่อเพื่อของดอยเขียมมเหตยมนังฮู

ความหิวเอกราช

๓ ๑ ๒ ๔
เที่ยวเรือนทรงรถมอญคนเดียว

๕
ตริยัคฆเมฆวิเวกัตถ

แต่งระยียบตบเงาภเวหาเจียว

ดั่งธารนกกตออยู่แต่คนเดียว ให้เปล่าเปลี่ยววุ่นหวาดอนาถใจ
 ทนหนาวค้างพร่างพรหมสละหิมะ พอลมหนาวพัดพัดพัดพัด
 ถึงลมหนาวหนาวยิ่งจะผิงไฟ แต่หนาวใจจากลมทุกคืนกัน
 แม้นคู่ชีวิตกันทุกนัยน์ เหมื่อนหอยหุ้มผาทพยดักดับฝัน
 หอมบุปผามาอยู่ไม่ยั้ง ไม่ชื่นชื่นรณรตพามา
 มนต์ชาติพอกดับกลิ่นประทุมหอม จะชอนชอนโน้มนวดนำดังดั่ง
 ดั่งโรรินชื่นชุ่มจะเย็นบาน ผูกกำเกสรจรโรย
 ภูมิวันนบเคยไปเรยอื่น มีนารนรชชวนให้ทวนไทย
 นาคางพรหมมโหยมาใบกบใบ จะวางโรยร่มเหมือนดังเคียนเคย ฯ

๑ ฝ่ายโฉมงามของคฤหาสน์พราหมณ์ ระวังภัยของคฤหาสน์พราหมณ์
 เห็นเจ้าท่าทำเนียบข้างเรือนมยุรา นางรณเรยชื่นใจเหมือนนริศา
 แดงเรศชนคนถนมนางอวดให้ หวังจะได้รับประทานหวานหนักหนา
 ผิดใจดังอันแทนนมา จึงได้ใจนางผู้เพียงบุตรี
 พอเคียนเที่ยงแสงดังดวงดังใจ ลี้นนระเยียบน่านว่ามาธานี
 นางกษัตริย์ศรีดังรักษาของนารี เห็นแม่นมวันนวันจะมกัย
 แม่จะรับอภิวาทสรวาท ซึ่งด้านกเขาเซินเนินไศล
 ให้กุมกรของมืองบักเจ้ากษัตริย์ ตามวิสัยดีชยาฤดาการ
 แดงไรดกคนครัวทรงดักรับ ประคิษฐ์ประดับรับเพลงจึ่งเจองาน
 รอยพระปรมาเศวต จงทราบดั่งดั่งพิศซึ่งดั่งจา
 จะบำรุงกรุงไกรให้เป็นสุข มาได้ทุกข์แทบซึ่งจะดังขาว
 รอยคุณพระปรมาเศวต เด็ดจากรามกุมกรของช่วยบึงกัน

ยังเที่ยวค้นหาครอบครัว

ควยโลกดินเห่ชนมนษยตตเตยตาย

เทวดาอาเพศให้พับรด

เสด็จทอดกฐินของค้อยมของหมาย

นางไม่ทอดบักดบักนพพพระกาย

เห็นศตบศดาบศตบศดาเข้ามาของ

รียบศราราคพระหัตถ์

ตะกิดครีตปลอกตั้งนางทั้งสอง

ไม่เยอนเยอนยั้งพวงพ้อง

เหตุด้วยคดียมนต์จักรกัณหะ

แต่ในสมัยของเจ้าตาก...ให้เกียรติยศ...

มณฑลหวัดหวัดวังง้งยงกง

4 4 1 2 3
MUNICIPALITY OF MARYBORO

๓๒๓

ฝ่ายกองกลาง

ศิลปากร

ព្រះបាទសីហនុវរ្ម័នទី១ បានបង្កើតនូវប្រព័ន្ធនៃការប្រកាសព្រះរាជក្រឹត្យ

[illegible]

๒๕๖๓

หกดมดงนงตบเหมอนคพาย

หมักกล้วยตากผงดินตกใจ

๑ โฉมเฉตาเล่าเรื่องให้รู้แจ้ง

พุดต้องแสงจันทร์ยลหว่างกลดาวเอย

1. 2. 3. 4.

പ്രതിപാദനം

[illegible]

126

१ ५३-१ ७७ ७४

2000

ไปเมืองรองดงหนองโก

ต้องไปปากเหมนเช่นกุ่มภา

ตลอดจนมีพยานที่ดี

เชือกทึบคั้หตุค โดคโคตตต

นางสาวนภาพร นามะ

อุปมาเหมือนอนาจะดินอันขุด

ด้วยเดชการบุญบุญฤทธิ์ มนต์วิเศษเร็ดหลาบดงกราบกราบ
นางกษัตริย์ตรีธิดาตามตามสั่งดีย์ มั่งรื้อไวร้ายกาจมาอาชหาญ
เป็นนักษัตรดั่งหรือรางควาญ หักถ่านหักถักแห่งอยู่แห่งใด ๆ

๑๑ ข้าย่ของทอดพลอดใคร่จะชด

ด้วยฉันทะกรรตังเหมือนอย่างไม้

เสียงด้องแต่เราพอเข้าใจ ด้วยมีโคกุดจามาจำนาน
มีนบอกว่าข้าข้าย่ของทอด เทยเจ็ดดอดดั้นเรือนเพือนัดถาน
มาขยถาร่าเรือนดำเร้าการ เป็นกษัตริย์ทางเทวาวาญฤทธิ์
ให้เหยงหาถารพดดั่งมีเอื้อต เขาโมเร็ดดั่งกับกถันใดหิต
ซากินเนื้อเอื้อตของเบ็นเพือนัด ใครจะกรรตังในอวยถวาย
เวณแต่คราร่าหัดไม้ดี ทานาญเวณนพในหินหลาย
โคกุดมาซากินดั่งดินถาย ให้โถมถายไรจะทางพา
จะกรรตอดเอื้อตเทยถักใหม่ จะกรรตังไปเช่นเข้ามารศรี
กว่าจะหามาได้ใช้เทว มาขยที่ถารดำราญใจ ๆ

๑๒ นางโถมยงทรงพังให้ดังเวร มนต์วิเศษดั่งดั่งดั่งดีย์
พลางปรกษาว่าใครเห็นเบ็นอย่างไร มนต์จะไปเป็นชาเหมือนพาส
แต่ด้วยใจหมิ่นมณิกนถิต จะดุดเค็ดดั่งดั่งดั่งดีย์
ประการหนึ่งซึ่งจะพาไปราญ จะย่ายหญิงชายให้อวยปราณ ๆ

๑๓ ทั้งดั่งนางต่างเร้าเร้าครด จังว่าครนจะโคกุดหา
จะหาไหนโคกุดเหมือนนบประจัญบาน ใครดั่งมดถาญวันไม่มรตย์
นพาคแพนแต่คราพระราหู จังยอนมอญด้วยดั่งดีย์

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ทงขานมคักจกตรกไตร

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ประการหนึ่งซึ่งจะมาในบ้าน

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ว่าโถมของนางเจ้าแผ่นดิน

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
แม่นอะไรให้ฉวยฤทธา

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ให้หน้าตาใหญ่ยกไปตาม

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
จะได้อะไรดังหารมดาญไพรีน

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
พระบอดัดสอนสั่งหวังภักดี

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
พบไพรีนร้ายหยาบช่วยปราบปราม

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
มันจะทำเนียบคเป็นนเป็นเชียนหนาม

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ช่วยปราบปรามพวกมันให้หนีไป ๆ

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
๕ นางตรัสตอบชอบแล้วถูกแก้วแม่ เหมือนให้แกลเห็นทางสว่างไสว

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ข้างรอบคอบรู้ตัวว่างมาทวงใจ

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
เหมือนแม่ได้ดวงตาพระบอดัด

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
แล้วเห็ดของความปราถน้ายายของคอก

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
มีใครขอชว้างแล้วอย่าหนี

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ช่วยรักษารถอดดาที่แทนพาร

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
พาไปให้ฉวยฤทธา

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
แล้วแต่งของคทรวงตั้งพ่ายด้วยกริชขบ

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
กระนั้นปลาดบ แปลงบับจับเวลา

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ให้พ้นของต้องนั่งในทองคร

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
นางนั่งหน้าเต็นรูกงตงาม

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ทงพวกไพรีใจหาญแถมจรวานหอย

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ตะลึงอชว้างมาแต่คไม่เร็ดคราม

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ตงนมคักรูรชานาญการังกรรม

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
บ้างเร่งตามท้ายชว้างเป็นคารว

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
อายของคอกตงคอกมอเจ้าถอยแยก

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ชอกแตกแตกเร็ดกตมตงคอกมอ

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ชนภเจ้าเตกามันพาบดิด

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ทหารหิวดหอยบังไม่ทงนาย

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ถึงปากถากถาพมเห็นควนพดุง

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
เป็นฝูงพดุงพดุงพดุงพดุง

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
เตียงครกครกคตคตคตคตคตคต

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ไม่ทงจกรายกถาวคตคตคตคต

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
พวกโยธาให้ตงตงตงตง

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
เห็นอายของคอกคตคตคตคตคต

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
บ้างหอยชอกขุดคตคตคตคตคต

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
พระบุดีตงตงตงตงตงตงตง

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
พวกมันไปไหนหมดหรือขบคตคต

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
ไปไม่เห็นมารมอชว้างในคตคต

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
อายของคอกคตคตคตคตคตคต

๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
เทวดาโคคตคตคตคตคตคต

๑ นางฟังคำชาแต่เห็นแต่ศพ ชำกตั้นจพรหมวังดงยังจำได้
 กระตุกหนังขึงกลดมนทรวี จึงตั้งให้เกบเจ้าเมวอึกค
 จึงปรึกษาว่าเราเข้ามารบ มีคำจทอนหักถกถวเอาตัวหน
 ทรนวาไปไกลดาอยู่ชาน กตจทวนหมันจะกอบมาจับคน ฯ

๒ มุทาวาถาพระองค์จะทรงปราบ ให้รับคาบเชคแก้วน้แดนถึงหอ
 ชนพอกฉมโตเห็นเป็นถกนช จะใช้คนตีประยุทธุดทำนของ
 กอวจะหาอารักษชอนคักกตช ของตักกลาเราเป็นเจ้าของ
 เจ้าโรมรณกันเองคนเกรงกรของ จงระตของตามเดห้ประเวณ ฯ

๓ นางกษัตริย์ศรีศรีคอบชอนแต่ฉก จำระปลุกสำดงาปไว้ปราบผู้
 ด้วยศวเราเจ้าคงหวดบรูพ จะมอบให้คนไว้ ให้พระกาอ
 แดงเกณทให้ดำราชวำให้หำใน ประเดียวไปปลุกเสกเจ้าเรจำคอง
 เจ้าฉำกรของรของทรงของนงกรณ ทำนมาเนนถักเทวณ
 เครื่องบูชาดำรพดให้จคอง รณมิงเบคตกนหมพัน
 หงเทยนรูปโปปผาดำรพน ถิระให้ระคนทนเจมเดรจดำเรจการ ฯ

๔ นางกษัตริย์ศรีศรีว่าเวถาน จะบิทรพดทอวธำรภักษาคำด
 ถววยกรทอชวำให้ดำราชว เจ้าตามมารคาพัยนจะตอนไว้
 แดงจคองแคงดงพณชองนอย ได้เสดอ้วยยออดแซมให้แจ่มใส
 นางแคงชงคักทรงกรของทองประไพ เดค้ำไปทนาคำดอานชดา
 ให้โพพรหมอฉมของคเป็นวงกว้าง ทงตองนางนชมายทงชำยชวา
 ประโคมแตรเชวชงกตองดงกกา นางฉนฉนทชคกรยอนระทวย
 แดงวำร่ายนวยจะประปราชบาท กรทอจวาคไว้จงทอชดด้วย

ต้องบอกรู้เพื่อนตามงามระทวย คำเนินนวยนาดกายหมายมิ่ง
 แล้วยังบวงสร้งค้ำดวงวิเวก ทงทุมเชือกขจรระอ้อนเลี้ยง
 เสร้งดังเวรเคียดวายไฉนเรียง ทงหมากเมี่ยงมั่งดำดูราบาน
 บุปผาพวงจวงจันทนกันขจร ทงเครืองดังระเรวทงศาวหวาน
 ขอศักดิ์ดังชฎาทรงคองพระภาด มาถึงค้ำค้ำสำหรับช่วยคัมภีรอน
 อันแฉกแฉกแฉกคั่นกันนาราย ขอถวายเป็นเวรวิเศษดังขจร
 ขอบุญครองชนชาติราชบุตร ให้ถวายเป็นทงเกาะดังกา
 แล้วยังบอกรู้เพื่อนตามงามระทวย ถวายดังค้ำค้ำทงชายชวา
 ให้ค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำ ทงค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำ
 เป็นแสงรุ่งเรืองดังดวงจันทร์กลางคืน เห็นพระภาดกายแฉกคั่นกันนาราย
 วนดังเวรเคียดวายไฉนเรียง ทงหมากเมี่ยงมั่งดำดูราบาน
 กรนอันหนาอันน้อยด้วยดังขจร ทงค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำ
 อันเรดแฉกแฉกคั่นกันนาราย ขอบุญครองชนชาติราชบุตร
 ขอบุญครองชนชาติราชบุตร ให้ถวายเป็นทงเกาะดังกา
 แม้ไม่ว่าตามัญจะอันตรา แล้วยังบอกรู้เพื่อนตามงามระทวย

๑ นางละเวงเกรงกราบไม่หยาบหยาม รานานตามอัยยิกญา
 ขอบพระภาดค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำ ขอบุญครองชนชาติราชบุตร
 ขอบุญครองชนชาติราชบุตร ให้ถวายเป็นทงเกาะดังกา
 ขอบุญครองชนชาติราชบุตร ให้ถวายเป็นทงเกาะดังกา
 ขอบุญครองชนชาติราชบุตร ให้ถวายเป็นทงเกาะดังกา
 ขอบุญครองชนชาติราชบุตร ให้ถวายเป็นทงเกาะดังกา
 ขอบุญครองชนชาติราชบุตร ให้ถวายเป็นทงเกาะดังกา

๑ ฝ่ายโณมยของคณะเววณิดาราช ปราบมีคำสั่งทุกขทัชชหีณู

ยังรัฐจะประจักษ์กับคนเป็น เห็นจวนเย็นยกทัพขับโยธา
เขาเชือกหนังวังทองชัยของคอก ขย่ำให้ตอคัดไปใต้พิภพธา
มันฉิ่งหนักชกเชือกให้ซ้ำซ้ำ พ้อโยธาทันทรมทรา
ออกจากคงดงทุ่งกรุงชิงทอด พ้อพบพ้อพวกตามหลดามัดดอน
นางกษัตริย์ตรัสถามความนคร แฉวบริษณเจ้าเขตินเวศน์วง
หยุดประทับรับขุนนางท้าวหน้า ทั้งพ้อกลาทัพกลับมากับคง
ขอโทษควักถวักด้วยพ้อพ้อ เพราะการดังหลดทวทุกควคน ฯ

๒ นางมัญจาวาเราไม่เอาผิด ด้วยดัดกลังกับเจ้าดับต้น
เราจุคเณเราถ่อนเราชอนกอด จมวงกรมเราใจได้เมือโพยข้อ
พ้อกเขามับเมาให้เราหลดบ จึงเจยทัพไทยใครจะได้หรือ
จงรวยกันฉณแปรคตแกมมอ เราไม่ถยโทษาเดนาใน
แต่ถกถามชาวราวเรชมมของมถก ทราบว่าศึกยังอยของทศรางใหม่
ไม่ตามคณเพราะว่าถณญ่าใจ นางเราใจคงมถกตหาเบนก้ารับ
ขย่ำประนาทราชกรท้านทงหลดาย สักไม่วายแต่ถวันนจะดับ
เร่งระตมตมทบไว้บริบริบ เร่งก้ารับด้านทงขย่าวางใจ
แต่ถถ่าความตามแตกคองแยกย้าย คนทงหลดายเวทนานาคาโหด
นางเรียมภาวชาวมาด้วยอถย มาโปรดให้เดียมฉาดารพัน
ทงเงินทองถ้องแพนทแจกชาวบ้าน ทงถุกหลดามเล็กใหญ่ขย่ำโพรตณทั
พ้อกโยชัคใจได้รางวัด คางพากันกรามกัมบังคมดา
นางตั้งให้ขย่ำของคอกขยัคกถวาง

เกณฑ์ขุนนางกลดอมเกลยงเดยงรักษา

ให้ดูบเล็ดเร็ดคคคามธรรมา ก็นอูฐพาควายวัวควายมอ
ถ้าหนูแพะแกะเจ้าถ้ากระต๊อ มันก็คิดเหมือนเช่นเป็นกระต๊อ
ฝ่ายทหารการศึกได้ฝึกปรือ จะแก้มือเมื่องผลถึงครกความ ฯ

๑๐ พยเจ้าคำรว่ายังหระดังฆราว มาหนึ่งชาด้นเฮะตรงแถวจึงถาม
ไปเดี่ยท้อปราคาดังกรรม โยงตงามกว่าแต่ก่อนร่อนอะไร
หรือไปรบพบรักจึงหนักหน่วง ไม่อดอดงดังคักกักไหน
คุ่มองราวราวกับจิตอันไหน หรือคุดับใจโรเพราะใดก็ ฯ

๑๑ นางตะเวงเกรงกราบไม่หยาบหยาม

แต่ไม่บอกออกกว่าเซพาท แดงถ้าความความรบจนหลบหนี
เจ้าแต่ความตามใจกันคนกัน กอดเป็นทักกันแห่งแกล้งฤทัย
พดางเซ็ดชนคนอันบอกกันใด จึงผวพรรณนุคละของให้มองไฉ
ทำตามดองระชนกันคนกัน ถวายให้พระมณเฑียรวันทา
บาทหลวงตรึกความตามคารา ไม่รู้จักทราบดีหากหนักหนา
กำหนดคนพนมบุตรทักทวง จึงบอกถวาทองอยู่ในใต้แผ่นดิน
เกิดตรงไหนไซ้เหล็ชเหมือนเกล็ดขก เดียงคังคังแตกพังรุ่งกัณ
มนุญเราชาวเมื่องเรียกเกล็ดไป พนแผ่นดินก็เป็นไปรงชนทรงพน
ได้ผดกันกัณนเษเหมือนเจ้าจันท์ เพราะปลัดของไปรงเปดวกถันดินถัน
บอกแล้วฉนิชมหวานดำราญใจ ฯ

๑๒ ไฉนพระกำดั่งยั้งพุก พยมีทุกถ้อยดามารานไร
เป็นขั้วความตามพระพระอภัย แต่ไม่ให้ดำรงค์บุญนเข้ามา
นางรู่แจ้งแกดั่งดี โหยงหยุก บาทหลวงสุดดังอัยจึงให้หา

ก็องตามก้าน้ำทองเขาวินาศ แล้วเปิดศรากล่องธนูออกอ่านความ ฯ

๑ ในตำราว่าพระองค์ทรงตัวศักดิ์ ดับกษัตริย์คำดมาภาษาสยาม
 มาหุยกษัตริย์สมุทรวินาศสงคราม เพราะมีความเดชะให้อาวุธ
 คัดถึงวันตีญญาเจดีย์ศักดิ์ มีคันทนแห่งหนาย้ายดาม
 เจ็ดบนเนตรเขษฐานาราย ถึงยามนชนกจะขึ้นทุกคืนวัน
 คัดถึงคำร่ำว่าคองหยาทพ ไม่ได้รับชอญของประคองชอญ
 มรณกตณเพอเหมือนเจอนกน ถูกรักพิศว่าดเพียงบาดดา
 ถึงอยู่ไกลใจนกรัดถึง เปรียบเหมือนหนึ่งแนบชิดนิษฐา
 แม่นศวกายหมายจะมั่งไวลงกย แม่นกนพาดจะมั่งไพรญจน
 หรือตมคากดคัยมรณ ถิ่นกัณฑ์คนกคยจะห้อยหวน
 จะหมายแห่งแกลงใจไม่สวร หรือประจวบจะนพยาบาด
 ขอรณนภกคคามทรมณวาท พยชมราชนิเวศนเขตสถาน
 จะทำดคัยมรณพามาน คามโบราณรวมจังหวดบัพพิ
 ไม่รบพุ่งมั่งหมายทำดาชดาง จะตีบดรางเด่นหามารศรี
 แม่นเหมือนเพชรเม็ดเท่าเขาคีร์ แม่นไม่มั่งเรือนทองกัทมของมรด
 ถึงมัยก่งตงามแต่ยามคันทน ไม่แรมขึ้นเช่นเจ้าของครองดงวน
 งามละม่อมจอมชอญอย่ารญจน จงคิดศรคำดาร์ทธานเฮย ฯ

๑ นางทั้งความหวามไหวฤทัยหวน ให้ค้อยนชายเชกเชนกเฉย
 บาทหุดวงว่าข้าศึกไม่ผิดเคย แต่พอเอ่ยออกก็เบิ่นเห็นโรพัน
 จงคิดรักกันอย่างไรเจ้าไม่ชด ทำข้อยนออกเทกมะเทรททุกเด็กดรวรก
 มาปดเด่นเป็นต้นทุกคืนวัน เมื่อรักกันแต่ก้นางมาพรวงพระ ฯ

๑ ขุพผองทรงพิงพระดังพระราช เริงฉลาดให้ว่าดำริสุด
 อนาคตักนักรจะไตรษษนะ มิใช่จะจงบใจเป็นไมตรี
 แต่จะวนตัวกวดกวดจะพลึงเพื่อง จึ่งหลัดเคียงดงดอแคพชอน
 ประการหนึ่งซึ่งมีหุ่ยอยู่อย่าง จะหนีเห็นไม่ได้จันใจจริง ๆ

๒ บาทหลวงว่าข้าไม่บอกไว้คอกหรือ

ตั้งชาติริชว่าผู้ชายตายเพราะหญิง
 ฅนของธรรของจนถึงวอนนิจ รวากะจึงเข้ามาวอนดังหารกาย
 แม่มรักหนักหน่วงท่าดวงดอ ชนชกยถนุกโตตั้งใจหมาย
 รูปกรวยจ้อยไฉนรวช มีเพลงดาบคดลับเหมือนหงัดบตา
 ชนดมบัตแต่เพราะเดชะหุ ทละดมปากยกหนักหนา
 แต่ความรกกะอ้อกกระยอศคา จะเป็นราพวกเรงชาวสมทุ
 แด่จกเคินเมินหน้าชอกมาวค นางกษตรัยแด่หงัดคณกชด
 จึ่งแกดงวาซาเฝ้าเฝ้ากร เวารบดเดี่ยวทงหนมา
 ชนแยบยดกตคักยอนดกชง คิดไม่ถนทานวกรเขาหนักหนา
 เป็นพระเจ้าเราไม่ริชชชยา จะกรักตราคอบความตามทำนอง
 จงเคียงคุมถอหงดอธาร ไทททาวคุมชงไวทงผอง
 แด่ณางพานารทงพนชง เชาดู่ทงมณเทยวิเชยรพราย ๆ

๓ ระทวยชงคดงบนแท่นแสดนระทศ

โสภก่าดรรตทรวงกรมไม่ดมหมาย
 จำจะคิตบิตความตามชบาย ให้หญิงชายเช็ดฉ้นไม่กินใจ
 แด่โฉมของทรงประคิษุคิตชกษร เป็นกาพยักตอนกถาวแกดงแกดงไว

ตงแผ่นทองกลึงมีคณิศไว้

ควนเข้าให้หาทุกนาทุกจา

หนึ่งถือคอบบอบหมายว่านายท่าน

ซึ่งแต่งตำราแถมแถมเพราะหนักหนา

แม่เหมยชนคำวาทซึ่งตัญญา

จะเห็นวาทใครเป็นไมตรี ฯ

๑ นายทนต์จำคำนับแต่ได้รับตำรา

ค่างกัมภกรวณกราบตามารตรี

เรียกบ่าวออกนอกประตูพระบุรี

ตามวิถีทางมาได้หาคน

ถึงกองทัพนับยังอยู่วังใหม่

ตรงเข้าไปหาทนต์มรดก

ถวายตำรากรวณกัมภกรวณ

แต่ตำราพันทุกความตามกิจจา ฯ

๑ พระอภัยให้ถนัดตำราอักษร

จำด้วยพรหมเรศพระเชษฐา

เมื่อแรกองค์ทรงธรรมได้ตัญญา

ว่าจะละอกรมย์ไม่เสียตาย

ทรงให้พินของมาของกต

จะเรไรศรวมภักทิกคหมาย

เหตุใดไม่ต่างให้วางวาย

มากด้นกตายกล้างความเขาตามใจ

แม่มีจางตั้งด้ายดะบดดะด

ไม่ละอกรมย์พระองค์อย่าดังดัย

จะได้รับชนพันจนบรรดัย

ไม่รอไปเป็นชนนางมาจ

แม่พระองค์ทรงตั้งด้ายดะดะดะด

จะโตมเดียวแต่ไม่ช่างนางหัน

ให้เห็นจางตั้งด้ายดะดะด

ไม่มกคตวาทเหมยชนอย่างพิน

จะได้ไปค่านับภิกษา

เชิญพระบาทบรมเศวตมาเขตชนท

เป็นเป็นเกล้าตำราสร้างค่านักานต์

ด้นด้อยถรรฐาพิภักคพินกงาน

จะงามหน้าพินของใหม่ของแผ้ว

เหมยชนคตกรแก้วกนแก่ประเทศศถาน

ทุกคำเข้าเฝ้าประณตบทมาดัย

คอบขอยางนพคพินให้บรรทม

ถ้าเมตตาดำรงพิศไมชคตของ

เด่นหมองนงใจให้โคตม

แม่ไปรดให้ไปบวชรับพัน

เทยวให้ หันเสียให้หันดองกา ๑

๑ พระอภัยไม่พูดกับไชย

ด้วยทรงยศเขยยังรักเราหนักหนา

แต่เกรงน้องชองชดหิทยา

จึงแก่งว้าวกไม่ขาดยมน

หมายจะดัดพอให้รักไม่พกรบ

ได้พิภพโกโกลมให้ศรัวย

เมื่อเขาเห็นเป็นว่าจะช้วน

จะช่วยกันดังครามก็ตามใจ

ทจะชวยกำกับเป็นทพหอง

แต่จะดังดัญญาธธมาดัย

ถ้าใดตกกระทั้งถึงวงใน

ใครอย่าได้เข้าพันนางวันพา

ด้วยเค็มทพเขากับเรณ

เหมือนพวงศัพท ผูกรักกันหนักหนา

จะปราบปรามตามทวนของของของยา แลอยู่มาคิดต่างให้วางวาย ๑

๑ ศรีสุวรรณอนัญชยันต์ศักดิ์ ดินดมทรกราบทมด้วยสมหมาย

ต่างทุดตาพาพาหมอนหงสาหมาน นานาตายคิดกันเป็นโอชา

ศรีสุวรรณให้พราหมณ์เข้ามาพาท เสนอรับเป็นทพหน้า

ดินดมทรยังอ่อนหย่อนปัญญา คน โอชาทพหน้าเป็นขุนพล

ศรีสุวรรณนพกำกับเป็นทพหอง ดินดมทรทักได้ฝึกฝน

ได้ถูกข่มมอมคอกให้ยกพล

แต่ดินดมทมาดอชาด

ทงดาพราหมณ์เข้ามาทพให้รับให้

ดำเนินไว้เรื่อยหุไม่รัยค

ทงทพหน้าจนพดระณยุทธ

ดินดมทรตั้งหิวงหะยาน

ศรีสุวรรณนพทรงรถทง

เป็นทพหองมอมคอกยกทหาร

แต่องค์พระอภัยใจดำราญ

คักประมาณดามยามยกตามไป ๑

๑ ฝ่ายทพหน้าด่านให้คนบอก ชาวบ้านนชกทุกตำแหน่งแดงไร

ใครไม่สู้ยู่บ้านดำราญใจ

เรามีไต่ย้าอ้อยาหนึ่เคย

แถวเร่งทพรบพลอดหมาน พวกราชวานรหญิงชายด้นบายเฉย

ชวนพูดจาการุณเหมือนคนเคย จนทัพเฉยด่วงมาถึงป่าคาต ฯ

๑ จะกลับกล่าวชาวเมืองที่เดียงซ้อ มีฝีมือแม่นยารัฐราชวณ

ซ้ออีเรนเจนประจัญคนโบราณ รักษาการณ์นอกเป็นคอกเนิน

ริมถ้ำมีด้ามแม่น้ำกว้าง ท้องช่องข้างไรศคชนถึงรวิขึ้น

เป็นร่องกลางทางเขารำเพาะเดิน มีเชิงเนินรายรอบขอบนูน

ทวนเจ้าเมืองเดียงซ้อหนักชวณ เป็นทหารเอกอาคังวราดีห์

มีลูกสาวชาวถ้ำดั่งดาด ชายผู้สืบต่อด้วยด้ายไธพา

ไม่มีผวกดวลจะมูก ต้องกันหยูกยาเฝ้าไม่ปรารถนา

ชยาลทำศึกผูกพันเพื่องค์ดรา จนปรีชาเชิงรบบริบูรณ์

เมื่อคราวศึกถ้ำดงมาถึงตาม กรมการเกณฑ์ไพร่พลกันกวดฐัน

ฝ่ายอีเรนเกณฑ์ทหารชาวเมืองรรณ กับคนให้ไปทวงหงษ์บรรพต

มีห่มคลุมทหารอยู่รณเรร แดงจนเหด้ายาชาสมาหมด

มีงอตุอยู่ด้ามแม่น้ำคด คอยกำหนดสงครามทวงด้ามทัพ

ถ้าไพร่ตนมาถึงหน้าด่าน ออกคอยค้ำคัตตคักจับ

พวกเหต้อช้านมทบเขารับรับ ไห้อยยับยู่ที่ค้ำค้ำปรการกัน

ด้ามขุนนางต่างรับบังคับตั้ง ยกไปทวงค้ำค้ำแห่งด้นแรงชัน

กองระหมันบนผาดำรพัน แดงเกณฑ์ทหารเตรียมวงระวงคอย

ฝ่ายอีเรนเกณฑ์ปัดค้ำให้จคัพ ไปรบนับด้อมค้ำค้ำคอย

พวกทหารห่มฉกรรจ์ด้ามพันร้อย ออกค้ำคอยรับทหารเขารณรรณ ฯ

๑ ฝ่ายท้าวพรหมณเฑาะว์มายังท่ายาง

ทอพบกับทศปัดยงศกร
อินทพรเราชาวผดึกในนกราย
ครบุรีกรุงเกรไกรเป็นไมตรี
เข้ตงศาตตามทางหว่างตั้งขร
ให้หัยคหัยนโยชานต์พาท
ด้วยเจ้านายปรงคองทงดองศรี
ไมย่าย้อย่านาขวางหนทางเรา ฯ

๑ ฝ่ายปัดยงศกรใจว่ายายเด็ก

ภูหัวนอกหลุดอกคูไม่ดูเงา
แม่ไมตรีคงมิให้เบียดทา
เหวี่ยงพวงเราขาดหวายอะมธ
ด้ามพรหมณเฑาะว์รบไพรโศพธา
เจ้าโมราพาโยช.ชาติรบ
ทงด้ามพรหมณเฑาะว์คงทงม
บังอรมุ่งหมายให้ลายพระ
ถึงใจมจับสัประยหรธาวุธ
พรหมณเฑาะว์เรยรเรยรจนเจ้า
คำเพระอุตุตถาธาวุธช่วย
ยังปัดยงศกรคบคิดไม่ทัน
อินเด็กเด็กดำตงเทท้าวเห
กระเด็นเจ้า หัยมดงกับมธ
ราชการแลดักไมตรีห
ทหารฮองหงอนมเข้รวมรบ
เคียงมะธาคณาศนบกดบดบ
ปรงคองทงดองศรี
มนตอกมรบดองเรดอมทง
ธะทงทงดองศรีตายระเนน
คงทงทงทงทงทงทงทง
คงเฮยเฮยเฮยมาดกบคน
ตงทงทงแต่ปัดยงศกร
ถูกหัวหักคเณมถึงเวรตาย ฯ

๑ เจ้าเมธเห็นเผพระนงบนทงดองศรี กวบเข้ซังรบไล่ไพรทงทง

แต่กแกว่งขวานผดายุพทงทงทง ทงเข้รทนายนงพะเข้ยัง
มนทงทงทงทงทงทงทง ไม่ยกถูกแต่ดะทงทงทง
กอยศาคับทงทงทงทงทงทง แต่ดงทงทงทงทงทงทงทง
ดะทงทงทงทงทงทงทง แต่ถูกพธาคพรหมณเฑาะว์เรยรเรยรจนดง

ดังคโณโชนว้างทั้งดินรพ

ทหารรวบรวมจับแทมฮับจน

เจ้าด่านมโนราภักดาหนี

มันตามคักถอดอกถัดอยู่ดับสน

ก็ดังดีพลางขึ้นพลางมากดางพล

พดกพลอดัดวันฉนั้นยิ่ง ๑

๑ วันนั้นพอหนีบ้นรินทร์ขึ้นสมุทร ไม่ยิ่งหยดโยธาจับมาถึง
เห็นทัพดำมพราหมณ์แตกวงแตกอ้ง พอดหนึ่งโอบฮ้อมเร้าฮ้อมรบ
เร่งโยธัศพลางไปไกลดางทัพ แล้วเดียวถวิลขวาร้ายได้ตอบ

ผู้รั้งทัพแรกแตกกระทุบ

พอดพามพบพดกทัพจับเจ้าพราหมณ์

กวนถึงโคโฮโฮกกระไรโค

ชนะได้ค่ายกำลังดีพดาม

ฮิเรนแรงแถมวงขวานทะยานควม

กระโจนรามจ้องฟันประจัญบาน ๑

๑ ดินสมุทรหยุดพรวดพราดวณ มันหลบหนีโมฆถอยเข้าคว้าวาน

คุชวักไขว่ไต่โคโคกกระยาน

ตั้งโศกฮานไต่ปากเขาคักกัม

คนค้อยคนบนหลังถวิลถวิล

ตั้งโศกคืบเค้นโคกกระโคตหัน

วิเชียรพราหมณ์ความถวิลถวิลขึ้นขึ้น ยังเกาะถวิลทุกคาเจ้าชาน

พดกคักดังหวงโชนโชนรพ

มันยงคว้าวานรบไม่หลบหนี

เจ้าพราหมณ์พร้อมฮ้อมหลังประคอง มีนขวางครุฑบดไต่โคกคัพ ๑

๑ ฝ่ายถูดาวกวาดวนอยู่หน้าบ้อม เห็นเขาด้อมมีคางะฮาดัญ

ถอดกระบวนคัมภีร์มาทัน

เจ้าฟ้าคัพพันพดแยกแตกกระจาย

เจ้าโมราด่านนประจัญจับ

นางรบบร้อยโคไพรท่งทลาย

พดฮิเรนเห็นบุกรุดตเดียวค้าย

เขาดูรายถวิลจะแพ้เขาถกกัน

พดผู้รั้งบงชดุมรหัน

เจ้ารบบรหณ์นายให้มายผัน

เขาด่านโคไพรค้ายเดียวทลายพัน

แล้วโลกันรณด้อมบ้อมปรากฏ

ฝ่ายผู้เฒ่าเจ้าเมื่องเคียงจักษุ

แตกประทุหมอกทลายดมาน

ไม่ถ่วงตายวาทชนมถกนทาน เทยวตวรจการเกณทกพไมทตบชนน

๑ ฝ่ายต้นธมฺพทรรกับเจ้าพราหมณ์พร้อม

๕ คิงดอมเมืองคานชานตึงฮู

จึงบอกข่าวเล่าการที่ทราบ

ให้รับรื้อนไปยังพระอนชา

พ.ร.บ. ๒๒๒/๒๕๖๓

ตรวจถากขี้เกณทรายทองชายธวั

บ้างก็เกรงจะเคอะเขินของภตของตัณญา

คำสั่งตรวจตราเตรียมรบไว้ครบครัน ๑

๑ ฝ่ายฝรั่งทงทตามนายทหาร

รักษาตามแผนการรักษาที่กำหนด

អង្គការសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ

កំពង់ គំនូរនេះបង្ហាញពីស្ថានភាព

મુખ્ય મંત્રીશ્રી કચ્છના વિકાસ

UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARY

[illegible]

๒๒๖

சென்னை நகராட்சி நிர்வாகம்

[illegible]

๘. ฝ่ายผู้ขายแจ้งให้ผู้ซื้อทราบ

[illegible][illegible]

1. การดำเนินงาน

ชายไทยและหญิงชาวต่างชาติ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

2 2 1 2 4 2

Σ 4 4 4

แม่เหาะผวยขวยคตคหระเว

เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐

๑๖๖

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ามหามาลา
กรมหมื่นมณฑลราชกิจ

๒๕๖๑

จะวางยาแผนกจ่ายคงวาทปราน

แม่เตี้ยตามกเหมือนอนคงเต๋อดงก

ชนไทยสมัยโบราณ

จะคิดค่าตัวเราแพงแค่ไหน

คงมีคนมาแต่ของเหตย

เกณช โยชวาหิมณคณวณ

มนุษย์มาดำเดี่ยตวมนเหนอยชอ

คงารมอพหอดบมากเหมอพชาถล

กำหนดตามยามดังตักวัด

๓๒๖ ๓๒๗ ๓๒๘ ๓๒๙

นิตยสารคนทพาวเรตงานชาย

ทางขวาฝ่ายมณฑลเขาสก

พื้เถาเงินจบเร้าบริบ

ต้นทบกับมะตปาดารวัด

ธำมญญนพวงมณีรัตนกษัตริย์

ตัวคังเมะแม่ฉวนฉวนอาจารย์หัด

โรคคอตีบอย่างรุนแรง แอ่ถึงมด

เราควายคิดเขารู้พระอย่าอะไ

๒ ๒๒
มหาวิทยาลัยบูรพา

อย่ามองข้าพเจ้าออกมาด้วยความ

อยู่ตรงวัดร้างบ้านการช้าง ใน

~~สมุดปกขาว~~

แม่พิศบายภายหลังจะตั้งเจ้า

ต่อไปเรามาดูแผนที่

สำนักพิมพ์วิทยายุทธ

จะได้พบกษัตริย์ที่ปราศจาก

นางวิภาวดี หิตวงศ์

ควรไปตรวจหาเชื้อตามห้อง

ทำนบกักน้ำชลประทานบริเวณประตูน้ำ

๒๕๓๖

๑. นายโยชิฮิโรชิ วารานะมาทสึ ทนายความ บริษัทวาโรดักทอรี่

[illegible]

แผนผังทัศนภาพทัศนวิสัย

ให้ศึกษาความชอบและถกเถียง

พ. โฆธาณพจนกร

ຈຸນຍະກຳປະໂຫມກະສັດມະຫາວິທະຍາໄລສຳລັບສູນກາງ

พวกกมพัฒน์บุตรเจดีย์

ชยุ โชนทองดอม (จ.เทพพนม จ.พมหาย)

คต:พลตคทวเขาดอนาย

แสดงท่าทางประหลาด

ทองหล่อ ๒๕๖๓

[illegible]

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

၁၄၂၆

① 1950年10月1日，即中华人民共和国成立之日。

[illegible]

11/25/2014 11:47:29 AM 10/25/2014 12:12:12 PM

กรมการปกครอง

เขาประปนจะไดเห็นแบบตัวคน

แต่เจ้าเมืองเขยงตาออกไล่หาหนี

กองพลผสมพรหมเทวโศภนเมฆ

ทโนหตบจันเกรองสตรพาวช

๓๖ ๓๖ ๕
ไทกองทพลอชุตอาวุดม

กพรตบมกษยคชชภพชดถวแพง

ออกกำกับของหน้าให้ดำแข็ง

รถซาหังแชนคณมรณา

อุบลราชธานี ไชยสิทธิ์

ดำรงตำแหน่งนายทนายมนต์เหมือนดังเดิม พวกโยธาทำแตกแยกกันไป

นางสาวดวงตา หาญชัย เกษมศักดิ์

พวกของทศพรบพองไปดั่งไฟ ถึงทศใหญ่โตก็ชั่ววอด ๖

๑) ดินสมุทรหยาบๆ เขียวกุดๆ ถึงกับประทุばาพนาถันท์

๖. เรียบเรียงบทเพลงทรงบรรณ ของสำนักขุนหาญให้เป็นโกตา

רמב"ם ר' יצחק בן שמעון ור' יצחק בן אברהם

ทางยงบัณยณนเบณตญญา อธิบายตามทศนภะจัญนาณ ๗

๑ ฝ่ายฝรั่งบงชตุลาการ ให้หมื่นคุมทัพแยกกันแตกฉาน

เจ้าหม่อมราชวงศ์บวรเดช

ทองเรือนเห็นผิดคิดจะตบ พงษ์จวนรุ่งเรือกไพรจะไหลถม

๑๒๕

၁၂၂၂

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

— 1 —

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

3 3 1 3 1 1 3

ออกเียบาบซาบเด้อจนเทอดทนม	เห็นไมพ่นพวอทพจรบเป็น
เรียกชองกฤษศษยงให้คตหว	คัษระตวอญาใหญ่โตเห็น
อ้ายยงเตพเฝ้าว่านาตากกระเด็น	แต่จำเป็นจำทำด้วยจำใจ
เผื่อคเอนเคอนหมกรกกระบ	ออกคคัษระเชอคจนเดอดโหด
คตเรตหนาผาหอยกคชไว	แล้วควาไคระจามครเป็นคุมช
เผ่นชนนงหลงมาพาทหาร	มันแกวระจามขว้างเหวของเดียงออกหวอ
ทะลวงไคโพรแตกวงแหคชอ	เดียงอชอชอออกไปพันแต่คนเดียง
ทหารอณเณผ่านาไมรอด	มันชนทอคใจใหญ่ให้เปล่าเปลือย
เด้อหวนกตบรบพริตตะเดียง	ไมคตเดียงเดียงรทงดงดงกา
๑ นายพวอทพจบทไคถนเหตช	ไคทมิวกเลือนบหมนทงบณผ
เจ้าดำเนคนธำณญมณญมธ	เจ้าไมราจามรบงอช
เจ้าเวรชามรหมคาย	พดทงทอชอชนคตไมคคต
พวกผดกโหดชอพรท	กระไมคพณชวระจาย
ทงดำมพราหมณคณมาถนหน้าท	ให้ประจันคัพระเด็นทงทอช
พวกนายหมคคตงพดทอนคาย	เอาคพนายเดียงเบียงไวเคียงกัน
เด้อร้งอชยอว่าเหวชอชวค่าน	ไครอนธรายกุระฆ่าให้อาดัญ
ไคไคอชอชอไปรคชงโกชทณท	ชงชวยกันเบิตประตอให้กไป

ตอนที่ ๓๓

ข้อต่อละครกลทัพ

๑ ฝ่ายลูกสาวเจ้าเมืองนครนครบ รอดตบดัง โห่กันกันตาใจ
กิดขวางทางข้างบนเป็นกตโก ใครเข้าไปคิดตั้งเหมือนตึงตรา
พอเห็นเขาเอาศัพมาเดบไว้ นางจำได้แทบจะตื่นตื่นดังซาร์
บังอรบุตรหมื่นขุนมาตา แค้นคายังไม่เห็นว่าเป็นค้าย
ทงย่นตงดังไวยังไม่กลับ หรือเสียทพทงที่จะหนีหาย
ยังคิดเห็นเป็นจ้าวรอดไม่พอคววย เทวเคณกรายตรวจพดอดโกร ๑

๑ ฝ่ายตามพราหมณ์ตามทัพเมียบอง

หมายจะพาบิณบระคุเจ้าสุไธ
ให้เขาไปทำงานเป็นบิณโค
พวกฝรั่งทงดินเขาหนีทิ้ง
แต่หักหาญร่ายรอนานชอนแวง
หมายจะพาบิณบระคุเจ้าสุไธ
ขึ้นชิงราชชาพดบิณกำแพง
บางยิ่นยังมีดินเก่าที่นิทานแวง
ฝรั่งทงดินค้ายเดี่ยหลายคน ๑

๑ ดินถมุทหุยกอยู่คู้หน้าทัพ เห็นโธชาถอยกลับวงดับดิน
ลงจากถึงหัวงได้พวกไพร่ทต
ทหารบิณย่นโซซอนโยแยง
พระหน่อโธได้ตามแวกจามจัน
เดียงซักซักชกไซ้โธทะตัง
ทงตามพราหมณ์ตามกถุมเจ้ารุมน
เห็นโธชาถอยกลับวงดับดิน
เจ้ารุมนปล้นบิณค้ายขึ้นม้ายบ้น
ฝรั่งทงพื้นพาดชาดเบ็นดิน
แฉ้วพดชอยบิณบิณกำแพงมันแฉ้วพื้น
พดคตคตังเคนโธคโธคตณ
เดียงครนครนกราวจวเจ้าชงชัย ๑

๑ ฝ่ายลูกสาวเจ้าเมืองเยองชัย เห็นนายทัพแฉ้วพื้นไม่พอนไหว

ถอนนุ้ยพอพระหนอไท เข้ามา โถงนำวสายหมายดำคัญ
 ดันลูกออกตรอกโฮงรูกระโถกคัม พลัดตกคัมแทบวาระชาตัญ
 ชักลูกคอกออกภาวมาพลง ที่แผ่นดินหายเหตด้วยเวทมนต์
 ยังกัดแค้นแห่งนตเห็นผู้หญิง ถูกขังขังขบทัพเจ้าดับดิน
 พอหุ้มนัดจอมถนชนชนบน เข้าโถงถองโถงทางตระวางคดุม
 จังกรอมกรบหุบเขาพลงมพิพ มนยักหินหอบถองมาทงทุม
 เบตประจักษ์หีบออกจัมภม พริกเบตมคดถองคดเชาครัน ฯ

๑ ดันถมทรตุดนิกะหือถองคด บ้างมถองคดถองคดขี้ดขี้ดหิน
 พอกพพรธอนรายกมาทง ขวัญเกกนอชกใบทองโพรนาย
 พอกพดคำกถองมธอมธม พอกกชองทพดอยทองมาทงคาย
 ถกคัมหมวดคตวาทกนทตระเวนราย ฝ่ายคตวาทพธอนนกรักษาการ
 ถกคดโกธายมรึงทตวยยวงนถ จะเห็นทกคตมอญเปิดชองทวาร
 ถกคดคตกรตของถองจางารณ ใครกคตถองเห็นบ้างเป็นอย่างไร ฯ

๒ เจ้าโมร่าจะผูกเรือนครบ บรรจกรบพดณภายทงนายโพ
 แด่นไปตามจามกฐาเจ้าราชโน เห็นจะไดโดยวังไม่เหลาวัน
 ค้างเห็นพธมยธมจกเหมือนคิตถ่าน วิชากรกถเรื่อเห็ดธธณ
 จะแต่งไรไว้บ้างซึ่งประจัญ บรรจกถนคตวาททวารในวคร ฯ

๓ ฝ่ายลูกธาวเจ้าเมืองเป็นแม่ทัพ เห็นคักถองคตออกใบไถยังไม้หนั
 ให้รบร้อยคตอันเหล่าราชบุร ขุนหน้าทพธมทวารเป็นถารจอน
 ประทลาคคิกบิตาหามาไม คิตตงด้วยเสร้างด้อยด้อยหวน
 จะรอรองยอทงถองมถว เป็นการจอนจึงบรรจกถณนาย

บอกหน้ ดัซซอนนางอยู่ต่างพอ ให้ได้ ค่อยตามระยะไปถวาย
คนเร็วรีบขับม้าจนควาย ถึงบ้านรายรับกันเป็นขบวนไป
อนเียงอย่างข้างฝั่งนั้นเียงอย่างหน้ ทางด้านขวามือหนึ่งเดินถึงใต้
แต่ถึงกามาต้านปราการไพร ประมาณได้สามวันดังพรรณนา ๗

๑ ฝ่ายยั้งตั้งอังกฤษไม่คิดยาก รับนับมากมากระมังถึงเจ้าหา
เอ่หัวครุฑถวายนางวันดา เจ้ากิจจากทอดแกลงให้แจ้งการ ๗

๑ นางตะเวงเพ่งพิศคิดดังวช้ มาพระนครหลังถมนำอู่दार
เพราะดัดยชอกอนวยด้วยปราณ เปรี๊ตประทานศัพโให้ยั้ง
เดือนศักระเป็นพระอรรราช บวรจุไว้โปลาธาทบาททองฝัง
แล้วปรกษาเข้าเฝ้าให้พวง ออชางทองเคียด้านแล้วบ้าน
พอนถอหน้ด้อมมาพาเข้าเฝ้า ในบถควาหาพาเข้าภาดะหร
รักษาดามรายรบคฤบค ฆาฏาไพร้อมกายของหลายพัน
จะคิดตามชามจนควยหล่นอย ชักกล่ออวอวังชอกคองมน
ประมาณได้สิบเดินพอเห็นกัน ยิตานนหายไปยังไมนา

แน่นมิช่วยให้กันในวันรุ่ง จะรบพั้งกเคื่อเหอธรักษา
จะเคียด้านบ้านเมืองเคื่องบาท ชวตราชทงหลายจะววยปราณ ๗

๑ นางทรงพิงดรรเตรีญว่าเกินหญิง รชนยังเคียดกว่าชายนายทหาร
ให้ตงนางตางนิคตบบัญชาการ เป็นขบวนทหารรักษาเมือง
ทงเกรของยศักดิ์คกระบมธำหรับ หมวกประดับขนนกการเจกเหอธอง
เคื่อธหายดาของครุของ.วอของ ทงเกรของเคื่อธบมคกรบครน
ช่ายยั้งคตค: ให้เป็นบถคตคาน คมทหารมมหนงคชงชน

แต่ขุนนางให้วญญูกับกนกน

รับยกพลคนตระหนัมนต์ยบมา

ฝ่ายวญญูกับกนกนยกตั้ง

บังคมดาพาดคนตระหนัมน

ต้องนครคงถงคางคางร้าย

ตัวถนัดสูงพมภาดง

ไปรักษาด่านไว้เหมือนใจหวง

ทางรบตั้งเสร็จความทรงจำนาย

ทงกตางคกตางวณรบผ่นผาย

เข้าทางท้ายเมืองมาหากรรมการ ฯ

๑ จึงแจ้งความตามรบตั้งให้ตั้งแต่ง ตามคำแห่งนางรำภาได้ว่าสาม

ทงเครื่องยศถดถดกระบถประทาน นางกนกนกราบทำนับแด่รับตรา

พธอานตรวาทามว

ขอพระช่วยแทนขังจะดังจาร

ดลปดมตจกับอวญญู

พอหมอนมาแก้พันไม่วรดย

นางรูดกแลวถนถนถน

พลวงวิพิพทจจรณาดัย

บิดาตายฝ่ายเราให้ไปไต่ใจ

นักระเกรเชยคตยให้มรณา

แก้คนใจได้รับดังมถ แต่

ดูลครแห่งวรทของตองธาดา

แต่เจ้าราชวาศักผกโยธา

เข้าพมทญูมาทำเป็นถาเรือ

ดำรงไว้เป็นอันมากเห็นหฤถาย

แต่ไม่วรจะไปข้างใดเห็น

จะแต่งใครให้ถนทเชยคตย

ถถนถถถถถถถถถถถถ

๑ ฝ่ายวญญูกับกนกนพระมาท

ไม่หวนหวาดเห็นวาศักถนถถ

ด้วยเมืองเราแต่ถาแม่พาม

มถถถถถถถถถถถถถ

แต่ถนทไฟให้ไปถถถถถ

ในน้ายกถถถถถถถถถถ

ทจะอญหมทมวถให้ถรทวตรา

จนรักษามถมคทวรายระถถ

๑ ฝ่ายเจ้าพราหมณด้านคนพดถนทท ทาริธรบเสร็จถมถมถถถ

พททพทททททททททท

ยังหฤถยถถถถถถถถถ

พระอนุชาพาตามพรหมณ์ไปเฝ้า ค้างกัมเฝ้าอีกถ้าวประณตบทศรี
ทุดแดงแจ้วความตามคดี ไม่ต่อคืแต่งการจะราญรอน ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีได้อิเหน ทรวงจะโทรมด้วยอหยาบด้ายสนม
ยรรยงทรวงก็เชกเซกนสน กิดแค้นดอนเพื่องยาวเมื่อคราวครวญ
ครนของยาพาตามพรหมณ์มาเฝ้า เขาทอดเอ้ากรรณรังคทรวงพระดังระ
แด้วกลดงดาซาไม่ห้ามตามแต่ควร เจ้านัดนแล้กาคาประมาทการ
จนถกถดพดตายกองอายเขา เทกเพราะเจ้าอาช้ทั้งยาหาถน
แมนพวาทาแตกอนฮยารอนราญ จระกอนเพื่องยาวอัครวเดี่ยว
แม่มโตให้ปรับจะระเียด มรรคเคยงจันทำอุณณยว
นำอตุณญูวางจรงเคยว ไม่กล่โดยวช้ดางแด้วคราวน
วาดนาหาไม่ม้นเืองพดก ทดอยหยกหยักฮยากจะถือเป็นญา
จะถือก้องดงมน ในนค ไม่ฮยฮยพยานนบนาปกรรม
จะกิดกณณใดตาม เจศา แดดวเรวจะภาวนารา
แด้วเฮนเฮกเฮนถองคทรวงประคว ทำพมทำนถองดงเมตศา ฯ

๑ ศรีสุวรรณภณณมพรมพระพักศร

จะเกาแแต่ดอคันจ้านรจา	เห็นทรวงคักเค้คร้าด้อยจะห้อยหา
จะจับพามาถวดยฝ่ายพระที่	นางวันตาเห็นอนกับไก่อยู่ในมือ
พระยมพรายคดาโยกรรอกโขษรู้ชื่อ	ถือชนคเด้ยแด้วมิแด้วหรือ
จะจักการบ้านเมืองเปดองจรร	ถึงจะถือกักทำไมแม่ได้มา
พระนังฟังบังคมสมศรีทศา	มิไซจะถือนเดทเด้นหา
	ทุดตามารังรออยู่พอดพอบ

เรศสำหรับทพตะรอยทองน้อยใหญ่ บรรจุไพรพรตมเพียบเงยบดง
 เมื่อฤๅษิตมถนอมให้ถนอมทบ แลณศอบเข้าบุรีทองด้นาย
 เรากระยวกรอขึ้นเขาด้อมหงส์ แม้นแตกพังไพรจะหนีหาย
 เห็นศพร้อมพ้อมคำพรรับอุปาย จำหมายพราหมณ์ธำมโองการมนต์
 ร้องเรียกกลมกลมกลุมคลุมพอบ นิตเตยวกลบพิตมาโกธาคธ
 ให้ถนอมทวนโหวดกางใบกอด ชนเรชนนตเรยชนชอกเกิดชนกต
 ทพตะรอยดอชดวณณณน้อย เหมยณงเตยชณณณณณณ
 กระทบผางทางเกยเดยคิลลา คยพวงพวงพวงพวงพวงพวงพวง
 ทกชท่ายด้ายมคมชกนเพนยว โห้ดลณงณณณณณณณณณณ
 แดงกลบตรงดงเรงเพนเพนด้นาย ในเมฆนถลารนวงทงทงทงทง
 เห็นเรยรบคบชวรมถนอมไวค ดะดงโคตโคตณณณณณณณณ
 คางหลบถนพตทพตะทพตะทพตะ ดะดงเวยวเวยวเวยวเวยวเวยว
 ๑ พวกหมากหนุ่ยไพรชวรม แดงกลบถนงโคตโคตคดถา
 พตถกชกให้เบนโกธาคธ เทยโคตชวรายทงทงทงทงทงทง
 บ้างเผ่าน้ำพวณโรงโพตถวณ เห็นกระจางจับโตมคโพตถวณ
 ฝ่ายวิรุณณณณณณณณณณณณณ เทยถาคถงเดยวคทเทยวพตถกณ
 จะรบรบชบไพรณณณณณณณณณ เกิดประตถกตถกตถกตถกตถก
 แดงนายนณณณณณณณณณณณณ ฝ่ายกณณณณณณณณณณณณ
 พตถกณณณณณณณณณณณณณณ ประตถกตถกตถกตถกตถกตถก
 กณณณณณณณณณณณณณณ ทหารเพยทงจับยงรบรอน
 พตถกณณณณณณณณณณณณณณ เราชวรมณณณณณณณณณณ
 คางวาทถนณณณณณณณณณณณณณ คยรบรอนณณณณณณณณณณ

จงวางกันตั้งปัญหาขบหาดู

พระวาทะจึงถามมาอยู่กับผู้ชาย

เสียกายรูปจวบเงินเหมือนเช่นเขมร

แม้บุรุษผู้แข็งแรงแฉ่งคักตา

จะโถมเข้าหาไปเพียงใจเรียงหมอน

พลางเห็นพ่อคอกคอกคอกคอกคอกคอก

นางว่าเบือเชือกตัวไม่ถ่วงบาป

พระปลั่งปอดตอบคำที่ว่าเนา

มิใช่ตัวคิดคิดมากก็ชั่ววูบ

ขยำหยอกนอกคอกเสียเห็ดถั่วหม่น

พลอดเปรี้ยวเคียงถั่วถั่วคักหา

ทำตังคังคังคังคังคังคังคัง

พระศอกใจได้กระบองรับของรับ

บิศาหาขกขกขกขกขกขกขกขก

๑ ฝ่ายว่ามาดะหวะเห็นมีพ่อ

โอบีคามารช่วยอุกขิงขิง

ให้เขมรอกขกขกขกขกขกขกขก

พลอดว่างนางกดับขมขมขม

๒ ฝ่ายว่าวิญญูณคนนั้นอยู่หลัง

พลอดขกขกขกขกขกขกขกขก

๓ ฝ่ายคองทัพขกขกขกขกขกขก

ดีประยูรทออย่างทอหาวทอทางทอ

จะตอขกขกขกขกขกขกขกขก

เจ้ามาดักขกขกขกขกขกขกขก

นี่หญิงมารบดี หมอนขกขกขก

จะโถมเข้าหาไปเพียงใจเรียงหมอน

พลางเห็นพ่อคอกคอกคอกคอกคอกคอก

นางว่าเบือเชือกตัวไม่ถ่วงบาป

พระปลั่งปอดตอบคำที่ว่าเนา

มิใช่ตัวคิดคิดมากก็ชั่ววูบ

ขยำหยอกนอกคอกเสียเห็ดถั่วหม่น

พลอดเปรี้ยวเคียงถั่วถั่วคักหา

ทำตังคังคังคังคังคังคังคัง

พระศอกใจได้กระบองรับของรับ

บิศาหาขกขกขกขกขกขกขกขก

๑ ฝ่ายว่ามาดะหวะเห็นมีพ่อ

โอบีคามารช่วยอุกขิงขิง

ให้เขมรอกขกขกขกขกขกขกขก

พลอดว่างนางกดับขมขมขม

๒ ฝ่ายว่าวิญญูณคนนั้นอยู่หลัง

พลอดขกขกขกขกขกขกขกขก

๓ ฝ่ายคองทัพขกขกขกขกขกขก

๑ นางโฉมยงทรงสดับให้ขบขัน แดงฉันทเดนมหาชะหาโหม
 ขอนรำภาสวังเขาวงโม แดงจิตให้หองหับทอถนอม
 ทรงเครื่องแต่งแปดคู่คนธำมณี อุปเทห์สารพัดนางศรีดัดสน
 ปรีชาภิกษิตการจะราญรอน จะฉันทอนเพทุบายหลายประการ
 ครอบครองมีพระภักจะชด คอยความรกรุงรังระหัดประหวัด
 แค้นแต่ใจใครเขาจะอนไม่รอนราญ ก็ดงดางเฉยเฉย ๆ ไม่ได้ความ
 เหมือนหนึ่งเจ้าเขารักแต่หาภพ ครั้นเขาได้มิได้จะใคร่ถาม
 นางทูลว่าข้าพเจ้าเขารังคราม ไม่เรไรจนเคยดังหารผาญขวัญ
 ถึงเขารักหาภพว่าข้าพเจ้า ไม่รักเขาเขาได้ให้เป็นฉั
 แม้นรักเขาถ้าจะพาไปปราน ก็หม่อมท้าวไม่ได้โดย ๆ

๒ นางฟังเปรียบเฉยแหย่เย็นนอยนเย็น
 ใจก็เหมือนใจเราเฉยเจ้าช้อย
 แต่ครั้นมีเคยต้องจำเคย แดงรมเรอพันของดองตุคา
 แม้นมารควรชอนใจจะไรเจ้า ให้เขาเราได้หรือไม่ว่า
 ทรงต้องนางพลงกำนัลรับบัญชา เว้นแต่อาบิตรงศ์พระองค์เดียว
 ถากันอันหมั่นแต่ทักแค้นชด จะไปศดเขาศัระเชยประเดี้ยว
 นางฟังพอชดชดทึงจวังจวังเฉย ประทานเกอยถนอมของทองงรา
 แดงครด้องด้องแต่งตำแหน่งท เป็นบุตรถนอมถนอมศดา
 ถ้าเทียบอย่างข้างเราเป็นเจ้าฟ้า แดงปรีชาดังครามเป็นความดับ
 ถ้ายชดชดชดชดหารเหมือนนารวัย ข้าไมคายแต่ปดกศศศพิศ
 เจ้ากุมโบไซ้องโมกของทพิ ถ่มหมกับนางรำภาปรีชาถัน

แม่รับทรัพย์ต้นมาบนปดณ
จะจุมมาหาพนให้บริวณ

๓. ต้นสมุทรุดัดแต่งแค้นหนึ่งดื้อ น้อยไปหรือว่าวานาบัค
จะดักพบมันในสวน เกิดหรือพบพร้าหมอนจะเห็นเป็นอย่างไร
ทั้งด้ามพร้าหมอนห้ามว่าหาก่อนพอ เราดองดอเดิมตามคามวิสัย
ซึ่งการศึกษครกครองท่านองใน พระโคตบโคตราชโศก
แล้วเรียนคำทำตอบให้มอบหมาย ไปถวายพระรัตนาวร
ผู้รับกตมาให้นาว

๓ นางอำนาจนันทนวิมลรัตนมณฑล
 ราชบริพารในครัวเหมือนเชษฐา
 ปลดบประ โดมโณพระโองดองดงดา ซึ่งยกมาหมายจะใคร่เป็นไมตรี
 ด้วยบิตรงค์ทรงศักดิ์มณฑลมาน กับพระมารดาของทางดองศรี
 จะร่วมเดวอกเขกนคิรด้วยดี เจ้าอุปถัมภ์เป็นพงศ์พันธุ์
 ถึงดินทรพยับแดนถมนจะ ให้ ไม่เหมือนได้แนบบองประคองขวัญ
 โณมยุพามกาสูดาดังนี้ ขย่ำไต่กคดียเสว้าหมของดะของนวด
 ไม่นกรายหมายรบพชพพิศตร จะประจักษ์แจ้งความทราวมดังจน
 ให้เห็นรักหนักในใจรัญจน ขย่ำคิดควรขาดเค็ดได้เมตตา
 แม้นศัตร์กหักหาญจะราญรบ กว่าจะดบดมมาดปรารภนา
 มีพพิศตรแล้วไม่ยกไปนกรว ทรงดงกานกเหมือนนกกับเรณตาย ฯ

๑๑. นางรเวง (เคองของแคตของนาง) มองตัวจึงฉีกกระดาดเดี่ยวขาดหาย
แฉ่งนางนกกตกรักความตามนุษย์ จึงตั้งนายของตบตบคงตบไป

๑๑๖๖๕
ประกาศอพยพให้ลดบั้น

แถวเตอภักดีตามประเพณีมาด้วย

แต่ นายทศพัฒน์ มาให้กำลังใจ

จะได้ใช้ทรงชั่งไปตั้งภา ๗

๑. ยี่สิบสองตัวกับถ้อยคำที่กล่าวถึงด้วยตัวนี้ คือตัวที่สิบสองตัวกับตัวที่สิบสามตัว

๑๒๕.๑๖๖๖๕
จากป้อมค้อมของเขยวขงมา เพื่ชเษาทพดกขงครกกรม

เขาแบ่งเงาเป็นมณฑลสองหลาย เปรียบเหมือนทราวยศกตานิพพาน

บางตนหัดบวบหรือกกระเบียบ
ดูตามต้นเดิมที่เคยจดเคยมา

หมวดควายรายทอดบเขาคบหาด เรือนค้ำงดุ่มเจอตเชตมงดา

กรมการศาสนา กรมการปกครอง

แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕
 แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕

โตแคพรากมณังรายคนเฝ้าปากกั นารอดคณมุกดาไปหาบารข ร

๑ ฝ่ายต้องนางต่างอยู่ในเรือน ข้างตามรักพวกตรงต้นทางทอดย

ชวาทินเบญจพรพรหมทองตามชาย คนโทนามนอกชครยชคตยา

นางสาวอรุณรัตน์ ตรีพรหม และ นายอนุชิต ตรีพรหม

ทรงปรากฏอย่างมหัศจรรย์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ถนนพุทธมณฑลสาย 4
เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร 10140 โทร. 02-259-9000

พวงพาวาพอดบเปณบเ
จป เทเตศวนายคณพพ

[illegible]

..... ๒ - ๒ ๖

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

(continued from page 6)

1990

ถิ่นสมุทรสุด ไกรพิโรธวัง เข้ารับของคอดคดไม่หันหาย
 แถวพระจรรยาศักดิ์ปราศประกาย มันไม่ตายแต่ว่าดั่งมดงมซาน
 ครั้นรุมจับถึงรบไม่หลบหลีก กระซาดึกแฉนชาโยหาญ
 ถึงโคเห็นแผ่นโผน โจนทะยาน ช่วยทหารโยกกัดทั้งพิสัย
 ถ้าย่องคอดคอด โศกกระ โคคหลบ เขารุมรบแรงนัยคังถอยหนี
 ทหารห้อมล้อมรุกเข้าคลุกคลี นาทิ้งหน้าเขาเจ้าประจัญ ๖

๑ ฝ่ายยุพามาเวลาดำ ได้ยวบย่องคอดคอดถัน
 โยเห็นคังทงวิญญูกับกุนดิน ชอกชวยกัน โขบช้อมเข้าล้อมรบ
 ฝ่ายรุมรบพดลหามา เขาคืบคานคางคองคดบ
 ทิ้งหน้าหลังพริ้วพริ้วมดอมถัน ทหารรุมรบกันถันคัง
 เหล่าพลพลทมิฬพวกถิ่นสมุทร คองคางรุมรบย่องคอดถัน
 เดียวกระบวรวงเวียงเซวี่ง พวกฝักรวมกันไล่พันแทง
 แทะหน้าผาถาของธนูรังผึ้ง แทะคองคังนำทหารชาญกำแหง
 เขารับรบรบเคียวด้วยเรือดวง เกรศอแซงยอชยบดงพันพัน ๗

๑ ฝ่ายยุพามาเห็นฝรั่ง เข้าหน้าหลังถันมทพิไลคืบชน
 คังคังตั้งทงร่าภาดถาดถัน ชอกชวยกันรุมจับนายทัพไว้ ๘

๑ ฝ่ายของนางคางงมมาทรงม้า ยกโยธาถือดาบกำซาบไสว
 เข้ามทบรุมเป็นกลุ่มไป พระหน่อไทแห่งพันประจัญบาน ๙

๑ พอวิญญูกับคังพดลมาพร้อม เข้าห้อมล้อมถักสายนายทหาร
 พระขบตั้งทง โผนโจนทะยาน เขารังขวานพาดฟันชายันคัง
 มันหลีกหลบรุมรบพดลพิพพ ขุดมุนซ้ายขวาทงหน้าหลัง

ฝรั่งต้นตื้นถูกอุกฮาวยุข

บ้างเห็นขยทริศเซ่อมทั้งดมจับ

พระอนุชาพาหลานโถมดาญทัพ

ฝรั่งยับเป็นแยกแฉกกระจาย

พลนักร้อง โหมเข้าโจมตี

ศัลลบท้อมไฉ่ไพร่ทั้งหลายน

บ้างถล่มถนัดคัลลบทจะจับนาย

ฝรั่งตายย่อยยับตมจับพัน

พลดงกาห้ำทัพไม่รับรบ

แตกคดบหลัดไปเข้าไพร่สัณท์

พอทัพหลังนางยุพายกมาทัน

ช่วยยับยั้งกันแก่ฝรั่งราชดงกา

ให้แยกยกวกหลังประดังรบ

คัลลบทศัลลทหายทั้งซ้ายขวา

ฝ่ายเจ้าพราหมณ์ดำนคนธนู

รบของออกมาทรบพยับนตง

มันคมจับดับต้นยอดหมาน

ไม่แรงการณวรไครมาข้างหน้าหลัง

จึงข้ามมนต์ฝนดมระคนคัง

ให้ออกจลนทหารจะทานทน

พลดงกาถ่างถนัดทัพพลดง

ยิบโหมยักไถ่ถางมากถางฝน

ด้วยเคยเป็นเห็นเหตุว่าเวรหมัน

ทั้งขยคตมมาไฉ่สาพัน ๆ

๑ ฝ่ายฝรั่งทงหลายนพราหมณ์พลดง พราหมณ์ดงถนัดเรนเข้าให้เข้าดญ

ฝ่ายยุพารำภาดูดาตง

พบวิรุณุกตมขยยับตง

ต่างค้อนพลฝนหนาวพอเข้าศร

เข้าประศุค่านไคคังใจหวัง

พลดงถนัดถักดาประดัง

ยกเข้าตงโอบเข้าเจ้าประจัญ ฯ

๑ ฝ่ายยุพานาริเดชทัก

พลดงถนัดถักทพไฉ่รอบชน

ไฉ่ขยตงทงวิรุณุกตมขยยับ

ขยยับขยยับขยยับขยยับ

แม่ไคทศคานเข้าหาญหัก

จึงหันจกรหลกหุ้มคดมคดบ

แล้วเคี้ยวไม้ไพร่ใหญ่ขยยับคดมคดบ ทหารรบรายรอบรอบถ้ำแพง ฯ

๑ ฝ่ายขยยับคดมคดบไปชมพลดง จนทัพพลดงคดมคดบคดบถ้ำแพง

ออกฉวนหนักพกเดี่ยวด้วยเรี่ยวแรง ถึงการแพง โผนเข้าไปเฝ้านาง ๑
 ๑ พระจิตาปราณีมิให้หมอง คณนของรบพุ่งจุนรุ่งต่าง
 เมืขทัพแตกแยกย้ายแทบววยว้าง พัดธงทางไปข้างไหนจึงไม่มา ๑

๑ ข้ายบ้องคอศกอดเจ้าแฉ้วเจ้าบออก

หอบไปบอกด้วยว่าเมื่อยเห็นขยหนักหนา

ข้านายพดคนค้มคักดา มีจับขามนอสนให้หยอนแรง
 ด่วนดำนางต่างนักกาคักใหญ่ จุนชยชัยบ้ายว้างแฉ้ว
 จึ่งปรึกษาวาเราอ้อมบ้อมก้าแพะ จ้าจกแรงความหองไปตังกา
 แล้วดำนางร้างบอเณก้อกรบ เรี่ยวจันจับมัจฉบัดนิคฉา
 มอมมาไรให้ก้อกรบชกครว ฐนคณมาหมายมุ่งไปกรุงไกร ๑

๑ ฝ่ายดำมพรรหมนดำนกนศรยศคหหาร

เรื่ออ้อมคานเราบิระบุญเดื่องหวนโหว

พยราตรีคฆของให้กองไฟ พระอภัยนุราชประทับที่พด้นพลา
 ศิวศัรวรณกับหลานทหารพรอม ประณคณมเฝ้าฝ่ายทองซ้ายขวา
 พระศรีธรรมาตามเรื่อเมืองตังกา นางวันดาตงนาอยู่หรือผู้ใด ๑

๑ ดินดมฺทรรดศเคื่องด้วยเรื่อมน แต่จกถนกล้าวแกดถึงแกดงไซ

ดวนด้าวด้าวเฝ้าผู้หญิงมาซึ่งชัย ที่เป็นใหญ่ชยพาตุดาตวัน
 เป็นลูกด้าวเจ้าตังกาธนาตราธ แด่นฉาดลูกเดื่อเหลื่อชย
 เมืธาหนคัทพจับไม่ทัน จะฟาดฟันดับช้าให้หน้าใจ ๑

๑ พระอภัยไดยนดินดมฺทรร

ฉนดุดคัธรรมาตามตงชัย

นางวันดาตามอยู่ใด

จิงจะได้ลูกด้าวมากถ้าวความ

ดินสมุทรทุดหมอบไม่คอบโอบ^๕ พระกริ้วโกรธครีดิ^๖กรทุถาม
หน้ชนรินทร์ณพิศกรพิศพรหมณ^๗ ให้หลุดตามดาร์ศรัทมน^๘

กรณคณทรายคุจกฐบอด^๙ มั่นดอบดอดเข้ามาได้ไวหนักหนา

ใครแทงพ่นนไม่ตายวายชา^{๑๐} ตามเขาวานนเป็นทพระพดียง

พระอภัยโตพงดงหง^{๑๑} ไม่เห็นจริงดาร์พดังครดียง

แฉ้วจาเจ้าเบาใจไม่ได้ียง^{๑๒} เขาช้อยดียงผูดหรือตัวใคร

หน่อกษัตริย์ครีดิว่าประดาช^{๑๓} จะเขารช้อยนางไปข้างไหน

พระบริรงค์ทองรักเผ้าชก^{๑๔} นนมโซพดังพ่นนางวันดา

พระบริรงค์ทองรักเผ้าชก^{๑๕} จงดาเจ้าพรช้อยหนักหนา

แม่เตียทกบประชาดงกา^{๑๖} จะให้ราชวันถึงบรรด

เตียวทกบประชาดงกา^{๑๗} งามมาพบพวยนทช้อยแก่ใจ

เต็มตื้นเปญาว่าชานประกรโต^{๑๘} จงวไปตามจริงทุกดั่งอัน

พระอนราชายังไม่พดังพด^{๑๙} มีศวรภาคโทษถึงซึ่งชาตัญ

เหยียบดงกามาถึงเขาเจ้าประจ^{๒๐} ดงดามณกจะเด็จดำเร้าการ

ช้นตอคมแพแฉฉน^{๒๑} มิใช่จะเด็กด่าโยหาหาญ

วณชกครกคราตชชาน^{๒๒} ดชชกการแฉฉนจมช

ชณชชชชชชชชชชชชช^{๒๓} ชณชชชชชชชชชชชชช

หรือทรงฤทธชชชชชชชชช^{๒๔} มิให้ไพร่พดชชชชชชชชช

พระเชษฐาว่าเจ้าชชชชชชช^{๒๕} มิได้รชชชชชชชชชชชชช

เป็นชายชชชชชชชชชชชชช^{๒๖} ถึงวอดวายไวชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชช^{๒๗} ชชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชช^{๒๘} ชชชชชชชชชชชชชชชชช

ชชชชชชชชชชชชชชชชช^{๒๙} ชชชชชชชชชชชชชชชชช

แม่เหมือนหมายไต่ทองเมืองดงกา
 อดยพินชานาญแต่การปาก
 พระน้องยาอาหอดานทหามือ
 แด้วเราในไต่ยาดนัยนากนัง
 คณิงนางปางใดเมื่อไรเคย
 อดยพินชานาญแต่การปาก
 พระน้องยาอาหอดานทหามือ
 แด้วเราในไต่ยาดนัยนากนัง
 คณิงนางปางใดเมื่อไรเคย
 อดยพินชานาญแต่การปาก
 พระน้องยาอาหอดานทหามือ
 แด้วเราในไต่ยาดนัยนากนัง
 คณิงนางปางใดเมื่อไรเคย

๑ ศรีสุวรรณชนวนด้ามพรหมณกับหลาน

ไม่เตรียมการตรวจท่ายท่งซ้ายขวา
 ให้ได้เกราะเคาะธองกตของตัญญา
 วางได้อำมาแฉกชอกยแผ้วพัง ฯ

ตอนที่ ๓๔

นางละเวงลิลทอผ้าพัน

- ๑ ฝ่ายเดินทักทอหนึ่งชั้นบด ขบม้าออกพักเดียวไม่เหตยวทอง
ถึงถึงกาสดาโคตเจ้าในวง ถวายหนึ่งด้อยตามเนอความมี ๑
- ๒ พนักงานชำนอำษาพระบาท ทั้งต้องราชธิดามารศรี
ตั้งอยู่เจ้าประจัญกันไพร่ เห็นโตทชากันกตมวง
จึงไร้ให้ยงคอดอดไปจับ ได้มัยทพตามพราหมณ์ตามประสงค์
ยงพณต้องกษัตริย์ยศยศยงค์ จะจับส่งมาให้เจ้าเจ้าเร้าการ
แต่โอรสพระอภัยมโหฬาร ถัดต่อมคณยงคอดยอศทหาร
มฤทษเตรเวทมนต์แดงหมทกน ยิงชอศคามทานคตของหมมนต์
จึงชอกรบพบทพรบพระ ราชประดังความถึงดำหม
ครนโตททพถงออบน บงเกิดผนอมถาตอตัน
คตงอชทพถงบมารักษาดาน ประจักษ์การเกณทศรจกนทกตชน
ชากคชอมตอชมเจ้าเจ้าประจัญ ยังมอณณคคชานการตงคราม ๑
- ๓ ฝ่ายโณมยงทรงพังตั้งอำมาคย์ นิมนคบาทหลวงใหญ่มาไค่ถาม
ทพมดกคกเดื่อเห็นเหตยตาม จะปราบปรามคคชานประการใด ๑
- ๔ ฝ่ายฝรังตั้งราชพรบาทหลวง ถาตคตงพุดจาชชณาดย
จะปราบคกนทกเห็นไม่เป็นไร ถัดแต่ใจจะไม่ทำเหมือนคำเรา ๑
- ๕ นางละเวงเกรงกรงคองนงนถ ถาตคตกเลตยรทานคตเร้า
จึงนบนอบคตบคำตามดำเนา ชำพเจ้าได้มารุงกรุงตงกา

ก็คงคิดแต่จะแกล้ง
 ชนองค์พระอภัยมณีได้มา
 ก็ขัดสนจนอยู่เป็นทุกข์
 วิถีหนักจกไกรถ่วงคงทุกข์
 แทนธมม์เจ้าบิดเร่พระเชษฐา
 จะแกล้งเอ่ยเถิดทำให้ดำใจ
 มีแต่สิ่งซึ่งพระองค์จะสงสัย
 ถวายให้เห็นจริงทุกสิ่งอัน ฯ

๑ บาทหอดวงพวงนงนึ่งเห็นจริงจิต จึงช่วยคิดความให้เจ้าไอศวรรย์
 ชนพลพลคนชนดักหมันพน
 แต่เทวธมม์บุญการุณราชู
 แม้คราวฉวยมโหฬารให้พ่ายแพ้
 จะดองด้อยพอให้เขานับเป็น
 จึงดองด่างทางเดหิเด่นให้
 จะบอกรักกันก็เคียดเคืองถาก
 จะคิดฆ่าตัวราชักถ่มนถวง
 พดลธมม์จะดุดมภ์ระกุดไป
 พดลโยธก้องหวั่นพระหัดไพล
 พระอภัยมณีรอดคงรอดวาย ฯ

๑ ฝ่ายโธมยองค์ละแวงกรังกรังศึก จึงวานักกระถมขารมณหมาย
 แต่หากว่าฆ่าพระอภัยตาย
 กับทั้งพราหมณ์ตามน้าการุณการ
 รำนานในไพร่เพศด้วยเวทมนต์
 จะแก่นนกกหัก โหมเชื้อโรมรกร
 จะรับของมียอภินันทน์ใด
 ยังดูละยาณกับของทั้งดั่งตน
 เคยชราออกศึกถวิลผกผัน
 ทั้งคงทนทนทนไม่บรรลัย
 ชนทุกกรจะคำขานไม่ไหว
 จึงจะให้ศึกเดรัจฉาเร่การ ฯ

๑ บาทหอดวงว่าถ้านายวายชีวิต จะรับคิดเช่นฆ่าโยธาหาญ
 จะไปด้วยช่วยกันประจัญบาน
 เอาเพลิงผดภูมิเขี่ยให้ดับทั้งทัพย ฯ

๑ นางทรงพังดังฆราวาสอดดา
 แค้นแค้นกลัวจะประพระอภัย
 แฉกแฉกฉวยฆ่าพอไม่รอพบ
 แม้คำคำเขาชนะพอจะได
 จะอ่อนใจเสียไม่ช้าด้วยการ
 คิดจะบรรพตด้วยดั่งยอชุน

จึงกราบพระครูเฒ่าเจ้าประคุณ

แล้วตั้งให้ไปเที่ยวมรดกทั้ง

ยกโยธาห้าหมื่นเป็นทงหน

จึงการญไปด้วยได้ช่วยกัน

ทั้งรุดตั้งฆราวาสเดิศจึงหนีดิน

ไปตั้งเขาเจ้าประคุณบึงกันเมือง ฯ

๑ ฝ่ายตามนางข้างพากันมาเฝ้า

ออกซึ่งชัยไพร่ยากตายเปลือง

แล้วพูดเล่าข้อความไปตามเรื่อง

ข้าศึกเนื่องหนุนถันประจัญบาน ฯ

๑ ฝ่ายฝั่งตั้งฆราวาสพระบาทหลวง

ชวนลูกสาวเจ้าธิดาชนปาวถาร

เห็นทศดอนพร้อมพุดผดผด

ทั้งหกค่ายรายรอบบริษัชบศ

จึงชวนพร้อมพร้อมพร่งนางเกว

แต่งเป็นตำรวจการกะจรยชดชย

เป็นใจความตามหมื่นทวนพ

ได้ถืองแอกแอกกับคนผิด

ตรวจหน้าคานเร่งเห็นเทวเดินดู

กระหมอกโหล่นถันห

กระบวนไปเบรตามตามตำรา

คุดองทศพิศแกวบริษัช

ไปตรวจจากบพระอภัยมณี

ให้ตั้งเตืองเพืองฟุ้งทุกกรุงศรี

ให้เดินราชทูตไปพดจา ฯ

๑ เสด่นำคานบแอกบริษัช

ออกประศุกุเห็นแตรดังก

ถึงกองทัพขบขยอยู่ข้างนอก

พระอภัยให้ถามตามโบราณ

พระออกนงยงทเกวชรัตน

ทหารดอนพร้อมพร่งพังกา

มาได้พานมรดกชนรธา

เข้าไปหน้ารถทั้งถังดาด

ให้ร้องบอกประกาศราชสาร

ครันทรบาทการกให้บริษัชมาพลับพลา

ส่งกษัตริย์เฝ้าฝ่ายทั้งข้างขวา

เจ้าโมราภคิต์ดาร์ออกอ่านพดณ ฯ

๑ ในตำราว่าพระองค์ดำรงราชูรี

ทรงพระนามตามยศกษัตริย์

บรมบาทมั่งอิทธิปัสสัศวรค์

อะเวงวันดาดบภพไธ

บำรุงราษฎร์คำสอนให้ผดุง

๑๐๒๕
เทพรัตนกษัตริย์

เหมือนใจโพรมีธอ์วิยัค

คต๑๖๒๐๒๓

เราเพื่อยังพดางกษัตราชาติ

เราชนะจะเอาตั๋ยปฏิญาณ

ถึงขอความภายหลังได้รื้อเรื้อร กระดองเกนบกปัดปัด

แม่ไม่ดื่มเหล้าทั้งทีตั้งตรา

@ พรชัย ๑๗๐๖๓๙

ปรากฏหลักฐานความบด

๑ ฝ่ายฝรั่งรบตบิณให้เขลันจิต ไกรจะกิดเคียงกษพระตริย์ได้

กษัตริย์ราชบัณฑิต

๑๓๖

๙ ๕ ๙

แล้วทอดตามท่าทางของวากองทัพ

จงออกโอษฐ์โปรดครัดคำระวังการ

๑ ศรัทธาบรรณกรรมแผนกจุฬาลงกรณ์ ขนถ่ายโดย: โหมเจ้าโฮครย

ตั้งวนยศทั้งตามตามปรเยร

เหมือนหมิงตั้งราชเดี่ยคายยัค

ไทยด้วยมาโดยตราชกตทางพตค

ตามพระประสงค์ทรงยกทัพพิช

ประเทศทกภาษาได้อาศัย

ตั้งตำราไพร่พดตายเป็นหลัก

จะปรากฏความเข้าใจใหม่ของผมเอง

ต้องคอยส่งสงครามตามโบราณ

๔ ๕ ๕๖
 เป็นของเขยจำนงค์นพจำน

แล้วปล่อยให้ไปไม่ตั้งหาผลาญชั่ว

๒๕๖๕
กระต่ายเทพปกัดประชาชน

๒๒๖

ยังคิดถึงนางจนตามารั้ว

ความรับผิดชอบของครูไทย ๙

๓. โครงกระดูกของเทพธิดา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ศูนย์บริการข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม

เรื่องพระยาพิชัยดาบหัก

[illegible]

จุดประทุนแก้พอไปได้กับบท ๖

[illegible][illegible]

โรงเรียนเทศบาลวัดราษฎร์บำรุง

[illegible]

— 33 —

เหตุเพราะหญิงถึงทดกันดังคราม กับดืบลามเมื่องมาเป็นดาม
ไปรับทุ่งกรุงผลัดจึงนึกโกรธา มาดองโทษนางวันฉามารศรี
แม้โอษฐ์น้องอนงอไม้คอดัก จะไว้วางไปรคซึ่งโทษพันทั
ยังกลับซ้ำทำอุบายจะหมายดี ไม่ควรกลัวควราให้อาตม
ไปบอกกล่าวเจ้าอะเวงของเขมณ มาดักนั้นแต่กับกูจึงควร ฯ

๑ พระอภัยไม่ตอบตอบพระน้อง ขยาดซึ่งเคืองชุนทำหุ่นทวน
ถึงผิดชอบตอบคำให้น้ำนอด พอดมคงรคณโทษจะโกรธาโย
แล้วหยิบตำราดานทองมาครของครก ทรงจารกถาวราธรรมาถ์
ไม่พรายแพร่แต่งคอบตามชอบใจ แดงดั่งให้ทุกกลับไปด้วยพลัน ฯ

๑ พระอนุชาอาตมจึงทูลถาม ทว่าดังครามคราฉนวนกอดชุน
พระถัดถอดคอบทั้งไปอย่างหมื่น กระหม่อมฉันทวงไม่ดั่งรู
นอญเพี้ยงพลงครวญบนทูลดูละ ไตรมทรคเดียวคให้อดดู
ทั้งเดียกกระหม่อมฉันทกตัญญู ไม่ใคร่เรืองธำรว่ากายใจ ฯ

๑ พระเชษฐาว่าเราคตัญญู ไม่เห็นชอบยากโยราหามิได้
จึงแต่งคอบปลอดขมนางเป็นทางใน ด้วยเข้าใจถัดศักดิ์ถัดชง
เราห่างเหินเนิ่นนานไม่พานพบ จึงชวนบรรบรอยจิตจะคิดถง
ที่ท่าทวยปลาดำจะว่าพง เป็นเรงทั้งเห็นจะรักหนักอุรา
ข้างพวกเจ้าเอากษายนายทหาร จะคิดการมิได้ห้ามตามประสา
เห็นอย่างไรไม่ห้ามตามอัธยา การของเจ้าจะคอบตามชอบใจ ฯ

๑ ศรีสุวรรณครนจะขัดคตประ โยธิน

กตฉกรว โกรธกรามตาธรรมาถ์

เหยดังช้างเข้าชนทุกทพชย พอพบให้จวนผมของกชชค ๑

๑ ฝ่ายอำมาตย์ราชทูตมาถึงคาน ถวายสารนางวันฉามารศรี
ทูลแถลงแจ้งความตามคดี พระบุตรก็ดำริแล้วอ่านความ ๑

๑ ในตำราว่าพระองค์ดำรงโลก มาวิโยคแยกนอชกทของฉนาม
เด่นให้บุตรธิดาติดตาม ได้แต่ความโศกเศร้าทุกเช้าเย็น
เมื่อยอดมิ่งทงตียเผ่าจคทพ มาตงรบพคของรบใครพบเห็น
เจ้าตติรักหักสวาทขาดกระเด็น ไม่ยอมเห็นขึ้นใจเป็นไมตรี
จะรบพุ่งหมายทำอาชญาถึง ไม่เรอขวางชวนของอย่าหมองศรี
จะลุ่มยดด้วยสวาทแล้วขาดใจ พระนพพระไปหาให้พาพัน
ฝากแต่รักหนักแน่นเท่าแผ่นกพิ ครอบประจบทราบเรยด้วยสวรค์
จะเกิดโทษขอให้พบประจบกัน ดะวณฉนามยังอย่าหมองนง
แนบปรานศรีสวธิดในคตริศ จะพมทกราบประคองครองดังวน
งามดะม่อมจอมขวัญยารยจวน จงคิดควรคำดำรงทุกดังอื่น ๑

๑ นางฟังความยามเช้ายังเหงาหงว
พระบาทหลวงร้องว่าเอทำเหิน

เห็นโตทมทาทถาคญ จะมอันครายเพราะตาใจ ๑

๑ นางตะเจงเกรงครเห็นร้แจ้ง ทำแต่เศร้าแถ้งถามตามดังดัย

ที่บุตรจะไปฆ่าพระอภัย เห็นจะได้ด้วยเดห์เพทุบาย

แล้วจะเผาเห่ถ้ำทหารฉาญชาคก
ยังต้องตรกเกรงจะไม่หมั่นใจหมาย

ขอทราบเหตุบาทผลกลอุบาย เชิญภิปรายไปรดเด้าให้เข้าใจ ๑

๑ บาทหอดวงว่าถ้าเราได้เป็น
แต่พวกเราเขาปรอทยอดหัว
ทองดินบนพันรอบเป็นรอบคอก
ถึงอยู่บนนัยของกงกระพิน

๒ นางวันตาว่าชอบนอบนทหาร
จะคิดฆ่าพระชกยี่เดียให้ตาย
บาทหอดวงรับกอบมาเวลาพลบ
นางตะเวงวันดาอุพพาต
ชนประทับพดบพดวรางหน้าบ่อน
ทั้งต้องนางคางนงระวงระไว

๓ นางวันตาว่าวณณณณณ
ก็คิดฆ่าพระชกยี่เห็นได้ถาย
เมื่อแรกรบพบน้องได้ต้องใจ
จะคิดรักหักสวาทไม่จาตรอน

จนยามต้องกตของเกราะเด้นาณัน
พระบุตรพินของต้องดดา
ควน โฉมของรักทรงนกได
จึงเจ้าความตามนิมิตพิงดาว
พระชกยี่เข้เข้ามาผวกอก
เข้รอบรดหคกรับประคยประคอง
อค์จรรยณเห็นไปเรนณ

พวกโยรกรของทัพคงหลับไหล
ให้ถ้อยไฟฟางพญาทานามัน
เขาเหิงคอกอกโยชาให้อา้งญ
ก็เห็นมัจจะไม่รอตคงวอดวาย ฯ

ให้อาจารย์จัดเรือเหมือนใจหมาย
ตามอุบายสั่งสอนแก่ก่อนภาค
ถึงหอรบเรียกฝ่ายนายทหาร
ก็กราบถวายบังคมไม่ต้องใจ
ก็ไพร่พร้อมพลรบครบใจ
คอยระวโรยกรของคางนงคราญ ฯ

๔ พระชกยี่รักหักประหาร
แต่ตั้งดำรงวาทชาวณ
เห็นพระชกยี่แสนรักเหมือนนอกร
แต่ทอนกลอนฤทัยไม่ได้ยา

นางเคตมณพินกรดหัดผวา
ทั้งวาทพยางของคางนงคราญ
เหมือนพบปะพระชกยี่ให้ตั้งสาร
ว่าอาจารย์สุดเพิงตะเกิงกอง
จนกายคอกจากกระเด็นออกเป็นต้อง
ชาวองรองรัดกนกนถาย
จะเดยทหรือจะดื่มธารมณหมาย

แล้วครั้นตามตามดูท่าตำราท่าย
นางบุพผาเมื่ออยู่ด้วยครุฑมา
ท่ายนิมิตมีตำราพยากรณ์

แต่นางนับจับยามตามโศก

ทราบนิมิตพิศดารของมารดา

พระนางลักษณะเข้ตามถึงตามศรี

เห็นองค์พระขรรค์จะไม่ตาย

ซึ่งเสียทรงองค์ชาติชาติศรี

เธอประคองต้องหัดกลืนอดศา

ซึ่งครุฑมาเผาเพลิงครุฑถึงแดง

แล้วช่วยผดหมักพริกน้ำพันท่าย

๑ นางอุบชิตตถะดังวังพศ

นางปริศนาว่าเป็นใบเรณุน

๑ ทั้งสามนางต่างคนคนคิด

นางบุพผาขอหนงด้อม

จึงถกเถียงเกรือบกชกกระตาส

ว่าถึงยุคทุกภาษาจะมาเป็น

พระขรรค์อย่าได้หมายตำรายา

เป็นคู่สร้างนางจะเวงวันดามา

แม่บาทหลวงดวงระจะระตาม

บุบผาบุบผาหมองช่วยบ้องก

เคยทำนายบ้างหรือไม่ช่วยให้พร

ได้เรียนเจ้าโศกตถะพระดังสอน

คามอักษรซึ่งด้นจินตนา

ราชาโชคชัยวันชนา

นางกมพนานกยมทำพรมพราย

กถารับดังจำทุกทำนายถวาย

จะกลืนกลายเกลี้ยงวกลมภิรมยา

จะเตือนทั้งศักราชพระคำดนา

จะรักษาด้วยตัวทไม่คลาดกลาย

จะใคร่แรงราวกับไฟมิใคร่หาย

หม่อมถวายพรมบอภินท ๑

นักพนันเหมือนจะวิ่งทุกถึงดรรพ

จะผดหมักแกใจหมใดค ๑

เป็นดั่งคดตจะชวยรมายพัน

พระบาทให้สำหรับเมือขบคน

เป็นนายอักษรณ์ศักราชชาติดังท

ด้วยตงตนแต่ถูกตำวจ้างกา

จะตมเฝ้าพงศ์ชาติพระคำดนา

ถึงใครดาบุคแล้วไม่แคล้วก

อย่าบอกความว่าจะมาให้ฮาดัญ

จะด้นพินทุทั้งกษัตริย์ด้วยดี

เมื่อแม่เลี้ยง ได้ผัดตัวเป็นลูก

ตามด้วยในจังหวัดบุรี

ทั้งด้านข้างทางข้างนาง

พระนางจนกระทั่งเหมือนท้าว

นางละเวงเกรงผัวดังธราชน

จึงตรัสถามยพว่าทราชมช

จะควรวังทองดื้อในมือเธอ

ขอฟังคำร่ำภาตถาการ

๑ ฝ่ายพ่อน้องต้องนางข้างคณ

คชครุเม่าเจ้าตำบปภาปรัม

ประการหนึ่งถึงกับด้อย

เป็นนุญยงดัดแตรให้ถวิล

๑ ฝ่ายร่ำภาวนารศมนต์

ต้องทูลความตามจริงทุกสิ่งไป

เมื่อเคราะห์ที่กรรมจำเป็นเหมือนเช่นชา

เขามาขอโทษจะให้ไม่ไย

เมื่อคชศักร์ผู้ธรรมประจัญปด

จะมีใหม่ให้เป็นดังกัทธมของมว

เธอมีวณชดวอควายจะตายตัว

แม่ศรีได้ให้ประหารผาญว่า

พระแม่เจ้าเล่าก็ยังกำธงธำ

คงพณผกพงพาเป็นวาท

อย่าถอมพอกผัวเมืองดงกา

ต่างเห็นจริงจนดึกจงปรีชา

ช่างเขียนนามได้ผกตักนิต

จะกรวกรวดโกรธจนแฉ้วอก

เจ้าก็เคยช้อยมากับอาจารย์

หรือจะเชยดังวราชชนา

หรือจะเชยดังวราชชนา

หรือจะเชยดังวราชชนา

หรือจะเชยดังวราชชนา

หรือจะเชยดังวราชชนา

หรือจะเชยดังวราชชนา

หรือจะเชยดังวราชชนา

หรือจะเชยดังวราชชนา

หรือจะเชยดังวราชชนา

หรือจะเชยดังวราชชนา

หรือจะเชยดังวราชชนา

หรือจะเชยดังวราชชนา

หรือจะเชยดังวราชชนา

หรือจะเชยดังวราชชนา

หรือจะเชยดังวราชชนา

หรือจะเชยดังวราชชนา

ผดุงเลี้ยงเมื่องเบองหนาคะวาค เป็นดังคร่ำหับจะขับถ่าย
พระยายโหดดัยจะตัดกัก จงทรงตรึกตรองการประมาณหมาย
แม้งวงหอดอกกลดอกเฝ้าเขาไม้คาย จะฉิบหายอันทงเกาะอิงกา
อันหนึ่งด้อมมือเดือคงเชยได้ ด้วยเขียนไว้ก่อนกวดนานหนักหนา
คำโบราณท่านว่าคิดผิดคำรา ไปเบองหนาคะจำบากได้ยากเย็น ๗

๑ นางฉันทาว่าจะสู้เขาไม่ได้ เมื่อนานไปก็เป็นที่รองจะเคื่องเชญ
เพราะรบรุกถูกเดินเผชิญเป็น ก็เหมือนเร้นชกซ้ำเมื่อหย่าทัพ
พระยายโหดดักกักถน หอบเมืงนเรณโกธมเข้าโคมจับ
จึงดวงดอชอด้ยจะสรวัดรับ ไปถูกทัพโบรโคหันมา
เมื่อจิตใจไม่ชวนเศศตรา ผดุงรุมจะให้ขาดพระกำดนา
ถึงไพร่ฟ้าราแผ่นดินจะนันท เทรตทานกร้วยด้วยกัน
แต่ใดดังธงวราชพระบาทหลวง ว่าจะดองธมมาให้อาณู
มีท่าเขาเจ้าจะ ไกรธำโทษกนก ะบองกนเถไรณโคด ๗

๑ นางรำภาว่าชอกไปเสียให้พลเรือนไม่บรรณนาญเหมือนดาร์ศรี
จึงถอยทัพกลับมามาเขาราม ไม่โคกไกรจะฆ่าได้จ่าไร
ถึงท่านครุว่าเราหย่าทัพ ทการดับแฉ่งแต่จะแกไข
เห็นศพรอมยอมคักคงจิตใจ จนอุทัยวังรวงดังว่างตา ๗

๑ ฝ่ายฝั่งฝั่งมารประดาหลัง ทหารทงไพร่นายทงซ้ายขวา
เขาปรอทยอดหุดบุญญา เกบฟางหญ้าพื้นตองดาร์องไว
ถ้าไมกรงตรงชอกไปคองกทัพ ถ้างดหอบเคยคายทงนายไพร่
ทหารพร้อมรอมรับรับกลับไป ทงนายไพร่เตรียมคองทงทุกคน ๗

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยเจ้าไตรจักร ละลำดับตะถิงถึงภูเขาลำเนา
ให้หวนเห็นเป็นเหตุด้วยเวทมนต์

หอมดมกลิ่นเหม็นเมื่อได้เข้าใกล้เคียง
ชยชยน้ำจืด ให้หวนคิดถึง
เห็นเช่นเดียวกับนางอวยช้างเคียง
กลางที่เห็นเป็นนางอวยช้างเคียง
ซึ่งรอนราญการศึกไม่เกรง
จะใคร่พบนางวันตามารศรี
พอเจ้าตรึงมาดังงวาว
ภักดีพระหัตถ์ถัดถัดถัดถัด
ชยชยน้ำจืด เห็นคนชยชย
คอกไม้คอกไม้เห็นในแม้น
พนักงาพนักงาพนักงาพนักงา
ทางคอกไม้คอกไม้คอกไม้คอกไม้
แฉ่งแฉ่งของคอกทรงเครื่องของทรงเครื่อง
เพียรประคองแพรวพราวดวงใจ
ชยชยน้ำจืด เห็นนางอวยช้างเคียง
เด่นในอภิวาทศบาล
พระโอรสอนุชากรมพรหม
ประณคนอนนงนงนงนงนง
พระเชษฐภคินีครุฑครุฑครุฑครุฑ
นางวันตามารศรีชยชยน้ำจืด
จะรอดพ้นด้วยเกี้ยวให้คิด
ใคร่อยากคิดมุ่งหมายท้าวเรา
จะปอดบโถมโถมตามตามตามตาม
การรอนราญการใช้การราญนรงค์ ฯ

๒ ศรีสุวรรณครุฑเห็นผลจักษุ
จะห้ามหักเห็นไม่ฟังถ้อยทอง
จึงทูลว่าถ้อยทองนั้นใหม่คง
การนรงค์จะได้อำนาจ
แฉ่งแฉ่งตาพาดพาดมาด้านหน้า
เราออกมาเราจะได้ออกไปมั่ง
ถ้อยทองถ้อยทองจะเชยพอง
คอยระวังตัวทั่วทุกตัวคน ฯ

๓ ฝ่ายโถมของคอกครุฑครุฑครุฑครุฑ
เป็นของคอกครุฑครุฑครุฑครุฑ
บรรทมคอกพนักงาพนักงาพนักงาพนักงา
ในมณฑลคอกครุฑครุฑครุฑครุฑ

๑ พระอภัยได้ฟังเห็นยอร์ก ออกด่าหูปักปอดขบประโคมนางโถมศรี
ซึ่งพูดกันสัญญาในราตรี ไทษรของพันไม้มัดถักนิตเถย
ได้ปลุกทัพพลขึ้นมาตั้งกาหมัด ว่าฉันปดเสียชกเจ้าแม่เจ้าเขย
คอยรอรังพิงความแม่ทราชมเรย ก็อวยเจยดับหายมาหลายเดือน
แค้นจะห้อยคอยจำทุกเช้าค่ำ จนโรคเข้าเสียใจใครจะเหมือน
จึงแต่งตำรวจการรักษามากักเตือน แม่กลบเกล็ดขบแก้งัดด้วยเดห์กอด
จะเด็กหักทักดับไปอย่างไรรอด รักแม่ยอดเยอาวมังเมยงดังหลด
แม่ขวัญพชายมวายนมน มีเหงาอันคองแม่ของเถย
เจ้าหมายมนสัญญาจะมารบ พอยกทัพมวณของคอกันของเขย
ไม่ณรงคส่งครามกับทราชมเรย อย่างเถยเถยไม่ดวงแม่ดวงใจ
ตัวของพันกามาแม่แม่แค้นเคียด ความแค้นของเถยก็ทรงไหน
จะออกคอยขอมงไม่ตรงเรย จนขาดใจจะขาด ให้ห่างทรง ๆ

๑ นางวันดาอาวรณ์ถนอมถนอม

ถึงตำรวจร่างขโมยอดดวง ผูกพันกอดนทด้วยอำนาจพระบาทหลด
เป็นจนใจไม่รักจะชอบ เราแก้งหน่วงเนิ่นเจ้าเรอว่าจริง
จึงว่าพระสร้างกล่าวถนอมเพรทรวง จะต้องชอบตามประดำมารยาหญิง
จนยินยอมหมั้นหมั้นไม่รับฟัง ถ้าไม่ทั้งความดีซึ่งปฏิญาณ
ขอเป็นข้าตำรวจมาถึงกราบถนอม เชิญบำรุงราชันให้ถนอม
จนเข้าเฝ้าเขาเยยไม่เงยพักตร์ หนั่งสอตำรวจนทพระองค์
แต่ตัวของมันถนอมถนอมว่าขอตรง ว่าอาญรักพระอภัยจนไหลหลด
คือต้องคำแค้นทั้งแปดใจ

มาดอมเขาเจ้าประจัญจาชนธู กัทรามอยู่ชะชนะพระทีโหน
 เหมือนนางวานมลาญชวนให้บรวย แต่พอใดดือร้อจาชื่อกรง
 ขย่ำรารกนกเถยน้องเคยพบ เชิญมารบเฝ้าคัมภีระคามประดังก
 แลดวงจากรถาชนมาทรง ให้บักจงสัญญาค่อหน้าคน
 นื่องวอดวายฝ่ายพระองค์ทรงสัตว์สัตว์ ผ่านต้นบักแฉ่นแฉ่นแดนดังทอด
 พระแพนงกองทพให้กอดบอด ไปเฉยพันพารายามาดี
 อนุหญิงดังทอดคนชอ ไกรคงค่อแฉ่นกดีไมรอน
 ไม่เหมือนอย่างนางสุวรรณมาศ เชาวหาจระกกระบิตกระบวน ฯ

๑ พระอภัยใจกว้างใหญ่ ชมเชยอนอกโชนะพาดทางพระสัตว์
 พ้อดยใจรักไมระกวน มาออกจนท้าวพมอยากรบ
 จะฆ่าพันฉนโคกไมท้าว กัทรามทวงแต่คืนไปจนจบ
 เมื่อแจ้งการดำรงคอบคามชอบพบ ไม่นกรบนักกรของหนักครน
 เป็นคราวเคราะห์เพราะพระนางชอชอชเรศ ว่าให้คฤญาติกาให้อาตม
 บอกว่าหะออกดอกรักเราว่าเรากัน จงหนีหนีหักคานคองคางมา
 พมดจรงม่งแมงเงาแฉ่น ทำทศแทนเถยหนึ่งแฉ่นมั่งสา
 ไม่ค่อศักรั้วสัตว์ค่อเป็นดังจา พอดชบมาเข้าไปตรงตรงดำคณ
 นางอะเวงเกรงจะจับขยับกรข พระนอชริศรักทอนฉนวนถน
 ฝ่ายตามนางคางนำด้วยเกาทัณฑ์ คางชยนหยดขยงระวงท ฯ

๑ ศักรั้ววรรณครนเห็นหน้ารำภาณอ ชมแซมชยชนคักคักด้วยฤทธิ์
 พงรณดำขาวดำเหมือนดำด ได้เป็นทเจาเนชมมเครื่องยศ
 ยิงงามคมฉนศอวเป็นนวดแปลง ยิงพศ์เพ่งฉงเหมือนเคอณทรวงกต

ยังรวบรัดถนัดถนคัมภรต์ เหลือจะชดชอกปากผากไม้ตร
 เอ็นเนแนว่าภานิจาเยอ กระไรเลยเดพกัหัดหัน
 เมอแรกเรากะเทมอเนพอนชว เจาแปดกพลั่วหรอนององราดัก
 ถังรวบรับจนไซ้คนอื่น พอได้ขึ้นไบบางทกกลางคัก
 โฉน้าวเกาทัณฑ์หันหุ่อก ไบร่าดักควมหลังตบ้างเลย ฯ

๑ นางรำภาหำฮายซังค้ายคอบ ถังจะชอบเห่หม่นค้ำกัทำเฉย
 เคยรวบรัดจกฮยาทกเปรย ถังจะเยออย่างไรก็ไม่ฮาย
 เมอรวบถนณโคมาเซตหนไว ถังไบบ่ไม้มอนจะคนกวาย
 แต่หมวกเพชรเม็ดมอยดัดเสอค้าย จะรวบถายเงนทกตอกร ฯ

๒ พระยมพดางทางวาเรตหนพ พระมเหสีมอหาไมควยโกดัดถน
 ตบดองไวให้เจ้าฮายทางพยาน ไมคองการถนแล้วหรือแล้วคา
 หมวกของเจ้าเฮาไคจะเดชม แล้วจะคนให้กบมิตรกษัตรา
 หลางไซไฟให้ถนไปพดพด เฮาหม่นกมาจับต้องประคองเซย
 พรอชมปลมไจเมอได้ขาด ยายเพอราดไมคยเจ้าชเย

นางแตรฐาเซตหนายเย ตางกเปรยเปรยปรายดักนไนท ฯ

๓ ดินดุมทรหุดทังบนหลังมา ดุยพามกามารตัว
 ถังเฉยเฉยงเดมให้ประเวณ ด้อยฤทธิมพาให้พระทยเพณ
 จะเกยบงออย่างพระฮายคาเกย แดงทวงเห่หม่นกกรามให้รวมเทม
 แต่ชมเยอนเออนฮายรมายเมม ให้เชอญอกใจดังไฟฮือ
 จังรวบมาคางนางแล้วพดางถน แม่นองนวมยถนกาหรือ
 ยังเกาทัณฑ์ถนทกเคยหุดปรอ มหิ่นตอมาถนถนเมอจนชน

ว่าสินทรพยับโกฏจะโปรดให้
อย่าหมองหมางจางจืดให้ยักย่น

๑ นางพิก้าน้ำใจมิไกรภัก

แกดงยวบยวณต์รวดต้นค้ำจวนรวรา
มาค้ำปด้นชนทรพยไปนบหมิ่น
ละโมบนักนกกไถรณโมเคษ

๑ ดินดมทรัดจวนเหียนชน

แต่ยมอมหิงมวงในทวงคง

๑ พระอภัยโคให้ดองพิน้องน้อย

โหนกรกทกยพาอุถาถ

ช่างฉยเจาะเรารายธะมาบเหมื่อน

ฝ่ายดองนางไคพังกวบางคม

ชอบพระคุณอุณจติตงนิศารศ

ช่วยเด็กทักกดับไปอย่าไคมา

๑ พระพิกนางช่างพดอดคดอดเคี้ยง

จึงตอบว่าข้าจะชบคองทัพไป

แต่ศวพชชชชชชชชชชชชชชชช

แนบค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำ

๑ นางอุฬาสภาปรีชาผดอง

เมื่องนถักคักกวามดำราญใจ

ซอด้บอชงรักแค้นคักคัก

ไซ้ชนชนคนโกดหาโหนมา ๗

ตุเหมื่อนนักษรายากาไม่ปวรวรณา

ซอทานผ้าพิชายไม่อายเฉย

ยังชอฉนฉาเจ้าแม่เจ้าเชย

ไม่อายเฉยเฉยวหรือพิพุดคักจริง ๗

ไม่วณฉนแกลแพะหึง

ทามนิงนเกเชนตะเทนท์ ๗

๑ ดมชชชชชชชชชชชชชชชช

นางฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉน

๑ พระอภัยโคให้ดองพิน้องน้อย

๑ พระอภัยโคให้ดองพิน้องน้อย

๑ พระอภัยโคให้ดองพิน้องน้อย

๑ พระอภัยโคให้ดองพิน้องน้อย

๑ พระอภัยโคให้ดองพิน้องน้อย

๑ พระอภัยโคให้ดองพิน้องน้อย

๑ พระอภัยโคให้ดองพิน้องน้อย

๑ พระอภัยโคให้ดองพิน้องน้อย

๑ พระอภัยโคให้ดองพิน้องน้อย

๑ พระอภัยโคให้ดองพิน้องน้อย

๑ พระอภัยโคให้ดองพิน้องน้อย

แม้จริงจะตั้งครัดไม่ขัดข้อง สุดแต่ต้องพระประสงค์คงอาดา

เชิญพระองค์ทรงธรรมไต่สัญญา จะเลิกอาพาธนั้นไว้นั้นไร ๆ

๑ พระยัมพตางทางว่านจาเขย ไม่ดวงเดยแต่กับภาจะอาศัย

ให้มารตรอ่อนน้อมพร้อมพระทัย พ้อจะให้ดังจ้องอยู่ดังกา

แล้วถอดเพชรจำนงค์ทรงทรงกษย วงน้อยน้อยน่ารักเป็นหนักหนา

ให้ทหารคตนาไปไกลอาชา ให้อยู่พานภาสู่ดาอิน

แล้วว่าพอขอไม่ตรใจ ภาแนโคเห็นอนคำจะหาขวัญ

นางชอบของคิดรบแต่ด้วยภักท พ้อด้ายในทหยากพิทางกัธไป ๆ

๑ นางวันดานามพระดังมารา ระวังดลาคดั่งหลังแกลงไร

ไม่สมหวังดังจิตคิดไว้ คองเกลยเกิดกตบนาศรึกตราการ

แล้วกรวบลามาตามกาคาหมกมก เปดขมกรอingkongด้วยนมเนยหวาน

พอพลบค้ายามของดึกถึงงาน เหล็กहारเส้าพุดจาเกรียว

เราไปทพกับผู้ชายเป็นนายภพ คองรับรับพันทางดั้นแรงเรียว

ไปตามเจ้าเราเป็นหญิงดั่งจริงใจ พังเรอเกลยงนกเพี้ยนเจริญใจ

บ้างร้องถามตามคู้ดักปาก เต็มพมมากอยู่ย้ายเกลยงเดิมไหน

เสียงหวือวอคือรอกันก้องไป บาทหลวงได้ยินความเทียวถามดู ๆ

๑ ฝ่ายส่งทางหลายต่างทรายแพรง บาทหลวงแจ้งจึงว่าเบอเหลือชดศดู

คิดว่าไปราวามามช ขปคกุกจะว่าให้ดำใจ

แล้วรบหาฆ่าเผ่าเหล่าฝรั่ง มาพรหมพรทวงดาอยู่อาศัย

ชนนงเคยงเสียงดังกกระอักกระอ แล้วถามไต่คนของดั่งดุดา

พระอภัยให้แหวนไว้แทนหรือ นางแม่อ้อยดองทพรับอาดา

ให้ดวงเขาเจ้าไม่ดวงหนองเวลา แดงมีหน้าไหว้เราให้เราขาย
 ช้ายพอกไพรได้เห็นมาเป็นโจทก์ จะทำโทษตามบทในกฎหมาย
 นางแม่อือซ้อหน้ามาให้ขาย แต่เจ้านายเนรเทศจากเชลยกัน ฯ

๑ ยพาพังตั้งมราชกรวดกราดโกรธ จะตงโทษโทษาให้ข้าสัญญา
 ถึงขับจนกตกรวดถกทน เอาถนณภษาชอกพาท
 พระคุณเจ้าเฒ่าราชพฤกษาหลง ไม่นมคงควรหรือถนณภษา
 วรยศกตกรวดจงจะตง ได้รู้แจ้งชอนได้มอปรน
 จะดวงเขาเป็นเจ้ามีป้า ป้ากรวดเขาใครจะตงเห็นชัดจน
 จงยถายถายเทตวอเดทกต ชอถนณภษาให้ถนณภษา
 พรุนเขาเราจะคบทพณก ให้ถนณภษาไม่เหลอเห็นชอนเบอหนุ
 พอกนายไพรโหรณนัยคงคชชช จะใครความในทจไม่
 ชนเยงอย่างข้างทำนคในกฎหมาย โทษถนณภษาไม่รบถนณภษา
 นเราปรารบได้ด้วยไมตรี พอพรุนกจะเสวจดำเรจการ
 ฝ่ายพระบาทมาศรคปถนณภษา ถึงให้พระยถนณภษาชอกถนณภษา
 แมไม่ทนณภษาพระอาจารย์ โทษของถนณภษาใหญ่ถนณภษาทงถนณภษา ฯ

๑ ฝ่ายฝั่งตั้งมราชชอนถนณภษา แต่มีปากชอนนัยเทตวอถนณภษา
 นกถนณภษาชอนถนณภษาชอนถนณภษา ชอนถนณภษาชอนถนณภษา
 ถนณภษาชอนถนณภษาชอนถนณภษา ใครไม่ทนโทษถนณภษาชอนถนณภษา
 แดงถนณภษากถนณภษาชอนถนณภษา ให้นายไพรพริชอนถนณภษาชอนถนณภษา ฯ

๑ ฝ่ายโฉมของชอนถนณภษาชอนถนณภษา

ถนณภษาชอนถนณภษาชอนถนณภษา

จึงตรัสถามความกิดของธิดา โยธัญญาอย่างนั้นกับท้าวทศร ฯ

๑ นางยุพาว่าพระคุณการุญเพียง การแต่เพียงนั้นมิได้ให้ขัด
จะมอบปณกตการณาญคัตถุ ข้อว่าจูงทางอย่างโบราณ
แต่เจ้าความตามคิดไม่ดับบึ้ง มิให้ต้องคลอกเฝ้าเหตาทหาร
พระชนนค์ใจเห็นได้การ ก่อขกิดอันอุปธิมขบขบกัน ฯ

๒ ฝ่ายองค์พระธิดามีให้หอบ แต่พลกถกับกลุมใจจนโทษ
เมยพระแกลแถมพมพมวน เห็นพระจันทระแถมควรจะดั่งดบ
กอบคดอยเกิดอนเดอนวณตตเกิดของ ตรีเรของไรโรมไกรดับ
โศกเคตอนเหมือนอนณาเมธาทพ ไปดบดบดบมือไรจะได้เรย
โอรนรินกถินทุกตมาถน กอนจะขึ้นซึ่งแสบแบบเขมย
หนวนากวางพราหมณ์ดมราเพย พระกเถยหอบ ไปในไธยา
เทพเจ้าเฮายบดมทอคิด ให้มิตดบพนกันดวรา
พระศรีไตร ในดบั้นจันภนา จขเวตารองเจงยังแกลงใจ
จึงได้รจธรงทรงเทรธองเรธรงเรย อดกหนาพลบพลตของน่านดงใจ

พร้อมโอรต่อนธาเดนาใน จึงตรัสให้ดำนนเป็นคนทวย
ผ่านานที่เรามาแต่ก่อน เป็นมังกกับนาคามากหลาย
เจ้ารวมรบรบคอดเรวอดดววย ยังแตกายกรบาทชาดกระเด็น
แล้วตัวเราเข้าไปอยู่ในถ้ำ จะคลาดคด่าไปร้างโหมกไม่เห็น
พระโยคันหาทงศาเย็น ขุนให้เป็นคนกันพอยพินกาย ฯ

๓ เจ้าพราหมณ์พมเบคมบรมนถ

จึงธำนคำสตรโดยมนตมึงคดถววย

แจงหมัดคึดคูนแล้วทอดกาย พระเคราะห์ร้ายเร่งระมัดบาหิยตองค์
 ชื่นชอบบรรพชนมั่งกรากอุม หญิงจะรักใคร่ให้โหดโหด
 จะพลัดพรากจากตระกูลประยูรวงศ์ แต่พระองค์เห็นว่าหญิงจะชิงไป
 ชึ่งมดอันคืบพันหาอุมทร จะทงพุทธภาวนาภาษาไย
 ชื่นโยคทให้พินไซชนโกล ลือชู้ใหญ่ชู้ในคึดพระชินวงศ์
 จะช่วยด้วยวิธานภาพ ให้เกิดภวอนันตบประดังค์
 ดับกษत्रียศเรกเป็นเชกของค์ พระญาติวงศ์พร้อมพร้อมเป็นจอมเจม
 ในด้านฉนษนษารชาราช จะวางระดมบัคคิตรเจม
 ทตรงบึงดังเกิดเป็นเหตุเดิม จะแรกเริ่มรายศใหม่มา
 รอกคทวนผ่านเกอชานาบาบ ภัยจะมเมมแท่นหักกหนา
 เศวะหนรายค้ายพระรามตามองค์ ไมราพณพางไปไว้คืบาคาด
 แต่มช้ายศาทอแทนเป็นแม่นมั่น พระเคราะห์หนักหนาจะอาชาหาญ
 จงชู้ไม่ได้ยามาทาน จะตงคานวงศ์วงศ์วงศ์
 เด็กเดาะเศวะทร้ายให้ด้ายเคอช จนทวงเคอชตวงคืบอับเวหา
 จงอึ้งชอนนคพรหมมูธา ตามศารตอชเวทประเทพรหมณ ฯ

๑ พระพิเคาทำนายนเห็นราชัน คอยดมรทนางระเวศด้วยเกรงชาม
 แต่มานะกษत्रียจศรคความ ทห้ามปรามอ้อนอึ้งจะทงคำ
 จงคึดชานการระเศวะพระเคราะห์ด้วย เหมอนชู้รายเรศชูปถัมภ
 แล้วเข้าห้องของพระของคองทรงธรรม ชักประคานาณามาทาน ฯ

๑ ฝ่ายเจ้าพราหมณ์จามคณนคัระงค์ จังรับจัดแจงตั้งให้คังคาค
 ก้นขาแผดแปดทศพิศดาร มาแต่งการช่างทศพรพธวาย
 เอาเพชรบางอย่างคืบคึดชอน บนบรรพจรณให้บรรพนโมกคณถวาย

แถวขามมนต์สระสังข์มณฑลพาย ชะนารายณกรายบักเจ้าจกัย
 ฝ่าแพรดั่งทองอรอนน เขาผูกพันภพจนศกขมณต์ได้ย
 เป็นคนจรรพหริศเรวที่แฉ้วเหาะไป พระมัยก็ค้อยหาญกระวายกระวณ
 ทัพผูกพันวนดามาแต่หัด ครนศดาขคองกิดเห็นไม่เป็นผล
 ปรัชยาพราหมณณการณฤษะเด็กพด เจ้าด้านนคยณนองให้ค้อยตาม ฯ

๑ ฝ่ายใหม่ขงอองคตเวงกรวงเกรงครก

ครนเข้า ไซ ไหยาพาราม อดการสักระไม้งจกิดเชิดขาม
 ไปจกคณมกคังครกกร ๑

๑ ฝ่ายพนของอองคตาดองหี มาบอกนาคหัดจกฝ่ายนายทหาร
 วนด ไซ โหมวหาพระอจวราย เทวทานพน พอนไม่เหมยณเดิม
 ทวยไตทมหาให้ดั่งเรจ ไม่นดงาเดยนศกกระฮักเหม
 จะเถนชไฟโรไนตอง โหมวเคม พอเคเหมพจนร ให้ทณการ
 แฉ้วจกคณรณบไนรบคัง ไปคณกรวงดงการทวดถาน
 เมอเพดยงพดงครนนประจัญบาน ทานคคการขยงเคยอนนเบดยงใจ ฯ

๑ พระมัยได้ฆาตควาตว่า อย่าพักนมนนแปรพุดเกไธ
 เราได้รับดั่งประยทธระจุไฟ แม้ไม่ได้แฉ้วถูกระฮักตาย
 จะแต่งไคร ไปรักษาดังถานน คณจะณน่อนการประมาณหมาย
 แม้ไฟรมหัดบทำกดับกตาย จะต้องตายตามกันเหมยณดัญญา ฯ

๑ นางพังก้าทำเป็นว่าฉาเซนน คยงแยกกันทำคักรามคณประธ
 คงจะศคณคณณจันรจว พินาตฉั พระอภัยเดยให้ค้าย
 แฉ้วจะรับไปรักษาดังกาไฉ ทจุไฟนเป็นกวางทณทงหลาย

บาทหุดวรับกดับว่าแม่ฆ่าตาย
 คงไปจ้งดงกาเถิดอย่าชู้
 นางค่านับรับความตามตำแน
 แด้วกราบธามาเตรียมมรดกหนึ่ง
 พวดนารีที่ให้เต่แปลงเป็นชาย
 ดูดาดมณเฑาะให้รับรถ
 คอยประทับรับพระบาทมาตรงค
 เตรียมตั้งเจ้าเจียรจตรพดธนาเม
 จะออกไปใช้พระอภัยมณ
 แด้วจะพานาถววยธนาหารรถ
 คุมไปจ้งชะโงให้หุดายฉน
 ด้วยทานกรรมมาจะเออทัพ
 แด้วจัดแจงแต่งหน้งดีดจะถ่อไป
 หุดดาบาทมาตรงคมาตรงมา
 ให้ตามหุดงตั้งเจ้าเจ้าการ
 จ้งร้องบอดหุดอกเห่เจ้าชาวฉดัก
 นางทรมวยใช้ธิดามาค่านับ

เขารูปกายพระอภัยมาให้เรา
 แด้วพดกฏจ้งจะออกไปคดชอกเผ
 นึกว่าเราดงได้ดวยง่ายตาย
 มับดตงกหุดงคาศาพระธาย
 ชู้เรียมรายร้ายชวาวรักษาองค์
 บอกรำหนคตงครามตามประดงค
 แด้วรับตรงไปดงกาในราตรี
 หุดพระเจ้าดงการมารศรี
 ให้ป้าคนหุดบทุกบทุกน
 แด้วทรวงคชยาเพดฉาให้ธาดัญ
 กระหม่อมฉนจะชู้รับคองทพชย
 คตงกตบเลดฉนด้างทางดงชัย
 หุดดไปบ่ช้อมหาโงธานาน
 ร้องเรียกหาของคตชยชคทหาร
 ชอกจากค่านเดินมาถึงหน้าทพ
 ฉนคักจะเจ้าเจ้าเป็นเจ้าจตรพ
 จ้งเบ็ดรับเรื่อเราจะเจ้าไป ๆ

๗
ตอนที่ ๓๕

พระอภัยคุณหาร

๑ นายประจักษ์ความตามดูภาพ จึงไปกราบทูลแจ้งแด่องค์
ทั้งสามพรหมณความเต็มใจเต็มใจ จึงสั่งให้รับมาพบพลาพณ
พอลดครุ่นชอบเจ้าชอบกาย มนตักกดตายเดือนของทงชาดรรพ

นางยุพามาถึงองค์พระทรงธรรม บังคับคิดคอยดัดกับครันคดี ฯ

๒ พระเพททิศาปาพกตรึง ให้กลีบกรนางจันตามารศรี
จึงปราดัยไต่ถามความในคดี พระชนนีโอรมาจำอย่างไร ฯ

๓ นางทูลว่าข้าพเจ้าจะเล่าถวาย จะเพราพราายพระบัญชาอันธมดัย
จึงหยิบตำราการตักไปถวาย ในพระหัตถ์อักษรตรา ฯ

๔ พระยงค์คิดด้วยอนิยาแผด เปรียบเหมือนแตรได้กลิ่นถวิลหา
ประจักษ์คำดำญะของจันตว พระเชษฐภคินทอนให้ยวนยี้

แต่หัวทรงตำราอันดิศตพิณจันตว ว่าเป็นเหตุถึงทราบประณตบทศรี
ซึ่งทรงศักดิ์กรโคเป็นไมตรี ไม่ค่อยตามดักภัยปฏิญาณ

น้องเห็นจริงถึงโศกได้แห่ง แต่กลิ่นแกงกัถว้ายฝ่ายทหาร
ให้ริศตามาประณตบทมาดัย รบประทานโทษฝ่ายผู้

ด้วยโทษโทษได้ตั้งตัวของแล้ว เหมือนฉัตรแก้วเก้าชันกันเกศ
ซึ่งตั้งใดได้วาให้รัก ขอบขามเฝ้าเวรข้างหน้าไป

ด้วยเป็นหญิงยิ่งยากมาฝากรัก ดุจจะรักราชธิดาทั้งมัย
จนแดนโศกโรคชราจะเท่าใจ จะถนอมไม่ดังการรักษากาย

ดับไปบางตำนานซึ่งอยู่รือรือขาท อย่าคิดขาดความรักสมัครหมาย
 หนึ่งตำราอย่าให้ถึงหูชาย นิ่งต้องอาชงอญูกลให้สัญญาความ
 พระเชษฐาอย่าด้วยฉันใดมิ่ง จงตรึงตั้งถึงดวงเอยาเกรงราม
 ไว้ความตบกับบุพผาพระนางม จะผ่อนตามตำราพิศไม่ขัดเอย ฯ

๑ พระทราบดีว่าหวานขึ้นในขันชก พยัสฐ์รับนาแฉ้วทาเนย
 เจ้าพราหมณ์ก็ผัดใจกระไรเลย ไม่เหมือนเคยทูลถามตามตั่งถา
 พระแฉ้วตรัสคัดความอย่าถามซัก เป็นมืองรักมิไรก็จักจะปรึกษา
 พากันไปให้ดลภพดลพธำ จะพูดจาเองตามความตำราญ ฯ

๑ เจ้าพราหมณ์ก็ทูลความที่เดือน พระแฉ้วตรัสตอบว่า จังนิกดาร์
 เดือนพฤษ์ดวงแขางความ จะทักทวนว่าความตามทวนของ
 เขิญผ่านเกล้าเรามอ ทดบณเฑาะ อย่าตั้งถกถกจะห่มหมของ
 เวดายนเชณนผะนอ จะถกถกของดลไปแก่ไพร
 ยังจะเคาะเคาะหัด ไรอยู่ดล อย่าบรณาทเทวดาในวาคี
 ดลพระทศไวพธูรังษณพรง จังพาทเกิดในขันชพระชชยา ฯ

๑ พระพราหมณ์ยามทองทองพระดั่งจก แฉ้วก็ควรหรือมาคิครินยา
 นึกก็เคยเห็นอิตถ์โหมมา นางยุพาคนเตี้ยบดด้วยจริงจริง
 จะพูดเองเห็นศวกจากดวม พดไม่ขัดดุนแกมหญิง
 ยักยอกไปใครจะล่วงมาทวงตัง ถาชนนงขยในไคฐ์ใจกัน
 จะดะเคาะมิละเคาะทศราหิราย ถึงไม่หายก็ไมถดวุดอกตัวฉน
 พดพรงนตรายททายนน จะเห็นกันมันคงไม่ตั่งกา ฯ

๑ ฝ่ายตามพราหมณ์ที่เห็นไม่หยุด ความถกถกซึ่งว่าคิครินยา

ต้องคอยคล้อยตามไปคอยโกศตา พวกเดมาใหญ่ขึ้นยอพลอยตาม ฯ

๑ พระอภัยได้ของไม้ซึ่งรัก
ประจวบนั้นฉันใดไม่ได้ความ

๒ นางยุพานารีได้รักพร้อม
เมื่อเด็กทอดลงไปถึงใจ

ไปบอกพระจะให้เนรเทศเจ้า
พระชนมแต่จะหาบย

ฉันทของรองให้รับไปแก้

จนเที่ยงคืนของคืนจะว

จะกลับวงครองเพราะชว

จึงควรไซ้ให้เขาเห็นผิดไป

๓ พระพิเภกพาเรกพระพิเภกตรัสตบ เป็นอนันต์ด้วยพิเภก

พระชนมในโลหิตของพระพราย แดงเจ็ดด้วยพิเภก

ตะอินพดางทางว่ายาพอ พื่อจะรอยตายตามทรมดังดาร์

ถึงกระไรได้รักษาพยาบาล นี่เป็นการกัศรวางทุกอย่างไป

จะหักหาญราญรบให้พบนัย กตจะคตองคตองคตองคต

จะโอเอ่อนอ่อนน้อมทำฉันใด จึงจะได้ช่วยรักษาพยาบาล ฯ

๔ นางนึ่งนึ่งพิงคำพระว่าว่า พดอยโศกกาเกมกตบดังดาร์

แล้วแต่แต่แรงแถมจวคตอการ จะพบพานกันก็ได้ด้วยง่ายตาย

แต่ผ่านเถาเถาไม่ตพระยศักดิ์กต เป็นแต่รักรูปทรงจำนงหมาย

แม้จริงจางตบโมกตชีวิตตาย ก็ง่ายตายที่จะพบประตบกัน ฯ

เจ้าเขื่อนขรรค์อันของเดมา

คงเถาตามจริงพื่อจะรอย

ทั้งทวนด้อมเถาตามเหอความต

พอดฝักรูปประจักษ์วาทก

ตูกนเขาจะฆ่าให้ขาด

เขาฆ่าพดอยพระคตจะมรณา

กตจะพไปเหอนคตคตดาร์

เมื่อใดกตคตคตคตคต

จะมตคตคตคตคตคต

ถวญไวคตคตคตคตคต

เป็นอนันต์ด้วยพิเภก

แดงเจ็ดด้วยพิเภก

พื่อจะรอยตายตามทรมดังดาร์

นี่เป็นการกัศรวางทุกอย่างไป

กตจะคตองคตองคตองคต

จึงจะได้ช่วยรักษาพยาบาล ฯ

พดอยโศกกาเกมกตบดังดาร์

จะพบพานกันก็ได้ด้วยง่ายตาย

เป็นแต่รักรูปทรงจำนงหมาย

ก็ง่ายตายที่จะพบประตบกัน ฯ

๑ พระอภัยมณีเห็นคน
 ชนยี่สิบสี่คน ฐานการทวงหนี้
 นมได้แต่แม่ดะเวงที่เปื่องป่อง
 ถึงยากเย็นเป็นไพร่จะไถนา
 เมื่อเห็นพวกตรวจะไถชนทุกคนก็
 พอร้อนอกหมอลใหม่เหมือนไฟล้วย

แม้นยี่พาทรรูญหาคุณพอ
 ถึงยากง่ายตายเป็นพ้อเห็นกัน

๑ นายอินคี่ไถ่คนฮารมนคิด
 เคารพรับกิจนทำงานรกราก
 ขยผ่านเถล เป้าบรืนทักพ
 จะเอาดำพาไป ขาเขียว

๑ พระพศาวราถพยอมได้
 หยบขณขมธอทำไธดำรง

อินปรอทยอดหุดไม่ได้
 แฉ้วแฉ้วดฐิรยนพอดนธยา
 เตื่องจั่วจั่วแฉ้วไหญยไหญยจะห้อย
 เฉ้วคนขมธนทาตุมาธย
 แฉ้วเป้าเหวไวจันไจแฉ้ว
 ระพวยหิวหิวจวบจับวัญญา
 ถึงเคยรุษยวนนนไม่ทนร

คงประจักษ์แจ้งจางทุกดังสัตว์
 ไม่ผูกพันดังรพดเป็นสัตว์
 มาเหมือนคนตั้งมุ่งมาดปรารถนา
 ดูปดองงาปดองถวักนพวเมย
 ช่วยแนะนำจนทุกขอย่าดูญเดียว
 ถึงถูกเมยก็มิได้อาถยนิม

เหมือนมรรคยชนไปผ่านนิมานสัตว์
 กระวีระญญเนตรถนิตเหมือนนธิดา ฯ

ด้วยทางถวักขรวันรภเป็นหนกหนา
 พระอภัยมณีเห็นเหตุออกเชยพ
 ไทคหุถบไถ่คนฮารมนหวัง
 ศานไปดองกาถยเป็นนศกรอง ฯ

คหระทะทวธรนประด้นดอง
 โยณให้ยบเคยคบางท.ธดา

มันเหตวไหญ่เข้าในหนัวในมัวธ
 ห้อยมีมาเมาพองจิงเวจ
 โยไทยมธรยัยเต่างรตแบ้งตได้
 ดักเมยไธธวณัยจะถอยมา
 กาดองแฉ้วเจ้าจะคยจะห้อยทา
 พดองถวักถวักต่างหอยไป
 พดองถวักถวักนพวเมย

นางยุพานารักดี

จึงเชิญให้แต่งขงก์ทรงอาษา

พระทรงเครื่องเรียงจาวัดศรดีเกรว

ถวญพดอยเพชรแพรวพรวดาวเวหา

ทรงมหามาลัยแก้วไคลศดา

มาทรงมาพระทพขงก์กร ๑

๑ นางยุพานกาชมาฉาย

วังเรียกนายขงก์คชยอศทหาร

ให้หาหาพาข้ามคามตะพาน

ตรงเขาคานพง์เงียบเรียบด้านเนียง ๑

๑ ฝ่ายโณมยงองค์ระเวงพวงเพ็ญ เห็นโคกถดวระหลบพักบริบเคียง

รับเรียกเหตาดาวไรอยู่ไกลเคียง คอยหัดถดงหลบองค์ไปทรงรถ

สู่ดาดคมาให้พาจูง พวงมณีนพรัตน์ไปหมด

ออกหงเราเจ้าประจัญพนนรพศ คอยอรรถไปตามทางหว่างคีตา ๑

๑ ฝ่ายยุพพาของภพระทรงศักดิ์ เจ้าดาหมกเห็นแต่ห้องเทียบมอหา

รู้ว่าไปไม่ทันเหมือนด้นญญาง ชวนพาหุดพระอรยมณ

ขอพระองค์จงเปิดพระเครื่องคณ ได้ปลดปล่อยไปกับเหตางนางสาวศรี

จะตามไปให้เขาเห็นเช่นด้นร ชนงก์ทนายรักช่วยบศยา ๑

๑ พระอภัยโมรคณคณเกรว คอยปลดปล่อยเปิดของภทรงกุษา

ได้เกรวองรองรองดุดาดจางดกา ชนทรงมาพระทพกาดงแวง ๑

๑ นางมกาพาข้อมออกบศมหลัง พอมคทงฟ้าดินอุคคณเง

กาวดกคอดทางนากดางแปดง ถึงตางหนงนคณพทพนร

แกดงเรยกันขงก์รองดาชยาช้อย แดวคณคไกรไม่ดงดัยหมค

ถึงทนายเกรวเชิญขงก์พระทรงยศ ชนทรงรถแดวักคณคณทพช ๑

๑ ฝ่ายวิภาดาหรมได้หุดบ อยหองหิมคามด้นญญางรณด้วย

หยับเกรวทรงทรงขงก์พระอภัย แดวพาอายขงก์คคคคไปทพ

พอเห็นราชบิดาของภพทรงศกต ให้จับทักท้วงทักตึงหัด
 เราศึกษาไปในด้านศึกษการดับ เครื่องประดับตบแต่งด้วยแก้วตดคช
 ธนิกาทรงเพชรของทองประกาย พระดังมราชหันไปข้างไหนหนอ
 แต่ได้ทักท้วงมหารังวอ จะตักคอด้ายให้ขาดตามอาชญา ฯ

๑ บาทหลวงหัดบวชแว้งถึงแก่อรุณ เดี๋ยวเช้ารุ่งโลกใจไหวผวา
 พะตักธุดงค์กุกกักขตา เห็นร่ำภาพูดคำทบให้อภัยประมาท
 จึ่งว่าศัพพะพระภิกษุอยู่ไหนเล่า ชี้ให้ว่าจะได้ออกคลอดอกทวาร
 นางร่ำภาจางนัยแนบตักตัก พระอาจารย์ยังไปเห็นเขม้นมของ
 ม้เกรียงทรงมงกุฎงวงหวี ประคองจิ้งเหลนเปิดอระเหาะเครื่องของ
 แดงดัดมาพันาหัดขบถกตอ พวงน่ายกของน่ายทพวงหัดบทรน
 กนทนต์นัยนเคืองกนทนต์นัยน คืองวักกตบด้วยเชือกเด็ดออกตม
 เขียวพุดน่ายรายปลัดขนกนกน พวงไฟพุดพุดขยด้นเคียงกรนศรท
 ถวยฟ้างลบกรบมอชิงหัดกรต ขบกรนกรบมอชิงหัดกรต
 ฝ่ายพวงทพหัดบทรนเคียงกรนท พดมกรมกรนกรนกรนกรน

พอเย็นย่ำคำพดบเห็นคบรอบ ทหารหอบฟ้างทงวงกน
 มีงคชของกตของทพบประจัญ ออกไถ่พันพวงผ่องขาวดังกา ฯ

๑ พยเพื่องใหม่ไฟพวงสว่างแจ้ง คางทนต์พวงพวงพวงพวง
 เจเพราหมณคณนอยบจับคังคธา ขนคอบมาผ้าพันประจัญบาน
 คังคธวณนคณนคณนคณน คณนคณนคณนคณนคณนคณน
 คางทนต์พวงพวงพวงพวงพวง พวงพวงคณนคณนคณนคณน
 บางทงพวงพวงพวงพวงพวง คณนคณนคณนคณนคณนคณน

ไม่ถ่วงชีวิตไม่ติดปลัด

เดือนแรกของทศวรรษจะช่วยโน้มน้าวด้วย

ร่างตนรายปลายบวรนิเวศ

จะเพิ่มพูนปัญญาเตโชธัมม ฯ

© พระพรหมทศพรวิธาน

จึงว่าเป็นไปเพราะหลงอย่างงั้น

๑๕
๑๖
๑๗
๑๘
๑๙
๒๐
๒๑
๒๒
๒๓
๒๔
๒๕
๒๖
๒๗
๒๘
๒๙
๓๐
๓๑
๓๒
๓๓
๓๔
๓๕
๓๖
๓๗
๓๘
๓๙
๔๐
๔๑
๔๒
๔๓
๔๔
๔๕
๔๖
๔๗
๔๘
๔๙
๕๐
๕๑
๕๒
๕๓
๕๔
๕๕
๕๖
๕๗
๕๘
๕๙
๖๐
๖๑
๖๒
๖๓
๖๔
๖๕
๖๖
๖๗
๖๘
๖๙
๗๐
๗๑
๗๒
๗๓
๗๔
๗๕
๗๖
๗๗
๗๘
๗๙
๘๐
๘๑
๘๒
๘๓
๘๔
๘๕
๘๖
๘๗
๘๘
๘๙
๙๐
๙๑
๙๒
๙๓
๙๔
๙๕
๙๖
๙๗
๙๘
๙๙
๑๐๐

จะพอใจจ้ะไหม้เตย

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1

กรมการปกครอง/กรมการทะเบียนราษฎร

ของเขาส่งออกไม่พอใจเลย

พระโขนง

11007340813647399

๒๕๓๕

 REPUBLIKA SRBIJA
 MINISTARSTVO PROSVETE, KULTURE I ŠPORTA
 UČENJE JE NAŠA BUDUĆNOST

www.ck12.org

17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

2010

2000

๒๕๖๓

๑๕๖๖

11

๒๕๖๓

๓๓๓

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

พระพรหม | พระราชนิพนธ์

ดูบทเพลงมาก ไม่อยากให้อ

ยูพาทีกาแดงพาไป

๕. ๒๕๕๕

๑ ต้นอมทรวัดต้นแคนฝรั่ง จงวางกรวยกวนจะฉนวนหาย

๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีแก่ท่านทั้งหลายที่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ และหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ท่านได้รู้ถึงคุณค่าของงานวิจัย และทำให้ท่านได้รู้ถึงวิธีการที่จะนำงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนาตนเองและองค์กรของท่านได้ดียิ่งขึ้น

๑) ศรัทธาธรรมนันทามปราชญ์

ตาม ไม่แจ้งการทรงเครื่องพระ

แม้จะไปให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

เกาะอังกฤษจะคว่ำให้ทลาย

ใครจะเอาดาบตีหัวไพร่มา

ไม่สู้บาราศิห์ให้รู้ความ ฯ

๑ ฝ่ายชาวพลงคนหมื่นพันอันสมุทร ชักถอบคันทันจุระไม่เร็ดราม

ที่บานเต็มเริ่มแรกเป็นแรกจาม มินคิดตามมาแต่ครั้งอุหญิงตาย

เขารับบอว่าราชาพาเจ้า

เคยยอเบานานเรือนใดเหมือนหมาย

ถึงเหล็กไหลได้ถูกแฉกทำลาย

รื้อนายบงเหลยมนให้เลียมดบ

แม่เจ้าได้ใจคนเอาจนทว

มิได้กลัวมิใคร่จะไฉย

แม่พบองค์ทรงฤทธิ์จะกักรับ

ก็ยอเผ่าดับเด็กดอยให้ร้อมมา ฯ

๑ อ้ายมังกดพลรบเมืองมรจักร วิกยก็ชักพลดอยคำบรับบอว่า

ข้าพเจ้าแตกคันทวช

เท่าเหมือนหมายไม่มีใครตั้งชัยแล้ว

จะไปด้วยช่วยเท่าให้เขาได้

ได้รู้เบี่ยงในโคกของแคว

แม่ไม่ได้ย่ายานชักรองเหมือนแม่ผัว พอลดแล้วชักรองให้หายแดง

คนหนึ่งนงชนใดเหมือนไกรภย

เต็มแควแควก็ยอเยนเป็นกระแฉ

จะดอให้โตดังดวงพลดพลด

พระพวงเงาจริงว่าเห็นจะเป็นการ

จึงให้พราหมณ์ด่านคนผูกมัดจับ

สักรอยกยวโรยดอยเหมือนทหาร

ให้ปลงภยทช่ายฝรั่งชนกาน

เจ้าพราหมณ์ด่านเขาคนเรียกดมมา

เชือกน่านชนกงานเบงบ้านวัง

ตชกดังตมดบปลิงเวหา

ให้ยอชนด่านข้ามภูเขาเจ้าพารา

พลเวลาดันตชกได้ตมดบ

โพยมนบนฝนดมชอนหมอก

ก็โรยรอกตงในวังได้ตมดบ

อ้ายมังกเขาเจ้าหน้าโกหมาตาม

เทยพวงความพุดชาในราศร์ ฯ

๑ ฝ่ายตะเวงวณตามาบนรถ

อตมกตแก้วกระจำงด้างกั

ชุมหลังคาฝารตบกรอบเหล็กกั

นางอัยที่แทนตมดบมรรจง

ประดาหญิงดี เสนอเมยถึงหาดนี้ และประพาธหมู่ไม้โพธิ์ระหง
 ด้วยมีศก้าทำเป็นไม้เห็นองค์ แต่แดนดังสารพระอภัยมณี
 น้อยไปหรือชื่อนักเพราะรักนงยัง จนถึงค้องปดอมเหอนางดาวศรี
 เมื่อร่นแฉกเห็นอยู่ชนัน จรรุทฆะพันเรือนโต
 รูปก็ค้ำปัดกัเบ้าเพราะ รางฉอฉางเหอค้ำจมนไทร
 พระงามนางงามจรรุทฆะจิตใจ บุรุษในรณไม้เทียม

มาเอยองค์ทรงนั่งเก้นหัดรณก ปรากฏแก่แจ่มกายไม่อายเห็นม
 นาดังธารผ่านเกล้าเธอมี เทียม ถานรรมเนียนพนักงานทานธำธาง
 โยผ่านเกล้าเจ้าประทุมทองระหงน้อม น้อมน้อมน้อมไม่ถนัดยังชดชวาง
 มีอายเหอ ดาวธรรกกำหนดนาร น้อมไม่ทางเห็นให้ชาดยเดย
 จะเรยของศก้าทรงนงบดดังภักดิ์ ได้ค้อยจกคตบหรือพระศรีด้วย
 จะหมอบเมยงเคียงบุรพทมิโหรนเรย โยถอชยเอกลานาปราณี
 นางนงน้อมใจอยู่ในจิต ด้วยทรงฤทธิ์แรงไม่แห่งหน
 ทำแต่แต่งแก้ถนอมความบุตร ไปถึงที่แห่งหนตำบลใด ฯ

๑ ขีดาน้อยค้อยตนเอง ให้ค้องจิต ยังมีคตมิได้เห็นว่าเป็นโฉน
 แต่พระจันทร์คตเมยมาไรไร ประเคยใจจะสว่างกระจ่างตา ฯ

๑ แฉกดังสารพระอภัยมณีใดลักษณะ ค้อยเมยพักตร์เพพิศกนิษฐา
 เห็นใจใดไม่ถนัดชยา แก้นด้วยฝ่าก้นกตชอนักเดียว
 นักจะถนอมความใดกโรกที่เสว้า กัดถอเราค้องชุนจะชุนเดียว
 เหอธอปากขากยังจริงจริงเขยว จะพุดกยอกประชวรจะถนอมใจ
 คนเดือนหงายฉายแสงแจ้งกระจ่าง ดั่งธอสว่างเวหาพฤษภาไสว

ทูลว่าพ่อขอประทานอยู่จนงวด
เคยเรียนครูเดินทัพเป็นตาย

ถึงเจ้าโปรดเป็นโขนจะให้หาย
อย่าระคายเฉยอยู่ดำหริภิงษาองค์ ฯ

๑ พระธิดาว่าหม่อมฉันไม่ทันทราบ

ก็คิดเห็นเป็นผิดคอบิดวงศ์
ซึ่งจะให้ไปตามความพระโรค
อนันนพชนในกัได้อาต

ได้พูดหยวนคายหยวนตามประสงค์
ขอพระองค์ชดโไทยได้โปรดปราน
เห็นเกล้าได้กได้ยาอันไม่อาหาญ
เฉยแต่บ้านแกดอมพอมไพร ฯ

๑ พระทรงพียงย่นดะฮ่อน
หรือดูกรักหากเห็นไม่เห็นไร

ละม่อมพมพม ธรรมดัย
จะบอกให้บิดารูอาการ ฯ

๑ นางมบนชอบตอบว่าข้าพเจ้า
แม่เรียกไรได้ประณคนพมาดัย

ในทวายเกด เกดว่าระว่าชาน
ตามอาการก็จะทราบได้กราบทูล ฯ

๑ พระชนชอบคบขบขบคาน
ไม่ขออยู่พักครกักคิดครก

แม่พวดวอดจะดะดัย
พระตฤทด้วยเด็ดหนาพมตาม

แล้วมานะยังเกรนกันกรก
ฝ่ายอะเวงวันดาพมงาม

แต่ดะดัดเกล้าพระทัยจะไกรตาม
กรนตามยามเย็นเย็นเย็นด้าย

เด้นะดะจิงหรีดอะหุดมจิง
ทุกถ่านกัมิงไมโรโรเรียง

เด้นะแฉ้วแฉ้วไกรวันด้าย
ขม้ายเมียงคุดพระอภัยมณี

เห็นเกล้าด้วยพลอยทุกจะปลุกปอม ให้ห้องดมดะเด็นห่มเห็ด

เวดถ่านหนาใจกระไรโดย

ก็งัดแฉ้วแฉ้วดะด้าย
เห็ดยว้าคาญมวตระนอไม่หัด

เจ้าคิดขบขบดัมมิเกิดดุดเขย

จิตาวิชัยถอยภิปรายเปรย
เกดโรยโรยชวยระนายโมก

นาคังเรยริชชุมพมมกา
หอมคอกโคกเกล้าด้วยระห้อยหา

กตเวทีพระเจ้ากระหนกเจ้าต้องถือ โรคจะรื้อหนักไปมิใคร่หาย
จงเร่งรื้อพขให้ใจสบาย อย่าว่านวยวอนว่าได้ปราณี ฯ

๑ พระอินทร์รอบคอบความทรมานดังวณ

ไม่ตามฉวนเฉยหนึ่งข้อย่าหมองศรี

แม็กวนแก้วแววตาให้รำลึก จะหนักค้ำตามจะทำให้หน้าใจ ฯ

๑ นางยมพลางทางซีกตักเดชน อยดเรียนเยี่ยมบานทวารไข

พระอภัยได้ทักพระทศ

เจ้าช่างในรถทรงองการ

เห็นนางนอนกรกอดพระทศนร เสนยยังมีเชบซึ่งค้ำางดังสาร

ไม่ถูกค้ำซึ่งกรของดัดขบฏิกฐาน ภาวเขากการกตด้วยชาวรณ์

แม่เนื้อเย็นเป็นโณทไรจับ ให้มีชนพบนในกายถ้ายดมร

หรือกลนเหียนเวียนเกล้าให้หาญชน

พระยงศรีธนหรือว่าเย็นเป็นอย่างไร

เห็นชนนงซึ่งเสนยไม่ไรยหักศร ดัดจะชื้อใช้ถานความโณน

มของเสนนเห็นโณนประโณนใจ จามวโณนแปลงคงเพญจันทร

พระปรารภทงผ่องพวงคู่ข่วงแรม พระทองแถมยมร้อยขริบขริบ

คอยเรยชนกลนถากถนอำพน ณะเวงวันจาผวาแถ้วพาที

ประหลาดเหตุชเรอ โจนไรหรือ มาคองถอดถาวพคณาคดี

เมื่อตัญญาว่าไม่กวนท่ายฉนย ประเทยวันใครเจ้ามาเผ้าถวน ฯ

๑ พระชวยเงินเมินกคณิกณค

กตศพระหัตถคอบความทรมานดังวณ

เมื่อศกพทถามความประชวร

เห็นมนมวณอนหัดบแถ้วถกถบศราง

ด้วยมีคชยุทโธปกรณ์ไม่เห็น

ต้องเข้มนมของธิดายาคติศรมาง

ประจวบเคราะห์เพราะจุมพลกษัตริย์

อย่าระคายชอโทษจงโปรดปราน

ประจวบรณนิจน์โคกในจัก

พันศกทุกขแทนแดนดังสาร

เมื่อนั้นตรัสบอกออกให้รู้ช้อย่างน

ให้ดำราญโรคคลายสบายองค์ ฯ

๑ นางมีนผมนกถนอมทรมพระพักตร์ ภูวรินทร์ชใจให้โหดหง

จึงว่าโรคโศกชบเดียวรบทรง

เพราะทำสงครามกตัญญูทำนอง

แต่เดียวพลมนครแคว้นหนา

ยังจะสาเดียดอใหม่หมอง

เมื่อดำเรจเสด็จกลับเหมือนครกครอง

โรคของนอင့်จะร้าวส้างทรง

จงทราบความตามเอาอย่าเรว

ประเดียนแล้วรุ่งถึงทุ่งหวดง

จงนั่งนอนชอนดั่งนางทางทองปวง

อย่าให้ดวงนจจะแผ้วความ

ซึ่งเมื่อยเห็บเจ็บปวดคะนองคณ

กระหม่อมฉันกลัวบาปไม่หยาบหยาม

ถึงกรุงไกรโดยศัโห่งดงาม

จะนอนตามดาร์พักไม่ขัดเคย ฯ

๑ พระพินางข้างพลอดเป็นยอชดียง เห็นจริงนั่งนอนเอกเขนกเฉย

แล้วคิดปลอบตอบความว่าทรมเซย

อย่าถือเดยความหลังมีบังควร

ซึ่งสงครามตามตักต้องรุกรบ

หวังจะพบโฉมงามทรมสงวน

เป็นกุศลดลใจจึงใคร่ครองนุ

อย่าหมองนวลนักการที่ราษฎรอน

จะรักนอင့်ครองมิตรพิศวาด

ไม่ถนุชาก็ไม่ทรมังสมร

จนดวงดับกับปัดปลุกชนคร

อย่าอาวรณ์ว่าจจะร้างให้ห่างเซย

ซึ่งห้ามพมให้ตองแนมของหญิง

จะตึงนงเพียงเคียงแขนบ

ถาถกบางพองมอชยาถอเคย รชชมเรยแต่ไขใบพอใจกลาย
 แดงทรวงกลดงนวดทหอนหอม ชอกหมกรอนนึ่งบงคนทงหลาย
 คชชนจคชคตเคียดเบียดด้นบาย นางเอียงอายแสบเขนยทำเคยเรี่ยน
 พระหอมกรนุชนใจปราดัยถนอม แม่เนื้อหอมหาไหนจะได้เพิ่มอน
 นางถอยหนีให้รักทาบคบเอน แกล้งร้องเคื้อนพระชิตาขับพาชี
 พอคกท่งรุงรางดังวางแจ้ง เห็นท่าแพงบ้อมประคูปบุรีศรี
 พวกรณนทเห็นเคียบรรดาฝั่งน้ำ มีเค็มใครรู้ว่าผุช่าย
 ทวยทรวงแปลงแดงอย่างนางผิง แดงนงบงรดาผาพระฉาย
 ทงมนตรมให้ใครเจ้าโคตรราย ให้เค็มรายรุมทางมากดางแปลง ฯ
 ๑ ฝ่ายฝั่งตงกานนหันมา ครนกวอดดั่งวงกระจำแดง
 เห็นรททรวงทองทงกลองแตร ถูแกลงวอดดั่งเจ้าตั้งกา
 พวกรณนางคางแปดประคูป กอชคานบเร้งรายทงซ้ายขวา
 ฝ่ายดูลาดฉวนกลดยา บอดบวรดาหม่นนพพมถนอย
 ประชวรหนักจกเจ้าเฝ้าไม่ได้ จมกลดไประวงถารทานทงหลาย
 พวกรณารทแดงแปลงเป็นชาย ให้เทยกรายครวครวรอบธานี
 แดงรยบับพระยามาพยศ รับชกกรเข้าประคูปบุรีศรี
 ไม่ประทบบกับเกยเคยทุกที ประเทยบถอดค่านทวรัตนชาติ ฯ
 ๒ ฝ่ายโฉมของกัถเวงวันฉวราช คำนิพนทานำแต่คัพระเรนฐา
 ขนปรางกทของหิองไนที่ไธยา ขาวดงคามไครทงบุรี
 เรียกธิดามาเป็นคนปรนนิบัติ ประจงจคเควของธานพานพระศรี

ถวายของศักรังค์กัศัตถ์ด้วยภักดี แล้วพาทัพเพทุบายให้ตายใจ
 เสิร์ญบรรทมหมองหึ่งรองนึ่งบ้าง ให้เหม็นชมชอย่างเหม็นของสกปรกอันนักโงม
 แต่ด้วยของนึ่งจะเอาไป แท้งด้วยเสีย ให้สิ้นกลิ่นพรา
 แล้วธำชอกนอกหึ่งจะลงจึก แท้งบ้องปัดจากฐานทกนฝ่า
 รวนดาวไขไปประทับอยู่พลับพลา กับธิดาร่วมจิตคิดอุบาย ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งจึงมราชพระบาทหลวง

เจ้าพ่อหลวงหลงเพื่อนไม่เหมือนหมาย
 ถ้าคณูว่าฆ่าพระอภัยมณี ยืนดูชายกับหญิงแต่สองคน
 จะแก่นหนักใหม่เข้าโรมรัก ยังกดากทกรกกร้า โกลาหล
 คำจะลงหมองทพให้หลบหล ด้วยเสียดกลืนตมทรพยา
 จึงตั้งฉายาอาหารเป็นกาเรือน กับอุกกับไพรพนาทงชายชวา
 ว่าองค์พระอภัยมณี ไม่เช่นชาเดียวคงมรังใจ
 ศัพเพเราเอาใจไว้ในทก อธิยาให้สกลดัดเห็นว่าเป็นโงม
 ให้คนดอมพร้อมพรังระวงระเว อธิยาให้ไพรพดแจ้งจะแพรงพราย
 ให้ราศีกนกทงนงเป็นหวงเจ้า จะลงเผ่าเดียวให้โตคงใจหมาย
 พวคนายกพิราบความตามอุบาย ดุศัพตตายกิดว่าพระอภัยมณี
 ทามเขาใจให้ตมแต่ตมคน แต่พวกอื่นมโตเห็นว่าเป็นผี
 อยู่พร้อมพรังนงยามตามตม ทหารก็เกราะกลดของกองโกลา ฯ

๑ ส่วนด้านนายราชปดอมเทียวอ้อมเขม

คอยฟังแบบคาวความตามประดา
 เราเดินปนเหล่าฝรั่งเมื่องถึงท่า เทียวทรวจคราไปจนรอบขอบกำแพง

<p> ดะชนอ์ชนรบของคองไศกา
 หนอชนรทวี่ดินธมฺมทุดตต
 พวกราเจ้าเจ้าพราหมณทั้งสามนาย
 ทงโยชรวพททอทสาร
 ดินธมฺมทุดตตแค้นกั้แค้นใจ
 ชำชรบิชาธำพาทหรว
 พบฝรั่งดงกาฆ่าให้ตาย </p> | <p> พระรณาโหดหั่งดงพรงพราย
 ไศกถำสรดไศกาเกศาชยาย
 ต่างพุมพายรอนาด้วยชาลย
 พดอยดงดาร์เรชชงเจียงวังให้
 ว่าโหมโหมพระบิชาธำพา
 เข้าหักด่านเขาให้ไดตังใจหมาย
 ทงไพร่นายรบวัดไปจักกัณ ฯ </p> |
|--|---|

๑) นายขจิตถาวร ภาณุศรี

นงนุชพรพัฒน์พลาเวตาชัย

พ่อเทพเหยาจวเนชวณกมาศอศาย

เบญจางวายนยามตามตำรา

กฎบัตรกษัตริย์

มาตรา ๓๕ แห่งกฎหมาย

จึงฉากรวมเหยื่อกรรณพราภา

ศึกษาแผนภูมิแสดง

เราไปฟังตั้งแถวพระบาทหลวง

กระดองของฉลามก็หักหรือฉีกขาด

นางรำภาว่ไปช้เชือก

แม่ก็ถามเราได้อะไรขอบคุณ

แสดงทางแต่งแปดงกายหมีขอขวัญชา

๓๓๓ ไม่ควรระแวงต่อเขมรจนตรึงกระตั้น

เทพธิดาวิเศษที่นางฟ้าพัน

โพธิ์พยอมดำทรบชยูกบภาช

ให้นักมานาประทับที่พระวิหาร

เตรียมให้ครบเครื่องสำหรับการท่องเที่ยว

เรือดัดครก โทแสงแปดงบนชาย

บทกวีนิพนธ์ของคอตตาบอคม

การแปลงนิตยภัต

กรมการช่าง / วิทยาลัยช่างศิลป์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

๖ มาตรา พ.ร.บ. พิกัดที่ดิน

๑ ฝ่ายตบะนางทางเค้นคำเป็นนวด มาถึงปากหลวงโหวดแล้วได้ถาม

ท่านประมาทอาของในสงคราม

การทำการบัญชีหมายถึงการรายงานผล

แต่ยกโทษโปรดไว้อย่างไม่ช้า

ด้วยแบบอาจารย์ทางเจาตั้งหอ

ให้แก่มัคคิขันธ์การประจวบ

จะผ่อนปรนเป็นไหนจะใคร ๆ

๑ ฝ่ายฝรั่งตั้งพระราชดำริว่า

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน

ព្រះពុទ្ធជាអ្នកបង្កើនសេចក្តីស្រឡាញ់

ก็จะตัดตายไปนี้รู้การ

แสดงเงินเดิมมาเรียกมาไว้

มาสอนให้ลูกไปว่าท่าน

ช่วยด้วยดวงหนึ่งวงก็เหมือนนศรก็การ กระจิบอันเขาขี้ตังใจจริง ฯ

๕) ฝ่ายฝรั่งพองศาตกภายใน

เคารพบุรุษตามประเพณี

มาชนมากอาหาญชาญณรงค์
ถึงกของทพยบยงชยธำมชก
ศรีสุวรรณพนให้รบมาพดบพด

๑ ฝ่ายฝั่งพองคำจึงว่าเอา
พวกกของทัพจับเป็นไปเย็นงาน
เชชชิงวของนงอชชชชช
พระบั้นเถดาเจ้าดังกาปราชญ์
ว่าพวกรพองของท้าวเจ้าผดก
หรือจะชิงชชชชชชชชชชช
จงเลิกทพกตบหลังไปผดงา
จึงจะดังของทพชชชชชชช
แม่พวกรพองของทพไม่กตบหลัง
จะฆ่าทพชายให้วายปราณ

๑ จอมกษัตริย์ครดิ้วาชายฝั่ง
แต่เป็นทศทศทศทศทศ
พวกกของทัพจับดากกระชากชชช
ให้เปดยบเปดองเควของแต่งจะแบ่งไป
จะจุตไฟโตมาโยหาญ
ท้าวทงทพชชชชชชชชชชช

๑ จอมกษัตริย์ครดิ้วชชชชชชช
แล้วจะฝ่ายนายหมวดให้ครจจครจ

รับคอบคระชอกประคอบรพ
แล้วรชชชชชชชชชชชชช
แล้ววามาทำไม่เร่งให้การ
เหตุด้วยเจ้าเมืองผดกทำผดกหาญ
จะดังผดกญชชชชชชชชชชช
ว่าไม่คิดรบพุงเชากรุงศรี
ให้ชชชชชชชชชชชชชชชชช
จะทชชชชชชชชชชชชชชชชช
จะไม่คิดชิงชชชชชชชชชชช
ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช
ไม่รบเหมือนเมกชชชชชชชชชชช
จะชชชชชชชชชชชชชชชชช
ชชชชชชชชชชชชชชชชชชชช

มาผดกชชชชชชชชชชชชช
ก็ไม่คิดชชชชชชชชชชชชช
ชชชชชชชชชชชชชชชชชชช
ได้เข้าในดำนชชชชชชชชชชช
เบตทวาร์ไชรบคชชชชชชช
ไปช่วยพันชชชชชชชชชชช

พระทพชชชชชชชชชชชชช
พร้อมบรชชชชชชชชชชชชช

ดอนเคย์คักคดของทวนชงยุท ถึฮาวะตึงตามกำซาบจ่าย
 หน่อมนักรยักแฉงแก่งแปดกาย ให้ระม่ายเหมื่อนไอน้ำไซมา
 แค้นในได้ทรงเครื่องยุท เห็นฮาวะอยู่กับกายทั้งซ้ายขวา
 ได้หมวกคำด้ายฉว่งชาวตึงกา ชนม้ามควบฮอกนอกทวาร
 ก้างโกกรับรดไม่หยด ตรงมายังซำคักตวยฮักหาญ
 ฝ่ายฝรั่งพร้อมด้อมปรากา เบ็ดทวารไต่ทวนมาไร

หน่อมนักรยักด้อมทวนไม่หยด เข้าประคุดคนด้อมด้นใด
 เห็นต้นบ่อนหยดทวยชดไฟ เที่ยวจุก ไม้ร้าน โรงชั้นโถงควน ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งทวนทวนนาท กระดืบเพ่งรังจิงถัน
 พระหน่อไทได้พิชิตเที่ยวฟาดฟัน ด้นช้วนออกตายลงหลายคน
 บาทหลวงศรวาบลามิคร ร้องไห้คนประคุดบึงด้น
 ดินสมุทรจุกไฟหลายคำบด โถมทะนุกับบานทวารพัง
 ศรัทธาธรรมนรบทักหา เข้าในคานใต้ถุนฮารมนทวง
 ทงตามพราหมณ์ตามทวนฝรั่ง เข้าถอยหลังเมืองไคไลซาพล
 พวกรักรุกนตึงฝรั่งแบก ต่างคืนแตกตายกับกันฮับด้น
 เฝ้ายกรนกรนหันเหินเทืองเวียงนวม

บ้างจวนคนโงนถั่งพงตระเครงคราง ฯ

๑ ฝ่ายยุพามการำภาฮะหิ พากันหนีเต็งฮ้อมมาบ้อมขวาง
 พระหน่อไทได้คักถักทวง ทงตึงนางหนีค้อมมาฮอรบ
 เห็นพวกรักรุกนตามจับกักฮับ ยิงธนูปลาดเตลียงหลักเตียงทอม
 พวกรุกนตึงตึงคอกคอกมาพบ ช่วยกันรบหักฮอกนอกกำแพง

แล้วต้องนางต่างคนชนมา พอลเวลาคืนกรก็ชนแดง
พบไฟที่คอกคหอบอดแดง ด้วยรูแห่งหนทางที่กลางไพร
ฝ่ายฝั่งทางหลายหนพรายพอด แดกกระจัดกระจายทั้งนายไพร
พวกกดขทัพจับพัน ให้มรรตย ที่ไหนได้ไปยังเมืองดังกา ฯ

๑ ฝ่ายศรีสุวรรณวงศ์ทรงดิ้นรน ก็ถึงเคพทรงเคพระเชษฐา
ชนหยุดยั้งประทับบนพถับพดา ให้โยธาจับไฟในปรางการ
แล้วคัมภีร์ของดองสัญญาโยธาทัพ ให้ถอยถอยมาชุมนุมกุมทหา
ครั้นทรงพร้อมจนภษครยครดดังถาร เราได้คานแล้วก็ยกแกลงกา
ที่ทรงหวงใจใคร่พบ ซึ่งซากภพทรงเคพระเชษฐา
แล้วโยให้ยอเขาไปเอามา บนพถับพดาพดางแดงเห็นแก่กาย
จะเพ่งพิศจักใจให้ดังเวร นาทระเนตรถูกมากไม่ขาดสาย
ดินถมุตรตุตแก้มดินแดงคาย ยิ่งหม่นพดษรณา ใจกาดย ฯ

๒ ฝ่ายเด็กเป็นนายคนตาบอด เห็นดำกัญชรหม่นหม่นได้
ทอดแสงส่องจนครยชนมด ใจนี้มีโซเชษฐาอย่าจาบดย
บ่าวระงษาหน้าด้อม่ายคล้ายพระพิ เป็นไฟที่แชนขวามันอาจัญ
ทั้งขุนนางทางเขม้นเห็นดำกัญ ช่างพิเพ่งพิศก็งัดไป
เขาหัวมทพถับพดานมาต่อ ได้กับคอแต่คนหม่นมิใช่
แต่เกรงทรงนขขององค์พระเอกย เหตุใดจึงเป็นไปเชชน
เจ้าพราหมณ์ว่าเจ้าได้กายเหมือนหมายแมน

เขาตายแทนจึงพบแต่ศพผ
ซึ่งเคระได้ไว้กับชายวายชว เห็นทวงที่ตายเททาดให้กต

พิเคราะห์ให้ดูภายในเห็นไม่ผิด
 พระทรงพังยังไม่วายคล้ายถ่วง
 จะดังเกิดเหตุการณ์ประมาณมา
 แม้การเป็นเช่นนี้ร้ายยิ่ง
 แล้วสั่งให้เขาศึกษาไปถนัด
 ให้นายหมวดตรวจพหุพินาย

จะไปด้วยพวกหนึ่งเมืองดัง
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ก็ดูคาคบคิดไปมิใคร่
 พยพจึงจะแจ้งบอกแพร่พราย
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ทั้งไพร่นายพร้อมพร้อมระจิงระจิง ๑

ตอนที่ ๓๖

พระอภัยมณีทำผูกคอตายใต้นางละเว

๑ นายยพามการว่าราตรีหรี ซึ่งดำเนินตามทางหว่างไค่
ไม่ระรือพอรุ่งถึงกรุงไกร ตรงเข้าในศเรศน์เวศน์วัง
ต่างเข้าเฝ้าเจ้าดังท้าวณัธราช อภิเษกตามเนือความหลัง
ชาวณัธคักเคื่อเห่เออการัง ชำนาญทั้งสังขารและความคิด
พระบาทหลวงดวงด้อยจะรือทศ เจ้ากตัญญูปดอมปดเป็นคณินท
เจ้าจุฬไฟไหม้คานมณัธราช ไม่ทนเค็ดรณัธทุกมุน
เขาได้เขาเจ้าประจัญปลดวงนหิ จะตามหามาประชิดคิดถึงทอด
จะเดียงดังกาเรีตารณิ ครณณปรมิไกรศรคำวิการ ฯ

๒ นางพิศแต่เจ้ากอนจอนนาค โห่ชวนหวาดขวัญญาจึงว่าราน
ซึ่งราชักยักโหมมาโรมราญ เราเดียงคณณิเหมือนดังเดียงดังกา
เป็นการคณจวนจวนคองยอนนาค เจ้ารือยถนคองคกรักได้ปรัรักษา
แมดังครามตามคิตประชิดมา จะพลจากคิตอ่านประการไค
เขอนแนเมจะถามทราณดวาท พระดังมราชแนเจ้าหันเป็นไธน
เมือเดียงทหันทหันหือบวรดิย จะได้โคโรคิดอ่านการดังคราม ฯ

๓ นางยพว่าประหลาดพระบาทหลวง คนทั้งปวงปะไกรก็ไคถาม
จะเป็นคายหายไปไม่ไคคณาม คัวยดังครามเห็ดธูจะดังรับ
ถึงโคโรคัมคักตาชานภาพ มาชือยปราบก็เห็นจะไม่ดังบ
เว้นแต่ยักพระอภัยเจ้าโคโรภท จะเก็ดยอนกอบให้แนคณินคณันศักร ฯ

๑ นางทั้งคาราวางแฉ่งจ้องตอบ เจ้าว่าชอบอยู่แต่จลลิตอดู
 ๒ ทงแต่พามาโฉมโคตร ให้เธออยู่ในห้องถึงต้องวัน
 ๓ ดูดามเป็นคนปรนนิบัติ เห็นของขดเคืองแค้นแค้นกระเด็น
 ๔ ไม่ตรงด้วยเคยเฝ้าแต่จาบจี้ จะผ่อนฉวีคิดอ่านประการใด ฯ

๑ นางยุพาวาพระองค์ไม่ตั้งตำ ทรมาณเหมือนหนึ่งว่าเล็ดตาไหล
 ๒ จะแต่เหลียวเบียดยวเป่าเจ้าพระทัย ขอลาไปช่วยชีวิตพระบิดา
 ๓ แด่วังมกเมศกรานค้อยคตาคดขย ขวนขึงนัยร่วมจิตนิษฐา
 ๔ ไปปราศทองห้องในที่ไสยา คอยแยบฝาคอยฟังกำบังกาย ฯ

๑ องค์สารองค์พระอภัยอยู่ในห้อง แด่ศรีภรรยาไม่ชมอารมณ์หมาย
 ๒ กรนห้วงนางช่างมนตร์ระดมกระว้าง ให้คิดขยอใจกระไรโดย
 ๓ มีรอนงอาจประมาทหมิ่น นาทองตมดั่งกาน้ำจ้ำเอ๋ย
 ๔ โอ้อวมเคราะห์เพราชนัยครมวैया โอ้ไม่เคยเคยแค้นแค้นใจ
 ๕ จนจวนแก่แพรวมหญิง บรรดาเครื่องเล่นนำเล็ดตาไหล
 ๖ มอนไม่หอบกอบนั่งคดงพระทัย หอนชวอยดุกยานราชาญ

๑ เคยเห็นพมไทเห็นทุกเย็นเช้า จะโคกเกล้าไถกาน่าสงสาร
 ๒ ทงเคยเมื่อยเคยพงคั่งวงค้ำวาม เพราะเจ็บการกตักไม้ครกตรา
 ๓ โอ้เอ็นดูดำดัดเจ้าพี่เอ๋ย จะดับเคยหลงคอยละห้อยหา
 ๔ โอ้ถูกนัยสร้อยสุวรรณจันทร์สุดา ทงสุดด้าครพจะท้อใจ
 ๕ ยิ่งวิญจวนป่วนจิตกตวิตก เหมือนหนึ่งนกเข้าพินัยคเบียดไม่ไหว
 ๖ ดงนอนเอกเรณอของตะดังตะโต ทุกพระทัยถึงพระองค์ทงวงค้ำวาม ฯ

๑ ฝ่ายยุพาวภาทมาเฝ้า เห็นโคกเกล้าชูปทรวงนำสงสาร

กระทั้งโอให้เลี้ยงแถมเมียงคตาน มากวาทกรานทรงศักดิ์ตรงพักตรา
จึงทูลถามความในจะใคร่ พระมายุเมืองหม่อมฉันนั้พระราชา
หรือเกล้าหมองของวัดพระยารัตนา ตูทพนามิได้อู่ในบุรี ฯ

๑ พระมหาแปรรแต่เห็นหนายพวักคร กอบนกรกอนดามารศรี
 ๒ ด่อนพลงทางวามคาน ๓ ด้อยพ้องมาเชกกาย
 ๔ ได้เห็นแต่ณมณฑาพอมาก ๕ ก็โกรธองหงรวงให้หงาย
 ๖ รวักพอกไมรชคระวอดวาย ๗ พลงพินพ่ายรณมาโคกาลัย

๑๑. ฝ่ายยุพชาติปราศจาก
พระชนนี มีจะมาระไร
จะบนขอหมอบถ่มบถกษัตริย์
ก็การกัณหาไม่รอด
เหตุไหนให้พระพี่นางของเทพ
แก่งสู้รบตายเท่าเอ๋ยเทอด
จึงนอบใจไม่เข้ามาเฝ้าแทน
ผู้ศรัทธาการรักไปครัดครา
ตกไปเฝ้าเจ้าที่ครัดกระจัดแจ้ง
ส่วนทรงฤทธิ์ครัดขุนย ให้คายใจ
อภินิหารพระเจ้าองค์เอก
เพราะรักใคร่จึงได้พามาฐาน
ให้พระนางไตรจักรเป็นศักดิ์ศรี
จะบนขอหมอบถ่มบถกษัตริย์
มธุเรศวรรับตรงกรุงหงส์
ไม่ผ่อนปรนปรีดองครวัดงัดดา
เห็นทองแค่นทองรักนงนพทพ
อยู่พลบพลามจันทร์รางสนใน
ถ้าเสียแรงรักพระองค์ไม่ลงด้วย
ต้องเสียไพร่พลเมืองเคืองว่าคาญ

๑ พระคณิกคตกตะตงแถวจ้งว่า อนิจจังอนิจจาหน้าตังตำ
เมื่อต้งต้งไม่แถถง ให้แจ้งการณี่ จะต้งามาน ให้เห็นจ้งจ้งทุกต้งอน
ซึ่งนงรกกหักหาญทำการคัก เห็นจ้งนกกแถงว่าชาตัญญ
แถวจ้งมาเป็นคชชยต้งยกัน คีร์ตจ้งรณกัจะคต้งนกกของทัพโป

มิได้ถามความจริงมาแจ้งไกรจ

ว่าจริงคิดขึงคั่นงใจ

ซึ่งพวกเราชาวเมืองก็กลัว

อย่าแห่งนักตรึงครองให้หมองมัว

ช่วยรอโทษด้วยเถิดแม่ไปแก้ไข

ความรักใคร่แม่จะเวียงเกรงกลัว

จะหักท้าวเจ้าไกรจก็ระคึดหัว

จะยอมตัวไปจนตายเหมือนหนายมา

เจ้าช่วยพ่อรอให้พบประตูปักตร

แม่ไม่เห็นวันหายหลายเวลา

อย่าหาญหักท้าวเห่เล่นหา

เห็นชวาพ่อไมรอคคงวอดตาย ฯ

๑ นางวาเศราห์เพราะจะไม่ให้เสียใจ

แม่จึงจึ่งตั้งพระโขนงไปรดกรปราย

จงหยุดยั้งรอรออยู่พัก

ถึงจะรวไรกรชวาลก็ไป

เหมือนถนอมอยู่

มานั่งใจใจเย็นมีนวล

แต่ร้าวร้าวร้าวร้าวร้าวร้าว

เริ่มชำระชำระชำระชำระ

แล้วเรียกขานขานขานขาน

พระอภัยมณี

๑ ด้วยพดางทางวาทามนวย

ให้ถ่มถ่มถ่มถ่ม

จึงจะถูกลูกมืองมือง

ไปว่าจ่านมารดาให้ปราณี

มิเร่เร่เร่เร่เร่เร่เร่

จะด้นด้นด้นด้นด้น

ถูกเข้าไปพดปดปด

จะแก้ระรอโทษคงไปรดปราย

ถนอมถนอมถนอมถนอม

กระหม่อมมานะช่วยคิดด้วยนิคัง

จะหาตัวไม่เจ้าจระจก

ที่เค็ดกรรกรรกรรกรร

มาคิดแจ้งเรียงเรียงเทียบถว

ตรงด้นหว่านถ่มถ่มถ่มถ่ม

พ่อจะช่วยปลุกมืองเจ้าทั้ง

จะปลุกมืองไปจนตายจาย

เหมือนช่วยเช็ดเช็ดเช็ดเช็ด

คุณจะมีอยู่กับพ่อจนมรณา ฯ

๑ นางวิปริตพจนารถถาดถาด พระคุณของทรงศักดิ์คันทนหนักหนา

ด้วยรักใคร่ไซ้รักเหมือนเชือก
 ยากจะใคร่ให้พระชนม์มา
 แต่เดี๋ยวนี้มาถึงเชือกนี้แล้ว
 วนนาคาจะพาไปลงห้อง
 แต่จะรักจะรั้งจะบังคับ

จึงอดด่าให้รักไม่ปดบัง
 รักพระบาทมิดรักเหมือนคงหวง
 มีอัมตังปราชญ์นาคาภาพ
 ถ้าพร้อมรักจะเดียนาบทเบียบ
 ดัดจะรับตั้งได้ด้วยไม่เคย ฯ

๑ พระแย้มยมพรมพรายธบายจิต พอลึกมืดไปแล้วถูกแก้วเขย
 มั่นหน้าแค้นแค้นใจกระไรเลย ช่วงแย้มยมมแตกตัวนั้นท่วไป
 ถ้าแม่เป็นเช่นนั้นแล้ววอน รวยหยดโตโอบคานาคาโอบ
 พระด้วรดกลางแฉ้วพดางด่างใจ อัมพระทัยอัมโสรโกธนา ฯ

๒ พอลบคายาระฆะเสียงระฆะ ร่มร่มร่มคณคทกศา
 ด่วนต้องนางพดางรูปคานาเนมา ชนพดบพดามจันทรเป็นทนต์
 เกล็นโตโตโนนชนชดง แดงรับผู้ด้วยไรดังไปหมด
 ถึงชนดุดหุคยงนงประณต ให้ทรงยศของยงเจ้าห้องใน
 ดุแฉมแฉงชวตาระยาระยบ กระจ่างจับเพลิงกระจำงด่างโง
 เห็นนางเอกเชนกนังกระหังโอ นางตกใจเหลียวเห็นทำเป็นเมิน
 แต่ใจว้ายพาให้มาพบ ดัดจะหอบเหต้อชาระคายเงิน
 ให้พรพรมพรมโหวดฤทัยตะเทิน ทำนงเมินเหมือนไม่รู้ครุฑ ฯ

๓ พระเห็นนางหมางหมของก้อยย้อย่าง
 ยิงหอมรินชนชอน ไหยวนย์
 จะจุมพิศคตยบแฉ้วกตบยง
 เจ้าเคียงช่างกอนคอบเบียดพอเดียด
 เหมือนมอดตยพามาयाใจ
 แฉ้วรวงจกหวัดหวัดโหว

พอเห็นชอบเห็นชอบด้วยชาวบางกอกนี้ พระเจดีย์ใจขุนพิณนางหวัคตัง
แล้วว่าคตินพระเหมือนจะแก่ง มาแอบแฝงโรมจับเขาดับหลัง
นี้ใครพาหรือว่ามาแต่ต่าง ไม่รู้จริงบ้างเป็นอย่างไร ฯ

๑ พระวาสนเหมือนอกวักหงส์ คอยคตกรงตึงตราหน้าไท
เราปด้อยบดประทุษใจ ดูจะให้เห็นห่างจางอัน
ด่อนนึ่งรักหนักหน่วงเผ้าหองแหม ด่วนพด้นเด่นหามารศรี
มีอ่อนฉนกรณาจางชาติ เคยเกิดพิชระรอนาแก้วตาตาย
เมียงเบนเห็นของกตกรก ดูจะหักห้ามสวาทให้ขาดหาย
ถึงปดปลงคงจะถนัดเรื่อชดวาย ไม่วางสายดัดดองทแล้วชาติน
พลางอิงแอบแนบของประคองเคา นรทมิทเพดามตกหัตถณาบคต
เมื่อแรกพบคบคนกว่าค เพราะพระพิไคคตยปฏิญาณ
ไม่รบพุ่งกรงตึงการหยาทพ จงไครบมาแค้นเรศดถาน
เหตุไฉนให้ลูกมารกรวน เราคตารบพุ่งกรงกรงไกร
ยังจะมาว่าไม่รักทากถรัง ถ้าไครมจะไม่น่านาตาไท
แต่เดี่ยรรูชระทศใจ เร็วพระไปกองทักกำกับพล
ได้คตอ่านราญรอนเหมือนก่อนน มารบกันกับนุญมืองมืองดังหล
ไม่หลบดหันหายสวายนม ชยาแต่งกตอวงดัดคตไปเลย ฯ

๑ พระวิงวอนอ่อนหวานประทานโทษ

อย่ากรวไกรชตกรกของกตณ้องเอ๋ย
ไม่มรงค์ดังครามกับทราเมย อย่าคตเคยพิชระเจ้าให้เข้าใจ
เมือแจ้งความทราเมยดังจนประชวรหนัก พิกฤษณิกจะไครเห็นว่าเป็นไฉน

จึงเข้าปัทมในทพให้หลับไป มีทนต์แพรงพรายจาวรายค
กับชีวิตาพากันตามทรมอ่าวท มาทนมราชธนาถกลางวัด
ซึ่งพวกทพกลบกดเข้ามาค่ หมายถึงพ้อมคายวายชัว
ไว้ธระจะให้เรียบเงยงดงบ มีให้รบพุ่งกันได้หรรษา
ไม่เหมือนคำรำพันทศัญญา จงเช่นฆ่าพเดียวแทนทศเคนใจ
จริงนระเจ้าเยาวดกษณจงหนักหน่วง ไม่ตอถวงนวดหงฮยาดงดัย
จะทำกักรกตรราไปว่าไร พมให้เลวตาตองราว
ทงแผนภพรบโตพไม่แพ กตอวกเคแถมวันตามารศรี
จะโกรธกรวณหวหนำในพาที ผรททจะปดอยให้ชอบใจ
จงแยมเยอนเบอนหน้าพลจางบร ฮยอหมองหมางเมินพกศรเผ่ายดกได้
พดางตบค้องดองเดให้เด่นใน นางอวไธนาเบอให้ดธวากาญ
จนจุจกนทหยกเดาอกคอก ผ่ายวันหยอกแยบคายไม่วายหวาน
เพราะพาธธอถดคียบญูญาน จงเสียดานจันเมองธนเคื่องใจ
เดยวณพระจมารบรบงบคก เปอเม้นกเหมือนหนึ่งคำจะทำไฉน
ถึงตัญญาว่าชานประการโต ไม่มีใครที่จะกดไปฆ่าค่
ควยพวกทของของพระองค์ประดงกทพจ จงเคยวชมรบพุ่งเฮากรุงศรี
ข้างฝ่ายพระจมาชวนให้ยวนยัย ทำเช่นนทกดูเหมือนนรูกน
แม้จรงจรงคังรบจะคืบเชย ทำให้เห็นจรงก่อนจจะผอนผัน
นตงครามความรูกมาทุกวัน จจะผกพันม่อนปรนเป็นคณใจ ๆ
๑ พระพังนางพดางว่านจจาเฮย ไม่เชื่อเดยหนอกรรมจะทำไฉน
เมื่อตคชาคญาตกาไมฮาดัย พจงได้คคตามแม่งามมา

แม่ ไกรรพพประจะ เตหาม

ถาญโตไม่พองหงการ

นคักเถอเห็นอโตกโหนดา

เผ่าหนวงหนกกกขงเถยตงน

เจ้าตัญญาจาดงเมองไม่เคองชด

นปราณกัมพองขงเป็นโร

โหเห็นความจรงจทงจธา

จเรณชาเถยโหตายววยชว

เนชแทเจ้าจเรแถดงอามางน

ชวคัพจะไม่ตายหรือตายไจ

จระชามคตชทวงไม่ตงโตน

แม่แม่ไม่เมตตางจ่าพัน ๆ

๑ พระว่าพดางทางกรประคองออด เขายมชชชวณหิกณลคักพลกณัน

นางจาพระจมารุกทำมกบน

นชงชอบหอยแต่บอบนชอบปดา ถาญทวาเคบเญดแถวชวคด้วย

จขงเหยดพคจาประดาเคย ยอคิดโดยวจาจะได้วยไม่ช

ทเมองใหม่โตพอไกรรพ พระยจบเนยไม่เคอมไปหรือ

ทคณคกรกษาคชยหรือ ไม่ตงคตชทวงคตชทวง

พระรักใครโจนชงขงครองลคย ไจระชคคคอามางน

จรงรชพอโหรงชนพรงน ทกจระตมากรทงตงตงกา

แม่ไปรดปรามห้ามทพโห้ดรรพเสงจ คักจ่าเรจแถวจะรักให้หนักหนา

แม่เถยทตทอกทพพระพา จเรณชานชงเถยบางโหวางววย

จรมชณนจนเคยวคชเห็นชงหนวง ไม่ตอถวงเถยนชงจระชทวงววย

ตบชชงรชบาทไม่คตาคคชย ชยาโห้ชยาชมยคจจชคชอม ๆ

๒ พระชนชนทพทวงคชงทวงหนก เพราะความรักจรงนชคตชอม

จจวาทนระททคชจครมตรอม เพราะชคชอมชคคจจะพจโชม

โห้ชงแธบแธบกายคชยคชยไศก เหมือนคนโรคชงไคโรชโห้ชคโห้ชค

มาชมชาวชาวอุรปุระโถม
 ถิ่นของรักกักขังเหมือนคนกรังเขน
 รอคอยให้ไกลของกลับนางเยาว์
 อิกฉวนเดียวเดียวเป็นแผ่นแม่ของ
 ศักจะมากหรือมามากตาม

ที่ทรุดโทรมหนักหน่วงขมขมรเวา
 ออกพร้อมเหมือนหนึ่งไฟประดัยเผา
 จะคอยเฝ้าปรนนิบัติช่วยพัดวี
 ขยายคบของผดเคืองหลงเคียงหนี
 ในพวงนี้เป็นเจ้าเจ้าเร้าการ ฯ

๑ นางช่วยเงินเงินมมพระพุดศรี เธอแค้นรักว่านาง่าดังดาร์
 ทำได้แต่รังแกลงจาเบือเหลือวราคาญ นามกรามพุดศรีให้ราชทรง
 ซึ่งจะให้ไกลเคียงแต่เพียงนั้น พุดศรีจะยอมตามไม่ห้ามทวง
 แดงของนางระหว่งอยู่ทางปราง อยู่ตามดังเหลือเกินเชิญบรมม
 แดงแดงทอยถ่านางูปด ปรนนิบัติทรงพาตั้งหม่อม
 แดงแดงแกล้งแกล้งวางนาคางพรม เชิญพระบรมวงศ์เจ้าอุพรวิศา ฯ

๒ นื่องจะของนางเงินเงินมมพระ พุดศรี นื่องจะของออกไปนอกฝา
 พระโอบอุ้มชุมพิศวนิดา ไม่ให้ตาแดงจะอุ้มเจ้ากุมไว้
 พรเถาเจ้าเดียวแฉงแฉงกต งามขึ้นเหมือนหนึ่งเงาเดียดตาโหด
 ขยายเคียงหักหักอิกเคยจะเคยใจ จงอยู่ในแท่นทองเกิดนื่องรัก
 ด้ายดมวันรณะจะปรนนิบัติ ช่วยหนึ่งพัด ให้บรมมพด้อมศักดิ์
 แดงของแฉงแฉงชุมพิศพุดศรี นางพด้อมอิกแฉงกวานาวิศาญ
 เห็นของนางแฉงกตเจ้าแต่เช้า ทำเช่นหรือว่ารักแฉงหักหาญ
 ให้รอกธาสำหรับแต่อยู่ประมาณ ไม่ดังดาร์ดมเพชเวทนา
 นื่องคามใจไม่ถอยเพราะข้ออภัย ปรนนิบัติบทรศพรเชษฐา
 มีรูปแดงเพียงธรรมเหมือนดั่งญญา จะเงยหน้ากุ่มนุษย์กตุดตาย

เพราะเขยอวยด้วยพระองค์นุหองรัก

จึงได้สมศักดิ์เดี่ยกระภูตเป็นอุญหาย

แน้นคตาคแคว้นแล้วไม่อยู่จะอุทัย ไม่เดี่ยตายรักอีกถักนิตเลย ฯ

๑ พระอภัยมณีออกอดแอบแนบภนอม

งามละม่อมเมื่อยาหมองเดยนิ่งอ้อย

ดักแด้มีมิไธร้างให้ห่างเรย

ไม่ละเดยดั้นด้นพิณญาณ

ถึงม้วยดินแดนฟ้ามหาดมุก

ไม่ถนุถักความรักถักถักมาน

แม่เกิดในไคฟ้าธุราทร

ขอพบพันพิศวาดไม่คตาคต

แม่เนอเนอเป็นห้วงมหรรรณพ

ขอพบศิวตัวดีเป็นมัจฉา

แม่เป็นบ่วงศัพทเป็นภุมรา

เรยเนอไคถนุประทุมทอง

เจ้าเป็นถ้ำอ่าวไพร่ให้พิ

เป็นราชธิดาเป็นนาคทอง

จะติดคามทรานด้วยนงนวลของ

เป็นศุกรของพิศวาดทุกชาติไป

เป็นดักจิ้งหรีดจิ้งจอกนภนอม

งามละม่อมมั่งขวัญยาหวานใจ

จงโอเอ่อนน่อนตามความฮาดย

ให้ชนได้เดี่ยแล้วเกิดแล้วตา ฯ

๑ พดางอิงแอบแนบอึ่งประคองเคศา

นางผดักเพลาพิศกับศุกรหัตถา

แฉ่งวาเบอเหตอธาคาปัญญา

ยังไม่วากยงทาให้กาเกิน

ขย่ำตามฉนวนกวนใจให้ไคห้าม

มีถ่อนตามอึ่งบางจะห่างเกิน

เย็บมับนุญรกร่อนเกิดให้เพ็ดตเพ็ด

โน่นแน่เชิญชมพิศดาราราย

กุโรติธรวังคองคางบางขาวเหตอ

ประจำเมืองดักเหิมอ้นคงเคียนฉาย

พระอึ่งแอบแนบนางไม่ว่างกาย

แฉ่งดบายนบรทนมื่อถมเรย

เดี่ยเดี่ยร่นร่นรักถนุทุกตา

หอมอึ่งกานแถมดักฉนวนหวนระเหย

๑ ฝ่ายโถมยงของคณะเวงฉัตรราช คนได้ยาต้นยามรุ่งระดังไท
คอยชนับหีบยานัญชรชัย มีให้องค์พระอภัยมณีได้ยา
แล้วอดคิดเคืองเคืองของคณางนงดกษณ

เห็นบุตรพณของทองธองรา มาตึ่งหักศรแล้วก็ชักออกมาชกฝ่า
ไม่บอกเล่าเจ้าพาเชธมาไว้ ร้องเรียกนางนง โกลดแกล้งได้ความ
ถ้าวงงหงหลังเชือกเห็ดของาม ให้ควนใจจ้องจับทำหยาบหยาบ
เจ้ากรวยยาวพวกฝรั่ง นี้หากห้ามใจได้จึงไม่อาย
จะให้ห้ามปรามทัฬหะมากตบถด้วย เราซึ่งพระอภัยมณีใจหาย
มวนว้ายขึ้นแล้วเห็นเป็นอย่างไร ฯ

๑ ฝ่ายยุพสาธกษาปรีชาฉลาด ชีวของท้าวพระแม่พอบแก่ใจ
ด้วยซ้ำเผื่อท้าวพระยาเดนม้าใน ไม่มีใครหาซึ่งตอกตงคราม
จึงให้หาหมาประชุมหมอนมุน ให้พร้อมทั้งขางหน้าปรีชาตาม
แม้ใครใครไม่รับไปปราบปราม คิดแต่งความถนัดให้เพทุบาย
จะอวดต่อต่อตามด้วยความดื้อ เอาคักกักดัดเป็นมิตรเหมือนคิดหมาย
ให้ห้ามทัพกลับไปในง่ายคาย คนทั้งหลายก็เห็นคงจะปดใจ
นางฉัตรธิดาว่าเจ้าคิดตันทนุก เจ้าดวงจักรแม่ช่วยแก่ใจ
กระนั้นเจ้าเราไปอยู่ด้วยมวงใน แม้จะไปข้างหน้าบัญชาการ
แล้วเทวธิดาออกมานาง บ่นบดถึงกเถาตรงหน้าผาน
ให้คัดกลองร้องเรียกข้าราชการ มากกราบกราบพร้อมพริ้งทึงพิศรา ฯ

๑ ฝ่ายโถมยงของคณะเวงฉัตรราช ครบประการการก็ก่ด้วยปรีชา
ซึ่งสงครามตามคิดประริตมา พดกเดนม้าจะคิดอ่านประการใด ฯ

๑ ฝ่ายขุนนางต่างคนกันจิต เป็นอุกคิตสุดพรันให้หวั่นไหว
 ทชชดาชชาติหญิงถนงไป ทักใจแกล้วกล้าว่าขาน
 จะชื้อชื้อถนงคยพพพพพพ รบไปจนจนชีวิตไม่คตทณ
 ดนของขุนนางผู้มาชื้อ คายชื้อที่ชื้อทั้งวังมกรังไกร ฯ

๑ นางกษัตริย์ศรีได้ตอบว่าชอบจิต เราก็คิดมันแปรยังแก้ไข
 จะถ่ายเทเล่ให้คนไป ดนให้องค์พระอภัยมาในวัง
 แล้วจะดอให้ละเอิง ในเชิงรัก คงคักหัดห้ามทัพให้กลับหลัง
 แล้วดัดปลายดินคันกันกำบัง ขุนนางทั้งปวงจะเห็นเป็นอย่างไร
 พวกเด่นว่าคงดมธรมณณช ษณะกัณณคนไม่ดังดัย
 ความพระแม่จะบำรุงทั้งกรุงไกร ชำระได้พวงพาวรม
 นางโฉมของทรงดัดการบดง พระวังคกรวคกรทุกหนาท
 เมธชาศักยักใหม่มาใจมค จะเชยทเมทนคคชังการ
 จงรบรบทัพใหญ่ไว้ให้หยด ชัยาให้รคกรวชฎรมาชชหาญ
 ผ่รังรบกลับไปพร้อมบ่อนปรการ เขาวนาลยเด็ดจมาพลบพลาทอง

พอเห็นองค์พระอภัยคนไดยาณ ษิตานาฏพร้อมพรังอยู่ทงดอง
 จงหยคยงนงทเกาชรชง ไหยกรชงที่เดยมนมเหนมา
 มคคระเกบเกบททำไวดำเรฯ ทงเกเบคชมนมบงเครื่องม้งดา
 ฝ่ายบุตรพินชงดองดุดา รินดราคชยประคองให้ดององค์ ฯ
 ๑ พระอภัยไม่เคยเดยด้วยเหตฯ แครกเรากคชองตามค้วยความหลง
 เกาชชชชชชชชชชชชชชชชช พงดองทรงหยบคระเกบไม่เรียมเดย
 คชชคชชชชชชชชชชชชชชชช นางยมยชงหยบชชชชชชชชชชชชชชชชช

ผู้รักไถ่หมิ่นชนมณเฑียร

นางนงนพนาพรหมบอ

พระอภัยไม้มอนงมแย้ม

หน้ามเรศคืบประณตแกล่แกลม

ผู้ราจอกจิบจิบคอยหยิบแถม

นางบิณฑกตมกจากถนียงขึ้นใจ

แล้วหยิบร่อนมือนางไม่รับ ไฉนางกตมบิณฑพระองค์ด้วยหลงใจ

ทั้งเมาเห่อเมาเดห์เดห์ไหน

แล้วดูปลิดตเลยงผูกเถยพวน ฯ

๑ จะกล่าวถึงกตมกผู้รักผู้รณราช กับหน่อชาติดินสมุทรหยุดทหาร
ครนฤกษ์คตมกของกตมกจวน

ดินสมุทรคตมกของเป็นกตมกหน้า ทหารหาหน่อหน้าถนียงแตรตั้ง

ทรงตั้งหักถนียงกตมกคตมก

ทศเดยพราหมณ์ถนียงนบกรรณชว ภาวธนาถนียงกตมกคตมก

ให้เดยทศชวทหารเจ้าคตมก

คตมกของกตมกคตมกคตมก

ชกทหารชวให้เป็น กตมก

ผู้เฒ่าเบตเตตตตมกคตมก

ทศนทกตมกจวนจวนจวน

พวกรบราชชวชกคตมกคตมก

ไม่รับทศนทคตมกคตมก

พวกรบจวนจวนจวนจวน

ถนียงชกคตมกคตมกคตมก

๑ หน่อวินทรดินสมุทรไม่หยุดยั้ง ด้วยกตมกคตมกคตมกคตมก
ชกทหารจวนจวนจวนจวน

กตมกคตมกคตมกคตมก

จึงหยุดทพยบยง ไหลลงค้ำ
ทงทพทงคองเคียงเรียงถนมา

ทงทพพราหมณ์ดำนนายบักซ้ายขวา
ถึงปากน้ำชายทุ่งริมกรุงไกร ฯ

๑ ฝ่ายฝั่งตรงกันข้าม
ไม่วางยังหยุดฉวยรุศไฟ

พดมดกโหล่นเตี้ยงหว่นไหว
ยังบั้นใหญ่เอี่ยมคัลเคียงครกครน

ไฟวับถึงคองตามถุกถ้ำค้ำ
คองถอนค้ำไปให้ห่างไกลตรงคั่น

ระเนียดแตกแหดกทลายลงหลาดหม่น
แฉ่วคอกบั้นพดกมณเตี้ยงครนครก ฯ

๒ จะกล่าวฝ่ายชายหญิงชาวฝั่ง
แผ่นดินถ่นหว่นไหวออกใจตก

ดูว่าคักแขวงมาด้อมบ้น้อมกันแพง
อดทมิฬนทุกประเทศทุกเขตแขวง

คางศวถ่นงนงคตทกคตทค
มดทบรับทามไปสามทรวง

ทอหนอแฉ่มมอชวแบกเตาไฟ
คตทวถ่นเวณวถ่นทวถ่นทอ

ทถางคณทวของไปคองทง
บ้างแบกเบาะเมวพุกทอทกใน

คตทอให้คตทอแบกกระบุง
ทงนทอทอทอทอทอทอ

บ้างถวยคตทอพรพรวณคตทว
ทถ่งมชมชานคตทอทอทอ

ทอทอทอทอทอทอทอทอ
คตทอคตทอคตทอคตทอ

ทอชยเปดยเคียงชาคตทอทอ
เวททาทาบคตทอคตทอ

คตทอคตทอคตทอคตทอ
คตทอคตทอคตทอคตทอ

๓ ฝ่ายถุกถ่าวเจ้าอังกาทพธาหญิง
ให้ถามคตทอจ้งไม่คตทอ

ทอทอทอทอทอทอทอ
ทอทอทอทอทอทอทอ

จ้งทอของคตทอทอทอทอ
คตทอทอคตทอทอทอ

ทอทอทอทอทอทอทอ
ทอทอทอทอทอทอทอ

คตทอทอคตทอทอทอ
คตทอทอคตทอทอทอ

ทอทอทอทอทอทอ
ทอทอทอทอทอทอ

คำโบราณท่านมุกว่าลูกเขย	ไม่ชอบเลยกับพ่อตาอย่างด้าย
ญาติกาตำกับพ่ดะโง	เดาก็ไม่ชอบกันเป็นมันคง
ถึงเจ้าศวณเมษมีขัตติย	ฝ่ายพวกพ้องญาติกาถือว่าหลง
ถ้าแม่พระจะช่วยห้ามปวณวงศ์	คงไปรดทรงอักษรกิด่อนปรน
เป็นคำสัญญาหมายตายพระหัตถ์	ไปทานหัตถ์องรักเดียวสักทน
แม่พวกพ้องกองทัพมกจับพด	จึงรบนพลัดบพดาหน้าฐาน

เราสามารถพบปะกันได้
ตามประเพณีของไม่หมองศรี
ถ้าฉันรักเธอฉันจะรักเธอ
ฉันจะรักเธอฉันจะรักเธอ

ช่วยปราบปรามตามกำหนดของพระเวศนร
แล้วจึงไปเมืองไมเคองเซญ
พวกฝรั่งชนพวกรอยแย
จึงระเหวศพรพวกรบรจกช ไ ๖

[illegible]

พระวาปดางวางถาวรแล้วอานต๋อน ให้นำเห็นชอบกับประจกตอถกษ
ครนเตธาถรรพพจนคตอวทรบรอน ใหบงษรของสคตเวงคตอวเทรงไ

นางยีนต์คัดสรรพระราหู
เรียกธิดามาตั้งที่ข้างใน
ให้เป็นคู่ครองความตามวิสัย
เจ้าจึงไปตรวจตราในราตรี

ไทพรพร้อมบ่อนประศุกยงค์ก จะหาญฮักรบพุ่งเขากรวงศ์
 กองแจנגแคงทศกพค เขาจารย์ไปไทพระอนุชา ฯ

๑. หนังสือต่างรับค่านบ้นม เทยตวรคณบ้นมบ้นราชทงชายรดา
ให้ทหราชยามคานเวดา มีให้ชากักชานาเจาดม

แสดงเกณฑ์การสอบแข่งขันฯ ทบม.เพื่อให้ระงับออกหนังสือ
มีกองกลางพิจารณาพร้อมประชุม ระงับตามระเบียบฯต่อไป

๑ ฝ่ายกองทัพมขิงชัยรายมา ต่างตรวจตราเตรียมกันอยู่หน้าหอ
พลอดมเตงแรงเร็วเหมือนเปลวไฟ พัดธงชัยดำทมิฬทักปลั่ง
แลดูหอบหวนบินขึ้นเป็นควันกลุ้ม ผงคืดคืดม้วนหน้าทางผู้มอง
พลอดมหายดำยั้งกพลองตรง จำเพาะลงกลางค่ายแลดูหายไป ฯ

[illegible]

๓ เจ้าพรหมเทวราชว่าร้ายก่อกวนภัย
กิดกัณฑ์พระรัตนตรัย
ซึ่งเดชะยมนาเคียราย
พาศักดิ์ทุกทิศทั่วไทย
จะดำริ้จเดี่ยวส่งบทบริบพ
เหมือนอย่างมุนีคนไม่ตั้งดี
ซึ่งสายรุ้งพล่งฟ้างสว่างไป
พระไคบ้านเมืองรุ่งเรืองงาม
เป็นนิมิตกฤษฏาอาณภาพ
จะเกิดตาปราบเดือนที่เดือนพาม
เชิญพระองค์ทรงศรีดำรงความ
ทำสงครามคราวนี้ให้มีชัย ฯ

๑ พระพวงเค็มเขื่อนมรรคคาริณของ ฉัตรบริรักษ์ทรงกิจคิดตั้ง
อนพระพรหมโมหารัตนย์ จมาโตความด้วยหรือทกขรณ
ศุภทางนางระเวงฉนิลาเตา กเหิมเขาจะไมรักเป็นพักผด
ด้วยราชพอพิชายเขาวยชนม คงแต่งกอดแกแค้นจระแทนทด

๒๕ : ๔ ๒๖
 บดินเตาเตาภพพาเข้ามาได้

เกรงจะให้ขอยับมือ

จรวบรูปพบของคพระทรงยศ

หรือจะตรึงคอยพวงวาม ๑

๑ เจ้าพรหมอนพร้อมนอมนอบคอบคอบของ

ด้วยเหตุจรรยาคิดอ่านการตั้งครม

ศุภานของนางตะเวงก็เกรงตาม

จงทำตามตัวอย่างต่อไปนี้

ไปดวงด้อยพอได้พาเขามาไว้

หม่อมให้รับฟังเอาถ่วงครั้น

กึ่งทรงกลมกบดาน | หมายเหตุ

กรมการขนส่งทางบก

ฝ่ายพระพิฆเนศวร

พินิจนิพนธ์โดย หม่อมราชวงศ์

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร

จะหาเธอใหม่คงไม่ตาย

คณบดีใน:ประเทศกานา

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด กรมประมง จังหวัดสุพรรณบุรี

សម្រាប់ការបោះឆ្នោតប្រជាជនក្នុងស្រុក

แม่พระองค์หนึ่ง ป่วยหนักมาก

[illegible]

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

๑๖๖

[illegible]

செய்து கொடுத்திருக்கிறார்கள். இதைப் பற்றி

△ △ △ △ △ △

๑๒๖

๑. ฉ่ายยุพางกาเงตาเข้า

[illegible]

ເມື່ອທຸກຝ່າຍເຂົ້າມາພົວພັນກັນ

โทษทางความจะห้ามทัพ

แล้วเชิญราชดาร์ ได้ลงในกล่ของ

มพพทของเรือนเกิดเพชรประดับ

ทงเอนไฮโรโกรนาหำตำรับ

กรมส่งเสริมการเกษตร

มณฑลเทศาภิบาลจังหวัดหนองคาย

๕๖ รัตนมาถดางทางพระกตค

ทุกสิ่งทุกอย่างต่างตามยศ

แต่ว่านารดตรงออกนอกบุรี

ประโคนของกตของแตรเซ่งเซ่เตียง เกวี่งดั่งเรียงแตรยับดับดี
ถึงกองทัพบยยังพังคดี พดโยช้อออกมาตามตามดังกา ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งตั้งความให้ด่ามพูด เราเป็นบุตรของดั้นเค้จพระเชษฐา
มาเยี่ยมทัพกับพระอนุชา ชยารชารับเราจะเข้าไป
ฝ่ายพวกทัพกลับตามได้ความชัด ก็รับรัดเข้าไปแจ้งแถงไร
จอมกษัตริย์ครั่งตั้งเดินใน ให้ออกไปรับบุตรมาพูดจา ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งกับมบรมนาถ ทูลว่าราชดาร์ดั้นเค้จพระเชษฐา
กับของเกวี่งเฮมโฮรโกชนา ให้เข้ามาถวายของศพระทรงธรรม
ที่เครื่องทองของพระหน่ออรรณภ ถ้าบรรพชาศรัยทรงจัตถ์รัต
กับดำนพราหมณ์ดำนดาร์นด้าดัยกน

พระทรงธรรมไปรบปราบปรามมา แล้วจึงบอกนชกดาร์เป็นการตอบ ว่าขอทัพด้ามาถวายกหนักหนา
จะจำหน่ายจ่ายดั้นบ้องเตียงโยรา ให้รับด้ากองทัพอกดับไป ฯ

๑ ฝ่ายพระศรีสุวรรณวงศ์ดำรงราชย์ เจริญดาดแถมบัพญาธัชนาดัย
ไม่ออกโธษรู้พามาประการโต แด่ตั้งให้พราหมณ์อ่านดาร์ดุนทร
ในดาร์ทรงองค์ชัยมณีนาก บรมนาถบพิตรชคิตร์
เจดิมวังตั้งทาด้าวร กับมังษรยัคเรศเกศดัตร์
ทั้งกรุงไกรไพโรฟ้าประชาราษฎร์ พังพระบาทบงกษบทศร์
นิคมคามรยอเฮ็คเซคมุร ไม่ย่ำยราษฎรให้ร้อนร
โฉมพระอนุชาพาทหาร มารอนราญรบพุ่งกรุงดิงหลด

ให้ดำนากยากใจแก่ไพร่พล
อินทิวเราเอาแต่ปากมาฝากรัก
จะบำรุงทรงใครให้ดำราญ
จงเลิกทัพกลับไปอยู่ชมพู่พล
อันพวกเราชาวฝั่งเมืองดงกา
แม้นทั้งหนึ่งร้อยไม่ถ้อญาติ
ขอเชิญพระอนุชาเจ้าราช

พอจบความพราหมณ์กราบพระทราบเหตุ
จะเลิกทัพกลับไปเฝ้าพระองค์
จะร่อนยุคลังไม่ฟังห้าม
ให้สดต้นธนูชนทัพพระทัย
แม้ทรงเดชเชษฐาบรรดาตั้ง
แต่ขอถามความซ้ำย่ำอำพราง

ให้มาใช่ไปแดงบอกแจ้งเหตุ
จึงหักถ่านราญรุกเข้ามุกบน
ประเศยงนมตำราทานทัก
อย่างไรอยู่มุกหนึ่งร้อยมา
ฉวนฉวนศกทัพได้รับรบ
ภิเชกครองครองกันเมื่อวันโต

๑ ฝรั่งทุกพลตามเนื้อความตั้ง
กรนตอบพามาถึงเจ้าประจัญ

ทุกตำบลบ้านเมืองเคืองว่าความ
ไต่ต่องค์กระศปประเทศัดถาน
อย่าเป็นภารธุระพระอนุชา
ช่วยชูชีพชนชาติพระคำดนา
จะไปค้าขายบ้างทางไมตรี
จะหมายมาดรับฟังเอากรุงศรี
ผู้ใดคิดจะโต้ตั้งใจจง

ว่าพระเชษฐายังกำลังหลง
ถนัดดังตำราพระพละมัย
จะมีความแกล้งจกคิดตั้งชัย
จึงเกลี้ยเกลือกถากดาเป็นท่ามถาง
จะขอพึ่งตำราพดโมธขวาง
ด้วยเค็มนางอุยที่เจ้าประจัญ

ว่าเจ้าประจัญจะฆ่าให้อาตม
มาโรมันรับฟังกรุงดงกา
ว่าสมบัตของธมเด็จพระเชษฐา
จงพูดจาให้เราแจ้งที่แคลงใจ
แฉ่วกด้นคบเคียงชิดพ้อมับ
ช่วยเล่าให้เห็นจริงทุกสิ่งอัน ฯ
เดิมก็หิวจะฆ่าให้อาตม
พอเกิดควนมีดมน่งนยา

เทพเจ้าเราประกอบต้องกษัตริย์

มาตั้งลงในวงเมืองดงกา

ชาวกรุงไกรไพรมายฝ่ายฝรั่ง

ทวยนายทัพกลับมาอยู่ธานี

ซึ่งตั้งด้อยไม่ประจักษ์กระหนกแน่

พระทรงเขียนมาให้เห็นเป็นตำรา

๑ พระพิรุณทุกยุคเป็นที่ยัง

เป็นความดัดกับดัดออกแก่งยอกยอน

ก็จำได้ลายพระพิรุณพระวิเศษ

จึงแก่งว่าทวยเราเจ้าขุนพล

แม่จริงจึงตั้งศาตราเรา

จะทอดความความประดังก็จวนมา

แม้นอนนมไต่เข้าเหมื่อนมราด

จะรบพุ่งกรุงไกรมิให้ด

อันตัวเราเหล่าทหารกับหลานรัก

ท่านกลับไปในกำแพงแจ่งคด

๑ ฝ่ายฝรั่งตั้งครีเห็นคดซาด

ต่างคำนับรับรุดพนา

ทูลแถลงแจ้งกับบุตรเลี้ยง

เห็นไม่พองหน้างด้อยไป

๑ ฝ่ายยุพชาติผู้ตาตบ

ได้พระพิรุณให้หาเรณูเจหา

ให้ต้องรารักใครเป็นไมตรี

จึงพร้อมพร้อมให้เป็นเอกภิกษุ

พระพิรุณได้เราเจ้าประจัญ

จึงดูแต่ลายพระพิรุณที่จัดสรร

ทั้งครานนธธราหุณคร ๑

มันอาจถึงเอาเหล็กที่อักษ

ไม่แน่อนนงกิดพิณจุ

กับดาราแดงดวงหน้าพระราหู

ยกมาอยู่ใกล้ดงเมืองดงกา

ครให้เราเข้าด้นเตี้ยพระเชษฐา

ให้ทราบฝ่ายบาทของพระทรงยศ

ฝ่ายพระราชาทุกทีพูดปล

ตามกำหนดคนตักกันในวัน

จะไปพักเพียงประตูปูศรี

ให้พระพิรุณความตามกิจจา ๑

แค้นฉาดแต่หมัดกันหมักหนา

แล้วทูลดาดด้นหลังเราจึงใน

เหมื่อนไต่ด้อยเล่าแจ้งแถลงไข

ว่าแม่ไม่พองคังจะดังคราม ๑

นางกำรับนายทหารชาญฉาม

แม่น้ำเจ้าพระยาช่วยกันห้ามปราม ให้ทำตามเข็ญอย่างวงศ์ศัตรา
 แม่น้ำเจ้าพระยาไปตลอด ให้เนือง
 ได้ประจักษ์แก่เหล่าเจ้าจอมมา เรียกโยธาไปให้พร้อมแล้วด้อมได้
 ตั้งเจ้าพระยาเจ้าสร้อยพระมาทนาย
 แล้วทอดความตามหนังสือทูลไป พระหนึ่งไม่กลับจะเข้าเฝ้าพระองค์ ฯ
 ๑ พระอภัยมณีฟังคงแก่้น ด้วยอุศลแผ่นดินใคร่อาศัยทอง
 ว่าคงพิกัดเห็นชาติญาติวงศ์ ในพระคงเข้าพันให้บรรลัย
 แล้วแต่ใดมโนมระเวงวนธรรมา นรนาถนพวงหงษาองค์
 แม่น้ำเจ้าพระยาช่วยกันห้ามปราม หรือจะให้ดังความก็ตามที่ ฯ
 ๑ ฝ่ายมโนมระเวงวนธรรมา ครั้นบรรดาพวงหงษาองค์
 ขัดกรวดนพวงหงษาองค์ ครั้นพวงหงษาองค์
 เจริญแต่เจ้าพระยาเจ้าสร้อยพระมาทนาย ให้มาพบพวงหงษาองค์
 แม่น้ำเจ้าพระยาช่วยกันห้ามปราม คงคิดอ่านปราบปรามตามท่านของ ฯ
 ๑ พระอภัยมณีฟังคงแก่้น มีให้พระองค์มโนมระเวงวนธรรมา
 จึงตอบความทรมานตั้งวนธรรมาองค์ พวงหงษาองค์
 แม่น้ำเจ้าพระยาช่วยกันห้ามปราม ด้วยเกล้าจะรุมกันคนเหิง
 คงไปว่าถนัดพวงหงษาองค์ แม่น้ำเจ้าพระยาช่วยกันห้ามปราม
 คงจับมาฆ่าทรมานเจ้าพระยาองค์ ออกเพ่งพิศให้เห็นว่าเป็นโฉม
 ครั้นพระเจ้าพระมาทนายแม่มด โศกโศกได้เจ้ามโนมระเวงวนธรรมา
 นางมโนมระเวงวนธรรมาพวงหงษาองค์ โศกโศกเห็นพวงหงษาองค์
 เจียนหมากดทับพระศรีมเหศวร ทวยองค์พระอภัยมณี โศกโศก ฯ

๑ ฝ่ายพระศรีสุวรรณครุณศรีรุ่ง กับมาวงศ์พจนานพิกาทิ้ง
 จึ่งปรึกษากับพราหมณ์ด้ามพลึง จะบายเบี่ยงแกวไรไหนดี
 เราไปเฝ้าเจ้ากัเห็นจะห้ามทัพ ให้กันกันไปส่งถานเหม็นธมถาวร
 ครนจะระพระพิไกรกับไพร่ เห็นชวคงไม่รอดจระจกตาย
 ครนจะอยู่ดูเหมือนเช่นเป็นขบถ พระทรงยศยังจะเดียดมิเหือดหาย
 ใครจะเห็นเป็นโง่งมไพร่นาย ช่วยอุบายบอกความให้จ้ามใจ ฯ

๑ ฝ่ายพระทนต์วรนาถารบตร ดินแดนที่มีบุญญาธิการชัย
 ทูลพระอาว่าเห็นมิเป็นไร เราจึงเอาท้าวไทพระธิดา
 กับองค์พระอภัยมณีมา มาด้วยถาวรอันให้รับไปหา
 มีไปตามความนิคชัณฐา พระเจ้าอาชญาฟังจึงเป็นไร
 ศรีสุวรรณครุณศรีรุ่งเจ้าบุญศรี พอลูกเกิดเกิดจระมิไหน
 พระศรีดังพลางทางให้หาเข้ามาใน มาสอนให้เป็นทศมาพคชา
 แล้วแต่งถาวรถาวรทอ ให้ถาวรแก้ว ถ้าวรแดงตั้งให้จกฉนวนภา
 พรหมกันซึ่งถาวรถาวรนา ทั้งช่วยชวจากนรชอนคณ
 กระทบจนเห็นแต่ถาวรฝ่ายนายทหาร เคยรอนราญเรียดแรงแข่งชัยน
 กาศบดถึงครนถาวรคณ คอยดูชนเชิงฝรังชาวตั้งกา
 ให้เจ้าพราหมณ์ด้ามพลึงอยู่ค่ายคง พรหมณะพรังไพร่นายทงชายชวา
 ถ้าเหาะจะไต่ยงบันธุ์ญญา ยกโยชานพูนกันให้ทศการ
 แล้วแต่งองค์ทรงเครืองพิชัยยุทธ ดินแดนกับพระอาถรรพ์กถาหาญ
 ทงตั้งของกทรงพระยาอาชญา ให้ให้ถาวรข้ามทุ่งเจ้ากรุงไกร
 ประโคมทงตั้งชแควนชแควน เติงครนครนถาวรชมนะมิไหน

ฝ่ายฝั่งตงกาโหม้ไ้ ไม่ห้ามให้หยุดประทับตรงพลับพลา ฯ

๑ ศัสดูรณนพจึงว่าขอบฝั่ง นีแคว้นวังรองสมเด็จพระเชษฐา
เบ็ดประตูกจะเข้าในพารา ถ้านิ่งช้าโทษมึงจะลงตาย
ฝ่ายฝั่งตงกาพอกเข้าเฝ้า จึงว่าเราลือกำหนดพระกฐินมา
แม่คะเข้าเฝ้าราช ในใต้แคนาย ไพรทงหลายน่นให้อยู่นอกบุรี
ตามเยี่ยงอย่างต้องวางสรรพาวุธ บริดทุทจึงเข้าเฝ้าเจ้ากรุงศรี

พระอนุชาว่าเฮงห้ามปรามทงน ชอนแควทชบาทราชการ
กูเป็นพระอนุชาบวรรักษ ประเดรี ู้กักคักขความหาศาล
ยอมทงรทคชบาทราชชาน นิตทงเร่เข้าไปถึง ในวัง
ต่อจวนใกล้ไคเห็นองค์พระทงนค จงจะสละลงอย่างแต่บางหลัง
นี้เหตุไคจึงมาห้ามตามดำพิง จะให้หยุดยักช้าอันไ้ไ้ ๗

๑ ฝั่งว่ามาทางตงประเทศ ครัวเราชองยังไมไค
จะบอกถ่วงทาทวนางทุดชาง ใน คอไปรด ให้เรามาจึงเรามา
แต่ชอนนางตงไปบศกบุตรเลี้ยง ห่มชอนทงเถียงคักคักกกันหนักหนา
ฝ่ายตงนางพังแถองแจ้งกิจจา ไปวันทาทอยุดพระชนนี ฯ

๑ ฝ่ายโณมยงองค์ระเวงฉณดาราช ให้ห้วนหวาควิญญูมารศรี
แถมชะชอนวอนพระอภัยมณี เรณูพระพรตพลับพลาบนปราการ
จงแต่งชงททงดำชางอย่างฝั่ง เป็นเจ้าตงกาเขตประเทศชถาน
พอกเสนาเข้าบาทในราชการ จะดำราญรักใคร่พร้อมใจกัน
ทงถกชวราทูกฤษศรีย ใครแจ้งชคเชนชาให้ชาตญู
ทงห้ามแถมแถมธวัชรวงศ์นางก้านธ ไม่ทงกันตามประธงค์จำนงใน

หนึ่งจะขอเป็นแต่เหล่านางเก้ายักษ์ ช่วยดูแลตามประดำธรรมาสัย
เชิญพระองค์ตรงธรรมาสัยมาใจ เด็ดดังไข่ออกข้างหน้าพดลพิลาทของ ฯ

๑ พระพิณนางทางตอบให้ชอบสม ไม่ขัดจนคำเจ้าให้เศร้าหมอง
ที่ปราบปรามห้ามทัพจะรบของ ผู้ใดของเคืองระตือคดคย
ซึ่งน้องรักจากไปเขาเป็นเก้ายักษ์ ดังตำราเคืองระตือรับกำกับหมอส
หมอสห้ามขอคนนอกวงตามหึงวอ พะขอเขาประธมเป็นกรมวัง
ได้พบเห็นเยนเขากับเก้ายักษ์ ประจักษ์ประจักษ์ว่าระดมมารมณห์หวัง
พระหทัยนางพดลางเด็กรจากบดบังก ามนางดังตรงซดศุนหา
นางจศเคืองระตือของนางจศเคืองระตือ นางจศเคืองระตือของนางจศเคืองระตือ
พระอภัยไม่เคืองระตือให้ดังกา นางจศเคืองระตือของนางจศเคืองระตือ
พระอภัยกับด้นบิเลาเนาเด็กร รตือคดคยพดลางเด็กรจากบดบังก
นดของของทรงเคืองระตือของนางจศเคืองระตือ ดัดขึ้นแรงหมอสคย
ด้ายบนเหนงเปดงเมดพดลางเด็กรจากบดบังก ดัดขึ้นแรงหมอสคย
ทศพระมาดาทรงประจักษ์เจเน ทศพระมาดาทรงประจักษ์เจเน
ได้เกือกทองทรงเคืองระตือของนางจศเคืองระตือ เพชรรัตนจินามุกดาหาร
มนมมนมพดลางเด็กรจากบดบังก ดัดขึ้นแรงหมอสคย
ข้ามรงคองรายพดลางเด็กรจากบดบังก นางจศเคืองระตือของนางจศเคืองระตือ
ทรงกระบม ไกรงปร ไปรงเพชร แดงหทัยเซดหน้ากรของทองประจักษ์
มาหทัยคยงนงทเกาขรัตน นางจศเคืองระตือของนางจศเคืองระตือ
ถวายเป็นท้าวเป็นคองค ดัดขึ้นแรงหมอสคย
ให้ลูกเจียงเคืองระตือคยงนงทเกาขรัตน ดัดขึ้นแรงหมอสคย

แล้วเด็กเหล่านี้อาจรูปร่างคล้ายคน

เชิญเครื่องราชกกุธภัณฑ์ประคองพาน ๆ

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงกระษัตริย์แล้วดัด รัตนานูนำมาข้างหน้าตาม

ขึ้นประทับพลับพลาตรงปราการ พนักงาณมาตมั่งคั่งของอัญญา

พระหทัยยังนงทศอาชวณ รัตนานูเฝ้าฝ่ายทั้งซ้ายขวา

ฝ่ายขุนนางชาวฝรั่งเมืองดงกา ต่างเข้ามาเฝ้าฟังรับสั่งความ ๆ

๑ พระมณเฑียรแต่เดิมเพ่งพระศกตร

เพิ่มถึกรกกับพระนงทศของดนาม

กับรททรงราชดำริทรงงานใน ไม้ราบความพิศขานประการใด

จึงตรัสตั้งนางยุพาให้หาทพ นามซึ่งรับพนาภิรมด้วย

จึงบอกของดงภาษให้มาเฝ้า ไปบอกให้นายเรามาเฝ้าด้วย ๆ

๑ ฝ่ายมาเฝ้าไปเฝ้าถึงให้เจ้าอรรค ดั่งกษัตริย์เกิดนพหอดพระนข

มาบักทรงตรงพลับพลาพร้อมหน้ากัน ศรีสุวรรณพิศทุกวโย

เห็นแต่งองค์ทรงดำชางอย่างฝรั่ง ครั้นจะบังคมพระองค์ก็ตั้งด้วย

ดินถมุรตุคแต่ต้นที่แก่นใจ แดงดำไม่รู้จักมีนพิศครา ๆ

๑ พระอภัยโหดหงตงทวิโร ครีธลาคโทษน้องรักโอรธา

มายืนดูอยู่ด้วยกันไม่ฉันทา หรือจะมารบพุ่งเฮากรุงไกร ๆ

๑ ศรีสุวรรณพรันจิตคิดรยาต เริงรดาตุดตึงแฉ่งใจ

แนมไปรดโทษทนต์กับรอย ชงมิได้กราบภมบังคมคด

ด้วยถือตำราการแผ่นดินบงกษศรีย บวรศพรตนามหาศักรย

ให้สาพามาถึงองค์พระทรงธรรม กับราชมถมนครทงธนาย

ขอพระองค์จงรับราชสาร
แล้วคว่ำข้าด่านนคพิณกาย

คามไพบราณอย่าให้ราชระดำเินตาย
จะถวายวันทาผ้าชุด ๆ

๑ พระอภัยได้ดับกับดับใดคิด

เราหงอคิดพันชั่งพลอยหมของศรี

ไอสังสารพระชนกชนนี

ต้องให้มันสารแด่ตงมาแจ้งการ

จึงดลของคองจากเกาะอชาน

น้อมคำนับอภิวาทราชธาร

ให้เสนาชาดกษณพันกงาน

เชิญมาขานที่ตรงหน้าพลับพลาชัย

ดาร์ดมเด็จพระบิตราสมาตรง

ด้วยพระองค์ทรงภพดบดมัย

แด่นกขณถึงไฮรยศไกร

พระอภัยมณีศรีได้ภา

แก้พลัดพรากจากเรือนเวกนถน

ถนมนานตงแก้ขอยดะห้อยหา

ไม่เห็นหายฝ่ายเราเฒ่าชรา

มีโรคเขยมนเขยอนทุกเคื่อนับ

จะขอตั้งญวนโลกไ้เมี

ไม่น่าจะบารุงซึ่งทรงศรี

ถ้ากักเคื่อเห็นเคื่อพิวักไพร

มาขายเรวแควนจะแค้นเคื่อง

พวกไพรท้าวเจ้าแผ่นดินต้นทางหลาย

มาขายเรวแควนจะแค้นเคื่อง

พวกไพรท้าวเจ้าแผ่นดินต้นทางหลาย

มาขายเรวแควนจะแค้นเคื่อง

พวกไพรท้าวเจ้าแผ่นดินต้นทางหลาย

มาขายเรวแควนจะแค้นเคื่อง

พวกไพรท้าวเจ้าแผ่นดินต้นทางหลาย

มาขายเรวแควนจะแค้นเคื่อง

พวกไพรท้าวเจ้าแผ่นดินต้นทางหลาย

มาขายเรวแควนจะแค้นเคื่อง

พวกไพรท้าวเจ้าแผ่นดินต้นทางหลาย

มาขายเรวแควนจะแค้นเคื่อง

พวกไพรท้าวเจ้าแผ่นดินต้นทางหลาย

มาขายเรวแควนจะแค้นเคื่อง

พวกไพรท้าวเจ้าแผ่นดินต้นทางหลาย

มาขายเรวแควนจะแค้นเคื่อง

พวกไพรท้าวเจ้าแผ่นดินต้นทางหลาย

มาขายเรวแควนจะแค้นเคื่อง

พวกไพรท้าวเจ้าแผ่นดินต้นทางหลาย

มาขายเรวแควนจะแค้นเคื่อง

พวกไพรท้าวเจ้าแผ่นดินต้นทางหลาย

มาขายเรวแควนจะแค้นเคื่อง

๑ พระอภัยมณีจะจับจะถ่วงหลัง แด่มนต์คงเกิดมรณมหนักหนา
 ยิ่งเห็นตฤณกษัตริย์ถึงฉันทา จึงตรึงตราครัดธนูของพระนขิงรัก
 ราชดำริการรบอันมาเร่งรัด ถ้ามชนมคตพลวจะกรวดหนัก
 อันควพนักบวชระหวยนัก จะมือนักพอให้กลายก็หลยวัน
 เจ้ากับทอณภพจะระห่ำไม่ จะรีบไปตีตามหาศักรวิชัย
 เฉลยชกักตักโหมมาโรมรัน ช่วยชิงกันกรงไกรทองไพร่นาย
 ช่วยกราบทูลมุดเหตุเจ้าเขมรา เป็นโรคาชกไขยังไม่หาย
 พอสโรครันหย่อนลงจะทรงกาย ไปถวายฉันทาเผ่าสุด ๆ

๑ ศรีสุวรรณครั้นได้ทรงรับดังตรัส

จึงทูลทูลถวญของกษัตริย์ของศรี
 ซึ่งมีดำริการรบถึงมาทรงน ให้พระพรบรคไปจัดการ
 อันควพนักบวชระหวยนัก มรณถึงฉันทาในราชดำริ
 จะรีบไปให้เคืองเบองบพมาถย์ เหมอนหม่อมฉันทาบริบถึงไม่บังควร ฯ

๑ พระพิน้องของขจรคตบงคบ ด้วยเร่งรบถึงมมาถถัน

จะตอบคำทำเป็นคราวอย่างประจวบ เวลาคอนจับใช้ไม้ธบาย
 พระอนุชาพาทุกไปหยุดพัก แอ้วงจกคิดฉันทาถวญถึงหลย
 เป็นดำริเจ้าเดรัจฉกษัตริย์กรวาช ทั้งต้องฉ่ายจะเป็นมรณถึงกัน
 แม้ดูโคไม่ฟังเราบงคับ จะเขียนรบเรหมาให้อาตณ
 แดงหยิบตำราฉันทาของธำคณ จรจรัดจากพลับพลาเข้ามาฉว ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอนุชาจึงพาหลาน กับทหารกของทัพหนักถหลัง

ผ่ายคายนายไพรโหระวง

๔ ๑ ๘ ๘
พระคณียพงษ์พรหมเทพยา ๑

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีพาด

๕. ๕.๕
ชนปราชญ์ด้านขนบด้วยทรรษา

พจนานุกรมไทย-อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

แจ้งการจากความทุกข์ทรมาน

ศัสดาวรรณอันสมุทรภักยตยง

^๑ ^๒ ^๓ พืชต่างชนิดเกิดเป็นเสี้ยวสรรพ

แผนที่โตไม่พองพบบ

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖
จะเขียนตัวเลขใหม่ด้วย

แต่สมเด็จพระบิดาให้หา

ไข่มุกน้ำตารมาฐานใจ

พบชกบวชด้วยเป็นหัวง่าตองเค็มของโปรดของตัววาทแดงชาต

๖๕๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖

[illegible]

นางคมกชนร่อนหนาแฉะลาห

พระเทพญาณโศภิตายาท

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

แบบกรรปการขอขานขาน

แก่งบอกรับยศของพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี

พระคณปักษิณาทนกิจของพระองค์ ในราชบัณฑิตยสถาน

กตวาระทองถมโดยชยวณการติฉินนวิกรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทรงพระชนกของทพไม่ชอบหง กัดคทองจาระเขยันทงเคียนทพาม

แม่ก็เกลียดเรียบรรพพระบรรพราญ จะยอมตามคำรัยไม่ถนบกถาย

เทพยงคังดอมนอญพุดมพุดก

สัตว์จะรักบุตร: หม่อมมยุมาถวาย

พระโขนง/โขนแดงพระนอกราช

จะเกิดอนาคตที่ยากของทพถอยถดถอยไป

ช่วยโคกคศบเขารบพุง

จะแยกกรุงเทพมหานครออกจากไหน

หรือทรงอุทิศตนบริการ เค

ที่จะให้ของทุกอย่างเป็นโดยศ. ๑

๑ พระพิฆเนศวรว่านิจจาเอ๋ย ไม่ดื่มเลยแม้วันตามารก็

ทรงของทพกตบถาเราเรา

น้องกรอชวาทาวเจ้าตมวน

ถึงคนอนหมนแค้นทุกแดนโค

เวนเดี่ยวแค้นแค้นเวทเกรงฤทธ

ของอริกตักเท่าไรก็ไม่รับ

บอกว่าไม่ไปจากไม่อยากเชื่อ

ตัญญาแนแท้เที่ยงแฉ้วเดียวเดียว

จะผจญชวนน ไทบรรด

ยังศอตามถมบพิไมเียว

จะผจญให้อวดความตายทุกทั

ด้วยอุตคตเฝ้ากมิตถ

เผาคอยจับผิดพิไปทีเดียว

นำหยิกเนื้อให้หนักหนาจนชาเรียว

เผ่าทวนหมยวนกระแวงแฉ้วตัญญา

พระชนกชนนีของพน

แต่แจ้งการดำรงศรัทมา

ที่ไม่ไปใครจะถาว่าจากถา

ซึ่งกองทพรับดังมาตมค

คงเด็กที่พลกตบถาเราเรา

แต่ศอชวนนบรรด

จนแก่เฒ่าเฝ้าแฉ้วแนบถนอม

จนพจนตัญญาเวตาจน

ไม่ทราบยากไรจะไปหา

ก็ว่าเจ้าเป็นด้วยนิตนอย

มีชัยว่าไรใครเ็นไธอ

น่านเข้าเห็นอหิงกเหลือที่เบือใจ

คงว่ากรากแรมบอยที่ไ

กม ไหมนของเจ้าหมของน

อ้อคออหมยุดดำหิรภษาตม

ออย่าหยิกชวนซึ่งชคเดี่ยวอจ

๑ นางแย้มยมพรมพรายภิปรายจนอง อินตัวนอของอ้ออดีไม่มุดา

แม็กของทพกตบไปไกลตัก

แต่ตมบคพิตถาถการทอถาย

ทพห้ามแทนแฉ้วตมถมใน

ตมตัญญาแฉ้วไม่ห้ามตามพระท

ขอถายตามพระอชเณน

ยังจคใจพธมเพรียงทอเวียง

โปรดให้เขาเฝ้าแห่งตำหนักห้าม ให้ตั้งตามเข็ญอย่างแต่ปางหลัง
 แดงหัดกอกนกชกสูงวรรณบดงก^๕ เอยวมา^๖นังค^๗กตม^๘ทช^๙ม^{๑๐}จ^{๑๑}น^{๑๒}ท^{๑๓}
 จ^{๑๔}น^{๑๕}ร^{๑๖}ย^{๑๗}ก^{๑๘}ด^{๑๙}ง^{๒๐}ช^{๒๑}ิ^{๒๒}ด^{๒๓}ร^{๒๔}า^{๒๕}ภ^{๒๖}า^{๒๗}ด^{๒๘}ะ^{๒๙}ห^{๓๐}ร^{๓๑} มา^{๓๒}น^{๓๓}ง^{๓๔}ท^{๓๕}ง^{๓๖}ย^{๓๗}บ^{๓๘}ด^{๓๙}ง^{๔๐}ค^{๔๑}ให้^{๔๒}จ^{๔๓}ด^{๔๔}ร^{๔๕}ร^{๔๖}ค^{๔๗}
 บ^{๔๘}ร^{๔๙}ร^{๕๐}ค^{๕๑}า^{๕๒}เ^{๕๓}ล^{๕๔}ด^{๕๕}า^{๕๖}ว^{๕๗}ด^{๕๘}ร^{๕๙}าง^{๖๐}ค^{๖๑}น^{๖๒}าง^{๖๓}ก^{๖๔}า^{๖๕}น^{๖๖}ด^{๖๗} จ^{๖๘}ง^{๖๙}แบ^{๗๐}ง^{๗๑}บ^{๗๒}น^{๗๓}ก^{๗๔}ะ^{๗๕}เก^{๗๖}ณ^{๗๗}า^{๗๘}ท^{๗๙}เ^{๘๐}ป^{๘๑}เ^{๘๒}น^{๘๓}เว^{๘๔}ร^{๘๕}ก^{๘๖}าร^{๘๗}
 พ^{๘๘}ว^{๘๙}ก^{๙๐}ด^{๙๑}า^{๙๒}ว^{๙๓}เ^{๙๔}ห^{๙๕}ญ^{๙๖}เ^{๙๗}ด^{๙๘}เ^{๙๙}ว^{๑๐๐}เ^{๑๐๑}น^{๑๐๒}บ^{๑๐๓}ท^{๑๐๔}เ^{๑๐๕}ร^{๑๐๖}เ^{๑๐๗}บ^{๑๐๘}ร^{๑๐๙}เ^{๑๑๐}ย^{๑๑๑}

ดำหรับคชยเครื่องคันคัสคนช่นาน

๕ เ^๕น^๖ช^๗ย^๘ร^๙าง^{๑๐}น^{๑๑}าม^{๑๒}พ^{๑๓}ร^{๑๔}เ^{๑๕}น^{๑๖}ด^{๑๗}ะ^{๑๘}ม^{๑๙}อ^{๒๐}ม^{๒๑}ด^{๒๒}ะ^{๒๓}เ^{๒๔}น^{๒๕}
 ๕ ท^๕เ^๖ร^๗จ^๘ค^๙ม^{๑๐}ด^{๑๑}การ^{๑๒}พ^{๑๓}า^{๑๔}น^{๑๕}พ^{๑๖}ร^{๑๗}ะ^{๑๘}ค^{๑๙}ร^{๒๐} เ^{๒๑}ล^{๒๒}ย^{๒๓}ก^{๒๔}ม^{๒๕}ก^{๒๖}ร^{๒๗}ย^{๒๘}า^{๒๙}ช^{๓๐}เ^{๓๑}น^{๓๒}า^{๓๓}ด^{๓๔}ย^{๓๕}
 ๕ เ^๕า^๖พ^๗า^๘เ^๙า^{๑๐}เ^{๑๑}า^{๑๒}ค^{๑๓}พ^{๑๔}ร^{๑๕}ภ^{๑๖}ว^{๑๗}เ^{๑๘}น^{๑๙}เ^{๒๐}ย^{๒๑} จ^{๒๒}ะ^{๒๓}เ^{๒๔}เ^{๒๕}น^{๒๖}เ^{๒๗}จ^{๒๘}เ^{๒๙}ว^{๓๐}ง^{๓๑}เ^{๓๒}น^{๓๓}ค^{๓๔}ร^{๓๕}ง^{๓๖}
 ๕ ถ^๕า^๖น^๗ด^๘ัง^๙ช^{๑๐}า^{๑๑}ว^{๑๒}เ^{๑๓}เ^{๑๔}ย^{๑๕}ว^{๑๖}ค^{๑๗}ร^{๑๘}ว^{๑๙}า^{๒๐}ท^{๒๑}ท^{๒๒}ร^{๒๓} ๕ ร^๕ะ^๖ว^๗ร^๘ก^๙า^{๑๐}ร^{๑๑}เ^{๑๒}น^{๑๓}ห^{๑๔}อ^{๑๕}ก^{๑๖}ก^{๑๗}ร^{๑๘}ง^{๑๙}ค^{๒๐}ร^{๒๑}
 ๕ ท^๕ง^๖ด^๗ำ^๘น^๙าง^{๑๐}ค^{๑๑}าง^{๑๒}ร^{๑๓}บ^{๑๔}เ^{๑๕}น^{๑๖}ท^{๑๗}ะ^{๑๘}เ^{๑๙}า^{๒๐}น^{๒๑}เ^{๒๒}ย^{๒๓} ๕ ค^๕บ^๖า^๗เ^๘น^๙เ^{๑๐}น^{๑๑}เ^{๑๒}ว^{๑๓}ด^{๑๔}ค^{๑๕}า^{๑๖}ว^{๑๗}ง^{๑๘}
 ๕ ให้^๕ท^๖า^๗ว^๘น^๙าง^{๑๐}ค^{๑๑}ง^{๑๒}เ^{๑๓}เก^{๑๔}ณ^{๑๕}เ^{๑๖}น^{๑๗}เ^{๑๘}ห^{๑๙}อ^{๒๐}ม^{๒๑}ห^{๒๒}ม^{๒๓}ห^{๒๔}ู^{๒๕}ม^{๒๖}

๕ เ^๕น^๖เ^๗น^๘เ^๙ย^{๑๐}น^{๑๑}ตาม^{๑๒}ช^{๑๓}าง^{๑๔}เ^{๑๕}ด^{๑๖}เ^{๑๗}ด^{๑๘}าง^{๑๙}ห^{๒๐}ด^{๒๑}ง^{๒๒}
 ๕ ท^๕เ^๖เ^๗น^๘เ^๙น^{๑๐}เ^{๑๑}ย^{๑๒}เ^{๑๓}ด^{๑๔}ำ^{๑๕}เ^{๑๖}น^{๑๗}ป^{๑๘}ร^{๑๙}า^{๒๐}ม^{๒๑}เ^{๒๒}น^{๒๓}เ^{๒๔}พ^{๒๕}ง^{๒๖}
 ๕ ท^๕เ^๖ด^๗ำ^๘ว^๙เ^{๑๐}ห^{๑๑}ญ^{๑๒}เ^{๑๓}เ^{๑๔}น^{๑๕}เ^{๑๖}ค^{๑๗}ร^{๑๘}ร^{๑๙}ก^{๒๐}เ^{๒๑}น^{๒๒}เ^{๒๓}เ^{๒๔}น^{๒๕}เ^{๒๖}เ^{๒๗}เ^{๒๘}น^{๒๙}เ^{๓๐}เ^{๓๑}น^{๓๒}เ^{๓๓}เ^{๓๔}น^{๓๕}เ^{๓๖}เ^{๓๗}เ^{๓๘}น^{๓๙}เ^{๔๐}เ^{๔๑}น^{๔๒}เ^{๔๓}เ^{๔๔}น^{๔๕}เ^{๔๖}เ^{๔๗}เ^{๔๘}น^{๔๙}เ^{๕๐}เ^{๕๑}น^{๕๒}เ^{๕๓}เ^{๕๔}น^{๕๕}เ^{๕๖}เ^{๕๗}เ^{๕๘}น^{๕๙}เ^{๖๐}เ^{๖๑}น^{๖๒}เ^{๖๓}เ^{๖๔}น^{๖๕}เ^{๖๖}เ^{๖๗}เ^{๖๘}น^{๖๙}เ^{๗๐}เ^{๗๑}น^{๗๒}เ^{๗๓}เ^{๗๔}น^{๗๕}เ^{๗๖}เ^{๗๗}เ^{๗๘}น^{๗๙}เ^{๘๐}เ^{๘๑}น^{๘๒}เ^{๘๓}เ^{๘๔}น^{๘๕}เ^{๘๖}เ^{๘๗}เ^{๘๘}น^{๘๙}เ^{๙๐}เ^{๙๑}น^{๙๒}เ^{๙๓}เ^{๙๔}น^{๙๕}เ^{๙๖}เ^{๙๗}เ^{๙๘}น^{๙๙}เ^{๑๐๐}เ^{๑๐๑}น^{๑๐๒}เ^{๑๐๓}เ^{๑๐๔}น^{๑๐๕}เ^{๑๐๖}เ^{๑๐๗}น^{๑๐๘}เ^{๑๐๙}เ^{๑๑๐}เ^{๑๑๑}น^{๑๑๒}เ^{๑๑๓}เ^{๑๑๔}น^{๑๑๕}เ^{๑๑๖}เ^{๑๑๗}เ^{๑๑๘}น^{๑๑๙}เ^{๑๒๐}เ^{๑๒๑}น^{๑๒๒}เ^{๑๒๓}เ^{๑๒๔}น^{๑๒๕}เ^{๑๒๖}เ^{๑๒๗}เ^{๑๒๘}น^{๑๒๙}เ^{๑๓๐}เ^{๑๓๑}น^{๑๓๒}เ^{๑๓๓}เ^{๑๓๔}น^{๑๓๕}เ^{๑๓๖}เ^{๑๓๗}เ^{๑๓๘}น^{๑๓๙}เ^{๑๔๐}เ^{๑๔๑}น^{๑๔๒}เ^{๑๔๓}เ^{๑๔๔}น^{๑๔๕}เ^{๑๔๖}เ^{๑๔๗}เ^{๑๔๘}น^{๑๔๙}เ^{๑๕๐}เ^{๑๕๑}น^{๑๕๒}เ^{๑๕๓}เ^{๑๕๔}น^{๑๕๕}เ^{๑๕๖}เ^{๑๕๗}เ^{๑๕๘}น^{๑๕๙}เ^{๑๖๐}เ^{๑๖๑}น^{๑๖๒}เ^{๑๖๓}เ^{๑๖๔}น^{๑๖๕}เ^{๑๖๖}เ^{๑๖๗}เ^{๑๖๘}น^{๑๖๙}เ^{๑๗๐}เ^{๑๗๑}น^{๑๗๒}เ^{๑๗๓}เ^{๑๗๔}น^{๑๗๕}เ^{๑๗๖}เ^{๑๗๗}เ^{๑๗๘}น^{๑๗๙}เ^{๑๘๐}เ^{๑๘๑}น^{๑๘๒}เ^{๑๘๓}เ^{๑๘๔}น^{๑๘๕}เ^{๑๘๖}เ^{๑๘๗}เ^{๑๘๘}น^{๑๘๙}เ^{๑๙๐}เ^{๑๙๑}น^{๑๙๒}เ^{๑๙๓}เ^{๑๙๔}น^{๑๙๕}เ^{๑๙๖}เ^{๑๙๗}เ^{๑๙๘}น^{๑๙๙}เ^{๒๐๐}เ^{๒๐๑}น^{๒๐๒}เ^{๒๐๓}เ^{๒๐๔}น^{๒๐๕}เ^{๒๐๖}เ^{๒๐๗}เ^{๒๐๘}น^{๒๐๙}เ^{๒๑๐}เ^{๒๑๑}น^{๒๑๒}เ^{๒๑๓}เ^{๒๑๔}น^{๒๑๕}เ^{๒๑๖}เ^{๒๑๗}เ^{๒๑๘}น^{๒๑๙}เ^{๒๒๐}เ^{๒๒๑}น^{๒๒๒}เ^{๒๒๓}เ^{๒๒๔}น^{๒๒๕}เ^{๒๒๖}เ^{๒๒๗}เ^{๒๒๘}น^{๒๒๙}เ^{๒๓๐}เ^{๒๓๑}น^{๒๓๒}เ^{๒๓๓}เ^{๒๓๔}น^{๒๓๕}เ^{๒๓๖}เ^{๒๓๗}เ^{๒๓๘}น^{๒๓๙}เ^{๒๔๐}เ^{๒๔๑}น^{๒๔๒}เ^{๒๔๓}เ^{๒๔๔}น^{๒๔๕}เ^{๒๔๖}เ^{๒๔๗}เ^{๒๔๘}น^{๒๔๙}เ^{๒๕๐}เ^{๒๕๑}น^{๒๕๒}เ^{๒๕๓}เ^{๒๕๔}น^{๒๕๕}เ^{๒๕๖}เ^{๒๕๗}เ^{๒๕๘}น^{๒๕๙}เ^{๒๖๐}เ^{๒๖๑}น^{๒๖๒}เ^{๒๖๓}เ^{๒๖๔}น^{๒๖๕}เ^{๒๖๖}เ^{๒๖๗}เ^{๒๖๘}น^{๒๖๙}เ^{๒๗๐}เ^{๒๗๑}น^{๒๗๒}เ^{๒๗๓}เ^{๒๗๔}น^{๒๗๕}เ^{๒๗๖}เ^{๒๗๗}เ^{๒๗๘}น^{๒๗๙}เ^{๒๘๐}เ^{๒๘๑}น^{๒๘๒}เ^{๒๘๓}เ^{๒๘๔}น^{๒๘๕}เ^{๒๘๖}เ^{๒๘๗}เ^{๒๘๘}น^{๒๘๙}เ^{๒๙๐}เ^{๒๙๑}น^{๒๙๒}เ^{๒๙๓}เ^{๒๙๔}น^{๒๙๕}เ^{๒๙๖}เ^{๒๙๗}เ^{๒๙๘}น^{๒๙๙}เ^{๓๐๐}เ^{๓๐๑}น^{๓๐๒}เ^{๓๐๓}เ^{๓๐๔}น^{๓๐๕}เ^{๓๐๖}เ^{๓๐๗}เ^{๓๐๘}น^{๓๐๙}เ^{๓๑๐}เ^{๓๑๑}น^{๓๑๒}เ^{๓๑๓}เ^{๓๑๔}น^{๓๑๕}เ^{๓๑๖}เ^{๓๑๗}เ^{๓๑๘}น^{๓๑๙}เ^{๓๒๐}เ^{๓๒๑}น^{๓๒๒}เ^{๓๒๓}เ^{๓๒๔}น^{๓๒๕}เ^{๓๒๖}เ^{๓๒๗}เ^{๓๒๘}น^{๓๒๙}เ^{๓๓๐}เ^{๓๓๑}น^{๓๓๒}เ^{๓๓๓}เ^{๓๓๔}น^{๓๓๕}เ^{๓๓๖}เ^{๓๓๗}เ^{๓๓๘}น^{๓๓๙}เ^{๓๔๐}เ^{๓๔๑}น^{๓๔๒}เ^{๓๔๓}เ^{๓๔๔}น^{๓๔๕}เ^{๓๔๖}เ^{๓๔๗}เ^{๓๔๘}น^{๓๔๙}เ^{๓๕๐}เ^{๓๕๑}น^{๓๕๒}เ^{๓๕๓}เ^{๓๕๔}น^{๓๕๕}เ^{๓๕๖}เ^{๓๕๗}เ^{๓๕๘}น^{๓๕๙}เ^{๓๖๐}เ^{๓๖๑}น^{๓๖๒}เ^{๓๖๓}เ^{๓๖๔}น^{๓๖๕}เ^{๓๖๖}เ^{๓๖๗}เ^{๓๖๘}น^{๓๖๙}เ^{๓๗๐}เ^{๓๗๑}น^{๓๗๒}เ^{๓๗๓}เ^{๓๗๔}น^{๓๗๕}เ^{๓๗๖}เ^{๓๗๗}เ^{๓๗๘}น^{๓๗๙}เ^{๓๘๐}เ^{๓๘๑}น^{๓๘๒}เ^{๓๘๓}เ^{๓๘๔}น^{๓๘๕}เ^{๓๘๖}เ^{๓๘๗}เ^{๓๘๘}น^{๓๘๙}เ^{๓๙๐}เ^{๓๙๑}น^{๓๙๒}เ^{๓๙๓}เ^{๓๙๔}น^{๓๙๕}เ^{๓๙๖}เ^{๓๙๗}เ^{๓๙๘}น^{๓๙๙}เ^{๔๐๐}เ^{๔๐๑}น^{๔๐๒}เ^{๔๐๓}เ^{๔๐๔}น^{๔๐๕}เ^{๔๐๖}เ^{๔๐๗}เ^{๔๐๘}น^{๔๐๙}เ^{๔๑๐}เ^{๔๑๑}น^{๔๑๒}เ^{๔๑๓}เ^{๔๑๔}น^{๔๑๕}เ^{๔๑๖}เ^{๔๑๗}เ^{๔๑๘}น^{๔๑๙}เ^{๔๒๐}เ^{๔๒๑}น^{๔๒๒}เ^{๔๒๓}เ^{๔๒๔}น^{๔๒๕}เ^{๔๒๖}เ^{๔๒๗}เ^{๔๒๘}น^{๔๒๙}เ^{๔๓๐}เ^{๔๓๑}น^{๔๓๒}เ^{๔๓๓}เ^{๔๓๔}น^{๔๓๕}เ^{๔๓๖}เ^{๔๓๗}เ^{๔๓๘}น^{๔๓๙}เ^{๔๔๐}เ^{๔๔๑}น^{๔๔๒}เ^{๔๔๓}เ^{๔๔๔}น^{๔๔๕}เ^{๔๔๖}เ^{๔๔๗}เ^{๔๔๘}น^{๔๔๙}เ^{๔๕๐}เ^{๔๕๑}น^{๔๕๒}เ^{๔๕๓}เ^{๔๕๔}น^{๔๕๕}เ^{๔๕๖}เ^{๔๕๗}เ^{๔๕๘}น^{๔๕๙}เ^{๔๖๐}เ^{๔๖๑}น^{๔๖๒}เ^{๔๖๓}เ^{๔๖๔}น^{๔๖๕}เ^{๔๖๖}เ^{๔๖๗}เ^{๔๖๘}น^{๔๖๙}เ^{๔๗๐}เ^{๔๗๑}น^{๔๗๒}เ^{๔๗๓}เ^{๔๗๔}น^{๔๗๕}เ^{๔๗๖}เ^{๔๗๗}เ^{๔๗๘}น^{๔๗๙}เ^{๔๘๐}เ^{๔๘๑}น^{๔๘๒}เ^{๔๘๓}เ^{๔๘๔}น^{๔๘๕}เ^{๔๘๖}เ^{๔๘๗}เ^{๔๘๘}น^{๔๘๙}เ^{๔๙๐}เ^{๔๙๑}น^{๔๙๒}เ^{๔๙๓}เ^{๔๙๔}น^{๔๙๕}เ^{๔๙๖}เ^{๔๙๗}เ^{๔๙๘}น^{๔๙๙}เ^{๕๐๐}เ^{๕๐๑}น^{๕๐๒}เ^{๕๐๓}เ^{๕๐๔}น^{๕๐๕}เ^{๕๐๖}เ^{๕๐๗}เ^{๕๐๘}น^{๕๐๙}เ^{๕๑๐}เ^{๕๑๑}น^{๕๑๒}เ^{๕๑๓}เ^{๕๑๔}น^{๕๑๕}เ^{๕๑๖}เ^{๕๑๗}เ^{๕๑๘}น^{๕๑๙}เ^{๕๒๐}เ^{๕๒๑}น^{๕๒๒}เ^{๕๒๓}เ^{๕๒๔}น^{๕๒๕}เ^{๕๒๖}เ^{๕๒๗}เ^{๕๒๘}น^{๕๒๙}เ^{๕๓๐}เ^{๕๓๑}น^{๕๓๒}เ^{๕๓๓}เ^{๕๓๔}น^{๕๓๕}เ^{๕๓๖}เ^{๕๓๗}เ^{๕๓๘}น^{๕๓๙}เ^{๕๔๐}เ^{๕๔๑}น^{๕๔๒}เ^{๕๔๓}เ^{๕๔๔}น^{๕๔๕}เ^{๕๔๖}เ^{๕๔๗}เ^{๕๔๘}น^{๕๔๙}เ^{๕๕๐}เ^{๕๕๑}น^{๕๕๒}เ^{๕๕๓}เ^{๕๕๔}น^{๕๕๕}เ^{๕๕๖}เ^{๕๕๗}เ^{๕๕๘}น^{๕๕๙}เ^{๕๖๐}เ^{๕๖๑}น^{๕๖๒}เ^{๕๖๓}เ^{๕๖๔}น^{๕๖๕}เ^{๕๖๖}เ^{๕๖๗}เ^{๕๖๘}น^{๕๖๙}เ^{๕๗๐}เ^{๕๗๑}น^{๕๗๒}เ^{๕๗๓}เ^{๕๗๔}น^{๕๗๕}เ^{๕๗๖}เ^{๕๗๗}เ^{๕๗๘}น^{๕๗๙}เ^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}เ^{๕๘๔}น^{๕๘๕}เ^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}เ^{๕๘๘}น^{๕๘๙}เ^{๕๙๐}เ^{๕๙๑}น^{๕๙๒}เ^{๕๙๓}เ^{๕๙๔}น^{๕๙๕}เ^{๕๙๖}เ^{๕๙๗}เ^{๕๙๘}น^{๕๙๙}เ^{๖๐๐}เ^{๖๐๑}น^{๖๐๒}เ^{๖๐๓}เ^{๖๐๔}น^{๖๐๕}เ^{๖๐๖}เ^{๖๐๗}เ^{๖๐๘}น^{๖๐๙}เ^{๖๑๐}เ^{๖๑๑}น^{๖๑๒}เ^{๖๑๓}เ^{๖๑๔}น^{๖๑๕}เ^{๖๑๖}เ^{๖๑๗}เ^{๖๑๘}น^{๖๑๙}เ^{๖๒๐}เ^{๖๒๑}น^{๖๒๒}เ^{๖๒๓}เ^{๖๒๔}น^{๖๒๕}เ^{๖๒๖}เ^{๖๒๗}เ^{๖๒๘}น^{๖๒๙}เ^{๖๓๐}เ^{๖๓๑}น^{๖๓๒}เ^{๖๓๓}เ^{๖๓๔}น^{๖๓๕}เ^{๖๓๖}เ^{๖๓๗}เ^{๖๓๘}น^{๖๓๙}เ^{๖๔๐}เ^{๖๔๑}น^{๖๔๒}เ^{๖๔๓}เ^{๖๔๔}น^{๖๔๕}เ^{๖๔๖}เ^{๖๔๗}เ^{๖๔๘}น^{๖๔๙}เ^{๖๕๐}เ^{๖๕๑}น^{๖๕๒}เ^{๖๕๓}เ^{๖๕๔}น^{๖๕๕}เ^{๖๕๖}เ^{๖๕๗}เ^{๖๕๘}น^{๖๕๙}เ^{๖๖๐}เ^{๖๖๑}น^{๖๖๒}เ^{๖๖๓}เ^{๖๖๔}น^{๖๖๕}เ^{๖๖๖}เ^{๖๖๗}เ^{๖๖๘}น^{๖๖๙}เ^{๖๗๐}เ^{๖๗๑}น^{๖๗๒}เ^{๖๗๓}เ^{๖๗๔}น^{๖๗๕}เ^{๖๗๖}เ^{๖๗๗}เ^{๖๗๘}น^{๖๗๙}เ^{๖๘๐}เ^๖

เห็นห้ามแห่นแค้นดูรางค์ดำขางตา แด่หน้าหน้าจตุรของเป็นนัยงโย
 บ้างพวงทมิฬแท่นเข้เห็ดชะฮ้วน แต่เลือกถื่นลักขณาชัณดาชัย
 บ้างเขวบางร่างน้อยนำกลอยใจ งามวิไลหลายอย่างต่างต่างกัน
 บ้างงามเกศนศรรับกับขนง พักตร้องนงเครื่องนมกัมถัน
 บ้างขาวผ่องอสงศิรวัดวรรณ ถิ่นวิเศษเชิงฉดลในราชการ
 รางค์เคียงตบหอบเคียงเมืองมอย ทงใหญ่่น้อยนำรักถ่มครัดมาน
 ดักประเคี้ยวเสียวมนคุดบันดาอ ให้ราบชาน โศกศอยถึงฉนวน
 แถ้งรับเหตาดำดั่งรางคณาทองหัตถาย เชอเจ้านายอยู่ทโชนไม่ไปหา
 แม่พอบองคังแถ้งแจ้งกัจจา งามประมาปรางค์มาศปรางดาททอง ฯ
 ๑ ฝ่ายห้ามแห่นแค้นดูรางค์ต่างตบ ทั่วราชชนให้เผือกเศวตหมอง
 ต่างนอบนบหอบเคียง ทอวงนงนช มนต์ทองพระรังทองทวงใน
 เห็นโฉมขององค์เวียงต่างเกรงกลัว ทูลให้ทราบกัจจาชัณดาชัย
 พระบนเกล้าเจ้าดังทวยหาไร ให้เชอประมณเทยรวดเชยพราย ฯ
 ๑ นางพริ้งเหตาดำดั่งรศกถนพระศรวด

จะเขนหลังนงเอนยืนสบาย	มารบถนคนเหต้อเบื้อใจหาย
แล้วครัดเริ่มกนางุพาเข้ามาใกล้	นางทงหลายชยาไปว่าพบข้าเตย
มิอยากไปให้ประเชตจะเคย	รับตั้งให้หาแล้วถุกแกวเฮ้อย
เจ้าเคยเฝ้าเข้าไปดูตักครุหนึ่ง	ทำเกินเคยตาเหต้อมาเบื้อใจ
นางน้อยมริบถนตบถนองให้คองใจ	ถ้าตามถึงทำไมรู้ว่าช้อยโชน
	เห็นจะให้ตามหาทุกถาบ

แล้วทูลถามาปราธมาทศาดิเบง ทำดังเดียงเรียกเห่ด้านางสาวศรี
ใครอยม่างนงยามสามัคคี แกดังพาทพิเพชบายภิปราธเปรย ฯ

๑ พระยายมราชเสด็จจากเมืองสุทนต์ แคว้นอโยธยาไปหาภรรยา
 ฝ่ายนางพิมพาอยู่คนเดียวอยู่คนเดียว
 ประสงค์จะฆ่าตัวตายด้วย
 จมก้นลงไปในน้ำเสีย
 ฝ่ายนางพิมพาอยู่คนเดียวอยู่คนเดียว
 ประสงค์จะฆ่าตัวตายด้วย
 จมก้นลงไปในน้ำเสีย

๑. นางยุพานารัตกรวน ถูกไมตรีถามว่าพระองค์อยู่ตรงไหน
นางสนทนทพตบพาดกพาไป เสด็จมาโดยคด้วยกับอวยการ
แต่รณชาดนคงจากเคอณ ไมตรีอนมด

หรือจะคิดตามออกไปนอกสถานที่
เห็นนกเขนที่เร่กันอยู่เหนือหัวอาคาร ไตรารหาญช่วยจับกุม ฯ

๑ พระหัตถ์เขียนเรียบร้อยกษัตริย์
 ไม่ทลายไต่โรครังจางรุ่ง
 เจ้าช่วยพ่อพลให้เสร็จดำเร่จก
 ถิ่นหมื่นโกลนไช้ชาย
 ๒ นางหงษ์หงษ์คำพระวราตรี
 จงหลุดว้าว้าเห็นไม่เป็นการ
 แม่ทรงฤทธะคิดทำเหมือนคนคำดุก
 ไปทอดถ้ำมารมราคงมาแท้

๑ พระสร้อยพวงทางคอบชอบแต่ดวง

เสนาชูกต่างเชือกเสด็จสถณ
แล้วพันเข้าไว้ทางที่ข้างบน ทำเล่ห์กลเสด็จสรรพแต่ดับไฟ

๑ ฝ่ายยุดาออกมานอกห้อง ไปตักทองทุบแจ้งแกลงไร

เชิญเสด็จพระมารดาภิเศกไทศ พระภูในยุคนั้นจะมรณา

นางโสมของคณ ให้ทวนทวาด มาปราศาทรงเศพระเรษฐา

เห็นทวารบานปักเรียกขาน คุยเหินมาทรงต้องที่ห้องใน

เห็นพระองค์ทรงกระเด็นทวนพระศอ เขายุดาถือดาจึงฆ่าได้

พระยุดแย่งแก่งดริบคทาสดใจ นางกราบไหว้ขอว่า ใ้กาพดาง

ช่วยกรวไกรชไปตักเกิดทูลกระหม่อม นอกระยอมด่าพิศไม่ขัดขวาง

พระพิงวอนขอนางนางดังนางนาง คอยรับนางเคียงบ่าประครองเซบ

หาว่ารักหนักหนาเฒ่าไม่ ไม่เห็นใจที่แค้นของแกวเฮย

ชยาบคณคอบดองหนอยหนึ่งเคย พดางกรวยเคยกอดแอบไว้แนบทรง

คอยดอดกรวอนชีวิตคุมพิศพิศทวี นางพิศมถักบับขึงทรวงพิง

แล้วตรองตรึงนกกแสดงหรือแกลงดวง คุยเห็นทวงที่ขึ้นวันด้าววด

มิดด้าเห็นอกเรียกหาขิดาหาย เซตราชูกรักนางถนอมถนอม

พดางเสด็จแจ้งแกลงว่าพระเจ้ากรมขุน

ชยาเข้ากวนไปโดยเขารูเท่าทัน

ความคิดใคร โฉนหนอยพอหรือดูล มาแก่งยุคนอกได้ไม่นานขึ้น

ท้ายชนนักษกรวมถนอมถนอมกัน เกิดเร้นหนแต่รักไม่พอใจยอม

พระยมนพตางทางวานิจจาเขย ไม่เห็นเลยรักนุชสุดถนอม
 จะผูกคอตักว่าปดทำคคคัม จะไม่ยอมจริงจังหรืออย่างไร
 อย่าถ้าคคคัมมันหมายว่าทนายถูก นึกผูกคอตักจะบอกให้
 นางว่าพระพมผูกโบ นื่องจะได้ดูเด่นให้เห็นจริง
 พระแก้งว่าอย่าห้ามพระราชน ตายเป็นผีจะมาอยู่เราผู้ดัง
 แม้ชายใดใครอ่องมาช่วงชิง เขาแอบชิงนื่องรักจะหักคย
 แดงเห็ดยวหาหน้าพรทำแกชวย เอะไกรนวยเขาไปไว้ข้างไหนหนอย
 แก้งเห็ดยวหาหน้าหงทวารวธ นางหรงนเนทนายจามรยา
 อะไรเจ้าเฝ้าหึงเราเขาไปใด จะหยิกให้หึงออกเด็ดหนักหนา
 พดางแนบเนนเสถนพมประทุมมา นางก่อนว่าน้าบอเห็ดยวหา
 จะผูกคอตักไม่ผูกจะถูกหยิก ชนากจากหนีไปเสีย ให้หาย
 พระว่าพมได้กอดจะรอดตาย ได้กอดกายแดงกพนค้อยรันใจ
 พดาง โขยอมนุชพิคณีนถนอม งานถนอมถนอมจิตพิศมัย
 รวณภิมยธมต้องทำนองใน แฉนคินไหวจนกระทั่งหลังอาณนท
 โนนทคคคณเียงครนกรก ดนพิคกโกตาโกตาหุด
 ทับคนครนพาทยระนาดกต ไม่มีคนไรตั้งเสียงวงเวง
 กศักรยณคิงระฆังธอง เียงกคกคองเก้งก้างโห่งห้วงเห่ง
 บินประจำกำบันกัตถอง เียงครนเครงครกโครน โทยมบน
 ดุณนาคพาคเียงเปริยงเปริยงเปริยง
 กระจตจนกระเคื่องคินฟ้าเป็นห้าฝน
 ทุกขารถนาพุทธอรุณ ทอมนนแนวผิงเกาะดังกา

ต้องตันทิพยธิดชมอารมณ์ชื่น

พระธิดมอญองค์หนึ่งทศวรรษ

พระหงส์วันชนกตื้นตันถนุ

แต่คดถึงเกล้าเข้าขวนขวัญใจ

ระเริงวันเริ่มแรกแปลกภาษา

นางฉิมว้างดังกาไม่ขาด

นางหงส์วันเริ่มรักพิสมัย

จนรับหัตถ์ไปโน้มน้าว

๕๑๖

๑ ครนร่งวางนางคนตะชนชน
 เดียวกายอาวผิ่งหงดงกา
 ยิงตรกครองหมองจิตด้วยมิดเพ็ค
 แด้วฉนแปรแด่คฤงไนย
 เห็นร่อนนรปนบัพตให้หอบ
 เรือกกิดามาในท้องทองบรรทม
 จะดับเรญเย็นใดเหมือนไฟดับ
 เมอศกยงคงอยู่เนบร
 คองเป็นนอยยอยยงคณแด
 หวียคิดเห็นเป็นผดถอชบาย
 ๑ ฝ่ายขพาณกาทนหนายม
 จงวาทพราภาคณาช
 วารันถมกหนายมกหยาชรัก
 แม่เดรัจศกนถหมายร้างภายใน
 ชนศกนถออกชอถคด้วยผปาก
 เป็นการเบาทานพราภา
 ๑ นางพังกาธาเปรียบเห็นเฉียบแหตม คอยยมแย้มชมนมธมประดังค
 หอเห็นพระอภยพนคณพระองค
 เจริญให้ตรงเดวตามความถบาย

แล้วหยิบสร้อยดินถนึ่งดำกัญธอง ได้จามทองนพคุณหลุดวาย
แล้วเอาเร่องเคื่องรดพิศพราย เจียนจะคายเสีย ในบ่าพนาย ๑

๑ พระยัมพองทางวานาตั้งฉาร หากว่าท่านเทพเจ้าเขาโศก
อุปถัมภ์บำรุงเจ้ากรุงไกร พังได้ตามคิดมาซัดเซอ
แล้วหยิบสร้อยดินถนึ่งดำกัญธอง ด้วยดอกรังชาติประหลาดเหลือ
ให้สนใจไม่วางทวงผวเนอ ไม่นิ่งอ้อมรอบวันทุกคน
ด้วยอ้อมขมยอของวานาซึ่งรัก ชอบใจนักก็ไต่กินดินถนึ่ง
จะชมชื่นนัยกับพิรพนาย เน้นเพื่อนขวัญเนตรนัยอยู่ห้องใน ๑

๑ นางคนก่อนนอนโดยซุกไกรภักดา พระคุณเท่าดินฟ้าธาไทด
แสนองนวดกโนชใจ กัดจะไม่เหมือนรดพมมาน
เขาย่อมเปรียบเทียบความจรรยารัก แต่มาดกัณฐกรชมว่าหวาน
กรนาคขวางห่างเห็นในเนนนาน แด่หาครอกว่าเปรี้ยวไม่เหลือขวแด
ด้วยโอธระสนุชาเข้ามารับ กัดจะกัดบงขวางไปหางแห
อนธารมณดมทวนมกปรกนแปร จะขอแต่ความนพธัญญา

จะจากกันวัน โดยยาไปแปด ช่วยคิดเกตุถ้องให้ชาติเหมือนปรารภนา
พอให้พันทนต์เรศเวกนา แล้วมานพ้างไปตามความหมาย ๑

๑ พระยัมพองพรมเพราะเจ้าพ ไม่หมายหนั้นรนาฏธยามาดหมาย
ซึ่งตั้งไรไต่รับไม่กลับภดา จะเป็นตายอย่างไรไม่ไต่ถน
ถึงแก่กถงกถงนเดินไม่รอด จะตักออกแล้วจากนธาดัญ
ซึ่งพระพองกถงทพมารบพน ถึงผูกพันพมธากไม่ยอกไป
พอชาวนาตาเองเดบียงหมด ก็ระอดธอนทุไม่อยู่ได้

ห้ามฝรั่งตั้งกาอย่าให้ใคร ไปสั่งให้ชาวนาเป็นตาเลี้ยง ๗

๑ นางตะเวงเกรงเหตุนาชาวนาเล็ก จะทำศึกว่าจนจึ่งทุเลียง
พระน้องมาทานจะมีเลี้ยง ก็ผิดเบี่ยงอย่างกษัตริย์ชาติยา
จะแต่งโต๊ะตามอย่างชาวฝรั่ง ถวายทองต้องของศักตามวงศา
ทงนายททกบพราหมณ์ด้ามเงดา เหตุนาโยธาจ่ายเลี้ยงให้เลี้ยงกัน
เชิญพระองค์ส่งสารอาการไซ้ ไปบอกให้เห็นจรงทุกสิ่งสรรพ
อันไฮรตกับพระน้องทงต้องนั้น จะพากันมาเผ่าก็เข้ามา ๗

๑ พระพี่นางทางวาระหาโทษ ก็จะไปเห็นอนนุชนัดดา
ไม่ห้ามปรามตามแต่จิตตนิตา แดงระชนนอาการไร้งให้นาง
นางน้อมรับพมกับหมบพระหัตถ์ ทูลถามว่าตามาคักชาชาวง
ชนนึ่งเพียงเคียงทอชททของถดว ราชวงษานางว่ามาพาท
เจ้าเขนตุชชวยเรากวียเกิด ยธนาให้เกิดรบพมกักรุงท
จะปรามปรามห้ามเคคด้วยไมตร เนอความนเจ้าตรชยด้วยกน

ศรีสุวรรณนมเป็นใหญ่อยู่ในพิพ เจ้าเขนรบรบตั้งเป็นคู่ชน
เจ้าพุทธอพอให้หองถัมพมกัทชน ทั่วดำกัญเขามาขังใจวงใน
เห็นแฉ่นแฉ่นแฉ่นดินจะฉ่นตัก หรือเจ้าครกครของเห็นเป็นโดน
ช่วยพระอนุชอถอยาธัญใจ เราจะได้รักกันจนวันตาย ๗

๑ ฝ่ายราชาตะหรีชอถอย พระคุณของบาทมุดไม่ดูนุหาย
ถึงเดียดรชชชชชชชชช จะดูคายนมิให้รักพระธชชณา
แต่ครของครกนกเห็นเช่นหม่อมฉัน ศรีสุวรรณจะไม่มาตปรารธนา
จะอดดูชชชชชชชชชชชชช ทงชชชชชชชชชชชชชชชชชชช ๗

๓ นางชมแหม่มแหม่มเต็มช่วยเต็มถึง กตเวจจงจิกบิกเดียวอีกเจ้า

แบ่งได้คนรึมนตราตำราเรา จะให้เจ้าจุจกมาผูกได้
แล้วโฉมยงทรงเขียนให้เรียนมนต์ เด็กอุคณ์ได้เวทวิชาเพทโดย
แล้วว่าเจ้าเอาหนังสือออกไป ขากการไว้ให้แก่พระอนุชา
ขอบาปฐรททพจะรับเลย ให้พรอมเพรียงไพร่นายทั้งซ้ายขวา
ทั้งเครื่องของต้องกันตรียศศิกยา อารของธาให้ไปด้วยใจจง ฯ

๔ นางคำนับรับสั่งมายังห้อง จิตชาวของพรอมความตามประดังก
เครื่องของคนมนต์เด็กเขียนเดื่อง ว่าบนหนังสือเจ้าชื่อนานวด
แล้วอาบนานาชาบาปให้ตามกลุ่ กระแต่เจ้าหมื่นเจ้าพรอมให้หอมหอม
แล้วทกแบ่งแบ่งตัวใหญ่ด้วยวณ กระหมื่นคนมีนวยรวิศกระหวัดเวียน
แล้วได้ของของพ่อตราหอกเพชร ถัดหอกเข็ดหน้านางเหมือนอย่างเขียน
หูกวเครือเดื่อแบบคนแบบนัยน์ ตั้งวางเดื่อประคตคว้นวาง
แล้วเด็กถรรพ์บรรคตให้เอาหอกวาง ตามทั้งหอกถ่มพวงร่นดาว
เชิญเครื่องทองของประทานทั้งหอกวาง

แล้วมทาวนางกากับเจ้าหรัญศ
ทั้งหบทของของนางเป็นขยงเอก ได้เครื่องเด็กเจ้าชื่อนานูหางัด
กรนแล้วออกนอกวงวณนกร คนกนกถัดตรงมาท่ายธานี
ถึงรณศายนายประคตมาขถาม จึงบอกนามชื่อว่าว่าภาสะหรั
จรมานเจ้าเดาศามเนศความม ขยาสาทกุดแดงแจ่มจจา ฯ

๕ นายประคตรับไปทอดถดของ พระศรทกรของกรังใจจง ให้หา
นางดีใจไปค่านับทพตพดหา พดเห็นหน้านางมนต์เข้าตใจ

ตะตงจกพิศุเป็นกรรพ	ยังนกรกรรูปทรงจนทองโต
ตุคนชั่วต่ำอย่างทุกขไป	จะดูโหล่งามนั้นเป็นรวิฤตา
ชนงเนตรเกกแก้มเมือแยมม	ตุคนถมเหต้อเอกเหมยมนเมธา
พระทองรักทกตามตามตงกา	เจ้างามชั่วว่างามว่าไร ๆ

๑ นางทองคอบนอบน้อมว่าหม่อมมาน

เชิญธการธอธนาแจ้งแถงใจ

ทงองค์พระมหันพระทัย	ทาโระใหญ่อย่างฝรั่งเมืองตงกา
ถวายเป็นทรวงยศโอรธธรา	ทวงพระบาทธงธงคเหมยมนวงศา
ทงหม่อมฉนพรมศวลธวธัญ	หมอยจะมาดลโทษได้โปรดปราน
อนหีบทองของได้มาในน	ธงคหม่อมฉนขอธมาทว่าธาน
กับชูปกศรชธนาครธงบงคธ	ขอประทานโทษด้วยถวายนัน ๆ

๑ พระพรายพรมมเยยธมธมธอนโยธธ ในคโทษโณมครไรธธธ

เมือพานพมบราธมธนธานธม	กโธธมคธธมไมธธม
ธาดกธงพมจะพมธธธธธธ	ธธธธธธธธธธธธธธ

ธนธมธธธธธธธธธธธธ	โธพธธธธธธธธธธธธ
จะธมใจให้พเป็นธธ	ธธธธธธธธธธธธธธ
ได้พมเห็นเป็นธธธธธธธธ	ธธธธธธธธธธธธธธ
ธธธธธธธธธธธธธธ	จะธธธธธธธธธธธธธธ
ธธธธธธธธธธธธธธ	ให้ธธธธธธธธธธธธธธ
ธธธธธธธธธธธธธธ	ธธธธธธธธธธธธธธ

กนหมากพมธธธธธธธธธธธธ

เป็นโรคดารบิดหิดดาร

ดูอาการเกือบสองรรคครได ฯ

๑ พระทานหัตถ์ค้ำย่ำว่ากต่าง คอยฟังข่าวฟังความตามจิตย

แล้วแก้งถามนางว่าภาว่าเจ้าไป

ดึกเมื่อไรจึงจะชอกมาบอกกัน

พออยู่หลังตงแทนไม้ในด

ไหนจะทูลถึงพระโรคที่โศกคัลย

ไหนจะคอยกอดยอว่าทไม่ราควัน

ไหนจะกอดนกล้นรักได้หันถรวง

ไหนจะเศร้าเปล่าจิตคิดวิตก

เหมือนอย่างยกเมรุใครไต่ดหลวง

เห็นแต่เพียงเพียงร่ำภาตาดวง

ระคับทรวงให้พี่สร้างอวงใจ

เป็นดั่งจังหวดหมอนเป็นจอนมิตร

อย่าควรถูกเกิดชอบแคงแห่งโน

แม้ปลดเปลื้องเคืองระคคคอดย

เหมือนคนค้ำใจให้ราดธวาทวย ฯ

๑ นางฟังคำทรมนอยไห้ร้อยรค น้อมประณตนกถัมชารมณหมาย

แก้งทูลตอบรชยพระโอรสในรคกับราช

ถ่มมีศานะทงกตจนจันทร

แม้เป็นข้ามาดะของดองกษัตริย์

จะปรนนิบัติมาพำจนอาดิญ

มิได้ศาดารชกิจระคคคคค

ระหมอนนันทองธวาทระศาดิถ

ซึ่งชอกโอรสโปรดว่าให้นาเฝ้า

จนด้วยเกล้าเกล้ามาไม่ได้

แม้โปรดใช้ให้ชอกมาเวดใด

ก็จะได้ถัดับมาทูลชวาท ฯ

๑ พระห้ามว่าชาก่อนธมรึง

แม้ใจจริงจะรักถมคคคคคค

จะทูลชกก็เห็นจะโปรดประทาน

ถวายนทองคำชามจรรมน้อม

จวังจิงพะนางร่ำภาไม่จำเอน

จะเจียงเป็นเพชชคคคคคคคคคค

นางทูลว่าชากเจ้าไม่เท่าเทียม

กคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

ถ้าทูลชกก็จะมาเป็นข้าชาท

ถ้าหับกคคคคคคคคคคคคคคค

กับเซตหน้าขาดมพระชนมชน ยังหอมร้นกักรักกันครั้นมาน
คิดถึงปล้ำว่าภักทิมักดา ยังซ้ำซ้ำเช่นเดียวทรงจนง่วงง
เห็นเงาตที่เข้าดังว่าหญิงสาว ดูรูปราวกับว่าภาพวาด
กอดแขนเหยยแอบไว้แนบองค์ พิศวงหวงนางอยู่ข้างเคียง
กอดจูมพิศพิศพาดว่านางชวน ทรงพระรุดตึกกึกกระริกเตียง
ดินถมุทรกับตามพรหมณพิเคย คางหมอบเมื่องมของคูงใน
เห็นกรุมอมแอบแนบแขน เอะกรรมเขยอ้งอ้งคั่งคั่งดังโหด
ต่างยังยืนตนอกตฤทัย คลานเข้าไปอุทิศที่ไถยา
แล้วทอดถอนเหมยจะ ให้พระได้คิด ชวนหันว่าพระจวิศมิตหนักหนา
ในหีบทองของอะไรเขาให้มา จมจมน้ำพันเพนไม่เหมือนเคย ฯ
๑ พระเห็นดินถมุทรตามพรหมณพิเคย

มาหมอบเมื่องมของคูงใน มาเยาะเย้ยหยามคายนำชายใจ
ครั้นว่าเมื่อเห็นใจพระไรเลย มาเยาะเย้ยหยามคายนำชายใจ
เมื่อนอนอยู่เห็นว่าเป็นบำเพ็ญ กระทำขอเดชะจวิศมิตด้วย
มิใช่การงานคอยคอยออกไป บ้างจะได้เตะตักคนค้าย ฯ

๑ ม่ายทั้งตามพรหมณดินถมุทรหลาน

แค้นดังสารภู่ในยักใจหาย แค้นดังสารภู่ในยักใจหาย
ต่างถวายนกอินทกตหน้าตา ต่างถวายนกอินทกตหน้าตา
มาเกียกกายอย่างเพ็ดพระเชษฐา มาเกียกกายอย่างเพ็ดพระเชษฐา
มันแก่งนาคถอยเกลี่ยจนเคียดกร มันแก่งนาคถอยเกลี่ยจนเคียดกร
กตคักกตคักไม่บรรจบ กตคักคักเขาคักด้วยรักหักประหาร

ดินสมุทรสุดแดนแดนวิภาวดี จะคิดอ่านแก้ไขอย่างไรดี
 เจ้าดำหนามว่าเป็นยาเผ็ด มาคิดแปลปนทางกำลัง
 ถ้าใครตัวเริ่มแต่เดิมที จะบิทรพดแก้ไขดังใจจง
 นกตองโคตรใครจะห้ามเมื่อยามคด จะเรือพังคำใครด้วยโหดทอง
 พระโอรสจงอุดดำหรัภษาองค์ มันก็คงจะมาชักไม่ชักครว
 ดินสมุทรสุดแดนแดนวิภาวดี ฉันไม่ปรารถนาตัวชั่วช้า
 เสร็จธุระจะไปบวชจนหนวยยา มีให้หาชนนิบาตพระอาเดย์
 ทรงพระจะไปหาอภัย มีหอระตองเดินทหรัพเชย
 ที่ช่วยห้ามปรามพระอาประดาเคย ย่อมจะเคยให้ไม่ถ่วงในวง
 เจ้าพราหมณ์ว่าชาวคอกเพียงชดเชย ด้วยเห็นแปลกพระจริยคติแต่หลัง
 ถึงเราทอดห้ามไว้ก็มิฟัง ด้วยคดมคดเกิดมคดจนกระวนกระวาย
 เห็นให้ไปประจบโคตมปะ พระยวระกระหม่อมคดกลดดาบ
 ต้องบดขยให้ไปตามความถวิล ด้วยเคราะห์ร้ายฤกษ์ยามตามตำรา
 ทอปลาดยบั้นผู้จะชวย ไม่มคดมคดด้วยอำนาจวาณา
 คราวนี้ห้ามเห็นไม่หยุดสุดบุญญา จะโกรธาว่าฉันเป็นพุนไฟ ฯ
 ๑ ดินสมุทรสุดแดนแดนวิภาวดี จึงว่าฉันเห็นพระองค์มคดหลงโหด
 จะปลดปล่อยระวางเฉยอย่างไร จะก็ต้องไปตามด้วยช่วยระวง
 ถึงขบขันคนเดียวจะเคียดขบ ฉ่ำให้ขบขันขบไม่ถอยหลัง
 พิกุมไพรไปอยู่ประจวบ ถวยพดาคพดาคจะโคแก้ไขกัน ฯ
 ๒ เจ้าพราหมณ์ตอบรอบขยชยาธุหมัน

ชาติทมิฬเหมือนยักษ์มักกระด้น

แต่ครั้งนั้นเห็นไม่เช่นนั้น
เป็นกตัญญูข้างไรของเขารองใน
จะทำคือต้องเหมือนบ่วงดก
ด้วยความรักตนคนไม่โง่
พระนพจะรักษาพระธิดาไป
ทองโหม่นเหมือนทองคำดงรัก
ตัวรูปแต่งเบ่งขมุนได้ถนัดหอม
ตะมุนตะมุนเหมาะหม่อมยศศักดิ์
ทั้งสาวแต่ถึงดอชอนรดกษณ
อย่าหลงรักรูปเขาอย่าเบาความ
แม่ให้ดงเคยเชยชมเข้าดมพบ
เหมือนดอของศัพทอ้อมหน้ายังเข้าดม
อันพวงพดมนครกับที่พราหมณ์
จะถึงความมรณาธวาลย์ ฯ

๑ พระโอรสกรวณหน้าเอวราช
อนาธิปไตยของไม่หลงอย่าสงสัย
ถึงนางฟ้ามาดอไม่พอใด
มิตนให้บิณฑกขยตุ
แต่พระธิดามาเป็นไปเช่นนี้
โดยศักดิ์ศรีโดยศักดิ์ของดัด
จะแก้ไขไม่หยศเย็นดัด
พดลนอชกพดลพดลจนาตรี ฯ

๒ พธูภามาถกถาถกพดล
ไม่บอสนนนางอนาธิปไตย
ทุกแถมแจ้งตามเนอความ
อันพระนพจะมาศุภากร
แต่ทุกดัดที่ดัดวรวรรณราพปดล
ได้เกิดอนาคามรักถ่มครดมาน
ดินดมทรพุดจาว่าประจาน
ว่าหม่อมมานข้างค่อไปดัดดอง
คงจะเป็นเช่นชนิดพระบิดา
เขาดองมาดองคดองชดอง
เห็นจะคดคดทานการทงปอง
ให้เสียทงทงทำให้ราศาน
นางอนาธิปไตยคนพระมนต์ดง

คงหลงคดตามมาเหมือนว่าชาน
ถึงมาหอนาถจะตามมาหามธว
นางราภาวณเห็นไม่เป็นการ
ถึงมาหอนาถจะตามมาหามธว ฯ

๓ นางดะเวงเกรงกรงดงนงครก
เห็นเดรัจฉกถ่มมาดปรารธนา

จงว่าเจ้าธิดาขจรเทพธิดา นามยุพาธิดาจะมานผูกทอลวนไว้
 ไปห้องหับพัดบินนอนหยาร้อนเรา การของเจ้าตามแต่จะแก้ไข
 ปรากฏพลางนางวันฉัตรกุดาโคต เด็ดเข้าไปหังยุพาในราตรี
 ฌมดลถึงกนก โกดัม ให้หาง วิชานางน้อมประณตบทกวี
 นางอุบถถึงอุกยาแฉวพาที ทุกวันนัยุคเรณูไม่เห็นใคร
 แต่ถูกนัยุคพลอยทุกขพลอยสุขด้วย เจ้าจงช่วยทุกขแม่ช่วยแก้ไข
 ช่วยกับทุกขเรณูให้เย็นใจ พอลงให้น้ำนมเนื่องเคื่องรำคาญ
 แฉวเจ้าความความร่ำภาเงาเราเถา เราจะได้มาปราศาทราชฐาน
 ดินดมทรพุดจาศิดาณามาย จงคิดอ่านหาวิธีไว้งใน
 เจ้าชวยดลพอจะเด็งด้วยเรณูมา คอยรับพิศตรผู้จักพิศมัย
 พระมนต์จริงดังเดือนแตกถอนไร ผู้ใดเกิดโลกด้นกลียุค ๑
 ๑ น่ายุพาธิดาโคตพริศ ผู้กระชกคุดจะคบคุดทอลวน
 อภิชาติบาทหุคดพระธรรมา ดูกโน้นใครก่เห็นอนัยุคสมา
 คุนากดลหิวหยิกหลุดหลุดหลอก เรืองถึงออกหน้ากโง่งโง่หา
 มุทะลุตุตันในดันดาน จะประทานให้เป็นผัวอุกถัดด้วย
 แม่นวดดลพอให้ตายวายชีวิต อุกจะคิดมิให้ระค้อธิดาด้วย
 ด้วยแต่คนแค้นแค้นซึ่งไม่หวังใจ จะเราโกตเกิดยศหน้าระอาอาย ๑

๑ นางโสมขององค์เงาเงาเงาเงา

จงว่ากาด้างเกลี้ยงโกตเฉยให้หาย
 แม่นาศิธรจนเป็นอนศราย
 วัระคายเคื่องคนจะแทนทด
 จะกดับทุกขเรณูทุกเด้นหญ้า เพราะเหตุว่าเรณูตายไม่ตายหมด

เราหนอเนชเชื่องคองคโอรส เกษรตยก็งกวาทดต่าง
อนงค์นจะเอกรบุษย์ กียาถัดแต่มีชัยไม่เป็นมอด
เหมื่อนหงษ์แม่แตแรกไม่แปลกปน แต่จางนด้วยเจ้าทำให้จาเป็น
เดชนถูกถูกลวงบางแฉวหรือ จงคงค้อมโคทุกขณยุคนั้น
เมอมรบคบร้อน หิวจนเย็น คงจะเป็นเดือนหนาวถึงครามไป ฯ

๑ นายยพจารย์ภาวกราบพระบาท ชยภักตวิธวาทคณังจิตรคโคณ
 ชกทกความตามรังไมหวงใจ กิระไกรวังหารมตานุช
 เมื่อไม่เห็นเรณวาแฉะราบท กามธาวะชของให้หมองศรี
 ถงอัยยงชวชาวยังถวาน กตามทเกิดไมชดพระภชมา
 นเฑธากอหอยนอเบบเรยแฉว ไมเออแฉดลการวักให้หนักหนา
 ถงจะเออเนอคนเนนหนา พระเมอยาทองชดถงตกรอน ๑

๑ นางชนเชอบคอบวดยาประเทศ เมืองบพทลฉะรึกไม่พดตม
พรหมผดฉะรึกมาทาบตร เจ้ากรุงธน ให้ยกชดเป็นรททง
แฉวทอฉดตงมาทาบตร ทมทททททททททททททททททททททท
บพททท

๑ พระอภัยมณีได้ดบดงบริบททุกข จะทำจุกับไฉนไม่เหมือน
เขาคงเห็นเป็นแน่ว่าเขาเชื่อน จะมิดเขื่อนแก้วไขอย่างใดก็
นางทั้งคำทว่าเป็นจำถ้ำเร้นนั้น กระทบมณีนะช่วยจว้าภาอะหวั
ไปชวนพระอนชาณังพาที อยแต่ที่ทองถองให้ห่างองค์ ฯ

๑ พระยมนพดลทางทศบวชธมมแล้ว พระมิ่งแก้วก็คิดศรวนจดทรง
จะคอยทนายาไรของไฉนของ จะแถมของก็อุณโใจให้ใช้คล้าย

ถึงจับจุกตุ้มให้ถ่มถด

จะได้นักยาคนให้ถ่มท่าย

พดางแบบซิดพิศวาดไม่คลาดคอาบ แค้นด้ายบรกรรมเจ้าสมเรอ

ต่างชั้นแถมแย้มยิ้มให้อมจิต

ถนอมถนิตน่อนนวมร่วมเชนย

จนนาค้างพรางพรมดมร่าเพย

พระกายเกยกอดประทับจหนับไป ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอนราเวดาค

หวนรำดถ่มของค์ให้ห้องโถ

หอมถคนชนนควายงฮาดย

เรอในบางต่างนางร่าภา

นกกถทรงวงพกครทกพก

ยังเห็นคนนครให้ฮาดยหา

กิดถักคำพราโวฮาดยดา

พระรณากถถกถกถกถก

เมษพระแกตถกถกถกถก

เห็นแสงจันทรแจ่มฟ้าพกถกได้ว

ตุเวียงวงดงถกถกถก

แม่เหาะไค้ระไปหาถกถกถก

ไค้ถกถกแบบซิดพิศวาด

ถนอมถนิตน่อนนวมร่วมเชนย

จะฮอนเหอชเนอนนควายงฮาดย

ถนอมถนิตน่อนนวมร่วมเชนย

เตียงแจวแจวแวงวราภาเรอ

หงตั้งเห็นยถกไปเป็นโกธ

เห็นชอบฟ้าผ่าแดงด้วยแดงจันทร

ว่าตระวันรุ่งสว่างถกถก

ชกถกถกถกถกถกถก

ไม่เห็นชานชอรับยถกถก

ยังไกรธาค่าถกเป็นพ่นไฟ

พระนวยไม้ไค้ถกถกถกถก

เห็นคนหงตั้งนาคถก

ทำคถกถกถกถกถกถก

จนเวดาค่าเหอชเนอนนควายงฮาดย

ไมยถกถกถกถกถกถก

พกถกถกถกถกถก

เตียงครกถกถกถกถก

พกรวาทะถกถกถก

เรอไค้ถกถกถกถก

ถึงมิให้ไปตามห้ามไม่ฟัง

แต่ตรงตรงตรงตรงไม่พาห

แฉ่งว่าฟังถึงว่ามาจะจำปด

ขึ้นทรงรถให้คิดตาเป็นด่าถัก

ออกจากค่ายฝ่ายเจ้าพราหมณ์ตามเดิน คุมโยคีคิดตามออกหตามมา

ลงประศุปรับประศับ

จึงบอกกับควนายทั้งชายชวา

ว่าโอระกับพระอนุชา

เดี๋ยวมาเฝ้าพระภูวไนย ฯ

๑ นายประศุปรับไปบอกเจ้า

หลวงแม่เจ้าทูลแจ้งแฉ่งไซ

นางทรงฟังดังฮึดฮัดด้วยดี

จึงช่วยไปรับตัวกับชวอนาย ฯ

๑ นางวิภาดาองค์นางนงลักษณ์ มาหาหมกนกต้นขารมณเฑียร

รับผัดผาทาแบ่งเจ้ากลางค่าย

ชวอนายหน้าเคียดเคียดเคียดมา

ถึงประศุดแต่ออกแซ่ซ้อง

เห็นพระนงนอกรีตกริบนกริบ

นางคำนับภักดีทูลถามบรรดา

รับสั่งมารับเข้าเฝ้าในวัง ฯ

๑ พระยมหายศบอกความแก่เจ้า

คือของดุษฎีเห็นนอกรีตเห็นนงนอกรีต

นักพรตคิดคิดว่าทั้งเจ็ดจริงจริง

รับสั่งฟังจะออกมานับบอกความ

เดี๋ยวจากกรรทรงตัวของฮาก

พระนงนอกรีตตามเดี๋ยวไม่เข็ดขาม

เข้าในวังดังดาตั้งงาม

วิภาตามทูลทูลทูลมาข้างใน ฯ

๑ ฝ่ายละเวงวันดาออกมานั่ง

ต้นมพรงพร้อมหน้าชวอนาย

นางยุพามาถึงห้องทองประไพ

อาบน้ำในแม่น้ำอันนบวรจ

แฉ่งนงนอกรีตเป็นทนต์เรก

จุกเทียนเด็ทมนต์ตามความประดังค

แบ่งนามนงนอกรีตทนต์ทนต์

ตุ้มตุ้มตุ้มตุ้มของของของของ

นามนแกวแกวตาแจ่มหน้าผาก

แฉ่งปากจมน้ำแฉ่งแฉ่งแฉ่ง

๑ นางแกลดยมพรนพรายภปราชคอบ

หมขปร: กอบขากนเข้าคณตพ

๑
๒
๓
๔
๕
๖
๗
๘
๙
๑๐
๑๑
๑๒
๑๓
๑๔
๑๕
๑๖
๑๗
๑๘
๑๙
๒๐
๒๑
๒๒
๒๓
๒๔
๒๕
๒๖
๒๗
๒๘
๒๙
๓๐
๓๑
๓๒
๓๓
๓๔
๓๕
๓๖
๓๗
๓๘
๓๙
๔๐
๔๑
๔๒
๔๓
๔๔
๔๕
๔๖
๔๗
๔๘
๔๙
๕๐
๕๑
๕๒
๕๓
๕๔
๕๕
๕๖
๕๗
๕๘
๕๙
๖๐
๖๑
๖๒
๖๓
๖๔
๖๕
๖๖
๖๗
๖๘
๖๙
๗๐
๗๑
๗๒
๗๓
๗๔
๗๕
๗๖
๗๗
๗๘
๗๙
๘๐
๘๑
๘๒
๘๓
๘๔
๘๕
๘๖
๘๗
๘๘
๘๙
๙๐
๙๑
๙๒
๙๓
๙๔
๙๕
๙๖
๙๗
๙๘
๙๙
๑๐๐ | ๑
๒
๓
๔
๕
๖
๗
๘
๙
๑๐
๑๑
๑๒
๑๓
๑๔
๑๕
๑๖
๑๗
๑๘
๑๙
๒๐
๒๑
๒๒
๒๓
๒๔
๒๕
๒๖
๒๗
๒๘
๒๙
๓๐
๓๑
๓๒
๓๓
๓๔
๓๕
๓๖
๓๗
๓๘
๓๙
๔๐
๔๑
๔๒
๔๓
๔๔
๔๕
๔๖
๔๗
๔๘
๔๙
๕๐
๕๑
๕๒
๕๓
๕๔
๕๕
๕๖
๕๗
๕๘
๕๙
๖๐
๖๑
๖๒
๖๓
๖๔
๖๕
๖๖
๖๗
๖๘
๖๙
๗๐
๗๑
๗๒
๗๓
๗๔
๗๕
๗๖
๗๗
๗๘
๗๙
๘๐
๘๑
๘๒
๘๓
๘๔
๘๕
๘๖
๘๗
๘๘
๘๙
๙๐
๙๑
๙๒
๙๓
๙๔
๙๕
๙๖
๙๗
๙๘
๙๙
๑๐๐ |
|--|--|

แล้วแต่แต่งแกล้งเยอนตอนบุตร บังคมพี่เลี้ยงนางยุพา
นางพิศทำชายขมายมอญ จาตองน้อยชายนครคุเรง
พอเนตรจับพบหน้าชอญด้วย ภาวนาธรรมมาดมปราน ๖

๑ ฝ่ายหน่อผาธาตุชาติเรือนเตี้ยมา ผัวภรรยา ใครได้ช่วยใจหาญ
แต่ดูทชเชรเวทมนต์คดบ่นควา ให้รับเข้าเฝ้ายรวักทกธารมณ
ลูกใหม่ ให้เพิ่นเจริญยศ ประโพนัดเพราพรทกตั้งตม
ทั้งต้องแกมแย้มยมนามมรม บิดนพารมณกมพทตธักใจ

๑ นางโฉมขององค์เวทให้เกรงกลัว เห็นเขยหนึ่งก้มหน้าไม่ปราด
บอกรักว่าเจ้าเขาคอกไม้ ไปยื่นให้เขยรู้ค่าต่างยาม
นางก้มกราบกรานหมอบท่ายอบยอ ถวายค้อพระหัตถ์ชิดสนิทสนม
ดินด่มพรุดชื้อรับถ้อยคม พอสุดตอมแต่ถวับเขยจับใจ
ทั้งดวงถึงซำระตารดก จะห้ามรักหักกรักหักไม่ไหว
จะดัดเดยวเกี่ยวพานประการใด ก็ยังไม่เคยขยับพรพวงญา
แต่ความรักหักถายมิปวายปดอบ พิศชอบคุณของน้องหนักหนา
แล้วแต่เกยเขยนั้นแน่มแนยพา ชันษาโฉมเงาดักเท่าไร ฯ

๑ ฝ่ายขุนพาดกามหนายม
 อันธนาข้าพเจ้าไม่เข้าใจ
 หรือทรงเดชเรษฐาไฉนเอก
 ตายาพดเด่นเร้นนหม่อมฉนฉนวน
 ดูพรายพรหมพนาธธธธธ
 มาชักไต่เต้งนึ่งไม้คองการ
 จะลงเดชดูครันนึ่งทงคุณทว
 ดูอาการบิตรกแก้งทงทว ๑

บอกตำแหน่งแจ้งบ้างแม้ยังไร จะแวะไปเยี่ยมเยือนเพื่อนชวน ฯ

๑ นางรำภาว่าพระคุณการุณนิยาม จะบอกความตามจริงทุกสิ่งสรรพ
อยู่ตักขวางข้างปรีศด้วยจันทร์ หวังหม่อมฉันกับแคบพอแสบกาย
มีไคร่หนึ่งคงพระแทน เหมือนห้ามแห่นพังกานท่านทงหลาย
มิควรครุฑในเอยจะไถ่กราย จะพลอยซาบหาผาสุก ฯ

๑ พระวาพนหรือไมถ้อยศักดิ์ ถ้าใครรักรักจนตายไม่หน่ายหนี
เหมือนหนึ่งเจ้าเผ่าพงศ์วงศ์ผิด ทั้งเบญทพจนเจ้าเมืองก็ตองดอ
อย่าล่อมดตยศลาบรรดาศักดิ์ พริกแฉวงใจใครถือ
เคยพบเห็นเป็นกตัญญูแก่มนุษย์ เคยชมหรือมาเห็นใครชเรช
ถึงกับทมิฬวายุได้ แคบพออย่าดูมากเหลือ
เจ้าเป็นโสด โปรดปรานเหมือนจันทราศรี

ช่วยแผ่แผ่พวงอย่าทรมานเมื่อน ฯ

๑ นางตะเวงเกรงกลัวก็ดุดัน ครั้นอยู่กันด้วยกษัตริย์
แก่งท่าทมิฬใหญ่ขยี้ตะเพิน หม่อมฉันเชยอยู่จนหายเห็นหลายวัน
แล้วแจ้งแจ้งนางรำภาไปจัด พระปรีศแทนทองที่ห้องกัน
เจ้าเป็นคนปรนนิบัติหัดกำหนด คอยผดพิณเฝ้าพระอนุชา
ตั้งบุกรุกในห้องของเจ้าอยู่ คงบักปัดไว้ให้เชษฐา
ให้หน่อไทยอยู่ห้องของน้องยา ตามประสาชอตรงเป็นวงศ์วาน
ฉันจะกลับเข้าไปดูพระภูวนาถ คืนได้ยาต้นชวธร โคม โคมตมณ
จะทอดถามความมาบอกอากร นางแหวกม่านคอดานเข้าในโถได้ยา ฯ
พระอภัยยังไม่หลับคอยครุ่นคิดถึง มงอยู่เพียงซนกลางริมข้างขวา

ทั้งโฮตอดคเดียวเกยงยุพา	ชอบอชฌายัมยงอชชองแกลด
ศรีผู้อรณนันทาญาในการเกยว	พูดคเดียวดักคางไม่ห่างแห
ดินอุมุทรุดคเคอะเคอะเทอะแท้	จจะใคร่แก้แทนลูกให้ลูกใจ
พชดเวงจันตาเข้ามาเฝ้า	นางรู้เท่าทอแจ่งแกลดงไข
จะมีองค์กัถกานประการโต	เกรงหน่อโทกับพระอนชา ฯ

ซึ้งน้กไปใจซอมนเฝ้าชวงวิง ณักรจริงเจียวมะจรุพพานา ๖

๑ นางบันว้ากรรมเขยฉนเฉยอยู่ เขยก็เกิดมารักฉนพันกหมา
พอโถมยงของคัระเวงฉนตามา บอกพระอาการเห็นเป็นประทัง
แล้วตั้งให้ไปรุดตัวศรพดาง ชยห่างห่างเห็นพระองค์ดำรง
คำนบนขอหมอมรมมอยจะคอยฟัง

ด้วยคอดมกตงเกิดมเพนอยู่เหมอนกัน ๗

๑ พระชกยได้กตเหมอนคนงอย ครางตะบอยบอกโรคที่ไคกค้อย
พิเศมากหากว้ายดำกัญ เขาแลเห็นางไครอดไม่วอดจาย ๘

๑ พระนงพิงคตงเกิดมตอง พระเจดองนง ให้แล้วไปหาย
พระเชษฐาว่าคัพชูกคตาย กตมหมายเหมอนไคมานพิมานพรหม
ดินตมทว่าไมไคกไมกตบ จวรกรบเลงคตเป็นคตม
พระบิครตองวอยาบววมก ชยบววมก ในวงพิงชากว
ดุดแต่แม่ตงเวงฉนตาเกิด คตมเชตงนงคตมคตม
แกตงทำกรางชยางประชวรทอนรำคาญ ให้ชกมานบิครบองอยู่ทงใน ๙

๑ พอพดค้ายารมึงเตียงหึงหึง

ประโคนเครงครนกรนเตียงหวนไหว

นางโถมยงของคัระเวงคิตเกรงใจ พาหนะโตไปคัหังชองชิตา
แฉงโคมเวียนเทียนตงว้างกระจางทง มีแท่นทองชองฉนฉนฉนฉน
จึงว่าพ้อหนอไทจงไฉยา นางชยพาปรนนิบคตอยพิค
เรยกเครงทองชองฉนฉนฉนฉน บำรุงพระเชษฐาของมารศรี
หนอนนทรดินตมทุดคตม จึงว่าพระชนมมีเมคตา

นางจ๋าไฮ้ะไรเด้ามาเน้ากวน

๕ :
ตามอรรถกถาฉบับราไป

พระเทพญาณมงคลวิมล

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

นพรีชรักหากคือนมากวนใจ

เดือนใดเดือนหนึ่งก็

๕๖๒. ๑๖๖
กรมท่งต่งงานมารถ

๕. เต็มกระหวัดด้วยงวงปลกขระ

จัดทำบรรณาคัดเลือก:

แบบคนจะก่อวาทะนิกายจริง

ถึงวามวางกตางฟกกระตกรของ

ผลิตภัณฑ์ปลาประด้าหญิง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔

หมายเหตุให้วงวนแทนด้วยแตรงอน ๑

๓. ดินถมกรวดทรายบนบริเวณจุด ตะลงถกเอะโตนไจฮม

អង្គការសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ

จะพยายามคิดอย่างไรดีใจจริง

จะปลุกปลอบตอบโต้เรา ใจภรรยา

พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

เทพยดาของพระพรหมประทับอยู่ในสวรรค์ ทศกรรณทรงเกษมสำราญ

— ५६ —

โรงเรียนเตรียมราชบัณฑิตยสถาน

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

๒๕๖๓

๑. บอกรายละเอียดของพฤติกรรมที่ผิดจรรยาบรรณ และเหตุผลสนับสนุนว่าพฤติกรรมดังกล่าวผิด

๒๐๖๑ ๒๐๖๒ ๒๐๖๓ ๒๐๖๔ ๒๐๖๕

๒๒๒

2018年12月17日

သို့သော်လည်းကောင်း၊

ไม่พบความผิดปกติโดยละเอียด

จากภาพประกอบโดย: อดิสรณ์ งามวิจิตร

๑. ต้นต้นทรายขาวพุ่มเตี้ยปลูก

๑๒๓๔๕๖๗๘๙๑๐๑๑๒๑๓๑๔๑๕๑๖๑๗๑๘๑๙๒๐๒๑๒๒๒๓๒๔๒๕๒๖๒๗๒๘๒๙๓๐๓๑๓๒๓๓๓๔๓๕๓๖๓๗๓๘๓๙๔๐๔๑๔๒๔๓๔๔๔๕๔๖๔๗๔๘๔๙๕๐๕๑๕๒๕๓๕๔๕๕๕๖๕๗๕๘๕๙๖๐๖๑๖๒๖๓๖๔๖๕๖๖๖๗๖๘๖๙๗๐๗๑๗๒๗๓๗๔๗๕๗๖๗๗๗๘๗๙๘๐๘๑๘๒๘๓๘๔๘๕๘๖๘๗๘๘๘๙๙๐๙๑๙๒๙๓๙๔๙๕๙๖๙๗๙๘๙๙

[illegible]

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

1998年12月1日

புத்தகப்பெயர் : பி. சி. டி. என்.

(continued)

[illegible]

๑ พระกอดเกลียวเกลียวกลดณประทมประทับ

นางกำนัลนิชมรักถ่มศรัศมาน

ไม่หวั่นเหินเพิ่นเร้งระเงิงละฉาน เหมือนคชสารผู้หมองของหอพัน
 จมเคียดข่มขู่แป้นแค้นเคียด ระเห็จระเหิดจางจางระดวงถน
 ดงแห่งเงาเช้าชมกระหม่มมัน ระบายอนธาวระยอน
 พายพยับกุดกุดอกเมฆหมอกกุดม คมคคุดมฝนฟ้ากุดาฝน
 ทในวงครกนนเขียงกรกกรม ดังเหมือนบินคุดตามเราดำดง
 ฝนตกพรำนาเหินอกเหิดยอน ทอมนพพปฐพพพมถง
 เมื่แรกกรกปลุกปล่มดมดะดง เห็นคางคกถ้องถนเหมือนทพรด
 คิวร่นด้าวครวพนมคางขมขม อดอชอนบอชากหายหมด
 นางยุพาแตกอนนหมองนชค ควันร่วเร้งช่ายเหิดคหายอน
 ระทวยทบกกตกในทงช เงาเกลียดจ้องเคียดกนบพบรจกถน
 ทำคุดตงนงแนบแอบระยอน แต่เถากอนถาเกนชวยเงินช่าย
 ประทานโทษไปรคณังชอระงบพท จนด้นชาคราดนไม่ทนทาย
 ไม่แกดงว่าพ้ามถามตาย มีไรช่ายอนมาเป็นดำน ฯ

๑ ดินสุมุทสดุดวาทไม่กอดเคลื่อน

พริกเหมือนคองรวดไม่คคคค
 จะเคียงคูชยันคายอวยขวัญ แดพงพพนเขบควยเดบชวย
 พดางกอดเกลยเชยชคคพิตพคคค วิไลดกษณรับกวนมกชวนทนาง
 เกิดอศักรยครวนวาคังทกควงครว บัวยการกถาวแกดงขมไปตามเกน
 นางยุพาร้งห่อชนชางชชชช ดารวอนแนบร้างไม่หวั่นเหิน

หมอนรินทรดินสมุทรก็สุดเพดิน เฝ้าหยอกเอ็นแค้นประทุบเดยหัดไป ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอนูชาเวลาเช้า ต่างแค้นมานานคดียังคงให้หลงโหด
ฝันว่าดอดกอดนางเหมือนอย่างไ้ พอนางไปก็พ้อคืนพันพระองค์
ยังนุกนยมน้อมเอิบกำเรบจิต ด้วยต้องคิดใจกระบวนพองหง
จึงแย่ม่านชนกนางอนงค์ ถวายส่งพระพักตร์กับขับพิศครา ฯ

๒ พระเฑาะฐองค์ทรงด้วยตามเคยเดิรฯ แถดั่งเดิรจุฑาทองเที่ยวมโห
ถึงห้องสุดหยุกเขม่นเห็นราภา นมัสสนานางอนงค์แดงแจ่มนทร
จึงย่างยอชมของเมยวชนเคยคง ถนอมนางแนบช่องประคองขวัญ
กอดเบบเบียดเด็ดไชยเหมือนเคยกัน

นางหวาดหวนเห็นพระองค์คงดังฟุบ ฯ

๓ พระแทเกชเชือกอกในหริณในคอก พริบคอกเกศทนานคอกยหุบ
นางเฒ่าแตรงแถดงว่าพระมาตะกรบ จมจกอบตักใจกระไรโดย
อย่าหยอกเล่นเช่นพนหมอนฉนกัน ทรวงแท่นถมไปดีไม่เดว
มาดักโถม โจมจำเหมือนรูเขย ฉนไม่เคยคบชายให้อายใจ ฯ

๔ พระว่าเจ้าเงาะอยู่คอกหรือคอกหาก
ฟังจะจากมาเมื่อจวนบ้ำจุต์มัย
ชูแม่เขยเดยถ่มปดมธาดัย เมื่อคนใครเล่าพิศคตคอดคณ ฯ

๕ นางดูบอตกกประหม่านจาเขย
แม่มคนเคยเหมือนทงตรงในชดชน
เนอความยงทงพนมายนอน อะไรคนฉนใดเขาโกดเคยง

แต่ถ้าเรารู้สึกด้วยที่เคยหัดบ หมายความว่ามาอยู่ของจริงของเถียง
เขาพร้อมพรหมยามตามตะเถียง คงได้เถียงได้ถามเขาความจริง ๆ

๑ พระพิงคาราพหรือหนึ่งนั้น มาอันยืนหยาบคายนักขายหญิง
แต่เดี๋ยวดั่งแถมว่านางข้างข้างอิง ใครจะวิ่งเข้าไปเห็นเป็นพยาน
เมื่อว่าเปล่าเจ้าไม่รับปรับเอาพิ ก็ตามที่เถียงหรือจะฟ้องศาล
พิกับนางไปอยู่กลางกลางการ ค่อยคิดอ่านดูความตามดำเนินา

แพ้นะก็จะอยู่เป็นคู่สร้าง พระศรีวิไลทางประโดมใหม่เถิด
นางหักนางพรพอดหักพระเพลา หรือนางเถิดแถมจะทำให้รำไร
จะกดธมเถียงเองเคยอยู่กัน มเหสีเคยจะอยู่ไหน
ไม่ถ่มบั้นก็จะดะไป ถอดจะไม่เห็ดบวหงศ์กลาง

หม่อมมหรือขุนระหม่อมมเถิด ไม่หมายแต่ที่อำนาจอำนาจ
พระภิกษุณนทพดคนดารา หันอนาตาครคกคองอกกรรม
พระมกคกรกโหมกโคคอง จะปกครองก็ไพร่เห็นไม่ถ่ม
กษัตราหาแต่ราชบุตรชม ยานียมอย่างเช่นซึ่งมีต้องการ

ไรต่างแต่แถมเรือนมเหสีต่าง
มะพร้าวห้าวไม่เหมือนอ่อนทราวมร้อนหวาน

อย่าถ่างเถียงเองเคยอยู่คู่เถียงหวาน
กระหม่อมฉานขอตัวคิดถ้อย ๆ

๑ พระว่าห้ามความอันพอนหัก จะห้ามรณพหามปรามไม่ไหว
ว่าดำนากันแม่พมณโค จะเถียงให้แถมเหมือนไม่เถียงคนคดาย
มเหสีมอชมพทวป จนนรพดษชาติไม่มาคหมาย

[illegible]

ไม่แยกคางคกเข้าเหมืองว่าภา

พืชมะเขวอดกษณกรกเพด

โดยแผนการสอนนี้จัดทำ

พลาตัสคกรชั้นขมภิมยา

นางขบขันนำชวยเข็นตะเก็นไฟ

มีโปรตุเกสบ้างกตางวันยังแฉกแฉก

ชดเชยแก้กรรมชดเชยกรรมจะทำไหม

๒๒๒

น้องนโมพจนองคพรตภทงยศ

แม่ของหม่อมหม่อมราชวงศ์

ตัดแล้วแต่ทุกละหม่อมจะยอมหมด

แต่ไปตรอกพอกตะวันฉบับปรทศ

นางเปตของปดตปดคหิตถะบัตถ ๑

๘ พระยศเอกแบบเนอซาร์เคอโรก ผู้ครองหัวเมืองมลายู

พระอุปัชฌาย์เจ้าอาวาสวัด

សម្រាប់ប្រើប្រាស់

เปรียบเทียบอย่างถาวรกับคนอื่น

แต่ ใ้การเขาใครจะรู้มาจวบ

๑๒๖๔
ซึ่งคนอพยพไปตั้งบ้าน

ใครจะปรบใหม่ได้หรือไม่ว่า

กระทรวงมหาดไทย

นาง พงกษณา พระหัตถ์คอบยรัตนาง

แสดงภาพพระบรมมาศในอุโบสถ

ชายฝั่งทะเลตะวันตกหนานก ๖

๑ พระแหม่มพรายราชมนตรียศยศยวาทิศ ทเวตตามนไนไมรุก

เชอมนักตักมกัรพยรก

ก้อจะหนักไปเสียกว่าพวกมนุษย์

ឧបាសិទ្ធព្រះបាទព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី១

เพราะสัตว์รักสัตว์รังสัตว์ขงหีบค

มณเฑาะว์ตามห้ามทองเห็นทรวงทรุด

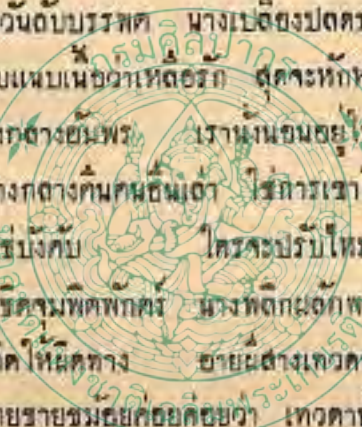
เจ้าชายผู้ติดตัวาหน้องของยายบองกัน

พลาจกขคเกยวเกธียวกอนตมตั้งวาธ

ไม่เกิดอนุภาคเกิดใหม่เหมือนเดิม

คางคกตัวเคื่องเคื่องตัววางชอกกต่างวัน

อักษรขอมไทยเท่งเทมฮมเต่งไทพ

โอรสหลงของคฤหาสน์วณีย์ เหมือนช้างมัวหนอชะโงง โงงเข้าของ
 ทงนาญ่าดำรพดเชาจับมือ จึ่งถ่มคอนดงบำรุ่งนาหนอง
 เหมือนด้ามของคัถงเชิงเวียงกระนอง ไม่จากห้องห่างเพดานไหน ฯ

๑ ฝ่ายทั้งสามพราหมณ์อยู่ประจักษ์

ไม่เห็นชอกมาดักของคัถงสังสัย

คนควนคำชาดังไปครั้งไร

ไม่มีใครกลับชอกมาบอกความ

คัถงคอยคางคางก็คัถงคัถงประหลาด หรือหน่อนากจะไปเล่นเข้าเป็นดำน
 คิดว่าให้ไปช่วยวังเป็นหางยาม ชิงทองคามาติดกับไม้ถล่มมา

พอรุ่งเช้าเขาไปตั้งออกครองหนิง

ทอดให้ถั่งทรงคัถงโอรสา

แม่มจนหมโตประราชมหา

พวกรณนายไพร่เจ้าไปตาม

ทวนช้างในไปพลยังตะของบาศ

อยู่ปราสาทพร้อมพวกรณทงดำน

ศรีสุวรรณนหน้าเขาไม่เบาความ

ไปตั้งพราหมณ์เดี่ยให้ชักเถินคัถง

ให้เถินทักถ่มไปเถี่ยให้หมก

เราจะรคณเด็คัถงพระเชษฐา

ธิดมฤทรพูดไว้แต่ไรมา

นักรบธิดาชายพราหมณ์ทั้งดำนนาย

แต่จำใจไปบอกลมออกปาก

ถาดงจากธิดมัจฉาที่รับมันผาย

ถึงประคุดคำเหม็นตะเถินอวย

พวกดำนนายเข้ามาหาขังพาท

พระเจ้าอาว่าให้ถ่มทพเถี่ยเถิด

อย่าให้เถิดรบพุ่งในกรุงศรี

ครั้นเสร็จคำอาอาไม่รำก

จะเถินพันดำนพราหมณ์ยุคห้ามไว้

แต่ที่ว่าพวหน่อนากประหลาดนัก

ไปพลอยรักด้วยแล้วกรรมทำไฉน

อยู่ในวังทพยังคางอยู่ถาดไพร

เจิญออกไปยังทพที่พดบพิลา ฯ

๑ ธิดมฤทรดูคัถงชายชังคายคอบ

ฉนั้นไม่ชอบผู้หญิงจริงหนาจำ

จะอยู่ครองทุกข์พระบิดา พอโรคาภัยระงับจะกลับใจ
 พพรหมณิกอภัยทศเกิดไม่เกิดศึก ขยาโดนกเกิดชบแคงแหม่งโฉม
 อันองค์พระมหาดุสดุจ กัดรักใคร่ชื้อตรงเหมื่อนวงศ์งาน
 พพรหมณิจำหาธาตวงม้งใหม่เต่า จะได้เฝ้าพักพุ่มเป็นภูมิฐาน
 ฉนั้นจะพามาให้เห็นได้การ จะคิดอ่านการอื่นอันไม่สนใจ ฯ

๑ เจ้าพราหมณรชยวรสตงกวดงทอง

ว่าตัวพินนะพอมิพอใจ ยิ่งแค้นดังตำรำน้าตาไหล
 แดงก็เขาเจ้ากระบวนด้านวนมก ดั้นชาดยธราชวงษ์เพราะชังเจ็บ
 แตรจกบักดั่งตรงกรรขยับ ทั้งฉลามจกจกชรัยกลักเจ็บ
 พอรักใคร่ไปอยู่ไม่ร้อน คบรักกันก่อนโรจไม่ทุกขร้อน
 น้อยหรือแผดแดงายทางกายกร เพราะทองขึ้นราชวงษ์ไม่พึงสอน
 พังพวยยาไปอยู่ศักรเขา ชะดับห่ออันแหม่นแหม่นเอื้อในวง
 แม้ว่ากล่าวครวญตามทัง คุมมีนาถวนยาเป็นน้าหึง
 จะเห็นว่าด้วยพลอยพานาตาชก หลอดก้างแฉวกเห็นไม่เป็นการ
 ดินดมทรดุดตะเทนเขินว่าคาญ ด้วยเปลวชอกโกลดของก้นาถึงสาร
 ทังตำพราหมณห้ามว่าชื้อชอริบ แดงถึงว่าตามน่ายุทธาจะตาไป
 พระเดยวดีศัตถ์ทางมาปรางค์ชัย ค้างเขาคับม้อยดุดดไม่ไหว
 เจ้าห้องในแนบนางไม่ห่างกาย ฯ

๒ ฝ่ายเจ้าพราหมณด้ามคนเป็นจกคิด

พาพหลพโลกรทังไพร่นาย ดุดความกิดคิดไปก็ใจหาย
 มาอยู่ค่ายค่อหาปรัชากวาม

เที่ยวนเราเจ้านายกักตายนกดับ ไปติดกับเดียในวังต้นทองดำม
 เราทองหลายนายไพร่เหมือนไฟตาม มแต่ความร้นรุกรมาทุกที่
 จะบอกข่าวราวเรื่องไปเมืองมดัก ให้รู้ลึกของศัพระมเหสี
 เรณูอุตถาครมาวิชาดี ได้โฉมอึ้งเมืองดงกา
 เห็นพร้อมจิตคิดทำเป็นคำบอก ได้กตักพอกครั้งมีคณินดา
 ให้ม้าไรไปยังผิงธดา ดงเกทราย้านคั่งไปกรุงไกร ฯ

ตอนที่ ๓๔

นางสุวรรณมาลีข้ามไปเมืองลัทธิ

๑ ฝ่ายนางสุวรรณมาลีครั้งอดีต นางกษัตริย์ได้ย้านให้หวาดโหด
ด้วยด้ามวิปริตในจิตใจ ให้หม่นหมองมั่งขวัญญัตยจน
คิดถึงพระอภัยกัปตัทพ์ นอกไม่หัดเคยให้ข้าดยจน
ไต่ถามาทยากแค้นแน่นประจวบ จะคร่ำครวญถึงนงคราญครองครอม
ดั่งด้วยเคียวระยระยจะยวดยด ของยอมอดโยพระรูปจะชูปยอม
เขารบพุ่งพุ่งสู่จรมนยอม ทดกระหม่อมเนยเขยมิเคยเป็น
นางครวญครวญว่าดกนคักคณ หุดบงกนคณน ให้ฉ่นเห็น
ว่าเคียนหงายฉายรวงทองกระเคียน มาคึกคักเพื่องรอนเฝ้ากรากย
แล้วดครมคักดคราญมาคค ทั้งด้องหุดคณางนวงนชชาติหาย
ความเจ็บแสบแทบไม่รอคระยอคว้าย พอนรายเหาะมาแต่ปราจีน
เขานำมันมาให้ได้เป็นชวด ที่เจ็บปวดหายเห็นเป็นบัจฉิม
แต่จราชยิบกัพรดให้ชคฉิม นางกณยอมมฤตกรังคองค
พอรังรางนางคคณมิตฉน ยิงหวาดหวอนพรมจิตพิศวง
หรือผ่านเกล้าเจ้าประจญรนรงค์ จะเดียงคคยปางเป็นอย่างไร
หรือว่าถารบ้านเมืองจะเคียงเขญ หรือจะเป็นดริของคพระของคไหน
จะเกิดเหตุเภทพาดประการใด จังคดใจให้วบคยคจรรย
คำพิพดางทางให้หาโหรเฝ้า เขามาเฝ้าเฝ้าตามเนยคความฉน
พระโหรครู้โชคโชดกฉน ฉนว่าจันทรแจ่มจ้าในราตรี

คชงคาราณาหิงขวงซังค

ไปเบ้นชเรชชมประดอมกร

ซึ่งเคยมีหงายกตาบเห็นเป็นอศด

คองอินทรีตายส่งมร ไหวอนม

จะเกิดความตามติดถึงยุคเข็ญ

ให้จำแนกรวมพระเทพพรหม

ซึ่งหัตถ์ราชญาติทรรกกรวณพระชนม์ จะมีคนเขามาพรากให้จางไป

ព្រះបាទសីហនុវរ្ម័នទី៧

จะช่วยให้ร่างกายกลับมาแข็งแรง

อนกตุนนาอนกตุนกตังไร

ก็จะโตเร็วกว่าคนอื่น

เทินแม่มมทวนนกระมชาว

มาบอกกล่าวให้ประจักษ์ทั่วทุกชน

แล้วถวายชัยโพธิ์พระองค์ทรงแม่นคน โคเพนกัน โดยศปรางค์ไป

นางประภาพรด้านเหนือของเครื่องกำมับ

การปรับปรุงและพัฒนาตามด้วย

โหรค่านับรับประทานตำราฤกษ์

กองชอกรไปศหาพณมาจารย์ ฯ

๑. ฝ่ายโคมของวังด้วยหินอ่อนลายแดง

259

กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น

דעת פרדרכסטרסר

๑๒๓

เปิดดำเนินการบัญชีรตมพรกาม

ถึงโดยความแตกต่างต่าง

เหล่าอภินิหารของข้าพเจ้า

นางทรงพึงฝ้าย ใจทักจำ ในทศความ

แต่ขอตอบคำถามโดยละเอียด

ห้องพระยัการวิจารณ์

พอปากบานาญถอยหนึ่งต่อพร

๕๘๘๘
นาทศความตามททพลงอนาน

นางทรงฟังดังไห้เบ็ดใบบด

มาหาพ่อออกเผนอกความตามนัดมา

พระราชนัดดาเชษฐโอรส

๕
ทรงตามคนขอพระรัตนตบถมาด้วย

๔ ๒๒๒ ๒๒๒
 ๒๒๒ ๒๒๒ ๒๒๒

วิทยาลัยการศึกษานานาชาติ

วิทยาลัยทพพรนครเขารอบเมือง

โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

นางละเวงเกรงทมิฬไม่รับ

ทั้งสามองค์หึงกอดด้วยมนตรา

พระทรงศักดิ์รักละเวงวันดาราช

หนอนนันทร์ดีนันทร์กับบุตร

ดังให้พทกตมาพาราณส

เห็นพระองค์หึงเหตขระเชยพง

ข้าพเจ้าเหตงานต้นทพง

เหมือนคนหุขอยู่ใกล้ของไฟ

ขอของพระมหาดเป็นเทพ

กตศักดิ์กตกลาเป็นดำกฏ

๑ นางพมวงละเวงชดให้คณ นานครนถนถนถนถน

ไม่ให้งรงรงมถนถน

ขยทนถนถนถนถนถนถน

ประเศยวณถนถนถนถน

ธีระพระอนุชาทินาแก่น

ยังถนถนถนถนถนถนถน

ดำริพตางนางวักขณา

จำระตามธำมถนถนถน

แดงกให้ไปมถนถนถน

เร้งธำระพระทงเร้งมถน

พตบ้องกนถนถนถนถน

กตบคอบเขาด้วยเดห์เดห์

จะวอนว่าดีกเท่าไรไม่ไยดี

พระนุชนาถเดห์หวาภาถะหิ

ประเศยวณเขาไปอยู่โพรง

เป็นเดห์จกถนถนถนถน

เกรงถนถนถนถนถนถน

คนใจแรงความตามถนถน

ถนถนถนถนถนถนถน

ขอขมขมขมขมขม

กระถนถนถนถนถนถน

๒ นานครนถนถนถนถน

ยังถนถนถนถนถนถน

ขยทนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถน

ทำถนถนถนถนถน

จะบถนถนถนถนถน

พระถนถนถนถนถน

ให้ถนถนถนถนถน

แจ้งพระถนถนถนถน

กนถนถนถนถนถน

เป็นถนถนถนถนถน

ตั้งเจ้าจรรพหีบมานับรูรบึง เหมือนจะกลังเป็นบ้าเพราะด่า
พอมารดาพาต้องพ้นชนนัย นานักคอยจะไกร่ถามความทรงศรี
จึงเฝ้าเรือนเมืองดงกาพระด่า ประเคียวเชออยู่ปรางคนางละเวง ฯ

๑ พระชนนชิ่งเหมือนทนต์ถูก ฟังไม่ถูกในชาวมณีนวามเห
ทำมทรายาแปดมันแปดเทง ชัดเวงนนและถูกทำหูกยา
จะไกรธาทระอภัยอย่างไรเล่า เชอมักเฝ้าไปด้วยมนต์คิดตาภา
ยุหุดานน้อยด้วยอุรณคณหรือศร ชวยกันคำชะเวงอย่าเกรงมัน
พระจิตาว่ามีใช้พระไม่ทราบ ถ้าเชอกลาแบแต่ก็ใจไม่ไผ่น
นี้ทาวเชอเชอชวยไปด้วยกัน กระหม่อมฉันจะรอดาฝารัด
ไปตั้งกาพาอุกนั้นไปด้วย จะไกรชวยดาบดานารศรี
คงได้ปะพระอภัยเป็นโรมิ มรรณนอกระพาพระกลาโคด ฯ

๑ พระมารดาว่าไกร่ถามไปด้วย จะไกรชวยทุกาอิธมาดัย
นางกราบบาทมารดาพระอย่าไป ชยอจให้ยัยให้ดังาม
ตุจะไปครองนถึงศรีชะ ไกรจะชะเฉยให้เค็ดไม่เช็ดขาม
แม็กการหมื่นเจ้าเจ้าเรักงาม มีรชามกันมายังชาน ฯ

๑ ฝ่ายเณรามาถึงดงเดนมัย ให้เร่งเรียนดารของบุรีศรี
กรณเจ้าจรรพหีบมคณคค ให้เดินเรือใช้รับโคดกลา
บ้างจัดแจงแต่งเรือพระที่นั่ง บดถึงกมกรประกอบมกรอบฝา
บุษบกกระจกกระจงบนหลังคา ท้ายเกศราแววความอร่ามเรือง
อันหัวท้ายด้วยชะโงะโงะโย่งแย่ง ด้วยยทองแดง โปดชาดวันตาดเหตุของ
มาเทียบจอดทอดท่าทหน้าเมือง พงเรือเกรียงรองทรงบักรงทอง

กองหน้าหลังตงกนกกำบังแท้
บักขงเที่ยวเขยงเหลื่องคู้เรีงรอง

๑ ฝ่ายโฉมยงองค์พระมหั
ศวันโหรเบิกฤกษ์ฟ้าเวธางน
แต่โฉมยงทรงเครื่องแต่เก่าเก่า
ได้เครื่องทรงมงกุฎพระบุตร

พวกแค้นดำขาวดวงริ่องดังหึ่ง
พอฤกษ์คัตติงฆาตกลองแตร

นางกราบกรานมารดาทูลอาแล้ว
พระพี่เลี้ยงเคียงคอกอจรรด

อริยสูรบรรณจันทรังคาศรีราชย์
ออกจากท้าวหน้าเมืองมาเนืองนอง

นางทราชมรเขยเคเหมาหิตาภิเศก
พอเวธาดำยัณห์ตะวันรอน

นายกำบังนบดินเพียงกรนกรก
ทั้งหน้าหลังคองกนเป็นท่อนไป

๑ ฝ่ายอสูรบรรณมาดศรีดม
รอนลูกน้อยอริยสูรบรรณจันทรังคาศรีราชย์

หมู่ราหูเงือกกรนเกลือกกลอก
ฉนากฉนาคตามคตณนบหม่นพิน

ได้ใบแพรดัดนาคนาคผยอง
มีฆองกลองแตรดังรตงกระบวน ๆ

ตุ้มตักเคียวอริยสูรห้อยพวน
จึ่งครัดรอนตองจิตาตงวารี

ด้วยยานเคียวชุบหมองไม่ผ่องศรี
พระอัยกคามั่งมาตงแพ

เคียงแตรของดังตอกกันจ้อแจ้
ท้าวหน้าให้ทองเรียดกนก

รอนลูกแก้วทั้งตองประคองขวัญ
ตงกนบนพระที่นั่งบดตงกตอง

เคียวรวมนายนรวิรงขยู่ทั้งตอง
เป็นท่อนตองเลือนมาอาวตากร

นางสาวดวงเคเหกตณนงนงนตอง
ตมอ้อนอ้อนออกกลางให้กังใบ

แต่พิลัดคำทรงทวนรงได้ว
ค่างใช้ใบตองตงตองคองคอง ๆ

เผยบัญญัติรณากนายทั้งซ้ายขวา
ชนฝูงปลาแปดกยอย่างตางตงกัน

คานระตอกตมกระพือหืออริยสูร
บ้างดำคินโศกคินในตมขุ

บ้างดำคินโศกคินในตมขุ

เห็นมาฉาหน้าคนรณกณเกิดชน ทางเตาเพอนเหมือนมนุษย์สุดอดสู
 เทรารายว้ายดองรินพองฟู เป็นคู่เขาไม่พดลกระจัดกระจาย
 แต่ควนช่องท้องเพอมาปดยวจิต ไม่นมครเหมือนมัจฉาปดาทงหอย
 ยิงราดกนกณนระชนชาย จะเหตยวช้ายแตรฉวากนากถว
 พอเยนยาศาพตบดุกถนถนุ ท้องฟ้าคลุมคสาหมคดัดคดัว
 เหมือนมดในใจนงให้หมองมัว มาตามผัวผัวก็ไม่อ้ายแฉ
 ธีระพระอภัยพระทัยเอ๋ย เจ็บก็เคยยังไม่จำยังซ้ำแฉ
 วรชาติดั่งยังไม่อ้อมมาตอแน ไม่เจอนกเกี้ยววรชนอยมน
 ยิงคดแคนแฉนรกตถกอก แฉนคดแคนคณหตบกกตบณ
 ข้ามทะเลเคเรเคระมาเจกณ ดังเชกนรอนผิงช้างงกา
 รินเมฆใหม่โพรพิชิตหมัน นายทหารม้ากรวยรักษา
 ทราบว่าพระมเหสีบุตรมา คางก็หามนเกลดชยกดวยอัยยาด
 นารวบรอนพรอมพรอมคณกรวย นางททวยอานฉนถนฐาน
 ตั้งให้คตอมาประทาน กรมการกรรบกัมประนมกร ฯ

๑ นางศรีตังทงหอยพวงนายทพ เราะยบยงทหารขามูตมร
 ถงร่าหนอยคชยทาดคสาคร มาถงกอนจจะยกชนบกไป
 พวงนายทพบริบดังอยพรอมพรอม นอนกอดฉอนมวงฉงคชาศัย
 ถงวราครคชยงให้กชงไฟ ประทับอยู่เอนงใหม่พรอมโพรนาย ฯ

๒ น้ายเรือชาวชาวฉกชอกคกแฉน ไปตามแผนททะเลคะเนหมาย
 ทกณคาร่าฉนแฉนฉนบาย ในท้องฉายฉากเรกประเทษาร
 ฉาหนิงฉงพารการเวก เจ้าหาเชกฉามาฉยแฉงวราฉาร

เวลาเช้าเข้าท้องพระโรง

ทูลถวายขานขอความตามดำรา ๑

๑ ในราชดำรัสมาดั่งที่สด

เชิญภักดีศรีทรวงยศไกรดา

ให้รับตามข้ามฝั่งไปดังกา

ช่วยบิดาเหมือนได้แก้วมาแต่เดิม

เมื่อได้รูปงามบางพวยงขวัญ

นโคตวณนกกองชกเข็ม

ประเดียนพญาทองตาเดิม

ไปพูนเพิ่มพิศมัยอยู่ในวัง

ด้วยภักดีความพราหมณ์บอกลนชอกชาน ราชดำรัสของต้นเคเหมทอง

พระอุกยามาช่วยด้วยดั่งกรง

แม่ศรีวังรทอชยาชการ ๑

๑ ภักดีศรีดรุณไชยโศกได้ดั่ง

เป็นเรอรับบรรดภักดีกรม

ผิชอบบรรดเคเหมทอง

ถึงบรรหารภักดีดั่งดั่งการ

จงพาดของน้องกรับไปช่วย

ช่วยเรอด้วยพวงประจันเพ็ชร์

ต้นของบาทราชการพระมารดร

คุณพ่อนหน้าทองระวงษ์

พระบิดาพาเจ้าเคเหม

เข้าบรรดภักดีดั่งดั่งใจ

เดียนเจ้าเคเหมกรุ่นเหมือนพิน

จะไปเกิดคนดั่งพ่อว่าคาญ

อย่าคบค้าฝรั่งจะพดงพาด

ดั่งให้เรอความรักหักประหาร

ช่วยชีวิตบรรดภักดีวงศาน

ถ้าเรอการดั่งภักดีพวงมาเมือง ๑

๑ ดั่งดั่งกรอเหมือนหม้อหมอน

ถึงทุกวงนัยทรงหนึ่งเดื่อเหลือง

เหมือนหนึ่งเงรเจนจิตคิดเนื้อเนือง

มิได้เปิดองภาดั่งของอาจารย์

ถ้าแผ่นดินดินทุกดินยุคเชย

บ้านเมืองเป็นมาดั่งดั่งทุกสถาน

ไต่ไปดาดดาที่เกาะพิสดาร

กระหม่อมฉานจระดักเหมือนดั่งกรง ๑

๑ พระบิดาว่าอย่าเชื่อหนึ่งเดื่อเหลือง

กตัญจะเปิดองมีใครทันเหมือนดั่งของ

แม่ไก่ดัดคืดคอบตบทำนอง หันเงี้ยวกรงหรือจะวัดจะหักทวน
 ฐานธรรมาเรขายังเชิดรัก ไม่ปลดอมปลดักปลัดไปเสียไพร่ฐานท์
 แม่อยู่เฝ้าเคหาเศลยจะเคยการ จงคิดอ่านออกของค์ให้จงดี ฯ

๑ พระรับสั่งบังคมประนมสนอง ไม่เท่าของครูให้เคยได้ฝึก
 ถึงเด่นให้เล่ห์หลออาคมดี เขาไม่ด่าหาญอุทรประดังทรนกล
 ซึ่งโปรดให้ไปกับต้องพระนงนพ

เป็นห่วงต้นเห็ดจะห่วงเพียงทรงหัก
 กนิษฐานารีเป็นทรีท ไกรรุกหักทักทวยกชายใจ
 รชโหทัยบุรีที่ปราสาท ไหล่องบาทพระนิศาธธณาดัย
 แด่องค์พระอนนทราชพาไป ด้วยจะโคตเห็นหน้าปรึกษากัน ฯ

๑ ฝ่ายนางเยาว์เจ้าคนชนมดี โฉมประโดมรนาวดังดาวดวงรัก
 ดับเขคบศรัปเลงเพิงเพิงจันทร ไม่เว้นจนเด่นเด่นกตึกกา
 เกยชนหลัดกับพระธิดาครพ ด้วยลือชยทชอตรงเหมือนวงศา
 กรนเจ้าหมื่นโสนาโคตกตา พระรัตนมาชยณอยด้วยนัยใจ
 จังว่าระพระพนเป็นหนุ่ม จะตอชิงอันคองถ้อยหรือโฉน
 เมื่อคราวฉนวนพนเป็นไรจงให้ไป ประเดยฉนวนทาไมจงช่ายคน
 หรอนของนชฉนทระลักษณ ให้ช่ายพักตรพระเจ้าพดักกหน
 ทงผูกแกว่นหวดวกรักษาดน ไม่ถวิลคนใครจะถวิลว่าไว ฯ

๑ พระเธอรู้อาถ้าแม่เหมือนแต่ก่อน
 ยังเด็กอ่อนนก็ไมห้ามตามวิสัย
 แด่เตยฉนวนพาไป ใครไซ้ให้เป็นสาวชนเถาหนึ่ง

พราหมณ์พาไปให้ได้ยาก

จะต้องตากแดดฝนจะหมั่นหมอง

รวบรวมเงินค่าเช่าเรียนเพียรวิจัยกรอง

จะเที่ยวท่องไปทำไมมิใช่การ ฯ

๑๐ นางว่าระปรานั่นหนอที่เจ้า

เขารูเท่าดอกกลี๋ยงมาเผื่อว่าชวน

ถ้าไปด้วยดุษฎีจะติดทาน

จะเสียการพินิจไม่พาไป

แต่เขาอ้วนขึ้นก็เห็นว่าเป็นตัว

แกดังว่ากลี๋ยงคั่นหน้าตาให้

ตัวของก็พระอนุชาจะพาไป

เป็นผู้ใหญ่อย่าเขียงไม่เที่ยงธรรม ฯ

๑๑ พระมิตราชนาครังคกรพระสรวอด

จึงว่าควรระวังในราชคฤหาสน์

เจ้าจงอยู่ดั่งรางคันางกำนัล

ทะเลาะกันเปล่าเปล่าไม่เข้าการ

แล้วควรตั้งเดินาวัยพฤก

จงเร่งคิดเกศราโชธราหาร

ให้ทันของสองตามความชำนาญ

ทั้งศรัทธาจงไปด้วยช่วยระดัง ฯ

๑๒ ข้ามาศย์รับกิจจากนาคมนวย

ท้าวเจ้าผู้ฝึกฝนแต่หนหลัง

เดชรุนนางต่างกรมถ่มกำดั่ง

มาพร้อมพรังไพร่นายเร่งจ่ายขึ้น

แต่คนแต่งอ่ากำปั่นสุดรรณมาศ

ได้ใบตาคาใหญ่หน่อยสักร้อยต้น

ผลัดเชือกเด้าเพดานออกด้ายรอกยื่น

ประจำมันท่ายหน้าจึงกำดั่ง

ทั้งมีนของต้องสร้างดังดั่งดัด

แล้วเด้าจตุรพักของพุทธรัง

ทั้งเรือเกรงของเพื่องเรือรองทรง

มีกทวนของทอดท้าวในตำกร

คนประจำอ่าดะพันดวนด้นทัด

ถือหอกธวัชธิดาตามกำราชบศร

เคยตามเจ้าหัวหาญรบราญรอน

แต่เจ้าจรัลจึงประจำอยู่ตำกร ฯ

๑๓ ฝ่ายพระหน่อบรมเมศ์เกษกษัตริย์

ชวนพระหัตถ์ไชยเมืองเร้าหังตรง

ไชยมืดคนขับทองหงส์ขององค์ แฉวต่างทรงผ้าคันกำพรวัด
 คาคกระเด็นบินเหินคู่เปล่งปลั่ง พระฮอดดังวาตวิเชียรเนกย่นฉวัด
 ตามประดับทับทรวงคุณคงชัด พาหุรัดของเกรงยศศรีชนรับ
 ทรงมหามงกุฎนุชนัยกระจาย กรรเจ็ยกพรวยพรางไฉวคอกไม้ประดับ
 อุบะห้อยพรอยแพรววาวแวววับ ครนเดี่ยวสัตว์ทจับไม้เท้าของเจ้าดา
 พระหนึ่งนาถาของทรงพระชวริศ จรจรัดคามเด็กรพระเชษฐา
 ไปห้องทองดงกษัตริย์ชดชยา คางทอดกราบกัมบังคมคด
 พระเชษฐาตาเดาคนชนอง ชยารัตนของเคื่องกอน ให้พรณ
 หะไปไม่ซ้ำดับห้าวัน จรพวงนกลมมายังชาน ฯ

๑ นางเดาคนชนอง ให้คนจก ในนงชชเชษฐาฉนหน้าหน้า
 มีไปโยไปดักมา ชนใหม่ชนองข้างคองชย
 ดะฉนชนกฉนไว้อยในหน้า ฉนหน้าคางฉนกลมนนไม่หาย
 ยงแค้นหนักหิกมยงพรพราย ทรงพรายฉนยงนกลโหลฉน
 พระวงศฉนฉนมารดาคนขับ ฉนพระฉนพร หอดฉนฉนด้วยทงดอง
 พอดุณษฉนฉนยามฉนฉนฉน พระพณฉนกราบกัมบังคมคดา
 พระมีศราษมาศรคคคกษัตริย์ ชอยดงฉนคคคทงยศโอรดา
 คางตามดงดงก้านกณฉนฉน พระเรียกหามาฉนกรชนคณท่าย
 หนอกษัตริย์หัดไชยฉนฉน ร้องเรียกฉนตามได้คัง โฉนฉน
 คางโบริตปรานพานทงรฉนฉน ให้กณทลายฉนฉนประดาใจ
 แฉวตงให้โฉนฉนไปนอกฉน พอดฉนฉนฉนฉนฉนฉนฉน
 โฉนฉนคคคคคคคคคคคคคคคค คางไช โฉนฉนตามคณคณคณ

ไฉยยามท้าวดาวเคตธนเคตธกคตย

นากางพรอยพรางพรมเมอดมทวน
 คคตงเนอเจอจันทนยงรณจวน เหมือนจะรอนสนจิตคคตคณัง
 เถวคนธมณทาจำปาเทก็ มาดับเนตรให้พนกรวดกถ
 แก้วพิเชยเคยเฝ้าแต่เคตคตง เมื่อไรจะได้นำเห็นหนานชง
 ไช้แด่เหตยวปตยว ใจให้ระหอย ดังดาร์ธ้อยเถวคนธระหม่นทมของ
 มาดับนุรตคตงวนนวดระของ กอศคณังนอยอนระมุนทรวง
 พระชวญเอยเคยอนนบรรจกรณแทน มาเทียบแฉ่นเรอเรทะเดทดวง
 ไช้คตงเคตธนเหมือนจะต้อยให้คตงตวง

พระทศพรพวงมโหฬารจะเคียงเคตธ
 ถึงคณคณณนพาทะหาชน มาธรรมาศกพมหม่อม
 ธนงเนตรเกศแกมยมเยนเยอน เหมือนจะเคตธนธารมณให้ชมเชย ฯ

๑๐ พระนังนอยพตยพท ให้องวเก เอกเวณถนังทตกับเรนย
 พระเชนแฉ่นแนบนังประคองหยา

พระกรเกยทตตประทตบเดยหตบไป ฯ

๑๑ ตตธครอนนจวนนคณนราย ว่าตงว่ายกถามหารดาไธ
 ไม่เห็นตงตงจวนจะบรรตย ประจุใหญ่ผู้คชนพบใครบกับ
 มนถอกคเกยวเกยวถอกมจมธมุต ทะตงมุคเพยงชวจะธาดัญ
 แต่พอแม่มีจวววยมาทน ให้คตมถนถากถนคคยชน ใจ
 พระโยคทเบเนศรมาชยัตว ยให้จับบิวยบาดแฉ่นท่านแกไข
 พอพตทพนคณคตคตคณนง ใน จนวังให้ไทรทายให้หยาแฉ่นง ฯ

๑ ไท่ซำระพระตมึนจนดินเดี๋ย ได้ถูกขี้เกร็ดคุนหารวิศการแดง
 ฝันว่าวายด้วยสมุทรจนสุดแรง จะพดัดเพลงกันถานรำคาญเคื่อง
 ซึ่งรุดกตบจะพบศุ ได้ตมึนกับตมึนฉว้เหลื่อง
 ว่างกันรายปดามอว้หรือประเทือง จะรุ่งเรืองฤทธจริงค้อบวงศ์วาน ๖

๑ พระวิบพรกอนฤทัยใจเห็นแน นกถึงแม่มัจฉานำดังฮาร
 ถูกพดัดพรากจากมากสำนาคัน คิดรำคาญเคื่องเช่ญมิเห็นกัน
 หรือเมื่อคราวาถกนกถึงลูก คึดจริงนกล้านเถดเข้ามาเข้ามึน
 ยิงว่าถกตรกตรายจาบดย ติระชนชนอของค้องไคกา ๖

๑ หน่ออกษทริยหือไชยเรเข้าไปออก
 ระยอ้นพดอศคามเทศุพระเชษฐา
 พระเป็นไรไม่แลอ้งแจ้งการา เมื่อไคกบอชบอชจะถอยนร
 คึดถึงไกรให้ประจันปางถักหนอย หนจะพดอชทกขคด้วยช่วยกันแดง
 ขยับบักงำฮำพรางให้คึดถางแกลอง หน้องไม่แห่งพรายให้ผุไคพัง ๖

๑ ดุดดาครดอนด่อนดุดถกนถา ดุดจะวาวรของค้อนแต่หนทอ
 จังว่าพันชาดยถึง โฉว คึดถึงทงบิคุราชมาคุรงก
 แม่นงเขาว์เอาจกนจะบ่นว่า ทกเข้าคำชาคเคยเดอวยตรง
 พระนึ่งพดอชก่าดรดดถอง กั้นแดงทงไคกาค้วยชาดย
 พระแย้มดรวดชวนนึ่งเข้าหือตรง ถ้าฮางองค้อเชียนดะของค้อนไค
 ชนบัตถกมึงถมทรมไบ พระหือไชยเอนทบอชกับเพดา
 พดางทุดถามนามมหาฮาคเรศ ทกชอบเรตโรคเกาะดะเมาะเรา
 ดุดดาครอชอนนัมประโดมเด้า แล่วครว้เด้าเรคแขวงคำแห่งนาม

นำฤๅนของคหบดี	ได้เกรงกันตามอย่างต่างต่าง
แล้วของพระมหาดูมย	จนทรงรุดพรายเพิกัดเจ็ดคน
ด้วยดุษฎีเจ้านครดาดาณ	จนรวมมดลงกริพระกตบง
สุดคำครทงนิตินร	ทหากรบรักษาทางหน้าห้อง
พระน้องทรงถึงหกละของดงกำด	พลตงให้แพ้ถึงชนบทกรวย

๓ พระพิน้องของหน้าพาทหาร เขารังคานแดนค่อนถึงขรเจียวก
 ดำเนินทางทางรถของดัดเดยว ครองเกี้ยวปดายปดิวเป็นทิวไป
 มางโมมขององค์พระมหาด
 กิตระไกรได้ดัดเดยว
 แดพิน้องต้องกับครนชัย
 พชรตเรียงเคียงกันผดผกา
 ผงดาวตวรักถียาพดชาหัดวง
 ททอมรพณนถวยเจ้านายพดาง
 ดัดดำครชบมาพาพระนงษ์
 เก็บกระถินชันทนข้างบวรพด
 แดวชอมทางถดางปามาหน้าทพ
 ครนพดบคำทาทพปดพาพาดร

๑๑. ถึงคงคาอดค้ำภักดีนางพร้อม

ต่างบนอนนางกษัตริย์ศรีประดิษฐ์
 ประทานทรัพย์เชื้อผ้าแก้วคิดใด เด็ดจึงไปตั้งเขาเจ้าประจัญ
 เห็นเป็นรายค่ายคู่ประศุดำ น้อมปรากฏน้อมเห็นอนทิมเขื่อนอน

ยังกัดไค้ไม่ข้ามถึงอ่ามวัน ดิถีบุญญาเลิศประเสริฐราย
 กอหรือทอดงงงวยไปด้วยหญิง น้าแก่นจริงเป็นเจ้ารู้ไม่รูหาย
 นางหึงหวงวงหึงไม่พรมพราย จนเบี่ยงบายศรีตบบูชาให้คดาโคด
 ชอกจากเราเจ้าประจัญแต่ยงครันครัก เขาคงดึกแดนด้านห้วยธารไศด
 เป็นป่าหุดวงจวงจันท์พรมณคอกไม้ ทั้งเป็ดอกใบรากหอมมีพรมเพรียง

พฤษภาคออกช่อช่อช่อช่อช่อช่อ แอ้มเกสรภูมิงหงหงเคียง
 ที่จอมเขาตาวายุคพุดพุ่มเวียง ตาพุกเคียงจอนคอกช่อกระยา
 นางโถมบงทรงรถคิไม้ไค้ เล็ดคอกไม้มาพดางร้างรกา
 ให้ลูกน้อยด้อยด้อยวรรณจันทรา จันทราไม่หอมครอมฤทัย
 ออกทุ่งกว้างทางเย็นเย็นครไดง หอยดั่งเคียนกระจำงสว่างไสว
 รับผิดชอบจนรุ่งถึงกรุงไกร ไปค้ายใหญ่คั่งด้อมดังกา ๆ

มีเครื่องขึงคางคามข้างใน พวกสาวใช้เชื่องตามให้จามยศ ฯ

๑ เจ้าพราหมณ์จตุรภาแห่หน้าหลัง

ทั้งแตรดังขลุ่ยตามธรรมเนียมกระเตรียมหมัด

แล้วเชิญพานดาราตบดังกรรณ มีกลองกลดขลุ่ยสายถ้อยรายเรียง ฯ

๒ ฝ่ายนารทเบญจกษัตริย์พุดเพรา จะทะเลาะชาวดังกาภินยาเยี่ยง
มาแต่เมืองเครื่องหอมมพรหมเพรื่อง ชนงเอยแค้นตัวให้ยวดยวน
ตบคันทองตึงหวัดเก้เก้น มีรณเมฆน้อยน้อยด้อยดังวน

ไรสุกตบกริบผผอมผอมกรว เขาแบ่งมรดกหน้าคัวนาโกด
นุ่งลายอย่างช้างกับถั่วถั่วดิบ หมัดทบทิมทงคุดของไธ
แตรดังทูลตาพาเหล่านางสาวใช้ เดินออกไปทราชนนารท
พวกเถื่อนทแหม่แตรดังประคุดเสียง เครื่องดูเคียงกันเรียงทงกลองกลด
ดาราไสนางย้างเยื้องเชิญเครื่องยศ พาดแห่ตามทงเข้ากรุงไกร
ถึงประตูบริบทประทิม จึงหยุดยั้งแค้นแค้นเงย
แล้วออกกล่าวว้าวอ้างาทานข้างใน เร่งทูลให้ทราบความตามอำนาจ ฯ

๓ ฉายประตูเจ้าเขาค้าง ไปในวังเล่าตามเนื้อความเรา
พวกท้าวนางท้าวฉาวแล้วสาวเรา รับเข้าเฝ้าทูลแกลงแจ้งกิจจา
บนคนพระมหาดมัยยศ กับโอรสบุตรมัยศดา
ได้คำตามขามฝั่งมาดองกา อยู่พลับพลาพอพร้อมดมัยพระองค์
แต่งสัตว์กรมชธมาตย์ดว จจะว่าขานหรือความตามประดังค์
แม้รับเผ่ากจะเข้ามาเฝ้าองค์ มีรับทงจะเข้ามาไม่ช้าก็ ฯ

๔ พระอภัยให้หานชกกับโอรส มาพร้อมหมัดทงวณตามารศรี

พดางปรีทษาว่าคงฉาวแล้วควายน นางมาตั้งหัดจนช่างพดุงนาตาม
จะหองหิงคงคยอชทุฐี เขาแล้วดีใจเพชรไม่เซ็ดขาม
เชิญพระพี่น้องออกไปบอกความ

ช่วยห้ามปรามให้เรากลับของทัฟไป ๆ

๑ ศรัทธาบรรณพิชิตายทุกบ้ายเบียง แต่มานาเพียงหนึ่งยังไม่วิว
ให้เมื่อยเห็นเบ็จกายทุกหายใจ จงโปรดให้อินธมฺมฺรไปพูดจา ฯ

๑. ดึงนมกรทบทวนข้อสอบของ ดนัยของไม้ถนัดให้รักษา
แต่ทำโพไม่หายหลายเวลา พยายามให้นานพอจนเข้ากรรมฐาน ๑

๑ พระอภัยโดยนิตยนิคมทร กบหนอนพูนของนันทแกดงผดผวน
พลางเอนองค์คดงดงามอย่างพระอรุณ ทำปัดคนวนไม่ต่างคราวช้อยช้อย ฯ

๓ นางฉันทราภรรยาของนางพริ้ง เสนาเมืองหลวงหัวเมืองเขาสหรัญ
เมื่อเกษียณพามาทางบ้านเกิดเมืองนอน บำรุงลูกพี่ลูกน้องอยู่ดงกา
เป็นชาตญาติราชคฤหะเหมือนแปดสิบดก ในวังมรดกรวมราชคฤหะ
เคี้ยวฉันทราภรรยาของนางพริ้ง ให้คนมา ในเมืองท่าประจวบถั่งครวญควาง
หรือจะใคร่ให้หม่อมฉันไปกราบกราบ

โปรดให้ทราบสารพัดไม่วัดขวาง

จะให้เขาเข้ามาถึงจนถึงปรางค์
เป็นย่นชาติชาติกันแล้วชีวิต
แต่เข้บใจได้ทรงพระพรหองถม
กัณตอย่างย้งจะชั่วระกำกรม
ไม่ขอคิดตักเท่าชักรถระณัณณ
นางชมกัณพัททราโศกาลัย ฯ

๑ พระคุณนางรางกายงามให้ฉันทรัก ประทองพักตร์ผุดจิตพิพัฒน์
ปลดปล่อยประโลมใจมดระแวงด้วยเทวใจ นกขโมยทองด้วยเผ้าชดเชย

ทุกฉันทพบว่าเป็นจริง

ແຕ່ເວົ້າໄປຈະມີຄຳສັບມາດົງເມືອງ

กองต๋นงต๋นงมโพงต๋นง

ของโบราณเก๋ยวเศษของเขยไม่แพ้ด

ควงต้มรตอมตั้งมั่งดีเจ้า

๗๗๘๕ : ๗
๑๗๗๗ : ๗๗๗๗

ให้ซึ่งชาวชนบทเพื่อ

ให้มเหสีของฉางมาพาทำ

เพราะชีวิตพบปะผู้คน

จะให้พกดอ่านประการใด

จะขับเขาหรือจกจะคิดเงิน

ว่าอย่างไรคงจะช่วยให้ดีขึ้น ๆ

๑ นางวาระพระองค์ข้างทรงต้น ในอาชดแต่งแก้ไขประพันธ์
ตามเคยเทียงเท้านกระหนก รมศิลป์ให้ถูกรักไปเฮาถ้ามานาน

จงทบทวนก่อนให้คำชี้

 MINISTRY OF EDUCATION, CULTURE AND SPORTS

Q. 18: Which of the following is not a part of the Indian Constitution?

ให้ตำรวจไปหาตำรวจมาอ่านฟัง

แผนผังโครงข่ายโทรคมนาคม

ក៏ដោយ ក៏បង្កឱ្យមានការបាត់បង់ប្រាក់ប្រចាំថ្ងៃ ។

๑ พระพุทธเจ้าองค์ที่หนึ่ง คือ พระพุทธเจ้าเมตไตรย

จะฟังคำทักความเรื่องความด้วย

ให้ใครไปนัดมาซัก ๑

๑ นางวิมลพรรณพรหมานนท์ ครูตั้งแถวแถวหน้าสุด

สอยขานหว่านดัดไว้ไปให้คน

சென்னை, 11.05.2023

2014年12月1日

(continued)

△ △ △ △ △

๑๕๖

๑๐๖ *

 ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
 ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
 ՄԻՆԻՍՏԵՐԱՆ

๑๖๖๖

١٥٠

14 12 E 40

३
 ३

五、關於「中國」的定義

ไปรษณีย์โทรเลขไปรษณีย์โทรเลข

© นายมาร์กเบนท์ท็อนท์

ထိုကဲ့သို့အားဖြင့် အကျိုးအမြတ်ပေးပို့ပါသည်။

จึงแต่งตั้งคนให้เกยเขยไฉน

ព្រះបាទស៊ីហមព្រះបាទស៊ីហម

ควรหรือไซ้ให้ธราออกมารับ
ไม่ยำเกรงธรรมาวุธ
เจ้าของกูเป็นกษัตริย์
ชาติฝรั่งพึ่งเราพูดถ้อย
ทั้งเจ้านายหมายถ่มขำมณิก
ไม่ตาช่อนนอยหรือทาคอคง

ไม่แห้วบนบัลลังก์ธรรมา
หยิบหนังสือถือเอาไปก่ไม่เกลย

๓ นางฝรั่งคงแค้นเคืองธรรมา
จึงว่าทุกพูดอะไรฟังไม่ถน

อย่าพูดมากปากจะอมส้มไม่ได้
อย่าประมาทชาติฝรั่งได้ถน
แล้วหันเงาเข้าในวังถาดไกร

นางโฉมของทรงทราบก็หยิบดาบ
จับพานทองธรรมาได้ความถน

ไม่เคยเห็นแต่โบราณธรรมา
อ้พวกเราเจ้ากรรมมณิกอยู่

เจ้าธรรมาหมายถ่มพวกข้างใน
แล้วเดี๋ยงเหล่าสาวธรรมา

ให้โธธนหามความเห่มาแซ่ซ้อง
เห็นเจ้าธรรมาเป็นนบถน

ธรรมาเกิดเจ้าเราจะมารับ

ไมเคื่องธรรมาธรรมา
หรือเช็ดทว่าไดไวในมือ
ไม่เป็นเอกยงกว่าดงกาหรือ
ว่าคานคอโคมาเห็นเห่มนธรรมา
จะถ่มบัลลังก์ธรรมา
หรือพวกมณิกหมายว่าไม่ไรเรธ

ธรรมาเป็นธรรมา

ธรรมาไปถ่มให้เจ้าความ

จะคอบคอบคอบคอบคอบ
ธรรมาถ่มคอบคอบคอบคอบ

ก่ไรธรรมาถ่มคอบคอบคอบ
จะถ่มคอบคอบคอบคอบคอบ

ธรรมาถ่มคอบคอบคอบคอบ
ธรรมาถ่มคอบคอบคอบคอบ

ธรรมาถ่มคอบคอบคอบคอบ
ธรรมาถ่มคอบคอบคอบคอบ

ธรรมาถ่มคอบคอบคอบคอบ
ธรรมาถ่มคอบคอบคอบคอบ

ธรรมาถ่มคอบคอบคอบคอบ
ธรรมาถ่มคอบคอบคอบคอบ

ธรรมาถ่มคอบคอบคอบคอบ
ธรรมาถ่มคอบคอบคอบคอบ

ธรรมาถ่มคอบคอบคอบคอบ

๑. ทูตผดุงชกเหิมว่าเริ่มแรก เจ้าเจ้าแปดกเมื่องผดุงแฉวงนกได
ให้วอทองรองพานเชิญสารไป หอระให้ตามอย่างทางโบราณ
แต่พวกเจ้าเหล่านักรบ มีเข้ามาอภิวัตราชดาร์
ได้ด้วยบทกวีหมายถึงฉายาประณ เร่งกราบถนารับพระเจ้าน้อย
ฝักรวมทมิฬเคียงร่มเงียงแซ่ ศิวคตเศดาร์พระมเหสี
เราถนอรับดังดงกาพระดาม ไม่ตอชทระคานบรบดาร์

นางทุกเคียงเคียงอย่างแต่ปางก่อน เจ้านครมีกำหนดด้วยศกดา
นิตวเป็นเช่นแต่ไพร่เจ้าไซมา เมืองมหาโพธิมุตไทยิบ ฯ

๑. นางฝักรบบางกัเพน้างแก้กตตย ถังดุนนัยกตตยทาทตามดาร์บ
แนดังตำรามาเมื่อไรเราไกรบ กระคานบ้นนัยกตตยโมกตตย
นทานทุกพูดจาชกหมาแวง คมวเฒ่ามนคังเหิมอหนึ่งผว
หรือนรชายรายเรอเจ้าเบอศก คตตยยถศรฐฐามเฒ่ามดงกา
เรอเรอเราเราจะรับรารดาร์ พศบรียกกรเฒ่ากาไม่ปรารภนา
บางว่าแม่แต่ชนดาร์ถนารยา ยังมีนัยกตตยเป็นเชกของศ ฯ

๑. ทูตผดุงชกเหิมชาเคิมคตบ จนทิวทอชเคียงเคียงเป็นแบ้งผง
กระชาเจ้าแปดทรวง ไห่จวงจ ชายไม่ปดงศกคตตยเพราะร้ายแรง
จกตตยด้าห้หาหมอชอเสนห ชอปเทหรอยแปดยาลผดผ่ง
จนหลงโหดโมกตตยให้รชคคตตย ถังปดอชมแปดงแปดยหน้าดาร์ยา
เป็นผหญิงรังผวเราชอชยา เหมอชนแกชวชอชมไม่อชหน้า
คตตยเกบชกตตยกรวคตตยเจ้ากรรม คตตยระยาลังเกเหมอชนทศรฐ
เราไกรรชชงหิงศเพราะผหญิง ไม่เหมอชนชงผวเราชอชจกคตตย

ไม่อดสูรดังตำหนักว เขาตอชวราศมหัพพนลงกา
 แดงเรณูตำได้พานทองประกองคัง พดกฝรั่งบึงคมกั้นเกศา
 วิชาขว้างกลดางวชแด่วรธา ค้างคอบว่าฝรั่งเขมมชาย
 เขาชอสูรยกลบทงมผว มีไรทงคนรณททยอวชวราย
 กัซายทงหญิงกระดากมเทยอตามชาย ไม่น้อยตอกหรือไรจะใครรู
 อินฝรั่งดงกาใครมาเกยว ถิ่นวเคียวเมยเคียวเคียวทุกคุ
 มีพณเพณเหมือนเหล่าชาวสมพ ประเดยวชประเดยวผดผวพณ ฯ

๑ นางทุกคอบชอบชยชนพภท เป็นคอบรวมรจนาจนชาตัญ
 ควบเมยรศความขอมความกน จงผูกพันดังคาวด้วยชาตัญ
 ใครซึ้งคังตามไมชามเรด คางแกมคณ เหล่าเล็ดควาโหด
 ดงเคียทงเทวคณเคียทงไม แตกมาเพียผดผดคองคาง
 คุเยยงเขาชาตงกนไมหาผว เพียรเลอมรจนาพอนซอนเงอนด้าย
 แคเขาเรอญาคับเจ้าถอยกลาย ไม้เงยชเรอพอนกเหมือนกน
 จมเมยงอินคณมาชาตารบ เจ้าเคยคอบเราทุกทักไม้บคณ
 พอพบเห็นเป็นจันฉาแดวกานต นันแถมนันทนแดเจ้าชาเราไป
 ประเดยวณทมาชยชหรือผว จะออกคองหรือจะบคคคโจน
 หรือผกชาตนาคหมายไมชารใคร

ไม่ช่ายใจเจ้าธองบ้างหรือนางงาม ฯ

๒ พดกฝรั่งดังตำหนักว มั่นจะมาแก้มัดให้เร็ดชาม
 เทยทงทองดองวเป็นนากาม ไข่มดามเร็ดคณวของคางไ
 ทงผคชชากหน่าแหง ชอกเค้นแรงเค้นกาเล็ดควาโหด

ทะเถาะพดางนางฝรั่งเข้าวัง ใน ตามกันไปปรางค์มาศปรางดาททอง
 จังเชิญพานดำศรีทองตบับ ขันคานับบาทมุดทุดตอง
 แด้วเจ้าความตามพุดทุกเป็นรอง นางมีย้องหยิบตำรบนพานมา
 มัศรานอกบอกรวงของของกันน ดารดำกัญจะไกรฟังกังรา
 จังแจกไปให้โอรสอนุชา แด้วจินดาถวายของศพระทรงธรรม
 แด้วของนางวางไว้งไม่อ่าน เห็นจะพานเผื่อขันค้อยผอนผิน
 พระอภิณหได้ดารทรงอ่านพด้น ว่าหมอนผินอภิชาติบาทมุด
 กอชเด้งเจ้าเก็บเข้าผด้น จะกวาดผด้นไพรินให้ผด้นตัญ
 ชาวชมพุดริยวงศ์พด้นประยูร ได้เพิ่มพูนพด้นพระบารมี
 เหตุไฉนไม่กตบัทพทหาร คั้นไปผด้นพด้นพด้นพด้น
 พระคำธำธำมัญญกวนน อโหม ไกรบารงเทืองเรือง
 พด้นมาผด้นราชมัญญเคอชอนผด้น ออกผด้นผด้นเป็นบาพาดจะเล็ดอง
 ทงประเทศเขตแดน ให้ผด้นเคอชอน ก็เพราะเรื่องรบพด้นกรุงดงกา
 เคอชอนพระจะมาชยกับชอน ให้ผด้นกับผด้นโลกชาติคำธำธำ
 ชอนผด้นชยธำธำชยธำธำชยธำธำ กับผด้นดงครเศวตทุกเข้าผด้น
 ทุดครห่มผด้นจอมทอปปะทอปปะทอปปะ ผด้นผด้นผด้นผด้นผด้น
 แม่ตชชาติชาติเศวตเศวตเศวตเศวต ไกรจะเป็นผด้นผด้นผด้นผด้น
 จังออกผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้น
 โอรสธำธำพระบาทราชบุตร จะได้ผด้นผด้นผด้นผด้นผด้น
 ชอนผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้น
 ไพรครพระบาทผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้นผด้น

แม้ว่อมยู่เป็นมุกตึง ดูจะทงทุดเกศพระเชษฐา
ถ้าตัวตายหมายจะมั่งไฉดงดา แม่มเมตตาแล้วจงถนบกองทัพไป ฯ
๑ พระทรงช้างดำรัดฉนวนหวง จะถนบกองแล้วพะวงให้ทองไหล
เห็นโฉมขององค์เวียงเกรงใจ ถอนอุทัยเศร้าทรวงให้วังงง ฯ
๒ ศรีสุวรรณนั้นถนัดอ่านอักษร จำช่วยพรภูวนาดังราชหงส์
ควรตั้งดูกุหาภิษาสอง หรือมาทองแถมกาที่ดำธารณ
นางห้ามแหงแต่ด้นมในมรักร ถ้วนอุดมด้นศักดิ์ศรีฐาน
นาคบาททางดัดวิพาต ไม่ตงถนบกเรศเกสร
แรกพระองค์ลงเรือมารถด้วย หมายจะช่วยชูเชษฐพระเชษฐา
ยังมีหน้าเข้ามาจืดให้มิดดา ด้วยตำหวงพดอยอร้อยใจ
จะอยู่จริงทั้งเพศประเทศถิ่น ไม่ถนบกองแล้วหรือมาถนบโดย
ขอทราบความตามประสงค์ข้างใน ครอบอไปรมากรนิกร ฯ
๓ พอจบคำวาดถนบกอนได้ ดูกพระทนต์จะระบาคพระคำสนา
นักประเดียดน้อยจนด้วยคุณยา วิธภาภาพดแก้ที่แผลเป็น
หลังวรรณมาถนบหวง ดูกหน้อยหนึ่งจะนำมาทำเชญ
แต่พวกเราหวดด้วยเขาใจเย็น หิงไม่เป็นปากถนบหอยดังหอยบุ ฯ
๑ นางวิภาว่าแต่พิศรัตรไภ ยังเดียวได้เหล็ดแล้วถึงแก้วหู
แม้นงัดขนิชคเรศดังเกตุ จะชมชู้ให้ชาวระกำตรม
คงออกฉาวครวณไม่ตบ จะดมกับครัดไวหรือไม่ดม
พระตอบคำว่าจะอย่าปรารมภ มีให้ร่มเหงเราชาวดังกา ฯ
๑ ดินสมุทรคดตำรอกออันมั่ง ว่าแม้มั่งแต่จะคอยจะห้อยหา

จึงพาน้องต้องพระอนุชา

เห็นแก่เพื่อนน้องนางแดงชาติน

จะปลุกผัวตัวรักคิดทุกถวน

ทศวรรคตริยวงศ์พงศ์กษัตริย์

อย่าปนแปดแพ้วหาหญิงกาต

เห็นตุ้มแต่ให้ส้มอารมณ์หวง

เขายูงดังถากขานาน

ติดตามมาหมายจะพบประตบก้น

จะเผ่นมารดาเมื่อขาดัญ

ให้ดับพันจุฬพงศ์กษัตริย์ดวงดัด

แม่หมายจัดไว้เป็นเอกภิเชกศรี

จะรำลึกชัชร้องไม่ต้องทว

ได้ปลุกนั่งพักพุ่มเป็นภูมิฐาน

นำหามารดามังคะนงค้อย ฯ

๑ พ้ออ่านต้นต้นตมทรุดตงเวร นำพระเนตรหยดเหวี่ยงลงเผาะผอย

ดังดาร์น้องต้องตมทรานอย

กตบรัดกนกคณิศรทุกถง

ดกรยับกตบใจระโคดกต

ศรมเห็นหมายามนตริชาติจก

จะไปห้องน้องนุชเผ่นนคมือ

พาดนพลอยเห็นอยยักจำบากมา

นารักหญิงยาแฝดแพศยา

นางนากุมพระพิศกตบคมือ

ให้กตบศตริกใครทว่าไร้อ

แดงครีวหมอบกรานแอบม่านบัง ฯ

๒ นางยุพาวาหม่อมฉนเห็นกันแดง

นึกว่าแปดแปดย่นดศยพลตเป็นถง

พระรารดาร์มารดาฉนพาหัง

จะหากตริยวงศ์พระองค์เชก

เมื่อไรจะพระเจ้าพนนคใจ

จะปลุกผัวฝากถพิรพิไร

อกภิเชกบนทรอบโหม

ทศรจัดไว้เห็นจะกตตายเมื่อปดายมต ฯ

๓ ถิ่นตมทรยศหยอกกบถกว่าน

คนเราเรอขยทงเมองชอกเจองดอ

รูปักงานนามกเพราะนอเจาระเห็ด

มิใช่พระเมเห็ดของพหรือ

กตหอดนรชแมงพาพะางอน

แกมกเงือกจันทนจรุงปรงเกศร

แต่ว่าเขาชาวฝั่งมะนิลา

นางคนก็อ่อนช้อยเช่นดั่งเทพี ๑

๑ นางตะเภาเกรงความจะพยามพยาย

ว่า โฉมของคดียุทธนาถ

แต่อยากทราบทรงอำนาจคู่ดาร์ศรี

ถึงโฉมของคดียุทธนาถ

เจริญราชไมตรีนี้ถนัด

เหมือนจามรทรวงกรรณาคณ

กษัตริย์ชาติเชื้อหึง ในสิงห์

ไปรบพุ่งกรุงมดเป็นศึก

ไม่แปลกต่างภาษาเป็นรัก

ได้ภักเณกเณกตรดัด

คนเขารูเพลงฟังทงกรุงศรี

ทงถูกด่าว่าไพร่ได้ภัก

หรือไม้มการเมืองให้เดื่อง

ดองรนาวด่าทันทดได้ภัก

รวมเดื่องกตเวทย์กมเจียวหรือ

รือภาษามาประสมด้นหม่น

เป็นขกต้อยด้นด้นกนเคย

เคยด้นประพระภักเณก

ไม่แปลกต่างประดัดเดย

ด้นเคเนเทกตรดัด

เขารูเพลงฟังทงกรุงศรี

เทยด้นกรกตเวทย์กม

เป็นกรมรนาวด่าทันทด

รณคณาวรณคณ

จะกตเวทย์ด้นด้นกนเคย

นเห็นถูกทักท้วงทุกคำ

เมียน้อยให้กรรณาคณ

อันเป็นหญิงชังเขารช

จึงด้นด้นด้นด้นด้น

ช่วยเคเนใจให้จรรณคณ

เหมือนนกตกด้นด้นด้นด้น

แม้คิดทราบบาปบุญทุก

จงครของครกรรณาคณ

จะได้หน้าตามประดาบ

อย่าคณโกรรณาคณ

ถ้าเกิดด้นจะได้ด้น

๑ นางฟังเรขเคธกรรณาคณ

ช่วงด้นด้นด้นด้นด้น

แดงทององค์ทรงยศประดิดประสม ^๑ เขาว่าฉันซึ่งผิวไม่ถดถอง
 พระม่านเกล้าเจ้าเกร็ดไฉน ^๒ ให้อภัยไฉน ^๓ งามให้ชาวผดึกสักขมเหง
 ค่ำ ^๔ ๕ ^๖ ^๗ ^๘ ^๙ ^{๑๐} ^{๑๑} ^{๑๒} ^{๑๓} ^{๑๔} ^{๑๕} ^{๑๖} ^{๑๗} ^{๑๘} ^{๑๙} ^{๒๐} ^{๒๑} ^{๒๒} ^{๒๓} ^{๒๔} ^{๒๕} ^{๒๖} ^{๒๗} ^{๒๘} ^{๒๙} ^{๓๐} ^{๓๑} ^{๓๒} ^{๓๓} ^{๓๔} ^{๓๕} ^{๓๖} ^{๓๗} ^{๓๘} ^{๓๙} ^{๔๐} ^{๔๑} ^{๔๒} ^{๔๓} ^{๔๔} ^{๔๕} ^{๔๖} ^{๔๗} ^{๔๘} ^{๔๙} ^{๕๐} ^{๕๑} ^{๕๒} ^{๕๓} ^{๕๔} ^{๕๕} ^{๕๖} ^{๕๗} ^{๕๘} ^{๕๙} ^{๖๐} ^{๖๑} ^{๖๒} ^{๖๓} ^{๖๔} ^{๖๕} ^{๖๖} ^{๖๗} ^{๖๘} ^{๖๙} ^{๗๐} ^{๗๑} ^{๗๒} ^{๗๓} ^{๗๔} ^{๗๕} ^{๗๖} ^{๗๗} ^{๗๘} ^{๗๙} ^{๘๐} ^{๘๑} ^{๘๒} ^{๘๓} ^{๘๔} ^{๘๕} ^{๘๖} ^{๘๗} ^{๘๘} ^{๘๙} ^{๙๐} ^{๙๑} ^{๙๒} ^{๙๓} ^{๙๔} ^{๙๕} ^{๙๖} ^{๙๗} ^{๙๘} ^{๙๙} ^{๑๐๐}
 เคยจนเฝ้าเจ้าทรงชนมายุเกรง ^๑ นมเกรงกลัวในยกไม่ถด
 คุระตอบต่อขอความให้งามหน้า ^๒ ให้เด็ดตาคนเผาะเหวอะเหวอะหยด
 น้อยหรือจะจะให้ไปไหว้ประณต ^๓ มาไว้อย่างกะจำเป็นข้าไท
 นนเอกราชเพราะพระองค์จึงทรงอภัย

ต้องเป็นนัยนัยหน้าเด็ดตาไหล
 คุระออกโหมไปรดปรานประการ ^๑ คุระกลับไพร่หรือจะอยู่พระภุช

๑ พระวาพนไม่เชื่อกับเราดอก ^๑ เขามั่นนอกตนรังไม่พึ่งสอน
 เฝ้ารบจนจนารแก่งแก่งอน ^๒ เจ้าคิดอันขอควาให้ใจ
 ที่จะทำให้คำคิดดังดัง ^๓ ไม่เป็นประเป็นนัยพิณนัย
 แลแล้วพระอนุชาพากันไป ^๔ กัดแกะไรคำตอบให้รอบเรึง

๑ พระบรรลพจนทางยาพิณ ^๑ คุระดูตามองมิ่งกตวียอดเหตัง
 ค้างเข้าห้องทองบรรทมภิรมย์เรึง ^๒ นมเรึงชวนชิตฉันทโน

๑ น่ายนางพอกข้างพุทธคุณ ^๑ ค้างเห็นอีกมาพดบพิลาทอาศัย
 ทูลแดงแจ้งความนางพรหมว้ย ^๒ เหมอนคงโคคาฝรั่งแล้วบังคม

๑ น่ายสุวรรณมาลัยนคตว้ย ^๑ ข้าหวงช่วยคำวให้สาธัม
 ไปรดประทานด้านสัตว์แด่สัตว์ ^๒ เจ้าคารมรู้ทั้งให้ถึงใจ

๑ คุระคอยฟังคร่งนอฝรั่ง ^๑ นนจะคงปงชาว่าโฉม
 นางนกกนกนแสงชิตหัดสาว ^๒ ให้เขาใจทั้งผัวทุกคน

๑ น่ายโหมยงองค์เจงเจงฉันทามร ^๑ บันนิกเรศก็หญิงในดังหลด

ไม่เคยทราบทราบคารยซึ่งตายทณ บังอินช่นโฮจากรรมรางจำเป็น
 ประดาเย้ยเมียนน้อยนร่อยชาติ เป็นอินช่นชาติไม้ออคบกับพบเห็น
 ความเจ็บแสบแทบพาเจ็ดตาคกระเด็น ถ้าใครเป็นเช่นนี้จะว่าจริง
 เมื่อคราวชนกถนณาดังหาจน คว้าเฉียวฉวนเช่นกับขามหาหิงค
 เชื่อการมคมปากเหมยชนทากปดิง เขาว่าจริงเราให้เรวช่าย
 แต่ความในใจจริงก็จริงเขา เนือความเรวมันจึงเสียเขาเบยหงาย
 จะถ่อนนกดบทยบทยให้ถ่อยกถาย พ้อแก่ช่ายหม้อมาคยารชฏ
 จังคักทำคำตอขบประกอบแก้ ให้เป็นแต่ไฟถ่มเหมยชนดุมชอน
 แด้วแขนของภักทวงคักคักระออน

ทรงกษัตริย์ขบประทอนหม้อมณามร ๑

๑ พระอภัยมณีในถ่มช่น แต่เผ่าช่นเขยชิตพิณทงน
 เด่นหาพาหิมเกลนอารมณ รุ่งดงมประคณณจกกระดาน
 ประคณณูคำทาวาง ให้นางรอบ เป็นความคอบตักรักหักประหาร
 นางแดงแค้นแสร้งร่าคำประจาน พระโปรดปรานเขยช่นความให้ตามใจ
 จนเดี๋ยวจรพรพบดังให้หนึ่งถักช่น ประคณณพิณทวเขยชิตพิณมัย
 พุดภาษาฝรั่งรางทีไร เฝ้าชอบได้เขยช่นรักดังพิณพิง ๑
 ๑ ผัวของภักพระอนุชาเวธาค่า ยังรักร่าภักดะหรัคณณมดัง
 นางนึ่งเนบแขนช่ช่อนเผ่าช่นมิง แม้โปรดจริงพระจงทำคำดำว
 ให้ถ่มช่นถักคักให้ราชทงญาคิมคิร จะถ่มทอนมรักให้หมักทนา
 พระเขยช่นความคณณคำให้ร่าภา แด้วครตจวพดะถ่งดะทง
 แตรจกรกรมรช่ดว ทรนราวครวณณถักพณพญิง

พริกเขาเดากมอยุ่ทจรง แต่ไม่ยังยอช้อย่างนางรำภา
ถึงดมบศพิศดานการอนอน ก็ไม่รณหมอนปรางนางซ้ายขวา
พดางอนมวณชวนจิตแนบนิทรา จนเบือวอศักรยัยทุกวนคั่น ฯ

๑ ทน่อนรินทร์ตื่นตมฺทริกดัดหลง เขายูงดาร์พิศไม่รีดชั้น
รักุยาฝรั่งคงจะกอดน ในกองคั่นคักทำคำดารา
ชอบใจนางอย่างไรก็ไม่ขัด เป็นความคักเฝ้าพงศ์พระวงศ์
แถ้วเรียนอ่านทานตบชอบอธนา ไท้ยาพิศบัตินิดเนิ่น ฯ

๑ กรนรุงรวงนางนการำภาสละหริ์ เถาะดาร์ศรีดองพระองค์ททรงเรียน
นาคถวายนางวณเดาหันามนทอย ในเคเคยคักชอบชอบพระทัย
จงตั้งนางเถาแก้อย่าเห่เหิน เป็นคอบแทนทางความตามวิสัย
บอกขุนนางข้างหน้าให้มาเฝ้า เขาไปให้กองทพิศดัดกลับมา ฯ

๑ เถาแก่นมพรอมคักนบแถ้วบริดาร์
ประคองพานเยี่ยงย่างไปข้างหน้า
บอกถนอมกรมวงดังกจจา เถาะคักมาเฝ้าไปให้กองทพิศ ฯ

๑ น่ายมาเฝ้าเทหงดัดอชวบดง เฝ้ารณทองพารเคยณศรวบ
นาคเกณแผนนอยชอยบับบ มาถึงทพิศเถาแถ้วแจ้งกจจา
ให้ดาร์ศรีดองบับแถ้วกลับหิดง มาเวียงวังแจ้งความตามประธา
น่ายพวกพิชงกองทพิศบริดรา มาวณทาทุกของคักนางนงกรรม ฯ

๑ ด่วนดวรวรณมาดาร์ศรีดัด
ให้เคกองชิตใจวิญญาไม่ว่ารณ
ดังเสนอาถกษณพนักงาณ จงอ่านดาร์ตมฺทริกดัดอธนา ฯ

๑ ขาดกษณรบอภิวาทราชดาร์ พดางคักอ่านจะแจ้งแถ้วใจ

ว่าดำรงทรงยศไกรยศไกร

มาอยู่ดังท้าวอาณาจักร

พระบุตรศรีธวัชศรีศกยวงศ์

ชนพงศ์เผ่าทอญชนพทอญ

ไม่พบเนื้อเชือกวงศ์พงศ์ประยูร

ขอเชิญกลับเถยเกิดประเสริฐกว่า

ถ้ารักองค์งให้ยศทงเดียดดาด

ให้ทราบได้ฝ่าพระบาทมาตรง

ได้รู้กรักร่วมอารมณ์เต็มประสงค์

พอดมพงศ์ดมพกศรีศักดิ์ตระกูล

จนต้นชพตงชาติเป็นชาติดม

จึงจำทอญให้เดรัจฉาเรีการ

แม้อยู่ซาเห็นจะฉาวจนร้างฉวน

อย่าก่อการเกินไปจะได้อาย

๑ พยจปศาชาจกตผดงเกิด

นำพระนครทงไท่พระทัยหาย

ดินธมทงดุดตภาพในเียวคาย

นควญยอวังดงคณน

โยถูกเชยเดยหงดมวงศ์ญาติ

เหมยอศิศชาติเกศาแม่อาตม

ดะธมราหว่านแล้วจาบด

อศิศทกตณกตจระชาตราขการ

๑ จึงให้ธามดำรงศรีธวัชธวัช

แจ่งพนางคางมรตพจมาน

ด้วยหมอนฉวนฉวนคตฉวนจจ

ชาวชนพทงบูร์ไม่มดคย

ดมดะบดเดยประเคยวไม่เทยวหง

ทงถมคตคตงเกยให้เกิดขตรง

ฝ่ายฝรังคยคตดมทุกคน

มฉวเคยวเมษเคยวไม่เดยวด

ไม่มบคตวดคตคตฉวนฉวน

จึงมาอยู่ดุดตมทุกคน

ไม่ถงจววงศ์ญาติเป็นชาติกน

เราจตรงตงนรคทหมกใหม่

ฉฉฉจะไปดุดตมทิมานธอรรค

จึงคตเดยเมษถูกไม่ถูกพน

เป็นชาติกนแล้วฉฉฉาเหมยฉฉฉาเคย

๑ พยจปเรชงเคยจกตคตจจจจ

อยู่หาไหนไม่มาพจเรมฉฉฉ

ถูกไม่เคยดุดตมคตฉฉฉา

จะเก็บไว้ให้พองดังกลอง

จะใคร่ร้องไห้รักให้หนักหนา

แล้วอ่านตำราคำคุณของวันดา

เจ้าตั้งกามเนกศน์เวศน์นง

มาถนอมพระมหาดูบริดถก

อย่าห้ามชกหึงงาเป็นบาทหง

กฤษณมรุษยทุกดังทวงจง

เพราะเพื่องพดงดกชงคองถงศร

มิใช่หาหาดจกจะไปทองเทยว

ถงนาเขียวธนบนเกาะเทยวเด้ามว

คิดความพดงม่งเกิดเจ้าธยาเมามว คอชอศรเมือเบ่ต่างกถาดลือ

ชกเรณพธองเราชอเจ้าโค

ความชมเห็นพระพธธ

กถมรธธมวไมกถมว

ยงระกชทวคหริษธ ไก

วาชงผวธวราชธมวฉามว

ผนไมชธมวคชหริธธโฉม

จนเกิดชกฐกรบถงภพโค

กพธระโคเรธราชนางมาธ

แพศยาชวคเราเรว

ไปถมถนงามมธธธธธธ

ธมวศรธธธธธธราชธธธ

ธธธธธธธธธธธธธธ

พระทวธยคชธธธธธธ

ยงธธธธธธธธธธธธ

ธธธธธธธธธธธธธธ

ธธธธธธธธธธธธ

มาตามเกอเรธคไมชอกไปหา

จะให้อาธมพระธธคไปธธธธ

มาโกธราชธธธธธธธธธ

ยงธธธธธธธธธธธธ

ธธธธธธธธธธธธธธ

พระพธม ไชธธธธธธธธ

ธธธธธธธธธธธธธธ

ธธธธธธธธธธธธ

ให้อายธธธธธธธธธธธธ

ธธธธธธธธธธธธ

มิใช่ธธธธธธธธธธธธ

ยงธธธธธธธธธธธธ

ธธธธธธธธธธธธธธ

ธธธธธธธธธธธธ

พมดศรมถกกนถกถบ

ขยาโหนงคองขบจกถบไป

๑ พอดจวบจับจับ ให้เห็นแนม

ยังแฉกแฉกตั้งเขาเรือดให้เด็ดโหด

มันเต็มแถมแนมเห็นหน้าจับไป

ชะกระไรหนอกระหน่อระเวจ

เห็นผัวรักชกตามเอาความหลัง

กระทบกระท่งทบถมจะชนเหง

ทะเลเราเจ้าผัวไม่กลัวเกรง

มันชั่วเขงว่าเราเป็นเหมือนเช่นคว

ชะใดเช็ดเช็ดคณเฑาะเป็นขน

กจะกั้นเดี่ยวจรงจรงชิงผว

มาชางความดำดองให้หมอนมด

เขาเรือดกวของมดกพนราย

แล้วให้อานดำรงค์พระทรงเคช

จะโปรดเกลศอนกุดหรืออัญหยา

แต่เพียงนนักบะเหตอระชา

จะเคศายเสียให้แฉกได้เกิดกข

พนักงานอาเนอความชอกความเวียง

พระมวงเมืองจอนดงกานหาศจวราย

กวยทราบความความนราถักกข

นางจวรรณมาดขงมคาว

เหมือนเคศใหญ่ไรศให้มคยถม

จะคยจมนอกรอชอกอชชาว

ยังมีหน้าชาแฉกขามแฉกคาว

มีว่ากตามางระเวจไม่เกรงกถ

จะกรวดหน้าควาขบไม่พถนคบ

มีขอพบขอเห็นไม่เป็นผว

มดกเคศแฉกแฉกคาว

ใจมดเหมือนหงววาถับหาบ

จวรบแพแถมเมอชขมพภ

ยังตามรบคณเฑาะคองกถกถน

เป็นชาติเคศเคศเรจดังเคศจรงน

เคศนแปดขวอกกนจันทรจวแรง

เวียงจวกรันแฉกคองหงอชชา

ขยามาว่าปราชเปริยพุดเชยบแถม

ถารกคองคองจับขยาเทมแนม

จันถมแฉกแล้วจะชายเมอปลายมอ

เจ้าครองกรจรงเรจเป็นเมอชเคศ

ชกเชกควใหม่ไม่เคศทรอ

พจนานุกรมใจดวงไฟย่อ

เห็นดั่งคนขอโม้ม ใครขาดยั้งแต่

โหมจะชากำแพงตะเวงเด้า

ทองผาภูมิเดาเดากหย้าไม่แยแต่

๓๒๓ ๔๖
จะพาทศรัตนบรรณกถาแปล

เคยเห็นแต่ฉันนี่มกรักหัดดอย

ยังแต่ทอดยาวไปจดป่าไผ่ทางเข้ น้าพระนครหัดเหี่ยวระดงเนาะผอ

๔๖๐๘๒

ตัวละครของคณภางดน้อย

កាំព័កត័រខ័យធរណីធាតុប្រៃ ។

๑. ฝ่ายบุตรพมของดองไฮต

พลอยกำถักรตะเซ่งแซ่เซ้าแก๊ว

ทรงดำริว่าทำนบทางพรวกข้างใน ต้องรีบให้หมอบคโสดกเร่ง

กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น

ИСТОРИКО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ หน้า ๓๖๓

© สงวนลิขสิทธิ์ของนางสาวกนกวรรณ วัฒนศิริกุล

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

[illegible]

ดังที่พบรอยก้นไม่ตรง

ถึงแม้ว่าตามจะมีเพียง ๑๒ แต่ทว่า

จะดูท้ายรายการนี้ให้คนต่อ คงจะคิดเขาไปถึงในวัง

ขอประณามของคำพระทรงยศ ต้องโหดช่วยกำกับเป็นทัพหลวง

มิให้เราเอาไปก็ไม่พอ จวบพริกปากประตูล้าน

อย่าไปช่วยด้วย ให้หมด ให้ดอยคำหญิงตักไม้หนาม

โคเทนท์พลาซาคบเจ้ากนกวรรณ แม่โครมรยชนะภู่จะเตยง

นางสาว ไชยใหญ่ น้อยพุดชยประจบ จะติดตามฝรั่งนั้นตรงเคียง

ยังหอมชื่นรกรกตณุกุหลาบ

แต่เดิมทีนั้นไรจะมีเคย

แต่มาจกมิดึกคิดพิศว่า

ควรรรกจกเป็นตงเสนน

พินิจยังต้องนางกรจางแจ่ม งามแฉล้มชะเหดาะเฉาะฉ้วนเหมาะเหม่ง

อินใดกยมิตของต่อนเหมือนกตอณพดง

ยังเดี่ยวชาวทรวงรักนางอภัย

เคยกายเกษจรบกอดฟุดฟอดกัน

เหมือนอย่างญาติเข้ายอมนมชมขวัญ

กอดขยันทรงพิศพิศกอดเกรง

นับเป็นอะไรในอารมณ์ไคร่สมนึก

ถ้าเชยชันพันศวกตวาระวระ

แต่เมื่องของตองแทมดอมนม

คิ้วมาแซกแรกแรมประเดนมรก

ธวาทชายปลาดบดอณแดอณไร

ว่าพินิจถาดมทำหุยมหุยม

กอดขยันทรงพิศพิศกอดเกรง

ในรักจกคเปรยวณณเฉยโฉน

หอดอณ ในแทนที่ทงตองค ๑

เป็นเหตุให้คิดเข้ามาแต่การเวก
องค์ระยัยคอยรับเมื่อขบขัน
ทั้งต้องของศทรวงพระยาพาหนะ
ขุนนางนกกนกตบทวาร

๑ พวกลังภาฬรังขึ้นทงหลาย
เตียงครกครนคนกันตู่ทงบูร
บ้างว่ามาหน้าเหมื่อนมึงกรว้าย
พระแดงรับกับตบกระทุบทาง
หนอกษัตริย์หัดโรยแกลงไธสง
ถึงทวยวงตงถานอกปรการ

๒ นายประตริ้วาหน่อธรรมา
ไม่ว่าชกไรไธพระนาม

๓ ด้วยทวยนางทวงเขาไปเข้าเห็น
ผู้ดำกรกับกษัตริย์หัดรับ
จำบังคนตมเต้าพระมิตุราช

ได้ทราบความตามประชวรจึงคองมา
๔ ฝ่ายถูกข่าวเจ้าตั้งถาวธิดาราช
จึงทูลถามความไธระยัยคอง

๕ พระเจ้าความตามขุบดแต่เห็นดัง
นางแดงถามความคิดฤทธิไกร
มีไม้ท้าวดาบดั่งกรดกริร

ทหารเอกอาชวรบตงหตบสน
ผูกถึงหัตถ์คองกาดังมามังกร
เรียงระกะมหาเด็กเด็กดัดอน
ผู้ดำกรศทวงมาเข้าธานี ๑

เห็นมากถายกตวัระชบกหตบหิน
คำรวจดห้ามปรามไปตามทาง
เข้าใกล้ถายกตวัระคิดไม้กักขวาง

ให้พาดทางหตคณหตบตณถาน
ไธผู้ทวงตมดกตมกตม
หตคทหารพรหมพวงแฉ้วดั่งความ ๑

นักชยาชยาเยงคองเกรงชาม
ไปแข่งความกับทวยนางทวงใน ๑

แฉ้วทวงแทนคำแจ้งแฉ้วไร
ตั้งมาให้ตมเนื้อความตามกัจจา
ทวงมาตรงศทรวงษคธา

เมื่อพระยาพระเจ้าพทงตองค ๑
นักประหตาคหตาคจิตพิศวง
เกิดคัวของกัชคเรศประเทศไธ ๑

ให้นางพังระแจ้งแฉ้วไร
พระเต้าให้ฤทธิทงกัจจา
ผู้ริตแจ้งจำคำดิกชว

หนึ่งเห็นเหตุของเครื่องทบประคับประคอง ถัดคือหาอายุสืบแปดปี ฯ

๑ นางภาคถูกอุกจะมารักษาพอ จำจะล่อใจบำรุงซึ่งกรุงศรี
จึงเต้เต้งแก้งว่าเหมือนปรานี บุตรพระพมจนาเอาเห็น
แต่ยังไม่ไต่พบประคับประคอง ยังนำกรงด้อยอวยหุ
อย่าปล่อยไปให้ประดมชาวชมพู ให้ห้อยอ้อยเอ๋ย ในวงทตงกา
โปรตประทานฉันจะใครได้เป็นลูก แลจะปลูกฝังรักให้หนักหนา
พดางอ้อพดอพิศพิศพระภักดา นหรือว่าไม่ปรดเกล้ากรงดเบ่งไป
นเห็นคนลากเขาคาคอก จึงเคียดชังตามตามวิสัย
เหมือนหมอมณมนไม่รับพระทัย จึงไม่ไต่ถูกเจ้าเหมือนเราเคย
พระเจ้าโถมโถมฉายด้วยดวงกต ยอประมาทมือเกาะเจ้าเอ๋ย
เมื่อว่าไรไม่ตามฉกรรณเขย เพราะนางเนยมนั่งช้ำชุกดำดำ
อันโอรสศักรพิโรธให้เจ้า โถมเขยจะช่วยรูปอุปถัมภ์
สุดคำครดอณังรูปพิศ ให้เป็นกรรมดังชอนินดา ฯ

๑ นางยันทักไต่ดมอารมณ์นึก จะปราบคณนด้วยเดห์เดห์หา
ดาพระบาทาศวเียงข้าเอ็งมา ห้องสุดาดังนเจ้าชนโน
ชนนงเคียงเคียงประ โถมโถมอุกน้อย พดางค้อยค้อยเด่าแจ้งแก้งใจ
จึงจรงเจียงเคียงวันพระภักใน ขอเจ้าให้กับโอรสศักร
แม้กัณธมพรธมโยกให้แล้ว นะถูกแก้งแก้งใจให้โหดหง
ล่อให้อยูบรทงดองค ได้ดำรงช่วยรักษาวารเรา ฯ

๑ ด้วยสุดาดวงนันทกรุน เห็นเขาคณแบบผิวแก่ตัวเหงา
ค้อยอยู่เกิดเกิดเห็นทุกเย็นเช้า จึงพดอเมมาเหมือนหนึ่งฝนโคกถนอขาย

ดูบุตคนขมนครามหาละอวย ใหรมรวยรตต์คนขอมถมาตย์
 แด่ของหม่อมตมพรประจักษ์ คาคเขินชดเพชรพรายฉายประดาน
 ใต้สร้อยนวมตัวมทรวงดังวาด ทอกรบานพยับเพชรแก้วแก้วแกม
 ข้ามรงก้องวาคูพราวพร้อย ถ้วนเพชรยอขบรู้งเริ่มเจดเหลือนแหลม
 กรรเจียรจระซ้อนได้คอกไม้แซม กรอบหน้าแนมแนวรัตนจรัสเรือง
 แด่ร่ายมนต์คมดูให้ชูโคม งานประโคมเปล่งปลั่งดังดังเหลื่อง
 ใต้เกือกทองรองบาทแฉ้วาศรเขื่อง นางเชื่องเครื่องรุ่มงามตามดัดดา
 ลงจากปรางคนางทพระพลอย ประคองเกยงถนกลดมัยศกธา
 พร้อมด้วยเหล่าเจ้าอริศรกลอย ถัดนามารับปรการทวารวัง
 เห็นพ้องต้องของคฤนทรวงถนมน ประไพทศกรนวดก้องดังข
 กอมนองเมียงเพียรบานทวารรับ เห็นหงษ์เงยเหลื่องใต้เครื่องทรง
 คูมารกนกถวชนดหมัน ถ้วนรัตนกรเเกศนครทรวง
 พระนงงามยามรุดมนองค พัดวงหมันโหมฤทัยตะเทิน
 ชันธารมณกมกรนาคอยคณเฑาะ เข้าไปเฝ้าทูลความยังขามเขิน
 ดยงกษัตริย์ชคดียาให้มาเชิญ เสด็จเดินไปปราสาทราชวัง ฯ
 ๑ ถัดเจ้าครกยณเคื่องเจ้าแดงพิศ วรรณฤทธธศคนชคด้วยมนต์ครดง
 ให้เดี่ยวชาวปลาดาบปลดจณดมชง เห็นเปล่งปลั่งทรวงพร้อมดนม่อมดะไม
 คารวักถักกรูกกรูก ชนาก่นกขปลาดให้หวาดไหว
 มนเฑาะฝรังข้างกระไร มนคัมภีร์ได้ฤณเฑาะให้เดี่ยวรัก
 นหรือระพระบิดาพระอาพ จงเดี่ยวทจวเณเห็นประจักษ์
 พดางนักรภางนาโนพระไตรลักษณ์ พกณัฏฐาทูระองค์ไม่หลงเลย

แล้วชวนพระชนกมาดั้นด้น	ไม่ดูหญิงแก่งเป็นกำดินเตย
ถามว่านางทางไหนยังไม่เคย	จะหลงเคยไปเด็ดดอกช่อขบชอกทาง
นางทูลว่าอย่าได้ทรงพระวิค	วังไม่รักเหมือนชนท่งน้ำรุกชาขวาง
แล้วเหลียวมองว่ากล่าวให้ท่านนาง	เดินนำทางหน่อไทรเข้าในวัง ฯ

๑ พระพันองค์จะเดินค้ำเนินหน้า นางธิดาดังมาเดินตามหลัง
พอกห้ามเห็นแผ่นดินดาวเหล้าชาวจีน นาคอยนังคหน้าคุดดำคร
เห็นธิดาองค์ทรงโฉมประโศมนักรท ยรยาทรเยื้องย่างอย่างไกรสร
คคมกายด้ายดัดคอกขยทอตกกร ธรยอนอ่อนแอของศกทรงดำฮาง
บ้างนกรกอกกอนรรมานกคค คคกรคคองเม้นทำเคินรวาง
บ้างตามหลังนงมยอนทวง ดาวธวักรคคไกรฮาดยแเด
บ้างเยนมหองรองยอกกนคยอากค
งานหมอนหินทอเคาหนอเตียงค้อแ
ทดาวใหญ่ ใจคอนนทอนท เดียดายเกกเม้นชระเงยเงย
พระหนอนพาดบาทเยชงชาเอชงเทยอ

ใคร ^๑ เดีย ^๒ น ^๓ ด ^๔ อ ^๕ ด ^๖ ย ^๗ ไ ^๘ ม่ ^๙ แ ^{๑๐} ด ^{๑๑} ด ^{๑๒}	เข ^๑ า ^๒ ก ^๓ ว ^๔ ก ^๕ เ ^๖ ย ^๗ ว ^๘ ห ^๙ ย ^{๑๐} อ ^{๑๑} ก ^{๑๒} เ ^{๑๓} เ ^{๑๔} ด ^{๑๕} เ ^{๑๖} ด ^{๑๗} เ ^{๑๘} น ^{๑๙}
พ ^๑ ร ^๒ ห ^๓ ี ^๔ ด ^๕ ไ ^๖ ร ^๗ ย ^๘ ห ^๙ ี ^{๑๐} ด ^{๑๑} ด ^{๑๒} ท ^{๑๓} ท ^{๑๔} ห ^{๑๕} ว ^{๑๖}	ด ^๑ ว ^๒ ย ^๓ ก ^๔ ิ ^๕ ด ^๖ เ ^๗ ย ^๘ เ ^๙ ด ^{๑๐} ข ^{๑๑} ย ^{๑๒} า ^{๑๓} ด ^{๑๔} ไ ^{๑๕} ม่ ^{๑๖} พ ^{๑๗} ด ^{๑๘} พ ^{๑๙} ิง
ม ^๑ ัน ^๒ ค ^๓ า ^๔ ม ^๕ ค ^๖ ุ ^๗ พ ^๘ ร ^๙ พ ^{๑๐} ร ^{๑๑} ง ^{๑๒} า ^{๑๓} ซ ^{๑๔} ิง ^{๑๕}	ภ ^๑ า ^๒ ว ^๓ น ^๔ า ^๕ ไ ^๖ ว ^๗ ไ ^๘ ห ^๙ ี ^{๑๐} ม ^{๑๑} ัน ^{๑๒} ก ^{๑๓} น ^{๑๔} ผู้ ^{๑๕} ห ^{๑๖} ย ^{๑๗} ิง
พ ^๑ อ ^๒ ด ^๓ ง ^๔ ป ^๕ ร ^๖ าง ^๗ ค ^๘ น ^๙ าง ^{๑๐} ว ^{๑๑} ณ ^{๑๒} เ ^{๑๓} า ^{๑๔} อ ^{๑๕} ก ^{๑๖} ม ^{๑๗} า ^{๑๘} ร ^{๑๙} บ ^{๒๐}	พ ^๑ ร ^๒ ะ ^๓ ค ^๔ ำ ^๕ บ ^๖ ั ^๗ น ^๘ เ ^๙ น ^{๑๐} อ ^{๑๑} ง ^{๑๒} ค ^{๑๓} ำ ^{๑๔} ซ ^{๑๕} ง ^{๑๖} ด ^{๑๗} ำ ^{๑๘} ร
น ^๑ าง ^๒ เ ^๓ ช ^๔ ญ ^๕ น ^๖ ง ^๗ ค ^๘ ง ^๙ ท ^{๑๐} พ ^{๑๑} ร ^{๑๒} ะ ^{๑๓} ค ^{๑๔} ำ ^{๑๕} ป ^{๑๖} ร ^{๑๗} ท ^{๑๘} น	อ ^๑ ยุ ^๒ น ^๓ อ ^๔ ก ^๕ ม ^๖ ำ ^๗ น ^๘ ห ^๙ มา ^{๑๐} ย ^{๑๑} จ ^{๑๒} ะ ^{๑๓} ด ^{๑๔} ู ^{๑๕} ไ ^{๑๖} ห ^{๑๗} ู ^{๑๘} ท
ร ^๑ เ ^๒ ย ^๓ ก ^๔ ร ^๕ ด ^๖ า ^๗ มา ^๘ ไ ^๙ ก ^{๑๐} ด ^{๑๑} เ ^{๑๒} ห ^{๑๓} ว ^{๑๔} ค ^{๑๕} ำ ^{๑๖} น ^{๑๗}	แ ^๑ ด ^๒ ว ^๓ ค ^๔ ร ^๕ ด ^๖ ิ ^๗ ก ^๘ บ ^๙ พ ^{๑๐} น ^{๑๑} ช ^{๑๒} ง ^{๑๓} ท ^{๑๔} อ ^{๑๕} ง ^{๑๖} ค ^{๑๗} ำ ^{๑๘} ร

หม่อมฉันรักจักใคร่เอาไว้อย่างเดียว แต่เธอดีงให้ตกไปไม่โยก
พระโปรดด้วยช่วยถักได้เล็กหน่อย อย่าทอดปล่อยไปให้พระเมเห็ด
คำสั่งให้พระธิดาผู้ดำดี กุมไว้ที่ในหีองของถักคราว
เมื่อเป็นไรไปก็ตามไม่ห้ามรัก พอลมพัดครดมภูมิถมหม่นธาว
ไต่ต้นวงศ์พงก็พช ให้อัธยาส อยางว่าถาวพระจะเห็นเป็นกระไร ฯ

๑ พระชั้นชอบปลดอบนางว่าอย่างเอก อภิเชกเดี่ยวในหีองให้มของไต่
บอกลให้มาหาพิพิธางใน คุระดอมให้ถกรกรูจักดี ฯ

๑ นางคำนบรับดั่งไปพณนชก แด่ถกรดบอกระพณของทั้งดของศรี
แม่ทอดแถวแถวตาชยาราท ใบแถกหีองในถานไธยา ฯ

๑ พระคำนบรับดั่งทั้งพณนชก ฤทธาณเรชชอนนากชนทกนเา
แถเห็นของศททรงฤทธพระบิศา ในเวรเวาไรกรบดั่งไทม์
แต่พระรูปชบชดดงนคหน้อย พระพิภทธรดวอยเคราทมองดวยคชงม
เชากอชบาทบศรูงศททรงไภก นพททอกระหม่อมมาศรอมครม
จนมารดมาตามดด้วยคความทกช ใมธิดาถักทวศกกระหม่อม

เพราะพระถูกหยกยาดยั้งอาคม ทดชระทมทวไปทั้งโพ้นาย
จึงโปรดให้ไปหาถกมาด้วย จะไคชวยแถไธเฉยให้หาย
แถวกราบทุดมุดคความคความชบาย ชนชชยคชงเด็นหัดมเพลงพด
เขาไม่เท่าดาบมอชคชวระ จึงร่ายพระคาถามหากาจิต
มีคำจคายคถายมนคคชชระงัด จะรบรคเว้งรกษาล่าชด
แต่คชเขาเจ้าคาวาทำยาหยก อยาให้ถกของคชกรเว้งหัดกน
จงโปรดให้ไครทษาเวถาน อยาให้มณชชทญิงเขาดงชงค ฯ

๑ พระอภัยใจเต็มค้อมเหมือนบ้า เชอหมายว่าเชอไม่ถูกพระลูกหลง
 ดำรงดวงตาทางว่าเจ้าเงาะ ใจจง เขายองพลอยเห็นว่าเป็นจริง
 นางสุวรรณมาลีทอดอนขี้ง
 ฝนเขาจึงถามตาของยาหญิง
 พระลูกน้อยพลอยแหม่งแกล้งประวิง คราวหนึ่งเดี๋ยวหน้าอย่าพูดไป
 ชื่นโฉมยงของศักระเวงวันดาราช กษัตริย์ชาติเรของกาภาษาได้
 เขารักเจ้าเท่ากับบุตรสุดชาติ จนน้องให้พระชิตาดี
 ให้อยู่จงฝังปลูกเหมือนลูกเตา เชอเจ้าควรพรอกลบคิด
 แต่พยายามเห็นว่าเป็นค เขามามีครองทั้งต้องคน
 อนงค์ตรทอนอันเด็กหมื่นแสน ไม่นั่นเหมือนหญิงสาวดังทอด
 ทงสาวแก่แม่หมายเหมือนกันไกรณ เขารอปรนนิบัติกักดา
 ถึงผัวทุกขปลูกปลอมนิดหนึ่ง มีแต่สุดตัวดีเดชะ
 ไม่คบเขาชาววงเมืองดงอว ทอนให้ไปหาเชอคากกระเด็น
 เจ้าได้นางอย่างนั้นเชอ คราวนั้นปลูกอัยคอบดาเห็น
 ให้ท้ายห่วงทรวงร้อนจะมอดเป็น จงขอเป็นเชอช้วนางวันตา ๑

๒ สุดด้ากรวิเศษจิตคิดยังเกศ น้ำพระเนตรพรายทองซ้ายขวา
 ทงของน้อยพลอยอะอนกอนาคา แกล้งด้ากรขำรำไโร
 โอ้พระคุณทูลกระหม่อมจอมมุนย์ ละครพุทเธยเดี่ยวหรือมาถือโดย
 จะชวางรักดีทาทนประการใด เจ้าก็ไม่ควรตัวถ่วงพระองค์
 พระเกิดเกล้าเจ้าพระคุณการุญเคย ลูกจะเลี้ยงที่ไหนได้เจ้าโหดทอง
 เป็นเวรมาทันอุณนัง จึงได้ทรงคิดเห็นเป็นเรนหน
 ถูกเกิดมาอาวพิชัยภาคย์ พบแต่ยากดังชวาจะอาธัญ

ให้เปลื้องใจไว้วงศ์ทองพสุพรรณ
 จงอุตสาห์ตามเฝ้ามาแทนช้อย
 กรณวาปะพระบิดาตั้งชาย
 จะอยู่เคียงเปลื้องเปล้าทุกเช้า
 แม่เจ็บไร ใครเล่าจะเอาบา
 ใจใจถูกผูกพันจนสิ้นเห็น
 จงถอยบวรกรวดนาไปตามเคย
 มาทงบุญทอดกระหม่อมจอนกษัตริย์
 เสด็จวันพระจะบาริแห่งองค์
 ก็พ่ายอุกฤษฏ์กรรมาภิ
 ทุกถิ่นฐานบ้านเมืองจะเลื่องด้อย
 ชึ่งชดโงะฮูไปตลอดจะบอกฝั่ง
 ครบผลุชชายมัทธมาบช
 เป็นอนชชาติชาคน ไม่นค
 แม่แม่ตายหมายจิตเป็นธิดา
 จะพงบุญทอดกระหม่อม ให้พร้อมญาติ
 จะพงบาพมาตุรงค์พระวงศ์งาน
 จะพงบุญพยาพระอาเถา
 กระหม่อมหมักจะดาวัดชาพรต
 ๑ พระพงคาราธกรธักบาง
 ด้กประเดี้ยวเดี้ยวมนคคดบนศาธ
 ดุจจะฉนวนหนาไปหาใคร
 จะกายร้อยพันภรรมาตาโหด
 ก็ทกรใจให้ส่งดาวพระมารดา
 เห็นแคนาในทะเลกับเงา
 มารักษารณไม่มเอย
 มีโคฉนวนจวอดิกเลยออกเขย
 ไม่มเอยฉนมพระคุณกรรนา
 ด้กบรคคยวระพระคำดนา
 กตเป็นน้าพรจฉายเมฆาถายมอ
 ด้กประเดิรคกรว ไม่ชาคหรือ
 คนเศียวถด้องน่ายนถายจริง
 หม่อมฉนพมเริกรกคหญ
 คตขมขมยถวญหม่อมเห็นมา
 จะไปอยู่ปรนนิบตแม่จนา
 เศียวมาเลฉนถอยพดอยรำคาญ
 ก็คคชาคญาคตวงศพงศัดาน
 ก็เกณการคตคตไม่เลอคงด
 ก็มาเชวริคเมยไปเลอหมค
 เป็นคตบธชชวิมทิมพานค ว
 คคคณามัจฉานาฉงดาว
 ริอฉนราญฉนฉนฉนไอธ

ชนจะใคร่ไปบวชชดนมลูก
 หนึ่งผู้ศรัทธาครองทงคองอด
 ขยันทูมานมเอนมเตรของยศ
 ดองชิมรดลูกโรงมั่งเป็นไร
 ขวบจริงยิ่งกว่ากนกของแจ
 จะหาทางอย่างนันทาไหน
 เชมรดาวชาวละครทงมอญไทย
 พอกได้ดองแด่งพระแก้วตา
 ทรบดชมกไม่รักผัว
 เพราะเช็ดตวงว่าไม่ขาดคนปรารธนา
 บ้างตงดอชยศไม่ตดตา
 บ้างดูหน้าบางบางแต่กางเพชร
 บ้างเรแต่เงงอนไม่ชอชเหวหา
 บ้างจักจั่นจ้วงจวบจิงหอดาบเรด
 มเเมยเคียวเคียวจิงหาทงมต
 เป็นเจ้าเวรราชการดำราญรมย์
 พอนกโคเมทนต์เพิกหน้า
 ทงของเจ้าวรวัดมทนต์
 ดอนทวงทตเหลือไม่บอมน
 เรวมักคิมในนักษัตรชอกจาง
 ถงยามรอนผอนสับายให้หายรอน
 ยามทงวอนเอนเอนกายให้หายหนาว
 ชนหญิงชอหม่นมดในเตนควง
 ไม่ดีราชดองดำจางจริง
 เจ้าไม่เคยเลบพอนคยเกา
 คนแก่เฒ่าไม่เรอบบอญหญิง
 โสรตพองนงองไม่ทวงทง
 พระทงให้ทงชยของคตเคยง

๑ ฝ่ายชองนางพญมอญรมนาก
 ชมสปากหนอนาถดาดแดง
 ไม่รากกรกญหญิงจริงจริงเคยง
 จิงเคตเคยงไม่ถูกมนตหุยกยา
 ไม่เทามคจริงแม่หญิงคบ
 เห็นจะกตมเคยงมมเคตคภา
 เชาเคยงมดของคตคตใหม่ควา
 ทนชยทงหนวักจะการตงตาตง
 ถาจะให้ไปทงกมดองเกา
 ชงไม่ทาเคยงให้เคยง
 นางเลอบพองนทกนคตชง
 ชนคตชงคตชงชงคตชง

๒ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีเอน
 ดุดงค์มดเคยงมมเคยงคตชง

นางฉวนเพนเกาเกรียงมาเทียบฉววย ไม่ดบាយพระทัยไม่เดว

เราชอบเคยนั่งเล่นแต่ไม่เคย ถึงเคยนั่งภาวนาไป ๆ

๑ นางเห็นพวงดังของพอสัก กอดพระหัตถ์เจ้าจากเบญทกขนิณ

เข้าบงกชพนพาราฟโร หรือตรักไฮตรของคำท้าวเพงขาว

หรรษาแต่งตัวดีงามน่ารักเรื่อง มาจากเมืองฟ้าทองถึงเมืองต่ำ

ด้วยเหตุนี้จึงได้มีคำสั่งจากศาลว่า พระพิทนางหนักหนาไม่มาตาม

๒๕๖๓

กรมศิลปากร

© PT. YAYASAN PENERBITAN BUKU BANGSA

[illegible]

พระบรมวงศานุวงศ์และพระบรมวงศานุวงศ์

[illegible]

地址：上海南京路100号
 电话：21111111

(Faint circular stamp from the National Library of Thailand is visible over the page.)

พระเครื่องคอกขุนศรีนครนึ่งทองแดง

๑ นางฉานาเมศพรพิทักษ์

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840.

กระทรวงมหาดไทย
กรมการปกครอง

ดียวเพื่อเอามาทำจตุรพักตรพิมาน
นางทวดจตุรพักตรพิมาน

ยังต้องหมั่นทวนทวนในอาภรณ์ระดม ดัดดัดกรรณอารมณ์มจร

โดยนายเหอเจียงตง โดมซอก! รมต. สืบสวนทางไมทงกาย ๑

๑ พระเชษฐาพี่นางคำดำรงนง ดูหน้าทองแดงแปลตาไม่เท่าหาญ

มีเมยเคตามชาวกัณแดวดันทุกธ อยู่ไหนไหนไต่เป็นธุระตักตักมาน
แดวดมของศกัณธเดยวพุดเกยวพาน ดำนกระดานแล้วหนาจำนางรำภาฯ

๑ ถัดดำกรรอนร่มให้กลุ่มอก เหมือนมาคกกกต่างทะเลเด่นหา
กะพองพมไต่พองมาถงฮา ซากัพามุกรักรักระโอง
โอ้เหมือนอย่างช่วงเกอเทเพอเนบยต เราเพนยคแต่ตจนตั้นโอง
เหมือนตัวเราเดาจะถูกรู้มุกโร เพราะญาติโยงยัวเข้าให้เข้าของ
ขเกยพองพมมารำคาญจิต ขวามนคักตักไม่เท่ายังเกว้าหมอง
บังคมตามาถึงหาดนปราชิตทอง เทยวเคมของหาไม้อาฮัยแดฯ

๑ ฉาบดูตามารับขวัญชัย ดังกรรอนทั้งความคามกระแด
เห็นโศกักตักยพเพอเนบยชอนนช ติงขระของเกอเทตฤทธในตักตัก
ยมนะโมในหน้าตมะบาป คงขยารามนอแล้วไม่เคลดณว
ท่าแกดงเคนเมเนพมเหมือนตามง เจ้ากขตคยุดไวว่าไกรยณ
แล้วเบ้ามนคักตักประธิตระประธาท เดยวถองทประตัพททไมระตณ
พตางทำเป็นเห็นพางว่ากถางคณ พระมายนชยไยไม่ไดยา

ใหชยหองตองรงไมนงนง คิตตมูญงอยุทไทมหรือไปหา
เทยวเรอเนแแต่ทักคำไม้อาธา แล้วขวงมาเข้าหองอยุตองคน
หับทวารบานไวเดยให้แนน แดวชนแทนตังเกศตเหตุคน
ถัดดำกรรอนจคคตวยฤทธมนค ทงมคตจคชกให้รักนาง
นกกอมกรนุณณเดยวเดยวแต่ยง พระพิทศมแดงคูกาตังนาผาง
ดมคความรุครุตชนคักกอนปาง ให้รักนางบตรีดาล้วน
พินิจชมคมชาตามนุษย์ ขวงมถักตักนอยางนางถาวรค

กระดังหงตงกระดุก โห่ผูกพัน
ประหลาดจริงยิ่งคดียกนถนาว
เมื่อพลบค่ำยาระวังเผ่าผองด้อย
นางรทผองเขาต่งดี
จะเชื่อนแะแกเผดให้เช่คงอน

จนดึกดณณณพทงอนงอ
เป็นอมว่าวชาวเขาหนอเจ้าหนอ
โยไมพอยกเจ้าหรือหาพอน
นึกวอยแฉะเหมยเมกเดมดกศร
ทักมคณบงเหมาแฉะพาท ฯ

๑ พระบิตรงค์ทรงศึกกตโหดกรง
แต่หิวคาวาว่าเป็นกต
แล้วกพระจะได้ตาให้ตาหัด
ยังเจ็บชอกฟกธาตุน่าทวาม

จึงตงนงคณคณคณคณ
ประเทยอนจะให้ตงพุดกตความ
ถารหลจวณจวนทำพยามพยาม
อยยงนถามเดยมด้อยไม่พอใจ ฯ

๑ ดุดดากรรมอนแถมแถม
ไม่ด้อยโทษโกรธคณชอบชอบ
อนคณเจ้าเยวมาดยประทานพ
อย่าควรคณปดกเปลดองคณระคาย

ทแลดงดงระโคตคณจะมชกให้
ครวคครวคณคณคณคณคณ
ให้เป็นทวคณคณคณคณคณ
นงนงนงนงนงนงนงนงนงนง

แล้วเชนแฉะแฉะนงนงนงนง
อะไรเดาเผ่ากวนทำยอนย
กระหม่อมณณณคณคณคณคณ
ชณคณคณคณคณคณคณคณคณ

นงนงนงนงนงนงนงนงนง
นงนงนงนงนงนงนงนงนง
อย่ามาคณคณคณคณคณคณ
คณคณคณคณคณคณคณคณ

๑ พระแถมแถมแถมแถม
เจ้าเป็นนงนงนงนงนงนง

พระนาคเจ้าเปด้าเปด้าแม่เจ้าเอ๋ย
ไมยคณคณคณคณคณคณคณ

ประเวณพนของกัศยงอุบ แด้วกอกคูปกันเป็นโรไม่ได้ทรอ
 ถ้วนคองพนเจ้าชุกตแยงคณอ ถไม่ถอโทษเห็นจาเป็นพอง
 ซึ่งวาทยอกชอกเจบจะเก็บ โกรช พอโทษเกิดจะเจ้าชยาเจ้าหมอง
 พดางอุบกายด้ายธมรกรตรกของ นอกเกิดนึ่งที่จะกอดมณอนมอด
 ประคองอุณจุมพิศเรยริคโถม เดิมประโถมอุบคองรองธงวณ
 นางผดกพอกทอกเดมเบอนกระบวน แดงทอกวณแกเผกให้เซตมช
 แด้ววาเบอเทอชทเบนพนของ มาตคองเหมอนเชนโรดอยุหรือ
 เหมอนพระพนมของคองยุดมช คอยมของเชอตุจระพระกคค
 นางเจ้าวณชมนคัระมาทง ถกนชัยทงนของจะยบชปยศ
 พระบมรายหมายจะมถองธมวธ แด้วจะปอกปองปอดระไป
 นองกรอยุดมวณกอกอ ในคองคตคางไปตงโหม
 นามมนามตามตจนทากวนใจ พองจะไดคความชามมอดปดามช ๑
 ๑ พระวาเจ้าเดวคณชวมตพกช เหมอนนของรกรวณกรรภพนหรือ
 ชชเดอเดอชยาบคให้พคกรอ นนเดอชเทอวธมผวเมย
 จะคองเคด้าเผกคคณมมคณอ จงเชอชวยชนุกตชยาสูญเดย
 พดางรยบทบเพด้าเจ้าเคด้าเคดย ชะดมเชยอุบคองประคอง โถม ๑
 ๒ ดุดาตมแททอกแเดวทคตคค นทชรกนของพนททกค โหม
 ชมเหมนเชนรทากุโถม แด้วเด้าโถมอุบคด้าให้ชามช
 ด้าชะพระกคชเบนญาช มายวนอยุงทยาบไมบาปหรือ
 แมรกรจรงทงเมองให้เดอชถย เชยูนาคชเพคผรงเมองคองกา
 ทนงเดยเทอชองเกรองพคชปคเดย จมเมยจะไดชากพระค่างนา

ด้วยรวดเร็วเปลวไฟประดัยวาศ เหมือนชนปากนกหิน ได้ดินทุ
พอดนดับดับโลกไฟพร เดี่ยวพบพุ่มพุ่มตมตม
ทางตะเคิงเชิงมภิรมย์น ชันร้งชันหรือจะเปรียบประเทยบดง
นางเมยยวณวเยาเฝ้าเกดากดง จนเห็นขยจรงเกิดมหลยบระงับไป ฯ

๑ ชันร้งร้าวคราวอุคตดำครคต ด้วยกาดังใดกยเป็นกย
ถึงนถักขฤชรงคทงทงใคร เขาเคยงโกดใดกยแฉวมพ
พอแจ่มแจ่มแดงดั่งจ้าวร้ง กับจ้งหวัดฟากฟ้าเวหาท
หนอกษศรยหัดไวยอยไพชยนต์ บรรทมบนแท่นทองทรงทอง
ครนร้งกนกกราพณพระพ ดยด้นทอมนคมาดมทอง
คยชยตดตดตช่นพระชงคอง มาดอช้งร้งทกคราแฉวคตาโค
ถึงห้องทตางอนกรมณณ ถานวอยไดยาดม่อนนถ
คยพงตียงเมยงมอชเรทงเพ เป็นทอยโหลแฉวปลกเคแฉวมา
มอชเมนเห็นเปลดงกรมทงชอ ไดเคอช้งมเพรพระเชษฐา
กอดคหึงอิงแอบแนบนทรา คตช่นาคคจโคระไรโดย
ตดงคคตคทพระพเจ้า มาทงเขาชชงช่าแฉวกรมชย
จนร้งแจ่มแจ่มด้ายยงกายเกย ไม่เห็นเดยวว่าจะเบงถึงเชน
เจ้าปลุกช่นบรรทมมบรรจกรณ ดุดดำครร้งกนบคต
ดวยแรกคณณนฮารมณ ไคดมประค ดงจากทแท่นทงคตช่นองนชย
ทรดพระองคตงนงกช้งเวช น้าพระเนตรหยตไหยะดงแฉวณชย
พมคพลงกรมเพรแฉวพลชย เหมือนตายนช่นองชยไม่เคยเป็น
อปริตจคใจให้โหลเจอน ชยูกชชนเพมพมเหมือนมณเห็น

แฉ้ววรดักบับอนชาวฉวฉะน
พลางดั้ยมกถนถกต หิรชของ
ประโดมตบจุบจอมถนอมพกตร
๑ อุนชาว่าพระพหมเถดจะ
เรารับชอกนอกห้องทงตองคน

๑ นางตุ้ฉาดทงเห่นคองหาย
ตกมานังซางเคองเมยงมมอย
เห่นอนณพนทณถกตอชวาท เหตอประทาดแฉ้ววรายกตายเป็นทญิง
พอเห่นนางวางนอชองประวัง พระคณิงนงพนาค้ายกตเกรง
รูปกงามนามกเพวระนอเถาะแฉ้ว
คณิงคองเหยงพระจันทรมมอชวาท ซากอองเถดแฉ้วแฉ้วแฉ้วแฉ้วมม ๑

๑ พนอชกษครยทอไชยเห่นเหตอทอด
แค้นฝรังซางไม้อายทำพรายพรม
นถคาทอชอแฉ้วชอมแฉ้วคย
ชะเรนนมมคจะกรตนอช
จะนังคยอชกแฉ้วนังแฉ้วคย
เหตอเคบชานา ใจอาดยตา

๑ พนอชกษครยคองคองเวงฉวนฉวราช คณิงได้ยาดนเรยักทามแฉ้วปราชัย
ให้แฉ้วอองคองคองคองคองคอง ใจ พระทิดไธยกษรากับมมมมมม

ไมเท่านังนงหายเหตอคายนก
กอดพระนอชองแนบประทาบเวดบคก
เหม่นเคยกรตกรตกรตกรตกรตกรต ๑
ชนอชุนะคตเห่นไมเป็นผล
ซางพระชนมคองจะคองคอง ๑
เชอนนงชางคณิงแฉ้วคองคองคอง
แฉ้ววรายนอชองพระพเรศคอง
เหตอประทาดแฉ้ววรายกตายเป็นทญิง
พระคณิงนงพนาค้ายกตเกรง
คณิงคองเหยงพระจันทรมมอชวาท ซากอองเถดแฉ้วแฉ้วแฉ้วแฉ้วมม ๑

๑ พนอชกษครยคองคองเวงฉวนฉวราช คณิงได้ยาดนเรยักทามแฉ้วปราชัย
ให้แฉ้วอองคองคองคองคองคอง ใจ พระทิดไธยกษรากับมมมมมม

จ่านาคเด็กอยู่ประคองอก จึงไปบอกไพร่นายทั้งซ้ายขวา
พระจะกลับไปที่ประทับที่พลับพลา ได้ปลั่งอยม้ายปลั่งยถึงหัวงัดบาย ฯ

๑ นางฉเวแวงเกรงไม่กลับกำชับสั่ง คั้นมาฉงนระย้าไปให้ดูญหาย
แล้วเหยียดหลังตั้งตัวเจ้ารวนนาย ช่วยถวายพระทอดทรงองค์ไอรัด
บอกสาวสาวเหล่าธำรงนางน้อยนัย ให้มาคอยตามหลังไปทั้งหมก
หน่อกล้วยหัดไร่ฤทัยระทด น้อมประณตตามาราดาดาน ฯ

๑ ขำหัดวงคามหลอมนทางกำพรวณ

ทอดดูบรรณกันแสงพระสุริยดาน
แต่จมาหน้าประตูอุทการ เห็นทหารหิวโหยโรยกำดั่ง
จึงขับเหล่าสาวไร่ไปเกิดนะ แล้วคงจะพบกันอีกวันหนึ่ง
แล้วบอกกล่าวต่อให้นายไพร่พล ขนทรงนางดังหิ้วไปพลับพลา ฯ

๘
ตอนที ๘๑

นางสุวรรณมาลทรงหนานอม

๑ ส่วนสุวรรณมาลศรีดมร ถัดจากครกตกคดอยหองคยหา
แต่ราครมได้ฉายพ่ายนาคา อยุ่พดบพดาริมทงจรงเซา
นงระแงแถดะดงราพทศ หรือไปคิตปมเชือกคามเทือกเถา

หรือพระจะแกดงพรากไปจากเรา ยังกิตเค้าเดี่ยไจาดยแถ
ไม่แถงขงคดรงเดี่ยให้เดเยี่ยม ความแถงปมเบณเฐาตมถ
นคกตนาชาพระคณโททอนท เหมอนอยุดคยาดนซึ่งวญญา ฯ

๒ พอยทอดบเห็นทิด (ชม) ีกลทพ นางเลียบดกเชยเซงธหา
ไม่เห็นหนจนกมารักดานเรา บพดบพดกรากนบงคมคด
แถงทุดความคามาเราไปมโตถ พระทพทพทงทงหมอนน
ไปดมดอยกบอถาดอน แถงราพทงเด้นให้ทาเดหกล ฯ

๓ มเหตัทรวงเดี่ยชางนาง นานะพรพรางพรายพรอยคดงผอยผน
ชรชยั้งมมชดงมมต เหมอนผุกคนชงไวทในกรง
ไธฉาพเกลาเจ้าประคนชงเมยเฮย กระไวเดยพมเมยเห็นเทดอถง
ให้พดอยทุดชดกเถาทงเผ่าพง ทงเดยอชคไศศวรายเพาเรฉนธา
ทนมคตมอไม่ทลชเหลือ เห็นฉนเชอตุยงกเผ่าพงศา
แม้นทรวงดวจกคดยชิตา จะถนยาพิษให้บรจยดาญ
อยุ่เบคนทนชายนนหลายอยาง อระพางเพยระบมคยคมชวาน
ยงคิตคณแม้นกายจะวายปราณ คาโบราณว่าเขาชอให้ถชวา

ประโคนซึ่งถอยหลังเขตรอน เคียงตะกอนสะพานทุ่งมากรุงไกร ฯ

๑ ฝ่ายฝั่งตีกาบนหน้า เห็น โยชงทิวปดิดใจ

เป็นทศกัณฐ์ของมฤตของชัย พวงนายไพร่นพรมบ้อมเดมา

ปิตุบุตรบุรคดงรบ เกรียมอยู่ครบนครนพเรของบิณผา

กษัตริย์หนุ่มห่มวศเทวตรจตุรา ให้เขามารบก่อนแจ้งรอนราญ ฯ

๑ ฝ่ายทัพพระมหาดงทบ้อม ตะพร่งพรอมซ้ายขวาโยชหาญ

หยุดรถทรงครงพดบิณผาปรกฏร ดังกมารหันอกษัตริย์หัดไช

พ้อเคยเข้าเฝ้าองค์พระทรงพิชิต ชวยทูลกิจจาแจ้งแถลงไข

จะขอเข้าเฝ้าพระภูวนายก แหม่นให้พบองค์จะส่งคราม ฯ

๑ กุมารดำชอว์บักภิวาห์ ดงจตุรารกเด็คไม่เช็ดคราม

บอกฝั่งฝั่งประตุดังรศกาน ไม่ทามปรามเบ็ดให้เขาในวง

ตรงชนบนมนเทียรทูลดง ให้ทราบต้องยกขัตติยามเนตความหลัง

ไม่ให้เฝ้ากราบนกัมพิง จะรบทั้งประตู่เขามร

พระอภัยโหดทองทรงพระธรรมา ไม้รบกับนเกเรมเห็ด

ให้ตอกรเราเข้าสู้คู่ที่ ไหนจะเข้ามามีได้ในประตู่ ฯ

๑ นางละเวงเกรงศึกกษัตริย์ จะขอชิงชัยให้ตอ

คิดมอญปรนภคคัมภีร์ครุ จะดงสู้ศึกกรกให้หักทบ

ชอกรับหน้าพาดไปขอเดนม ชิงเห็นใจจะหมองคองดง

แต่ดงเด็กร้างแดงดำเขามารบ จะใคร่พบภูวไนยจงไปรบ

แม่จะรักครของสัจยจกคเภา มีโปรดเกล้าอย่างยงคณกอน

จะตามไปให้เห็นกายนางนายทัพ ได้นกกับดงของหูกกับตา

หรือว่าพระจะไม่ไปอย่างไรเล่า พลังหยิกเพดาเข้ามาคนตึงคาตา

พระโขนงชนนีสณตามจินดา ไปดีพากันไปตบให้พชการ ฯ

๑ นางวิบูลย์ บังคมประพนธ์ม
ข้าหลวงเขตเจ้ากรมมามาน
แถวภมาธของคตังหมากดิน

มุนกระหมัดทวดเตาเป็นเงาใจ บั๊กนั ไปรังกระจางคับประคณพดอย
ทรงภวาคาเมืองเรองจางอ กาคะเมียดเพรทรวงหมอดนทงหอย

ผดุงของทรงนางเสียดยางน้อย แลผดุงของถึงวาดประดานทรง
เจดนมของมืองพกดราหัดนพร

กระทรวงมหาดไทย
กรมการปกครอง
กองทะเบียนราษฎร
จังหวัด...

แต่อย่างของนายนงศกรทรงยศ ฯ

© บริษัทบอยเบียงเฮงแถมแถมแถม จำกัด

นางเบญจมาภรณ์ กิ่งทอง **ทรงเครื่องยศอย่างฝรั่งเจ้าตาก**

สวนเทร่ของตาดังกับวันอาทิตย์ ตามจิตตึกวาทพระค่างนา

ความเรียงของเกรียงไกรเกี่ยวกับประติมากรรม พระนางอาถรรพณ์ดักใจโดยอดเพชร

ทรงรับปากว่าคิดสร้างถนนพหลโยธิน พระองค์เห็นคุณอันยิ่งใหญ่แล้ว

กระษัตริย์องค์กตคนกิดเมืก แล้วแต่ค้ำพำนางจากปรางค์ทอง

พจนานุกรมไทยแปลจากภาษาอังกฤษ

คณบดีฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หลังรักขานางฉันทาว่าไม่ฟัง
คนแก่เฒ่าเงี้ยวอดทำยอขัดแอด
เขาไม่นาตบารวณาย่ามากอน
น้อยหรือนั่งทำให้พิโรชวณ
ถูกฝ่าแผ่ของเจ้าจงเฝ้าตั้งวณ
เจ้ากระบวนเดินเหิดขจนเบือฟัง ฯ

๑. ส่วนลูกสาวเจ้าตั้งทาสยกมาขวาง ชีระนางโหมงามล้มควมหลัง
แก่งได้เห็นว่าเด็กนาเกลียดชัง ชาติฝรั่งแต่เจ้าเขาเจ้าถือ
วาคบขี้เหวแก่งมาผัว อันความชั่วคบคิดมิตหรือ
มาเดยมตามปามไปตั้งไฟชื้อ แต่กลอนลือว่าเป็นพิศุระโก
ประเศยวณตแตกแหตแตกกระ เขาโมะระดลยกระบอกให้
พระคคชาคก่าตนาโมะอาตย์ อย่างว่าไรด้วยอันกระบอยวอน ฯ

๓ นางพญางานต์ยังเลื้อยเลื้อย ความเจ็บแทบถึงกระดูก
นอยพรอเสียงเปรี๊ยะแปร้นนอยนอย ถัดมาคือขอตรึงอุ้งเรือน
พระพจนเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมาด งามแต่ปลายท่อนหางตาเต็ม
มายนตคเค้งงั่งเต้งเก้ง เห็นอย่างเงื่อนมุกแกว่งออกไป
วาเดิมทพศวบนณวรก ไม่รู้คนหาว่าคนไหน

พระชนนีกษัตริย์ให้ไว้ใน	ข้ามิได้คิดจะครุบเข้างูบจับ
แต่รู้ราวข่าวแต่จนแต่เฒ่า	ไม่เหมือนเจ้าองค์เอกอภัยเสกติด
ได้คนสมนตเข้ตงเพียพิ	จนจนดัดดัดเพียพิว่าเข้เข้
แต่ก่อนไวไม่หลงก็ทรงโปรด	ไม่พิไรเร้ะร้างระทางเข้
เหตุเพราะมั่งพระจึงได้ละเมิน	ถึงกาเกินก็ไม่ว่าเข้เข้

มาแต่ต้นเต็มเต็มความตามพระ โอบุญ

นางศรไปตประยองประดิษฐานมฤตพน

แด่กระต่ายวาครูปเป็นบิ
 ด้ชอกโรงโง่งครมเป็นทมทก
 วัชยภาษามาดีเคียวเพดง
 แด่เพงพแถมทนายชานอง
 เหมอนใหม่ยอมปลดมเงินเบญจพรรณ จังคองพณเฒตงบารุงบารอง
 ชมเหงเขาเจ้ารองจ้องหองเหม
 ไม่เจียมกายชวยเหมชมทาทะมเ
 มีเกรงพระชะ ไปจับมาดับเชือก
 ด้กวดคายกระหนามมาหักคอ
 ๑ นางวันเตาเจ้าเหมมเ
 ๑ ชนชวยชอกกระเจาถวนเหมมารเหมง
 เพราะปากกถาวาวยว ไมถวเ
 ๑ พระชะเรียดเคียดเหยเคียดกรียด
 ๑ ยายถวชวาลังกาไมถวช
 ๑ ด้กหนอยหนงถวพาถวชวช
 ๑ ถกคชยจว ไกรเรียดเขาเคียดเนอ
 ๑ ไปเช้นคพุกเรณกับบิครัด
 ๑ ไกรคณเคียดชวใหม่ให้เคียด
 ๑ ชะตถถาวเจาถกทกทกเทอ
 ๑ มีคณเรอหรือจชามมาคณทวง
 ๑ ประทามโทษไปรดปรานถัดถ่านถัด

๑ ชนชวยชอกกระเจาถวนเหมมารเหมง
 เพราะปากกถาวาวยว ไมถวเ
 ๑ พระชะเรียดเคียดเหยเคียดกรียด
 ๑ ยายถวชวาลังกาไมถวช
 ๑ ด้กหนอยหนงถวพาถวชวช
 ๑ ถกคชยจว ไกรเรียดเขาเคียดเนอ
 ๑ ไปเช้นคพุกเรณกับบิครัด
 ๑ ไกรคณเคียดชวใหม่ให้เคียด
 ๑ ชะตถถาวเจาถกทกทกเทอ
 ๑ มีคณเรอหรือจชามมาคณทวง
 ๑ ประทามโทษไปรดปรานถัดถ่านถัด

๑ ชนชวยชอกกระเจาถวนเหมมารเหมง
 เพราะปากกถาวาวยว ไมถวเ
 ๑ พระชะเรียดเคียดเหยเคียดกรียด
 ๑ ยายถวชวาลังกาไมถวช
 ๑ ด้กหนอยหนงถวพาถวชวช
 ๑ ถกคชยจว ไกรเรียดเขาเคียดเนอ
 ๑ ไปเช้นคพุกเรณกับบิครัด
 ๑ ไกรคณเคียดชวใหม่ให้เคียด
 ๑ ชะตถถาวเจาถกทกทกเทอ
 ๑ มีคณเรอหรือจชามมาคณทวง
 ๑ ประทามโทษไปรดปรานถัดถ่านถัด

อินชอพอพชายคายแต่เดิม

จากเรือนเหตผลแต่คนมี

แค้นแต่กลัวในมึงไม่แค้น

เชือดทศแทนถักทอปลีหรือ

ชี้แค้นกลดคนเราออกแต่ดื้อ

ไม่พม้วยกุดชกกระชืดระเวง

แต่จ้ได้ถ้าว้าพระทุตถะหม่อมแก้ว

ไม่เลี้ยงแล้วให้เมียน้อยพดอยซ่มเหง

เพราะให้ท้ายหมายไฉจ้งไม่เกรง

ชืดระเวงมันจจะพองกับบั้งนักร

มีเมตตาส่าเมียบ่บให้ม้วย

แต่ขอช่วยเดิรมรณาปว่าปรัก

เดียดแรงของรชนบาทาตามภักดี พระหม่อมหนักโลกเทียงชยาชียงเฮนฯ

๑ พระอภัยโทษของท้าวพระอรุณ

ทวยทศอรุณแล้วหรือเจ้าไม่กราบเอน

เมษตะกนชอกเปรียงอันเดียดคน

เดียดคนแบบบ่อนทนามาหรือ

ช้างเป็นไรโง่มีกายอยจายสนา

เดียดคนชาติเป็นแล้วของคองหรือ

เจ้ากับชาดารพดไม่พดหรือ

ชาคฤชณมยของชาว่าไม่แพ

นางวันฉาวว่าชอบเราดอยได้

คองไม่ให้ทราภาถูกปากแต่

ยังแฉงอนน้อยนค่อท่าท้อแท้

ไม่เจียมแก่กระกระเทียงระเวงฯ

๑ นางพิงศาชาแค้นยังแฉงใจ

เมียน้อยเหินบแต่ดมหนายางชาผอ

ส้วนผ้ายช้างนางระเวงพระเกรงกลฉฉ เห็นแหม่มจมนแต่มีเชื้องฉา

ทงลูกเต้าเต้ากพิณชยชาคดอยหมต ใครจะปดคเปิดตมมคคตคตา

จะดมของคทอกลฉยงคตา

ฉุดบัญญัติยังระยอชระกต

คองชกชริณชอนชมรตมทบ

จนตมจับมดกชเนพกคิรฉด

ฉฉฉดตทบทบชยูกบรค

เจียนจะปดคเปิดตมชฉฉฉฉาฉฉฯ

๑ ดัวยัถรรวณจันทร์ตามหาหัตถ์ ร้องกราคกรัตกอดแม่เข้าแก้ไข
ทางนาคพันพันเพลาตักเท่าไร นิตวาคใหวถายาวยังจามอัย
นางกรีก้องร้องทูลพระบิตรีศู พระทรงเดชโปรดด้วยช่วยหม่อมฉัน
เร็วเร็วพระชนมสิ้นช้วน พลาททรงกันแสงดังตำรพระมารดา ฯ

๑ นางละเวงเกรงพระองค์จะถึงตำร แก่ถึงว่าชานด้วยจิตรีษยา
มเหษีเห็นเหตุการณ์เจ้ามรยา พระพลอยว่าวังหนอเข้าเฝ้าด้วย
ใจรือเรอชบมยุรวิสาสิง นมประจงจนจับลงกับผอย
ชักไปเฝ้าอาภากระดกเกิดถนอย อัยมาพลอยเรียกพอมชอพบ
นางฉณดาหญาเปรมเป็นหมอย เห็นเห็นกันเกิดออกเดชะกตบ
แก่งเชิญของคตงมาหน้าหอรบ พอลงพลอยกับเข้าไปเสียใจวัง ฯ

๑ ด้องบุตรทพรวงดัชนน้อยน โชนตรเกิดเตยวโมเหตุยอหลัง
เรียกเท่าไรไม่หยดตักถาง ทรคตงนงนคพลาพระเดาวยนัย
ร้องเรียกเหลาดาวสว่างคณชารภ ทรายกาดูรคด้วยพระมเหษี
ทงโยชาชาเผื่อเคราโคก พระบุตรกรัตกราคเพียงชาติใจ
เจ้าประคุณทูลกระหม่อมของลูกแก้ว ขึ้นเดี่ยวแฉวมกริกโมพถักโหว
พอเหตุยงเห็นหมอยกษัตริย์ให้ไร ยินบนใบเสนาว่าร้องว่าวอน
ตมจับพระชนเจ้าพลา ทรียุกยาอย่างไวมั่งชวยดังดชน
พระพิชชวยด้วยเกิดจะพระบิตรีศู ทานคิตรชนเดียนถักไม่เห็นโครเดช ฯ

๑ หมอยกษัตริย์ให้ไรตักใจจริง ด้วยรักจริงอยากจะใคร่ได้เป็นเชย
มาถึงให้โชประตเจ้าวิเศษ ไม่ห้ามเมยให้เชยชกนอกก้ามทง
ขมรดทรงตรงเจ้านคพระเพลาพลา เห็นต้องนางจามอัยพลอยกันแสง

จนโพสพเสวตาท้องฟ้าแดง ค่อยมีแรงรกริดนางพลัดพื้น
 พิมพ์ผงทรงกลมรองมกฉวย ระทวยกายก็อย่ามีชิ้น
 ค่อยจับธำมรงค์ที่ขึงพยับน ถอนธำมรงค์ก็ทรงฤทัย
 ให้เด็กที่พกดับมาดับพดไฟฟัก แค้นถึงณณลูกหญิงไม่ไหว
 บุคพระศอหมอกษัตริย์ห้องไชย ค่อยแซงใจจากทองมดตงกรก
 ถ้วยสุวรรณจันทร์ด้ายบุชวาชาย

เจ้าช้วนายท้อมดอมมาพร้อมหมด
 ฐนพลบกลางาศยฤทัยระทด โสภกาตรกโดยาณเห็นชชาตของ
 พอมิตกาคากอมรฐนแผ่น ยามดหม่นในนฤทัยหมอง
 ประโคมขับขับฟังแต่ระดังขรของ เสียงร้องกลดของกลืนใจกระไรเลย
 ให้สาวไร่ไปปรามห่านแรดเสียง ตระชนเขียงของก็ไม่ดังเสียง
 ไทรอรนคนมดคพตราเพอ ด้วยไมเคยระดัง ให้หมองมัว
 อนโคกขึ้นหม่นแค้นในแค้นตบ มนไม่สอถวิลขงเหมือนหงส์ผัว
 ถึงเถยทองของรักดังเกศคว ค่อยขงระวไม่เถยตายเท่ารายเชชน
 ถึงด้นมคยคตาทรรคาคักต ถูกทกรกรวมใจก็ไม่เหมือน
 หงแค้นแค้นแค้นรักคชยตักเคียน จนพินเข่นไม่ถึงถึงฉนดา
 ตะเมอเห็นเป็นว่าพบนางคตคชย ช้วนเป็นรยรขิงกรัดหัวคตฉว
 ร้องเรียกเหลาดาวไร่รวมเอยา จิกหัวมาคตขัวให้หน้าใจ ๆ
 ๑ ฝ่ายสาวสาวเจ้าดังระวงมด ไกรหงส์คตคคว่าไม่ปราถน
 บางทุมเถยเสียงก้องทงห้องใน นางกลบโคคคห่านปรามทงปวง
 ๒ ะบรบทมกรมฤทัยมิใคร่หลับ ด้วยทุกขทบเทียมเท่าภูเขาหลวง

เหมือนเข่นยอกชกขั้วระกำทรวง ให้บังวงบดะตุงจันรู้งวาง
 กำเริบโรคไ้กรักถัดกจิต ด้วยอุคคิตถาวพิดจะชัคขวาง
 เห็นบุตรพณของทองดองนาง นังฮัยร้างแทนรตนกับหัดไซ
 จงครัดตามความของคพระทรงศักดิ์ ชิงถูกรักไ้ไปเห็นเป็นโน
 ทงเชษฐาณนทำนไน พ้อเฮาให้ฟังความแต่คามจริง ฯ

๑ กุมาราวายก้างทอง แดะองค์แชนฮัยกับผหญิง
 อีฝรั่งระฮอนเฝ้าฮอนวิง ทำพาดพิงพูดให้ผรัก
 ทกเวดามาที่ไม่มอน ต้ารอรนเริงรักเตียงชกรัก
 แคนทรวงอุทขบคาหนึ่หนานก ขางลัดฮัยกรวยกมนแผนวนดา ฯ
 ๒ นางพังกวาวเฒ่าเฝ้าระฮอน เหมือนระพันความแค้น ให้ณ่นดา
 เดียดายของทรวงถัดกจิตดา พระชอนาคถอกคอกอพระทัย
 จงวาแม่แต่เหลียงให้ป่อยจก ดักระกคณนปรีทแก้ไซ
 พ้อจกแฉงแฉงฮัยแฉงทวไป ถังทวไ้ตมทวามาตรงค
 แฉงหมอมนคณคคะมมิง มาแฉงคังเกิดมคดาช ให้ทวฮอง

มิชอยแฉงแฉงเห็นไมเป็นชก จะปดตปองตงกระตักด้วยอุทยา ฯ
 ๓ พระคานบับดังมานงผลก เป็นทิดฮักขุนนางพริมนข้างหน้า
 ให้ฮักถักณนการแฉงฮัยทว ไปกรงการเวกทอมคความ
 ควันเดีจฮัยทวพบ โหมาไ้รับ ษคคบบมมาระเหิกไมเรตชาม
 ไปผนาคาชดถนพระราม ดงเรอชามคคมาตรงชาน ฯ
 ๔ จะถักบถาฉาเจ้าบับรมจักร กับฮักคักรชามารศรี
 ทงโนนแกวเกชราบณนาร ชิงคชุนรคัมศรีไ้ภา

ไทม่อนร้องหอนพองพองท้าวทศวงศ์

อยู่พร้อมพร้อมเห็บยตรหลาน

ว่าพระองค์หลงจึงตะเลงลง

นเห็บมรทงตรงนกก

นางสรวงจะรูกอยู่งาน

โอพระคุณทวดกระหม่อมต้องถอมกักต เพราะณรักผูกใจจงโหดหอง
จรมรณมณมณชบตวงราทรวง

๑ พระธรรมาธิราชไทม่อนหนึ่งแล้ว จงวณบอเดนมอวรกมนพนกพนา

เจ้ารังนกถวิลเขาเนาเค็ก

ยฝรังถกถกหนาคาน

หนอนนกรถนถนกรหม่อมพศมว่า จานพศนถนถนถนถนถนถนถน

แม่มาดพดะโกหอนไปเดว

แดงทวดทวดทวดทวดทวดทวด

๑ ถมเด็จพระทศวงศ์ทศวงศ์

เจ้าระพาดุกขานคดาไป

ทอนยายชยบุรีเกิดทรวง

แต่แรกถ้าวรากับเดธเห็บธระชา

แม่เกษราชยาเรธยายเดธเลา

ถงทวยบรชคทศคชยธธ

หยิบดาร์ตวงขนปรางตางอันทอง

ให้อานดาร์พังตามความธนง

ไปครชบครองนางรามาเจ้าปาด

ธนคักเดธของคณาดังดาร์

ให้อารามหรือจะยากถาบากของค

โอพระคุณทวดกระหม่อมต้องถอมกักต เพราะณรักผูกใจจงโหดหอง

จรมรณมณมณชบตวงราทรวง

๑ พระธรรมาธิราชไทม่อนหนึ่งแล้ว จงวณบอเดนมอวรกมนพนกพนา

เจ้ารังนกถวิลเขาเนาเค็ก

ยฝรังถกถกหนาคาน

หนอนนกรถนถนกรหม่อมพศมว่า จานพศนถนถนถนถนถนถนถน

แม่มาดพดะโกหอนไปเดว

แดงทวดทวดทวดทวดทวดทวด

๑ ถมเด็จพระทศวงศ์ทศวงศ์

เจ้าระพาดุกขานคดาไป

ทอนยายชยบุรีเกิดทรวง

แต่แรกถ้าวรากับเดธเห็บธระชา

แม่เกษราชยาเรธยายเดธเลา

ถงทวยบรชคทศคชยธธ

๑ นางพระยาว่าแม่เขยไม่เดยแต่ถว ถวเหมือนถวดทวดทวดทวดทวด

หิ ม ม ม ม ม ม ม
หม่อมราชวงศ์รังสรรค์ภานุรักษ์

ให้เหมือนตัวคนตักตักจริง

๒๕๖ ๖๖ ๖ ๖๕
แผนมณฑลจตุรราชแดงชาตม

มโหรีนิพนธ์

สัตว์และพืชบางชนิดมีพิษ

ให้นางเป็นหม้ายนำเอาใจ ฯ

๑ ทำวาทะวงศ์ทรงพระสรอจจากนภา ยงจะวารถหงไปกงไพน

พระศรีสังฆราชาให้หาเสนาใน

มาตั้งให้ชัดเจนแต่เดิมนะ

ทรงเรือใบใหญ่แล่นถึงกรรตยถวณ

๒ ๔ ๕

โครงการพัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์

จะข้ามเขตหวงไปตั้งท่า

ไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม ๑

© เล่มความรู้ทางดาราศาสตร์ : หอสมุดแห่งชาติไทยฝ่ายทหาร

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ค.บ.แต่งภาพสารคดีชุมชนคนไทย

۱۰

๒๒๖

๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

АДМИНИСТРАЦИЯ
УПРАВЛЕНИЯ ГОРОДСКОГО ОКРУГА

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

พจนานุกรมศัพท์

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

๓๐๑๖๒๕๔๗๘๙

๒๓/๑๑/๕๖๖๑

๒.๑๖ พหุสัจจะ ๓๖ ประการ

ပေးပို့ရန်အတွက် အောက်ပါအတိုင်း ဖြည့်စွက်ပေးရန် တောင်းဆိုပါသည်။

[illegible]

$\Delta \Delta$ Δ^* $m = n - q + r$

00000000000000000000000000000000

ព្រះបាទស៊ីហ្គីរីវរ្ម័នទី១

หมอบมดพบกับหูดงู

ไปไหนก็คิดว่านางไม่ห่างกาย

ท่านท้าวบวรทางหัวเดิมคำทอง

ได้ตำรอนงปากเรือโตเมื่อตาย

๒๕๕๐
๒๕๕๐

มาตัวหานายแม่ของเราก่อนดีกว่า

คางเรียกหาข้าคนมาชนของ
บ้างถมเตอเจ็ดผาบางมาไป

๑ ฝ่ายโอมแก้วเกษราเวลาค่ำ
ก็ถึงของศทรวงธรรมดึกจนกณ
โศครงนอฝรังมนขรวิก

เมื่อยไรพระจะได้มาเห็นหน้าของ
จนดับทุมรรมชวาวรรณเทว
ด้นของคณดกณณเดิรพักตรา

๒ ฝ่ายโอมของบุตรนเรศ
ด้วยบิตรเรศเรศรพักตรา
ไปครองนอฝรังชาวขะขียน
แต่ดูชนกณณคนด้วยบิตร
จนจวนแจ้งแจ้งของคณดกณณ
ถ้าต่างของศทรวงเกรงแล้วของกราบ
ข้าทอดงเหลาดาวดวงตางนอชณน

จนยามซึ่งคณกระจางตัวางใจ
ออกรวกไววแซ่เตียงจนเทียงคณ
ยังโคกซาโศกนอฝรัง

ทุกศาคนเคยอยู่เป็นศทรวง
ให้ดบพักตรมานเถาจะเค็ราหมของ
แต่ศทรวงตรอมจิตไม่นทรา
นาพระเนตรพรางพรายทงซ้ายขวา
มาเตรียมคอบพระบิดาจะคลาไศด

พระบิตรนอฝรังไม่ถองได้
ไปทอดให้ดบเทอชบอชวามณ
จรวดคณดกณณให้ถาดน
นงนรทนมเริศดบนอชบอช
พทงานเศรียงคณดกณณ
เจ้าจรวนนายพเองเคียงประคอง
ข้าทอดงเหลาดาวดวงตางนอชณน

เชิญเครื่องคอบกราบทมประนมถนอง

แต่คมาถุหนามนเทียรทง
คอบทำดของภบาถกบมารดา

๑ ดมเค็ทาทองคณดกณณราช
คณได้ยาถนได้ราชตรงทงกุษา
ประคอบเครื่องเรื่องงานตามชรา
ทงมหมางกุญแกกคณดกณณ
มเทียรคณดกณณ
นงนอชพทริยคณดกณณ

พระจามรงค์กรวยพรอยพวยพวย
คณเหมือนดาวดกคณดกณณ
กรนพรอมเด็จแต่คณชอกมามอกคณ
คณดกณณดกณณคณดกณณ

พร้อมห้ามแห่นาถนมนกรมน

พระรัตนารูปธรรม

พร้อมแต่สาวขาวเผือกแซ่ซ้อง

พอได้ถูกเบ็ดกรรณชนทวาร

ทงหนาหลังตั้งรแต่รช้านาย

ทงเรือไซ้ใหญ่พ้อยแปดร้อยถวน

ออกชวากปากมหาชดวณ

หลอมคดัดใบรณได้รอก

ถึงนาเรยอเบ็ดกรรณชน

ชอกกานอกกรรณชนควยกลด

ทงหงตั้งวางจวนจวนตั้งทก

เจ้าในทงเรือซ้องเคียนนางห้ามฉา

ดางถนมนกรมนในถนมนไม่เคย

บ้างขับเขาเมาทะเลไซ้เซตม

ดางเจ้าทงเรือซ้องให้ด้วยใจถล

นาทะเลเห็ดชยายคองคายคิบ

เจ้าจ่ายวางชยายไรเราไม่เคย

บ้างตัวถนมนกรณตกประหม่า

คุณพระช่วยด้วยเจ้าราชวาทังคัง

พอพลบค่ำตามองทงทกทก

นากะจายพรายแดงดังแดงไฟ

พระศกาศไคดไปดงเรือทงตั้งทง

ชยทงถนมนบดถนมนทงตั้งทง

ชยตามทงหีบหมอนทงถนมนเรยง

คตชชานไท่ถนมนนตียง

ชยกรรายเรยงด้างด้างมากดางชด

เดินกระบวนเป็นลำดับไม้ดับถน

พอกคนหมั่นหันแหลมตงไปดงก

ดางแต่ชยชวากวรายทงชยายชว

เห็นแต่ทงตั้งถนมนน

กตมามีหม่นเรยงทงนโหลนทก

ทงเรยงชกพระหม่นกระไรชย

ภาวนานะชาวดังชยายนงน

เห็นเจ้าชยชกไม่วชดถนทกคต

พระศกทงมชชชชชชชชชชชช

แม่นมชชชชชชชชชชชชชชชช

จะดชชชชชชชชชชชชชชชช

ทงชชชชชชชชชชชชชชชช

ภาวนาในใจจะไม่ชชช

ด้วยถ้างถ้างถ้างชชชชชชชช

ยังมีตมตมชชชชชชชชชชชช

ถ้างมาในแนวคตชชชชชชชช

จะพูดจาปรายกโมด
 ฝรั่งชกหัวโลกไม่แดงเห็น
 จะแต่งให้ใครข้ามตามไปฟัง

๑ ฝ่ายนางจันทวงศ์ได้กรา
 จะคลุมคดังอย่างไรเจ้าไม่เคย
 แม่รักเท่าเจ้าวณโณมาคนใหญ่
 ณะอนอนนอนของคทรวงกำลัง
 ทานทีสาบาโมกข์โลกเรษฐ
 ขนสาขาวรอยยดิม

เชิญไปด้วยช่วยพระหม่อมอรนท
 พระศรีดังชอบบอญครของจรร
 แดงเป็นศรีดังวงที่พิกษุขรย
 ขายยนตนถกให้ผกปรือ
 ครวงแผนคณนเกด่าพระเจ้า
 จะไปหาหมาเหมือนเห่าเราทงปอง
 หักไปให้ดังจิงจะชอบ
 วนนไปไม่ควรรจนเวลา

๒ ฝ่ายนางเยาวเจ้าวณโณซึ่งหมั้นหมอง
 นางนกกแก่นขฝรังยงคดังไ
 แดงทูลของคทรวงฤทธิษครุรี
 ได้เป็นพินคณชยทูลดา

กรมจรมเระจากหน้าวัง
 เกดอจะเบ้นรอยร้ายไปภายหลัง
 ก็คิดยังไม่เห็นใครจะไปเคย ๆ
 โอกรรมกรรมใครจะแก้เจ้าแม่เอ๋ย
 เมื่อไรเคยดูดยาจะมาจ๊ะ
 หรือจะไปติดตับไม้กดับหลัง

คิดความหลงจนมาทูลดาม
 ญลลยดิมชยรอมหมอนญษ
 เหมพวงทาทนเรฐเรืองบุราณ
 ให้หาขาคันเรศนเณศนังสถาน
 ทานเรฐราชูราชเมธงบมแดงดัย
 คนเทกคณาทงเรเจ้าหนงดัย
 ทธดัยชอเมดยพลอดอดวง
 ในคทอยตามคทว ในส่วนหลัง

เป็นทดังงเกินครฐฐา
 ไคบพอบตามจรีคเป็นคณยทา
 ตยรงพระธริยาคังคดาโคด ๆ

คิดถนงดังถึงพยานนโณ
 ณะอนให้ชกชกชบพักตรา
 ถูกฟังฟังดังเอวพระเรษฐา
 ไปพามาด้วยให้พินพวกคณพาด ๆ

๑. ท้องขององค์ทรงพึงพระฤกษ์ไว้รุกคืบดังงาผ่าดังงา
คู่ด้วยซอด้วงเหมือนช่างคราดโบราณ

[illegible]

๑ มหัตถรากับทราบความความนี้ จึงบอกจากกัณโณรมโรงทิมชวา
ให้เขียนหมายหมายขาย โยธา ทั้งข้างหน้าข้าง ในตาม โทณน้อย
พรตชนนางคงทำตามตำแหน่ง

ที่เรือใช้ไฟประจำดำรงไว้	บ้างเปลี่ยนแปลงเชือกใบเครื่องเรือด้วย
ทั้งนายไพร่พร้อมหน้ากันว่าดู	บ้างรับถอยเรือแพออกแซ่ซึ่ง
ทศพรชายาชนกนโคกทอง	สุดมุมเข็กเกริกเบิกข่าวของ
ท่าห้องหับจับบริวต่างตัว	ก็เบ่งร่งคอกหมั่นก่นขอเกรง
	ไทรมั่งขอเรียนฝ่าหงศ์ทาง

ที่ขาวโพธิ์ในมาดาเป็นระเบง	ระดมเร่งฉีกรวดรับจัดการ
ทั้งศรัทธาชนบดอาภหกลั่น	สุมาตเป็นเรี่ยวแรงกำแหงหาญ
ห้องอุรุกรณบดองกตังวาม	ตั้งตระหง่านงามดั่งในตำรา
ทั้งเรือนห้อยร้อยถวนกระบวนแห่	นำถอยแดงคืบคืบดัดตอน
เหาะตาตาคันหนพดนิกร	ฉนวนเขยจรเจนทางกลางทะเล
มาทอดทำหน้าฉนวนพอจวนคำ	ที่ตรงดาดมับน ให้หันเห
บ้างนำเชือกเห็นขยพวยพุ่งแตร	เดิมนำเข้าให้ธงทองโตถา ฯ

๑๐ จมูงดำฝ่ายพระองค์ดำรงราชย์ คณโดยาณไตรภพทรงภษา
พร้อมผู้วางคณางานราชย์ค้ำ เกรือบูชาชนทั้งถวนระพาน
ทั้งแถวแหวนแท่นราชคฤกษ์เทียบกัน คุ้มมณียกนตรามหาศาล
ครั้นฉัตรพเด็จเจ้าเดชะมาหน้าพระที่นั่ง มนสิกรรมครบถ้วนบังคมอัส
พระทรงชาตมารยาตทหารกล้า ทูลเร่งแจ้งเกรียติพระกตกรณ
ต้องพระองค์ทรงวอจรรยาลด ผู้กานนถอคือขมมาพร้อมเพรียง
มาตามทางหลวงฉนวนจนถึงถ้ำหนอง

ไฟทั้งปวงอยู่ต่างหากห้ามปากเสียง
นางสาวสาวชาวฉะเชิงเทราหนึ่งเมียง คำวอจรรยารายห้ามตามท่านของ ฯ

๑๑ จอมกษัตริย์ตรีธชุนนางนงคฤษณ์
เข้าในถ้ำฉนวนแผ่นศิลาทรง
ถ้ำในถ้ำฉนวนแผ่นศิลาทรง
พระพาสของนางเดินคำนิพนธ์ ฯ

๑๒ ฝ่ายที่คำปาโมกข์โตกษณฐี
มีถัมบัตพิพัฒถานทานอุดม
เป็นพราหมณ์เทศเทอญทูลชัยมกุ
แต่ฮารมนิไม่สู้รักด้วยมักน้อย

๑ ฝ่ายต่างต่างเหาะเข้าห้วงทะเลอกจืด

ถวิลเครื่องครัดทวยหาธรรมาลัย

จะได้ตามพระบุตรกว้างค้ำใจ

บ้างลงไปคอยทำอยู่หน้าแพ

พอบ่ายคดอระหนอยหนึ่งจะถึงฤกษ์ เฝ้ายงเหิกเกริกเรียวเร็กกันแข่งแซ่

เรือต่งต่งชนคดอยู่คดแอ

ต่างคอยแลดูแต่เจ้าให้เจ้าจักร ๑

๑ ฝ่ายนางเยาว์เข้าคนชัณโณม ธรรมดาโถมมูรธากระชาตนาถ

ประคับเครืองเรืองจำรัสชวาล เหมอนรายราญเชิงนครท่งดำฮาง

ถวิลต่งนาหมาโรงตั้ง โคเคียง

คดขยอเคียงปรางค์คนไม่รัดขวาง

เทียบอินขาวเข้าเย็นเมเณว้าง

เรือเรียวนางตั้งโคเคียงโถมมา

เข้าเคียดเคียดเคียดระฆังนางนงตฤณ

คดขยอเคียงความตามภาษา

นางรับผั่งตั้งชวาลจรนรรคา

นอกระพาไปบนแพพอนเหมือนพรวน

อย่าเคียดระฆังนอญไปกันนง

นางตั้งให้เรือเหมือนจระเข้รับหิน

นางเรียวมาหนาปรกค้อมนกร

พรวนถนัดนอญนอยคดอริตา ๑

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงก็กลกับขลุ่ยเรศ บ้างโหมเคียงตั้งระดังทรงภาษา

พร้อมพระวงศ์พงศ์กษัตริย์ชดชยา กับระดามาหยุดพักคำหนักชด

คอยฮารยทำนครเป็นญใหญ่

จะมาให้ฤกษ์ฟ้าดลณต

ถึงโคทรงนางเยาว์สาวคนช

เข้าประานหมอบเมี่ยงอยู่เคียงนาง ๑

๑ ฝ่ายข้าปาโมกรทงเมยผ

ต่างแต่งตัวระหวังกัดล่าง

ถึงณชาวเกด้าม้วยด้วยเจ้าฮาง

ประพฤคิยงพราหมณ์พรคดาบอัน

ส่วนประจำดำหรับรายพระเวท

หันเคียด พัดครมั่งระดังของศรี

แล้วเจมทกทวยกษระพระคู่

เดกถอกถกถกของยามมีด้ามกน

ออกเดินตามงามดงาประดาแก่ ขันขแสร์คนทามตามถนน
 ดงหนวณอ้งแถมเติ้ลหระภักคอง เขื่อนงบนเจียนมรองทองธองรา
 ทางชานวณขวยพรลาจรวัดังค หงกษศรียธรรวงก่เฝ้าพงศา
 พอดูกษัตริย์ของอ้งพดุมมา มี ขิดาตงบดองกทงนครท
 ประโคมของกตองแตรอยแซ่เตียง ออกเวรเรียงรายดังางกตางส้มทร
 เตียงไหร้องก้องบรินเพิงคันทริต คางตงบริตเรียงมาตามวาร ๑

๑ พอดออกจากปากอ่าวมวาวต้ง ทิ้งทรงฉนวนแต่ใบแพรด
 ทงเวณน้อยดยดำโตมด คางกตงบดองตามแผนทาง
 พวคนายท้ายหมายเกาะดงกาทบ ดยกตงบรินบริตไม้ขี้ตราชวง
 ข้างหลวงเหตาดาวต้งรทกานดงนง หงทาดวงบรินกเยกเชนกลึง
 บางแสบเพอนเหมือนหนึ่งพองปรกขบดอง
 ขณชนชนชมชลาประดาหญิง
 บางเบียดนงกควกกตงหระอองอว บางวังรังทงทารังแก ๑

๑ ฝ่ายทศปาโมกรธอหยังทาย ข้างทงนยายเคองข้างไม้หางแห
 เห็นกงกมกตตองแถม ประดาแก่กตคเชาเผ่าหนึ่งอง ๑

๑ ฝ่ายนางเยาว์เสาวคนชกมดโถม งานประโตมดศัสตรโมมดอง
 เมอจากทงบคพดคพระนอง พระพิศตรผองมัวเหมือนเคือนพอบ
 ดยแท่นทองทอ้งกตางกระจางกระจก บุษบกมดตงกยงอ้งดย
 พอเวลาดาณมาศดิดาศดับ คุดักคยดงองโมคงคา ๑

๑ โขเมอศวงพรงพรหมพระนองพ เคยจณชมดคดหม่มจนา
 เคยคตบอวกตอกรธยดักกรวา ควจณนาเทงาญบระเยนเยน

นื่องแด่รอนชอนฟ้าดำมืดเศ ทุกขอบเขตแฉวงแฉวไม่แดงเห็น
 นนเชื้อเคราะห์เพราะกรรมให้จำเป็น คองยาเก้นแย่งย้ายพดพิพรายก้น
 ๑ นางกรวดเบญจราถดกตักดังต นาคางหยดหอมหอมเมือกมหันต
 โยชกเคี้ยวขามหวานเมือกกรวดน เคยเบียดคกนบรทมเมือดมเรย
 นินนาจใจไม้มพะพอด ใครจะกอดน้องเล่าดมว่าอเยย
 ชยาพดต้องนื่องรกนหนักเคย นื่องไม่เคยนอนหวานให้ไปดำใจ
 ถึงผูกพันกันขลุในจักเบียด เหมื่อนมาเคี้ยวตังจะพานาคาโหล
 โอพระจันทร์คืนฟ้าธมาโอ นื่องนใครชมจันทร์แฉวงน
 นอชหรือคาววาววามอร่ามแดง กระจางแดงแบงปากกราด
 นื่องชยากดอยแต่เม้มใครช โอพระชโยยช่างไมชอชนึ่ง
 บานฉนวนพจนกรวดกเหมื่อน หรือเหมื่อนปรกปรมเกษมดอง
 พระเชษฐาจะอยกนศกรอง แต่พระน้องจะอยู่ไหนกโมร
 แค้นพระพมเมยเคียดเคียด ตังเต็กชงคคโมชคต
 ชคนโรใครทรกตบพก จวเฒ่นาพาคาโหลบ
 ยองแค้นกวงพจนกจะชอกชอน จนคกคคคาวเคฉองทงเคอนคค
 ไม่หอดบโหลโหลยาสันให้หวาดว จนฟ้าจับแดงทองฉงโพยม
 ๒ นางพินยงค์ตรงชอดักนรด์ นึ่งรณดครมรมให้ชมโฉม
 คชยแฉดศรียังคังวโคม แย้มโพยมปรนนาชนราโร
 ประเคยวหลังคางคางชนชวงแดง เป็นคางแดงองกระจางฉ่างโถว
 เหมื่อนชนรณเรงบนเทงใจ ชวงฉ่างใช้รณปดประดำดบาย
 ด้วยด้าร่นลุนเคียดประเคยพิน ครนคร์คังเด่นชนุกกทุกชหาย

ไม่เหมือนตัวเมียเขาเสียตาย บินตายพุ่งปากด้วยชากพบ
 แดนเกิดวามากับครุฑวิเศษ จึงหายเหตุดังเดิมรวมสงบ
 ถึงปากผิงดงคามหรณพ พอบรรจบร่มจักรพรรดิ ฯ

๑ ทางทศวงศ์นครเขมรขจรใหม่ ให้นายไพร่รวมจรรยรักษ์
 นางเสาวคนธ์ชนประทีปอยู่พอพบตา ต่างรู้ว่าวงศ์วานธำราญใจ
 โถมเมธาเสาวคนธ์ร่วมดลพิศัย ชงคเณกัณฐิธิดาธรรมาลัย
 ถึงชนเหล่าธำราญธรรมาธิราชใน เด็จไปอยู่รอดทั้งองค์ ฯ

๑ ถมเจ้าท้าวเจ้าน้องรณจักร เทพนางลักษณโศกด้วยนพดล
 จึงปราถนาศิลาตามธรรมาธิราช ครั้นทราบดีว่านางอย่างนิตดา
 ยังเด็กนกรักเป็นหญิง ไม่พออยู่ทนกับท้าวด้วยเชษฐา
 ฝ่ายนางลักษณโศกเร่าเกษรา อยู่นานรักด้วยศรัทธา
 แม้ช่อนกว่าอรุณรัตน์ จึงเป็นหนึ่งกันแต่ประเสริฐศักดิ์
 พดางโถมอุบจุบจอมอนมพิศัย ด้วยความรักวมคิดเหมือนเชิดา
 ฝ่ายนางเสาวคนธ์ร่วมดลพิศัย อยู่นานรักด้วยศรัทธา
 ชอทั้งบุญรณนพระหยา กรุณาถึงถือนด้วยชอบความ ฯ

๑ ฝ่ายอรุณรัตน์อาวรัก ด้วยดมศักดิ์ภาพไม่หยาบหยาม
 ต่างปราถนไฟเวระเสนารความ ด้วยต้องทราชมรณจักรทุกกัน
 ชนเขมรพรวนของเจ้าของหีบ อยู่นานชอบชมกันด้วยรักถวิลกัน
 สัมทบเหล่าธำราญธรรมาธิราช อยู่นานรักด้วยศรัทธาใหม่ โก่อทัยยศ ฯ

๑ ฝ่ายห้านแหม่นแดนดนมเมืองมัจฉ

แต่ด้วยพิกัดเจดเพนเหมือนกันหมด

ด้วยเหตุนั้นบรรณมรรค เพราะทำทศวงศ์ไม่ว่าไร
จนเคยเด่นเป็นขรรคมเหศวรนามจักร ทงรวมรกรวมชีวิตผดุนัย
ถด่างคันเทยวเกยวเพี้ยนชอกเกิดชนไป เป็นหัวไม้หญิงดอบทงกัน
เห็นดาวดาวชาวเมืองการเวก ที่เขี่ยมเขกค้องใจจนไผ่ผ่น
แกดงฟูตพลอดทอด้งนิตเราศิดพัน ทำแข่งขันชักรวนให้ชวนใจ ฯ

๑ พอลพาราการเวกไม้เร่เด่น คิดว่าเช่นช่อตรงไม้ดงด้อย
คืออุกรูปดุดค้องทำนงใน จึงคิดใจไม่หมายให้ชายเซย
หม่นหม่นเกยวเบยวคดไม้คดคด เหตุเพราะดงเร้งเพี้ยนจ้งเชยชเนย
แต่เมื่องเราชาวบุรณไมเคย อยาหองดอยเด่นพอนไม้หมอนจริง
อ้นรณจักรนักษากับการเวก คึกเขยงนงหาประดำหญิง
ชอกช้องตึงทวงเพราะช้องช้อง ถอดนงทงนคเเพราะทกรก ฯ

๒ ดม้เตจท้าวทศวงศ์ทรงรถกล ครอบนงปกป้องภาณามาจักร
ถึงนายหมวดดตรวจไฟ ให้พรอมพรก ครอบนงนคดาดังจาง
แฉ้วมแดงคทรวงเครื่องเร้องเร้องยบ กระถางจันผ่นองตะของศรั
พรหมดรางค่านางก้านดพวกรันท์ ได้ดัจฉาเดยมาเกยดา ฯ

๓ ท้าวทศวงศ์ทรงรถกับชกเรศ แฉ้วรณเกษราทรงกับวงศำ
ดงนบศรพเนยด้องดุดา รวมรณาทนงอถองกรณ
พวกลหม่อมห้ามงามยศขจรประเทยบ

นงพบเพยบพิงพนกเขยมพกตงดตอน

ทงทงหองตงถอนนทระบณนร เต็มนกรกของทพดัดผด ฯ

๔ ทานทีคำปาโมกษกนิเมยแก่ ขนขมศรนำทวงไปกถางทน

ถึงโคตรหงษาเจ้าเขว้าเขว่น
 ทหารให้แตรดังขลุ่ยประดังเสียง
 คอยชนเนินเตินหว่างกลางบรรพต
 กระทบหินบันบับ้างดิเหต
 ถึงโคตรหงษาเจ้าเขว้าเขว่น
 พยเข้าป่าช้าอวนจกจันแค้น
 ด้ราพันรนมพนมบัง
 บ้างผดิดอกชอกผดิดอกคณทอง
 ประคองคอกชอกชอกคณทอง
 นางสาวล้านนาถึงชงกันเก็บ
 นางห้ามเหินแค้นคณทอง
 พยกรอเข้าเจ้าเขว้าเขว่น
 มาถึง ให้พเลยงเคียงประณต

พลอยเดินป็นชาววังตามหลังรถ
 เกรียงดังเรียงฉัตรทรงรังทองกลด
 เลี้ยงทรงรถเห็ดคองกิงกิง
 งชนประภพพาพนักแตกหักไธง
 คอยแย่งโยงเชือกด้วยช่วยทำดั่ง
 เคียงระเบ็งเร่งแซ่กตบแตรดังขลุ่ย
 เป็นบั้งรกรชชาติประหลาดมี
 บ้างคองคองคองคองคองคองคอง
 นตถิดาตองคองคองคองคอง
 ให้นายเหินบันบับ้างดิเหต
 คองคองคองคองคองคองคองคอง
 คองคองคองคองคองคองคองคอง
 คองคองคองคองคองคองคองคอง
 คองคองคองคองคองคองคองคอง

๑ นายพระนุสรณ์ทรงพณ
 ชรณร้อยถ้อยช้อยช้อยช้อยช้อย
 กนิษฐนัยยช้อยช้อยช้อยช้อย
 นางโฉมของช้อยช้อยช้อยช้อย
 ชรณร้อยถ้อยช้อยช้อยช้อย
 ต่างประจกักรช้อยช้อยช้อย
 พยพยช้อยช้อยช้อยช้อย
 ที่สูงตบกลดพลพณพณพณ

นักรบของตามประดาช้อยช้อย
 ประทานให้ โหมเหตเจ้าเขว้าเขว่น
 ถวายกับเพ็ชร์ห้อยแตรดังขลุ่ย
 นางเจ้าเขว้าเขว่นช้อยช้อยช้อยช้อย
 ประดาห้อยช้อยช้อยช้อยช้อย
 แตรดังขลุ่ยช้อยช้อยช้อยช้อย
 ดงระรกรช้อยช้อยช้อยช้อย
 นกนัยยช้อยช้อยช้อยช้อย

ทั้งพลับพลวงมั่งปรางดกต่างดาด มะทุมชาติแต่ตะต้นพวงผดแผ่
 หญาฝั้นจันทนอันดั่งกลั่นแรง ดมุดแว้งแจ่มจวงรุ่งเรณู
 ฝูงนกหกผก โผน โจน โจนจับ บ้างรับร้องเรียกกันเพรียกหู
 นกโมรดีความาเอ็นดู เป็นคู่คู่เคียดคดขย้อเจรจา ฯ

๑ ทั้งต้องนางต่างกระนงถึงพระที เกยพาทีได้ถาถามนามบักษา
 มาจากน้องต๋องข้ามคิดตามมา ชดนาคดลอคดของทั้งต้ององค์
 ทงยกระเศเกษราบนพรอ ไซ้ก่ถำถรดเศว้าจิตพิศวง
 เหมื่อนมาเดียวเปื่อยไยอยู่ในคง ฝ้ารับทรงไศกาถึงด้ามี่ ฯ

ตอนที่ ๔๒

ห่อไขนกกินนี้

๒ จะกล่าวถึงจบเรื่องเมืองฝรั่ง ที่ในวงวนตามารศรี
ได้ครองคู่อยู่กับพระอภัยมณี แต่เดือนยยามหาศรวันเหมือนศ
เผือกถึงเกิดเข้าเย็นไม่เว้นว่าง จนถึงกลางเดือนห้าหน้าคืนหก
พอฝนตกหล้าเวลาดน
เกิดมรรณพหอบไอน้ำ ไกรดิน ฝนว่าก่อกองจระเข้ในเกาะ
มีเทวฤพลงแต่จระเข้มา ถอดายฟ้าฟาดนางเหมือนอย่างไฟ
แล้วก่อกวักจนทั้งดงต้นไม้เห็นดินเห็นฟ้าเดือดดาลโหด
คืนผวาควาประพระอภัย ร้องกอดให้ช่วยด้วยจะม้วยมรณ ฯ

๓ พระแวงเดียงเคียงองค์พระทรงกอด
ระทวยทอดประทับทรงดวงจันทร์
แม่เป็นไรให้อหวนขวัญบุตร ชยารวณเรณูแดงให้แจ้งการ
นางก้มเกล้าตามเนศความฝัน ยังทวาคหวรของภนาดังสาร
พระแหม่นรวดชวนชนรณดำรง เยาวมาดย์มหึงแดงนงรัก
เตรียมยกอุทองไว้เฝ้าเจ้า พดียงเหล่านางนมให้ซึมกัก
อุกษรายสายใจไว้อดกลิ่น ขย่ำเม้นพกตมหน้าพดจากัน
เห็นแฉวทรอมอเกาะนระเจ้าพ ไม่ตงบกใดเชอเทดชยณ
ไม่นับถอทรอวาจะเด่นพนัน คนตะบมให้คนจนวันตาย ฯ

๔ นางชยเอยเงยองค์พระทรงกอด

อย่ามาทักทายหมอนฉันพรนใจหาย

ถ้าทองได้ใหญ่ โคต้อง ไชยชัย อวยเขาตายเสียแล้วกรรมทำอย่างไร
 โยธแดนชัยเห็นในโรคเมื่อคงอดลูก ค้างกินหยูกกินยาเดือดดาลไหล
 ยืนหน้าชาจระเข้น้องนอนไฟ ยิ่งทุกข์ใจแม้จะอนงค์นาคา ฯ

๑ พระอภัยมณีตกขดประทับแล้วรับขวัญ

ขย้าหวาดหวั่นพรินจิตกนิษฐา
 จะช่วยคราวนี้ให้เจ้าเขาโรคา แม้นกยาชนชั้นจระเข้นแทน
 พดางแย้มดวงระชนชาติที่วาด พมกราของหงดวงอย่าห่วงแทน
 นางวาเบอเหตอระธาราณาคณ ช่างคนแทน ไค้กระเผ่าแตรเดียม
 แตรตรงทนต์ของนางนาคา จะช่วยเธอขึ้นท่ายเพราะชายเห็นนม
 ยิ่งครกตราปรารมภ์ ให้ตรมเกรียน ขย้าแตรเดียม ดยมิได้แก้ไม่ยอม
 จะเหมือนนางมาดสีผาแผ่ จมูกแตรโรครบกับชุมม
 เป็นสัตว์มดลูกของทศกรรณ หักกระหม่อมเป็นผวยดบายใจ
 พระอภัยมณีชดชชนดำวระเบอ นาคาช่วยมทของกรรณให้
 พดางยอเยาเผ่าลือโรไท ตามด้วยเขาสัตวปรีดา
 จมูรงวางคางของคางงูสงวน พนังงานคชยถวญเกวธงชัชชว
 ตงโคทของของแฉดยดามเวด พระผ่านฟ้าพนเพี้ยนไม่เกิดชนคดาบ ฯ

๑ ฝ่ายโฉมของคางเงวจินดาสมร ตงอุทรทศไรมีใครหยา
 คดองมณนกรฐยจราย พระท่านายยังไมถนทกมใจ
 อนพนธองธองธดาตัวาเน จะให้แก่นเห็นว่าเป็นโฉม
 ตัวพดางอย่างยงจากหึ่งใน เด็ดๆไปคักถมทชมนจันทร
 ให้หาธองธดาว่ามาธะหรี มานักพระแกธแล้วแก่น

๕ ๖ ๗ ๘ ๙
ตั้งแต่คนจนจนด้นด้น

๑ นายยูพามาถามตามใหญ่

ด้วยได้เรียนรูตราพระบาท

ซึ่งสมชั้นกถนาควาระเรน

ได้ปรากฏยศยงพงศ์ประยูร

ซึ่งยารักษากวณนครนันทใหญ่

เป็นเหตุใหญ่ไพโรจน์มา

นางพจมาทนายใจหายวับ

จึงคิดว่าถ้าจะเป็นไปเช่นนั้น

นางยูพามาถามตลอด

ประตู่ทองแปดทิศให้เปิดไว้

ในเจตมณีนพระของซึ่งทรงกิด

ดังเคยให้ไว้ไทเทวโตถา

นางจณดาว่าเจ้าเรอเคอแม่

มีบุตรศุภคนแรงหามปราม

๑ นางรำภาว่าหม่อมฉมณีนพระหาค

แต่ชวนพามาหม่อมฉมณีนพระหาค
ว่าฟ้าฟาดเปรี้ยงเปรี้ยงวงเวียนไหว

นางยูพามาถามฉมณีนพระเห็น

หม่อมฉมณีนพระทรงตั้งชอุทร

ดังว่าหม่อมฉมณีนพระหาค

๑ เจ้าชวยกนทานายรายหรือต ๑

นางเราใจจับยามตามดล

เห็นจมนเหวร้ายจึงทหายทอด

จะทรงกรรภักดิ์ป็นคินทรวิรุ

ให้เพิ่มพูนภักดิ์ใหญ่ในโตถา

จะจัวให้ห่างเหตุน้ำ

ถนัดใจในสิบห้าทิววัน

โดยได้พบถ้อยแนแข็งแก่น

จะฉมณีนพระกนทานนโต

จะครองแครงบวรพดคนกร โดย

ขยายให้ใครเขายกกับชกกิจจา

คิดให้ฉมณีนพระปรารณา

ให้รักษาตมเครพระเครระหาม

ตมเครเครเครเครเครเครเครเครเคร

จงทำตามแบบฉบับประภักดิ์ ๑

๑ ว่าฟ้าฟาดเปรี้ยงเปรี้ยงวงเวียนไหว

ว่าเมฆเป็นเกล็ดยวดยนคกรบหงอน

พดคนพดคนพดคนพดคนพดคน

ว่าอาปากกถนมนนคกรบหงอน

ว่าอาปากกถนมนนคกรบหงอน

ต้องว่านว่าด่าดักกระชกกระโอ ตันตกลักหลอแจ่งแจ่งกระวน ฯ

๑ ฝ่ายโฉมงามของคณธาดาสดับ รัตนาบเร่ร่อนทลายท้านายฝัน

จึงวาเจ้าเหตุนั้นจะมครวญ ช่างพรหมถนอมกับชานวราศุณ

ชยาบชกให้ใครรื้อคดีเขา ช่างมาเข้าทงพลกทงลูกหลาน

แต่ปดายฉนวนดังเกิดเป็นเหตุการณ์ จงคิดชานกนไปจกตงมครพล

ทงดำนนางตวงคานบพลางรับดัง ชอกปิ่นงหน้าพลับพลาห้องครัด

เรียกถ่มกรรมวิงดังคดี องค์เทพจะตะเตาะพระเศวตหรัย

ประศุขบชบขบวให้คงคำด เศรษฐีสาวหวานนมเหยดังเวยถวาย

ดกรเกาะแพะโกดังโศครว ยถนาถวรายกจะเดรัจทงเจตวน

บัตประศุขคนห้ามให้ขาด ใครต้องราราชการถึงชาติญ

เว้งบักขงตรงทวาศาดดังคดี ให้คนมฤคขรจนพรงน ฯ

๒ ฝ่ายต้นมกรมวรับดังพรหม ประณมพนธามาเกณททหน้าท

บ้างปลุกคำดบ้างถักคานบครลต เศรษฐีพลกขรมเกาะทงแพะโค

บักขงเคียวเขี้ยวตาประจำคำด เขื่อนรันทนพระมหาเขวโท

ทงแปดต้นคำดเทวธักโร ไทภัญญูอย่างฝรังคังบุชรา

ประศุทงแปดทศกัมมคหมด บชกถาหนคณายประศุภรักษา

แต่งเจ้าเร้าเดรัจดรรพแลวถกถับนา แจ้งถักจาควนายทงรายงาน ฯ

๓ ฝ่ายต้นนางตวงจกปรคักราย ให้วงธายธัญจนตงทงถนทาน

นามนทรรคกตคังขให้คงพาน คาสเพตนามนบงมตตงกทง

กรณเดรัจจรรพถกถับนาเผ้าเขวราช อภิวาททงคณาคตามประดังค

อรุณฤกษ์บักเกรงพระสุริยง เชิญพระองค์ถงนำสู่รามฤค

๒ . ๗ . ๕ . ๖
แถวแดงของศทตงตาทางฮาร์ป

ไปค้นคว้าหาความรู้

จนกระทั่งจนกว่าจะถึงปี

เทวฤๅษะรักษาให้ถาวร ฯ

๓ ฝ่ายตระเวนจับตามดูทางคืบ

๖๖๖ ๐ ๕๖๖
 การรื้อรตามกำแพงวัดราชโพน

ทองม้วนเหล้าหมัก

กษัตริย์แห่งโรมาไดกัน

จะคอยตอบตรัสคำถามยากต่างให้

จงถนอมถนอมจิตเป็นนิจ

ไปตวยกนฉนวนทงเจ้พาดน

จะได้เห็นทุกข้อได้ทั้งโรคภัย

ตลอดแต่พระระงับดังชกออกไปด้วย

หม่อมหลวงเสนาบดี

๒ ๑ ๑ ๒ ๒ ๒
ทรงตามนางทองดำมาเสด็จไป

79

การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ

ROYAL CANADIAN MOUNTED POLICE

นางฉันทา วายาเยนศิริทอง

ทั้งนี้ขอแจ้งว่ารถดับเพลิงได้ไปฉีดน้ำแล้ว

[illegible]

THE INSTITUTE OF JAHNKE

0734 011608013719 37508M

TERBUKA KEPADA SEMUA

১৯৮৩ সালের ১০ মার্চ তারিখের সভার কার্যবিবরণী

১১. অসম চৰকাৰৰ পৰা প্ৰাপ্ত হোৱাৰ লগতে

การวัดโดยบุคคลผู้มีความรู้เกี่ยวกับงาน

[illegible]

๑๑. ฝ่ายพระโหราธิบดีทูลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชว่า

မှတ်ချက်များ

၁။ အထွေထွေအကျဉ်းချုပ်

[illegible]

1907年11月20日

၁၂၁

... ..

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

செய்து கொடுத்திருக்கிறார்கள். இதைப் பற்றி நான் சொல்ல விரும்புகிறேன். இதைப் பற்றி நான் சொல்ல விரும்புகிறேன்.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

[illegible]

此等文字，皆係古人所遺，不可不察。

உதவிக்கப்பட்டிருக்கிறது.

മ. മ. മ. മ. മ.

และความเป็นใหม่ขอฉัน
 มันจับปลกตบเขาเขาเป็นผัว
 ถึงฆ่าฟันฉันใดก็ไม่ฟัง
 จะไปวิ่งตัวให้สาใจ ๆ

๑ แล้วรักแฉ่งแต่งตัวกลัวจะช้า เหล่าพวกด้านซ้ายห้ามตามไล่
 ออกจากบ้านคันตงคัตตรงไป หนทางไกลกับดั่งกาอำมราตรี
 ก้าทให้ ให้ประทับคนรับฉัน ทุกบ้านถ่มบดอเหม็นอนญา
 บ้างช่วยห้ามตามมา ในธานี ชาวบุรีพรุ่งทองหญิงชาย
 มาทาชันยันให้แฉ่งไล่ตาม ได้แรงความหนทางดั้นทงหลาย
 นางวณิดาจะตะเคาะพระเกราะให้วิ่ง พอเกิดสายจะออกมาบุนายญ
 มาทหลวงศรภกรว่าทำด้น รุยพลเสกบาธาธยัน
 นางวณิดาจะไปจะมอริภค คงพบคนแถวต้นเกาะคอย
 ถึงจะมารมาคเอาชีวิต ก็ไม่คิดแต่รักเค็มแน่นคยหอย
 แฉ่งหยุดยั้งหน้าคำถาญบย ให้คยคยบงคประศุกถาง ๆ

๒ ฝ่ายอุกถาวเจ้าธิดาเวธยาธิน นามนั้นน้อยประจทรงพระดัง
 ประศบองกทรงคำดูธำชาง พริ้มธำมณางธำมณศรัยภักดา
 แฉ่งเรณูของศุทรวงยกับบาท ออกถิดาค้นนางไปข้างหน้า
 ศรัตถ์วรรณพณนางวราภ ด้องธิดาธินธมทรธิดดาคร
 ขนเซ่งเตนเค็มเรืองเคยมเคยมศุ ชาวทองหม่นนางห้ามตามดล่อน
 คางเค็มคหุมพุดพุดนทร ทอญจรเค็มทางข้างกำแพง
 แฉ่งคุดบงบปรากฏารข้างด้านนอก ถัดคาบชอกบ้นประจำดงก้านาง
 คงรายรอบรอบเมือรเรียวเหลดงแฉ่ง เจียนก้านพวงสูงตู่ตู่คน ๆ

จนฝรั่งตกเป็นข้าเขา เพราะมึงเข้าเพื่ภษาษายาม
เป็นเมียน้อยช้อยชด้างตาม เมียหลวงตามเข้ามาหึงถึงประตู
ถูกรักใคร่ให้วิชาสารพัด ไม่ชด้อยชด้างปิดให้ออด
แกงคืดอันพาด ไกรชยก โทษกู เมื่อจกแล้วจกจะรู้จกคุณเกิด
จงเร่งมาฆ่ากจะคุ้มภัย ให้ตายด้วยพิพธอย่าห่อหือ
กูแค้นนักจกเรือดเขาเล็ดหนี ออกเดินดูจกจะเห็นเรือด

๑ นางฉันทาฝรั่งเห็นดังมราช นากรวดราศไกรชกรวยชัยเฉยฉอน
ไม่ถือโทษไกรชตอบด้วยเชยคุณ ทานถาวรรัก ใครจึงได้ค้น
นางนบนิชคอบวธมาหาไป กับรามปราบลูกเด็ยยากเหลือแสน
ทุกภาษาถ่มทบขวยรับแทน กแต่ค้นคายยบทุกทัฬไป
จนศึกข้ามตามมาประศรวบ หดายคอบเห็นจกจะคิดโดน
ค้อยเป็นหญิงยังขาดำบากใจ ดังสารใคร่ใหญ่หนีจะพลอยตาย
จนผลกถรวางที่ฟรี ในเกาะองภาววิษณบหาย
ฉันทพจตขงรบความชอบชวย สักจงขวยรับพิงทกรงไกร
ประทานโทษไปรดเกล้าเกิดเจ้ากระ ไมทงพระคำตนาหามได้
เจ้าคุณมราชันหันตใจ นิมนต์ไปวัดวาให้ถาวร ๗

๑ พระฝรั่งนางค้อยธวางไกรช จ้งยกโทษที่ไม่ทำตามคำตอน
จนข้าศึกฮักหาญมาราญรอน แผ่นดินรอนไปทั่วเพราะผวม
แต่พิชรายนายไพร่ยังไม่คอบ เดียวทพเมียหลวงดงมาถึง
เจ้าชวงคตคตค้อยยถกขิง ทำไมจ้งหอบคตนาหัวเราะ ๗

๑ นางฉะเวงเกรงกตฤพามจรัก

รีบหอบพิศรทันผู้เฒ่าเดินเหยาเหยา

ทั้งสามนางต่างเรียงแถวทูลเกล้าฯ เป็นเหตุเพราะดูเป็นเจ้าเมียชรา
ออกไปด้วยรอยแกลกแพรวา เช่นนยายหรือไม่ว่าพระเจ้า
ทูลถามเจ้าประจัญคุณสัญญา ให้เรณูแล้วเป็นโรจไม่ตาย ฯ

๑ บาทหลวงเฒ่าเกาะอกโกรธจนเงิน

อุกถ้าให้เดินตามตำแหน่งหน้าทองย
อแม่ช้อดอคิดไม่มาหา เทยชกชายชกฉว ให้คิดเอง
ไม่ถึงบั้นทองกระบือเพียร ยังมีหน้ามาทะเลาะด้นเหมาเหมง
ขอคิดมอคิดคิดไม่คิดเกรง จะเท่งเท่งตามกบเป็นมด
กุดัญญาว่าจะทำให้อำริศ มั่งกุดบ่กวดวงใหญ่ โหดทอง
จึงเล็ดทชวดกบปดคาบอง มั่งจะดะมนนากหักกะเนน
เพราะด้นปล้นดรงกุ่มมิด ท่มอคนกะคองถางบนทางเขน
นยหรือมท่มมอญจีนเลื่องเกน อเมยเกนเทยทศศควนรท
ทาบมเจยเยอหยงเบ้งกถา หน่าจะกลัวถาฉานาตาตก
ชกาฝากปากกถาทำดามก กลับม่ายกโทษทอนทให้พนพว
ทั้งสามนางต่างอชว่าชอถาม ชยากแจ้งความชนกุดเกิดทศหวิ
ความทชอมชงเห็นมเป็นศว หรือตามวิตุ โทเนชยาตเกน ฯ

๒ นางละเวงเกรงบาปไม่หยาบช้า จึงได้พาสามนางไปห้ามเห็น

แก่ตามคำมาจนวบชบเชิงเทิน นางนึ่งเม็นดงบันไดเข้าในวง
บาทหลวงเฒ่าจะเข้าไปไม่ได้ด้วย หอบระหอยหิ้วบับค้องกุดบ่หลัง
ตูกีษัยทามช้ามทุ่งพรวัง ไปหยุดยั้งความประดาใจ ฯ

๓ จะกล่าวถึงทศศควนรท ซึ่งมรมทางกัฟเดินเนนใส่

ทงโยชการเวดต้องเรียงชัย ถึงกรุงไกรจักราพราตวิ
เขาคายทศรุดูรรมพร้อมกันหมด ท้าวทรงยศชนพดลพลาหลังคาดี
ฝ่ายโฉมของชกุดูรรมมาดี พานบุรีกับกษัตริย์หัดไชย
ไปเฝ้าท้าวทศวงศ์ดำรงราชย์ อภิเษกวันทาต่างปราดัย
น้อมคำนับรับกันเป็นหล่นไป แด้วท้าวไทถามเรื่องเมื่องดังกา ฯ

๑ ดั่งนดูรรมมาดั้นแต่เกร้า จะร่าเริงแล้ว ให้แก่นันนเด่นดา
ต้องทอดตามความทองหล่งนาคา พระอนาตามเรื่องเคื่องร่าคาญ
พลันคำดั่งถกพิกรดัดด ทรวงการุณทรวงนางเพียงร้าวฉาน
บรรดาเหล่าเฝ้าพวงพระวงศาน พุดยดงดาร์ โคกาคัยยฮาดัย
ท้าวทศวงศ์ทรงฟังแล้วนงนบ ระเอยมสกันนงนออย่างโจน
ทงหมนแกแปปรปรวนรญจนาใจ ใครเล่าไปก็เบ็ดดาร์เหิมอนคิตคัง
แต่ยครดเฒ่าเฒ่าคนนั้นมาตาม โศภรพหณนร โศภษยู่พระเวทจริง
แกรบว่าอำเนอออกมาจนอกรวิ จะแกกตงเดี่ย ให้หายเหิมอนหมายใจ
แต่เดียนด้องคียงหงอชยุ ทานพรหมณศรจะไดประพระที่โชน
จะพูดจาว่ารานประการใด จึงจะได้พานพบประดบองกั ฯ

๑ นางทูลว่าอาถรรณนพานเคตม แต่ความเคินจ่าได้ไม่โหลดอง
เมื่ทราบจำเฝ้าพระบาทญาคีวงศ์ นางถึงจะออกมาเฝ้าเจ้าชู้
แล้วทูลความตามทให้คนไปชยุ กอบตบรุดาร์ทักนาคดี
เฝ้าคามาหาฉวนเมือฉวนน พรหมทงชคูปริยบเทยวเจยมเคิน
เราเห็นแซ่ดด้วยชยุชยุ ผวนนจูงมอชนะไม่ห่างเหิน

นางเมียนมตอยคอกให้หยอกเอ็น

เดียบเรียงเทินเทียวระเคาะพระเคาะหันท

หน่อกษัตริย์หัดไวยเคยไปเฝ้า

แต่ก่อนเข้าชอกได้เขาไม่ห้าม

แต่เคยวนทวนไปดับความ

ว่าห้ามปรามกวดขันหลายวันมา

ปิดประตูคนห้ามเข้าออก

มิให้บอกถ้อยความห้ามหนักหนา

คือเจ็ดวันจึงจะแตกต้นฤกษ์พา

ต้องรอท่ากว่าจะได้โชทวาร ๑

๑ ฝ่ายนางเขวเฒ่าคนชราเห็นกตัญญู นางมณีนกครุฑครวญเสียดวาท

ถาดไฉนให้เร่ร่อนเจ้าการ

จะเรียงรายเรียงนาคกตัญญู

คิดเขาไปให้ลงจึงจะต่าง

ทูลดุษฎีดังพิศนันทนา

อันท่านครุฑเจิญรุ่งเรืองมา

นิการรับภทไทร

จะพรายแพรงแวงร่อนทูลดุษฎี

ให้ลงดั่งพราหมณ์แก้ศกแกว

การเพยงนทเทินไม่เป็นโร

คงจะได้ดุษฎีมาทูลอาจารย์

จำจะให้ไปอยู่ทงเย็นเงย

ตามระบือบทฤณมาทาศาต

หน่อกษัตริย์หัดไวยเห็นได้การ

จึงกราบกรานทูลความตามบัญชา

อันค่ายทัพต้นสมุทรตง

ยังพร้อมพรังไพรพลคนรักษา

เจิญพนางไปประทับที่พลบปลา

กับพญามาทั้งตองทวีตรองการ ๑

๑ ท้าวทศวงศ์ทรงฟังครวญตรึงตรึง

ถลาคณธรรมาหนักหนาถลาง

ทั้งดั่งชงครุฑพาทูลอาจารย์

ไปกิดอ่านอนุฤทธยาสุนัยใจ

พระพันองศ์องค์กับแดงรบดัง

ไปอยู่ยังพลบปลาทาศัย

พวกแค้นต่างท้าวนางชูงูขาว

ทงนายไพร่พร้อมหน้ารักษาองค์ ๑

๑ ส่วนผู้รณมาดกับดกษัตริย์ ยงนังครัดความเมองด้วยเรื่องหง
แต่โถมแก้เกสรานนว่าตรง จะโทษองค์ภู่ในอนันไม่ควร
เราทำถูกหยุกขานิจจาเขย จึงหงเดยถ่มขำรณนังดมทวน
จะหิวหอบบอบซ้ำประซ้ำประชวร

น้องใคร่ครวญให้หงตำรวาญแทน ฯ

๑ พระมารดาผู้รองตัวรัก มีนหาญหักชิงช่วงไม้ทองแพน
ขอบรณาคามนให้ทนต์แท่น ทำทนต์แท่นจึงจะถูกดีดรัก
เม่นาดัดจริงใครระบว มีนถิตศบมณให้พันหัก
ทำวทศวงศ์ทรงพระดังวดีเยกนศก
ทำนยายถนุอย่าไปส่อนดุกช่อนเดย
เมือชาติหนาราชระมดกทนต์ ยวยจริงให้เกศตายเกิดยายเขย
แม่เกษรมาดให้ดอนนเคย ขยายให้ดองดกรายพักตรา
ถึงศบมณดอชยาศิตโกรธ วัตถุโธมดอชยาศิตเดียหนกหนา
แม่หงหวงดวงพระราชาชา จะชดเคองเบองหน้าเป็นราก
นางฟังกาไม้ค่านับไม้บับัง ด้วยแก่นคังเคองอรามารศรี
พอโพเพ็ดเวตาเข้าราศร ถูมาดตากดกับกนพลบพลว ฯ

๑ ฝ่ายนางเยาวเจ้าคนชวมดพักตร์ ถามน้องรักเหตุพระเชษฐา
เป็นทูกกรรณช่อนดอชยาศิต พอเวลายาชชงชอนนังชย
ไปบุราปาโมกร์โลกเชษฐี แล้วเจ้าเหตุหนห้องด้นทงหลาย
นางจันดาละเคาะพระเกาะหรัย หรือชุนายดอชยจะหน่วงน่าน ฯ

๑ พฤตมาเจ้าใจทางโดยศาสตร จึงวาระขพบขรพดคำด
 เราทรงครรภณเรายกถววยปราณ จึงพนพานบงด้รงไม่ตวงใคร
 นางวอนว่ากรูญพระคุณช่วย จะแก้ตัวอนนต์เวทิกษะโณ
 ทงหยูกยาจารย์พิศ ไทหัดไชย เราไปไคถงทงตึงก ๑

๒ พราหมณ์พฤตมาว่ากรณณนทรวงนี้ จะแก้ภพทพราย ให้หายทอง
 แด้วพราหมณ์เหาทของคำทำเบมขง มาเรียนตงอภขระพระคู่
 แด้วถงยณศพระพิเพกเลกตึงกตึง ทงกรกรคพระนารายณทำถายม
 ให้ย้องนางพถางต้อนรอน ให้ ไปให้พเาพกค้องคตึงก
 แมกตงขงทวยเกดอึงคถายคตึง ขยารขงพพานอนมณ
 ทประตึงคนเราย้องกน ขงมณณพคความคานอุบาย
 แด้วถงเจดเลกข้างคตึงเป็นคตึงทถา ถาเรนา ในเนนคตึงทงหลาย
 ยนตึงโมไทกมาเรมณนทถายราย อณอุบายทถาให้เาไหวง ๑

๓ พระพนขงตึงตึงมณณนท พราหมณ์กคานบถากตึงตึง
 มาเาให้ขงนขงกรกรมณตึงก บิรททงทถอมรับโดยตึงไป ๑

๔ พอดคางเคตึงเลกตึงนทพิบโพยม เลี้ยงประคิมคตึงตึงโพยม
 ค้างพนขงคตึงตึงนทอ้าวามุไซ พระให้โรยคตึงขงคตึงตึงอ้าว
 โนมเตถาเลาขงคตึงขงคตึงคตึงททท ให้ขงรทคตึงคตึงคตึง
 เกถากระหมวดคตึงคตึงคตึงคตึงคตึง คตึงเป็นข้างเกถาขงคตึงคตึง
 แด้วคตึงขงคตึงคตึงคตึงคตึงคตึง ขงทถงขงนไปกคททททท
 คตึงคตึงคตึงคตึงคตึงคตึงคตึง ททคตึงคตึงคตึงคตึงคตึง
 เาพาททถงคตึงคตึงคตึงคตึงคตึง คตึงเป็นคตึงคตึงคตึงคตึงคตึง

ผู้ใดคุมชู้ภักดีฉันจัญไร

ถ้าเจ็บไข้ค่อยส่งนายไม่วายวาง ฯ

๑ ครั้นเสร็จสรรพเสร็จเสด็จมาหน้าตำหนัก

เพียงตามเคียงประคองทั้งต้องช้าง

หมื่นชนาคมหาดเล็กถูกขุนนาง

ล้วนรูปร่างรุ่มราวดุราวงพระองค์

เชิญเครื่องยานพาหนะศรีพระแสงเพชร ตามเสด็จยุธาครคังราชทรงดี
ให้มุกตึงหมิงมามังกรทรง ไปรับองค์เชษฐาสุดคำคร

แถวทรงหงหลังตั้งหักมกดงกลด อยู่พบเคียงองค์เช่นไกรสร

ตำรวจเรียงเคียงข้างหนทวารจร เข้มกรัดคืบมาถนัดหน้าวง

หยุดตั้งหักทรงครประคองเชษฐาทุกทางถามทักทักคืบเหมือนสนหลัง

พระเรขกหาฝรั่งเผ้าเฝ้าให้ฟัง เรือยอถ่วงหน้าพระยานาชาธา

พอฟ้าแถบแปดบด่างเห็นนางหนึ่ง มาเยือนวังด้วยบรรดาศักดิ์บุปผา

แล้วฝากใจให้ลูกข้าเจ้าตงภา วนาเดาเคราะห์ร้ายให้กลดยัค

แล้วร่านอกคอกอกพ้านปรากฏ ใครดูมรดกบุปผาเป็นราช

แล้วไปรดให้นายประคองมาถนัด อภิขรม้อย่างที่เราไม่เข้าใจ

พระมาตุรงค์ทรงมหาอาญาพิท คงจะทราบมันคงไม่ถึงดี

เร่งไปบอกท้าวนางท้าวขาง ไม ไปทูลให้แจ้งกิจจาด้วยพัน ฯ

๑ นายประคองทักกับจ้าวรับสั่ง ให้ระວังเวียมครวญให้กวดขัน

ใครเข้าออกบอกรักจาให้ฆ่าพัน กระหม่อมฉันถนัดพระราชาธัญญา ฯ

๑ หน่อทนต์รยครัดว่าเอง โฉมเซธา รบแต่เอาค้อมัดคึดเกศา

ซึ่งห้ามปรามความแผ่นดินถนุเสธา น้เทวอาวดยัยจะเหลือ

แม่บิดบึ้งของหงอคงให้ร้องหอน ตัวจะพ้นความตายฉิบหายหรือ
เป็นขุนนางร่างโง่เหมือนโคกระบือ คัดเลือกไม่รู้จักหนักเบา
กูเข้าออกนอกในไม่ทรงห้าม นิ่งห้ามปรามจะเป็นโทษช้ายไนตเรธา
ไม่แจ้งความตามคำกล่าวหา เบ็ดประตูกูจะเข้าไปเฝ้าเอง ฯ

๑ นายประตุน้อยพดลยเห็นชอบ

เชอรอบคอบกล่าวเพราะช่างเหมาะเหมง

คดียงอนง้อขอตัวด้วยกถาเกรง จะเปิดเชิงถ้อยยาตราพระยา
รอบคอบกล่าวหาว่าให้ทองถอน จงหยุดหย่อนยกโทษไปรุดเกล้า
แล้วไปบอกในวงเร่เฟื่องมา เหมือนนวลจากหมอกษัตริย์หัดไซ
พวกในวงฟังว่าตอกฟ้าเกิด ฟ้ามืดจะใคร่เห็นเป็นเณ
จะบิดบึ้งของดำคนูกพรินไซ ตัวยังเข้าไปทอดถั่วเจ้าตั้งกา ฯ

๒ ฝ่ายในมวงของคฤวงไม่เกรงกร

คิดว่าจางจะใคร่ตอกบุหงา

หงอคงบวชหมายจิตว่าเทวาท ใจตอกฟ้าลงมาให้คุ้มภัยพาต
จึงตั้งให้ไปเบ็ดประตุนับ คัดเจ้าหรับเขมรหักทุกคำด
เห็นศักดิ์ถ้อยทศยาพดุมจารย์ พระกุมารดีใจเข้าในวง
ถึงตักเย็นเห็นนางช้อยข้างนอก ถวายตอกไม้งามทูลความหลัง
นางหงอคงอันเห็ดอกรงเชื้อฟัง ด้วยเห็นช้อยอมเยาว์ไม่เข้าใจ
เทียบอุปมาพินิจพิศศอก อานไม่ตอกอีกกระเรยไฉว
นั่งตรงช้อยคนพระทศบ จึงตั้งให้หายขาดถาด
นางน้อยน้อยคอยคานบถอรับตั้ง แยกไปของพันทองตองศรี

ทอดแต่งแจ้งความตามคดี

ต้องบุตรรับมาพร้อมหน้ากัน ฯ

๑ หน่อกล้วยหัดไธยเห็นได้ของ ตามาห้องหาพร้อมชนัน

เขานั่งไกลให้ทรงองค์กัน แล้วยำพรหมแจ้งให้แจ้งใจ

ตัดดำกรรอนจิตให้คิดหมด เดี่ยวยายย่ำว่ากับว่าเล็ดตาไหล

หยิบรงทองนึ่งยารับคดาไกล พากันไปห้องทพระพยา

ประณตชอบยอบของคณรงให้ เขาความในแจ้งเหตุพระเรษฐา

ดินธมฺพรถิของทรงศักดิ์ดา ทฤทธยาแผ่เพณิกเกิดอนกตาย

รตักควดวจะชารับพานอง เขาในหีบบริงคณรงถวาย

พระอภัยได้รงค์ดำวกรวย ทักตักดาเบเคณมตรองค่างใน ฯ

๑ นางวันฉาแถมของคานของอาก

พอเห็นหีบอากคัพพนประทองไขว

เขาซึ่งรงทองคัพพนอภัย มาหัก หยิบยิบดาทบทความ

น้อยหรือเจ้าเหต่านพามาถึงแทน ทะตองแล่นเขามาเซไม่เกรงขาม

แล้วว่าพระองค์อธรงงาม จะวิ่งตามเขาไปไหนจะ ไครรู้

พระกตบหองรงหักให้รักหญิง พดอยว่าจริงเหมือนแม่จ่านายอดคู่

ทะตองทะตองตองมาพรงหฐ พดางขับขูเคองคณรงข้างหมอนอิง ฯ

๑ หน่อกล้วยหัดไธยเขาไปนุด ดินธมฺพรกับพระพองหมหญิง

แต่พอออกนอกโคตใจจริง ชนทรงดังหรงพระยามามังกร

ไปกองทัพพลับพลาตรงมาท ห้องสุวรรณนาคคักรังมร

คางกราบกราบมารดาด้วยอาวรณ์ พระมารดรดีใจจึงไปรับ

แล้วกอดจูบตบหลังเจ้าทั้งธอง พอกุณของแม่พนโคตนักถบ

ดินสมุทรดัดดำกรอขนกำนบ

แล้วถมขมึงขมบ่อไป ฯ

๑ พระชนมัตถกตกประหมา

ร้องเรียกหาหมอแซ้เราแก่ใจ

ไม่พินาศหายม่นว้ายรรดิย

ต่างคลใจฉันจึงเป็นดังศักดิ์

ท้าวทศวงศ์องค์ครองพรหมเทศ

ทั้งแก้วเกษรามาตร

มากของทพหอบพลาธมัต

พอพระพนของพนค้อยชน ฯ

นางเชษฐองค์ทรงนั่งบนถงกษัตริย์

พร้อมพระญาติวงศ์อรรณดิย

ท้าวทศวงศ์ดังดั่งดั่งดั่งดั่งดั่ง

จึงปราชัยดินสมุทรค้อยหลุดจา

กณนหรือหรือดัดดำกรนอ

คุดคุดขมึงนารักเป็นหนักหนา

พระพนขององค์กำพรหมมอ

แล้วให้พระอภัยมณีไปพร ฯ

๑ ฝ่ายขรรค์รศมเป็นทนต์

มาคุดคุดขมึงนารักเป็นหนักหนา

จอมกษัตริย์ควงอรรณดิย

อภัยมณีเป็นทนต์พระพญา

จงรักภักดีใคร่ภักดี

โดยแรงเกิดรวมชาติวาสนา

เออหลาดจกคุดคุดคุดคุดคุด

ใจไม่มาด้วยกันเหตุนั้นใด ฯ

๑ ดินสมุทรดัดดำกรอขนกำนบ

อภัยมณีเป็นทนต์พระพญา

เหมือนอนความหลงพดลประมาทใจ จมดิ่งไม่เท่าครุฑ

อันทนต์ทนต์คุดคุดคุดคุด

มเหษณ์มเหษณ์คุดคุดคุดคุด

เราซึ่งรักทนต์คุดคุดคุดคุด

จึงด้วยทนต์คุดคุดคุดคุด

๑ จมดิ่งขมึงนารักเป็นหนักหนา

เชยด้วยตายอภัยมณีไม่มา

แต่ดั่งขมึงนารักเป็นหนักหนา

ยังนั่งใดโหม่นหนักเพราะรักมัน

นางเกษรว่าดังดั่งพระผ่านเกล้า

ใจใคร่เจ้าจะช่วยแก้ให้แปรผัน

กักระไรใคร่ทนต์คุดคุด

พอทนต์คุดคุดคุดคุดคุด

ประเดี๋ยวนี้ฝรั่งมันชงไว้
 เดี่ยวแรงแค่นขามฝั่งมาดั่งกา
 แม้มันเดียงเคียงองค์พระทรงศักดิ์
 วิชาภกกรรมถ่องราภาจะดำดึก
 ดันของคุณมฤตกาผ่าพระบาท
 ถึงชาติอื่นหมิ่นชาติไม่คาดศัลยา
 พระญาติวงศ์ดังธำมระความวิต
 แค่อัศวรณเนาถวิลวณอะไร
 จะยอมเป็นทาสีฝรั่ง
 แม้มันตายหมายม่นอกนินดา
 ๑ ทำวทศวงศ์ทรงศรัทธาเห็นดัง
 จงห้ามว่าอย่าให้ไป
 ไปบนบานท่านป้าไมตรีโลกะ
 จะไปด้วยช่วยช้อนวอนพญานาค
 ถึงทอชณเฒ่าเขาไปพร้อม
 พราหมณ์คาบกระบี่เจ็ดดวงดัดใจ
 แล้วพูดว่าข้าแต่พระทรงภพ
 ทำวทศวงศ์โองการวิถิตการศรัทธา
 แค่นั่นดื่มทรุ่ดสาครหล่อเอามาได้
 รวยแถมให้พินกตบค้นคง
 ฝ่ายน้องนางต่างว่าข้าพเจ้า
 จะได้ใครดอบดักไปรักษา
 ถึงกระไรได้จนทาพระดามิ
 จะดื่มกรออยู่เป็นข้าหมื่นอนา
 ก็ตามทีเกิดตั้งตนไปจนตาย
 จนสิ้นชาติชาติอื่นไม่หนีหาย
 พดางพมพ่ายชดมาด้วยอาตบ
 เข่นดกเกิดพลอยพานาคาโหด
 เถาะของให้ดมเพชแม่เกษรา
 ไม่ขอพินดวณหมื่นมันแซ่พสา
 จะแฉะเออเกลือกหาให้ดำใจ
 ๒ เปรื่องบาทเฒ่าจะแก้ไข
 เปรื่องดกให้ไดมวของคองมา
 ให้แฉะเหตตรงหักใครรักษา
 เฒ่าทำพาเผ่าพวงเคียบตรงไป
 คำนับน้อมพญานาคธรรมา
 ถวายขมยงคตด้วยมนต์พราหมณ์
 แม้ปรารภขอไรจึงได้ตาม
 เฒ่าให้พราหมณ์ตามฉันทึงมันชิงของ
 พระอภัยศรีรังสรรค์นันทยังหลง
 หงเงินทองของของคองวางอด
 จะกราบเท้าของคำเต็มกำมัน

คนละอำนาจพระคุณครั้น

ช่วยลักกันน้อยปรนให้พันภัย ฯ

๑ ทราหนเนเตราพนบขอบคอบสนอง

พระคุณของอนิจจาจะหาไหน

แต่ครของครึกนวกอกนอกใจ

ด้วยอยู่ในเวียงวังกำบังกาย

ถ้าแม้วาข้าพเจ้าได้เขารัด

คงจะคิดแก้ไขเสียให้หาย

นี่ยากนักจกใครว่านให้ทนาย

ก็ดูบายแก้ไขเขาในวัง

ซึ่งพ้นต้องต้องชอกมานอกไต

มีพระใช้ขับให้กลับหลัง

ภาวนาอย่าประมาทให้หลงผิด

ด้วยเกรงหึงอีกสืบห้าทิววัน

ทำทศวงศ์ทรงพังจึงถึงรา

คงพังกาจารย์นะหลานวณิ

ต้องกุมารกรานกันบงกมคอ

ต่างพังกนัยตามทราหนเนพุฒา ฯ

๑ ฝ่ายนางเขาวงศ์คนรวมตพกตร ราชระจกษะเรศกษะเรศรา

ออกมาได้ไปอยู่ห้องงอมพดมา

อยู่อาศรมหน้าพระพิศด้วยดีใจ

จึงมาททานเนเตราพนบขอบคอบ

พูดเห็นด้วยเชษฐาเรอบราดัย

นางไหวของกพกษกษครยดคดไป

แต่ไม่ไหวเชษฐาสุดด่าคร

แต่จนว่าพนเมยพดอยด้วยหน้า

พระบิดาซ่อนดังไม่พดซ่อน

ด้วยนางถ้อยซอแท้ไม่เงงอน

ดงกิดกรเชษฐาแล้วพาท

พระอวยวงงดกาดามภกต

โดยศัสกตดมกระเนนเหต

พระบิดารามาตรงกทงโสภ

ถึงพระพิเชษเณไม่เจอนวัน

จึงใช้ใหอนขวามาตามเด็ค

แม่ให้ตามเข็ดเชิญไปเื่อศอวรัย

หรือรักเมยเสียญาติเป็นชาติกัน

กระหม่อมนี้จะได้จำพระกลาโคด ฯ

๑ ดัดด่าครถอนดะธอนแล้วผ่นพกตร ปดอบนอกรักว่าอชฌณดัย

พลัดแล้วแควต้าวข้างไร ก้มได้เคืองขัดเป็นธัญจา
 มีห่วงนึ่งต้องชนกทปกเกล้า พิศเนาศิวาขเพราะชายหน้า
 ถึงอยู่ไปก็ไม่พ้นคนินทา จนม้วยฟ้าศูนย์ดินไม่ถนอขาย
 จนพระนึ่งต้องข้ามมาตามด้วย แล้วได้รวยแก่ไรจึงไต่หาย
 จะตามไปรชใจยังไม่ตาย พอลงวอยอภิวาทบาทบงดู
 ได้ทูลถาม่าละของต้องกษัตริย์ แล้วจะตัดโลกข้ามตามประสงค์
 พระร่ำพลางทางระหกระหวายองค์ ก้าวรคหวงไคกาไม่พาท ๑

๑ ทำวทสงศ์พงศกษัตริย์จตุรธัมม ขาววามเฉยพณของทองคองศรี
 แมกรู้อยู่ว่าเป็นไปเซ่งเห เพราะวาพตามคิดพระบิดา
 จะเกิดควนรอนชกไปนคเรศ ต้องทรงเคหไกรจักรช่วยรักษา
 เห็นคหพรอรงอยู่สูงกา รวยพระชัยปทวงให้คงคน
 แม่นงเยาวเจ้าวณชอนาปนไกรว พรอไทยด้าวพลไมระคน
 ซึ่งนคพตงทอนนจกถนถน ไชคนชนคนโหดหาโหดมา ๑

๑ นางศกใจได้คิดตมตม สดหิตถนเกศกราบเซ่ง
 เนียงว่าหยอกดอกเมื่อยพระพญา นันขมาขอโทษไคไปรคปราน ๑

๑ พระญาคิงค์ทรงพระรวดไมควรไกร รุอโทษพราวดานางดงสาร
 ดินดุมทรพุดดบไม่ข้ประมาณ กระหม่อมนาคอกไม้ตายให้ช้ายไกร
 มนคินนินทาขามนเดบ แคมเมยนทรอขายจนตายไค
 ถึงได้แปลกแครงฝรังทงมชญไทย ยงค์ใจกรอรับไมชบอขาย
 เขาไคเมยไคผดทงพพ เขาไมหลบหลัดดไมหนีหาย

ก็เห็นอยู่ใหญ่เขาไม่ตาย

เราจะช้ายเขาโยเด้าไม่เข้ายา ฯ

๑ ดุด่ากรว้อนจิตถึงบิตุเรศ

ไม่แจ้งเหตุเห็นจะคอยตะห้อยหา

จึงพรายแพรงแจ้งความพราหมณ์พฤตมา

อันหูกยารของมณชดังทงรังควาน

จึงแก้ไขไม่ถนคณชคของ

พระคุณต้องโปรดประดำทณูชาติหลาน

จะดาไปเกาะแก้วพิศดาร

นิมนต์ทานโยคซึ่งมืพรต

มาแก้ไขให้คลายหายเกล็ดมณช

ด้วยมืทงจักรวาลถกถวาทานหมด

แล้วว่าเจ้าครวญกระหนกบรพศ

พระเคบธร์วอชทันไมบรตย์ ฯ

๑ คาพราหมณ์คณชชอชทานครมา

เราด้อยเจ้าเหล็ดดจจะมีใหม่

ทางพุทธนิพนธ์มณชพหุยอน

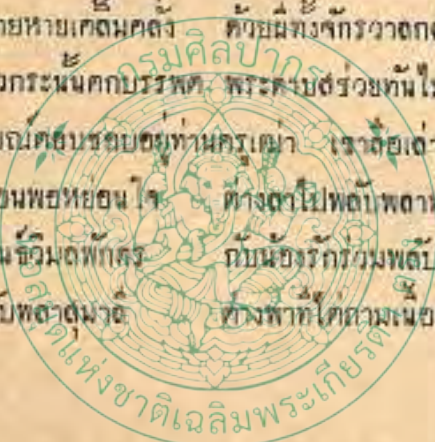
ทางดาไปปลัดพลาทงนาร

ดุด่ากรวเจ้าวณชชอชพกกร

กบน้องรกร่วมปลัดพลาทงคาคี

สิ้นคณชชอชพลัดพลาทงนาร

ทางพาทศความเนอความกณ ฯ

๘
ตอน ๗ ๔๓

นางเสาวคนธ์ยังถาม

๑ จะกล่าวถึงดาวนิจดาราช เดียวหน้าถนัดหมายเห็นอนทายนัน
กับว่าภาตกาตุลาตวัน บรมทุกขทนเห็นจะมีหมอตมา
เพราะหัดไซ้ไธยไธยงอักษร มาดอดดชนเวทมนต์กตคา
ไมทนรุไปเสียไธยงอศร จะตรึกตราแก่ใจฉันใดได้ ฯ

๒ นางตะเวงเกรงว่าพวกราชีก จะหาญที่กรบพุ่งเขากรุงศรี
อนึ่งพระอนุชาภิบาล ได้หมอตมาแก่จะแปรปรวน
ทางปรีक्षाปรารมณระทมทมิฬ ไหมด้นเจ้าวงรอยดะห้อยทวน
เขาซึ่งรักหักหาญเป็นคารวณ จะยกอณการศึกไหนกตถ
นางยุพาธาดทองพเนียง ไหมรักห้อยรื่องให้ขาดยผ
คิดถึงทมิฬทมิฬ ไหมหมอนมว คางรอนตอขบดะชนกตนาตา ฯ

๓ ฝ่ายโณมยงองค์เงวณดาราช คิดถึงบาทหลวงครุปรีक्षा
จำจะไปอนมธธอดมา ขอวิชาสวประจัญคนทงปอง
จึงแจ้งความตามนางเห็นอนอย่างนัก จะไปตักตั้งฆราวาสพระบาทหลวง
ถึงโกธราตาทอว่าดัดดอง เราทงปวงยังอนคงอ้อนใจ
อย่าถือโทษโกธราชไปพึ่งพระ เห็นพระองค์คงจะไม่เสียได้
จงรับจักรภพาคอกไม้ จะรับไปธอดมท้านอาจารย์ ฯ

๔ ทงตามนางคางรบคานบหม มาเตรียมพรหมณภทหน้าฉาน
เทียนข้าวตอกคอกไม้จัดได้พาน พร้อมทหารเห็นแห่นมาแน่นนัต

นางวันดาอ้างก่แถวทรงเครื่อง คอยข้างเยื้องชนรภพระกตกรณ
 นางรำกายหาอดัดวัน ชนนางชนดเคเดือนให้เคดอนกดา
 ถึงกู่กู่ผรั่งดังวราข ก้อยดัดจก่เดือนบนไครนไปหา
 เห็นพระนางตงรูปเทชนบุชา ขอดัดมาหมอนเฝียงเคียงเคียงไป ฯ

๑ บาทหลวงแค้นแค้นเห็นเขมนมมุง โมโหพิ้งรำคำไม่ปราถน
 อัดอแอตแหยชกมาหาอุโย ภูมิได้ปารวณาคบคำมึง
 ทงเจ้าชาห์มาดักปดเป็นคตอก ไม้เคดออลดงกโมโรตง
 ไปรบตอผองเขามาเคดาคตง เมียเขาหงโรมโรมเหมือนโหมโรง
 อยู่พาดดาถ้อยคตอเหตุ ไม้พื้นเกาะเป็นหม้ายอตาบโง
 ช่างรักถ้อยหาผ้อยคตอถอง คุมทอวังโรม้องหอยอตยอตาบแยะ ฯ

๒ นางวันดาอ้างก่แถวทรงเครื่อง คอยข้างเยื้องชนรภพระกตกรณ
 รัดกในใจคว่ำขวัก ด้กแฉกเตเจ้าคุณกรณา
 ขึงเคียงกันแนมนวาคะตงโทษ ไม้ถยโคจรเดยถักนคตคตคตคต
 ฉนไม่มทเห็นเป็นคำพรา คุมเมศดาหลาณรภกอดักกรง
 จะดัดยช้อยพระดะพยัค ไม้โยปดคตอแอตเหมือนแต่ถอง
 บาทหลวงตำว่ากุ่มไม่พอใจพิ้ง นางชาวดังปาดทวนน้ำตาตทา
 ถาถกมการมาถวนไข ถอนบุญไม้ได้ทำกรรมหนักหนา
 ถกคตอถกนทางเจ้าตงกา กรณาหา ถคตคตคตคตคต
 ทรณมาถมถมโคตรองโศกรัย ณาประยูรเดยคตคตคตคตคต
 เดยตาบเหตยเชอณคตคตคตคตคตคต ไม้ตำรงรภคตคตคตคตคตคต

พลอยให้หญิงจึงหลบปะปนเปื้อน แต่เงินเพื่อนแถมมัทนายงชาผว
 ฤเป็นพระระชิตในคฤกถ์ มึงจะก่อหรือจะยามทำโย
 ชนร้างหมอนเรือนโรครบโคกถู่ คายแล้วทุกขมนจะมีมาที่ใหม่
 กุดคยชอถอมนแนบรวด จะชนไปเป็นพระชนทรกนตรา
 นชระระเวทโหนทร จงตามค้อมากฎิอุมา
 หรือรุดถอดวบาปทหยาบช้า จะดมาโทษทนต์หรือถันใด
 กุกระอนุญาติไม่คาดโทษ หากือโกรชให้มึงตกรกไม่
 กฤษณพระโศกแทนไป จงอย่าได้โมบคประชค
 จงบ้องกนชนทราชด้วยคยศักดิ์ หม่อมมัทนายงชาผว
 เห็นพอกพองของเขาราวชนม ๑ มาดอชพรอมพรังระวงภย ๑
 ๑ นางพมพระอนุญาติประภาษยาม สวมถาศวามจริงแจ้งถั่งใจ
 แดงหอยชงดงอภยทระนใจ ถมคยคโมยน โหมดยากูรคความ ๑
 ๑ บาทหลวงรับจับคองมอพนช อภยคองการภาษายาม
 เคยเรียนศรธวาคอหมงอพรหมณ พังชานคามปริศนาคอชยาทำ
 ไกรผูกใจไม่แก้เป็นแม่หม้าย เคยชนนทรายมาแต่ก่อนจะชนคัว
 พชชานชอกคตกรวงษบระยา รุวาทาคด้วยชาวดอกเป็นคอกฟ้า
 แดงคตงดงชนคพระพิเนก ประจุเศกดังเดห์เด้นทา
 จงว่าชอหมอเฒ่าเจ้าคำรา เห็นจะมากบถชคยหัดไชย
 กอคคำปาโมกรโถกเชษช ผูชเชษการเวกเล็กมาให้
 ทงปริศนาคาเทนับให้เจ็บใจ นึกจะไกรถของถูกรโมคคถถ
 เถดยคคคมึงชงคชเทอมาแต่หอง ๑ โหนกชงนาหมากะถาหัว

จงเอายาทาถมยาธินมฺหุท
 ปตุกให้ตนถนนานมชาคมวับ
 นางฉะเวงวันธราภาเดา
 คอขยวรงขรใจพอโตก
 บรรดาเหล่าเผ่าพงศ์วงศ์ษัตริย์
 เอาไพร่ไว้ไซ้เต็มเหมือนเช่นวัว
 ต้องตยมนต์พมดให้สิ้นเดรั
 แด้วเรียกไปในตจวารีกันค
 แด้วเขามคกรตณคนใดหือ
 รอดศรแม่บุษปุตชน
 แด้วส่อนวาศรณิตกพ
 ทงนางคางรบชกอนท
 เรียบของคตยชศรภมาทกชอม
 คางผูกมาาประทับแด้วยบย
 กับยายสุดสงครทงมชนหลต
 จรรักกดับตามมาในราตรี
 ทำเหมือนเขาอย่าให้ผัวเขาตัวหน
 ยชกไปคักกขรทพใจจับตัว
 ทงชีเฝ้าเขามานคแดวคตหว
 คตกับผัวจะไคยู่เป็นคู่กัน
 ถึงลูกทกเห็นจางทุกดังตวรพ
 ดงตณให้ตวรตงคน
 ทาขคตถดงตณแทรกตณผน
 ให้รตณไปในรตคตของกตคณ
 เขาตงตบตัวให้ชาดีย
 พรธายณให้กรบดามาในอง
 นนรบพรทงใจตมชารมณทง
 ชนทยคตงหน้าพลบพดาในราตรี ๑

๑ ฝ่ายทศปาโมกข์โลกเชษฐ
 ไวยรอบค่ายควายชนประตุม
 บ้างคชของกองไฟให้หือ
 กองตระเวนเกนทับใจศรบริ
 ๑ ฝ่ายสุดวรมนาถปราชัน
 เหมือนนกผศพรากมาจากกร
 คำระจตงตวรทนอยนอย
 เตกทรายเวทอาตวรพให้กัน
 ในราตรีตวรจคราเรียกหากัน
 เห็นคนจับเรงเขาให้ชาดีย
 คตยบ้องกันเจ้านายรายระจ
 กตวธินมฺหุทจะโมธนคตคทง
 ใจจะขบบจนตงนวดนาง
 ให้เคียงคตยปรนนิบัติโมธคทว

ต้องนาง ไชยองค์คอดตาบดบัง กัดบเข้างก้องทัพพลับพลา
 นาวรณทพึงชนองชาม หลงศพราทมนไพรนายทองช่วยขวา
 ภูมิเจ้าทหนอชกนออกพลับพลา เคียงไศกาแซซของกกกชงไป ฯ

๑ พยเคี่ยมมนต์คนเดินเห็นประหลาด

 เคียงหวัดหวาดเคื่องฝ่าหลังคาโหว
 ย้องคอดเขาเบ้ามนต์คดฤทัย ทงนายไพร่ดำทัพพลับระเนน
 นางตะคอนพอนร้ายทำท่า ลมพัดหม่อมมือเท้ายกราวเรน
 พวงหน้าทศมของกตชงตระเวน ลมระเนนงเงอบเรียบดำเนอง
 เต็นระเคียงจงหิวดะหวัดแนว ทงเคื่องจกจากันด้นเคื่อง
 ฝ่ายพณ้องต้องราชบมรเริง ย้องคอดเคื่องราชประคูนควาย
 มนวดจวบคบปอดย้องคอดคด กระตักเท่งกระยอยบแดงกดับหาย
 รัชพรโตโยศวไม้อวดวอ เจ้าพณควายคดกจะหักคอ
 แดงพณพาดพาดคมของระบอง ต้องนางร้องบคายวาควายหมอ
 นาวรณคุ่มอแดงถอรอ หมายแต่พศตรงร่างต้องนางยัง

พอลูกควายหายเห็นแต่เด่นคอก มนต์คชชอกคณอญอญ
 พลทงหลายนายไพร่ไม่ไหวคัง ระเนนงชนนพลับทุกทัพชัย
 แต่ป่าไมกชโถกเชษฐวเคียรัง ราชมนคบงนงระบไม่หดับโหด
 แต่ความรุมพึงแกดังไร กัดเคื่องไปเบ้นจกักไค้เค็ดว ฯ

๒ ด้นญพาดาดต้องพณ้อง

 เทยวทุกหิ้องพลับพลาของหาญ
 นางถวนนถกกรรไมคดกถว มาพบคณภักดาดีดดากร
 เห็นหอบเรียงเคื่องของทองต้องช้าง รัตนนางเจ้าคณชนนบวรจกรณ

[illegible]

ต่างคอยรับกลับหลังเข่าไว้ใน
เมือคราวผัวมัวยาในราตรี
กรรมร่งเข้าเบ้ามันตักตลประหม
ต่างยอหัวผัวมาหน้าตาแดง

๑ นางวันฉัตรวาระวังพระกรรม
กอบบึงกันอันครายข้างภายใน
จะเอาใจไพร่นายฝ่ายฝั่ง
พรหมบ้างชาวพรา ให้มาจับ
ทั้งดำนนางต่างพึ่งพระเจริญ
แล้วทูลถามมาข้างนอกบถกยบด

๒ พระดำรัสความตามคหฤทัย
รูจักตัวทวาททุกตลปลด
นางเจ้าวณรชนอน ให้มาจับ
ว่าดำรัสที่พาสดดำคร
เมือแรกเริ่มเดิมทีเราพ้อง
บุญหาไม ให้พจากนั้นถมด
เดยวันพมคฤชฐน
ซึ่งนอชคามขามฝั่งมาดังกา
เดยวันพเชารตฝั่งแดง
จะรับเจ้าเขามาเดยเคียงประคอง
จึงออกมาหาให้พบประดบพิตร

ต่างหาไปเข้าห้องทั้งต้องศรี
นางเมี่ยมมีชยากนอนจนอ่อนแรง
เห็นเธอหลับแล้วไปเฝ้าเจ้าแกล้ง
ไม่หน้าแห่งเหมือนคนผิวจากตัวไป ฯ
หมอลงมาเป็นแน่กระแถไ
แต่พอได้ท่วงทีจะตักพิ
ให้พร้อมพรังปกปักกคคคคค
จะแจกพรพย ให้ทั่วทุกตัวคน
จะจำวิญญ์ก็ยังไม่ถึงทอด
ให้มาจับเขามาจับหน้าตลปลด ฯ

กรรมร่งเข้าเบ้ามันตักตลประหม
ต่างยอหัวผัวมาหน้าตาแดง
จะจดจำความตามคหฤทัย
รูจักตัวทวาททุกตลปลด
นางเจ้าวณรชนอน ให้มาจับ
ว่าดำรัสที่พาสดดำคร
เมือแรกเริ่มเดิมทีเราพ้อง
บุญหาไม ให้พจากนั้นถมด
เดยวันพมคฤชฐน
ซึ่งนอชคามขามฝั่งมาดังกา
เดยวันพเชารตฝั่งแดง
จะรับเจ้าเขามาเดยเคียงประคอง
จึงออกมาหาให้พบประดบพิตร

เจ้าจะบดกตศัพทให้ดับ

ให้เห็นจริงถึงอติปริญาณ

การพดางนางซ่อนหงส์ด้วย

ยังคิดลงเช่นรูปร่างโดย

พวกตัวสัตว์เพียงอยู่เคียงข้าง

พระหัตถ์ไปเที่ยวค้นแล้ววนมา

ไม่ทราบเหตุเช่นรูปร่างได้

นางฟังคำทำประจวบเกล้าจรดพระอุรา

พิศดูเคียดเจ็บหึงงาไม่ได้

แล้วนั่งนอนกอนตะอนก่นาตา

เรียกหาหมอรอพิชิตพรพรรณ

พบพระพ่ายหน้าควาฆาณ

แล้วจะผจญชั่วชัณ

ให้เรบใจถึงชั่ววาระอาตม

ละอนธมโดยอนธกพลพา

คิดว่านางพเนจรถึงเรขูรา

ถึงพลับพลาเข้าในทอพนาง

เห็นจะไปตามสัตว์เพราะต่าง

ละอนธกพลพา

พระนอไปเองก็เคยเกิดเทวหา

อนธกใจกระไรโดย

พระนอไปเองก็เคยเกิดเทวหา

พระนอไปเองก็เคยเกิดเทวหา

การรับดังตพเพียงที่เคยเคย

พระเข้านอกออกในไม่คิดหยด

ให้พระนางนั่งจุกทุกถว

๐ ฝ่ายสุวรรณมาถ์ไม่มชน

ท้าวทศวงศ์พึ่งคำพดขำไท

นางรุดกนกถึงต้นสมุทรหา

เห็นแก่ไข่มุกสุดค่าของ

แล้วทูลท้าวทศวงศ์ผู้ทรงยศ

แล้วมีทนายของเขาหึงไม่

อย่าละเลยศอระวิงพิงอาการ

ทุกทุกเคยมาสร้างหน้างาน

ตรวจหาหารพรมพริ้งระวิงกษ

ละอนธกพลพา

ช่วยแก้ไขพริ้งเพริ้งเคียงประคอง

กับนึ่งช่ายคันหัดไม่ทรงตอง

ยังพุ่มพองชดนาไคกาดย

มันจะกตกของทัพให้หัดบให้

เขาคาบไว้รวมอาณัติพดขำ

อนไพร่มีฤทธิ์ความคิดมาก เห็นแดงชากยังนถจะรักษา
 คิดถึงองค์พงศ์กษัตริย์ภักดา นางไค้กาทำสัตว์ตดโต ๗

๑ ท้าวทศวงศ์ตั้งตำราบุญจิต ให้มีคัมภีร์ไม่เห็นแมจะแก้ไข
 ตรัสว่าเราเห็นจนไม่พละย จำจะไปขอแนวท่านธาวารย
 รวยแก้ไขให้หายเหม็นอหมายพิง หรือจะถึงโรคคุดชิตดำ
 แล้วพาเหล่าเผ่าพงศ์พระวงศ์วาน

มหาทานพราหมณ์พระอัมมมัมมประณค
 แล้วเล่าความยามดังพวกกษัตริย์

พวกหมอบเหม็นอหมายตอมนมคั่งกต
 ประเคียนพณของต้องไซรต์ หายไปหมดคนใครทกนคน
 เป็นผีดังนางให้ให้น่ารับ หรือจะกตบไปด้วยทองงงนงน
 เขาคักกตดพรฤทธิ์เคียดด้วยเจตนาบด ตระนอปรนคิตานประการ ไค้ ๗

๑ ฝ่ายที่คำปาโมกข์โลกเขษร จึงแจ้งเหตุให้พระองค์อันตั้งดัย
 หม่อมฉันเล่าแก่เผ่าพันธุ์ระวงษ

แต่เหตุด้วยบ้านอันตามชก มั่นรุดอดธวาทังดาหาญ
 กล้วยหน่อมนประจัญบาน บรรดัยดาญมดอกลกตบเข้าจับคางย
 ซึ่งบ้องกัณณไม่อยู่เพราะผู้หญิง มั่นดอบยั้งร่ามหลังศาศาถาดตาย
 จึงได้เข้าเป็นนคพิณกาย ทั้งไพร่นายนอหนลัดปากตบไป
 ซึ่งสัตว์รณบาเข้ามามีปณ พระเวทมนต์บ้องกัณณไม่ไหว
 จะดงกรรมทามันให้บรรลย ได้กัไดคอกแค่มด ในภพพราหมณ์
 เพราะภยศักดิ์กณบวชดวดดัดดี ไม่ฆาดศิวทำบาปทพยายาม

ได้แต่ทำท่าเหวี่ยงเพียงปรานปราม ก็เสียความของชดด้วยตัว
 แม้มันใครไปถึงจระเข้เด็ก นกการเวกการจิก ให้จกมัน
 โฉมคอกนอกนกจนจางหายดี แต่ไม่มีใครจะไปถึงโพรง
 ครั้นจะให้ท่านยายไปขายนก ก็จกกตลวงจะไม่เห็นจนใจหวัง
 ชอบพิศครคิดด้วยรอยถ้ำดัง ไต่เขาวังแล้วก็เห็นจะเป็นการ
 แม็กตบหลังกรงหน่อผไทพุง มาตามรังแล้วจะแปลงแต่งทวาร
 มีให้กตบจับจากทำประจาน แลพยายามดูชวน เห็นบรรดษ ๗

๑ กรงกษัตริย์ครดับคานมณเฑียรคางย่นแอมย่นคจรมโชน

พอเวลาดำยเนินหวั่นพระทัย คางเข้าไปพลับพลาตรวจตราพล ๗

๒ ฝ่ายฝรั่งดองกาพลูชาเมา เกยวรีของเบ้ารายหญิงชาวตึงหอด

ให้รรชบชอบประเทศเรตมณเฑียร ทงคนจนเขมรเจ้าไพร่ตืด

พรงนเจ้าเจ้านายจะลายหรวพ เขาไปรณพนาพลบพลาหลังคาสี

ฝ่ายฝรั่งฟองรทบวรี แดราครมาบางททางไกล

พอเขาครมุกนของหมาน แนนพระเจ้านายคยัคเบียดไม้ไผ่

บังนวลตามตามทงนอกกรงไกร คางเข้าไปเตรียมรับพลับพลา ๗

๓ ฝ่ายนางเยาวเจ้าของคนขงหม่นหมอง

แต่ครักครของครอมจิกกนิษฐา

กิตนบกบ้วยค้วยจะกตบไปพารา แดรขรงหวงจะซาออด

พอรู้วาเจ้านายฝ่ายฝรั่ง จะชอขงนยงพลบพลาหลังคาสี

จะปลดชมแปลงแต่งเป็นชายชาวมูรี ไปคู้ที่เฒ่าจะพามณเฑียรมาตาม

ขฝฝรั่งกรนงแล้วกักรษะ กุระตะเถยให้เตดไม้เรศขาม

ไหนที่ราตบุตดวงศีระดังคราม เราจะข้ามคงไปทำไม
 คอยแตรนุญเฉยไม่เห็นยวหนวง ถึงซาหรงเหล่านางอุษารัก
 เราจะจะไปดูชาวบุรี ชยทันนะอย่าให้ใครดังกา
 แล้วทรงคำดำหรับตีประยพท เหน็บอาวุธไว้กับกายทั้งซ้ายขวา
 แล้วลัดแข้งแฝงออกนอกพลับพลา แลออกไล่ตีคามต้องถ้ามคน
 ขนพารรมาทวงหนาบอม เข้าเดินปลอมรายหญิงชาวถึงทอด
 ผู้ใดเห็นว่าเข่นรายพอกนายพล ข้าไปจนถึงพลับพลาหน้ากำแพง ฯ

๑ ฝ่ายโฉมขององค์เวงวณตาตม

พรอมบุตรีดังศรีศางจกแดง กวนแค้นชอผดริยฉายเมอฉายแดง
 ให้ราวกองนางรายราหน้าพทพท เกลบกำแหงมาประทับหน้าพลับพลา
 ทั่วไคไปบางทึงมา นามวันเลื่องดังกับภูไทย
 นางพณของสองตุคาบธิดาพร เกษณด้านมณของจันชงไข
 ทงตุอยู่ทบนพลับพลาชย วิชาทอง เนคอง โถยมา ไปรยปราย ฯ

๒ ฝ่ายนางเยาวเจ้าวคนชาวมตมึง คิดจะยิงเสีย ให้ธมธารมณหมาย

พทเห็นหน้าตาตเกยงพราย จรงถายเกาทนาคชอมณแปร
 จะยิงธอพอ ให้เมียนนเสียโฉม เมอผด โถมจะ ได้เห็นว่าเป็นแมต
 พทถวนมณเพง ไปตั้งแตร นางหมายแนยงวบถนกับชิดร
 พทถูกปรางนางมวังเข้าดังปล แก่นทรถถกตชอดไม่ถยตถชน
 นางรยงกรทหวดควาตุตดำคร ประคองกรทชคเม้นนถเสียใจ
 คุคนยงจงหนนหมมา ได้เลื้อยมาดังคำพจจำไค

ยังกลัวใครจะโดนลงหน้าพลบตาชย พระดวงไฉ่เฉยวอดตักกัดแค้น
 กนิษฐากล้าหาญในการรบ แกล้งหลอกหลอนลั่นจนเกาทัณฑ์แค้น
 พระโถมพ่นกันทางโวกกลางแปดง เข้าจับแพดงพัดพิชิตดาตประหัตจริง
 เหม็นตั่ววาของร่องอุเหม ช่างไวเววปรีศิตนุหญิง
 เช่าว่าไรไหม่งจขงขง มาดชมขงแกมเมบเซาเตียงาม ฯ

๑ กนิษฐาอ่อนหรือทเจ้า ส่วนว่าเซาจะดักจับคงเห็นบนหมาม
 หรือเห็นเมยวาทอยพลอยวาทาน บนพยายาพยายาเซอหญิงจขงขงมัน
 ท้ารกเมยเฉยญาติชาตกันหมด ชวนจะดักเจมมาฆ่าให้ขาดัญ
 เจริญเชษฐาพาธาลวัน มาดักกันกับขงขงขงขงคน ฯ

๒ จักดำครคชนแค้นวาแค้นแค้น เทมยอนมค้ำถั่วหัวถนน
 แดงนกหัวงเมยรักพรอภพวง จะดามดะดอมแค้นดามมาพลบตา
 เห็นเมยบวชช่วยประคองแค้นขงขง เหม็นแค้นจะเห็นเมยหายทองชายชวา
 นางจะเวงเกรงกษัตริย์ดักดา ให้หนามนำขางกมาทังปราดำทชัย ฯ

๓ นางตวันรณดัดดัดดัด จนคำพลบตูกงขงขงไม่ไหว
 จักดำครคชนประคองขงขงขงใน เขายาได้แค้นแค้นแค้นน้าม
 ถึงจำแค้นแค้นดัดขงขงไม่ขมขมขม เพราะเหตุด้วยใดกนคณกัน
 จักจามเซอเมยงอกออกมาทน ไม่ถึงวันแค้นดัดดัดดัด ฯ

๔ ม่ายโถมยงขงคังเวงวันถาราช พยาบาทของคัพพระเมห็ด
 มันแค้นไรให้มาฆ่าดัดดัด จะชอกคักชอบแทนแค้นแค้นมัน
 จักดบขงนางว่ามาภาทด้วย จนช่วยกาบกกของทพรน
 โหยนคังทงวรูปกับกนกัน ไปคังกนของทพจะดัดไป

แล้วเร่งจากบันใหญ่ขึ้นไล่บ้อม ยิ่งค่ายล้อมเดี่ยว โห่ขมขมทัพได้
 คัดตั้งแถวแทงฟัน ให้บรรลัย แฉกขยับไปของซุ่มเร่รวมรบ
 ให้พวกเรือดประจาดอนหน้าหลัง ขย้าให้ตึงคตแตกแตกตบ
 พรงนเร้าเราจะยกทัพต่อทัพ ขอลประจบจับใจทองโพ่พด ๑

๖ ฝ่ายต้องนางต่างบังคมประนมดินของ

จะเกณฑ์กองทัพไว้มิขาด

ถึงไพร่บ่ก่อกองไม่พ

แฉกต่างคนต่างดาบกล้าโค

เที่ยวตอมตึงแทงหลายพวกนายทัพ เป็นความตบใจแจ่มแจ้งใจ

ทวกรณางคางยอมนั้นพร้อมใจ ต่างเตรียมใจพร้อมกันตามสัญญา

ทอเยนยาศาสตรอนอบ ต่างยกทัพแยกย้ายตามชายขวา

บ้างโอบหลังตงหลอกเป็นปลิดตา ลักตหน้าบดทางทุกกลางไพร ๑

๗ ฝ่ายนางสาวเจ้าวณช้อยพศานิก แค้นขจรศึกไม่แจ้งแจ้งใจ

ด้วยยอชนศึกคตหนักเบาไม่เข้าใจ มิให้ใครตั้งรุกราน

ครั้นพลบค่ำยามของทุกกองทัพ ทวีระดาบ โขธาโกดาหอ

ท่าบปโมกขโลกเช่นรูรายเวทมนต์ ช่วยคุ้มพลคุ้มกันครยกาจคย ๑

๘ ฝ่ายอุกธำเจ้าตงกาเวตาคัก เห็นข้าศึกตามทัพจะหอบโหด

ทอทุกขคตของนาทกลองรบ ยิ่งบันใหญ่เป็นสัญญาเราจ

ทงบันบ่อนพร้อมพร้องยงพงคาย หักทำลายรายหญิงชอกจะพัน

ทัพฝรั่งคงโห่คอนโยร เขารุมตคงตงประตงบัน ๑

๙ ฝ่ายพวกพิชังกองทัพชอกกรบรบ บ้างหลกหลกโดยแฝกบ้างแตกตน

ไม่แดงเห็นหนทางด้วยกลางคืน เต็มครวครวครนคายบดบอบบัน ๑

๑ ฉ้ายก็คำปาโมกข์โลกชนุ ร่ายพระเวทวิทยาเป็นทำนุ
ให้ถุกคว่หวไปทงไพรพอด ค้างคงทนแทงพันไม้มรรตย
แฉดบังคว่ฉวเมยเฮยให้หาย อยู่ตบายในพดบหตาทชาศย
นางเจ้าวทนะเรงกะศรยหัดไรย พชรบไปช่วยรักษามะนาค
แฉดโถมยงทรวงดังหหญิงนถนชย ทงहारบเจนจบไม้พดบหน
ชกกรบรชงมั้งกนประคญกต เดียงโยชชกโทเป็นโกตา ฯ

๒ ฉ้ายดัวร์รณมาดเดยทท ทหารยาแยกย้ายทงชายชวา
รุ่งดกนอยดัวร์รณจันทรดทา ในรารางไปทงคำบดโต
พวกญหญิงวงหตามระกามาราย เวชกรยเฝ้าเหต้งรณนางไปข้างโหม
พยเหต้งยเห็นหนอกนศรยหัดไรย นางตึงตึงกรแฉดวอนพ้ง
พชรช่วยแม่แก่ไรพ้อให้รอด แฉดชยาทอทงนงทงต้งอญิง
หนอกนศรยหัดไรยรอบโคจรัง ฉนไม้ทงมารดาชยาปรารมก
แฉดเชยงของทรวงรทบตึงเดยว ให้คนทชยล้นเหล่านางสาวต้งน
พวกมคณนชชเฝ้าทงเจ้ากรรม บ้างทกอนทงทรวงเพราะทงดงกน
พวกญหญิงวงคตบเขารบพ้ง เพลดฉนางมาไม้ต้งตึงคต้งน
ศกประหมาราคักเดยงศรทกรณ ทงวณเงยงนพทพ้งต้งต้งน ฯ

๓ ทวาททวงค์ของคตฐนกับศกเรก ทงแกวเกชราต้งรณนางต้งน
ชตตยตเตนยวกันเกิดยวคตม ทงต้งกรมเขাপระต้งนเป็นกรมเคยว
ชางหน้าชอกนชกประคญนชยหัด ชวชกนเรงยุดยชต้งนชเณยว
คณนทชศรยชตเจมรชอกเป็นเกิดชว

หม่อมทามเหินชวเหินชวหอยชอบชอบเตมท ฯ

นางยังอุกตฤตถาองค์หาตย
ตั้งโตตบรบรรยานางชาพัน

๑ นางยุพามถารณมาโค

นางเสาวคนธรรณมณีนกาดัง
คิดระฆ่าคาบอดใหม่อดม้วย
ถลันเข้าค่ายให้ทหารชอกตาแค้น
ชายเฝ้าคาบอดดอดมามาก้วย

ขอความคิดจิตยาคุณชาจารย์

๑ ฝ่ายปามาเกรงโลกในรูปร่างเหตุน

ดั่งให้นางพลงใหม่พศถนุบาย

๑ นางคานบรบรรยานางชาพัน

รณทรงตั้งหวงทรงชอกตยกราณ ทหารคามคิรีในรงช ๑

๑ ยอชชชเห็นแผนมาเงอพร้าโค พนังโตตตถอนนทอวช

นางชกค้ายด้ายตัญจนไปดงมคช

นางโตตตชชาตอวยจำทอวย

ไปตลใจในค้ายเหม็นชทอวยอว

นางชบไพรไธฉ่าพอกฝรัง

ทหารนางคางตักใจพอดพราย

๑ นางยุพามถารณมาโค

ทั้งด้านทพยบยบไมทพทาน

มณชกชชชทททททททท

คณยณนประเดียดทงตถคังตง ๑

ชบเทไพรทงพทอมช่าตอมทง

พทฝรังไธรุกช่าคตถคต

ไมรบค้วยแกตถมดะตถทน

นางไปตโตกเชชรูแจ้งเหตุการณ

ช่าไมม้วยมรณามนถ่าหาญ

ให้ทอานมถาญคาบชทให้ชชชวช ๑

๑ ฝ่ายปามาเกรงโลกในรูปร่างเหตุน

ดั่งให้นางพลงใหม่พศถนุบาย

๑ นางคานบรบรรยานางชาพัน

รณทรงตั้งหวงทรงชอกตยกราณ ทหารคามคิรีในรงช ๑

๑ ยอชชชเห็นแผนมาเงอพร้าโค พนังโตตตถอนนทอวช

๑ นางคานบรบรรยานางชาพัน

รณทรงตั้งหวงทรงชอกตยกราณ ทหารคามคิรีในรงช ๑

๑ ยอชชชเห็นแผนมาเงอพร้าโค พนังโตตตถอนนทอวช

มณถฉวชชชชชชชชชชชช

มณคณทอวยใจรักกรกช่าคทท

ยชชชชชชชชชชชชชชชชช

กณคทททททททททททท

ทททททททททททททททท

๑ นางยุพามถารณมาโค

ทั้งด้านทพยบยบไมทพทาน

๑ ฝ่ายปามาเกรงโลกในรูปร่างเหตุน

นางยุพมาพบพรหมนายภพ คางวรบริพรมพทพทพทพท
ประสมได้โพ้นนายเป็นหลายพัน สันทบกันตามลูกสาวเจ้าองค์ภาฯ

๑ ฝ่ายนางเยาว์สาวคนรบพทได้ เก็บของได้ตามคนตามนั้นมา
เที่ยวตามพ้องต้องทพทอปรว ไม่รู้ว่าจะไปไหนตำบลใด ฯ

๑ ฝ่ายตามพรหมนั้นตามท้าวรมจักร

ทหารซกกรททรงเทยพทพทพท

ทั้งสาวธรรคกธยาเสนาใน ขวักก็โลบพวงพวงพวง
พทพทพทพทพทพทพทพทพท มาคตพทพทพทพทพทพท
คางวรบริพรมพทพทพทพทพท สันทบกันตามลูกสาวเจ้าองค์ภาฯ
รบพทพทพทพทพทพทพทพทพท พทพทพทพทพทพทพทพท
บ้างยังแย่งแย่งพทพทพทพทพท พทพทพทพทพทพทพทพท
พทพทพทพทพทพทพทพทพท พทพทพทพทพทพทพทพทพท
พทพทพทพทพทพทพทพทพท พทพทพทพทพทพทพทพทพท

๑ เจ้าไมราผ้าพทพทพทพท พทพทพทพทพทพทพทพทพท

พทพทพทพทพทพทพทพทพท พทพทพทพทพทพทพทพทพท
บ้างตามตาพทพทพทพทพทพทพท พทพทพทพทพทพทพทพทพท
พทพทพทพทพทพทพทพทพท พทพทพทพทพทพทพทพทพท
แต่พทพทพทพทพทพทพทพทพท พทพทพทพทพทพทพทพทพท
คางยังแย่งแย่งพทพทพทพทพท พทพทพทพทพทพทพทพทพท
พทพทพทพทพทพทพทพทพท พทพทพทพทพทพทพทพทพท
พทพทพทพทพทพทพทพทพท พทพทพทพทพทพทพทพทพท

๑ จอมภคกรียกคตแกลงพระแสงดี

ตะโกนอุปราหมณพเจียงจนเจียงทอง

เห็นศักรตคตตามพาดำของค

กระโดดลงจากรถเจียงดไป

เจ้าพราหมณณกตบชนมารบฝรั่ง

ขยันทรงคตมาเจียดดาไหล

พอกชอเข้าเข้าไปพันจนบรรตย

นางแหงไพร่พลตายดงกายกัน ว

๑ นางรำภาภักดีหาญชอชวานพ้อ ไม่วังรยเร็ววอดรบหอดหัน

ไกรกตชอวงเหวของชวานประหารพณชัยรณหนามางนางชว่างคต

เจ้าพราหมณณกตบชนมารบฝรั่ง แกลงคตคตหน้ารำภาสะหร

แต่มีครวกรทวนาจรมาค พระหนอภกรภณางจรวางวาย

จึงแหวกทางพธางชวานางฝรั่ง

เต็มรพของวาชระห้ามดงครามทาย

ให้ชญวณวาเป็นมครโมคราย

มาปตนคตอวาพันด้วยอิน ไค ๑

๑ นางรำภาภักดีกรทวนาจรมาค หงดามพราหมณณกตบชนมารบฝรั่ง

เมือชวานพธางเจ้าหัดไช

บดชนเข้าในเงาพลบพลายงดาด

วาโมรทพหมมาแกกช

เพราวงกชอทองคตยโมบด

จึงแกกชแทนบางหมชนชอชาง

ยังจรมหนาวานาโมชาน ๑

๑ เจ้าพราหมณณกตบชนมารบฝรั่ง

ดรงงามปากกตอระดาทาย

หากริตาการเวกทอชวานวาย

จะคตบชนมารบแทกแทก

คตบชนมารบแทกแทกแทก

คตบชนมารบแทกแทกแทก

บดชนทอชอชางคตบชนมารบฝรั่ง

คตบชนมารบแทกแทกแทก

จึงไปเจ้าเควพชอภิกวาท

จะพชวาชชอชางคตบชนมารบฝรั่ง

เมือพชชางจะคตบชนมารบฝรั่ง

ไทยจรมโมแกกชแทกแทกแทก

เมือพชชางจะคตบชนมารบฝรั่ง

ไทยจรมโมแกกชแทกแทกแทก

๑ นางรำภาด้ามารดชาคิหาร จึงว่าขานอะไรไปกมลภาว
 ถึงชาติคนชวคจะวายวาง ไม่ให้องนางชกเรศเกษรา
 พระผ่านเกล้าเขาริศเป็นสัตว์ชรา ไม่นับญาติกับวงศ์เผ่าพงศ์
 เป็นขบพราราชวงศ์อยู่ดงกา เราได้จากพระเจ้าอภัย
 แค้นบรรณมาชยูกุรหมด เรามียศอย่างพระมหาด
 คือเป็นเจ้าผัวละของรองชด ชอบภักดีด้วยเราเป็นเจ้านาย
 จะได้เกียรติยศดกรับเต็มยศ ให้ปรากฏคุณคุณในร่าย
 ชนชาครชนกชกเจ้าบวมนอกน่าย หอจะถวายเอะเจงลงตนคน
 แม่เจ้าพราหมณ์เจ้ามั่งของคณทรย์ ให้เรศศราครเรศ ไม่เหลือหอด
 จะทูลให้เป็นเจ้าทั้งแห่งากอ ไม่ถ่วงด้วยเล่นเรเจ้าเราเจตยง ฯ

๑ ด้ามพราหมณ์พวงคางแค้นคณทรย์

คางคองชกชกเกลยคชเกยเจเจยง
 จึงว่ากตเป็นทพระพลยง มชชยงคณคณเจ้าชาน
 ชนพวงเจ้าเหลาเวรเป็นคณทาม มาหยาบหยามคณทรย์นาคด
 ถึงโปรดเจ้าเล็กเจียงแต่เพียงน ไม่ททจะตงหม่อมจอมมารดา
 ควรให้เกียรติยศดกรับเป็นทพ ไม่คลดลงคางชาคิวดงนา
 มาจากจึงต้องพระราชมารยา โทษถึงฆ่าปากเจ้านางสาวจ
 แมตชกชกรทรวาหยาบหยาม นางหม่อมห้ามเห็นจะยับไม่ถดยหอง
 แดงยงรามาจะนำคด้วยกำลัง นางพลาตพดกหยายคจะด้วยชาน
 เณชมนางหลงมาไม่ถดยรบ คอบดินชทเทยอหาโยชาหาญ
 ประชุมได้โพ้นนายเหลื่อวายปราน มาประมาณด้ามพันตามฉันทา ฯ

๑ ฝ่ายเจ้าพราหมณ์ตามหาอหิงงราชพรหม

ไม่เห็นจอมกษัตริย์สักคน

พอเห็นชอกนอกกรงนอกคอกก็ดำ ค้างเข็ญมาทรงหงับลงกรร
กรงกษัตริย์ตรึงกับด้านพราหมณ์เพียง

เคยวนเดาเราเด็บบงดาเพียงหมด

จะรีบรอบเคยเวทเวลายอดค จะมอดหรือจะไปข้างไหนค ๑

๑ เจ้าพราหมณ์ทั้งบังคมประนมถันของ จำจะต้องตามพระมหาด
กับกษัตริย์หัดไชยรบไพร จะเสียบหรือพระของคยงสงคราม

แม่พิมพ์จะเด่นทบรูปร่างรบ ไชยทัพพห้อมหรงกนทงตาม

เคยวนนอยกลองกลแม่ทัพตาม จะเสียบความรชชวางทุกอย่างไป ๑

๑ จอมกษัตริย์ตรึงคอบ้างรอบยเจ้าเคยวนแปรระแวงใน

เจ้าพราหมณ์รบนันกลดกลกร ึงนายไพร่คคตามถักด้ามพัน

รตประดังกานนตาทั้ง ึ่งให้ทูลงไปไม่ไพร่ธันจ

ทั้งเครื่องมอถรรณมครบครน ึ่งพาดนคคทางนากถางไพร ๑

๑ ฝ่ายสุวรรณมาถนผรัง ไปกับทั้งหิงงราชพรหมนายไพร่

แต่ต้องยามตามกษัตริย์หัดไชย หมายจะไปบงเขาเจ้าประจัญ

ทัพประดังชุมชอกกรมรบ ค้องหลดกลตบเคยวนเทยวเหียนหัน

ออกทางใหญ่ไปพอแจ้งแสงตะวัน พบวิรุณกุนคณชอกกนทาง

จะหักไปเห็นไม้พันด้วยคนนชัย จะกลบถอยหลดคคกชกชวาง

พอเหลียวหลังยังเห็นคนช้างคณทาง กองทัพนางจันดาออกมาตาม

ถักคดอมพรอมพรงทงหงหัน าศาตาคณชอกกลนถตาม

ดูมาดัมทหารท่านสงคราม ประมาณตามตรอยน้อยเท่านั้น
นางตกใจโหวหวาดระชาจิต เห็นสัดคิดเราจะทำให้อาตัญ
กอดบิดาขว้างวันขวัญ ด้วอินชอนอารมณ์ไม่ถ่มประดี
พระหัดไชโยใจกล่าวพระแม่ อย่าทชแทกักรทำไมฉนไม่หนี
ถึงโกฏแด่นแนมมากกว่าน ลูกจะคัดคชออกไปคงไม่ฟัง
พลชอเน้าชาววงงันทงหมด คอยรณรตคามทางไปข้างหลัง

พระมาตรงค์ทรงพระแสงแฉวงระวง ดยงพ้องนงนังสารดาไว
ดริชยสุวรรณจนทรด้าหาหระพิ แล้วยชานนชงรัก โหศกนัย
ดูมาดัมครว้งดักชกหัดไชโย ไมเห็นใครแล้วพชคุณกรรณา
ถึงแม่เนมรชดระมอดน้อย พ้องชวยชวคณชสุธา
เมยักให้ไฉนเป็นชงทงดยงรา เจ้ามคคามชงทงชยาทะกณ ฯ
๑ พชดยง โห ไฉนเรามาไกล พระหัดไชโยดกรชนาบพระชวรค
ดริชยสุวรรณจนทรด้าหาจายฉย นางชวรณนคควาเชษฐาไฉ
พลกฝรงดงกามนมากดุม ด้วจับกณเลดพระพนไปโชน

ชยชวยฉนมารดาเกิดชยาไป พระหัดไชโยจับกชดพดชดพลาง
พระไปไฉนมาชยฝรง คอยระกัวงพระนงชยาหมของหมาง
แลดูบหล่งดงชงทงดยงนาง พอนางวางหคดชชกหินารค
ชนทงรถึงหองเชารบทพฝรง คางแตกพงดัมตายดระชยหมด
ใครกักกณพนณะไม่ดะดค แล้วยนารณฝ่าพนบองกณไป ฯ

๑ ฉ่ายวีรญกณคณมนแวงร่าย ทงดยงนายเห็นทหารคานไมไหว
คางหรวนหนชกนคชหัดไชโย เหมือนลูกโกกระจอยรชมาหลชยตาย

ข้างขมมาตา โถมเข้าโจมตี

กุมารวิบุลก โถมโต้ช้าย

ฟัดพระขรรค์ฟันคองหงตั้งนาย

สยขาดคายนคมาไล่ฆ่าพล

พวกฝรั่งทงทไฟมรบน

ข้างหักหลบถ่มเลือดเกล็ดอกซ่อน

นางละเวงเกรงจะไปเสียได้พล

เร่งค้อนพลห่มห่มเขาดอมรก

พระบิณฑกนพันฟาดคายคายดิน

ชายพวกชนเขามาถกไม่หักหลบ

พญพารำกายกมาพบ

เขาชวยรบรุมสกัดจับหักไช

พระคอบดังหวั่นระงวหาหลังรัก

จนแรงหมดฆ่าฟันมันไม่ไหว

ทงดำนนางขับพลถกเกร

เขารักไล่จับกมตะดุมบอน

เคาะแควแควคุดคุดคุดพาดเพื่อยง

พระเห็นขยเพียงถ่มแรงหยุดแดงศรี

บ้างถูกเห็นเบบขยบางนกรวมถ่ม นนยงคองกนเขาปมโตด

พวกตามเจ้าชาวถ่มไม่กรอก

หมายมรณคมให้คกรวดหมด

ทงรายหญิงวงวนเขารวม

เทยวเลยวงคุดหลบพลวนมา

๖ หน่อทงทวยหัดไชมิได้หยุด ยอกรบรคแหวกทางไปข้างขวา

เห็นรถทรงขงคุดถ่มเจ้าถ่มถา

จึงร้องว่าถากถางนางละเวง

เป็นผหญิงรังเอาผิวเราไว้

แล้วยังไม่ดำถ่มทำขมเหง

เขารูเห็นเห็นขงไม่ถ่มถเกรง

มาร่ำเพลงชาวยุทธนา ๗

๗ ด้วย โถมยงของคุดวงนกรเกรงฤท

ถกหนีคุดมันแข็งแรงหนักหนา

แต่ขงเด็กเด็กขยหนีขยหนีญญา

จะพลจาดอดวงคุดทวงที่

แล้วห้ามไพรให้ถ่มทรมดี

หมายจะคุดเลอมนเลอมนเล

ทั้งสามนางตรงซบทัพพระเจ้ายุ ๕ เที่ยงครนครนครนพาดูอาหาร
 พอนางเขวเต๋วคนชกมพดริบ ๕ มาพานพบพวงฝรั่งไต้ตั้งहार
 ต่างคนแตกแยกย้ายถวิลววยปราณ ๕ ชดหม่นเมื่อเวลาจะสายัณห์ที่ ๕

๑ นางตะเวงเกรงกตบซบอินทพ ๕ เดียวตดบหัดกโปไนไพรต้นที่
 นางว่าภากด้าหาญแก่งขวานฟัน ๕ คอยบ้องก้นดุกด้าวเจ้าดังกา ๕

๑ ฝ่ายเจ้าเฒ่าชาวผดกรรมจักร ๕ กตบซบซกให้ถนคด้วยหรรษา
 ทั้งสามทัพซบกันไต่พนมา ๕ พดดังกาแตกพดตกระจัดกระจาย ๕

๔
ตอนท ๔๔

๖๔๔ ๖๔๔
กษัตริย์สามกษ

๑ ฝ่ายฝรั่งตั้งพระราชคอบยาศาศัก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เดียงครันครกเกรียวกราวแต่เช้าด้าย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จนจวนเย็นเห็นพุดพดณาย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ที่เห็ดอติสารแตกมาถึรณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จึงรีบพาดาน์ศิษย์ชงอวยด้วย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จะไปชงย่นางวันตามารศรี

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ให้พวกพ้องร้องนำชาวบุรี

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ผู้ใดมกัญญะตามกามา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ไปช่วยเจ้าคราวนเดชะทพ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จะศูนย์อภัยภักวีรศักดิ์นา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แม่เจ้าตายฝ่ายฝรั่งตงกา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จะเบบเร้าครอกเราชาวชมพู

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คนทั้งหลายนายหญิงเห็นจริงด้วย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ต่างควาถวยชางวรตดินทุ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ออกแค้นหลตามทามหลอมนารังพร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ออกประคองแกงเทพให้บพด

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
โคหาทนบรรดาซึ่งมาด้วย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จะไปช่วยถูลถั่วเจ้าตั้งหอด

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ให้ถอยคนครบทั่วทุกตังคน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แล้วแบ่งพดกของอะพันดำคัญค

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เจ้าศกพดประยทแรงจุฬพริ้ม

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จึงรอนรอนอ้อมกันเข้าบรรจบ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คอบยั้งกตของกองทัพลำหรับรบ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เร่งถ่มทบช่วยกันให้ทนต์ ๗

๑ ฝ่ายฝรั่งตั้งพระราชชนรกเหล็ก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ถูกศิษย์เด็กรับมาแบ่นถารัต

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แยกโยธาห้ากองมอังกตของค

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พวยราตรีเกรียงกราวให้ถางมา ๗

๑ ฝ่ายมี ไปบาดัมหนึ่งด้อย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ให้หญิงถอมมาถึงจงอชู่ร้างหน้า

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ตั้งให้หุดมฤทธิกาพระบิดา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
นางผู้ถาดแจ้งแจ้งแรงใจ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ไปรับเหล่าชาวบ้านตักถาระนำ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
มาในคำหนักถามความตงตัย

ฝ่ายหญิงเฒ่าเฒ่าตามเหลือความไป แล้วหยิบให้หนึ่งดั่งที่ขอมา ฯ

๑ ดั่งดัดคิดฮานเป็นการดับ
จำเกณฑ์กดับคักการคำดนา
เกณฑ์ของกาหมายชนะจะประดี
จะมีตายพ่ายแพ็คตแก้ไข
ให้พวกพ้องรชชงศพระอภัย
ช่วยซึ่งชัยจึงจะเสร็จดำเร้การ
ดั่งดัดใจบได้เม
พระปรารมภทกรรชชงศดณหนด
แล้วให้จืดเจือผ่านาประทาน
ให้ชามันน้ำบัพภายาย ฯ

๑ แล้วได้ชาวคราวทพถนบยอย

ยังเจ็บแฉกแก้ไขไยบาย
บึงเค้าถวอยเสียใจใคร่หาย
เข้าทอของศทงพระพระบศุภ
ทัพพหัยของนารบศดาโคต
ทอทอของทพเกิดบกระทงอวงใน
มีปรดเกศอวฤตศตกษย
พระชนนพลกวทากนหัน
ดั่งหารเพรตมตายลงกายกน
ฝ่ายองค์พระอภัยตกใจครัน
ทงอหรรคณยไผ่ดไทรน
มาแจ้งความตามทีดัดเฒ่า
เรียกศรผู้วรณดินสมุทรดุดดำกร
นางถวนกนแต่งแกลตงยอนวอน
ต่างโศกเศร้าแค้นเคียดตายด่ายดม
เห็นแก่องศทงยศไฮรชราช
ถึงภุชเไม่ดงสารพระมารดา
พระทงทั้งคังแค้นแทนวณดา
มาเฮาชาตชวงจะดังชาร
ใครฆ่าพินวณดาจะฆ่าเสีย
จึงศรตัวทอจะไม่ซึ่งชัยเขง
มารบพุ่งกรงไกรมันไม่เกรง
ถึงตูกเมยไม่เฮาใจให้ชมเพง
แล้วชวนพระอนุชาพาโอรส
แม่ดะเวงก็ไมบอจะออกค
มาพรชนหมตทงชตามารศร

นางดาตโตใจเห็นได้	เริ่มถนัดเฝ้ามาตั้งการ
จิตโยธาหาหม่นถนอม	จุตเพื่องศบถวันทศัหวาร
ผูกพระยามาทนบดงกษาน	จำเริญการรบศรทรางพาส
พระอภัยให้พระน้องต้องโอรส	แยกไปหมคนงูหามารศรี
ทัพพะหม่นดินป่าพนาด	แต่งยศศบถวันทศัหวาร

๑ ฝ่ายทัพพราหมณ์งามกษัตริย์ดึกดำ

พอบาทหลวงถ่วงหนารับมาท	ตามรณดาเดยวอดดะพัฒน์
ให้จกคบรบรบทัพผดัก	เขาสองกันดุด้าวเจ้าตงกา
แล้วคุมพลตบตีพาดินดา	ถาดดุดักการรบเชิงบับฉา
พยเดียงให้โยธาเมืองการรบ	รบดุดักจะไปดงข้างคาง
คิงถอยทัพกลับบงมาคันท	ทหารโยธยอองดักกษัตริย์
คัทพหองตั้งมารพระบาทหลวง	ฝ่ายของกษานงามกษัตริย์
พอโยศัรสุวรรณมาทพราหมณ์	ไพร่ของกษานงามกษัตริย์
เห็นพอกพองกองทัพกระดัด	ต่างเรียงรายรวมกันเข้ารบ
นางเจ้าวณชิตพอนัยกถอยรบ	ฝรั่งหอบถัดไปไม่ไพรวัน

๑ ฝ่ายงามพราหมณ์พองต้องกษัตริย์

พันฝรั่งตายคินบหม่นพ	เจ้าดักคืบไปจนใกล้
ท้าวทศวงศ์ตั้งด้าวดุกหวนรัก	มาพบกันดำนทัพจึงยับย
จึงปรึกษาว่าเราหย่อนช่อนถาด	เห็นเห็นช่อนกพดนัยจะถอย
	พดกฝรั่งชาวเมืองหนุ่หน่ง

เสด็จให้รองทงกชกชยครกกรณ คุนหมนมากมายทงชายชวา
 เราแรงน้อยรับจะอุปรา ไปพ้อพดพกพดกตไกร
 ทอหยาเห็นชยเมื่อยจกนอาหาร เมื่อดวการณแปรจกเง
 เห็นพรกพรหมรวมทพดอยกดับไป เข้าคายใหญ่ตคตอมตงกา ๖
 ๑ ฝ่ายพรกชยรแจ้งแ่งดำรับ ไหว้เจ้าจตุรพรเพียรรายทงชายชวา
 พอพวกพองกชทพดกตไกร หุงข้าวปลากินตามความสบาย ๗

๑ ฝ่ายโณมของชกตเวงอนดวราช

ตามพระบาททงจกนหมนหมน ตามพระบาททงจกนหมนหมน
 กับตงนางคางพดกตจกนจกน คุนหมนมากมายทงชายชวา
 พชเสด็จให้โยชามาครนกรก คุนหมนมากมายทงชายชวา
 พระฝรั่งตงให้พดกตไกร คุนหมนมากมายทงชายชวา
 แล้วพชทชยอนชยน้อยชกน คุนหมนมากมายทงชายชวา
 แล้วพชทชยอนชยน้อยชกน คุนหมนมากมายทงชายชวา
 ให้แบ่งพดบนเชิงเตนเนนทอรับ คุนหมนมากมายทงชายชวา
 ทพดชยรมาทงหาพน คุนหมนมากมายทงชายชวา

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยคุนโพธิ์พช เทียวชชชชชชชชชชชช
 คุนหมนมากมายทงชายชวา คุนหมนมากมายทงชายชวา
 ท้องเหยียบสัพทกตจกน คุนหมนมากมายทงชายชวา
 ผีร่งพชทพดกตไกร คุนหมนมากมายทงชายชวา
 พระอภัยไ้หาชเห็นตายมาก คุนหมนมากมายทงชายชวา
 เวียงโยชามี่เรงคังคัง คุนหมนมากมายทงชายชวา

มาหาพนหนอยเกิดกลอยใจ

ตั้งยากไร ไม่มทพระแทน

ทนายาค้างพรางพรมดมรัวเพย

เคยอยู่วังพรางอุรังคเห

ควเแวกแวกแวกเจอยเรยดำเนียง

๑ นายฝรั่งตงตันโดยนบ

ส่วนลูกสาวเจ้าตงตันกับอาจารย์

เดชะคำร่ำเรียกตำหนยกับ

แต่บุตรตงตันอาจารย์จะพวง

จะคงไปให้พบหรือหอบเดย

พระบาทหลวงตรูฐตำกับ

ทงฮากมตมนามนทกรณไว

คงทงจกคคฮานทราญรอน

ให้ชาติพนของพวงพวงเขา

นางโถมยงจงไปกับไพร่พด

พลางตงเนินเตนพาวรรคาเด็ก

นางโถมยงทงนึ่งหงัดทสา

ให้ดัดทงไปเินตงตรงเดียงบี

ทงพระนึ่งตงฮอชยศไกร

๑ ทงตมางตางเขาไปเ้าผว

นางอเนตงว่าพระองคให้พวงคันท

จะคงตมให้บรรทมได้ข่มเขย

จะคงกอดทอดแขนแทนเขย

ใครจะเขยโถมนึ่งประคองเคียง

มาพวงไรเพราะเดชะเดียง

เดชะเพียงพมเพตงบรรตงตาญ

ทหอบคันทมาชยหน้าชาน

ชมททวงทงทพคยศรบัฟ

นางอเนตงตมชยบจะคงคตง

คงบอคงตมททว่าเธอมารับ

เ็นอณเณยเขา มาแก่จะแปรกตบ

เ็นทวยโถมไปเ็นไรคันท

ชยคเ็นมวณคเ็นทคตม

เ็นอณเณยคเ็นทคตม

ททามเ็นอณเณยคเ็นทคตม

กตพมททชยคเ็นอณเณย

ชยคเ็นอณเณยคเ็นทคตม

กตพมททชยคเ็นอณเณย

พมคตมททชยคเ็นอณเณย

คางชยคเ็นอณเณยคเ็นทคตม

คางชยคเ็นอณเณยคเ็นทคตม

นางอเนตงว่าพระองคให้พวงคันท

ไม่ช่วยห้ามกองทัพให้ถอยห่าง
เรณูพระองค์จึงพานางมาด
เป็นบันไดดำขาวฉนมทมฉมบัต
แต่ตัวของนางนอกรีต

เหตุนกาดำแล่นขจรจะคองหน
เราบริวารจะอยู่ตงกา
ทงกษัตริย์เผ่าพงศ์สืบวงศ์
ไปทำไรไถนาอยู่ป่าดง ๑

๑ พระพินางท้าววันจางเขน
ซึ่งเผ่าพงศ์จึงควานมาราญรอน
จะตามทศรมาเขมมาเขน
ทวงปราดัยไต่ถามหนะความมาร

ชยาแสดงเตยไฟทองมั่งมร
มโหกรณิกฎหมายถึงฉายาร
ทงดลเมยเชตรกไมทงควาง
ทงดลเมยเชตรกไมทงควาง ๑

๑ ฝ่ายใหม่ขององค์พระเวรเพน

จึงแต่งแตรแตรงาให้ปราด
พระไปรภักดาเป็นขุนคอง
พอให้ทอปปราบปรามทง
พเพนทงทงทงทงทงทง

ให้เมยเมยเมยเมยเมยเมย
ทงทงทงทงทงทงทงทง
ให้เมยเมยเมยเมยเมยเมย
ทงทงทงทงทงทงทงทง ๑

๑ พระศรีสังวรทศพรเป็น

นางนบขอบบดบดงชาวดงกา
เห็นกองทัพหลบดินเขาคินฮอก
แตรแตรทงทงทงทงทงทง
พอได้ความดำทงทงทงทง
เขาเค้านมทงทงทงทงทง
ทงทงทงทงทงทงทงทง

เหมือนนกทงทงทงทงทงทง
ให้ไปหาคินบดทงทงทง
ทงทงทงทงทงทงทงทง
ให้แยกย้ายรายไปดบไฟ
ทงทงทงทงทงทงทงทง
ทงทงทงทงทงทงทงทง
ทงทงทงทงทงทงทงทง ๑

ท้าวทศวงศ์ถึงตำหนักหอรก
อินทร์ถึงภาพธาว
แล้วปรึกษาป้าโมกข์โลกเชษฐ์
พระยาศรีพิชัยทหารมาราญรอน

๑ นายป้าโมกข์โลกเชษฐ์ว่าเห็น

จึงว่าจักอยู่รบไม่หลบหนี
ถ้าวแม่เชษฐจะเป็นให้หาจน
ท่านรเวทมนตร์ดังชเวตงัดจน
จะมีมือนักคิดอ่านประการใด ๆ

จึงพาคนหญิงออกขงขัย
แต่จะช่วยด้วยวิธธาดามนต์
ซึ่งเป่าบิขณกษณพินน
แต่รบพวงควาคงดาบ
ขามครรเรียนจุลเสพนชัย
อินโยคพิเภกครุฑยุดนาค
คงแจ้งเหตุเจตนาบิชาญ
แม่โยกิมช่วยจะม้วยมช
ข้าจะอยู่ภูมิตนรทาน
แม้ศึกมาอย่าเพอรบดังบอยู่
พระองค์กับมเหสีณมด
ขอกห้ามทัพรบองค์พระทรงศักดิ์
แม้คนคุมกองตั้งภูมึงเจ้าขงขัย
แล้วเสกเริ่มเต็มใหญ่ให้ไล่พัก
แล้วเสกดำยถายสัตว์ด้วยฤทธิ์

เพราะถูกขมตาพระองค์ให้หลังโหด
จะแก้ไรชดชวางด้วยหางกัน
อย่าให้คนเห็นหน้ากันฮาตัญ
เอาบิขณกษณยเห็นไม่เป็นไร
ขมขมมากเราจะคานทานไม่ไหว
ออกสู้เบ็ดกระรอกทุกกัน
เชษฐเห็นเห็นเวทวิเศษขยัน
กำหนดวันหนึ่งจะมาไม่ช้านาน
เอาศรวิชัยเกิดทำงเหดอาหาร
กระทำการแก้ไรช่วยไพร่พล
คอยบิขณกษณเกิดขงเหตุมด
แล้วคนชกบิขณกรยให้ไช
ให้พบพิศดรพิศดาธธาดัย
จึงปล่อยให้บิขณกษณกราย
กลายเป็นนคการวิคคยจักณ
ให้เสน่หานายใหญ่ทั้งไพร่พล

บอกฝรั่งทั้งต้นวาบหนัก

รวมจอร์จน้องนางฝรั่งรัก

ให้หาพระอนุชาตั้งถาม

มาด้วยกันกับราชาภาษาต่าง ๆ

๑ ฝ่ายฝรั่งคงแค้นใคร่แทนทด

เข้าด้อมมรตริขอบใจให้หนัก

เป็นพงศ์พันธุ์ชนวนจะระมัด

เกรงจะมีโทษตนชดถอย

ต้องบอกข้อชดชดความที่พราหมณ์ตั้ง

ให้คนหลังทนต์แจ้งแถลงไข

ศรีสุวรรณพนเพ็ญเดือนเบือนไป

จึงว่าใครหนอต้องมาตณ

ให้แหวกกัศับพระยามาตนา

มาพร้อมฝรั่งทั้งมาราชาตระหว

เห็นรถทรงนางนุชพระบศร

ทรงระยับศรเก้ได้ด้ามมา

รุ่งทองคองจากมาตนา

นางฝรั่งเคียงเจ้ามาศาภา

กตบถดักด้อมคดมคดงมหลอมา

ศรีสุวรรณถูกเมยไปด้อยไป

ถาหมอยจุใจเคียวมีเหตุ

ศรีสุวรรณแห้วปากเรือดให้เดือดโหด

พระชกเรกเคษฐาได้กาย

เมื่อรทมนด้วยมหาทนต์ด้าม

จึงไปรุดเกล้าเจ้าประคุณทอดกระหม่อม

น้องจอร์จนเป็นเจ้าราชาตระหว

ไม่อดราราชอาญาฝ่ายชด

อย่ามาตณให้บรตย์ ๆ

๑ นางอรุณฉมแค้นว่าถ่มชาติ

กล่าวปรารภนาเป็นข้าไม่

ถึงบิดาพาพันให้บรตย์

ถูกไม้คบกำดมคม ๆ

๑ ฝ่ายราชาตระหวเห็นทนต์

จึงแถลงว่านอยหรือคดบมาคตม

ชาวชนเผียงถึงบิดาคำคารม

นางแค้นคมคชจะหักไปดัก

ทนต์ทนต์ค้องการห้ามทนต์รัก

จะชายหักศรหลุดจากบถาด

ได้หังการารายด้าม

จะฆ่าแต่เสียให้หมดทนต์ทนต์

ศรีสุวรรณพนเพ็ญเรยอนวยบ

แฉวกกตบคดคดกตบโหดโหด

๗๕๕
พราหมณ์เพี้ยงเคียงรถท้าวทศวงศ์

ต่างปลอบองค์กักรังวรณจ้านรจา ฯ

๑ ฝ่ายนางเยาว์เฝ้าฯคนซอมม่ง ชื่นทรวงดังหัทธารายทั้งซ้ายขวา

ออกจากค่ายหมายครองพระพญา เห็นดัดด้าครุฑเคียงถรณ์

ยังแค้นคิดพิศแต่เห็นแผดแค้น แกล้งขมแย้มเปรยประยาเยยหยัน

ฝืนดวงสิงห์ไฉนเข้าใกล้กัน นางถนอมยให้มือจับตัวไว้

ดัดด้าครุฑแถมเห็นพระนงษ์ นึกจะร้องเรียกหาหมาปราชัย

แถวถนอมของภักดิ์เพื่อเอื้ออระวี เฝ้าถนอมใจจไปทุกเคย

เป็นนุหุญจวงรุกรมมาทักท กระโสรหยักหนักหนาให้ราเรียว

นางวาระพระพเสนญะเยาว์ นึกกราดกริ้ววกรวดแค้นเคืองแทนเมย

จนไม่ท้าวคาบดักหิมศด้วย ไม่เห็นรอยสายหิมาปรีดาเดี่ย

น้อยหรือเคียงเรียววรุณคนกล่อกล่อ จึงปลอบเมยบอกมาดัดด้า ฯ

๒ ดัดด้าครุฑอนนชั่งถนอมของคอบ งามถนอมยิ่งเข้าอีกเจ้าหรือ

ยังห้ามปรามตามไปตงไฟ้อ ดัดด้าครุฑนโมบรรเทา

เมยของข้าอวดเป็นพดะไก ตัวไม่ให้แล้วมีหน้าดอบท่าเขา

จนเดี่ยแถมแถมย้าจนมาเย้า มาท่าเขาเกล็ดหนแล้วดัจรัง ฯ

๓ ซึ่งเชษฐาว่าอนพดะไก ข้าไม่ไหวมนอพวกผดง

ชาติขราของห้องจิงคชยง พระภักทความดีถึงดัดด้า

จะรบดัดด้าผดง ไม่เชยฟังเชษฐายามาถนอม

แล้วไถมไถด้าจันจะพันพ่อน ดัดด้าครุฑวางนชั่งของขบขบกัน

ดัดด้ามโกลดัวเพราะผดงช่วย ถึงแถมบิ้วยปากคารมยังคนด้น

จงวาระจะเข้ามาโตเข้าพัน

๓๒ ๓ ๕ ๓ ๓ ๔
บนของพระเศียรของนางหงษ์

ประเทศไทยจะบริติช

นางเจ้าอุบลราชธานีศรีบวรพรตนาครชนครินทร์

ทะเลาะพดางทางใต้เขาโกฏเคียง

๑ ฝ่ายตำรวจนครบาลก็วิ่งไล่จับ

กบฏกษัตริย์ราชวงศ์รัตนโกสินทร์

รวมบรรณคดีสำคัญ

ออกจากความหมายประเพณี

๒๒, ๒๕๕

แสดงของวาฬร้องไห้ทั้งห้า

และงานที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

© ฝ่ายตรวจและประเมินผลโครงการ โดยสถาบันพัฒนาบัณฑิตเอกพันธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ไม่ติดกับตัวพระนาคีเรือน

๒. ๓๖๓ ๔๒๑
ครบจำได้ในการมอบในต้นประวัติ

ขยกราพชุนตยยากดับไปกับแม่

ด้วยเหตุนี้จึงมีมติให้กระทรวงมหาดไทย

หน้า ๑๗๗

๖๖. ๕ ๖๖
ยงมหาวิมลคุณธรรม

๑๓๖๐๒๕๔๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐

ผ่านไทม์ขององค์กรเอกชนมา

๑๗ ๖๓๖ ๖๖ ๖๓
 ขยายบทความโดยเจ้าอาวาสวัด

หัตถ์เต็มทาบมนต์ของศอ.โอม

พลาซิบิลไฮเพอโดมไฮเพอโดมเพอโดม

แต่เศษซากดึกดำบรรพ์เพียง

๓๘๖

นางกษัตริย์แสนยศักดิ์ทรงรถ

ได้พระมหาอภัยมณีพระหังไชย

กรมการแพทย์แผนไทย

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

หอยนางรมชกไปเสียให้หมด

คพโกธฤพรธมยกลงไฟพด

กรมการปกครอง

พระคณมุนีพจนานันทมุนี

1009456110

1009456110

เรียนบุตรตรงความหมาย

แล้วเหิงขงเหิงของคตอวของไท่

พระภาณุไม่ต้องตำพระบาท

รวมแสดงภาพรวมและแผนผัง

ยังจะเฝ้ามาฆ่าพระชนม

๕ ๒๒๔ ๖ ๕
คงมาเล่าให้ฟังกันเถิด

กรมตำรวจนครราชสีมา

โอพระคุณของพระหม่อมจอมกษัตริย์ เกรงบิดบาปสร้างแต่ปางไหน
 มันเฝ้าทำชาเค็มเค็มพระทัย คนหมั้นใหม่มีหมองเพราะต้องมนต์
 เมื่อดูมาอย่างดินทางหลาย จะฆ่าตายเสียจนระพันพัน
 ต้องรบพุ่งฆ่าเพราะคำคน คนเจ็บพลไพร่นายอันตายครัน
 คราวนี้ประพระองค์ดำรงราชย์ ขอเชิญบาทบริจารีไปเจตสันต
 บำรุงราชกิจค้าหาในด้ามัญ เป็นฉัตรกันเกศาประชาชน
 พระพิงเชิญเมืงเคยถนัดเคยหา ด้วยอันของคิดดังเกิดซึ่งเหตุผล
 ฝ่ายลูกสาวเจ้าธิดาพิราภ คอยเป็นนศว่าไปมิให้คลาย
 ครันเห็นองค์ทรงธรรมยังพันพัน ไม่ทูลถนอมได้ดังใจหมาย
 แกล้งพูดขวางทางความความหมาย แนะนำหมายที่พลกกันถักถับ
 เพราะพระองค์ทรงด้วยมาชดเชย หรือว่าแม่เป็นตาใจอนไม่หวั่น
 หรือเหลือทนจนต้องเข้ามาหาบ ร้องไม่ถนัดแกล้งว่าจะฆ่าพัน
 มารบพุ่งหมายทำร้ายผู้ จะจับตัวแล้วให้สาธยาย
 แล้วดังไพร ให้อ้อมไฉนพร้อมกัน เมื่อถึงบรรณมาดไม่มกลด
 จึงร้องทำว่าอะเวงเฮงมาดี กันกับลูกอนเกิดมีอย่าฟังผู้
 จะชนะจะแพ้แก้แก้ตัว ฤๅไม่ถนัดมีงคอกพระฮัดเวง
 นางอันสาวกพระองค์ไม่ทรงไปด ให้เขาใครชกชกชกชกรมเห
 ก้าวการมชื้นชชชชชชชชชช ไม่ถนัดเกรงบาพาดำชชช
 แล้วมีด้าชาวาท้าชชชชชช เห็นกันแหวดไปแล้วพระมเห
 จะฆ่าพันบรรดชชชชชชชชชช ชอบเป็นบรณให้หลบแล้วจับเป็น
 ๑ พระจับบทได้ใจในเดโช เขามาเขลณบับครัน

จึงปล่อยนกผดไผ่น ไฉนกระเด็น บัณฑิตเห็นผดของหงส์ของตัว
 นกกาตั้งบัลลังก์เห็นผดต่าง เขารู้จักนางการวิกเขารู้จักผด
 จะศรัทธามันเท่าไรมันไม่กลัว จะจับตัวก็ไม่ยอมมันสู้รบ
 พระอภัยไม่ทนเบ้าเผ้าแค่นี้ จนนับพลัดตกกองพะวงหอบ
 นางตะเวงเกรงทัพขบขันรพ ให้เขารับร่มกันไฉนพันทาง
 ต่างคนของกองดงก็เคียงครกครน ระคนบึงหล่งก้นเกาะทมิฬาแดง
 เตะร่ายกายดิษฐ์อุทธรแวง ให้พาดกแพลงแควดัดดัดซึ่งคำดัดรา
 พระหัตไวยไม่ทนค้ำดินรพ ขักรกรบไพร่นายทั้งซ้ายขวา
 เคียงทหารขานให้เป็นไถด่า นางรำภา คัมภีร์รุ่งทองทัฬห
 ให้จับท้าวทศวงศ์องค์ครอง ณ เมืองฉ่องกุ่มเขาร่มจับ
 ทั้งซ้ายขวานาหน้าองค์คงคบ เจ้าพราหมณ์รบประจัญเข้าพันทาง ฯ
 ๑ ท้าวทศวงศ์องค์ครองยกหนทาง ขวัญรอนราญรบณะด้วยพระแสง
 มั่นโรมรันพันฟาดกัณฑ์แพลง รำภาแกล้งขวานโถมกระโจมพัน
 ถูกรถทรงกงแตกแปรรุกหัก พระทรงศักดิ์เข้านัยคฤหาณชวัญ
 คอยรบสู้อยู่ในรถหมดด้วยกัน รำภาพันฟาดนิคหวัดหวัดไป
 เห็นจวนจริงทั้งนกโถงจกจิก รำภาพลัดแพลงรบทบไม่ไหว
 จึงถอยมาหาผดด้วยกลอุบาย มั่นเข้าโถงค้ำศรัตวรณ
 ค้างจวนวายนายไพร่ โกลดระทบ ดาด้รบเจ้าวณชัรบพดขันธ์
 เขารู้หม่มหมัดมดกัดดัดกัดกัน ถึงโศกผดผดไผ่นกระโจมรบ
 ทหารนางทองสิงห์ไม่ทงเจ้า แกล้งขวานเข้าพันฟาดเคียงผดฉับ
 ผีร้งแตกแยกย้ายถ่มคายยับ ทให้ตอกถบถมกกันเข้าพันพอน

พวกบรรดาศักดิ์เหมือนไม้ตะคอก ไม่รู้ว่าจะไปไหนตำบลใด
 ประเดี๋ยวคงหงั่งเหิงเตียงตรงครึก ถิ่นพืดกโถกาดูชาโหว
 เป็นฝนฟุ้งทุ่งท่าพนาถัย ทุกนายไพร่หนาทัวทุกตัวคน
 ไม่รู้ท่อนไปข้างไหนรอด เหมือนคาบชดมคเขม่นไม่เห็นหน
 หนาวระท้านคตาคด้าด้วยจ้าน เตียงแต่ฝนซู่เข้าหุดา
 ตุ่มคั่นคั่นดอรรคเป็นคองโขมง แต่เพ็งโพลงพลองอยู่ทุกนา
 เห็นหนทางต่างสถานทะยานมา พวกโยธาโถมซิงกันถึงไฟ
 แต่บรรดาซำคักไม้เกราย ท้องต้งน่ายเหล็ดทอนปนกันได้
 ด้วยเพ็งอนรณเบียดเขียดเข้าไป ทงนวยไพร่ด้อมรอบขอบครี
 บรรดาเหล่าเผ่าพงศ์ของกษัตริย์ มาเยียดค้อยกับเหล่านางสาวศรี
 เพ็งดั่งวางค่างอนเห็นม่น พระโยคั่นงอยในกองไฟซื่อ
 กับป้าไมกษโถกเขม่นดังเกตุแค้น ครุฑเทพภทททางนบถัย
 ทงทอดคานกราบกมประนมมือ ไฉนชอชอชบรุษบิภกัน
 ที่ชองถูกหยกยกรุกฟ้าฝน กิดวางม่นเตเหมือนกอนคั่นอนฝน
 ฝ่ายพวกพระชกษิมณิศร์สุวรรณ มาพร้อมกันกราบกมประนมกร
 ทงพวกช่างนางละเวงก็เกรงหมด น้อมประณตหนึ่งนึ่งริมดังธ
 ทาไพร่พลฝนช่วยไม่วัยมรณ นึ่งดัดอนแดดคุพระมุ่น ฯ
 ๐ ขณะนั้นคชนคิกคักดังบ ต่างนอบนบนับถ้อพระฤาษี
 ไม่กริบเกรียบเจียบดังตึงบัฐพิ พระโยคี่เทศนาในชาการ
 ก็อรุปรัดถันเตียงไมเทียงแท้ ย่อมเฒ่าแก่เกิดโรคโศกดังด้า
 ความสลายหนึ่งพงให้เห็นเป็นประธาน หวังนิพพานพ้นทุกข์ดังนุกธบาย

ซึ่งบานเมืองเคืองเขม็งถึงเขม็ง
 ชนคั่งหัวว่าอย่าทำ ให้จำคาบ
 หนึ่งว่าอย่าดกเข้าของเขม็ง
 หนึ่งทำชุกเขาถ้ำตามก
 หนึ่งสู้ผมนกนักรามดำวาท
 ใครดักขยชอถอนัน ในรัก
 อย่าไกรชชิงหัวดำพยาบาท
 เหมื่อนคุดวงกงเกวียนวนเวียนไป
 ประการหนึ่งซึ่งราชวงศ์อัน
 ซึ่งจะกลบคืบรอน โหม่นเยน
 จงฟังคำเจ้าคิดจนธิดา
 ซึ่งรอบคอบคิดเห็น เหมื่อนธรรม
 ฤคนชยถยดักขยจะคิด
 ด้วยแรกเริ่มเดิมเนนนางฉันทา
 ข้างโน้นมีเบ้าเบ้นเจ้าเดห์
 แต่ดศรติดกว่างพาขาย
 แต่ถูกด้าวเจ้าถึงกาไม่ฉาเดียว
 เขาหึงหวงดั่งว่าให้ดำใจ
 นางมาถึมิโตโธโมโหมาก
 ไซ้รักใคร่ใจจริงต่างซึ่ง
 ไม่แก่ไซ้แต่จุมหนายังชาหึง

เพราะโลกยศคนหาพาหนีหาย
 จะตกขบายภูมิธรมรก
 มาสมชั้นฉัฉดคนโกหก
 จะตายตกในกระโหลก
 ใครทำชาติคั่งห้าต้นราก
 จะถึงทพรณิพพานดำราญใจ
 นึกว่าราชกิจอนกรมจะทำไดเน
 อย่าโทษใครนเพราะกรรมจึงจำเป็น
 หงโธกาเกิดทุกข์ถึงขยเขม
 กัดขยเป็นไมครปรานกัน
 ไม่แกดงกดาตชะไปมานกมันดงวรก
 อย่าหึงกนพรทนางดกา
 ให้หายด้นไมโทกโทษา
 จะดงวราพระอภัยเดียวให้ตาย
 ฝ่ายข้างนมเด่นให้เหมื่อนนกหมาย
 ให้หงคายคิดขงชยวง ใน
 ยอมเป็นเมียนนคดฉดด้วย
 จะโทษใครโทษจิตคดผด
 เมื่อฉวจากมาดังครามรู้ความหลง
 เพราะพาดหลงทพจึงกลบกลาย
 จนได้ถึงเกิดศึกไมนกหมาย

๒๕ - ๓๕ - ๔๕
คนทางต้นนอนตื้นเป็นทึง

พวกกกของทัพกลับฝั่งเมืองดังกา

๕
ทงชายหญิงพร้อมอยู่ทุกนา

๖
ต่างพูดจาปราดัยเป็นไมตรี ๑

๑ ฝ่ายโอรสขององค์ละเวงวันดาราช อภิชาติของคัพระมเหสี

๒
ดะชนชื่อนวนฉาพระดำมี

๕
เมื่อเดิมทำผัดด้วยคัตถกถ

๓
บศัทรานบาปบุญการุญโปรด

๖
อย่าถือโทษบาปกรรมที่ทำชั่ว

๔
ไปเมื่อหน้าผาละของอย่าหมองมัว จะฝากตัวไปจนตายวายชีวา

๕
ขอเชิญองค์ทรงศักดิ์อัครเศ

๕
เข้ามาเวศน์ทงพระวงศ์เผ่าพงศ์

๖
หยุดประทับยับยั้งอยู่ดังกา

๖
ให้ราชาดักหนอยจึงค่อยไป ๑

๑ ฝ่ายพระองค์ทรงโอรสโอรสโอรส

๕
ทรงนับทั่วร่างของกัณโหด

๒
ถ่มความคันหันหลังทศกัณโหด

๕
โปรดปราดัยด้วยนางด้วยทางธรรม

๓
ซึ่งนชน้องต้องของคัตถวรภัก

๖
ให้งามทศตรพดักได้ ไปสวรภัก

๔
จะรักกันต้องเจ้าให้เพิกกัน

๖
เหมือนร่วมศรัทศกรของดัตถ์ปฏิญาณ

๕
แล้วครีตตามนามวงศ์เหล่าพงศ์

๖
ครันทราบว่าเกษจดของพนชงหลาน

๖
จึงยอของคตงประเนศบทมาตย

๕
พระผู้มานรมจักรนศรา

๖
ขอพระคุณดั่งพระองค์ทรงเดช

๕
ซึ่งโปรดเกศนักรกันหนักหนา

๖
ดุกิตตามข้ามฝั่งมาดังกา

๕
ขอเชิญฝ่าพระบาทยังอยู่ดังใน

๖
แล้วครีตเรียกเจ้าวศนชวมลพดศ

๕
กับนักรรักต้องราเข้ามาใกล้

๖
พระกอดจูบอุบหลังพระหัตไชย

๕
นารักใคร่กระไรเลยพดางเขยชม

๖
แม่เจ้าวศนชวมลพดศ

๕
พอเคยรักร่วมจิตด้นทงนม

๖
ความรักเจ้าเท่าลูกผูกอาวณ

๕
จะได้ถ่มนักรทงในครัน

แม้วณดาฆ่าตัวตาย ต้องเป็นหม้ายเปล่าเปล้าเพราะเบาความ
 ลูกทั้งต้องนังยาจะมาก็ก ก็ห้อยแพ้ววังงั้นทั้งสาม
 ยิงฆ่าเห่าเผ่าพงศ์มาดังกรรม แทะดังความตายทั่วทุกคังคน
 จนเราฆ่าทำเซอให้เพชพก เหตุเพราะยกทัพมาโกดงหด
 หากป่าไม้อธิโลกเชษฐัฐเวทมนต์ ช่วยคุ้มคนทั้งหลายไม่วายปราน
 ขยาโทษเขาเราก็คิดให้คิดเห็น จังจะเป็นดังคัยกรรมในดินฐาน
 จปรองคองครองดังคัยปฏิญาณ ถูคักตทานเกิดขยาหมายทำร้ายกัน
 ทั้งชาคนมดุ้งไม่ทกชรัอน เริ่มขมวณมรเนกจะไดไปดอรรค
 เป็นผอเมยเดี่ยวตัวโศกพอน จงรักกันเกิดดังคักถว้าง
 มดุกเตาตากงเป็นวงคัยญาติ ได้ดังชาติเชอด้วยไปภายหลัง
 ภูวานคเเหลดขเมยเชอพง จปรองคองคัยยาฆ่า ๑

๑ ฝ่ายกษัตริย์รัชคัยาธิปาทกษัตริย์ พวงจบทกคัยาธุระพระญา
 ไปรบปรกษาว่าให้เป็นไมตรี ขาเห็นคัพร้อมพรกจะรักกัน
 แดวของกพระอภัยจงให้ดังคัย ไม่ชองรคชงเคยคคคเคยคณท
 จปรองคองคองนางคัยทางชรัม จนถึงวันเวดาชวาวาย
 ถูมาดศรัศวตให้ดังคัยบาง ไม่โกรชนางผวังงั้นทั้งหลาย
 จงรักใครให้เหมือนอนญาติไมคถาคคถาย ขอลถวยดีจาหมั่นพาท
 ฝ่ายองเงงเกรงกรามไม่หยามหยาม ขาฉั้นความแค้นพระมเหสี
 จงศรัชอกอศคัยศวัตติ หมายเหมือนพรหมกรรมกษณบรณ ๑

๒ พระโยคปริตว่าดาธุ ดับอาบุญนงชองชัย
 แดวเคตฉนคถายหายดับไปดับไว อโนทัยไธสวังกระจ่างตา

ห่อจะใบให้พบพระบิณฑุเรศ ขอคงเนตรพินของทองต้องศรี
 โคตรวงศ์ทรงจงหวัดบุรี เป็นไมตรีกว่าชื่อนจะบรรดัย
 พระพิน้องต้องกุมารกนกกราบ ด้วยเรียนราบกิริยาอริชฌาณ
 ฝ่ายตามนางห่ามผัดคิกถัดกัณ ต่างกราบไหว้ขอธำมาพระดาม
 นักรบรามาเคารพอกิวก พระนางนางเกษรามารศรี
 นางยุพาธาดาวินนาอัญชั กราบบุตรโอรสเจตนาเจ้าคุณ
 แล้วยุทธจาชาบาทราชดิษฐ์ มีแต่คงกศณูเป็นลูก
 อาตมเจ้ากวางายจะวายชนม หวังให้คนราชมองเราเจองดอ
 เมื่อบพม่งหมายท่าตายดั่ง ไต่เขมธำหรับบาชพระอย่าถอ
 รอรอบบาทมาศหมายเมื่อยดาม จะอริชฌาณพดเป็นดัจจา ฯ
 ๑ ฝ่ายอริชฌาณพดเป็นดัจจา ไม่ดังโกรธชงทึงด่า
 ริคำนบรับคำนางวิภา แล้วยุทธจาชาบาทราชดิษฐ์
 ช้างนางเยาวเจ้าคุณจอม ดูประโดมพินของทองต้องศรี
 วิสัยศักดิ์กรวดราจะพาด ไม่ถอยทหายบพยานเป็นความจริง
 จะรักใครให้เหมือนน้องทองเจ้า จริ่งแระเราไม่ถูกลูกผู้หญิง
 ต่างผ่นผ่นอ้อนน้อมด้วยยอม ตวงธำดั่งหังดัจจาใจ ฯ
 ๑ ฝ่ายทิดำบาโนกธำโลกเชษฐ์ ผู้เค็ชทราบความตามวิสัย
 ถือไม้เท้าฤษัที่ฝากไว้ มาดั่งให้กษัตราธุดธำคร
 แล้วยุทธจาชาบาทราชดิษฐ์ เข็มโศกถนถนหน้าถึงวร
 แล้วยุทธจาชาบาทราชดิษฐ์ ธุดธำครดัดใจให้ไม่เท้า
 จบพระคุณพระมุณีเหนือศรี ด้วยมาโนชกศณูคือครุเม้า

เคยขับร้องสดนึ่งแด่ขงเยาว์ ยังโปรดเกล้ากรุณาถึงคราว ๖

๑ ฝ่ายกษัตริย์ราชตติยาศดับหัวกษัตริย์

ใครแจ้งอรรถตามหนังสือพระฤๅษี
เห็นบาดตายตบตะขกธร
ให้ชายหญิงหยิ่งกตเป็นปรีศนา
มีหูตาปากจมูกอันทุกคน
คือมอมห่มแฉ่งทุกแห่งหน
ถ้าแม้นคนใดเห็นจะเป็นบุญ
มหาราชเฒ่าเฒ่าในโพธิ์
ย่อมหมิ่นหมิ่นเบามว่าคอต
จะชวยยกแฉ่งต้องให้้องศรี
ไม่เห็นททางอรรถก็เป็นต้นตม
ให้คิดเป็นพวงธรรมพระกรรมฐาน
ตามโบราณรักษาศัจจาใจ ๖

๑ ไทยฝรั่งพรหมมั่งตมกิต ต่างแจ้งจิตใจความตามวิสัย
ต่างเข้าใจตามประดำนิยม
พวกไทยถือว่าคตพระชินศรี
เจ้าว่ามีความตมตมกตบ
ออกทุกหมู่เถียงจนเที่ยงด้าย
ให้ตมร่ายการวเป็นตมจริง
เทียบประตมตมตามความตมตม

ส่วนกะตริยชาติยาชั้นหาองค์ ทางบนทรงรถทองเหลืองใน ฯ

๑ ฝ่ายอุกถาวเจ้าตั้งการว่าภาสะหรี ถัดด้านางยุพาธรรมาลัย
ให้ราชวงศ์กาพวกห้าไท จิตตกลใหญ่ตักถนอยนบร้อยพัน
ให้ห้ามแหมแค้นธวัชกัท้าวนางอยู่ แดวเพียงศุขรายหญิงทุกสิ่งสรรพ
บรรดาเหล่าเผ่าพงศ์ของทรงธรรม ชยธองรัตนกคนเหมือนหม่นเคียร
ประทีปแก้วแววอับจับกระจำ แก้วจิตดวงแจ่มฟ้าหลังคาเขียน
ทพนธองทองถาดคาญเคียร ฉากวิเชียรตงตบเป็นด้นแฉ
นางสาวสาวราชธมทเทยวดีของ เห็นทรวงพ้องพลชบประจักษ์ประแ
บ้างไรกอดคนครมืทกเกิด แสงระยิบในดวงเมฆองดังกล่า ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอมญาเจ้าเศวตภ คุนศรหอบโกลดพล ในเงา
กับอุกนัยธวัชธวัชรัตนจทรธวัช อยุ่โดยาแทนทองทิพย์กลาง
ดงนงนพมาศศรีทองดี อยุ่ปรกด้วยวราชาตากว้าง
ปรกด้วยชายฉ้ายฉนิดาภิธานาง จิตตวงศรปัดอ้อมไฉพร้อมเพรียง
ศรีสุวรรณนชยธมมเหสี ในคันทนสุวรรณชนเจดียง
ท้าวทศวงศ์องค์ศักรเศียร อยุ่ศกเรียงศรีสุวรรณเป็นทนต์ไป
นางเจ้าวศนกับขรรณรศมี ดัดคัทธองทองม่านดองไร
ฉิมฉมพรสุดดาครกับหัดไร อยุ่ศกใหญ่ร่วมเคียงเคียงบรรทม
ด้วยถอยทมิถดัยไมชคธอง เหมือนพ่นของร่วมชดดิ้นหม่น
ทงชาเฝ้าธวัชธวัชคางคางกรม คางชดธมธวัชเมฆองดังกล่า ฯ

๑ นางธรรวาทธององค์พระทรงศักดิ์ ว่าไมรักเผ่าพงศ์พระวงศ์
แต่ไร่ทองธองด้วยด้ามเวลา แดงบรรดาพงศ์กษัตริย์ดัด

แต่พวกของพี่พระศกยได้ถักขณ ทั้งของศิขรชามารศรี
ททวยวงศ์ถนัดมาด มกรวังเกิดเกิดเพชรมิด

อินทร์แก้วแวววาวเขียวขาวเหลือง ขวามรุ่งร่ายงอกชอกนอกหิน

แต่ดวงหัดนกกัดนกกาดำขนแผ่นดิน ไม่รู้ต้นตอสำหรับกับดัก

ต้องก่อทำกำแพงแดงอินรอบ กระจ่างขอบเบี่ยงบนคนรักษา

สำหรับท้าวเจ้าแผ่นดินเก็บจินดา ค้ำค้ำรายไต่เงินให้ทาน

เชิญพระองค์วงศ์สาพาดันไปเที่ยวชมเนินดงอนดงน่าน

ไม่ห้ามปรามตามประ โยชนะไปรดปราม

เชิญตำราญอยู่ให้ชำหลดยราศรี ฯ

ตอนที่ ๔๕

นางเลวคนธนูโคตรเพชร

๑ ฝ่ายองค์พระยาศรีโศกฤษณ์ ไม่สิ้นรักวันตามารศรี
คิดจะพาไปอยู่ร่วมบุรี เกรงผู้รณมาดีจะมิยอม
คิดพิพจน์วันตามักจำเก่า พระพิศตรเฝ้าใส่กรุปก็ชูปมอม
ยังกตัญญูยังจะตรมอารมณ์ตรอม จะหายหอมดินถันเพราะวิญญวน
จะปรายใจไม่ถนัดให้รัตรอง พระมณเฑียรตอบความทราวดังวน
เวลารุ่งทรงนั่งพระฐาน ไปตามสวนพระนิเวศังจินดา
แล้วแต่ดูนาคาทำท้าง เกรงใจจึงใคร่ของครึกเป็นปริกษา
จะหยุดพักดั่งดั่งตามเวียง ให้โยธาเริ่มทั่วทุกตัวคน
แล้วเลิกทพดอบไปเมื่องรมจักร เขกทอดนกรักวันชั่ววอดถาผล
เหมือนตักตวงบ่วงหงส์ถนถนถน จะไดพหุภพรอนนถนถนถน
แล้วจะได้ไปพาราการเวก คิดจะเขกฉิ่งปลุกทั้งตุกทอดน
คิดจะใคร่ให้วันถาพาพาต ไปร่วงานอภิเชกเชกโฮรต
แต่คนอยู่บุรีหามไม่ หนทางไกลเกิดอีกจำจะเกิดกระบวน
จงกรของวังตั้งการรักษายศ เติงโฮรต ในครมภจของกตยา
พิชากไปใจจริงไม่ทรงช้าง พยอ้างว้างว้างชื้อจะมาทา
ฝ่ายโฉมขององค์เองเกรงบัญชา ถอดหน้าคาตบรตพจนาน
ไต่พิงบุญทุกกระหม่อมฯ ขอมกษกรีย ตั้งขันฉัตรทณเทศประเทศถณ
ถูกษไต่คัวจำที่ปริกษาการ ไปรคให้ถนทราบความจะตามไป

เป็นเจ้าจังหวัดจันทบุรีของ ตามท่านองนาเหนือในเรือไซ
แม่ตงกาขานไม่นก จะตามไปชานกับพนาง
ขอเป็นน้องรองบาทเหมือนนาคมุง โปรดบำรุงบริบดียายาชีวิตวาง
แม่ทูลรักได้โรภภัยถึงไกลทาง ให้ทราบบ้างน้องจะได้เวียนไปเยือน ฯ

๑ ฝ่ายสุวรรณเฝ้าปรางค์ทอง ดั่งดาร์นงหาไหนจะได้เหมือน
จะรักใครให้สนิทไม่ขัดเขิน ประดาเห็นผู้หญิงไม่ทั้งกัน
จริงจริงจะใครได้แม่ไปด้วย จะได้ช่วยว่ากล่าวฝังดาวสรค์
ดามภักดิ์รักของศพระทงธรรม ไม่เคยคิดนทในมวงอย่าดังกา
แม่ทรงครรภัญจวงประจวบโดน พะได้พุ่มทักเสวยรักษา
ด้วยลูกเจ้าเอากันยังชงชิตา ไม่นทกึ่งขวางให้ห่างไกล
ไม่เกรงหึงหวงถอดวงน้อง ยายาเสวราหมของหมางจิกคิดโฉน
จรวอมรุกขจรวอมจกใจ เวียนแม่ไปนุรักษ์พญา ฯ

๒ นางตะเวงเกรงคอนให้รอบได้

แม่ภักดิ์ฝังในดงกา ข้างทรงโปรดนงรักคุณหนักหนา
ด้วยบรรดาฝังดงทงหอย จะขุดดำหิตามปองต้นของคุณ
เฝ้าถอดมเกลี้ยงเองรักษาดวยการุญ ทงหญิงชายมันบุตรได้ขุดหนุน
ฝ่ายลูกเจ้าเอากันไปกอดฝัง ครนต้นบุญแม่พอมรณา
ถ้างใจไปนุรักษ์พญา กอขรววงเวียนพิกษะยรักษา
ว่าทงญาติคำดนาทวงฝัง จะนิทกาทงจังหวัดมัญทิ
นิคมคามพราหมณหมู่พระภูมิก จรวมรังรับฟ่งเอากรุงศรี
ไม่มกพิงพาจะอาศูร

ซึ่งออกโฮม^๑ไปคนของจะครของเอง พระคุณเพียงฟ้าดินไม่ฉันคุณ^๒

เทพมณฑลทรงพระชนก

๖. พระพิมพ์นาคอุทิศทุกเขต

๒๓๓๓
รณนเรศวรรัตนวง

เบญทพวงพญาธิคำธนา

ว่าอดทนคงจะไต่เวียนไปมา

[illegible]

* ทั้งสองข้างต่างก็อดนึกสงสัย

๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘
เลขหน้าของหนังสือพิมพ์

๕ ๔ ๓ ๒ ๑
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

พลอยฟ้าปรายปรอดของหงส์ของนาง

๒๓๓

๓๒๘
๓๒๘

๑๐๖๕

11月23日(土) 11月24日(日) 11月25日(月)

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

๑๖๖๗

หน้าปกปกนี้ให้ดูด้วย

๑. ฝ่ายพระยาศรีธรรมโศภนโอรสองค์โต เสด็จมาในฉันทนา

1. ความเป็นมาของโครงการ

परमपूज्य श्री गुरुदेव

[illegible]

๒๒๒
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

செய்த காலம் : 1971

๑๖๖

[illegible][illegible][illegible]

๓. ๑๘. กงจะลักคองโดยให้ชอนไป

๒๕๕๕ ๖ ๖ ๖ ๖ ๖

[illegible]

ตอบประทุมหม่อมของข้าพเจ้าตรงใจ!

เจ้าหญิงในทักทายมาก

Figure 1

[illegible][illegible]

๒๖๖

[illegible][illegible]

[illegible]

๑ ๒ ๓ ๔ ๕
แผนที่มายชคอนเทอมระเรื่อเปาะ

อยากรู้ใครได้ดกมาปลูกเพาะ

กตัญญูกระเทาะหน้าแว่นเพราะแฉ่งงอน

พรตของชาวภาคนี้แตกต่างกันออกไป

ควยเค็มเคืองต๋มเหม็นอ๋มขอน

ต้องรักใคร่ใจจริงจะถึงวอน

กเคอังกอนนรโทรพดเคเคเค

กิตติคุณของนางสาวกานดา

กองกษัตริย์ราชบัณฑิตยสถาน

พลวงถึงแยกแยกทอดงักกระแจะ

ประเทาะประแหะดบค้องทำนองโน

វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម

๒๒ ๕๓ ๕๖

சென்னை

๑๗๖๖

三、政治小説

1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175-2176-2177-2178-2179-2180-2181-2182-2183-2184-2185-2186-2187-2188-2189-2190-2191-2192-2193-2194-2195-2196-2197-2198-2199-2200-2201-2202-2203-2204-2205-2206-2207-2208-2209-2210-2211-2212-2213-2214-2215-2216-2217-2218-2219-2220-2221-2222-2223-2224-2225-2226-2227-2228-2229-2230-2231-2232-2233-2234-2235-2236-2237-2238-2239-2240-2241-2242-2243-2244-2245-2246-2247-2248-2249-2250-2251-2252-2253-2254-2255-2256-2257-2258-2259-2260-2261-2262-2263-2264-2265-2266-2267-2268-2269-2270-2271-2272-2273-2274-2275-2276-2277-2278-2279-2280-2281-2282-2283-2284-2285-2286-2287-2288-2289-2290-2291-2292-2293-2294-2295-2296-2297-2298-2299-2300-2301-2302-2303-2304-2305-2306-2307-2308-2309-2310-2311-2312-2313-2314-2315-2316-2317-2318-2319-2320-2321-2322-2323-2324-2325-2326-2327-2328-2329-2330-2331-2332-2333-2334-2335-2336-2337-2338-2339-2340-2341-2342-2343-2344-2345-2346-2347-2348-2349-2350-2351-2352-2353-2354-2355-2356-2357-2358-2359-2360-2361-2362-2363-2364-2365-2366-2367-2368-2369-2370-2371-2372-2373-2374-2375-2376-2377-2378-2379-2380-2381-2382-2383-2384-2385-2386-2387-2388-2389-2390-2391-2392-2393-2394-2395-2396-2397-2398-2399-2400-2401-2402-2403-2404-2405-2406-2407-2408-2409-2410-2411-2412-2413-2414-2415-2416-2417-2418-2419-2420-2421-2422-2423-2424-2425-2426-2427-2428-2429-2430-2431-2432-2433-2434-2435-2436-2437-2438-2439-2440-2441-2442-2443-2444-2445-2446-2447-2448-2449-2450-2451-2452-2453-2454-2455-2456-2457-2458-2459-2460-2461-2462-2463-2464-2465-2466-2467-2468-2469-2470-2471-2472-2473-2474-2475-2476-2477-2478-2479-2480-2481-2482-2483-2484-2485-2486-2487-2488-2489-2490-2491-2492-2493-2494-2495-2496-2497-2498-2499-2500-2501-2502-2503-2504-2505-2506-2507-2508-2509-2510-2511-2512-2513-2514-2515-2516-2517-2518-2519-2520-2521-2522-2523-2524-2525-2526-2527-2528-2529-2530-2531-2532-2533-2534-2535-2536-2537-2538-2539-2540-2541-2542-2543-2544-2545-2546-2547-2548-2549-2550-2551-2552-2553-2554-2555-2556-2557-2558-2559-2560-2561-2562-2563-2564-2565-2566-2567-2568-2569-2570-2571-2572-2573-2574-2575-2576-2577-2578-2579-2580-2581-2582-2583-2584-2585-2586-2587-2588-2589-2590-2591-2592-2593-2594-2595-2596-2597-2598-2599-2600-2601-2602-2603-2604-2605-2606-2607-2608-2609-2610-2611-2612-2613-2614-2615-2616-2617-2618-2619-2620-2621-2622-2623-2624-2625-2626-2627-2628-2629-2630-2631-2632-2633-2634-2635-2636-2637-2638-2639-2640-2641-2642-2643-2644-2645-2646-2647-2648-2649-2650-2651-2652-2653-2654-2655-2656-2657-2658-2659-2660-2661-2662-2663-2664-2665-2666-2667-2668-2669-2670-2671-2672-2673-2674-2675-2676-2677-2678-2679-2680-2681-2682-2683-2684-2685-2686-2687-2688-2689-2690-2691-2692-2693-2694-2695-2696-2697-2698-2699-2700-2701-2702-2703-2704-2705-2706-2707-2708-2709-2710-2711-2712-2713-2714-2715-2716-2717-2718-2719-2720-2721-2722-2723-2724-2725-2726-2727-2728-2729-2730-2731-2732-2733-2734-2735-2736-2737-2738-2739-2740-2741-2742-2743-2744-2745-2746-2747-2748-2749-2750-2751-2752-2753-2754-2755-2756-2757-2758-2759-2760-2761-2762-2763-2764-2765-2766-2767-2768-2769-2770-2771-2772-2773-2774-2775-2776-2777-2778-2779-2780-2781-2782-2783-2784-2785-2786-2787-2788-2789-2790-2791-2792-2793-2794-2795-2796-2797-2798-2799-2800-2801-2802-2803-2804-2805-2806-2807-2808-2809-2810

— 252 —

人 人 人 人

๒๕๖๓

১৩০

๒๒

กรมการแพทย์

...

© แพทย์ศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

052614

แคว้นยามต้องของเรานะชาติของใน

พระปราชัยยอกเวศ์เกษรา

เดี่ยวแรงพนชานาญ ในการยทช

มาโทรมทรุดเคียวด้วย

ให้ทันเพื่อนเหมือนไม่ขยัน

นกกินาคดงพงรฤทช

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

โฉมหน้าเจ้ากั๊กเหมือนขอโทษชาว

ชยาพรวิเศษของพระหมองหวด

เมฆตกเบื้องเรือโรยยาไถนง

เมื่อย่างเสร็จเจ้าจงห้ามเกิดทราวมซึ่ง

[illegible]

เจ้าจงทวนเฉยให้ฉันทดตม

๑๕๖๖ ๑๕๖๗ ๑๕๖๘ ๑๕๖๙ ๑๕๗๐

ສິດທິພາບການຍຶດສະບັດຍຶດ

จะกลับไ้ใครจกรให้พรักพร้อม งามตะม่อมเม็ดย้าหมางระตางความ

ไ้พบกณณนัยดังด

โฉนุห่างเห็นเหม็นชเร็นชาม

เมือตระกตมของย้าดองยาม

เรณูไ้ดมงามระบนเค้งเค้งพยาฯ

๑ นางพังครัดมธุรสพจนารถ

แต่่นอวาทหวั้เจ็ดกนิษฐา

ตักจนกตณนาเนตรเวทนา

ชอด้มาทมนอบเม้งค้อยเค้งคตตาม

ขุนแทนรคนหิตถประนมนังคมาท ภูวนาถแอบยงค่นาดังดาร์

อะนร่าก่าสตรดแถ้วพจนาน

ไ้ปรดประทานโทษาฉ่าชอ

นชกรอญว้าชามมาทาคัก

ชารนคเณ็นทว้าภาสะหรี

แต่ฤทธเคชเวณมเณลลธเรธา

ค้งเดยทอถเณ็นหิตถดเหักถ

ไ้ทหราบความตามมาทว้าชวย

เค้นมจรวัยเดยวันธะพันท

นห่ากมัพพราหมณทงถ่านคณ

ค้งไ้ทพนภยค้อยคเณ็นอชวาย

เคชเรณูทถถถถถถถถถถถถถ

คักคความทอถแถ้วกไ้คจใจหาย

ไ้ทงทอจจจจจจจจจจจจจจ

ชอคความค้งมค้อยไ้ญญาน

ชงร้องไ้ไ้ไ้ไ้ไ้ไ้ไ้ไ้ไ้ไ้ไ้

ค้งยเห็นทงพระองคกถดงดาร์

เคยณคณคณคณคณคณคณคณ

จะอญงานนวดพันไ้บรทท

ทงมคทมคทมคทมคทมคท

จะไ้เขาทาครบประคณณม

พระรับชวญกถยชย้าปรารมก

ไ้ให้เจ้ากรรมทมอมาพยานาถ

ค้งคตพมไ้คตพมคตพมคต

คตไ้คคเส้าชบดงนาดังดาร์

เพวระเรศร้างห่างมมานมมาน

ชย้าชญงานเดชชยบมาคตบชช

พกชบรูปเจ้ากเส้าคณม

ค้งยั้ทอมอญไ้ไม่หายเดยด้ายคณ

ทถางอถแถบแนบเม้งประคชกร

คณชมชชชชชชชชชชชชชช

กอดประทับกับกายด้วยสวาท นุชนาฏนธมกิดสนิทสนมของ
 เล่นที่แนบแอบเคียงเคียงประคอง ตามทำนองดั่งฉันทน์ไม้บดพ้อง
 อัครวัยหวนไหวเริงเร่รัด เป็นตมพิศเร่เร่เร่เร่เร่เร่เร่เร่
 ชอใบไม้ไหวกระดิกกริกริกร ระหวะหิวหอบระลพเลยหัดไป ฯ

๑ ฝ่ายนางเยาว์เจ้าคนช้วนมีตมร อนาคตอนนึ่งกรับไม้หัดโย
 พังปรักษาวาจระกุดบองทัพไป ดั่งกรงไกรเริ่มงานการวิภาที่
 เห็นที่พระระไปรอกอับคิเรศ ให้อมดองครองนิเวศน์กับเรษฐา
 แค้นพระพทไมรภพระพทตรา น้อยทรมามเมยจานเดียด
 จนตฤตาเตาถนกับช้วน มนิกหวงจาวาเวงมาช้วน
 ยิงนกนกรกตรวชของหมขม จะหลีกตัวออกไถ่กันโคต
 แม่มหันคนใจจะให้อย คงจะชอกชอนตมร
 พรงนเขาเราจาวาไปรา ยอทนอทนพวงนทา
 แค้นนกกรกไครม ไครหอบ ให้อมดองครองนิเวศน์กับเรษฐา
 ทงไถมยงของกรรณช้วน คอยกรรกรกรไกรงพระพทวามเมย
 จะเขกดองกรของกุดเป็นนอย คอยท่าคอยเต็มชายนค้ายเดียด
 ครนงนอวชนนฤทตยดังไฟเดียด นาคาเวรตวเรนแนช้วน
 แก้วถ่านเขยงเขยงเจ้าคนช้วน วิชาคนค้อยค้อยถนถนพวงนทา
 แม่เป็นโร ให้อมดองครองนิเวศน์ หรือโรภาสค้อยค้อยถนถนพวงนทา
 ๑ ฝ่ายนางเยาว์เจ้าคนช้วน วิชาคนค้อยค้อยถนถนพวงนทา
 พดางประเทียบเปรียบปรายเป็นภายใน หรือโรภาสค้อยค้อยถนถนพวงนทา

นอชกรรณใจกรรกรกรไกรงพระพทวามเมย

เกิดเป็นหญิงดังดำหรับบิณฑ์
พิเคราะห์คิดบรมกัศณัม
จะคงตั้งยศชาติเดี่ยราตน
ธิดาทางคางพยานทการบ

ต้องถอยยศศักดิ์ศรีเพราะมีผัว
น้องนางจะเบื่อน้อยถ้อยยับ
ไม่ยอมมีศุภครองร่วมห้องทับ
แมกดาชกตบถมิใช่ใจดีศรี ฯ

๑ ขุนน้อยพลอยว่าดาเช่นนน
จะถอยศาทำดด้วยดั่งดัด
ต่างคาดคิดตัญญาประตำร
ต่างหยาบมิตตพิศตาเหมือนจรรต
ต่างรักใครไม่หวั่นกระเด็นกระด้าง
พอรู้เราเข้าวณชดุมณท
จะดาออกนอกวงดังกำขบ
ทั้งดาวดรรคบรรดาผู้เยาว์

ก็เรณกนกบวคในอกพิ
ไม่ยอมมีศุภครองเหมือนน้องนก
ให้เขยวณชดุมชองไมตรีของศรี
ดมราถจะไต่เห็นเหมือนเช่นตรา
ทมด้อยคายชวกรกหนักหนา
คอยอดบมาแจ้งความยายพราหมณ์
ฉันทารกตบชานคงไปกรุงศรี
ใครอยุทโธให้ไปเรียกมา ฯ

๒ ยายพราหมณ์พินาศคนคลั่งเกิด
จึงทูลความห้ามให้ไว้ชณา
เข้าเหยียบวงดังกาได้ปรากฏ
เขาเตรียมกนวันดาจะพาไป
แม่จะได้ไปด้วยจะช่วยแนะ
อันเพชรตมอยู่คนแค้นดิน
อยู่กลางไรดโคตรเคว้เป็นเพชรเอก
แม่นเขาให้ได้มาแล้วอย่าถ้ว
เขาไม่ได้ในภูเขามือเรานี้

ก็เห็นเหตุไกรชชงด้วยหึงดำ
ด้วยไฉนารบพวงถกรังไกร
เกียรตยศันนงอสงโสร
ชมศอกไม้แก้วเคว้กับเพชรนิล
อย่าเก็บแกะเพชรออกชยูนอกหิน
เป็นมวงหินห่มพอกดังคอกบัว
ดีเหมือนเนมหมอกหมดดัดดัด
จะลือทัวไทท้าวทุกตัวแดน
จะเกิดพรวณเพชรดำหรับประดับแหวน

เป็นเพชรชอกชอกให้มอดังวารีแดน ดำหรับแผ่นคนเมืองใดเลื่องลือ
คงหยดคงพวยยาอาอาเหินยม ตามขรรคมณีมนังเขยไมเคยถือ
ชยาควนทำนพระกยตงโพธิ์ ให้เลื่องลือชชตรงตามวงศ์วาน
นางคำบับบักยายพราหมณ์เฒ่า ตาไปเช้ทพรงตรงดนาม
บรรดาเหล่าเขาวัดกษัตริย์พนักงาน

เตรียมเครื่องของฮานเวแต่เราค่อยเจ้านาย ๆ

๓ ฝ่ายโขนมของคณาดามารศรี ถัดจากนางผกาเวลาดำย
ให้ระคายรังษ์ไม่อดบ้าย แค้นขกายผืนหน้าทุกนารี
มาเผื่องกพระอภัยมณีไม่ล่อน คางนรชนบรคปรมเกษมศรี
ท้าวทศวงศ์นางพระบุตร มาพร้อมทพระอภัยมณี โทษน้อย
นางฉันทาพาตีบหักกษัตริย์ด้วย ไปในเพชรกับนาง ในพวกไร้อย
เทียวชมสวนสวนนบนิหาระย่าย้อย ทงคืนตรอยด้วยหทัยคฤชยชน
ชกตฤกกรมมเมวแกวกุโธว เฝ้าของกำนัลเฝ้าพระณดังกตหม
นางต่างต่างเฝ้าตามหญิงเหินหยอกน้อย

บ้างพลอยปลอมนเก็บปลัดที่คิดพวง
ถึงสระศรีดีเห่ยอมคางเยยมหยุด รมปลาผูกเห็นศรทองบอหวง
บ้างแตกราวว่าวงอกเป็นคชคดวง เกดรวังโรยรายช่ายจร
ปลาเงินทองดองตอยรณคยคาบ กัดบั้งกาบโกมินทรกันเกด
คอกบัวเขื่อนเหม็นจับเป็นกัณฐ์ขึ้น บานต๋อนแตรวักังดาวราย
ทรมรชรบรณดะรุกรชาติ แปลงประหลาดหลากหลากคุ่มากหลาย
มีทแทนแม่น้ำลำดาบ เกาธรายดำหรับรุมทรมไม่

บางก็หยดบางก็เด็นเพี้ยนประพาส รุกธราศรุดคอกออกได้
 มะเคียดุกถุกเห็ดองมะเพื่องมะไฟ นางฮ้างไรรังกันเก็บเดียดับเย็น ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีเดินไปหน้า ต้องรีดาค้างข้างไม้ท้างเหิน

มเหสีดัดคานาฏดำนิน กำเนิดเรณูเครื่องตามฉิ่งงมคม
 ท้าวทศวงศ์องค์กษัตริย์ชกเรศ ทงแกวเกสรราชูรางค์นางสนม
 เทยวเก็บตุกรุกธราศประพาสชม ระวังมรณวีนกอินธก

เก็บยี่งอให้อรุณรศัม กับบุตรคางคานับรับบปลา
 แด้วเก็บให้นางห่านที่คามา นางพระยายังไม่ไต่ซัดใจวัง
 ว่าเก็บให้เกศเพดานางดังพลัด องค์ทงกเก็บอินทึงไม่ไรผหญิง
 เจ้าหยกทงหึงหวงพลางของขง เชนาหึงให้ราชุดองทงของไซ
 ท้าวทศวงศ์ทงพระอรุณดัดรายรา นียาบบ้างแรมมาแต่ไหน
 แด้วนำนางยางเขยงราชูต้องไป ชมคอกไม้คางคางริมทางเดิน
 แค้นงเขยวเดาวกนรวิมลตม กับพวงหึงงาดองตามไม้ชามเงิน
 ทงองค์พระชนราพาตำนิน ชิงตายเพี้ยนหุดคองค้อยเมียงมิ่ง

ศรัद्धรรณนพาดันธมูท กับทั้งดัดคางครตามหลัง
 เก็บคอกไม้ให้สาวสาวนางชาวฉง ประทานทงกนิษฐาตุลาตอง
 ดุดดาครรณจกค้อยพิศพิศกตร เห็นน้องรักเดินหน้าพอกจำหอง
 พระอดเลียดเทยวทาบปลาพวง ไต่คอกคองแฉ้วปัดให้คิดโม
 ใหลงเขยวเดาวกนรวิมลตม นางยอกรับบปลาชามดัย
 นำหัวรอกหนอกษัตริย์หัดโรย ก็ชาดัยดัยดรรณกันทรุดดา
 เก็บคอกไม้ไต่ค้ำบรวา ชอนพาดางเดียมให้ไต่บปลา

ตามกระบวนพระอักษรโปรดเกล้าฯ ให้จำปาพระนางซึ่งทรงตั้งขององค์
นางดีใจว่าพอขุนเกิด ขยายเถิดกลับไปเยี่ยมพระนางจะหลง
แต่จนนุรยคมก็ด้วยชีวิตจริง ขยี้เคียงของกระเชอรู้ทางระวาชัย
พระหัดโรยไม้ก่อดำพุดาเกอว แต่พาเที่ยวเดินชมนิยมนหมาย
นางเกิดดอกมาดีให้ทราบ ไม่รู้ยายหยอกเขินคอยเดินตาม ฯ

๑ นางวันดีพาเดินบนเนินเพชร คูพระยาศรีศรีกรม
ตระวันส่องต้องแก้งคูดาวงาม เรืองศรีงามทั้งเนินน้ำเพ็ชรใจ
นางวันดีว่าของทั้งนี้ก็ขยี้ครั้น จะเก็บก็เขาไปเดินเป็นโหล
ไม่ห้ามปรามตามประดังค้ำฟ้าใน แต่ต้องเดินของบาทจงยาตรา
ไม่ได้เกอกล่อกเพรชแฉกคูดอก จะหาหยอกเขินกับมดขี้ดมตำ
แต่จะได้ไปสระล้างล้างชำระ ที่ไหนหน้าเขาใหญ่ใจวามิน ฯ

๒ ฝ่ายเหล่าองคมนตรีทั้งปวงไม่คิด

ทรงคิดของพระบาทเดินบนเนินหิน

ข้าเดอญ่ียบเหยียบบตรจรมเพรชอันใด กระเจ้าจันตาดวงตรึงรุ่ง
เรืองจาวีร์คัมภีร์ต่างทรง บางเขยต่างดึกหรัสต่างทวง
บางเหลือบด้ายพรายเพรชแฉกนกลึง ขวามรุ่งเรืองงามอยู่ความแฉม
บางเขยอชวพราวพรชยทั้งน้อยใหญ่

เหมือนเจระในวัยเรียงเป็นหล่มแถม

ดีเนพหมอกดอกกระแบกชนแทรกแซม

บางเกิดแกมตรึงแกวคูดพรอพราว

ท้าวทศวงศ์องค์มามเหดี

เลือกเพรชไปประทานให้หลานสาว

ตอนให้รักเพรดังเจดกราว แม่นแตกว้าวอย่าเอาไปจัญไรร้าย
 เขอนนแนแม่เขยเหมือนมรกต คุนาคดังวาดประดาน้ำ
 นพทบทรมเคว้เจ้าเมศพิศพราย รากาขายดามดิบหีบเขวไว้
 รมกอนหินนดัดบริษัช นกขุขราคำคุนาคได้
 แตกอนเหลยมเรยมเรยดังเคยระโน ก็เพชรไฟทรมลาวดูจาววัน
 ทแต่งดาบทมราชดังชาดเคณ แก้วโกเมนโมรามุกดาตลับ
 โนนหมเมศเพรหุดกบักแมงกบ คุชอนขับใหญ่หยดวันพลอยเพชร
 แก้วการดังอนทนต์ดา นนเพชรนาครกวดคตตริตตรี
 เหมือนหิ้งหอยพรอยพรายกรรายเมศ เลกบนเคว้กอนหินชอกคิดา
 นางสอนหลานวานเก็บให้นากมาก เขาไปปากน้ำพงศ์พระวงศ์
 ทังจกแรงแต่งตัวให้ศกดา พระนคตชวยเขยงหุดเคยงเคณ
 ๑ แด่งเขว้เคว้จกนรได้กตเคย ไมเคยเคยเคยทางท่าทางเหิม
 นางละเวงเกรงใจปวดยเขย เขยเม้นนไมเคยเคยเคยเคย
 นางนบชอบศอบว่ากันแม่ปวศ จะรอยเคยไรเพรก่อนเคว้จกหิน
 นางวันฉาวดังโรในแผ่นดิน ดนให้ดินดาร์ทคไมวศไจ
 นางเจ้าวคนษันเพรพบเคว้จกอก คุคังคอกขุขบงไมดังดัย
 คอยด้นคตคณคณคตคตคตคต แม่นคินโหวเคยคณคณเคยคณคณ
 ทอปลังดังกาตุดาหยอน เหมือนจะคตคณคตคณคณคณคณ
 ทุกแถวทางทิวางถนนคณคณ กตาดนคณคณคณคณคณ
 ชาวบ้านชองทงกตคณคณคณคณ บ้างคณคณคณคณคณคณคณ
 คณคณคณคณคณคณคณคณ ทงคตคณคณคณคณคณคณ
 ฉาวคณคณคณคณคณคณคณ กระชากรักคณคณคณคณคณ

[illegible]

จึงทูลความทราบกรมหมื่นมหา
 ดุขธิดาเจ้าท้าวทองกีบม้า
 พระบุตรมาครั้งศวกคึกขัตติย์
 ขยาเคื่องขัตติย์ของ ไหมของศรี
 มาหุคยระทพอยนบ
 พระธรรมาคาระชาวณิ ๖

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีได้ทูล
 ด้วยความรักเจ้าคนช้วนดม
 จะห้ามปรามทราชมวิมลโหร
 จะอาวรณ์ด้วยยังกำลังเยาว์
 จึงเรียกมาหาทนต์ดั่งกรคน
 ย่นพระหัตถ์ดบประ โธม โธมเชลา

นิจจาเฮยเคยเห็นทุกเย็นเช้า
 พยรึกเจ้าช้วนรู้อุดงค์
 เป็นเพื่อนยากยากช้วนดมหนัก
 ย่นช้วนคึกขัตติย์กำลังดม
 พยไม่ห้ามตามแต่ดมจะ
 ไปทรวณคึกขัตติย์
 แม้ไปดงจึงช่วยทนต์
 ความคึกขัตติย์รักไฉนหนักหนา
 จะรอรพอกาหารปรามประ
 เสด็จมาจะตามไป ในทางเรือ ๖

๒ ฝ่ายสุวรรณมณี
 เมื่อได้ข่าวเจ้าคนช้วนดม
 เกบช้วนช่วยช้วนคึกขัตติย์
 ไหมของคึกขัตติย์ของทนต์
 เขาธมดมดกอดจูบแหวดบ
 ไฉนช้วนช้วนทนต์ดม
 มีเดยทนต์ทนต์ช้วน
 แม้ดงดมเจ้าช้วนเยาว์

จะหาไหนได้ไหมดมแม้เพื่อนยาก
 จะจ้าวจากใจหวนเจียช้วนหนัก
 ดมให้ไหมหุคยด้วยดม
 นางช้วนคึกขัตติย์พระธม
 ทนต์เยาว์เจ้าคนช้วนช้วนดม
 พระบุตรคึกขัตติย์คึกขัตติย์
 เป็นทุกช้วนแต่ดมช้วนช้วน
 เหลือช้วนดมช้วนช้วนช้วน
 นมอย เกดไฉนนางทนต์
 พระคณไปประเทศกับช้วน
 แค่นนางช้วนไม่ไฉนช้วน
 มาดมดมไปก่อนพระช้วน ๖

๑ ฝ่ายพระหน่อสนิทบริวาร
เห็นเจ้าวณชัมนหาทูลดาไป
ไม่ปรึกษาหารของถนอ
แล้วแจ้งชนกถนอให้บรรเท
อุกขอลาฆ่าของคายน้องรัก
ด้วยจากทั้งต้องกษัตริย์ชกิตยา

ผู้ด่าครวชกิตยาชณาดัย
นักตกใจเห็นจะเคืองด้วยเรื่องเรา
พระคิดแค้นโคกทรงโห่งวงเพง
มากมีเถลไถลกับบริศพระบิดา
ไปพร้อมพรักกับพระกนิษฐา
มานานเข้าเห็นห่างเพราะทางไกล ฯ

๒ พระอภัยใจอาวณชณอ
ต่างทรวณศรว่าด้วยชาตย
ดมาดมิได้วายเจ็บป่วย
ตามภักดีหักหาญช่วยราชบุรุษ
กษัตริย์ทอดโรยให้ละอาย
ท่านเถาแก่แซ่ของพระครองรบ
ต่างฉานวยช่วยพรถาวรผู้รัก
พอโพดโพดเวลายาตรา
นางเจ้าวณชกรมาพลับพลา
ฝ่ายเชษฐาอาวณชณอ ให้กรมครอง
ด้วยอุรวรณจันทร์ผู้ดำจากบพิ
ต่างห้ามปรามตามประดาศักชย

๓ ดุจจะชนกถนอฆ่าตาโหด
พระทศโรยไล่ล่าด้วยอาวณ
รักเหมือนบุตรพรักกับกายตายสม
จะจ้าวราชกนไปแต่ดัย
เมษนชาอาวณชณอมาจับ
หักไขกบพันอาวณชณอประค
ให้จากเหตุร้าย เบียด
กนิษฐาที่นางศรมาศปราชญ์ทอง
แต่ยังชายแฉะถึงนางทศ
คอยท่านยังหน่อกษัตริย์ทอดโรย
ไปชาน้องด้วยกนิชเชษฐาให้
พระทศโรยกับชกิตยาสถาคกลาย ฯ

๔ ฝ่ายผู้ด่าฉวนมครักษ์ชน
เห็นวงเพงเจ้าศรีหมองคายน้องชว
คิดถึงทมิคนทงบุญบาป

ผู้ด่าครวจะไปกัใจหาย
ทำเดินกรายเข้าไปใกล้ในทัก
กลานมาราบมือตงที่ตรงตก

ดั่งนั้นให้ใจหายเสียตายนัก พระเศียรกรววมหิงมาต้องมี
 จะจำจากพรากไปนำใจหาย เหมือนพระแกล้งแทงหน้ายเด่นที่หัน
 โอพระมิ่งทอกระหม่อมขมโมด ในราคนิมิตินาเห็นหน้าของ
 ไม่มีครรภณหมายจะวายวอด ไม่ขอชดช้อยเป็นคนให้หม่นหมอง
 นวนทนาอวยดุกในท้อง จังจะต้อยช้อยเป็นคนทนมาน
 แต่ปางหลังหัวใจจะได้ฟัง ก็ไม่ถอยช้อยมาว่าวามาน

ขยายเครื่องวัดคตประโยชน์จึงโปรดปราน ขบประทานโทษาฝ่ายสุด ๑

๑ ดุดดำกรวัณโชชาดยรัก แดเกรงหนักด้วยพระนงทองต้องศรี
 ดุดถนถนชดนาแฉงพา อยุ่จตุเรศราจะดาแด
 แมกตชดตูกปดุกแดงไวเคียงพกศ ให้ตบักตงานเครือเป็นเรือแถว
 แม่มตายหมายมาดไม่คดตคต เมื่อเกรงที่เจตจิต ให้เป็นไปเรน
 แดวถดแหวนแพนงกตอถด จังได้ใจแหวนยตโคกน
 แมกตชดตูกมกตคต กอนไปกตเจ้าชยาเฝ้าใจ ๑

๑ ฝ่ายดดาถนถนดะธ ในคำธนถนถนถนถนถน
 เฝ้าชวยพรอณิงทุกดังไป ประเดยใจพระจะถนไปถนขงค
 ชนงชยค ให้ถนถนถน พระปณเกศถนถนชวชวชว
 ถนถนถน ได้พบประธนชค จามรชคถนถนถนถน

๑ ฝ่ายนงเยาว์เฝ้าถนชค ให้ถนถนถนถนถน
 เห็นชวยถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถน
 ถน ให้ถนถนถนถนถน ถนถนถนถนถนถน

ด้วยรุกรักไห้เห็นไมพอง
ใหญ่กวอดพอดรบจุศคบดั่ง
รถทึงดงกาไห้ตายาย
รถพดบงเคียงคามอรามคม
ถอกตามทึงกรุงดงกาในราศรี
พอเคื่อนชนนธาดาควยผาคาง
ทงชาไท้ใหญ่่นอยกัฟดอยเพदन

จึงครดตั้งเดินาบรตมานาย
ตามแถวทองทางเคื่อนคิงเคื่อนหงาย
ชนนทายรดาไมพาท
พอดรบแนวแถวฉว
แดงอศคโคมดว้างหนทางเดิน
เข้าปากกว้างหว้างดำเนาภูเขาเขิน

ต่างหยอกเขินกันไปพดางในกลางไพร ฯ

๑ ฝ่ายผู้ดำกรทึงดงมัญญ
วาชคฤรณษฐาบกคดาโคด
ชยคากวงดัดพระพดียง
ไห้ตฤณชเลทพารพดบพด
พระนองจทงรทโคมดง
แดงพระองคทงพระยามมิงกร
ชนมำดคคตทงกรดงหอด
อูดดำหิตามชานดองทณษงยา
ชยทค้ำปาไมกษโลกเชษฐ
แดงวามแ่มรามาไมชชอย

วาทดงทงชานาแจ้งแดงไร
พระคกโคเรียกพระอนุชา
ทพรชนพรงไทรนายทงชยชวา
พดงดงทงพรชชวยชวอรณ
พาไพรพดเคินคางหว้างดงชร
อศคโคมดว้างคองโกดดา
บคเคยวคดทงเคินชนเนนมา
เคยบชนนทารณางเหมอนอยางเคย
แกดถึงดงเคคคตชยทค้ำหน้าชย
ทริชทราณชยชคเคองคดว้างไร ฯ

๑ นางทงคทาเป็นชวานาหวอย
นคพวกพองพะนอไมโคร
เหมอนพระพมทงคชงทมวงทนค
ทงคตไปไห้แหวอนไ้แหวทนกาย

จรมชยชคเคองทเรองโทน
เป็นทงวโยชทมาบรจาดบาย
จคคตกรทคดวาทไมชวาทชย
นองนคทมายวาชจมาชวาทชย ฯ

๑ ดุจด่าครวญใจโหมหนอ มาเสียดสร้อยหัวใจดังไฟเผา
 ปลดปล่อยโถมโถมยงว้างเขว้า เชือดความเก่าเหินฮั่นถายพวยชนม์
 ประเดี๋ยวเกิดใหม่ด้วยใจคิด ไร้จะคิดใจหญิงชาวสิงห์
 เมื่อได้ถูกขี้เด็กท้าวจะกอดบอด ก็คงวอดอยู่ด้วยพระอนุชา
 ลาทางต้องน้องนุชนางยุตไฉน ต่างรำไรถึงความตามประสา
 ล้วนนุชเพียงมารอดสมา ทศของธาตุนกเพราะหัดไชย
 ประเดี๋ยวหน้ให้ของปอองกองหัพ พริบรับน้ำเดินตามเนินไศโย
 มาตามน้องบองกษให้กรวโธ พระโศกเคียดขวางในทางถัน ฯ

๒ นางยมพลงท้าวความเป็นรอกกบ คือเงาพิศมัยมบไม่รับรับ
 ทงศราวงม ไซ้เข้ามาด้วยกัน เข้มปบรับตามความสบาย
 ด้วยนงโคตหานครูปนุ หุญ มาทรมายไม่ว่ากบถถึงหล้า
 ดุจด่าครวญจิตให้คิดอาบ แกล้งกอดกตามเกลยเกลยให้
 เมื่อครุเงาทวนนารกษนง พินิตของรักนารสร์
 งามบรรทมโถมดังดังดี เสด็จพิศมัยท้าวชาชาญ
 กอดบอดนงโถมมาเวธาตัก อนาคตนงเคียดกษางังดาร
 ดะฮนฮนกันไซ้จายถาญ เหตุประมาณเหินฮั่นตรงเมของเขว้า
 แต่หยุคมาปรารมภ์ให้ครมจิต จะแก้นิตพุดประโถมโถมเดธา
 หวั่นฤทัยในฮารมณให้ชมเขา ถ้าสรตเสว้าเสียใจกระไรเลย
 ดังดำน้องหมองเสว้าทวารเรณิต ดุจด่าครวญจิตเจ้าพธ
 กระหนมกตรกความถึงทวามชย จนหล่นโดยยบบนหลังม้าเกร ฯ

๓ หนอภษครยให้ไชยชัยในรต ทุกขระทกถึงพันของดังดมร

เคยพูดเล่นๆ ว่า ให้รางวัล

โอ้จนจิตคิดโน่นจะได้มัน

เผือกขมิ้นขมิ้นขมิ้นขมิ้นขมิ้น

๕๘๖

เศษพิศพดชดกชคพเบมกรร

พจนานุกรมไทย-อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

မကုသိကမဂ္ဂကမ္ဘာဗျာဓိကမ္ဘာဗျာဓိ

สหกรณ์การเกษตรชนบท

จะเขียนว่าทำของอะไรไม่ทราบ

ถึงยามตึกนกนอมนานบ่มีลมเย็น

โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบวิทยาลัย

អរិយធម៌ខ្មែរ

ព័ត៌មានសេដ្ឋកិច្ច

701154047893110001124

5

๕๓ ๖๓๕ ๖๓๖

๑. ฝ่ายอัครทูตเจ้าของอัครทูตตราเขต

พระราชนิพนธ์โดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

๖) ความสามารถทางธุรกิจ

๒๒๒

มาจากราชบัณฑิตยสถาน

เห็นยากดีดักจะดื่มชาวมณีประดงค์

คิดถึงเขาคนเดียวด้วยใจจดจ่อ

เมื่อก่อนเคยกลัวเตยตอนฝน

กอบัวหวานหันไปเติบโตเฉยๆ ใจคอ

จะเรียนรู้อย่างไรที่ไหนหนอ

[illegible]

มณฑลพายัพ

๒๕๖๓

๑๒๖

ตามประมวลกติกามิตรใจ ๙

ព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុ

กรมการปกครอง

สถาบันพระปกเกล้า

ดงเรดคอกับสวนของไป๋ทรงไถ่

๓. ขวาทะเพชฌัญญูอันค้ำชู

คงคิดว่าให้นางว่าทาสย่ำซาก

จังหวัดภาคใต้ตอนกลาง

ท่านจงภาวนาต่อพระเจ้าให้เรารู้

УТВЕРЖДАЮ:

ไม่บอกกล่าวเอา ให้รู้ ได้ฟัง ทศพลดาตนดกไมตรีกรตรอง
 แล้วเบ็ดที่หยิบขึ้นคืนถนอม ชุดัดพันนงคโมมหมอง
 นางเช็ดใส่ในจานรองพวงทอง เป็นส่วนของธรรยธรรณจันทรธูตา
 แแต่ดวงพระมหาดันท์ทพ มให้ทงจะ ให้กนกนทกทหา
 ให้บุตรพินของธองธูตา ถอยตามมาหาธรรณมาถ
 ให้พินของธองของดวงตรงหน้า นางวันทาถวายพระมหาด
 แล้วเอาความตามทททองในพวง ไปถึงที่เขาสงกาศเที่ยงชาติไค
 เป็นบุญช่วยด้วยวาณิศถนอม จงผดพรรณพทศรหมของกมของไค
 นำยอเคพระมหาดัตถะท ราชธบใจแก้วธนาหนักหนานัก
 ความรักพิชารังทุกดังธม ดมเป็นนปฐพทศก
 ทงชาคนพทบของจะกรของรัก ดามภกทพทพทมารม
 แแต่หยิบขึ้นคืนถนอมด้วย พดงธอนเรยธองรามารศรี
 ธรรยธรรณจันทรธูตามาร ธนุรัตนธอด้วยธนเรชม
 คางโสภาปราดัยด้วยใจขอ มีโคธธธธธธธธธธธ
 เตะธณาทานโยกให้ถนอม ปดงธธธธธธธธธธธธธธธ

ตอนที่ ๔๖

พระเอกขมณีกลับเมือง

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยเจ้าไตรจักร ทรงน้อมรามาในคุกแล้วปรึกษา
จะเด็กที่พลัดกันไปพารา แต่งวิชาให้ชนธมฺมทรมบุตร
ช่วยบำรุงกรุงมฤคเชตินราชย์ ขอพระราชทานการทรงศรี
ตามวิสัยในจังหวัดกับบุรี จะเห็นด้วยกันหรือฉนั้นใด
ศรีสุวรรณชัยขอพระพเจ้า ซึ่งไว้ร่เถื่อนกวางตามวิสัย
จะจัดแจงแต่งงานประการใด ตามพระทัยไม่ผิดพระทัยมา ฯ

๒ พระชนมธมฺมทรมแล้วขึ้นของ เสร็จมพิภพของพหุณกายทั้งชายชวา
พรหมเจ้าเราจะได้อีกไกลคดๆ พระอนุชาธมฺมคานับรับ โองการ
ออกพลับพลาหน้าวังตั้งขานาคย ให้เตรียมราชรถาโยชาหาญ
ประเทียบเหล่าดาวดรรชนีงาน ถิ่นได้นำเคียงกันเป็นหล่นไป
เกษมทกของนำพาทางไปข้างหน้า ปดุกคายทับพลับพลาทาศัย
จัดตำเร้าเจ้าจตุรพลของทพชัย พยจวนใกล้สุริยาจะสายฉนั้น ฯ

๓ ฝ่ายเสนาข้าเฝ้าเหล่ารณมน แด่ดวงพมกของพหุณทมน
เก็บเอาเกวียนพวกรุ่งฉนั้นทงน มาจัดบรรทุกเต็มยงไฉ่เรียงราย
บ้างขอหาผ้าผืนเพชรนิลมาก เป็นของผากฐีเมยดูเดียวหาย
จะกลับทัพหัดบนอนผอนธบาย ทงไพร่นายถรวอดแต่เดียงเส้า ฯ

๔ ฝ่ายห้ามแห่นแค้นธรรมาศน์ม ทกหมกกรมเตรียมจัดเครื่องรถา
ให้ขาวไพร่ไปกำกับถารบถารา ทงหีบผาเครื่องแต่งเมืองนานน

บ้างขอเครื่องเมืองฝรั่งตั้งหมายมาด ทั้งโหมตดาตขุดตเซมขัตชน
 ทั้งเครื่องแก้วเครื่องทองของดำคัญ ขอแบ่งปันซื้อหาราคาแพง
 ให้ข้าคนจนได้มาในรถ ทั้งเครื่องยศหัวเหินบเหินบแอบแฝง
 บ้างทานหีบบริบัตไปจัดแจง ชุดศบแถมเดินไร่วัถน์ไปมา ฯ

๑ ฝ่ายพระศรีสุวรรณวงศ์ดำรงราชย์ ไม่เสียดราชเชอวงศ์เผ่าพงศ์
 จงพรายแพรงแจ่มเหตุกับเกษรา นางรำภาเดียวณถมครม
 พิศใครให้ของดำคัญไว้ แหม่นก่าโงปหวล้าเครื่องทำขวัญ
 ดำหรับผูกถูกเควเป็นเผ่าพันธุ์ จะได้กนกรหาข้างหน้าไป
 นางทุดทอบรอบพระคุณเหตุกระหม่อม ซึ่งเอบอ้อมเออเพตกับเนื้อไซ
 พระเชนดกumarประการใด แหม่นได้เคอชดเป็นสง่า
 พระแย้มยมพรมพรายในหลนรกร ด้วยพดกษณรกรสนทไม้อัจฉา
 ให้คนไซไปแถมลงแหม่นก่า นางรำภาได้จะใครพง
 ไม่ขัดแถมแถมศบเพราะฉะวรา คุยเชออย่างเฝ้าในตกโพนทหวง
 เห็นทรงคักตอครเร่ร่วมบดงด ประณคนงนอมบอภวนท ฯ

๑ มเหตติใจปราศัยทก สงดาร์นักษณษ่าอ้อมถวณ
 ได้รวมศุภจากจะรกกน เหม่นพงศัพทพณของชยาหมองใจ
 เจ้าเป็นหญิงจริงชยอยู่เคอธูป หากว่าพบศุขจิตพิศมัย
 เมื่อเชอมีไซธยศไกร กะได้เป็นนงของบุตรี
 แด่ถยตจามรงค์เพชรเจดกะหริด จากพระหัตถให้รำภามารศรี
 นางค่านับรับไว้ด้วยไมตรี ชยชดแถมถนงให้คังความ
 รอบพระคุณต้นทราเมตดาโปรด ไม้อธิษฐานจางจำทำหยาบหยาบ

ซึ่งผิดพลงครวญร่ำในสงคราม อย่าคุมความโทษาธอธากย์ ฯ
นางรับคำร่ำว่าประดาเชื้อ มิได้ถือทำสงครามตามวิสัย
ไม่ตกลูกถูกผู้หญิงชกกรังใจ จะรักใคร ให้เหมือนเพื่อนซี้
ศรีสุวรรณนั้นเห็นหน้าว่าภาน้อย ไม่แสร้งช่วยผูกคอต้มเหมือนคอต้ม
แต่ฮาดัยใจซื่อไม่มีอด จึงพาทัพพ่ายทัพปราชัยเปรย
นางว่าภาวราชะกตบถของทัพแดง จะติดตามแต่ตัวผูกหมอนพันนงนพ
ยังรำลึกนึกเห็นเหมือนเรนเคย ไช้จะเฉยเฉยตามปล้นฮาดัย
จะชวนเจ้าเขาวัดกษณ ไปนักรบ จะถือเพี้ยท้าวทักท้วงคิดโดน
หรือรักรักคิดชวามเป็นอย่างไร ก็ตามใจใจจะรักชวาม
นางนบชอบคอบรตพรนารภ ไปรบประภาสเพียงนตหนักหนา
แต่ชวามทาศาศิณรีเกาะตมม จะพูดจาไม่ถือคัมภีร์ไทย
อนึ่งเจ้าเงาะดงามเมตตาลอย พระคณเพ็ญแผนภพดมมัย
แม่ชวาคันชวามบวรตย ก็คงใจจะเป็นชายพาพา
เชิญพระองค์นงนพไปนักรบ กับประเทศธานีถิ่นสถาน
แต่ทนต์พลงผิดกิจการ ไปรบประพานโทษาธอธากย์ ฯ
๐ พระแย้มยมพรมพรายภิปรายโปรด ไม่ถือโทษโทษาธอธากย์
ถึงไม่ไปรบพร้อมบุรี จะช่วยพินางบำรุงกรุงลังกา
ก็ตามใจได้เป็นคู่เคยรัก ขอลาภักใจกับนางต่างภานา
แต่ขณของรตพรนารภประพานว่าภา เกยจันดาปอหัดทำทางได้
ดรัยสังวาทนพันตำหรับบุตร อย่าให้ตักตมเชอเป็นเนื้อไร
รำลึกถึงคงคอยพาอุกยาไป ชมเมืองไทยบ้างเถิดนางชวามนางเมิน

นางกำนัลรับของต้นของคอบ พระวอบคอบคุณเนนผู้ดัดรรเดวัญ
ขอมทราบความคามเคราะห์จำเพาะเพณ

ถึงมีเมืงก้เห่หมื่นเมืงด้วยเกินกาย

แม่บุญปดอดคอดยคมกรุดัดฉวาท จะพารารตระกุดไปทุตถวาย

นางทุตถวายยามคักให้หนักอาย คอยก้นกรายกราบตามายังเคียง ฯ

๑ ฝ่ายยุพินภาคาราติฝรั่ง เห็นผัวพองแทนผู้บรรณธรรณณ้อง

พอกันว่านางค้อยเผ่งแสงกระเถย งามเหมือนหมอบกรานถึพานทอง
ตึงเทยนรูปบุปผาธมาผว คอยยอศวกกราบทมประณมธน้อง

แต่ก่อนไรได้เป็นธรรมาธน้อง ทงให้ธ้องเคียดจกพระธรรมา

ประทานโทษโปรดให้อภัยมณี ยบไว้คักขมเค้นถ่งแค้นธ

กระหม่อมณถ่งเด็คามเมตธา กรณาหนอเทกในครวัก

ความทกทณถ่งเหตอแต่เมื่อกอด จะไทรยดธวาทธวธัญ

รอบบุญญาผาธธองขวณบ้องถน ยยาให้อนธวามทางนเดย ฯ

๑ ฝ่ายพระหนอบดินทรธันธมธ อดถ่งบธรมว่านจจาเอย

แต่ก่อนไรได้อยเป็นคเษย จะจำเดยธธบไปนับนาน

นำไรทจริงไมทงว้าง ไกรพานางไปนิเวศนัประเทศธถาน

แต่เกรงเหตอเผ่าพงศัพระวงศัความ จะว่าธมธรหาเป็นธาคี

ด้วยเคียดถกหยกยชาธฝรั่ง จะว่าถ่งเคียดมอกจกหัดถน

เป็นเคราะห์เดธถกถกธกธกในชาคณ ถ่งจะมธคธาไมธาคความ

แต่ถกธเฒ่าธามาให้ธาดธย ถ่งชธเดยธคามธวามธาดธาม

เป็นเชอไซโยยศัให้งธงาม ได้อธคามธวามธวามธวาม

อย่าก่ดวันจะบอกเมื่อชอกถูก เขาผ่ามุกโยงเหี้ยมไว้เจ็ยเจ้า
ที่ปวดป่วนทรวงมุกรางคอยบางเบา เห็นอย่างเราเคยทำงำใจ ๗

๑ นางนกจากถ้ำปากมียากดก ทูตประชิดแจ้งแกลงใจ
วังนอนน้อมยอมน้อยด้วยกู่ในย เพราะซึ่งชยเพดขงพดักขงจำเป็น
อนภาษาฝรังถึงทงชว ไม้ผัวต้องเคยเร้นเคยเห็น
ถึงรดนพรนร้อนไม่หยอนเย็น จะตามเอนเพอนผอญงเล็กรวงเจ็ยว
ซึ่งไปรดจาซาเมอก โหมผว ถึงทงชวให้อนทรามาเร็ยเจ็ยว

ไม่รอเห็นเจนแค้นทงพระองค์เดียว ถัดคดขยงดงอาญาหน้ารด
จงคอยจับปรับใหม่ท้ายฝรัง เจ็ยให้หอดงตายดังไปโรงดี
รพทงบุญมุดกาเป็นดาม พอไพรทวโคกตวเกรง ๗

๑ หมอชกขยดรดว่าอย่างรารก ทงแนกพพมให้โคตรมเทง
แนกกันพยาจะมาเอว ไม้กตวเกรงนุหลทวาทดตัวแค้น
แล้วถดจามรงคณษทักค้อย่าง ยนเห็นางเล็ว่าพมแต่แหมม
เก็บไว้เถดเถดตูกได้มุกแทน ถำมาครแนนชวณไม้บรรดย์

จะก่ดบมาหาเจ้าชยาเสร้างรชย ไม้ชาคดขยด้นมิตทตณย
พดางดบหอดงตามเคยเรดยไจ เหม้นเปลงไผ่ผอนนคักคตเชช
เราเคยชางพดางพดตแล้วกยคกย ไม้รหายหอมให้อาดยเหลือ
ระวันกถนคณนทจวงจันทนเจ็ช ไม้รเบอรตฝรังเมองดงกา
อค์จรรยณนเพยงตะเกยงคย หิงหอยขยบแควมเร็ชงรมเม็ชงผา
เผ่าดังชัวร่าให้อาดยจา แล้วต่างไปไผ่ยาไม้วาคี ๗

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีได้โฉม เจ็ยงประโคนยามต้องให้หมของคัร

จะไปถึงนางวันฉัตรแก้วมาดี แกล้งพาทัพพญายให้ตายใจ
 พรหมเนราจะถ่มถักของทัพแล้ว หมองแกล้งบงคับให้ห่อหือ
 แดงพินจะถ่านธัญยาไป พุดเถลี่ยไถ่ผูกพันนางวันฉัตร
 ให้ฝากตัวถักถวเราหนอเจ้าพี่ ยอให้คักเคื้อเบื้อหนกหนา
 นางยมแหม่มแหม่มช้อยพลอยเจรจา

พระไปหาเห็นจะราบเพราะปราบปราม

แม้ไม่ไปไหนเลยจะเสร็จศึก จอมจะตักเชิญเสด็จอย่าขัดราม
 พระช่วยเขินเห็นหมายเห็นขวางความ จักรวาทมาแต่จระจกเดวิดคาโค
 เขาคัทของหึงดะเงงวันฉัตรมา เห็นนางมีคัมภีร์ดบ ห้วยหลบโหด
 แหวกวิสูตรรุดตรงจางดวงไฟ เห็นนางนอกลอนถอยทงไถ่ยา
 เหม่นจะรยวว่าไต่เพราะไรครก ตั้งสำนบกนักรัตนนิษฐา
 เห็นสาวน้อยพลอยดะอนพิณพศรา พระรัตนาคดกลองประคองเคียง
 คอยด้อมด้อมคอกขบประทีปนางกลบคน ว่าคนอันเขม่นรืองดัดเคียง
 เห็นทรงฤทธิ์คิดขยาขมายเมฆ บังคมเคียงขอธมาพระดำ
 ไม่นับจุมาเวลาดัก นอกลนเกรงพระมเหสี
 จะขัดเคืองเบี่ยงหน้าเป็นราช หรือพระมีรูระมาจะว่าไร ๆ

๑ พระอุปโลกโมฆะเดชาเขจรสถิต ในชั้นรกรวณชีวิตพิณมัย
 ถังคัพพินจะพรากจากเจ้าไป แด้จิตโดยเฝ้าทุกเช้าเย็น
 แม้โฉมยงจงดำรงมาแต่สมบัติ ให้ศรีธรรมาดัดสันตฤทธินุชเชย
 เป็นเคราะห์หัดกรรมจำจากกระตาดกระเด็น คบงจำเป็นจำไปจำไถ่ถน
 จักรหมองตรองตรึกให้ถึกขร ไช้จะจงไกรขจรเกลียดเคียดณท

ขอฝากบุตรสุดใจไว้ในครก ให้เด็กพ้นทุกข์ภัยอันตราย
แล้วเปิดยื่นเปิดของเครื่องทรงทองมุก ให้คนจนจางวันตามารับ
สำหรับทรงยศไกรศรีเครื่องยศ เหมอนคัตถ์พุดาให้ถาวร ฯ

๑) นางคำนั้รับประทานใ้พานตั้ง บนมัตถังกรมมอดรรณบรรจกรณ
ระทวยกับกับพระเพดางเจ้าระอ้น

[illegible]

ครุฑจากเมืองลพบุรีเหมือนเดิม
ใช้จนกระทั่งถึงรัชกาลที่ ๖
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงเห็นว่าครุฑที่เมืองลพบุรีเหมือนเดิม
ใช้จนกระทั่งถึงรัชกาลที่ ๖
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงเห็นว่าครุฑที่เมืองลพบุรีเหมือนเดิม

เหมือนเค้นดองภทไตร ไตรจะเหมือน
จะนับมีโคกตบมาเขียนเขียน ยิ่งกว่าเค้นตบฟ้าเหล็ดฮาดย
จะแถมให้ขบเปื่อยขบเปื่อยดำทุกเช้าค่ำ ใช้ว่ากรรมนี้คงสร้างแต่ปางไหน
นางครองคร่ำกำสรวลระทดทุกขย ด้ยให้ไม่วายพ่ายนาคา ฯ

๑ พระกตติยวงศ์มณฑลพิษณุโลก น้าพระเนตรพรหมพรายทั้งซ้ายขวา
ประคองนางทางเร็ดรดนา ขยายไถ่ถามกันน้องจะหมั้นของนวด
จะหาไหนได้เหมือนเจ้าเขาวนึ่ง เป็นยอคิดขิงไหมนุ้ยผู้คุดตองน

ไม่ทอดทิ้งมิ่งขวัญอยุธยาจน เหมือนเพชรดวงนครมาวิ่งให้รุ่งเรือง
 แมกร้อยวาฬเป็นทรก อยาทุกรหนักหนอดม่อมจะยอมเหดอง
 ไปจัดแจงแต่งงานอยู่บ้านเมือง พอปลดปล่อยตั้งถิ่นระไมละเคย
 จะกลับมาหาบุรุษเยี่ยงบุตรนาง ให้เหมือนอย่างคงเคี่ยนไม่เชื่อนเคย
 พดางเขนแอบแนบช่องประคองเกย ถนอมเชยปรางห้องทองต้องปราง
 แอบประทุมอุ้มประทับนางรับพิศศรี ภริมย์รักร่วมฉันทมิไม่ชักวาง
 เหมือนไรถดจนศรศรียางค ด้วงตางตางต้ายาได้หัดยาเพลง
 กระจับบั้งชักรักครีตเรียง ระนาดเรียงรับของเคียงทองเหลือง
 คัดบันเขาวงเคาละระดังเคียงจาง เหมือนชมเพลงพดณประทุมภริมา
 เมื่อยามปดมณฑกขรผู้เกษม ต่างปรัดเปรนประคพิชมนัดดา
 ต่างแย้มต้ววลยมน้อยให้ปรัด เหมือนทวงจาทมดาวไม่หาจนชน
 พอเวดนาทักตบเขด จวนเจ็ดค่ำให้เฝ้าค้าย้ายฉมร
 จะจากวังลังกาให้ฮาวรีณ ด้วงก่อนกอนฤทัยชาดัยดาญ
 ดูบประโคม โคมตะเวแเกรงจะโกรธ จะออกไขรูตั้งนุรตุดตังดาร์
 ตูกถนถนดามาศาอยู่รณาน ด้วงจะหาญทางรักหักชวดย
 จะดากปากเขยเมยไมชื่น ให้มดมันเหมือนจะพาเดียดคาไหล
 ชุดดำฝั้นขึ้นแก้งแฉ่งพระทัย เอาดโบรับพระชอนา
 แดงดังความทรมางอนว่าจวนรุ่ง จะจากกรุงเกรียมองค์ตามวงศา
 แม่น้อยอยู่จงคพิชชดา นางโศภาทอดบาทไม่เคียดคดาย
 ทุดกระหม่อมจอมทอูปประทับแก้ว จะดับแล้วรำเย็นไม่เห็นหาย
 ไม่มทองนงจะขอเช็ดคอกาย ไม่เฝ้าค้ายชวตถักนิตเคย

ไต่พบเห็นเข็นเช้าเคยเฝ้าแทน ขยู่ร้างแทนที่พระองค์ตรงเดียง
 คงแต่มืดมิดเห็นเหมือนเช่นเคย จะละเลยแต่เหตุยวเปิดยววิญญา
 ถึงคนอยู่ยวขึ้นดึกหมิ่นแค้น ไม่เหมือนเมื่อนั้นทุกกระท่อมจอมเกศา
 จะเป็นเยียบเยิบทงเกาะดังกา ถิ่นนาคาต่างชาวทุกเช้าเย็น
 โอ้ยามนมแต่ครแด่ดั้น มิได้ถนัดทวนทบทมาพบเห็น
 เหมือนคลั่งรักหักสวาทราดกระเด็น ไท้จนจะเจ็นฉายยวตกในอกนึ่ง
 ทงจะรับชบชวยเป็นหมายผัว เหมือนหญิงสาวอกราเป็นนาหนอง
 นางควมญควาราวานาตานอง พระประจักษ์ของเคียงปออบด้วยรขอบใจ
 คงถนัดถนถนแฉ่งขึ้นแข่งจัก ขยู่ควมคิดเคียดแค้นแฉ่งแฉ่งใจ
 พดางรับชบชวยจนถนัดถนใจ เด็ดใจในดวงชดสคนธาร
 แฉ่งแฉ่งของศทวงเกรของเรองครวญ ทงทศนัยดั่งเรองคหอยดังธาร
 ครนเด่งจดังรพดอบมาหน้าพระอาณ พระองค์ควนทรงพรอันมาดอ้อมรวม
 ชนภรตคนจกกระบวจนจะชอก พระแสงหอกดาบถดถดถดถดถดถดถด
 แต่พวคนางจนิดาจวนดาบจวน เหมือนนาคทวนปากเบียมค้องเจียมตัว
 มาตามดังครพดปดททหน้าบม ประณคนชัยมชกรให้พรมี
 พดญชดคคคของให้หมของมี จะทรงตัวมิใคร่ไหวถุทัยระทวย ๆ
 ๑ พระชบชัยได้ญชให้เด็กทพ ดมกักจับใจหวัดหวัดระทวย
 ทงต้องช้างต่างพระวง ไท้จงจวย เจียนจะม้วยมรณาดด้วยชดชัย
 พดกของทพดปดตานางฝรัง จะถนัดถนให้เมอญเดินไม่ไหว
 เรียงถาดถาดเหล่านมกรมใน พยงไปตักทองที่หิ้งนอน
 เคยเห็นหน้าดามมิได้เห็น ให้หน้าจวนเย็บชกกระตุกทงฟุ่กหมอน

ยังหอมกลิ่นฉวีญายิ่งชาวรมณ

ฉวีฉวีฉวีฉวีฉวีฉวีฉวีฉวีฉวี

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมาในรถ

ครั้นเดียวจกคตบวณดามารศรี

เฉยพระทัยในธารมณไม่ดื่มประคิ

ไม่วุ่นทำกระไรที่ไหนเลย

ทั้งถูกรักชักรเรศมาในรถ

ยามระทดให้ดูเห็นท่าเมินเฉย

แก้งเหลียวจกตบถักเกอชระเงอเฉย

ชิงเชนเฉยเอกเชนกวีเวกใจ

จะเหลียวจกตบถักทางฉวีฉวี

พระชลเนตรจกคตบถักชระดอใจ

ชดถักถักถักถักถักถักถัก

หมามมให้ชกรเรศเรศการณ

แก้งจกจกจกจกจกจก

ให้หมามมให้หมามมให้หมามม

ให้หมามมให้หมามมให้หมามม

ให้หมามมให้หมามมให้หมามม

พระผ่านเกล้าหัวเรศเพราะเรศเรศ

การเรศเรศเรศเรศเรศเรศเรศ

กตว่าพระจะรัญจวนประจวบ

หทัยรักมมมมมมมมมมมม

๑ พระอภัยไม่หล่นกระดกกระดัก

ฉวีฉวีฉวีฉวีฉวีฉวีฉวีฉวี

ในธารมณชมระไรไม่เพี้ยน

ให้หมามมให้หมามมให้หมามม

กตถึงจกจกจกจกจกจก

จะให้หมามมให้หมามมให้หมามม

ชยหัดคหัดคหัดคหัดคหัดค

ให้หมามมให้หมามมให้หมามม

หัดชยชยชยชยชยชยชย

ชยชยชยชยชยชยชยชย

แก้งเลอของคหัดคหัดคหัดค

นกดาคคคคคคคคคคคคค

แก้งจกจกจกจกจกจกจก

ชยชยชยชยชยชยชยชย

ฝ่ายชกรเรศเรศเรศเรศเรศ

แก้งพาทท้าวท้าวท้าวท้าว

ฉวีฉวีฉวีฉวีฉวีฉวีฉวีฉวี

จะให้หมามมให้หมามมให้หมามม

พระพมมมมมมมมมมมมมมมม

เจ้าเฉยเฉยเฉยเฉยเฉยเฉยเฉย

นางเสแสร้งแกล้งว่านิจจาเอ๋ย เมื่อหล่อนเคยเชยชิดสนิทสนม
ถึงว่าพระมเหสีเซมทอง ก็เป็นน้องของฉันทแม่วินดา
จึงว่าถนกกถไม่ทิ้งหวง เพราะเห็นพวงมณีไม่พรหฤษา
มาพร้อมพรักจากไฉนภรรยา เก็บฉกนางแย้มให้ฉันทมวย
พระเยอนนพรมพรายซึ่งคายคอบ เจ้ารอบเปรี้ยวปรานข้างฉันทด้วย
พชอบใจไรชาตดำรงย ดึกความฉมฉรังพังคารม
นางทูลว่าถ้าพระทัยรักโรค เห็นไม่ทักขี้นระทวยถึงนวยฉม
พระว่าทำไมโรยยากไฉนชม ชอบชวามณีนางงามจึงตามมา
นางพนมมือคอบกำคำจารก เคยฉกฉวยใครให้เหาะไปเสาะหา
พระเศกมคตฉายหมายนพาวินดา ทรงฉายมาวังคอบบังอร
นางขมพลงทางวิภาษาประ โหมมฉนงในฉันทช่วยตรัสตบ
วิภาษากาแปลไฉนฉนง จนนพมพดสรงรับถึงความ
พระแก้เก้อเขินฉกพดคิดปาก คือพดขากหนักหนาเข้าหานาม
แล้วเคยเชยชิดนภระพนม ให้ฉันทชม เป็นศคความเดินป่าพนาถัย ฯ

๑ ถึงฟากฝั่งดงคามทางสมุทร ประทับหยุดโยธาที่อาศัย
พร้อมพระองค์วงศ์ดำเนินใน พระชกษณงทเกาะทอง
ให้ยกโทษโปรดสรงทรงระเด็น ทศเป็นคุมขังใจทองตอง
พอเช็ดหาดาบปรานปรานตามทำนอง แล้วคืนของชาติไท้ไม่ตาย
ให้ทั้งถ้ำกำนันดุดแดน ไปเชกแดนตามประสงค์กำนงหมาย
แรกสรงทรงเจ้าทรงบาวนาย กราบถวายบังคมลาไปธานี ฯ

๑ ฝ่ายทุกองค์ทั้งคณบริยปางชาติพิ ดงเวือกถันข้ามคองไปกรุงศรี

ข้างถึงเมืองวังธาราญผ่านบุรี พอเคียนยามหนาวครวญเหินนที ฯ

๑ ฝ่ายนางเขาวัวเฝ้าคนชัวมถธมร ดุดดำครหัดไยถึงไถศิวรรมย์
หงพราหมณ์เฝ้าเฝ้าองค์พระทรงขรรค์ อภิวัตน์หมอบเรียงเคียงกันไป ฯ

๑ กรุงกษัตริย์ตรัสถามถึงความหลัง พดุนาพิ้งด้าแดงแฉ่งไร
ตงแต่ต้นจนถึงซึ่งกรุงไกร ด่อนท้าวไทด้รวเรวิญเวิญยศ
ไม่เคียนคัมศักดาขานภาพ ไปช่วยปราบดังกาให้ปรากฏ
ดุดดำครวญนฤทัยให้หนักต ใ้ศกทำศรโตไ้กวรันทาทุต
อุกมกพองกรงนเหมธมรวิค จะมดของปลิดจากกายไปหายศูนย์
หากพระนงต้ององค์พระกำประยูร กับทงบุตรระหม่อมช้อยไม่ม้วยมรณ
ต้นธรรจะธรรของธรรของบาท จมธมรวิคจะเชยพวงพระดังธอน
ท้าวธรรพดพางท้าวธรรพดสังคร แดกธมมอชนชัยกิดกัน
ประเดียนค้อยเบญจ ไทย ศรยศึกไ้บาปมญไม่หุนหัน
แต่ครูปฐมนธมทงผดพรวณ จะท้าวธรรพดกรกเคียดักศราร ฯ

๑ ฝ่ายนางเขาวัวเฝ้าคนชัวมถธมร ไปหมอบทห้ามแทนพวกแฉ่งต่าง
ถวายเพชรเครื่องแก้วกันแฉ่งต่าง ให้ดองท้าวทศนาค่อหน้าพราหมณ์
แล้วทงท้าวว่าเจ้าธรรพพหุดคเคัดอน

ธรรพธมม ไ้ดองเคัดอนนำเกรงราม

เป็นโคตรเพชรเครื่องแก้วธรรพธมม

เพราะยายพราหมณ์บอกคำธรรพธมม

จอมกษัตริย์ตรัสว่าของหายาก บุญเรามากจึงได้พระมาเชตธมม
ให้เงมทองดองถึงเป็นรางวัล ทงแพพรวณเคียดนำบุราพราหมณ์ ฯ

๑ ฝ่ายปาโมกข์โลกเชษฐรู้เหตุใหญ่

จะเกิดไฟรบเป็นเป็นเตียนหนาม
 จึ่งทูลท้าวเจ้าเมืองตามเรื่องความ โทษขายพราหมณ์ครวญถึงทลาย
 ไม่ห้ามนางข้างแฉะให้กระเศรัจ ทำให้เพชรเขาคูณย์ประยูรหาย
 ให้ชาวเมืองเคืองแค้นแค้นเตียนตาย จะคิดร้ายรบพุ่งถึงกรุงไกร ฯ

๑ กรุงกษัตริย์ครีดีว่าชัศราชน บัญประกอบแล้วก็กรรมทำใน
 จะกินเราแต่ก็คุดคุดใจ ประสไปภพนานอกชานิน
 ให้ชื่อเขาเนาวิคณจกดำเรจ เมื่อเกิดเพชรจะได้ร่มถ่มถัด
 ฝ่ายพญามาตาท้าวเจ้าแผ่นดิน ไปสู้กับพราหมณ์ตามดำราญ ฯ

ตอนที่ ๔๗

อภิเชตดินสมุทร

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยเจ้าไตรจักร ให้ข้าตักขณิศรกรของจำต้องดาร์
ไปนัดถูกษณชาวิหาการ ตามโบราณร่วมจังหวัดปฐพี
ณบับหนึ่งถึงพาราการเวก ว่าจะเนกถูกรักเป็นศักดิ์ศรี
บรรณาการพานทองถวญองค์ ๕๔ ทศทนต์นายรับกำกับไป
เรณูตงดำก้านสุวรรณหงส์ เป็นตำทรงราชดาร์ไปชานไซ
พอมคักคดคายชยายไป แดงไปในถงทางกตางทะเล
ระดอกลกณครนกรกเดี่ยวกักก้อง ๕๕ กระทบของกำนัให้หันเห
นายท้ายบายหัวทศาศวคณัย ชามทะเลตอยแฉ่นแฉ่นตำราญ
ไม่วัฒรธองถวญมถรจกร ๕๖ ชนคดลิกแฉ่นเมองแจ่งเรืองดาร์
ทงเพชรนิลจินดาบรรณาการ พนกงานพาเรณูผาพระองค์ ฯ

๑ ๕๗ ครีตุสุวรรณนอชกนุบตงกลไกล
ทงพระโรงตรัสความตามประสงค์
แฉ่นแฉ่นาชาบาทพระญาตองค์ ๕๘ เจ้าพระองค์อภิวาทลายดา
พนักงานกตณกัมมัยคมบาท ๕๙ ทุดเบ็กราชทุดประเทศพระเชษฐา
เจ้าเจ้าทุดมุดกความตามถิจจา ๖๐ แด้วให้ข้าตักขณิศรกรดาร์สมุทร ฯ

๑ ในตำทรงชงคัยกัมมณินนาถ ๖๑ บรมบาทพิศรธคัศร
มาถึงพระอนุชาสดาวร ๖๒ เจ้าเรณูพรทนต์ดัดปฐพี
ด้วยเยี่ยงอย่างปางก่อนบรรณา ๖๓ แด้วยราชบร่วมรักเป็นศักดิ์ศรี
ย้อมดูชอหนอนนาคราชบุตร ๖๔ ทงพิรทำงานการวิหา

อันโฉมขององค์อรุณราชบุตร
จะเสกต้องครองบุรุษเทพยา
เชิญพระนางศรีธรรมา
พอลบดาวกรานกัมบังคมศักดิ์
จึงปราศรัยไต่ถามผู้ถือตำรา
ยังไขบดยพจนต์ดัดดัดมา

กับดินสมุทรดมอำนาจาตามา
ตามประสาธุรียวงศ์ดัดพวงพันธุ
ตามโบราณรัตนนามทาศอรรถ
ศรีสุวรรณรัตนกิตติคุณดา
ถึงวงษ์วานฉนวนเจดีย์พระเรษฐา
หรือโรคราว่าคาญประการใด ฯ

๑ นำขันธ์ตั้งทุกถ้อยคำ
ด้วยพระเดชพระคุณปกเกล้าไป

สองกราบกราบทูลเจ้าเงาะ
ดาราฤๅใจไพร่ฟ้าทั้งธานี ฯ

๑ พระทรงพิโรธให้หยุดพัก
แต่หทัยดั่งธารทองดั่งดม
ถวายตำราฉบับเจ้ามณเฑียร
ฉวยกรรณาวรรตขององค์
มเหษีใจคงได้แก้ว

คือคฤหาสน์ดั่งประตูปริศ
ครั้นไปประณตหาจกวงศ์
ท้าวเจษฏาธรรมนิรมิตประดังค
ชะวกรวมคตตามปราณ
เป็นเรือนหอพิภพทางลูกหลาน

แต่ต้องเหล่าดาวดรรชนีทั้งงาน พระเดชมหาราชไฉนเจียวประเดียน ฯ

๑ ศรีสุวรรณทองสายชอกมั่ง
ทั้งชาวเกลอเยื่อนาบรรดาม
ทุกคำนับรับตำรากรมกรรมา
ตั้งเรือไต่ใบซึ่งตระเนมา
ประทับทอดลชคทาชนหาตาม
บ้างทักถามตามธรรมเนียมมาเยี่ยมเยียน

ให้คอยทั้งบรรณาการตอบสารศรี
ประทานตั้งทุกถ้อยหนังสือมา
คงได้ลาภทวีกษัตริย์
ไปกรุงการเวกถึงทางศรีเมือง
ทางแจ้งความดีใจใครจะเหมือน

เคยเป็นเพื่อนกันเมื่อครั้งบรรดาม ฯ

๑ ฝ่ายเดินต้นขลุ่ยกรณาย่างแต่ง ค้างคองแต่งตามกำหนดมัยศกษา
แต่งเชณเครื่องบรรณาการกับเจ้าตรา

ตามเต้านำเข้าไปในพระโรง ฯ

๑ ฝ่ายขุนนางต่างแต่งตำแหน่งนั่ง

พานหมากตงทงคนโตด้วยโขนโกล

พอเวदानาที่ถนัดโอง

เข้าพระโรงคอยพระองค์ผู้ทรงธรรม ฯ

๑ ฝ่ายปิ่นปักกรณการเวก

อศิเรกเรืองแสงทุกเรศชั้น

ตักตแทนเม่นมหาเวรายันต์

บุษราคัมกับท้าวอันธมรินทร์

ต่างสร้างคางมากรณอันยาก

บำรุงราชวังเบญทึงถัด

บางรองรับขับเพลงบรรเลงพณ

นำเรือไปประพาส

ครันชายแต่งแต่งองค์อันงาม

พณงานเกรงถวายทูลราชชา

ทรงศุภณเป็นทองนึ่งของท้าว

แต่คณาคำเอนอกรองระยับ

ฉดขององค์ทรงส่วนเกราะนึ่งมณ

กับท้าวองค์ทรงคองประคิ

กระหวัดคองคองคองคองคองคอง

กับท้าวองค์ทรงคองคองคองคอง

แต่งองค์ทรงมณกุญษรตน

แต่เกราะเกราะเกราะเกราะเกราะ

ทงกรเพรเมศรอนประคองแถม

กระจำจกษานรังคเริงองวาว

กรณดรรพเกราะแต่คองคองคอง

กรณดรรพเกราะแต่คองคองคอง

เชณพระแต่งแต่งด้วยไชยยาว

ผอเนอเหลืองเหมือนหุ่นพวง

พระดลของคองคองคองคอง

คองคองคองคองคองคองคอง

ประคองคองคองคองคองคอง

คองคองคองคองคองคอง

ประคองคองคองคองคองคอง

คองคองคองคองคองคอง

ประคองคองคองคองคองคอง

คองคองคองคองคองคอง

ประคองคองคองคองคองคอง

คองคองคองคองคองคอง

อำมาตย์หมอบบนหมอนมอญพร้อมเพรียง

บังคมเดียงคอยสดับรับโองการ ฯ

๑. กรมวังบังคับบรรณาการ

ทุกเบิกกราบทูลต่อทูลองค์เจ้า

ฝ่าฝืนพร้อมน้อมประณตบทมาดย

ซาอภณฐานชอกความตามกิจจา ฯ

๑. ในอักษรอักษรดาร์ศรีดัดดี บินกษัตริย์ทรงเศรพระเชษฐา

เจริญรารในตรีด้วยปรีดา

มาทงพระอนชาให้ดาว

เป็นบงกษนคราการวณ

ยึดเรื่องมฤตขอคัศ

พระทรงธรรมกรณาสดดาร์

เหมือนบิตรเอียงค ให้ยเยน

ทงนงเยาว์เจ้าวณชมนพธร

ไม่ยอมบวชยกขมอยุคเชน

เหมือนทงญาคินาคหมายในอาณัน รือไว้เป็นคด้วยฮาดย

ขอพระของกงปรดัดขมศรภาพ

ฮวยให้ดาบคณยเชอเหมือนเนื้อไข

ประการทงชงกษัตริย์ทอไร

โคตามในเดมทาบมดงกา

ด้นทงกักรขอเป็นทอนมา

วณพระญาคปรประฮวงคเฝ้าพงศา

อินตงกษัตริย์ดวยสุวรรณจันทรดิดา

พระอนชาฮวยเอียงคเพียงบิตร

ชนนงเยาว์เจ้าวณชมนดมร

ดัดดาร์พทงทงดองคัศ

ดุดเศพระอนชาจะปราน

คด้วยเป็นทบศรามาศรูงค

ขอพระอนชาปรูปคัศศรีดัดดี

ด้นกษัตริย์ด้นตามความประดงค

ในเคื่อนด้นจะพร้อมพระญาคินาค

ช่วยทำนงคงานการกิจา

ขมิเชกอินตมทงกับบุตรนอง

เป็นคัศรอนกเวศคทงเชษฐา

แถวเฝ้าพงคังกัศศรขกคตยา

คังจะมาเมขงพระนองกรทงไมตรี

จนตราบนดินคินทิดุททาวา

คัศรราชขริวอนมำรุงชงกรุงคัศ

ได้ด้นเชยเช่นฉัตรชาวปฐพี

จะเป็นที่พึงจบทั้งภพไตร ฯ

๑ พอบจบสารภรณ์กราบพระทราบสิ้น ชันถวิลหวงฉันทพิณมัย

ไม่บอญว่าชาวประถวไรใด

จึงปาดยี่เดินทวงสนาย

พระเชษฐาบำบารุงกรมตัก

ก็ยั่ววงศ์ก่เดรัจฉานมณเฑียรหมาย

หรือวงศ์วานบ้านเมืองเคื่องระคาย หรือด้นบายบริบูรณ์ประยูรวงศ์ ฯ

๒ ฝ่ายเดินถึงคฤหาสน์

อภิวาททูลความตามประสงค์

พระเตราธนาภาพปราบณรงค

เด่นของคชสารมณเฑียรไพริน

ให้ราบเรียบงอบตบกับพระ

ทางวังคำถนารักษาคือ

เสนาในไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน

ได้ทักท้วงด้วยนัยใจ ฯ

๓ พระชั้นนมสนห้วงดังช้างม้าย

ให้นาวารชุกดาไปอาศัย

แล้วจากอาสน์ชาตยวาระไปรางคน

กวอดนัยให้กระเทิ่งจึ่งเทศการณ์ ฯ

๔ ฝ่ายไถ่ถามทูลครัดถ้อย

คณของนบนันท์ก่ดมครัดมาน

เพราะใครได้พระของคณพินิจถาม

จวงวามเจียงเฉยเป็นเปรียบเปรย

ทักไซ้ไปดังถวาทาถัก

เจ้ามดจะใคร่ได้ได้เป็นเขย

กคคเห็นเป็นบุญทุกนเศย

ไม่แคงเฉยแล้วจะคงเบ้พวงศาน

ตามแต่พระทรงเคสรเกศกษัตริย์

จะตอบคดหรือจะตามเนยความดาร์

พระว่าพันศรดำริการ

จะแต่งงานเฉยให้ด้นพันทา

โหมโหมได้เป็นลูกจะปลุกฝัง

ให้พร้อมทรวงเผ่าพงศ์พระวงศ์

ต้องกษัตริย์ครัดอยู่ ในที่ไธยา

จนนิกราเดยหัดบระงับไป ฯ

๕ สรรพเจ้าทำวอดอกพระโรงหลวง

พร้อมกระทรจงเสนาอัครมณเฑียร

พร้อมประภาษราชกรดำรงไญ

แล้วตั้งให้คชสารดงตามทอง

ครั้นถึงเดี๋ยงเดี๋ยงจนปราชาทรย์ ดังช้างในทูลตำแหน่งเจ็ดตนจกรว ๑

๑ ฝ่ายเวียงจันทน์มาพวกราชเจ้า เตรียมดำเกาศกรจกรวโยธาหาญ
 เลือกลำดาศันหันพวกคนงาน เปื่อยนรชกจก้านเจ้า โบใหม่ทองน
 ทองเดี๋ยงประทานให้ไว้ได้แท้ โหมคทาตแพรกำมะหยี่ต่างดัด
 พวกราชเจ้าเป็นงานการประชัน ต้มทบกินเข้ระดมประดมมือ
 บ้างจัดแจงแต่งธรรมาเจมหน้าโชน กลองตะโพนดังกรับเครื่องนบถ
 บ้างให้วกรุหม่เกาะให้ถือ ชูลำห้อยเดี๋ยงจัดแจงการ
 พวกราชเจ้าเห็นช้างเข้แปดแปดมมือ

บางทีพร้อมหน้ากับเจ้าจารย์ว่าชน
 หงสยแฉงเตงใหม่จะไปงาน บ้างแต่งระฆังระฆังระฆังกราดกลอง ๑

๑ ฝ่ายห้ามเหยียดแค้นดูรังกามาน

จากเดี๋ยงหม่มหม่มเคยมกระเตรียมของ
 ตะไกรหนับทับหมากเครื่องนาททอง นพาวุธธรรมาโระดาร์บ
 ท้าววงรงหนไม้มแหวน ทำบาตั้นกาไทได้ประดับ
 บ้างซอเรือเผื่อเบียดดวยชดทพย์ บ้างเปื่อยนบถเข้พวกชาวอง
 หงสยแฉงเตงแบ่งนามน่มหม่มเดี๋ยง ชนดงเรีอเรียกขานาเป็นดง
 ดงดำทรงหึงดงวรรณบดองก ด่าทิงด้นด่มุทเรีอศรทบิน
 มาทชดทาทาแพรแฉงแฉง แฉงแน้น โหมทาสด่าด้น
 บ้างร้องรำทำเพลงบรรเลงพิน คอยทำนบปฐักด้วยปฐัก ๑

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีได้ด้นกัน ชนดงเรีอเรียกขานา
 เข้ทงตรงทงเครื่องขางเข้องนา ดงเถรวาทพร้อมด้นมกรมใน

๑ ดมเต้าท้าวทศวงศ์พงศ์กษัตริย์ ชั่วครวญจกตาหนักตามคักคักร
ให้แขกมาอาศัยไพร่ผู้ใด จักทวงไพร่ชนคัพระมนเทียร

ประทปแก้วชวาวาระยาธิบ กระจางจับแดงตากังฉงฉากเขียน
ตะเกียงรายลายธรรยห้อยโคมเวียน แทนฉะเรียรชชวามันนาง ๑

๒ ศรัทธาบรรณพณมาหน้ามณ จักกระบวนเดิมาเท้หน้าทอง
รับองค์พระอภัยเจ้าโผนง พระธมธะพรังนคณมกรมใน
ชนไพร่ชนคณเทียรชเรียรรัตน ศักปรศัสดาธุรางค่างอาศัย

พอกเงนรพดตกลไกร ปลุกโรงใหญ่ขึ้นให้อยู่ตามหมู่กรม
ท้าวทศวงศ์พงศ์กษัตริย์มาเยี่ยม ตามธรรมเนียมชบชิตฉนิทณม
กิดกิดแจ่งแจ่งงานเต้ารายมณ จกพระประภมณเทพะหัดบั้งกตบไป ๑

๓ หุยดบยายหิลาศนค่างารณชน พยคือนแรมฤกษ์ดีหริธโย
ให้หมายเจรเกณรับออกฉมณอกโม

ทงนายไพร่พร้อมพระวงศ์พงศ์ประยุ
ปลุกโรงราชพิธีดังหิโย มนชรอยเจเนกบณกศุ

ประดับเครื่องเรืองแฉรมแจ่มจางเร หันหันปณดาดค่างคิตา

บุ้เต้อยอนช้อมแจ่มเขียนฉะชาติ เพดานค่างห้อยทองพวงบุปผา

ประทปจกัศธรรกิตถบประดับประดา แก้วระย้าเพชรห้อยศุพชชพราย

พระแท่นทอกเชกเชกฉฉฉร ถัดฉะแกวเกาะนาวรัตนจักรฉฉาย

ทงกตคั่งฉะตงเคียงอยเรียงราย บายศรีชวยชวาวงฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ทงกองแก้วแก้วก้องทองประกอบ ทงมรชบราชฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

พอกนายช่างทงมรชฉฉฉฉฉ

คชยเตมเตมคเคียงฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ๑

ไทโหราหาฤกษ์เจริญชัย ประจวบได้เจ็ดค่ำเป็นจำคัญ
 ไชยเดชขนนอนโรงดีไกรงข้าว เต็มเถยอกราวกรุงไกรมไหศวรรย์
 พอกโยกัษพรหมณพรหมจรรย์ มาพร้อมกันตั้งหมอดสัตว์พิ
 ปุโรหิตคิดเทียบคชยเวียนแฉ่น หุนคะแนมจันทน์เจมเจดิมศรี
 ไทรคชยท่าหาฤกษ์เบิกบศรพ้อ ระวังคัมภีร์ของจำคัญเป็นสัญญา ฯ

๑ สมเด็จพระทศวงศ์ดำรงราชย์ กับนางนางนพเพศมัยศดา
 ต่างทรงเครื่องเรียงงามตามราช ดม้ห้ามกฎใหญ่ถือไม้เท้า
 แลวดั่งพระมหาดิถีทอดาน ความการศึกเค้นเป็นเพื่อนสาว
 เหมื่อนมาแซกแรกกรีกอฉกรรจ์ ช่างเพื่อนนางราชจะเป็นได้เล่นกัน
 แล้วยืนถววดชวนพระวงศ์วงศ์ภักดิ์ มาแทนคนโรงพรตท้าวบุญ
 อยู่พร้อมทรงทวงขวัญศรีสวัสดิ์ คชยนิชฤกษ์พาเวดวาท ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีเจ้าไตรภพ งามดั่งกรรเจียกขนิษฐา
 ประโคนธูปทองดั่งกำถวด พราหมณ์คชยนิชคชยนิช
 คชยนิชรดกอดสังฆะหองพระศา บินเข้ารวบป่าดังธนูแข่งแซ่เสียง
 ครนดั่งธนูทองเครื่องคนชนบนเตียง พัดเสียงเคียงคชยนิชจับประจ
 ดม้บเพลาเพราพรายปลายนก ทรงผ้ายกเยื้องอย่างไวหางหงส์
 ห้อยชายแครงแฝงไธฉายไหวทรง ฆ้องของคชยนิชขนิษฐา
 คาคบะแห่งเปล่งเมศพรธรรมา ถึงขาดความแฉ่นอนประคบบุชย์
 ทงทองกริชอินทรวงามวงศ์ครท ได้มังกฎกรรเจียกขนิษฐา
 อุบะห้อยพรอยแพรฉนวนวราวับ กระจำงจับพิภพของคชยนิช
 พระบิดาพาไปเข้าโรงพิช โห่หนกชนบดองกคชยนิช ฯ

๑ ฝ่ายโยนของของศัตรูให้รู้คน	แต่โดยนเริ่มวิชาให้ถาผล
กีดกันของคณเงาเดาคน	ให้ทนต์บไวทวงเมืองดังกา
ว่าตติชาตคนไม่มีผิว	แต่แดนกตวิมิตุระศพระเชษฐา
จะเขมัตกวิตติอให้มรณา	ก็ไม่อถาทำได้จนใจจริง
จะตองตอถยตติยบรรบดัง	ดังทนต์ดาประดาหึง
แถมดังทอถยจับไซไม่ใหอติง	บรรทมมึงนถอติชนมณฤทัย

๑ ฝ่ายโอรสของชกเกสรราช นึกประหลาดที่หากจิตคิดตั้งดี
 ครอบงำทั้งหมดของเจ้าห้องใน จึงแต่ให้เริ่มเวลาการวิชาที่
 หวังหนึ่งอันชื่อทศกัณฐะอยู่หนึ่งคน ไม่ไปเรียนมาพังก์พระองค์
 นิ่งจะนิยมควรชวนเจตนา จะไปเรียนวิชาให้ชวนใจ
 ดงจากอาตมาครั้นเช้าวันวันครั้น
 เห็นดังเคยบรรเลงหรือทอดให้
 พกต่างครุฑโดยปกติจะไป ทูลเรียนวิชาโดยตั้งมั่นถึงขั้นทอง
 นางเข้าในโถงอันประหลาดนัก เห็นภริกาเศร้าครวญเหตของ
 เชะเป็นไรเศร้าครวญแม่ชื่อนี้เมือง ไบเร่ของครวญมาหลายวัน
 ประโศคนางพลงว่าเจตนา ตรึงตรึงมาจะทำอาชญา
 พระยักพาพาพระองค์มาพังก์พันธุ ไปพร้อมกันคอยเจ้าเขามาด้วย
 แม่ส่ายใจไปวิชาให้ดังตาม รคนานคนมรชากระยาตนา
 พระบุตรพิชิตปถมกราบถน กระหม่อมมานับใช้ไม่ตบาย
 จะรตมาหาหนวยงกราบจับ จะเกิดสุขขอเหมือนอันหม่นหมาย
 แม่หาญหักจักชอนนุกคอคาย สัตวาชวิชาไม่อาจ -

๑ นางอุบอภกศกตะดังแจ้งว่า จวนเวลาแล้วกรรมจะทำโฉน
จะเรียนคือหีบเห็บเป็นอย่างไร ว่าคาญใจไม่รักจะเจรจา
จะหาใหม่ได้เหมือนพดด้วงสมุทร ประเดรีฐดัดดมราติว่าดนา
จึงจัดแจงแต่งงานถาวรวิชาติ ตามประสาพี่น้องให้ครองกัน
ควรแล้วหรือคอดังไม่พึงพ ไม่พอที่จะรงเกยจกคตเคียดคณท์
พดางแพบริศริศาว่าถาวณัย อยาจาบดยบตเบอนทาเชอนเซ
เมืมนไปยยามาเคียนน จะหยิกคยอຍຍบไม่บ้นผล

แข่งฤทัยใจชอຍຍาทอแะ ไปกบณเฑตมาแม่อยากถัว
อินตวเจาเบณด้าวยอณเฑาเปดยว อยุกมเคียดก ฌคเคเหมือนมณว
บุญพระพินมาเกิดฝากถัว คนจะกรอวเกรงจบทไฟโร ฯ

๑ ขรณน้อยถ้อยเสียแล้วการรัก ดุจระบคบ้องมีคคิดใน
จึงทอดความตามใจทุกดังไป หมอมนนได้ไปญานดำนานตัว
กบณเฑาขาวเฝ้าคนชอณมณว เป็นความจกชวคณ ไม่นยว
เหมือนพระพดด้วงสมุทรถูกดักถัว มีเรทกเปดยวเปดอเมยเซาม
ทงดกเคาเฝ้ากยงยพทอช จะไปคยงนอຍຍหน้าชาติกาถ
มีชชอยดักยวยชว พระชนนไปรดคยชอຍยดักกรง ฯ

๑ นางพังก้าท้าวไรชเหมือนไกรทอง
ช่างขึงแค้นเคืองถึงเรองหง
เมษคยงณเฑทาแะดักพง ฌนหอยคณณมาเซาเซาเผอพงค
กัณเฑาขาวนางยพมณเฑา มอญเคาเกยเกยเพราเซอหง
พระรถรักจกณเฑคเบณเฑคชก จะเกรงตรงชชวชาวกรงไร

ยังดวงเงาถึงทอวาตอภัย
จะให้ร้างค้างงานรำคาญใจ
นางพลึงแดงเชยต้อยไหนเล่า
จวนเวรนาทนมัณฑน

กอดพระหัตถ์กรรมกรรมจะทำไฉน
แล้วถูกไปทรวงรูปร่างนางกำนัล
ไม่โฉมเจ้าเจ้านายให้ผาสุก
จะพากันกินหวานหลังถ้ายาม ฯ

๑ ฝ่ายพลึงแดงกรวดนางหน้า

แล้วอดชมมาเชยแต่ใจไม่เชยชม

พลึงชอุบถคิดว่าข้าพเจ้า

ต้องเป็นความจำจนผู้แทนทาน ฯ

๑ ฝ่ายไทรนึ่งตนาพกาภักดิ์

กำหนดคนบนาทอเรียนาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

พดุษณคดีของกองกังวาน

๑ นางพระยาอวราคาญเพราะหลานลูก

ให้พลอยถูกกรวดกรวดไม่ขาดสาย

รับไปปรางคางขรมเลี้ยงดูนวย

เห็นโฉมฉายเกษรากรวดราโท

โกรธบุตรคดียังขางนงนุช

ให้ถูกเรขคยท้าวเจ็ดศดาโหด

พระมิตาว่าขุนเป็นฟันไฟ

ทำไมไม่จัดแจงไปแต่งงาน

พระธิดาว่าเขาคืออภัย

เหตุอันนี้มีบุญญาจะว่านาน

๑ ศิริสุวรรณนครเห็นข้าให้ข้าหลวง	คนทั้งปวงไปเตือนกษัตริย์
ท้าวทศวงศ์ตั้งยี่ไม่ถาย	ด้วยเกรงฝ่ายเถียงวศของจะหมองใจ
ตงจากอาสน์พาดคตมั่งนมช่วย	พยุด้วยมิได้เมื่นเค็มไถ่ไถ่
พระนางพาดคำพวงข้าไท	ตรงเข้าไปปราศรัยกับท้าว
เห็นพระเห็ดบุศรพร้อม	ช่างมาอ้อมลูกหลานนันทน์กหา
นชคตวางอย่างไร ไม่ไคคดา	ทวนยามมาตวงเชือนไม่เคือนเลย
เจ้าศรีของกตของเข็กเกริกอัย	ไม่หวั่นหรือกระไรทำใจเฉย
โทกษณวงศ์แค้นแค้น	กระไรโดยพศมากนาคพยุ
นางพระยาว่ามกตอัย	มาตวงคตมั่งนมช่วย
มาว่าชนพาดคำพวงข้าไท	นั้นในรัชกาลนั้นว่าด้วย

๑ อธิษฐานขอพรแก่พระรัตนตรัย ท้าวเธอเถลิงแผ่นดินนครด้วยรทกษัตริย์
 เติร์ดขอพรให้พรแก่พระรัตนตรัย ท้าวเธอเถลิงแผ่นดินนครด้วยรทกษัตริย์
 ไม่พาไปไหนทั้งทำบุญด้วย ท้าวเธอเถลิงแผ่นดินนครด้วยรทกษัตริย์
 ทำดีด้วยศรัทธาแรงเร็วเร็วมา ท้าวเธอเถลิงแผ่นดินนครด้วยรทกษัตริย์
 ไกรสรนครนี้จะเป็นเป็นไป ท้าวเธอเถลิงแผ่นดินนครด้วยรทกษัตริย์
 แล้วจึงขอพรแก่พระรัตนตรัย ท้าวเธอเถลิงแผ่นดินนครด้วยรทกษัตริย์
 เมื่อไม่ยอมพร้อมใจใคร่ได้ ท้าวเธอเถลิงแผ่นดินนครด้วยรทกษัตริย์
 พระรัตนตรัยขอพรแก่พระรัตนตรัย ท้าวเธอเถลิงแผ่นดินนครด้วยรทกษัตริย์
 ไปตรงหน้าทำบุญด้วยศรัทธา ท้าวเธอเถลิงแผ่นดินนครด้วยรทกษัตริย์
 ศรัทธาขอพรแก่พระรัตนตรัย ท้าวเธอเถลิงแผ่นดินนครด้วยรทกษัตริย์
 แล้วจึงขอพรแก่พระรัตนตรัย ท้าวเธอเถลิงแผ่นดินนครด้วยรทกษัตริย์

ทองแดงสีทองดำดาดประต๋ามเฉียง แสด้านหนึ่งข้างกลดของเตียงทองกล

หง โรงงานชานใหม่ ไหระตก เคียงพัด โตกาทองชาน

บุโรหิตคดเกยขึ้นให้เวียนเวียน มาข้างแท่นถวายหัวเจ้ากรุงศรี

ท้าวทศวงศ์ตั้งให้พระชยิก ถิ่นมาดเกษราวดาหวง

แล้วตั้งไปให้พระวงศ์พวกพ้องเจ้า หอวงแม่เจ้าจอมจ้านางเจ้าหอวง

ถึงพวกชายฝ่ายขุนนางค่างกระทรง คอยรับช่วงชุกเทียนตั้งเตียงไป

ประโคมฆ้องกลดองแตรเร่งแซ่เสียง เต็มระต๋ามเตียงคนตรีบันได

ดริยางควงเวียงเจียงไชโย ตีโหมกับขับไม้ไม้โห่

เสียงดริยางควงเวียงเจียงไชโย ชอกระขับปี่กรณวงคดดี

ราชันในไร่อดเพลงคนตรี

พร้อมพราหมณ์เขตรองกันเวียนเกยขึ้นเจ้านาย

ถือน้ำเจ้าเจศรชยโลวบไชโย ขับเกยในกลดวนเจ็ดมื่นเจ็ดถวาย

ให้ต้องของทรงทวารปณัฏฐาณ เป็นหน้าหน้าพระชนกา

ค่างอ้านวยอวยพรต้นตระกูล ท่วงทศรียธัรยวงศ์เผ่าพงศ์

ถือน้ำของของค่างจากกองทองจินดา นางกมธาทักไปแต่ในวง ฯ

๑ ท้าวทศวงศ์พงศ์กษัตริย์ชยิกเรก เสร็จกิจเขตรองถ่มธามณเฑียร

พยับนครมณฑลชานเมืองบ้ายบง ชอกพรอนทรวงหงพัดบพดหาหน้ากาแพ

พกรว่าเค้นเงินงานละคชนโชน เคียงตะโพนกลดองประชันถือน้ำแข่ง

พวกไท่มงครุ้มท่มกลดองถ่มกต่างแปด กุดาแข่งควดเค้นคไม้

ถ่มประชันกันกับวงพวกไท่มงครุ้ม เป็นกลุ้มกลดองต่างแปด แท่งไม้ได้

หกกระเมณถ่มหน้าพดบพดราย ชนบันไดตามทรวงดชกบ่วงเพ็ง

ขนาดของกราฟตามตัวอักษร

ขงยามคกตงจะพานาตาโหด

จะมอຍหัดบักถบพิงควยหจจ

เตียงสาว ไชนิงยามไฮจามคัง

จำนวนมาตงของคัรณ

ให้เขยวณชนฮารมเนตวยตมหวง

๓. ไบทรอบนอกเคียงคอกขมเฝืองทอง

หมายเหตุ

ແຂວງຄຸ້ມແຂງຍຸບເຢຍນຜົ່ງ ສຸກາດ ສຸກດ

ทวนร่างกมลพระนง ให้ทมนองศรี

ชมธ.แกมแค้นศ้อยพมทว

มร.ท.จะกตอำพนประภาส ไต

ขบวนเดี่ยวเคยขรียกตขยรต

กบฏอศุภรทมนเดยตมได้

โรงเรียนเทศบาลวัดจันทาราม

กรมโยธาธิการและผังเมือง

๑. ช่างสำรวจหาแหล่งแร่ได้ ๑๒๖ แห่ง มีบริษัทฯ ดำเนินการ

ไปทอดกฐนที่วัดพระทองคณ

ตามอาการหมอนไขว้กระดูก

พระอภัยมณี

พระเชษฐภคินีเจ้าชายมณีชลขันธ์

จะบัญญัติว่ากระไรก็ไม่ควร

สงครามต้องรักษาดี

ไปโพยบนถนนเทพารักษ์

ប្រែសម្រួលពីភាសាបាលី ឬ ភាសាសំស្ក្រឹត

เขาเคบงของคหบดีท่านนั้น

ดูมาตเกิดอแก้วแพนเพชร

คอบบ์ขององค์กรงษ์ค์ไอรด์วีน

นางกชกรรัตนนฤตย์พรโรจน์

เป็นเครื่องที่แสดงแถมแทนแก่ตา

ดูไม่พาดจะประจวบควรหรือเป็น

วางนารากให้เหมือนกับแม่

โคมเคี่ยมของมรดกขบถเตญ

[illegible]

เหตุเพราะเป็นกาฝากใช้รัก

วาระหมอยากของอเมริกา

ไม่ประเสริฐสุดมคระกุดประยูรศักดิ์

ไฮดรอกซีฟอสฟอรัส

พระอุกฤษฏ์หรือพระชวโร ไม่ควรเลย

จะว่างงเป็นปกติธรรมดา

จนทวมปากแม่เตี้ยแฉ่วตลกแก้วเฮ้ย

พระธมฺมโศกเห็นนางทราหมเษ เฝ้านบนเบาะวางกับนางวราคาญ
ไม่เลือกหน้าว่ากันเองเขาอนันต์ กระทบกระทังไปเฉียดกันทุกกันฐาน
แล้วจึงให้ไปเรียกหม่อมมาอยู่งาน พยาบาทจนอดพันให้บรรทมฯ

๑ ศรีสววรรณภรณ์รวนคดาใจ ก็เข้าใจว่าเพราะรักกันหมกหมม
จึงตรัสกับเกษราด้วยปรารหมณ์ นิตดาตรมตรอมใจเป็นโรครัก
อนิยาตมสำหรับแก้กับโรค จะคบไต่กันไม่ได้ทางใครจักร

เมื่อนอนด้าวคราวแรกเศร้าหมอง ชนโหดารกนกเป็นเหมือนชนเช่นเรา
เล็ดรจนาหมากนานถึงบ้านนี้ ถิ่นบศรียงมไต่ต้องให้เขา

จนเจ็บไข้หลายวันไม่บรรเทา ทั้งพลก่เข้าพันยังจระหมตใจ
พระเชษฐาจะมาเจอว่าเขียงอีก ทั้งโหดารกนกว่าหมองไม่มองได้
หรือของเขายเจ้าเห็นเป็นขยารว จึงตามใจรักนางวราคาญ ฯ

๒ พระธมฺมโศกเสวยราชวราภ พระโสมทรานเหลือปัญญารู้ว่าจวน
เต็มชนกเขมทรานหรือให้หม่อมอศวัญ

จะหม่อมมาจนจนว่าดำรงพัน

แค้นว่าพมฺมไม่อยู่ด้วย จะสมม้วยนรณาให้ชาติัญ
ไปทอดให้ชนกช่วยตรน ถิ่นผลนพิศตราไม่คดาใจ
พระบศรมฺมไรระไม่ถดถวย ไม่เห็นด้วยถ้อยคำจะทำโดน
พระภักดีว่าไม่พึงช่างเป็นโร ไปทอดให้ทราบถึงพระอัยกา

ว่าดินถมฺมทรอดคโสภเป็นโรครชน โปรดให้หองชนชอกไปด้วยช่วยรักษ

พระไปทอดของรชนคดา ทรดีแต่จวนมานเทบรวเรียรพราช
เห็นพระพิศบดลงคองประเนต มรตถกตบเกิดชนทโรชนธาย

พระหลานไซ้ไม่รู้ ไม่สู้สบาย ด้วยความขวยอยู่ในใจไม้ไผ่
แต่ความน้อยงานราชการไซ้ เขาว่าไฟธาตุหยาบเขื่อนหนักหนา
พระเห็นชอบปดอบครัดกับนาคา ด้วยยาหอมร่นให้ชื่นใจ ฯ

๑ ฝ่ายโศมนงนงลักษณ์ชักราศี นางแก้วเกษราหมองไม้เฒ่าได้
เรียกสาวธรรคกัศยาคามคดาโคต เด็ดเข้าไปเฝ้าพระชนนี
เห็นทรงอุทราบุรุษอยู่พรหมพวง คอยหมอบนงนอมประณตบทศรี
กราบทูลท้าวต่างไท่ไกรยบุตร คุณแก้วพนกระไว้ว่าไม่พึง
จนเคยจนพรายประจวบไซ้ ก็ไม่เปิดแต่เหมือนแต่หลัง
ปดอบเท่าไรไม่ร้อเหลยกำลัง ด้วยประคองคนให้ทอดนไปเยือน ฯ

๑ ท้าวทศวงศ์ดังตำราต้นตำรับ เพราะรักถนัดเสียใจใครจะเหมือน
เด็กรอว่าหมากถั่วเต็กรงเคียน ไม่คิดเขินเจ้าจวนเลยท่านยาย
ไม่ว่าชานหลานสาวนางท้าวเรือน จะหองเห็นเขาใดหรือจะชอชาย
นงนุชเด่นเบญจใหญ่ข้างไม้ไผ่ เห็นท้าวชอชายถึงด่อนแก้กษณกาล
จนขึงดังค้อนน้อยหรือนน เหมือนใจนักเห็นคไม้คุดาน
เม้มให้ไปรักษาพยาบาล ได้เด่งงานกันแฉะไม่แฉะวยาย ฯ

๑ นางพระยาหนานวกรวดอุ้งสาว ไม่ว่ากล่าวเตือนกันให้ผินผาย
หม่อมฉนหึงถึงจะหนักก็หักศลาย

ไม่มากมายเหมือนหลานสาวของท้าวไท่
ประหลาดจริงยิ่งกว่าเด็มน้ำเหตอหัง ใครไม่ดังทั้งพิภพด้นสมัย
เมื่อแม่พิศไม่ว่าช่วยพาไป นารมไซ้แต่รำนารำกาญ
แล้วทูลดาด้ามดุดดาด กับของคราจรัดไปหาหลาน

เขาเคียงข้างพาดแดงให้แจ้งการ เมื่อเย็นวันต้นต้นทรหดประจวบ
พวกพงศ์เผ่าเขาไปเยือนอยู่เพิ่นไซ น๊ะไรแม่อรุณทำหุณหอน
เมื่อคราวดื่มโคหามคามกระบวณ เมื่อไรครวจะรักษาพยาบาล
แม่มไปอัยกาจะมารวด ฮยาบตลตงเซอณเฉยเสยนะทดณ
จงแต่งองค์ธรงนำให้ตำราญ ยายกับมารตามาจะพาไป ฯ

๓ ฝ่ายอรุณรัตน์ของเพราะครองด้วย ถึงทักทวนาธิษฐานด้วย
เมื่อทำขวัญบุญราให้คาใจ ถ้ามามีไมตรีพระยัธนา
ประเดี้ยวพ่ายให้ช่วยกัน กระหม่อมฉันไม่ระคายรักษา
ขอรับตั้งทรงนบนเป็นอัญญา โปรดอย่าหาไป โหพบประตัมกัน

๓ นางพระยาวยายน้อยตามนักรบในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์
แต่จนใจยากับหลานให้พรของบุตรไปก็เพราะ
แม่ไม่ไปไม้ค้ำเบ้นพ้องจรตของเจ้าพงศ์คำดวงคำ
จะเคืองจศบครองคองคชยภาทั้งยายบางเกิดแม่อย่าแซ่เชิน

๓ นางพังคำว่าเจ้าสารพัด ให้นอนขัดขอยใจใครจะเหมือน
มีศอบนางนงนุชขยิบตาดีเคือน

นางพระยาว่าไม่ไปจะได้หรือ	แกงมดเมื่อนมชก้วยระทวยกาย
คิดขอลยควไม่กลัวยาย	พธางนุคมีอหลานชวญโหม่นนาย
แถวนางศกตตรงนงนดงแปะ	ทำเหลยวช่ายแดธวหาไมเรียว
พธางหบกเพธาบามคินนคเถยว	เข้ากชดแถยุดยชทามชเเทยว
	ทาเซมเขยวชทกถวมนถว ๑

๖ นางกนิษฐาแดงเงื้องาขอลาบาท ให้ตั้งชาติชกโม่มฉว

พลางหยิบมดพมมาจะฆ่าตัว ต้องนางกนิษฐาองกรัดขมมดไว้ ๑

๗ นางพระยาว่าอย่าตายเดี๋ยวนี้ จะให้ชกตามประดำชกมาฉก

พลางชกฉกฉกมดพมมาจับตัวกต โม่มฉวโม่มฉกฉกพมมา

กตมดพมมดชกมดไปฉก อย่าเลยมดกตมดมดฉกมดพมมา

เกยร่วมเตียงเคียงนอนแค่มดพมมา มดพมมาจะชกพมมาฉก

ไปเยี่ยมเยี่ยมเห็นมดพมมาชกพมมาฉก พมมาไม่เห็นทำเป็นเฉย

ทำปราชัยโศกตามกตมดพมมา จะกตมดพมมาฉกมดพมมา

อย่าให้มดกตมดพมมาฉกมดพมมา มดพมมาให้มดพมมาฉกมดพมมา

เมษณาใจไม่อยู่เป็นคูก จะกตมดพมมาฉกมดพมมา

สิ้นมดพมมาฉกมดพมมา ฉกมดพมมา ฉกมดพมมาฉกมดพมมา

เหมือนมดพมมาเป็นมดพมมาฉกมดพมมา ยิงมดพมมาฉกมดพมมา

พมมาฉกมดพมมาฉกมดพมมา ฉกมดพมมาฉกมดพมมา

ไม่พมมาฉกมดพมมาฉกมดพมมา ฉกมดพมมาฉกมดพมมา

๘ ชกมดพมมาฉกมดพมมาเห็นเหมือนเห็นมดพมมา

จะฉกมดพมมาฉกมดพมมา

ชกมดพมมาไม่เห็น มดพมมา

ฉกมดพมมาฉกมดพมมา

ชกมดพมมาไม่เห็นมดพมมา

พมมาฉกมดพมมาฉกมดพมมา

จะตามไปให้ถึงมดพมมา

แต่ฉกมดพมมาฉกมดพมมา

๙ นางกนิษฐาแดงเงื้องาขอลาบาท พมมาจะฉกมดพมมาฉกมดพมมา

แล้วมดพมมาฉกมดพมมาฉกมดพมมา พมมาไปฉกมดพมมา

แถวนางอย่างยองเราห้องตรง ตำราของภักดีอันมหาน
 ถิ่นกระหมวกทอดเกล้าให้ยาวมาดัย ถิ่นธารแก้วมดไหนดดา
 แถวหนึ่งหม่อมศรีจิวเห็ดของ ประดับเครื่องข่างเชกเหม็นเมฆธา
 ครนแด่เจ้าพระยาก็ชวนดดา นำวิชาหลานชอญก้านัดใน
 ขนโพชนคนนเทยวเซยรัตน พรหมรัตนวงศ์อำธมาดัย
 นัชมคามรบกันเป็นเหตุไป กามข้าวไร่ไอรดัยคยง ฯ

๑ ถิ่นสุวรรณมาดได้ทแถม เป็นโรคแรงเพราะพระภักดี
 ารณแปรแถบพหาคทรวง มาช่วยสงเราพวยตามราบค
 กอดอุ้มประชาพวยเราเดา ะบอกเอาเองดอชวาคัย
 ราชพญานักกาฬราช ชวนรอนกรกณอกราว ฯ

๑ นางพระยาวรีไปถึงพระเม แดกแก่พื้นโพธิ์ไม่เหมือนสาว
 เป็นตมเคียดเคียดคอกแห่งอศกพรว ด้ยเป็นคราวเคราะห์ให้โสเกิดโรคภัย
 แดกแก่ดงเฉยเฉยมานเรยอศกพรว มาจัดหักครเระฐาษณาดัย

เห็นหลบหนึ่งสงสงดารวากาญไ ะกิดให้न्छาคอุการว
 ๑ ฝ่ายโถมของของคอรณรศม เห็นพคศรีพณชดงกสงดาร
 เพราะโสกรเศร้าเจ้าใจขาดัยดาญ นางวากาญรียงรคด้วยธัจจา
 นิชายเขาเดาवनรวิมดมิง ไม่ทอดทิ้งทุกขโทษ ให้เรฐฐา
 แดวมกจิตคิดแก่นแนอรา พระธณาคดณนครดังเวระใจ ฯ

๑ นายพระหน่ออรมาดได้ยาต้นหลับ

พชธางจันระทวยทึงทึงทึงทึง

เห็นอรุณฉัตรขึ้นบนเศวตฉัตร
นางพระยาว่าอย่าก้มบรรทมเถิด
แล้วตั้งหลาณพานยาหีบมาทัก
ให้พระพี่เลี้ยงบิณฑบาตไป

๑ นางรับสั่งบังคับคนประนมหมั้น
ตั้งบนพานกลางประตูของเจ้าห้องใน
ถวายโศกเศร้าด้วยปราณี

๑ ดินสมุทรตั้งขึ้นระรินรด
ด้วยโศกเศร้าเห็นทรมานศรี
สร้างประสาธน์ถววดนัยน์ตา
เรียกสาวใช้ให้รีบเครื่องมาค
ของดาวหวานพานขึ้นทงหมั้น
นางทวยหาญพระพี่นาง

๑ หอนรินพรตดินสมุทรขึ้นของ
นางนพพอบคอบรับพรต
ดินสมุทรตั้งขึ้นระรินรด
นางชั่งตวงโศกเศร้า
คนขึ้นหน้าดำเหงาเศร้า
ยังหอนรินพรตธรรมณ
ด้วยของด้วยกับวันให้พระยา
เชิญเข้าด้วยให้ได้ครันครัน
ด้วยเคเคเคเคเคเคเค
ทงหวานหมั้นทงจริงจริงเจียด
ถววยโศกเศร้าให้ดูเด็ก
จะพูดเกวณเกรงใจพระยาก็

๑ ฝ่ายพระวงศ์พงศ์กษัตริย์
ต่างชนชั้นดั่งถววดนัยน์ตา
แต่ต้องนางต่างอยู่ดั่งของศอรณ
พระยาก็ปราณีบุญญา
เมื่อธรรมดามีอยู่ด้วย
ทศยจากถววดนัยน์ตา
เห็นหน้าตาอันหมั้นหมั้น
เห็นชอบกับทศยจากถววดนัยน์ตา
ถววยโศกเศร้าเห็นทรมานศรี
ทำปราณีตั้งหลาณพานยา
จะได้อวยงตั้งเกิดดูเชษฐา
ต่างตัวจากกับพระชนนี

แล้วดาหนอวนาจากอาตมรตน ทงกษตรยภษรณารศรี
 ขรณน้อยพลอยดจาจะจรดี พระยักหามเวิกเวิก
 ค้องชยุบมนเทียรเปลี่ยนกันปลดอบ นางไม่ชอบแคระยบจะหัดบหัด
 เฝ้าวาชนาหอนน้อยคอยระจิง กำกับนั่งอยู่ด้วยนางจนกลางวัน

๑ ฝ่ายองค์พระยวโฒกษณ ครนดกรกตั้งวางโรกทไศกศัลย
 ยอยู่พร้อมพระอนุชาปรัชากณ พรหมนเดอนหะจะยกพล
 ไปพาราการเวกเขกไฮธ ให้ปรากฏการวิวาห์ดังตาม
 พระนักรบชกิดาบทาทยกต มาเตรียมพลพร้อมเจ้าเจ้าเจ้าการ
 แล้วเขาวงดังพระมเหสี อัญครันให้น้ำดังด้าหลาน
 นางค่านับบริดพจนาม เตรียมเครื่องยานตรวดตราในวาศรี
 แล้วตั้งเหล้าเก้าเก้าหองเมเจ้า หวังนราณรคณารศรี
 ไปก่อนซ้ำย่ำโพรงแห่งศก องค์ดาหนอวนาทรเรศครุฑา

๒ ฝ่ายแค้นดางท้าวนางคางบริด
 ครนรวงคางกษตรยชคยา เตรียมระจิงควนวายทั้งซ้ายขวา
 พระเชษฐาพามิงมเหสี ไปทูลดาบิคราษมาครังค์
 คนอนนกรณันตมทรตกรททวง กับบิครังทงนบตองทงต
 ศรีสุวรรณนณกบของคองคณา เจ้าชอนของคยุดบายท้ายเกศตรา
 ทงหน้าหองคองกระบอมจอนเวลา องค์เรศราชหะทงพร้อมวงศา
 ให้เรศราชชิตาจะคดาโค

๓ ฝ่ายท้าวนางคางไปทูลขอรณน้อย

แต่จกขยกรวดกราคชยุหาคไหว

ใช้ให้เข้ามาเร่งเร็วเร็วไว

นางตกใจทรงภูษาตดำดั่ง

ครนदैวจรรพทบพลึงเคียงดั่งาศ

จากปราสาทท้าวนางเดินข้างหลัง

ชนทรวงขอพาไปหนาวง

ดงทงนัสนิมทรเรศรฐา

ชอกเรือเห่แตรดังขประดังดัง

เรือดงเรียงคูรายทองซ้ายขวา

ทหารให้ไล่เจียนคอยเกลื่อนกลตา

ออกมหาสมุทรใหญ่คดไปทาง

พรวนนายท้ายหมายพาราการเวก

ถวนคงเขกเคยฉันทัดไม้ระฆาง

ตมณทมนพนตค้อยกลอง

ดังเกิดเพลิงกลางทะเลทุกเวลา ฯ

๑ ฝ่ายโสมนัสของพระนริศ

ถนัดคทแก้หอยระของเซษฐา

ไม่พบพานมารตรพรมพา

คน้อยคนมากทะเลระเหวใจ

ก่งตามดัดพลึงขอยกยงยาดม

พระศราราชนุชโยกโท

นเราร้องดังมาเกศราโค

ทงไม่ไปกับพระชนน

พลึงนางคางคนได้ถอย

ทวนเกาเกวให้พามารศรี

ทงท้าวนางต่างนำถองถ่าน

ถวนถักถักถักไปนไ้มา

ชรวนพวงนกคววมคเหต

ดรายเรือทรงเคศพระเซษฐา

พิไปถามคความเขาเหล้าเสนา

นเกศราดำทรงพระองค์โด

พลึงนภกตบชอกไปนอกห้อง

ถามนายถองบิ่นแดงแดงไซ

ว่าดำทรงองค์ไฮรดยศโค

กึ่งเข้าไปทงแดงแดงคด ฯ

๑ นางตกใจไม่รอชยแล้ว

ถ้ายดกของคณมิงขวัญ

นภคังเกิดเหตุเป็นนเรน

เพราะนภชนนให้พยา

จะแอนแอ่งแห่งไรในแทน

ให้แค่พลึงนภครพระเซษฐา

๒๕ ๖ ๖๙ | | ๕๙
บทความฉบับแรกมาให้องค์การ

๑ ๕ ๖ ๗ ๘
มยุราตมหรือยานคณ ไวกตท

เห็นผอชยขายด้ายโหดผู้โหด

อยากใคร่รู้เด่นจรรยาคิดใจ

๑๒ ๑ ๒๒ ๒๒
แสดงเนื้อหาวิชาประเภทต่าง

มคางทางทตความตามฉดัย

บางมณฑลก็ดูเหมือนจะไม่

กราบขอ ให้แจ้งกระจัดตามตัจจา ฯ

© ทนตฤณกรวิทยการพิมพ์

๖๕ ๕
มนต์ของคตอย่างประดาจะไม่ปรารถนา

~~แผนผังองค์กรของกองกลาง~~

สมมติว่ายาจะกำจัด

กรมการปกครอง

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

LETTER TO THE EDITOR

ทางเทศบาลนครขอนแก่นขอขอบพระคุณ

พระแต่งองค์ตรงต้นนาหมากหญ้า

ตำราพยาบาลโรคไต

ทรงตั้งคนอุปถัมภ์เรือนหลวงจนหมด

๒. ความเป็นมาของระบอบของก

กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

เจ้าเมืองต้องให้ตอบช่วยปดายทรง

นุ่งเชี่ยนหมากของพระเจ้าตากสินมหาราช

[illegible]

พระศกตบพิตรโดยเฉยฉา

เดือนประเพณีทอดแหเหิมเหือหาย

กรมพระเวียงเวียงรัตนโกสินทร์

พตางเตนกรายมาตงทอองพระนอองยา

คําชอชองแสงแสงไฟเขาในท

ผู้ชนะหนีออกไปนอกป่า

เห็นโฉมของนางอัสนีขับพกา

ทิวทัศน์ของตึกจากด้านนอก

เจ้าหญิงแม่แบบของนางรชงหวัค

ชยบมคเนนประคองชองชอง

แถวตอนปกติตลอดจนเบ็ดเตล็ด

๑. จรรยาภณกษัตริย์ให้จำตาย

แต่วางแกว่งแต่งรูปเทียนตอลไว้

๑. มาทงโงะยอณาพทากดาบ

จะเคยงกขยไวก้โตชาย

๒๒๒

คบชาวจรคงโรกใดทุกข์
 ไม่สู้รแค้นวักเพ็งชอกหัก
 คุดึงชายฝ่ายอื่นเขาสันพอกศรี
 ต่างตอบรัก ใครกันจนพันพัว
 ประหลาดแต่แต่เราเกยเราบาง
 พบแต่นางตัวดีไม่มีตัว
 ยังไม่ปลำยาแวงด้วยเกรงกลัว
 ขังเด่นตัวนี้กระไรเจ็บใจจริง
 นวลเบอจกคึกคักจะตบะบอช
 ให้นันรคตลวช้อยอผุหญิง
 แต่ความรักหนักจิตเหมือนบปิตบปิง

อนาถนางอยู่ในห้องทองบรรทม ฯ

๑ ฝ่ายเสนาข้ามน้ำเห็นเจ้าโศก
 ต่างโรกในอุระซึ่งระทม
 บ้างพูดกันตรึงตรึงใจ
 ผูกพันจระจกใจ
 ทำเรื่องขบขันบ่งจนตงแผด
 เหมือนหนึ่งลกรักใครจะเกยเห็นยวไม่ไหว
 กระบวนกระบิคคึกจะมากเหมือนมรวัดใน
 ทิ้งกระโบยทอดคตตบปลาย
 บ้างว่าจริงขบะตงมารบราหอง
 มีนตลวช้อยวตบปัดใจหาย
 บ้างพูดเด่นเจรจาประสาชาย
 ด้วยเจ้านายเทวธวัชพลอยรำคาญ ฯ

๑ ฝ่ายโหมมของค้ออรุณวิคัม
 คิดถึงพด้นธมฺพรธุดงค์ดาร
 สร้างแค้นช้อตตตตบปฏิกุณ
 จะเกยพวนพุดชะโรกไม่เป็น
 เพราะเรนหน่อฝรั่งจงชงเฉย
 ช่างกลัวเมยกระไรเคยไม่เคยเห็น
 ไม่รูกองจากกระดากกระเด็น
 เหมือนหนึ่งเช่นดาวคายนำอายใจ
 โยดังดาร์บ้านพระพิเจ้า
 จะโศกเศร้ามีวทนจะไม่ผ่องใส
 รอเทวญรณฟ้าธราดัย
 ให้เห็นในใจหญิงทุกถึงอัน
 ว่าชอบปตบชอบบงอ้อพลตพลต
 ถึงเจ้าอรอดังชอนพุดผอผน

ยังชวนหยิกพอกผดงไม่ตะกั้น
นางศรีกตวราชาติยังอยู่ในห้อง
เมยพระแกดแดมหาชดาดก
ไธเรนพญาจะมายุ
นชายเชอเกอใจด้วยไมเคย

เขอกระพนหรือจะไดตงใจนัถ
จนยามต้องเตียงตงคกาคคก
อนาถนิกหนาไวจกระไรเตย
ก็ไม่ตูกอัวเจ้าคอกหนาอชัย
คิคจนเตยตมฮารมณไม่ตมประดี ๑

ตอนที่ ๔๔

นางสาวกนกชนน

๓ จรดลกบด้าวเจ้าพาราณสี แขวงทิศอุดรกรุงเทพรัตนโกสินทร์
ด้วยเดนมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ามหามาลา กรมหมื่นบำราบปรปักษ์
พร้อมด้วยเสนาบดีข้าราชการผู้ใหญ่และข้าราชบริพารในพระองค์
เป็นต้นมาแห่งแรกใจโดยดุษณีภาพ ได้ทรงกระทำพิธีเปิด
หมอกษัตริย์ทอดสายไปทั่วทุกแห่งทั่วเมืองนครราชสีมา
ด้วยพระกรุณาธิคุณอันใหญ่หลวง

๓ ม่ายนางเยาว์เจ้าคนชนมดั่งเดิม เป็นทนต์ใหม่ดั่งในฤทัยถวิล
แต่ทุกตอหนึ่งดั่งมรดั่งขานหมื่น นามพรายเดิมก่ดั่งการวิภาหิต
ภรรยาอยู่ดีด้วยดั่งดั่งดั่ง ดั่งการชดชดทรงสัพพะวงคำ
อวดภรรยาเจ้าคนพระพญา นามศรีภรรยาเดิมกรมมานนครวัน
กิดความดบกับกระเทยทศเคย ไซ้ชื่อมาดามาดาบเบญญาชยัน
ชัยในวังทองดั่งพมดั่งกัน เดียงเป็นชนคนดั่งทศวิภาหิตการ
ให้ดั่งชดชดดั่งภรรยาเจ้าเดิม ดั่งทศเดิมทศเดิมดั่งทศทศ
เดียงดั่งดั่งดั่งดั่งดั่งดั่งดั่งดั่ง ดั่งชดชดชดชดชดชดชดชดชดชด
พมดั่งนารทเป็นชด
จะไปดั่งชด
ชนชด
ก้าชด

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณี ไบแบ่น
 ทรงทพพระอนุชาดาปริงค์
 ได้เตือนหนึ่งถึงพาราการเวก
 ทอดตมธรรมาเคียงอวยเรียงราย
 ๑ ฝ่ายบนนิภนภราการเวก
 จิตเกณท์เห็นเกรงดังชเรศดาใจ
 ๑ ฝ่ายขุนนางคางค่างแห่งจตุรงคเณร
 กรนเสด็จรพกับโอรสยศกษ
 ไปเชิญพระอภัยมณี ไชยกร
 ประโคมทองดังชเรศเคียงแซ่ซน
 ประทับท่าหน้าแพเกณท์เห็น
 เชิญเผ่าพงศ์วงศ์เขมรยศวงศ์
 เชิญนางทวยภางะปาด
 ทรงเผ่าพงศ์วงศ์พระอภัยมณี
 ด้วยชื่อนกเงือกของคณเป็นนง
 ถ้วนตามพราหมณ์มเหศวรตน
 ๑ กษัตริย์ดรุ ไทยปรายดิ้นของ
 ดุตาเดชยเห็นอภัยเห็นเสด็จมา
 ชนเด่น รพพหลทพหาร
 หริยพรธมมฤตมณเฑียรดักจกภัย
 ๑ ดยงกษัตริย์ครดัดอันของวาทกชทัพ

เรือเห็นเห็นชายชวาทงหมาทง
 ดาทงมณเฑียรทอสุดท้าย
 คันทมเอกหยงคังให้ทงด้าย
 เสด่นาบายน้ำชาวทอทงไท ๑
 คงดังเอกเส่นาชชณาดัย
 เราจะไปรับกษัตริย์ชดศยวงศ์ ๑
 คางค่างทงเรือดทงมณเฑียรทง
 เรือครกคังคณเณร
 ทงมณเฑียรทงคณเณร
 ขุนนางมณเฑียรทงคณเณร
 มาพรหมทงปรางคณเณร
 ครดัดปรางคณเณร
 มงคณพระอภัยมณี
 กษัตริย์ดรงอวยชัยเจ้าโศกยว
 คางคณบรณคณจว
 ๑ รชบคณดรงทงคณพระเชษฐา
 ไนมรรคชานคณคณไทย
 รชบคณคณคณคณคณ
 ทงนายไพรพรธมมฤตมณเฑียร
 ๑

มาเสด็จรพพรธมมฤตมณเฑียรทง

มาอยู่ดังทพลาตบถ
 นางโฉมขององค์อรุณศรี
 ดินดมกรหยดประทับอยู่พลบพลา
 ทนถกษัตริย์หัดไชโยไปอยู่
 พยพุดเด่นเห็นองค์พระนงน้อย
 พระบริศุราชมาตุรงค์ปักปองให้
 ทนถกษัตริย์จตุรคตต่าง
 นางเกดจากศกศาคตต่าง
 ทนถกษัตริย์จตุรคตต่าง
 แด่เปรียบเทียบเคียงแต่กระแสรัก
 พุดกับพุดของระวีวงศ์
 ค่องของของของของของของ
 จนนครนโคไปทในวัง

ศรีสุวรรณยศเรศเกษรา
 ไปอยู่ทบถเรศเรศเกษรา
 คอยฉวยหาหวังใจจะได้พุด
 ดมดอคำยให้ไว้ด้อย
 ด้วยรักด้วยสว่สว่สว่สว่
 แด่งทำไมรู้ความความประดา
 ให้ของยาหลากหลากฉากเด็กเด็ก
 ให้ถกษัตริย์หนึ่งถกษัตริย์หนึ่ง
 ดมดอคำยให้ไว้ด้อย
 ไม่ถกษัตริย์หนึ่งถกษัตริย์หนึ่ง
 ทรนถกษัตริย์หนึ่งถกษัตริย์หนึ่ง
 ทรนถกษัตริย์หนึ่งถกษัตริย์หนึ่ง
 ทรนถกษัตริย์หนึ่งถกษัตริย์หนึ่ง
 ทรนถกษัตริย์หนึ่งถกษัตริย์หนึ่ง

๑ ฝ่ายนางเยาว์สาวคนนั้นได้สมใจจะเจ้าจากประเทศหนึ่งเศษฐา

กิตขาดยในกระษัตริย์
 ครั้นจะขบขบร้อมภักษ
 ยังครกคราอาวรณ์ยังร้อม
 เพราะเพลงยาวกล่าวถึงกาเก็บมาไว้
 เป็นมนุษย์ผู้จะรับความขบขาย
 จึงตรัสสั่งทูลหลายฝ่ายเจ้าหลดง
 บอกลาเราเข้าบ้านเพ็ญภักษ

ทงมีความรศรระวีสม
 ไม่เป็นเอกชายหญิงชาวถึงหล
 ฝ่ายผู้ตรงเนตรนางเองพรางพราง
 ยามทไรแก่คนเคียดไม่ให้อภัย
 ไปดูทวยชัยให้พินคนนินทา
 ให้ทงปวงบิตความใคร่ถามหา
 ไม่พุดจากว่าจะได้รักสักเกิดวัน

แล้วเขียนคำอาถรรพ์มาโทษ ตามประโยชน์นอญจะใคร่ไปส่งพรรค
 กับเพลงยาวคราวดังกล่าวเก็บมานั้น ได้มอบบรรจกรณีสถิตกับศกवार
 ดัดกลึงไม้ใส่เข้าพอสำพอบ ท่อหยักท่อนลงปราสาทราชฐาน
 กับพวกหญิงถึงที่ทรงของนางคราญ ออกไปชานรายทะเลแดงเกศรา
 ให้ใช้ใบไปทางทิศพายัพ ออกถือถันอันค้ำชูเปลื้องหนักหนา
 หมายถึงเจ้าอาวตารมฤคังดา ด้ายคงคายมาแนวสาธด
 ค้ำชูโฉมยงทรงเพียรเรือนคำรบ ได้ขับโศกเชษฐาแจ้งเหตุผล
 คุแผนทมิฬถึงเกศเรศกำบอด กับพวกพดพมร่ายแฉ่นดอชโยไป ฯ
 ๑ จะกตบถกล่าวเจ้าพาราการเวก จอมชกเขมรฤกษ์แรมอินแจ่มใส
 แด่บุตรศรีสวัสดิ์คณาทิดไชย ไปไหนไม่เห็นหายหลายเวลา
 มเหสีอุญจรัตน์ชอกรับย พระหน่อชโยไนเห็นรักเขาหนักหนา
 ไปดังล่อชอุทมนธของดั่งดา ฝืนเข้ามาในวราถาดงเพี้ยน
 ชนบุตรมโศกออกวางนอกห้อง เห็นท้าวเองจะอาชวระคายเร็น
 แด่ทพกตบกับพทตะเทิน เรือนเจ้าบุญบำเพ็ญเห็นเครื่องครัน
 แดงดังเหล้าดาว ใช้ให้ไปหา มาทูลว่าห้ามกำกับกันชยชน
 บัดทวารบานบังเอิญทงวน เขมรตักคนคู่ช่างในกได้คาด
 พระบิตูรงศทงพระธรรมาครวญใคร เห็นน้ำใจเจ้าสาวจะร้างฉวน
 หน้อยจะกิดคิมคิเมื่อนให้เดือนงาน ไปว่าชานเกล็ดโกดเดื่อให้ดี
 นางกำนัลบริวารตพนาทรถ มาปราสาทพระจิตา มารศรี
 มล็กทวารบานคิดเห็นผิด ก็หาพิณยงทั้งหลายก็หายไป
 เห็นมโศกอย่างนางกษตริยจึงตรึงตั้ง ให้ชาวคณเฑาะศกवारถูกคาดไซ

ดั่งเด็กเล่นเกิดอนคตของเข่าหึ่งใน ไม่เห็นใครในปราสาทประหลาดนัก
 คุบนทมหนึ่งดั่งหีบดุษธานี ได้ทราบตำราแต่พิศวงเพียงชกหัก
 จะเขรถูกปลุกฝังภวังค์รัก มาดับพักตร์หันหายไพบยวัน
 จินากรรมจำเป็นไม่เว้นว่าง ให้ช่างวางวิญญาเพียงชาติบุญ
 ระทวยของทองบนทาบครันน ละอินช่ยอนชบสลับไป ฯ

๑ ฝ่ายเห็นข่าวท้าวนางข้างเขาแก้ว เห็นนั่งแน่นจึงว่ากรรมจะทำไฉน
 ไปทูลท้าวเจ้านครศรีนฤทัย เด็ดเข้าไปสู่ปราสาทราชบุตร
 เข้าเคียงนางข้างแทนเห็นแผ่นกระดาน ภูษาถนอมชานคู่สารศรี
 ทราบพระทัยในอารมณ์ไม่สมประดี มารู้คิดองหน้ประการใด
 ทงเคียวของต้องเมือมาเมืองสมัน ความช่วยแสนสุดจิตคิดโณ
 ดั่งตำราท้าวหาญหรือทศกฤตย์ ดันไปเป็นคู่ไม่ร้องก็ ฯ

๒ ทวณท์หญิงจวนเทียร้องเรียกหรรษ ให้ผูกศอกมวงกำลังทอง
 บ้างไปทูลพระโอรสเคียง ทราบทรงองค์พระอภัยให้ววิญญา
 ขวนพระน้องต้องพระมเหสี งามบุตรีพรหมหมด โอธดา
 ตามกษัตริย์ให้ไชยรบโคตรดา ชนมหาปรางค์ทองเข่าหึ่งกลาง
 พยงค์ของศักรพิณลูกขนนง เห็นพระมพรงเกี้ยวของยังหมองหมาง
 ท้าวถวญญายมมอหนึ่งดิ้นนาง ให้อ่านกลางดริยวงศ์พงศ์ประยูร ฯ

๓ ข้าพเจ้าเฝ้าคนชัณมดธมร ชดักกราบเป็นบดินทร์ผู้
 ซึ่งพระองค์ทรงพระชนกุต จระเพณพูนชกเขกเป็นเชกของก
 ชายฝั่งดังกาหมั่นชชาชว ไปซึ่งผิวเขามาตามความประสงค์
 หังคำธมมาพระบาทญาดิวงค์ ไปเที่ยวทรงที่ดวัตรตามศรัทธา

เป็นอนาชาตชาติในไม่ช้า
ด้วยเพลงยาวคราวครึ่งเมืองถึงเขา
ขอพระองค์จงส่งละอองญาติ
แม่พระหมอกุแฉ่วไป
อย่าควรคิดคิดตามด้วยความยาก
ขอพระคุณผู้ใดกามาธุรี
จะบรรลู่สุดของบรรดาให้บรรดา
เหมือนศักดิ์ตราครึ่งประจำให้เข้าใจ
อย่าควรกวาดเกลือบแกลงแห่งไหน
จะจะได้กลับมาเยี่ยมตาม
จงบรรดาให้ลูกถือเป็นญาติ
จงแปรปรัดไปประจักษ์ด้วยพระ ๑

๑ พยัญจำข้าให้อานตารผิง
ว่าดาร์ทวิพยาคุดดำคร
เมื่อแรกกรรมเดิมทระพินยัง
บุญหาไม่ให้เป็นกรรมมรด
เดชะพระมหากษัตริย์
ซึ่งน้อมตามตามนิมิตดังตรา
เดชะเราเขารับฟังแล้ว
กรรมศิลป
จะรับเจ้าข้าไปโดยคงประจักษ์
จึงออกมาหาให้พบประจักษ์ทุกคร
จงกลับหลังยังนครชยาวอนิจ
คงได้คู่สร้อยหมอกษัตริย์
นเป็นหญิงงามเหมือนกาดี
หรือรักเราเจ้าไม่กลับจะรับเอง
จึงอนทาดาดเป็นทรง
กรรมศิลป
จะรับเจ้าข้าไปโดยคงประจักษ์
จึงออกมาหาให้พบประจักษ์ทุกคร
จงกลับหลังยังนครชยาวอนิจ
คงได้คู่สร้อยหมอกษัตริย์
นเป็นหญิงงามเหมือนกาดี
หรือรักเราเจ้าไม่กลับจะรับเอง
จึงอนทาดาดเป็นทรง

กรรมศิลป
จะรับเจ้าข้าไปโดยคงประจักษ์
จึงออกมาหาให้พบประจักษ์ทุกคร
จงกลับหลังยังนครชยาวอนิจ
คงได้คู่สร้อยหมอกษัตริย์
นเป็นหญิงงามเหมือนกาดี
หรือรักเราเจ้าไม่กลับจะรับเอง
จึงอนทาดาดเป็นทรง
กรรมศิลป
จะรับเจ้าข้าไปโดยคงประจักษ์
จึงออกมาหาให้พบประจักษ์ทุกคร
จงกลับหลังยังนครชยาวอนิจ
คงได้คู่สร้อยหมอกษัตริย์
นเป็นหญิงงามเหมือนกาดี
หรือรักเราเจ้าไม่กลับจะรับเอง
จึงอนทาดาดเป็นทรง

๑ พยัญจำเรื่องเงือกจากพระมกุฎ
จึงว่าให้คนทหนึ่งมาทึงดำ

เพราะเหตุนี้ศรีสุดะจึงขจัดของ เป็นกรรมของลูกจึงชำระดำระคาย
 แม่นึงเขาดำเจ้ง ให้แพรงพราย มันหายบคายกลัวว่าจะฆ่าตี
 นพวามวยไม่แดง ให้เจ้งร้อง มาขอเคียงชิดข้างนางหัน
 ด้วยดำรนาแก่นแค้นหวี เหตุทั้งนี้เพราะถูกตอของถูกมนต์
 พดอยพระน้องของขจัดของพดักพราง จะดำปากทางพระเดระเหระหน
 รอกรวบบังคมดำผ่ายคด ไปตามจนจะได้พบประคับกัน

แต่จะฆ่าดำตีเข้าศีรษะ มาให้พระน้องหญิงเห็นจริงมัน
 ขงนูนแก่นแค้นเจ็บตายทางอาชกรรม ละอายชนชอนชอนดัดไป ฯ

๑ พระบิดารวมครุฑเทพฤทธด้วย เห็นอนันตวงแนชาแก่ไร
 ค่อยหันกายฝ่ายพระธิดาโยกย จึงบอกโศกครวญสุดดำคร
 ขมาโกรธาฝังทศพลด้วย เหวหรือตักกรวามัดจน
 นิ่งส่างเจ้าเงาะโศกด้วยโศกกรรม นอนนอนจนกลาขอตาจน
 ขยาเพื่อก็คิดคิดตามคชชานาว่า ไ้เริ่ของวามันหมายจงผายผ่น
 ขนฝรังดังกาขยาฆ่าฟัน เด็ดด้วยธรรมเทศน์พิณตโปราณ ฯ

๒ ดุจด่ากรวียนอกวิคกนิก ด้วยนึ่งกรว้างเขตนเวศน์ถ่าน
 คึงทุดความตามใจชาดัยตาญ ลูกส่งดำรแค้นดุจดวยนูน้อง
 แม่พบปะระโต ให้ความดัดย ศัสดังด่าจะดำงาทหมางหมอง
 ประการหม่งถมอยู่เป็นคู่กรของ เปนพณชงอยู่ด้วยถมจวนวินชวย
 ได้พบเห็นเห็นเจ้าเศบเผ้าเห่น ลูกดุดแค้นชาดัยจักใจหาย
 ชนให้อยู่แล้วดูระจะทลาย พดางพุ่มพวยชดนาว่าพาที
 โชน้องเขี่ยเคยเห็นทุกเป็นเจ้า จะเดี่ยวเปอว่าวิญญามารศรี

เห็นท่าทางนางจะดวงแก่ดังทรวงเหมียว

ไมรู้เกยวกไม้คดขอกหรือโงม

ช้างโจ่งส่งสารว่าภาณุไฉ

จำจะไปด้นตึกขามเป็นอาจารย์

จึงดงถ้ำกำปั่นดินอมุขร

เห็นอยู่ดัดท้ายเกศรามาตั้งดาร์

เข้าห้องแนบแอบโอรสแล้วพจมาน พอรำคาญชัชรวางเป็นอย่างไร

หรือทุกข์โศกโรคร้อนมานอนนิ่ง บอกจริงจริงเกิดระแหม่จะแก้ไข

ความรักเจ้าเท่าชีวิตเป็นจิตใจ เห็นหมั้นใหม่แม่ใหม่ด้นบาย

ไม่อยู่หึงหยงดังถ้ำหรือราวฉาน จึงแจ้งการเกิดจะให้หมั้นใจหมาย

ดินดมุทรทรดคำมอดจกอบชวย แดกมกายแคว่กลับนกกเจ็บใจ

จะมีทุกมุดความแต่ความชือ กัดคหมันเคียดพิศมัย

แต่บมเยอนเชอนของกระดงกระเด ชยรักใครได้แยบยดของชนน

จึงทุดท้องนงรักตมกหมวง ฉาดามจวงแฉวกเห็นจะเป็นม

อชันวอนเขาเท่าไรไม่เชิด เพศหญิงนราตมอดชามพิ

แดกถางจวนหนจะไปปาดขบ่าง ก็หมั้นหมามงหมองบคหองหับ

แสดดงเรื่ออยู่แต่ดองไม่หองดบ ถอยมดพันมาจะชอเชิดคชเอง

ถาฐนทาจำคายไปกายหน้า ก็จระว่าถูกรักหักขมเหง

จึงหนนชนชอนคยด้วยคดวเกรง เห็นดัดเพดงที่ระปดอบให้ชอบท ๆ

๑ นางพิกัดำร่าหนกถนพระอรอด ท้าเมื่อนบ้วนโชนรูโดยเชื่อยพระศรี

จะแนะให้ไม่ถนคเป็นดกร

แสดงพาทชกทำเนียบมาเปรียบปราช

อันวดยใจจริงหญิงมุษย

รักบุษจตุรรักดมคกรหมาย

ซึ่งมารยวพาทเพวระมววย

เขาไมคายจริงคดกบชกให้รู้

๒ ๑ ๒ ๒ ๑
 คอยรับรางวัลต่างแดนอันดีเลิศ

เปรียบเทียบอันตรายจากคดีเคยคดีดวเกดขตหม

คอเมียวไรได้เบ่งเหมือนเขม้น

ຈົ່ງກວດບັນທຶກສາຍຄວາມສົດ

อรุณชาติเจ้าพระยาบวรสถานพิมุข

กรม
กองสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม

ภาพห้องพระเมรุมาศคชชากร

๒๕ ๒ ๒๕
เราถึงตัวแล้วไม่ตายสบายใจ

๒ ๒ ๒ ๑ ๒ ๒ ๓

การแบ่งของของพจนมิตยของศตวรรษที่

แม่มจากไปช่วยรบทัพปราบไหม

แต่ผู้ตรวจคนเข้าเมืองจะคอย

นางกตัญญูไปอุทิศศพตาพระดาม

เทพยดาวิเศษโดยยังไม้กลบ

นางพิกุลพรรณของทองสองศรี

התאחדות המורים והמורות

กรมการต่างประเทศ

พระรัตนตรัยค้อยอวยชัยฯ ใต้

จากบทกวีราชนิพนธ์ของ โทษะงะโงะ

๖๓๕
รวมกตงคงทศตามคาใบ

ท่านแม่ได้บอกกับผมของทางช่องวรา

๒๕๕๖
แต่เคยร่วมงานไปครั้งเดียว

М. И. КУЗНЕЦОВ

พลาญดง

กรมการช่างมหานาประโคม ๖

[illegible]

๒๓. หมายเหตุเพิ่มเติมข้อ ๑๓

พระยาโกษาธิบดี

ตลอดทั้งวันทั้งคืนในฝ่ายต้นสมุทร

00007000000000000000000000000000

๒๒ ๐๐ ๐๐ ๐๐ ๐๐ ๐๐

ปฐพีเพียรจะคว่ำจะท้าวถาย

๕ ๔๐ ๕

พลเอกดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ

ให้ยกขึ้นไปตกที่สี่หมื่นคนคุดหนาน

พระมหาเถรานุเถระ

ไผ่ผ่องมาบมาจากนครฯ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ต่างก็อดอดกลายไปฝ่ายขวา

พระพรหมคุณวชิรญาณมุนีเจ้าคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศราชวรวิหาร

จะคอยน้องต้องรออยู่ไว้
 นึกเคยคอยตามความรับสั่ง
 จะเคียงรักชัษษาเฝ้าระของ

๑ นางนงนพทพพระพักตร์ปาก
 หรือใครด่อนวอนว่าดำรง
 ซึ่งโปรดให้ไซ้ระดัง ให้สังวาล์

กิจซึ่งตามความรับสั่งมาดังนี้
 ถิ่นคตชดเชยเห็นรับสั่ง
 อยาเดยมดอกลอยเคยไรเฝ้าระของ

๑ ถิ่นสมุทรรุทกถรรพาราชเทย
 จะเรชมดมดอกลอยรับสั่ง
 จะใครให้ประจักษ์ชัษษาเฝ้าระ
 มรับสั่งทงชนกรณ

ให้บุบถอยอดหญิงครึ่งนบ
 พดางอิงแอบแนบสนิททำรักเรอ
 จงโชนอ่อนผ่อนตามความรับสั่ง
 เชยพระพนชมเหงไม่เกรงใจ
 หมายว่าทพห่มหมอนหงฟ
 จะดูตายวายชนม์ให้กนดอ
 ถิ่นสมุทรรุทกถรรพาราชเทย
 ไว้คอยตายภายหลังจรงวร

เมื่อได้แต่งงานประทานน้อง
 เหมือนซึ่งซึ่งจรงไม่ชมประดมดอ
 จงจำคองตามรับสั่งไม่พังกน ๑
 คตหมากกว่าแต่ก่อนหมอนน
 อกัศจรรย์จำจะดวงศุทวงที่

ให้รับราชกิจการผ่านกรุงศรี
 หมายพระทังจะไม่ทำไมนอ
 หมาย ในพงแล้วก็จะทงดอ
 ญนเม้นนอไม่ไซอย่างนารยุพา ๑

๑ ถิ่นสมุทรรุทกถรรพาราชเทย
 อยาชนนารกถรรพาราชเทย
 ทงพระนุชชดเชยเห็นรับสั่ง
 พระนบถอยอดหญิงครึ่งนบ

ให้บุบถอยอดหญิงครึ่งนบ
 แมไม่เชยทอดถามเกิดทรวนชัย
 พดางดูบดองนงนพทพพระพักตร์ปาก
 มาดูบดอเดยมทำให้ชามอ
 ไม่ปรานนอแก้วแนแฉงหรือ
 ทำเชอมมอหอยบมคจะถรรพ
 แต่ดูกนบมคเดยจะเรอศอ
 เดยวนชอความผดยงคตพ

[illegible]

เมตตะมุนอันใจกระโรย
ทางขึ้นเรยรีดเดียดเบียดกระแจะ
นาตักสุดพูดหยอกว่าคอกไม้
ไม่ร้อนใจเหมือนหนึ่งเนื้อเจ๊กกระแจะ
พระเนบแน่นเคด้นไค้เฝ้าไค้เคะ ประเดาะประแะโถมเจ้าคั่งเคดักัน ฯ

๑ อันหว่างทางถ้ำถ้ำวระยาเวือง

ไปถึงเมืองเดียดเกิดท่านช่านขยัน

อันองค์พระธมมณศรัทธาวรณ เกณชก่าบ่นไปทุกทิศเทียบวัดตาม ฯ

ตอนที่ ๔๔

นางเลวคนฉ้อแปลงเป็นฤๅษี

๑ ฝ่ายนางเลวได้ข่าวคนฉ้อแปลง เป็นยศศกหญิงเจ้านักไม้นักราม
นางแปลงองค์ทรงดำอาวเหมือนอย่างพราหมณ์

กับคนตามพันร้อยแต่บัดดลไป

ถึงนาเขียวเขียว โคกไร่ยศศกม เดี่ยวครมกรน โคเท่าภูเขาใหญ่

ทุกเข้าเย็นเห็นแต่เมฆวิเวก ใส นางอยู่ในถ้ำกายกายเกศรา

เผยพระแสงแดงเหลือง ให้ป้อมยศศก ทั่วทั่วก็ดองพระเอกกับเงา

หอนร่างกตรกตรยงนอชยา พระบิดามรรคระชนทรวง

ต้องเสียงาฬการวิภาหะราชน ทั่วคณารมไปท ในวังหลวง

อีกไพร่ฟ้าชาแผนดินอันทวงบวง กระจ่างดวงเมฆบะเยบเยบเย็น

โธษามนมนแต่ระแดงบ มีโลกดิมพาพบประดับเห็น

วิบากกรรมจำพราดกระดากกระเด็น กระจ่างเป็นตาบดุดุดชอม

นางได้กาชาตรูปทวेष ได้เดือนเค็ชได้กฐนบุณรูปชอม

พวงพดียงเคี้ยงบดดงกยพวงพวง บดยาหอมให้เสวยเรยโธม

แต่จรวนคัมพาทยระนาดของ บ้างบริบชวรยรินให้ชนโธม

จนเข้าเขตพาราว่าทโธม ทางชนโธมวิสัยเมธงใหญ่พราหมณ์

เห็นเกาะเพลิงเวียงแรงแดงสว่าง ดูกยูกดางเกาะเองน่าเกรงขาม

คันทิงขร่อมโธมพดงโธมพดาม ยาวลัดถ้ามดบด้นด้นเป็นไฟ

ຈັງຄຸນແຜນທັມທົນສົບ ຈັງຄຸນສົມທົນທົນທົນ

มีเรื่องราวกล่าวแดงให้แจ้งใจ ว่าเกาะใหญ่พระยานาคมีมากมาย
 ขนพันพันฤทธิเร้งคังเพื่องพอง เป็นควนฟุ้งพาดินตื้นตงหาดาย
 ถูกเทวดาจารย์พัดตึงหัดตวยตาย พระนารายณ์รเื่องเปิดของชาตรี
 มาขับปัดของของชะวากทนาคนุต ถอนพันภุรงกรัย ให้หายสูญ
 เหลือเปลวปลั่งตรงปัดของเหมือนกองกุนท์

เป็นไฟพุ่งตักเท่าชาตรีน ๑

๑ นางอานันท์ โลกโลกเขมร พระราชธิดาแควกระแแต่ดินธุ
 ว่าไต่มาแต่ดงวรรณพระอินทร์ ๒ ดินกนเกบาบอบกัต
 ศาจรไต่ไปกานเนตเกิดดงวรรณ ถิ่นนั้นมมาแต่หน้าพาราณสี
 พวงถ้อยไสย ในจังหวัดปสุพ เขาซากนันทมาทางทงหญิงชาย
 ศวยเซอพงพองดงตามถอยไสย ๓ หวังเกิดดงวรรณเหมือนมณฑมาย
 นางอานันท์เรื่องว่าเมืองววย ๔ พระชายาเมธธารณาน
 ๕ ข่งแปดของศกทรงพองหญิงชงดา ๖ มีนรฤาณเกษมเจตมศรี
 ๗ ดมาทณถ้อยศักดิ์ครของอินทริย ๘ เป็นธิดาทรงพรตคงดงาม
 ๙ เเปลี่ยนรือพระอินทนิมดังดา ๑๐ นำพวกข้าโดยเด็ดจะไม่เร็ดราม
 ๑๑ ทงหญิงชายแปดกายเป็นข้าพราหมณ์ ๑๒ ค่างเปลี่ยนนามบวรทงทุกควม
 ๑๓ ให้บอกกล่าววว่าเราชาวอนดพิศ ๑๔ เทอวไปรตงศวดตามจาริกกฤฏฐ
 ๑๕ แดงนางนกรกศราถงชาน ๑๖ แม่พระพรศวดามจะตามทัน
 ๑๗ ข่งทำตามความริฐของศรุตมา ๑๘ เรี่ยนด้าเภาอักษราเป็นอาถรรพ์
 ๑๙ บริกรรมชาเสกปลุกเจรมันต์ ๒๐ เชาเรื่อนมดอยดงโนคงดา
 ๒๑ ใครตามเห็นเป็นด้าเภาที่เราข ๒๒ ให้พระพดเจยวเทยวหงหา

แต่งตั้งให้นายท่ายบาชเกศรา

เห็นปากน้ำทำบ่อมกรอมฤเจ้า

แต่พอตกดึกก็งานตำราญใจ

องค์การยูนิเซฟ

ผู้แทนของชาวเขาเผ่ามลายู

แต่โปรดนายฉวยทพารชาฎีกาแห่ง

ด้วยอำนาจปรามตามแผนกให้เปิดถนน ดึงหมอกถนนเป็นของคนที่พลเรือน

[illegible]

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

บวชด้วยใจที่...ให้ด้วยใจที่...

ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน

புதுச்சேரி

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

๑. ๒๓๓ - ๒๓๔

แต่ก่อนการตั้งโรงเรียนนี้ มีนักเรียนได้เรียนในโรงเรียนหลวง ๕

เขาขาววาท โธมแดงคุดคุดไทร

จำเพาะเข้าออกเกินเป็นปกติ

เจ้าจตุรโกตเมืองด่านฐานบุรี

๕. ทวชายหญิงโปกณม้งหม้อ

พวกเห็นทกตำแห่งต่งทงนม

ไฮโดรเจนไดออกไซด์

ก ข ค ด ธ

กน / กนกอนนเป็นตองคนพดเรณ

โรงเรียนเทศบาลวัดใหม่

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดบุรีรัมย์

150671 150672

โรงเรียนมัธยมพุทธาภิรมย์

1. หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. การศึกษาเกี่ยวกับ...

กรมการศึกษานอกโรงเรียน

៣. ដោយច្បាប់បញ្ជាចេញចក្រវិញ្ញាបនបត្រ

பெரியபுத்தூர்

ศูนย์บริการข้อมูลทางโทรคมนาคม

[illegible]

11

ชั้นเรียนของ โรงเรียนวัดบ้านหมาก

๒๕๖๑

กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

11月20日、21日、22日の3日間、東京・有明コロシアムで開かれた。

1875

ทรงตั้งขรรคมฤดาเวศากาด มาโปรดปรานต้องแจ้งให้แรงแม้
 ครั้นพระกตบถบดบ้ายทองชายหญิง พระคณยังได้พำนักเป็นสักขีศรี
 หันมูรใครเพศวีเศษดี เรือนบาด โลกถิ่นทางคินฟ้า
 ใครเจ็บป่วยช่วยระงับให้ดับโรค ถึงเคราะห์โสภณดังไรก็ไปหา
 ทำนตแนแนเหมือนเรนเห็นแก่ตา ให้รู้ว่าเป็นค้ายรายหรือดี
 ทงถูกขพาพาฝนบนสวรรค์ มธุรยจนทรแคงชันภณวัด
 เป็นทหังจวงครุความรุด ฤทธานุเรณวชาญประการใด
 ชิงเทียมมาว่าประโยชน์จะไม่ลดคือ ให้ถ่วงเก้านาวรคณหรือใน
 หรือจะรบคบโคกคณโรคคย ซึ่งพระโพธิ์ประโยชน์เพื่อยโปรดปราน ฯ

๑ ฝ่ายฤาษีเพียงออกเกลยถาม ซึ่งคณควมรุดวราเหมือนว่าขาม
 ไม่ควรหองธรรเธณู ให้เกินการ เป็นทรวาว่าวาทะยหากัน
 ชนเรากอฤาษีพนดัด เป็นภมิลทวอชาวกินาคัด
 ชนแก้วแหวนแฉ่นทวพนิษเหมือนคน มีแดงฉนเดี่ยเปล่าไม่เข้าการ
 ชนภักดผลณดาณังดังดี จะชวยตั้งเป็นด้นมคัพพิถถาน
 ใครถอธรรมจ้คืออภินุญาณ ถึงนพพานพุนดัดคยอศุตรา
 แม้จะ ใครได้ดังรับโอวาท ทำกรรมมาฉนพุทธเททศนา
 จะให้คัถภินุญในโตกา ทศคดสารพัดได้ดังใจปอง ฯ

๒ ฝ่ายถ้ามว่าถักกระนทรนยง ใครฟังดังซึ่งว่าดีไม่ผิดของ
 แดงดตบมาหน้าค้ายบอคนายอดของ ทงพวกทอชพุทธาปรักษากัน
 ชนฤาษีค้อย่างไรเราไมรู จะดยงคู้ให้เห็นจริงทุกดังธรรพ
 จึงจักแคงแต่งธรรมมาฉนอฉนผู้ธรรม แล้วยชวณกันหรมมาหน้าประค

ทั้งเทียบรูปประพาศดารพิศ

ที่พอกพองของไครบอดใหญ่

คือฤกษ์ทวารใหญ่ไครบ

บรรดาเหล่าราชบ้านเมืองดานัน

บางแบกกระบุงลงใต้ใบได้คือ

แต่ด้วยตามตรงดงเกศราว่าอาจารย์

มาคงจัดแจงไว้ทั้งโลกหมู่

ไปฟังมุขเกศทวนเทศน์ธรรม

ศกวาพรพยต์แยงทุกดังดรรพ์

ต่างอ้างคณว่าเป็นของทศกัณฐ์

มาพร้อมอินช้ายชวาแน่นหน้างาน

นิมนต์ทานเทศน์ธรรมเหมือนผดฺยญา ฯ

๑ ฝ่ายหงถกษณชกษณญายอน บัดเวรธรรมคำดีกษา

กิตประโยชนไปรดกัมพตรังคนตา

ชฎากลับจับเวียนกระเรียนพระศก

ทวฤกษ์พิเฒียงเคียงประเนต

แนรพของดงกรไทยทศเศโย

ถึงหน้าบิณฑปพร้อมกันทศดงก

ทวกราณาเหล่าฤกษ์พระพิรุณ

พระอศนัมพตบึงพศตรา

จึงครองผดฺยภูคาศรคประภค

พศรณกับของหน้าอย่างดาบด

ขึ้นเทินทางหลวงพระกลดไปคบง

ต่างถือไม้เท้ายามเดินตามหลัง

นางชณนเห็นอชรรีมาด้นอาถรรพ์

อชรรีเอยเรียงรายทงช้ายชวา

ตำรณทรรกษาพรคดาบดนี้ ฯ

๑ ฝ่ายพวกฟังทั้งด้นทมิฬหมด

ต่างตรองมชงเขม้นไม่เห็นม

คือฤกษ์ที่เขาว่ามาจะให้

ต่างเข้าไปใกล้ธรรมมาด้นคาสตา

คัสยฤกษ์พิเฒียงเคียงธรรมมาด้น

จึงบอกความตามภาษาญายุโค

แต่ด้วยเคพระชกษณมพศตรา

ไม่ประณตกับถ้อยพระฤกษ์

บ้างพาทีไคถามคามดงกา

อชรรีโชนไม่เห็นเขม้นพา

จะดูหน้าว่าฤกษ์มด้นใด

ต่างคิดว่าคำห้ามปรามไม่ไหว

จะไครใดคือด้นก้งดง

บอกกำหนดคดคดหัวอาถรรพ์

ผู้ใดฟังทางหนตเมื่อปิดตปอง

ไม่มีโรคใดทุกขอันดังดับ

สุดดำหัดวางทางกุศลผดทาน

พอจบคำดำเร้าเป็นเดรัจฉาน

วาสนาอุปัทพหตทางน

เมื่อเทศน์ไปไม่เห็นเหมือนเช่นเทศน์

เที่ยวดวงล่อล่อได้กินดินบารา

บ้างว่าผู้จำตงจะแปดองเพ

เข้าเหยียบยานบ้านไหนจัญไรจง

ไม่พ้นถึงญาติพวกรูปา

เราขับไล่ไปเสียอย่าให้ร้าวร

๑ ฝ่ายดาบดัดคดด้วยคิปปา

ชาวค่านเตรียมเดือนพราศะกรา

พวกลักษยหาตาบดเหลดชยภัก

แก้งแย่งย้ายรายเที่ยวดลเดี่ยวไป

๒ ฝ่ายนายค่านพาดจะคุมโน

ให้บ่าวไพร่ไล่ตักตักตังแก

พวกกมพิณนายท่งรายหญิง

ฝ่ายญาติที่ไม่เคร่งเคร่งสุดใจ

พวกลโยธาด่านุคิษย์ไม่คิดบา

ทมิฬทายวายวางดงกลางแปด

บุญจะดังไปดังรรคชนวน

เดวยทิพย์โอชาพระยาหาร

ถึงนิพพานผาสุกไปทุกฉ

พวกรทมิฬหัวเราะเยาะเย้ยหย

ดวงให้กั้นเขากระบุงจูงขาม

ถือฉัตรเทศญาติหนุ่ม

หรือหมานมาเมืองพระค

ได้ดังดังกรูปร่างเหมือนข

อุคคิพวงดัดบัวนวดธ

ไม่พามาธกนทกถน

๑ เออกระมาดให้ดูเขยบ

๑ ฝ่ายชานทิยาภักทาเม

๑ ฝ่ายชานทิยาภักทาเม

๑ ฝ่ายชานทิยาภักทาเม

๑ ฝ่ายชานทิยาภักทาเม

๑ ฝ่ายชานทิยาภักทาเม

๑ ฝ่ายชานทิยาภักทาเม

๑ ฝ่ายชานทิยาภักทาเม

๑ ฝ่ายชานทิยาภักทาเม

๑ ฝ่ายชานทิยาภักทาเม

๑ ฝ่ายชานทิยาภักทาเม

๑ ฝ่ายชานทิยาภักทาเม

ขุนด่านไล่ไพร่พลที่บนบ้นม ดงพรักพร้อมนายไพร่โตฤกษ์
ฝ่ายโถมยงนงอักษณพระอภัย เห็นเตี้ยทอถอยมาริมธารด ๑

๑ ฝ่ายนายไพร่ในด่านเขาเห็นชาวด่าน

ไล่รอนรอนรบกันด้นด้น

น้อยศักดิ์ตราดำหิรบทั้งทุกคน ฝั่งบนบนบถมารวยราช
ต่างแกลงกอดอกหักดาบกำซาบศร เข้าราญรอนรับมือทงฤกษ์
ฝ่ายทหารด่านด้นทงกุดัด ประเศแห่งทันกระชนชิต
บ้างทงซัดศักดิ์ตราพวกถาวรเวก ด้นมทงเฮดหลบเตียงพลาคเพดยงนิค
กลับไล่เหอชาวด่านเขาญรวิค คอยไม้คดแตกพอดกระจักกระจาย
พวกซพรหมณคามชาไชชาหญ ไร่นาถนไถถนฮารมณหมาย
ไถถนพันทมิพองดินตาย แดคความยงกาทะพประจัญรบ
รวมแห่งพันมโนไมไกรงไชหญ เขาสร้งปากประดุดดบ
จับนายโตไพร่หมอบลงนอนบน ไม่สู้รบรบมลชิตเตศว
พวกฤกษ์พรหมณทุกคามช ใจรบด้นรตจะตตทอ

แม้ไม่สู้ ไม่เข้าตอถอยยากถ แดงห้ามทงนายด่านชนค้ำดถาง ๑

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยกับพลแดง เขาอยู่เพิงตง โกงท โรงจวาง

พวกเหอชคายนายมุดทมิชุนนาง บ้างหลบบ้างเข้าหาเป็นชาไท

พอชอนเข็นเห็นแต่คนแก่เฒ่า ถัดไม้เท้าจคชองเค้นวังให้

พวกซพรหมณถามว่าท่านมาไช ต่างกราบไหว้วาจะมาหาเจ้านาย

จะห้ามปรามตามอย่างแต่ปางก่อน ราษฎรจะได้ฟังเหมือนหนึ่งหมาย

แม้ไม่โปรดโทษปากณิตมากมาย ถ้อยคมตายแต่จะห้ามคุดตามบุญ ๑

๑ ฝ่ายองค์พระยาศรีสุทโธ
เห็นคนแก่เข้ามาก็ก้าว
เชิญผู้เฒ่าเข้าคนชนในศาล
แล้วตรัสห้ามปรามว่าอย่าคำนับ
ถนัดถใจทวงเหนี่ยวไม่เฉื่อยฉุน
จะเอาบุญบารมีไปคั่นรับ
นั่งตำราญรียงกันแบบอนัตต
จะพูดกับคฤหาสน์ประการใด ฯ

๒ ฝ่ายผู้เฒ่าเหล่านี้นับได้อันตรธี่ โสณนถ์เกวาคะมีไหม
แต่รูปร่างอย่างหญิงนกกิ่งใจ พกบุญใหญ่ยังรักพระยาศรี
ต่างพูดว่าข้าพเจ้าคนเฒ่าแก่ ยังไม่เคยตายกลายไปไหน
เห็นทหารทวนมาไล่ฆ่าดี ข้างขว้างใหญ่หยกหยดคาย
จึงพูดห้ามปรามห้ามคนชนบะ ขอรบเรียนรบเมืองได้เหมือนใจหมาย
แม้ครองแคว้นแต่คนตาบอดคนตาบอด คนชราคนชราจะมาเป็นข้าไท
ถ้าจะเอาข้าวของสิ่งของของของ ถ้าจะมาเหมือนคนตาบอดคนตาบอด
จะฆ่าตัวคนให้บรรลุนิพพาน คนไหนไม่เป็นคนบวชไม่ทรงจำ ไม่ตรัสปราม
ซึ่งปรารภรณามาห้ามปรามกัน เพราะปรารภรณามาห้ามปราม
แม้จะเอาข้าวของสิ่งของของของ ขอรบเรียนรณามาจะไปข้าของพารา ฯ

๓ พระยาศรีสุทโธใจปรายยั้งยั้ง ยืนเงินทองถ้อยชาติไม่ปรารภรณา
เมื่อคนทมิฬมารด้นไปรณนา จึงรณนาเทศน์ธรรมให้มันฟัง
ไม่นับถือฤกษ์แถมมีหน้า ขยับใจข้าพเจ้าคนโง่ทำโง่ทั้ง
ให้รู้ครวญน้อยหรือทำแต่ดีพวง ลูกศิษย์ทั้งปวงเห็นจึงแทนทก
ให้เห็นมอญฤกษ์ทมิฬ พดกมิมิพมาศหมาขอกับตายหมด
อันถิ่นฐานบ้านเมืองและเครื่องยศ เราสร้างพรตมิได้ปองเอาของใคร
ท่านมาห้ามปรามกันคนก จงประจักษ์จริงแจ้งแฉ่งใจ

ช่วยบอกเล่าให้ชาวภูไท

จงกลับมาหาถิ่นตามถิ่นฐาน

เราจะมีรอรอยพ้องน่าย

ประการหนึ่งซึ่งเราถือเป็นญาติ

มาก็คือพระผู้ศักดิ์ไม่มีภัย

ใครรักมีผิดเหมือนญาติ

นางแกล้งตั้งทวงกระให้ใจมิพ

๑ ฝ่ายผู้เฒ่าแก่คนทอถวาท

แต่จดนามาจากถวาทจริงนุร

๑ พยเจดาราครยงมีเทก

มาคำตกลางทางวาทพยาน

พอกญาติมีฤทธิ์ทุกเอน

เราพันธองธองบกรณดังช่วย

๑ พระอภัยมณีจกคดดังถวาท

ดูพื้นธองผองพักตรวักขณา

จึงเรียกหาญาติเกิดรักใช้ถาม

บุตรหญิงชายนายคำนชาญถกรว

ให้หนักเห็นเช่นกับธองศรของหงตักษณ

ไม่ผิดไม่ผิดพันท้านศรย

ให้ถวาทวโรนาทักาย

ให้เห็ดหายเมื่อยจำระดาไป

ใครเห็นดีโดยจริงจงทงโดย

ชาวภูไทต้องตนเป็นมดถิ่น

มากท่นเราจะได้ช่วยให้คิด

นิยมนิยมนมธมมัครมารักดี ๆ

ตางกมกรานนมธมมัครมารักดี ๆ

โทกตคณธมมัครมารักดี ๆ

ดกตคณธมมัครมารักดี ๆ

ใครถวาทพันธองทวโรนาทักาย

คชระใดให้กระตูละราศุนยหาย

กระตูละราศุนยหาย

คชระใดให้กระตูละราศุนยหาย

เห็นแปดกตาคว่ากมพธองหงน

ได้ชอความคามจริงทุกดังถวาท

พธองหงนได้ชอความคามจริงทุกดังถวาท

พธองหงนได้ชอความคามจริงทุกดังถวาท

เคยเคยพกกรกับพระนงทองดังถวาท

จึงพาทำเช่นจ่านายเสียดาย

เราจะช่วยชุบชีวิตเหมือนนคคตพมาย

คคตพใครได้เป็นลูกมดไมคร

มาตามคัพพพพพพพพพพพพ

ให้หอกคนจรดไม้จอกว้าง

จะถอยมายทบทหรือขยาดอคง ฯ

๑๑ ต้องเต็ดว่าถ้ามเป็นให้เห็นแน่

ถึงเด็ดเนื้อเมฆจะเขาราชเจ้าจง

ท่านใดใครจะเปรียบประเทียบถึง

จะพบถ้อยญาษผัวเสษ

จะเถียงแทนคุณกรุณา

ถ้าชู้บรณคนชวดให้บตา

จะพึงเห็นถ้อยพุทธไม้มดำ

จะเป็นราชพระญาษทองทอง ฯ

๑๒ พระอคนใดจะได้ออก

เปรียบเหมือนผลพ้อไฉนให้หมอง

เป็นแสบขยอกกักนางตริกตรอง

นายดาตย์ซึ่งศรีขับส่งไป

จะเด็กทำน้ามนต์ในคนเห็น

ถ้าชู้บรณคนชวดไม่ดังชัย

จะต่อชาปรากฏยศไกร

จะตั้งให้ดำนกษัตริย์

ชุมนุมพมงบังคพระกอบเขต

ให้ดำนกษัตริย์ทั้งด้อมศรี

แถวไฉนมองนงอกษัตริย์พระอคน

เด็กว่าพรหมพราหมณ์เข้า

ญาษหมอรรชเผ่าเผ่าเขานอก

ที่เจบปฐมาศมณบิณฑก

พินเด็นรอรพธมนนฤทัย

นายดาตย์ซึ่งศรีขับส่งไป

เห็นอุกยามาหังอยู่ทั้งด้อม

ในพวกกษัตริย์ให้หนักแถม

เรือกนาโถงใต้ตามตู่ตามแดง

ครนรแจ้งใจจกให้ถดถุน

หมอบค่านับถ้อยพระญาษ

น้ำใจจกจะเจียดไม่ฉวยถุน

ชู้บให้มรรชาเพราะการณ

ขอพระคุณควรเชื่อเห็นเหลือค

จะพึงชาติคำธนาธางวาท

ขอตาช้อยค่องพระชนศรี

อนพนของต้องราชบรรณ

แม่ไม้มยุปถนภเป็นกาพร้า

ถวายเป็นในพระองค์จางวาท

ให้รู้ดวงดกกราชพระคำธนา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ทงรานมโคตรคธยา

พระดีทราตั้งต้นจระม่อนตาม ฯ

๑ พระยัคฆ์ปรีชาว่าสาธุ
จึงปราถนาลิพรตั้งต้นความ

เห็นจะถูกระบายพิทหายาหมาม
แล้วได้ถามถึงประเทศรชบเขตกั้น ฯ

๑ นายค้วนเฒ่าเจ้าวราหุโถมราช กษัตริย์ชาติเขมรยักษมกกระเด็น

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เลียงนกโคโจกณต้นทงน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ตำรพณัดควมบกกน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ชนกุงปลาธำครเรียกชนอนนา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ไมกรายกถาเกยัคคิพินิจถัด

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ทงคิควอนหมนเห็นในแค้นคิน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กในกณคินเคไ้เบ็ดไถกน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เขาชนไว้ได้ประทับตำหรับตง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
หมอกเลื้อยแดงดอมคณรณวิหค

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แต่องค์ท้าวเจ้าเมธมกรชัยยก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
หมอนรณกถาตงคิออกถงคณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
บินไปไต่โคตเบรร้อยเต็มเคย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
บรายนประเทศรชบเขตกอนเร็ดรณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ชนบทจชเขตประเทศพราหมณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
นคณคณรายรอบคณชบคณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ชาชยคณชณคณทงคณคณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คณคณคณคณคณคณคณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ชนเป็หมเมธมกรชัยยก

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ยชยชยชยชยชยชย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เจ้าบรณบคณคณคณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
รพระเวททททททททท

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
บิดาใช้ให้ไปยชมอชยชยชย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กิงเมธมกรชัยยกคณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เจ้าชยชยชยชยชยชย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คณคณคณคณคณคณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ซึ่งชยชยชยชยชยชย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ไปพาราโรมวิชัยทงคณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กระบอกล่าวราหุเรียดไปเมธมกร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คณคณคณคณคณคณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กระบอกล่าวราหุเรียดไปเมธมกร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คณคณคณคณคณคณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กระบอกล่าวราหุเรียดไปเมธมกร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คณคณคณคณคณคณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กระบอกล่าวราหุเรียดไปเมธมกร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คณคณคณคณคณคณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กระบอกล่าวราหุเรียดไปเมธมกร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คณคณคณคณคณคณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กระบอกล่าวราหุเรียดไปเมธมกร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คณคณคณคณคณคณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กระบอกล่าวราหุเรียดไปเมธมกร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คณคณคณคณคณคณ

ได้เบ่งทางธวัชว่า จะตามนาย
ก็ถนัดหนาพาบุตรไปหยุดยั้ง
เมื่อกดถึงจึงด่าว่า
พลางก็ปรายปรายด้วยเนนในครัว
แล้วครีดยังพินิจของทองต้องครี
ลงไปก็เกศราพศรากัน ฯ

๑ นายคานฉะวามนคยอนคัต ให้ดำราบรบครองครองของ
จะดำรงค์เถิดตามพัตถนนา มาพัตถนนาเทศาตามบาด
แล้วจัดแจงแต่งกำลังเพดานดา บุกต่อตาของพระฤๅษี
สุดโคมเวียนเทียนประทับให้บุตร ๑๐๐ ไปกับอนนตมณเฑียร
ครองเจ้าบ่าวครองท่าของน้อง มาพร้อมเพรียงเข้าบ้านสวนพญานก
ชมฤๅษีคจรงทองทราย ดยคนตายรับเห็นเกล้า
ต่างถือธรรมจาศักดิ์ทรงคนบวช ยศของหัวค้ำกราชค้ำนา
บุตรหญิงรายนายคานฉะวามนคยอนคัต ยศศักดิ์หาชนกับพระชนก ฯ

๑ ฝ่ายทหารด่านนอกเมืองเวียงจันทน์ ทูลทูลหม่อมเจ้าชายพลัดพรายหนี
เที่ยวขอขมาเจ้าแม่ธรณีโรคร ว่าใครค้ายได้หายใหญ่คาย
ต่างบอกกล่าวเรื่องไปเมื่อทอด

กำหนดโปรแกรมที่ตรวจทุกหมวดหมาย

จุยกไปหลายทีจับใจร้าย
 ผิดคำเหนียกเรียกธิดาเฒ่าบ้าน
 แลขอความก่อกบฏพองหยาบตรง
 ถึงพาราวันให้โสมนัสกรรมา
 พวกขุนนางต่างชกประจักษ์ใจ
 พอลูกนางขึ้นคานหนึ่งแตร
 ขอบบิกด้านว่าฤๅษีดีพันกษา
 รับสั่งมาไร้อดหนึ่งดื้อไป
 ทนเด้นตามคานหนึ่งแตร
 พาเข้าไปเตรียมเผ่าเจ้าบุรี

๑ ฝ่ายของศกาวเจ้ามาหุ โสมราช กษัตริย์ราชเชชฌกษณกษณ

บอกพระนันทธรรมดกพันแสน ทั้งประเทศนับถือเรียกขาน
ทรงเวทมนต์คนตายวายชีวิ ช่วยชุบชีวิตใครก็ไม่รอดวาย
จะไปโรมวิชัย ให้หม่อมฉัน ขอบึกคำเดินไปตั้งใจหมาย
แม่ฤๅษณ์พรตประทุมรูปร่าง ขอดวงชีวิตค่าจำรัส ๑

๑ พระทราบเรื่องเคืองชดชรีประภาษ

มีเด้ามารณห์หนึ่งร้อยฤๅษณ์
ชดชรีเกิดตั้งเกิดชนเรือน เห็นวงศ์ญาติเท่าใดก็อด
ทรมารมาพินิจไม่บอก ทายชื่อนอกแลบคายเป็นด้ายด้น
มนะชดฤๅษณ์ว่ามนะคน จะปดอมปด้นไม่ของเราเป็นเจ้านาย
จงคร่ำครวญถอยหนีถอยถอย ไตร่ขอความจากมหัศจรรย์หลาย
ถอยฤๅษณ์ถึงทงหลิงราย จงสวามิภักดิ์ทวงเข้ามาใน
จงบอกเรื่องเมืองครวญความจนแจ้ง ไม่ไปร่ำร่ำร่ำถามหาชดชรี
ชายนายคานมารยาตของหน้าไป ขาดเสียให้คนใดครวญโทษทัณฑ์
ทั้งฤๅษณ์ไพร่อย่าให้เหลือน จะเป็นเรือช่วยกันฆ่าให้อาตม
ครวญถึงเจ้าเกิดจากชาตผู้ควรน เข้าดับบรรพตแทนแค้นด้าย ๑

๑ ฝ่ายเดื่อนามางถึงเดื่อน

ฝ่ายมาไรใดครวญร่ำถามนาย ขนมารายไปทวงเงของเงเรื่องความ ๑
๑ ฝ่ายเดื่อนาราทุกคนผู้มา ซึ่งเป็นคนเมืองครวญคานชดชรี
รู้เวทมนต์คนคงเคยตั้งกรรม ครวญร่ำความตามวัยตั้งโน้มนำ
เกณท์ทวารบุญรับสั่งหม่น ถอยหอกบนบกชายทงผายขวา
บ้างถอยทวนถวนแต่ชดชรีรู้ตา แต่ควราหูรัดดวงเด่น

ดังความดางามลึกด้ามศอก
หน้าเหมือนคนอดกลัได้ออเจน

แนบชิดอกควบวงเห่หมอนหงเหลน

แต่จะกระเทยทเทยหน้าแดงเต็มยงพด

ครั้นเสร็จสรรพทพทกทท
คำทโชนให้ชาวบ้านยานตำบล

จากเมืองคานชอกเก้นคานเนนถน
แดงไพรพลพอกทททททททมา ๆ

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีทตาม

พดทททททททททททททททท

จนทเป็นเซ่นทพเห่หมอนจนค
ขอเบ็ดคานทททให้ทททททท

คชทททททททททททททท

บุทรนายกองค์คณอัยบรมนค

คชทททททททททททททท

นางให้นามคานคณทททท

นคทททททททททททท

ทททททททททททททททท

คทททททททททททททท

น้างดองทคททททททททท

คทททททททททททททท

ทททททททททททททททท

คทททททททททททททท

ทททททททททททททททท

คทททททททททททททท

ทททททททททททททททท

คทททททททททททททท

แต่ขบขบขบขบขบขบขบ

คทททททททททททททท

ทททททททททททททททท

คทททททททททททททท

ทททททททททททททททท

คทททททททททททททท

ให้ทททททททททททท

คทททททททททททททท

อวาททททททททททท

คทททททททททททททท

เป็นทททททททททททท

คทททททททททททททท

เหมือนแมลงเฝ้าเข้าในกองไฟชื้อ เราถูกรับดังมากรึง
จะโกล่เกลี่ยเสียให้นายคอยหายผิด ย้ายควรถึกนบถือพวงกุญแจ
เร่งเบ็ดรบทพเราเข้าบุรี จะพ้นทีโทษทณฑ์ไม่บรรลัย ฯ

๑ ฝ่ายนายด่านหาญศึกไม่ทนพรม จึงฉวยฉมุดจาชรณาด้าย
เราบดถุญเพื่องนไชร ผดอข้างเรือนกหน้าจะเข้าพัน
ทวนมรรวเค้นเหยยเค้นไพรัด เป็นประ โยชนที่จะได้ไปดรรค
ไม่ถามใครได้เสียให้เที่ยงธรรม ต้องจากนตวโวมให้ตาย
ถ้าทวนจะชนกุดชวยกุดเรอช ทรศเคียงเค้นเคียดให้เห็ดคหาย
เราจะได้ไปเฝ้าถึงเจ้านาย ย้ายตำรายกนเกล็ดกับกองทัพไป ฯ

๒ ฝ่ายเสนาารากษณเฝ้า เจ้าจวนเจียนกตมตด้วย
ศวเป็นเจ้าถ้าไม่สู้กับกองไฟ ศวรันไปทศควมแต่ตามตรง
จะทิ้งขยดเหมือนเงินเป็นธมถ จะตายหืดเหมือนธมถอย่างเบอไม่เหลือหลง
พึงเราว่าถ้าจะเข้าเฝ้าพระองค์ จะช่วยส่งไปให้สมชารมณปอง ฯ

๓ ฝ่ายนายด่านพามจะขอด้วยถ้อยด้อย
ถดจเคียงชดกิลชอบคอบต้นของ
ทวนว่าว่าปราชญ์เหมือนพณธ
ชยศรศครองศักดิ์เวดางปรัชากัน
แล้วไปหาดาบธประณคนึง เจ้าให้ฟังตามจริงทุกถึงศรัฟ
ทวนราหุณเฝ้าเจ้าเมืองตระจน เป็นมศรกันมาแก้ช่นช่วยผ่นปรน
ชำระ ใครไปเฝ้าเจ้าเมืองหุดวง เห็นโคทวงทอวรายฝ่ายกุศ
ถึงชาติชวดให้ปลัดครนม กิตายคนเคยงโคเป็นโณ

[illegible]

๑ พระยาศรีราชหิรัญยพัตร์ ถิ่นตั้งเกิดยศจะมโชน
พลางจับยามความก่เห็นไม่เป็นไร จึงเกลี้ยโกธเกล้งฉาวเจ้ากล้าด
เป็นคนขี้ออดขี้ต้อยจะรอดไฉน ถมไซ้เป็นพารทศกรรณ
จะไปเผ้าเราไม่ห้ามชอกช้ำตามกั แต่ใหม่แบบค้ายศศรายคน
เจ้าปดอมอขยบรตจะยงัน คอยรับรับตั้งเกิดตู่เหี้ยมด
แล้วบอกลูกให้หายคำนรการกต ถูยบจนกจะได้นกไรณ
อุทิศยเราเจ้าจะ ให้ปดอมไปไหน จะช่วยยตั้งยพิศนคณณ
ท่านไปเผ้าหากมไปรตคองไทยทอนท์ จึงคิดกกับภนชกไปตาม
นายค่านว่าดำรงค์กนพระรชบ จะรชกด้วยกณคณมเรชชาม
แล้วเรียกบ่าวเหล่าอันทมาคัสราณ ให้ปดอมความจนไปขยทุกบว

๑ จักดำรงค์เสด็จสวรรคตไปดัง โศกนาถบวรทองพระเกษ
ฝ่ายในมวงนงนทชนพระอินทร์ ^๑เขียนมาขอ ^๒ให้กระเทียมเคียว ^๓ใช้
ปลดออกไปด้วยฉวยฉุดมุกทวิธ ^๔เขาธกษรตแลคคตแก้ไข
ทหารศกอำหรับกำกับไป ^๕นางสอนให้ทั่วทุกตัวคน
กำลังจัดแจงแปลงกายตามนายด่าน ^๖พวกทหารวัยเกษรเหศวรผล
พธังสายนายใหญ่หน้าโพธิ์ ^๗กำลังแบกของของชอกนชกประตุ
ตรงไปค่ายนายทพมรับสั่ง ^๘คำนับนงพิศจากบราห
ข้าคนรชกอมนทกตญ ^๙ไม่รับสั่งไปเฝ้าเจ้าชีวิต
พูดให้ทราบบาปบุญทุกตน โทษ ^{๑๐}ท่านช่วยไปรคณพรน ให้พ้นผิด

แม่ปัดปลัดขีรชดคายไม่วายคิด พระคุณศักดิ์ศรีของต้นของคุณ ฯ

๑ ฝ่ายราชกุมารีคนเจ้าได้ที ส้มกระเนหน่องเหนียวไม่เคี้ยวคุณ

จะยกไว้ไม่ฆ่าด้วยการกุญ ช่วยทำคุณซึ่งกรงบอกดังไป

เป็นขบถตดตะกัจะผิด ยานน้อยจิตเจ้าเล่ห์กรรมจะทำใน

จะกริ้วโกรธาโปรตปรานประการใด เราจะได้รักพิชิตรับฟัง

แล้วตั้งให้ไพร่จ้าวความยากด้าน ห้าประการนั้นคงได้ทรงซึ่ง

ทหารตามตามรัยค้อยระดัง ทวงขอหนึ่งต่อห้าหับกำกับไป

พวกกทหารตามสมุทเรณูคคาย คำตามนายหาบตามตามวิสัย

เขาตั้งศอกหวเมืองหนึ่งหนึ่งไป พวกราชไพร่มีด้อมเขายูททุกบุรี

ยั้งจนบรรดลงเมืองหลวง ตั้งกระหรวกรมทวเจ้ามาน

กราบทูลท้าวเจ้าจงหวดปฐพี เห็นคนคำนายด้านให้การมา

ซึ่งนับถี่ยาญฉวยไป พากเฝ้าเพ่งแว่นมดคดคดลา

ซากอศุภรูปเป็นเห็นมกดา จ้องด่าห็นเข่นหมกเถยยกด้อมไว้

เป็นชาจารย์บานเมืองเรืองพระยศ จะรับเมตตาหนักหนาไม่

กราบทูลความตามจริงทุกสิ่งไป

หวั่นจะให้เป็นประ โยธินใต้ โปรตปราน ฯ

๑ จมกษัตริย์ครัดว่าราชชนกเจ้า ชาติโศกเลาชาวทะเตเดรฉาน

ช่างเชอถี่ยาญพวกรัหาต มาให้การสรวเสริญจนเกินดี

ไร้อุบายหมายว่ากูไม่รู้เท่า จะให้เขารักถ้อยพวกราช

อันวิสัยในจงหวดปฐพี จะรับซึ่งเป็นไม่เห็นใคร

อันถาญน้แค่พระด้อมมก ตะกุดทรหมจวโทมโรมวิสัย

วิเศษคนต้นชีวิตลอคจิตใจ ขาบูได้ขยับนับหมื่นพัน
 นแก่งบชกหอดชกเจ้าชาวอนอกหม้อ กุไม่ขอคบข่าให้ชาติญ
 ครัวเณไปให้รอบขอบเขตกัน ขยาให้มันตเยี่ยงทงเวียงชัย
 ให้ราหุเป็นนายนำยทหาร จับชาวคานแดนมหาธาไทด
 ทนบถอฤาษณ์เท่าไร ฆ่าเจยให้สิ้นเด็รดำเร้จการ ฯ

๑ มนคร์รบขภวาทมาบาตหมาย

ลธคาบแดงแซงดังอนนคร์บาต ตัวแห่งนายเพรชฆาตชนาชาหาญ
 คิตคาชชอมชได้ชเชก เขามาเข้าปากนมาจำจของ
 พวงศรจรตริพดเคนคจของ ด้อมให้ของโทษกณททพพ
 ไครยาคูเยี่ยงราชคนรบถ คัดเลี้ยวตดลงเป็นศรยให้คคห
 นายคานหมายตายเกิดตถักตัว ถึงนกกตจกคตงเณไม่เวยววย ฯ

๑ นายมาดามาตยไพรชาวคาน เห็นเกณลจกเก้ไขกใจหาย

ชกหงตอฤาษ์ชอกกตจตาย ได้แนบกายเข้าไปอยู่แหกณคณ
 บชกชุนายนายคานเป็นกاربับ นายคานกตบคตาใจเหมชนไฟลุ่ม
 เห็นชายหญิงวงพรมาคชรม พอมคณคชของแก่งรชอง
 เต็มให้หามาเผ้ากตบเขาโทษ ไม่มใจกจบจะฆ่าได้คาง
 รุกระหม่นมาเนชวามง คุตคตงรังเขาทงดาวแดน
 แม้รบดักจะค้อให้พชตูก จับไปผูกพันนาคคชาชน
 ถึงกตายฝ่ายลจจะผูกแกม มาทกแทนทารกรรมให้หน้าใจ
 จงบชกตจาวเจามงให้ทงร แม้กตหรือหน้าห่าจะฆ่าได้

แม่ญาขามาคานวนโค เจ้าเมืองใหญ่ญาคองคเป็นผดุง
 วารังจรงหญิงราชธิดาภายหลัง จงเชยพมณลอพระฤาษ
 แถวธองวามาเดี่ยเจยวประเตศวร พวกกรมจะไดมากขยมาง
 พวกลุมมรมคม โหว่า แถงเหวียงคาคบปากแถวลากรง
 แถวราชหญิงวงษอเดียงธออง จมทรบถงองคทาเจาณกร ฯ

๑ เจ้าพาราวาโถมเหงอไซมหน้า มนหยาบชาแคนจคตงพมคร
 แมษาคายฉ่ายอมาคยราชวร จะลอคกอนวามนมาเดธวาม
 จจะปดอยไปโหมนถคตลกทก ให้เฒกตาคะชทุกเขตชนท
 จงคมาวมาเดี่ยดกเมยมน โหพระมกนกับฤาษพวกรโห
 คารพองทางหาเขามาช มงจะลอมอกหรือโณ
 ยังไม่ฉาฉากจะบอชไป กถจะไมคอกจะหนก ฯ

๒ นายคานเทมเป็นพ่อหวรชก ให้หมอนวมาเดธกนจะบม
 อยาพคเยยเดยถาปดอยชงกอนค แมไม่ฉากในน ไซราช
 ถลคแต่พระจะไม่แนทคแต่ปาก หรจะลยาคให้เวารบ ให้ลบหาย
 ถบหาพนนจะมาฉา โหคย แถงคทาพายจะให้ถคตบชว ฯ

๓ ทวนคชงชคกรธวามะฉา พวกลกเมยมนจะชพพท
 จจะปดอยไปโหมนถจะคค แถว โหมชงหนงธชให้ลชไป
 ว่าไปรดโหนายคานคคการชบถ ไม่ห่านหมคมิชงแวงค่านหนงโหม
 จะเข้าควยนายค่านปรการโต ให้กานไปเป็นชบคทคทกน
 แถวเขาตรามาประทคารบตั้ง อยากกชงเรนชาให้ยาฉน
 แถวปดคปดคองเครชงพมคตราสทกนท ชงถักคญชงให้รบให้ถคคตา ฯ

๑ นายด่านรับจับจริงเดินครองออก

เราจะไปให้ผู้รู้วิชา มาเช่นว่าใครท้าวเจ้าบุรี
 ใครเก็บแก่นแก่นจะเข้ากับเราด้วย จะช่วยรบพุงในกรุงศรี
 จะตั้งบุญบุญทั่วทั่วคราวนี้ ใครคิดตายเปล่าไม่เข้าการ
 แล้วไปทรงครองออกนอกเมืองหลวง คนท่งปวงรู้กันทุกคนฐาน
 ฝ่ายมาตามมาดัยใจดำราญ คุมทหารปดมอยู่ในบุรี ฯ

เป็นต้นของกองทัพใหม่ดัดแปลง กระหัดเจียนพุกหัดเหินฮนดังด้น
เจ้าคณภพของเมืองข่านเขารามรอน ให้พด้นฮนผดศรบรรจบกัน ฯ

๑ นายคานพองคองหนงเดยชชมะ จ้างตั้งคักเคอเหตุชชย

ไม่กตเวทีใครใครจะดัก

เจตาทนถนอมในพระบาท

แสดงให้ปรากฏชัดทวาร

โหรานาถมหมโตเดยวสาวยชดา

โดยนายหม่อมหลวงอินทรโยธ

УДК 62-50

แบ่งพวกหญิงสาวช้อยาก

~~กองบัญชาการไพร่พลไทย~~

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

บริษัท ไทยพาณิชย์ จำกัด

[illegible]

ให้จดหมายของไปรษณีย์

ส่งให้ตามารับ

[illegible]

© ฝ่ายบริหารงานบุคคล

๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐.

พชรธรรมประพันธ์

กรมการช่างการช่างศิลปกรรม

เห็นบริเวณตออย่างเตปร่างถอน

ราชครูได้ทบทวนคัมภีร์

มัตราทำงำบากให้ยากเย็น

ឧត្តរាធិបតីរាជ្យក្រុងស្រីរាជ្យ

๕๖๖

วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น

พระยาสุรเสนาบดี
กรมพระเจ้าแผ่นดินเมืองพิษณุพน

กองทัพน่านทิงตงประเทศพม่า

นายกของวิภกตบอดอกมาบอดไพร

เตรียมข้อเฝ้าคนค้ากามธณ

ทองสายไซโยพระกาน้ำนม

บางทาบมโตบมคณกานแพง

ตัวแปรหลักสำคัญในการรวม

๑๒๕๖

๓๖๖

คณกรแห่งแคว้นอัสซิริยา

กฤษณเมธาร : ไตรหุณ

หมวก โหม่งคลุมครอบดวงใต้กรวมหัว

ม. น. ๒๕๒๕

คตเหมยอศวกพยากรณ์มาเหมยอศวก

เราจับได้ให้ตั้งตำราทำนาย
จะยกโทษโปรดให้ไว้ชีวิต

๑๒ ราหูฟังดังถือนั่นทรปถอบ
ตำราภาพกราบถวายด้วยจิตใจ
มารบรับจับได้ไว้ชีวิต

ขอเป็นข้าภักดีจะตายวายชีวิ
ตของศท้าวเจ้าวราหุ โดมราช
ให้ราหูหมั่นสักไมตรีใคร

๑๓ พระอศนุปรชวราหุ
อนรงชัยโคชนะระตะกัน
ท่านไปด้วยรอยกนกเนนทพพนา
พวดยกของทพจับได้ทพไพรนาย

๑๔ ราหูฟังบังคมประนมถนอง
แม่เมื่องโชนโมฮอนกระษัตราญ
แล้วทอธดาพามาเข้าค่าย

ทุกหม่อมวงศ์ตรวจทอดตกลโคธ
ทงเกวียนมวาทาทยะชัย
พยฤกษ์ศกขของกตของตำราย

๑๕ ฝ่ายองค์พระอศนุกับพญาย
คตยชัยทองนงคะเนตเวธดา
ทอแตกมถมตกตทททท
ทางขานของกตของทพรับ เทคน

อย่าไปยอมแปลปนกับคนผิด
จะตั้งชัยหรือหรือจะคิดบิดเบือนไป

พดอชเห็นชอบเชิงความความดี
พระคุณใครไม่เหมือนคุณพระมุนี
จะชอคิดนับถือพระฤาษี

พระมุนีอย่าได้เหินแกลงพระทัย
จะตั้งว่าธนาศคณคด้วย
จะพาไพรพดตายวายชีวิ

ท่านยอมรความจริงทุกตั้งธรรพ
ธอความไม่เหินแกลงในคต
ปราบปรบความของทพพททททท
ยังนถนวยนอบเทิกานไชการ

จะเนนคองทพพนาไปธำชาน
ตั้งหารธนาญชาน ไทบรลย
ทงไพรนายชนคระมโชน

ยังอยู่โคหาหมพนณกรรจ

เตรียมธำหรับรับนายจะผานณ

ให้ธนณณณณณณณณณณณณ

จิตพรชนเพรียงไพรนายทงชายชอ

ให้ทพพนาเดินไปกอนได้คณณ

ออกจากค่านเคินพทพทททท

นาคานณณณนาทททททท

นางโฉมขมขมตึงหกลกตึงกอด แค้นพศัของโหดเยี่ยงไกรสร
 ประโคมฉ้องกลองแห่ทั้งแตรวงคน ออสมดังวรชนทางไปหว่างเนิน
 พวงกรรณเฝ้าเหล่าพี่พระพี่เลี้ยง ประคองเคียงข้างนางไม่ห่างเหิน
 กันยวงยุงตุงต้างวันทางเดิน ค้างนุ่งนุ่งเดินชมพยอมไพร
 พฤกษายอกคอกคองเป็นพวงห้อย ระบายย่อยระยาดัดใจ
 พวงกุหลาบรังรองพวงคอดไม้ ค้างเค็ดโตไปถวายพระอภัย
 ริมเรียงเราต่างหยุดพุดพราดา เคียงกายคอกประดับประดับดี
 รัดคณรมณพาศาวภา นมดัดลงทมนำมรเมย
 ดั่งช้างทางนางแย้มแค้นกอดนาง แกว่งถามพุดคอบหอมมรเมย
 นางชมสมรณรมณมรมาเพย คัดกล่เกลียวกรวงเปล่งกา
 เคยพรอมพรางทั้งอึ่งพระน้องพี่ ไตรพรมไม้ไพรพฤกษา
 มาห่างเหินแค้นพรวพรา ไม่เห็นหนานองแค้นจะแค้นกัน
 ยิงตรกรวดาอดยจะ ไตรกอบ แด่เจ้าพลบชายจำนายณ
 พระพุดรเฝ้าเปล้าใจในไพรวัน ดูกอนกอนดระอนณฤย
 ริมเดินทางถางวันโคพันเดิน ครันควนเย็นท่าถับพลาหยุดอาศัย
 กรนเขาคามทพพนาเกศอนกลาไคย คอดดไปตามทางหว่างกวี ฯ
 ๑ ฝ่ายราหุลเฝ้าเจ้าเคมค่าน ห้ามราวบ้านน้อยใหญ่ให้หนี
 เทยอบอกเจ้าเจ้าเมืองเขกโทศรี ว่ามนมบุญกรรมา
 เมืองเด็กน้อยพลอยเห็นเรณูราหู ไม่รบดั่งมรกตด้วยพนักหนา
 กอวยรบทพคบคงคงบรา ดั่งคานมาหาชนไม่อนตราย ฯ
 ๑ จะกล่าวเรื่องเมืองตามทวารเอก ขอตรเมฆกุมทมนพสันทงหาวย

๕๕, ๖๖
กรมตำรวจนครบาล

จะยกมาสอนเรา ให้เราด้วย

๕๕๖๖
จรรยาบรรณคฤหัสถ์กอไกร

แต่ด้วยภอชกนออกด้านด้วยหาญฮัก

๒๕๕๕
กองทัพนครหลวงรัตนบุรี

พศกบมพทพทพทพท

นางสาวกนกวรรณ งามนวลบำรุงทรัพย์ นายคณานนท์ อ่อนน้อมถาวร

[illegible]

โดยแรงทางเศรษฐกิจเป็นหลัก

ให้ยกทัพขึ้นลงไปในเขตคาม

เหตุใดจึงมีใจคิดจึงคิด

๘ ฝ่ายราชทูตมากราบทูลว่า

เราเข้าไปให้ทหารเขาค่าย

พระยาภิรมย์ภักดี เคารพ

ให้กลับมาจากต่างแดนทางใต้

ควยๆ ยมประ โยธนาะ โปรดดิด

[illegible]

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1

๑๕๕๕

๑. ๒. ๓. ๔. ๕.

ព្រះបាទស្រីសុរិយោវរ្ម័នទី១

ชวนหญิงชายรักดีด้วยวิธีใหม่

จำกัดด้วยเงาปราบราบให้ได้

๕๔ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕
ทงนายไพรพรอมที่นาถอฮาว

๕

จะปราบศึกชื่อนแผ่นดินให้เด่นดัง

ไมยงหยุกเตนฐนเพนทราย

ต่างรอคอยดวงตะวันไม่หนีหาย

กรม มณฑล ยศ สก พว ของ พว

เหไปเจ้ามบดขพระฤๅษ

ประเภททบทวนหนังสือแต่ละเรื่อง

องค์การบริหารส่วนตำบลค้อบก

๑-วัดพระยาสุรเสนา

สมเด็จพระพุทธเจ้า

กรมการปกครอง
๒๕๖๓

เมืองไทย เมืองเกษตรกรรมสมัยใหม่

ม.โพธิ์โพธิ์เมืองของนครราชบุรี

เมฆยลลพปทศตตท

กระทรวงมหาดไทย

๑๑๑

(Faint handwritten notes at the bottom of the page)

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

๑ ครั้นเมื่อดำรงราชกุมารวัย กิตติบยาบเบียดเบียนเบียดเบียนหนาม
เป็นราชกรอนตกละเจ้าราชวงนอกขาม ช่วยติดตามรบราญด้านเข้ามา
ตัวเองพราเห็นเป็นคนคด ทวยศคือแผ่นดินดินชายหน้า
ไม่คิดคุณทุกกระหม่อมรับยอมมา ราชาดำนำรบถนาบดเรา
เร่งถอยทัพกลับไปเสียให้พ้น ไม่คบคนเหี้ยมโหดพวกโหดเหี้ย
มีพม่ารำหุอย่าคบหา จะคิดเอาศีรษะเหี้ยนประจาน ฯ

๑ ราชูวณานาชาวยศวิเศษ ถอดมโหฬารเหี้ยมกลัดกลัดพิศุขอีกหาญ
จะทำให้ไพร่เมืองเคืองว่าคาญ ฤๅจะฉวยได้ให้ตายวายขวัญ
ขับก่เจมนั้นในกระโถนชัย ครั้นเมธรับแตรขับไม่หลบหนี
ต่างรับรองบิณฑกัณฑ์ประคอง ประคองพันแห่งค้อยแยญทร
เหตอาหารคือทหารกรวยรบ ไม่หอกหัดกลดกลดดับประยุท
ต่างพุ่งชกศัสตราแกลงยวธ ชดชดกระดอนบนไถ่ฟ้อนพัน
ทงส่งฉายนายไพร่ต่างใจอง ต่างรับรองเรี่ยวแรงถวนแข่งขัน
พอนาขด้านซามชลายกมากัน โห่เนนหนูกดุมเขารุมรบ
บ้างโอบล้อมล้อมห้องไล่ถึงทวาร พดกพดด้านค่ายขับช้อนขับศัพ
ทงส่งทพขับไชยที่ถ่มทบ ครั้นเมธหลบหลีกถาเข้าวาง
ราชูได้นายด่านเข้าด้านหน้า พดกไชราห์หมั่นล้อมหน้าหลัง
ครั้นเมธรับตีประยุทดุคักดัค คดจากหลังแรดถ่มไม้ถ่มประดี
ทหารรวมกุดมกุดคอบมคมัน ไถ่ฆ่าฟันไพร่นายพดกพรายพัน
พดกพดทงของศพระศคน มาถึงทวยทพทงพดกพด ฯ

๑ ฝ่ายส่งทพขับไล่ไพร่ชาวคาน มาประมาณสามหมื่นถวนเป็นผา

ราชโอรสโอรสตรเมฆมา
 แลดูทองคานตามพบโคตรบตี
 นางทรงฟังดังว่าอาชชาติ
 เว้ากัศคังคินคณารักษาศิ
 เจ้าของท่านไม่ควรทำอนวม
 ไม่ทำบุญคุณเดียวชั่วเกรียวโกรธ
 กังจ้าวด้วยด้นเพชเวกนา
 ให้ถ้อยธรรมคำคั่งถ่มมานะ
 ทานชอศรจงบารุงเจ้าเกรียว
 ๑ ตรีเมฆนงพงศรณมธ
 ทานคดชอชอชอชอชอช
 จะไปด้วยชอชอชอชอชอช
 ให้เบตคานรณเจดธำเรศการ
 ให้ทงหาญรายคุดด้วยศุภาก
 ได้เย็นใจไพร่ฟ้าเป็นชาคิน
 ชอชอชอชอชอชอชอชอช
 แลดูหน้าหน้าพาพดลกลไก
 แลดูเรง ไซ ให้บาวไปบาวร้อง
 แลดูธำรบกบชอชอชอช
 แลดูบชกเจ้าเหิดาทมพดลทงน
 กรนรงเจ้าเขามาว่าชาน

หมอบตรงทหน้าเผ่าพระอศน
 นตอวรงคานชานกรงศรี
 ให้แก่ศรเมฆออกแลดูบอชความ
 มีโคศคการบาปทหยาบหยาบ
 นายคานห้ามกไม่พองหังการ
 จะฆ่าโคศคการทวงคี่เผ่าม่งศา
 หมอบจรมว่ากถำวกับทวโท
 แลดูเราจะชนไปชนโรมอวิชัย
 โทษในก้องคี่ดังคี่ ๗
 หมอบชอชอชอชอชอช
 ชอชอชอชอชอชอชอช
 ชอชอชอชอชอชอชอช
 ชอชอชอชอชอชอชอช
 โคพพพพพพพพพพพพ
 ไม่ทำบาปหยาบชารักษาคัด
 จะเพิ่มภิญโญยศปรากฏไป
 เข้าในคานชอชอชอชอช
 ชอชอชในคานคินคินคิน
 ชอชอชอชอชอชอชอช
 ชอชอชอชอชอชอชอช
 ชอชอชอชอชอชอชอช
 ชอชอชอชอชอชอชอช
 ชอชอชอชอชอชอชอช
 ชอชอชอชอชอชอชอช

ไปบอกเจ้าจันทร์เชษฐ์เพื่องาน
เปิดทางที่พระองค์ให้ตรงไป

ให้ตามชนเจตจำนงแห่งใจ
เห็นจะได้โดยเป็นมิตรฉันท์กัน ๑

๑ พระอภินิหารโศกโศก

จัดตั้งกรมศึกษาแห่งชาติ

[illegible]

หมื่นหาญไชยประจักษ์

ศรีเมืองทองแปดภาคแปดตอง

พวกพวกต้องพองเต็มบพเนนผา

มอดอกคพระยอกนผปรท

ตรัสสั่งราชโหรยกไปตาม

๓๖๖

ยถาพหุณาเลตจโมเขตจาม

המנהל הכללי של שירות המבחן

๓๖๓๕

๑. พระอภัยมณีมีความรักต่อพระนางสีดา

คณบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

โรงเรียนวัดหนองขมิ้น

๓๓๓

משרד המשפטים

UNIVERSITY OF CALIFORNIA

2011/04/20 11:11:11

ស. ក. ខ. គ. ឃ. ង.

1871

[illegible]

ในที่สุดแล้วความหมายของคำ

๒๒๔๔
จดหมายเหตุสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

[illegible]

செய்து கொடுத்திருக்கிறார்கள்.

2. 11 8 5 (10) 11 8 5 3 5 1 2

เมื่อพบศพแล้วให้ตามตาม (ตาม)

เดิมทีอุทกวิทยาแต่มีบทบาทจะจำกัดเพียง

ふ　　じ　　じ　　！　　！
 母は子にうしろを向けてお話を聞かせるのでした。

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

๑๒๓๔๕๖๗๘๙๑๐๑๑๒๑๓๑๔๑๕๑๖๑๗๑๘๑๙๒๐๒๑๒๒๒๓๒๔๒๕๒๖๒๗๒๘๒๙๓๐๓๑๓๒๓๓๓๔๓๕๓๖๓๗๓๘๓๙๔๐๔๑๔๒๔๓๔๔๔๕๔๖๔๗๔๘๔๙๕๐๕๑๕๒๕๓๕๔๕๕๕๖๕๗๕๘๕๙๖๐๖๑๖๒๖๓๖๔๖๕๖๖๖๗๖๘๖๙๗๐๗๑๗๒๗๓๗๔๗๕๗๖๗๗๗๘๗๙๘๐๘๑๘๒๘๓๘๔๘๕๘๖๘๗๘๘๘๙๙๐๙๑๙๒๙๓๙๔๙๕๙๖๙๗๙๘๙๙

ความสำคัญของการจัดการทรัพยากรบุคคล

சென்னை, 19.07.2019

อย่ามิให้โกรธาคิดฆ่าฟัน
เร่งถือธรรมจำคัดต้นไทได้
เดิมราหูเฒ่ากับเฒ่า
เรอจับได้ไม่ดังทวารมณารัต
ใครรบตั้งมั่นจะอันตราย
จงรู้เถิดเบ็ดตัวให้ท่านด้วย

เราบอกความตามจริงทุกสิ่งอัน

๖ พระกาฬพิงคังแก่นแดนไพร่ นึกเกรงราชอาณาชัย
จึงได้แต่งแกล้งทูลว่าขอรับ ๒
ทั้งบอกกล่าววราเวียงไพร่เห็ด ๒
แม้จริงจงตั้งว่าอย่าช้า ๒
๗ ฝ่ายผู้ตอหนั่งตอเบบมาทวย

๘ ฝ่ายผู้ตอหนั่งตอเบบมาทวย

ครั้นเมฆพยับน้ำพยับกรง
เมฆไปไม่เค็มหมันขรดา
พอพระกาฬให้หน้าไร้ออกไปเคียน
เรียกบ่าวตามตามคนเข้าเมืองตาม
จับเส้นตรึงมลงเหล็กไว้
ตัวเป็นข้าฆ่าพระบาทบดินทรผู้
เคยตอหนั่งตอเบบมาทวย
เหตุไฉนใจคอจ้งทรยศ

จงบอกถนอมของความให้งามดี
ได้บุญโอบรับบำรุงชาวกรุงศรี
ออกคำตักแตกทัพได้บอช่าย
จึงเห็นฤทธิ์ว่าฤาษีคำใจหาย
คนทั้งหลายเจียมใจพร้อมใจกัน
จะได้ช่วยไปรบให้ไม่สรวรค์

แม่ของกนกฤาษีจะมีชัย ๓

๓ พระกาฬพิงคังแก่นแดนไพร่ นึกเกรงราชอาณาชัย
จึงได้แต่งแกล้งทูลว่าขอรับ ๒
ทั้งบอกกล่าววราเวียงไพร่เห็ด ๒
แม้จริงจงตั้งว่าอย่าช้า ๒
๗ ฝ่ายผู้ตอหนั่งตอเบบมาทวย

๘ ฝ่ายผู้ตอหนั่งตอเบบมาทวย
บอกความตามจริงทุกสิ่งอัน
ครั้นเมฆพยับน้ำพยับกรง
เมฆไปไม่เค็มหมันขรดา
พอพระกาฬให้หน้าไร้ออกไปเคียน
เรียกบ่าวตามตามคนเข้าเมืองตาม
จับเส้นตรึงมลงเหล็กไว้
ตัวเป็นข้าฆ่าพระบาทบดินทรผู้
เคยตอหนั่งตอเบบมาทวย
เหตุไฉนใจคอจ้งทรยศ

มาชวนเราเข้าด้วยให้ม้วยมรณ ทำยอภัยกันอย่างนั้นด้วยอันใด
 เคยเป็นมศวรคิดว่าศัตรูมีเมฆ มาโหยกเหยกอย่างนั้นด้วย
 จะต้องเข้าเข้ากรงบอดถึงไป จะว่าไฉนเร่ร่อนอย่างนี้ ๑

๑ ครั้นเมฆพังกั้นแค้นแห่งหัวเรือ ก็ไม่ถอยชิวชิวไม่คิดหนี
 นกวาเพื่อนเหมือนเขาว่าเพราะปราน มงกตบดเขาเรือไม่เชื่อง
 กงกตตายภายหลังกรรณมาถั่ง พงกของมึงจึงจะตายเมื่อภายหลัง
 กุญชรทรงหงประมาทจึงพลากทอง มงกตจะหัวเกิดจะชายพระกาฬ ๑

๑ เจ้าเมืองพังกให้ได้กรงไว้ แต่บ่าวไพร่บดอ้อยชอกไปบอกทหาร
 จานายผดึกครายจะวายประณ พงศาอานาณแต่ไพร่มิได้คิด
 พากันมาหาเราไม่เอาโทษ จะช่วยไปก่อกองปรานให้พ้นผิด
 ให้จงรักภักดีเจ้าชีวิต ยอกรรณครครายเหมือนอย่างนาย ๑

๑ ฝ่ายโยชิตร์เมธลักหมื่นเกษ กรณเรศยอช่อใจคอหาย
 แค้นายกของวังท่ามตามชบ้าย เราดวงนาคเราเข้าไปจับได้กรง
 เราเข้าหาหนาทจะมิด มีกรมศตจักษุมอย่าลุ่มหลง
 รักษาภัยไว้ด้วยกันให้มั่นคง เมื่อมันตั้งเมืองหลวงจึงช่วงชิง
 ช่วยแก้แค้นแทนนายเหมือนหมายมาด เราตั้งนาคชยไฉนใจหญิง
 ทั้งพวกไพร่ใหญ่ช่วยพลอยเห็นจริง หวังจะชิงนายด่านคอราญรอน ๑

๑ ฝ่ายราหูลักกับหนูนทพินหัว ยกโยชามาคามทางหว่างตึงธ
 พอแดดตบพดบด้นแดงทินกร ไกลนครเขื่อนเพ็ญเชิงศิริ
 จึงหยุดทพยบงอยู่หลังเขา คอยจับชาวเมืองช้างทางฉัต
 ให้มาใช้ไปตกตายพังรายตี พอพวกศรีเมธมาบอกวานาย

เราจับได้ได้ทรงเหล็กขึงไว้ จะส่งไปให้เด็มนั้นเขียนจดหมาย
 ราชผู้ตั้งความตามอุบาย ไปอยู่ค่ายคอยดูราชนารี
 แม่พระกาตเกณฑ์ทหารออกห้อมล้อม

 สุดด่าให้พร้อมใจรบอย่าหลบหนี
 แล้วพวกพี่ของเราจะเข้าตี จึงบุรีเห็นจะเสร็จด่าเร้าการ
 ปลดทัพรีบดากลับมาค่าย บอกอุบายถ่วงท่วงตัวทหาร
 ต่างดีใจไม่อนจะรอนราญ แม่ชาวค่ายมาจับจะจับรบ ๖

๑ ฝ่ายพระกาตหาญศึกหน้ารับรบ กับบรรดาขุนนางผู้รบนบ
 พวกโยชิตร์เมฆไม่ชอบรบ เห็นจะรบรอรออยู่ท่าทัพ
 ถ้าพวกพี่ของเมฆนั้นมามาก จะทำยากจริงใจของเคียวรบ
 อยู่แต่ไพร่ไมยอมรบอย่างนี้ ไปด้อมจับตัวมันเดี๋ยวนี้
 พวกนายรองกองทหารลงปลด ลงรับรบเรือกกันชนมม
 พอลูกคนพริกพร้อมออกล้อม เป็นพลด้อมจับด้อมทับกัน ๖

๑ ฝ่ายนายรองกองทหารลงปลด รับคำสั่งพวกพลพลตบ
 ถียขาวจุรคคมมีกระบี่ แลระฆังกันยกออกนอกกำแพง
 เข้าโอบล้อมล้อมรอบริมรอบค่าย ลูกคนร้ายเรียงดั่งจ่างกระจ่างแดง
 บางกองขวากดากเห็นด้วยด้วยเร็วแรง

 ชาวค่ายแย่งชิงปืนเพียงครืนครก
 ทงตบพระประคัมเข้าด้อมทับ เร่งให้รบตบถของเสียงกลองกลก
 ให้ด้อมด้อมเดื่อนด้อมเดื่อนด้อม ถัดดุดกกรกกรกด้วยปืนรบ ๖

๑ ฝ่ายราชผู้ว่าคนชอกปล้นค่าย จับไพร่นายหนุนกันแฉับรบรบ
 เข้าด้อมหลังชาวบุรีตีกระทบ พันจันทพ้องขึ้นจับด้อมทับกัน

พวกนายรองกษัตริย์หวงหวดหวงปลัด แดกกระจักกระจายแว่นฉิ่งเทียนพัน

พวกโยธวาทิตเมฆหมื่นพัน

ซอกใต้พื้นโพรงนายวอดวายวาง

พลบุรุษหมื่นคายคนตาม

ก่อกองเกดอณิกดาตกลางทุ่งจนรุ่งสาง

บ้างหอบตบหน้าพวงมยุรชกวาง

บ้างจับบางดาบดม ไม่דםประดี ๆ

๑ ฝ่ายพระกาธหาญเหี่ยมมณเฑียรนิม

เห็นศกถอมเหตาทหารณฐานหน

เร่งยกทัพขับออกนอกบุรี

ศรชนชโลโคโคโยธา

บูรณะตมถมทบรารา

เป็นหมื่นตมหมื่นมากมายทั้งซ้ายขวา

พอแตกค่ายนายคานชานธิดา

นักโยธาวรดาบช่วยรับรบ

ทัพราหุยกดางช้างนายตาม

ด้นพระกาธไว้ออกไม่หอดกหอบ

เป็นหากทพโยธวาทิต

คางกรมรบกันประจัญบาน

พอทัพพระอศนกับพลอง

โดยนเคียงแซ่แซ่เร่งทวาร

เร่งถักถักตทางช้างพระกาธ

แฉกธนูคาบคายกลาดคายดา ๆ

๒ ฝ่ายพวกพ้องของฤๅษีทองถัน ฤๅษีชวชิตอยู่ในคานชานหนักหนา

จนปดอมคณคนบนเดมา

เห็นโยธาทพพระอศน

จึงช่วยกันพันคนออกหามัน

เปิดทวารออกไปรับทัพฤๅษี

พวกพลด้นพร้อมพรุเจ้าบุรี

ได้พาตีพลบนกำแพง

พวกอโยธยิมด้นมวง โคดงจวง

คกใจจริงทั้งชาอูธงมุดแสง

ฝ่ายพระกาธราญรอนจนอ่อนแรง

เห็นทัพพ้องเกรี้ยวกราดเจ้าบุรี

จะถอยถอยทัพฤๅษีถักโค

ทั้งพวกไพร่พลกายพลตพรายหน

เห็นศกถอมเหตาทหารณฐาน

จริงของศรเมฆมณิกไม่หอดกถอง

จงขับไล่ไถว้ทงทวาร ไม่เข้าคานแยกเยื้องไปเมืองหลวง
 ที่เหตอศานายรอกของพระองค่างต่างเจียงทงทักทอปปรา
 ทงธาวุธทรหดหมอบบนหมอนม่อม ค้างร้องยอมตามภักดีด้วยหนักหนา
 พระยศนมาศกิดเมศดา เรียก โยธาถอยกลับทั้งทัพชัย
 ค้างดาเดี่ยเห็นอัยหนักเข้าทกลอน อยู่นครเขื่อนเพ็ญเชิงใต้

เหล่าฤษัษรพดงกดไกร ดำราญไฉนรวดเตื้องเฮฮา ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระยาคชัตตนิเทศ คงเป็นเอกอำมาตย์อาชาดา
 แฉวเอียงคุดมพุดพด โยธา อยู่พาราเขื่อนเพ็ญเร้งดำราญ ฯ

๑ จะถนัดกล่าวท้าวว่าให้มารว ดัดดาณอชกเงาแน่นหน้าด่าน
 พอรชาวราแฉวเมืองพระกรร วาเข้าคานทั้งหกกดกใจ
 จงครสว่าชาศกมียกหาญ เพราะพวกคานมิตนมหาธาไทด์
 ดวงเกลยกลอมพอรณพริ้งราวเวียงชัย กะไปบะเฮงไมเกรงกดว
 น้อยหรือหาชะดาใจชัยกรณม มีนโยกเพียกด่าหัดจะกดหัว
 ทงฤษัษทโกหกพุดยดอว ก็ไม่วดอวจะจับมาจับพัน

อ้ายพวกคานบ้านนอกมันทอดอกเจ้า ทงโคตรเจ้าเร้นฆ่าให้อาณัญ
 พระเคองธศครสดาจารย์ ยังมีทนชาค้ำเชอจำดัก
 พอพระกาธคานในหนไปดง เต็งกรวชะอชกท ใจคกกด
 จะมอนศวกถัดว่าจะรอนก อุดดำหักใจคอไม่วรจ

คณเข้ามาหน้าด่านกมกรณกราบ ดำรภาพทุดตามเนอความทอ้ง
 ไตรบทพิพัฒประยุทธศก้าอว ดงครามครวณณพันประมาณ
 ด้วยมากมายหลายทัพหุ้บแฉน มาเนอเนนหนุ้หนักเข้าหักหาญ

ทั้งราหะโจมมาโถมราญ

[illegible]

พระเชษฐภคินีหม่อมดุษฎี

น้อยหรือชดเชยกันแทบทุกปี

๑๒๓๔๕๖๗๘๙๑๐๑๑๒๑๓๑๔๑๕๑๖๑๗๑๘๑๙๒๐๒๑๒๒๒๓๒๔๒๕๒๖๒๗๒๘๒๙๓๐๓๑๓๒๓๓๓๔๓๕๓๖๓๗๓๘๓๙๔๐๔๑๔๒๔๓๔๔๔๕๔๖๔๗๔๘๔๙๕๐๕๑๕๒๕๓๕๔๕๕๕๖๕๗๕๘๕๙๖๐๖๑๖๒๖๓๖๔๖๕๖๖๖๗๖๘๖๙๗๐๗๑๗๒๗๓๗๔๗๕๗๖๗๗๗๘๗๙๘๐๘๑๘๒๘๓๘๔๘๕๘๖๘๗๘๘๘๙๙๐๙๑๙๒๙๓๙๔๙๕๙๖๙๗๙๘๙๙๑๐๐

๕๑๘๓๖๖
เขยมนนทรเรงรัตนเปจัตกพ

ทรงพนาของทรงกของตั้งต้องแดง

ให้คนแคณที่จะไปด้อมได้จับ

เข้ามาตยัหมอบนอบนบเคารบรับ ไปจัดทัพทวยหาญชำนาญรบ

เป็นเกยกายชายสาวของหน้าห้อง ถัดมาตงโถงเรือนฉวนเฉน

ทรงมอบหมายของกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงมหาดไทย

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารทางอากาศ กองทัพอากาศ กองบัญชาการกองทัพอากาศ

ฝ่ายบริหารฝ่ายกลาง
 ฝ่ายบริหารฝ่ายหน้า
 ฝ่ายบริหารฝ่ายหลัง
 ฝ่ายบริหารฝ่ายซ้าย
 ฝ่ายบริหารฝ่ายขวา
 ฝ่ายบริหารฝ่ายบน
 ฝ่ายบริหารฝ่ายล่าง
 ฝ่ายบริหารฝ่ายหน้า
 ฝ่ายบริหารฝ่ายหลัง
 ฝ่ายบริหารฝ่ายซ้าย
 ฝ่ายบริหารฝ่ายขวา
 ฝ่ายบริหารฝ่ายบน
 ฝ่ายบริหารฝ่ายล่าง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๑๐

๑ ฝ่ายของศกท้าวเจ้าอาทโธมราช ยมราชธิดาของศกทรงฉนวน

ประเทศไทยของเรากำลังขาดแคลนบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์อย่างมาก

แต่ไม่พบปริมาณของพวกนี้

การปรับปรุงแต่งแปลงองค์เครื่องของยวช มาอย่างพิศคนคหณ โยชา

เทพพรหมพรหังคณตบพิตร ให้พระภาดลภักมของทพพินา

พระพรหมมุนี (ทศพลภรณ์) แห่งวัดบวรนิเวศวิหาร ให้เกิดองค์เจ้าพดชยอกนธกบฏ

ท้าวโท โท โทตาทองหล้าทอง คชบศกเทศมณฑลราชวงศ

ออกหากกักขังของกตของค ทรงนงศอดคตุมพานภาค ๖

๑ ฝ่ายองค์พระรัตนตรัยทศาน ปรมิตหารเทมฮักแดงผกฝน

ทั้งได้นั้นที่โถมโถมประทุญญ ให้รู้กตการณรงค์ในสงคราม

เรียกกราบทูลเจ้าเข้ามาตั้ง
 บอกลนายรชกของร้อยให้รู้ความ
 คนดวงหน้าปากกันไปแม่ใครรบ
 คอยวงเวียนเปิดจนผลัดถึงคณ
 พวกรนายที่รบว่าดำขุด
 แล้วพูดจาพากันออกนอกกำแพง
 พวกลปากน่านาหน้าโยธาหาญ
 แล้วเดินตรึมเมษยกหนุ้มไป
 แล้ววราห์ผูกกับภรรยาพลัด
 แล้วทพพระชกนพารณ
 วยกตามด้ามทศกศบค
 โห่สนครนक्रमคระหม่อ
 ครเมษทั้งนายด้านราชูณาม
 เป็นคนด้ามด้นของคยบ้องกัน
 เดียวคดบดขมทัพให้รบชน
 ชอกดกนโธดงช้างคบคดางแปลง
 คงชนะข้าศึกไม่นกแห่ง
 ค้างคึดแจงพร้อมพลดกโกร
 โห่ทะทานตะเทชนด้นเคียงทวนไท
 ภาชนะโคตรอยเด่นพอเห็นกัน
 พรหมดะพรังไพรนายยกมายณ
 คุมถรรพคึดหม่นเคียงกรนกรก
 ประโคมดั่งขเกราถดองเคียงกองก
 ตะเทชนตะทกทอปาพนาตร ฯ

๑ ฝ่ายกองหน้าอาโหมรบกับกองทัพ พวกรนายด้านราชูณาม
 พระภาดรับทัพทหารเข้ารวมน นายด้านคยบ้องคณประจักษ์รบ
 พวกรนายที่รบว่าดำขุด เห็นพลาคพลัดยงผลุนพลาคเคียงชาคณ
 พวกรนายโหมด้นค้ายไพรนายยั้ม พระภาดรับโดโดคยบ้อง
 กิยทวนแกว่งแทงทหารชาวด้านโตต เดียงหัดกลัดคยบ้องคณ
 ยิงเคียดใจได้รุกเข้าคยบ้อง นายด้านคยบ้องรับเข้ารวมน
 กิยทวนแกว่งแทงพระภาดถูกชานทรค
 ทงทวนหุดคึดค้ายคยบ้องคณ
 เหล่าทหารด้านคยบ้องเข้ารวมน คิยทวนพระภาดไม่ทานทน

ทั้งไพร่นายตายยับตงนบหม่น เหลือสายคนแตกทรวงดับต้น
เจ้าวาหุโถมโถมไล่พวกไพร่พด ขับเค้นคนเฒ่าโหมโจนทยาน
เดี่ยวไต่กับถ้ำถาเผลอถาแซว ยืนแยกเขี้ยวขวางหน้าไซหาหาญ
พวกโยธพดหลัดถนดาน เห็นนายคำปาดหน้าคำดำทับ
กูเคยมั่งกงจนาตชาธชาติธา ทำมารยายอนยอกคึดถลกถลัน
ให้อายุทมั่งคบช่วยรบรบ มาสู้กับกูเคยจนตมั่งมิ ๑

๑ นายคำนคอบยอศศพาท้าวเรา

เมื่อเกิดพระภูมโนมหาไมหรือ
โหรับพวงเพ็ญจันเช็งดอ ครนดั่งจันเช็งดอให้วางวาย
จันเช็งดอหามาความรบรบ ดั่งถลันถลันถลันเหมือนมามาหมาย
มิกตบญกนทำจันเช็งดอ พระกระยาจันเช็งดอ
จะตบแรมแทนคณทศกระหม่อม จันเช็งดอนนบกับพระฤาษี
ทรงศีลธรรมภรรยานางาน จะคืนเคยรตบศปรางกูไป
ชนถิ่นฐานบ้านเมืองแฉะแฉะ พระคณดั่งไม่จำนงชยาดงดัย
จะดั่งดอจันเช็งดอให้พญ คังพระทัยทำบุญกับนุ ๑

๑ พระโกธกรรณนงหนาคำนายคำน ชัยเกรตงานชาติโกธกรรณฤาษี

มั่งจอนทองดองกับกุดเคยว แหมมั่งดให้เป็นเจ้าชาวพารา
แฉะจันเช็งดอกระบองรวงควาต เจ้าศพลดพลดงทงชยชวา
นายคำนหมิ่นกนกระบองรวงควาต แฉะดั่งดอจันเช็งดอให้เชอใจคาม
พอเชอหางพรพรมเชาตมหมิ่น เป็นศักรมรบนชางกตางดนาม
คองด้วยกตกรรณเรงก ในสงคราม แยกเป็นดามดิมคองคตมมิ่งกน

อัครครุฑอดหมาน

สังหารมลายูโยธาให้อาณัติ

นายคามกตบัพประจบรบประจัญ

ตวนายหน้าอหมท้าวเจ้าบุร

พระเห็นหน้าราหูว่าอูเหม

ย้ายใจเวกกลับไปถือพอกฤกษ์

ราหูว่าข้าพเจ้าเจ้าศรัณ

เพราะเดี่ยตเชอไม่ดังให้วางวาย

ถึงทราบว่ตามตลยบศักค

มิไกรรักเงินทองทงพยาย

จะไปรมโรมวียให้สบาย

จึงมุงหมายจะมาเผ้าทูลท้าวไท

ทนต์ถฤชณมพรต

ไม่กตคฤชพระองค์อย่าดังดัย

รับรับบุรจะมกย

ทงนายไพร่ใหญ่ให้ขอจะพดอยตาย ฯ

๑ พระเคอดคาวพชายังหม

กตมตลกเจ้าของทองน้ใจหาย

ชนคนคทเชารักเจ้านาย

ถงวอยวายไกรธให้ถลา

มุงหมายชายเจ้าอาประโยชน

หิธรอให้คฤชกฤชคณคณ

มาถอดวงดงพระวราธยา

จะรพมาเดี่ยให้ตายวายชว

ทลงรบเดี่ยเองรทาทิณ

เชารบโรมรทกตุน

แกงรบรบชบรทหารเจ้าคาน

พอพบตรเมฆมารจวงพนาไว้

แกงร้งว่มาพระบาทประมาทน

เมื่อคนรักหรือพระองค์มาดังดัย

พระฤษณ์ประเสริฐเด็กไกร

ตงพระทัยทำบุญกรุณา

ไม่รับชมตมตพิศถาน

จะไปรดปรานไปตงรรคให้หรรษา

ขอพระองค์จงเป็นมิตรกับถา

จะได้มาตงดงตคภาจคกย

เคยวนเถาเราถอมใจพรอมพรง

เหมือนเดี่ยชงกรงตคตไม่ไหว

มิไอนอ้อนมือนปรนให้ทนต์

จะเดี่ยไพร่เดี่ยตงกพระทงยศ ฯ

๑ พระรหน้าว่าอูเหมธยครเมฆ พดอย ไทยกเหยกเอกกระธายชบ

กัดบมารู้ให้ยอมอ่อนประณต มึงเหต้อกคตควรทำตายให้วายปราณ
 พดาง โทณคัศรเมธึกไม่ตอง คอยบับบั้งบิตทางขวางทหาร
 เจ้าพาราอาหุโธมโธโรมราญ จะออกด่านไหนก็ไปมีใครพัน
 คูโยธามาด้วยกม้วยมอด ทับรอรจวนระเระเหระพน
 ศักดัมทบรบริบถชบจน เทอชหันเหียนเวียนวนชยหว่างกลาง
 จนคำพอบคบด้อมมอยพรอมพรัง ช้างหน้าหลังโธงัดกัให้อัดขวาง
 ออกด่านไหนไหนว่ายยังวาววาว คอยเหตงตงแ่งต้วางคังกลางฉัน
 พระอศันมัจจุคคตงดาร์ โห้ทหารเรยกพลพลฉัน
 ใครออกมาหาเราเราช่วยกัน ไม่ทอนศรรายธบายต์ ฯ
 ๑ ฝ่ายพวกไพร่โธงัดบ ในรบริบ ออกนอมนนบับถพระฤาษ
 ๒ ฝ่ายเรยกเพื่อนเกอณมาในระดร์ ทศคคตณายก้วยวปราณ ฯ
 ๓ เจ้าพาราอาหุโธมเหอโธมธอ
 เทยวบริบด้อมมอยคตงคณาดังดาร์
 จมวงเราทำไปปะกับพระภาด หาทหารนายไพร่กัใหม่
 แคพวกด้อมพรอมพรังคตงคบ เห็นกองทัพแ่งพแบคศัพ
 ถามพระภาดท่านกับเรายูเท่าน จะคตคคต่านทานประการ ไค ฯ
 ๔ พระภาดพ้งบงคบมบริมณถ ชอรธองบาทบวิรักษจันคกษย
 เชิญพระธองคทรวงคักคตบหักไป ถึงกรุงโกเรเตรียมทพกตบมารบ
 จะรบเคยวเคยวณณมณมถย เหมธอนน่านถยคบไฟไม่ตงบ
 คตยชากักณกณพลดัมทบ จมรมบริบคตงมคตย ฯ
 ๕ พระพ้งการวพ้งแถวจคตบ ทานวาชอบชทางต้วางได้ว

แต่หยุดพักสักหน่อยจึงค่อยไป
ทอดพระองค์ลงจากหลังพญักษ์
พระภาณนถกนิมิตพระวัง

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณี
ครั้นอยู่ไทรศวรรค์ก็เห็นว่า
แต่พอท้าวเจ้าวาหุโถมราช
พอสิ้นศรเมฆราหูนั้น

ทูลว่าท้าวเจ้าบุรินทร์ต้นท้าว
แม่เห็นพระเจ้าไม่ ไฉน ไฉนมา

๒ พระขมเขื่อนแกล้วพระอภัยมณี
จะไต่บันทึกลงทอดพระเนตร
ให้ปักขึงทองตระเวนพดเกษมที่ติด
เมื่อเห็นอภัยนถกติด ในตมทอน
ทองตระเวนเข่นทางตางรบดัง

พระอภัยมณีจึงทูลถาม
ฝ่ายทศพลมพร้อมพร้อมทั้งให้
บ้างก็หุงศักดิ์ศรียังมาไป

๓ ฝ่ายองค์ท้าวเจ้าวาหุโถมราช
จะหักทศพลมพร้อมพร้อมทั้ง
แต่เจ้าคางคกของครุฑทรงพญักษ์
ท้าวหน้าหน้าพาพระภาณออกราญรอน

เตยวันให้ทิวโหโรยถาดัง
เจ้าหยุดพักพมไม่เหมือนใจทิว
อุคธำหมิงนวลพิศกษิตรา ฯ
จนห้อยขยับขยับบนภุฉา
เห็นโยธาทัพพร้อมอยู่พร้อมกัน
ตายเกิดอนกตาคดกลางน้ำพนาธัมม

มาพร้อมกันกับนายคานชานชลา
คณพระภาณเจ้าอาคัยไศพฤกษา
คณศรีภานุพระขันธ์ให้แจ้งดี ฯ
ในบรรดการมาราญรอน
ไม่ถนัดความทางหว่างถึงรบ
จึงไต่ค้อนคดตะพึดจับมัตมา
ยกไปประชุมอยู่บนภุฉา

ให้โยธารบพุ่งเจ้ากรุงไกร
ดำเนินโกธาดันด้นในไพร่
ได้เข้าใกล้ถนัดดังจะฆ่าฟัน ฯ
กษัตริย์ชาติเรี่ยกันมกกระเด็น
ได้ปักธงคองทองทั้งตั้งธงกร
ดุดดะพิกัดพะยาบแดงพระแสงศรี
คทาขรคองเอวรบเลื้อยทะยาน

โยคนับถือนพระ โสภณเจ้าโศภน ต้องมอศบศนหัดประหัดประหาร
 พระโคกพรหมสถนตาม ทงพระภาคภมทวนภอยถ้วนแท่ง
 พวกกทอหมห้อมหุ้มเขากอุมกถด รบถักกถนทนาดวนกถาแจ้ง
 ตางคณพมพาดพอกพาดแพพอง ทงทองแสงเจ้าถมทบช่วยรบรับ
 เจ้าพาราพาหุโธมเจ้าโหมหัก จนทอบยักเห่งอโสมแทบถมจับ
 ทงชายชวาพนาหัตถ์คงกับ ต้องหันรบรบชวาวชุกถางพด
 จนชาจุธุดพระหัตถ์ถนถนถนถนถน พระพอบกบณเรณเวณ
 ถับถาถาโกม โยมนน พวกรโพรพพากันตามออกทอตามไป ฯ

๑ ฝ่ายพระภาดรวาญรอนจันชอนาค

เป็นถักทอรับศานทานโมไหว
 ถาถนถนถนถนทวนทวน ๖

๑ ฝ่ายองค์ท้าวเจ้าปฐมทรายนทนิ ไปถองททางคณนณณ
 ให้เห็นชยชอนนถนถนทวนทวน ถนถนถนถนถนถนถนถน
 พวกกทพมมถนถนทวนทวน ถนถนถนถนถนถนถนถน
 ตางทอทองถนถนถนถนถนถน พาไปยังทอชพระน
 พอพรหมทงพระภาคททาทธก ถนถนถนถนถนถนถนถน
 พระนถถนททศททททททททท เห็นทงททททททททททท
 แคโณมยถนถนถนถนถนถนถน ให้ถนถนถนถนถนถนถนถน
 เชิญถนถนถนถนถนถนถนถนถน พดางถนถนถนถนถนถนถนถน
 ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน เราถนถนถนถนถนถนถนถน
 ไม่ถนถนถนถนถนถนถนถนถน มาทงถนถนถนถนถนถนถนถน

เป็นเหตุเพราะเคราะห์กรรมต้องทำศึก

พระไม่ถนัดห้วงเหี้ยวจึงเฉยวณ

เราจับได้ไม่ช้าเพราะการบุญ

จะทาคันคั้นให้ทั้งไพร่พด

จะปล่อยยให้ไปดำรงนามันบัต

รักษาดัษยดับดำรงทางกุศล

ก็ยศธรรมมกรณาประชาชน

จะได้พัฒนียพาดดำรงใจ ฯ

๑ ท้าวทมิฬนคำทราไปรด

ค้อยหายโกรธตรึกตราชัยน้าย

จึงเออนรกรครัดคอบว่าชอบใจ

แต่เราไม่รอตัวไม่ถนัดวาย

ด้วยเดียดทักทวนว่าคาญยศ

อยู่ไปกลอดตอไม้ร่าย

จงฆ่าตัวชีวิตให้วอดวาย

จะตายเสียให้ดับขีประมาณ ฯ

๑ พระยอคนมีจิตคิดงวेष

จึงตรึงหมันว่าวิธการ

ธรรมคาถาบุญในตมตาม

คำโบราณว่าได้แต่ไรมา

อนคอตมแต่เพี้ยน

มิใช่จะเฉยราวีราธนา

เราจับได้ไม่ถึงหารมดาญชวา

ทานะมารังคายเฉียดายนักร

จงดับไปให้ดำรงนามันบัต

ดับกษัตริย์ดริยวงศ์ซึ่งทรงศักดิ์

โอรสพระมเหสีเป็นตริภัก

ไม่ห้วงหมันกนกเฉียดายจะวายปรมาณ ฯ

๑ ท้าวทมิฬนคำทราปดอบ

จึงได้ตอบตามวิธยหน้าใจหาญ

เราก็รู้ยู่บ้างทางโบราณ

เป็นราชชาญชอบแต่ตามจามร

ดงวนศักดิ์รักษาศักดิ์ปดอบดิค

รักษชีวิตเหมือนไม่รักษาศักดิ์ศรี

ซึ่งทราปดอบชอบคุณพระมุนี

เราจะมีหนังสือให้ถือไป

ให้ดูยกยาว่าโหม่นฮ่มโหม่นจิต

มิให้คิดเคียดอบแคงแห่งไหน

พลางตะเข็ดเลือดพระหัตถ์ออกบาดใจ

เขียนด้นใบนอกบทรด้วยดุดตาย

ให้พระกาฬห่านจงถอยหนี

ไปบรูณแจ้งการทำนงหลาย

แล้วเขามัดกรัดคอเชือกคอกตาย

ระทวยกายชยบนแท่นแผ่นศิลา ฯ

๑ พระอภัยมณีจิตคิดถึงเจ้า

เกณท์ท้าวไพร่ นายทั้งซ้ายขวา

ห้ามชนทัพศัพท้าวเจ้าพารา

ด้วยดุดคองพวงศกาธมาถ์

ผูกเพดานมานะบงทองงัด

ให้ระจกตามจารึกศิษย์ฤษี

แล้วโหมยิงธนูพระอภัย

ชนดัดพลบพลาหน้าบรรพต

ให้พระกาฬค่าน้ำไพร่ทงหลาย

ทเหตุศรายหลายหมื่นคนไปหมด

ต่างรบดังพริ้งพร้อมพร้อมประจักษ์

จากบรรพตหมายมุ่งไปกรุงไกร ฯ

๑ ต่อมาครั้งถึงเมืองนางเงือกขาว

วาโหมธำเนศวรศรีธำเน

เจ้าพญานาคเจ้าแห่งน้ำ

พระฤษีมีโคทาให้จมน้ำ

ด้วยดุดร้ายหักศรนนทกลหนา

หวังจะใครไว้อธิให้ธำเน

พระอภัยมาลงดำราญผ่านบุรี

อย่ารบพุ่งมุ่งร้ายเมื่อกายหลัง

จงเชือกพันนบถพระฤษี

อุปถัมภ์ทามญกับมุนี

เขาเป็นทพพาข้างหน้าไป

ทอจบคำร่ำว่าเจ้าวาโหม

นำตาโหมขึ้นคกชกชกไถ่

เห็นโศกหิตบิคำยังชาดย

ยกชนได้กลงเกล้าเจ้าไศกา ฯ

๑ โอพระองค์ทรงเคจรเทกษณครี

เดียแรงดุดมุกขนครมนครา

กำบังตาตองหนทองทนคง

ครมคักมกมใหญ่ไปดวย

ไม่ได้ช่วยสงครามตามประดังค

จนเดียดถวักพระบิฑุรงค์ มาปลดปลองเปิดาใจกระไรโดย
โถม่านเกล้าเจ้าประคุณทูลกระหม่อม เติงถนอมถุกนาคิจาเอี้ย
เคยจุบเกล้าเจ้าผมเคยชมเชย มาเดะเคยถูไ้ให้ได้ฮ้าย
โถมวยคนต้นทามหรณพ มีได้พบภูวนาถเหมอนมาตหมาย
ดะอนอชนอชนดงไม้ทรงกาย เจียนชวรายชวาค้วยฮาดัย ฯ
๑ ทงเสนาข้าเฝ้าเหลาทหาร ต่างต่งฮ้าง ได้กาน้ำตาไหล

บ้านบนขอบปอดยโอรยศักดิ์ไกร ควรรับไปให้พบศัพพะองค์
ไ้เชิญมาชานบุรรัตน อย่างถยตริยต่งวาทิราชหงส์
พระพิเภกจำนนยบตรง ถือผาทรงเยออย่างเข้าปรางค์ใน
ทูลยบถชนไม่มรณ ตะอิกถะอิกเกนแสงแถงไข
นางทรงพิงคังชวนจะบรรดย คือเอนาณบถดง ฯ

๑ ฝ่ายเดินฮ้างท้าวนางข้างเฮาหวัด

บางวันชวนาคอกไม้ดูบได้ต่ง
เกดร์ดครตวันคอยพของก ถิ่นแสงทรวง ได้กาดังฮ้าง
โ้ยต่งฮ้างผ่านเกล้าเจ้าประคุณ เคยมบุญเจียงบำรุงชงกรงศัร
มาประมาทพลาดพลดงตกรณ ถงชวรายวางดงกลางไพร
พระตุ้ดแถ่นแถ่นเกือตเรือกพระศอ ไม่วรงรอยหยนกรรรมจะท่าไฉน
เป็นด้ามทพถถถกระไร ให้เห็นใจเจ้าประคุณกรุณา
โ้ยทนมแต่จะแถดอบ เหมอนเคือนคบบัฒมิตทุกทัก้า
ทงถกนชยพลอยช่าเป็นกาพรา โยฮุราเหมอนจะคองพพของพิง
เคยพงบุญพูนฮ้างถัดเหมอนถกกรแถว พระทงเมยเจียงแถวไมกถบถอง

ตะตุรภักคิเรศน์เวศน์ฉวี

ไม่เหตยวหนามาถึงเมฆมวงเคย

เคยกอดอมเกลี้ยงเองบุตรผู้กลนอม มาตั้งบุญทุกกระหม่อมของเมียเอ๋ย

จนสิ้นราตึกคราคเคตชนไม่เหมือนเคย เมื่อไรเคยเมียจรวายพายนาคา

นางกรวญกว่าว่าละอิดละอนให้ ชดนยพรพวงพรายท่งซ้ายขวา

บรรดาเหล่าดาวดรรชนีถึงยา พดอยไค่กาของเคียงท่งเวียงวัง ฯ

๑ ครั้นต่างไค่กนวงกษัตริย์ให้จัดรถ

พร้อมเครื่องยศแทนให้ท่งแด่รังษี

ได้ไค่ศรันธชวามมานับ

ทวารตงตารวเป็นทิวไป

นางพระยาพา โหมขนทรงรถ

ไค่ก่าดรรคเรว้หมองไม่ม่องไค่

พร้อมพระวงศ์พงศ์กำเนิดนาโม

จากทรงไค่ตรงมาพนาคร

ตงวันครั้งถึงท่งพยุคียบยง

พร้อมพระพี่ชายหญิงริมถึงขร

นางพระยาพา ไอรดยทจร

กษัตริย์นรภักคิเรศน์

ไปประทับพลับพลาพนมมณฑป

ต่างนอพนมมณฑปพระฤาษี

ฝ่ายโสมของนงลักษณ์พระธิดา

เจลิ้นท้าวใหม่กัโสมนั

จึงมยเขยงเขยงธรรคศรีประภาส

ด้วยนางนาฏญาตึงคังคังกษัตริย์

อันตัวเราชาวบุรินทร์กษัตริย์

อะดมนัคับวชประโชชน์โพธิญาณ

ได้บอกกล่าวท้าวไทเธอไม่หยุด

จนสิ้นสุดเคียดของค่านางดาร

ไค่อวดท่งบังสุกุดทำบุญทาน

ช่วยทำการปลุกณนทพด้อมศัพโ

จนวงศ์พงศ์พวงข้าเฝ้า

มาถึงเรายันคัจะมโ

เชิญชวนมณฑปรักศไป

ทำบุญให้ไค่สัตว์รค์รันฉิมาน ฯ

๑ นางกษัตริย์ศรีธิดาธิดา

นิมนต์พระไปประเทศคณิเวศน์สถาน

ด้วยหม้อข้าวเขาด้อยไม่รุกราน ถวายท่านพระอิศวรจางการุญ
ช่วยตั้งตอม่อชนบ้างเหมือนอย่างบุตร

พลางจูงกรรตชนให้ไปไหว้คุณ ด้วยต้นศุภคณาภิเชษฐช่วยเกศหนุน
แล้วคร่ำครวญว่านารกถกถณะ นางการุญเรียกมาใกล้ด้วยไม้คร

พลางถามวันวิสาขาคด้วยปราณ คอวระจะบำรุงชาวกรุงศรี

จงอวยพรตอมก้ำพระกรรมฐาน ได้ยดัดบริบทมมมมมมมม

แล้วพาเหล่าชาววังขึ้นทงหน ไหว้สิ่งงานถวายอโยคที่โสภคสัย

ชนชนบนมณฑปคฤหาสน์ ถวายแด่พระสงฆ์สาธุมาใน

มเหศตอราศีค้ำอวย แสงแสงสว่างเชษฐของนักรบให้

ตั้งสารนางช้างในสระชาด ทรงน้อมโศกราบพระศัพทโสภ

โอฬาสเกลตาเจ้าประคุณกรรมา ยกพระบาทขึ้นทูลรับทูลเกล้า

เศษพรหมเหตาดำดั่งมดในปรางค์มาศ ครองมาปดปดปดปดปดปด

บรรทมทิพระยูกุเลออย่างาน มาจากอาสน์ของคณาธำ

โอโรธว่าพระคุณการุญเจียง มานิพพานเพิงผาพนาคร

มาด้นบุญทูลกระหม่อมจอมนคร ให้ชื่อเจียงธารพิชชะครตั้งตม

พระวงศ์เจ้าทนต์ทนต์ จะมณเฑาะพินหน้ำไปหาใคร

จะคุ้มยดบนบับแต่ไป พระเหมือนหนึ่งโพธิทองอันมั่งได้

นางห้ามแหงแต่ดั่งรางควาปางกอน ไม่มีใครครอบครองช่วยมั่งกัน

พระเจียงคฤรัณทุกกณวน เคยด้นบร้อมมมมมมมมมมม

พระเจียงคฤรัณทุกกณวน จะเดดดับกับกตปทุทนต์

อันแว่นแคว้นแดนทวีปกันประเทศ

มีขอบเขตขวางเห็นชนนพेतอหยา

อันถ้อยโดยใจบาปทั้งหยาบคาย

ไม่กลัวตายร้ายกาจชาติทวี

จะไปปรนโรมวิสัยยังไกลอยู่

ไม่มีผู้ศรัทธารักษาคัด

จะสมทบรบอุทกบุรณ

กว่าจะต้นคักเดือนเมื่อไร

แต่เพียงนับหนึ่งจตุเรศ

น้องคิดเจตคนบาปปราบไม่ไหว

ต้องทำศึกครกครารระอาใจ

จะมีแพ้แปรแก้ไขอย่างไรดี ฯ

๑ พัดเยตตอบปดอบประโดมโหมเถา

พดณเฑาะวธูพระนงมอหมองศรี

ไม่ทนทงทรวงทางอื้ออย่างน

เป็นเหตุที่มรรคาข้างหน้าไป

แม่พบเพดธาราทวีปกันประเทศ

ทันท่วงทีพระนงมอหมองศรี

ฉวยเชียวพรพดงกตเภา

จะบริวดยเหตกองเป็นผดกดี

แม่ผดเห็นว่าเป็นทญู

มีแต่สิ่งตำพดจะมดดี

กัวยชงชัยไม่ถนทกเป็นดศร

จะเสียทีเดียวตายไม่วายคิด

ใบราณวาด์เทายังทาวพดก

เป็นนทปราชญ์แต่ด้วยรูพดงผด

อันทาคักเหมือนดักบงพิษ

จงทรงคิดใคร่ครวญให้ถวการ

กดับไปดำด้าเภาเกิดเจ้าพ

เทยวธมทธานนทกถนฐาน

ไต่ไซ้ใบไปตามความดำราญ

จะพันพาดไพร่ไม่บ้าทา ฯ

๑ นางพดดีพดเยตประโดมปดอบ

จึงตรัดตอบว่าจิตกนิษฐา

จะกดับไปในทะเลดงเกศรา

น้องคิดช่ายช่ายหนายังกวารบ

ถึงคักเคื่อเหตอร้ายชางภายนอก

ถึงายคอกคัวยวามทหนพด

เกรงแตกพาตามมาพบ

จะตั้งรกรักเหต้อจะเบียดใจ ฯ

๑๕ พอดีจ่าน่าดมเพรพระเชษฐา จะครักคราโกรธชิงไปก่งไหน
แต่ตามคักกักทั้งนี้โย หรือคักใจขาดแต่ไม่เมตตา

แค้นดังด้าวป่าฉะพระพี่เจ้า

จะโศกเศร้ารำลึกความเหี่ยวตามหา

จะชูปยสมครอมครของถนอชงยา

เวทน่าน่าสงสารว่าคาญใจ ฯ

๑๖ นางพม่ารำถักถักถักเว

นำพระเนตรคลอคลอระดอยไหล

ไม่บัญญัติว่าชานประการโต

ละอุนช่อนกอนฤทัยอาลัยดาญ

คิดถวิลถวิลถวิลถวิลถวิล

ศกถวิลถวิลถวิลถวิลถวิล

จะไปชมโรมวิสัยเกรงภัยหา

เหต้อว่าคาญกิจจะถวิลถวิลถวิล

แต่ถวิลถวิลถวิลถวิลถวิล

ให้ถวิลถวิลถวิลถวิลถวิล

ทุกถวิลถวิลถวิลถวิลถวิล

ระหวังกายถวิลถวิลถวิลถวิล

จนถวิลถวิลถวิลถวิลถวิล

ทุกถวิลถวิลถวิลถวิลถวิล

พวกรักใคร่ไม่เป็นถวิลถวิลถวิล

พวกรักใคร่ไม่เป็นถวิลถวิลถวิล

นางพระยาพาโหมพดอยโหมนี้

พวกรักใคร่ไม่เป็นถวิลถวิลถวิล

พวกรักใคร่ไม่เป็นถวิลถวิลถวิล

พวกรักใคร่ไม่เป็นถวิลถวิลถวิล

พวกรักใคร่ไม่เป็นถวิลถวิลถวิล

พวกรักใคร่ไม่เป็นถวิลถวิลถวิล

แต่ดูม้านำกตัวกัมพิวกราบ จะใคร่ทราบซักถามตามตั่งต้าย
 จะมาหาหรือจะขู่อะไร จงโปรดให้แจ้งคิดในกิจจา ฯ

๑ หน่อกล้วยศรีตรัถตามตามสุภาพ

ขยำกราบกราบโดยขู่จะมาหา
 แดงต้งนำขงขงชนกอนคี่ดา ร้องเรียกมาซักถามตามพระทัย
 แเน่ท่านครูเฒ่าจึงเล่าเรื่อง ขยับบ้านเมืองแห่งหนตำบลไหน
 เกิดกับคชสีดวางเป็นอย่างไร มาอยู่ในเกาะแห่งคำแห่งนั้น ฯ

๑ ฝ่ายเฒ่าเฒ่าความไปตามรอย เจ้าหรือชาวพาราณสี

เมื่อหนุ่มพณรรยาชาใหม่ เกยวงศ์กรเกราเจ้าคำทอ
 จนรอดสู่มโหฬายกให้พร้อม ยังไม่ยอมเป็นเมียของเฉยหลด
 ยามนุษย์ผู้ดำดองไม่รังไร จะผูกคอเคียดให้ตายวายชีวา
 รมไปบนคันกระเม้งลายนทงนุค ถึงกราบผู้ชราผู้เฒ่าเห็นหา
 กลับไปเที่ยวเที่ยวเจ้าพารา พอลงภาตจึงคิดหนักใน
 ประการหนึ่งคงเกล้าเขยวาทู ให้หลังดังโศกจิตพิณมัย
 ถึงแม่พอกให้ดมด้วยป้อมใจ เหตุด้วยได้แยบคายในลายแทง
 ถึงแก่เฒ่าด้าวรอกกษัตริย์ พอลงใจชวนแนบนิ่งแอบแฝง
 รุ่งทาวเจ้าเมตตกคเคืองแกล้ง จึงกลับแกล้งแสร้งว่าเป็นกาด
 ด้วยแก่เฒ่าเฒ่าเคียดขมเมียด มาป้อยอ่าวพาราณสี
 จึงยังอยู่เกาะละเมาริน พวกราวทงนุคเป็นภรรยา

ขอถามพระจะไปไหนอย่ากรไกรทราบ แดงสุภาพนำรักนหนักหนา
 พระครองศรีภักจะใคร่ได้วิชา ให้องค์ยายอมบ้างเหมือนอย่างใจ

จึงเล่าความตามเรื่องที่เคยของ มาตามนั้นมิได้แจ้งตำแหน่งไหน
ท่านศาครวิเดห์เห็นให้ใน ช่วยสอน ให้แยกกายตามตายแห่ง
ถ้ำงมทองดังคำทรากรถาพ ให้ได้สาวประติพัทธ์ไม่ขัดแย้ง
กระแทนบุญคุณบ้างอย่าขาดแค้น ช่วยจัดแจงภคตราอักษารับ ๖

๑ ฝ่ายศาครวิเดห์เป็นกษัตริย์ ไม่ขึ้นขัดใจความตามตำรับ
จึงดื่มมัจฉะครทตบ ดังแยกจับจิกเคี้ยวที่เทพพร

จะปลดปล่อยมัจฉะครทตบ อยาให้สาครเกิดชนจำเหมือนคำสอน
รับแน่แก่ถ้ำย้อมหาจนชน ดังดูศาครขอประติพัทธ์มัจฉะคร

แต่ถ้ามัจฉะครอยู่ไหน เห็นเกิดรามาร่างนึ่งหรือโตน
เฝ้าราชาว่าเขมเห็นไรไร เขาเดินไปเคเคย่นดั่งเมฆบกลาย

ออกนาเรียวผากถ้ำนึ่งวางเหนือ โหลยถ้ำเวียงไปมาเคียงคำขาย
ดังแตกแค้นแผนกับราชา คุมเจ้าฝ่ายผิงพรวางหาหุโตน

แต่จักษยามตามไปจะได้ประ ดั่งเจ้าพระมัจฉะครชุบเดี่ยวรูปโตน
ข้างเดินทางถ้ำงมคฤกกรณโครม ดั่งที่ภักโตนนั้ดำนำปราณี ๗

๑ พระพังกำว่าเจ้าดำเภาใหญ่ จะตามไปเพื่อจะพบประติพัทธ์
จึงมัจฉะครว่าท่านครุอยู่ข้างดี ชุระมัจฉะครจะขอถ้ำนึ่งคฤกกรณ

แต่จะขม่งหล่งมัจฉะครรับดอนโตน โจนกระโจนตมมหาชดาโตน
ออกนาคกรกกรณตามคฤกกรณไป กำหนดในทิศทางข้างอุดร ๘

๑ ดิมหัววันครนเย็นแดเห็นค้ำ มีปรากฏครกบ้อมครอมดังจร
ดำเภาจอกทอศทามิธจักร เห็นแน่อนนางจะมากะเถราน

เมื่อเราดำดำโตทั้งไปเส้า นิดดำเภาชาวเมืองมัจฉะครองดี

๒๒ ขบมาทรงตั้งมาพอราตรี

၁၁.၁၄. ၄
 ဂိဇာနည်တော်တော်

ให้พบแพทย์จากจังหวัดตาม

ถึงเรื่องความตามคติดกนิษฐา

เขาตกความตามเรื่องจากเมืองมา จนรั้งชัยได้พาราบาทโตม ๑

๑ พระหังคาราแดงแดงประจักษ์

เหมือนพบพลุดอกจันทน์แดง

เป็นภาษาพูดได้ไปเป็นโยม

ปลดชนประ โดมตองวิชาของคาค

๖ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓

แบบแผนการพิมพ์ของหนังสือ

ไม่ปลอดภัยต่อความปลอดภัยของบุคคล

第110页中21的笔迹21/05/08

ข้อปว

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

หอวังและตึกพระที่นั่งพิมานารายณ์ ศาลมรุราชและศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว

דעארימא חורבנו וכו' דאזוי באו אונזער צענדליקן

ตปในทศวรรษที่ ๑๐๐ ปีของประเทศไทย

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ฐานต้นตอมาพบพบพร

ประเพณีอันงามทางภาคใต้

๕ ารกตางพระเอกพนมพร

แต่อย่างไรก็ตามการที่กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศได้ดำเนินการตามนโยบายที่วางไว้เป็นอย่างดีและได้มีมาตรการที่เอื้ออำนวยต่อการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยเป็นอย่างดี

ให้ไทยถือด้วยฉบับจริง

ตะอึกโฮให้ตะอ้นทุกศนวัน

เสวยยาธาราพิศุคคณวย

ไม่เหี่ยวตายตามโรค

เพลงน้อมพรชมทิวาปักษ์วณิ ควยพระรัตนชัยดบ

เป็นคราวเคราะห์ก็เพราะว่าพระราหู มาส่งต่อดูวิชาในราศี

๕๖

๒๒๒ ๒๒๒ ๒๒๒
ศกตของทางพระพุทธศาสนา

๓ ๕๖
จะเชิดแพะแกะตั้งเตาพระเตาพระห้วย

ให้แสดงจนกว่าหายไข้จนโรคนั้น ฯ

๑. นางเซ่อคำคำราจึงฉาพรต ทรงเกรียงยศอย่างพราหมณ์ตามมิดยัย
กับวงศรวงศวงศาสดาราย ให้เช็ดและแกะไขไขว้เกวียน

คอยฟังองค์ตรงเขวียนมเนยหอม หายไม่ยอมถอยถอยเป็นขี้ตัญ
 พัดเยงเหดาดำตรงนางกำนัล คอยบ้องก้นห้ามมิให้ใครเข้ามา

[illegible]

ถึงพบพานนิมิตต์จรตฺตของ ขอบเป็นของเป็นโพมมอ
แต่กรังใจในฝันเห็นพันพัว นาคนนกถั่วจะได้นกโพ

๑ พึงช่วยช่วยพระธมมิ่ง
อันศักดิ์สิทธิ์ ไต่เห็นไหม
จงเห็นเป็นศุภกฐิน
นางช่วยเรณูเม่นกนกศรีครอง
จะใหญ่ยิ่งกว่านารี
เพราะพระพลกพระทัยอยู่ในห้อง
ไฉนจะระคนอย่าหมิ่นหมอง
อยู่ในห้องให้รู้จวบวันบ่อนใจ ฯ

๑ จะกล่าวถึงคำกริยาคุณยอนบ้าง ผู้นำทางว่าเดินเนินไต่

ยตีบจนครนรุตถกรุงไกร

จึงปดอยให้มามังกรนอกท้าว

ตั้งผู้นำตำบลสองคนนั้น

ให้พากันถือไปเหมือนใจหวัง

แต่พระองค์ตรงมาลงหน้าวง

เข้าหุยคองหงษ์มาคำดาตย์

พอขอเฝ้าเขาวมาดย์มาพาทพบ

เข้าขอบบยนิหิตจะมีไหน

พระรูกทกถามถึงทรมวย

เขาทูลให้แจ้งจิตไม่บดบัง

อันฤกษ์ที่เป็นหมอลพองขอเฝ้า

เคยเดินเข้าออกได้เหมือนใจหวัง

เชิญพระองค์ตรงไปเข้าในวง

อย่าให้ทรงปองแจ้งระแวงพราหมณ์

๑ พระชนขอตอบคำให้นาหน้า

ขอเฝ้าพามาปราชญ์เหมือนมาดหมาย

เห็นฤกษ์พลอยฮวยเรไรราย

แก้ดวงเมืองมายุให้รอดไค

กรนเห็นเมืงเด่นค้อมแอ่นอ้อมเฝ้า

คอยเฝ้าเงาพามาของทั้งสองใจ

เห็นพ้องนอนชอนหน้ากอดอวย

เขานั่งเกดเกดประคองดงตำรา

นางทราบเดชะพลอยครวญ

ไม่นอนย่นนงกตมเพรพระเชษฐา

พระเชษฐาอันจุฬาคณินา

พิศดูดาหิตตามด้วยคความรัก

พดางรับขวัญมีหมายว่าตายรบ

นางก็กราบรับทักต้องกับคัก

พระตบโถมโถมเขดาเขาวลพิษณ

นางแก้ดวงตักพดางว่าไม่ปราน

ทอมาตักคดงเคลาเฝ้าเขายว

ไม่เกรงกตัญบาปหรือเป็นฤกษ์

พระปดอบนางขวางนอกลคยกเป็นข

แต่ใจพเป็นคฤหัสถ์อยู่ชอุตรา

พดางปดเปิดขงเควของครของชชชกขงไค

เกรงทรงโพนนเป็นพราหมณ์งามหนักหนา

กตคประทปรับขวัญค่านรธา

อย่าห่วงงชาทกรรณให้เข้าใจ

อันควพพเนรมิตเมตมณ
สุดจะห้ามความรักหักภัย
ถนอมแนบแนบขจิตจุพิศพิศ
นางเบือนหันชะโรดิไม่เคย
พอดับแสงเรืองรมชื่นแสม
มณฑาทพยกลดปทุมเป็นพุ่มพวง
เกษมสุดทุกถกถาณทิมานพิพ
พวงวราเตนเด่นงานศรางการณ
เหมือนราตรีมโชนะกอนหิน
ตะโพยของกตธิดาไม้มัง
พระคองเศดาเย้ายวน โทษณปด
พระเสน่สนนแนบระคนคว

๑ ฝ่ายนายพลเพียงแวงเพียงครี

ก้อยแหวกม่านศดานแลอชแด่
นักรเาะใจใครหนอนอนกลอยเกล้า
ดังเกตุคำดำคณไฉนคอง
มาเมื่อไรใดเด็รธำเรัก
เคิมพระนียงร้องชดถึงคตธอน
นำหวะระเหระหนอภเยก
นางถอยกลดปทุมมาชครานตุ
บ้างคยว่าดาธิบับชบพิต

มาพซึ่งเจ้าวรชัณต์ได้
พดางอุบไธ โดมน้องประคองเชย
ภิรมย์รักร่วมเรียงเคียงชน
พระกายเกยกตประทับไว้กับทรง
คางยัมแถมหย่อนตามไม่ห้ามหวง
ชยายคองเด่นกระจำมเือกดางฉม
เห็นอับฉิบดอยดังดั่งกลางตัวรัก
กลดปประชันโรงวราตามดำพิง
กลางฉมฉมฉมเด่นกลดปเด่นหนึ่ง
เหมือนดังดังราดฉวาทไมศดาตศดา
นางหัดบ่อนหงัดเดห์เด่นหวา
สุนอวาทอชกลดประจับไป

กลดปดั่งคองยบระจับหรือกลดปโหล

ห่มมา ในแท่นทองทองฉองฉก
พดางเคียงเจ้าพิศาพิศวง
รู่ของคเชนฐาสุดดำคร
ถนอมฉันทแนบทรงดวงฉม
กลดปโชนอชนอศักรวยไมทนิ
ผาดอชเมระเหมือนเขาฉาฉาตศ
ทำไมรู่เฉยเกิดหนอหวัชชก
เทวทุกท้านผาเคฉอนจึงเพื่อนฉน

นึกว่าใครไหนจะคิดมาคิดพัน
บ้างพลอยว่าถ้าแก่ก็คิดพลว
จะคอยค้อยเมื่อคนพันกายา
บ้างคอยว่าน่าดังด้วยหรือไม
บ้างคอยว่าถ้ากระพนกนาซัง
จนผู้ร้ายกายกอดดอดด้นมด
ทางหัวร่อคอกกระริกกริกไป

มีว่าพระอนันตนาตา
เดียดหนวเห็นจะรักเชอหนักหนา
จะพูดจาว่ากระไรจะใคร่ฟัง
เชอจะจมาเมื่อหอดบดอบดับหลง
ดเหมือนตังคณัฐไรจิตใจ
ยังไม่พืดไม่ใคร่หรือไหน
ด้วยอนันตจะไดไปพารา ฯ

๑ ฝ่ายนางเขว้เสาวคนธ์มด โอน

ครั้นเต็มคนพันกายอาวัญญา
แต่เต็มทห็นหยา ไม่หวนกลับ
ผิดพิสัยใจเรามาเมื่อ
วิบากกรรมจำน โหยหวน
สุดจะชยชยหน้าพอดชั่วไท
จะใคร่ถ่วงดวงใจออก ให้เห็น
จึงรกรักม่งาย ให้ร้ายชิต
เมื่อหอดบดว่าเหมือนะการเวก
ชอน้ำแก้มแม่มม ไรจิตใจเรา
ลงจากแทนแค้นดีพระพลอง
นงอยนพวยมาเมื่อไร
เป็นตมจับหอดบด ไรเร้ง
ให้นอนเคียงเรียงกันบนบดดังก

ปอมประ โถมหอดบดเนตรนบเชษฐา
ถดบชบหน้ากแนแนแค้นใจตัว
เรอมาพบหรือเมื่อญกดับเพ็ดณัว
เหมือนทึงขงรชกษะประเดียดใจ
สุดจะณตจลปรดตแก่ไร
น่าน้อยใจใจเขยไม่เคยคิด
ฉานนเป็นนอยางไรหนอในจิต
ช่างไม่คิดเกรงกลัวมดมัวเมา
มาภิเชกเสียดตัวกับผัวเขา
จะใคร่เขาเกลียดหาให้ดำใจ
เรียกมาเคียงคองว่าไม่ปราถนัย
ไม่ขกให้แะจิกแกตงมดบัง
นนเขยแกตงจะให้อายเมอชยหอด
เห็นงามทงหาไรจะใดตุ

ก็คิดว่าพลเอกเพงพ

พนตแตกหมดหน้าอดสู

แกล้งรู้เห็นเป็นใจทำไมรู้

ให้จุลตามลอนไม้ควรเป็น ฯ

๑ ทูตเพียงพองตะตงแดงจางว่า

ไม่เขมมาแต่เมื่อไรก็ไม่เห็น

ดูขยอขยจุรมาชอนเวณ

ควรจะเป็นโทษทั่วทุกตัวคน

บางบ่นว่ามาตรงตรงกคงประ

ชระยพระดอชของเช่นต้องหน

บางบ่นว่าข้าเห็นทจะมมนต์

จึงบังตนเข้ามาได้ในใดยา ฯ

๑ ฝ่ายพระหน่ออรนาคได้ยาดีเยี่ยม

ยังหอยมรณรตหอยอาบพาดำ

เจ้าชายของกตกรกักตองพกตร

ทอดเห็นหน้าพลึงหมอบเมี่ยงมอ

จึงแกล้งตรัสตบพอเขยอชอมขม

ถนัดพรอมพลเพราะเด่นารเด่นอง

เจ้าเป็นทพเพียงเพียงประคอง

พาพระหน่อหนีมาจากขาน

ข้างแนะนำทาศักทศกธอน

เพียรว่าเบรชนรบพวงกกรงศรี

ไม่ห้ามปรามตามอ้างทศกธอน

เจ้าเห็นทศกธอนชไมรชรา

พระบิตูราชมาตรงกตกรกักตร

ทุกชระยทศกธอนพระองค์เฝ้าพงคำ

ด้วยเรศร้างค้างงานการวิภาหิ

เพราะทศกธอนพระบิตูรหันนคร

เจ้าเป็นทพเพียงเพียงประคอง

จึงได้วางพระทัยให้ถึงธอน

ถึงพระหน่อชของชดให้กตกรอน

ควรฉมฉอนเพ็ดทศกธอน

นกลบเห็นเป็นตพาทนหาย

โทษถึงตายหรือไม่เอาหมอมเจ้าชา

ซึ่งทงปองดองพระราชอาชญา

ให้เรามาตคศัรชระเจียนประจัน

จรวบองค์นงนุชตศกธอน

ถนัดไปราชนิเวศน์ชดธอน

เร่งรู้ความตามโทษที่ไปรบปราม

จึงให้การแก้ตทศกธอน ฯ

มีรับสั่งอย่างไรแล้วไม่ขัด เชิญช่วยคัดเอาคัมภีร์ไปถวาย
พระตอบว่าธรรมาภรณ์รูปร่างกาย มีบุญหลายเสียหรือเจ้าเขาวงมดอัน
จริงนั้นยังจะต้องตามความรับสั่ง พาไปทั้งรูปทรงดังต้นฐาน
พลางจึงแอบแนบของคลุมนงคราญ ชนแทนรัตนชาติวาทะมาบัง
พลางออกนอกห้องถึงกษัตริย์ ไฉนฉันนงนุชนั่งจุตหง
อยู่ปรางค์ของห้องธรรมาภรณ์ร่วมบดบัง ตามคำพิพากษาจะไม่คาดคตา
นางโฉมของห้องละเลงด้วยรังสรรค์ พระทองรังสรรค์คนรับแปล
นางฉมวกแห่งภักษุภพวรา พระฉมวกแห่งภักษุภพวรา
ต่างประเทืองเรืองรัตนกัน ทั้งชมแรมวงมณีพิพัฒน์
ไม่เรีกร้างห่างเหินพลัดพราก ใดทวนใดให้หายเดือน ไม่เกิดอนกตยา
๑ อยู่จนทั้งจวนทั้งทางนางอภัย

แม่มดแค้นจะแค้นพราย ทั้งระคายคลั่งของจะทรงครรภ
จึงแจ้งเหตุเรขาน่าเมื่อนำรับ ได้สมกับพวงพุดพดสน์
ครุฑแค้นแค้นตั้งให้รางวัล เหมือนผูกพันมั่นไว้ด้วยไมตรี
มีพระคิระโคโรทวาร ช่วยรอนราญรับพวงกันกรุงศรี
แต่ความของนงจะต้องเป็นมุนี ชอกนงแทนที่สุวรรณพรณราย
แต่จตุระจะได้ไปเสียให้ดับ จึงดักกลบแปลงนามให้ความหาย
อยู่ทนทุกข์ระคาย จะได้ช้ายปีระมาณราคานุไค

๑ พระยัมพตาทางจากรถาณา ฉันมีรดคยหรือกรรมจะทำไฉน
นางว่าเมื่อเห็นแต่ดะภักชโย ฉันมีไรชาติฝรั่งตนตงกา

พระลวณต์ชกอดประคองจำเริญรัก บอจแต่ดังต้องจันทานพินนา

พลางแย้มถวอดชวนรักนิศา จนหัดบ่ไหลโงะยาในราตรี ๑

๑ ครั้นรุ่งแจ้งดูริยงนางทรงพรต น้อมประณตคั่งถ้อยเป็นฤาษี
ข้าหลวงดอมพร้อมตามพระมุนี ชอกหงทแท่นรศนชรวาด
พร้อมเสนาข้าเฝ้าเหล่าข้ามาศย์ อภิวาทคายคาเนนหน้างาน
พระอศนศีร์ษังสัตว์ดัดการ ตามโบราณมอบบับัดสัตว์ดี

ให้โอรสยัยของควาโหม ครองพาราวัชโถมเจดิมศรี
นางวิศาขณชาติหทัย ให้เป็นทอศรศักดิ์เกศก้านัด
อัมมายนาคานาชลาวัณย์มารด เป็นอุปราชราชธิดารังสรรค์
ฝ่ายราชผู้เป็นเจ้าเมืองกะวัน ครองมณีนพมหาเสนาบดี
ฝ่ายพระกาด้านใน ให้ไปอยู่ คงเป็นมรดกตามกรุงศรี
ทนอกนบบรรดาชวราวุธ ให้แทนครุฑนรราชเป็นมรดก
ทงบศพรชายนายด่านประทานยศ เสนโอรสรักใหม่จนลูกช่วยปลุกฝัง
ชายไต่ลืบบับักถ้าง เป็นมรดกของนางชานชลา

ทองนกทองของประทานทหารรบ ได้ถวญครบไพร่นายทั้งชายชวา
ต่างเร้งวันขึ้นสมบัตินกดา ไปรักษามณฑลด้านดำราญใจ ๑

๑ พระอศนศีร์ษังควาโหม คงอยู่โสมนัสตาชชะอวยชัย
อุปถัมภ์บำรุงชาวกรุงไกร ตั้งอยู่ในยศิธรรมอย่าถ้าเอียง
ปรึกษาคความตามบทในกฎหมาย ขยำกดับกลายว่ากล่าวให้ทั่วเนียง
ผู้ใดมีความเอามาเดียง จึงต้องเขียงอย่างกษัตริย์ชคดียา
ก็คักกัจคักจรุโจรมุร้าย ให้หญิงชายขึ้นจิกทุกทิศ

มีโทษกรรมเมื่อพ้นภรรยานา ให้ยื่นใจไพร่ฟ้าประชาชน
หนึ่งนารถครุฑารทหารรบ ให้รู้จบเจเนศึกเผ่าผกผัน
เม้มม้วยยังอย่าทอดกด อย่าคบคนต่อพลชวรถักชน
ใครของชดหัตถานอย่าหาญยก คอยตรองครุฑรอบดัดคิดห่วงหนัก
เม้มม้วยมาด้ามภักดี โห้สศึกคิดงมควรอย่ารวพวง
จงฟังคำร่ำวาทะวิชาคิด จะเพิ่มบุญบุญไ้ให้หมั่นใจหวัง
รูปธิดาจาโหม โยมชาวดวง กลับไปยังฝั่งทะเลแดงเกศรา
เทียวหัดกบวงห้วงดัดตัวคดดังดาร์ ไปเวียนเมฆองดอวรค์ให้หรรษา
จาโหมพั้งหลังหอดอกกลอนาชา ด้วยความซื่ออยู่ในพระอณัน ๑
๑ จึ่งพูดว่าข้าศึกเหมือนแม่มดรัก เกยพั้งเห็นภัยสัดพระชินศรี
พระจะไปไกลดวงเดียวครั้งนั้น ไม่ทออุปถัมภ์จากจน
ด้วยฝ่ายพระประ โยชนเทียวไปรดตัว ดัดระชดหัตถานการกุศล
เม้มม้วยภายหลังด้นกาวดูล ธิชนนทศถบมาทรงธานี ๑
๑ พระรับคำอ้างจากถบมาของ พระอณันพกพ้องพลพลฤกษ์
ทอโพดเพ็ดเวดจาจะราตรี ชวนพระพรบชอนนทศกร
พระทรงเสชเชษฐาทรงมาฝั่ง นางทรงถึงที่ตามเดินเนินถึงชร
นาคางยอยพรอยพัวเคตมพร เจ้าคงคชนแดนบ้ำพนาถัย
พรภธธเฝ้าธำศวร์เทเจ้าพี่เลี้ยง ตั้งโคมเคียงข้างทางสว่างได้ย
ประทับคางตามทางมากดวงไฟ ถิ่นบ้านไหนรบเดอของพร้อมเพรียงกัน
ด้วยนบถฤฎาเป็นทอง หงรายหญิงชยาเกาะไคว ไปดอวรค์
แต่แรมทางถดงย่านธวัธราญครัน ถึงเขตคันทานธมฺพรททญุคอง

เจ้าเมืองกาตาทนกวโจพรักพร้อม
ให้ศิษยาภิบาลบสนนลงมาถึง

ทั้งกระทกมนนชยนชยงกรชยหัตถ
อัยรินมั่งหาตทรายตบายนใจ

๑ พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ได้ทำโคลงไว้ว่า
 อย่คำหนักกับประกันรำไป

ดูทรงยศหยาดวารี
เรือกมาตามาตยไฉน

พวกซบหน้าเจ้าวงศ์รกรากนี้
แต่ของคิดด่าครวญรำคาญ

ทำงานหนักแต่ได้ตัวอ่อนกตัญญู
ด้วยเขามาด้วยมาอย่าโมโหพรต

ชยภัทพรหมทอง

ทุกคนจงมาหาพระศาสดา

[illegible]

๒๕๓๖/๑๑๕
๒๕๓๖/๑๑๕
๒๕๓๖/๑๑๕

西康縣志卷之十一 藝文志 四

[illegible]

100

[illegible]

1931

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

[illegible]

מחזור השלישי

กรมการปกครอง

เหมือนเป็ดต้มในน้ำ

จะออกไปโตหรือรบกวน

เร่งรัดหาตลาดตั้งเฉี่ยเกอ

ไม่ติดอะไรทั้งนี้ทั้งนั้น

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช

ไปห้องตงไหนก็ไปเถิด

พระบิตราชมาตรงสถปตงให้

๒๕๕๒-๒๕๕๓ ๒๕๕๔ ๒๕๕๕ ๒๕๕๖
แผนกเทคโนโลยีสารสนเทศ

செய்யுள்: கருணாநிதி

๑๕๖๖ ๑๕๖๗ ๑๕๖๘ ๑๕๖๙ ๑๕๗๐

◎ 1123 第 1 卷 第 71 頁 3 行 3 列

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

சுருதிநாட்டினர்

2000

จะก่อกองทัพใหญ่โมทนา

ก็จะเชือดเลือดเนื้อเหมือนมไปรด

จะตั้งช่อถักศัลไมคณรน

ไปชาติหน้าจะได้ดูไม่ทุกข์ทน

ไม่ขงโกรธาตอจะใคร่ได้กุด

อุตุถ้าหักจนถึงกายจะวายปราณ ฯ

๑ พระวาชะจะมัจจรงหรือนอง

จะได้ตอชมศรัทธาทักดาหาญ

จะแต่เถื่อนเนื้อหนังไม้คองการ

ไปรดประทานแต่ที่เคยได้เขยริต

จะกอดสรูปลอบตอขงทรรของรัก

อย่าพลัดผลัดกันอนระจะพระนักษิทร

ช่วยเอียงแก้มแย้มเขม่นให้เหมือนนกค พดางเขาริต โฉมฉายยังฉายใจ

จึงว่าพระจะชมเหไม่เกรงบาป

ท่าหยามหยามหยอกรฤษณฉลวดย

พระชมชวนถรรวตอต้นนเป้นโร

ปากว่าโตใจเขม่นไม่เหมือนคำ

ขยารคเงาเงารองไม้คองท

ตักตอเถื่อนเนื้อหนังไม้คองปลา

ชนหนวงหนกขกราทากรรม

นักมการจะเฉยแปดแปดไม่เข้าการ ฯ

๑ นางแต่ดรงแดงวาทะเบตคณน

จะพาคลจกรมพรหมนิหาร

แม่เตอดคณนเถยโตควร ใหทาน

นเป้นการเวปกรรมทศาตญ

จึงหลัดควกตอพระพระนโทษ

ด้วยประโยชน์นอยากจะใคร่ไปตอรรค

จะจับคองทองไฟประตยกลป

กรรมจะฉนฝนให้กไม่ควร

พระมิใช่ไม้เคยเขยชมน้อง

เคยถูคตอชคเชอเทอดองณ

นบาปกรรมจำห้ามชนตามถวน

พระเห็นควรหรือโดนจะใคร่ท่ง ฯ

๑ พระชมพดางทางว่าตักขวบท

พฐุหมตมิใช่ว่าเป็นน้ำหัต

แม้รักใคร่ใจจริงไม่จริง

จะจับมังกไม่บาปไม่หอบคาย

แม้ฤษณฉลวหนคองข

ให้ฉวชวกรักใคร่บาปใจหาย

ไม่ตักหาถาแม่คชางผู้ชาย

เขาถกถกถวกรรมอยู่กับมุน

จริงจริงนะระของปลาช่อนทำคอ

ที่เคบถ้อยค้อหากอนมารศรี

นางชนรงบงหนาไมพาท

จะเข้าชดถ่าไรไมเจรจา

พระกษัตริย์จิตใจอุมได้คัก

นางเฉยพิศตรหัดบเนตรแกดถึงเชษฐา

พระเนบเนนเคตณทุมประทุมมา

แล้วจับชายย้าชวให้สำใจ

เจ้าคนจันทนจับให้ดูบตอง

พระเจดของร้องกรัดหวัดหวนไหว

ผลัดพระหัตถ์กับคณธะโร

เจ้าดูบโลให้หลยเบยหลยจะตาม

แก้นหนักหนาพ้ามเกิดชนะ

ไมบอระจะเป็นบาปเพราะหยาบหยาม

พดางดาวพรตปดเปดองทรงเครื่องพราหมณ์

พระเดินตามเร่ในท้องแนบนิ้งยา

ด้านกัใจโยงมตังค้อ

ไมรหรือว่าพรกณพนักหนา

ผู้ติดตามข้ามทะเลเวรอนม

กณพค่างช้างกษัตริย์

มาทบปะจะโตธรรนให้วุด

กณพค้อบวชควรงามแกดท่าเขม

เจ้าห่างเหิเรวณไมควรรณ

คณพชนเชวมไซค์ไมรรัก

หรือชงชรงเกยๆไมเนยครด

อย่ากรังคคองแกดแจ้งประจักษ์

ค้องชงชอนวณว่าหนักหนานัก

เฉยคายรักที่ใครกหนักชว

มคคถึงทุตกระหม่อมจอนกษัตริย์

กไมชคชนคคณชว

จะชอถามตามวิสัยใจผู้ตา

ซึ่งหนมาหมายจะไม่ไปบุรี

หรือกระไรใครแจ่งที่แดงจิต

ไรจะกคค้องชงให้หนองศรี

อินชาอัยในชนทณ

แล้วหรือพระโตถ่าเจ้าคตาโต

๑๐ เจ้าคนชอนชนให้คนคค

ผู้คจะกคค้องชงทำนองโหม

จึงว่าเพราะเคราะห์กรรมได้ทำไว้

จะกลับไปแล้วหนกคณชว

หนอแม่หนอรอรังหงคค

๑ แด่วองค์ดัดดาครบรรณาณ

ค้อเรือไซไฟโรประจำดำนาวา

ณเริงรารางเจ้าวณณมณณ

กอยหงว้าวเจ้าค่ากอยดำราญ

ต่างเปรมปรีคปรองคองกันดองรา ฯ

ออกนงฮาดันดังช้างทองช่ายชวา

ให้กันคดงาไปนเควคั่นพังเหตุการณ

ดัดดาครครุภคณครมณ

ชยู่เนื้องค่านชานชดาวิมวารี ฯ

๘
ตอนที่ ๕๒

พระอภัยมณีทำศพท้าวสุทัศน์

๑ จะกล่าวเรื่องเมฆดังภาพกษัตริย์ นึกเห็นนางวันฉัตรมารศรี
ทั้งรำภานางยุพาสุดดี ดังแต่บัพผกดับกชกัทไป
ทางครของครรรณทศดังจิต ด้วยจากมิตรมัทหมองไม่ผ่องได้
ทุกเช้าค่ำรำครวญรวิญจนใจ จนบรรพได้สืบเดือนไม่เลื่อนนกลา
ขึ้นโฉมยงซึ่งกระเวงวันฉัตรราช คล้ายท่อน้ำนอกเนืองวันเจ้าพรหม
เป็นชายเกิดดีศดกษณด้วยพศกรา เหมือนเจ้าประหนึ่งหอดอของก
ผิวดวงดังระจำอาชงชน เหมือนนารทวศพระเกศเนตรขนง
ศุภมราชาหัวใจโดยระ มดตรงคให้ชื่อพระมังกดา
นางรำภาสะหรณ์โฮรดี เหมือนทรงยศศรีสุวรรณกวรรณหัตถา
ทั้งผิวดวงเรืองรองดังทองทา ขื่อวราฐาตามดรรพวงค
นางยุพานารักมบุศร เหมือนเดินต้นทรเนตรแดงดังแดงฝาง
ผิวดนเชยวเชยวเทดมเกศแก่นาง ไม่มีดข่างบิตารชอวยุพัฒน์
แล้ววราธมบุศรสุดสงวาท เป็นชายชาคเชยวงศทั้งกษัตริย์
ไม่เพียงณศบศุรงศทรงต้นทิต ทั้งเขยบางวางรัตชอหังกัน ฯ
๑ พระมังกดาภิวัตยดาธราช อยู่กับบาทหลวงใหญ่ในไอศวรรย์
กุมารวายุพัฒน์หัตถกัน ทั้งดองนหมอยุทพระบิไป
ทั้งพวกเพียรเรียนหนังสืออักษร ทั้งอาจารย์สั่งสอนตึกธาเขวาท
คู่คำราฟ้าดินค้อยภิญโญ ไม่มีโรคาพานดำราญใจ ฯ

ว่าฟังความยามที่รำคอยเบาบาง พอสว่างเวลารุ่งราตรี
จึงได้ร้องทรงเครื่องแตรเยี่ยงอย่าง พร้อมด้วยเหตุดำรงคนารศรี
มาชนเฝ้าพระชนกชนนี อัญชลีแด่พระชนกชนนาตา ฯ

๓ ทรงกษัตริย์ตรัสถามด้วยความรัก

เป็นไรพักตร์เมื่อตรูปรุบหมักหนา
โอษฐ์รับขวัญที่จ่านรจา ถูกตรึงคราตรอมใจมิได้วาย
ด้วยพางช่วงกระโรมได้เหต พงพระเชษฐาตามศูนย์ความหาย
ฉวยชักขวางอย่างไรจะได้อาย จิตจายบังคมดาฝ่ายศด
ไปเที่ยวตามถามข่าวเล่ามาเรื่อง ตามบ้านเมืองการแก่งทุกแห่งหน
หรือเคยเรือเผอระกำออกกลางดง ถึงอนาจร ได้พามาชน
พระฟังความห้ามบุตรเสียดังห เวชิตลาดเชื้อด้วยจึงหมายหม
อย่างตามไปให้ดาบรณากโยร อ่อนวีรเวศให้ดำราญ ฯ

๔ พระฟังตรัสตรอนถอนพระอัมม บิดาหัดจนรัตนมาธังสาร

ศิโรราบกราบประณตบทกวดย ขอประทานโทษกับพระทยา
ซึ่งแค้นเคืองเรื่องรากรากฝังร ไม่จงหวังร่วมนิเวศน์กับเชษฐา
จึงทอบดพนักงานการวิอาห ใดดั่งราชธิดาเบ้ารุฉ
แต่ด้วยลูกถูกใจชาดย์หนัก เคยเห็นพักตร์พี่น้องกันต้องศรี
ทั้งเป็นหญิงทั้งขวางเฉยอย่างนี้ จรูหมั่นหน้าไปหาใคร
พลางไ้การอาศุรพุนเทวน พระชดแตรนของคกชกรกโหด
พระนิทรรค์ดังดำร่าคาญใจ มิให้ไปก็จะเสร้างเฝ้าไ้กา
จึงว่าพอกไม่ห้ามตามแตรจ เมื่อนกคกรกใครกไปหา

ตามดำพจนองกนต้องรา

แต่อย่าว่าช้าไว้ให้ไปตาม ฯ

๑ พระรบบึงมงคลมบรมนาถ

จากปราสาทเด็จมาหน้าดนาม

ขมขื่นคยเนืองพองพาดังงาม

จึงถึงความแค้นหาเดณาใน

จงแต่งอ่ากำปั่นสุวรรณมาศ

ไว้ใบคาตของทองให้มองได้

เปิดนรอกใบสายลมเรือกรอใบ ทำด้วยไหมเบญจพรรณให้ทันการ

คนประจำกำปั่นดึกพันตน

เลือกแก้ด้วยเข็มเรียงกำแหงหาญ

ทั้งตาคนไหนพอกคนงาน

ก็ชานาญนาหวาหรือดาโคต

ครั้นซึ่งเสร็จเสร็จจากถนุรบถึง

ในอ่าวเรียกกันเสียงหอนโห

บางเปิดนรอกเดือยเดือยดัดเพลาใบ

ลมมโหฬารเบญจพรรณไหมเป็นพวน

บรรทุกมาด้ายเบญจไหม

ทอดประเทษประเทษทาหน้าดนาม

พร้อมมณฑาขาวสุวรรณ

ทวารทองพันประจำในลำทรง ฯ

๑ ครบวงแจ่งแสงเอราวัณจรัส

หนอประกายจรัสแสงระย้า

นาคทองงามอวบอวบตบองค์

แล้วดลยลทรงเครื่องกษัตริย์จารัดเรือง

มงกุฎเกศเพชรกระจ่างดั่งดวง

เป็นพริ้วดลประกายศรีทองเหลือง

ดลตมของพระบาทเอราวัณ

นางเชษฐีของงามงามตามดล

ดงกำปั่นดลตมกษัตริย์

พร้อมมณฑาเด็กเพียงเคียงซ้ายขวา

นายทหารงาม ไทเขม ไทลาว

ยังมณฑาเรียดตมกษัตริย์

ประโคมฆ้องกลองดุริยางค์

เดนมาร์กเดนมาร์กเดนมาร์ก

ดลยลตมกษัตริย์ดลยล

ดลยลตมกษัตริย์ดลยล

ดลยลตมกษัตริย์ดลยล

ดลยลตมกษัตริย์ดลยล

ดลยลตมกษัตริย์ดลยล

ดลยลตมกษัตริย์ดลยล

ดลยลตมกษัตริย์ดลยล

ดลยลตมกษัตริย์ดลยล

ดลยลตมกษัตริย์ดลยล

ดลยลตมกษัตริย์ดลยล

มังกรว่ายดำดึ่มทรนผดขาง

เห็นกำปั่นหินเหินดวงเวียนวน

ทอดตัวจวนตมเงาเรียบดังตี

คุดนางงวงพรางเป็นหางไป

ต้องเลือนลอยคยวายุพาพัด

แล้วตกตอของวังระดังระตม

ด้วยหมายมุ่งกรงมฤตขอถลกตา

จะแลเห็นยวเปิดยวใจนิมิต

๑ พระพวงเงาเย็นถมรมอาหาร

คลาดเคยมเกิดชนดวรางกลางโพยม ยงก โทมนต์ในใจญจวน

คิดคั่นงถึงพเนทริก

เคยคืบคอดคอดถวิลของกษัตริย์

โอสยามนอบคตของพลพรอด

ทุกคำเขาเปิดาเปิดยวโยยเคียดดาบ

แล้วว่าพวงถอกดาบเจ้าผดก

ผ้าแผ่ศกศกคั่นพมขง

ครุปร่างข้างเหมือนไม่เกิดอนกตาค

เกิดเคยเชยชมวันวิญจวน

๒ รุหรธำถวาทกกระดังคนไร่

ทุกคนทำไร่ ไช้ใบกระบง

ทอดตมมอธราชอุยหนาคาน

ขาวเหมือนอย่างโจคเงินเงินถนน

คั้งเขารนโกกนคัยคัยไฟ

ในแก่งกวดตรงทวกรวดไหว

เหมือนนา ในสระซึ่งอนของดม

ให้มาดังเช่นพระกาเดเฝ้าธารม

พอได้ถ่มถ่มคัตตามธียา

เห็นเด่นในทะเลกับเวหา

คนเวกคำพดบจุคกบ โคม ๑

พระพวงผดกคดรอยเฉยชน โคม

เคยพวอมพวกปรดเปรมเกษมถวิล

ทางจาวกคำโกจคใจหาย

มีโความนคณงกรกคตอง

จะราดถกถกพมหรือถกถก

ประไพพมมมมมมมมมมมม

ประไพพมมมมมมมมมมมม

ประไพพมมมมมมมมมมมม

ประไพพมมมมมมมมมมมม

เกิดประพดกคตมของคทวงพระถวิล

ยังยถถอนบวณจคคคคคคค ๑

ให้แพกใบไชยธวามกณาสง

จนเขถกถวถกคคคคคคคคคคคค

พวกถหารเห็นมจกคคคคคคคคคคคค

ด้วยเถยวตองต้องเมของรเรองความ ไม่ห้ามปรามปล่อยให้ชนไป
 กำนันจอตทอดท่าหน้าถนน ชุนนางชวนกันมารับคอยกับคง
 พระทรงอาสน์ราสารัตถ์บรรณบัลลังก์ เข้าในวังคอยเฝ้าเจ้านคร ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระเอกมณีนารถ บรมบาทพิตรชคิตร์
 จิตต์แท่นแว่นฟ้าสถาพร พริ้มนิภกรถยาคนาง
 คอยรับาร่างทรงกษัตริย์ บริบูรณ์พูนสวัสดิ์ไมตรีขวาง
 ครันสายแสงแดงชงคทรางเจ้าขวง

พริ้มพูนนางนอมประณตบทพราดย์ ฯ

๑ หนอชกษัตริย์ทรงเจ้าในเฝ้า พระเรียกเข้าไปทบทแท่นสงัด
 ทานพระศรทบดงก่งประทาน ให้ทหารรวมด้วยธมเขยพดาง
 แลวตรัสถามความทราบของถึงตัญญูวิชัย
 ยังใหม่ดวยพณสวัสดิ์หรือชคิตร์ขวาง
 แดจากมากความชนพนาห์ ยังได้ข่าวคราวบ้างหรืออย่างไร ฯ

๑ หนอชกษัตริย์ชคิตร์วงศ์ทรงอภัย น้อมคำนับทูลแจ้งแถลงไข
 ชนต้องกษัตริย์ชคิตร์ยาเฉนาใน ทังพลไพร่พริ้มคับริบูรณ์
 แดพนางทังสมเด็จพระเชษฐา ไม่ทราบจำตร้ายไปหายสูญ
 แด่นตะห้อยคอยหาให้อาตุร จังมาทูลถามความคามสงคา
 ด้วยเถยวตองเห็นเหตุได้ไปเที่ยวค้น ทุกค้ำบดเกาะแก่งแสวงหา
 ไม่เห็นหายหมายภพระพญา กระแวงมาเฝ้าบ้างหรืออย่างไร ฯ

๑ พระฟังคำร่ำว่านจาเชย กระหองเคยดกซึ่งไม่ถึงไท
 ก็จริงจิตบิทรไม่ชนใจ ให้เวียนไปตมเร่องทุกนอมของราช

แต่เรือไร ใหญ่หนิชัยฉกรรชเคย คอยฟังเหตเจ้าเขนบกเห็นหาย
 หมอชดตทโทษให้หาย ว่าไมค้ายแต่จะมายังชานาน
 พอกฤชถึงเจ้าวศนชวมดมึง ด้วยเป็นหญิงมากแค้นแค้นตั้งตำรา
 กิ่งเห็นเจ้าเศร้าดังรอยพลชยรำคาญ จะคิดขานเตรียมพลเทยวคนควา
 จะฟังราวราวเรื่องชยเมื่อนั้น คชยพวกทแยงกายเทยวรายหา
 ทงโคเห็นเมื่อไปประเชาจะมา เราจึงพากันไปตามนางทราวมวย ฯ

๑ พระศรดีพลางทางชวนพระอินทรภู่ ขึ้นปราสาทด้วยต้นทิพสัมมัย
 ฝ่ายองค์พระมหาดิถีพระหทัย ไชยอุปโลกเขยหนึ่งเขยชม
 แม้วาดกนกกลองพิงไคเห็น พดเคยเป็นพองชวตสนหัดนม
 นอยหรือรชประหมอมคณศรอมศรม เพียรระทมทกทชวตองพนาง
 แมเจ้าวศนชมน งามจางเขน พระไธยละนงให้หมองหมาง
 เทยวตบถามตามคณภพคทาง
 นอยหรือรชเกิดศอดาประหลาดใจ ฯ

๒ พระพิงศรดีมธุรสประเนตคณช พระคุณต้องกษัตราจะหาไหน
 ถึงทูลรทนมถกรรมไคทาใจ กมไคลงพระคุณกรณา
 นาใจถกคณพทกถน เหมชนรทนทกาเนตเกิดเกล้า
 เทยวตามพมไคแจ้งแห่งกจจา จงแวงมาชกัวาทบาทบงดี ฯ

๓ นางพมหนอวรนาถฉลาดเฉลียว นงนัยชงนรทนมดมประดังค
 เรียบนศรพทงทงตองชงค ให้โฉมชงชญรตพระพยา
 พระรบทถกคตทกคตวกรทไคร ถบายใจนอยหรือตองพระนงจ่า
 นางรทชอภวนทกานรรจา ตามประสาชอตรงเหมอนวงศควาน

พระมารดาว่าพ่อก็เหมือนบุตร
ได้เห็นเจ้าเขาคาจะอย่าร้าง
แล้วทูลตาพระหน่ออรุณ
ทอด้วยบุปผาอันธวัตร
นางขยันทานพระสร้อยสำหรับ
แต่บุตรพของทองดังนาง
ด้วยรักพรายกายเหิน
กลัวสาวสาวเหล่านางจะลง
แต่เข้าเป็นเป็นระเคืองด้วย

จึงยังหุคอยู่ปราสาทราชฐาน
อยู่กับมารดาได้ใกล้ใกล้กัน
ไปปราสาทตั้งเหล่านางสาวธรรค์
มีฉากกั้นบรรจรณ์เช่นผ้าขาว
คอยกล่อมขับปรนนิบัติไม่ขัดขวาง
อยู่ห้องกลางทางซ้ายหักหมากพลู
เห็นและเดินเล่นตามอาศน์
แล้วชวนช้อยเดินไปใกล้ท้าย

พระหัดไซ้ใจรักดังนกท้าว
นางชายเขื่องเมื่องเมษพระพิ
พระอนงค์จริงนะเมษพระพิ
เหมือนอย่างเคยต้องไปเรียนเขียนถวาย
รุ่นน้องด้วยดีว่าช่วยเหมือนเคยกัน
พระเขาสาวงามนางธรรค์
กันด้วยกันหรือจะแยกจากเกิดด้วย

๑ ต้องดูว่าพระองค์ทรงยศ
มีควรเคียงเรียงชิดกตมิลพด
แล้วหัดกลอนกลอนไปจากห้อง พระศรีธรรค์เรียกก็ไม่กลับไปหา
พระหัดไซ้ไม่ด้วยเดนิทรา
จะเรียนเครื่องกลับไปไม่ได้ด้วย
ต้องทรงคงค้างจนกลางวัน

๒ พ่อโถมของของพระมหาด
เห็นเครื่องชานทานคงยังคงค้าง
ออกจากที่เข้ามาบุรุษราชวง
จึงถามนางสาวธรรค์กานต์ไม่

เขาทูลความตามเรื่องที่เคยชอง ชวนพระน้องไม่ด้วยเลยหัดไห้
 มาคุรงค์ตั้งสารว่ากาญไฉ เด็ดๆไปเข้าห้องต้องชิดา
 จึ่งแกลงชุดศุภชัยอภัยทริ จะเรียนวิศกวงศ์เฝ้าพงศา
 รวนเสวยเคศแค้นร้างไปตงกา เดียวนมารตรวางเป็นอย่างไร
 แมทราบถบคุรงค์คงจะกรว ทายกพลวเช่นเห็นคเณ
 อย่ารศรวางห่างเหไปแม่ไป ปลุกให้เธอด้วยเหมือนเคยกัน ฯ

๑ ต้องบุกริษชาติตามิลาจรัส พลพรรคหอกฮายจำนายณ
 มาชวนเหตาดาวดิวาคนมาถนต เขาเคบบรรจกรณทพระพยา
 กอชบอบของคงคามบวรราช ตั้งศุภภาพทแรกพระเชษฐา
 พระเหตบตรีดานองด้วยสตา แกลงรศกาศดอมพระพักตร์ไม่ททหาย
 จันทรศิวาว่าพระพมอยากหนีบ เขารอรับเครืองด้วยเคศถวาย
 สร้อยสุวรรณนพอนทองมียจะตาย จันเอนางลายตำนานว่ากาญไฉ
 แกลงหลบเฉยเฉยนิ่งจระจะ จะให้พระชนนมาคณ
 นชังจจะมาด้วยพลดาวชวณกัน เฝ้าปลุกตั้งเข้าชพระพยา ฯ

๑ พระแหม่มมณของศคารางนง แกลงณหลังตองจิตกณษฐา
 สร้อยสุวรรณนพอนทองมียจะตาย จันทรศิวาเรียงเรียบเทบเครื่องฮาน
 แกลงทางชชนวอนว่านจจาอัย ไม่ด้วยโภรนากระยาหาร
 จะให้ช้องคองโทษไม่ไปรศปราน แกลงถนถางกไม่เป็นเหมือนเช่น
 จังจรงนระพระฮางไม่ฮาดยนชง จังชชชของคคฮางรนาทน
 อย่าฮอดด้วยเฉยถ้านมณคณคณคณ จะหยกคตามจะททำให้หน้าใจ

พระทั้งคำรว่านาตังดำ ช่างฮั่นหวานวาคาชัณนาดัย
 จังว่าพมได้เคยเคยอย่างไร ก็รักใคร่อย่างนั้นไม่ฉันทา
 จังจริงพระหนึ่งทงต้องอีก แถงเจียงหลัดกหอบพักครัดยันทักหนา
 เคยชดเชยเมือครั้งชยุดงกา เดียวมาทางเห็นเมือญเป็น
 ชวนด้วยไม่ด้วยแถงเจียงหอบ ไม่อยากพบไม่รอไม่รอเห็น
 ชยุดควากกระตาดกระเด็น โถดัดกราวเกาเดินฮับห้าวา
 นหากพระชนนจะคืนอง คอยจ้งคองตามบังคับกับมาหา
 ถ้าหาไม่ไท่นพระหนึ่งชองดำ จะกลับมาหาพมเมือเคย ฯ

๑. ทงต้องนางตางบยวาชบพลอย พระรจนเมือเจ้าจ้งไม่ได้ด้วย
 แต่เพียงนมไซว่าไม่เคย มีควรรพระจว่านยว่าเคยตะ
 คุณพระพิทงการบยชัก นองนากชยุดกตังจริงจริงพระ
 ชยัพกรว่าตาเตกเคยพระ มีไชระตมพระคุณกรณา
 นองกรอย ในจิตว่าดีทราด เป็นชานาบทพระเศพระเซฐา
 มากคายชยักชยาคามชยชญา จิงเมคลาชยา ไท่นองนคตังค ฯ

๑. แมตร้อยชวรณจันทรังคทาหนักหนาหนัก

มีควรรจกแถงวามเป็นทาด

ททงถวากถาวเหมือนกราวน จะทลพระชนน ไท่นอง
 แถงดตามานงทคองเกรือง แถงชาเตองเหลยวทงคตังชอง
 นางเรียงเรียนเทียบชวรณภาชนทอง ไซ่มณดของพระหัตถักคประจ
 พระเห็นชองทราเมวยไม่ด้วย แถงนงเจยเตยไม่ชวนนวดทง
 นางรเกาเผ้าชอนวอนพระชองค ไม่ไปรททงด้วยบ้างเป็นชยอย่างไร

สุทธานองต้ององค์พระนงนารถ บังช้อดจรีตรกเราหนักหนา
 แศกราวเคราะห์เหวี่ยงมาพองกนดั่งงา คชงเกวฬผ่าแผดคชยกรังกร
 การอะไรให้ทำไม่จำบาก มนยอชยากอย่างเดี่ยวเกวฬมहुญ
 กระบิถกระบวนรอนเรระเวประดัง ยังกิดยงันเน่นรณญจนใจ ฯ

๑ ฝ่ายพระนุชบุตรีทงพอง แดงเกรียงขงตามเวลายชฌาตย์
 เป็นทงวตปรนนิบัติพระหัดไชย นางมีให้พยานาพร
 เกรียงดุกนขปเปรงจรงธ คอกไม้ดัดดาร์พันได้บรรจกรณ
 บหรนางร้างพนเจชานทศร พะกรเรียนเขียนชอนชอยช้นชบ
 ถึงราตรมดั่งวางคนางนชยนชย ตวงรอยบรชยพรอมทงกลอมชบ
 เป็นเวรเวณเปลี่ยหยามตามดาร์บ คดสำหรับปรนนิบคนวดพดว ฯ

๑ ฝ่ายพระดินธมพรหมธรรมา เป็นอินราราชทรวานกรุงศรี
 ทราบจาหัดไชยมรึงชาม ชวนอรนทิมศรีได้กา
 ไปถามชาวเขาวคนธผกขร ช่างช้อดจรีตรกเสียหนักหนา
 นางชวยเงินเม้นพักคร ในพุดชา พระพยายังเม้นกระแหมไข
 แดงชวนนางอย่างเชื่องยุยาคร มาทรวราชยานทองอินดองได้
 นางทรวงช้อท้ำตามคณาโคธ กำนัดในนางห้ามตามดัด
 ไปเฝ้าพระชนนิกปราชดา ชกิดาทนางกษัตริยครัดเรียกหา
 พระบุตรพองด้องชิดา มาพร้อมหน้าทงกษัตริยหัดไชย
 ค้างค่านับบริหัดภักธธัประภาษ อปราชเรียกชานาปราชย์
 ถามถึงทพนางเป็นชยงไร พระหัดไชยทงแกลงแจ้งถจา
 เทยวตปถานตามรชบทุกชอนเรศ ทวประเทศใหญ่เม้นชรอยชานา
 ไม่ได้ชาวคราวทพระพยา ทงเรชฐาตัญญความไปตามกัน ฯ

๑ ดินสมุทรคาดตั้งเถิดว่าเหตุนั้น เพราะเหตุเดาของคนชั่วเวทมนตร์ขยัน
 ให้เพิ่นความตามไปจึงไม่ทัน คนขยันนั้นก็เห็นไม่เป็นการ
 ดุด่าครหาถ่มลงหากว่าประ หนอยก็จะคนเขตนี้อะคันถ้าน
 พระน้องชายอาวรณ์รื้อนว่าคาญ ขย่มบ้านเมืองให้ปริตา
 ทิ้งดาวแคนแม่ประดังค้ำนางโฉน จะหาให้เต็มมากปรารพนา
 ฝ่ายอรุณรัตน์ว่าพยา แม้วางเงาเดาของคน
 จะคิดหนีพระไปด้วยน้อง มิให้ของชายหญิงชาวถึงทอด
 จะสร้างพรตอดคำหยาบแค้นแล้วหนีไป ก็จะหนีชายดบายใจ
 ดินสมุทรว่าแน่แนมนอน อยากรู้บุญบารมีคอกจะบอกให้
 ถัดคุดหาอย่าทิ้งใครรังใคร ก็จะได้ใจที่ไม่ช้า
 พระหนึ่นมาครวญครวญพระอภัยมณี มาถึงคนเขมรเข้าเป็นชนาห์
 ค้างพักแรมเจ้าเรือนรูด ทั่วไปก็ปรากฏครุฑชวาล ฯ

๑ จะถนัดถนัดหาว่าดุด่าคนชั่วก็เอ๋ย มนต์เสน่ห์รณนามหาสถาน
 ครอบงำประเทศเขมรแคว้นอันดาราญ พระธรรมาธิราชยี่สิบปีปลาย
 ให้ถมทองด้วยพานเกล็ดระ ลมประทะพระหทัยมิใคร่หาย
 คนเลวเดาเดาใหญ่มิให้กราย คิระคายเคืองขัดพระหทัย
 ชอบพระทัยใช้ด้วยแต่ดาวดาว ที่นราวุธตกไปรดหนักหนา
 ถมบรรทมตามจบวงบุญญา พยเวลาไถ่รณสงคราม
 ฝ่ายองค์พระมเหสีดำนม้วย ระทระทวยทอดองค์ทรงกำสรด
 ดันกำดั่งหงส์ราฟลาดด พระชนมายุเปิดของสุวรรณครุฑไต่
 พระวงศ์เจ้าเฝ้าเหล่าสนม ทุกหม่อมแม่แซ่ซึ่งเลี้ยงร้องให้
 ดันถนัดถนัดเกรงดวงใจ ทั้งนางในนางหน้าปริษากัน

เจริญพงศ์ท้าวไทได้โกศรัตน ตามกษัตริย์ทรงเสด็จเจ้าเชษฐา
ไว้ปรากฏมาศราชวดีนครสุวรรณ

เพชรชงฆ์ชอนดัดกับประดับประดา
ประ โคมยามตามอย่างนางร้องไห้ พงษ์ไพรพราหมณ์เบียดสุดศลาธา
แก้แค้นาธิปไตยปรีชา แกร่งดาราเรืองราวช่องท้าวไท
ไปทอดองค์ทรงยศไกรธรา จักชามาศมัญญาชัชฌาณ
ให้ถือตำราคุมตำแหน่งเหล่าพลไกร รับไว้ไปตามกลิ่นทุกคืนวัน ฯ

๑ ตามเดือนครึ่งถึงบรรพการ ขึ้นห่อเครื่องมาพาผายผัน
เขาดูห้องทองพระโรงทองระฆัง ขวามุขตามแพะความ
ไปบอกเจ้าข้าพเจ้าเหล่าชามาศ บังคมบาทนงคราญ
ด้วยองค์พระชนกชนนี งามไม่ลดโลดการ
เดือนแปดบวชพระสงฆ์ด้วยณคณา ถิ่นเบียดพาพระชนนบรรพการ
อุกษชเรนทุกกระหม่อมจอมแก้ว อัญญาชัชฌาณครครได
จึงจับนางแต่งพระศัพทรับเนบียงนาง

ได้รับปรากฏปราสาททองอันผ่องใส
คชชณมณเฑียรฉนวนระวิงกษัย จงทราบได้บังคมทูลมาลัย ฯ

๑ กษัตริย์ศรีสุวรรณทรงดัดบ ทัชชับหวนวิโยคโคกสังธาร
ดังดุษณีภักท้าวพระอาการ ไม่ประทานบอกลาบ้างเป็นอย่างไร
ช่วยพวกแพทย์พิทยาโหราศาสตร์ มันไม่ภาคขนิษฐาอยู่หาไหน
หนึ่งแค้นสาหัสนางพอกข้างใน ท้าโมไม่รักครันพพาน ฯ

๑ ชามาศพึงบังคมบรมนาถ เริงฉลาดผดขณณ์ตามบรรพการ
พระทรงธรรมคำคนรินตำราญ อันอาการโรคภัยมโหด

๕๖๖๖
ตงจกหวตริศนามหาตถถาน

พระองค์ท่านมากยบรวางตั้งขึ้น

พระยาพิชัยสงคราม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เห็น โลกของเธอยิ่งพระศัพทภิกษา

ผนึกนาถเขมร ในพระทัยหาย

๕

ระยักระยักราย

พระเนตรฝ่ายตอหน้าจางมดบัง ๖

๑) ^{๕๕-๕๖} ใ้ส่งมอบบุตรหลานให้คนอื่น

เหมือนคนโศกเศร้าแต่ต่างจากคนอื่น

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม

สมทบวงราชการปกครอง

การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๖๓

9780190603211

בְּחֵן הַיָּדָיו וְהַלֵּבָב

หน่วยว่าพระระดำรากน่านตม.ค. แพร่ของระดำรากน่านตม.ค.

กรมการปกครอง

โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

www.pearsoned.com

10111012131415161718192021222324252627282930313233343536373839404142434445464748495051525354555657585960616263646566676869707172737475767778798081828384858687888990919293949596979899100101102103104105106107108109110111112113114115116117118119120121122123124125126127128129130131132133134135136137138139140141142143144145146147148149150151152153154155156157158159160161162163164165166167168169170171172173174175176177178179180181182183184185186187188189190191192193194195196197198199200201202203204205206207208209210211212213214215216217218219220221222223224225226227228229230231232233234235236237238239240241242243244245246247248249250251252253254255256257258259260261262263264265266267268269270271272273274275276277278279280281282283284285286287288289290291292293294295296297298299300301302303304305306307308309310311312313314315316317318319320321322323324325326327328329330331332333334335336337338339340341342343344345346347348349350351352353354355356357358359360361362363364365366367368369370371372373374375376377378379380381382383384385386387388389390391392393394395396397398399400401402403404405406407408409410411412413414415416417418419420421422423424425426427428429430431432433434435436437438439440441442443444445446447448449450451452453454455456457458459460461462463464465466467468469470471472473474475476477478479480481482483484485486487488489490491492493494495496497498499500501502503504505506507508509510511512513514515516517518519520521522523524525526527528529530531532533534535536537538539540541542543544545546547548549550551552553554555556557558559560561562563564565566567568569570571572573574575576577578579580581582583584585586587588589590591592593594595596597598599600601602603604605606607608609610611612613614615616617618619620621622623624625626627628629630631632633634635636637638639640641642643644645646647648649650651652653654655656657658659660661662663664665666667668669670671672673674675676677678679680681682683684685686687688689690691692693694695696697698699700701702703704705706707708709710711712713714715716717718719720721722723724725726727728729730731732733734735736737738739740741742743744745746747748749750751752753754755756757758759760761762763764765766767768769770771772773774775776777778779780781782783784785786787788789790791792793794795796797798799800801802803804805806807808809810811812813814815816817818819820821822823824825826827828829830831832833834835836837838839840841842843844845846847848849850851852853854855856857858859860861862863864865866867868869870871872873874875876877878879880881882883884885886887888889890891892893894895896897898899900901902903904905906907908909910911912913914915916917918919920921922923924925926927928929930931932933934935936937938939940941942943944945946947948949950951952953954955956957958959960961962963964965966967968969970971972973974975976977978979980981982983984985986987988989990991992993994995996997998999100010011002100310041005100610071008100910101011101210131014101510161017101810191020102110221023102410251026102710281029103010311032103310341035103610371038103910401041104210431044104510461047104810491050105110521053105410551056105710581059106010611062106310641065106610671068106910701071107210731074107510761077107810791080108110821083108410851086108710881089109010911092109310941095109610971098109911001101110211031104110511061107110811091110111111121113111411151116111711181119112011211122112311241125112611271128112911301131113211331134113511361137113811391140114111421143114411451146114711481149115011511152115311541155115611571158115911601161116211631164116511661167116811691170117111721173117411751176117711781179118011811182118311841185118611871188118911901191119211931194119511961197119811991200120112021203120412051206120712081209121012111212121312141215121612171218121912201221122212231224122512261227122812291230123112321233123412351236123712381239124012411242124312441245124612471248124912501251125212531254125512561257125812591260126112621263126412651266126712681269127012711272127312741275127612771278127912801281128212831284128512861287128812891290129112921293129412951296129712981299130013011302

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

พจนานุกรมคำศัพท์ประเทศไทย

กรมการทหารอากาศ กองทัพอากาศ อับปางกรุดพจนานาตาศักย

ถึงเวลาที่ข้าพเจ้าควรจะไป

๑๑/๑๖๘
เดิมในหม่อมพระนครมาด

အနုပညာတတ်မြောက်စေရန်

ให้เกณฑ์เดิมนำมาใช้

ทำพระเนตรเห็นทั่วทุกกรมระดมการ ปดุงโรงงานเดินไร่ไถ่สารของ

คอบทำองค์ทรงเศพระเขมรเจ้า เช็ดจนาทำงานการณของ

พระท้าวแสนพรหมพระเมรุทอง

๓. การให้ของขวัญแก่ผู้รับ

๑. จำนวนตัวอักษรที่ปรากฏในบทความ

ซึ่งในระหว่างนั้นความขัดแย้ง

มิ่งกตธมเจ้าดำรงค์กร่างร่าง เลี้ยงดูชวานฉากพันต้นไป ฯ

๑ ฝ่ายทูตลี้หนีถึงเมืองมอญ รนชัยตกคามตำแหน่งแตรใจ

พอกเดณาพาเจ้าเผ่าชวไทย พระตั้งให้อานตามเนชความ

โมบชกว่าราพเจ้าเหตอชามาตย์ มิ่งคมยาทบงกรบาศรี

ด้วยองค์พระรัตนชนน จอมไม้โตไถกาตถาวร

เคียนแปดปัดอกศวันธำชเนหยา ดับเข็ดคำพรวนชนบรรจถน

ฤกษ์ขจรทุกกระหม่อมจอมนิกร ตั้งถาวรท้าวถรรพครรรโล

จงคิดแจ้งแต่งพระศัพทรบเยี่ยงขยา

ได้นำร่างกับปราดตทของอันผ่องใส

คชชนบีมอธอนางรวรรณย สงหราบ โศภาทบงดี พระทรงยศ ฯ

๑ พระทรงพังคองหนึ่ง เคระชวต นกชนวทพมณิกพระพักตรตั้งค

คระคองคองงวยระทวยทศ โคกกลีสรทศคธำชเนมพระทศ

ถามเดณาจวนบริมจักร พระนอกรทศหนึ่งด้อยแฉวหรือโฉม

ชามาตย์จวนราพเจ้าแฉวเจ้าโม กรบาศรี ให้อานตามเนชนิพพาน

พระบริบทศรตัวแฉวร่าง จะเป็กรรรัตนมหาถถาน

เร่งให้จ้มนำประณตบทนถาย เรณูพระผ่านพิภพศรีไปเชคกัน ฯ

๑ พระทรงพังตั้งต้นถนทว่า เร่งครวจคราเคี่ยมพหุพดชนร

เจ้าไปคชชวยบวรจบธมทบทน เกณทถำมณยธบจะรีบไป

พระตั้งเดรัจฉัดคชนปรางคปราสาท ทอนกลเคีว่าหมองไม้ผ่องใส

บอกนงคกชนเชคเรศร่วมฤทัย เหมชนหนึ่งได้ชวามาเดชาน

ศรีตจวรณนัยหล่อนไปกชนแฉว ทบทั้งแตรเกษรमारศรี

พิจะไปในเมธชชนพรงน เจ้าจอยุบรบทนพยา ฯ

๑ นางพมเพาเค้ราตรีขยพดขยตงเวท

นพพรหมคตพรกษพรายกษชรายกษ

โครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้

คงไปรตพามชงไปดวยไดรวยการ

แม่ให้อยุคเฉยแกตงเตยตะ

สร้างฝ่ายพระอนรรฆะเจ้าชาย

ขอให้ได้ไปประณตบทมาดัย

องค์การเกษตรเหมือนเกษตรฯ

๑ พระเจ้าโดมโอมเนดาม่าเจ้าพี่ พระชนนธรรมาภยบุรุษ

ทรงดุษฎีด้วยบรรณานุกรมจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

กษัตริย์แห่งเมือง...

ไปรษณีย์

សម្រាប់ការបោះឆ្នោត

山陽縣志

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

[illegible][illegible]

1975 1980 1985 1990 1995 2000 2005 2010 2015 2020 2025 2030 2035 2040 2045 2050 2055 2060 2065 2070 2075 2080 2085 2090 2095 2100 2105 2110 2115 2120 2125 2130 2135 2140 2145 2150 2155 2160 2165 2170 2175 2180 2185 2190 2195 2200 2205 2210 2215 2220 2225 2230 2235 2240 2245 2250 2255 2260 2265 2270 2275 2280 2285 2290 2295 2300 2305 2310 2315 2320 2325 2330 2335 2340 2345 2350 2355 2360 2365 2370 2375 2380 2385 2390 2395 2400 2405 2410 2415 2420 2425 2430 2435 2440 2445 2450 2455 2460 2465 2470 2475 2480 2485 2490 2495 2500 2505 2510 2515 2520 2525 2530 2535 2540 2545 2550 2555 2560 2565 2570 2575 2580 2585 2590 2595 2600 2605 2610 2615 2620 2625 2630 2635 2640 2645 2650 2655 2660 2665 2670 2675 2680 2685 2690 2695 2700 2705 2710 2715 2720 2725 2730 2735 2740 2745 2750 2755 2760 2765 2770 2775 2780 2785 2790 2795 2800 2805 2810 2815 2820 2825 2830 2835 2840 2845 2850 2855 2860 2865 2870 2875 2880 2885 2890 2895 2900 2905 2910 2915 2920 2925 2930 2935 2940 2945 2950 2955 2960 2965 2970 2975 2980 2985 2990 2995 3000 3005 3010 3015 3020 3025 3030 3035 3040 3045 3050 3055 3060 3065 3070 3075 3080 3085 3090 3095 3100 3105 3110 3115 3120 3125 3130 3135 3140 3145 3150 3155 3160 3165 3170 3175 3180 3185 3190 3195 3200 3205 3210 3215 3220 3225 3230 3235 3240 3245 3250 3255 3260 3265 3270 3275 3280 3285 3290 3295 3300 3305 3310 3315 3320 3325 3330 3335 3340 3345 3350 3355 3360 3365 3370 3375 3380 3385 3390 3395 3400 3405 3410 3415 3420 3425 3430 3435 3440 3445 3450 3455 3460 3465 3470 3475 3480 3485 3490 3495 3500 3505 3510 3515 3520 3525 3530 3535 3540 3545 3550 3555 3560 3565 3570 3575 3580 3585 3590 3595 3600 3605 3610 3615 3620 3625 3630 3635 3640 3645 3650 3655 3660 3665 3670 3675 3680 3685 3690 3695 3700 3705 3710 3715 3720 3725 3730 3735 3740 3745 3750 3755 3760 3765 3770 3775 3780 3785 3790 3795 3800 3805 3810 3815 3820 3825 3830 3835 3840 3845 3850 3855 3860 3865 3870 3875 3880 3885 3890 3895 3900 3905 3910 3915 3920 3925 3930 3935 3940 3945 3950 3955 3960 3965 3970 3975 3980 3985 3990 3995 4000 4005 4010 4015 4020 4025 4030 4035 4040 4045 4050 4055 4060 4065 4070 4075 4080 4085 4090 4095 4100 4105 4110 4115 4120 4125 4130 4135 4140 4145 4150 4155 4160 4165 4170 4175 4180 4185 4190 4195 4200 4205 4210 4215 4220 4225 4230 4235 4240 4245 4250 4255 4260 4265 4270 4275 4280 4285 4290 4295 4300 4305 4310 4315 4320 4325 4330 4335 4340 4345 4350 4355 4360 4365 4370 4375 4380 4385 4390 4395 4400 4405 4410 4415 4420 4425 4430 4435 4440 4445 4450 4455 4460 4465 4470 4475 4480 4485 4490 4495 4500 4505 4510 4515 4520 4525 4530 4535 4540 4545 4550 4555 4560 4565 4570 4575 4580 4585 4590 4595 4600 4605 4610 4615 4620 4625 4630 4635 4640 4645 4650 4655 4660 4665 4670 4675 4680 4685 4690 4695 4700 4705 4710 4715 4720 4725 4730 4735 4740 4745 4750 4755 4760 4765 4770 4775 4780 4785 4790 4795 4800 4805 4810 4815 4820 4825 4830 4835 4840 4845 4850 4855 4860 4865 4870 4875 4880 4885 4890 4895 4900 4905 4910 4915 4920 4925 4930 4935 4940 4945 4950 4955 4960 4965 4970 4975 4980 4985 4990 4995 5000 5005 5010 5015 5020 5025 5030 5035 5040 5045 5050 5055 5060 5065 5070 5075 5080 5085 5090 5095 5100 5105 5110 5115 5120 5125 5130 5135 5140 5145 5150 5155 5160 5165 5170 5175 5180 5185 5190 5195 5200 5205 5210 5215 5220 5225 5230 5235 5240 5245 5250 5255 5260 5265 5270 5275 5280 5285 5290 5295 5300 5305 5310 5315 5320 5325 5330 5335 5340 5345 5350 5355 5360 5365 5370 5375 5380 5385 5390 5395 5400 5405 5410 5415 5420 5425 5430 5435 5440 5445 5450 5455 5460 5465 5470 5475 5480 5485 5490 5495 5500 5505 5510 5515 5520 5525 5530 5535 5540 5545 5550 5555 5560 5565 5570 5575 5580 5585 5590 5595 5600 5605 5610 5615 5620 5625 5630 5635 5640 5645 5650 5655 5660 5665 5670 5675 5680 5685 5690 5695 5700 5705 5710 5715 5720 5725 5730 5735 5740 5745 5750 5755 5760 5765 5770 5775 5780 5785 5790 5795 5800 5805 5810 5815 5820 5825 5830 5835 5840 5845 5850 5855 5860 5865 5870 5875 5880 5885 5890 5895 5900 5905 5910 5915 5920 5925 5930 5935 5940 5945 5950 5955 5960 5965 5970 5975 5980 5985 5990 5995 6000 6005 6010 6015 6020 6025 6030 6035 6040 6045 6050 6055 6060 6065

பெரிய செய்தி

๒๕๕๓

...

๒๕๖๓

๕๖๑

หอสมุดรามาธิบดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง

ถ้าหาไม่ไหนของท้องวัด

จะรอดมาเหมือนกระแสมิใช่

อนึ่งเตาเผาพระพุทธรูป

หลวงวิเศษทนต์ไทยเป็นไทยรบ

จึงไม่ห้ามตามบัญญัติ

แสดงท่าเฉยอยู่เหมือนคนคงแท้

ดูดวงทกกรขามารยาท ก็ไม่อาจออกตัวจากจวนถก

หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์

๗. ทศวรรษหน้าต่อไปจะไม่เช่น

กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย

จะตบวงศ^๑แม่^๒หรือชนแถม^๓เห็น

๑ พระกณนพทรมพิศตรเห็นรถเหิน ข้างรถเชษชมมชยอุกเขยวัญ
 จงวาพนักกรลดอนหนักกรน จะหวงกนถกไว้ทำไม
 แต่จะใครให้งามคามากษศรย มอบตบมคอตเรกภักษกัศร
 เดียวนเจ้าเรามาขยไพบร เจ้าภักษพกรนจะพาขตาไป
 เหมือนแก่งพรากจากกนจรนถด โสภกัศรตเศร้าหมองไม่ผองไธ
 จะให้อยุดเหมือนเช่นเราเป็นไจ จะแก่งให้ถุกยาเป็นราก็
 เจ้าขยุดยวช้อยบารุงกรงผลก ทงซำกัศกเกรงธำมารศร
 จดแต่เหตธำธำธรรคพวกรนท ไปกัศกคพให้ขงใช้การ ฯ

๑ นางเห็นจริงนงพวงมธตรธ ตระขรคณนพบริบรหาร
 มาเลือกเหตธำธรรคพวกรนท จดเคียรชามคัศวจรคณนพบริบรหาร ฯ

๑ ฝ่ายพระต้นธมคณนพทรมพิศตร ให้เคียรกำปั่นใหญ่ไธใบธ
 บมประจาดาดระยธมคณนพทรมพิศตร ไธคณนพธมคณนพทรมพิศตร
 เหตธำธรรคพวกรนท คางคคณนพธมคณนพทรมพิศตร
 ทนทนทกรธมคณนพทรมพิศตร คางคคณนพธมคณนพทรมพิศตร
 ครนธำธรรคพวกรนท คางคคณนพธมคณนพทรมพิศตร
 ทหารไธ ไธคณนพธมคณนพทรมพิศตร คางคคณนพธมคณนพทรมพิศตร
 คณนพธมคณนพทรมพิศตร คางคคณนพธมคณนพทรมพิศตร
 คางคคณนพธมคณนพทรมพิศตร คางคคณนพธมคณนพทรมพิศตร
 จะเดเหตธำธรรคพวกรนท คางคคณนพธมคณนพทรมพิศตร
 ทางคัศกคคณนพธมคณนพทรมพิศตร คางคคณนพธมคณนพทรมพิศตร
 พระธมคณนพทรมพิศตร คางคคณนพธมคณนพทรมพิศตร
 เห็นคัศกคคณนพธมคณนพทรมพิศตร คางคคณนพธมคณนพทรมพิศตร

[illegible]

๑ พระอภัยว่าพระคุณทูลกระหม่อม

พัพพานพร้อมเต็ม ให้อุกได้เห็น

[illegible]

ตอนที่ ๕๓

หมักลาครองเมืองลังกา

๑ จะกล่าวเรื่องเมืองลังกาวันดาราช

ครั้นหน่อนาถกับนิตดาใหญ่กล้าหาญ

อันองค์พระมิ่งคดาปรีชาชาญ หนุมประมาณชั้นชาติห้าปี

รู้อยู่โดยเทพประเทศถิ่น ภิรมย์แสนคันทองทศวาทศรัค

ทั้งพระมิ่งองค์นิตดาปัญญาดี เกศรวมเป็นแต่เกศเดอนตรา ฯ

๑ ฝ่ายโณมยงองค์เวงวันดาราช ไปหาบาทหลวงทศกัณฐ์ปรึกษา

จะเสกหมั้นรนาถราชนิตดา ภิรมย์ดังถนอมศรีกุ่มเขตคน

เจ้าฉายดาปรีชาฉลาด เป็นอนุราชราชวันรังธรรค

ฝ่ายชายชวาวายพุ่มเจ้าหงษ์คน ใดฤทัยใดพระคุณกรุณา ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งธมาราชพระบาทหลวง องค์ขององค์กษณจนทรคชนษา

คงวาเคอณตฤณเบกราราช งามดีห้าคานนเบณนิต

เออแนแนเพชรรัตนไตรจตุรค ถ้าหวั่นกษัตริย์ซึ่งบำรุงชาวกรุงศรี

จงจัดแจงแต่งธารกวมไมตรี ให้เด่นที่เป็นบุตรพดชา

ไปว่ากล่าวเจ้าพาราการเวก จะภิเนกทรงยศโอรสา

ขอแม่เพชรรัตนไตรให้นิตดา ภูเห็นว่าจะได้สันชาตมณเปอง ฯ

๑ ฝ่ายโณมยงองค์เวงเกรงวิเวก

มีหมั้นมาดชัศรวางจะหมางหมอง

จึงมอบตอบความตามทำนอง ชันดังร้องให้เขาจะเอามา

เหมือนขยอนยขกถดถกถดขยอัยค้ ค้องเจยยค้ดวยเขจจะครห
ไคเคอนด้นจระตังคยวราช ในเขตนเวค่นวง

๑ ฝ่ายของศพระมณฑปวิธานดา

<p> ๑๒๕๔
 ๑๒๕๕
 ๑๒๕๖
 ๑๒๕๗
 ๑๒๕๘
 ๑๒๕๙
 ๑๒๖๐
 ๑๒๖๑
 ๑๒๖๒
 ๑๒๖๓
 ๑๒๖๔
 ๑๒๖๕
 ๑๒๖๖
 ๑๒๖๗
 ๑๒๖๘
 ๑๒๖๙
 ๑๒๗๐
 ๑๒๗๑
 ๑๒๗๒
 ๑๒๗๓
 ๑๒๗๔
 ๑๒๗๕
 ๑๒๗๖
 ๑๒๗๗
 ๑๒๗๘
 ๑๒๗๙
 ๑๒๘๐
 ๑๒๘๑
 ๑๒๘๒
 ๑๒๘๓
 ๑๒๘๔
 ๑๒๘๕
 ๑๒๘๖
 ๑๒๘๗
 ๑๒๘๘
 ๑๒๘๙
 ๑๒๙๐
 ๑๒๙๑
 ๑๒๙๒
 ๑๒๙๓
 ๑๒๙๔
 ๑๒๙๕
 ๑๒๙๖
 ๑๒๙๗
 ๑๒๙๘
 ๑๒๙๙
 ๑๓๐๐ </p> | <p> ๑๓๐๑
 ๑๓๐๒
 ๑๓๐๓
 ๑๓๐๔
 ๑๓๐๕
 ๑๓๐๖
 ๑๓๐๗
 ๑๓๐๘
 ๑๓๐๙
 ๑๓๑๐
 ๑๓๑๑
 ๑๓๑๒
 ๑๓๑๓
 ๑๓๑๔
 ๑๓๑๕
 ๑๓๑๖
 ๑๓๑๗
 ๑๓๑๘
 ๑๓๑๙
 ๑๓๒๐
 ๑๓๒๑
 ๑๓๒๒
 ๑๓๒๓
 ๑๓๒๔
 ๑๓๒๕
 ๑๓๒๖
 ๑๓๒๗
 ๑๓๒๘
 ๑๓๒๙
 ๑๓๓๐
 ๑๓๓๑
 ๑๓๓๒
 ๑๓๓๓
 ๑๓๓๔
 ๑๓๓๕
 ๑๓๓๖
 ๑๓๓๗
 ๑๓๓๘
 ๑๓๓๙
 ๑๓๔๐
 ๑๓๔๑
 ๑๓๔๒
 ๑๓๔๓
 ๑๓๔๔
 ๑๓๔๕
 ๑๓๔๖
 ๑๓๔๗
 ๑๓๔๘
 ๑๓๔๙
 ๑๓๕๐
 ๑๓๕๑
 ๑๓๕๒
 ๑๓๕๓
 ๑๓๕๔
 ๑๓๕๕
 ๑๓๕๖
 ๑๓๕๗
 ๑๓๕๘
 ๑๓๕๙
 ๑๓๖๐
 ๑๓๖๑
 ๑๓๖๒
 ๑๓๖๓
 ๑๓๖๔
 ๑๓๖๕
 ๑๓๖๖
 ๑๓๖๗
 ๑๓๖๘
 ๑๓๖๙
 ๑๓๗๐
 ๑๓๗๑
 ๑๓๗๒
 ๑๓๗๓
 ๑๓๗๔
 ๑๓๗๕
 ๑๓๗๖
 ๑๓๗๗
 ๑๓๗๘
 ๑๓๗๙
 ๑๓๘๐
 ๑๓๘๑
 ๑๓๘๒
 ๑๓๘๓
 ๑๓๘๔
 ๑๓๘๕
 ๑๓๘๖
 ๑๓๘๗
 ๑๓๘๘
 ๑๓๘๙
 ๑๓๙๐
 ๑๓๙๑
 ๑๓๙๒
 ๑๓๙๓
 ๑๓๙๔
 ๑๓๙๕
 ๑๓๙๖
 ๑๓๙๗
 ๑๓๙๘
 ๑๓๙๙
 ๑๔๐๐ </p> |
|---|---|

กมเมื่อนั้นอรทัยประเทศทุกเขตรอบ จะมอบมอบตามภักดีด้วยพันทศนา

ทั้งแควนแควนแดนฝั่งเกาะลังกา ไม่นับนรุตาราวธากา

เมืงรบพุ่งกรุงมฤคเป็นศึกใหญ่ ไต่ไซ้ไชยของศยหอยศคทหาร

เจ้าครของวงศ์ลังกาไปรำนาน จงคิดอ่านเอามาเถิงไว้เวียงชัย

แม้นคนลุ่มมากไม่ยากคิด จงค่อยคิดปราบปรามตามวิธีชัย

ไปขอเพชรเดรัจฉิตดาสดไว้ จึ่งยกไปคืนเขารของรามา

แม้นตามคิดคิดรบ ไห้ชนะชัย จะเลิกถอยถอยอำมาจางดา

ชยานกขลาดชาคณศรียะนัคดา พระมิ่งกล้ารับคำจะทำตาม

แล้วจ่าหลานผ่านท้าวลังกาแล้ว จงกวัดแกว่งจับให้เคียนทีเคียนหนาม

พอจวนค่ำอำลาจากอวราม ชีตคามแห่ไปเข้าในวัง ฯ

๑ ครั้นสว่างแจ้งพระยารัตนสาราช ขอขมกราบนำเอาไฟด้วยใจหวัง

พวกรัชนางคางเขามาหน้ามดตึก ยืนตระหง่านทรงพิพัฒนามา

นางเออรอดรตต์ตั้งเฝ้าใหญ่ นมหาดใหญ่กับทั้งนายฝ่ายทหาร

เราครของวงศ์ลังกาไปรำนาน จึ่งแกลงงานอภิเษกเอกโอรส

ให้ทรงศราราวาศหุทวีป รักษาพิชิตฝั่งดินทั้งหมด

เจ้าวดยาดานของไพร่ของดต เป็นฝ่ายหน้าปรากฏยศไกร

เจ้าให้ถักนพเป็นฝ่ายซ้ายกษัตริย์ วายพทมฝ่ายขวาอชฌมวดี

จึ่งถึงความตามธรรมนิยมตระเตรียมไว้

วันเพ็ญให้พร้อมกันทนต์เงา ฯ

๑ ขุนนางพร้อมน้อมคำนับอภิชาติ

เขียนประกาศบาดหมายแจกจ่ายขอ

ให้เมของมอรรยเขตเขตงกา มาเปลี่ยนตราธนาตามธรรมเนียม
 แดงแดงตมดงกรธาภิเศก ทอชกเชกอุปราชธะชาติเอี่ยม
 ทงชวาช้ายฝ่ายเป็นกรมลาดพรมเจียม บ้างตระเตรียมแตรตั้งชกงัดดา
 บ้างเทียบรถกอดกนกสุวรรณรัตน์ เกณฑ์ให้หัดเค้นกระบองฉนวนทหาร
 ทำนถวาททางพรมนตำราญ ที่ไปรยทานเรียบรอบขอบบุรี
 ถึงวันฤกษ์เบิกกอรณพณต์วัดดี อโณทัยไทรตรัตจำรัสศรี
 พวกเจ้ามาพณมาตยราชกษัตริย์มาพร้อมพระโรงรัตนชวาท ฯ

๑ นางตะเวงวณเจาบุญชาติรัง ให้พณชนครียต้องคังรงธนาน
 ประดับเครื่องเรียงของกอลงการ
 แดงประพาฬเพชรพลอยแพรวพรอยพราว
 แดงคางของศทรมงมาดาณฉม มณีนพมณาวรคณจำรัสฉาย
 ช่วมณของพระบาทอนฉมมาถกราบ มวยดาบงคณพระพน
 นางวันดาพาพระหนอธรรมา ชนนงชาธมอดิเรกภิเนกศรี
 ให้วณดานนชัยชุด ชนนงทฤปราชธาดันโอฬาร
 เจ้าหัดกนมน หินงมดงกชชาย เจ้าวายุพณพชายนงฝ่ายขวา
 นางมอชคราราคพารา ไหลองค์พระมิ่งคอาปรีชาชาญ
 ทงพระแสงแดงตงตั้งประกาศ ให้ครองราชนิเวศน์ประเทศธถาน
 ฝ่ายเสนาข้าบาทในราชกร ต่างกัณกรานกราบช่วยอานวยรัย
 ชาวประ โคมกัประ โคมเดียวโครมครึก นโหระทักทงคณครูปไฉน
 เป้าตั้งขแตรแซ่ซ้องฉันท้องชัย ความวิดยเนกกษัตริย์ชคดียา ฯ

๑ ฝ่ายพวกพระเขว้าใหญ่ไร้เต ยื่นแปดทิศล้อมรอบด้วยคทา
 แล้วขุนนางต่างจับจอกสุรา ถวายพระมิ่งกลาเจ้าธานี
 พระทรงรับจอกประทานพวกข้าเฝ้า ต่างกินเหล้าดลหน้าเป็นราศี
 แล้วครั่งตั้งคองขามาคือราชกิจ ให้เดินทักขณาคตามอศรา
 กรณเดรัจฉานรพกับพระแต่งตำหรับยศ ไปทรงรทพรตมรยาบให้ชายชวา
 ไปรับเงินทองของช้างคางทางนา ชาวพาราณสีคัมภยรับทาน
 ต่างขึ้นช่วยชวยพรภาวธรรมา ให้ตบองค์ทรงสมบัติพิศุณ
 เฝ้ายบกรงไกรไปจนรอบรอบปราสาท แล้วตำราญรึกยาพธยายณห์
 เจ้าผู้มั่งคั่งกลางปรางค์ปราสาท พร้อมพระญาติวงศ์แนวทางตำธรรมา
 ถวายลาถวายทูลนมเจ้าที่สถัน ด้านตวันออกไปเขตแก้วคัมภ
 ธิ์ไพรฟ้าชาแฉดอันแห่งหลาย ทิศตวันพายวันมด้วยด้นพวง
 ทุกถิ่นฐานบ้านช่องเมืองกลดของคอง พวกไพร่เรียงวันทักคัมภวัน ฯ

๒ ฝ่ายองค์พระมิ่งกลาปรางค์ปราสาท บ้างว่านบุรีราชมโหศวรวิ
 จะทำศึกครุฑครของกตบยงกณ ที่ระชนนทเขตแก้วคัมภวัน
 ถึงฤกษ์คัมภใหม่ชัยโชค ต้องโหมเดงเดนมวันนชา
 ให้ขุนนมข่านาคือมาคยา คงโคเรยงเตยงสุราปรักษาการ
 แด่ก่อนมาราณเรามัก เมืองฉดกรรมจักรมาหักหาญ
 แฉเผืองใหม่ไต่บุคเหยวกรฐาน เฝ้ายคองคางด้านเขาเจ้าบระจัน
 จะกัษมัยมร้อมแปดงำเพงใหม่ ให้สูงใหญ่โง่เหมือนเป็นเขอนนช
 ให้พระน้องครองตำหนักนิน คงคองนันทาวยุพัฒน์
 ที่เผืองใหม่ให้สถณอยู่ ทำกายคุศคองแวงจวงหวัด

ผลพลอยได้ให้คนท

คอยปราบศัตรูให้บรรลัยดาญ

หนึ่งเล่าเราจะทำค่าหนึ่งต่อ

ให้คนถือไปทุกเขตประเทศสถาน

เกตุยกดอมผดราวจาการ

ที่เขวราญช่วยบำรุงกรุงดังกา

ผู้ใดมาดามักดักจากเจียง

ให้รู้เพียงดมขนาดดาณา

เราคิดเห็นเช่นแดงแจ่มกจจา

แต่บรรดาขุนนางเห็นอย่างไร ฯ

๑ พวกข้าเฝ้าเคารพภักจาก

ชนดาดเหลือคจจะมีโทษ

จะดราปรากฏพระยศไกร

อันชนมไพรซึ่งจะผอนให้หย่อนเย็น

ด้วยเดชพระบัญชาอาณาภา

จะเรียบราบานเมืองไม่เคืองเชญ

ทงคกเคือเทนอ ไคระวายเว

ควรจะเป็นปวงจหวดปฎิ ฯ

๑ พระทรงฟังดัง ให้คำประภาษ

พรคนบวรานุเปรียบเหมือนเพชรทองเจด

ไม้มทองรองรับเป็นเรือนมณ

วิสัยไม้อ่างกระจางตา

เหมือนคนคนคกรซึ่งรวรอน

ไม้มทองดงยดษครยชดยคลา

คองคกอบจบชอไมดชธา

คิงจันดาเวเรือนกเหมือนกณ

ชนกจเราเจดงดาณานาจักร

บำรุงกณนคเรศรอบเขตคณเท

จะแดงผดราวจาการ

ให้คองกณกับความชอบประกอบการ

ประการหนึ่งซึ่งมรดาบ

เป็นแม่ทัพทาศกผกทหาร

รุกดแก่แพนระรูประมาณ

รวรอนราญราวใหม่ชย

หนึ่งเรียบผดชญาให้ดาชจิต

บัจจามิตรจุมทองไม่ดงดัย

รวนบชอิมบดอมผดตกไกร

เขาเป็นได้คกตงทหารผดาญไพร

รยของเบาเบามนต ให้คนหลบ

ดชบฆ่าแคะแม่ทัพแดงกลับหน

รทาสถาทงหยาจกรายค

หรงรชชทาโหราคำศคร

หรงเรยนรชณรงคชยคท

หรงเรยนรชชทาอำแดงเท

รชคณณทชชราย

รชชชชชชชชชชชชชชชช

หรงรชชชชชชชชชชชช

หรงรชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

หรงรชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

หรงรชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

หรงรชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

แต่ชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

หรงรชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

รชชชชชชชชชชชชชชชช

จะวางวัดนั้นให้ควรแก่ความชอบ แม้รอบหลายประการชำนาญใจ
จะให้เจ็ดเกยรศียศปรากฏไป แล้วจึงให้เขียนตึกแผ่นศิลา
ไว้ประตูปรับทั้งสี่ด้าน ให้คนอ่านแจ้งจิตทุกทิศ
แจกเมื่อน้อยร้อยยี่ดะเรตงกา บัดใจให้น่าเนืองรอนทั้งรอบกัน
แล้วแต่งผู้เกิดยกดอมปดอมพานิร ไปทุกทิศทุกประเทศทุกเขตชนา
ใครได้ผู้วิชาดารพน จะวางวัดความชอบให้ชอบแทน
แล้วเกณฑ์ไพร่ให้พระนอญคตฮวด

ให้สร้างตามด้านข้างคตฮวด
ต่อกำแพงหน้าประตูวัด
๑ แล้วพระองค์ทรงยกยอคำให้ ยอคนให้มาจกรวรรคหัตถการ
มีกพลพดนิกร ให้ยอราญ
สร้างรณานัญหม์โองไพร่นาย ๑

๑ ฝ่ายตั้งตึกประหาราญ
สร้างรณานัญหม์โองไพร่นาย
ทมนวราชบรรดาชาย
มีถวายศอกับพระมิ่งคณา
ให้ทอดตงตังคามมีความ
ให้ขยู่ยักศักดิ์รยหนักหนา
ฝ่ายองค์พระวอตาญดา
คุมโยธาทำที่ด้านปราการใน
ให้ยกบ้อมศรีอมทางบดหว่างเขา จำเพาะเจ้าชกเคินเนนไศด
มีกถานนชนบนถ่วงกลไก ทัดยไธถ่วงตั้งหารณดาญไพร่
ถึง โยธามาตั้งยียบแดน จะตอบแทนทำศึกไม้นักหน
ทั้งฝึกไพร่ให้ชำนาญการราวี ไร่หนคัประชุมคตฮวดบชน ๑

๑ ฝ่ายถวายพมณนิตตาปรีชาหาญ ยู่ตงคางด้านถ่วงหว่างถึงร

พาไปเจ้าหญิงคามิโกะ

ไทยศักดิ์สิทธิ์พร้อมดวงตา

[illegible]

๒๑๕

๑) นายอภินันท์ ประจักษ์ศิลปาคม

อาจมีการแยกหินเชกไป

ทั้งโอรสยศโอรสไปต่อยกัน

ทรงเลขาฯ เจ้ามณฑลนครราชสีมา

๑๕ ๑๔
ห้องทรงเครื่องแบบพม่า

ไปจังหวัดรัตนโกสินทร์

๑๒๖๖

จึงบอกความตามเนื้อของตามเรื่องจริง ขึ้นไปลงการระณคนทุก

ฝ่ายกองพระมหาดไทย

๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐

๒.๖) รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

๑. ๒๕๖๓

[illegible]

ព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុ រាជ្យ ព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុ រាជ្យ

๒๒๒

๒๕๓๖

ประเทศมหาอำนาจตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา จะประพาสเราไปเป็นปกติ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

เทพยดาทรงประสูติพระธิดาองค์หนึ่ง ได้แต่ชื่อเทพยดาพระธิดาองค์นั้น

ทั้งห้าของสงครามการขาดแคลน ตามความหมายและกฎเกณฑ์ของบทกวี

รศ.ดร.กนกวรรณ วัฒนศิริกุล เกษตรกรที่ปลูกมะนาวในบ่อซีเมนต์

ไล่ตามจนออกนอกแคว้นไปทั่ว เทียบชวรามาประชิดคณเสนา

ทุกหมหมายนายหมวดวงจรจรจรฯ พณแห่งของอองฟ้าพรหมหมากน

๑) นายห้ามและหน้เงินตราคงค้างตรง ที่ในดวงวงไร่นาแต่โกชน

รบแดงคงกลัวว่าไปจะไม่ทัน ตายมากจนกลืนฟองขจรจอย

กระบอกใหญ่ไฟส่องมองเขม้น กระจายเงินมณางทั่วต่างดง

๒. ๕. ๕. ๕.
แถวกรรตภณายาวพอขยเจดขณขณ

กระทรวงคมนาคม

[illegible]

นางฉวีวรรณ แก้วประทีป อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

ศูนย์รวมความดีของสงฆ์ไทย : คุณพ่อคุณพรพรายทองชายธว

ทรงปอวยเจตนาดำเนินการเพื่อประโยชน์อย่างเต็มราคาทดแทน

กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมการค้า

บรรดาเหล่าตัวตลกพวกนั้น... มาพร้อมด้วยเงื้อมมือเงาขาว ๆ

๑) น้าของกษัตริย์มณฑลอยุธยาปราสาท ต้นไผ่ข้างต้นของกษัตริย์มณฑล

นางสาวชาตภณณ์คนธา พนักงานงามคนกราบศพ

พระแสงขรรค์ทรงดำขาวอย่างฝรั่ง ดยดัดมทางทรงประพาดคาดเข็มขัด

แล้ว ได้เชื้อเขยตัววรรณกระเด็นรด ขัดตมเพชรเทวจักรศารังเรือง

กาลนาทพยธูปทองกรของศอทัพ เพชรประดับดวงดาวเขียวขาวเหลือง

ทรงมหาบถาคาควรเมือง มณเฑียรนาครรัตนธวัธ

เห็นพระแสงแฝงของศุภระจจด กระตรรตพรณรายซ้ายประดาน

กรมพระยารัษฎนครไชยศรีเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

๓ คำนวณผลประโยชน์สุทธิจากยาสูบ ออกกระทรวงมหาดไทย

[illegible]

๑ จนเวลาสายขึ้นให้หยุดประทับ พระชนพัตถ์พลาอำราญฐานถึงชร
 ฝ่ายผู้รังถึงกาฬดาถร ต่างหลบหนีขม่น้ำยามตามตะเกียง
 บ้างไขกอดคนคร่ำทำปาพาทย์ ประโคมฆาฏฆ้องระฆังประดังเจี๊ยง
 พกห้ามแห่นแค้นต่างคำนางจำเรียง ประคองเคียงข้างทศพลม
 นางอยู่จนกลาจนเข้าเฝ้าขอพิน รุ่งเช้าไร้สดชื่นทัน
 พอลาเวียงเคียนแค้นต่างมาล้างพรม เคียนบรรทมหลับไปในไฉชา ฯ

๑ ครั้นรุ่งเช้ายามดังตาคาตคิก เคียงคลกกลกกของทองเวหา
 นภาภพจนครนครนถโลกา เป็นสายฟ้ามาเจี๊ยงเปรี้ยงเปรี้ยงตง
 บรรดาคนพดนักายอนาญพระ คินคต ใจจับกลั้วราเห่ลยวนหน้าหง
 ทุกหม่นหมวดครวญไครระไรระไร พยเจี๊ยงดังตงตงตงพลบพลา
 เหมขนตั้งรุ่งทองพริ้วเป็นต้อยต้อย เรือนทองแดงทศวิ้งพรางพฤชา
 พกไพรพระชนมธมมาคางตงลา พระหัตถ์กลาหนีตงพธูรวาง
 เจี๊ยงแซะซงกของกก โหมกแห่นร คุยพระแดงเส็ดจมาราชาวง
 ทรงพรายหายหลบชนนภาภพ ลีลาเทวนางเมอเหตของยางเยชงกราย
 เสน่เมค่านาว์เหมยอนธชาต แดประหัดาดหลากยังหญิงทงหลาย
 ได้กราบงคตงเจี๊ยงเรองเรอดาย จักขุร้ายชวาค้างนานถ
 ยงเขวอขุตุตถกตบรวบเคย พอดบเนตรนางนมนเคณณน
 พระเคียนตามตามจำญพาพิน อยู่ทณค่านมดแห่งหนใด
 รงพรายแพรงแจ้งความขยวามเริน นางเมียงเมืมนมได้แจ้งแดงไร
 ฝ่ายผู้พรังพรอมชวยดอมไฉ ทงนายไพร่กกับระจับคว
 เข้าโกลนวงทางนวกถายเป็นนาค หลุดคอกจากหัตถ์ทางห้าหว

ถวียนยาว ปล่อยโดยไฉนนายไพร่กตัญญู ต่างหลบตบถมฤตงศดลกลดกัน
แฉ่งนางนงหลังค้ำดาตรงหน้าถา ระวังด้านาข้าเสี่ยงด้านเนียงหวาม
แฉ่งห้อยคอขยหาขยู่ชานาม เมื่อไรจะพานพบพระมิ่งคดา
จะได้ขยู่ชู่รวงควงประทับ ไหริศศพรพจน์สนหา
โอเจ้าดาวจระเข้เทวดา อยู่ที่ไหนไม่มาหาหนยังเคย ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระมิ่งคดา โยธาทัพ ได้ฟังรบคำเต็นระถอเจระเจดข
พิศวงสังสัยกระไรโดย ยังไม่เคยพบเห็นเหมือนเช่น
พระนงนภปรักษาพวงชาเฝ้า จะเป็นราชธิดาในราช
หรือผดต่างกลางป่าพนาด ไตรห็นศรายางเป็นอย่างไร ฯ

๑ ฝ่ายอำมาตยราชศรีนครินทร์ ราชองค์แห่งแฉ่งเจ
อนงค์กรมประเสริฐเด็กโอรส เห็นพระนางพดธรางควาน
เมษกระหนวเป็นนาคราช ชั่วชยราชทานการวิธาหาญ
พระผดแผ่นพดนกรจระเข้นาญ มุญบนควดให้ศนคัตถ์รมา
จะได้ขยู่เจดณเพิ่มพระยศ ไม่ปรารถนบุญฤทธทวักศ
เห็นอนขยของคตขยศกทหารพระมวรดา เสด็จไปโคกป่าภาถวัน
แฉ่งเจ้าความฉามเมษคามเรอกรบ ให้พมจมแจ้งจริงทุกขังศรท
อนนางนมคักคาคาดวานน คนฉำคญควรวะยังไวเดยรัช
ทำพมคำว้าร้องคองประดังคั ใครพบของคอกพระนามตามคองคัย
ชยาดจะเจยเกิดยกถอมถนอมไว้ จะได้ไซษัตพระขงคักทำดังกรม ฯ

๑ พระพมคำอำมาตยฉำคคอง นงครกครของกรังใจจ้งคักตาม
เราพมคำว้าร้องทำนองควาน ซึ่งชอกนนามเราว่าพระมิ่งคดา

แดงเจ้าดาวจรระเซ่นไครเล่า ขารมนเฝ้าคดียง หักงรา
 ผ่านผู้เฒ่าแดงแจ่มกจจา ได้แก่ฝ่ายาบทงผู้ พระทรงยศ
 เมื่อสงครามฉีกฉีกฉีกดาวจรเซ พระเป็นเทวดามาให้ปรากฏ
 พระมาตรงคทงด้วยคตมธุด ให้โหรจดหมายไว้ซ้ำได้ดู
 ประการหนึ่งถึงศตวรรษค่า ก็ไม่อาจดูตราพระราหู
 จงตรัสความตามจริง ให้หญิงรู้ เห็นจะอยู่เป็นชาติด้วยบารมี ฯ

๑ พระทราบถึนยนิคเป็นทูล เจ้าเกิดหญิงยนิคทรงหนามารศรี
 แดงว่าเราเจ้าจหวดปฐ พระชนม โหระพระมังกดา
 เจ้าออกนามความระงคจำนงใน เจ้าชอบใจให้ศตกรเจ้าหนกหนา
 เรณูไปหนึ่งประตบที่พลบพลว ได้สดเห็นเรจาประสาธนาย ฯ

๑ นางพมวงพญาภคประภาสศรี หวดคประหวัดหวานหูไมระหาย
 ทศพระพลตรถยนิคธาราราย หักกรกายพรายศรีฉดวระเน
 รวดเจ้าดาวศรระเซ ถัดถึเรงได้วระคเบ้นมบัตน
 แดงว่าพระมังกดาเจ้าตาม มีตาคณิธมใดจะใครรู้ ฯ

๑ พระว่าเราเจ้าประเทศระจหวด ถึยศัตตคยทงตราพระราหู
 แดงหอบตราธนาภปรายศรี โหนางศตคองแก้วพรอยพรอพราย ฯ

๑ นางเห็นตราราหูคทว คตประตบเทียนดว้างกระจางฉาย
 ทุกเคารพนมบอบนัยชบกาย ยอมถวายกายาเป็นซ้ำไท
 พระศรดีถึถึถึถึถึถึถึถึถึถึ ถึมความเต็มมิได้แดงแดงใจ
 พระปรานมิโหนางระจางใจ ขวนคดาไคไปประตบที่พลบพลว
 เอยเป็นนางราชทวดยนิค อยู่เกิดชคเรณูพระแดงค้ำแห่งระวา

เครื่องนาททองของตำหรับประคัมประศา หงเห็ดผาดำพดจลประทาน

แฉวงนามตามนาเมือพาฟาด ให้ธอนางต้นนาคด้วยอาภรณ์

แฉวงกทพนบหมันตนคงคาต มาถึงคานแดนเราเจ้าประจัญ ๑

๑ พระอนุชามารับคานบ้นชม เทยจรวรจบ้นบ้นประคัมเชนชนร

หยดพิภพดมมตรอยด้วน ถ่มพบก้นบกมาเมืองบ้ำคาต ๑

๑ เจ้าวายุพฒนณคดาชอกมารับ หยดประหีบตรวดตรา โยธาหาญ

ดูถ้ำแพงแดงธมบ้นชมปฐการ หุดคานคตบมกบรบริน

ชอบฮารมณชนหลาณรำนานุกัก วัตรองกรกมกพดพดธรรณ

แฉวงเกณทคนทอรรธมทกน ถอนรฐนเรงรำนานุกการศัตตรา

แฉวงกทพนบแดงจากคานคาน เค้นทวารแหแหนคณนหนา

ครนเขนรอนมอวาทะบทพดบพด คตยคานาเมือง โหมพธอมโพธนายา

๑ พระหัดกนพนมรฐนเรงบ้นช อยในวงทอรรธกนวงทงหลา

พระอนุชาพาทหารกบหลาณราช อยรายรายรายจวามิดาธ ๑

๑. ฝ่ายพราหมณ์ครุฑใหญ่ชุกในคอก กับเมียนกสนกนางอยู่ทงต้อง
 เสนอขอด้วยรอยปลอญแกแกล้งตอง ทานยายรังการบหน้าทับตาม
 ถึงท่อนปลายกดาวยังเป็นบุตรราช ยายเป็นพินทุชาเม็นช่วยเงินสาม
 ทานดาว่าทำบทคงดงาม โถมยายพราหมณ์ตามทำนองขมยของกัน
 พอเลี้ยงเขามาเรียกดำเห็นยกแค้น รุกกระแฉวรับตั้งมรดกรัก
 ออกจากห้องของหยกเค็งงกน คนทงพนให้วาทบอาจารย์
 รับดำไว้ให้เขาพระเจดียงประคณ ออกมารับคนเข้าไปในราชฐาน
 ปาโมกรพิ้งตังเค้นเทศการณ ไม่ทันตงนานมุ่งห่มพอส้มตัว
 ทานยายว่าจากระเจ้าไปเจ้าพ ในทางช้างชนเจดียงนึ่งเค็งงง
 ไปตามทางกลางถนนคนกอด กางยอบตัวตลอดไปถึงในวัง
 ดงจากพระเจดียงทองเค็งงงอย่าง

ชนบทปรางคปรางดำทชยะเหมือนใจทอง
 พระอดองค์ทรงธรรมเจ้ากบดลึง เชิญไปมั่งนันทกของทงต้องรา
 ชลหัดถกมถการอาจารย์เจ้า แล้วครัดเจ้าความหงตงทงชา
 จนต้นความตามผันพรณณา เริญพฤมาทำนายร้ายหรือด ๆ

๑. ฝ่ายปาโมกรโศกเชษฐาทรบเค้นผ่น ดงเดววันยานนิมิตดอบคัก
 ทรุคความตามด้วยเจ้าไพร จะย้ายหยาบชาให้อาตร
 แล้วจากระพระเสวระให้จาเพาะร้าย จะพลัดพรายโกลาโดยเจ้ายไศคุรย์
 ราชเจ้าเวรเจ้าถึงทรวมุด จังเทียบพูดทำนายว่าร้ายนัก
 อนจระเข้เหวราคยช่าคัก จะเหิมฮักให้พระอดเจ้ายศศักดิ์
 แด่หนอนาตราชบศรเม็นทรวก จะพร้อมพรวกหักหาญมดาญไพร

ให้พระองค์ทรงมหาอนุภาพ ได้ปารามปราบปรามภัยสังกตศัตรู
ข้างต้นร้ายปลายมือกลับวัด ในเดือนหนึ่งจะร้ายหลายประการ
จะเกิดเพลิงเรืองแรงข้างแขวงใต้ ถูกตามไหม้หมดอันทุกถิ่นฐาน
ฝูงสัตว์ดังหูกึงชายจะวายปราณ เพราะพาดพาดให้ระบือท่า
เหมือนพระรามข้ามสมุทรไปหยุดทัพ ในราชนัดดาจำวังแทบตั้งซาร์
ต้องระคายเคราะห์ให้ชาวพระชาติ ความคำรามก็ใจพอให้คล้าย ฯ

๑ พระจบให้ศกนังการอาวรายเส้า ทำแผนแม่ทัพเหมือนหนึ่งหมาย
ช่วยนั้นแปรแก้กันอันตราย พอสถิตจนเลยเพราะเห็นตามคำราม ฯ

๑ ฝ่ายป่าไมครุโดยเร็วพระเวสธอง ถึงให้ทั้งสี่ ถัดถัดแปดทิศ
ริมขอบวังฝั่งอากรรพเกิดอุณยู เพื่องให้มามี ให้ไหม้ถึง ไฉน
แดงดงยันต์กันขึ้นขึ้นแดง ข้างกำแพงให้พินาศด้วยมนต์ขลัง
เดกตะเคาเคราะห์เหมือนเครื่องอัน มาเค็ดคนด้วยมนต์เนยครบ
แดงบั้งทองข้างประตูศกฐา ไหม้จนมอดมอดมอดมอด
จุลรูปเทียนเวียนรอบแดงพอบบ ถึงจะครบเครื่องของกันภัย

ทั้งทวนกรูอุณยูองค์พระทรงยศ เดกนาคองศ์ตั้งขจัดคนด้วยมนต์ได้
ตรงตะเคาเคราะห์ให้ทวนเจ้ากรุงไกร ตั้งอยู่ในสี่ดลด้วยสัตว์ดี ฯ

๑ ฝ่ายเสนาข้าเฝ้าเหล่าทหาร ถึงเตรียมการรบศึกไม่มอดหน
กรมวังนงนารถตามอัศก ขนหนาททุกตำแหน่งจัดแจงการ ฯ

๑ ฝ่ายรุ่งดวงภาของหนานน เจ้า หัดกันภากับทัพทหาร
ทางแฉ่นข้ามตามเข้มน้ำข้ามาญ หมายประมาณมุ่งมาทศอากาศนัย
ออกกลางถึงถึงขอตะตือตมทร ออกดูเดาทำนายบ่อนหินเท

พวกพหลพณิกรชนนอนเปิด คัดมธุระเดใจใหญ่รยอันเรือกตอนไคอง
 บ้างย้ายแยกแตกกระบวนบ้างทวนกลับ ยิ่งนับรับเรียกกันคว้นไฉน
 ค้างคุดคุดตายด้วยข้างระยางโยง ให้ใบโป่งเปิดตุงพยุงดำ
 พลุซอกพณวกเคียงกรกรกรน ไซ้ใบไปตามคุดมทุกกันคำ
 ครนนาหมคตคหนกหยุดคกนา แดงเรี่ยงดำตอยแดนแดนดบาย
 เจ้าเซตแคว้นแดนพาราการเวก คันทนเฮกเฮาแผนทรถวาย

พระทรงต้องกอดถึงดวงกระจ่างประกาย เห็นเรือรายไรไวยังไคองวัน ฯ

๑ ฝ่ายนาวาการเวกตระเวนควน

มากประมาณเรือเขยเตรจระชันท่า
 ค้างเที่ยวไซ้ใบตุดตุดกัน เห็นกำปั่นแล่นดังมาถางรด
 ดักรอยดำคุดตายตามด้วยคุดม ครองขึ้นเป็นตัญญาโกธาลด
 แดงแดนสงวนออกไปเราไคอง ให้เหล่าคนแรกดำมรื่องตามไป
 เทวอฝร่งอย่างไรจึงไม่หยด จะแล่นเรือวันละบึงไปถึงไหน
 ฝ่ายฝร่งตังกาไม่ราใบ ครัวเรือไคองแก่งดวงตวงที่
 จะไปเฝ้าเจ้าพาราการเวก ชยาโหยกเหยกษัตริษจะไม่คองที่
 เสนมิตราณาไปเป็นไมตรี ถึงมณนิให้ไปก็ไม่ฟัง
 ราวค่านว่าอย่าเราไปอย่าไม่ชอบ มีกระบอบเบี่ยงชย่างแต่ปางหลัง
 ถึงไมตรีมิตราณาทุกครั้ง คองหยุดยงอยู่แต่ชกจวบออกไป
 จงตั้งคำดำเนาให้เราอ่าน ราชการร่อนเย็นเป็นไฉน
 แม้นคองคองคองไม่คองใคร จะยังให้ลมความนาคาย ฯ
 ๑ ฝร่งว่าดำเป็นคุดตอรับตั้ง ครัวรับยังตามบทในกฎหมาย

น้องก้านทองหาว่าเป็นเจ้านาย มาแต่ฝ่ายฟ้าฝั่งกรุงดงกา
นามกร หัสกันพริ้ง บพิตร ยาวงาดีทูลตั้งราชกิจว่าสนา
ไม่ควรค้ำกวดางทะเลเห่หมิ่นเสนา มั่งย่ำมาเกินทางกิดรวงไว้
กของตระเวนเจณสมุทรจึงพูดแก้ ขย่ำว่าแต่ด้วยวงศ์พระองค์ไหน
ถึงหนชานาถราช ไอรังยศไกร มาแต่ไกลก็ต้องห้ามตามท่านอง
หยุดให้เราเข้าเห็นนอกแดนก่อน คืบแน่นขนแต่ด้วยจึงจะหลุดของ
ขย่ำดวงด้านหาญอักษะกริครอง ให้ถกคืบขามวิสัยเป็นไมตรี ฯ

๑ ฝ่ายราชาถอบนงคืบเส้า ข้างไหนจะระชากระด้าง
จะตรงไปให้กองทัพราชธานี ขย่ำหาที่คุ้มแค้นหลอกล่ียงทาง ฯ

๑ ฝ่ายตระเวนเห็นฝรั่งไม่หยุด คืบแค้นตลบตลบดกเขาสัตยวง
ฝ่ายฝรั่งดงกาแค้นมากดาง ตระเวนหาบ่มบ่เลี้ยงคงตั้ง
คิดทางเดื่อเรือดงกาเดื่อหน้าหัก ฝ่ายรักค้ายเขื่อนผกแผ่นหนัง
เห่ดกหงดกตาวางกวางก้าง บัดยอนันท์กาถนเดียงครนกรน

ถูกใบเสารวดด้านยิงค้ำรบ ตกดกถอบกถางชดาแค้นเข้าม
จนกำพดบรบรุดไม่หยุดบั้น เดียงกรกกรนคณณมระคมดง
กของตระเวนเกณท์ให้เรือไรถอบ ขอกของทลทูลตามเพนความทอง
แคว้นดมทบรบรุดไม่หยุดยง ดกคดคืบคดทางกถางกถา ฯ

๑ ฝ่ายเรือให้ไปดงกรุงพริ้งเข้า กราบทูลท้าวไทราชานาถนาถา
ว่าหัสกันพริ้งเป็นเจ้าชาวดงกา จะเข้ามาห้ามไว้ก็ไม่ฟัง
จนหักด้านรารนรุกทำชุกชาก ยับบั้นดาครบด้อยข้างทอง
แต่ดมเข้าเขารุกมาทุกกรง ขอกทพรวยด้วยฝรั่งคืบคืบมา ฯ

๑ ทรงกษัตริย์ศรีสวัสดิ์เสนาบดี เจ้าห้องนกแก้วเหมือนนกเงือกผ่าพงศา
ด้วยเป็นบุตรดัดดาศรให้ห่อขนมา ให้กรมท่าเร่งรับมาฉับใจ ฯ

๑ ผู้รับสั่งบงกชบรรณนาถ ดงเรือลาดตระเวนมาขดหา
แต่บอกความห้ามทหารด่านกรุงไกร โปรดมิให้รบรบทัพพังดา
แล้วเข้าเฝ้าเข้าไปหาพวกลี้ภัย บอกรับสั่งทราบว่าองค์เผ่าพงศ์
ให้เชิญหน่อวรรณาราชนัดดา เจ้าพาราให้เฝ้ารับกองทัพไป ฯ

๑ พวกลี้ภัยพาไปดงดำทรงหน พระหัตถ์นกแก้วแดงแดงใจ
เหวี่ยงเข้าเฝ้าเจ้าพาราว่าไร ก้มกราบองค์เผ่าพงศ์พนช
เพราะลูกสาวเจ้าพาราครันเจก ถูกเพชรเสกมาไว้ในไซค์วราย
จะมาทวงดวงจินดาพาราจน พวงมณีแห่งนางบิณฑาทิน
เขารัดมด้นทบประจักษ์ เขารับมณีจากท่านมาไม่ไหว
กูแค้นนักจกของที่ไรให้พัวใจ ขอเข้าเฝ้าองค์พาราณาย
ขอเฝ้าอยู่บางหรือบางกลอน ขอใคร่ครุฑแก้วแก้วเป็นเครื่อง
ของดังภามาอยู่โนนบุรี ขอไว้ที่แห่งหนคำขบไส ฯ

๑ อามาศย์กริยาของซำศักดิ์ มีโค่นกนกแก้วแดงแดงใจ
เมื่อคราวกรุงลงกาซำศักดิ์ ตามหน่อไทเหี้ยมดุทุบบุรี
นางวณิดาพาเดินบนเนินเพชร ให้แก่งเก้งกับขีตามารศ
ครันเด็กทพกลีบมาถึงธานี ปลุกใจพเนนเขาแนวรัตน์
ท่านจะมาว่าตักคึกคึกหาญ เหมียนแก่งพาดพุดคือไม่ถอยด้วย
แล้วดวงเพลาซำตามทาทานกต ว่าเป็นดักดาบุตรดัดดาศร
จึงโปรดให้ให้มารับด้วยหน้า ดักญี่ดาเชือกองค์พระทรงศร

ยังหยิบยืมติดกิจการจะวางธุระ
หมายจะทำชาเต็มพุดเต็มอีก
แม้ซึ่งหน้ามาที่ไหนทอไร่นา

๑) หักต้นทุนด้วยต้นทุน
ให้จบค่าเข้ามาดั่งอัตรา

ให้ร่มเงาแก่พาราการเจด
แต่ต่างต่างเอาใจใส่รักษาให้

๑) ฝ่ายนายทศพรตั้งผลจตุร
ทางรบเร้าถามแม่มดแม่มนึ่ง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔

พจนานุกรมศัพท์และคำอธิบาย
คำศัพท์และคำอธิบาย

พวกกทพหลดงคภชวทยทพณ
เค็ญบว โย โยงคตบพคต-

บางด้วยคว ฆาตกรรมแพกหมอน
เมืองนครราชสีมาไปขึ้นประต

นางตุ๊กคำกล่าวถึงกระเบื้องกระเบื้อง
กระเบื้องกระเบื้อง กระเบื้อง กระเบื้อง

บ้างชอบร้องไห้ให้ดูได้ดู

ทำยชกยชนอยางนไม่มีขาย

[illegible]

ตั้งเพ็ชรอุ้มทรวงบนแผ่นเหล็ก
ตั้งแผ่นประเทืองทองนาค

มีโยกเยกเขย่งรับให้ฉิบหา
พาไปสาครพันให้กรอ ๖

๒๕๓๖

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ลิ้นจี่

บ้านตุ้มตุ้มอยู่หน้าบ้าน

แบบการระดมเงิน - แบบการระดมเงิน

หลวงวอวนวนเวณวนวงเวียนหม

STANDARDIZED RINDING

พวกผู้หญิงคงบุกเที่ยวรุกขื่น บ้างชอกนอนหลับอยู่ในหลุม
 บ้างหอดบดกวดเหล็กเอาเดือกลุม บ้างมุดคุดงแต่หัวควงโค้งโค้ง
 พวกซำคักกรกกรนขึงปืนใหญ่ ไฟยิงใหม่มดกอดมดกอดโรม
 จะเหลียวแต่ไปทางไหนไฟดุกโผลง คิดเรือนโรงโง่งนางสว่างไฟ
 เต็มข้างมาดวรังออกช่องแซ่ ชุ่มแปร้นแปร้แซ่ต้นฉิ่งหวนโหว
 กนยงคณครนครนทันทวนไฟ ไฟยิงใหม่ไปจนรอบรอบกำแพง ฯ

๑ จานพดบกำก้างเพื่องพล่งพล่ง ต่อดวงรุ่งเรืองโรจน์ช่วงโรจน์แดง

พวกพหลพดนิกรควาร้อนแรว โจนกำเพงตงไปนั่งกำบังไฟ
 เฝ้ายงยงบนเตียงครนกรก กระหมึกโกลนเตียงหวนโหว
 ผ้ายทามแห่นแค้นฉมกรมโม คางคักไฟในอารมณไม่ดมประดี
 รยงไปรดช่วยคืบเกิดพระชกกระหนสน

เพื่องใหม่ล้อมรอบจะวายตายเป็นผี

บ้างเตยหงววงวงเป็นดังกลี นามานไปช้าง โน่นคร โทณกัน
 บ้างเก็บธงทองนากดากไปทิ้ง ฉลวยเร้นฉิ่งฉางเร้นแปดยหัยบัน

บ้างฉวยฉำฉำฉางศาตพุงพม บ้างยกกันชนกกับหัวฉิ่งทันทไฟ
 ทพวกมากดากงพุงยุด ชุดตุดเดียววงเว่อแหลงโหด
 ทรกเพอนเหมื่อนชอศรวมจิตใจ ชุดฉำที่ไล่ฉะเขวฉมกอดกุ่มมื่อ
 ทานทาวนางคางฉวมกตงเกดออก ชุดฉำที่เดือกไปตามทางคางท้อหือ
 บ้างนั่งกตกใจเห็นไฟช้อ ฉงกระพดนำหุดตไม่หยุดแด

พวกเจ้าจหมหมมมคณศรภูตต่ง บ้างพยงอยู่ข้างข้างไม่ห่างแห
 บ้างฉงฉวนจนหอบหมอบกระแด ท้เฒ่าแก่โค้งโค้งดากโครงกราง

ข้าหวงเหล้าสาว ไช้ต้มไฟจึ่ง กระตุงกระตุงตาปลกคชฌาง
มุดไค้ถนุณของเหี่ยวของทาง เห็นรางรางดัดเลี้ยวเหี่ยวเงาเรดดี ฯ

๑ ส้มเต๋งหัวเจ้าพาราการเบก กับของเคอชยเคเร่เกศกษัตริย์
ทงห้ามแหมแด่นดูรางกชยบรางกรตณ เมื่อนมทตเพลิงไหม้มาโกดัง
จะหน้อออกนอกประตูทามครหาม วิชายานเคราะห้ก้อยคึดคอยหลัง
จนค่าไฟไหม้ครนเดียงบั้งคัง ยอดดำหิ้งนึ่งภาวนามนคื ฯ

๑ ฝ่ายทีศาปาโมกข์โลกเรษผู้ อานพระเวทวิทยายเป็นท่าฝน
ให้ไฟดับดับตาประชาน ความคณไม่เห็นทางโนกตางคณ
ทงโยธาศักกชงฮือใหม่ ถกฝนโชนเลือดน้ำฝน
กอดบงดำก่าบมถนแต่บม ให้มคณแตกพลัดกระจักกระจาย
จนรงเขาวงบรตางทนเรม แลเห็นมคณทงผ่นหาย
ทงต้องทพกอบไล่พวกไพร่นาย จนคังควายบรอนรอบกำแพง ฯ

๑ เจ้าวายุพมณหัตถณณณทศหาร ให้ถยชานกนละเด่นดจนเริ่มแรง
พันประตุณประหลาดทงพลาตเพลง จนถนแรงรูงอุทรวทยา
เฮาไม่ดำทำบมใดไค้ไปพาด จนบมพลาตพลัดคระมำกดำกดา
บ้างหัวทกคณถนถนชวา บ้างแขนชาหักตายเฉยหลายคณ
บ้างบวดหัวมัจฉา ไทหนามค เป็นคอบหัดเห้นวบคคชรดถน
จงอุปายถำมเททำเดหัด ให้พวกพดร์ชงว่าชาวชาน
กชงทพเรชานมาถมอชยพรอมพรง เปரியบเหมอนชงเกโถมให้ทน
แม้ผู้ใดใครออกมาหาโดยค จะใหม่ชอเดียงรูปเลื่องไว

เร่งเร็วเกิดเป็นบุตรชายชู้ชา จะพลอยพาคนตายทวงนายไพร
จงทำชอบชอบหม่อมคึดพร้อมใจ ก็จะให้เงินทองของคึด ฯ

๘ ฝ่ายราชเจ้าราชบุตรขึ้นทรงกลดหาย ทั้งไพร่นายราชรักษาทุกหนทุก
ทางเขมมมของของเงินมาร้องพาต แหวนชายฉวางฉวางเอารังคภา
ทงดงหลดถกขยอขยอนทวชอนเจอน เผาบ้านเรือนราชกาจนอกคำสันนา
หากพระของศทวงศคตถึงบา ไบรตให้มาถึงจึงได้มาใกล้กราย
ถ้าหาไม่ให้นาหน้าชายฉวาง จะเห็นวงเวียงราชชยามาตทนาย
แต่รบกับทพเรือกเหลดช้อย ออกกบดานแค้นคานราชชอ ฯ

๙ เจ้าให้ถนัดให้ไพร่ราชชายฉวาง เห็นเขมมมโคกคองจะตั้งราช
ด้วยคึดถนัดเป็นพระมรรคา นานบุญช่อมจะโคตด้วยชายตาย
ผู้ใดเชอะเคอะกระเป็นเหยื่อ ปริยเมหมอนเหยื่อทวงศคตบวงหวาย
จงถนัดใจให้จืดราบอย่าหยาบค้าย บอยกให้เขมมมไพร่ราชกา
ตามมากทวงตวงเพรชพนมไพร่ราชกา ทวงมมมมมมมมมมมมมมมมมมมม
ว่าไม่วรฐเขมมารบราน ยมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมม
ยงเขมม
ถาเนวจากถาจริงชอกรงชอย ไครคึดเห็นกนเขมมมมมมมมมมมมมมมมมมมมม

๑๐ พวกรบมม
จะตั้งกาหนาคาทิตาตงค จะตั้งกรงเสียมวดไม้คองโดย
แล้วกรวยจามม
เขาถอยคึดเห็นเป็นจากถวพุดชวยเยย ชายฉวางชอยถมมมมมมมมมมมมมมมมมมมม
ชยพาดคึดเป็นแม่ กเป็นคึดคองเขมม

ยี่มีหน้าพาฝรั่งตั้งปวง

มาตามอ้งตอบเจ้าผะพารา ฯ

๑ วายุพัฒน์หัดกัน โห่คนจก

ต่างคนก็ดั่งแคนหันแค้นดำ

จะเข้าไปถึงทหารผดุงวิชา

พิลาศฆ่าโคตรมณี ให้บรรลัย

กตชนมณคนบนมือคนอื่น

จำจะผ่อนผันแปรคิดแก้ไข

จึ่งรอรังดังพหุพดโลกร

ให้ชาวไทเบ็ดแพะและโคตรว้าย

เขาเดือดผาดดำครอบห่อขอบเขต

ทำดาบเวทมนต์ไสยให้เสื่อมหาย

แล้วเร่งทัพขับพหลพณิกาย

พันทลายประคับค้ำกันกำแพง

พาดบันไดโคะพะอระยัยยทช

พองสารพัดพันอันอันแรง

อัปธายไซโยเห็นยอด้วยเรือพวง

ชาวเมืองแห่ถูกตายเป็นหลายคน

แล้วทงหินสีกาพองอาวช

อดดูด้วยรับกันดับต้น

พวกวิชาศึกกรีกกรวยเป็นกต

ข้ามในพันกำแพงเข้มแรงบน

พวกอบบิฮมทอดมดะกัฏฐกรวยดำด

นารอนราวาโยชาไม่ผ่าน

ต่างคอยแย่งแทงพันเล่มจกรุกรณ

ระคนเป็นอันหลายกายดังกา

ถูกยี่งทงปองดกรวยหรบ

บ้างด้วยฟันตัวตะแคงเฉียดแซง

ทให้ชิตตายฝ่ายฝรั่งถอยหนีมา

เขารักษาค่ายมณชนใจ ฯ

๑ เจ้าวายุพัฒน์หัดกันเห็นกองทัพ จะเที่ยวรบชาวบรุตไม่ไหว

ให้เสนทตชงจ่านนาไป

ชุดหินโคกเกวเกาโคตรเพรมา

ทลายเขาเนาพรคนด้วยชุดคัน

เก็บหัวแหวนเกิดใหม่โคตหนักหนา

ให้กองทัพขับเหตาราวพารา

ดงเรือด่าดักทัพพลอยกลับไป ฯ

๑ ฝ่ายองค์ท้าวเจ้าพาราการเวก หมองเห็นชนเมธมณคัมภีร์ยี่

ค้องถอยถอยศีกาเสียดชาไท

บ้านเมืองใหม่ไพร่นายถนตายครัน

เป็นคราวเคราะห์เพราะประมาทจึงพลาดพลั้ง

แบบเรียนภาษาไทยฉบับแรก

หากท่านครูเฒ่าเหมือนเผ่าพันธุ์

ช่วยฉันแปรแก้กันไม่ฉันคราย

จังหวัดขอนแก่น

ผลตกเตาหมนไม่เหมือนพเพณตงหอย

๔ ๓ ๒ ๑ ๕ ๖
เดิมเหนือมอญตรงทางหงาย

พากันหายสิ้นนัยเพื่องตะเืองใจ

๒๕๕๓
จนครบถ้วนแล้ว

ไม่เห็นตกตามยอกไหน

เหมือนดอกหางนกยูงทอดไป คม เติบโตเข้าเฝ้าพระองค์

© มหิดลวิทยพัฒน์ กองบรรณาธิการ ๒๕๕๓

เพราะยังเยาว์เบาความไปตามกัน ด้วยมดพื้ก็วางไม่คาดคิด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

๕
คองดาปากเบญจเพศทองชมพู

พจนานุกรมศัพท์พจนานุกรมของทางราชการ

การดำเนินงานตามแผนงาน

[illegible]

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓

จัดอบรมการปกครอง

๒๒๖

A. 6. 6. 6.

உலகம் தன் உருக்கம் உ

১৮৮৩ খ্রিঃ

У

ค.ว.ระ.เร.เท.ห.พ.ว.ร.อ.ง.า.ร.ค.ร.ว. ป.พ.ค.จ.า.ม.จ.ก.บ.พ.ร.ช.อ.ภ.ย.ม.

ด้วยพวกพ้องของท่านดวนพทยานุช มาติดกรบพุ่งเผ่ากรุงศรี

ให้ทราบความตามด้วยเป็นมิตร ตู๋คงทเธอปางจะอย่างไร ๆ

๑ พระเห็นชอบตอบว่าบุญญาของ ช่างคิดคงทนกับพระนพ

แล้วข้าองค์ทรงเกรงของข้างเยื้องไป ออกนั่งในพระโถงรัตนสุชาด

พร้อมพระองค์องค์พุทธมามาตย์ เสด็จฯ ชาติหมอบเมืองเคียงขวา

ตั้งเสนาอาตมณพนักงาน
ไปทวงถามอรรถกถาหมกเขียน
แต่ได้ไต่ถามของทองคำประจำครา
๑ ผู้รับตั้งบังคมด้วยไฉนนี้
เขาเรีของสองด้านของน้ำไป

ให้แต่งตำราตามเรื่องเมืองดังกล่าว
ไม่ผิดเพี้ยนเพรศพรายตายเดชา
ให้เสนารับถ้อยหนังสือไป ๑
มาเร่งรัดศกกันเขื่องหวนไหว
รับใช้ใบรำนมาในตำรา ๑

ตอนที่ ๕๕

หงัดลาจบงานสุวรรณมาลีและท้าวทศวงศ์

๑ ฝ่ายฝรั่งองค์พวกอาทพ ไคลันทรพิศุโชคไม่สร
 ร้ามมหาศาลโรโธธร เข่นครเขตฝั่งข้างธรร
 รมเมืองใหม่ไปเฝ้าเจ้าสิงหน ทูลยุบตบั้งคมกัมเกศา
 ทวายเพชรเครื่องหวัดให้กัณหา พระมิ่งศธาทราบอันกัณหา
 ดุดวงเพชรเก้งแกมแว่นดวง แลกรมการพรางพรายเป็นหลาย
 กตจะของถึงพระชนม ไหมนครลอบไปบังโอรสกา
 หามมิให้ใครรู้ถึงใครเห็น หวังจะคิดหาตลงทวงค่า
 พอลหญิงรายนายพรทไคมา ชาวเมืองการเวกนั้นเจ็ดพันคน
 ไร้ด้าวเร้ากาคองธรรมาท ศาสนาคนคิดนทาถน
 เสดารุงหาญชาวเลื่องชาวหล ไร้ด้าวคนคิดนทาถน
 ๑ ฝ่ายมนตรีทศไปรดลไคณพร พวาทะเก้งไปถองวงมรรค
 ดอมนั่งแก้วแดงออกมาเวदानน แผ่นดินดินครันครัดจะทกธะทอน
 ดลตบทวงวงเวียนเพียงจะควา อเจณมาเป็นระดอกรระดอกรระดอน
 ศกเรือนโรงโรงเงโศดลคองคดอน ะทอนธะทอนทวงทวงเกาะธรร
 ดุคันไมโกวถวดีระดับคโปก เรียบนโยกรยอนทุกคันรุกธา
 ฝูงนกทกคโกลนไปมา ข้างมาถวถนดุกตะกุกคณ
 ทะเดอกรกรกนเป็นกตณคตว กรทณฝั่งพุนพาคเลียงชาคณ
 ขาวหญิงชนนคตณคตณคตณคตณ ค้างเรชานชวนทวงไม้ตรงกาย

ถึงตามฉันทน์จนเต็มแผ่นหินใหญ่ เป็นควันไฟมีลมมณเฑียรน้อย
ทางดังตย์ไม่รู้จักตัวร้าย ทั้งหญิงชาย โสภณจันทรรจำ ฯ

๑ นางละเวงเกรงตัวนักประหลาด ไปหาบาทหลวงถามความกังขา
เหตุใดในไฟทองเกาะดังกล่า มีคำวาทบ้างหรืออย่างไร ฯ

๑ ฝ่ายผู้รังถึงมารไม่อาจบอก พูดนอกคอกเคล็ดขบเผ่งแกล้งใจ
เหตุเพราะผัวตัวจระเพราะธาตุย ดินจึงไหว ให้พบคือศักรัน

อีกหน้อยหนึ่งมั่งจะทองกระบองเหาะ นานี้เพราะรักผัวตัวขยัน

แกงสุตพร้าทานายนางชายกรัน ทองถนอมเหล็กตราเม้นพาค

เจ้าคุณเฒ่าเขายาวนรทให้ เขายะไรนงาหน้าบด

คิดชายหน้าตาพระจระต ถัดไปให้ราชฐานว่าคาญกรัน

คิดถึงนางนงนักรังคักให้ จะพบพวงกรไกรโศภนรีย

เรียกภรรยาของพาดำดงน มีคดียงบรรพการนนางข้างใน

แล้วตรัสถามตามนางว่าดังเกิด จะประเสริฐหรือว่าเห็นเป็นโดน

นางยุพาวาตัวรับกับประดัย คณินเฒ่าเฒ่าเป็นคำคณ

ชาติทองต้นตภาพเรียบราบรณ จะสมนสนใจทองโศภนรีย

แม่ชาติต้นจนคือศักรีย จะมณเฑียรราชทองทุกคณ

ซึ่งกันไหวในคำราไม่มาศก จะเกศยศุขทมนาโกดาห

ซ้ำขยับตามคำราจลาจล ดงแดต้นบเกาะเป็นเคระหัดรณ ฯ

๑ ฝ่ายโฉมขององค์ละเวงฉัตรราช

ฟังคำคาดหวาดวโยคยงโศภนรีย

จึงตรัสว่าถ้าจะเป็นเหมือนเช่นนั้น จะแยกกันใดบ้างหรืออย่างไร ฯ

๑ นางยุพาว่าคำรบประจบเห่ศุ ภูมิเทศนั้นแปรจะแก่ใจ
 ให้ไพร่ฟ้าข้าเผ่าทองขาวโท คงอยู่ ไม่คั่งดังภัยสัตว์ดัด
 ทรงบวงสร้อยดวงศาสดารักษ์ ซึ่งพิภพชราทศราศี
 ปลุกคำตรอบรอบจังหวัดกรุงพล กนกาดลยงตะเคาเคาะหีบรินทร์
 คัดโลโกโมหระเนษนา กนกเคอณกงารักษาศิด
 ไหวถนไฟไหวธราไหวพาดน ถนบพิทงจระตัมมถนภย ฯ

๒ นางวันเตาว่าคำรบบังคมบรรจ

ประชาราชบุรหรือมณจะละด้วย
 ก้องถึงคังคนบวชนรชาติไป เทนไม่ใคร่คงควราทางธานี
 จะเกิดเรณูเป็นนกกางคก่ทอง ไม่ครองค่านการบำรุงชาวกรุงศรี
 กถาจระทาด่าเหล้าระเรียด ไม่เหลงระเมอชมราถวยเขาคความ
 ดงระนกกโมถนขรนิรราช พะมวาทเพนคเบญนเบมเจียนหนาม
 ค้องหนักจกคคชานการดังคราม เหม่นความเกดขบเกล็ดดงเบือใจ
 อนุตถเราเขางอชยไม่วทกร จระจกจกค้ำเรณูเป็นโชน
 จระรายคนโคจรดวยชยโคธ หริธระให้หามาเชยธานี ฯ

๑ นางรำภาว่าด้วยโคจรตายค
 เมอลังคราขาวบรบทรูปกนด
 เมอลังคราขาวนกรจะร้อมนพ
 ไม่ดังกรรมทำอย่างโรกโมคาย
 อนุพระหนอวรนากษัตริย์
 เถยงคนคัมภีร์วิราชธานี
 ยสมเป็นคักแถมเย็นต้งทุกกรุงศรี
 ถมยยุคเรณูยสมเจอนวา
 จะมีชองกนจนใดกไม่หาย
 ถาดังกรรมทำดามค้องฉายมรณ
 วัฏกจกเกิดยกดอมรชอมทวาร
 คคทำการค้องกถุมบุญ

๕๔๕
เมฆเกิดเหตุเหินพรมลัคน์

๑ ๑๕๙
 เทยวตวรจกตราขามนมนมคณ

ให้อายุขัยคงตัวแนมสัก

เดี๋ยวก็น่าจะไปดูเอง

จะเห็นทุกขยวดยานเหมือนเช่นว่า

แม่เมื่องใดไรคนคนมมม

ศาสตราจารย์ ดร. วรวิทย์

คงโปรดให้ไปตามความสบาย

ช่วยตั้งเกณฑ์พิจารณาบทกวีระเด่น

ด้วยเกรงพระรอบเห็นชอบ

กตัญญูไม่สิ้นภคชะชดถน

๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

อยุ่ ไคพาหนะนจะพนหือ

๕๖๔

จะเด็จของทอดตอเต็ลประเล้ง รุ่ชาม

จะรายน้อยไม่อาจประมาณหาหมาย

เชอเบมทราย ไชยศรีจะมกัย ๑

๑. นางทั้งคำว้ากับญ่าฮอน

แต่ยังเขย่งเราจนราคาตัวขึ้น

แสดงเขียนคำภาษาไทยที่พบ

กรมการปกครอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

พระยาพิชัยสงคราม

เขตของแถบแถบคณิศ

ออกจากห้ององคามาไป ๆ

๑) ฝ่ายองค์การระดมทุนสาธารณะ

แบบควบคุมกลุ่มชดเชย

เรศกานมพจนกวดเรศกพจนกวด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ถึงตามฉนวนทรายผายผง

ต้องรอมตากาบนคอกหมอนยา

ให้ทำนายทายทักความดีใจ

แล้วให้หาบาปที่ชดเชยแทน

ช็อกชามาตยพรหมจรรย์เมตทินโท

๑๘๔๗
ดูหมิ่นใหญ่อย่างกะเทาะเตตน

จนกว่าหาตพาคณึงหลงถนน

จนยบพเนนเราอดท้าวปลา

กตยลึงทงชย ในท่ายทงทาบทว

พระมงคลอาคมถึงโพธิ์ทอง

ไทยในประวัติศาสตร์

ให้โทรทัศน์ถ่ายทอดลงอย่างไร -

๕. พรวกไทรว่าเพชรแก้วเก้าเขก จากถาวรเวกมาถงถนแผ่นดินไหว

จะจัดธาปรางภูพระศักร
ทั้งคนฟ้าดำครกกระต้อนช่วย
แม่ชดเคืองเมื่องไหนยกไปก็
ด้วยเดชะพระมหาอานุภาพ

บรรดาท้าวเจ้าประเทศทุกเขตแดน จะพึงแน่นตั้นรุ่งรองถึงกา

๑ พระทรงพังรางวัลให้ไพร่เฝ้า พอลงอาเศพดชนรคางหรรษา

พอลงอุทโธดมธารพระมารดา

พระยงค์คิดตำอานอักษ

ด้วยบศรงคหรงบรรพธรรค

ชนงหลาดวณเควชชอภษศร

แต่เจ้าไปไกลด้อมไจมาวศ

ประกรทงชงธราธงกวไค

แม่กิดไปไจหายไม่วายวัน

ทงไคไคยไคศรยทรมนตหมค

ดงจนกัศกรทษาเศรณ

ประเพณทฤคตมบรมจักร

เสวยธงทฤคตมบรมจักร

ประกรทงชงธราธงกวไค

ไครยาคเยนเชมไคจงให้ทาน

ทงทศกรทงชงธราธงกวไค

ทงด้นบศพศรทงชงธรา

ได้เป็นใหญ่ชดกษศรในปฐ

ธงชานวศพทพเพณศร

ทงจรมยธงทงคณคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

จะไดปรางเมองชณนบหมนคณ

๑ ฝ่ายนางดกษณชกเรศเกิดศกษตรีย

ออกทางหน้าชามาทราบเห็น พังพระหัตถ์ไชยฆตของพลชยหมของศรี
 ตั้งให้อาณสารว่าเจ้าการเวก หม่อมนครกราบทมบังคมคิด
 บังคมของศกทรงยศศกธรรม เสด็จเอกฉกรรยไชยศกรย
 หองเจลิ้มเพิ่มพูนประยุรยศ ซึ่งรวมสูวธรรมจงหวดปฐพี
 ตั้งเวียงชัยไพโรพประชาร ให้ปรากฏเกียรติบารุงชาวกรุงศรี
 ฝ่ายฝรั่งดงทาวณดาราช ได้เป็นทฐมชนทุกคณวน
 โยนศกาวายพจนนหัตถก มีทศนวลเรศไชเจ้าไชยศกรย
 ไปพาราเห็นวาทถานเบ็ดคานม ถมกานม โทณนอยทกรยด้า
 ครนเขาโคโอบูเรททา ด้วยโอบนถจาระชปถมก
 ครนเพลงใหม่ไธรวประรารนกร ทดวยถนพงเจ้าเสาพารา
 เราตมวงหงทวารพาดพดสา ด้วยถนาคมนบทนถกบถนผา
 กรนชาเฝ้าชาวบุรทชบถม วรรคตถนทพทรนถกถกได้
 ไปจุดเขาเขาเพชรถกถกไป พดถมรยบถนถนถนไมทว
 เพราชนบถชชอตรงเทมถนพทศเฝ้า สบพททไพโรหิงงชายไปถนถน
 ทกกรยาถนพจนนหัตถก เหมถนถกถนพยาบาถนารชธา
 จะชดเคอถนเรงโรกไม ถนไปชกบถนถนถนถนเรชฐา
 กรนถนถนถนพธมา ยถโชนถนถนถนพพท
 ฝ่ายฝรั่งดงทวารามถก ถนถนถกถนถนถนถนถนถน
 ถนถนถนถนถนถนถนถน ฆตประถนถนถนถนถนถนถน

อย่าดูถูกดูกรักจงหนักหน่วง จะเขี้ยวทวงทีพาคณชาติ
ซึ่งดูกรักจากไปกรุงไกรน ต้องทรงขรรคมังคะห้อยนัยพระทัย
แม้จะท้าวคำถำรดังไปดวย เจ้าจึงช่วยรแรงแกล้งใจ
แล้วแก่งด้ารอ่านสอชอบพระทัย ได้กลตงให้มลอหงงลิ้มมา ฯ

๑ หนอกษศรยท่งไธยกตบไปหอง เห็นหน้าตงนงพอยตะห้อยหา
ตะอนอศกรต่งต่งทงนาตา พละดาไปแลงแกวกดอชใจ
พอชากคำกตักถนตะอนชก น้าตาคดชกโธมรโธมโธ
ด้อยด้อยรณจันทรธดาเทอชชาด พระธณนโธมโธต่งต่งพรพราย
ตางนชนนพชบพกกรตบคต กรามต่งคทาทรนคำด้าย
พระธอมกชตตคนชงประคองกาย ต่งธวรธายตตธวาทะคตาคตดา
พระกรเทยเชย โธมคชยโธมช ประคองคตมชวาทดวยชววา
นางตามใจไม่วักพระธธธ ตะอนนชอนนชวาทดวยชชาด
นชงไมมกเห็นควณนชช ชยาทชคทงนชกรท ให้คกนช
กตถดเคจะตะเถยเรชนชชไป ตะมอไรคตโตมาเห็นหน้านชง ฯ

๒ พระธวาทต่งไปถิไชย มิใครเวทวาทชย้าหนางหมอง
แมโธมจามทวามต่งจมนชตชช ทงตชงนชงคทชงชชก มิหจท
เดรัจชจะมาไม่วัก ไมธมรทกคตทชงชย้าหมองค
มิเหมอนหมายด้ายต่งจากถวชชค พไมมเมยถวชชค
เป็นตจจทว ไชย ไมนช แมเหมอนชงนชนคทชชช
ทงตชงนชชต่งตะอนกตทนาตา พระโธมจาลกชชบถวคตทชง
ตะทชนคทชชชชชชช กรประคองคคชชชชชชช

ชาดยรักหนักหน่วงเพียงทรวงพิง เฝ้ารอร้งถึงธิดาไม่เคยขาดคทา
 แฉวแรงชนกถนกลาดด้วยจ้าวจาก ชอกนอกลากแล้วก็ยงเหี้ยมหวัดหงา
 ชนแซ่ใจไปเข้าเฝ้ามารดา ชดจาแล้วตั้งทัณฑ์ชนฤทัย ฯ

๑ นางกษัตริย์ชอกนอกลถนถ์รอน นานนครชนนชงศกรกชกโหล
 กนแฉวว่าพราววาทวยอาตย เจ้าจะไปจากแม่ที่แลดับ
 โอชกเซยเคยเห็นช้อยเย็นเจ้า เมื่อไรเจ้าตายใจจะได้กลับ
 ค้องเกล้าทศาคาธมาแม่อาภ จะนั่งนบ้นคอยแก้วกถอยใจ
 ทรบตามาถึงจจะเชียว เรณูเสด็จคยเชิญไต่เย็นได้
 หอไปคี่ศรีดังตักถ้ำอวย ความงามไซอธาคเล็ดวอยาแม้วพาน ฯ

๒ พระรับพรชอนเกล้าลงเศรวท กนเช้งรับพลักราน้ำดังดาร์
 ธรณอนคนใจอาอัยดาญ เป็นชานามางวามารหิจำเพาะเป็น
 มาพิงพาผาดะของถืองกษัตริย์ เกือบคยพานมของชนเคองเรญ
 ไปปราบยุคหุกชรอนคยช้อยอนน เป็นแม่เกือกทของรองชด
 ถึงคัวไม่ใจอชงมูกคิด เคยเห็นชนชงทงดองศรี

ค้องจำพรากจากยุคทพระชนน ชยชุดกรวไกรจงไปรดปราน
 แฉวกรวนตามองเรือก้าน ชอกพรอสมกนกับเรือกอหรงดชดาร์
 เป็นดามถ่านาชนนดาร์าญ เหล็กทหารชานให้กชงโกลา
 พอดมคคคโมชนได้รอก ค้างแล่นชอกชากนพหมายเวหา
 พระเหี้ยมกถนถบช่าวเปลาวิญญา ให้หรงหน้าหรงหลังเป็นก้งวต ฯ

๓ เวลาคำน่าพราวคาวอว้าง จันทรกระจางแจ่มฟ้าเรหาท
 พระหัตไชโยไม่เป็นดูลถนทุกทชน ชนนงบนมาทอทบดตงก

ระเทศของคตงเคกเทศนทเบมย

พระกรเทยพระพลาญต์อาททอง

กิตติคุณชัยเขตน์เวศน์วงศ์

ได้เคยนั่งแบบน้องประคองเคียง

เกยตื้นบนบกตึกพังวอยกตอของตึก

บรรดาพรหมเทวพรหมพรหมพรหมพรหมพรหม

๕๖๖
เพลงของรชงตำนานด้าเมือง

ดูเวกเพียงพินพองดวงใจ

๕ ๖ ๗ ๘ ๙
ไฮยามหมา ในจาทอถาณ

พจนานุกรมศัพท์ไทย

จะแต่ห้องยาวเปิดยาวจดมทไฟ

ทั้งเปลี่ยนใจแปลว่าคาใจ

ЛОУИВЫТНТИНОПДИОМ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

เคยได้ยาคืนจากต้นตำรับยาสมุนไพร มาทำยาสมุนไพรทั้งหมัดทั้งปวง

๑๓. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

โครงการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้

โรงเรียนโขนนาฏราชวิทยาลัย

[illegible]

សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល

กรมการปกครอง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

စစ်ဘဝ (စစ်) ဖြစ်ပျက်မှုများကို ကြိုတင်ကာကွယ်ရန် (စစ်) ဖြစ်ပျက်မှုများကို ကြိုတင်ကာကွယ်ရန်

180

[illegible]

1919/5261

ส่วนที่ ๒ : หอดูดาวมวกเหล็ก

[illegible]

សម្រាប់ការពង្រឹងស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចជាតិ

๒๕ | ๒๖๐๘ | ๒๖๑๗ | ๒๖๒๖

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1

၁၈၇၁ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၂ ရက်

[illegible]

แบบบดอัดด้วยเครื่องกล

1992年12月31日

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ

๕) เทพธิดา ๒๒ องค์

អរិយធម៌ខ្មែរ ១២០ ឆ្នាំ

พระอินทร์ประตมยมนา ดึงปลาวงศ์ต่างต่างกัน
 บางตัวก็ตายกายเป็นชิ้นเล็ก นมิกปากคงคหิมชนพรหิน
 หางเป็นปลาดินาเป็นดังตอยยังพัน บางทนามนเหมือนหวดตอเหมือนงู
 บางตัวเป็นเช่นหอยมดอชวร ปากเหมือนหมี่พรมนเหมือนทนต์
 ข้างหน้าก็ตัวเป็นเหมือนหมี่พรม หน้าเหมือนเงินก้นเหมือนหางหนูยาว
 ฝูงหญิงชายฝ่ายเจตชนเกลือกกลดก ตามระลอกโลกเป็นรูปร่าง
 บางตัวปลาดินาเป็นเมือเป็นเสือดาว กระกริวกราวเตาเผาหน้าเป็นคน
 พระเพนชมยมนาอเทวิ หาดประเทพวงดังตัวปัดนช
 มังกรกระให้ โดมาในธารอ บางตัวก็กระสือขมพองโพลง
 จะเข้หรานาต่างต่าง นเรศวรกระกระนตะโง
 ปลาดาวไฟใหญ่โตกระพือมดอโยนโต
 กระจับกระจับดังเป็นพวยวายตกรัน
 ขึงเป็นใหญ่ไฟพุ่มดังคนธา มนจนนาแววของเหียนหัน
 คอยคุดมจนเวลาดังดาอันให้ ถึงกับนอชไปพันชวนปลา
 รับประทานตามคณทกคณศา เห็นคนตาในทะเลกับเงา
 ไม่กล้าคเคลงนเคชนคั้งคั้งมา ถึงกรงการเวกเข้าอ่าวบวร
 เห็นรอยไฟไหม้รอบรบกับจังหวัด หินขกนศรียชคหระทยให้หมองคัว
 เขาทอดท่าหน้าวงทงมนคัว ไปเผ่าที่พระโรงรัตนธรรวาท ฯ

๑ ฝ่ายชงกท้าวเจ้าเมฆชนเรชยศ

เห็นโอรสกับธำมาศยถธรรวาท
 ดั่งเสนาอาภรณ์พณงาน ใต้คดธารชานตามเนศความ

ในตำรอก็คอกเร่เกศกษัตริย์ เจริญองค์ดั่งพระนงทังดั่งศรี
 ด้วยองค์พระชนกชนนี จอมบรรดินานคางยิ
 พระเชษฐาพวพระวงศ์ไม่ปลงทัพ ตามโบราณผ่านพิภพสืบสมัย
 บันเนนเดอนเจดเจดเจไป ยังมีโตกตบมาถ้งชาน
 ชงพระองค์ตั้งตำรับแจ้งการศึก เฝ้ารอหักเข้านาครุฑศรี
 แล้วจวบจามหยาบซาพาดพาต วามครุฑกเพชรรแก้วเก้งมา
 มหันโกหกยกไทยเพราะ ไกรณเคน เหมยณคตแผ่นดินชาคนอกคำสนา
 ชงแก้วเก้งเพชรรณนาวจวนดา ให้ตาได้รอยด้วยกน
 พระรับเศวตหีเพราะเรียงเมืองมอญ กิ่งเกศกษัตริย์ถึงเขตชนก
 ฝ่ายยุคลาวายทมนหัดกัน ถอนพหิมะรัตตารธาดาม
 เป็นพระธรรมากรรณตก จะปราบทุกเคยให้คืนพหุเดือนทนาม
 ไมศวรเคืองเมืองพระองค์ต้องสงคราม กิ่งของตามขัตตรมพนมมิต
 อนทวงเศวตฐานวาวรรณ ชชนเขวราภบรชจรีต
 ถังอุทหลานวานเกรยทเชยรต ครทหายคณนคงบรตย
 ชชงคัพพระธรรมาษาบารวรก มีโคตบคณคณคณคณ
 จงวรชพอให้พระภูวไนย มาเมื่อไรไพรินต้นชวน
 ชนเมืองมอญกับพาราการเวก จะร่วมเชกตศรไชโยคองรบ
 จนลุดคณคณพาทังธามญ โดยทวงธรรมทศพิธคณไน ฯ

๑ พอรณตำราอ่านต้นพระปิ่นปัก ครั้ธธมอกรรายาจะหาไท
 ช้างคอบตำราหวานถ้ำทุกคำไป ชมเป็นใหญ่ชดศรเชกคจิง
 แล้วเคืองชดศรไชโยมาโยเจ้า ไปเกิดเจ้าจิงไปเที่ยวเที่ยวอุหญิง

กองตระเวนเกณฑ์ให้ไว้ใบราย พังแบบคายดับเหตทุกเขตถิ่น
 ทั่วหน้าดวงตาคายเป็นหลายด้าน นายทหารจตุรพักตรพัน
 ทั้งไพร่พลเห็นยอใดเห็นใดกัน เข้าโรมรันรบรองตัวของใจ ฯ

๑ ฝ่ายโคมของซึ่งค้มงมเหสี ตูมอดเคঁราหมองไม่ผ่องใส
 ให้กองตระเวนนำรับกลาโคต ไปกรุงไกรภพรักษาเชษฐา
 แล้วแต่งตำรวจตามทองของดั่งอย่าง ไปถึงนางวันเดามารศรี
 เลือกล้อมรั้วได้ ในหีบแล้วดั้นด้น ให้เสนานายทหารกลาไป
 ถึงปากเมืองลงตามพรหมพา ให้เฝ้าบรรดาเรียงเคียงไฉไล

ทอดกกองทัพจับกุมความใน ล้อมทัพไปเฝ้าพระมิ่งกลา ฯ
 ๒ ฝ่ายแขกของภรรยาไซร้ดราษ ขอทานมาด้นเฝ้าฝ่ายทางซ้ายขวา
 ตามเดินทลธหนึ่งธิดามา ในถ้ำว่ากระบี่ใครจะใคร่พัง ฯ

๓ ฝ่ายข้าเฝ้าราชันดักในกพนธ์ จึงมีชนผืนพดตามเนชความหลัง
 จะชนไปให้ถึงเขตนวทัศน์ดู ตามรบดั่งสังหารพระเจ้าอนัน
 ฤทธของคณเฑาะเจ้าดังหลด ให้คนชนฮ้านเรียงดั่งรั้วศรี

อย่าทานหัตถ์ขัดขวางทางในทวี จะเดียดขย้างเยี่ยงพระเวียงชัย ฯ
 ๔ พระมิ่งกลาว่าเราเจ้าดังหลด เป็นจอมพดผ่านพิภพดั่งสมัย
 ได้ว่าชานการบำรุงทั้งกรุงไกร ควรจะได้รับตำแน่งมารดา
 ชนดั่งดั่งมั่งในรุกกหรือ ช้ายทศตยตำรวจดักยักหนักหนา
 ทดลองรบให้ให้ทหารกันดารมา แดงฉกควาฮ้านตามเนชความมี ฯ

๕ คู่กล้าดั่งมาดั่งประศัพทร เจริญดั่งดั่งนางวันเดามารศรี
 เราพ้องศรีของดั่งดั่งดั่งดั่ง ไม่รำลึกเลงจตุรชยา

ร่างม้ายของครองกรุงบารุงรัก โคตรศึกกัศกรบวงศ์พร้อมพวงศา
 เดี่ยวรรมย์สัมปศิวดมณา ชาวพราเว้งรันทกกันวน
 แม่เจ้าวณชฌนเขามากรุงการเวก รือเพรชเรกเขาไปไฉโยศักรวัย
 ให้นัดดาวยพมณห์ตักน ไปโรมันรบเจ้าเมธาณ
 คนเขาแก้วแฉงเขาทองชาวชอง ธิเบตทองตำพดนาบคัส
 กวาดไพรพดคนมณาบรี หรรษาชดเคื่องด้วยเรองโร
 แม่กรอญวากรุงการเวก รอนภเชกตบเพชเป็นเรอไซ
 รนคตทวยายเขนไนไร เขาวาไฉหยกตบแฉงเจบเนอ
 จระตจชาติญาคณิศรไปคณาง เหมอนมณชางเหตาคอยไม่หลยเหตย
 ชนงหนะอวณาดเนนราคเชอ ไม่นมยโยศกตบไธธาณ
 แมรเห็นเป็นใจหรือไมร หิเกรวหคยงไม่เจรงจงแฉงฮาร
 ไททราบความตามเรองเคื่องราดาบ กวตมณไมคร์ชงมณา
 แมเห็นคณโคศคตณมตรญาต กคกรวชเรจรวงศ์เผ่าพวงศา
 ฮามประเทศเชคแฉงนแมนตธา ตันตงกาคระชาตราจ ไมคร์
 รือเชญนังครองคร์ตารเจต ถ้าคักเกกรบพุงตงกรุงคร์
 ชนตูกเตกเตกณใหญ่โพมคัส กไมนคร์ชทกคตคณ
 จงคคตวงพรพวงศมกษตริย ประคพพรณกรกเนนมรรคณ
 ไคผาตักทกอาณาประชาน ประจอนจนประเทยวนไมนภย
 ทกยเจ้าเจ้ากจกณมทก จงตตบตกเจาณจรงแฉงไซ
 ตงตกเกาบาความตมณรามาญ เปนญูใหญ่อยาไหมรภาคเคอง
 ๑ พอจบฮารดาตเลอคไม่เงอตงค กุเหลอชคตอวคร์คณหุเทอง

เป็นบุญใหญ่ไม่เป็นทุกข์ขกเขื่อง เขากับเมืองการเวกไทยทเหยกครัน
 ชื่นชอบเราเขาไปใจดีไม่ว่า คนเขามาเป็นนตพดกับคน

พระอนุชาวายพมพหัดกัน เห็นเขาธรรมหรือไม่ง่ายยแฉวร้าง ฯ

๑ ทงตำมขงกตงเพชเพนเหมือนเช่นว่า ขายสุมัดคนแกชอง
 แกล้งลอบทำคำทงด้อมมาดชอง

พลอยโกรธชงไปด้อมเขาไม่งำการ ฯ

๑ พระมังกดว่าจริงจริงนงไม่วัก แกล้งให้จำลตทงด้อมตำ
 ปริกขานชองด้อมนิตดาปราชาย พวกทงกลัวนเราไม่วักใครด
 แมกชองทพทตมมาพารามดก ชองกตกลัวบพงดองกรงกร
 ทงมดรงคชองคชางดชองรณ ชองมดเคียงเรากดชองเขากน ฯ

๑ พระอนุชาว่าให้พระเป็นดณ จำระแกล้งการกอนนคดมอณณ
 เรารกไปไดรกรบมกน จมพงคพนท พวกพองดองพารา
 มาชองใจให้เป็นทวงเหมือนนทวงคก ชองเคดคกชองทวงดงเพราะพงค
 ไคเบนคตพชองให้ทวงเพนปัญญา พระมังกดว่าชองนแกล้งกันไป

จงจกพดคนดะทงน้ายนชองรัก ไปมจกรตามแต่จิตตาคิดใจน
 ด้อมนิตดาพาทดดกกล ไกร วัณชกไปเมืองมดกเหมือนนดวิกการ ฯ

๑ ฝ่ายวญพมพนจกพดเป็นนดคก

เขาเรียมดกดองไปก่อนชอนทหาร

ทงตำมตำนาคำบดชองชาร

ไปประมาณคั้งวันตามตัญญา

แกล้งชองคนมกชองเรชชองวัช

ดะกตชองเรชชองไปช้ายชอง

พชดบคชวญพมพนจกชอง

ชชกนชองตำมวัชชองด้อมด้อมตาม ฯ

พอรุ่งเช้าเหออำมรงค์บังมา ชาวพาราเรยร้ายพลกพรายกัน
 พวกลองทศบกคงชนผิงพร้อม คึงกองเดอมรอบกานพงคู้แข่งชน
 เจ้าวายุพัฒนาจิตทหารถิษวานน ระดมพันประคองพังกตาย ฯ
 ๑ ฝ่ายองค์พระมหาดิษฐ์ ขวางประตูห้ามผิงชันทางทถย
 จะเข้ามาจำกระไร ใครเป็นนาย อย่าอุนว้ายบชกเราให้เข้าใจ
 เจ้าหัตถ์กนนวนาพระมหาดิษฐ์ กับนงนุชบริษัทยุทโธม
 พระจอมวงดังกามัญชาไช ให้รบไปด้วยเบญจกัณเฑาะพศัพท
 พงทราบว่ามีมาตริบ จะหลอกลอบเห็นไมพนพดชน
 จึงว่าเจ้าพาราอดักกาน จะมุกกักเป็นของต้องบตร
 เหตุใดไม่คิดถึงบิทราย มาองอากรบพวงกรุงศรี
 ศิวเราหรือชอด้วรณมาต นบครุ์รยอด้วรณจันทรธิดา
 ถ้ามหันอวรนาถกรวาคเชอ จะกอกเชอองค้เภาพงคำ
 จงเลิกทพถลบหัดไปตงกร จะเห็นวถุ์จวคคอบิทร ฯ
 ๒ เจ้าหัตถ์กนนวนาโยธาหาญ เป็นพวกก้างเจ้าตมานชาญธมร
 มาเผาเมฆงเคืองมาประชากร จังรับรชนยกทพมารบองค
 กับบุทรพิธางเจ้าทอปล จงเร่งรีบไปตามความประดังค
 พอรุจกคักคคระกุดประยุดงค จะมาถ้งนคราไม่ช้านาน ฯ
 ๓ นางรุทอาเชวโชนแต่ไม่ตรัง ถิ่นชคคจะไม่กดับทพิทหาร
 ไปตรมเคราะห้เพราะไมพนพวกกนท จังกราบกรานชนนธิดา
 พระเมออยู่คุดาณาประชาราษฎร์ หมู่อามาตย์ชานเฝ้าไ้เจ้าหา

พลางนอนบนชานชั้นบนถนมนาคา พระมารดาตั้งครันต้นชวน
 กอดลูกสาวหากรอดเพื่อพี่ว่า โอ้เคราะห์กรรมแก่เราจะหาดีมี
 ช้ายโกหกยกมาโล่งฟ้าพัน ใครไม่ที่รบสู้ไม่รู้อยู่
 แล้วมีหน้าจะพราดให้ยากแก่คน โอ้ผู้ตบแต่งตัวลูกหลานเอ๋ย
 เมื่อนเป็นเช่นนี้จะมีเกย กอดลูกเขยเราก่อนใครจะมา
 แม่จะใครไปด้วยถ้าบวชใช้ เจ้าจะได้พบพ่อช่วยรักษา
 ดะอนพลางทางหัดถลกคนนาคา ทรงเคียวเพียงพินาศถึงชาติใจ
 นางทักทานมารดาอย่าได้คิด จะเห็นอะไรเห็นตลกนงยังไม่ไหว
 ยืนบุตรภักดาพรหมวิสุทธิ พระอุบายจะมาพยานาถ
 พลังกราบบาทมาศวงศกรงกาศวิศ ออมนะครระทวยของคณาถึงถาวร
 เฝ้าฝ่าผั่งถึงกานถพนักงาน ขวดยรักษาพยาบาลพระมารดา
 แล้วถลกถนมนาคาแล้วแต่เทวษ พระรัตนเศรษฐีพรายทองซ้ายขวา
 ชวนลูกนัยด้วยด้วยธรรมเจตนวิธิดา ถ้ามานนอกเขตแดนจะค้นวง
 ข้างหลวงเหตาดาว ไชยธรรมาธิราช ถึงแก่แคว่งหลตามมาตามหลัง
 นางศรีห้ามปรามอย่างรักไม่ฟัง ตามผั่งถึงกานถนมนาคา ฯ
 ๑ วายพินนหัตถถนมนาคา ฯ เรียกพวกทองทองนายทองซ้ายขวา
 โยธาทัพจับเหตาดาวพารา ทองเงินนายไพร่โสดงเรือ
 แล้วถลกถนมนาคาพินนหัตถ์ เกบดินทรพินนแบกธนูไปถนมนาคา
 ทางเกบถาชาเฝ้ามาจางราชเจตธ ๑ แล้วถลกถนมนาคาแล้วแต่เทวษ
 ๑ ฝ่ายโยธาชาเฝ้าราชเจตธ เมื่อเกิดศึกซ่อนหนตามด้วย
 กรนทพถนมนาคาตามใจ ทองนายไพร่กอดมาเชิดชาน

จึงได้พระมหากษัตริย์

ความผิดอันพหุจะพรรณนา

ถ้าได้บทกวีหมายคาถาไตร

แม้นกโทษราชทัณฑ์หมายอาชญา

ไปรับจับฝังเกาะดงกา

พิฆาตฆาตรัศมีให้บรรลัย ฯ

๑ นางพระยาว่ากเป็นคู่หญิง

ไม่รู้จักเดชะเหตุอันดี

ราชการการพระพรหม

ได้หัวไปเสียให้พ้นจากมนต์เขย ฯ

๑ ขุนนางตามคำแห่งระแวงผิด ราชกิจเกณฑ์รายทนายเขมี่ยน

พวกถ่อมวงศ์คงเขมี่ยนเป็นเวรเขมี่ยน ไครราชเขมี่ยนค้ำหัวทุกศักราช ฯ

๑ ฝ่ายผู้รับสั่งกาไสราชทัณฑ์

ตามเกณฑ์กลับเกณฑ์อนทางไปกลางหน

ถึงหากฝังดงกาทำอันตราย

พร้อมไพร่พลรับจับกับ

ต้องนิตลาคาโคตรไปเผา

กรายทนายเจ้าอาณานิคม

เหมือนเผาศพเมืองเขมี่ยนให้ไหม้ ไครบรรณมาจับศักราช ฯ

๑ พระทรงพังดงไพร่มาจับ

คนพระหัตถ์รวอดสันคักด้วยทรรษา

ให้จัดแจงแต่งโคตรงู

เอ็งไพร่ทนายขุนนางให้วางจัด

พระเพ็ชร์ต้องหุดานประทานเครื่อง ประดับเพ็ชร์นางรณคณคักดรรชนี

อันองค์พระมหากษัตริย์

กับศักราชบรรดาได้นายไพร่มา

ให้ส่งไปไว้ที่ด้านดงดง

ทหรรพพร้อมพรกัศยรรณ

เกณฑ์รายใช้ไร่นาคงทำนา

หญิงเย็บผ้าเย็บหมวกกลักพอกพด ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระวอชาญาณ

คุมกำปั่นแฉ่งต่างไปกลางหน

ถึงเกิดแดนแฉ่งทัพดาบ

ฮั่มถนนวนกัศยรรณเดียงเดียงมา

ได้เขมี่ยนครั้งจางราชาวรมจักร

หุยกัศยรรณพักพดนักายกองช้างขวา

ให้ปัดขมิ้นแปดแฉ่งเป็นเหล่าราชธิดา ไครถามว่าเจ้าพี่ทำอยู่แทน
 ของดะรี่ยัยคอยตามถนัดตามทัพ บินดำหริบรบทั้งใดดังเช่น
 วิชาไปไปพอประกองตระเวน หัดเกณดั่งให้ไพร่ไล่แค้นตา
 ชิงบินทดบนอากาศเกลื่อนกลาดกล่อม เป็นควมกล่อมมีฤทธิ์เองเวหา
 กลองตระเวนเจนนครหฤศนครา ไม่รู้จะได้เห็นออกเคอเรือราย
 พวยพุ่งยังเห็นทางสว่างแว่น เข้าในแดนด่านได้ดังใจหมาย
 ยังมีเกล็ดบนกลิ้งผิวหญิงชาย ทางเมานายมีคัมภีร์ทุกตัวคน
 ทางของวิชาศึกเคียดกรรกรรณ ความแตกกันทางเขมรไม่เห็นหน
 ทางเวียงเวียงบังค้อมค้อมนูน คล้ายบนกลองระฆังระฆังไป
 พอกองทัพรบพองชนบนนูน เข้าในวงให้ถนัดเพียงหัวมือไหว
 พวกราชาเจ้าเจ้าพระยาเจ้าใน ไม่ใครรบตีไม่รู้
 ค้อมมคค้อมกล่อมกล่อมพองพองคว บ้างก็พิศดูตามฐานคูกกลตามหน
 บ้างโค่นกันหนอมไม่דםประคี่ ผีรังคระดังวังวังก
 บ้างเวื่อนวนชนกำแพงตะแสงคว บ้างให้คำทอไม้ไผ่ปลอก
 บ้างโค่นเตาเตาหม้อหน้าหน้าพลก บ้างพลัดคอกองในท้อคอกบ่อน้ำ
 พวกล่หนมถ้าวชาวบ้านชนชนฉิ่ง โค่นถู่หญิงฉิมหงายรายรายฉิมคว
 บ้างโค่นรื้อตัวโง้งโง้งโง้งค้ำ บ้างชนบดกตักตามค้ำค้ำโค่น
 ถ้าวฉิมกรมในศอกไกรชิง เที้ยอย่างย่องเหยียบบองกระดางกระโดน
 ที่เข้าไทม่อ้อยู่กระโดน ตะคุดโค่น ผี้องผาหน้าตาพิก
 บ้างพ่นเขื่อนเหมือนหงอนหงอนย่นค บอช จะไปไหนไม่รอดนั่งกอดคอก
 บ้างถูกล้อมรณฐานละท้านละทก เที้ยบนกระจุกหัวแฉกแฉกกระจาย

เสียงซำคักกรักกรนขงตนอง เสียงเห่เห่ึงกรวดกรวดหวัดหวัดหวาย
 บ้างตกเรือนเบ้ชนเบ้ยกตะเกียบตะกอย บ้างกดอวคายคองคุดค้อยไ่ม่ง ๆ

๑ ท้าวท่งวงศ์องค์ด้นชูงมก พลาดพลัดตกจากเตียงเตียงด้นมด
 ดำดรงคางพระยาอุดดำหิพย พยจวนรุ่งรางรางคอยดั่งควน
 ผีร่งแกล้งแปลงแปดกเป็นนชกร ไกรจีนอยู่จะฆ่าให้ขาด
 พระบั้นเกล้าราชวามดำน องค์ด้นแห้วให้หัด
 แม่ไปเฝ้าเข้ามายจะหายผิด ไกรจีนก็ของชดชดคุดหัว
 ท้าวท่งวงศ์ทรงฟังดังกลด ขอโทษทวยหาเพื่อทำให้จำตาย
 จะไปด้วยช่วยชดชดให้ไปดเถย กอบมั่งมั่งจ้องเคียดใจหมาย
 จะบทร้องด้องกระเดียดดบให้มาย ผีร่งแกล้งแกล้งวาชยาปารมก
 แดงเรณูของกทรงหักคักกับยศวราช ประยูรญาเคื่องคักท้าวดำนม
 ดงกานพลนขมของมดของมด ราชเมืองมรณกรคนเตียงกวมกรก
 เห็นกองทพกตบถกลดแปดแปดแปด

หมกยวามนกราชชาเป็นนชคัก
 ทงรายหญิงวังของอกทก ทหารฮักโหรงคองโกด
 ด้องออกจากปากนำพนักับน คอยหนนทพรบถนคางหรรษา
 กราบทูลพระวดยาณชา คึงโตท้าวเจ้าทาราผู้่นาวี่ ๆ

๑ พระจีนนมโถมหมัดแล้วครัดตั้ง ชยาคกรงรุ่นช้องให้หมขงศรี
 วั่นไซเบไปร้างหนาชยารัก พวกเสานจะรยรยหนนพองไป
 แล้วฆาตของกลดองญญาโยชาหาญ

ให้สะกานสะเทอนด้นเตียงหวนโหว

ดงเรือบกรับดั่งรพพาอุช ๑๒๒๕
 ฝ่ายวิเชียร โมราธำเนพรหมณ ๑๒๒๕
 แกรธวาพาของศพระทรงเดช ๑๒๒๕
 คางตกใจในอารมณ์ไม่เต็มประดี ๑๒๒๕
 ถึงเคยเวทิงตามตามเข้ามาคย ๑๒๒๕
 คางตกใจไม่อยู่ซ้ำรับพากัน ๑๒๒๕
 พ้อออกจากปากอ่าวเห็นชาวคาน ๑๒๒๕
 เป็นนาวาห้าสิบตามตามหนอใด ๑๒๒๕

๑ ฝ่ายองค์พระภูกอนมารับมากอน

กับเด่นมาทางหอดงตามหน ๑๒๒๕
 ไม่เห็นเป็นเรือนแขกกับดกประหลาด ๑๒๒๕
 ครนเขาโลดให้ตามตามกัจจา ๑๒๒๕
 เร่งคณองค์ดังต้องกษัตริย์กลบ ๑๒๒๕
 แม้มดังองค์พระภูกอนใน ๑๒๒๕

๑ ฝ่ายองค์พระวออายุดาตั้ง

เรียกถ้อยกว่าธำเนเหมือนหลานชาย ๑๒๒๕
 แกรธวาพาหน้เรศได้ ๑๒๒๕
 จะพาไปไฉ่พาราด้วยการเว ๑๒๒๕
 ธนเรศหรือชื่ออวายุคานาถ ๑๒๒๕
 ตัวมาตามนามใดไพร่ผู้ค ๑๒๒๕

เดี๋ยวจะมาหาเขาจะหาผิด
ทำกะกะเราจะได้เป็นใหญ่

พูดขอฉันทนุทธรณพวงท้าวต่งต่ง
ตชงต่ายกตงกตางคตณ ไมคณตง ๗

๑. นายองค์พระกฤษณนาพึงผู้
 กวเภาหรือคชโฮดยศ
 ชนของชาเขาดายาหน
 แม้จริงคงด่าเหินชนพาท

รุคความหลังตอบบทความตามประสงค์
 ริชชีของกฤษฎณายุทธ
 เกิดกับกรรมมารดาว่าภาสะหรือ
 เขาเป็นพินัย โสโรหาโชนมา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

หม่อมชนพิกพดธน์ให้รักษา
พระยาพระธัญยโกศลไปว่าไร ๆ

๑. ฝ่ายอภัยคารวาท
 ชนคือเราแตกคตตงคต
 ๒. ฝ่าย
 เคยนรุษยดาของคหระทรงภพ
 ๓. ฝ่าย
 ๔. ฝ่าย
 ๕. ฝ่าย
 ๖. ฝ่าย
 ๗. ฝ่าย
 ๘. ฝ่าย
 ๙. ฝ่าย
 ๑๐. ฝ่าย
 ๑๑. ฝ่าย
 ๑๒. ฝ่าย
 ๑๓. ฝ่าย
 ๑๔. ฝ่าย
 ๑๕. ฝ่าย
 ๑๖. ฝ่าย
 ๑๗. ฝ่าย
 ๑๘. ฝ่าย
 ๑๙. ฝ่าย
 ๒๐. ฝ่าย
 ๒๑. ฝ่าย
 ๒๒. ฝ่าย
 ๒๓. ฝ่าย
 ๒๔. ฝ่าย
 ๒๕. ฝ่าย
 ๒๖. ฝ่าย
 ๒๗. ฝ่าย
 ๒๘. ฝ่าย
 ๒๙. ฝ่าย
 ๓๐. ฝ่าย
 ๓๑. ฝ่าย
 ๓๒. ฝ่าย
 ๓๓. ฝ่าย
 ๓๔. ฝ่าย
 ๓๕. ฝ่าย
 ๓๖. ฝ่าย
 ๓๗. ฝ่าย
 ๓๘. ฝ่าย
 ๓๙. ฝ่าย
 ๔๐. ฝ่าย
 ๔๑. ฝ่าย
 ๔๒. ฝ่าย
 ๔๓. ฝ่าย
 ๔๔. ฝ่าย
 ๔๕. ฝ่าย
 ๔๖. ฝ่าย
 ๔๗. ฝ่าย
 ๔๘. ฝ่าย
 ๔๙. ฝ่าย
 ๕๐. ฝ่าย
 ๕๑. ฝ่าย
 ๕๒. ฝ่าย
 ๕๓. ฝ่าย
 ๕๔. ฝ่าย
 ๕๕. ฝ่าย
 ๕๖. ฝ่าย
 ๕๗. ฝ่าย
 ๕๘. ฝ่าย
 ๕๙. ฝ่าย
 ๖๐. ฝ่าย
 ๖๑. ฝ่าย
 ๖๒. ฝ่าย
 ๖๓. ฝ่าย
 ๖๔. ฝ่าย
 ๖๕. ฝ่าย
 ๖๖. ฝ่าย
 ๖๗. ฝ่าย
 ๖๘. ฝ่าย
 ๖๙. ฝ่าย
 ๗๐. ฝ่าย
 ๗๑. ฝ่าย
 ๗๒. ฝ่าย
 ๗๓. ฝ่าย
 ๗๔. ฝ่าย
 ๗๕. ฝ่าย
 ๗๖. ฝ่าย
 ๗๗. ฝ่าย
 ๗๘. ฝ่าย
 ๗๙. ฝ่าย
 ๘๐. ฝ่าย
 ๘๑. ฝ่าย
 ๘๒. ฝ่าย
 ๘๓. ฝ่าย
 ๘๔. ฝ่าย
 ๘๕. ฝ่าย
 ๘๖. ฝ่าย
 ๘๗. ฝ่าย
 ๘๘. ฝ่าย
 ๘๙. ฝ่าย
 ๙๐. ฝ่าย
 ๙๑. ฝ่าย
 ๙๒. ฝ่าย
 ๙๓. ฝ่าย
 ๙๔. ฝ่าย
 ๙๕. ฝ่าย
 ๙๖. ฝ่าย
 ๙๗. ฝ่าย
 ๙๘. ฝ่าย
 ๙๙. ฝ่าย
 ๑๐๐. ฝ่าย

ออกบันทึกแทนของต้นอะไร
จะใครไปศึกษาหาเหตุผล
ไปลงก็พลั้งจนกว่าจะรู้ตัวต้น
เป็นทั้งเรื่องเดียวจวนจะถึงก
กับเขาอีกอย่าได้ให้รักให้หนักหนา
แต่จำแนกเร้นแค้นด้วย

จึงจะหาแม่น้ำเข้าความชอบ
จึงจะพบไถว้าอาตมาซึ่ง
บ้านของยามาแม่น้ำจะเคาฟ
อีกมีหนังสือของเรียดขององค์
พิศนัยไปให้ศักรยพินิจว่า
เหมือนคราวพพบปะมาทั้งพ่อ

ตามระบอบเยี่ยงอย่างแต่ปางหลัง
ช่วยทอดทิ้งมิตราสมาตุรงค์
ไม่ประคับคองจิตคิดประดังค์
กอดับมาดังนคเรศนี้เวกั้นฉิ่ง
แรกชวามันนักษะกเขวากหลัง
ลง ๕๖ ยารขรกรบถัดกองทัพไป ๕๖

๑) พืชที่ปลูกในแปลงปลูกทดสอบพันธุ์ต้องไม่ติดต่อกับพื้นที่ที่ปลูกพืชจริง โดยต้องมีช่องทางเดินที่กว้างไม่ต่ำกว่า ๓ เมตร

จังหวัดปทุมธานี

เขาห้ามเราเจ้าจะเห็นเป็นอย่างไรว่
 แม้นองวักของเคาะพบนบพิ
 แม้นดังองค์พระอัยกา
 ถึงรบพุ่งกรุงไกรอ้ายฝรัง
 ชำระอาณานิคมให้ดมยี่
 เราเขาเรอเห็นจอมระดมได้
 พวงพราหมณ์ไม่เชียวพระอนุชา
 นทวงกล่อชาติชนดคำดงา
 มนเป็นชาติกนพมาเกษม
 แดงทำดงแขกเหวชยเรอกล่อ
 พัดกระพือทวนทพลชกดับมา
 แดเรอให้อ้ายฝรังตั้งดงาร

พระเห็นตามพรหมณยฐานบรรพชา จึงร้องว่าเจ้าธิดาชาชาญ
 ชนต้ององค์ทรงเศวตเกศกะกรวย ไม่ควรพลัดพระเนกนเรศธิดาน
 แขนบถวชอศรเบญจกษมาญ อัยยภาดาภิเษกพระวราธธัญญา
 จงร้องยงหยดพระนุทอง คณต้องทรงเศวตให้เสนาฐา
 แขนบชคตชวตมาตกา ตบเนชาคักจะได้นัดใจกัน ฯ

๑. สิ่งใดฟังแล้วน่าตั้งข้อสงสัย จะยิ่งชอบยิ่งเอาดีไปเรื่อยจนกระทั่ง
ได้บอกความความจริงทุกสิ่งอัน ในตอนนั้นพูดให้เข้าใจจริง
จะเกิดขึ้นอีกจนจนจนจน เพราะชาติชายใช้วิธียั่วยุ

มีพลังห้ามตามดวงชะตารั้วซึ่ง	ก็เห็นจริงที่จะขาดญาติวงศ์วาน ฯ
๑ พระแก่นกั่งดังพลุดอรบ	ให้เตรียมคบกระบถักตั้งทหาร
เคียนขุมนันให้คิดในกิจการ	เจ้าพราหมณ์ชานชาคมเรียกถนอมพณ
เบ็ดมหาเวทย์โยคะโหราศุ	นฤททาศิวบริกเห็นนิมิตมัน
โหมมพยับเป็นพายุรันทบจับ	ทวนกำปั่นพวงฝรั่งดอยหงษ์มา ฯ

๕) เรือบรรทุกน้ำมันจากมาเลเซียมาไทย

ต่างหัดกอดคนจนรายไปช่วยชวา

ชนเห็นอดมอดมคเณศแดงเด่น

มดฟางหญ้าชุปชันนามนิยง

โชนเชื้อไฟได้ดำเรือกำปั่น

ไหม้เป็นควันพลั่งโพลงมิงโผผาง

ติดใบพัดเตากระโถงระโยงระยาง บ้างจมน้ำจืดน้ำจืดน้ำจืด

ทชงเหือดเหี่ยวฝรั่งต้นทอง

ระตมนพทรศรณเดียงหวนไหว

พระกฤษณากล้ารับแก้วงศบไฟ

เจ้าจุคโหมใบด้ายดาโพลง ฯ

๑ ฝรั่งลุ่มลุ่มคืบข้างรับรบ

เรือกระแทกกระแทกข้างเคียงผางโผ

กางแทงพันต้นบันดุกกลั่นโถง

เตากระโถงกระดานแตกแยะแยกดำ

ไม่หลุดหลอกรับเร้ากับคง

เสียงดังดังแตกจมน้ำจืดน้ำจืด

ต่างเฉียดเรือเหือดหายสายวายุ

บางยุดาโอร่ากันแทงพันตาย

เรือยร่นมอดมคเณศ

ดำมดลุ่มใต้โพรงหอย

เรือพันของตงกษัตริย์แตกพลัดพราย

โพรงน้ำวายุพลบปะปนกัน

พอข้าเจ้าราวพาราคามประ

จวบพระกฤษณาไม่ขาดญ

ข้างน้ำยพระวายุคาน

เรือของทพพรหมไม่บรรลัย

พอพบศากาถดงมยงพด

เตมกระจัดกระจายกันเคียงหวนไหว

ดังต้องยามพราหมณยุชกตบพรว

บันดาด ให้อมหายุคตบคายตง ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งถึงกาเวธาคำ

ไม่เห็นดำแค้นระเหิดเคียดหล

เสียงจระเมาะเกาะเกียนวกเวียนวง

แต่ดำทรงคงกำลังชกชกชก

๑ ฝ่ายบุตรพราหมณ์ดำมนายรายเรือหา พบดำพระกฤษณาเวธาค

ต่างปรักษาว่าไม่ดมมรณนิก

ด้วยข้าศึกหลยร้อยรณชนัก

ยังเหือดแค้นเคียดดำทงชามาตย

พวหมันมหาดเล็กเจ้ากรมมก

แสดงทางองค์ท้าวเจ้าฟ้าฯ มินรับพาไปทางกลางทะเล
เมื่อสมทวนบัวบานคันทันตเหม่ง เรือโคลงเคลงกลดยับ ให้เห็นเห
นางค้อมเกล้าด้วยดมณีนชวเนศ คณยังเทนมโถมครัน ไตรมเครง ฯ

๑ ถึงตำราทางหาเรือผูกเพื่อพรา คุมทำนอมนพลอยชมเห
นางพระยาว่ามน โคลงกระโดงกระเตง นังโงเงง โงกหลุมฟุบกระแต
เจ้ารวนวยหงายดมณีนชวเนศ ชักงับปล้องชอนบือแบ
บางร่องกรัดหัวควายอุกควายเห เต็มเชิงแซ่แก่ดาวพอกขาววง
บ้างโหวพระเคระขนิญคนแห่หือ ทั่วอรรชกอกาหมาเป็นทอง
บ้างถ่วงคมนตบปรกณาดัง ชนาลงชนคณไม่ถ่มประดี ฯ

๑ ฝ่ายคนทนต์ทนายนายทหาร บ้างทนต์รตมณาเซาเซาเห
เชือกค้อแพะแควว้างกลางเห พอลมตบรัดไม้ใหญ่ยง ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณี กอดกานพระอรพพทพทอง
ตั้งญายบมครนกรณณนัง มาพรอมพวงพดเรือทพทองไฟ
ทพทองไหมไฟรายคายโนนา หาดับดามไคเห็นว่าเป็นโณ
พอเขมรอมถอนถนอชนรือโบ วนแดงไปในทะเลทุกเวลา
ตามถมคณครนกรกชอกถกถบ พดถนตบหัวถนททพทนา
ดมตบตบคณคณเซาเซากา วนเฝ้าพระมณคดาเจ้าธานี

กราบทูลความตามเรื่องรบเมื่องไค องค์ท้าวโสมพราหมณ์
พระกฤษณาราชเจ้าชาวบุรี มาตามคณแตกยับถนถกถบไป ฯ

๑ พระศรีธรรมราชาดมเป็นอุปราช เณดยวณดาดเทอดคณมโณ
คงปดลปดองเกรงกณคณครนกรดีไค ประทานให้องค์พระอภัยมณี

เงินทองทองทองกับเดือหนวก แยกให้พวกไพร่นายทั้งซ้ายขวา
 อันต้องท้าวต้าวตวรรคผู้ภักดียา ครว้ดังให้ไปรักษาไว้มาศาล
 แล้วคิดความตามเมืองจะเคืองขัด จึงจัดให้เกณฑ์นายทหาร
 เป็นกองคอยรับดำต้อนขานาญ ตระเวนด่านในมหาธาตย์

ตอนที่ ๕๖

หลังใช้สถานเมืองลพบุรี

๑ จะกตบถอวเฝ้าวคนชวณดมร ถัดตำครวัดคยาชฌมาดัย
ทอขรขรฟงขาวดองท้าวไท พอเรือไร้กตบมาทอฮาการ
ว่าตั้งถงกาชชวยพณน กับชอหัดกนหมนคุมทหาร
ข้ามนหวดาศรมารอนราญ จดเผานเมืองใหม่เข้าไพร่พอด
พังกูเราฮาเพรแถวเก้ได้ คบพองพรชบดงไปดังทอด
พระภูณนารามนุโรไธรอนัน ทอดาบดบรไม้นดบาย
นางเฝ้าวคนชอนอนให้ตบคต บึงชานอเพมทวเพระหันหาย
แก่นปรงตงอระจะหตาย พระทรายรยวชยาชาท
เกณท์ไชชาวาโณมเข้าตมทบ ยกไพร่บดงทาเก็ดมารศรี
ได้แก่แก่นแทนทมาเฝ้าชาน นางเห็นคโคตคนชงจคโค
จึงจตแจนแ่งคำทำทอนถอ ให้ทคถชนไปแจ้งแถงไซ
ฝ่ายอุปราชมายาเสนาใน นำเข้าไปทอตามเนอความนี้ ฯ

๑ เจ้าวาโหมโถมณัจฉบหัดถบ เป็นคานบับนถอพระฤาษี
แล้วให้ชานตำว่าพระธคณ พบพระพินาแถงให้แจ้งทว
ว่าตั้งกาถวังทำบงฮา นารบราชนเอดนประเทศสถาน
พระบิฏราชมาคตวงคทวงคงาน รอนว่าคาญเคองแก่นทงอตนโคตร
จะดักชอกบชอกโยนวาโหมด้วย ยกไปชวยปราบปรามตามวธัย
ทงตองเมอชเบอชทมาโคมาไป เป็นมิตรไมตรีกันไม้นนทา ฯ

พระองค์พาเราจงเสวย
เป็นเมตตพริบดังพองบฏา

เด็กดบดัดยศทุกทิศ
ฟังพระเศรเชษฐาข้างหน้าไป ฯ

๑ เจ้าวาโหม โถมหน้ไม่ขัดข้อง

ประดานต์ขงหัตถ์ประนมบังคมไหว้

หน่อขศรยครดช่วยช้านวยชัย

แล้วปราดัยง้นหนาประดาชาย

แก่งรชนรชบปดอบประ โถมวาโหมน้อย

ให้เร้นบร้อรัก ใคร่เหมือนใจหมาย

แล้วว่าเราเราจะยกพลนิกาย

ให้ไพร่มาดงประจาดำนาถ ฯ

๑ วาโหมฟังบังคมประนมพิศ

มาราใจพลนิกายทั้งซ้ายขวา

ดงเรือบครบชาวนาทรน

ดาดะหาวดัดถนถระบวบทพิ

เจ้าโฮรตคุมทพารดาบถน

ดงหิวธาดาดะรยดอยดัด

ดวนเรือดกระเวเนนเคอเคยบร

เป็นถนถนถนถนเจ้าดาหุโหม ฯ

๑ ฝ่ายพระหน่อพิศรชศ

ดงอครดาดถนถนถน

กรนถยไชยว้างนารชไทยน

ทรงชโหมดงดัดถน

แล้วแต่งของคกรงเคอของเรอ

พรบประคณดงจาร์อคร

กรนถรพดระเจดถนถน

พดถนถนถนถนถน

พระองดถนถนถนถน

ให้ถนถนถนถนถน

ต่างว้างเต็มเซมคกรงดัก

แล้วรับไชโยมาในถน

๑ จะถนถนพระหัตถ์ไชยถน

โสกรถนถนถนถน

มาถนถนถนถน

จะถนถนถนถน

ถนถนถนถนถน

ถนถนถนถน

ถนถนถนถน

ถนถนถนถน

ถนถนถนถน

ถนถนถนถน

ถนถนถนถน

ถนถนถนถน

ถนถนถนถน

ถนถนถนถน

พอกองนอกบนชกเวียงเมืองผลก ว่าข้าศึกได้โศกวิรย
อันองค์พระมหากษัตริย์ มังมณจับไปรังโวลังกา ฯ

๑ พระทราบข่าวมาวรณ์อาวรณ์ต่ออาท

เหมือนแฉ่นชาติจากกายทั้งซ้ายขวา
ชนอาวรณ์จนจับด้วยวิญญา พวกล่ณานจุดพันค้อยบรเวา
จึงทูลองค์ทรงฤทธบศุราช ถูกเป็นชาติเช็ดช่วยคิดอาวเขา
จึงให้ช่วยคิดมาคูปา เหมือนหนึ่งเรารับแพ้ไม่แก้แค้น
ถูกขออาพาหารไปราญรบ พันให้สหชนจับดงนับแด่น
จึงจะได้โดยศโศกคณพณ ถ้ามวรณ์จนเหลือของพลพวลงดงกา
จึงหาหนบนศัรหะราพระบาท ให้คนราชวงศ์ดงถึงราช
ขอพระองค์ทรงพระกรุณา ให้ดูอย่ายกไปปราบไพร่ ฯ

๑ พระจอมวงษ์มหารัตนดงอาท เหมือนเขาชกชกนักหน

จึงว่าพอกไม่ห้ามแดงตามท จะไปดงความเจ้าอย่าเบาความ
จึงคอยรับทัพดงกรมจักร ให้ถ่วงพรอมพรอมทนทนตาม
อย่าประมาทยาของในดงคราม แม้กตความชดชววงเป็นอย่างไร
จึงหยุดทัพยบยงบอกหนั่งต่อ ให้หยุดคตมาแจ้งแถลงไร
ไว้พระนิกรไม่ทนใจ จะยกไปได้อ้างให้วางวาย
แล้วครัดช่วยยอวยพรถาวรดีดี ให้ปราบศัตรูได้คตใจหมาย
ดงคตมัยทั้งไพร่นาย ชนตรายวาคชยามาพา ฯ

๑ ไอรสพึงบังคมบรมนาก

กำลังรบรัศจุลหฤพลโยธา พรอมเข้ามาคตมัยนวยทั้งซ้ายขวา
เป็นเรือหารอภัยถนกระบถนทัพ

มี^๕รัง^๕พัน^๕พาด^๕พิด^๕พาด^๕แพ^๕อง พอด^๕ท^๕พัน^๕แห่ง^๕ถูก^๕ตาย^๕ด^๕ง^๕ถ^๕าย^๕กัน
 กอ^๕ง^๕ด^๕ง^๕กา^๕มี^๕รัง^๕พัน^๕ห^๕ด^๕ง^๕ร^๕บ เรี^๕อ^๕ก^๕ระ^๕ท^๕บ^๕ท^๕ม^๕เ^๕ห^๕ง^๕ค^๕ว^๕ย^๕เ^๕ว^๕ง^๕ร^๕บ
 พว^๕ก^๕การ^๕เว^๕ก^๕เอ^๕ก^๕เ^๕ระ^๕โ^๕ม^๕ฉ^๕ะ^๕พ^๕น มี^๕บ^๕ก^๕า^๕บ^๕น^๕ร^๕บ^๕ร^๕ก^๕ไ^๕ด^๕ค^๕ก^๕ก^๕ด^๕
 มี^๕ร^๕ัง^๕ค^๕าย^๕น^๕าย^๕ไ^๕พร^๕ท^๕ไ^๕ม^๕ว^๕ย บ^๕าง^๕เจ^๕บ^๕บ^๕ว^๕ย^๕บ^๕บ^๕ชา^๕ไ^๕น^๕น^๕า^๕ท^๕น
 พว^๕ก^๕ก^๕อ^๕ง^๕ท^๕พ^๕จ^๕บ^๕ไ^๕ร^๕เ^๕ว^๕ไ^๕ร^๕ ด้^๕อ^๕ง^๕ว^๕ร^๕ย^๕ย^๕ด^๕บ^๕ฉ^๕า^๕พ^๕อ^๕ค^๕า^๕พ^๕ด^๕บ ๑

๑ พระหนอนาถชาติกตของหุยกตองค์ทัพ

๕๕ ทาง^๕ท^๕ร^๕บ^๕เ^๕ว^๕ก^๕น^๕เ^๕า^๕บ^๕ร^๕ว^๕บ
 ทอ^๕ด^๕ต^๕ม^๕อ^๕ร^๕ว^๕ร^๕ก^๕ง^๕ด^๕ม^๕ท^๕บ ค^๕า^๕น^๕ร^๕บ^๕น^๕า^๕ค^๕ว^๕ร^๕เ^๕ม^๕ก^๕ด^๕า^๕ค^๕ด^๕า
 ๕๕ ท^๕ไ^๕ร^๕เ^๕ว^๕เ^๕อ^๕ห^๕ม^๕ว^๕ก^๕พ^๕ก^๕มี^๕ร^๕ง^๕ เ^๕ด^๕เ^๕บ^๕ง^๕ท^๕ง^๕ค^๕ว^๕ร^๕บ^๕ค^๕ร^๕บ^๕บ^๕ี^๕น^๕า
 พอ^๕ด^๕ม^๕เ^๕า^๕เ^๕า^๕ป^๕ด^๕ย^๕ไ^๕ด^๕ย^๕มา พ^๕าย^๕พ^๕อ^๕ม^๕บ^๕ร^๕ง^๕ค^๕ว^๕เ^๕า^๕ม^๕ร^๕ด ๑
 ๑ ฝ^๕าย^๕มี^๕ร^๕ง^๕ย^๕เ^๕อ^๕ด^๕พ^๕ก^๕เ^๕ว^๕ร^๕บ ค^๕า^๕ว^๕ก^๕ท^๕อ^๕บ^๕ด^๕ว^๕ท^๕ก^๕ย^๕ด^๕บ^๕น^๕
 ๕๕ ก^๕ย^๕ก^๕า^๕บ^๕น^๕ช^๕น^๕ไ^๕น^๕น^๕ไ^๕พ^๕น ท^๕ง^๕พ^๕ก^๕ท^๕อ^๕บ^๕น^๕ก^๕ก^๕น^๕ก^๕ไ^๕
 ๕๕ ป^๕ร^๕จ^๕บ^๕น^๕ย^๕น^๕ร^๕าย^๕ท^๕ก^๕ค^๕าย^๕ค^๕ง^๕ ส^๕อ^๕ก^๕ค^๕บ^๕ค^๕ง^๕ค^๕ย^๕ร^๕บ^๕จ^๕ค^๕บ^๕ไ^๕ด^๕
 ๕๕ ท^๕ก^๕ห^๕ม^๕ห^๕ม^๕ว^๕ค^๕ร^๕ว^๕จ^๕พ^๕ด^๕ก^๕ก^๕ไ^๕ร^๕ ท^๕ง^๕น^๕าย^๕ไ^๕พร^๕ง^๕พ^๕ร^๕ย^๕ม^๕บ^๕ม^๕เ^๕ม^๕า
 ๕๕ ค^๕ว^๕ย^๕ม^๕ค^๕น^๕ว^๕ก^๕ด^๕ว^๕ก^๕เ^๕ก^๕เ^๕ว^๕ค^๕ไ^๕ม^๕ เ^๕า^๕ร^๕ก^๕ไ^๕ร^๕เ^๕ว^๕ย^๕น^๕ค^๕ง^๕บ^๕น^๕า
 ๕๕ ฝ^๕าย^๕อ^๕ง^๕ค^๕พ^๕ร^๕ม^๕ง^๕ค^๕ด^๕า^๕ว^๕ย^๕ค^๕า ท^๕บ^๕ท^๕ง^๕ว^๕าย^๕พ^๕ค^๕ม^๕น^๕เ^๕า^๕ห^๕ด^๕ก^๕น^๕
 ๕๕ ค^๕าง^๕ว^๕ว^๕า^๕ว^๕า^๕ค^๕มา^๕ย^๕ก^๕หา^๕ญ^๕ ค^๕ไ^๕ร^๕เ^๕ว^๕ค^๕า^๕น^๕เ^๕ก^๕เ^๕ร^๕ห^๕ม^๕อ^๕น^๕เ^๕ย^๕เ^๕ว^๕อ^๕น^๕น^๕ร^๕
 ๕๕ ไ^๕ห^๕ห^๕ค^๕อ^๕ย^๕ป^๕ด^๕ย^๕บ^๕ี^๕น^๕ก^๕ะ^๕บ^๕ิ^๕ต^๕พ^๕ ย^๕ิง^๕ก^๕า^๕บ^๕น^๕เ^๕ว^๕ไ^๕ฝ^๕เ^๕ย^๕ไ^๕ห^๕ย^๕
 ๕๕ แ^๕ค^๕เ^๕ด^๕ร^๕ก^๕ก^๕ก^๕ก^๕ระ^๕จ^๕า^๕บ^๕ท^๕ด^๕าย^๕ด^๕ม^๕ ฉ^๕า^๕ว^๕เ^๕จ^๕น^๕า^๕ไ^๕ป^๕เ^๕ด^๕ว^๕ไ^๕ค^๕บ^๕
 ๕๕ เ^๕ก^๕ณ^๕ท^๕ก^๕า^๕บ^๕น^๕ก^๕น^๕เ^๕ว^๕อ^๕อ^๕ก^๕ต^๕ง^๕ร^๕บ ส^๕ย^๕า^๕ไ^๕ห^๕ท^๕พ^๕ร^๕ก^๕มา^๕ไ^๕น^๕ร^๕า^๕ค^๕ว^๕ ๑

๑ ฝายหนอนท้าวเจ้าพาราการเวก ปรีक्षाเชกธำมาศยชธราชดี

เราวางรอคอยพรุ่งนี้พรุ่งนี้

๑ ฝ่ายมหาเดมาปริชาหาญ

เราหักคานฉนวนพมกษ

ทั้งดมเราเราจะยกชนบทพม

ระตมป็นไฟได้ประดัง

จรรยอชฎาไฟรักชน

เห็นชนะจะได้รักบุกเข้าไป

๑ ทนชนกษัตริย์ทรงดยบาวรชอย

แต่ตั้งให้ไพร่พลพมกษ

แต่พระองค์ทรงนบิตตักกษ

คิดตั้งต่องนอญอญอญอญ

ชายฝรั่งชงได้น้ำมัน

แต่นมกษัตริย์ทรงดยบาวรชอย

๑ ฝ่ายองค์พระมิ่งกษัตริย์

เห็นกองทัพคบคองเรอตั้งกัน

พมกษัตริย์ทรงดยบาวรชอย

จึงปรึกษาฝรั่งวาทกรรม

จะหาพันกันตายเดียดายเหลือ

ครกคิดให้ไพร่พลตายระเน

ให้วายุพมกษัตริย์ทรงดยบาวรชอย

ยกเข้าเค็มองจะเห็นเป็นอย่างไร ๑

จึงหักทวนทอห้านตามวสัย

ทั้งนายไพร่พลนกรชนกษ

ถาเม่นมณโชนชอมออกด้อมหลง

จะตั้งเรอเหลือกำลังระวัก

จะตั้งชอนมณปรมเก้หักด้น

ที่เมืองใหม่ได้ดังให้วายุ ๑

ทางรอรับราชพาประมาณหมาย

ทั้งคณมณมณมณมณมณ

ไม่ได้อาสน์ยามังโยกเข้าโศกสสัย

กับท้าวท้าวท้าวท้าวท้าว

ให้คนพมกษัตริย์ทรงดยบาวรชอย

กันท้าวท้าวท้าวท้าวท้าว

๑ ฝ่ายองค์พระมิ่งกษัตริย์

อยู่พร้อมพรพมกษัตริย์ทรงดยบาวรชอย

ท้าวท้าวท้าวท้าวท้าวท้าว

พวกไพร่พลตั้งท้าวท้าว

มณมณมณมณมณมณมณ

แต่ตั้งแทนท้าวท้าวท้าว

รับไปคณมณมณมณมณ

เจ้าหัดกันนั้นกำกับทัพโยธา ต้องรื้อยห้าสิบถวนกระบวรรบ
ไปเปิดทางช้างซ้ายซ้ายถ่มทุกร คอยยิงหูกค้อยให้เรียบเงยตงบน
เรือกองกลางวางระวอยค้อยถ่มทุบ ชอกกรรบด้อยให้โตประดัง
เห็นจอมเทิดไท้เทวธรรมา ต้องร่างค้อยโอบล้อมชอกถ่มทุบ
ยังมีใหญ่ไฟลุกค้อย่าหูกค้อย เฝ้าเดี่ยวทงกของทัพให้ยับเยิน ฯ

๑ ฝ่ายข้ามาค้อยมาค้อยาคันค้อย เห็นทัพพร้อมพร้อมกันธรรมา
พระทรงยศกษัตริย์จ้าววิญญู เทพธรรมาเป็นเจ้าราชดังกา
แล้วจศแฉ่งแฉ่งทัพตามรบด้อย คอยเดี่ยวผ่องแผ้วไปทงซ้ายขวา
ฝ่ายของศพรอวยค้อยค้อย คอยรักษาทางผ่องพร้อมพรหมกัน
แม่ไพร่หม้ายค้อยนรธา ยังมีธรรมาให้ข้าตั้ง
ฝ่ายของกลางทางพาราพารา ทัพพร้อมกันพร้อมพร้อมทุกตัวคน ฯ

๒ พอลูกศรรอระวอยธรรมา ชอกกรรบด้อยถ่มถ่มดังไปกลางหน
เห็นกองทัพค้อยค้อยค้อย ให้ไพร่พร้อมตามตามค้อย
เหวี่ยงพอกใจปล้นเรวเรวค้อย ทัพค้อยค้อยค้อยไปกลาง
มาค้อยค้อยค้อยค้อยค้อย ใครเป็นนายใจมาพุดจกกัน
แม่ไม่ค้อยค้อยค้อยค้อย จะปล้นค้อยไปค้อยค้อยค้อยให้ข้าตั้ง
มีพองวาถกนค้อยค้อยค้อย จะห้าทัพค้อยค้อยค้อยค้อยค้อย ฯ

๓ พอลูกศรรอระวอยธรรมา ชอกกรรบด้อยถ่มถ่มดังไปกลางหน
เจ้านายค้อยค้อยค้อยค้อย เทยวกราญร้ายถ้ามุขค้อยค้อย
พระเป็นเจ้าเจ้าพาราการเวก ให้ยิงค้อยค้อยค้อยค้อยค้อย
มาค้อยค้อยค้อยค้อยค้อย ให้ค้อยค้อยค้อยค้อยค้อยค้อยค้อย

พอกของมั่งงัดทองแดงแล้ว ไม่กล้าตามแก้ตัวคนตามด้วยบาปหนา
เร่งมอบหมอนบกรานกลางเข้ามา ให้กูฆ่าโคตรขโมยเสียโดยดี ฯ

๑ พวกตั้งกาว่าอุกเห่หมู่แฉ่งแปด

ข้าพราหมณ์แซกกระเดหนากะดาด
พวกการเวกเซชเซตยูกะยศ มาคิดแล้วจะใคร่ได้ไซกา
ต้นพอกพองของมั่งเหมือนหนึ่งบัว ใช้คนเห่ดาดได้ยิ่งดั่งทหาร
ยังชักชักหักโหมมาโรมราญ เหมือนฝูงฟานจะเป็นภักษ์พิศพา ฯ

๑ พระหัดไชยโตพังกังแคณ จะต่อเมฆพาทักกังปรีक्षा

เห็นธมจิตคิดกระเนียดเตนมา เว้นมาดองวิชัยน้อยกว่าเรา
เขารุกโรมโหมหัดเฉยพจน วรรคตเมฆ โหมเอาไฟเผา
แม่งะโวฮายักกระดุนเอา เห็นธมเขาราวไรได้ด้วยวายตาย ฯ

๑ ฝ่ายเสนาว่ามนนอยมาดอยอช

จะแก่งด้อย ให้เราได้เหมือนใจหมาย
กระบุมชุมพดกตชูปาย แบ่งแต่นายกของดีดักำถึง
ขอพระองค์จังกำกับเวทย์พิใหญ่ เฉื่อยพวกไพร่จะยกออกผกหลัง
จึงแยกวิบทพระรอยคชยระวง แม้ฝูงโมชูปายออกรายรบ
ศอกของหน้าถาแม้นักชนบทได้ จะจุไฟเป็นดำคัญ ให้คว้นกลบ
ขอพระองค์จางระกมเข้าธมทบ ชนรุมรบไพร่ให้มรณ ฯ

๑ พระเห็นรอบคอบว่าบุญญาดก คาคำศักดิ์ดุดัดจะมีไหน

ท่านคุมทัพด้วยพระยุทธชนจุไฟ ข้างหลังได้เป็นขจรจะระวง ฯ

บางถ้อยถวนรณภูมิต

หอกดาบตัดตัวโหมให้ทวย

วงหาเพื่อนเกิดอนกถาตบมหาศรกาย บางพบนายพบไพร่ดีใจจริง ๆ

๑ พระหัดไชยใจหนุ่มยังหนุ่ม ชักดาหิวน้อยร่วมผิงบนหลังดังที่

คอยทงหลายนายไพร่มาโตง ยังตักขงมาจนปากปากกัน

จะรบแกล้งตัวอย่างถาดงอชน ต่างหัดขงนงนชนคตยชนผ

ฝ่ายข้าเฝ้าเหลาผิงรวมผิงผ คอยบั้งกนกของททจะจับเป็น

ด้วยพลบคำถาดกวนยงกตม ตมตคตมทวไปไม่ได้เห็น

ไวจนรุ่งพรนงททนเรน กราบได้ไชยเดบเป็นเขตย

แล้วลอบผิงกันเหลาหอกยาวไพร่ ประมาทใจไม่ระจิงนชนนงอย

ลอบกญรามาจะคอยเหมือนเคย ต่างคตมททตบชนผ่อนดำรามู ๆ

๑ ฝ่ายกษัตริย์หัดไชยยังไรชน คุมกองกตมททททททททททท

โหมบได้ไพร่นายหัดไชยช่วยปราบ ฆ่าไปประมาณล้านหมื่นยังชนใจ

ดังเกิดคตมททททผิง พวกล้างยังบั้งบั้งนชนหัดไชย

กาคตคตทททททททททท ใน ราชโอรสเดบยงจะเดบยงท

จะรบพวงงงเซาข้างเรามาก เรวคตยาคดำรททจจคตม

จนตคตคตทททททททททท ราชเดบยงชวยผิงรบดังถา ๆ

๑ พวกเดบเห็นว่าเห็นโคชัยชนะ เตะเบบยงคตมพระจะคตมคตม

แล้วตั้งไพร่ใหญ่บั้งให้คตยจ่า ผาเบยงกนาททททททททท

จัดพวกทททททททททททททท ราชคตมทททททททททท

คอยเผิงผิงบั้งไฟทงไฟพด คตมทททททททททท

เห็นผิงยังทททททททททท ทททททททททททท

กนิเฒ่าชาวคางหวางยังหาญชก

เที่ยวหาหินพันหาคู่เคียงฉาดฉับ

บ้างคมแทงแกว่งขวานผดายุริว

ทิวถักกลกกลกแล้วผลึกเพอน

ตะตุตศัพทบทับประสมกัน

บ้างร้องวาทาศึกตะโกล่ง

พวกหน่อไท้โตกคามกรุด

ฝรั่งนครนครกษาศักดิ์

พระมังกดาภิรมย์วายุฉาน

เคียงกรกกรนรณเร้งเก้นนพนาถ

หอบรบขอมพรหมพรหมวงมัย

โหยงบันลือรณกรณกษาศักดิ์

หน่อขศรยหัตไชยเร้งโลกด

เหล่าทหารราญรบไม่หอบถัย

ทั้งต้องช้างคางคางวายุฉาน

ตางคนนกแคนใจพอกไพร

บ้างคอพับหัวกระเด็นตายเบญ

ตอบชาติตายคณนบหมนพ

เห็นตายเกิดชนกตบถถ่วงทองถน

ทหารพันเจ็บม้วยบ้างม้วยมุต

หกตมกถ่วงประทะชุตต

เขาเพลิงจุตรีณโรงรณโพรงควม

คางหงงโหดคตบถนถ่วงเหียนท

วายุพมัยหัตถ์กรมอยู่ใน

เร้งกรนกรกกรนเร้งเก้นนพนาถ

เห็นเพลิงไหม้ไพรเวศกต

เสียงก้องกึกโกลาตงหาฝน

รณนบปณรณกรวายุฉาน

เหล่าพมัยพมัยไพรนายนนพนาถ

คางคางคางคางวายุฉาน

เห็นไพรเร้งเร้งเร้งเร้งเร้งเร้ง

ออกชวยกันไ้ไพรรบไพร

แม่พิชชาตาศักดิ์เม็กกน

ไ้ทวงที่โถมไ้พอกไพรพด

คางพุงชกชกชกชกชกชก

เห็นนายนพณนพนโถมทนาย

๑ ฝ่ายองค์พระมังกดาตรองหน้า

ให้ดลากับวายุฉาน

๑ ฝ่ายโยชกากรเวกเศธอำมาตย์

คางคางคางคางคางคางคาง

พวกมั่งพรหมพรหมมั่งมั่งมั่ง

พระหัตไชยไ้ถึงหัวม้วยม้วย

แกลงพระขรรค์พันดวงฉายพัฒน์ ทางรับรอนบ้องบับประหัดประหาร
 หงษ์ถักกันหินเหวชนเรขาน ค้างฉนวนถนอมพลไพร
 พวงโยธาฝรั่งชอกกัม ชวยรบรับโรมรันแดงทวนไผ
 เขาคุ่มหอมล้อมพระหัดไชย รับตั้งให้โตไพรพลคักกระจัดกระจาย ฯ

๑ จะกล่าวถึงบทที่ดัดคำกริบ ถึงทวยปองดาเวดดาฬ
 เห็นเพลิงไหม้ไฟกรุ่นควันวาย เรือทลายล้นลอยล้นมรอยไฟ
 พมโยธาการเวกทวยมา รับรับถ้ำเจ้าแจ้งแดงไข
 วักระแฉ่นแฉ่นพระหัดไชย รับทรงไปเร้าลงเกาะดงกา
 พระทรงทองมกรรณก่อนท รับชบรับโชนโชนโถมถา
 แดเจมื่นเห็นพระอนุชา เขารับร้อมวงกลมกระดุมบอน
 แกลงไม้ทวนนางหุดเรวกรบ ขาคักหลอมดมทัพตบดตบ
 ถูกไฟรณายดาบดงมดอกรบชอน มามกรรณคักทลายคักตาย
 พมโยธาการเวกเอกชัยมา เห็นหนอนาถมดเราเห็นอยเห็นคหาย
 กลับโหลกรณชนโชนไฟรณาย ถึงชวาชัยแซกชอนเขารอนราญ ฯ

๒ ฝ่ายนางสาวเจ้าวศนชัณมโถม ชวนหาโหมรบรบยกกทหาร
 รับโยธาพาหุโถมโถมทะยาน เขารุกกรานรบฝรั่งเมืองดงกา
 กองทัพปืนบถสังหัดศอก แกลงดาบหอกหวดฝรั่งคับสังหาร
 ที่เหลยตายพ่ายพังกยหัดมา ทงดาวยายุทมนเจ้าหัดกัน
 เห็นกองหนุนพวยมาหลายพวก

ได้เดือหมวกเห็นชนอย่างนก ไผ่กมน์
 ต่างกยทพกับฝรั่งต้นทวน เขาคงมณเมฆโหมในกำพวง

ชนรक्षाणां त्वत्तु
บ่อนปรากฏเกณท์กณลงชนแล้ง

ทั้งซ้ายขวาตำรวจตรวจจัดแจง
ตามคำแห่งนายทัพกำกับพล ฯ

๑ ฝ่ายหัดไชยไต่กายรมชายฝั่ง
ยกเขาคงตามถนัดไม้ชักถัน

มีชาวพาดำหรับแบกขบจน
ทั้งเจ้าคนเรซฐาตต์ดำดว

ยกขึ้นคงผิงน้ำประจำกาย
พร้อมไพร่นายหลายทัพดัดบดถน

พระหัดไชยไหวพรอกร
ต่างช่วยพร้อมรธาแฉ้วพาท

ถามถังการบ้านเมืองตามเรื่องห้อง
เมื่อรุ่งรบพุ่งเผากรุงศรี

ของพระมณฑน
ยงกรวิพนกทวิจะคอยประทัง ฯ

๑ นอ้งคำนับถึเจ้าความเฝ้าถน

เหมือนทกขรชนเรื่องคนแต่หนหลัง

จนทอลาพาดร่ายวง
นารรบกับฝรั่งพอดังกา

ครบเต็มเรือเหลือนคนเข้าปดณ
เข้าไพร่นายกายคนโตบนผา

ตอรับพุ่งรังกานรนาม
หักเศษฐาตต์ของคชวยของยุทธ

มีจ้งแตกแตกย้ายไต่กายคง
พลโยธินกาดังคชวยหยด

โน้นพอดไหนไต่ถันทบช่วยรบรบ
คตังกรทบโน้ดทั้งไพร่นาย ฯ

๑ ฝ่ายเจ้าวศนรฆษาเจ้าจ้งเจ้าเรอ

เหมือนรบเมืองหมุ่หมุ่พด้นทงหลาย

ตามความหลังคงแก้คณมาจนปดาย
พระนอ้งชายรบกับทมิฬพาง

แดงเจ้าวศนรฆษาแฉ้วศักดิ์
พอจะครกครองกำจัดไม้ชักขวาง

มีเหล่ากอหยาแอบเบงเขยียง
จรวดดังลูกหลานร่าคาญใจ

ถึงชั่วช้าทารกจะยกผิด
ก็กวรคตังคณคตคามอถัย

ทูลกระหม่อมชมจอมกษัตริย์ดังหัดไร ให้รอไว้คอยท่าชงชานี้

เป็นพระพระบิดาพาราณสี จะปราบศึกทรงนำรุ่งด้านกรุงศรี

จะทำเองเกรงจะราดราวีไมตรี พอลวาทณ์ชนมิตตามบัญชา

เรานอกเรื่องเมืองเผด็กรมจักร ให้ทรงก่กัศพรามเหตของเชษฐา

คอยรอรอฟให้เสร็จเสด็จมา เกิดหรือพระอนุชาข้าจะดี ฯ

๑ ทนอภัยทริยหัดไรคิดไม่ฝัน ถึงตรัยสุวรรณจินทรธิดามารศรี

จึงตอบว่าฝรั่งคิดกระหมั้น แต่เพียงเราจะเบาความ

หมั้นรับพวงมณีกรมจักร เขามาหักข้อมเหตไม่ทรงราม

เราเจ็บแค้นแทนพระองค์มาดาม จะได้งานมิดคิดเห็นผิดกั

กัณเฑาะว์ฝรั่งเคยทวงหมั้น ได้พอลวาทณ์ของกรมเจ้า

กับมาตรงคณนรพระบวร กษัตริย์ทวงให้เขากว

จะละให้ชายดุกดุกดอ กลบเขตรหัสจะวาอาณ

มณิกขรวงราไวชานาน แล้วส่งตัวสุวรรณจินทรธิดา

จะชุบผอมครอนมรณะกรรมโทษ ไม่ยอมเพชบางหรือจะพระเชษฐา

ดัดดำกรณอนันต์จันทรา ซึ่งพอลวาทณ์ควมหนักใจ

แม่เจ้าวณชฌนหาจำกัชย ด้วยรอบคอบคิดเผือกวณเฑาะ

เวดารุ่งทรงนพจะไป ให้พบโอรสกลาพดากัน

ให้คณนรของของกวงกัษัตริย์ แม่ชนกจึงคอยฆ่าให้อาณ

พระบวรทรงของคณาเชษฐานัน ถึงเขตรคณจะมาช่วยราช

พอลอกเหตเชษฐาให้เจ้าเฝ้า ไปเมืองเราทูลประณคบทศรี

ให้ทราบถึงพระชนกชนนี พอลตายทูลโรโกโรได้โปรดปราน

แล้วบอกความตามเรามารับก็
เป็นนบถข้อตรงตามวงศ์วาน
นัยค่านับรับตั้งแต่งหนังสือ
พอตอบคำยาจดังตง

ให้เมืองผดุงเด็บบึงเตยงทหาร
ช่วยทำการแก้แค้นแทนพระองค์
ให้ทศกัณฐ์ไปตามความประสงค์
จึงต่างองค์ต่างไปค่ายเวียงรายกัน ฯ

ตอนที่ ๕๗

สุดสาครรบมัจฉา

๑ ฝ่ายฝรั่งมัจฉาคิดปราศรัย ก็ด้อมหลบหลายทัพเห็นขบขัน
จึงปรึกษาฝรั่งตั้งทงนพ จะผ่อนผันคิดอ่านประการใด
พวกลูกเก่าเหล่าขุนนางแคปางก่อน เคยราญรอนรู้เห็นเป็นใจ
ทยอยเพิ่มเติมมาคึกว่า ไกร หนวกเงา ใต้มกปึกเหมือนนกกา ฯ
๑ ฝ่ายเตมเจ้าแห่งวังดังถ้ำมึง จึงทอดความกลัวหงทกเงา
ซึ่งชืหลังมัจฉาคิดย้อนมา ก็อดคิดครุ่นวังคองกระพริบ
กับนางเขากเข้าวอนจวมถ่มมึง ที่ถ้ำดังเห็นพระพรหมแดงความขยัน
แต่พวกลูกซึ่งเหมือนนกก็หวั่นไหว แต่ก่อนมิได้มารวยรำดี
ก็เหมือนแรกแปดกหน้ากับถ้ำมึง โชนกระโชน โหมทักตักบักขี้
แต่ปางหลังกรุงเมือพระชนม ภารบิหมองโหมท่าโลกอด
สิ้นสมุทรรจุไฟเหยาโถจับ เจ้าครุฑรบถ้ำแห่งทุกแห่งหน
บิศาหมิศวลคืบถึงขบขัน พตเกิดฝนครวญบิเพดดับไป
พระบิตรงครวญบิ โยรทัพ พากันหลบถึงถลาดไม่หวาดไหว
พระชนมปรีชาชงขบขี้ไท ถัดดวงพระชกยหลัง ไหลรัก
จึงปลุกทัพถดับ ไหมวยไฟรตน ไถ่ถลบกันไถ่ถภาษานาจักร
ชนครวญทักคึกขบขี้ถ ถิ่นเหมือนจะหนักกว่าหงระวังภัย ฯ

๑ พระมัจฉาว่าทหารพานประมาท

จึงพดกวดเดี่ยวทัพเพราะหลวมโหล

ซึ่งข้าศึกชกหาญประการใด จะแก้ไขก็ต่างให้วางวาย
 อันแบบนดกลดหนัดพิศขี เขารักจึงไม่ได้ตั้งใจหมาย
 ทแปดกอย่างค้างหาถมมากมาย จะยกย้ายแก้ไขในอาณัติไพร่
 เราเห็นจางาอีกจะมกลาค จำเริญอาวรรับถอยทัพหนี
 ทงพวกเพิ่มเติมมาเวदान เห็นทองที่จะประมาทของธำมใจ
 จะให้พวกธำวระหมานทหารเดือ ดอนเนาเรือนทการดาโหล
 ให้พวกพิชังของภักตงคืนให้ เราด้อมใจให้มดงช้างคงคา
 ซึ่งเขาคำรสายมงชอกคงนั้น จมเกลือกนชอกถักแค้น ให้แผ่นหนา
 พวกวังบงคมระเนนยา จะดูยราห์ให้ถอยบทรบ
 ทงทวนยาวหลาวแหลนเป็นกลืนหนึ่ง ในข้อของเอระเงยบดงบ
 เห็นเพื่องใหม่ให้ระทมชอกถักแค้น เวรมารบพร้อมกันคามดีญญา ฯ

๑ ฝ่ายพวกพ้องของระหมานทหารยักษ

แตกยถธมนาดำมภคตกรกษาดำ
 ออกหลงบอนมอชมดงร้างคงคา ว่างประดานำทนต์คืบไป
 ขึ้นเรือนครบร้อยคืบค่อยย่อง เห็นพวกถของเรือระงับนอนหลับโหล
 กอขยเจียงหลดกมกรุดแล้วจุไฟ เมาให้ไหม้เรขชันทนามหยาง
 แล้วจางนบนด้างหน้าโพรง เพื่องถักตามพลามโพรงเลี้ยง โยงมาง
 บ้างไหม้เพลาเต้ากระโถงระโยงระยาง

บ้างตักถองคักท้ายอุกรวามเรียง ฯ

๑ ฝ่ายพวกพ้องนกำยทงนายไพร่

เห็นเพื่องใหม่เรขเรยถักถนเพรียกเลี้ยง

ลงช่วยจับจับต้นชนเด็บบอง

บ้างแบกเหวี่ยงวงดั่งพรพรรณดังชล

๑ ฝ่ายฝั่งตรงภานหันชาติก

ชกทอกลกทพวงดัดต้น

เปิดทวารบ้าน ไค่ค้อนไฟพอด

ชกเกดชกถนถนถนถนถนถนถน

บ้างรุมกันพันแทงบ้างแกว่งขวาน

ได้ประหาร ไค่ถนถนถนถนถน

พวกทพอดอนมิตนถ้ายพอดทรายไป

พระหัดไชยเชษฐาอุดด้าคร

ทงนงเยาว์เจ้าวณรชบพดริบ

คักถนถนถนถนถนถนถน

พอดวาไหม โทมนันช่วยพันพอน

ฝั่งชอนแทรกกันประจัญบาน

ทงตามของทงทพทททททท

พดพดพดพดพดพดพดพด

ทพทททททททททททททททท

ทงทททททททททททททท

ทงทททททททททททททท

ทททททททททททททท

ทททททททททททททททท

ทททททททททททททท

๑๐ ฝ่ายฝั่งทงทททททท

ทททททททททททททท

ฝ่ายนงเยาว์เจ้าวณรชบพดริบ

พทททททททททททททท

ทง ไชยวาท ไค่ค้อนไฟพอด

คักถนถนถนถนถนถนถน

คักถนถนถนถนถนถนถน

ประจัญ ไค่ทททททททท

คักถนถนถนถนถนถนถน

ชกถนถนถนถนถนถนถน

คักถนถนถนถนถนถนถน

ทททททททททททททท

คักถนถนถนถนถนถนถน

ทททททททททททททท

คักถนถนถนถนถนถนถน

คักถนถนถนถนถนถนถน

คักถนถนถนถนถนถนถน

คักถนถนถนถนถนถนถน

พระมิ่งคดาธาเฝ้าเหล่าทหาร เหลือคานทางคพดอยมเจ้าพรหมพรัง
 ขนทรงม้าพาต้นนมกรรมวง ออกทางหลังเมืองใหม่พลัดไพร่พล ฯ

๑ พระหัตถ์ไชยไล่จับรขัรบรบ หลัดไปพบพวกคพดอยด้นต้น
 ช่อมชอกทางช้างเขาพนงาอณณ์ ไฉ่ข้าพดพวกฝรั่งมังกดา
 พยพบน้องต้องหลอนช่อรธาณรบ เลยวคตบหลัดทางไปร้างรธา
 ตัวผู้ร้างกนางห้ามตามหลอนมา พบตักตัวครวจางหนทางไว้
 คว้าคตามความว่าเหยยฝรั่ง ตัวช่อมมังกดาหรือโณ
 ดงจากนามาคตยาคหนีไป ตัวช่อไชยวาไม่เข้าพัน ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งมังกดาความน่าหึง มองตมตักไป ในไพร่ด้นท
 พระหน้อยไทไล่ตักตักกัน คยาคหนีไถ่มาบคตบรขัรบ
 คยาคฤชาครานแก้วเห็นแก้วทศาค ตัวช่อไชยวาไม่เข้าพัน
 เห็นทางหนนณณชนบด้นรบ ทรนทรนรับประจัญพาดพันพอน
 มังกกรกคพดมาเจ้าฝรั่ง ตัวช่อไชยวาไม่เข้าพัน

พระมิ่งคดาอาวระหลุดจากกร ดุดดาคกร โจนจับด้นทบกัน
 กยคกรหวดตบคณนรวนแชนเข้า จะทงเลาอดยบตมคกรด้น
 พอนางด้นทมาคยาคช่วยกัน พันเป็นคณนชอกมาจากปากคต
 เหมือนเพดงทรายอ้ายรุ่งพลองพลอง ดุดดาคกรยอนกำลังอดยหลังพัน
 พยพ้าแฉบแฉมอ้างนางด้น หายจากที่ไปทงพระมิ่งคดา ฯ

๑ ดุดดาคกรยอนรนาชมนคตบ้ำ หายม้นเนามักกำลังคตคตงา
 ยคณนณพชตามคตมา มนชวยทาสวทนโคตจาง

แถวชนนังหตมถนธพ

ไม่เห่นหนจนจกคคตประวอง

เห่นเห่นมอฬตเชยวมเรยวแผง

ฝ่ายถวียงยงหุยคยณเยยคยต

จรงยงห้ามตามภาษาข้างฝรั่ง

อายนายกพรบพตตองคณ

๑ หนชงครว้าธรรวาท

ทวนแตรจกแตรงชกไร

๑ สัตถาครทังคควาหวัธ

แม่ไม่บอกดอกหรือไม่ว่าใจความ

มิงตลกตตามวาทหรือไม่ว่า

ทากอศกตักหาญไกรวามรณ

ไปรบพุ่งกรงมฤคกรรมจก

อนชงภพระมเหสีบุตรน

ทงตชงทาวดาวตมมรจก

ทาวโฮงทงคตโมกตวเกรง

ถึงฆาตกายภายหน้าเกิดมาอก

ไม่ดำจกคคตมคตคณ

กพบปะจะประหารมตณชวค

จะร้งรชพห ใหหวัคคตคตได้

คามจะ ไปรด โทษมิงทตงคต

เดยวตระหลบถคตปาเทยวหาหญิง

รับชมมงามมาพบวายุพณ

ทงเนตรแตงตพตางชวางถกค

พอเห่นทตถกนมาเห่นอนถาถ

กมาตงคอบจบชยาคถบหน

ถกถาถนางยพาหริชวาไร

แตรงตงถยเคถยบแตรงแตรงไร

จรมถกไทรบงชย้าพรางนาม

ถบเนพชไมรคณมาชกถาม

กณามรชอวตถถาคร

หนบถยเคถวรงมตถถน

เนนศรธรรวถก ไหยกเหยถถน

ไมรคทงล้าระชวถญ

ถวณพททณ พอปปยาชง

จบมถกทงไวถวรมเทง

โทษชงชงถพพทททณ

จะตบชกถกนชยถกรชยหน

ชางมตณนมไตรจถญ ไค

ถยงคคตวยเหลถยวเนช

จบตงไปถวยพระรณกา

ไม่หนบถชชอตรงคถวณคำ

ชยาเถระจะดำนาบองจากมา

ให้พาไปคดทั้งหนอง ฯ

๑ วายัพณห์ถักนพพรพริ้ง

มีโคกคณแบบนบคณบง

ซึ่งขุดมดัดคชกตรของ

ไม่พ้องผ่ายใครกถาวโทษทน

ถ้าแม่ไม่โลเลียงให้เที่ยงแล

ใครว่าแก้ในคราที่อาชัญ

จะผาแผดแสงเนชด้วยเรอกัน

ไม่ตยธรรมธรรมดาปรีชาความ

ความเป็นพอยชอนกมร

อย่าจุจวงดาบทำหยาบหยาบ

แม่จรงคตบตรจะลชนตาม

นี้ทั้งความขวางหูคตใจ

จรมตญกตกเขาให้เขาน

ในคตให้มคคโคณ

ต่อนพอกพองของทามเขากนไป

มคคยธรรมดาไม่พาดน

แม่พอยแม่แ่งเห็นถกเปดมทดาน

ยอมถงตำมจกคคคคค

แต่รายกาจราดเลอให้ชทม

กนพมคคคคคคคคคคค

พวพอกจรมามาจกคคคคค

มคคคคคคคคคคคคคคค

จรมบพอมยอมคคคคคคคคค

กนพวคคคคคคคคคคคคคคค

แม่จรงจรงคคคคคคคคคคค

เห็นมคคคคคคคคคคคคคคค

ชยาถกคคคคคคคคคคคคคคค

ให้โพนายผ่ายคคคคคคคคคคค

๑ ถุดดำครอนใจอาชัญค

ทั้งแ่งถุดคคคคคคคคคคค

แ่งถุดคคคคคคคคคคคคคคค

จรงคคคคคคคคคคคคคคค

แม่ถุดคคคคคคคคคคคคคคค

จกคคคคคคคคคคคคคคค

มคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

เหมือนพวกมคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

เหมือนคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

อนุชาถวายพมพหัดกัน จะหอบดหมันทนมหรขบรตย์
 บังพระถักกรกตรมชาวมณเทวช นำพระเนตรกลอดกลดขระดอโหด
 ทงทิวโหยโรยแรงแรงพระทัย บังใบตงบนแทนแผ่นคี่ดา ฯ

๑๑ แล้วเชนของคตงบรรทมพนมมาค ด้นาคนนชุกด้าห่าบปลา
 มาโรยรายถววยพระมิ่งคดา แล้วอุคด้าห่นวคพน ให้บรรทม
 เห็นทกรรยณกอนฤทัยมไคร่หอบ จังกลดชมรับคำประคิษรูถนทงม
 โยเย็นฉ้านาค้างพรางพรายพน วรรพมมิ่งดังตางเหมือนปรางคทง
 บรรทมแทนแผ่นผาคี่ดาชอม คางบรรพจวงนทงเกลดชาเข้ราหมอง
 พังฉ้านบงเตบผงทงเข้รัง ผนมณเตบงนยาม่าประจำจ
 จักจนทวนแวงแวงแวงเจอย อดงในเรยแวงเรตงเครตงช
 เตยงต้นรพดณณมคิง ผนมณคตงรพทงด้าดราขประโคม
 ขบเตชพระทวยชวยชวยคณ ผนมณเรยบรณให้ชนโฉม
 คองคางเคียนเกดชณดตงนทางคไทยน

๑๒ ผนมณชางโคมชวตาระยาระยบ
 เตยงเบคคบแวงแวงแวงหวด จังหริดกริตเกรยวกรังตงนกรบ
 ทงโกนแวงแวงเตยงจาเรยบ

เหมือนไท่ทบขบภักชมทงหมอมเฮย ฯ

๑๓ พระทงพังวงแวงแวงเตยง ทวนฉ้านบงเชนารนาคาเจอย
 นดาดรับจับใจกระไรเจอย นำไคร่เชยชมโฉมประโดมถาญ
 แศตเด็กเกดเกดหรือหรณเอนช ทรจอยรชยรูปทงนาคังด้า
 แลวคคแห่งแรงณพนประมาณ เมอเจยค่านคณนาคามนาคัน

ขนประทนต์พดณพลาฝ่ายตรง มาพร้อมพรทงพระนอภบดองหลาณ
 พระเจ้าตามความหลังแฉอดังการ ให้ทหารตรวจตราเตรียมอาวุธ
 ทงนายไพร่ ให้พร้อมทุกบ่อบนกาย หอมนรายเรียงรับตีประยุท
 แฉอดกลฉานการณรงกระษัตริย์ เราเจ้าย้านชานตมทรวัดเจ้าย้าย
 ด้วยเดมทตโตตง โฉนท พททชาคักเคียทแตกหมหาย
 ททหารเราเบาใจทงไพร่นาย จงเจ้าย้ายเมืองใหม่แก่ไพร่
 เราแตกยับยั้งปราฝ่ายชาคัก จะเห็นอัครบพทงตทงศรี
 จะมณนปรตโรธยารเวต จงจะกลนโคเนองใหม่มา ฯ

๑ ฝ่ายพรทงทงนคความ ไม่นมดามารชชาดา
 แฉอดทพรทวดยาดานชา จงทงไพร่มักดง
 ครนตแตกแยกยับยั้งตม อมทมรบเวโตตงใจทง
 ขยาโดยทวนราชอโพรท ยอศทระตงมราชท ใหรความ
 ทานเคยศทตทการณนท จงจะตคักเคียทนทเจยชนนาม
 เห็นชนะจะโตตงออกตงกร ทดปราชบรามไพร่ใหม่ชัย ฯ

๑ พระมิ่งคธวาชชอบทาทนบว เคยรบตคักเคียทแก้ไข
 ให้เชนบชกตทณบบแฉอดบใจ โหมาไรไปตงทาบอดทวารบ
 แฉอดทตงตงบงชกนรท รบไปตอดตงเวรเคณททหาร
 ยยับหมบบนผาทยาราการ มาเมืองคานโคตมทมรบไพร่ ฯ
 ๑ บงชกนทอหนงตชบ ทาทารบเรยททากะตาด
 ตงทวนมาามชกนทนบว ขนมาทททททงเข้าตงคาน
 ตงระชบประทนต์ทอชบชง นคตทงโคเรยงเจยงทหาร

ชวนแล้วไปไม่ขาดราชการ เป็นขานขานเรียกทางไปตลาดไพร
 ถึงเวียงวังองค์กาเข้าหาองค์ กราบพระบาททูลดวงแจ้งแฉดงไข
 พระอาจารย์ชานอภัยรแต่ดลนใจ จึงว่าอ้ายนอกรทำรุโฆม
 จับพวกพ้องของความมัวดม สักจรงมพร้อมพรักมาหักโหม
 ไม่เจตจำนงเบ่งเมาค้อยเจ้า โถม เทยวรุกโรมตงกรรมทั้งด้านเมฆ
 เชอกระหนมนจงให้คนไหวหวั่น เป็นหมอกควันทุกเวลาท้องฟ้าเหดตง
 อ้ายดุกดอยพลอยใหญ่ใหญ่เคอช ไม่ใดเรอราวทำระย้าบย
 จะเกิดทุกขยุคเขมยเคยเบเนน หนอชหนึ่งเม่นจะมาจุกดชย
 แทกอดเจ้าเจ้ารกเบเนนทชชณ แดดดกถนใจใหญ่เราในกฏ
 ตดำรบทพศกทถกชง เห็นบรหนึ่งชชทวาทศราศ
 ผูกณตบศตราไม้ชาก ให้ชณงเขาใบตงให้นาย ๑
 ๑. ฝ่ายมาไรโคธารบเมยบย เรยณางทงบงนรบณณย
 ๑. ออกหนาวคจคแรงตงกตงกาย รณมาหมายนงมาเมฆบาคาต ๑

ข้อที่ ๕๔

นางละเวงวิมลราชชนนีนางสุวรรณหาดีและข้าวกตวงดี

๑ ฝ่ายฝั่งฝั่งมั่งคั่งมั่งคั่ง
รับเร่งรดจกคนให้กินการ
พอกไปให้ดื่มด่ำหาบรณของ
รู้เข้าไปในวังนางรำภา
ให้ดื่มด่ำจากจกนิศ
ต่างตกใจไปเผ่าพระเจ้าอนัน

นชกกรมวังตั้งเวรเกณฑ์ทหาร
ข้าเถกบ้านทอเมืองตั้งเมืองมา
เค่นเมืองนองหมิ่นแบกบ่นผา
ทงยามถาถัด
มาตั้งศรบนท่งท่งท่ง
ทอดคุดได้ลงย่นคองใจ

๒ ฝ่ายโคมยงของศกนฉาพรอานัน
ให้ชกเหล่าสาวดรงักพอกจก
โค่นแค้นเควเวรเกณฑ์ทหาร
จกให้หาฝั่งมั่งคั่ง
กับให้ใส่ไคทานชาญสมุท
จึงถามเหตุเภทพาดแรกกราญรณ
ครนชกใส่ให้ดื่มด่ำไม่ได
ท้าวทศวงศ์พงศาสูมาถ
นางก็อกตกใจด้วยไม่ทราบ
อัมเห่งเหล่าเผ่าพงศ์พอกจกความ
นางจึงถามปราชญ์ถามตนจับ
นพตังธำมาศมคอบธัมประดี

กระมังนชกพรนประวันไท
ก็ท่งโหมไปทอดถามแนอความค
วัชรการวัชรอนไฟร้อนห
มาถามศรท่งศกตาศร
กระมังนชกพรนประวันไท
ม้นยอกย่นม่อนแก่คุดแต่ค
ทราบวาไปรบท่งธำมกรท่ง
ท่งบุตรกตมาไวบาศาต
ช้างหยามหยาบยังนักทำหักหาญ
แค้นธำธำธองธำธำธ
ระทวยพันธำธำธำธ
นางโสภิตศรธำธำธ

แสนถึงตำบ้านเมืองจะเคืองแค้น ทุกเขตแคว้นไพร่ฟ้าจะอาชญา
แล้วตรัสถามนางเป็นอย่างไรน จะผ่อนผันคิดอ่านประการใด ฯ

๑ ทั้งสามนางต่างคิดเหินผินกัน เหตุชกจากนั้นแปรคิดแก้ไข
ต่างชกกันคนละละต่างใจ ถอนใจใหญ่ให้ละอ่อนกตัญญู ฯ

๒ แดงวันนหน้าพระพระดังมราช ถอนให้ราชญาติวงศ์เผ่าพงศ์
ถ้าไปห้ามปรามพระมิ่งลา ให้ของน้อขอมาตาม
ทั้งทรงยศศักดิ์เห็นกงรับ ให้ของของคกงกลับไปกรุงศรี
ถึงถูกนิคคิดถึงพระชนม์ ถอนแล้วเธอไม่ขอไม่อ่อนตาม ฯ

๓ นางวันดาวาไม่ฟังพระดังมราช ทั้งสามนางคิดไม่เร็ดขาม
จะให้เจ้าหลานไปไม่เลิกอาชญา อาชญาตามไปให้ประจักษ์
นางวันดาวาไปบอกแก่เจ้า ขวัญใจเมตตาของทั้งสองศรี
แล้วตั้งกรมวงวาทษาษาชก เข้มมรดกมเฝ้าหองคาง
ข้อสาวไซ้ไปวังนชกมชกชกเฝ้า เว้นไว้เจ้าเราจะไปเหมือนใจหวัง
พวกรทาวนางต่างประหมาดระแวงถึง กรมวังวังหัดวันไป
เทียมมรดกมชกเว้งกันแข็งแะ ทั้งเกณฑ์แห่งทองชนะปีโดน
รดตำหรับรับวังภาเดณาไป มาเทียมไว้เกียดหน้าพระदान ฯ

๔ ฝ่ายโฉมของควินดาวาภาภาด ตำอาชญาคมีอาชญาคดังระดาน
ประทับเครื่องเรือนจำรัสชวาต พนังงานพริ่นพริ่นดม
ทรงเทือกทองรองบาทต่างยาตรเยือง

นางเรณูเครื่องเพื่องตามถ่วงงามตาม
จนหมั่นหมั่นชกเฝ้าทั้งเจ้ากรม กราบบังคมคอยตามกันหองไป

ทรงตั้งของขงศกทรวงรถพระภคคณ

ตำราทศนาเกษตรขอนแก่น

ชนิดนอกหอกลางกำราบสะพร่ง

อนิรมชฌายพรายโพชน

คชยันมของต้องยามหยุดประทับ

คำลงท้ายชยคเชนเห็นถึง ไท

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

เก็บตอกไม้ในป่าป่านาพวง

นางสาวดารานาถกรังกรนันทน

บางทิวแถวแห่งนันทนาการ

๑ นายพวกพตองกรธรรยาลอยชาว รีเว่องรารับเดินตามเนินมา
ถึงตามเขาเผ่าพระมุงคดฯ หล้าพรหมารามานาไมไพร ฯ

๑ ฝ่ายเชกของศทพญศ. โฮตราช พงษ์ประภาสคดีปกครองคดีต่งตั้ง

ปริมาณของต้องหอดมราคาใบโกลีนาบอร์ไปเพื่อทดคงวันนาย

พระยมนาว่าเห็นจะเป็นแบบ

อย่าให้พบห้องอดตาย

พระมงคลมิ่งเมือง

แบบประจักษ์โดยบุคคลทั่วๆไป

[illegible]

Figure 10-16

[illegible]

วัดกำแพงนอกเขย่งเรียงใต้

ประโยชน์ของพระคัมภีร์

กองพลทตงตงขตทปาทไทม

ครุฑคำ ไคมกบถ่างตามทวงไป

[illegible]

นางน. ได้ขมขืนด้วยกรรมทรวง

แต่ฉันนึกเห็นหาทางฆ่าหอง

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร

คนไม่ต่างทางตามทางมา ๑

๒๒๖. ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก

กรมการทหารราบไปโพธิ์

[illegible][illegible][illegible]

7 2 1 6 2 1 1 4

[illegible]

$\frac{1}{2}$

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

ของเนบอเฟอัสประเทศคาลบ

๑. ๑. ๑. ๑.

วัดเทพพิทักษ์ภูพาน

ฝ่ายนายหมจรรวจดน้ำกับน้ำขมิ้นกาษา บอกลูกจาแจ้งทั่วทุกตัวคน ฯ

๑ ฝ่ายนางนาคมาครุฑครุฑพระยศ เกรี้ยวกราดแรมทางนาถดางหิน
ถึงดงคางค่างใหญ่โตโพพอด ไม่เห็นหนูนาคเดินไปมา
นอกระบายอยู่แต่คนแก่เฒ่า จึงเรียกเข้ามาประณตวิมวธา
แล้วตรัสถามตามระบวงแสงวิญญา พระมิ่งกลาไปอยู่ไหนคำบตใด ฯ

๑ พวกคุณเฒ่าเฝ้าฟังรับสั่งถาม จึงทูลความเกิดอุปถัมภ์แถมใจ
พระหน่อมาถราช ไตรยยศไกร ได้ตั้งไปตั้งกาโตหัววัน
บิตพระคุณใดเข้าในตำแน่ง จะประหารชีวิตให้ขาดัญ
ข้าพเจ้าเข้ามาแล้วอัญเชิญ ต้องพาดนชคังอยู่อย่างนี้ ฯ

๑ นางคำครุฑครุฑนงนภเทษ เห็นเรื่องดังนี้ ไม่โพบกิดหอบหนี
จึงชักไซ้ไครเถาเข้าบุรี หรือไม่ว่าจะหาการประการใด
พวกละแอกแล้วพาพวกรักษา มีใครเข้าในเห็นว่าเป็นโทษ
นางทรงฟังตั้งบรรดาพวกรักษา จึงเรียกให้คนมาทวารรับ
นายประคณใดมิได้ฐาน เป็นข้าหน้านางให้เข้าวังคำหลัง

มิให้เราเข้าไปใกล้ไม่ฟัง จะพ้นทั้งประคณเข้าบุรี
ถึงครุฑทองจึงเห็นคนบนหอบรบ นางขอหนบนางจันตามารศรี
วังตามชายนายขอเฝ้าพระเดชาวันนี ขอทูลมาว่าราชการดังกานใด ฯ

๑ ขอเฝ้าเข้ามาช่วยหน่อธนาถ คำวิราชยังครามตามวิสัย
ทั้งเขมมเขยอนเหล่าพดด้งไกร ตามพระทัยกรุณาทรงชาน
เร็วเร็วเถิดคนทวารรับ รุดจะได้ไปประทับพดด้งพดคำศรี
จะชักขางข้างอยู่ชนบรี โทษจะมีเหมือนชนบดประเทษร้าย ฯ

๘ พวกหอรบหุดหน้าโยธาหาญ จึงเปิดประตูไต่ลงใจหมาย
 เข้าในเมืองเฝ้ามาประดานาย กราบถวายบังคมทูลพร้อมหน้ากัน
 เชิญประทับพลับพลาครึ่งหน้าป้อม ทหารล้อมวงรอบเป็นรอบชั้น
 นางกษัตริย์ศรีตั้งคนทวงหนี้ เองพากันไปบอกพระมิ่งตดา
 ให้พาน้องสองหลานทหารเก่า มาหาเราเราจะระงับมาหา
 ฝ่ายขุนนางพราหมณ์ตามสัญญา พระไปจนถึงกาได้หัวฉม

วางพระทัยให้อารยดาคน ราชการเตรียมครุฑจกนกฉม
 นึกหาพระเสด็จมาจงพากัน มาคอยรับภอนทงบงชญา ๑

๑ นางศรีธิดาตามความเรื่องเมืองมฤต มาซึ่งศฤงคารโชนะไปหา
 ทงทรงยศศักดิ์ซึ่งตั้งมา มั่งขวัญพาไปให้พบประคับกัน
 ฝ่ายนางพมดรี ห่อหุ้มอ้อม คอยารคองโทษกรรมพลัดผ่อน
 ไม่ทราบความตรึงตรึงถึงย่น กระหม่อมชนชาทหาร ไร่ราญรอน
 นางเคืองชดชรีดี หวาดระแวง มิ่งโศกเลอาวไปบอกพลแตกหล่น
 จะทำให้ไพร่ฟ้าประชาศร ได้เคยรอนรบราศ้องฆ่าฟัน
 กเคยพบรบพุ่งเคยเห็น ทัพเคยเบญเขษมรชนศกณณ
 มั่งช้อพลอดบอเจ้าทางเผ่าพันธุ์ จะพากันบิหายอดมตายไป
 กเคยถูกปลอกมั่งเห็นพลมั่งคั่ง จงตามคิดคิดแต่จะแก้ไข
 มั่งชดชวาชอย่างนจะมกย ได้หัวไปให้พินช้ายคนพาล ๑

๑ ฝ่ายรามาสีหรีเห็นทชช เขาของมฤตเกรงประคับดำหริบทหาร
 ได้เกราะเพชรเครื่องประดับชวอด แลด้วยชวามชอกหน้าพลับพลาพลัน
 ประกาศว่าฆ่าเผ่าเหล่าอำมาตย์ เป็นชวามชบเทร่ทงเชชชณท
 ใครเลี้ยงดัดชชชของศกบชกน กุระพันเฉยให้ดาบทำดาบอง ๑

๑ ฝ่ายพวกพดคนเขมาชาวผดก ต้องเผาศกบดเบ้ากวาดเผ้าง
โดยนความถามไคคงใจจง จึงเดินตามเขาไปทอดซึ่งมถความ
ชนของภพระมเหตบุครวมถก ท้องได้ตกกกรงชยู่ถงถ้าม
ทหารจยมพรมคมทุกทุมยาม

จงทราบความตามจะโปรดซึ่งโทษทัณฑ์ ฯ

๑ ฝ่ายโดยมยของภคณเดาร้าภาสะหรี

ต่างยัคด้วยโตจรงทุกสิ่งสรรพ

จากพลบพลาพวธเฝ้าห้องถ้านถึ ยเฝ้าหน้าไปเหมือนใจจง

ถึงคกรบงทองทองถนถก พวถมถกถนความตามประดงก

ฝ่ายสรงพวงพวมพวกถนถนถน เห็นถนถนของถนถนถนถนถนถน

ตองถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

๑ เห็นของภพระมเหตบุครวมถก ฐนถนถนถนถนถนถนถน

เขากราบถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

โชพระพวถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

มถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

เพราะถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

เพราะเจ้าถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

แต่ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

๑ ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

ถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถนถน

ชะนอนชอนชอนพระหิวยระทวยกาย พระหิวกายขจรณาร้าจาบถ
 เป็นบุญแท่นเอนเงวณดานชง เหมชนรวมทอของทวงดงอรรพ
 ดำรงครกพเหมชนชงน จระดมวดยกนโมทนา
 กงตกเตาเขาชงกร้างเขา แคใจเราเราขจรกนหมกหนา
 ดกกานึกเกิดครรรณแมวจนดา เหมชนดกพมโคจาแม้อาธรรม
 กงต้องนางตางตงตกกาดรตตะชน ตัดกระชนนแรงกนแดงค้อย
 ด้นกาดงทงต้องครกของกน ชะนอนชอนชอนขบตงบดง
 ทงร้าภาตะหรีไศกกร้า วิชาเขานาหอนรโถมได้รจโรมดง
 เกดงตงตงนทอของพมของก ทางทวงทอของให้ประทง
 นางวณดานชงจระชนพมพม ไม่ตงทอของใหม่เหมชนใจทวง
 ทงทวงยศทศทวงศดารงดง กนเปยรรณครนกร้า
 ตมตทใจปราดยสนของ ขอบคณชงนชงรกนหมกหนา
 ตมทวงยศทศทวงศชงชงนา เขามเหไมพมดกน
 แมคอรวยค้อยเป็นทวงศชงทวงเตจ คณนคณนเวียงชงยชอศอวย
 นางคานยรบคางชงนทวงนถ เรญตงวณนมาตบครนมา
 เขาคททวงทศทวงศเห็นทวงยศ คางประณคณชมประณกนเกศา
 ชวนชงของชทวงศถดเทงพมดกร้า เห็นแม่มณนวณดาตมนาด
 ดคพระชงคดง-เกอให้ตะชน ตอชงแตกคณตายเป็นไม่เห็นย
 เพราะถูกเจ้าเขามาชงใจทงน มรุตทากระเวทโชนเดย
 หรชทคแทนเคนเกอชงแคเรอชงทง

คิงพลาดพลิงพลอยทุกทงเพราะถูกเชย

ก็คิดว่าการุญได้กุนเคย

นิสวรเดยจิงจิงนระแม่มณเรจ ๖

นายทหารท่านเห็นข้อได้เสียหมวก เป็นพวกพวกขมาดหม่นหน้าหง
 แตรของวายุยาทำแต่ลำพัง พระเจ้าดังตากษัตริย์คร่ำครวญ
 ให้ขุนนางต่างพระทัยนัยเนตร รักษาเชลยคชยันต์จจนเงื้อมจับ
 แม่นใดไม่พบบังคับ กังขบฆ่าฟันให้บรรลัย
 เมืองผดกรรมจักรเบญจกัโศภ ยังไม่โปรดพระจะมาพาไปไหน
 คนส่งมาฆ่าพระเจ้าจะเอาไป ได้ไว้ในตักของจึงบังควร ฯ

๑๑ ขณะนั้นพวคนางาภาดะห์ พงเด้นแปรศพนกัศหันดอน
 ออกยืนคำสาเห่าเจ้าดำพวน มีงโมเกรวฤทธิ์ของงของนก
 กุมารกรุงไกรยกให้ถก ข้างหลังปลุกปลุกไม่รู้จัก
 พดอยดอพดอกลักหาทุกทุก พวกช่วยยกคชยันต์เห็นอนันพิ
 มงคลรายหมายอุกักรอน ฉาไม่วางตัวอาวธยาธ
 ธนชดวาทางโง่งโมเกรว ประเทียรรวดจะรายวาง ฯ

๑๒ ฝ่ายเสนาอำมาตย์องค์ดำรงราชย์ ถัดกรวดดำรพดโมชดชวาท
 ครันครัดมอชบคนคัศวรราชย์ ให้ขุนนางเชอหังพระมังกอ
 ดยภณาทาดักยเพราะครัดดัง จึงเชอหังทรงยศโอรส
 เตยวนพระจะกลบมังกบมัญชา เจ้าดังตากษัตริย์เป็นต้องของก
 แม่นชอกโชนไปโปรดชอค้อหม่นนาค ขนญาคยอนตามความดระดังก
 ไม่ชดเลอของเมืองบาทมาตุรงค์ ซึ่งพระองค์จะนาทำแต่ลำพัง
 เหมือนนกดชดหม่นชวราภราชโอรส ให้เดียนกัเชียงอย่างแต่ปางหลัง
 ขาพดห้ามปรามไว้พระไม่ฟัง โทษชาทางบงนถกตาย
 แศพพวกพ้องต้องเมืองทเลของชด จะคชชกเศาศัระโง่งความ

ไม่รบด้วยเกล้าเป็นเจ้านาย คนอื่นหมายมิให้ออกนอกกำแพงฯ

๑ นางรำภาวอาชัณเฒ่าเตยเตย บังคับทานก้มเงยขมเขย่งแข็ง
 มากนทางขวางรัดคักคักแกง มึงจะแกล้งกลบพระเดาวย
 ธรรมเนียมนาถมาครุรงค่งมงกุฎ กวรวัยบุครบำรุงซึ่งทรงศรี
 ถึงหนอไทไมอยู่ในบุรี พระชนนชชาติราธการ
 ก็ควรฟังทงหมดช่วยปลดเปลื้อง ให้น่านเมียงเวียงตบตีพัดพาน

ถ้าหากกษัตริย์ไม่ทศทาน จะเกิดกรวยคเชนุไม่เว้นวาย
 ทกวนฉวนชมเขย่งควยเรองรบ จะเกิดนกดนกลอยเกลเดยให้หาย
 มงชนขวางทาง ไฉนพรหมาย ศึกของตาย หรือทอถัดคน
 แลวแดงขงทงรามาชควายชม ใดทงรณ ไทขวางทางถนน
 ทงนายไพรไม่รบหลบหลัดควม นาวเร่งพลอับร้อมสาร ฯ

๒ ฝ่ายโยธาฝรั่งออกทงรบ ออชนาหงตงรบตมตมตม
 นางรำภาด้าหาญไฉนรบรบ มนกลายชนมยคองจับหญิงชาย
 บุคตลกเหล่าราชผลักรมจักร เลี้ยงทกกรของกรทหวาดหวัดหวาย
 นางไฉนโยธาร้างหน้าตาย มนเข้าท้ายรตไฉนไพรทอด
 พวงขอเฝ้าเจ้ากรมชอกตมทบ ช่วยเจ้ารบรบชยุรกับตมตม
 นางรำภาช้านายคายหลายคน มนเข้าพดพวกตามคายครามครัน ฯ

๓ ท้าวทงค่งค่งตมตมเนอชเวศ กัดตมเพรพดโยธาที่อาตม
 จังตมตมห้ามรำภาดะหิรณ ชยาพาพันให้ตายวายชีตา
 จะถบไปให้เขารงใจงเคา ลวพวกรายบมชยชยชยชยชย
 นางตะเองเกรงว่าพระมิ่งกลา จะให้หาหากษัตริย์ด้วยชดใจ

จึงร้องว่าฝรั่งทนทงหลาย

กับพวกพ้องต้องพาราภพาไป

ถ้าถูกอุจจรรกพหุแม่

แล้วให้กลับชมบริบทเดยวตนา

เมตทวารบานบังชอกหลังตาน

รับแรมทางกลางป่าพนาดย

ให้ต้องทวงสาวธนูนมคร

ทศตยภูปัจฉารณบถดงก

ถึงนลลวณมาถวิธวธก

ทงอุณชยธวธวณคณทวธก

นางฉนดชาวประพนบ

เดยงทงเหลาชาวทงดทอ

๑ แต่ฝ่ายข้างนางฉนดชาว

แกดั่งแซบแ่งแ่งให้พวกไพร่พด

ข้างพวกพดทวระยัยบ

พดทวธดถานตามนางคดอยางไร

ทงตามนางตางวาทนทหนานก

ครช่วยอุปอุปถมกถดททาเคน

นางฉนดชาวเพราะพระดังชว

นำเคนเหลยเรอพระจำเไป

บอกเจ้านายมั่งให้แ่งแ่งดงไร

รักษาใจในวังเมองดงกา

ชยาลชเคยศักดิ์กให้หนกหนา

นางรำภาชยทงทวระวระไ

เหลาทหารมไดห้ามปรามไณ

ถึงกรุงไกรพรหมเพรียงเจ้าเจียงจ

ด้านกพดทททททททททท

แทนททชยททททททททท

ชยทททททททททท

พรหมทงททททททททท

มให้ชเคยวาททททท

ทททททททททททท

๑ แต่หนชนาทททททท

ไฉ่ทททททททททท

ทงททททททททท

อุกททททททททท

เหมชนเดยงททททท

เหมชนเหยบแ่นคณคณค

ชนให้ชาคททททท

คทททททททท

เข้มแข็งใหม่โพ้นนายวายุขวัญ ศวคชงหนะเข้าป๋อขุหมตงคาง
 ครอบความสามไปจะเกิดเกิด ก่หตบเดี่ยวให้แม่พนเคทหา
 ไหรบแม่แควอันฮายนาใจพาด เพราะอาจารย์มกหัดจึงคิดรอน
 จนบวราฆ่าพันกันขอล้วน เพราะเจ้าคุณหรือมิไรหรือไคร่ชอน
 ขยู่ขมุดในทุกร้อน เหมือนเดือนชนกันควายด๋ายควีน ฯ

๑ บาททองงวามพาได้อีกหก ดัชนีรกแรกรุกทำหุ่นหัน
 ไม่ไถ่ถามความหลังต้นทวน กับขมุกขมูกจริงผิดถึง ไค
 บวชเป็นพระจะให้อวมธำวาท จะมีราชสังคยหรือไธน
 ชาติครอนต่อน้องเมศระไร น้าแถมได้โทษว่าสารพัด
 อนุเคราะห์จากชนกับพเน กัดตบเคटनाใจสยงคว
 เหมือนอย่างเมฆดบังทางทิศ มีระคตหรือระชดระเว
 ฮายมั่งคดมาด้าให้โง่งเหมือนถน มีเขาหนวดสามขวานมทำร่มหง
 ถูกในท้องของควไม่ถนเกรง มาครนเครงไกรากเป็นครบา
 โทษเขาผวกควมจจะถก ก็ขาดกลางดวงศเผ่าพงศา
 มาดบหลกแถมบรรวา มั่งซาพินเดี่ยวเด็ดอะเป็นพระบอน
 เมฆผวกขยู่ก่ผิดก่คต ถึงถูกเคาเจ้าก่เป็นครตชน
 คชงอบฮายหลายทกพเน ไหมงถนเกยเนอได้เกอชกน
 ไครหาใจไม่ขอกถนชกพา นตกมาขยู่ก่บฏในรูต่น
 กุอาสัยในเคมรูกแผ่นค่น มั่งกถบนิทพาวาจารย์ ฯ

๒ นางวิณดาเป็นครวราผด ในห้ามศิษย์ต่งตชนช่วยผนผน
 งามเกศก่กรรกรนทุกก่พวน ไม่ช่วยห้ามปารามนศคค่น ไค ฯ

๑ บาทหลวงว่าด้วยในมนุษย์ พันจะหลุดแล้วก็ห้ามปรามไม่ให้
ห้ามแก่ที่ว่าอย่าหงอชกยังบอกใจ มันขึ้นหงอชกออกจนได้มันไม่ฟัง
กุกาคุมเคียดไม่คิดหลบ มันมาหยาบหยามว่าเหมือนบ้าหลง
สามภักตจกตายเสียหลายครั้ง เหลือกำลังข้างใครไม่ใช่การ ฯ

๒ นางตะเวงเกรงบาปไม่หยาบหยาม คิดถึงความซื่อตรงก็สั่งสาว
ธิดาพาหญิงพวกสัถยคาร ไปปราศาราชฐานว่าคาญใจ ฯ

๓ ฝ่ายฝรั่งมังคตามหาราช ได้แบบบาทหลวงแจ้งแฉ่งไร
รู้ตัวรับทศกัณฐ์ใคร ได้อวมกไฟพรอบรูตรบกัน
ให้คงคายใหญ่ร้อยร้อยแปดสาย มันหล่นรายร้อยไปในไฟร้อนทำ
แบ่งคนไว้ไฟนายค่ายตะพน ซึ่งตั้งอยู่ด้วยการบรา
มันนตากขวากด้อมไฟพร้อมหมัด ร้อยคายทศกัณฐ์เป็นนาค
ร้อยแปดคายหมายโค่นแม่ไฟ มาโจมตีตรงคอคดออกไป
มันรวมด้ามหมากวาง เห็นอนธการตรงเขี้ยวเป็นเกลียวโหด
จัดเรือน้อยร้อยดำประจำไว้ จะได้ใช้สอยสำหรับจับไฟ ฯ

ตอนที่ ๕๗

พระอภัยมณีศรสุวรรณไปเมืองลังกา

๑ จรดถ้ำถึงพระขนิษฐาโคตรพิท ท้าวการศัพทกับพระน้องนางองค์ศรี
พอเสร็จจรเข้เดือนฉายเป็นปถาบัน ไต่ถ้ำขึ้นคดถ้ำเป็นถ้ำคัญ
มาพร้อมพรทศกัณฑ์พิศของกษัตริย์ เจ้าเนรมิตรนวงเรื่องคังเมองสุวรรณ
มีโฉมละคอนมอญวาระบ้านบรรพ บ้างรำเค้นเค้นประชันเตียงกรนิกร
พอราตรีมอดอกไม้ไฟสว่าง ลมพัดมาข้างซังรองเตียงกษัตริย์
เด่นทนต์ของทองดั่งนันทนพดล ออกทศกริณทศกณวิน
พอไฟฟ้ามาประจักษ์แก่หน้ามเหสี เจ้าเนรมิตรนวงเรื่องคังเมองสุวรรณ
เป็นหนุ่มงามงานการวิเศษ เก่งมอญคังเมองสุวรรณ
หนุ่มตะกอกพอใจเพียงเถยด้วยหญิง เขาพาตพวงพวงต่างภาษา
เขมรเมียงเคียงทวยหาชาติจากแดนเขมรมาสู่ตามระ
นางทวยชายเอียงพดเคียงแปร มาแดงแดงพะเอแปะ
เจ้ามอญจาจาตะกุดทองมุนีล ถิ่นยืนยิมยืนยิม
พอไทยปลัดบุตรเจ้าหิวดอก่อน ชาวตะวันตกของสัปดาห์หรือ
เจ้าเห็นตัวชาวสุวรรณวาจอกอัย แรกด้วยขรรค์ไฟแดงความ
บ้างเพ็ดพิศเพ็ดเคียดงานการแดง ออกเขมรของทองแดงแดงนาม
ลูกสาวหายหลายแห่งเพราะแดงงาม พ่อแม่ตามตามไต่ก็ไม่พบ
ต้นโพธิ์ถึงครึ่งเดือนไม่เกิดอนกถา

พร้อมพระญาติประยูรวงศ์ปลงพระศพ

แล้วเก็บพระอัฐิท้าวเจ้าพิท

ไว้มณฑปจนเสร็จเจ้าเรีการ ฯ

๑ พอผลของข้อของเมืองมดก บอกราวการณ์จักรซึ่งหักหาญ
ถึงพร้อมกนวันฤกษ์ซึ่งเจ็ดงาน พระอ่านตำราทราบจำเข็มนา
ตกพระทัยไหวหวาดอนาถนัก พระวรพักตร์หม่นหมองทงดังสว
จะเด็กที่พลัดไปปราบไพร่ ยังไม่มกษครยักรของรตนา
จึงมอบแดนแผ่นดิน ให้ต้นสมุทร อรณนุรตารังธับวงศา
ก็กล้าเร่เร่จรจรพระกลับบมา ให้อำมาตย์มาศยารักษาไว้
จัดตำราเร่เร่จรจรทงกำปั่น ทงศักรารณดอยถ้ำตามน้ำไหล
ฝ่ายอนุชาทอดอาพินาไป เข้มกรังไกรณจักรนครา
พระชนกย์ไปกับดินแดนจร ไมยหยุคแบคทางต่างทิศา
ตามรอบคองมุ่งหมายด้วยคงคา หักกลดวามานาไม่ราใบ ฯ

๒ ฝ่ายพระน้องถ้องถมเกรณจักร เดชทรงกักเก็บรักษาของไม้มองได้
พระยศเรศเกษราเกลาอัย ณทวโณคราธมาครุงศ์
โอ้พระคุณทูลกระหม่อมจรจรมได้ก ขวโณคราธมาครุงศ์
คงวังเหงาเศร้าหมองทงดังของส ะรบบทงตรงด้วยจะเดยดะ
พระพลัดพรากจากวงไปทงดังอง เหมอนศักรของนงนงนงนงนงนง
จะกำสรตอดบรบทมดมปะทะ ดังตำราพระจะระทดดอดพระทัย
ทงนคหมอกไม่ได้เอาไปด้วย ใครจะช่วยคแต่คิดแก้ไข
แค้นดังตำราผ่านฟ้าเหตอชาอัย สะชนให้ไมยหยุคทงนงนงนงนงนงนง

๓ ศักรัตนารณกันแดงขึ้นแข่งจิต ให้แก่นกคณขณขณขณขณขณ
จะคิดตามข้ามไปปราบไพร่ ขอกทงทพระ โรงรัตนขณขณ
เส่นานชมพร้อมพรังดังพลอย ให้อยู่เวียงจันเจกนประเทศสถาน

จัดตั้งกรมการนาชาชากร	เกณฑ์ทหารหาหมนพณกรร
ให้บุตรพราหมณ์เข้ามาเป็นชายชวา	เจ้ากฤษณานาฬพลพณ
ทัพหลวงเข้าบรรจบกัน	จัดกำน่วยดำประจำพล
๑ ตรีบตั้งบังคมมาดมทบ	จัดเรือบถของทพวงดัด
ได้ชวอนาตาเตียงเต็มยงคน	บางกชนเกรียงชาวชยุทรา
เจ้ามเหศกำกับกองทัพซ้าย	เจ้าขุนหน่นายช้างมกชวา
มกรนำกำกับทัพโยธา	พระกฤษณากองทัพเป็นขุนพล
แดงจันแดงแคงชำระเรือพระที่นั่ง	ธงพรหมพรงดาคาแดงคนท
ทรงเรือให้แดงดังต้อยกลด้าง	บริวารพลเรือนเพื่องเรียบเรียงกน
๑ กษัตราชาของกลด้าง	ดัดกลายแปลงของดั่งศรีบุหณ
แดงปราบพระรถกับนางสีดา	ทรงอภัยบรรดามน
จัดประจทงเกรียงว่องว่อง	นางอรรชชนประคบคอกไม้
กรมเจ้ารถรบกับกลด้าง	กานดในนางห้ามตามด
แดงของทรงกำนดอรรชชน	พระมณฑปพลนกายของชายชวา
นายทหารชานให้กอง โกลา	เป็นตัญญาอิงด้นด้น
ชชกถอยดำกำนดเป็นพลนถอง	เตียงสรงกลด้างเชิงแซทงแดรดัง
ออกมหาดำรถชานมด	ทงหน้าหลังแดงตามกนทตามทง
๑ ฝ่ายเรือพระอภัยนาในสมุทร	รับแสงรุติเรือดดไม่ชชชวา
ทันหันหมายด้วยนามาทามถอง	กำหนดทางอามเดชนไม่เคดชนคดา
ถึงกรุง โกรไม่เห็นพลกชชช	อนาตเนตรนท ในพระทัย
ดังตำรบตรดัดกันแดงเฉียด	ระทวยกายดงมชานเพียงชช

ทั้งแค้นแค้นแค้นต้องตรึงทศโทษ
 โขกักรวมเหยยเคยสร้างไว้ม่างไร
 นกแก่งควยว่าเป็นเหยไม่เกยทพ
 ถ้วยดั่งวรรณจันทรสุดาธมาถ์
 เมื่อเรือแตกแยกย้ายเหิมชนตายแล้ว

กตบได้แก้วกตอชใจมาไอศวรรย์

เมื่อทศกรมพิศดังไปครองนพ
 เจ้าคุณทศพรบาทเจ้าประเทศ
 ทพดงกาฬรังมาครองนพ

ทมิฬนมาดมหบอบบุรี
 ไม่เสียเขตแตกกายพอดพรายหัน
 กตบเดี่ยวทศพรากผัวไป

ไฉนเป็นเคราะห์เพราะประมาทจนพาดพอง
 จะคิดขานผดญาณนให้บรรลือ

ด้วยนกลวงวาเป็นพ้อในเชอไร
 แดงนรวิโรจน์นกลากดงนาคา

๑ ไปปราสาทมาคงศพระทรงยศ
 แอ้วทุดตามความโศกโรกษรา
 ทรงแว่นต้องมองเขม้นเห็นตูกเขย
 ย้ายเรียงดังกาคุนชาไท
 อันเสนาชาเฝ้าเหล่าทหาร
 พวงกกองทัพบัณฑิตาธมาถ์
 แล้วได้กล่าวถึงสารพระหลานรัก
 จรดปากยากไรยังไม่เคย
 อันตัวแม่แก่ราหูตามิด

น้อมประณตบังคมก้มเกล้า
 ฝ่ายพระยายังไม่รู้วามใด
 พัดคุณเขยมาดจระมิไหน
 มาจุตไฟไหม้รอบรอบบุรี
 ไม่ค้ำทานราษฎรรับค่างหัดหัน
 ไปฆ่าสัตว์หรือจะอยู่ไม่รู้เคย
 เสียยศศักดิ์ต้นบุญพัดคุณเขย
 เมื่อไรเคยจะได้มาเห็นหน้ากัน
 ไม่ยอวยคยนรวิโรจน์

พอมัยศกตแทนแก่นคันทน คณสูวรรณมาดบุครมา ฯ

๑ พระนบเนอบตบถยให้คชยธน์ คงโตคณเวียงวงไม่กัษา
 อุจะตามขามมั่งไปดังกา พินาศฆ่าโคครมันให้บรรลัย
 พระมาตุรงค์ตั้งเฉยอย่าเถอะ พระโรคจะฉับแปรแก้ไม่ให้อะ
 แด้วทูลตาพาดนมกรมโน เดี๋ยวไปพระโรงรัตนชัชวาล
 พรหมพฤษมาขำรองละของบาท อภิวัตตาสดาแน่นหน้าบาน
 พระเชษฐอรกรกตังประกาศราชกร เวรมากรชะไปไกลบุรี
 ไตดังเห่าหาพระยาพุกชาเข้า ขยแค้นราบารุงซึ่งกรุงศรี
 คอตะให้เข้าบ่ฝังทวดงน โทษจะนับ้างหรือไม่ว่าใครรู ฯ

๑ พวกเข้าเฝ้าท้าวพระยาธรรมา

ต่างกมกราบเกรงกลัวคตเป็นหนู
 ซึ่งเฉยวงจงหวดแก่กักร ในหนรรบคตหอบกาย
 ขาพเจ้าเหตาดอนมใหม่ ถัดถันโคครมาบให้คตหาย
 แม้นกโทษไปรดไว้อย่าให้ตาย ทั้งไพร่บารออด่าฝ่ายคต
 ไปรบพุ่งกรงดงกาฆ่าฝัง ให้สิ้นทั้งชายหญิงชาวอิงหลด
 ถาคอคตโคทงไพร่พด ดับให้ป่นไปทงโคครอย่าไปรดปรวน ฯ

๑ พระครัดคตบรอบใจทงใหญ่ณย เคยไร้อยู่ชคตกรกตังถาวร
 จงดังเงรเกณชักกันให้ทันการ เตือกทหารชาญนรงค์เคยงยุทธ
 ทงหน้าหลังตงกระบองให้ถวนแฉน จะแก้แค้นเคยวชดประยุทธ
 ดงเวรธรมควบถรรพอาวธ ให้สิ้นธมททพหน้าครวครวพด ฯ

๑ พวกเห็นคตใจกลยโทษ ไม่กรงโกรธกรบงามดงดามน

กลับออกมาหาชนทุกคน รับจิตพดด้วงหมื่นพณกรรจ
 ดงประจำตำราเขียนเบ็ดเตล็ดหมวก แจกให้พวกโยธิต่างตั้งร
 ดำดรรชนีขอยกพระบวงสรวงแด่เทพธิดา ทาหนวดกษเป็นพดด้วง
 ดินดุมหรงทากับทองที่พินา ให้ตรวจตราเตรียมเรียกกันเพรียกเสียง
 จนจุติคนพดด้วงคำเดียว มาพร้อมเพรียงพดด้วงกระจำงศา ฯ
 ๑ ฝ่ายพระขนิษฐาเจ้าทศวง นาคหลานชายของคหรงภูษา
 ประคองเครื่องเรองระยียบจับพิศตร

มังกรหยาอศุคกระจำงพดด้วงพวงพราย
 แดงทรวงบดงคำยาทรย่างเยื้อง นางเรณูเครื่องนุ่งกันตามฉนผาย
 ดงดำทรงตรงสนมในดงกทาย หงไพรนายนิยมประนมกัมกรามกราบ
 พดด้วงคิณของไพร่ขจร ยากของไพร่เรยเคียงรณาน
 ธนิตแห่แตรดังระงัดดา ประโคมฆานมโหรีดังดงโกดา
 ออกธาวดกครกกรนดกคณ ชยเกดอณูกลาเรยรายทองซ้ายขวา
 มีหวางกลางทะเลหมอนนพรา สอยธราเด่นตามไปตามกัน
 ดับห้าคนคณดมระคณพิค ไม่ธางคณพดพดชนร
 พดพร้อมพวงทงโยธิต่างรณ ถึงเขตคณชนผางดงกา ฯ

๒ ดุคดำกรพิชณกับพระน้อง บังคมดงทรงเคทพระเรษฐา
 คงทอความคณกรรณมังกดา จดรายดาวยพณเร็ดกัน
 ดงทวงดงดงคณแพชนะ คงแคดดงเมองไหมเขาไพร่ดงนท
 ดงคณคณคณคณคณคณ ไปดงมณโยธิต่างบาคา
 แดงเรณูรณางไหมอ้อยในคณ ไทพดกณดงมณจกรพททท
 แก่น้ำไรไปไม่ขาดดงบารการ จะคณคณคณคณคณคณคณคณ ฯ

๑ ฝ่ายซึ่งพระขรรค์เป็นใหญ่ นิ่งชาตซึ่งนั่งนักแถมปรึกษา
 จจะรับได้พอหาญผจญดังกา จจะพินทว่าไม่ตามดูความนัก
 คิดจะใคร่ให้ม้วยหนึ่งถือสาร ไปว่ากล่าวตามโบราณอย่าหาญหัก
 แม้นดั่งคำเคยปรามตามอีกซัก หรือชนซึ่งรักเจ้าจะเห็นเป็นอย่างไร
 ศรีสุวรรณบุญญธรรมาตเกิด คอยเหล้ากลองหน่อเนื้อในเรือไซ
 ให้หามาถ้ำมนต์คดค้าย จจะพาให้เดินโคตรตามโทษกรรม
 พระทรงฟังดังให้ทำเป็นคำดว แดงเทียบทานฤกษ์นับพันอักษร
 ให้เดินที่ขานาญการนคร ไปสอนสอนพศาคทาทาง ฯ

๒ ชานาคยรับบอกนทาแล้วด้วย มาถึงถ้ำแก้วเวรศโมรคิรฉาง
 เรียกบ่าวออกนอกประตูคันทกา ชนมาจวหรือไปในโพรง
 พบฝูงนางทางออกถ้ำต่างหนว คอยดูท่าแจ้งรุ่งทุกดังดรรพ์
 พวกดั่งกาพามถอหนึ่งตอน รมเค้นเค้นมาในป่าด
 กราบทูลพระมังกดาให้หาท ฐานาพศคาถาามเนอความสาร
 แดงตรัสให้ให้ชาตกษณพกรณ คือออกชานอกนรบรรดกษณ ฯ

๓ ฝ่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระองค์เชกษีศรชานาจักร
 ทรงองค์พระอนุชานนารักษ์ ประเสริฐศักดิ์ดริยวงศ์ทรงแผ่นดิน
 ฝ่ายฝั่งถึงกาธนาเขต พระเชกษีศรีภรของจังหวัดทรงสัตย์คือ
 นกทั้งดั่งกาธอนาณ เป็นแผ่นดินเดียวกันไม่ฉันทา
 พระเทวมีพระหินขอรนาถ ก็เป็นราชโอรสทรงยศลา
 ทจอมวงศ์องค์พระมังกดา วดายุคาญพัฒน์หัดกัน
 ถ้วนเหล้ากลองหน่อเนื้อในเรือชาติ บำรุงราชราชย์มโหศวรย์

เหตุใดไม่ดำรงรักพงศ์พันธุ์ โดยทางธรรมที่พิชิตโบราณ
ไปรับราชการเจกกรมจักร ทหาเหตุที่เมืองผดุงทำฮักหาญ
กวาดต้อนเหล่าเผ่าพงศ์พวกวงศ์วาน มาทรมานไว้มันด้วยอินโด
เรายกตามข้ามฝั่งมาทรงหน ด้วยปรานีบเนือ ในเชื้อไซ
จะอุปถัมภ์บำรุงซึ่งกรุงไกร ช่วยเกลี้ยโกธให้เป็นมิตรสนิทกัน
ให้มั่งคองหาพวยดาดานอง กับทั้งต้องนิตตานราตรรัก
เชิญดองท้าวต้าวต้าวรังกวักกันด องกัณฐกรนมาดบคุมมา
จะตั้งด่อนผอนปนให้พินิต ความรักวราของกัณฐกรศา
จะหาพินิตเองเกรงมิชยา เหมือนเมื่อวราล้อมดกรคิมอชาย
เมอมอชายพินิตมาดบคุมมา ดึงดองหาญาแกแฉดงหาญ
ใครณาณวงศ์พงศ์พันธุ์ ให้อนกราย เหมือนเมื่อวราชักคว้นไมศวรรค
วิชัยญาติพาดกพณเหมือนของแฉดงหาญาแกแฉดงจะทอดบดินท
กณชนนศรณประมาตงราชคบุรี คือในศตแตกหางอย่างคิด
แม่อุทธอนาณพันไม่หนึ่งดื้อ ให้นับดื้อบิครังค์เผ่าพงศ์
อย่าควรรคิดบิตผันพากันมา หามิตาโดยคัถงด้องค์
แม่น้าใจไมรักด้อมครัดมาน จะคานทานทาศ่อนดประดงค์
ก็ตามใจให้เป็นชาติญาติวงศ์ ทั้งด้องค์กัณฐกรคิรของการ ฯ
๑ พอยจบคำทำเป็นดังบังยะโธ จงแคงโคะเจียงมูถอหนงด้อยดาร์
ให้หัดบ้นอนผอนตามความดำราญ พนังงานรบีดณแล้วพาไป
พระครของศรกับปรกษากับข้าเฝ้า ฝ่ายพวกเรา ใครจะเห็นเป็นโฉน
จะแข็งอธณผอนผันทำฉันโด ช่วยกรักใคร่ใคร่ครวญให้ศรศรตาม ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งทรงดีใจครั้นของ ทางครัดครองเกรงผิดให้คิดขาม
จะคิดขวางอย่างไวก็ไม่งาม ครั้นครัดถามหลายคำก็จำพูด
เหตุอันปัญหาข้าพเจ้าให้ดำขำมาคย คอยเป็นชาติเรอปลื้มต้นทรู
อันวิสัยในพระวงศ์พงศ์ประยูร แดงแก่ทูลถวหม่อมจอมโศกา ฯ

๒ พระฟังความถามพระน้องทรงต้องหลาน ซึ่งเรื่องดาร์ดังให้เราไปหา
เห็นโฉมใจพระน้องต้องแต่ตา จงตรึกตราตรองความให้งามใจ
ฝ่ายด้านของก็ทูลว่าราชทองดำม ผู้ดูแลตามพระบัญชาชัณมาด้วย
พระมิ่งกลาว่าพระเจ้าต้องเราใจ ก็ขอเลือกได้ ในคนภริยไยจะ
เม้มตราดคำสงนาช่วงรับไว้ ยินยอมฟังคนควรจำจะ
ทวงพวงก็เผาเขาไม่ถอยหนึ่งด้วยพระ นมกจะปะพบไปคนคำ
จะพลอยให้ไปคนรักคอก ราชทองก็เอาว่าพระสงนา
ก็ขอพระเจ้าเราเถิดหนึ่งต้องหัดตา เมื่อนั้นมาขอวกทั้งทำสงคราม
พระบารมีไยจะคงจะด้วย ไม่เราด้วยดีด้วยาปหยาบหยาม
เราก็คิดทำคำตอบระบอบความ ให้ตามตามธรรมณราชชมพู่

แล้วแต่งดาร์อ่านเขียน ให้เพียงเม็ด พับฉบับปิดตราพระราหู
ได้หีบไปให้บิดาทองตราฯ ดังให้ผูกถ้อยหนึ่งด้วยมา ฯ
๓ ฝ่ายพวกพระอภัยใคร่หีบ ขนมารบมาในไพร่พฤษา
ครั้นคำทางหวางราชทินราชธิดา กรณรงมาหาวันเมื่อนคราย
ถึงเมืองใหม่ ก็ถนัดคำพอยาของ เชิญหีบ ของหีบให้เข้าไปถวาย
พระอภัยให้มหาเด่นนาย จัดทูลตามหีบศุภราชน
เข้าพระทัยในความทหายนหยาบ จะใคร่ทราบดังให้ตามเรื่องดาร์ศรี

ขาดกษัตริย์บรรพชาบรรพชาตามกติกากา ๑

๑ ในลักษณะพระราชาธิบดี ขอมกษัตริย์ตั้งหม่อม

ภิเชกเสริมเนติวงศ์กรุงดังกา บำรุงราชบุตรเจ้าเมืองให้ถาวร

มีเมืองน้อยบริวารเข้มาอภิเษก พึ่งพระบาทบุญฤทธิชัย

แก้วประเสริฐเกิดสำหรับประคับคอง เมื่อบรรดาบุตรของสมเด็จพระเจ้า

ฝ่ายลูกสาวเจ้าพราหมณ์เวก เขาเพชรเขกออกจากถิ่นแผ่นดินไหว

เปลี่ยนกษัตริย์รัตนกิตติยาเดชาใน ธรรมให้คนเพชรแก้วเจ้ามา

จึงของชนวนรัตนกิตติยาเดชา กษัตริย์รัตนกิตติยาเดชา

จับส่งตั้งหารมณีนครเจ้า จึงเกิดชาวพม่ารบกัน

ไปแจ้งเวทมนตร์ของมณีนครเจ้า ในมณีนครเจ้าเมืองเจ้า

ยังชาให้โตรบโตรบชาย นกเดือยตัวจะขาดญาติประยูร

จึงเชิญวงศ์หงส์มาเฝ้า ท้องชาลยมน ให้มาคณนจากอัญ

ตามอภัยใจรักศักดิ์พระมด ให้พระมดพญางัดอภัย

ไร่ปล่องรังสมเด็จพระเจ้า ไร่ปล่องรังสมเด็จพระเจ้า

หวังว่าพระจะเห็นด้วยปรีชา มีไร่ปล่องรังสมเด็จพระเจ้า

พระหัตถ์ไร่ไร่ญาติทำอาชญา มารุกรานจึงจะฆ่าให้ขาด

ดุด่าครวญครวญออกมณีนคร เจ้าโรมวันรุกรานจึงด่านไว้

กอดรักเขาเจ้าด้วยไม้ช่วยญาติ ตัดขาดชาติเชื้อในเนื้อไร่

เชิญพระเจดีย์มาให้หาไป ท้องไร่ให้คนตั้งพระเจดีย์

ไม่โปรดไร่ไร่เย้ยให้เหลือบ้าง เหมือนดบจ้างทำรักสมัครสมาน

อย่าเคียดชังรัตนกิตติยาเดชาไปรบปรวณ รบปรวณจึงสำเร็จ

คนผู้รู้รอบนอกด้วยกรรมกรรม เพราะหวังชมเชยชื่นชมยินดี ฯลฯ
 ๑ ฝ่ายบัณฑิตพรหมเกิดเจ้าผดุง จะทำสักตถกถาประมาณหมาย
 ออกอำมาตย์มาทนายเสนา นาย หมอบเฝ้าฝ่ายซ้ายขวาพร้อมหน้ากัน
 จงตรัสว่า ประสงค์รับ กระตพพจนพาให้อาตม
 แต่พวกเราเลิกไปอยู่ในนั้น จะมีอันตรายบ้างหรืออย่างไร
 แม้ตั้งศรัทธาพวกฝรั่ง มั่นคงรักษาองค์ใดคงเห็น
 จะผันแปรแกกฏให้พ้นภัย แล้วจะได้ไต่ถามให้วางวาย
 พระอนุชาว่าไปจับทัพฝรั่ง มาซักถามความหลังต้นทางหลาย
 ไม่ยากเย็นเห็นจะได้ด้วยรายดาบ แล้วส่งฝ่ายนายทหารชาญสงคราม
 ลงคุมคนค้นทางไปไกลทางมา จึงมีมา ให้ได้ระไกรถาม
 ทหารร้อยยี่สิบในครัวครัว รัดคนถามสืบคุนตค้นไป
 พอฝรั่งทางจะวางมือ บ้างแตกอยู่ทหารตระหนกโหด
 บ้างเดินบางนงยืนถอยหนี เขาอุ้มเลือดแดงทมิฬแห่งพัน
 ทวงหนัศรให้หักลง เขาค้นมณกมัตริศกระเด็น
 ได้ห้าคนค้นถอบมาจับพนัก เขาเซตค้นเมืองใหม่ทั้งไพร่ นาย
 กราบทูตพระอภัยดังให้ถาม เข่นชชความตามให้กวรวานถวาย
 ได้ทราบวาทาหษศรียไม่พดศพราย อยู่คักท่ายพาราเมธองมาศาล
 นางวันธามารับจะถอบต้อง ทงหาองค์กันเขตประเทศสถาน
 ฝ่ายฝรั่งดังกตทูตทักทาน บัดเมธองคาม ให้ชอกชอกกับร
 นางรำภาชวธุนนางชาวฉนวน ดายด้วยคนพลไพร่ไม่หนี
 ข้างขวาด่านฉาญชอเฝ้าเหอตาเห็น ดายดังตถดับศัพฐ์รยกัน

นางจินดาพาพระองค์พวงกัษัตริย์ ไปจังหวัดเวียงชัยโฮศวรัญ
ทั้งชาติไทโพธิ์นายชั่งหลายพัน ไปด้วยกนพร้อมพระอยู่ดงกา

๑ พระทวารเจ้าวราภรณ์เคืองใจไรด์ ทวยศหยาบคายร้ายหนักหนา
แถมเขื่อนนรวิตรังกับพระอนุชา นางจินดาหุดนกกิดารัก
ร่ำภาเถาเขาถ่อยด้วยถ้อยด้อย ประคองพิชเพนพจนประยุรศักดิ์
แต่ถอยเท้าเหตจากอพรตกษณ ไม่รู้จักพอเมตต์แต่ดี
จะฆ่าพมณให้ตายทำตายต่าง เกรงใจนางจินดาว่ามาดงหิร
ด้นพอกเราเขาเข้าไปในบึง จะฆ่าตลกเราเหมือนเบาคางม
กิดจะใครให้จินดาหุดนมาด้วย จะใส่ขี้ขี้ก้นถ้ำร่ำบทหยาบหยาบ
แต่จะได้ใครชำนานการตั้งกรรม ขอบคิดตามจามด้านถ้อยฮารไป
ศรีสุวรรณนอญชุดพระเพรา ซึ่งไปรบกเถาณคังมโชน
จะจกแจงแถมทหารชำนานโพธิ์ ให้ยอมไปในป่าหนาด

๒ หมอภษษัตริย์ทอดริษเห่นใครของ ใครคบน้องดงดคามารศรี
จึงทูลพระอภัยจาเดิมชาน ทุเลนทพทงเกาะดงกา
มีหนทางช้างพายพิชชบชอน ค้างชอกชอนแหวกเดินบนเนินผา
ฝ่ายฝั่งตรงด้านโชนาณา เขวร้ายจกถ่านบ้านดะทานนค
จะอาดำพาทหารหุดคานทง คชนไปให้ถะทงวงดังทอด
ดงกษัตริย์ครัดชอนจาชอบกถ นางเจ้าวณชวากับพระอนุชา
เจ้าจงเอาศวกเจ้าจาใหม่พม ไปด้วยกนถารศักดิ์โดยวิชา
ห้อยคานมบริบรตพนา นางตั้งจาใหม่ให้ไปกับน้อง
แล้วพาเจ้าเขาไปโคในคาน ถาเห็นถารเดินกาดังเจ้าทงดง

๒๒๖ ๑๖
จังหวัดตากพบอุปบรต

พอให้กองทัพใหญ่ยกไปตี

จุฑาปถอพยพพระนางพวักคังศาต

แบ่งทหารไปออกคอยหัดกัน

เราตายวายทางไปข้างน

เห็นทองที่แทบจะได้ด้วยง่ายตาย ๆ

© ទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណីខ្មែរ

แม่รอบรู้ราชการประมาณหมาย

๒๖๖
มอดจั่งพระอนชาเต๋นายน

๒๒๖

๓๖๖ ๓๖๖ ๓๖๖
ให้เขียนความตามเรื่องทศกัณฐ์

กษัตริย์ทรงพระนามว่า

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

พอไปถึงจึงช่วยปลดปล่อยขบถ ทชชอบตบตีจนปราชัยแตกไป

เทพบิดาอาภัพชาตย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

๕๐ พระยาศรีสุริยราชสงคราม

ต่างฝ่ายในกรรพประณตบทศรี

นารัตนาคติการมฤตยูไฟ

ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้สงขลา

พจนานุกรมของนายพราน

ได้ทราบความหมายเพชรไม่ชัดเจน

พวกรวมชนชาวไทยและคนไทยในต่างประเทศ

ตัวบทบรรทัดเดียว

ไมตรีของสมเด็จพระมหากษัตริย์

ตำราเรียงเรียงนรงค์ทองบท

สมเด็จพระพุทธมณฑลราชวิทยาลัย ๑

๑) หนูขอพรให้อาตมาคงดีตลอดไป

๑๖๘๐ เสด็จไปทรงจารึกวัดพระเชตุพน

เจ้าอาโหมง โทมตันจุ้ไฮ่ถันจันท์

ทรงเครื่องมณเฑรมณเฑียรบาลทรงยศ

กรมตำรวจตรึงกับพระมหามงกุฎ ตำแหน่งศาสตราจารย์พลโทชายธง

๕.๒.๔๔๔.๒
โครงการพัฒนารูปแบบของตำราเรียน

วาทโหมตามนอกนศรยหตโรย

ขุนทรนวดแผศรชงยกดของทัพ
แล้วทพหลงทงนมตามกันไป
ขุนนางนำจำแนคนตแฉนท
เป็นเหวหวัชศรวยเครนเตนกันควร

ดวงหน้าตบเหตยมเตนเนนไคด
พระหัตไชยทงตึงหวัชศรชาน
ช้อมกรมณาดาดรหาม

ต้องกำดะพานทอชชามตึงยความเพียร

กรนคำคางหวัชเราดำนาริธ
คณชงยารวาชชคโศคเคียน

ด้วยตึงไคดชชนชบเหมชนกับเชียน
ชุดคำหเพียรทำทงไปกตางฉน ฯ

๑ ฝ่ายพระศรีสุวรรณรวงเป็นทพหน้า
กับบุตรพรพาทมนด้านนายราชทมนน กากบถนชงหนายกตดาไคด
แล้วพระอชคทงยศทวรภทง
ไปรณทงจิงชงศพรอยช
กับนงเยาวเฝ้าวคณชเป็นทพหน้า
มาทงตึงหคตงกตตบทจ

ให้ตูกยาคุมพลพลฉนช
นคทพหลงทงนมเตยงหวัชไทว
ตึงตึงให้ตูกยาดัดดาคร
ชกโยชากกับตึงตบตึงตบ
ดัดดาครชบชงกตตบคตดาไคด

ทอนนททงตึงตมทวเป็นเมทพ
ไปฉนทงจิงชงศพรภทไทย

ทงตึงทชบพลรณชเตยงหวัชไทว
ชกททไทพทพนมาเมชงป้าศาต ฯ

๑ ฝ่ายกษัตริย์หัตไชยมาในบ้ำ
คตบดัดชกเตนเผนทชาน
ตึงรณทมนชชชชเตยงกรนศรท
คางคตบมำตามกนตางบมเทิง
ทบมิงนงทงชชชชวาชทพ
เตยงฉนววยนายไคตฉนโพรพอด

กับเจ้าวาโหมชบทพททว
ช้ำมโตรทศรวยทวัชชวรดำวาชูเริง
เทินเหวฉกเตนกรโคคโตตมตึง
มำตึงเริงเราดำนตึงพานชนค
คตบระตึงคตบมำตึงตบ
มำกตตบมตตบมตตบทงทกตางโพร ฯ

๑ ฝ่ายกษัตริย์หน้าวาโหมรูกโรมรบ คตตบไคตพเตยงหวัชไทว

ผีรับขับเคี่ยวประเดี้ยวใจ ทิ้งนายไพร่พลัดพรายตายระเนน
 พวกกองหนุนหนุนรบตบกองหน้า ได้พันฆ่าฝรั่งวงศ์จึ่งเหิน
 เหลือถาดทองปลัดหัดเกน ดงโคกนเถนหอบตัวด้วยกลัวตาย
 พระหัดไชยได้ค่านทหารพร้อม เจ้าชัยบ่ยอมบั้นใหญ่เหินชนใจหมาย
 พวกรักแม่สาวบ้านพิการกาย หวังหญิงชายชวนกันมาวันทา
 ถวายตัวถวถวฤทธาโมกัศรบ ต่างลือศัพเผ่าพงศ์พวทองคำ
 พระโปรดให้ไม่ขัดตามอัธยา แต่บรรดาฝรั่งราบกราบบังคม
 ไปเที่ยวจากซากศพมากลบฝัง แลแค้นเคืองโคโรเหลากับชาวชนม
 เติงกตองทหับประจักษ์อำญมัย ทางชนมธมมณะเพนเคี้ยงเฮฮา
 พวกรหมิพกนเคใส่เบ็ดไก่อ่เหต บ่จะมีมาเย้านางค่างภาษา
 เห็นตัวแก่แม่หม้ายเที่ยวไต่ควา เคี้ยงเฮฮาว่าเวียงมั่งเท็งใจ ฯ

๑ ฝ่ายทหารด่านนอกคงแยกย้าย

เที่ยวเรยรายเวียนวงเดินหองโหล

บ้างไปหาเจ้าประจัญด่านชนม บ้างก็ไปคงคางช้างค่านถอง
 พบพวกล้องกองเกณชาตระเวนป่า แง่งกัจจาจารย์พลัดหัดชวาง
 ตระเวนพาพวกฝรั่งท่งทาง รับเดินถองม้ามารังรณ
 เจ้ารองความตามคักทชั๊กหาญ คัดไต่คานชาวบ้าพนาดี
 ฆ่าไพร่นายตายถัมโมธมประค เห็นจะคัตามมาเมื่องน้ำคาง ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งมั่งคณาราช

ครอบครองคงตอมบ่อนปรการ คัดคงคางคานเขาเจ้าประจัญ
 จังตั้งพระอนุชาถวายพนม จังบริบคคพลพดณข

ไปร้ตรวางทางดัดดักกัน

อย่าให้มันประจบทักขยักรบอง ฯ

๑ ฝ่ายวณายุกาวยุพพาน

ขัดหัดกรบดังแดงทอง

มาแต่งองค์ทรงเดือหมวกเกรียวทอง

ได้เกราะกรงรองบาทเหน็บคำศตรา

ไปตรวจพลบนบ่อมได้พร้อมพร่ง

เป็นหน้าห้องกองระหมื่นพร้อมเป็นผา

แต่ต้องของทรงนั่งห้องอาชา

วายุพณันดาเคศอนคดาโคธ

พลแต่บัพทพ้องโหดโหด

ก็กกของโหดดั้นเฉียงหวนโหว

รับยกตามหลามทางนาคถาไฟ

หนทางโหดดำนวันเร่งกันเดิน ฯ

๑ ฝ่ายกษัตริย์หัดขยัห้อยไฟพร้อม

อยู่บนบ่อมบึกทางหว่างเขาเงิน

เป็นใหญ่จากทุกเสมาทรงหน่ม

เทษวณันเต็มครุณรอบกำแพง

พลหอบกายารวมประตั้งดียง

โคมตะเกียงแกวกระจำงัดว่างแสง

พระทรงนั่งยังทเถาขนดง

ก็คจคแจนดังทหาวลยต่านค

แต่แปรกษากาไหมเราใจมท

ให้เคยบแยกย้ายพลศพรายหน

เจ้ากุมคนพลไฟไล่ไฟ

ทำทวงทักพใหญ่ร่มไฟพล

เรากับไฟหัดบจะรบรอน

ถอยถอยรอนไปยังวังดังทอด

เจ้ารบดอฝรั่งแกมแกวอด

เผื่ออนจนคงดำไปเมืองไหมเรา ฯ

๑ เจ้ากาไหมโสมนัสกับหัดกรบ จะเที่ยวรับรางวัลอยู่หว่างเขา

ถึงศึกเดื่อเหลื่อถ้ำจระบงเงา

เขาคิดเถลาคของทพ ไหยับเย็น

พระยัมพลางทาดอบให้ขอมกิด

เจ้าเวียงอุทรรวกับครุฑสุดดวรเจริญ

ทั้งวาไหมโสมนัสทั้งดริอ์เพณ

ทหารเดินตรวจตราทุกวาศ

อยู่ทงนครนเย็นแฉเห็นทพ รงอถบทยอยยงต่งต่ง
ต่งเตรยมกายนบไพร่ด้วยโคท จระโชมครอนรุมครดุมบชน ฯ

๑ ฝ่ายทพหน้าวยพัฒน์ไม่ขัดขวาง

รับแรมทางม้างต่านชานต่งจร
ไม่เห็นคักฮักหาญออกกรวยรอน หรือรุมช่อนแฉแบ่งอยู่แห่งใด
ไม่รอทพชบคนพอกพลพร้อม เขาดมบมบมบต่งทางหวางไคต
บ้างเร่งรคชกนให้พ่นไม้ ทำบมโคตยค่นบมกานพง
ฝ่ายพอกพลบ่นเข้ามาพ่งฮาวา เขาคอยทพพาดพ่นด้วยชนแข็ง
ฝั่งรบหตบหตบพอกพลพร้อม พอกพลท่งอถบต่งก่ายกอง
พอกพลตายตายกมำพบ เขาดมบมบมบคักต่งต่งกักต่ง
พอกพลบมบมพร้อมท่งคอยเมยงมช

เป็นท่งช่งแฉงต่งต่งต่งต่งต่ง
ต่งต่งต่งต่งต่งต่งต่งต่งต่ง
เป็นใหญ่บอยบอยต่งต่งต่งต่ง

ฝั่งต่งต่งต่งต่งต่งต่งต่ง
พร้อมไพร่รูงรูงท่งต่งต่งต่ง
ได้โชมท่งพ่นฝั่งท่งต่งต่ง
ต่งต่งต่งต่งต่งต่งต่งต่ง
ฝั่งต่งต่งต่งต่งต่งต่งต่ง
แฉงต่งต่งต่งต่งต่งต่ง
เห็นต่งต่งต่งต่งต่งต่งต่ง

จนถึงโตโยโย่กระโหลก	ฝังรกรับร้อยด้วยดิน
วัดยุดาชาวุฒินทางพดพิศ	จับมาคืนคนบาปอราศรี
พดโยชวาโหมรุกรโมได้	พินายไพร่จันคายพดพิศรายหนี
จนมีคนคนเป็นไม่เห็น	กตมาทหนาม้อมพรกพร้อมกัน ฯ

๑ พระหัตถ์ไซให้ว่าโหมคุมทหาร อยุ่ทำการราญรอนคิดฉนวน
 กับเดินธมาหาต้นขม ต่างพากันออกจากราคณะพานยนต์
 ถึงยากเย็นเป็นโศกโมว่า ให้เห็นหน้าของหญิงอยู่ดังทอด
 ด้วยรึงแหว่งแขนบ้านคาบอ เห็นคนกันตรงไปดังกา ฯ

๒ ครั้นรุ่งเช้าฝ่ายเจ้าโหมแก้ว ให้คนกันตรงวิ่งถึงราช
 แดงมาไซ่ประจักษ์ภักดา บักรรกดทางมาใกล้ป่าศาล ฯ

๓ ฝ่ายที่พระอภิชฌนไปหน้า พระกฤษณานายที่พระมหาร
 หนทางบกทกขมเดินธมา ภิรมย์ดูเห็นคนตายคงรายเรียง
 ทงใหญ่เนอยร้อยแปดรวมก ทหารรักษาเรียงบนเขมเบดียง
 จึงขอไพร่ให้ดมเข้าพธมเพรียง ฝ่ายเรียงรายคายคยรายรบ
 ต่างให้ร้องก้องกึกเสียงกรกกรน ระคนบนตอบกันควนคดบ

ทั้งบุตรพรหมเนดงามที่พระบดมทบ ต่างรับรบเรื่อวดคประจักษ์กัน ฯ

๔ ฝ่ายต่อพอให้ไล่เข้าในค่าย มั่นองด้วยสัญญาณถูกถูกอากรพิ
 ไม่เห็นหมนมมัตเป็นหมอกควัน ค้างคิ้วจันชบหมอบหอบหายใจ
 ทั้งบุตรพรหมเนดงามนายเจ้าด้วยสัญญาณ ก้างคิ้วจันชบคดบได้
 พระกฤษณาพาทหารรุกรานไป เข้าค่ายใหญ่ไพร่นายเหยียบด้ามมค
 ค้างคิ้วเนมาทวอนขอผ่อนบอดบิ พ้นคาตเต้งเขมมไม่เห็นหน

ต่างแยกต่างพลอยคน
ด้วยผืนผาเส้นทรงเวทตรง
แม่น้ำกตโมคายเกิดอนกถายใจ
พอโยคีศรีสุวรรณมาทนต์
ให้ถือศรัทธาความนตคตบนดาด
ฝั่งรับได้ประยุทท์แก่งจุกคบ
พอเข้าทางหว่างค่ายในสายวง
ศรีสุวรรณนพนงบดองกรก
ทรงไพร่พลจนเฉยอยู่หว่างถดง

เสียงไพร่พลร้องเรียกกันเพรียกไป
ไร้จริงงมจะคนด้วยมนต์ไสย
จึงชิงใจในค่ายจนวายปราน
เสียงอ้ออองอกกนกส่งสาร
ขับทหารให้เข้ารบพลอดบง
แล้วหลัดกลบดื้อให้รุกไล่ทอง
เหมือนหมอกดงแดงเขม้นไม่เห็นทาง
กระเดียดกลหลัดดกตกขขวาง

เหมือนนครพางทางเพี้ยนเรียกเพี้ยนกัน ฯ

๑ ฝ่ายวอวายดาวยัพพน
พอรวมทางหว่างเจ้าประยูม
เจ้าวอวายดาเจ้าวอวายพน
ทงโยชนหอบมาพบพาน

ทศพลัดไพร่นายต่างผายผัน
ยอถวนหนึ่งระมาถิงบาตาด
กบปัดพลอดดาวยนายทหาร
ได้ประมาณด้านพันเหตชอบรบชัย

จึงตั้งค่ายรายทางทกถดงป่า
พระชนราวีปัดกรบรัดไป
ปัดกรบกบาวถอถดงแหตณ
ออกคามทุ่งรุ่งเช้าเชาบุรี

อยู่รักษาตามพันกตทวนไพร่
ขอพลโกรเพิ่มมาช่วยรบรา
เขาดงแดนเคียนจารย์ดรัศม
ต่างไปทีเจ้าพระมิ่งคดา

กราบทูลความตามทเถิกทท
ถอยมารับรบอยู่หว่างภูผา
แม่เนนชาชวนจวบรบชัย ฯ

๑ พระศรีธรรมาธิราชก็มาอีกโหม อังรุกโรมรบกันตึงทวนไพร่

ประสูติทรงรับชบเซารบ คตตบเดยวได้โพรงหลาย
 มันแกงดั่งรอรบแล้วหอบกาย เข้าหว่านคายนายไพร่ได้กระพือ
 เห็นพวกห้องทองหน้าโยธาหาญ ดงคุกคดด้านคด้าทางรังครางหือ
 พอเห็นเรามาฉ่นอ้อนตมมือ เรียกถนอชองไปกองโพรมาย
 ดินดุมทรแม่ทัพขับทหาร ขัวยรอนราญผลาญฝรั่งต้นทงหลาย
 มันรบอ้อพยให้หลงเงาขงทราย มอชกนตายศาตมมดมวนน
 ไม่เห็นท้าวต่างรังเรียกกขงทพ จะออยกตบถถึงเกิดอกเดดชกตม
 แคด้นมทรดุด่าครนางเงาอดนช ไม่คองมมกนมาปรักษากน
 นางทูลว่าฝรั่งมนตาคาย แดงรอยทรายเด็กขงตมเงาครพ
 ไกรซาไปให้เห็นเหมือนเช่นคน ให้อกนออกคองจะทงคาย
 แคด้ารว่าให้เช็ดตาเดอดกต มรว่าครรอนทพจะกตบหาย
 แมดะไฉไม่รชจะวอชววย พระเป็นราชช่วยทำตามคำรา
 พระพรบชบนิธอินท ฝรั่งเรียงรายทงชายชว
 ดุด่าครรอนราญผลาญชว กระโจนควาฝรั่งโถมให้คาย
 แดงคองชบถนมาหาพระนชัง พนแตรขงเด็กธดาคนนศาตทาย
 ทลุกฮาดรพพนเพอนกเกิดอนกตาย ทงโพรมายพนทวทุกคตม
 พอทพพระอภัยมาโกดัดำ เห็นท้าวรชชทพคตบถน
 จังคกตชงถองทพหุคตบถด ค้างเกิดอนกตมถนมาพรอมหนากน
 แดงทลุดความตามดมทบรบฝรั่ง นายทพทงชงคองคองฮาดรพ
 หากนงเยาวเจ้าวศนชรมนตมม ช่วยแกกนจงโคตพนถนบถนมา

๑ พระทรงทังธรเดวิญศรีธะโก ฐักไขในมุนัยุคคะหา
 แดวครธังทังพระอนุชา ให้โยธาทำค่ายริมชายไพร
 หยุคประทับยบียงคชยทั้งชาว พวคนางท้าวเจ้าดังถาจะว่าไฉน
 ทุกหมู่หมวดตรวจพลตถกไกร ให้นั้ยามตามไพรพร้อมไพรพด ฯ

อ้างเล่าความตามเรื่องที่เคยสด

ในตำราว่าพระอภัยมณี

เมื่อครั้งองค์กษัตริย์นารายณ์

ทรงทศธรรม์กรุณาประชาก

จนเกิดบุตรสุดสวาทราชโอรส

กลีบผาเผ่าเหล่ากษัตริย์นารายณ์

แล้วเจ้าเผ่าชาวปดิวะราช

ให้มอญหมื่นแสนได้คนเคือง

หากพระน้ององค์ยบวรทศเทย

จงเชิญองค์พงศ์กษัตริย์ชดชยา

ถึงโทษบุตรทศกษัตริย์ทศเทย

ช่วยว่ากล่าวนาถ ในมโหรี

จะนำผู้ทศกษัตริย์ประชาก

ไม่ยอมหม่อมหม่อมด้วยจึงช่วยกัน

ฝ่ายพวกพมไซแหมเป็นแก๊พ

แม้คิดเห็นเป็นธรรมเชิญวันดา

จะปรากฏยศไกรเมืองใหญ่

รยเชิญองค์ของตริตาริศา

๑ นางพมไซแหมเห็นชอบด้วย จะไปช่วยเร้นฆ่าให้อำตัญญู

แล้วจะเชิญพระแห่งเทยแหมบ้น ให้พระศพนพมไซแหมแก้แค้น

เคยเลี้ยงดูดัดน้อมเผ่ากษัตริย์

ให้พระหัดไซช่านเรื่องดาร์

จนมโหรีโดกาดถาวร

พระวรนาถร่วมผู้บรรณบรรณ

ราชบุตรได้เป็นอัครทุกตำบล

ได้ปรากฏยศยิ่งในอึ้งหล

เหมือนตฤกษาทรงตนเทยแหมบ้น

ให้เกิดการ โกลาตของฟ้าเห็ดถอง

จับตมเมืองมาวังโง้งกา

ไม่รักของลูกพระเชลย

ไปโง้งโง้งอาพาบ

เป็นทนต์เน่นหวดหงอ้งดาร์

ช่วยว่ากล่าวนาถ ในมโหรี

จะนำผู้ทศกษัตริย์ประชาก

ไม่ยอมหม่อมหม่อมด้วยจึงช่วยกัน

ฝ่ายพวกพมไซแหมเป็นแก๊พ

แม้คิดเห็นเป็นธรรมเชิญวันดา

จะปรากฏยศไกรเมืองใหญ่

รยเชิญองค์ของตริตาริศา

๑ นางพมไซแหมเห็นชอบด้วย จะไปช่วยเร้นฆ่าให้อำตัญญู

แล้วจะเชิญพระแห่งเทยแหมบ้น ให้พระศพนพมไซแหมแก้แค้น

เคยเลี้ยงดูดัดน้อมเผ่ากษัตริย์

เหมือนหงอ้งดาร์หงอ้งดาร์หงอ้งดาร์

ผู้แม่พอทรมาก็คิดทดแทน ให้หายแค้นคิดหมายไม่วายวัน
 แล้วยกของดังมาดั่งศรีสุวรรณ ทงกษัตริย์ให้ไชยอยู่ไชยศวรรย์
 แคว้นภายพาธาตวัน ไปตั้งยกนระได้คิดเรื่องกิจการ
 ตั้งให้หาพวกฝรั่งขึ้นทงหลาย ถิ่นใหม่ขุนมูลนายฝ่ายทหาร
 ให้ถือนาฑาตั้งขบวน คุมไพรพร้อมต้อนรับการทอรวง
 พระหัตถ์ไชยให้สำหรับบังคับขาด ตามประกาศกฎหมายอยู่ภายใน
 ใครจะขว้างขว้างขว้างเสียห่าง พลังครุฑตั้งให้เกณฑ์เวรสำดา
 ขัดไชยตั้งให้สำหรับ ให้สมทบทัพพระพิมพ์ฉนวนบนฉา
 ข้ามาศรับอภิวาทดูล้อมรอบ เวียงครุฑตรวจเตรียมพลดัดไกร
 หมอคณะหมื่นพันพลก่อกองทัพ เห็นกระบี่บนบกบนน้ำได้
 ทหารแห่แฉดอวาทอนธงชัย ทงนระในทัพหลังคนคงค้ำ
 รถทองหงส์สามแถวระจก เกษมมาทงกษัตริย์
 รถดำนางต่างเตรียมเตรียมประทับ คอยค้ำนำบริวารเจ้าจักรกร

๑๑ ถิ่นนอกต่างเจ้าตั้งภาวเจ้าต่าง ขบวนดำนางนวดหงส์ตรงฉนวน
 ประดับเครื่องเรียงจาวัดชวาท

แถวประพาพเพชรพลอยแพรวพรอยพราว

แล้วยกทรงร้องร้องพักครบน้ำ คุดด้วยด้นคนค้ายกย้ายกับช้าง
 พระขามรงค์ทรงตั้งบวงสรวง คุดดอยพราวของพระหัตถ์กษัตริย์
 กรมเสด็จดรรพาศกับกระบวนแฉดต่าง ยุธยาครุฑของช้างคั่งนางหงส์
 เห็นไพรพร้อมพร้อมประณตชนรถทง

ดำเนินขงทัพพระพิมพ์ยังครนครก

ดาตวนนทากบกองทพพนา ยกโยธาให้ร้องเตี้ยงกองกัก
 ทพพพกตาคัดอณเระเทือนระทก ทหารฮักใหม่แห่ซึ่งแซ่ร้อง
 ถึงทพกตางนางระเวงเยี่ยงเครื่องครน มีดาฟันแตกเค้นแผ่นผยของ
 แลวทพพตางนารภาภาทของ รับเค้นกองทพพตามไปตามกัน
 ทงหนาทองดังขบครเป่าแห่ใหม่ ทดยงระโคมครนป้าพพตั้นเจ้า
 กางคณหนึ่งถึงเขาเจ้าประจัญ ดาตวนทพพน้ายบุญญาไว
 ร้องเรียกคนบนเชิงเทินเนินหอรบ มาขอบบอยยตรงหนานางปราชัย
 จงเบครบทพพเด็จจะครอนไป ขวบขบขบ ให้แผ่นดินตื้นดังคราม ฯ

๑ ฝ่ายขุนนางทั้งปวงชาวเมือง จะรวมเอารวมมิตรให้คิดขาม
 จะบอกไปให้ทอดมถความ คอยฟังตามเกริ่นดังไปตรึงรอ
 นางดาตวันทากาอำมาตย์ ทหารระชาชาติเขยไม่เหลื่อทอด
 แคนถูกเคาเขามาบมัยยอ ให้ผู้พลัดถิ่นด้วยแต่ดี
 ฝ่ายพระบาทนาครังศทรงพระยศ กอดไธสรรับบารงชาวกรุงศรี
 ถูกเมฆมั่งซึ่งอยู่ใบบร โหมระบิหาระมั่งชดพระธรรมา
 ด่วนรุ่งทงทลายนวยทพพ เห็นเค้นการเกิดไล่คักทางปรัทษา
 ขุนนางเภาเข้าขางนางวันดา เคยเป็นขามมาแต่ก่อนไม่วันรบน
 เพราะถูกทอดานผ่านกรุงท่ายังขิง พลอยนิบหายรายหญิงทั้งถึงทอด
 เบิดทางรับทพพเด็จ ให้เค้นพด จึ่งจะพันโทษทั่วทุกตัวนวย
 ทอทพพมาด้ามภักครกไธรอ ว่าแต่แรกแรกกับทมิฏทนาย
 ให้เช็ดพพบกับแลวถดบภทาย เราเป็นรายครพพพพระมั่งคดา
 พระชนมเป็นวิสัยนาใจหญิง จะทอดทั้งทอดบกับไธรอ

แล้วทำไมจึงไม่ทวงเอาดวงตรา
 ยามาด้วยเกาธากันต่างชนแฉะ
 เปิดประตูศอกพิศขยรับนาง
 ชุนนางเก่าบ้างไพร่พร้อมไวย
 ทั้งต้องช้างต่างกายฉกกายกัน
 ชวยชุนนางคางก็เปิดประตูรับ

พวกมึงคิดากถ้าหาญเข้ารายรบ
 พวกเกดยักด้อมยอมน้อมครัดนรกเจ้า
 พอกพหลังนางวันฉาววาทนกร
 นางลาดีใจออกไปรับ
 เข้าอาศัยในตำบารวการณ
 แด่ของร้อยศอยเทหูกเขลารอบ
 พนมมณสนธยาเวลาพลบ

๕ ฝ่ายฝรั่งทั้งหลายนายทหาร
 มาถึงค่ายรายทางกลางอรัญ
 กราบทูลความตามท่อนนั้นมา
 ชุนนางเก่าเขาไม่รักพระธิดา
 มักรุมกันฟันแทงคอแย่งยุท
 พวกคนใหม่ไพร่นายฉมึนค้ายับ

๖ ฝ่ายฝรั่งมึงคานูชาหลาน

มาซึ่งว่าราชการเปิดด่านทาง
 ใจพันแทงทัพปลัดพวกขี้ชวาง
 ฝ่ายพวกข้างมึงศดาได้เข้าพัน
 ค้างหักหอนเบียดอดคัสหัดมัน
 ถาดฉมึนรบทหารเข้ารายรบ
 ทงหน้าหอนคงคบดอดดอด

จนเห็นถอยถอยออกประตูรพ
 พวกเกดยักด้อมยอมน้อมครัดนรกเจ้า
 ค้างหน้าเขาไม่ไพร่พฤษยา
 ตามทัพหน้ามาถึงเขาเจ้าประจัญ
 ทงด้านทัพพหลังถน
 ชนอูชนแรงเกินพันหอรบ
 ตรีเอนรบรายกันเทยอรรจบ
 จดโคมกับพ้องดวงตังถาดวัน

หนีจากด่านคั้นไปไม่ไพร่ฉมึน
 ค้างพากันเข้าไปเฝ้าเจ้าตั้งถา
 มาถอดตราไธธจากยศศดา
 แด่พวกข้าคนใหม่มิให้รับ
 รบจนสุดแรงเรื่อรเหืออเสียรบ
 มินได้จับกตบปลัดกระจัดกระจาย
 เห็นเกิดการเกณศาตประมาณหมาย

ยังแค้นแค้นแค้นตัดเศเกล้าขอยาย

มากดับกถายกต่างก็ก่เกล็ดครกครอง

แต่พอมาราวเดวมีหน้า

แมงสาบทำเชญ ให้เป็นตอง

เกล็ดคดแถมโพเราหนอน้อง

จจะรับของรบบาญประการใด ฯ

๑ วายดาวยายพัฒนศิศริธวาง แค้นฉนางอย่างฉาเล็ดตวโหด

ตะอนชนคนคงคงคงคง

พอมำไซ้ชาวค่านคงคงคง

กราบทอดความตามรับทพณค

ซึ่งรำกักใจในกายทวายระ

ถึงแปดทพถนบกนพนทท

ยังถนบมารายถนบถนบปรการ

พระหัดถนบถนบถนบถนบ

ถนบถนบถนบถนบถนบถนบ

ถนบถนบถนบถนบถนบ

ถนบถนบถนบถนบถนบถนบ

๒ พระนังกถาฝรั่งโคตมถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

เอนถนบถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

รชงเรอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

กถนบถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

กถนบถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

๓ ฝ่ายฝรั่งมังกถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พทเมธอกถนบถนบถนบ

พระมาตรงคงมาเป็นข้าศึก
ท่านโปรดด้วยช่วยคิดกิจการ

ตั้งทบทับทัพดกเห็นชักหาญ
เข้านฐานที่คงเฝ้าของตั้งกา ๑

๑ ส่วนผู้รู้พิเศษเห็นเหตุใหญ่

นิทวิสัยในมนุษย์สุดอาดา

จะพูดต่อคานฉดัญญาธมา

จะนิทหาทวงหวดปฐพี

จึงทูลห้ามตามอย่างแต่ปางก่อน

อันนิทมารดาเป็นราศี

ไม่ควรรบรบบนอบจรงขบถ

จึงคิดด้วยพระองค์อย่าสงกา

จะรบพุ่งมุ่งหมายทำลายล้าง

ผิดเขยงอย่างควรจำบาปกรรมหนา

ทุกแคว้นแคว้นแดนดินจะนิทหา

แม้นคิดฆ่าแม่พ่อเห่นชนทรยศ

แม้วาพระจะกำจัดก็ดัดกัน

จะอยู่ด้วยช่วยย่ำราบปรามให้หมด

แต่มีศุภราษมาตรงคงพระจงคิด

ควรระหัดแค้นคุณอย่าอวนวาช ๑

๑ พระฟังคำวาระของศึกเสียด

ก็กรวดกรดถนบเกล็ดนทเงื่อนสาย

สุดผู้พิเศษผิดเพี้ยน

ทศรายนถนบด้วยคุณ

เราบรรันกับพาราการเอก

เพราะเพียรเขยงมาได้อิสสรย์

พระมีศุภราษมาตรงคงเฝ้าพงศพัน

ไม่เพียงธรรมใดตามตามโบราณ

มารบรุมกุมเหงเซงกั

ให้ศัตรูถูกถ่วงถูกหลา

ซึ่งใหญ่ไม่ครมฉดัญญาของศวน

แต่โบราณนี้บางหรืออย่างนี้

เหมือนพวงม้งหงพาเข้ามาอยู่

ก็ควานวาศเป็นแปรต

ให้แพ้เขาชาติเหวอเฮยเงิน

จับย้ายถิ่นเจ้าครากควาได้

ได้ถูกขทพบมกศักดิ์ระ

จะระดังความตามวิธี

ทำจรวบจับศวกจากหัวไป

ไซ้กรวนได้เต็มศวกทั่วทุกคน

ครมเดรัจฉรพดถนบคุณพิเศษ

หายจากเขตตามจับจงจับต้น

ไม่พบเห็นเป็นเหตุด้วยเวทมนต์ แฉ้วต่างคนเข้าไปทูลนุดความ
 พระมิ่งคธาชาดยักดบได้คิด ทำความผิดผู้เข่นกเร็ดขาม
 ยิงมานะจะมรณรททำสังคราม จึ่งถึงความหม่นรณพวกมุดนาย
 จงพวคนพลไพร่รอบไปเข้า พวกด่านเขาเจ้าประจัญเห็นอสมนหมาย
 ยกไปตักจะไดด้วย่ายตาย แฉ้วตั้งฝ่ายน้องหลานคิดชานกัน
 แม้พวกรเราเข้าได้เป็นได้สัก เวลาตักเดินพหุดพลชน
 คัดมา ได้ได้ประชิดตามคิดพัน เขาเร็ดชนทกนเขาจวงเมของดงกา ๑

๑ ดั่งชนนางต่างรบกันบ่ยอม มวาคพร้อมไพร่นายทงชายชวา
 ไปด้นเขาเจ้าประจัญตามบัญชา ค้างเขาไพร่พลห้องพันชกน
 พวกรเราเข้ายวมาจอยองฮารไพร ให้บ่อยู่ในวังเกยจกตเคียดคณท
 แฉ้วนางนางมาครุคคด้นของชนน ประจัญคณทเกยชวเทรียมการไว้
 โหมาไซไปหาเจ้าวราโหม พวกรเราโหมคณทเคยแฉ้วไร
 บอกรเรื่องความตามกษัตริย์ให้โธ รมองให้ไปเฝ้าพระเสาวนย์ ๑

๑ ฝ่ายวราโหมโสมนัสไม่รักการ

ทรงเครื่องอย่างยศศักดิ์เหมือนชนกษ
 แฉ้วรณนงหงอแรดเรียมณคร์ คามแต่ชคณมากับมาไว้
 ถึงด้นเขาเจ้าประจัญพวกรเรา ไปทเฝ้านางฉนิตาธรรมาลัย
 ครุปรายกษัตริย์ครุฑอมไกร ทงตั้งใหญ่จามาเหมือนชนนารัก
 จึ่งออกโธไปรบประจัญพวกรเรา โหมาไซโธตั้งด้นยศศักดิ์
 พระแย้มอมพรมพวกรปราชกถ เจ้าเร็ดชนทกนโธไปมา
 พระโธโธให้ถ้อยทงด้อยบ ไปทของทพทพวกรบาทนากนากา

ยามดงจันทน์ไปตรวจหมวดทหาร บิ๋มปรากฏไฟร่ายทั้งซ้ายขวา
แฉกหยกย่นประทุบนพองปดดา พระครกตราครองความถวิลทรมเซย
จะผอนฉ่นฉินใดโชนหนอ มาคร่อมคอเดี่ยวย่างเงาเพียบ

ถึรวมเคียงเคียงไกลเมื่อไรโดย จะได้เซยชมวิคตนิทใน
คณังความยามรักยังหนักอก เหมื่อนอย่างยกเมฆมาศไม่หวาดไหว
ทวนระดังกึกดังท่อนดนตรีกับ เด็ดเข้าไปปรากฏมาศปราสาททอง

ระทวยองค์ดงบนแท่นเด่นระทด นางประณตแนบนิ่งชอุ่มทอง
พระพักทึงอึงเยี่ยงเคียงประคอง คางย่นมอยงย่นขวัญจวนใจ ฯ

๑ ดั่งเงาไหมได้ม้วนขึ้นคดคั่น จากถ้ำนรกเข้เงาขึ้นเนินไศล
พอพ้นคดตรงมาบรรดาด้วย องค์เมฆไหมว่าไปน้ำควด
รับคดตามถ้ำคั่นคดกายตัว เขาไปนั่งนอนกายกายดวยสาร
พระอภัยได้หึงด้วยธรรมาวุธ คดออกชานเข้ถวิลระคดพัน ฯ

๑ ในธรรมาวุธระคดถวิลเกรงกรวน ชีงร่ายพาดมวงนวงระวิค
ด้วยโอษฐ์ย่นย่นเผ่าพงศ์พันร ไม่เหมื่อนกนกกับเผ่ารังทองกา
จะเหมื่อนใครก็ไม่ทราบทำหยาบหยาม

ไปตทหยาบกับขจรวิคคยา เทยระจวนตามญาคิวงค์เผ่าพงศ์
ตามไปช่อถไม่ให้โช้ทหาว มากกขยงแคว่จะฆ่าพัน
ได้ด้องท้าวถ้าวถ้าวคัพพานงนุช ขอรอนราญเช่นฆ่าคนอาชัญ
ถนอมใจในดงทงบรม กับธรรมาวุธระจวนจันทรังคดมาชาน
จรวดงนงคณด้วยรักดี ทงแควดนมได้ด้องให้หมของกั
มนคยคคคทางอยู่ถวิลไพร

จึงจนจิตคิดงัดสารพระผ่านเกล้า
 เพราะถูกเต้าเจ้ากรรมให้เข้าใจ
 จึงขัดขวางทางเดินคองเน้นชา
 ค่อยหัดไธยไปแดงแจ่มยุด
 ความยินดีทวาคะทั้งพระเดช
 จะดังต้องผ่องแผ้วอุบัติญา
 พวงมั่งมั่งศตารักษาคำน
 ดูดาดได้เขาเจ้าประจัญ
 ขอพระเมตตาเจ้าศรัทธา
 อันพอกพองของหม่อมฉานเป็นมาตุ
 จะได้อ่องศัพพะมเหสี
 ราชองค์นี้จะรวยกนอวยชัย

๑ พจนกัรว่าทนต์ออกถนอ์รอด พะธำณจระตุมเหสี

พระอนุชาว่าถงหงกต
 ค้างแถมอ์รอดชวนต์บ้ายพศคตาศัก
 ไปชุกกักกับทัพพาราจวโถม
 จาโหมรบชกัณท์แล้วฉมฝ่าย
 พระอภัยให้พระอนุชา
 ถิ่นคุ้มทรให้กากับกองทัพหนุน
 เสด็จคนชั้นนภาอุด์ดำกร
 ได้ถูกษัตติของฆาตกลของศึก

จะเบียดยวเปิด่าเจ้าหมองไม่ผ่องได้
 ช้างกระไรไม่เหมือนนมแม่แก้คักคน
 จะไปมาสารพัดกัจริตัน
 จึงทราบว่าฝ่ายสุดชุมพดมา
 ช่วยไปรตเกศแก้คักโอรสา
 จึงยกมาหมายจะจับช่วยดับพัน
 ยอกกัศตันทานรับกับชน
 เจ้าคานหมันทางช้างดังกา
 เป็นของพระบิฑุราชนาถนาถา
 จะหนีมาออกดวงเขาตวงใจ
 คุ้มบริวารหมองให้ผ่องใส
 ถิ่นทวงโยชยประดาเป็นนารี ฯ

ไม่เหมือนพนางผดกัหลดกรักรักร
 แล้วทรงฤทธิ์กรักรักรดั่งจาโหม
 คอขรมโรมรบระจิงช้างดังกา
 ทงบาวนากัรบเดินตามนิมยา
 เป็นทัพหน้าพาทหารเจ้าราญรอน
 ถิ่นหนุนรุ่มราญกัศเคยผกัถอน
 คุ้มนิกรกัศกายตงราชเรียง
 ทหารอีกให้ถน่ถน่ถน่

ต่างขับไพร่ไล่ต้อนเจ้าพรหมเพ็ชรไปไว้เรียงรายทัพออกบรรจบ
เจ้าหงส์กนกนบนันท์หมื่นขุนทหาร เกณฑ์ตระหนักราชเข้าบรรจบ
ทั้งถ้อยร้อยคอขจรตมช่วยสมทบ ออกค้ำรับรับกันประจัญบาน ฯ

๑ ฝ่ายบุศริพราหมณ์คำนาคคิดพระฤทธินา

ขับโยธารมจักรเจ้าหักหาญ

ต่างแหกค่ายไล่บุกเข้ารุกราน ผีวังค้ำค้อยแย่งทนต์แทงฟัน

ทั้งต้องฝ่ายค่ายดมพองรุมจักร ยิงหนัสนักหักโหมโถมถัน

ผลาญผีวังทงหลายวายขวัญ หลัดกันกระชนกพเจ้าบรรจบ

พวกตระหนักราชเข้าค้ำคอง ยอมเกลี้ยศดลกลโมหิตถอยหลบ

ไล่โยชิตกอนดมกระหนาบ ทั่วถอยย่นรับบนเตียงครมครก

พวกพันเขมรเห่หม่าหาญหาญหล่น ทั่วถอยย่นไล่ต่างมากดางคัก

เป็นกลุ่มกอนดมจักรแลดลกลก ทั่วถอยไล่หาญเข้ารุมรอน

ดินฮมรรับดังห้วงกระได ทั่วถอยไล่ไล่ตระหนักราชญมร

บ้างรับรับจับกุมตะตอมบ่น ฝึกดากรไล่ดาคนช่วยพลรบ

บ้างรุกโรมโหมหักยักขระหนักราช บ้างค้ำคองค่ายบนขับช้อนคัพ

เจ้าหงส์กนกนกดบขับสังกร ทหารหล่นดมด้วยแตกพ่ายพลัด

พลญักกรักโครมไล่โหมหัก ทั่วถอยย่นพริกพร้อมด้อมดัก

นางเจ้าวศนรชนเทวโกละยอจัด พยเห็นหงส์กนกนกดดลสาร

นางกวบดังห้วงขวางหนทางถ่าน คิวนายนามโคบยกอย่าหลอกลหลอน

แม้บุตรดาตวันเป็นมารดา จะหยุดหย่อนยังไม่ต่างให้วางวาย

หงส์กนกนเห็นว่าเป็นหญิง ขันมาฝังดาตวันค้อมไม่หือคหยา

จึงแต่งของคชนทรวงนรททง

เจ้าทวงเงินเดินทางกลางธัญ

เห็นโฉมยงทรงม้าหาทหาร

นางเทวดีใจเจ้าโหลง

จะกอบจงถกกาเกรงชาศึก

ไม่เห็นทางกลางตงเทยวทองวน

ยกลพลพรังไพร่นายรับผายน

พบพวกวณธามาในป่ารัง

ก้มกราบกรานทูลถามถึงความหลัง

เดียดานทงเดียดทพแทมอับจน

จะเหิมฮักชนไปชิงเอาดังหล

ท่านพาพลมาทำไมในไพรวัน ฯ

๑ วาโหมทูลมุดความตามรับสร ไหระจงตั้งถามหาศวรย

ทราบวาศักยักโหมเจ้าโหมวัน

จึงฝากนรับมารวยราช

ซึ่งเดียดานการศักจะฮักโหม

ไปรุกโหมรบพองกรงศร

เชิญกตบยงดงกาพวกราณ

จะภักคด้วยพระของศรยงดงคราม

นางดีใจให้ทหารรับนายบ

เป็นทงของหนานาเดียดไม่เร็ดคราม

พบฝรังดงกาพวทณกรม

ก็อดถ้ามพณกรมรับควนเคิน ฯ

๑ ฝ่ายหัดถนพนพาไพร่หาญ จากคงคาอดคดทางหว่างเขาเขิน

ถึงค้ายตงมงศดาตรงหน้าเนน

อิงมาเคินเขาไปเฝ้าเจ้าองกา

กราบทูลศความตามค่านคงคาตแตก ทหารแยกย้ายไปไพร่พฤษา

ทพผดกฮักเหิมข้าเคินมา

พระมิ่งศดาเห็ดอวดกคั่นฮักใจ

ศรตงนงของของศดารงนง

พลฝรังเขามาแจ้งแกลงโ

ว่าองค์พระอนเชานคตาไป

เขาคได้ดามเขาเค้าประจัญ

แล้วยกทพพนหมนเมอคพน

จะรบคตามไปไศศวรย

พระทราบนธณนคทธาดัญ

พอยบยงตงมณประจัญบาน

จะรยรบทัพใหญ่ฮักในป่า

เราหนอยกววชาศักจะฮักหาญ

แฉวหลดทพพมาแต่มาศาล

แฉวคิดว่าธานีจะดีใด

ดาวพิตรศรวางชุกถางตง

จงจัดทพรับไพร่ตามไปด้วย

พอเดรัจฉาวิธให้กันอญชด

เกณท์โยธาทำพันต้นต้นทัด

แฉวแต่งของศพรวงมาเครื่องคณาโคต ขบพดไพร่พรหมเดินขึ้นเนินทราย ฯ

๑ ทพพระอนุชาวายพมณ

พอยพดตงเนินเดินสบาย

เห็นพวกลพดบนเชิงเนินเนินหอรบ

จึงหยอกทพบยงรอรวง

พระมณเกล้าเจ้าองคานัญราโช

เรื่อเรื่อเกิดเบ็ดประคุดพระมณ

ไปตงตามเจ้าประจัญทมนคง

หรือจะไม่เหมือนอนจิตคิดประดังค

จึงถึงของคณคดาชยาชาติ

จะได้ช่วยรบพุ่งเอากว่งศรี

มาเตรียมกรรจาพดสกดไกร

ถ้อยพอกศคืบคืบตามกำซาบได้

คองเรื่อเรื่อพดพรหมพมณาย

คองพมณายปดางว่งถงถงกา

อานูกรับไพร่นายรายรักษา

รับมาหาหน้ากนกพวงแจ่งกต

ให้คุมไพร่มาบารุงราชวกรวงศ์

ชยาชาติโพยมั่งจะถงศาย ฯ

๑ ฝ่ายนายกองร้องว่าพระมาตรังค์ มีให้องค์ไอรดลือถกอุหมาย

พระหัตไธโยได้ครวว่าไพร่นาย

พระอนุชาว่าภิษกเชกไอรด

ให้พราหมณ์แขกแปลถกภาษาเข้ามาบ จะพาพดไพร่นายววยริ้ว

เหวี่ยงสรงพรหมจอยอมเจ้า

ช่วยกันมคหัตไธโยพรหมใจกัน

อย่าไถถกกรายกตบไปเดี่ยให้พ

ข้อมรุมคสายหญิงทงตั้งหอ

ด้วยมณเกล้าเจ้าถังกานวรดรงค์

จะวางวถิงเงทองทคองใจ ฯ

๑ ฝ่ายขุนนางต่างเมินแกตงเดินหนี พดกรวททอแจ่งแกตงไธ

เขาว่านายฝ่ายกษัตริย์หัตไธโย

ไม่ห่างไกลดริ้วยผู้รรมจันทรสุต

ทั้งแรก^๑รุ่น^๒ดู^๓ใจ^๔คง^๕ไฟ^๖ชื่อ^๗
 พระ^๘หัด^๙ไชย^{๑๐}ใจ^{๑๑}ของ^{๑๒}บิ^{๑๓}ค^{๑๔}บ^{๑๕}ง^{๑๖}บ^{๑๗}ด^{๑๘}
 ว^{๑๙}ด^{๒๐}าย^{๒๑}ค^{๒๒}า^{๒๓}ว^{๒๔}าย^{๒๕}พ^{๒๖}ัฒ^{๒๗}น^{๒๘}ห^{๒๙}ด^{๓๐}บ^{๓๑}ด^{๓๒}ค^{๓๓}ด^{๓๔}ด^{๓๕}
 พ^{๓๖}ว^{๓๗}ก^{๓๘}ตาม^{๓๙}ไ^{๔๐}ด^{๔๑}ไ^{๔๒}ค^{๔๓}บ^{๔๔}จ^{๔๕}ค^{๔๖}ร^{๔๗}บ^{๔๘}ค^{๔๙}ก^{๕๐}
 พ^{๕๑}ว^{๕๒}ก^{๕๓}ท^{๕๔}พ^{๕๕}ท^{๕๖}ด^{๕๗}ท^{๕๘}ง^{๕๙}ป^{๖๐}ว^{๖๑}ง^{๖๒}า^{๖๓}ห^{๖๔}ด^{๖๕}ว^{๖๖}ง^{๖๗}เ^{๖๘}ก^{๖๙}ม^{๗๐}

ข^{๗๑}บ^{๗๒}ม^{๗๓}ว^{๗๔}ร^{๗๕}อ^{๗๖}ร^{๗๗}า^{๗๘}ท^{๗๙}ว^{๘๐}น^{๘๑}เ^{๘๒}า^{๘๓}ด^{๘๔}ว^{๘๕}น^{๘๖}ท^{๘๗}ง^{๘๘}
 ไ^{๘๙}ด^{๙๐}ค^{๙๑}า^{๙๒}ม^{๙๓}ค^{๙๔}ิ^{๙๕}ด^{๙๖}โร^{๙๗}ม^{๙๘}ร^{๙๙}า^{๑๐๐}ด^{๑๐๑}ว^{๑๐๒}ย^{๑๐๓}น^{๑๐๔}แ^{๑๐๕}ง^{๑๐๖}
 ค^{๑๐๗}า^{๑๐๘}ง^{๑๐๙}พ^{๑๑๐}ด^{๑๑๑}ค^{๑๑๒}แ^{๑๑๓}พ^{๑๑๔}ด^{๑๑๕}ง^{๑๑๖}พ^{๑๑๗}ด^{๑๑๘}บ^{๑๑๙}ค^{๑๒๐}า^{๑๒๑}ด^{๑๒๒}ก^{๑๒๓}ชา^{๑๒๔}ค^{๑๒๕}ิ^{๑๒๖}ม^{๑๒๗}
 บ^{๑๒๘}า^{๑๒๙}ง^{๑๓๐}ท^{๑๓๑}ง^{๑๓๒}พ^{๑๓๓}ัฒ^{๑๓๔}น^{๑๓๕}ท^{๑๓๖}ร^{๑๓๗}ว^{๑๓๘}ค^{๑๓๙}า^{๑๔๐}ง^{๑๔๑}ย^{๑๔๒}ก^{๑๔๓}เ^{๑๔๔}ม^{๑๔๕}
 ข^{๑๔๖}บ^{๑๔๗}พ^{๑๔๘}ด^{๑๔๙}เ^{๑๕๐}ก^{๑๕๑}เ^{๑๕๒}ร^{๑๕๓}ม^{๑๕๔}ไ^{๑๕๕}ด^{๑๕๖}ง^{๑๕๗}ไ^{๑๕๘}พ^{๑๕๙}ร^{๑๖๐} ๑

ตอนที่ ๖๑

พระสังฆราชบาทหลวงเผ่าเมืองลักรา

๑ ฝ่ายบาทหลวงดวงรเมื่อได้รับ ครั้นคำพูดพอดพิรยายกระจายหน
จนกว่าพวกฝรั่งครบครัน เดี๋ยวทองที่ทุกครั้งเพราะยังเยาว
ชายดีคนพดน้อยจะยอเยยบ เราพิถายพิถายจะแกกแกพิธา
ทั้งพวกพ้องจะโกรธทำโทษเรา ความอดเจ้าความอดกับมังกดา
ไม่ถือพระจะทำด้วยอำนาจ ถวนเขียนคำร้ายถาจนอกคำธนา
ไม่พนมศิกศิกเป็นกรบา ขยงกาหน่าจะมกย
วถายคามาคีเคยวนแดง ก็เล็ดเราผ่านตเลพิชองแกไข
ยังได้จับดัมประยุดจะรุกไฟ ให้เหลงใหม่มนะกอดกับของทัพมา
แกกศพธางทางพารบรรดาเด็ก ขึ้นแกวียนเหลงดุกไฟได้ซ้ายขวา
เพียวนอกเจ้าเหลงวังวาลังกา จะราดราดคำธนาเป็นน้ำไป
ใครถือพระจะดัมทบช่วยรบด มาตามมดเลจะแกไข
ฝรั่งสังฆราชรักทวดใจ ค้างชวยได้ตามหอกชอกวงตาม
ต่างรู้ความทวนายทางซ้ายหญิง พาดวงตามถนนชอกถันหลตาม
ถึงโรงรายท่ายวงหยุกตั้งความ บรรดาตามกุมารชวยราวี
แม่เกิดไฟไหม้วงคนทงทอย จะตื่นแตกแยกย้ายพดพิรยายหน
จับคนศรียหัดไชยพวกไพร่ ผดามชวยเดยให้โคชยาไว้มือ
แถวหีบขุดจุลประทศทั้งมดใหญ่ เป็นดุกไฟคดคอบนปร้องปรือ
ตกศกรามตามใหม่เปดงไฟชื้อ เดีงชงชอชอกทงตงครกกรน

ผีรูงพร้อมหอมหุ้มเขารู้นับ พระบริบริบร่าควางชยกลางดงนาม
 เจ้าขวางหน้ามาโพรมันได้ตาม ตายตักตามด้วยแฉกถอยไป
 ท้าวทศวงศ์ทรงสำคนาญาติ เห็นหน่อนาถย็นต้งมีโชน
 พวกรั้วแห่มแห่มด้นมกรมใน พบหัดไร่ร่นจิกค่างคิดคาม
 หน่อนราพาทองค้ำพงค์นตรี รับริบคัตไปทางถลางดงนาม
 บาททองงเห็นเป็นเชิงตะเดิงตาม ค้อนคนตามด้อมจับเชอรับริง ๑

๑๒ พวกกองทัพกลับมายาหาญ ค้างไปบ้านเรือนคนแบกชของ
 ทงหมุดาวเสมาแกเดียงแซงของ ทกบานของชดมณังวนวาย ๑

๑๓ ฝ่ายธิดาวายุทสมันทรงพลไพร่ เห็นแสง หน่อทศกราศักทาย
 รุมพลพลไพร่ทงไพร่นาย ที่เหลี่ยตายห้อยพันพากันมา
 เห็นเมืองใหม่ไพร่พลด้นดง ผ่งราชหญิงแยกย้ายทงชายชา
 ให้ทหารานโหลกองโกลา เกยวคามหาพวงกนตรีหัดไร่
 เห็นรพหอกเด็กรบเขารองท พระดังมาราเดาแดงแดงไซ
 ทงต้องทราบกราบพระคุณล้อยชดไ ครวงได้ทเห็นจะเป็นกร
 ฝ่ายผิ้งดังมาราประกาศตั้ง ชาเมืองทงปรงด้วยช่วยทวาร
 แดงแยกคนค้นหาฝ่ายชาจารย์ กำกับทอดนโดคัมเทยวณเวียน ๑

๑๔ ฝ่ายกษัตริย์หัดไร่มาใกล้บ้อม

เห็นทัพพร้อมออกถักถักวัดเดียน เห็นทัพพร้อมออกถักถักวัดเดียน
 เญยต้องท้าวดาวสร้างคชนทางเกวียน ออกทางเคียนคัตไปข้างไพร่วัน
 พอพบกับทพธาวายุทสมัน คิงตักคตอเกวียนถกบเพยพิน
 พอเสนาท้าวบริบมาท ช่วยบยังกนกับกษัตริย์หัดไร่

ฝ่ายพุทธมรณมรณพริ้งบางตังให้
พวกห้ามแห่นแสนมกรรมใน
เห็นโกธชบิตดาบหนารอง
พระหัดไชยโธมโธคาบ
พวกผั่งถึงมราชดาบถาดถถึง
กรมหักชอกมอกโตมนโถก

วิชาเหตุนโลได้กระชั้นเคียงหวั่นไหว
 ค้างคอกใจจนตัวด้วยกตัญญูตาย
 เต็มเขตร้องทรวงต้นมิ่งขวัญหาย
 ทหารร้ายรดาแสงโถมแทงพัน
 ยิ่งฉวยเยดยดตักคั่น
 คัซรบกันชาวดวงเป็นกจกต ๑

๑ ฝ่ายตระเวงจันตคามราโท
พอดอกทองมืองเมืงวันคืนพด
ตุในจิงพดทลายดงทลายแห่ง
เห็นหัดไซโยโคตรบรคโม
ทงโยชวกรเวศคิโยชชว
ถูกคาบหอดกอดกอดคอกาบเค

ให้ต้อง ไคมคอบได้เกินโพธณทั
ภะธินทเห็นโพธังโมโพธม
นอกก้านหงโพธังช้อภะพ็ชโหม
พวธวัชโหมด้อมได้พันโพธนัย
ได้หมาคมาปรังธังทงทลาย
กัณ ติงวธวัชรบพงจนรุ่งราง ๑

๑) บริษัท องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

มกราคม

๙๙

เจ้าด้วยเห็นพระทัยของพระเจ้า

เข้าบริการโดยสวัสดิ์เต็มชีวิตวาง
พดาง

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐.
 ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐.
 ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐.
 ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐.
 ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐.

ขงไกร่กร่างกรอบกรวนควมต่ำไป
 ก้างรบกักรักเคียดเหง้าใจ
 รัชชปไพรรพอนพรงทนต์คืบ
 พวกล่งแตกคณตางคณถบ
 เป้นด้านทพรับชชนเจ้าอนราญ ฯ

๑. นโยบายการแจกพวงมาลัย

ใต้ร่มโรมเรืองรองทวยทหาร

มณฑลพิษณุโลก

๒๒ ๐๒
ด้านงานทศกฐินกำลัง

ไม่หอดกหอดบทรบคักเจองครกครน

แต่ถกบนบักทะดองปรหมง

นางฉะวณเรงขบทัพประทัง

TOYOTA MOTOR CORPORATION

๑) ฝ่ายร่ำภาวดำหาญดอชวณพอ งามมาหือทกคคณนคชวณ

ไต่หัดรณพันทหาบรรดาณคฉา

๕ ๒ ๒ ๒ ๒
ทางฝั่งขวามือของทางรถไฟ

พวกทมิฬกับคนจีนไม่ชอบขัด

๓๕๖

กระพอนกนัองภษประจณญ

รูปร่างคล้ายถ้วยหรือวงกลมแบน

~~ห้องสมุดพระยาบดินทรเดชา~~

นางสาวกนกดา หานะเพน

กรมการศึกษานานาชาติ

ได้ฉายาว่าพรมผืนทองเหลือง

ยังคงขายโดยความศรัทธา

นางฉวยราชมารดาพระเอกอภัย

ชนมวารบาทม ไชยกระ โคตม

ม.พ.พ.ม.ด.ก.บ.ย.ม.ค.ก.ด.ย.ม.

ดัดดาตยะ:ดักทิดดกม

การทดสอบเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

1. การดำเนินงาน

สวญญายอนเญนพญนเญนทพไป

๑) ฝ่ายในขององค์ระเวงวันดาตอด

เตี้ยเผ่าพงศ์วงศ์เดนาโพ

เมืองให้หมอน้ำดื่มจะไม่ค่อยโต

1. 2. 3.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 83

[illegible]

๕ -
ทรงพระประชวรด้วยโรคคางทูม

๓. ๖๖๖ ๖๖๖ ๖๖๖

แผ่นดินไหวขนาด ๖.๕

พระรัตนวงศาตภพชาดก

• • • • •

■■■■■

五、五、五、五、五

แก้ไขข้อบกพร่องด้านความประพฤติ

ดูมาดศรีดวงดีดหกลประทับ เกิดมัจฉนวกดระพระชนง
 ทงแค้นชาวชาวแม่ชอกแซ่ร้อง เตียงว้าร้องให้องคนึงไป
 พวกรวบ้านร่านคดาคเหียวกตาคเกิดชน เตียงเหยาเรือนคหาคทอ้าย
 เห็นศัพทกตคตคตคตคตคต เตียงร้องไห้แซทงเมองตงกา ๑

๑ ฝ่ายโฉมของกตคตคตคตคตคต

ค้อยพดกพันคันคางเห็นวงศา
 ตระอนรารำพันจันทรจ่า นึ่งกิดมาอาภัพประมาณ
 เมยครงด่างกรวดกตคตคตคต เตียงทงคตคตคตคตคตคตคตคต
 ทรนกลูกปลอกคตคตคตคตคต เตียงคตคตคตคตคตคตคตคตคต
 เตียงทอยมเฒ่าเต็กเกากอน เพราะไฟพอรอนคตคตคตคตคต
 เตียงคตคตคตคตคตคตคตคตคต เตียงคตคตคตคตคตคตคตคตคต
 หมายนารุงกรงไกร ไทเป็นต คตคตคตคตคตคตคตคตคต
 เพราะลูกเต่าเหิดากอนคตคตคต คตคตคตคตคตคตคตคตคต
 คตคตคตคตคตคตคตคตคตคต คตคตคตคตคตคตคตคตคต
 คตคตคตคตคตคตคตคตคตคต คตคตคตคตคตคตคตคตคต
 คตคตคตคตคตคตคตคตคตคต คตคตคตคตคตคตคตคตคต

๑ ดูมาดพนางไม่ห่างนึ่ง เกียงประคองร้องไห้ฤทัยหาย
 ปลตบวณดางแม่คุณอย่าวนวาย คตคตคตคตคตคตคตคตคต
 คตคตคตคตคตคตคตคตคตคต คตคตคตคตคตคตคตคตคต
 คตคตคตคตคตคตคตคตคตคต คตคตคตคตคตคตคตคตคต
 คตคตคตคตคตคตคตคตคตคต คตคตคตคตคตคตคตคตคต
 คตคตคตคตคตคตคตคตคตคต คตคตคตคตคตคตคตคตคต
 คตคตคตคตคตคตคตคตคตคต คตคตคตคตคตคตคตคตคต

ราชการบ้านเมืองที่เคืองเข็ญ จะกลับเป็นสุขสบายเพราะสายสัมพันธ์
เหมือนไทรคณเฑาะพุดาธามาด้วยราชนคร

ให้หายเหือดเหิดครันดังท่อนมา ฯ

๑ นางพิงปดอบขอบหม้อมืออมฤต เข็ญท้าวทศวงศ์เหอเจ้าผางคำ
เข้าสู่วงศ์ประทีปอยู่พลับพลา เกณฑ์โยธาซ่อมแปรงกำพวง ฯ

๑ ส่วนถวายคาวายพม้น พบกับหิรัญธมธารมณทอง
รวบรวมทัพพลขึ้นมาในบารั ฐไปยังคานเขาเจ้าประจัญ
เข้าเฝ้าพระมิ่งศดาจนท้าวถอง ทรราชดั่งตามจริงทุกสิ่งสรรพ
ตามทไฟไหม้กรุงรณพม้น ทั้งคนพม้นเผ่นหนีออกต่าง ฯ

๑ พระมิ่งศดาว่าศึกเห็นสักเต็ม ยงกระพริบเต็มมาด้อมหน้าหลัง
พลางตรองตรึกนึกอยากดังตรึง หอพระดังมีราชมาอุณาภรณ์
เข็ญโหม่งยงกเถาธิดาณ ขุนราชท้าวจตุรคตทณม
นาชาคงทงพระศรีพิศโฉม แดงกราบกรมเกศาบอดอาจารย์
ราชเจ้าคราวนตันทพ เหมือนไทรคณเฑาะพุดาธามาด้วยราชนคร

พระไทรคณเฑาะพุดาธามาด้วยราชนคร จะดั่งด้อยค้อยค้ำประกรไต่ ฯ

๑ ฝ่ายบาทหลวงวังวงเหงาบนเกาะ ว่าเดิมทีดีไม่แจ้งถองใจ
ไปจับวงศ์พงศ์เรามาได้ คักจึงใหญ่ยกมารุมราวี
แม่ผุอยู่ด้วยจะช่วยรบ ไม่ชอบนบหยาบคายให้หนายพัน
จนศึกเหือดเหิดออกต่างแดนคงน คอยเดิมที่ท้าวคักการ
อ้วนถาว่ากูเป็นครุฑธม จ้างปากบอนค้อยค้ำข้างว่าจาม
พลอยรบเพราะที่เพราะว่าเป็นอาจารย์ คักดังดั่งจิ้งจอกดำหือออกมาดู

เดี๋ยวหน้พระเอกยไ่มาคิด
แแต่แม่เองอวณดาตามน
จะตึงตุ้ตึงกกรังเห่มนตึงคัก
จงหาคนปดอมพงศ์รูปทรงงาม
ให้ร่างแต่งแปดกายเหมือนหมายม

ตึงประชิดหน้าด้านเตรียมการอยู่
มันตึงจุมานาบช่วยปราบปราม
ถ้าตึงนกกจะตึงนทตึงนหนาม
มาตึงอนความมารยาให้พาตึง

ไ่ตึงดองแม่แแต่ข้างพระเอกยมน
เคตือบตึงพรณเฒ่ามให้ตึงมศรี
ให้ให้พระงกตึงนช็อกตึง ๑

๑ พระมังกดาฮาหลานกนกกรานกราบ

แแต่ให้พระอนุชานคตึงน
เห็นตึงปราบคักโตมให้ตึงวรย
กนตึงนเมอชเหตึงชวตึงนตึงน
เทยวตึงนตึงนตึงนตึงนตึงน
ให้ตึงนนางข้างทำตึงน
เคตือบตึงนตึงนตึงนตึงน
แแต่ชอนใจให้คนปดมบค
ตึงนตึงนตึงนตึงนตึงน
เทยวตึงนตึงนตึงนตึงน
เป็นตึงนตึงนตึงนตึงน

๑ ฝ่ายโถมขององค์เวงอนดารา

จิงกนชกตึงนตึงนตึงน
ยังชอนแปดตึงนตึงน
ทวทตึงนตึงนตึงน
จะไปตึงนตึงนตึงน
พรตึงนตึงนตึงนตึงน
ไมชยวจจะไปชวยกนตึงน
ไ่ตึงนตึงนตึงนตึงน
ชนตึงนตึงนตึงนตึงน
กตึงนตึงนตึงนตึงน
ตึงนตึงนตึงนตึงน

ฝ่ายฝรั่งตั้งกาพูดจาว่า
ข้างเผ่าพงศ์ของกษัตริย์หัดไร
จนต้นคิดบิปรักอุบรูเจ้า
แล้วตั้งให้ไพร่มาทำทายมน
ฉันเขาเจ้าข้าพากันหลอก
เห็นศึกมาตาชาวทงบาวยาย

ทงนายบาวยอกกันเคียงหัวไหล่
ต่างว่าชายโง่ โหยง โกงทงน
มันเหมือนเบือเซอว่าบุญญารักษ์
ข้าพวกเราเจ้าประจัญถึงวันตาย
โยไม้ออกรบพุ่งเหมือนม่งหมาย
ก็คอบายหลายอย่างตั้งวางควาน ฯ

๑ ฝ่ายฝรั่งตั้งมราชประกาศ
ยกเล้ารอกรอกเดมาบนปรากร
เขารูปแปลงแต่งเป็นเชนกษัตริย์
พระอภัยศรีสุวรรณเรียงกันมด
รูปงเขาวัวเฝ้าคณัฐได้กตรือ

ดกคณัฐทงหลายฝ่ายนายทหาร
ได้กระดานตั้งหนึ่งหึ่งห้อยธงชา
นามกมคัทยอนชวนชิงแรนชา
ทงดลยี่งินเต็มทรุดดำคร
เรียกทงคพองควมูตรวางเหมือนอย่างด้น

ฝ่ายฝรั่งตั้งกาพูดจา
บ้างทุดเหล่าเผ่าพงศ์กษัตริย์
มันทุดมากหลากในฤทัยครัน
เห็นรูปแปลงนมันเหมือนไม่เคตือนคดาด

เห็นแนบองว่าเจ้านายชวนวายกัน
ทงของคกริดว่าไม่จริงทุกตั้งดรรพ
คำพากันออกไปแต่คุดแต่โกด
ทงเฮวของควงวิดาศคิดหวาดไหว

ต่างเลตเตงเทงพิศริศเข้าไป
ให้อดอันคณคังคดงจค
ส่วนรูปแปลงนแสดงกตนิมทวาง
จงหลบดทนไปทงใหญ่่น้อย

พดางจำได้ใจหายเพียงวายวาง
เป็นดลคักคิดดำพิศจระริศวาง
วังงตั้งนางตั้งนยังห้ามกองทัพ
อยู่จะพดชยบรรดยมิได้จับ

ทั้งสิบองค์ห้องโถงจิตใจวับ

ต่างเซ่นมดจัญหับคืบกัน

พวกราเณรเฝ้าแก้วบางแสงของ

เข้าประคองหวดเค้นเป็นจ่าระเห่

คชยทนต์กัพพณของกเฝ้าพงศ์พันธุ์

จะอนอนนอนกายฟ่ายนำคำ ฯ

๑ ตูมอดิศ์ทรวงกันแฉ่งว่า

เนื้อว่ากรรมเจ้าประคุณทนต์เกล้า

อุกโนได้ให้กำเนิดได้เกิดมา

ควรหรือฆ่าพ่อตัวไม่กลัวตาย

ยังมีด่างกางเขนตระเวนแฉ่ง

โธ่ต้นแก่นต้นชาติไม่ระคาย

เมื่อเกิดมาฆ่าพ่อตักตักตาย

จะตัด ข้อนองค์พระทรงธรรม

นางชกกริชพระชิตาวันตาย

ซึ่งอาจรอนน่ายายาอาตัญ

ทำถอยทัพกลับไปตามใจมัน

จะฆ่าพ่อหรือจะยิงรอรังไร

คชยทนต์คิดว่าอย่าฆ่ามัน

ถึงตัวของศกทรงศักดิ์จะตกชัย

แม้นมันชวนโมบรื้อย

คิดแก้ไขให้พระองค์สงฆ์ ฯ

๒ นางเห็นจิ้งจอกพระภควิน

ใจระอาคนชมนับขบเกล้า

ฝ่ายโฉมขององค์เงวณดล

จึงร้องว่าหนอยฝรั่งรังไร

มันบอกทั้งตั้งฆราวาสบุตร

อย่าฆ่าองค์ทรงศักดิ์ให้ตกชัย

ไม่รบสู้จะถนัดกองทัพไป

แน่ฉันให้ฆ่าฟันทำอันตราย

ไม่ถอยอยู่จะถนัดสู้ประยุทธ์

กว่าจะสุดต้นชาติเหมือนมาดหมาย

แต่ถอยทัพรับพืดพืดนกาย

ไปอยู่ชายทุ่งกว้างทางกำแพง ฯ

๓ ฝ่ายบาทหลวงของของพวกกองทัพ

เห็นถอยถนัดถนัดไม่กินแพง

จึงสั่งให้ไพร่พดพาคนแปลง

ไปจักแจ้งหน้าเจ้าเจ้าประจัญ

กชยทนต์ชกกริชในค่าย

เคยเห็นกรายตรวจพืดพืดนกาย

เห็นมาใกล้ให้คนรูปกตณ^๕ รินน้ำลงในวงรอกแขวนห้อยไว้
 พวกฝรั่งพึ่งพระถึงวราช ชมฉาดเหล็ดศักระมีโน
 ต่างกราบตาพาทันไปทันใด ตระเตรียมไว้พร้อมเอ็จจำเริญการ ฯ
 ฝ่ายองค์พระอภัยเจ้าไตรภพ ออกหอรบที่ร่มบิรมพร้อมทหาร
 กับพระน้องธิดาไฮธพพมาน คิดอ่านการจะทำลายค่ายตั้งกา
 พอเห็นคนบนรถชกชกตั้ง ขลุ่ไม่กางเรนแขวนมัตถ์ขนชา
 ดูมาดพันของต้องธิดา หมายว่าใหม่รักทงหัดไชย
 ท้าวทศวงศ์องค์นางพระยาราม คัดลัญจมนกไม่ตั้งชัย
 บอกพระน้องธิดาไฮธยศไกร ทางศกใจในถาวรณไม่ตั้งประดี ฯ

๑ ฝ่ายรูปกตณแปลงมณเฑียรทอง

เหมือนเตี้ยต้องพระธิดามารศรี
 พระบิตรงค์องค์พระอาคมปราน ขยาดยศเล็กที่พลอยยกกลับไป
 พระมิ่งคณาจารย์ดังของศกษตรา ไปแจ้งจงจางหวัดหาข้าไม
 แม้ทัพยั้งตั้งประชิดศึกเวียงชัย เขาจะให้ฆ่าฟันเดียวฉิน
 แล้วรูปนางต่างร้องห้ามกลองทัพ คงไปรดกลับไปบำรุงซึ่งกรุงศรี
 ฝ่ายพวกพ้องของพระอภัยมณี มืดจะคิดอ่านประการใด
 นาแถวสนมสนมเห็นหน้ามิ่ง คอยจำของพินธมนานาตาไหล
 เป็นตมกับวันวิงชวนึงไป พอเก็บใกล้สร้อยนธนา
 พระอภัยไม่รู้อาณูชน อดจะอดอดอดนันทนา
 จึงร้องตอบปลดปล่อยพวกตั้งกา อย่าเพ่อฆ่าพงศ์พันธุ์ให้บรรลัย

พร้อมเราเราจะถอยทัพทหาร

ผรุสว่าถ้าวจริงไม่ซึ่งรบ

๑ พระพิภพเจ้าคณิศรชอน

จึงตั้งพระชนมชื่อยาธา

สิ้นสมุทรสุดตำรายานอนหลับ

ฝ่ายธำมของก็ลงจากหอบไป

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณี

เป่าเสียงดังฟองทะเลซอซนทวน

ให้ปัดบาปโถมถื่นขึ้นนารายณ์

แต่องค์พระมิ่งมงคลศาสดา

บาทหลวงขมขื่นกมลเหวอย่าง

นุดมังกดจำไวไวไปทุก

ตุมาขางทองหลบเห็นทพ

เจ้าบุคบำผาหนามไปควมจน

๑ ฝ่ายศรีสุวรรณสิ้นสมุทรสุดตำ

พระกฤษณาอำนารกราชไย

ควนกองทัพหลบดังบพหลบ

บันเข้าใต้ในกำแพงแถม

คนประจำตำหรับก็หลบอยู่

ไม่คิดการวางแผนรุกคืบอย่าง

ถอยทัพไปแต่ที่เดียวประเดี๋ยว

ถึงอบจนจำเราจะเบา

เร่งเอาชนะบ่มบ่มครรรณ

ช่วยกันจับอ้ายสีกนให้คน

บอกนายไพร่มีศุให้รุกร

๑ ฝ่ายกษัตริย์บิณฑ

ก็ลงจากนารายณ์จับอ้าย

โยธาทางตำหรับทพหลบ

ศกพระพิภพมาเจ้า

ช่วยทพขมขื่นกมลเหว

ออกประคองตนตวง

ตวงกายอ้อมโอบตวง

แต่ต้องตนต้นเดิมเนิน

๑ ฝ่ายเจ้าเมืองเจ้าขุน

ต่างบดท้าวกำหนด

บันใดทำไวสำหรับ

ด้วยเป็นวันเพ็ญบูรณ

๑ ฝ่ายพิศณุราช

ต่างพิศณุราช

มิใช่ของภักษกษัตริย์มันจักคน ตัวมรูปกตเชนรชกร้องทอดกตวง
ต่างจุดไฟเพื่อต้องทุกห้องหับ หมายจะจับหน่อนาถกับบาททอง
เห็นโยราฝรั่งตั้งทวง ถักกันควงขันรชกรณครอกดัง ๆ

๑ ฝ่ายพระอภัยมณีทรงบีบเข้า เห็นน้องเข้าด้านใต้ดังใจหวัง
ยืนคิดสัดหยดบีบที่ถ้าง ไม่รอรังรับเข้าไปในกำแพง

พบพระน้องร้องถามตามวิตถ ค้างหยิบยกรูปหุ่นทองแดง
ไขเฝ้าทวงคังภักษกษัตริย์มันจักคน ทำทองแดงจะไห้ทพลชยกลับไป
แล้วทางของคังภักษกษัตริย์มันจักคน

พระดังน้องต้อง โยราดังกร ทั่วพิภพแต่ดินแดนของกันเองได้
พระกฤษณาพาพรหมณ์ ไปลอบกัน ไปจับชายนางคดาอย่าช้า

พระกฤษณาพาพรหมณ์ ไปลอบกัน ในคณกตกับพดลพลาหลังคาง
หน่อนรินทรต้นต้นทรลุดคัก หน่อคตกับหน่อรังพนนคดา

ผูกมอมคตคณนนานกชน ผูกคตกับคณนนานกชน
เห็นวายุพณนคณนนานกชน ผูกคตกับคณนนานกชน

พระกฤษณาพดลพลาหลังคาง ผูกคตกับคณนนานกชน

พชชยัใดครคังชรวาด ค้างกรวบทรวงของคพระทรวงขรม ๆ

๑ ดมเค็จพระอภัยวิไลคณน เด็ดคตกับคณนนานกชน

จึงเชนพรกคตไปคณน ภายเหตพรคตคณน

คตคณนคณนคณนคณน ะกคตคณนคณนคณน

เขาคตคณนคณนคณนคณน กว่าจะได้ไปปะนางคณน

ชั้นโยธาฝรั่งกำลังหอบ

ต้นจะกดทับตะ โกรงทำ โฉงเฉง

ปลดควายแดงตน ไม่ครนเครง

ด้วยทั้งความตามเพื่องวังเวงใจ

แถวชนพเนจรเกาเอบาบแก้ว

วิเวกแจ้งดำเนินะดังเสียงไธ

ไธแสงทองส่องผ่านภาดัย

ดวงตอกไม้ชั้นช่อชรร

ถมเฉื่อยเฉื่อยเรยรณกตณฤหาบ ละของธาบทราบทรวงดวงธัม

แถมดังด้าวบางเรือนเพอนทพอน จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

เจ้าพี่เขยเคยเรียงอยเคยงช้าง

จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

ไธยามคณชนแถวณะแถวศา

จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

แม่เจ้าจกักกคณคณคณคณคณ

จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

หางถนอมหอมอนในเรือนชน

จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

เวด้าเร้าด้าวหุคคณคณคณคณ

จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

รณรณรณใจดังโคเคย

จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

อยุณณณณณณณณณณณณณ

จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

ด้ามภักดีเจ้านายไม่วายวัน

จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

๑ ฝ่ายฝรั่งทั้งพันคณคณคณ

จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

ภรรยารายการคณคณคณคณ

จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

แถวถนอมหอมอนในเรือนชน

จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

รณรณรณใจดังโคเคย

จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

อยุณณณณณณณณณณณณณ

จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

ด้ามภักดีเจ้านายไม่วายวัน

จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

๑ ฝ่ายฝรั่งทั้งพันคณคณคณ

จะชวรณว่าเหวอยู่เขกา

เมืองตานมประตูกงศ์
 ไม่ห้ามปรามตามแต่ใครจะไปมา
 ๑ ฝ่ายฝรั่งbcmรมพระเดช
 ทั้งไพร่พลฝ่ายทหารดำญาณใจ

อย่ามียิ่งมีตลบไปเบียดเสียดเกิดหนา
 เกรอะคังตราเก็บหอมรอมรวมไว้ ๆ
 ซึ่งโปรดเกศกรณจะหาไหน
 ก็เข้าไปตรวจตราค่านานี้ ๆ

๔
ตอนที่ ๖๒

พระอภัยเข้าเมืองลงกา

๑ ฝ่ายอุกถาวเจ้าตั้งกาโยชาทัพ ทางเคลมหอบ้อมอารมณเพราะอมบ
เมฆปลูกกนพันต้นตางยนต์ รุอาพระอภัยมณเษมมรย
เห็นประตูปรับัดด้าน ถามทหารรู้งแกลงไซ
นางสุวรรณมาถัดใจ หงุดไหย่ตรัยสุวรรณจันทร์ดา
ท้าวทศวงศ์ชงคัมภมเหสี ปรากฏให้ถนัดทางทรรษา
มาพร้อมพรทวงนางอวยพานก ทางต้นหาทวงยัดท้าวทศวงศ์
เชิญเข้าไปในค่านปารการใหญ่ ฝ่ายพระอภัยมณมณประดัง
รอนพระน้องต้องโอรสยศยศ พร้อมพระวงศ์พงศ์เมาทองเจ้าวศนช
มารับท้าวเจ้าบรมจักร เอยงคภภคณตามหลตามถนน
ชนตกถางกว้าง ไหลมโกลด รัญนงนเห็นทองอันทองเรือง ๆ
๒ ท้าวทศวงศ์ชงคัมภมเหสี ทรงได้เกล้าความไปตามเรื่อง
ยังแต่ศวนเมยเมื่อเดี่ยเมื่อ ต้องครมครมมณมเหสีองไม่เบดชงทุกข
แม้วันฉามารับไปกับหัดชน ค่อยวรายวันหย่อนเย็นได้เป็นตร
พามาปราบรานทักดัยศ ะดีเทกขชงเกษมได้เปรมปรีดี ๆ
๓ พระอภัยได้ดับอภิวาท ค่อยชวบาทกับพระน้องทั้งดของศรี
ไปเยี่ยมศัพพระชนกชนน ต้องมณัฐสุวรรณครวได
ฝ่ายอุกถาวหาญยักเป็นคักเดื่อ เดี่ยฉวนเครือเห็ดอะห้ามปรามไม่ไหว
เกิดซาพันกนยุงทงรุงไกร แดเนอไรให้เป้นตงเช่น

การณรงคังจะดับให้สรรพเดรัจฉาน
ประทามโทษโปรดจำมาชดดี ขยายคำร้องขอพระพิทักษ์ ฯ

๑ ท้าวทศวงศ์ทรงฟังธรรมเจริญ จงเจริญพงศ์พันธุ์ชนา
ซึ่งเกิดเรณูเห็นว่ากรรมเคยทำมา ไม่โกรธาขอขมาพระองค์พระทัย
แม้วันตามาดห่อหุ้มนัก รุจรรกถันเหลือเหมือนเนื้อไร
จบจังหวัดปฐพีไม่มีใคร จะเหมือนใจแม้วันตามาดดี ฯ

๑ พระอภัยพรายพรหมเยนเยนยง พดางผืนพิศตรทุกถ้องมเหสี
เหมือนเกิดใหม่ได้มาเห็นกันเข่น เหตุเพราะมิดอกคำมาเผ่าปรารณ ฯ

๑ ทงต้องนางดำรงรับชกอกวาท วนธิดาอันหมั่นอดทนอดทน
อนชาตหมั้นแค้นขบประมาณ พอน้องอวดความบำเพ็ญชุนเคืองใจ
นหากว่าพระเดชะจมาดับเข่น จะคอยเฝ้าแต่ นาคาโหด
แม้ครั้งนมโคพระหัตถ์ไรขอ โทษจะได้อภัยรทบาทบงดี
พระเยนเยนพรหมพรายพรายครวญ เรือกพระหัตถ์ไรราชตราหงส์
มานบนอบหมอบเมื่องอยู่เคียงองค์ ถิ่นราชบถรงองค์ธำรงคาญครวญ
พดางกอดจูบดูได้ปราถณถาม พดงครวญครวญเศวตครวญพรพ
ต้องทากักคักคั่นทุกคืนวัน จึงผดพรพน ผดพิศตรเพราะหนักแรง
พอรักเจ้าเท่าบุตรดรุณิก ขยายเคืองจิตคิดอ้างนางแหง
รักถึงไรไม่ขัดจะจัดแจง ช่วยตักแก่งขุดถมให้จำเรณู ฯ

๑ พระหัตถ์ไรได้ฟังรับตั้งถาม จะทอดความรามจิตให้กัลเหิน
รยบเรยอนเขื่อนอาษาธม้ายเมิน เกรงจะเกินกัมพนาชยุชานา
แต่โปรดให้ได้ชองต้นของภ้อย ทูลค้อยค้อยขอจงโปรดโทษหม่อมฉาน

จะร้องบาทมดหมายคนอาบปราน

ขอประทานด้วยสุวรรณจันทร์สุดา ฯ

๑ พระพิเภกดำริด้วยศรัทธา

แต่ก็ร่ำไห้จวกรันทนหนักหนา

จึงว่านถ้อยของเจ้าแต่เขามา

ขอบอชเมวก็ระนอบให้กรซบครอง

ความรักใคร่ในเจ้าเทรไธรด

ไม่ปลัดปลดขั้ชวกรอย่าหมองหมอง

ฝ่ายบุตรหนักถานเข้ามาทอ

เหตาคอกพ้องชมกษัตริย์หัดไชย

ช่างทอขอค่อนหน้าประดาหมัน

เพียรรวมรักหัดไม่ไหว

เพราะทางชมตรมครอมจึงยอมไป

มดิลปากร

พระไมตรีให้เพิ่มารอ่อนเป็นพดแดง

ท้าวทศวงศ์ทรงพระดำริว่าศรัทธา

ร่ำไห้ด้วยรักอันลึกก้นกบ

เห็นพร้อมวงศ์พ้องกษัตริย์ร่ำไห้ร่ำไห้ ครัดคอกแห่งความการวิภาท ฯ

๑ ฝ่ายโณมของมดิลปากร

อุทราทราศรัยรักทอนหนักหนา

ขอจกแจแจคงใจดีดกา

ถนอมทอของศรัทธาครองวง

พระอภัยไมตรีคงศรัทธา

พระมอบให้เป็นลูกคงปลุกฝัง

ขอบุตรของศรัทธาเล็กเตี้ยเหลือค่าง

ฝ่ายมั่งเป็นรองเจ้าเยาวมาลย์

ข้าวยาดายดาวยุพินัน

กับทงหัดถนอมหนักถาน

รับธุระจะส่งให้จงกรณ

ช่วยว่าชานปราบปรามตามแต่ใจ ฯ

๑ นางวันดาตำราทราภกับบาท แลแล้วแต่ราชาธนาธิปไตย

ถ้าแม่พระเจดีย์ยแดนไกล

ฉันทบได้ระไคทาแต่ต่าง

พยานเถาเถาถนอมนิมิต

จะคองนงตามจำเริญเหมือนเท่าหลัง

อนใจเตี้ยเหลือจะเลี้ยงใจวัยวง

ชาติฝรั่งไม่เห็นเป็นเช่นนี้ ฯ

๑ พระพันนางชาวเปรียบเห็นเฉียบแหลม

ทงยามกาดูดาด	จึงยมเยมเยอนวราภางะหฺร
มันท่ามคคิมชอชมชอให้	ช่ายเหถ่านอูกเตาเจาทงน
ตามแต่ใจไม่ว่าปรักษาท	จะเจียงไวหรือจะมาให้อาตญ
	ด้วยอุ้นท้องครของครวภาเจียงทมา ๖

๑ ทงตามนางต่างค่านับอภิวาท

อนุดูกเตาเจ้าฝรั่งเกาะตังกา	ความเจ็บแค้นแสนชาติไม่ปรารถนา
นี้กระไรใจจิตเห็นผิดนัก	เราในเขมรไม่เคยมี
อนำภายพาดูดาด	เหมือนอนอย่างนกอย่างเปรตประเภทนี้
ดินดุมทรพูดวามเจ้า	ไม่ยอมอุกหยาบเขตหอบกถ
ชยาเปรียบเปรยเจียงนง	ดั่งมดลูกเตาเผาโคธมาโกรธผ
จอมกษัตริย์ชคตยวงศ์ทรงพระสร	จะแก้ตัวด้วยไหมให้โคต
ทงโฉมยงของศักรวรรณมาด	ทงด้านฉวนฉวนฉวนเมยค่างเจียงค
	ยมนอนดด้วยโคตเรยไวเรยชม ๖

๑ ฝ่ายพ่อครัวหัวป่าพวกล่ง

มาเรียบเรียงเคียงคางแฉวงคน	ต่างแคงคางโคะเหตาวานควาฉน
ท้าวทศวงศ์องค์พระมห	ถวายนรมภษัตริย์ชคตยา
พระอภัยศรีสงครามเป็นหอนมา	เจียงทแทนศักรวรรณด้วยทรรษา
กับราชโอรสโอรสแห่งเบ็ดคม	พร้อมมบรรดาอริยวงศ์เผ่าพงศ์พัน
ช่อมคคพด้าหรับทรงของคคค	จอกพด้ามด้ายชามหมหิน
แตกษัตริย์หัดโรยยังไม่เสวย	เหอจวนรินนาของนุเฉยอุนค
	ด้วยเรอเคยคคยพรนของทงคคค

ฝ่ายโฉมงามองค์สุวรรณนาคี
ให้พินซังดององค์ไปเทียบถวายเป็น
แต่เปรียบดั่งดอพอพระอภัย
พระชนม์ดั่งดอแก้วเจียวหาย
อยู่เฝ้าพิพิด้วยเคยทุกวัน

๑ ฝ่ายกษัตริย์ชดชยาทรงผริ่ง
ทางพุทธาการุญต่างคนเคย
คราวสงครามด้านทัพคนเคย
อยู่ดำรงาณด้านเขาเจ้าประจัญ

๑ ฝ่ายสร้างทรงด้านมีความ
เมื่อคราวสงครามจะระเริง
ครั้นว่าพระอภัยได้พาน
จึงดั่งดอวายุพมณห์ดั่งกัน
ครั้นเช้าตรู่คมเทยวคนหา
เห็นหยาญดั่งกราบหุดพระอภัย
เกนชกพบกหกทพบขามาตย์
หัวเมืองเล็กเอก ไทศรีสุทว

๑ ฝ่ายดุกด้าวเจ้าลังกาวันเจาตลตา

รูทวงทหันอกษัตริย์หัดไชย
นางแอบฮายฮิดเอียนเคือนไม้ไผ่
เรียกหัดไชยมาเดวด้วยเกนกัน
ทงดียงนางต่างกระซิกกันแฉ่งค้อย
ทำเชิงซันหมันได้กระไรเลย ๑
กินไต่ตังต่างด้าเร้าเร้าด้วย
ฮิวไรเวยเกยวตองพินซังกัน
คอรราชภษาพาปนพดธนซ์
กุดตามวนกรรมวอเป็นราคร ๑
ซังบะฮัวเค้นก้อเหมฮนญักษ์
เขยวทอพนฮอยไม้พวนวัน
ทวงดั่งดอศุขหาจะฮวดฮู
จากด้านเขาเจ้าประจัญแยกกันไป
เฝ้าว่าละไปหนตำบลไหน

พระศรีดใช้มายทหารด้านลังกา
ไปจับบาทหลวงชบกโฮรดา
ให้จับวอวายุพมณห์ดั่งกัน ๑

ขลิวาทเรณูเจดีย์ไปเขตธินัก
กับดุกนฮัยฮัวฮัยสุวรรณจันทรสุดา
เจ้ากิดชอชอชบักกนิษฐา

มอชดัมมัต ให้พระหัดไชยนั้น

พระแย้มยมพรมพรายภิปรายตอช

จะจัดแจงแต่งตำราการวิชาให้ ให้คัดตำราไปจึงได้การ
 เชิญองค์พระอนุชาเมืองการเวก ช่วยภิเษกสืบธัมมบัลลังก์
 แลจัดตั้งยาสถาณพนักงาน แต่งเรื่องตำราให้โอรสยศไกร
 ดัดตำราบริบตั้งคงแท้แทน มาเมืองแสนคำท่าชดอโศ
 จัดเบศราห้าสิบแล้วรับไป ต่างใช้ไปแต่ดังตำราชดอ ๗

๑ ม่ายองค์พระอภัยเจ้าไตรจักร เริ่มทรงศักดิ์ทศวงศ์แผ่พวงคำ
 ต่างตระเตรียมเทียมรถมุกครา ทพรุ่งถึงกาน้ำน้ำไป
 ท้าวทศวงศ์องค์ศรีสุวรรณราช ถิ่นพ่อนามถกฤษณาชยามาศัย
 ทรงบุตรพรหมณเฒ่าคนกับพลไกร คงให้ให้เค้นธนูชาตงแทน
 ดินธมฺพรหมนากาบทัพผดก ได้ยั้งเครื่องครกกับคนนับแสน
 แบกหอกดาบท้ายไฟถักยโธมพ ครึ่งเห็นเห็นใหญ่ก็เลี้ยงครกโครม
 พระหัตไธยให้กำกับกองทัพพล ท้าวทศวงศ์เจ้าคนชวนมโธม
 เค้นเชิงทัพจับโยชวาหุโธม เจ้าท้าวโธมเห็นหน้าเคลื่อนศดาโคต
 ชุนโยธิตักพคนับแสน ค้างเห็นเห็นให้ถ่มนึ่งเลี้ยงทวนโธม
 คมของถองถองถองถองครกไป ผุ่งนกกหักศอกใจไปจากวัง
 ทรงเสี้ยข้างต่างคนครกครนวง ทหารยังชิงกันเถลเอาเนื้อหนัง
 นวงห้ามแห่นแสนสาวพวกรชาววัง แพรกมานนงเยมยมมอยุ่รวมถก
 เห็นตอกไม้โนบารุช้ายชย ชะแ่งคชยแห่นหน้าควาเจ้าหมก
 เข้าตงเดินเนินธวัชริมบรรพต ทนทางรกรางเถียนเตียนธบาย
 พระอภัยไปกับทัพผดก ทรบถถึงภทถึงศาฬ้าพระนาย

นางจันตารีนั่งข้างซ้าย

ทนายฝ่ายขวาสุด

ด้วยสุวรรณเจดีย์ด้านหน้ามณฑป พระทรงยศมียศช้วนต้องศรี

ชมด้านขวาเห็นเนกขัม

คอกม้าห้องนกกาดคาย

พระเตี้ยคงพวงพระสมทอมระวี

แถวแบ่งยืนให้ข้างซ้ายแถมฝ่ายขวา

ให้บุตรพเนจรต้องจิตา

ครวญภาษาฝรั่งพูดทั้งไทย

ทั้งต้องนางสาวงามต่างพรมพักตร

ด้วยจรรยาสถิตพิณ

ทางแย้มสรวลชวนชิตาริษยาด้วย

ถวายองค์พระอภัยมณีได้กร

ท้าวทศวงศ์ทรงนั่งบัลลังกร

ชมบรรพตพิศมัยในตร

มเหศวรทรงพระบังพระสม

ถึงแต่แก่แคว้นอันไม่หย่อนคลาย

ศรีสุวรรณมณี พระอภัยมณี

ให้หือหาทองไม่เอาไปถวาย

นางพระยาว่าตะคอกหือหาทองถวาย ถวายถวายไม่ให้คอกไม่โดย

ท้าวทศวงศ์ทรงพระอภัยมณีว่าจันตาริษยา

การการยังไม่หายอภัยเย้ย

นางพระยาว่าถึงแก่ชเฒ่า

เห็นด้านแต่เพียงเฒ่าเชยชม

แต่ดินแดนมณฑปเสวราเบตยวปะดาศ

ไม่มีหญิงมึงมีศรีธนพิณ

คิดกะมังถึงอรุณอุษาวัน

เคยชมมกไม้มาใกล้กัน

คิดจะใคร่ไปหาญพา

มึงเจ้ากรรมแค้นคน

จะบิภเนยของเจียวอดคประตประ

กัน

ต้องปลามันเหมือนที่หลังทุกครั่งครว

พระหัตถ์ไชยไปบนรถเจียวอดหา

พวงบุปผามาให้พิณ

มาทางนางจันตาริษยา

เป็นเรื่องราวคราวนี้ราศีเกิดอนกาดคาย

พลุขลุ่ยได้ดื่มอารมณ์แล้ว กลับไปถนัดถใจถอยจิตกนิษฐา
 ยังกางเห็นเนินนางการวิภาที ด้วยผู้พรรณจินทรผู้ตาจะอาวรณ์
 ตรงเสวยเคียวร่วมผู้พรรณภาชนิ เคยไต่ยาต้นน้อยด้วยซึ่งต้องสมัคร
 มาว่าเหวเอกราชนาทร มีเคียนอันแนบเนียนเชือกจันทน์
 เจ้าพ่อยเคียวชมภักมยริน นอนกลางคันหลับโหล่นเฝ้าฝัน
 ยังกเห็นเช่นเชยอย่างเคยกัน แนบเชยเฉยคำขวัญว่าจันทรผู้ตา
 คอยเบอนเบียดเนียดในเฝ้าโอบรอบ ประจวบปรากฏชายแลดูย้ายขวา
 ครนกลับเห็นเป็นหมอนนอนอุรา หลอยเฝ้าดูลาดารถขบรถ
 ค่ายแรกนฤนเฉยไต่ยาไต่ยาจันทรมาจันทรคณิศรถึงดังต
 จณเจดาดำยณหญิงรันทด รุกธวัชให้ละอนไม่รับบายน ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอุทัยไปถนัดถใจ ถึงดงกาเหว่าเขตนางคันถถาน
 แดกเชยเหวเฝ้าพริ้วพระวงศารณ ชัยคณิกถนพรมดินตางยนิค
 พระหัตไชยไปให้ทองเรหางหมก โฉมพริ้วจะประเทียบเพียบดาร์ก
 กระโดดตรงตรงไปดักพระชนน

พระมารดาปราดัยเรียก โห่หนึ่ง ร้องเรียกทองชดามาทางดอง
 ให้เจียนถดหาพระศรีทองพณของ พระยมยของยณลกจันทน์ ให้ถดยา
 นางกำนัลบรรบประทานแตรคณานัน พระชนนรฤเทเห็นหา
 จังว่าพอกยงเห็นอยดาเตอมา ไปพดจาณณกบนองตหอง โน ฯ

๑ พระบริบดังบงคมด้วยสมนค เขาในดงคเคียงทองม่านดองไช
 เห็นต้องของคณนรช้ายคไว้ พดางกชคชอุปโลธนใจวัง
 แดกว่าพณโคพบไปรบศึก เหลือว่าดกณกถดองแม้นองหญิง

ขยู่หว่างกลางทางเคียงเฮงเขียงฮิง นางนึ่งนึ่งแกงงเงยให้เขยชม
 เรออุบหมึกจกักรระจอบอนหันหน้า ตางบนว่านาเบือเหือหุยมหุยม
 พระเรียงรอรอแถมนางแย้มยิ้ม ในรูชมรู่หนานาราคาญ
 พระด้อมด้อมคกขคกระจิบว่าพิพรธ์ เหือฮะฮะฮะฮะฮะฮะฮะฮะฮะ
 พุ่ทุตรอคือพระโอรสูไปรตประทาน

อย่ารำคาญเลยไม่แกงแกงแกงดา ฯ

๑ ฝ่ายพี่น้องสองนางว่าปากก่อน

พระศีกุณทุตรอเป็นบริวาร เสร็จวิชาพิศุระจึงจะควร
 พดางนดักพลักพลักเคียงเบือพ้องเบือ พระชนมรดคตตามทราวมดังจน
 นางจาเบือเหือหุยมหุยมดังจน ห่มหมอนมวนหมอนได้เด็ดไถดอนง ฯ
 ๑ พระวาพกเป็นพริตต์ออดิศัย งามคตคตขวางให้หมางหมอง
 ถึงทุตรอก็ยังไม่ได้กรวยครอง คงเป็นน้องน้าไม่ไม่ให้เซย
 เสร็จวิชาพิศุระได้ชมได้ชมดี จึงเป็นครุวมเรียงเคียงเซย

จะห้ามปรามตามดำพิงไม่ฟังเลย พดางกยตเกยเซยริตณินดา
 ด้วยแต่หงยังเขี้ยวคุมเทาใหญ่ เคยเคียง โถดไจรกกกันหมักหนา
 ครั้นร่ำราวส่ำทนมเหมือนมยุรา พบผกาเกสรเฝ้าฟอนชม
 แคชชิ่งต้องนางขวางจังหวะ ไม่เคยดะพระไมรู่ที่ตุ่ม
 พระหัดไยใจเหมือนผกกระบวน เจ้าเกดยวณมกอดค่อนองจะพองพัง ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยมณีนำถ
 ถูสาวศรัทเป็นเวรเกณท์ระวัง ถ้วนปรางรูปสอวยส่งยโสภา

แต่ต้องพระมหาดมเห็น
หรือของเซบยูเคียดของหวงหงดา
ดูของทักกันไม่ฉันทา
หยงเปญายากยิ่งจริงเจียว
กระต่ายแก่แต่จะคนดวนอดมาก
ทงผปากเป็องปราชญ์ฉลาดเจียว
ต้องอ้องฮอนฮอนจิตบิตเป็นเกลียว

จะตองเกยวกันเหมยฮอนดางทกกรวไป
พอยามค้ายาระฆะเตียงหงหง
ประโคนเกรงครนครนเตียงหวงไหว
ดำฮองอ้งทงภษาแล้วคดาไค
เห็นโถมยงทงยาทานดาญ
ฮันนงฮาดันโฮภาตามมารศรี
เป็นไรเจ้าเสวไรคทหรือไรค
หรือนเคทคี่ระฮอนคกั้ง

๑ นางทุดตบหมอนกมว่าตนประ
พินเด็นฝนปนาทาประทง
ขอทุดความตามจริงดักฮอง
ต้องคกยากจากวงมากรง
ทงอุปถัมภดาเหตฮวยเกยทมน
โปรดไปหาปราชัยให้ดบาย
แม่ฮวยดงดกาฮัพระบาท
แม่เด็กทพดบดักไปเรคกัน

๑ พระนางพงศาสดาฮอง
เป็นเซงชกตเมคเรคปญญา
ถูกกเคยเมคตหมคตองชกรก
นกกเหมยฮองหงหงเหมยฮวกกนหนกหนา
จ้งหมยอนฉนจ้งฮองฮองฮากา
จ้งตรัดฮองนาหวางจ้งฮองเป็น
เป็ยบเหมยฮองดักกวาไปมิได้เดิน

รกระหนวากต้องยากเย็น จะเกิดเป็นเช่นกระเทยชวดเซยมฯ

๑ นางพังศรดีจิตเคื่องวาเยองยัก เจ็บเหมือนจนจกเค็ดชักกระฉกนม

จงวาพระชะระแวงวาแต่งอม ก็ระกมหนารบชบประมาณ

คิดไม่ดังจงขอออกนอกตำแหน่ง

กลับเค็ดชอบแคงแกลงครัดประหัดประหาร

วามิตพอถรวโกระไม่โปรดปราน ขอประทวนโทษหนอนฉนไม่ทนคิด

ดังเค็ดนมม้วยหายบวยเจ็บ จังจะเย็บปากตรงให้ตงคิด

ไม่พูดจากวาจะตายวายชีวิต คือจางมิตวกถวผกเจ็บชดใจ ฯ

๑ พระวาพนกรวิญญายาก จะตองค้มปากไม่อยากไหว

เค็ดห้าหับรับแพมาแต่ไร เหมือนเค็ดใหญ่ไซกอบให้ลบเค็ด

เมือกรงด้าวควาหมเป็นนเร กอแห่งนเปด้าเกว้าใจใครจะเหมือน

มดกเค็ดแมาแกงถวเรือน เกยรูกะบุดเบอนไม่เค็ดอนกถาย

อเกยจเกยวเค็ดวชบรนาแพ กระคายแกลนเปด้ารอนงอนไม่หาย

ดงจากยาดันคดากคดอยเค็ดนอย

เจ้าคกชายเห็นวณดาเค็ดกมาถ

ถศพระองคตงนงมดตงกยาดัน

ตะเวงนาฏนอมประณคบทศร

คิงเค็ดองฮานพาดถาให้ถาม

หยับนาคเค็ดกถวามให้ถายพรวณ

พระแยมยัมพรมพรายถาดายถา

ยิผุคผาคถวถวเป็นศรตวรพ

ถยาทางเห็นเม็นเมืองอญเพียงน

มาบหนบรจถรณให้ไกลพยา ฯ

๑- นางเคารพนบอบคอบอันอง พระคณของทรงคักคณนหนกหนา

ณษาคณมกรรมโคธามา

ขอเป็นชากวาชวนจะบรตย

แต่ทางเห็นเน้นหาหม่อมจวนเจ้า	มดุกเต่ามัวหมองไม่มองได้
เกียรติชมชมหวานประการใด	มิใช่ไม่เคยเห็นจงเช็ดดู
จับแปดแปดแฉ้วแปดแปดหมาย	จนเหลอชายชบยักต้องอดดู
มดุกเต่าเจ้ากพดตเป็นศัตรู	กตกรอญวากรมให้หาเป็น
เมื่อรุ่นตำรวจกวาพบต้องรบผิว	ครนแก่ควรบคตถูกแต่เชญ
แต่หมากรบแควอนโมหยอนเยน	พระกเห็นกรอญด้วยกน
แม่โง้งนการอนไม่ชนรด	ครอญคตยถจรดไม่บดฝน
ไปรดปดอยปดระวาททอยางน	กระหม่อมหน้าหน้าเขตจงบมดตา

คงโปรดเกล้าฯ เสด็จฯ เสด็จทอดพระเนตร นื่องไม่ยอมแล้วที่จะพ้อมย
ถึงไกรธมาพันต้นบรรตย์ พดงกราบให้อภัยจนกว่าจะปรานี

๑ พระพิฆเนศวรทรงว่าถ้าเข็นหน
ไม้ซึ่งแปดตนบนถันอมขมขมโดยดี
จะผ่อนผันสัญญาให้มารศรี
เว้นแต่ที่ห้ามปรามจะตามใจ

พดางประคองต้องแขนขันแทนรัตน นางโมรธำตามถ้อย
กรรมเกล้าต้องทรงประคองทำนองใน นางพลัดไพล่ทอดห้ามขย่ำตามตอน

ประโดมลูกบาศก์ดัดดัดมณี นามประโดมลูกบาศก์ดัดดัดมณี
แต่เดิมนามลูกบาศก์ดัดดัดมณี นามประโดมลูกบาศก์ดัดดัดมณี

กรมหมื่นอดิศัยสรวาสตยาธิบดี

๑. นางจตุพร ชื่นชม (นางสาว) ๒. นายสุวิทย์ ชื่นชม (นาย)

กระทรวงมหาดไทย
กรมการปกครอง
จังหวัด...

๑ ฝ่ายพระศรีสุวรรณกระเด็นออกจาก แขนงวิสาขาทิ้งเฉนาคา

วิญญานจักคิดราฟรังวาทา ไม่หันมาฉำแหงหรือฉนเค็ง
 คิวด้วยไซตอชอคือเจ้า เขยอูคเ้านงครอมจนฉนเหตอง

จะไปหาภาไมรักจะยกเขียง
 คงส่งนำผ้าขาวด้วยขางยั้ง
 ลงตึกของคงจะปลอบใจชบติ
 เข้าในหียงเห็นหน้าว่ารักสะหรื

ตระโตะกัณฐิณสุรารัณเฑาะรมิ
 พิณุชติระณูมิโหณันนตตงกทของ
 พระเนนนางพตางจักษิชาจกั
 คุโสโกเสวรัฐบศรัวฉัหมของ

เมื่อรู้ข่าวชาวสวนนอกระดอง เกมหงส์ของพ่ออยู่ท่า
พดางแอบอุ้มจุมพิตฉันทนอม ยอชิงหอมขุไม่หายทงซ้ายขวา
เดียวตายคงพวงพุ่มปทุมมา แคกลาดกลาเกตุย่นกลอยไปหน้อยเดียว

๑ นางผริตพางาเฉยฉาชน ไม่ชดช่นกตณกตณกระเด็นเดียว
จึงดาพระดงตงเดี่ยวจรงเจือ ไม่แดเหลียวเกิบมจะเข้าดับเกม
น้ากวางาเกตุรับตมทบท จึงโคกตมมาท ร้าภาดะหร
มับศรช่ายคดาพยไซ่พอด เกมมณยเกษมเฉยเหลอถากง
จรงนะพระจะกิดฉันทนอม มอ ในมอแถมช่นอย่างเกป้างหง
ไปมบมไซ่ของตมรจ จะมอจกตมเฉยเป็นเมยเตน
ให่ดบคองมอเห็นทวาม จะมอจกตมเฉยเป็นเมยเตน
กตงเกอนเกอากา จะมอจกตมเฉยเป็นเมยเตน

๒ พระราภาดาร์พดาร์จกตม จะมอจกตมเฉยเป็นเมยเตน
เมอจะกตมทพไปกตมก จะมอจกตมเฉยเป็นเมยเตน
พกคองมอจะไกรเอาไปดวย จะมอจกตมเฉยเป็นเมยเตน
เจามอนมคชคทากระบวน จะมอจกตมเฉยเป็นเมยเตน
ถึงดุกเตาเจาดีดอยคดียงเจา จะมอจกตมเฉยเป็นเมยเตน
ดุกเมยมดรามดจรงจรง จะมอจกตมเฉยเป็นเมยเตน
เจาเป็นเมยเฉยควมาท จะมอจกตมเฉยเป็นเมยเตน
ไมยอมคตไมจะคองกนมอง จะมอจกตมเฉยเป็นเมยเตน
ทโดมดุดจกคบจะปรบใหม่ จะมอจกตมเฉยเป็นเมยเตน

ว่าดกถึงอุตุลหิม้าหอก
แล้วแก้งแย่งภูษณาดไบ
แล้ววาพระจะมาปดทำเนนณ
ไรศวปดชาวนมตงกเดองอ

จะเลี้ยงหูกทองบดหมไปไหน
นางจันใจไปไม่วอดทนกลอกลมมือ
ผัวหม่อมหม่อมอยู่ไม่วอด
จนกลอกลมมือจะเกิดเกิดความ

๑ พระเชษฐาชายองแดงจาง
ทำไม่เจ้าเจ้าจางหยอนโฮนฮอนตาม
อนฉวมททองตงทองบ
มดกเตาเหลาผิงตงทอง
เคยโคเดียเมยทองชาเจ้าหยก
นางมดกมดพระชาทาประจ
ยักรรยเมยทองอย่างชาประ
คนดยทคดให้ดงดง
พอมคณผิงฮองชาด

เมษของธา โกรทนอะระธธาม
มผวตังคองคามคามกระทรวง
เบมผนอขของควดาผวหลวง
เรากดองรเหเนบพพาน
พดางนคณามนคักทำหักหาญ
ประเคียใจโตการดำราญเรง
ธรมคางวงแวงนทางเล็ง
แณมคตตเบตเบงชาเข่งชุม
กเรทพรฟักพมพนาถาหม

[illegible]

เกิดมดลูกโตในครรภ์
เด่นว่าพ่อนมคนเลี้ยงครบทุกตัว

ตอนที่ ๖๓

อภิเชษฐาลัย

๑ จะถวายเป็นเครื่องบูชา ครั้นเมื่อราชธำรงตามเสด็จ
ศุภชัยตามตามแผนออกเดินทาง
ถึงพระราชมณเฑียรราช เฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายบังคมทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย
ถวายบรรณาการทางราชการ ฯ

๑ พระพรหมชาลาว่าเรื่องว่าอภินิหาร ครั้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงตั้งพระทัยจะเสด็จไป
ดลพระองค์ทรงบำเรอการเสด็จ
ไปราชกิจแล้วเสด็จขึ้น
พระหัตถ์ไปช่วยช่วยสงคราม แล้วทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย
พระปณิธานให้ไม่ขาดวิญญู
จะปลุกปลอบพระทัยเป็นวงศา
น่ายินดีขององค์เจ้าพระยา
ราชกิจแล้วเสด็จขึ้น
มอประเทศเสด็จเสด็จขึ้น
ให้พระหัตถ์ไปช่วยช่วยสงคราม
มารวมพร้อมพร้อมอยู่ตาม
ด้วยประมุขที่ปรารถนาวิญญู
หนึ่งนางเจ้าเสด็จขึ้น
ก็เป็นหญิงยากแค้นแสนสาหัส
ซึ่งมีพิศวงวิญญูโกธราชโปรดปราน ขอประทานโทษจึงได้กราบ
ขอเชิญพระอนุชาทรงการเสด็จ
ช่วยอภิเชษฐาลัยเพิ่มเติม
อันเหล่ากอห็นอนาถราชบุตร
ด้านบิณฑบาตเพิ่มเติม
พอลบดลหวนได้โปรดประภาษ ครั้นเมื่อเสด็จขึ้น
พระเชษฐาปราณบุรีวงศ์ จะตั้งหนังสือให้วัฒนา

จะไปด้วยช่วยชูชูเรศ ให้ฟังเพลงร่ำพระเกษพระเกษ
จะเดินทางกลางทะเลจืดเคืองรา ดึกฮิมห้าห้าใหญ่ได้ใบกอด
ทั้งข้างหน้าข้างในจงไปด้วย จะใคร่ช่วยด้วยด้วยดัดพดพด
อำนาจธรณอภิวาทมาหยุด พระธมมเทยรรคนชวา
จึงบอกอภิวาทว่าเชษฐา ให้ผู้ดัดดาภิมหึงดัดดา
ถูกขายไปไฉนตายพาพา จจะจัดแจงแต่งงานการวิวาห์ ฯ

๑ นางนบนอนตอบว่าถูกไปเสีย จะคิดแปลเป็นบศรีผู้ใด
แล้วจึงเหอตาด้วยดรรชนีผู้ใดหา เทพธิดาเจ้าเครื่องอันเตรียมการไว้ ฯ

๑ ฝ่ายอำมาตย์เจ้าหน้า พวกขุนหมื่น
แต่งกำนันบรรดากระดาดไล่ ไปตามเข็มนาฬิกาไปคิดโกกอด
ทั้งชาวนาตาเองเลียบเบก เคียงเขาเกริกชัยแจกจ่ายแบกธม
ขึ้นประจำตัวไว้พร้อมไพร่พล ทั้งคนหน้าตาพรหมหน้ากัน ฯ

๑ ฝ่ายเจ้าจอมหม่อมมหานิกุล
ได้เห็นเพชรน้ำประทานทั้งพามาขึ้น
ทั้งหมื่นของเครื่องแต่งแก้วมณี
กระแจะกันทันหวั่นกระอักกับคปไป ฯ
๑ ดมเจ้าท้าวเจ้าพราภาวเจก กับองค์เชกษายาชีณาดัย
พร้อมกันเห็นแค้นดมกรรมใน เด็ดใจไปดงกำนันด้วยรเรศ
แทนท่งทองคำทวยบาท ถ้วนมณีนัดแถมแค้นคำรดี
ได้ถูกขมดมนัดมนต์ พอกแค้นหักให้ดมนัดเขมยา
ขงชัยโรคไปกนออกออกกำนัน ดำดงกันพรณรายเรียงซ้ายขวา

ออกนาเค็มเข้มมั่งกรงดงกา

ได้ถมใช้ใบมาในตำรา

ออกถกถากนาเขยงภูเกดธวกลณ

โคทะมันกดออกกองเท่าดังร

กระตือองกระโคง โคงเงง โคงงเคดงคดณ

เขยอนขยอนณหุญรงกของด้าเนยง

ด้าตุ้ระพระชยด้วยเจ้าชา

ภาวนามได้หุญตรองสุดเตียง

ฝูงมัจฉาปลาว่ายชนว้ายเรียง

เจ้าคอเคยงเคดากุคุดาไป

พอดมคตายด้าอกถนกรนราบ

ชงกระราบปลาบปลิวรวงใหญ่

คุดกว้างขวางถดถางทะเดว่าเหวไค

กระตใหม่ใจหายดักด้ายคา ฯ

๑ ขอมณศรยครุชรมณมเหสี

ออกนงทณพมวังมัจฉา

คุดากถวระเซตงเหว

ถวนโคงโคงมวเหด้าปลาหว

ฝูงนากปากมนเหมยณทณเคย

ชนนารเคยพนพาคเคยงชาคณ

ชนโกหมมเหยทงเหว

ชงอวหารอญพคโคงถกน

ฝูงมกรชนพตงครกของเกย

คณเคยเคยงโคงเวณมณเทยนทณ

มเหยนงแข่งศวกถวถวมณ

พมพมมณน้าด้าคณว้าคณดอย

ทางเป็นปลาหน้าเป็นทณนงคุดณ

เป็นเคยงด้าทณมณคณเป็นทอย

พวกด้าวใช้โคงคุดถนอญนอย

ทงถดด้วยอญนอาหารให้ทณปลา

ครนพตบคาคถาคคณชอมเมย

แถวโคงถดถางทะเดพระเวหา

ไปเคยงทณถงมึงเกาะดงกา

พระตุ้ดถดถาครเซยมณคณทง

ทงถดทณคณคณด้าทอบ

เขวคชอญบฉารคคณไมระคชว

พวทณมณแถนด้าถทณทณทณ

ชนนชางคณทงคณคณคณ

ด้องทณศรยครุชคณทงคณทง

กณคณคณคณคณคณคณคณ

ทหารแห่แซ่ของขุนทองน้อย หนีจากเมืองใหม่ตรงเข้าดังตอน
 ไปตามทางหว่างเนินเพิ่นประพาส พนมมาศไม้งอกชอกถึงชร
 บ้างเผ็ดคอกยชกร้อชวร หอมเกดร์เดาวกนรทิดนโรย
 เข้าป่าตุงฝูงนกวิหกร้อง เฌียงแซ่ช้องถึงค่างกรวญคราวโฮย
 หอมคอกโมกโคกดังกรมทงมโคย พระพาสโยชนใจทงโพรนาย ฯ

๑ ดุคดำครชบมาชนหนาทัพ เกณฑ์ไพร่กับกรรมวงสันทงหตาย

เก็บคอกไม้หตายหตายได้มาคนา คอยอยู่ข้างทางถวายข้างท้ายรัก
 ดึงกษัตริย์จกแรงแบงนปมา ไหวงก่าสาวสัตว์รักทงกนหมด
 ชนฮารมณชมเพิ่นนบบรรพต เบญหัดนดกเดอมตายพรอยพรายตา
 ห้วยตระทานธารถ่านนาฬ ไหวงพระลปรอยชอกคามชอกผา
 กรนพลบคำทาประทับทพลบผา คนถ่วงดวงกาเจ้าราตรี ฯ

๑ ฝ่ายของกพระชกยงใจดกชน กบตองอกรายามารศรี
 พระน้องหมอวรนาถราชบุตร ไปคอยรับประทับททจวรา
 เฌิญพระน้องตองอวคพงศ์กษัตริย์ ชนปรางศรีตั้นเรือนจันทนด้วยทรรษา
 ค่างค่านับรับกันจันรจจา ตามประดาสุริยวงศ์เผ่าพงศ์พันธุ์ ฯ

๑ ฝ่ายลูกสาวเจ้าดังกาเกณฑ์ฝรัง แต่งโคตรตองเดยงกษัตริย์ตวนจิดตวัค
 กับชาวแรกแรกกเนื้อแพะผดนามน มัดหมนชาวบุหรตุดโค
 กับชาวไทยได้คัมถัมแกตัมธิง นกคองป่ยามะม่วงคองได้น

แก่งปลาไหลไก่อเพรงเงงเทโพ
รมจักรนัคเรศวิเศทเทก

เปิดไถดะคอกคอกมาชวนแสด่วนค
ตงโตะเรียงเคียงวงศะพักษตรัย

ค่างเดี่ยวเนยพมพนาโรยขน
บ่างไรดกตณศรเฌาบเลก

พอกเผ่าพวงห้อยหัวนลกลหอนช
อืดท่าดำรับไปเรียงคิง

พอกพาราการเวกโยกหยกกรณ
พุดเถยนางช้อยเงาไรเฌาไมคอง

บางยุดมอยชดในนระไรคอง
อนเรองราวกลางดงบรพอม

ม่ายทรงยศคองคองมพคหิต
ม่ายชากันเชกคองคองมพร

คองคองคองคองคองคองคองคอง
ให้หัดไชยไปมารองการเวก

ค่างยนิยชมพริ้มกนจำนรรจา
ปลดโรงราชพริ้มคองคอง

ทูลคองคองคองคองคองคองคอง
เขาทองคองคองคองคองคองคอง

เขาทองคองคองคองคองคองคอง

มีคองคองคองคองคองคองคอง
คองคองคองคองคองคองคองคอง

แก่งรอนหม่มหม่มคองคองคองคอง
ดาร์พคองคองคองคองคองคอง

พมกวงพมกวงคองคองคองคอง
คองคองคองคองคองคองคองคอง

คองคองคองคองคองคองคองคอง
คองคองคองคองคองคองคองคอง

คองคองคองคองคองคองคองคอง
คองคองคองคองคองคองคองคอง

คองคองคองคองคองคองคองคอง
คองคองคองคองคองคองคองคอง

คองคองคองคองคองคองคองคอง
คองคองคองคองคองคองคองคอง

คองคองคองคองคองคองคองคอง
คองคองคองคองคองคองคองคอง

คองคองคองคองคองคองคองคอง
คองคองคองคองคองคองคองคอง

คองคองคองคองคองคองคองคอง
คองคองคองคองคองคองคองคอง

คองคองคองคองคองคองคองคอง

ทูลเจ้เพรชประคบบุบผอ จักกองทองกองแก้วพรอยแพรวพราย

ฉัตรภูคณกตเมศชนเจดชน บั๊กทางกัณธภิรมแด่ขุมถ้าย

รย้าห้อยพรอยแพรวพวงแก้วราย ฉากพระฉายรายรอบริมขอบคัน

กรนาคแจ่งแจ่งท่าแฉ้วเจ้าเร้า กำหนดเด็กร้างเจ้าจะท้าวขวัญ

ฝ่ายกษัตริย์ชดศยวงศ์เจ้าพงศ์พันธุ์ มาพร้อมกันขอยุทมนทอลพิช ๑

๑ ส่วนโอรสบริวารช่วยทรงจัด ให้ทรงเครื่องเรื่องจารัตริศม์

ฝ่ายตามขงคังนุชพระบุตร พระชนนีทรงเครื่องให้เรื่องร้อง

ออกจากวังตั้งขบวนแห่ใหม่ ท้องประโคมโหรมกรก่แข่งกักทอง

เข้าโรงราชพิธีทงหน้อง ธนงทองนทอสุวรรณเป็นหล่นมา

ดัดดาครเด้าคนทวงมดสร้อย ให้เดชะดุษฎีกระหัดพระหัตถา

พระหัตถ์ไชยให้พระมืองดองธิดา เดชะดุษฎีกระหัดพระหัตถา

ฝ่ายโยกัษพรหมณรามราช ดำรงมคัสดรวิธโรดโมธ

ดวดพิชอภิรมย์ดุษฎีพร ให้ถาวรอันประจักษ์ดุษฎี

ไต่เวดฬาร้องคัมภีร์ของทุกน พณเจ้าเจ้าเจ้าเจ้าเจ้าเจ้าเจ้าเจ้า

เป็นเคารพดั่งกงจวนชานคนควี พวกลีโหรคัมภีร์ให้ทองโกลา

บุโรหิตคิดแฉ้วนเจียรเทียน รุกเพลิงเจียรทองซ้ายไปฝ่ายขวา

ใหม่พิณพาทย์ชาลฐมืองก้องดังกา แคร่ฝรั่งมกัถาถดองมด้าย ๑

๑ ฝ่ายพวกเดนมะลิวันจะคอนโธ คีตะโพนกตองประชันถันนุ

มใหญ่เด็กเจกปรังมาพรังพร เป็นหมู่หมู่ตุงการประชัน

เด็ยเจ้าเร้าเจ้าครอบโตชบโธค ดับเทียนโมกคณังคณเดลิมขวัญ

พระบิตูราชมาตรงกเจ้าพงศ์พันธุ์ ขยพร้อมกันชวนช่วยชานวยพร ๑

๑๑ เป็นข้าเร้าเจ้าวิเศษเอกกษัตริย์ ประดิพัทธ์บุญโอบอ้อม
 เสด็จคนธรรมาสูดตำรา พันโทษกรรมอยู่บำรุงกรุงธรรมา
 พระหัตถ์ไรยไต่ต้องพระน้องนาง เป็นคู่สมรสมากปรารถนา
 พาน้องนัชนับด้วยสุวรรณจันทร์สุภา ไปพวการเวกเป็นเอกองค์ ฯ

ตอนที่ ๖๔

พระอภัยมณีออกบวช

๑ ครั้นดูธรรมนั้นกะนั่งถนงเวกั้น หุดดาเซฐรู้ตามความประสงค์
แล้วเชิญองค์ทรงยศทั่วทิศวงศ์ ไปดำรงมัจฉา
แต่องค์พระอภัยมณีได้เสด็จ ด้วยไม่เดรัจฉักชนกโอรสา
ขาดองนางต่างขัดพระขนิษฐา แต่ครกตราอารมณ์ให้ตรมตรอม
ทั้งแค้นแค้นแค้นรักดังตัดอก แล่นวิหคากนพระรูปชิตชบผอม
นัยหรือเมื่อยเดียวเค้นนโมยธม พุดอ้อมค้อมมัจฉาของทองสัก
คิดจะใคร่ไปบวชจนหนวดขาด โห้มนมหนาวนอนตะขอนไม้คันเด็ก
แต่กรรมกรรมราพจะกะนงนก งามนบไว้ให้ตะทุกตะท้านองค์ ฯ

๒ ฝ่ายต้องนางต่างตั้งตัวพระนางเจ้า
ต่างเร่าเฝ้าหุดตามตามประสงค์
ทุกกระหม่อมชมเชยชบทรงรูปทรง

ขอพระองค์จงประทานธรรมาธิราชพร ฯ

๓ พระพิริยเจ้าเอื้องคั่นเคื่องขัด มิได้ตรัสตอบความตรามถึงวน
กรณถามข้าท้าวระเจ้ากระบวน ย่นยามากวนเข้าขทนเอย
แต่ใจเขนองค์ตบบริบททรงห่มด้าน ดั้นตะท้านทำเบื่องแก่งเรื่อนเฉย
ทั้งต้องนางต่างเห็นผิดจริตเคย พระเฉยเมยไม่เห่หม่นอย่างแต่หัดมา
เห็นจะเคื่องเรื่องทจริตไม่ตรัสด้วย มิให้ช่วยฟุ่มฟักเฝ้ารักษา
พลางตั้งเห่ถ่าถ่าวไซอย่าได้ซ้ำ เวียกหมอนวดหมอนยามาไวไว ฯ

๑ แล้วต้องนางต่างว่าน่าสงสาร พระอาการก็ไม่ว่าแกล้งไร
จะวิบัติชัฏขวางเป็นอย่างไร มาเข้าไปด้วยกันแน่วอนตา
ไต่หูดอ้นของถามตามจะโปรด ถึงกรวไกรจะพันพันเกศา
ก็ตามทันของเรารังธองรา จะภมพนาถผู้ม้วยด้วยภัยกัน
แล้วต้องนางต่างเขาคึ่งบรรจกรณ ชลกรกมตจกรามฉวีรวิญ
คชหมอบกราบคณานชนแทนสุวรรณ

ต่างนวดพนม้าพระบาทไม้กลาดกลา
พระเทณางช้างสุวรรณบรรจกรณ ข้าเดียงก่อน โฉมฉายหงษ์ชายชา
ค้อยเกิดอนคตลาหายสิ้นจระบญชา เน้นนางมาดเนนนางละเว
แถมถึงเป็นหมอกศเดียวกันเจียวเจ้า เกรงเชษฐเจ้าชามารมกนคุมเห
ดงพัดชัฎคำไม่ยำเกรง วาสนาของชาเองมันอาภ
ศวกนเคียดเจียวจก ไม่คิดอชย อยด้อยรแดงไปเกิดไซจับ
ชยารักษายามท่ายังชย พวกันตอบไปเดียนหาชาครนอน ฯ

๑ ฝ่ายวันฉมาตศัสดอดดี เห็นกรวไกรกรวยยุคตบนบรรจกรณ
อย่าปลดเปลื้องเคียงชฎกัศตรอน มีโทษกรณเป็นโฉมตรึงให้พึง
ขรมคาชากับเจ้าเหมยตบเขาเจ้า เมยเค็มชาแล้วจะได้รับได้ทอง
ฉนโศเดชะบาจิตแม่มชพอง ไพรดักกรหนึ่งก่อนพอชยณโจ
พระชบเลยเพียงนเขนถัด พระคุณดุจดินฟ้าชลาโหด
ถึงจะดงโทษพันทหาฉนโต ก็มีไต่คอบไกรจงโปรดปราน
เชษฐเจ้ากรเมทากุศดำหิ่เชย อยางละเลยโทษนากระยาหว
ทองพอกหมอยชยเข้ามาพยามาฉน จึงชยงานให้คชยพันทุกคืนวัน ฯ

๑ พระอภัยใจหวัดหวัดให้หิวโหย ทั้งแรงโรยร้อนโรยเศร้าโศกคดีย
 จงว่านขยหรือคำขางว้าพัน พุดกระหนกระหนพริ้วโร
 ดมแฉกหรือถลอกตัวให้มวงอ้อ ข้างถูกคอดันคำทำไถด
 ดำพลัดขั้วขวางจิตจางใจ เคยจนเฒ่าจากไม่ได้เช่นเมื่อย
 จังจะระควรวุ่นวุ่นวุ่นวุ่น แม่น้ำหายโรคเจ็บปวดจะบดขยี้
 ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ มีไข้เบียดพอกปากจะมากความ ฯ

๑ นางพิงกำรกรรณหรือครุฑหรือ พัดธงนางต่างจะเห็นคิดเร็นชาม
 จังว่าพระจะผนวชจะบวชตาม ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้
 ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้
 แฉกหรือถลอกตัวให้มวงอ้อ ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้
 ให้ดำไว้ไปเร็นดินดมกร พระราชบุตรทรงศึกมีความรัก
 นางต่างไว้ไปแฉกหรือถลอกตัวให้มวงอ้อ พระรับมาหม่อมเฒ่าของเขาวมาด้อย
 ดมกรหรือถลอกตัวให้มวงอ้อ พระโศกเศร้ารับทรงนางต่าง
 แม่น้ำต่างคดียโหยไม่ไปกระปรี่ พระราชากรรณเคียดเคียดไม่หือดขยี้
 พอกมาขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ จะได้เชิญให้พระของกัถรงขยี้
 แฉกหรือถลอกตัวให้มวงอ้อ ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้ขยี้
 เชิญโศกคดียให้เข้าไปด้วย จะได้ช่วยปรนนิบัติไม่เร็นชาม
 หม่อมราชวราหรือคำขางว้าพัน เข้าไปข้างแท่นของพระคณพนา ฯ

๑ ฝ่ายองค์พระอภัยคนโลภขยี้ เห็นหม่อมราชวราหรือคำขางว้าพัน
 ครดิ้นออกโรคโศกคดียด้นด้นขยี้ เบื่ออาหารหิวโหยให้โรยว้า ฯ

๑ ดินดมกรหรือถลอกตัวให้มวงอ้อ หม่อมมาคยหรือคำขางว้าพัน

<p>พูดด้วยยากปากกต่าขึ้นมาป
 ดุเดี่ยวดกคคคูเหมอนงูเดยก
 ไม่รักของอหึงจริงจริงนะ
 แดวให้หาขเฒ่าเหลาพวงค์พัน</p> | <p>เป็นถึงกาบหลาบเข็ดเหล็ชเห็นตเห็นย
 พุดไม่มื้อยลุดกางคองทางกัน
 ดันทุรภะจะดำร้างทางสัตว์รศ
 มาพรหมกันดินธมฺพรอดัดดำกร ๑</p> |
|--|---|

© พระชนมพรรษาครบ ๖๖ พรรษา

คงปลดเปลื้องเครื่องพันธนาการ

ทรงเครื่องชาวต่างประเทศ อทมนพทบเนียงเดวียงองค์
แถวจัดรับกถียรภาวักษาพรต เป็ตบตบศพรทนต์มประดังก
ตอคตอมนค้ายธำมธมประภาทรวง คงคางคักคักคักคักคักคัก
ถอพทอวถอวชนถอวถอวคัก ชนทอวถอวคักคักคักคักคักคัก
พรอมนอวคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคัก
ทรวงถอวคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคัก
ยอมนถอวคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคัก
พรอนิพพามเป็นถอวคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคักคัก

เปรียบเหมือนนอนนอนหอบไม่พนักางทงหลาย

ดินถนัดดินทุกขเป็นสุขสบาย
 ทั้งแก่เจ้าข้าและหมู่ชนร่มโพธิ์
 เป็นผิวเมื่อยเคลือบคอดอกมรณา
 จงหวังพระปรมาภิไธยไมตรี
 ด้วยผู้ทุกเวลาพิชิตวัน
 แก่บรรดาข้าพ้องอยู่ทั้งดิน

มีร่างกายชุกก็เหมือนชนเรือนโรค
 ด้วยรูปทรงกลมแต่ก็เด่นท่า
 ก็กลับว่ามีต่างเห็นต่างกัน
 เป็นดินไต่กันดังคนมนุษย์สัตว์
 เหลือจะนับกับก็ดั่งปฐพีอันตร
 จงถือศักดิ์บุญบุญไธยไมตรี

ดินสมุทรเจ้าคงพาพลากร ไปถิ่นฐานมันตรหมื่นนอกเขมา ฯ
 ๑ ฝ่ายนางลักษณะอัศจรรย์เทคนิคม เคียนแต่งด้วยเห็นชาติวาสนา
 พระทรงคั่งดินแดนจมนเมตตา ต่างโศกภาทอกตบาทไม่กลาถกถาย
 คางทูมว่าราชอรับบรรพชิต พอเป็นศิษย์ดำนภักดิ์สมัครหมาย
 แม่เตยจะระชอเชือกคอคาย อัญญาวิชาไม่ขาดย
 ทงโฮรชัยซึ่งพอกพงศ์เฝ้า ต่างโศกเศร้าโศกาพาศาไท
 ทงราเฝ้าดาวเด่นมกรมใน ราวรองให้แซ่เสียงทงเวียงวัง ฯ
 ๑ พระญามัจฉาคิดสังสาร พอลงสู่วานหลานถูกได้ปลุกฝัง
 จังหยกนึ่งยงสุวรรณบดสังค ครตถลามทวงวนดาตมถ
 เราคตชาติญาติมิตรปลดปล่อยปลดปล่อย ไม่วัยสวักกายคิดหนายหนี
 เจ้าจะสร้างทางพรตคาบถัน หมายนคตพรตพรต
 ไปเที่ยวอยู่ภูเขาดินนาถา อยศลธรรมมาเพญเบญจขน
 ดมมกเหมือนเพื่อนจกรมพรทรรว ไหมหม่นสนัญญาจะพาไป ฯ
 ๑ ทงต้องนางนอมทานอตามบด เป็นต่างยังไม่เต็มทเต็มโต
 พระประโยชน์โพธิญาณประการใด จะตามได้นาถาจารย์
 กว่าจะถึงซึ่งมหาคิวนโมกข์ ดินฟ้าดินดินโอชอันโศกคตย
 แม่พดงพลาตชาติพรตศักรม จังหาหนบ่นครษะเดียบประจักษ์ ฯ
 ๑ พระพิณว่าวด้านภักดิ์ เห็นพรอมพรกรทพระองค์คตสังสาร
 ดินแดนงอนอนหยดจิงพมา โปรดประทานโทษให้เหมือนใจจง ฯ
 ๑ ฝ่ายต้องนางคางบังคมด้วยดมก ตามาคึกเคียงทองเข้าห้องตง
 คางชำระสระธนาธรรมาของค แลวก็ทรงเครื่องพรตคาบถัน
 ฐฎากดับจิมจิตฉดฉดฉด ดมมราชเรียนฉายทองมณเฑียร

ประกาศพ้อหยอหยอพระค้อจวดี ไปนั่งที่แท่นสุวรรณภูมิบังตัง
 ควบคุมพระอภัยให้คิดหา ว่านำหานางชีวกาทัง
 จนจบบัญญัติดำดึกซาบทั้ง ต้องนางนังกราบงานดงด้ามที่
 แดงนงเคียงเรียงกันเป็นหลั่นต วิชาพรตงงามล้ำนักษี
 จอมกษัตริย์ยบถาตามา นางกิริบถพิศด้วยปรีดา ฯ

๑ ฝ่ายนางเขวเฝ้าคนชั้นมดมร ดินสมุทรสุดด้าครโอรดา
 ดูปิตรงค์ดั่งด้าทรงมารดา จะกอบโกยไปนำให้ช้อช้าย
 ต่างกราบกรานมารดาทรงบิเรศ รุดเมฆกรรณของศกษกรกโหด
 ระทวยทอดกอบดากรของระดโค ต่างพิโรธว่าอ้าวพัน ฯ

๒ ดินสมุทรดึกเค็รว่าเป่าระค เกอตุ้มคึกคึกเร่ทุกเจดษณัท
 กำฟ้าแม่เห็นเดวรุกพระทรงธรรม ทอดนงเงาไม่ขาวน
 พระกอดมเกลียงเดยถูกรวยปลุกนิ ทั่วเบ้าตมุดพวงช่วยชั่งสอน
 พระบิตรงค์ทรงพรตระบถว พระมารดาภิเษกถึงดุกมั่งเดย
 ทงด้ามของภทรงผนวชบวรเย็น ให้ดูกันแลหน้าตานิจาเฉย
 ไปเฝ้าพระจะไม่เห็นเหมือนเช่นเคย จะเดยเดยดัดดัดไปนับมี
 ดูกด้าครขอนแก่นแฉ่งระชน ดูกด้ากด้นกราบประณตบทศวี
 ทุดกระหม่อมจอมจางหวัดปฐ เคยเบ้นทพวงถูกคิดผูกพัน
 พระบิตรงค์มาตรงกรับทรงพรต ดั่งระหมตเหมือนจะเดยเดยดงวรค
 จะว่าพิงถึงพระบาทไม่ชาตวน คดัยไม่ทันวรหัดพระศรัทธา
 ทุดกระหม่อมจอมทอวปประทปแก้ว จะดัดเดยเดยเดยแฉ่งระ
 ยังกิดให้ ใจหายฟายนาคา ขบโศกกำถรรคตอดใจ

หงนางเยาว์เจ้าวณณ ให้อนน พลอยไฉ่กัลลย์เส้าหมองไม่มองไฉ่
 ติระนราพราวดำด้วยชาตย์ พระตะไปบาหนามทั้งดำของคั
 กระจับปากยากจนนงนเหลย บรรทมเห็นขปฐุพิรุณ
 ลูกพลัดพรากจากกระกุกประยูรวงศ์ หวังพระองค์อุทิศเหมือนนบิตา
 หงอชงพระชนนเป็นทพ ก็เหมือนหนึ่งพระกำเนิดเกิดเกล้า
 เกษมวรางคดางพระเพลาแต่เยาว์มา เหมือนนริดาโอรสให้คงาม
 ถ้าแม่พระจะเด็จไปทางอื่น จะผ่านตามเด็จไม่เร็ดราม
 พาทพตุดธำหพยยาม ตั้งจะคิดคิดตามจะห้ามบุญ
 พระทรงศักดิ์กรถูกขวยปลัดผิง ถึงเมศพองดังหนึ่งบครช่วยอุกหนุน
 ในราคนมโละระณพระคุณ ก็ทรงอุรกัเศรแต่ไรมา
 แล้วกรวบดงทรงบาทพระนคร ขอเนศพวงพราภทงซ้ายขวา
 ฝ่ายฝูงนางข้างฝั่งเมืองดงกา นางวิภาวพาดดา
 เกยลงพาชากัยใจระชาด เชยยกยบนางวณณตามารศรี
 เจ้าประคุณบุญญาบารม โดยเป็นทพฝั่งทงดงกา
 เติบปางก่อนมรณราญทำการศึก ทการอินตณดกเคยบริดษา
 ครวงพระเป็นชมศรีทธา มิให้ชาทงอวมทราบศความเดย
 พระชบเลี้ยงเพียงบุตรสุดถนอม เจ้าประคุณทุดกระหม่อมมรณงดกเชย
 จะขยดงพไพรพระไม้เกย เคยเดยวไคระทงของไฮธา
 จะไปฉนนั้นเมื่อถนถาณ จะรียนรทนด้าปากยากหนักหนา
 จะเมื่อคผิงหิวโหยรวงโรยรา จะได้ขอยกับพระชน
 ข้างทงด้านจจะรศตามเด็จด้วย จนมอดม้วยเหมือนหมายไม่น่ายท

ขอพรบ้างอย่างเช่นพระเป็นศรี
จะเก็บลูกเผือกมณีนพรัตน์ลูกไม้
อย่าขัดเคืองเบียดเบียนประดังเดย
นางจะเองเกรงผัวกลัวจะกริ้ว
นางฝรั่งตามจะตามไป
จึงตรัสว่านารทมผัว
แม้ด้วยขมพร้อมใจเป็นโรมี

๑ บุปผาฟังบังคมถ่มถวิล
จะบวชตามถ้ามกษัตริย์รศกษัตริย์วงศ์
หน่ออกษัตริย์ตรัสว่าจะลาบวช
อยู่คนเดียวจะมารอดนไป
นางฉกรฝรั่งคิดคำนึง
สืบแปลบนั้นแล้วพระดังจะ
ถึงกฎหมายราชทัณฑ์หญิงชายกัน
เหมือนปลดปล่อยเจ้าอาชญากรรม
พระว่าบทกฎหมายราชทัณฑ์หญิง
ชายกับเจ้าอาชญากรรมชาน

๑ ฝ่ายถวิลนั้นหลุดตาตุ๋นฉกร
อย่าของชาติหักทอนประการใด
ฝ่ายว่าตุ๋นฉกรพูดชวนหวาน
เจ้าถวิลอย่าพระมาตุ๋น

อยู่ข้างตรับใช้เหมือนได้เคย
มาบอกให้ตามพระของศกทรงเดย
ลูกไม้เคยเรีกร้างเหินห่างไกล
จึงนับนิ้วทุกแฉ่งแฉ่งไร
จึงโปรดให้บวชบ้างเป็นนางรี
จะบวชตัวกตของตาเหมือนทาส
บวชเป็นชู้ก็จะได้ดังใจจริง ๆ

๑ ถูกลาเดินตามพระตามความประสงค์
ขอพระของศกหลุดอย่าสุญใจ
ห้ามของศกแล้วหรืออย่าไหน
ห้ามแล้วบวชก็บอกจริงจริง
จึงว่าเจ้านายทนายเพราะเป็นหญิง
มาทวงของศกติดไม้เมศดา
ก็ว่าศกอย่าให้ของถึงพ้องหา

อย่าของชาติศกทราจปรานี
กษัตริย์เพราะห่างระคางหนี
ไมคนคิดกันหรือเจ้าหรือเปล่าใจ ๆ

๑ ชัดกรวอนว่าชานาด้วย
จึงโปรดให้บวชตามถ้ามพระองค์
ราชการเกี่ยวข้องของประดังค์
ได้โปรดปลงให้บารุงกรุงดงกา

ควณศักดิ์เห็นอไฉยไม่ราบ จะต้องปราบปรามศึกได้ปรึกษา
 เจ้าเขยได้ไฉยวังแก่หงส์มา ช่วยตรวจตราอย่าเพื่องวชให้วอดเจบ
 ตูลาตมผปากพูดถากถาง มาจัดขบวนทางบุญห้อยคุณเขย
 แด็กอนันได้มาตยเป็นคู่เขย แด็กปลัดขัยปลัดจะเฉยเฉยเมยไป
 ถากหาถวลาตจะมีของ ก็ไม่กตวทระจันมาปรับไหม
 มาห้ามหวงหนองเหนียวเกยวเกาะไว้ ดูเหมือนไม่ได้ทราบที่บาปกรรม
 เคียงนกกรรชยว่าเป็นเจ้าบาท แม้ไม่ราดคงจะชุบชุปถัมภ์
 เหมอนนอกชวงฉวยช่วยปราบให้หลานจาง

นพตยราชหาให้ชนไม่สอนปรน
 ควณเคียวเปลี่ยวใจระโกรบวช กตบให้รักกับสร้างทางกุศล
 เขากำบุญตมทานมาประจัญ ช่างเหลอกตมตมมวดวนศอกัด
 ตูลาตมควนว่าลาตเขย ชนหาพลอยหลอมวเอาศอกัด
 ถากถมทหตงเป็นชยาน จึงเป็นชเรศไม่ห้ามตามใจนาง ฯ

๑ ฝ่ายราภาสทรธตมของ ชนพ้องตมกษตรยงชดขวาง
 ฐานอยนมแทคตมถววาง ชนบวรบ้างตมวางกุศลผลนดา
 พระอภไศยงวียงชด ควณฉวเจ้าเขาไม่คิดเสนา
 ยิงพองแทนแม่นจรวบรพชา ไม่เป็นตาบตจระช้เป็นกรรมไป ฯ

๑ แด็กเชอนไศยรู้ไปรบปรนว่าหลานตม
 จงพิณตมพิณตมใหม่ตมได้
 พอรุ่งเช้าเราจะพาอันคตาโคต ไปอยู่ไพร่พฤตษาคามนาค
 ฝ่ายฉวทงทอวยทงชวทมึง จงพิณตมบุร่งชงกรงศรี

ผู้เป็นใหญ่ได้เมตตาภักดีปรานี ให้ปรนปรีดีปราโมทย์ยกโทษกรรม ฯ

๑ ฝ่ายเจ้าพวงศังคำพวงศัง พรหมณะพริ้งพริ้งคำที่วังดอน
 หนอนรินทรต้นสมุทรสุดดงคร กราบมิครวญว่าด้วยชาตย์
 ซึ่งตามพระจะเด็จจะไปเดินป่า ไม่ทราบว่าจะไปไหนตำบลไหน
 พระชนนีมีเคยเดินดำเนินไพร จะเจ็บไข้ได้ยากลำบากองค์
 อุตจะขอปวงรณาม้าพระบาท มีให้ข้าทูลละอองพระประดงค์
 นิมิตพักจกไปสร้างที่ถาวรตง เป็นที่ทรงจกกรมพรหมจรรย์
 จะให้มีคำดาพระอาศรม แต่พอรวมฝนฟ้าหนาวต้นค
 ตามประโยชน์ไปตรวจตามเตาเผาณ อยาคันคณไม่ให้ดูประยูรวงศ์ ฯ

๑ พระพริ้งพริ้งคำหาญการกตัง วัณณมัจฉาตามความประดงค์
 เหมือนอินทราพานิมิตด้วยอุทธรังค ที่เขาวงกตถาวรายลึกด้ายกัน
 หนอนรินทรต้นสมุทรตง คราวนั้นของชนชนกันด้วยดงต้นค
 นิมิตไว้วางดงกาตบห้าวัน ทิวาจะได้นางบรรณคำดา
 แล้วเกณฑ์ไพร่ไปดำเนินาเวดงศุคร ถึงดงดงกว้างใหญ่ไพร่พฤษยา
 มีโคตรกตรวยห้วยอะหานชาวชาว

เจอมัจฉาเจอมัจฉาตายพรอยพรายแพรว

พฤษยาตุงยงขางชนข้างเขา ฉลุตเลอานเลอิดเป็นทิวแถว
 มะม่วงโมกโคกศุกรมคันทมแนว พิกุลแก้วกาทองประยงค์พยอม
 ทุเรียนด้ายไม้อ้อกรรช่อคอกมด บ้างร่วงหล่นตุงพุ่มกตังนอว์นหอม
 ต้นโคกไพรใหญ่ยังยืนถึงค้อม จะให้กร่อมชาศรม่วนฉ่ำราญ
 จึงปลุกบรรณคำดาท้ออาศรม ที่ร่นมรุกไพรไพรฐาน

โรงฉันทะรณารมธำชาร

เป็นชนชานชะวากเหมื่อนฉากบัง

ด้วยหนอไทไปกำกับถ้ำขบข้าง

ข้ากรรมสร้างตุตงามทองดำมทอง

ศุกรมครนรณอมทรมวง

มเชื่อนกนบตองกนางนอน

วิมกภูมิธระปทุมชาติ

ระตะตาสคอกคองบัวทองตองตอง

ฉมฉวฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ให้ตระเตรียมเตรียมรณรณ

ครนฉฉฉฉฉฉไปประณคตทศ

ทอพระองค์ทรงพรตดาบฉฉ

เหมื่อนทาทไฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

๑ พอเตอณยฉฉฉฉฉฉ

ทรงรณราชญาตองคตตามฉฉ

เป็นฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ทอพระองค์ทรงพรตดาบฉฉ

ยอศุกรมคณโรทณใหญ่

นารฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ศรณฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

เป็นเหมื่อนฉฉฉฉฉฉฉฉ

ด้วยศรณเป็นทอถองทอ

ยอศุกรมคณโรทณใหญ่

ศรณฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

เป็นฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ไฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ทอพระองค์ทรงพรตดาบฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

มีรปเจ้าตองศุกรมคณ

เมอแรกตองทอฉฉฉฉ

ทอพระองค์ทรงพรตดาบฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

คตเหมื่อนฉฉฉฉฉฉฉฉ

ศรณฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ยอศุกรมคณโรทณใหญ่

แต่ก่อนเราเจ้ามาทอ

ทอพระองค์ทรงพรตดาบฉฉ

๑ พระอภิมงคลไปทอ

วิชาพรตพรทณรณรณ

รณรณรณรณรณรณ

คณโรทณใหญ่

เก็บส้มตุ๋กตุ๋กไม่เผือกมันมั่ง ถวายทั้งสามองค์ให้ทรงฉันท
เป็นน้ำคว้างทางเดินเนินอรุณ ไปตามวันจึงถึงวงเมฆองคิก
ดินสมุทรไปบำรุงกรุงผดุง ได้ปราบศึกตีบงกซ์เผ่าพงศา
สุดตำราเจ้าวรินทร์ผู้มณฑา ครองลังกาผดุงสุขทุกฝ่าย
พวงทมิฬกนกบัณฑูรช่อวาไหม ไปหาราชาหุโตนั่งโสมถวาย
ทหารใหญ่ชัยของคชคนันต์ถวาย นางดุษณีทักทายอุณฺหยาไป ฯ

นิทานเรื่องพระอภัยมณี

ต่อจากคำกลอนที่พิมพ์ในเล่มที่ ๓

ฝ่ายพระมิ่งคดาเมษเดี่ยทรงทบทพแล้ว หนีไปกับสังฆราช
บาทหลวงไปถึงบ้านเศรษฐีแห่งหนึ่ง พระมิ่งคดาได้นำยาใจอุดสาว
นางเซียมวิสัยแม่หม้ายเมษเศรษฐีเป็นเมีย รวบรวมนักดังได้บ้างเด็ก
น้อยแล้ว พระมิ่งคดาจับสังฆราชบาทหลวงทั้งสองไว้ที่กำบังแน่นดัดขึ้นมา
เกาะลังกา แต่เผื่อนบุตรดัดพิศพาไปเร่อาณานิคมกำพดเพชร ประ
ศอบทำกรรมเคระเจ้าเมืองพิราวย โหมโอรธิดา นางกฤษณามเหศ
ดำเร่ราชการแผ่นดิน พระมิ่งคดาจึงเข้าไปฝากตัวอยู่กับนางกฤษณา
นางกฤษณาเห็นพระมิ่งคดารูปร่างงดงามมีความรักใคร่ ให้เข้าแทน
โกธธิดาที่ตนมจนใคร่ความรักสมัครด้วยวาสนา แยกกับคมิให้อำมาตย์
ราชบุตรทราบเรื่อง แดงให้บัณฑิตเฝ้าเพียงว่ารับเลี้ยงพระมิ่งคดาไว้
ในฐานเป็นบุตรบุญธรรม มอบอำนาจให้โดยดัดบังคับทัตศกพระ
มิ่งคดาขึ้นครองราชสมบัติ โดยอ้างเหตุว่าคนชราไม่ดำรงภจะว่า
ราชการแผ่นดินได้ พระมิ่งคดาจึงไต่สวนสมบัติมีอำนาจดีทวิชาติใน
เมืองกำพดเพชร ฝ่ายสังฆราชบาทหลวงผู้เป็นอาจารย์ช่วยจนช่วย
เกลี้ยกล่อมหาผู้คน ๆ ไว้เป็นกำลัง พระมิ่งคดาได้กำลังในเมือ
กำพดเพชรนหลายประการ คือพระวรภักดิ์เห็นพันธุผู้ใดเกิดเป็น
ไฟไหม้ พวกพลทหารก็ไร้แม่เหล็กเป็นอาวุธ อาวุธของราชักศัตรู

ถูกเจ้ากอนนุไปหมด ทั้งนางกฤษณาที่เป็นคนกว้างขวางมีเจ้าชาย
ผ่านเมืองอินเป็นพวกพ้องมาก

ฝ่ายอวยุทธกับอาจารย์เจนรูปาถนั้นเห็นเด็ดขาดโดยดั่งคำ
บ่นของกฤษไปทางทิศใต้จนถึงเมืองอินชัย ไปได้ทางบุญจารีถูกสาว
เศรษฐีเป็นเมียคนหนึ่ง ได้นางศรีกฤษณาสาวพราหมณ์เป็นเมียอีกคน
หนึ่ง ในเวลานั้นกษัตริย์เจ้าเมืองอินชัยมีโศกอยู่ในทศทิศราชธรรม
หมกมุ่นอยู่ด้วยตามกิดนี้ ให้เข้ามาด้วยเหตุคร่ำหาสตรีที่ปรารถนา
ถวาย มีโศกเอกราชบุตรภรรยาของมโศก จันทนาประหารราชบุตรได้
รับความเดือดร้อน จึงเป็นโศกให้อาจารย์เจนรูปาถของเจ้ายกต่อม
ผู้คนซึ่งราชสมบัติ ให้เกิดอวยุทธได้ ดังนั้นก็ได้รับตำแหน่งอุปราช
แต่คงอยู่ในฐานเป็นอาจารย์

ด้วยอวยุทธนั้นกับอาจารย์อินนินไปทางทิศตะวันออก ไปถึง
เมืองเชนของพวกแคว้นมโศก เจ้าเมืองชื่อท้าวทนต์ หนึ่งมีความ
เคียดแค้นต่อกฤษณียุชของนาง คือมีด้ามขมกษัตริย์หนึ่งมาจับคนก
ครึ่งหนึ่งครึ่งหนึ่ง ท้าวทนต์ไม่ตามารจะหาอุปนายค้อยด้วยกษัตริย์
จึงต้องดั่งคนให้กษัตริย์ทุกคราวมา ครึ่งหนึ่งยกมาพบเจ้ากอนนุ
พอน พอดีกับกฤษณียุชแข็งแรงอยู่ ด้วยอวยุทธเป็นชายโหด
ของนางมโศก ซึ่งมีอำนาจครอบงำกษัตริย์เจ้าพอน อวยุทธจึงจับเขา
ยกขึ้นไว้เป็นแพหนะไปในที่ต่าง ๆ ท้าวทนต์ทราบจึงว่าอวยุทธมีปราบ
กษัตริย์ให้อยู่ในอำนาจได้ ก็ยกนางศรีกฤษณาให้เป็นเมีย และจัดการมา
อวยุทธให้เป็นอุปราช

นางนิธกัมม์ รู้กับศรีพจันยังชาย ซึ่งเป็นบุตรเทวดาเจ้าเกาะ แต่มาดา
เป็นหม้ายอยู่คนเดียวมาแต่เดิม พบพระอภัยเข้าก็มีความนับถือรักใคร่
จะขอติดตามไปอยู่เรือนวิชาความรอบรู้ ครั้นพระอภัยยอมแต่จึงช่วย
กันเอาไม้กลึงมาทำคอกเรือใหญ่ขึ้นด้านหนึ่ง แล้วออกจากเกาะถลันหา
บ้านหนานายกเมืองมณีปักษี

ฝ่ายต้นสมุทร เห็นผู้คนหนีภัยไปเมืองตงกา ช้ามคบคักตั้งอยู่
จึงแต่งเรือเร็วให้ไปดับข่าว ได้ความว่าพระอภัยมณีออกจากเมืองตงกา
มานานแล้ว แต่หาได้มาที่เมืองตงกาไม่ได้ จึงจากตงกาหาพระ
ให้เที่ยวแยกย้ายกันไปตามในทิศต่าง ๆ จนถึงเมืองการเวกและรวมจักร
ทางสุดตำราธิให้แต่งเรือเร็วออกติดตามไป ในทิศต่าง ๆ เหนือบกนั้น เรือ
เมืองตงกาและเมืองตงกาจะไปหาพระอภัย ทำได้เรือจนใครต่อ
ใครได้ จึงหาพระอภัยไปพบที่เมืองตงกา แล้วเชิญพระอภัย
มาลงเมืองตงกา

ฝ่ายศรีสุวรรณหลงใหลและยึดติดว่า เมื่อทราบว่าพระขนิษฐา
ถึงเมืองผดุงแล้ว ต่างก็พากันมาช่วยงานศพนางมณฑาทิพย์ของผดุง
พร้อมกัน พระภุมมา พระเทวี และนางขนิษฐาของ
ศรีสุวรรณ ซึ่งเกิดกับนางศรีสุดา กับนางเทพเทป็น นางนิตกัม
ศรีสุดาเห็นกันเขา ก็มีความรักใคร่กันเป็นคู่ ๆ

ฝ่ายพระมิ่งมงคลอยู่ที่เมืองกำแพงเพชร ได้ทราบข่าวพระมิ่ง
 ฆราวาสออกบวชเป็นฤๅษี สุดสาครกับนางเจ้าวศนุสรณ์ของเมืองดังกล่าว
 กับได้ทราบว่า นัธยยะหลาน ทนุชชัพน์ ชนทรายไป คงตนได้มีความ

ยินดี แต่ถึงฆราวาสทวดยังผูกความเจ็บแค้นอยู่เดิม เมื่อเห็นว่า
พระมิ่งคามีกำลังมาก พิจารณาค้นหาเมืองดังเก่าได้ จึงเข้าไปยังว่า
นางตะเวงทำให้ชายหน้าตา ไม่ปลูกฝังลูกหลานของตนไปยกย่องผู้อื่น
ควรจะยกทัพไปปราบปรามคนเขาเมืองดังเก่าจึงจะชอบ พระมิ่งคามีเห็น
ชอบด้วย จึงให้ไปแจ้งแก่น้องแดงหลานชายว่าให้ช่วยกันยกทัพไปรบ
เมืองดังเก่า ส่วนตนก็เกณฑ์ทหารเมืองกำพุดเพรชยกไป

ส่วนวายุศา วายุพมณ และทอณ จึงปรึกษากับอาจารย์
ของตนๆ ว่าควรจะไปช่วยพระมิ่งคามีหรือไม่ อาจารย์จึงคิดคำน
ว่าไม่สมควรจะไปรบกับพระมิ่งคามีซึ่งถูกตั้งฆราวาสทวดผูกข้อปลง
ความริษยาย่างต่าง ๆ แล้วแต่ไปรบกับเพื่อแก้ปัญหายารของตนเอง
ควรคงตัวเป็นกลาง แต่จะเฝ้าอยู่ก็ไม่ได้เสียไมตรี ควรยกไปให้พบกับ
พระมิ่งคามีแล้วห้ามปรามดู ถ้าไม่ฟังควรจะรบกับพระมิ่งคามีเอง
บ้างก็น่าเมืองดังเก่าไว้ วายุศา วายุพมณ และทอณ เห็นชอบด้วย จึงยก
ทัพเรือมายังเมืองดังเก่า มาถึงพร้อมกันก่อนหน้าพระมิ่งคามี จึงแต่ง
ดาร์ให้คนถือเข้าไปให้นางรำภา นางยุพาทกา และนางสุธาดัตถ์รับสาร
ภาพผิด และจะขอช่วยน้องกันเมืองดังเก่าไว้ นางทั้งสามได้รับสารแล้ว
สงสัยว่าจะเป็นอุบาย จึงสั่งให้เขาควทูตหัดดาร์ไปฆ่าเสีย แต่เมื่อ
เห็นพวกทูตแสดงความจริงของชายไม่หว่าดถั่ว คล้ายจะเป็นความจริงจึงสั่ง
ให้งดการฆ่าเป็นแต่ให้กักตัวไว้ แล้วให้เรือเร็วรีบไปแจ้งชาวคักแก
ผู้สดำครที่เมืองผดึก ศรีสุวรรณจึงให้ผู้สดำครนางสาวคนรักกับพระ
กฤษณารับก่ดไปรักษาเมืองดังเก่า

ฝ่ายพระมิ่งคดา พยัคฆพมาตัง เมืองดงกา ทั โหยกเวาตทเคยว
 วลายดาวยัพพณห์หัดกันกยอทฟไปพรอมกับพระมิ่งคดา ทำเป็นท้จระบ
 แดจยกลกลับมาเดย แดจแต่งด้ารณบบหนึ่งให้เรอเรอชบไปตักให้ดุด
 จ้าคร ฝ่ายทางเมืองดงกานางรำภา นางยัพพณห์แณนางดุดาดันคยดู้
 บ้องกันเป็นด้ามารถ พระมิ่งคดาท้เมอาทักเขาได้

ถ้วนดุด้าครยกรามมาถึงเมืองดงกา ด้รับหนังสือของดา
 ดา วายัพพณห์ หัดกันใบกตางทาว ในหนังสือณหมความด้าคยบรยหนึ่ง
 คยเรอพระชรทวเคย วายัพพณห์รยอาจาจะดักเขาให้ได้ พยัณเมือง
 แดจ จักด้าครพระฤษณห์นางแณนางเจ้ากณกรกยออรบกับพระมิ่งคดา
 นางเจ้าวณร คออดบศร ในเวอาชอกรบคณหนึ่งรยณรัตนพระมิ่งคดา
 จะทักเขาเมองไม่ตักเดย โดยณน ฆรทฤษณห์นางแณนางจจะไปเลา
 โดมแณแต่งให้ทณไปไปกณทักของท้พมของดาง ๆ ท้เบมเมืองชนแก่
 เมืองกาพลเพชร แดจเรอวตงกยท้พมของท้เบมพนมมตรบทาว
 รามเคย ให้มาชวยค้เมืองดงกค ถักด้าครได้ท้รยบคความค้งแณเรอ
 เรอให้ไปแณจชากคักแก่ค้รจ้จรรณ ๆ ถันด้มทรเลท้โรยกยท้ไป
 เมืองดงกา พระอภย นางจ้จรรณมาด นางจระวงกัพาพระเทวัญ
 นางอมพณ นางนอถณฐี ค้รพลา ซึ่งบวชหน้าไฟท้ ๕ คน ดงเรอ
 กัดข้งหากดบไปอยุณ เขาถึงคู้คร เมื่อ ๓ ท้พดงเมืองดงกาแณจ้จกระ
 เทรยบชอกรบกับพระมิ่งคดา

ถ้วนวายัพพณห์ซึ่งรบอาด้าไว้กับดุด้าคร ว่าจะดักเขาพระ
 ชรทวเคยจากพระมิ่งคดาให้โดนน ท้พายกนไปชุยกับพระมิ่งคดา

แต่รังกลัววโทยวลายดาบกับหัตถ์กันฉาเอาใจออกหาก จนพระมิ่งดา
 เชื้อถอย พอได้โอกาสจึงให้ยกเขาแย่งพระขรรค์จากพระมิ่งดาได้
 พระมิ่งดาตามไปอันนอมนขอพระขรรค์คืน วายุพัฒน์จึงว่าถ้าเด็กทัพ
 กลับไปแต่ไม่คิดจะรบกับเมืองดังเก่าอีกต่อไปแล้ว จะให้พระขรรค์คืน
 พระมิ่งดาโกรธให้ทหารเรือด้อมจับ จึงเกิดรบกันขึ้น วายุพัฒน์
 ยักยกรบถอยไปจนถึงเรือของตนได้ พระมิ่งดาให้ยกทัพเรือตามกลับไป
 ไป วลายดาบกับหัตถ์กันทราบเหตุมาช่วยวายุพัฒน์รบกับเรือพระมิ่งดา
 ไว้ สี่วันสี่พรรษาเห็นเป็นโอกาสดีให้กองทัพของตนยกมาหนึ่ง กอง
 ทัพพระมิ่งดาเห็นดังนั้นจึงตามทันและแตกถอยกลับไป วลายดา วายุ
 พัฒน์และหัตถ์กันจึงพร้อมกันเข้าหาสี่วันสี่พรรษา ดินดมหรรณดุสักรช
 ฆมาโทษ แล้วสี่วันสี่พรรษาไปเฝ้าพระอภัยมณี แล้วจึงทูล

น้าพระมิ่งดาอย่าท้อใจไปต่อหน้าพวกนี้ เดี๋ยวเมืองดังเก่า กอรับ
 ทัพประเทศรารแดงพันนพมาศจะยกมาช่วย พอทัพเหล่านั้นยกมาถึง
 พร้อมกัน พระมิ่งดาก็ยกถอยมาตั้งประชิดเมืองดังเก่าอีก สี่วันสี่พรรษา
 ก็ให้ยกกองทัพออกต่อสู้เป็นดำนารด จนทัพประเทศรารตั้งถอย
 แล้วความว่านางกฤษณาได้ฉันทนุมนหองโหด ขอทัพมาช่วยพระมิ่งดา
 ทำศึกกับองศ์วาน คราวนี้โกรธยกทัพกลับไปหมด พระมิ่งดาหักเคา
 เมืองดังเก่าไม่ได้สมประสงค์ ก็คิดจะถอยไปยังเมืองกำพวดเพชร แต่
 นางกฤษณาก็บอกว่า บ้านเมืองที่เคยอยู่ ในอำนาจรัฐาพระขรรค์ก็เสีย
 ไปอยู่แก่ศัตรูเสียแล้ว คงจะกระด้างกระเดื่องจะถอยเป็นศัตรูขึ้น คง
 จะหนีไปทางอื่นคอยฟังข่าวคราวเสียก่อนจึงคิดถอยกลับไปทางทิศทิศ

นางกฤษณาไปทอดอุทิศธูปเทียนตามทาง ๓ คน ชื่อเทวดิน ๓ คน เทพจินดา ๓ ราเมศวร์ ๓ แล้วนางกฤษณาใจหน้าตาย พระมิ่งคดา จึงพาอุทวิ ๓ คนไปตั้งเกาะกาฬ เป็นเมืองโบราณผู้คนไม่มี ผู้หัว ถิ่นเดียวหมดเหลือแต่ถักถักขวานขวานแตรปราชญ์ราชอง พระมิ่งคดา กฤษณาช่วยอุทิศเกาะนั้น

พอที่พทหัดกับพระมิ่งคดาเข้าไปถึงเมืองกาฬเพชร พวก เสนาทรศึกษาเมืองจึงจัดเรือออกตามไปทางทิศทิศ ไปถึงเมืองดำน หนา ท้าวรายาเจ้าเมืองรับพระมิ่งคดา คัดกำนันให้แขกย้ายถนออก คัดตามไปทิศต่าง ๆ พวกเมืองกาฬเพชรไปเฝ้าพระมิ่งคดาจาก พระทนต์ผู้เฒ่า ๓ ที่เกาะถนหน้าคณ จึงติดตามเข้าไปจนถึงเกาะ กาฬ ทราบว่านางกฤษณาตายเสียแล้ว จึงเชิญให้พระมิ่งคดาเข้าไป ครองเมืองกาฬเพชร พระมิ่งคดาไปทูลมารท ๓ อยู่ครองเมืองกา หลัว แล้วพาตั้งฆราวาสภพครองตั้งเรือนมากแห่งเมืองกาฬเพชร มาถึง เมืองดำนหนาจึงขึ้นไปเฝ้าท้าวรายา ๆ มีความดังดารจึงเชิญให้พระ มิ่งคดาพักอยู่ถนถน พระมิ่งคดาพักอยู่ในเมืองดำนหนา ได้ชอบ ถกรักใคร่กับนางดวงเจตนาท้าวรายา แต่ท้าวรายายังหาทราบความไม่

ทางเมืองดังกา พระมิ่งคดาจับศัรวรรณกัศการอภิเษกพระ กฤษณา กับนางเทพเทพน แล้วส่งให้ไปอยู่เมืองรมจักร ถ้วนวลายุศ วายุพณแต่หัดถนถนแต่ศกรักแล้วจึงลากลับไปยังเมืองของตน ๆ

ฝ่ายพระมิ่งคดาอดทนกับชลาท้าวรายาอยู่หนึ่ง ๆ จน นางดวงแตรมรรคา รับท้าวรายา ทราบความ ก็โดยจัดการอภิเษก ให้เป็น

อุปราช นางทองแดงมณีดาคน - ซื่อตรงเกินกว่าใคร ก็มาตั้งพระราชบาท
หลวงกับพระมิ่งมงคลาคิดจะไปแก้แค้นเมืองลี้ภัยจากเงื้อมมือของทัพเรือขาว
รายายกออกจาก เมืองต่ำบ่หนา ไปยังเมืองกำพวดเพชร เกณฑ์คนเมือง
กำพวดเพชรเข้าสมทบด้วยกองทัพไปยึดเมืองใหม่ได้ ศรีสุวรรณ ดิน
สมุทรสุดดำครกขอยกนกระดมค้ำพระมิ่งมงคลแตกถပ်ไป

ครั้นเมื่อไรถึงครั้น - ซื่อตรงมณีดาคนมาก เทียบต้น
เรือพวกลูกศาวานช้อยในทะเลเดเคตามเกาะเล็กเกาะน้อย ภายหลัง
เกิดขัดกันเต็มขงอาหารจนจ้งยกทัพมาตีบ้านปากน้ำเมืองรมจักร พระ
กฤษณายกทัพออกปราบก่อกองระดมทัพเสด็จลงมาในรา ดำเน แดงวิ
เขยรยกมาช่วยกันจ้งช่วยกันจนใจได้ แดงวิคงรบศึกพันกันอยู่

ฝ่ายศรีสุวรรณเมื่อคืนเมืองลี้ภัยกับแดงวิจ้งทูลดาพระอภัย
จะถပ်เมืองรมจักรพระอภัยจึงให้นางมณีดาไปเสด็จพลามาด้วย มา
ถึงปากน้ำเมืองรมจักรในเวลากลางคืน พยัพเรือไร้ถึงหัวถ้งรบ
คิดพันอยู่กับทางโน้เมือง จ้งถึงให้กองทัพเรือคชนามเข้าไป พวกไร้
ถ้งเห็นเหตุถ้งจ้งจะสู้ไม่ได้ก็ยอมถ้งามกักศรีสุวรรณจ้งอภิเสก
พระเทวัญกับนางมณีดา - แดงวิพล่ากับนางมณีดาให้ปากครของกัน
ตามประเพณี

ฝ่ายพระมิ่งมงคลกับตั้งพระราชบาทหลวง เมื่อแตกทัพจะถပ်ไป
เมืองกำพวดเพชรแต่ถูกคลื่นลมจ้งพัดหลงทางไปถึงเกาะกาณิน เทวดาผู้
รักษาเกาะรทางให้ไปทางทิศกษณิน พระมิ่งมงคลถ้งเรือค่อไปจนถึง
เมืองโรมอด้ย ตั้งพระราชบาทหลวงจ้งไปขอเรียนวิชาอุกฤษาพจนคัมกับ

อาจารย์พรหมพักตร์ ๆ ชี้แจงให้ไปขออนุญาตจากเจ้าเมืองเดี่ยก่อนจึง
 จะยอมให้ได้ พระมิ่งกลากับสังฆราชบาทหลวงจึงไปเฝ้าท้าววาหุโธม
 พรหมมาถึงเรื่องคำสัญญา ท้าววาหุโธมมีความเต็มใจให้อนุญาตและ
 ขอเรียนคำสัญญาคับ ครั้นสังฆราชบาทหลวงเรียนให้ลูกภูกาญจนคดีสำเร็จ
 แล้วจึงลาท้าววาหุโธมแล้วเรือไปในมหาสมุทร ไปถึงเมืองโรมที่มั่น
 จึงขออนุญาตสร้างที่พักถนอนคำสัญญายกเมืองตาม มนุษย์รักใคร่นับถือ
 มากจนท้าวโกธย์เจ้าเมืองเดี่ยจะขอการรื้อจากคิดจะปราบปรามเดี่ย
 ก่อนแต่สังฆราชบาทหลวงรู้เหตุ จึงผูกภาพยนต์กับเขาทำเป็นทศสุวรรณ
 ให้ไปหาท้าวโกธย์ในเงาต่างคน ให้ไปขออนุญาตพระมิ่งกลา ท้าว
 โกธย์มีความกลัวจึงยอมไปเฝ้าพระมิ่งกลา ขอมตามภักดีและขอมยก
 นางบุษบงธิดาให้พระมิ่งกลาฯ หองนางบุษบงอยู่ในเมืองนั้น มีเด็ก
 จะทำศึก สังฆราชบาทหลวงจึงไปต่อคำสัญญา ให้รบไปแก่แคว้นเมือง
 ดังกา พระมิ่งกลาขอรุณโทษให้เด็กให้หาใจถนอมแก่ทัพเมืองโรม
 พัดเนยกรตรงมาเมืองดังกา แลพนางบุษบงมาด้วย มาพบผัดช้อ
 ภาตจากในถางทางเกิดรบกันจน พระมิ่งกลาเอาคราหวาหักถูกผัดช้อ
 จมหายไปในท้องสมุทร แล้วพระมิ่งกลายกมาถนอมเมืองใหม่ ให้เขาร
 คุมได้เมืองใหม่ แล้วสังฆราชบาทหลวงก็จัดการผูกภาพยนต์จนเป็น
 ชนมาก คงนอนอยู่เมืองใหม่นั้น

ฝ่ายผู้ดำครเห็นกำลังซำคึกแรงแรงแจ้ง จึงมหนะดื้อให้เรือร
 วยไปให้ศรีสุวรรณขึ้นสมุทร หัดไชย วาหุโธม วายพัฒน์ หัดกัน ให้
 วยอกมาช่วย แล้วให้วาใหม่เป็นทัพหน้ารบยกไปตีเมืองใหม่ ได้รับ

กันเป็นด้ามารต ผู้ดำงศรดังเกิดเห็นพอรบของพระมิ่งคดาเริ่มแข่งฉัด
มนุษย์ ดังสยิวาจะเป็นจอมหนัด จึงให้ขุนพลคน ๔ ด้กดเขาไป
รู้ว่าเป็นภพพนค แดงจึงให้คนเรวรบไปตาม ยาวราชจักรวาศิษย์ ทศำภ
โมคขโลกเชษฐมาช่วยแก้ พระมิ่งคดาจำนคนคมาแกวชภพพนคได้
กแกลเคองขงนค จึงให้ระคนพดเขารบเป็นด้ามารต ทพทางดังทัก
ค้ำนทานดื่บไว้อย่างแรงแรว ยังไม่แพ้ระคน

ฝ่ายเทวดินรโฮรด์ พระมิ่งคดาขงกรอนครองเกาะภาหวิยูน
ดงแต่พระมิ่งคดาจากมาแวดหอยบ มีครนราชครวประการ ไคณ
ความฉดก จึงชวนเทพนิคมาแวดระคนระทาง ๒ บกทพเรอออกจาก
เมืองกาทอนาแวดเทเมืองด้าบหนนา ทาวยราชทราบจำเป็นโฮรด์พระมิ่ง
คดามาเทยความหยาบค จึงระคนพดเรยยกออกจากเมืองด้าบหนนา
มากับพระเทวดินร มาถึงเมืองกาทอนาพพร ได้ความว่าพระมิ่งคดา
ดังระคนพดทอหว ยกในเมองดังกาทอนาแวดในเคราชครวประการ
ไค ให้เรอไปตามกยงไม่ได้ควน ฝ่ายราชกบโฮรด์พระมิ่งคดาทง ๓
จึงยกออกจากเมืองกาทอนาพพรมาพบปศำเจ้าถมาณๆ ให้แก่วัดเศษ
แก่พระเทวดินรคอง ๓ มาถึงเมองดังกาทอนาพพรทพศรดังระคน ดิน
ดุมทร หัดไชย วายดา วายพนัน หัดกัน ซึ่งระคนมาช่วยด้ดาคระน
คักกระหนาบคักพระมิ่งคดาแตกยับเยิน ระนอยออกจากเมืองใหม่ไป
อยุ่ริมทะเล พระเทวดินรขงรบพระมิ่งคดาแวดระคน ระนรอบระนได้พระม
แวดทวงโกดัยามหนงด้ชไปถงเมองระนแวดครดหาชให้ยกมาช่วย แต่
ถูกศรดังระคนคแตกคองอยไปอก ศรดังระคนให้ระคนเควระคักควา

ราชบุตรและเจ้านายด้วยกันไปให้พระมิ่งคดา ถมหมั่นหัดไปตั้งว่าไม่ควรจะ
 มาจับเคียวสู้รบกันเอง ขอให้เข้าไปดำรงภาพผิดต่อพระเอกขนิษฐเป็นนิกา
 เดีย จะกินเมฆองคกาให้ ตั้งฆราวาสบาทหลวงเห็นว่าเข่นชบ้าย แต่
 ทำวรายาเห็นว่าเบ็ดความจริง ตั้งฆราวาสบาทหลวงโกรธให้พระมิ่งคดา
 ใจทำวรายาเดีย ทำวรายาได้รับความอภัยจึงดาพระมิ่งคดาถัดมา
 เรือพร้อมด้วยเทวดินชู่เทพจินดาแตรเมศร์ พอสทำวรายาไปแล้ว
 ตั้งฆราวาสบาทหลวง จึงคงพระทำหนภาพพยนต์ เกรียมมา ไปตเมือง ไหมฮัก
 แตนพคเดียมทำไม่เป็น ตั้งฆราวาสบาทหลวงโทษว่า เพราะนางบุษบงมา
 อยู่ด้วยจึงทำเหวธาเดียม ให้พระมิ่งคดาโดนางเดียม พระมิ่งคดาพานาง
 ไปตั้งโศกเรอรวมเกาะแห่งหนึ่ง แลออกธมาหาตั้งฆราวาสบาทหลวง พอส
 ตกถางคณกัณฑ์โยชยเดียมนางบุษบง ตั้งฆราวาสบาทหลวงทราบว
 พระมิ่งคดาหนกโกรธ จึงขณไปตเมือง ไหมให้ท้าว เกตขกับเมฆองค
 เป็นทัพพหนออกเข้าทางเรือ ครั้นสุวรรณแดงคณครเห็นวาศักยถกถัดมา
 ก็ยกอชกรบเป็นดามารถ ตั้งฆราวาสบาทหลวง ใช้ไฟกรดแตรคณพิชป
 เข้าไปถกดินตมุทกับวรายาพัฒน์ตบ บิคำนางมเดียมมาบอกยากให้
 แล้วบาทหลวงทำขณบอชนไปโรยทองเห็นธนา บิคำนางมเดียมมาบอก
 มให้โซนาในเมฆาแดงคณคร แต่ตั้งฆราวาสบาทหลวงพยายามทำดห
 กตทวงๆ อยู่หลายคราวก็ยังไม่ได้ราคา จึงคงรบเคียวกันอยู่

ฝ่ายพระเอกขนิษฐพระคชย ฌ เราถึงคฤหิตายบิ ไม่เห็น
 ใครไปเยี่ยม จึงชวนนางสุวรรณมาดี นางตรงเวงเข้าไปเยี่ยม พบพ้อง
 ชายและตูกหลานทำดังครามกันอยู่ จึงขอรับรองตั้งฆราวาสบาทหลวง

ให้เด็กแล้วต่อกัน ค่ะแบ่งเมืองธงกาให้ยู่คนละครึ่ง ตั้งฆราวาสบาท
หลวงก่อบบิภาษพระอภัยต่าง ๆ แด่ให้ยู่กระตมเจ้าค้อกดินสมุทรจึง
เป่าปี่ขึ้น ตั้งฆราวาสบาทหลวงเห็นจะไม่เป็นการก่อบบิภาษของทพหน่องเรีย
กับท้าวโกสัย หนีไปทางท้ายเกาะเมืองธงกา พบเรือทราบว่าเป็นพวก
พระมิ่งคดาจึงสั่งให้ตามไปจับให้ได้ พระมิ่งคดาทราบว่ตั้งฆราวาสบาท
หลวงตามมาจะจับ ก็รับหนีไปยังเมืองกำพดเพชร พอถึงปากอ่าวก็
พบกับท้าววรายาและโอรสทั้ง ๓ จึงพร้อมกันเข้าไปอยู่ในเมืองกำพด
เพชร

ฝ่ายทางเมืองธงกา เมื่อตั้งฆราวาสบาทหลวงหนีไปแล้ว ผู้ดำ
คร ศรีสสุวรรณ อินทรบุตร หิรัญ อดุลย์ วายุพัฒน์ แด่หัดกันก่อบ
ไปยังเมืองธงกา ทัดกันพลองด้วยโอรสเมืองก่ได้ก็เกษกับนางฉนิ
ชาษา พระอภัยกับนางสุวรรณมาลี นางตะเวว ก็กลับไปยังเขาสังศุคร
กันจนทวง พระอภัย ระลึกถึงพระ โอรสและ นางเรือก ทเกาะแก้ว
พิศดาร จึงเข้ามาเฝ้าพระเจ้าเมืองธงกา แด่ตั้งสอนนางเรือกให้รักษา
กัณฑ์ประการ แด่ถนัดบับมายังเขาสังศุคร

ถนัดตั้งฆราวาสบาทหลวง กับท้าวโกสัยตามพระมิ่งคดา ไปทาง
เมืองกำพดเพชร ไปถึงเมืองปตาหิ ท้าวภฤดาเจ้าเมืองธงกาให้ยู่
ในเมืองยอมตัวเป็นศิษย์ยกเมืองด้วยให้เป็นอันมาก ตั้งฆราวาสบาท
หลวงจึงศุครให้ไปสืบข่าวพระมิ่งคดา พวกจับข่าวไปถึงเมืองกำพดเพชร
รู้ว่าพระมิ่งคดาถนัดบับแล้ว จึงเข้าไปแจ้งความว่า ตั้งฆราวาสบาทหลวงไป
ได้ก่ดั่งเป็นใหญ่เป็นโตอยู่ในเมืองปตาหิ ให้พระมิ่งคดาไปหา ถ้า

ไม่ไปจะยกทัพมาจับ พระมิ่งคลาก็คอยทำท่าบด้างๆ ซึ่งให้กลับไป
บอกถึงพระราชบาทหลวงๆ ได้ทราบถึงนักโทษ จึงเข้าไปหาท้าวฤๅ
เขารูปนางบุษบงให้ดู แล้วบอกว่าเห็นน้องสาวพระมิ่งคลา ท้าวฤๅได้
เห็นรูปนางบุษบงก็หลงใหล จึงให้ยกทัพไปยังเมืองกำพลเพชร พอถึง
เมืองด่านก็ให้รอทัพไว้ เข้าไปในเมืองแต่จำพอกับตั้งพระราชบาทหลวง
ก่อน

พระมิ่งคลาได้ทราบจึงชวนนางบุษบงออกมาต้อนรับตั้งพระราช
บาทหลวงแต่ท้าวฤๅ ตั้งพระราชบาทหลวงกระชั้นท้าวฤๅให้ดูนาง
บุษบง ท้าวฤๅพอได้เห็นนางบุษบงก็มีความรักใคร่ยิ่งขึ้น ถึง
กับเคืองถึงพระราชบาทหลวงให้รอไว้ ตั้งพระราชบาทหลวงแค้นผิด
ใจ ฝ่ายท้าวฤๅก็รีบไปบอกถึงพระราชบาทหลวง มีความเกลียดชังแ
เบียดหยาม จึงหมายใจไปหาพระมิ่งคลาบอกเรื่องราชทัณฑ์พระราชบาทหลวง
คิดไว้ให้ทราบทุกประการ พระมิ่งคลาจึงให้พาหมอนัดหัดเตรียมพ
ฉะเทศข้อดี ตั้งพระราชบาทหลวงรีบไปอยู่กับพระมิ่งคลา
ก็ยกกองทัพมาจับ จึงไปหาพระมิ่งคลาบอกเรื่อง แลขอให้พระมิ่งคลา
ยกนางบุษบงให้แก่ท้าวฤๅ จะได้เอาใจใช้เป็นกำลังไปทำศึกกับ
เมืองลังกา พระมิ่งคลาตอบว่า ๘ วัน ครั้นตั้งพระราชบาทหลวงไปเฝ้า
พระมิ่งคลาก็ให้ทหารขนประจำหน้าท้าวฤๅ ครั้นครบกำหนด ๘ วัน
ตั้งพระราชบาทหลวงไม่ได้รับตอบ จึงบอกท้าวฤๅว่าพระมิ่งคลาไม่ยอม
ให้น้องสาว จะต้องรบแย่งเอาให้ได้ ท้าวฤๅเห็นชอบด้วยจึงให้ระ
ดมพลเข้าเมืองกำพลเพชร ฝ่ายท้าวฤๅในเมืองก็ตั้งรับกันเป็นสามาร

ตั้งพระราชบาทหลวงยกเมฆองค์อันโตกลงมายืนในเมฆนั้น

พระมิ่งคดาเห็นเข้าก็กลัวมาก จึงมีหนังสือไปถึงศรีสุวรรณ
 ดินสมุทรแต่งตั้งดำกร รับสารมาพลัดแตรขอให้ยกทัพมาช่วย ศรีสุวรรณ
 พระกฤษณา ครุพลา ดินสมุทรแต่งตั้งดำกรก็รับยกกองทัพมาช่วย พระ
 มิ่งคดากระตุมเข้ารบทางบกทัพพวกศรีสุวรรณก็เข้ารบทางน้ำ ตั้งพระราช
 บาทหลวงกับท้าวฤทธาทันแทนไม่ได้ถนัดก็ไปจากเมืองต่าน เรือไปตก
 ลงในน้ำจน พราหมณ์ความกลัวก็เข้ามาช่วยไว้ได้ ตั้งพระราชบาทหลวง
 กับท้าวฤทธาหนีไปจนถึงเมืองกาศัก ท้าวอินทรจำเริญของบรอนอย่าง
 แดงขอเป็นศิษย์ตั้งพระราชบาทหลวง ๆ จึงได้พักอยู่ในเมืองกาศักกับท้าว
 อินทรนั้น

ครั้นตั้งพระราชบาทหลวงแต่งทูตจากกันไปแล้ว พระมิ่ง
 คดาจึงไปเฝ้าศรีสุวรรณ ดินสมุทรแต่งตั้งดำกร เสนอให้เข้าไปพักใน
 เมือง ครั้นได้จัดการบ้านเมืองเสร็จเรียบร้อยแล้ว พระมิ่งคดาพร้อม
 ด้วยกองทัพนายศรีสุวรรณยกออกจากเมืองกาศักเพรช จะไปเฝ้า
 พระอภัยมณีเมืองตังกา แต่เรือถูกคลื่นลมพัดพาเข้าไปในอ่าวเมืองของ
 วายุพัฒน์ ๆ จึงรับเข้าไปในเมือง วายุพัฒน์ว่าพระมิ่งคดาขับตัว
 ใดมาจึงยกคนพระวรราชเคศให้ พระมิ่งคดาขับพวกศรีสุวรรณก็ถนัด
 เรือไปยังเมืองตังกา ไปเฝ้าพระอภัยมณีทูลขอโทษแล้วต่างก็ลากลับไปยัง
 บ้านเมืองของตน ๆ

ฝ่ายพระมิ่งคดาขับไปถึงเมืองกาศักเพรชแล้ว พยท้าววรา
 ให้มาเชิญไปทำการ ได้ถนัดกระเด็นกันเร่กับศุภมิตรเมืองตังกา พระ

มิ่งดาไปจัดการได้อีกแล้วพานางคงแถมมาอยู่เมืองกำพวดพร

ฝ่ายท้าวฤดา ซึ่งพักอยู่ในเมืองกำกัถ กับตั้งรราษบาทหลวงนั้น
ไปเห็นนางคงประไพธิดาของท้าวดินชัยก็มีความรักใคร่ จึงยื่นขอ
ตั้งรราษบาทหลวงให้ช่วยจัดการขอให้ ท้าวดินชัยก็ยินยอม ท้าวฤดา
จึงได้อภิเษกกับนางคงประไพ แล้วพากันไปอยู่เมืองปกาทวิ แต่
ตั้งรราษบาทหลวงยังพักอยู่ในเมืองกำกัถ เพื่อสอนวิชาให้ท้าวดินชัย

ทางเมืองดงกา วันหนึ่งมีผู้มาเห็นนางมิ่งดาเป็นมารดา
ที่เกาะแก่งพดตารัตนนิมิตมีความรักใคร่แก่กันมาก จึงเรียกมา
กรมแล้วชวนไปยังเกาะแก่งพดตารัตนนิมิตโดยพระโยกแก้วมารดา
แล้วก็กลับมา มาแวะเยี่ยมท้าวดินชัยและพระภรรยา แล้วกลับมา
ยังเมืองดงกาไปเฝ้าพระอภัยมณี เช้าวันศุกร์ เสด็จความทูลไปเยี่ยมมาร
ดาแด่พระโยกแก้วให้พระอภัยมณี

ฝ่ายทางเมืองรัตนาคะแล้วหาเรือขึ้นทางดงกัถแล้ว ว่างวัน
กษัตริย์ผู้ปกครองมาสำราญ แล้วเสด็จพาคนไปเฝ้าศรีสุวรรณที่
เมืองรัตนจักร ทูลขอให้ใครไปปกครอง ศรีสุวรรณจึงไปเฝ้าพระ
อภัยมณีเมืองดงกา พระอภัยมณีทูลให้แล้วแต่ศรีสุวรรณฯ จึงให้
ส่งไปเชิญพระมิ่งดา วาดุคา วายุพัฒน์แล้วให้คนมาปรึกษาว่าไม่
ใครเต็มใจจะไปครองเมืองรัตนาคะ ศรีสุวรรณจึงปรึกษาจะให้นิรันดร์
ลูกดงกัถที่เกิดกับนางเสด็จไปปกครอง เมื่อเห็นชอบพร้อมกัน
แล้วจึงทูลพระอภัยฯ ก็เห็นชอบด้วย ศรีสุวรรณจึงมุดไปถ่ม
สมุทร หัดไร่แถมใหม่ ให้มาช่วยงานอภิเษกนิรันดร์ เมืองดงกา

คณาญาติมาพร้อมแล้ว พระเอกชัยก็ให้เตรียมการไปเมืองรัตนนคร
จัดการอภิเษกวันรัตนนครของเมืองรัตนนครเสร็จแล้ว ต่างก็กลับไปยัง
บ้านเมืองของตนๆ พระเอกชัยก็กลับไปอยู่ ณ เสด็จบุตร

ต่อมาวันรัตนนครอาจารย์พรหมเมศได้เป็นปฏิพัทธ์ และมี
หนังสือไปถึงพระมิ่งคณาจารย์มาว่าเป็นอุปราช พระมิ่งคณาจารย์แจ้ง
ความไปให้ผู้สำเร็จราชการ ด้สดำครเห็นชอบด้วยจึงจัดการอภิเษก
ราเมศให้เป็นอุปราชเมืองรัตนนคร

ครั้นพบนกษัตริย์ของเมืองรัตนนคร ท้าวกรมพลเรือน ของ
เมืองเหมรา มมหันตราชูปถัมภ์ มาด้วยคณาจารย์และคณาจารย์ ท้าว
ท้าวภานุพลเรือนก็ให้ส่งบุตรหลานมาเยี่ยม เจ้าเมืองต่างประเทศพา
กันมาสู่ขอก็มิยอมยกให้ จึงเป็นเหตุให้เกิดศึกครั้งใหญ่ เมือง
โรมพลม ท้าวธาดาเมืองธาดา ท้าวจักรพรรดิเมืองธาดา ท้าวไพฑูริ
เมืองธาดา ท้าวธาดาเมืองธาดา ท้าวจักรพรรดิเมืองธาดา
ท้าวไชยเสนเมืองธาดา ครั้น ๑๖ นครยกทัพมาล้อมเมืองเหมรา
ท้าวกรมพลเรือนของท้าวจักรพรรดิเมืองธาดา ๑๖ พระนคร

ฝ่ายวันรัตนนคร ราเมศ และอาจารย์พรหมเมศได้ทราบข่าว ๑
นครยกทัพไปล้อมเมืองเหมรา ก็ยกทัพไปช่วยท้าวกรมพลเรือน พอต
ก็ให้โอบค้ำทัพ ๑๖ นครแตกกระจัดพอสถาพรายไปหมด ท้าวกรมพลเรือน
มีความพอใจวันรัตนนครมาช่วยรบกับบ้านเมืองได้ ก็ตั้งยศให้
มีหนังสือไปถึงพระเอกชัยและวงศ์ญาติให้มาช่วยงาน พระเอกชัยของ
ญาติก็มีความยินดี จึงพร้อมกันไปช่วยจัดการที่เมืองเหมรา เสร็จแล้ว

ก็ดั้นไปข้างหน้าเมืองของชน ๆ ส่วนท้าวกัมพรัตน์ก็คิดจะใคร่ดบ
แทนบุญคุณของรามศรี และอยากจะได้อะไรเป็นญาติด้วย จึงได้จัด
การขนานประภาชาติท้าวโกนดินเจ้าเมืองด่านซึ่งเป็นญาติให้รามศรี
แล้ว นรวิตรกับรามศรี ก็ลาท้าวโกนดิน และท้าวกัมพรัตน์ไปอยู่ ณ
เมืองรัตน

ทรงนยงมฤตยของศกหนึ่งทรงนามว่าเจตริน เป็นชื่อ
พราหมณ์ครของนครวายุภักษ์ เมื่ได้ทรงนามว่าอุทุมพร มีโอรส
ของศกหนึ่งทรงนามภทวงศ์ เมื่อภทวงศ์อายุได้ ๑๕ ปี ท้าวเจตรินคิด
จะให้โอรสของรามศรีเป็นบุตร แต่ตามประเพณีของเมืองจะต้องให้
โอรสไปไหว้พระศรีศักรที่เมืองรามราชเสียก่อน แต่คงจะกระแสร ้วยได้
ภทวงศ์จึงต้องไปยังเมืองรามราช ครั้นได้ทำการบวงสรวงเสร็จแล้วก็
ทางกลับ เรือก็กลดลงมาถึงหน้าเขื่อนในเขื่อนของดงกา ภทวงศ์
จึงให้แควเขาไปซื้อเสบียงอาหาร ผู้ดงกาได้ทราบจึงให้จัดข้าวปลา
อาหารและเสบียงไปประทานให้ ภทวงศ์ให้เรือหา มา ภทวงศ์มีความ
ยินดีจึงขึ้นไปเฝ้าผู้ดงกา ผู้ดงกาได้รับรองให้พักอยู่ในเมืองดงกา
วันหนึ่งผู้ดงกาพาภทวงศ์ไปชมเขื่อนกั้นท่ายเกาะเมืองดงกา พร้อมทั้ง
นางเจ้าของนครและนางสุมายริศาซึ่งเกิดกับนางอุดาฉวัน ภทวงศ์เห็น
นางสุมายริศมีความรักใคร่ ภทวงศ์พักอยู่ในเมืองดงกา ๕ วันก็จากกลับ
ผู้ดงกา ก็ให้จัดเรือไปส่ง พร้อมด้วยเครื่องบรรณาการ ท้าวเจตริน
เจตรินเป็นอันมาก เมื่อภทวงศ์มาถึงเมืองวายุภักษ์แล้วก็เล่าเรื่องกับ
คนใกล้ชิดเข้าไปในเขื่อนเมืองดงกา ผู้ดงกาได้เอื้อเฟื้อต่าง ๆ ที่ผู้ดงกา

ได้ไปเห็นนางสุมาลย์ ขอให้ทางเจรตนไปขอให้ ทางเจรตนจึง
ให้เตรียมเรือพาทวงศ์ไปเผ้าดูดงครวชชิตาตามประเพณี ดุดงคร
จึงพาทางเจรตนและภทวงศ์ไปเผ้าพระอภัย ทอดงเรือททางเจรตน
จะเป็นเกยวของ พระอภัยเห็นชอบด้วย ดุดงครจึงให้เชิญบรรดา
เมืองที่เป็นญาติและเกยวของ มาประชุมกันจัดการอภิเษกภทวงศ์กับ
นางสุมาลย์ ณ เมืองดงกา ครั้นเสร็จการอภิเษกแล้วต่างก็กลับไป
ยังเมืองของตน ๆ แต่ทางเจรตนกับภทวงศ์ยังอยู่ที่เมืองดงกา

ฝ่ายดังพระราชบาทหลวงยังมีพระเกยวคลื่อน เมืองดงกาอยู่ไม่
หายจึงไรศษยคนหนึ่งชื่อนางมาทองเมืองดงกาขึ้น ดุดงครทำท
ให้ยกมารบ ดังพระราชบาทหลวงให้ระดมพลยกมาจะตีเมืองดงกา
เวदानททางเจรตนยังอยู่ที่เมืองดงกา พอทราบตัวเมืองดงกาจะตี
เกิดกลัวจึงกลับไปเมืองวายุภักษ์ พาพราหมณ์ ๕ คนเป็นอาจารย์มา
ช่วยคิดการสงคราม พราหมณ์ ๕ คนจึงคิดให้เด็กมารอบเกาะดงกา
ให้แข่งถูกเป็นไฟออกไปรางวัล ๑๑ โยธิน ดังพระราชบาทหลวงยกทัพ
มาจนจะถึงเมืองดงกาเห็นนางแฉ่ง จึงหาขงแกลต่าง ๆ แต่หาไม่ระถาย
ดังพระราชบาทหลวงหมดความกตัญญูก็กลับไป ทางเจรตนกับ
ภทวงศ์ก็ถาอุดงครกลับไปยังเมืองวายุภักษ์ ตงภทวงศ์ไว้ในที่อุปราช

ถ่อนนางมัจฉาตั้งแต่พระอภัยไปดงนให้รักษาคัด & กฤตดำห
รักษาย่างเกรงครตมิได้ต่างพริอย และกฤตดำหขึ้นมาพังกาดังดงน
พระโยคชยธมธ จนวนถึงพระอินทร์ลงมาคัดทางให้ นางมัจฉาก
ได้ยักภาพเป็นมนุษย์ พระโยคจึงไปบอกให้ดุดงครทราบ ดุดงคร

ก็จัดเรือไปรับนางมัจฉาเข้ามาเมืองลังกา พระอภัยได้ทราบความจึง
พานางสุวรรณมาลีและนางละเวงมาเยี่ยม นางมัจฉาจะชอบชเป็นช
บ้าง แต่พระอภัยไม่ยอมให้บวช โดยอ้างว่ากำเนิดเป็นสัตว์เดียรัจฉาน
บวชไม่ได้ สุดสาครคิดจะใคร่ฆ้องมารดา จึงบอกไปยังท้าวเจตริน
ภักทวงศ์และธิดาทองนรินทร์คนเมืองรัตนา ขอให้มาช่วยงานด้วย ครั้น
มาพร้อมกันแล้ว สุดสาครก็ทำการฆ้องนางมัจฉาผู้เป็นมารดา และ
ทงส์ถาปนาตามใหม่ว่าคนทวดคหบดีหลวง ครั้นเสร็จการฆ้องแล้ว
พระอภัย นางสุวรรณมาลีและนางละเวง ก็กลับไปยังเขาตั้งศูคร
ท้าวเจตริน ภักทวงศ์และธิดาทองนรินทร์ก็กลับไปยังบ้านเมืองของตน ๆ

นิทานเรื่องพระอภัยมณี

จดพิมพ์จำหน่ายโดย

สี่กเศก ๗๗๔ เมืองสุพรรณบุรี
ถนนชัยราษฎร์
ถนนสาม แล่งระหวังกลาใหม่ อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร

ราคา ๕๐ บาท

ไปรษณีย์โทร. 27537

บทละคร นกข

ราม ๖ เรื่อง

1 สังข์ทอง

2 ไชยเชษฐ

3 ไกรทอง

4 มณีนพ

5 ตาวี

6 สรีระสิทธิ์

ฉบับพระราช

นิพนธ์ รัชกาล

ที่ ๒ ของหอพระสมุดแห่งชาติ ราคา 30 บาท

บทละครเรื่อง

ราม ๖ เรื่อง

ของพระบาท

สมเด็จพระเจ้า

บรมโกศ

ทรงพระกรุณา

โปรดเกล้าฯ

พิมพ์ขึ้น

เพื่อแจกจ่าย

แก่ข้าราชบริพาร

และข้าราชการ

ชั้นผู้ใหญ่

และข้าราชการ

ชั้นผู้น้อย

และข้าราชการ

ชั้นผู้น้อย

และข้าราชการ

ชั้นผู้น้อย

และข้าราชการ

ชั้นผู้น้อย

และข้าราชการ

ชั้นผู้น้อย

และข้าราชการ

ชั้นผู้น้อย

และข้าราชการ

ชั้นผู้น้อย

และข้าราชการ

ชั้นผู้น้อย

และข้าราชการ

ชั้นผู้น้อย

และข้าราชการ

ชั้นผู้น้อย

และข้าราชการ

ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ ราคา 40 บาท

พระปณิธาน

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

พระปณิธาน

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ ราคา 15 บาท

พระปณิธาน

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

อภัยภูเบศร

เจ้าพระยา

ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ ราคา 10 บาท

หนังสือ ๑๘ เรื่อง

ซึ่งศิลปบรรณาคารได้รับอนุญาตจากกรมศิลปากร
ให้จัดพิมพ์จำหน่าย คือ:-

1. หอสมุด มัทนะพาธา หัวปลงแป้น ประมวลสุภาษิต พระราชนิพนธ์สมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ 4 เรื่อง รวมพิมพ์ในเล่มเดียว ปกแข็งติดทอง ราคาเล่มละ 30 บาท
2. ราชพิธีราช ฉบบหอยสมุดแห่งชาติเล่มเดียวจบ 30 บาท
3. บทละครนอกรวม 6 เรื่อง พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ 2 ราคา 30 บาท
4. บทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยและยี่เอ็ดแห่งรวมเกียรติ์ พระราชนิพนธ์สมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ราคา 40 บาท
5. พระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์สมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ราคา 25 บาท
6. เรื่องพระร่วง เทวไม้มงคลพระร่วง คำอ่นและคำข่อยจารึกสุโขทัย สุภาษิตพระร่วง ไตรภูมิพระร่วง ราคาเล่มละ 30 บาท
7. โศกนาฏศิลป์ไพร่ฟ้าเศษ เล่มเดียวจบ ราคา 25 บาท
8. ปัญหาสาธก เป็นต้นมีชื่อ อรรถ วิจารณ์ นิตยพิมพ์มีชื่อของอันตัม 28 เล่ม รวมพิมพ์เป็น 2 เล่มจบบริบูรณ์ ราคาชุดละ 100 บาท
9. มติชนปัญหา ฉบับพิเศษ ราคา 4 บาท
10. ปัญหาพระชนมัตินทร์ ฉบับเรื่องक्रम ราคา 18 บาท
11. มุขบทมวพกิจ มี 6 เรื่องรวมเล่มเดียว ของพระยาศรีสุนทรโวหารจบละ 20 บาท
12. นันทอมรเมืองสุโขทัย โดย ศรี อนุศาสน์ ราคา 8 บาท
13. นารายณ์ลัทธิปางลิลิต สมเด็จพระบรมโกศกับศรีสุนทรมหาพิชัยพระมงกุฎเกล้าฯ เจ้าแผ่นดินสยาม ราคา 30 บาท
14. พงศาวดารโยนก ของพระยาประจักษ์กักร (แจ่ม บุนนาค) ราคา 30 บาท
15. ปถมกกาณเฑาะฏ ๑ หนังสือเรียนสมัย ร. 5 ซึ่งประกอบด้วยปฐมาสา อักษรนิติ และ ปถมกกา ซึ่งจะไม่เลือนหายไปเลย ได้จัดพิมพ์รวมเป็นเล่มเดียวกัน ราคาเพียง 10 บาท
16. จินตคามณี หนังสือเรียนเล่มแรกของเมืองไทยฉบับของกรมศิลปากรและจินตคามณี ฉบับพระเจ้าบรมโกศ นิตยพิชิตหอทางควมมีไว้ ราคา 10 บาท
17. ประชุมโคลงโลกนิติ เป็นสุภาษิตของเก่า ได้รวบรวมพิมพ์พร้อมทั้งคำอธิบายอย่างสมบูรณ์ ฉบับของกรมศิลปากร ราคาเพียง 15 บาท
18. พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ 6 เรื่องพจนานุกรม วิชาวสารสมุท 25 บาท